

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

53

2941 e 55

BIBLIOTHECA

CLASSICA LATINA

SIVE

COLLECTIO

AUCTORUM CLASSICORUM LATINORUM

CUM NOTIS ET INDICIBUS.

COMPLEMENTUM

On souscrit, à Paris,

Chez P. A. LEMAIRE, Éditeur, rue des Quatre-Fils, n° 16, au Marais.

Didot, frères, imprimeurs de l'Institut, rue Jacob, n° 56.

TITI LUCRETII, CARI
DE
RERUM NATURA
LIBRI SEX

EXCUDEBANT FIRMIN DIDOT FRATRES,
INSTITUȚI REGII FRANȚE TYPOGRAPHI,
NIA JACOB, 56.

TITI LUCRETII CARI

DE

RERUM NATURA

LIBRI SEX

**CUM SELECTIS OPTIMORUM INTERPRETUM
ADNOTATIONIBUS**

QUIBUS SUAS ADJECIT

P. AUG. LEMAIRE

VOLUMEN POSTERIUS

PARISIIS

**COLLIGEBAT OLIM NIC. ELIG. LEMAIRE
POESEOS LATINÆ PROFESSOR**

MDCCCXXXVIII

MANIBUS

SUMMI VIRI ET AMANTISSIMI MAGISTRI

N. E. LEMAIRE,

IN BENEFACTORUM

ET ANIMI PATERNI MEMORIAM

HOC PIETATIS SUÆ MONUMENTUM

BENE MEMOR ET IN PERPETUUM LUGENS

FRATRIS FILIUS

T. LUCRETII CARI
DE
RERUM NATURA
LIBER V.

ARGUMENTUM.

LAUDES Epicuri, cui propter inventam et explicatam philosophiam plus debent homines, quam Cereri, Baccho, Herculi, aliisque Divis, quos grati venerantur, ad vs. 55 prædicat. — Deinde in vs. 92 proponit totius libri argumentum, cujus partes postea explicat: — et ad vs. 157, terram, mare, cælum, solem, sidera, mortalia docet, nec, quod Stoici putarunt, animata, Dei ipsius partes, aut sedem et domicilium Deorum esse, quod vulgus existimat, asserit. — Ne quis mundum a Diis fuisse factum, atque ideo immortalem credat, ad vs. 236 varias rationes congerit, tam a natura Deorum, quam a vitiis hujus mundi ductas, quibus probare conatur, hanc compagem non a Diis constitutam, et mortalem esse. — Ad vs. 417 quatuor elementa, terram, aquam, aera, ignem, e quibus mundus constat, nasci et interire, et proinde mundum ipsum aliquando incepisse, aliquando etiam periturum, arguit; variisque aliis argumentis confirmat, hanc compagem nec ab æterno exstitisse, neque futuram esse immortalem. — Ad vs. 510 agit de primo mundi exortu; et singulis ejus partibus, prout graviores aut leviores sunt, sedes suas et locos assignat. — Ad vs. 613 multa de cœli et siderum motibus proponit, at nihil certi decernit; deinde docet, cur terra, cur tota compages, quod corpus grave est, nulli fundamento innixa, pendeat: solem denique, lunam, sidera, metitur; atque illa nec majora nec minora esse, quam nobis apparent, pronuntiat. — Ad vs. 770 varias utriusque solstitii, æstivi et hyemalis, causas

reddit; quo modo nox fiat, cur aurora solem præcedat, cur dies et noctes vicissim sese superent, cur luna vultum et figuram variet, cur denique sol ac luna eclipsin patiantur, disputat. — Deinde, a cœlo descendens, herbarum, arborum, avium, brutorum, hominum origines describit. — Ad vs. 835 monstra quoque, mutila quædam atque imperfecta animalia, nasci concedit; sed Chimæras, Centauros, Scyllas, reliquaque poetarum portenta, suaviter deridet. — Demum, a vs. 922 ad vs. 1090, primorum hominum vires, rudem vitam, cultum, victum, ingenium, mores, domicilia, matrimonia describit; et docet, unde sermo, voces, et rerum nomina. — Tandem, post ignem in terras a fulmine delatum, cultior vita facta est, et victus mollior; pacta et fœdera inierunt homines, agros partiti sunt; et pulcherrimi, aut fortissimi, reges constituti sunt; at brevi, orta seditione, res publica emersit, ad vs. 1160. — Inde, ad vs. 1240, disputat de Deorum metu, et ortu religionis; quam divinæ naturæ, et causarum naturalium, ignorantia acceptam refert. — Quæ sequuntur, metallorum ortum, primas bellandi artes, artis extrinæ, agriculturæ, musices, et aliarum artium ortum atque progressum continent, usque ad finem libri.

QUIS potis est dignum pollenti pectore carmen
Condere pro rerum majestate hisque repertis?
Quisve valet verbis tautum, qui fingere laudes
Pro meritis ejus possit, qui talia nobis,

1. *Quis potis est dignum, etc.* Quintum hunc librum auspicatur Lucretius ab laudibus illius viri, qui sapientiam invenit; eumque non modo Diis æquiparat, sed et Deum appellat. Sic enim ab ejusdem Epicuri laudibus tertium librum inceperat. Sic jam infra vs. 56 Epicurum sane notat, cujus hic vestigia ingressus doctrinam explicat. *F.*

2. *Condere. Sic condita carmina* Virg. Ed. X, 50. — *Pro rerum majestate.* In hoc loco perdifficili constituendo, propter lectionum intractabilium dissimilitudinem, nihil positum melius invenio; quæ priores editores se testantur

in exemplis scriptis offendiasse, sed ipse suspicor ipsorum ingenio deberi. Nonnulli rescribere tentaverunt: « pro rerum majestate atque repertis »: sed alteram viam rectiorem puto. *Wak.*

3. *Valet verbis.* Modo poetam significavit, nunc oratorem: quis adeo eloquens est, ut digne laudare possit eum qui talia, etc. Ed. — *Fingere.* Sic omnes libri veteres. *Fingere laudes*, pro « laudativum carmen fingere », facilis est atque probissima locutio, neque scitum quemlibet remorabitur. *Wak.* — Vulgo *fundere*, e Lamb. conjectura.

4. *Ejus, Epicuri scilicet.*

Pectore parta suo quæsitæque, præmia liquit?
 Nemo, ut opinor, erit, mortali corpore cretus.
 Nam si, ut ipsa petit majestas cognita rerum,
 Dicundum est, Deus ille fuit, Deus, inclute Mæmni,
 Qui princeps vitæ rationem invenit eam, quæ
 Nunc appellatur Sapientia; quique per artem
 Fluctibus e tantis vitam tantisque tenebris
 In tam tranquillo et tam clara luce locavit.

Confer enim divina aliorum antiqua reperta:
 Namque Ceres fertur fruges, Liberque liquoris
 Vitigeni laticem mortalibus instituisse;
 Quom tamen his posset sine rebus vitæ manere;
 Ut fama est, aliquas etiam nunc vivere genteis:

5. *Pectore*, mente, ingenio *parta*, non vi et armis, ut alii. — *Quæsitæque*; III, 420. — *Præmia*. I. e. fructus et commoditates vitæ; conferas III, 912, 969. *Wak.*

7. *Nam, si, ut*, etc. Dactylus est, nec fit elisile, ut IV, 1057. Sensus est: si recte et pro meritis loquamur.

8. *Deus ille fuit*. Hunc locum prorsus respiciebat Cic. Tusc. I, 21; cf. Virg. Ecl. V, 64.

9. *Princeps*. Primus. Sic I, 95. Potro ex hoc loco multi colligunt non Epicurum intelligi hic a Lucretio: sed alidm antiquiorem, sive Pythagoram, sive Socratem, sive Thaletem, aut alium e septem Sapientibus. Ita Firmianus De falsa sap. III, 14. Verum jam bis atque iterum Lucretius prædicavit Epicurum primum nobis rerum naturam expromissæ beateque vivendi viam demonstrasse; III, 2 et I, 67. *F.* — *Vitæ rationem*. I. e. regendas vitæ disciplinam. Cicero De finn. I, 5. *Wak.*

10. *Sapientia*. Pythagoras autem, uti discimus ex M. Tullio, huic arrogantissimi nomini *philosophiam*, sive amorem sapientiæ, modestior prætulit. *Wak.*

— *Per artem*; IV, 848; Virg. Georg. I, 1221.

11. *Fluctibus; tenebris*: nec noturnis sideribus stillet viam per mæstæ turbidum atque caliginosum aperientibus, nec diurno sole. Locus est ornatæ verborum, ac proprietate, perfectissimus. *Wak.*

12. *In tam tranquillo*, etc. Sic dicitur, «esse in tranquillo»; «ferri in tranquillitate» Lucilio. Sed vide quam bene pariparibus reddat, e fluctibus, in tranquillo: e tenebris, in clara luce. *Eand.*

13. *Divina aliorum reperta*. Inventa aliorum, qui ideo Dii habentur. *Payus* vult aliorum dicit pro aliarum rerum: confer res alias inventas cum ista: male! *Fib.*

14. *Ceres*, frugum inventrix ac Dea. Virg. Georg. I, 147. — *Liber*, Bacchus, qui primus vini usum reperisse fertur.

17. *Ut fama est*, etc. Sic Diodorus Siculus III, narrat de his populis, quorum sinus Arabici et Troglodyticæ regionem, et Ethiopiam australem incolunt, quorum alii piscibus et testudinibus, alii radicebus, alii frondibus, seminibus, et fructibus arborum, affi-

At bene non poterat sine puro pectore vivi.
 Quo magis hic merito nobis Deus esse videtur;
 Ex quo nunc etiam, per magnas didita gentis,
 Dulcia permulcent animos solatia vitæ.

Herculis antistare autem si facta putabis,
 Longius a vera multo ratione ferere.
 Quid Nemeæus enim nobis nunc magnus hiatus
 Ille leonis obsesset, et horrens Arcadius sus?
 Denique quid Cretæ taurus, Lernæaque pestis,
 Hydra, venenatis posset vallata colubris?
 Quidve tripectora tergemini vis Geryonai?
 Et Diomedis equi, spirantes naribus ignem,
 Thracen Bistoniasque plagas atque Ismara propter,
 Tantopere officerent nobis [uncisque timendæ
 Unguibus, Arcadiæ volucres,] Stympkala colentes?

locustis vescuntur, neque frugum aut
 vini usum noverunt. *Lamb.* — *Ammian.*
Marc. XIV, 4, idem tradit de Saracenis.

18. *Puro pectore.* I. e. animo philo-
 sophiæ præceptis atque institutis per-
 purgato. — *Bene vivi.* Sic alii locuti
 sunt, et *Horatius, Od. II, 16, 13. Wak.*

19. *Hic, Epicurus,* qui naturæ co-
 gnitionem nobis tradidit.

21. *Solatia vitæ; VI, 4.*

22. *Herculis antistare, etc.* His 16
 vs. seqq. Herculis aliquot memorat la-
 bores, quos eo magis postponendos ait
 inventis sapientis, quo anima præstat
 corpori. *F.* — *Antistare,* antecedere,
 præcellere.

24. *Nemeæus hiatus leonis.* Formula
 est sermonis adamata *Lucretio,* pro *hi-*
atus Nemeæi leonis: redeas ad ea, quæ
 diximus in I, 120, 475, et alibi sæpius.
Hiatus leonis schema est poeticum in
 longe speciosissimis, vice rōi «leo patulis
 faucibus instructus», vel *hians leo. W.*

25. *Arcadius sus.* Erat in Eryman-
 tho Arcadiæ monte horrendus aper, qui
 omnia vastabat; hunc vivum cepit Her-

cules, et ad Eurystheum Mycenarum
 regem attulit. *F.*

26. *Cretæ taurus.* Alii fabulantur
 immisum in Cretam fuisse a Neptuno,
 quem Minos Cretæ rex offenderat. Alii
 taurum fuisse illum, qui Europam Mi-
 nois matrem transtulerat in Cretam: alii
 taurum cujus amore insanierat Pasiphae
 Minois uxor. *Virg. Æn. VI, 24.*

27. *Vallata.* Hydra Lernæ, centum
 capitibus tanquam vallo cincta.

28. *Tripectora vis.* Geryonem simi-
 liter *tricorporeum* vocat *Virg. Æn. VI,*
 289; conf. *Horat. Od. II, 14, 7.*

29. *Diomedis equi, etc.* Diomedes,
 Thraciæ rex, equos humano sanguine et
 carne pascebat, ut ferociores forent.
 Illum devictum Hercules equis propriis
 dedit in pabulum. *F.*

30. *Thracen ... propter;* id est,
 juxta Thraciam. Vide *Disq. var.*

32. *Volucres Stympkala colentes.*
 Nomen est et urbis, et montis, et palu-
 dis in Arcadia. In hac palude, aut
 monte, aves erant magnitudine gruibus
 pares, figura ibibus similes: rostra ha-

Aureaque Hesperidum servans fulgentia mala,
 Asper, acerba tuens, immani corpore serpens,
 Arboris amplexus stirpem, quid denique obesset,
 Oceanum propter litus pelagique severa,
 Quo neque noster adit quisquam, nec barbarus audet?

Cetera de genere hoc quæ sunt portenta peremta;
 Si non victa forent, quid tandem viva nocerent?
 Nil, ut opinor; ita ad satiatem terra ferarum
 Nunc etiam scatit, et trepido terrore repleta est
 Per nemora ac monteis magnos sylvasque profundas:
 Quæ loca vitandi plerumque est nostra potestas.

At nisi purgatum est pectus, quæ prælia nobis,
 Atque pericula sunt ingratiis insinuandum!
 Quantæ tum scindunt hominem cupedinis acres
 Sollicitum curæ! quanteique perinde timores!
 Quidve superbia, spurcitia ac petulantia, quantas

bebant ita solida, ut ferrum penetrarent.
F.— Ceterum, has aves pennis jaculatricibus formidabiles fuisse satis liquet, sed *sonis unguibus timendas* nusquam legi, quamvis inquirere non distulerim. Ille igitur versiculus, quem nos uncinis duximus includendum, omnino est nostro poetæ abjudicandus. *Wak.*

34. *Acerba.* Sic Virg. Georg. III, 149: *Asper, acerba sonans.*

35. *Stirpem*, truncum.

36. *Oceanum propter litus.* Tacit. Ann. I, 9, mari Oceano, et Pomp. Mela, III, 3: « Germania Oceano litore obducta est »; quod exemplum rem conficit. *Orell.* — Cf. Juven. XI, 113. — *Pelagique severa*; ut *severa silentia noctis*, IV, 461; solitudinem, vastitatem maris, ac labores nautis, illuc usque iter pergere ausis, exantlandos significat. *Orell.* — Virg. Georg. III, 37, *amnem severum* Cocyti dixit: *Pelagi severa sentem* Noster, ut Horat. *acuta belli.*

37. *Audet*; scil. adire. — Propter loci

terrores, de quibus Juven. XIV, 280. Hic igitur quid noceret serpens? *Wak.*

40. *Ad satiatem.* Sic vs. 1390, et II, 1038. H. e. valde, abunde.

41. *Scatit*, pro *scalet*, tertio conjug. Sic infra vs. 597, 950, et VI, 897.

43. *Quæ loca.* Et tamen hæc loca formidolosis animantibus repleta vitare possumus: quidni pariter fugeremus monstra, ab Hercule olim victa, si etiam nunc viverent? *Ed.*

44. *Purgatum*, purum, vs. 18.

45. *Ingratis*; id est, velimus nolumus; III, 1082. — *Insinuandum*; intrandum, obeundum. Dictionem hanc non semel adhibuit Noster; sic I, 114. Vide Disq. var.

46. *Quantæ.* I. e. quot; nam malim equidem de numero curarum, quam de magnitudine, accipere: redeas ad III, 1064. *Wak.* — *Cupedinis*, cupiditatis. Sic I, 1081; IV, 1086; et VI, 25.

48. *Quidve... quantas.* Hujus locutionis rationem nemo interpretum red-

Efficiunt cladeis? quid luxus, desidiæque?

Hæc igitur qui cuncta subegerit, ex animoque

Expulerit dictis, non armis, nonne decebit,

Hunc hominem numero Divom dignarier esse?

Quom bene præsertim multa ac divinitus ipsis

Immortalibû' de Divis dare dicta suerit,

Atque omnem rerum naturam pandere dictis.

Quojus ego ingressus vestigia, dum rationes

Persequor ac doceo dictis, quo quæque creata

Fœdere sint, in eo quam sit durare necessum,

Nec validas valeant ævi rescindere leges.

adit, neque ipse quomodo expediam habeo. An dictum est *quid* ut in transitionibus sæpe pro *præterea*, *jam vero*? Ita ut non multum abludat istud Ciceronis, De Nat. D. II, 51: « *quid loquar, quanta ratio in bestiis appareat?* » Ed.

51. *Non armis*. Non ferro, ut Hercules; sed eloquentia, ut Epicurus.

52. *Hunc hominem*. De quo vs. 8.

54. *Immortalibus*. Wak. legit, *ipsis*, *Jam mortalibus*, e *divis*, id est, dare mortalibus multa dicta, et divinitus dicta, e *divis* ipsis, de more, ad normam ipsorum deorum. — Lambini iudicium sequi debui rescribentis, *immortalibû' de*. *Ipsis* enim, quod a prima sequentis vs. voce ita divelli nequit, ut ad v. *divis* referatur, certissimam hanc emendandi loci viam monstrat. Orell.

55. *Pandere*. Sic I, 127.

56. *Quojus ego ingressus*, etc. His 36 vs. sqq. proponit jam lib. huj. argumenta, quæ cum his quæ libro tertio et quarto docuit, apte connectit. Quum enim ex Epicuri doctrina disputet de rerum natura ac mortali exortu, prius hactenus de animæ et animi natura, tanquam de præcipuis ac nobilioribus rebus docuit: nunc vero de mundo, atque de mundi partibus, terra, mari, cælo, deque rebus omnibus quæ in illis continentur, ex

ordine disputaturus est. Itaque mundum de novo factum, mortalemque futurum, æque ac singulas partes, nunc probare intendit. F. — *Dum*. Vulgo contra odd. *nunc*, quod correctoris gustum respicit, minus attendentis constructionem loci, vel non concoquentis verbi substantivi reticentiam: quo scriptoribus purissimis nihil familiarius. Wak.

57. *Persequor ac doceo*. Wakef. distinguit *persequor*; ac *doceo*; et sic videtur jungere *ingressus sum*, et *doceo*; quod mihi multo minus placet. Nolim itaque *rationes persequor* absolute dictum, sed potius cum τὸ *doceo* ita referrem ad sequentia: quem ego sequor ducem, dum pergo rationes evolvere quibus demonstrarem quam necesse sit res cunctas permanere in eo fœdere quo, etc. Ed.

59. *Nec valeant*; id est, et non valere, etc. Male quidam putant hæc verba pendere a *doceo*; referenda enim sunt ad *necessum est*, mutata statim constructione; quod apud nostrum sæpius occurrit; cf. v. 62. Ed. — *Rescindere leges*; si ultra spatium a natura constitutum durent. — *Rescindere*; i. e. *de novo scindere*; notis priorum legum derasis scilicet, ac tabulis, quibus erant incisæ, dedolatis; ut alias leges insculpantur: Horatius, Art. poet. 399: « *leges inci-*

DE RERUM NATURA LIB. V.

7

Quo genere in primis animi natura reperta est,
Nativo primum consistere corpore creta;
Nec posse incolumem magnum durare per ævum:
Sed simulacra solere in somnis fallere mentem,
Cernere quom videamur eum, quem vita reliquit.

60

Quod superest, nunc huc rationis detulit ordo,
Ut mihi mortali consistere corpore mundum,
Nativumque simul, ratio reddunda sit, esse:
Et, quibus ille modis congressus materiai
Fundarit terram, cœlum, mare, sidera, solem,
Lunaique globum: tum, quæ tellure animantes
Exstiterint; et, quæ nullo sint tempore natæ:
Quove modo genus humanum variante loquela
Cœperit inter se vesci per nomina rerum:
Et, quibus ille modis Divom metus insinuarit
Pectora, terrarum qui in orbi sancta tuetur
Fana, lacus, lucos, aras, simulacraque Divom.

65

70

75

Præterea, solis cursus lunæque meatus

dere ligno ». Ex hac nimirum vetustissimorum hominum consuetudine poetæ locutio translata est. *Wak.*

60. *Reperita.* Nempe lib. III, in quo *nativas* ideoque mortales animas esse docuit.

62. *Nec posse incolumem, etc.* Sic III, 605. — Editores de suo, *incolumis*; ut structuram sermonis profecto unam et simplicem servarent. Sed scriptores antiqui non sunt ad libitum nostris de regulis reformandi. Suppleas nempe deest *reperitum est*, vice *reperita est*; ut stat constructio: quemadmodum in libris veterum, atque potissimum in Lucretio, passim variari solet. Vide Brunckium de re simili disputantem, et quos laudat criticus exactissimus, ad *Soph. Elect.* 435. *Wak.*

63. *Simulacra*, rerum imagines, de quibus lib. IV, 35 seqq.

68. *Congressus materiai.* Cœtus atomorum, concilium primorum corporum. Cf. Virg. *Æn.* VI, 724 seqq.

71. *Exstiterint*; exortæ sint de terra. — *Nullo tempore natæ*; nunquam exstiterint; vs. 876, 891; IV, 734, 741, etc.

72. *Variante*; non uniformi, ut ἀλόγως brutorum, sed articulatim distincta. *Wak.*

73. *Vesci.* I. e. vivere, vel vitam cœlere, initis societatibus: secundario sensu dictionis, quum vita nimirum *cibus* *ascendis* propagetur. Vide sis Nonium, IV, 478. *Wak.*

74. *Insinuarit pectora*; cf. I, 117, 410; III, 484.

75. *Qui in*; vs. 7; IV, 1057.

76. *Lacus.* Fayus interpretatur *odes*, quia lacus interdum accipitur pro trabe. Quidam hic fontes sacros intelligamus? *En.*

Expediam qua vi flectat Natura gubernans :
 Ne forte hæc inter cælum terramque reamur
 Libera sponte sua cursus lustrare perenneis, 80
 Morigera ad fruges augendas atque animanteis :
 Neve aliqua Divom volvi ratione putemus.
 Nam bene quei didicere Deos securum agere ævom,
 Si tamen interea mirantur, qua ratione
 Quæque geri possint, præsertim rebus in ollis, 85
 Quæ supra caput ætheriis cernuntur in oris ;
 Rursus in antiquas referuntur religiones,
 Et dominos acreis adsciscunt, omnia posse
 Quos miserei credunt : ignarei, quid queat esse,
 Quid nequeat ; finita potestas denique quoique 90
 Quanam sit ratione, atque alte terminus hærens.
 Quod superest, ne te in promissis plura moremur,
 Principio maria, ac terras, cælumque tuere :
 Quorum naturam triplicem, tria corpora, Memmi,
 Treis species tam dissimileis, tria talia texta, 95
 Una dies dabit exitio ; multosque per annos
 Sustentata, ruet moles et machina mundi.

78. *Flectat*. Figurata oratio, ab aurgationis arte derivata. *Wak*.

79. *Hæc*. Lamb. bene ; supple solem et lunam. Alii, *hic*.

80. *Sponte sua*, etc. H. e. ad libitum spatari, moveri : Horat. Epist. I, 12, 17. — *Perenneis*. In hac dictione vertitur argumenti totius cardo : videas infra, vs. 96. *Wak*.

81. *Morigera*, obsequentia, sese accommodantia, apta.

83. *Nam bene*, etc. Hi 9 vs. iterantur VI, 58, et sqq. Cf. I, 57, et sqq. et II, 646 et sqq. — *Didicere*. Horat. Nostri memor, Sat. I, 5, 101 : « Namque Deos didici securum agere ævum ».

85. *Geri*, fieri, administrari, ut al.

88. *Dominos acreis*. Superbos ac se-

veros Deos, quos miseri metuant, atque iguari rerum adorent tanquam rerum auctores ; II, 1091.

90. *Quid nequeat*, etc. Hi 2 vs. positi sunt supra I, 77.

92. *Quod superest*, etc. His 6 vs. jamjam conserit manus Poeta, jubetque Memnium observare inprimis terras, cælum, ac mare ; quæ dies una integro dabit exitio. Itaque ab h. vs. 92 ad vs. 418 disputaturus est acriter Poeta de mundi primo exortu, et ejusdem futuro interitu. *F*.

96. *Dabit exitio*. Sic infra vs. 998. Cf. II, 1145.

97. *Moles et machina mundi*. Hæc per hendyaden dicta sunt, pro *moles machinæ mundanæ*. *Wak*.

Nec me animi fallit, quam res nova mira-
 que menti
 Accidat, exitium cœli terræque futurum;
 Et quam difficilē id mihi sit pervincere dictis : 100
 Ut fit, ubi insolitam rem apportes auribus ante,
 Nec tamen hanc possis oculorum subdere visu,
 Nec jacere indu manus; via qua munita fidei
 Proxima fert humanum in pectus templaque mentis.
 Sed tamen effabor : dicteis dabit ipsa fidem res 105
 Forsitan; et graviter, terrarum motibus ortis,
 Omnia conquassari in parvo tempore cernes :
 Quod procul a nobis flectat Fortuna gubernans;
 Et ratio potius quam res persuadeat ipsa,
 Succidere horrisono posse omnia victa fragore. 110
 Qua prius aggrediar quam de re fundere fata

98. *Nec me animi fallit*, etc. His 13 vs. interim fatetur hoc dogma de mundi interitu mirum videri; diffiditque, præ novitate doctrinæ hujus, se fidem apud auditores inventurum, quum rem experimento comprobare non valeat; quamquam, inquit, res ipsa forsitan dabit fidem, ac totum mundum brevi tempore conquassari cernemus. *F.*—*Animi fallit*. Sic I, 921.

101. *Ante*; antea, hactenus ignotam.

102. *Visu*. Visui, h. e. oculis. Sic Terent. in Adelph. : « vestitu nimio indulges ».—*Emulatur* hic Lucretius eximium locum Empedoclis de *Deo*, apud Clem. Alex. Strom. V, 12. *Wak.*

103. *Nec jacere indu manus*. H. e. nec manibus tractandam dare. — *Qua*, per quos sensus, *via fidei*, ad fidem nos ducens, *munita*, bene strata ac facilis, proxime et celeriter attingit pectus humanum : id est, qua fides cito in mentem nostram venit. Ea enim sensibus præsertim fundata est, ut docet Noster, I, 424. Cave cum Fayo interpreteris : per quas partes via maxime propinqua in cor hominum transfert *munita fidei*,

id est, munitam et firmam fidem. Hic enim *ferre* dictum est ut apud Virg. *Æn.* VI, 295 : « *via quæ fert Acherontis ad undas* ». Ed. — *Templa*; I, 738.

107. *Conquassari motibus terrarum*, efficacem habemus atque nervosam orationem. Cic. De divin. I, 43 : « Quum ad infinitam altitudinem terra desedisset, Apuliaque maxumis *terræ motibus conquassata* esset ». Dubito tamen, an hæc non sit in Lucretio rectior ac venustior consecutio verborum : « Et, in parvo tempore, cernes omnia terrarum graviter, motibus ortis, conquassari ». *W.* — Sed latinitas ipsa et totius loci ratio hoc postulat : « et omnia conquassari, ortis terrarum motibus ». *Orrell.*

110. *Horrisono fragore*. Terribili sono fragminum vel ruinarum. *Wak.*

111. *Qua prius aggrediar*, etc. His 12 vs. priusquam aggrediatur Poeta *fundere fata* de mundi interitu, h. e. certis rationibus evincere ac persuadere mundum interitum, monet Memmianum suum atque auditorem omnem se vereri, ne arbitrati corpore divino constare cœlum, terram, mare, solem, ac sidera, etc.

Sanctius, et multo certa ratione magis, quam
 Pythia, quæ tripode e Phœbi lauroque profatur;
 Multa tibi expediam doctis solatia dictis:
 Religione refrenatus ne forte rearis, 115
 Terras, et solem, cœlum, mare, sidera, lunam,
 Corpore divino, debere æterna meare:
 Proptereaque putes, ritu par esse Gigantum
 Pendere eos pœnas immani pro scelere omneis,
 Quei ratione sua disturbent mœnia mundi, 120
 Præclarumque velint cœli restinguere solem,
 Immortalia mortali sermone notantes:
 Quæ procul usque adeo divino ab numine distent,
 Inque Deum numero quæ sint indigna videri;
 Notitiam potius præbere ut posse putentur, 125

ejusdem illum faciant criminis reum, cuius olim gigantes rei, pœnas pro immani scelere luerunt. *F.*

112. *Sanctius et multo*, etc. Hi 2 vs. positi sunt I, 739.

113. *Lauroque*. I. e. sacello, ramis laureis præstructo, ne curiosi consultores introspecterent. *Wak.*

115. *Religione refrenatus*. H. e. superstitione et inani Deorum metu repressus. *Lamb.*

117. *Corpore divino ... æterna*. H. e. æterna ac immortalia esse æque ac Deos: vs. 122. — *Meare*: sic omnes libri veteres; pro qua dictione vulgus editorum posuit, audacissime et inscitissime, *manere*: veriti scilicet, ne verbum *meare* unicuique nomini præcedentium minus accurate conveniret. Quam indocte! vido notam superius ad vs. 62. *W.*

118. *Proptereaque putes*, etc. H. e. Et idcirco putes æquum esse eos omnes dare pœnas pro sua impietate, ut gigantes impis. *Lamb.*

120. *Ratione sua*. I. e. qui similiter suis philosophiis institutis aggrediuntur cœlum, atque fabulosi quondam gigantes

immanitate virum verabant. *Wak.* — *Mœnia mundi*. Sic I, 74, 1095.

121. *Restinguere*. Eleganter. Sol enim ignis creditur.

122. *Mortali sermone*. Singularis est dictio pro: sermone qui ea mortalia esse asserit, dum revera immortalia sint; vel, mortalium nomine notantes, id est, mortalium numero adscribentes immortalia.

123. *Quæ procul usque adeo*, etc. His 24 vs. seqq. nihilominus ait tantum abesse, ut, quæ de interitu mundi futuro docet, ea Deorum numinibus ac Diis immortalibus aliquid detrahant, ut eorum dignitatem ac naturas præstantiam tueantur; quum inde notitiam habeamus quid corpore divino præditum sit, quid vero non sit. *F.* — *Distent*. Ut ratio conjunctivi reddatur, junge hæc cum præcedd. *expediam ... ne forte rearis*.... dum contra *distent a numine usque adeo ut potius*, etc. *En.*

124. *Quæ sint*. Lambinus, planiorem sane orationem requirens, volebat *sic sint*; sed vulgares editi protulere *sic sunt*; pessime. *En.*

Quid sit vitali motu sensuque remotum.

Quippe etenim non est, cum quovis corpore ut esse.
 Posse animi natura putetur consiliumque :
 Sicut in æthere non arbor, non æquore salso
 Nubes esse queunt, neque pisces vivere in arvis; 130
 Nec cruor in lignis, neque saxeis sucus inesse :
 Certum ac dispositum est, ubi quidquid crescat, et insit:
 Sic animi natura nequit sine corpore oriri
 Sola, neque a nervis et sanguine longius esse.
 Quod si posset enim, multo prius ipsa animi vis 135
 In capite, aut humeris, aut imis calcibus esse
 Posset, et innasci quavis in parte soleret,
 Quamde in eodem homine atque in eodem vase manere.
 Quod quoniam nostro quoque constat corpore certum,
 Dispositumque videtur, ubi esse et crescere possit 140
 Seorsum anima atque animus; tanto magis inficiandum,
 Totum posse extra corpus, formamque animalem,
 Putribus in glebis terrarum, aut solis in igni,
 Aut in aqua durare, aut altis ætheris oris.
 Haud igitur constant divino prædita sensu, 145
 Quandoquidem nequeunt vitaliter esse animata.

Illud item non est ut possis credere, sedes

126. *Remotum*, destitutum, expers. Sunt enim inertia plane corpora et insensilia. Creech.

128. *Animi natura*. Anima. Sic enim III, 422 et seqq. monet se hoc utrumque vocabulum, animam et animum, promiscue interdum usurpare. — *Consiliumque*, ut III, 95 et 615.

129. *Sicut in æthere*, etc. Hi 13 vs. seqq. supra positi sunt III, 786. Consule ibi annotata.

131. *Saxeis*. Sic cum Forbiger edidit etiam III, 787, ita ut, variata oratione, tertius statim post sextum casus adhibetur. Parum tamen abest quin poni-

teat, quum animadverto supra jam vs. 129 *æquore* sine præpositione positum, quam hic quoque repetere nullo modo opus erat. Ed.

138. *Quamde*. Vulgo *tandem*; redi ad III, 794.

142. *Totum*. H. e. utrumque, nempe animam et animum.

143. *Putribus*, nimirum *friabilibus*, vel se facile resolventibus; Virg. Georg. I, 44. *Wak*.

145. *Constant*. Suppl. cœlum, terra, mare, sol, luna, sidera, etc.

147. *Illud item non est*, etc. His 10 vs. monet etiam ac docet interim La-

Esse Deum sanctas in mundi partibus ullis :
Tenuis enim natura Deum, longeque remota
Sensibus ab nostris, animi vix mente videtur. 150

Quæ quoniam manuum tactum suffugit et ictum,
Tactile nil nobis quod sit, contingere debet :
Tangere enim non quit, si tangi non licet ipsum.
Quare etiam sedes quoque nostris sedibus esse
Dissimiles debent ; tenues, de corpore eorum. 155

Quæ tibi posterius largo sermone probabo.
Dicere porro, hominum causa voluisse parare
Præclaram mundi naturam, proptereaque
Allaudabile opus Divom laudare decere,
Æternumque putare atque immortale futurum ; 160
Nec fas esse, Deum quod sit ratione vetusta
Gentibus humaneis fundatum perpetuo ævo,

cretius adversus Homerum, Aristotelem, ac vulgus philosophorum et ceterorum hominum, qui cælum Deorum esse domicilium consentiunt, nullam mundi partem aut esse aut posse esse Deorum sedem. *F.*

150. *Animi vix mente.* H. a. vix cogitatione et intelligentia comprehenditur. Sic III, 615 ; IV, 760.

151. *Suffugit.* I. e. « semper in seculis præteritis elusit, atque nunc etiam eludit » : quæ vis est germanissima huiusce temporis sic adhibiti. *Wak.* — Sic Virg. *Æn.* II, 12 : *horret luctuque refugit.* *En.*

152. *Tactile nil, etc.* Junge nil contingere debet quod nobis tactile sit.

154. *Etiam quoque ;* sic III, 293 ; V, 603 ; VI, 503.

155. *De corpore.* I. e. pro corpore, ad rationem atque proportionem corporis ; quæ potestas est voculæ perquam usitata. Lambinus igitur de audiendus quidem est, substituere volens pro, libris adversantibus. *Wak.*

156. *Posterius largo sermone probabo.* Vide, an fidem liberavit. *Bentl.* — Certe, vel propositum poetæ nunquam adimpletum est, vel, quæ de natura deorum domiciliisque scripserit, injuria temporis periere. *Wak.*

157. *Dicere porro, hominum, etc.* His 35 vs. totus in id incumbit Poeta, ut mundum hunc hominum causa non fuisse a Diis paratum persuadeat. Unde non sit, cur quisquam mortalis, quasi memor tanti beneficii a Diis accepti, tantum laudet opus, æternumque putet, ac futurum immortale. *F.* — Lactantius VII, 3, hunc locum ventilat. *Wak.*

159. *Allaudabile.* Sic Plaut. Pers. IV, 5, 1, *operam adlaudabilem.* Et animadvertit bellulum lusum λεγέειν poetæ, *allaudabile laudare* scilicet : a quo non abhorret Nævianum illud, semel atque iterum Cicerone memoratum, « *Laudari a laudato viro* ». Has autem delicias Lucretii sæpiusculum notavimus. *Wak.*

162. *Perp. ævo.* I. e. ex utraque parte

Sollicitare suis ulla vi ex sedibus unquam,
 Nec verbis vexare, et ab imo evortere summa:
 Cetera de genere hoc affingere et addere, Memmi, 165
 Desipere est; quid enim immortalibus atque beateis
 Gratia nostra queat largirier emolumentum,
 Ut nostra quidquam causa gerere aggrediantur?
 Quidve novi potuit tanto post, ante quietos,
 Illicere, ut cuperent vitam mutare priorem? 170
 Nam gaudere novis rebus debere videtur,
 Quoi veteres obsunt: sed, quoi nihil accidit ægri
 Tempore in anteacto, quom pulchre degeret ævum,
 Quid potuit novitatis amorem accendere tali?
 An, credo, in tenebris vita ac mœrore jacebat, 175
 Donec diluxit rerum genitalis origo?
 Quidve mali fuerat nobis non esse createis?
 Natus enim debet, quiquomque est, velle manere
 In vita, donec retinebit blanda voluptas:
 Qui nunquam vero vitæ gustavit amorem, 180

non interrupto, sed ad infinitam longitudinem quaquaversum continuato. *Wak.*

163. *Sollicitare*, quasi, solo citare, inquit Festus: h. e. e loco suo movere, aut habefactare. *Lamb.*

164. *Summa*, id est, in *summa*, uti plenius noster formulam extulit superius, ad III, 84, i. e. *tandem, denique*; « ut omnia uno verbo breviter comprehendam ». *Wak.* — Mihi parum placet ista interpretatio: et cum Orellio et Forb. *summa* neutrum plurale esse arbitror; id est, summities mundi ab imo evortere? An legendum cum vulgatis edd. *summam* τὸ πᾶν, universum? an corrigendum cum *Lamb. fundo*; cum Bentl. *pessum*? Libris sane melius est obtemperare. *En.*

169. *Quidve novi potuit*, etc. Præclare Cicero De Nat. Deor. I, 9 eandem rationem prosequitur.

171. *Novis rebus*, mutatione conditionis.

173. *Pulchre*; quum bene et beate viveret.

174. *Tali*; illi qui talis est, qui ista conditionis felicitate fruitur. *En.*

175. *An, credo, in tenebris*. An scilicet Deorum vita jacebat in tenebris, donec mundus creatus est? *Lamb.*

176. *Diluxit*. Elegantissimam peraramque dictionem et Horatius adhibuit similiter, in Epist. I, 4, 13: « Omnem crede diem tibi diluxisse supremum »: i. e. crede diluculum cujusvis diei tibi supremum oboriri ». *Wak.*

177. *Createis*. In dativo casu, bene. Quamquam non ea semper constructio servatur; ut infra vs. 181. — De græcismo illo vix opus est ut dicam. Plura exempla contulit Ruddim. Inst. Gr. II, p. 15 sq. not. 40. *Forb.*

Nec fuit in numero; quid obest non esse creatum?

Exemplum porro gignundis rebus, et ipsa
 Notities hominum Diis unde est insita primum,
 Quid vellent facere, ut scirent animoque viderent?
 Quove modo est unquam vis cognita principiorum, 188
 Quidque inter sese permutato ordine possent,
 Si non ipsa dedit specimen Natura creandi?
 Namque ita multimodis multis primordia rerum
 Ex infinito jam tempore percita plagis,
 Ponderibusque suis consuerunt concita ferri, 190
 Omnimodisque coire, atque omnia pertentare,
 Quæquomque inter se possint congressa creare;
 Ut non sit mirum si in taleis disposituras
 Deciderunt quoque, et in taleis venere meatus,
 Qualibus hæc rerum geritur nunc summa novando. 195

181. *In numero*, scil. viventium; sed magis absolute, quam si ejusmodi quid adjecisset, ut fecit Græci ἐν ἀριθμῷ σὺν αὐτῷ. Orell.

182. *Exemplum*. Exemplare, quod scilicet Dii sequerentur in creandis rebus. — Tota omnium rerum notities a simulacris rerum incurrentibus derivatur; Dii etiam nihil inconsiderate faciunt; quidquid agere constituunt illud prævident: at nullæ imagines rerum in mentem divinam cadere potuerunt, quum res ipsæ nondum exstiterint; ideo inepte aliquis dicat Deos cælum, terram, animalia, omnia creasse. Creech.

188. *Namque ita multimodis*, etc. Scilicet argumentatur Lucretius ex principiis suis, quæ supra posuit lib. I et II. Docuit enim quum Deos, tum homines æque ex atomis fieri, ac ceteras res creatas. Qui vero, inquit, vis atomorum perspecta fuisset Diis, antequam illæ ad novas generationes convenirent? Vult enim mutuum atomorum concursationem atque indefessam pugnam ex in-

finito tempore præcessisse earum concilium atque cœtum. Hæc vero, quum suapte nisu tantum perentiant ac resiliant, atque in varias inde generationes ferantur, non poterant præmittere sui exemplar in mente Deorum opificum, antequam in res ipsas novas creatas convenissent. Undenam ergo Dii rerum creandarum notitiam habuerint? F. — Hi versus repetuntur infra, 423 sqq.

190. *Consuerunt*. Bentl. volebat *consuerant*, non probante Wak. quia significat altera lectio non solum in seculis præteritis hoc modo res administratas esse, sed hodieque sic administrari; v. 151.

191. *Omnia pertentare*. I. e. de maxime proprio verbi sensu, *experimentis omnigenis abuti*. Wak.

194. *Deciderunt*. Penultima brevis. Sic vs. 416, *constiterunt*.

195. *Qualibus*, etc. Locum similem invenies ad I, 1027. — *Geritur*, I, 130, 443, et passim. — *Novando*. Lambinus vult suppleri: ea, quæ jam ætate et ævo confecta sunt. Sed perperam; *novando*

Quod si jam rerum ignorem primordia quæ sint,
 Hoc tamen ex ipsis cæli rationibus ausim
 Confirmare, aliisque ex rebus reddere multis;
 Nequaquam nobis divinitus esse paratam
 Naturam rerum; tanta stat prædita culpa!

200

Principio, quantum cæli tegit impetus ingens,
 Inde avidam partem montes sylvæque ferarum
 Possedere; tenent rupes vastæque paludes
 Et mare, quod late terrarum distinet oras.
 Inde duas porro prope parteis fervidus ardor
 Assiduusque geli casus mortalibus aufert.

206

enim hic vim habet passivam *dum no-*
atur; cf. I, 313. Ed.

196. *Quod si jam rerum*, etc. Hi 5
 vs. jam positi sunt II, 177. Monet au-
 tem iis quinque versibus, suppressa
 etiam atomorum cognitione atque na-
 tura, facile probari posse ex ipsa cæli
 ratione, atque ex aliis etiam rebus im-
 perfectis et incommodis, quæ in mundo
 sunt, mundum hunc divinitus, hoc est,
 a Deo, non fuisse creatum in hominum
 gratiam. F.

200. *Naturam rerum.* Hunc mundum.
 — *Tanta stat prædita culpa.* Adeo
 multa sunt in mundo hoc peccata, in-
 comoda; et quæ non recte neque or-
 dine facta sunt. F. — Cf. II, 181.

201. *Principio, quantum*, etc. His 6
 vs. continetur primum argumentum,
 quo probat maximam terrarum partem
 hominibus esse inutilem. F. — *Quantum.*
 H. e. eam mundi partem, quam cælum
 tegit; i. e. terrarum orbem, qui partim
 terra est habitabilis; partim inhabitabi-
 lis, propter calorem et frigus; partim
 mare; partim lacus ac paludes. F. —
Impetus ingens. Illustravimus non pau-
 cis exquisitissimam locutionem ad IV,
 417. Neque aliter Cicero, qui Lambinum
 non latuit, Nat. Deor. II, 38, in loco
 vere fragifero, nobilique: "Quum autem

impetum cæli cum admirabili celeritate
moveri vertique videamus, etc. » Wak.

202. *Avidam.* « Quasi scilicet montes,
 sua portione parum contenti, omnia ra-
 pere vellent, et haurire »: i. e. facili
 sensus flexione, et per schema impendio
 venustum, nec ingenio elegantissimo non
 dignum; « magnam partem »: conteras
 inferius vs. 471. Wak. — Vide not. ad
 I, 1030.

203. *Vastæque paludes.* Inanes, va-
 cuæ, ἀτρόγυτοι, infructuosæ denique.
 Wak. — Ego malim intelligere paludes
 magnas, immensas; ob sequens *late*, cum
 quo congruere videtur. E.

204. *Distinet.* Sic Horat. Od. I, 3,
 22 vocat Oceanum *dissociabilem*.

205. *Duas parteis ardor aufert.* Co-
 lorem Lucretiani sermonis Plinius æmu-
 latus est, Nat. Hist. II, 68: « Ita terre
 tres partes abstulit cælum: oceani ra-
 pina in incerto est ». Et vocabulo Plin-
 iano rapina multum illustratur nostra
 in vs. 202 expositio dictionis *avidam*. W.

206. *Geli.* Hujusce formæ, *gelus*,
 vel *gelum*, *geli*, meminit Nonius Mar-
 cellus, III, 104; VIII, 26, exempla ex
 Afranio, Accio, Catone, Lucretio, et
 Varrone, proferens; nec non Priscianus,
 lib. V, p. 658. W. — *Geli casus*, videtur
 pro *nieis* posuisse in hoc versu τὸ *geli*

Quod superest arvi, tamen id natura sua vi
Sentibus obducat, ni vis humana resistat,
Vitai causa, valido consueta bidenti

Ingemere, et terram pressis proscindere aratris :

210

Si non, fecundas vortentes vomere glebas,
Terraïque solum subigentes, cimus ad ortus;
Sponte sua nequeant liquidas existere in auras.

Et tamen, interdum magno quæsita labore,

Quom jam per terras frondent atque omnia florent,

211

Aut nimiis torret fervoribus ætherius sol,

Aut subitei perimunt imbres gelidæque pruinæ,

Flabraque ventorum violento turbine vexant.

Præterea, genus horrifera Natura ferarum,

noster : quasi nimirum per zonam glaciale *nives* indesinenter caderent. *W.*

207. *Quod superest arvi*, etc. His 7 vss. continetur alterum argumentum, nimirum, quod ex residua terrarum, quæ colitur, parte, non nisi magno cum labore hominum colentium eam aratris et bidentibus fructus ægre proveniant. *F.*

208. *Resistat*. Nempe, arando, colendo, pastinando, fodiendo, etc.

209. *Vitai*, id est, victus, βίον. — *Bidenti ingemere, et pressis*, etc. Sic Virg. Georg. I, 45, *depresso aratro ingemere*.

211. *Si non fecundas*, etc. Hi 2 vss. positi sunt I, 212.

212. *Cimus ad ortus*. Non oriuntur quidem *glebæ*, sed *fruges*; quæ vox jam quasi præcessit in τῷ *fecundas*, et hic unice intelligenda est, ut in versu sequenti. Male igitur interpretes *ortus* sensu activo accipiunt: « provocamus glebas ad pariendum, ad exserendam vim producendis frugibus aptam ». Nam si *glebas* hic proprie dictas volunt, nullo pacto congruet vs. 213. Orellius igitur ad τὸ *cinus* supplet *fruges, germina*, « quod omittere poterat, quia nulla om-

nino ambiguitas ex objecti omissione oriebatur ». Wak. aliquid excidisse suspicabatur, sine causa. *Ed.*

214. *Et tamen, interdum*, etc. His 5 vss. continetur tertium argumentum, nimirum, quod etiam fructibus speratis ex labore et cultu duro terrarum, sæpe tamen frustremur per varios casus. *F.* — Cf. Virg. Georg. I, 118 sqq.

216. *Ætherius sol*. I. e. meridianus, ut qui *arces ætherias* jam conscenderit: compares Virg. Georg. IV, 426 et ibid. III, 154. Τὸ *nimiis fervoribus* Lucretii, quod explicant adjunctæ voces *sol ætherius*, necesse habuit Mantuanus specialiter nominare *mediis fervoribus*. Wak. — Vide autem notata ad III, 1057.

217. *Subiti imbres*. I. e. subeantes, præter spem obvenientes; adeas dicta nobis in II, 363. Wak.

218. *Vexant*; evellunt, lacerant; VI, 430.

219. *Præterea, genus horrifera*, etc. His 4 vss. continetur quartum argumentum, nempe, quod noxia animalia terrarumque crescant et alantur; quod morbos anni tempestates asserant; quod mors immatura rapiat homines. *F.*

Humanæ genti infestum, terraque marique
Quur alit atque auget? quur anni tempora morbos
Apportant? quare Mors immatura vagatur?

220

Tum porro puer, ut sævis projectus ab undis
Navita, nudus humi jacet, infans, indigus omni
Vitali auxilio, quom primum in luminis oras
Nixibus ex alvo matris Natura profudit :
Vagituque locum lugubri complet, ut æquum est,
Quoi tantum in vita restet transire malorum.
At variæ crescunt pecudes, armenta feræque :
Nec crepitacillis opus est, nec quouquam adhibenda est
Almæ nutricis blanda atque infracta loquela;
Nec varias quærent vesteis pro tempore cœli :
Denique, non armis opus est, non mœnibus altis,
Quei sua tutentur; quando omnibus omnia large

225

230

221. *Anni tempora*, i. e. *tempestates* quæpiam, ut *autumni* puta: vide II, 32, 33. *Wak.*

222. *Immatura*, nos antediem rapiens.

223. *Tum porro puer*, etc. His 13 vs. continetur quintum argumentum. Si Dii mundum fecissent, melior foret hominum, quam aliorum animalium conditio; at longe deterior, et, si rem ipsam attendas, brutis parens videtur natura, hominibus noverca. *Creech.*

224. *Puer infans*. I. e. ut Horatii verbis utar, Od. IV, 6, 18, *nescius fari puer*. *Wak.* — *Indigus auxilio*. Notanda est constructio vocis *indigus* cum ablativo, cujus aliud exemplum non habeo afferendum; nam in Apul. Met. IX, p. 615 Oud. lectio variat. *Forb.*

225. *Vitali*. *Lamb.* e Mureti conj. *Vitali*. Sed vox *vitalis*, id est, vitam largiens, juvenis, in deliciis est Lucretio; cf. II, 576, 890, 948, 955, etc. *Forb.*

227. *Vagituque locum*, etc. Sic præclare Plin. lib. VII init. de imbecillitate naturæ humanæ: « Hominem tantum nudum, et in nuda humo natali die ab-

jicit ad vagitus statim et ploratus, nullumque tot animalium pronus ad lacrymas, atque has protinus vitæ principio, etc. » *Lamb.*

228. *Cui tantum in vita restet transire malorum*. Pulcherrimam profecto per metaphoram, a conditione *viatorum* derivatam, mortales peregrinantes errantesque in vita noster *ναυαγῶν*; et ornate significavit. *Wak.*

230. *Crepitacillis*. De crepitaculo (un *hochet*), Martialis, Epigr. XIV, 59.

231. *Almæ*; quæ mammis alit; I, 2. — *Infracta loquela*: se nimirum ad infantilis linguae mensuram demittens. De hoc pervagato satis dicendi genere non opus est illis addere, quæ doctissimus Heinsius cumulate contulit ad Claudian. in Eutrop. I, 262. *Wak.*

234. *Quei sua tutentur*. I. e. quasi sint ii animantes, quibus corpora et habitacula sint vestibis armisque defendenda: quo nihil elegantius aut exquisitius offendi. *Wak.* — Vulgo *queis*. Sed rectum est *qui*, ut ambiguitatis vitandæ causa scripsi. *Orell.*

Tellus ipsa parit Naturaque dædala rerum.

235

Principio, quoniam terrai corpus et humor
Aurarumque leves animæ calideique vapores,
E quibus hæc rerum consistere summa videtur,
Omnia nativo ac mortali corpore constant;
Debet eadem omnis mundi natura putari.
Quippe etenim, quorum parteis et membra videmus
Corpore nativo in mortalibus esse figuris,
Hæc eadem ferme mortalia cernimus esse,
Et nativa simul: quapropter maxuma mundi
Quom videam membra ac parteis consumta regigni;
Scire licet, cœli quoque idem terræque fuisse
Principiale aliquod tempus, clademque futuram.

240

245

Illud in his rebus ne corripuisse rearis,

235. *Naturaque dædala rerum.* De constructione verborum, quam Wak. ambiguum dicit, prorsus non sum dubius, quum non solum ipsa verborum collocatio, sed etiam loci IV, 551, et II, 505, aperte demonstrent rerum non cum natura, sed cum dædala esse construendum. Forb.

236. *Principio, quoniam, etc.* His 12 vs. jam monet se demonstraturum mundum neque esse æternum neque immortalem; sed nativum et mortalem. Cujus enim partes nativæ sunt et mortales, illud et nativum ac mortale sit necesse est. F.

237. *Aurarum animæ;* redeas ad I, 716. Similiter Horatius, Od. IV, 12, a: «Impellunt animæ lintea Thraciæ». Wak.

238. *E quibus, etc.* Sunt enim quatuor elementa, quæ Manilius I, 138, vocat *Quatuor mundi artus*. Et ipse Lucretius infra vs. 245.

240. *Eadem. I. e.* «Omnis natura mundi debet eadem via putari nativa et mortalis:» quibus nihil luculentius, aut quod orationem Lucretianam peuitius

resipiat; redeas ad II, 854 (not.). Wak.

242. *Mortalibus figuris.* Mortalibus principiis, seu atomorum contextariis.

243. *Ferme,* quod exprimit formulam Græcorum *συσθόν*, vim habet ab *universalis* propositione quadam *generalem* tantummodo distinguendi: et arbitrat poetam sic cante loqui, ac restricte, quia sunt corpora, quæ nasci videmus et in lucem protrahi, quorum interitus nos lateat; et alia vicissim interire novimus, quorum exortus non simus consci. W.

246. *Idem;* simile, non aliud. Bentleius non male corrigit *item*, quod in textum admisit Wak. Equidem hos sequi cum Forbigero nolui, quum contra stet omnium exemplarium fides, neque vulgata defendi non possit. En. — *Cæli terræque,* utpote quibus corpora sunt, ex *membris* variis constantia. Wak.

247. *Principiale tempus.* H. e. tempus, quo principium et originem habuerint: sic II, 423. Lamb.

248. *Illud in his rebus, etc.* His 4 vs. monet mirum videri non debere si assumerit ac dixerit terram, aquam, æræ, et ignem esse nativa et mortalia.

Memmi, quod terram atque ignem mortalia sumsi
 Esse; neque humorem dubitavi aurasque perire; 150
 Atque eadem gigni, rursusque augescere dixi:
 Principio, pars terrarum nonnulla, perusta
 Solibus assiduis, multa pulsata pedum vi,
 Pulveris exhalat nebulam nubeisque volanteis,
 Quas validei toto dispergunt aere venti: 155
 Pars etiam glebarum ad diluvium revocatur
 Imbribus, et ripas radentia flumina rodunt.
 Præterea, pro parte sua, quodquomque alid auget,
 Redditur: et quoniam dubio procul esse videtur
 Omniparens eadem rerum commune sepulcrum, 160
 Ergo terra tibi libatur, et aucta recrescit.
 Quod superest, humore novo mare, flumina, fonteis,

—*Corripuisse*; raptim et quasi violententer occupasse illud quod sumsi; id est, temere et inconsulto rem affirmasse, dum nulla afferrem argumenta quæ verbis fidem facerent. *Ed.*

251. *Rursus* ad utrumque verbum *gigni* et *augescere* referas. *Forb.* — *Rursus*, al., vicissim. *Wak.*

252. *Principio, pars terrarum*, etc. *Hic* 10 vs. probat 1° de terra, quod corrumpatur et renascatur. *F.*

253. *Solibus*. De plurali *soles*, qui reddit VI, 1101, et 1218, conf. *Rudd.* *Inst. Gr. I*, p. 135, not. 100, et *Schneid. Gr. Lat. II*, p. 391. *Forb.*

254. *Exhalat nebulam*. Elegantem hanc dictionem arripuit *Virg. Georg. II*, 217. *Ed.*

256. *Ad diluvium revocatur*. Pars terræ, pluvia madefacta, diluitur et in aquam revocatur, redit; quia jam sæpius antea eandem diluvium passa est. *Ed.*

257. *Radentia rodunt*. Hæc dictionum cognationem consociatio multum placuit poetæ nostro. *Wak.*

258. *Alid*, aliud. *Sic I*, 264, 1108; *II*, 983, etc.

259. *Redditur*. *Sic* omnes ad unum libri; i. e. *restituitur*: ut, exempli gratia, solum, quod fluvius, inde auctus, abraserat, limo deposito telluri redonatur. *Wak.* — *Vulgati* omnes exhibent *roditur*, quod huic loco optime convenit, ut sit etiam aliud argumentum ex ipsa terræ fecunditate desumptum: « præterea quodcumque aliquibus sui partibus aliam rem auget, id ipsum consumitur ». Sed libris standum puto. *Sic* igitur poeta ad alteram argumentationis partem transit, probatque terram, pro parte amissa, rursus auctam *recrescere*. *Ed.* — *Vide* in *Disq. var.*

260. *Omniparens*. *Sic Virg. Æn. VI*, 595, « Terræ omniparentis alumnus ». *Sic* *Lucret. II*, 706.

261. *Tibi*; VI, 324. — *Libatur*. Hoc est, dimittitur, deraditur. *Sic* alibi passim, III, 214, 716; cf. infra vs. 569. — *Aucta recrescit*. I. e. terra in hac parte additamentum nanciscitur æquale jacturæ, quam passa est in altera; atque adeo ad magnitudinem pristinam revertitur. *Wak.*

262. *Quod superest, humore*, etc.

Semper abundare, et latices manare perenneis,
 Nil opus est verbis, magnus decursus aquarum
 Undique declarat : sed primum, quidquid aquai 265
 Tollitur, in summaque fit, ut nihil humor abundet;
 Partim, quod validei, verrentes æquora, ventei
 Deminuunt, radiisque retexens ætherius sol;
 Partim, quod subter per terras diditur omneis:
 Percolatur enim virus, retroque remanat 270
 Materies humoris, et ad caput amnibus omnis
 Convenit; inde super terras fluit agmine dulci,
 Qua via secta semel liquido pede detulit undas.

His 12 vs. probat 2° de aqua, quod corrumpatur et iterum crescat. *F.*

263. *Manare*. I. e. destillare, effundere; exquisitius, ad activam virtutem verbi. Sic Horatius, Epist. I, 19, 44: «fidis enim *manare* poetica mella Te solum». De hac autem re perlegendæ sunt Heinsii annotationes doctissimæ, ad Ovid. Met. VI, 312. *Wak.*

264. *Opus est verbis*. I. e. rē declarare subaudio; quod ab sequentibus petendum. *Wak.* — *Decursus aquarum*; per alveos nimirum fluviales in sinum maris descendentium. Virgil. *Æn.* XII, 523. *Wak.* — Cf. I, 1030.

265. *Quidquid*. I. e. quiddam, aliquid, quædam portio: quemadmodum mox etiam plus semel, vs. 265, 305, 1387. *Wak.* — Lamb. vero jungit *primum quidquid*, ut vs. 305.

266. *In summa*. *Wak.* int. *tandem, denique*, ut breviter et summatim dicam; quemadmodum ad III, 84. Sic quoque Forb. qui tamen aliam insuper constructionem proponit: «et fit, ut *in summa*, in universo humor nihil abundet». Possis etiam, opinor, intelligere: in tota mole aquarum. *Ed.*

267. *Verrentes æquora*. Sic vs. 389, ubi hi 2 vs. repetuntur; et VI, 624. Redi etiam ad I, 280.

268. *Retexens*. Penelopes veluti telam. *Haverc.* — *Radiis retexens*. I. e. vi caloris in particulas tenuissimas, e quibus constant, resolvens; et tunc absorbens. *Wak.* — *Ætherius sol*. I. e. acerrimus et flagrantissimus, utpote ad æthera medium evectus, vs. 216. *W.*

269. *Per terras diditur omneis*: ita ut mare sit omnium fontium ac fluviorum origo genitalis. Optime et verissime; secutus etiam poetarum principem, in II. *Φ*, 195. *Wak.*

270. *Percolatur enim virus*. Virus aquarum, i. e. sal. Cf. II, 474 sqq. VI, 637 sqq.

271. *Ad caput*. Ad fontes, ex quibus oriuntur fluvii.

272. *Fluit agmine*. Virg. *Æn.* II, 782. — *Agmine dulci*; ob *salem* relictum scilicet. Plinius, Nat. Hist. XXXI, 37: «nam in terra marina aqua, argilla percolata, dulcescit». *Wak.*

273. *Via secta*. Virg. Georg. I, 238. — Ita leviter et mobiliter fluit hic versus, ut Lucretius fluvium, per alveum suum currentem ac labentem, nostris oculis subicere videatur. Lege, si vacas, quæ notavimus ad illum locum Horatii, Epod. XVI, 48: «Levis crepante *lymphæ* desilit pede». *Lamb.* — *Liquido pede*. I. e. purus humor, sine sordibus,

Aera nunc igitur dicam, quid corpore toto

Innumerabiliter privas mutatur in horas :

275

Semper enim, quodquomque fluit de rebus, id omne

Aeris in magnum fertur mare ; qui nisi contra

Corpora retribuat rebus, recreetque fluenteis,

Omnia jam resoluta forent, et in aera vorsa.

Haud igitur cessat gigni de rebus et in res

280

Recidere assidue ; quoniam fluere omnia constat.

Largus item liquidi fons luminis, ætherius sol,

Irrigat assidue cælum candore recenti,

Suppeditatque novo confestim lumine lumen.

Nam primum quidquid fulgoris disperit ei,

285

nec alienas undas trahens : ut Q. Curtius locutus est, III, 1, 3. *Wak.*

274. *Aera nunc igitur, etc.* His 8 vs. probat 3° de aere, quod corrumpatur et iterum crescat. Quidquid enim e rebus effluit, id fertur in vastum aeris spatium. Decidunt quippe e rebus assidue corpuscula, quas feruntur ac volitant per aera. Quæ quidem corpuscula nisi assidue redderet aer rebus, jam sane res omnes effluxisse deberent, ac periisse. Igitur res perpetuo mutantur in aera, et aer in res revertitur. *F.*—*Quid.* I. e. in quantum, καὶ ὅσον, qualiter. *Wak.*

275. *Privas in horas.* In singulas horas ; singulis momentis.

277. *Aeris ... mare :* ut ἀνὸρροιαί illi veri maris, fontes scilicet, in genitale gremium referuntur ; sic aeris etiam particulae in proprium corpus recidunt. Hanc autem translationem, si in *fluído* quidem aere dici debeat translatio, prior Ennius usurpavit, apud Nonnium, III, 92. Cf. II, 151 ; IV, 178. *Wak.*

278. *Fluenteis.* I. e. deficientes, pereuntes ; vs. 281. Virgilius, *Æn.* II, 169. *Wak.*

280. *Recidere ;* I, 857.

282. *Largus item, etc.* His 25 vs.

probat 4° eadem de igne. Quod quidem contingere docet in sole, cujus lumen prius actutum perit, et novum creatur ; cujus rei fidem facit nebula interposita. Docet et id contingere in lychnis ac candelis nostris, in fulguribus cœli, in luna, in sideribus aliis ; quorum omnium prima lux perit, ac nova continuo subministratur. Lumen igitur, in quo ignis est, et perit et gignitur in omnibus luminosis corporibus ; atque adeo ignis ipse pereat et renascatur necesse est. *F.*—*Fons luminis ;* unde nimirum scaturigines fluidæ lacis affatim emanant, et per mundum diffunduntur II, 147.—*Ætherius sol.* A vigore maximo, ut æquum est, commendatur ; quum sit flagrantissimus utique, et æstus medius accendit : vide dicta nuper ad vs. 268. *W.*

283. *Irrigat candore.* Orationis tenor, qualis ab initio processerit, summa cum proprietate atque elegantia conservatur : videas supra, IV, 203. *Wak.*

284. *Suppeditatque novo, etc.* Sic vs. 661, et IV, 190, 376.

285. *Nam primum.* I. e. id fulgoris, quodcumque primum emittitur, et ubicumque accidat, soli disperit, ac disperditur. *Wak.*—Vide ad vs. 305.—*Ei ;*

Quoquomque accidit : id licet hinc cognoscere possis,
 Quod, simul ac primum nubes succedere soli
 Cœpere, et radios inter quasi rumpere lucis,
 Extemplo inferior pars horum disperit omnis,
 Terraque inumbratur, qua nimbei quomque ferantur; 290
 Ut noscas splendore novo res semper egere,
 Et primum jactum fulgoris quemque perire;
 Nec ratione alia res posse in sole videri,
 Perpetuo ni suppeditet lucis caput ipsum.

Quin etiam nocturna tibi, terrestria quæ sunt, 295
 Lumina, pendentes lychnei, claræque coruscis
 Fulguribus, pingues multa fuligine tedæ,
 Consimili properant ratione, ardore ministro,
 Suppeditare novum lumen; tremere ignibus instant;
 Instant, nec loca lux inter quasi rupta relinquit : 300
 Usque adeo properanter ab omnibus ignibus ei

prima syllaba producta, ut mox vs. 301;
 cf. II, 1136; III, 555, etc.

287. *Succedere*. I. e. subter venire,
 in primario sensu vocabuli. Sic Virgil.
Æn. IV, 10: "Quis novus hic nostris
successit sedibus hospes?" *Wak.*

288. *Inter quasi rumpere*; quasi inter-
 rumpere.

289. *Pars horum*, pars radiorum quæ
 est infra nubes.

292. *Primum jactum fulgoris*. Sic
 passim vocat lucem, *tela lucis*.

293. *In sole*; in solis luce.

294. *Suppeditet*. Absolute sumen-
 dum; i. e. suppetat. *Lamb.* — Cf. ad
 I, 548, ubi adde Ruhnck. ad Rutil. Lup.
 II, 9, quem laudat *Wak.* ad I, 1039.
Forb. — *Caput*, id est, fons: vs.
 271, 282.

296. *Pendentes lychnei*. Sic Virg.
Æn. I, 726: "dependent lychni laque-
 aribus aureis". Cf. etiam Ennius p. 88
Hesscl., ibique *Columna*.

297. *Fulguribus*, fulgoribus, II, 325,

332. — *Fuligine*. Libri universi, *cali-
 gine*: quæ vox, quum manifestissime
 sermonis indoli contradicat, semper erat
 mihi suspecta; et conieceram reponen-
 dum esse, quod ausus sum reponere,
 quia Bentleius idem jusserit. Nobis imi-
 tatio Virgiliana, ad *Ecl.* VII, 50, valde
 suffragatur: "Hic focus, et *tedæ pin-
 gues*: hic plurimus ignis Semper, et
 assidua postes *fuligine* nigri". *Wak.*
 — *Tedæ*, faces, lampades. Vide II,
 387; et III, 1030.

298. *Ardore ministro*. Hoc consimi-
 liter dictum est, atque *manus ministras*,
 IV, 831. *Wak.*

299. *Suppeditare*, præbere, submi-
 nistrare. — *Tremere ignibus*. I. e. mi-
 care, coruscare, quasi jacularentur lu-
 cem; quod sine *tremoribus* non fit:
 adeas I, 1088; IV, 405. *Wak.*

300. *Instant*. Hujusce repetitionis,
 quam tetigimus ad III, 13 et alibi, spe-
 cimen perpulchrum Homerus exhibet, in
 II, I, 371, et X, 127. *Wak.* — *Inter*

Exitium celeri celeratur origine flammæ.
 Sic igitur solem, lunam, stellasque putandum
 Ex alio atque alio lucem jactare subortu,
 Et primum quidquid flammaram perdere semper; 304
 Inviolabilia hæc ne credas forte vigere.

Denique, non lapides quoque vinci cernis ab ævo?
 Non altas turreis ruere, et putrescere saxa?
 Non delubra Deum simulacraque fessa fatisci?
 Nec sanctum numen fati protollere fineis 310
 Posse, neque advorsus naturæ fœdera niti?

Denique, non monumenta virum dilapsa videmus?
 Quærere proporro sibi quomque senescere credas.

quasi rupta, quasi interrupta; vs. 288.
 —Id est, tremulos radios jugiter emittant, et continuata luce sedes illustrantur. *Creech.*

302. *Celeri celeratur.* Vulgo *toleratur.* Librarius sane illepidus, et exquisitissimas Lucretiani sermonis veneratione ne primoribus quidem labris tenuis sentiens, sua sponte corripit locum, verbis signatissimis, et opere maximo selectis, concinnatam. Translatio est, ut putem, ex hominum multitudine, se violenter protrudentium, et celeriter in transitu succedentium. Horatius, Ep. II, 2, 176. *Wak.* — Tanta celeritate lucem illam, tunc temporis effulgentem, evanescere cogunt continuo subnascentes ex omnibus tedis flammæ. *Ed.*

303. *Subortu.* Sic legendum uno vocabulo a verbo *suborior*, quod est, in alterius locum orior; I, 1048; II, 1138. *Lamb.*

305. *Primum quidquid flammaram.* Primum quamque flammam; vs. 285.

306. *Hæc, solem, lunam, stellas, etc. inviolabilia, semper integra, et æterna vigere.*

307. *Denique, non lapides, etc.* Non contentus Poeta præcipuas mundi partes intraxisse, quas et nativas et mortales

docuit, his 12 vs. jam minores alias affert, sive quæ arte tractentur, sive quæ naturæ suæ relinquantur; quas etiam et nativas et mortales esse contendit. *F.*

308. *Putrescere saxa.* Committas Lucan. VII, 397; Claudian. in Eutrop. II, 277, ne plures excitem. *Wak.*

309. *Fessa fatisci.* I. e. ævo domita, in rimas aperiiri: redeas ad annotata nobis de hoc verbo III, 459. *Wak.*

310. *Sanctum numen, etc.* nempe, delubris suis atque imaginibus ab injuria temporum conservandis. Ad ingenium profecto noster redit; et invisos deos, vel homines supersticiosos potius, ut verum dicam, in transitu quin suggillaret, atque mordaci sale perfricaret, a se non quivit obtinere. *Wak.* — *Protollere fineis*, proferre, promovere, extendere; cf. Plaut. Pseud. III, 2, 71.

311. *Naturæ fœdera.* I. e. leges ab ea rei cuilibet constitutas.

312. *Non monumenta virum.* Non vacat nomen *virum*, quum sint etiam deorum monumenta. *Wak.*

313. *Quærere proporro.* Argutulus est poeta scilicet, dum inanes fastus et frivolum mortalium fragilium arrogantiam irridet, castigatque. Quasi dixerat;

Non ruere avolsos silices a montibus altis;
 Nec validas ævi vireis perferre patique
 Finiti? neque enim caderent avolsa repente,
 Ex infinito quæ tempore pertolerassent
 Omnia tormenta ætatis, privata fragore.

Denique, jam tuere hoc circum supraque, quod omne
 Continet amplexu terrarum; procreat ex se
 Omnia, quod quædam memorant, recipitque peremta :

3.5

3.10

« Nonne passim videmus, dum viam facimus, tumulos defunctorum dilapsos, corruentes, ac ruinosos? Credas prope modum eos dato quasi studio ad senectutem properanter contendere, quocumque tandem modo; ut eandem mortalitatem homunculis, quos contegunt, occyssime consequantur ». In his autem nihil equidem discernere valeo, ad quod editor prudens debeat offendere, aut cujus lepidus scriptor pœnitere. *Wak.* — Vide *Disq. var.* — *Quomque*; adi sis VI, 85, 1017, atque scripta ad II, 721. — *Credas*. Hanc formulam, quæ simile miraculi quiddam, et omnem fidem supergressum, scite conatur excusare; ut lector sit propitius, Virgilius exceperit, *Æn.* VIII, 691. *Wak.*

315. *Nec validas, etc.* Construe: nonne videmus silices ruere et non perferre vires ævi, temporis. — *Perferre patique*; II, 291.

316. *Finiti*; non totius ævi, aut longissimi temporis, sed brevioris tantum et circumscripti, quia intra certos temporis fines silices pereant, necesse est. *Ed.*

317. *Pertolerassent*. Verbum *pertolerare* præter hunc locum non nisi in Plaut. *Amph.* supposititiis, vs. 20, inveniri videtur. *Forb.*

318. *Tormenta*, impetus. Metaphora est ducta a tormentis bellicis. — I. e. violenta vexamina, βάσανοι, quibus tentata sint, atque oppugnata. Nam translatio est a *carnificum* officio. Nempe, inter tor-

toris *Ævi* sævos et indefessos impetus hi silices perduravere sine *fragore*, i. e. « nervis venisque non ruptis, compage nec ossium *divulsa* ». Et *fragor* adhibetur in primario suo significato, pro ipsa *frangendi actione*: vide dicta ad vs. 110 hujusce libri. *Wak.*

319. *Denique, jam tuere, etc.* His 6 vs. inducit etiam cælum ipsum, quod, quum rerum omnium parens a cunctis dicatur, corruptibile etiam esse necesse est. *F.* — *Tuere*. Tertiæ conjug. *tuor.* — *Hoc*. Nempe cælum. Ennius, « Aspicce hoc sublime candens, quem invocant omnes Jovem ». — *Omne terrarum*. Multæ sunt huic gemellæ locutiones in optimis scriptoribus; quod extemplo quis elegantior agnoscet. *Wak.* — Sic *prima viai*, I, 1068, *cæli sublime*, II, 206; et conf. I, 87, 1089, etc.; sic etiam *cuncta terrarum* apud Horatium, *Od.* II, 1, 23.

321. *Quædam memorant*. Poetæ, qui fingunt cælum antiquissimum Deorum, qui Terram sororem duxerit in uxorem; unde pater rerum omnium creditur. *F.* — His, opinor, Anaximander annumerandus est, qui videtur nihil aliud per ἀπείρον suum, quam *immensum*, vel *immoderatum æthera* voluisse. Plutarchus, *Plac. Phil.* I, 3. Et, si sentiret aliud Anaximenes, conterraneus ejus et discipulus, ægre dixeris quidnam denique sentiret. Verum enim hi Lucretii versus multum debent Pacuvii fragmen-

Totum nativum mortali corpore constat.

Nam, quodquomque alias ex se res auget alitque,
Deminui debet; recreari, quom recipit res.

Præterea, si nulla fuit genitælis origo

325

Terrarum et cœli, semperque æterna fuere;
Quur supra bellum Thebanum et funera Trojæ
Non alias aliei quoque res cecinere poetæ?

Quo tot facta virum totiens cecidere; neque usquam,
Æterneis famæ monimentis insita, florent?

330

Verum, ut opinor, habet novitatem summa recensque
Natura mundi est; neque pridem exordia cepit.

Quare etiam quædam nunc artes expoliuntur,
Nunc etiam augescunt : nunc addita navigiis sunt

to, apud Varronem de ling. Lat. V, 3, et
M. Tull. De divin. I, 57. *W.*

324. *Recreari, refici, recrescere debet.*

325. *Præterea, si nulla fuit, etc.* His
6 vs. aliud profert argumentum, quo
probare conatur cœlum et terram, hoc
est, mundum ipsum, non ab æterno fuisse.
Alias enim, inquit, cur poetæ alii non
aliquod aliud bellum cecinere ante bel-
lum Thebanum aut Trojanum? Neque
enim credere fas est hæc prima existi-
tisse bella, aut non alios exstitisse
poetas, qui alia cecinerint. Quo igitur
cecidissent illa priora virorum præclare
facta? Eodem argumento utitur Macro-
bias in Somn. Scip. II, 10 adversus
mundi æternitatem. *F.*

328. *Alii quoque poetæ; Homero
scilicet, Æschyloque vetustiores. Wak.*

329. *Quo tot facta cecidere.* I. e. in
quod *barathrum*, demersa et obruta pe-
nitus, conciderunt? Diversa est ejus-
dem phraseos translatio, ab *alearum
jectu* scilicet, nisi fallor, in Virgil. *Æn.*
II, 709: « Quo res cumque cadent ». *W.*

330. *Insita florent.* Pulchra meher-
cule figura est, ab *arborum cultu* insi-
titio suaviter petita. *Wak.*

331. *Verum, ut opinor, etc.* His 8

vs. continetur aliud argumentum, quod
potius responsum est ad superiorem per-
cunctationem. Quasi diceret: nil mirum
si novæ sint artes, si recenter expoliun-
tur, v. g. navigatio, musica, poesis, etc.
Scilicet, quia recens est ipse mundus,
nec ab æterno fuit. Lactant. III, 16. *F.*
— *Summa mundi*; quod noster *immensi
summam* vocitavit superius, ad II,
1095. *Wak.*

332. *Natura mundi est.* Sic optimi
codices: hodierni tamen correctores au-
daculas manus injecerunt, et sic ad ar-
bitrium scripserunt verum: *Natura est
mundi*: exquisitiorem constructionem
callere nequeuntes phraseos *recens na-
tura*, in sexto nimirum casu, præposi-
tione subintellecta, quam in parili locu-
tione positam maluit M. Tullius, De
Nat. Deor. III, 5: « quos Homerus,
qui recens ab illorum ætate fuit, sepultos
esse dicit Lacedæmone ». *Wak.*

334. *Augescunt.* Oratio poetæ ju-
stis gradibus assurgit in progressu. Res
expoliuntur, quæ maturitatem quidem
suam attigerint, sed ornatus exquisitio-
ris indigeant: *augescunt* autem res,
quibus ætas adulta et magnitudo vera
nondum contigerint. *Wak.*

Multa; modo organicei melicos peperere sonores: 335
 Denique, natura hæc rerum ratioque reperta est
 Nuper; et hanc, primus cum primis ipse repertus
 Nunc ego sum, in patrias qui possim vortere voces.

Quod si forte fuisse antehac eadem omnia credis,
 Sed periisse hominum torrenti secla vapore, 340
 Aut cecidissee urbeis magno vexamine mundi,
 Aut ex imbris assiduis exisse rapaceis
 Per terras amneis, ac oppida cooperuisse;
 Tanto quique magis victus fateare necesse est,
 Exitium quoque terrarum cœlique futurum. 345
 Nam, quom res tantis morbis tantisque periclis
 Tentarentur, ibi si tristior incubuisset
 Causa, darent late cladem magnasque ruinas.
 Nec ratione alia mortales esse videmur
 Inter nos, nisi quod morbis ægrescimus iidem, 350
 Atque ollei, quos a vita Natura removit.

335. *Organicei*, musici, fidicines, tibicines, citharœdi, etc. II, 412.

336. *Natura hæc rerum*. Hæc philosophia, hæc rerum cognitio, quam ego primus in Latinum sermonem verto. *F.* — Per hendyden hæc prolata sunt, vice « hæc ratio naturæ rerum »; vel « hoc munus naturalis philosophiæ, sic via ac ratione investigatæ declaratæque ». *W.*

337. *Primus cum primis*. I. e. his primis rerum repertoribus ego quoque sum repertor annumerandus. *Wak.* — Cf. locum I, 925 sqq.

339. *Quod si forte fuisse*, etc. His 13 vs. arguit ex concessis, aut concedendis, mundum non esse immortalem. *F.* — Vide in Disq. var.

340. *Hominum secla*, gentes humanas, I, 21. — *Torrenti vapore*, calore adurente; immenso incendio.

341. *Vexamine mundi*, motibus terrarum, et subitis perturbationibus.

342. *Rapaceis amneis*; I, 18; ita ut ingens fieret diluvium.

344. *Quippe*. Sic L, M, Δ, verissime: ceteri, *quippe*; Juntina, *nampe*, unde, pro adulterino fetu glossatoris arguitur illud *quippe*, non perspicientis tō *quique* pro *quisque* stare: i. e. ex usu bonorum scriptorum, pro *quisquis*, vel *quicumque*, ut vicissim. Et forsitan, quæ hominum erat incititia, pronomini usus cum persona secunda verbi librarii scrupulum objecerit. *W.* — *Tanto magis*, ob tua concessa scilicet, de tot hominum et orbium exitiis vexaminibus. *W.*

346. *Tantis morbis*. I. e. morbosis cœli tempestatibus, vapores mortiferos generantibus; ut vs. 340. Mantuanns vates, Georg. III, 478: *morbo cœli*. *W.*

347. *Tentarentur*, etc. Sic II, 968.

348. *Darent* etiamnunc, nondum suscitæ.

350. *Ægrescimus iidem*. V, Disq. var.

Præterea, quæquomque manent æterna, necessum est,
 Aut, quia sunt solido cum corpore, respuere ictus,
 Nec penetrare pati sibi quidquam, quod queat arctas
 Dissociare intus parteis; ut materiali 354
 Corpora sunt, quorum naturam ostendimus ante:
 Aut ideo durare ætatem posse per omnem,
 Plagarum quia sunt expertia, sicut inane est,
 Quod manet intactum, neque ab ictu fungitur hilum:
 Aut etiam, quia nulla loci sit copia circum, 356
 Quo quasi res possint discedere dissoluique;
 Sicut summarum summa est æterna, neque extra
 Qui locus est, quo dissiliant: neque corpora sunt, quæ
 Possint incidere, et valida dissolvere plaga.
 At neque, uti docui, solido cum corpore mundi 365
 Natura est, quoniam admixtum est in rebus inane;
 Nec tamen est ut inane; neque autem corpora desunt,
 Ex infinito quæ possint forte coorta
 Corruere hanc rerum violento turbine summam,
 Aut aliam quamvis cladem importare pericli: 370
 Nec porro natura loci, spatiumque profundi,
 Deficit, exspergi quo possint mœnia mundi;
 Aut alia quavis possunt vi pulsa perire.
 Haud igitur leti præclusa est janua cœlo,

352. *Præterea quæquomque*, etc. His 29 vs. eodem utitur argumento adversus mundi immortalitatem, quo usus erat III, 808 et sqq. adversus animarum immortalitatem. Immo hi 23 vs. priores iidem hic repetuntur. *F.* — Vide igitur quæ illic adnotata sunt, et consule notam Forbigeri in *Disq. var. ad eundem locum*.

369. *Corruere*. Editores contra libros universos, *Prorueri*, temeriter vocem iaculantes ab III, 824, arcessitam; quasi cujusdam necessitatis legibus poeta constringeretur, quæ in elegantem

sermonis varietatem exspatiari acerbissime vetarent. *Corruere* autem, *ruere*, vel *prostertere*; uti vox ista sæpius active solet adhiberi, quod ne pauci quidem nesciunt: cf. I, 273. *W.*

370. *Cladem pericli*. Hoc dictum est pro *periculum perniciosum*; vel *periculum*, quod *cladem affert*. *Wak.*

373. *Possunt*: sic verissime L, M, O, Ω; reliqui, *possint*; quasi nimirum a quo præeunte verbum penderet; quod nullo modo poeta voluit: nam voces *possunt pulsa* respiciunt omnia creata; de quibus in vs. 352, 358, 361, 369. *W.*

Nec soli terræque, neque alteis æquoris undeis; 375
Sed patet immani et vasto respectat hiatu.

Quare etiam nativa necessum est confiteare
Hæc eadem : neque enim, mortali corpore quæ sunt,
Ex infinito jam tempore adhuc potuissent
Immensi validas ævi contemnere vireis. 380

Denique, tantopere inter se quoin maxuma mundi
Pugnent membra, pio nequaquam concita bello;
Nonne vides aliquam longi certaminis olleis
Posse dari finem? vel, quom sol et vapor omnis,
Omnibus epotis humoribus, exsuperarint; 385
Quod facere intendunt, neque adhuc conata patrantur;
Tantum suppeditant amnes, ultroque minantur

376. *Respectat hiatu.* Sublimem sane januæ leti nobis imaginem figuravit poeta noster. *Wak.*

377. *Quare etiam, etc.* His 4 vs. concludit hæc eadem, nempe cælum, solem, terram, et mare pariter esse nativa, atque initium habere, quoniam mortalia sunt. Quod enim mortale est, id nativum fuerit necesse est. Igitur mundus non æternus, sed natus est. *F.*

381. *Denique, tantopere, etc.* His 36 vs. continetur ultimum argumentum adversus mundi æternitatem et immortalitatem. Illud autem deducit Lucretius a pugna continua præcipuarum mundi hujus partium inter se. Quum enim modo incendia, modo eluvies superent, existimat Poeta tandem evincere posse, ut cum totius mundi ruina bellum hoc terminetur. *F.*

382. *Membra*, elementa scilicet. — *Pio nequaquam*, impio; quia bellum hoc civile et intestinum est, inter ejusdem corporis membra.

383. *Nonne vides.* Ad hæc illuminanda pertinent, quæ dicit Celsus Epicureus apud Origenem contra Cels. lib. IV, p. 167. *Wak.*

384. *Vel quum sol.* Rectum erat « vel quum sol, ac vapor, humores evicerit; vel quum humores solem superarint, caloremque », sed subito quodam furore poetico noster de recta structura via turbatus, periodum ordine grammatico non absolvit : partem alteram excipiens argumenti, quatenus eam sane exsecutus est, mox ad vs. 412, cum alia longe formula sermonis. *Wak.*

385. *Exsuperarint*; superiores fuerint; Virg. *Æn.* II, 759. Forb. interpretatur: remanserint, superfuerint; neutrali verbi potestate, ut VI, 1276, vel quod verbum simplex *superare*, I, 673, 790; II, 570.

386. *Facere intendunt.* I. e. « quod ut faciant, se extendunt »; vel enixissimo studio se exercent. Sic intelligas Virgil. *Æ.* II, 1: « intentique ora tenebant ». *W.*

387. *Tantum suppeditant.* Vel accipe ἰνσπντικῶς, « Tantum humoris suppeditant »: vel absolute, « Usque adeo suppetunt », ἀρκεῖται. Lambinus, docte et acute. Posterior ratio structuræ et exquisitor est, et magis Lucretiana. *W.* — *Ultroque*; et ipsi invicem minantur ex altis oceani gurgitibus erumpere, cun-

Omnia diluviare ex alto gurgite ponti!

Nequidquam : quoniam verrentes æquora ventei

Deminuunt, radiisque retexens ætherius sol;

390

Et siccare prius confidunt omnia posse,

Quam liquor incepti possit contingere finem.

Tantum spirantes æquo certamine bellum,

Magnis de rebus inter se cernere certant;

Quom semel interea fuerit superantior ignis,

395

Et semel, ut fama est, humor regnarit in arvis.

Ignis enim superavit, et ambens multa perussit,

Avia quom Phaethonta rapax vis solis equorum

Æthere raptavit toto terrasque per omneis.

At pater omnipotens, ira tum percitus acri,

400

etasque res diluvio obruere, nedum calore adhuc exhausti sint. Sed et ipsorum minse frustra sunt. Ed.

389. *Quoniam, verrentes*, etc. Hi 2 vsa. positi sunt supra vs. 267, 268.

391. *Confidunt*. Eleganter sane, et gusta vere poetico, quasi de rebus sensum habentibus, atque rationem. Similem venustatem videas ad IV, 246. *W.*

393. *Tantum spir. bellum*; tam magna contentione luctantes. — Non recte Planck. ad Ennii Med. p. 87, in loco nostro construit *cernere bellum*, quum *bellum* potius cum *spirantes* conjungendum sit; quod jam *Wak.* vidit, loco Sillii XVII, 398, *spirantes prælia* comparato. *Forb.*

394. *Cernere*, pro composito *decernere*, vel dijudicare; per translationem ex oculis ductam, quorum ope de rebus sententiam valemus pronuntiare, atque animo dubitanti satisfacere. Pari modo Virgil. *Æn.* XII, 709. *Wak.*

395. *Interea*. Vulgo *in terra*, sed illud meo gustui longe venustius et exquisitius. Quasi dixerat : « Quid autem? an necesse est ut vanas hypotheses solummodo jactemus, et de probabiliter *futuris*

tantum loquamur? *Interea*, dum tempus disputationibus conterimus, res omnino quondam facta est. » *Wak.* — Forbigero hæc nimis artificiosa videtur explicatio, qui vulgatam lectionem retinet. — *Superantior*; superior, potentior, validior.

397. *Ignis enim*, etc. Utamque fabulam narrare nunc aggreditur. — *Ambens*, i. e. ambedens. Tertiam personam præsentis temporis, *ambest* nimirum, Festus agnoscit in Onomastico; noster Carus III, 1006, *exest*; Plantus, et alii, *comest* ac *comesse*, sæpius. De hac autem usitatissima translatione, quæ *dentibus* ignem instruit, omnia sunt pervagata, ut nihil supra; atque in aperto jacent. *W.* — Ceterum hoc participium alibi non videtur occurrere. *Forb.*

398. *Phaethonta*, etc. Fabulam hanc longa carminum serie prosecutus est Ov. Met. II. — *Rapax vis*, ob omnia arripientes, et haurientes *flammas* scilicet; ut alii passim similiter. *W.* — *Vis equorum*; notat violentos solis equos qui recto tramite exsiliences, et toto æthere aberrantes Phaethonta raptaverunt.

399. *Terrasque per omneis*, super quas nimirum devio carru vehebatur. *W.*

Magnanimum Phaethonta repentī fulminis ictu
 Deturbavit equis in terram; solque, cadenti
 Obvius, æternam suscepit lampada mundi:
 Disiectosque redegit equos, junxitque trementeis:
 Inde suum per iter recreavit cuncta gubernans; 405
 Scilicet, ut veteres Graium cecinere poetæ:
 Quod procul a vera nimis est ratione repulsum.
 Ignis enim superare potest, ubi materiali
 Ex infinito sunt corpora plura coorta:
 Inde cadunt vires, aliqua ratione revictæ; 410
 Aut pereunt res, exustæ torrentibus auris.

Humor item quondam cœpit superare coortus,
 Ut fama est, hominum multos quando obruit undis.
 Inde, ubi vis, aliqua ratione avorsa, recessit,
 Ex infinito fuerat quæquomque coorta, 415

401. *Magnanimum Phaethonta*. Ita dictum scilicet, quia patriorum equorum regimen sibi potius non dubitaverit. *W.*—Ergo quasi in malam partem accipiendum, μέγα πρὸνοῦντα, qui nimia de se magno et elato animo præceperit. *Ed.*—*Repenti*, repentino, subito. *Virg.* *Æn.* XII, 313: «quæve ista repens discordia surgit?»

402. *Equis*, curra dejecit. — *Cadenti*, Phaethonti, filio suo.

404. *Disiectos equos*. I. e. impetu fulminis disturbatos atque dissipatos. *Compares* nostrum, ad I, 652. *Wak.*

406. *Scilicet*. Ea nempe sunt veterum inter Graios poetarum commenta, sed futilia prorsus et absurda.

407. *Nimis est*; sic *Wak.* edidit ex antiquioribus edd. vulgo *a vera est animi*. Cf. I, 879, et VI, 768.

408. *Ignis enim superare potest*. Causam nunc prædicatū illius incendiū veram affert. — Hoc interea dicit poeta: Si forte fortuna fiat, ut ignes particulas solite copiosiores ex infinito

spatio suboriantur, res mundi consuetō tenore procedere nequibunt. Non æquo jam certamine, ut alias, geretur bellum. *Wak.*—*Materiali*; atomorum ignearum.

409. *Ex infinito*. Ex immenso mundi spatio, per quod atomi volitant perpetuo. Sic vs. 415; I, 1035, etc.

410. *Inde*. Sed mox illius vires aliqua causa *revictæ* (I, 594), vicissim victæ, reprimantur necesse est: sin aliter, omnia pereunt flatibus ardentibus combusta. Vel intellige cum *Wak.* *aera torrentem*, quia per *auras* solas, corpus ambientes tangentesque, calor sentitur. *Ed.*

412. *Cœpit superare*, poetis, atque etiam solutis metro scriptoribus, usitatus est pleonasmus, pro *superavit*; vide vs. 397. Sic *Virg. Georg.* I, 5: *canere incipiam*. *Wak.*

413. *Hominum multos*. I. e. τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, vel universum fere humanum genus; uti *Virg. Georg.* II, 10, «nullis hominum cogentibus». *W.*

415. *Ex infinito*. Versus hic opponitur τῷ 409.

Constiterunt imbres, et flumina vim minuerunt.

Sed, quibus ille modis conjectus materiai
Fundarit terram et cœlum pontique profunda,
Solis, lunai cursus, ex ordine ponam.

Nam certe neque consilio primordia rerum 430
Ordine se suo quæque sagaci mente locarunt;
Nec, quos quæque darent motus, pepigere profecto:
Sed, quia multa modis multis primordia rerum,
Ex infinito jam tempore percita plagis,
Ponderibusque suis consuerunt concita ferri, 435
Omnimodisque coire, atque omnia pertentare,
Quæquomque inter se possent congressa creare;
Propterea fit, uti, magnum volgata per ævum,
Omnigenos cœtus et motus experiundo,
Tandem convenient ea, quæ conventa repente 430
Magnarum rerum fiunt exordia sæpe,
Terraï, maris et cœli generisque animantum.

Hic neque tum solis rota cerni, lumine largo,
Altivolans poterat; nec magni sidera mundi,

416. *Constiterunt.* H. e. repressi sunt et cohibiti, se ad tranquillum statum represserunt.

417. *Sed, quibus ille modis, etc.* Hactenus de mundi exortu et interitu. Sat igitur probasse sibi videtur Poeta mundum et nativum et mortalem esse; (vide supra vs. 65). Nunc alteram promissi partem (supra vs. 68) solvit. Itaque ab hoc vs. 417, ad vs. 510, disputaturus est Poeta de modo generationis, quo cœlum, terra, mare, sol, luna, æther, et aer, ex atomorum concursu, congressu, ac cœtu coorta sunt et compacta. His ergo 35 vs. primum ait casu et fortuito res cunctas ex atomis constituisse; dum nempe atomi ex infinito tempore suis concitæ ponderibus, aut plagis resilientes, varios cursus inire satagebant: F.—

Si quis velit Græce legere nonnulla huc spectantia, is adeat Plutarchum, De Plac. Phil. I, 4, et Diogenem Laertium, X, 90. *Wak.*

418. *Pontique profunda.* I. é. θαλάσσης βένθρα, vel βάθρα, uti scholiastes interpretatus est ad Il. A, 358. *Wak.*

420. *Nam certe neque consilio, etc.* Hi 5 vs. positi sunt I, 1020; ubi vide notas; adi etiã infra Disq. var.

427. *Sed quia, etc.* Cf. supra vs. 188 sqq.

428. *Vulgata, volitantia, vagata, quasi in conspectum omnium venientia.* Sic IV, 75.

433. *Rota solis.* I. e. currus solis, ipse sol. Prior Eаний, fragm. p. 125: «Inde patefecit radiis rota candida cœlum». *Wak.*

Nec mare, nec cœlum, nec denique terra, nec aer, 435
 Nec similis nostris rebus res ulla videri :
 Sed nova tempestas quædam molesque coorta.
 Diffugere inde loci partes cœpere, paresque
 Cum paribus jungi res, et discludere mundum,
 Membraque dividere, et magnas disponere parteis 440
 Omnigenis e principiis ; discordia quorum
 Intervals, vias, connexus, pondera, plagas,
 Concursus, motus conturbat, prælia miscens,
 Propter dissimileis formas variasque figuras;
 Quod non omnia sic poterant conjuncta manere, 445
 Nec motus inter sese dare convenienteis.
 Hoc est a terris altum secernere cœlum,
 Et seorsum mare uti secretum humorque pateret ;

437. *Tempestas molesque* : per hendyaden nempe, pro *moles tempestuosa* seminum discordium, sibi pugnantium tumultuantiumque : confer Ovid. Met. I, 9, 18, 19, 20. *Wak.*

438. *Inde loci* ; ab illo loco, vel potius ab illo tempore, postea. *Lamb.* — *Diffugere partes cœpere*. I. e. ex ista unitate rerum secerni cœpere in locum proprium. *Wak.*

439. *Discludere*, discernere, distinguere. Sic VI, 240, et III, 172. — Id est, unamquamque mundi partem, quasi in caulis suis, et intra sæpta sua, *separatim claudere*. Committas Virg. Æn. XII, 782. *Wak.*

441. *Discordia quorum*, etc. Horum scilicet principiorum omnium, intervals, vias, motusque conturbabat discordia, e dissimilitudine formarum, et figurarum varietate orta, quia sic, etc.

443. *Conturbat*. Hæc est verissima lectio poetæ, nobis codice nostro ß conservata. Reliqua omnia exemplaria, *turbabat*; quod tempus rei præteritæ minus convenit. Insuper ipsum verbum *conturbare*, vel *una omnia turbare*, et fortius

est, et convenientius scopo loci, simplice *turbare*. *Wak.* — Cf. ad I, 71; III, 710; VI, 587.

446. *Convenientis*, I, 1029; II, 941.
 447. *Hoc est*. Vulgo intelligunt hæc quasi interpretationem vocum *dare motus convenientes*, id est, separare cœlum a terris. Si tamen totam orationis seriem respicias, parum congruit ista explicatio. Malim equidem per parenthesis legere *discordia quorum ... convenientis*, et tã *hoc est*, etc. referre ad *magnas disponere partes*. Quæ forsitan etiam fuit Creechii mens hoc modo exponentis : « ... ita conturbabat ut ... necessario fiat partium separatio. *Inde* magnum cœlum (aer) a terra secernitur ». *Ed.*

448. *Mars humorque* ; per hendyaden pro *maris humor*; quem simili schemate mox, ad vs. 489, noster poeta nominat ... *mare ... camposque nantes*. — *Pateret*. I. e. extenderetur in congeriem conspicabilem, particulis se colligentibus ex chao, quod eas seorsum obscuratas tenerat, ac sepultas. Dictionis autem propositæ vim ac venustat-

Seorsus item purei secreteique ætheris ignes.

Quippe etenim primum terrai corpora quæque, 450
Propterea quod erant gravia et perplexa, coibant
In medio, atque imas capiebant omnia sedeis :
Quæ, quanto magis inter se perplexa coibant,
Tam magis expressere ea, quæ mare, sidera, solem,
Lunamque efficerent, et magni mœnia mundi. 455
Omnia enim magis hæc e lævibus atque rotundis
Seminibus, multoque minoribu' sunt elementis,
Quam tellus : ideo per rara foramina terræ
Partibus erumpens, primus se sustulit æther
Ignifer, et multos secum levis abstulit igneis: 460
Non alia longe ratione, ac sæpe videmus,

tem melius aperiet Ovidius, in Met. I, 36: « Tam freta diffundi ». Wak.

449. *Seorsus item.* Constructionem veram verborum sic evolvendam atque edisserendam esse existimo: « Ignes item, qui facti sunt puri per separationem suam ab rerum conturbatarum facie, seorsim stationem nacti sunt, et id, quod æthera nuncupamus, contexuerunt ». Wak.

450. *Quippe etenim primum, etc.* His 31 vs. agitur de ortu terræ, cœli, solis, lunæ, et siderum. Docet nempe qua ratione coorta sint hæc primum ex fortuito atomorum congressu. F. — Vide Disq. var.

451. *Perplexa*, hamata, implexa; II, 101, 459.

452. *In medio.* Posuit quidem Lucretius cum Epicuro terram in medio mundi: sed negavit esse aliquod terræ medium, seu centrum ad quod omnia gravia tenderent, ut fusius explicatum est lib. II, sub finem. F.

454. *Tam* respondet τῷ quanto versus præcedentis; et ita respondent alibi plus semel hæc dictiones in Lucretio: vide IV, 252, 254. — *Expressere.* I. e. ex-

primendo effinxere, formavere; sociatis quodammodo primario sensu et secundo: nam, quoties materies aliqua, propter mollitudinem facilliter cedens, per aliam rem tradatur, vel allidatur ei, similitudinem rei, per quam compulsa, vel cui allisa sit, nancisci solet. Wak.

458. *Rara foramina*, quæ sunt Virgilio *cæca spiramenta*, ad Georg. I, 90. Wak.

459. *Partibus erumpens.* Id est, per partes, quæ statim coirent. Fayus jungit *terræ partibus*, minus bene. Wak. ingeniose satis emendat *partibus*. Sed vulgata non displicet. Dam enim terræ inter se coibant, ætheris *partes* expressæ (v. 454) eruperunt, et statim in unum collectæ *alta petiere*, ut ait Ovid. Met. XV, 243. Vide quæ mox Noster vs. 469. Ed.

460. *Ignifer.* I. e. ipse igneus multos alios ignes etiam secum abstulit. Hæc autem scriptura est codicem Vind. L, M, O, Δ, Π, Σ, Ω, et quorundam Pii: reliqui, *Signifer*; intempestive prorsus, quoniam de *zodiaco* non agatur nunc jam: progredere ad vs. 499 huiusce libri. Wak.

Aurea quom primum gemmanteis rore per herbas
 Matutina rubent radiati lumina solis;
 Exhalantque lacus nebulam fluvieique perennes;
 Ipsaque et interdum tellus fumare videtur: 463
 Omnia quæ, sursum quom conciliantur in alto,
 Corpore concreto subtexunt nubila cælum:
 Sic igitur tum se levis ac diffusilis æther,
 Corpore concreto circumdatus undique, sæpsit;
 Et late diffusus in omneis undique parteis, 470
 Omnia sic avido complexu cetera sæpsit.

Hunc exordia sunt solis lunæque sequuta, et
 Inter utrasque globei quorum vortuntur in auris,

462. *Gemmanteis rore*. Sic II, 319, Sic Manil. V, 256: «Ille colet nitidis gemmantem floribus hortum». F.

463. *Radiati solis*. I. e. vel se *radiantibus* et emittentis *radios* (i. e. *virgas lucis*); vel, quum scriptores probissimi tam activa verbi forma, quam passiva, indifferenter usi sint, *radiis instructi*. Wak.

464. *Exhalantque lacus nebulam*. Sic vs. 254. Sic Virg. Georg. II, 217: «Quæ tamen exhalat nebulam fumosque volucres». — *Fluviei perennes*. I. e. suis fontibus indesinenter profluentes; non, subitis imbribus creati, sive *χεῖμαρροι ποταμοί*. Wak. — Ceterum qui hic *fluvii perennes*, ad I, 231, *æterna flumina* vocabantur. Forb.

465. *Ipsaque et*. I. e. ipsaque tellus etiam interdum. — Nos vero sic reposuimus ex conjectura; nam in omnibus vetustis exemplaribus scriptum est *Ipsaque ut ...videtur*; contra justam linguæ constructionem. Pius primus dedit, haud dubie ex ingenio, *Ipsa quoque*: sed audacius. Wak.

466. *Conciliantur*. I. e. in concilium, vel cœtum, congregantur: committas autem velim I, 184, 485, et locos consimiles bene multos. Sic Virg. Æn. X, 151. Wak.

468. *Diffusilis æther*; ut statim *diffusus*. I. e. cujus qualitas est diffusio: proprie, quum sit *fluidus* liquidusque. Wak.

469. *Corpore concreto*; quam phrasin vox Ennii singularis optime declarabit, fragm. p. 187: «*pilatas ætheris oras*», i. e. moles concretas, globatim coalitas. *Se sæpsit*. I. e. se vallavit, et coercuit; cum quibus componas omnino velim Manilianos versus I, 149 sqq. Wak.

471. *Avido complexu*; ulnis quasi liquidis universa volens arripere, ac comprehendere: conferas vs. 202; II, 1066. Wak.

472. *Hunc*. Nempe æthera; h. e. cælum. — *Solis lunæque*. Summatim locutus est poeta, in animo habens *sidera* quoque comprehendere, inter *multos illos ignes* scilicet, quos æther secum sustulerat, ad vs. 460. Wak.

473. *Inter utrasque*. P. quem editio Juntina secuta est hactenus, *utrosque*; ex audaci nimis insciti emendatoris temeritate. Nimirum, rō *utrasque* vel generalius nomen respicit solis et lunæ, *stellas* scilicet, de qua formula nos inspicias ad I, 353; II, 174, vel, ex consuetudine Lucretii, ad genus posterioris

Quæ neque terra sibi adscivit, nec maxumus æther;
 Quod neque tam fuerint gravia, ut depressa sederent, 475
 Nec levia, ut possent per summas labier oras;
 Et tamen inter utrasque ita sunt, ut corpora viva
 Vorsent, et partes ut mundi totius exstent :
 Quod genus, in nobis quædam licet in statione
 Membra manere, tamen quom sint ea, quæ moveantur. 480
 His igitur rebus retractis, terra repente,
 Maxuma qua nunc se ponti plaga cærula tendit,

nominis, *lunæ* dico, componitur adjectivum : redi ad annotata in III, 307, atque agnosces aliorum facinus acclerosum, aliorum vero insulsiatē, et Lucetiani sermonis ignorantiam : editores enim recentiores uno consensu *utrasque* posuerunt. Sic se habet ordo verborum, et constructionis ratio : « Exordia solis lunæque secuta sunt æthera ; (i. e. ætheris exordium) et ea, (i. e. eorum exordia) quorum globi inter utrasque in auris vertuntur, secuta sunt eodem lunamque » : in quibus nihil, præter solitum lacidissimis scriptoribus, vel obscuro est, vel duri atque confragosi. *Wak.* — Quorum globi. I. e. corpora crassiora ; nempe vapores ignei, fulminis materies, trabes, faces volantes, et columnæ, cum reliquis meteoris stationem suam in media cœli regione retinentibus : confer sis *Lucan.* VII, 154-157 ; *Ovid. Met.* I, 24-29, et 52-56 ; *Manil.* I, 839. *Wak.* — Vertuntur : non circumvolvuntur, sed generalius moventur, versantur ; vide ad IV, 403. Et eo magis propria est in hoc usu dictio, quod meteora, vi levissima ventorum impellente, statim agitantur, et locum mutant. *Wak.*

474. Quæ. Suppl. exordia solis ac lunæ. — Maxumus, quia omnia complectitur, vs. 471 ; cf. 201.

476. Labier, ferri, attolli ; ut ætheria lamina labantur ; *Virgil. Æn.* III, 515. — Oras, interpretor extremitates

mundi. Quidam tamen legi volunt *auras. Lamb.*

477. Inter utrasque ; ut modo vs. 473. — Corpora viva. I. e. ita ut agitent vegeta, mobilia, efficacia, florentia, vera corpora, et officis suis strenue fungentia. *Wak.* — Vide *Disq. var.*

478. Vorsent. I. e. moveant, agitent, huc illuc pro re nata sedes mutant ; vide nos ad vs. 473. *Creechius*, qui in sua interpretatione volens posuit, exquisitiores virtutes dictionis penitinquam assensatus est. *Wak.*

479. Quod genus, qualis sunt ; II, 194.

480. Manere in statione, quiescere. Sic vs. 518.

481. His igitur rebus, etc. Sed opus nondum perfectum est ; nullibi enim, aqua, aer, ignis : fœculenta igitur ista congeries, quæ in imum confluit, solis radiis ætherisque æstu ex omni parte pressa se contrahit, inde mare tanquam sudor emanavit ; leviores autem particule altius evectæ elementum ignis et æris constituerunt : quum vero hujus congeriei particule quedam duræ magis essent rigidæque, omnes non pariter subsidebant, inde cava loca mari recipiendo idonea, inde etiam fluviorum alvei, inde denique plani campi, et montium altitudo. Hæc vs. 18. *Creech.*

482. Se tendit ; se extendit, extenditur.

Succidit, et salso suffodit gurgite fossas :
 Inque dies quanto circum magis ætheris æstus,
 Et radiei solis cogeabant undique terram 486
 Verberibus crebris, extrema ad limina apertam,
 In medio ut propulsa suo condensa coiret;
 Tam magis expressus salsus de corpore sudor
 Augebat mare manando camposque natanteis :
 Et tanto magis olla, foras elapsa, volabant 490
 Corpora multa vaporis et aeris, altaque cœli
 Densabant procul a terris fulgentia templa :
 Sidebant campeï, crescebant montibus altis
 Ascensus; neque enim poterant subsidere saxa,
 Nec pariter tantumdem omnes succumbere partes. 495
 Sic igitur terræ concreto corpore pondus
 Constitit, atque omnis mundi quasi limus in imum
 Confluxit gravis, et subsedit funditus, ut fæx.

483. *Succidit*, ima subsedit, sese retrahit. — *Suffodit fossas*. Ita Græci passim loquuntur vel purissimi styli, neque cognatas voces sic connectere non Lucretius solet sæpiusculæ; ut modo habuimus, ad vs. 393, 394, *certamine certare*; quæ scribendi ratio primigeniam simplicitatem proxime attingit, et Hebraicas veteris instrumenti chartas peculiariter distinguit. *Wak.* — Vide *Disq. var.*

486. *Verberibus crebris*. Multo nimirum percussu telorum impingentes; vide mox vs. 1103; supra I, 148, et utrobique nos. Atque cum hoc Lucretii loco commodè Virgilium componas, ad Georg. IV, 428; *Æn.* VIII, 243-247. *Wak.* — *Extrema ad limina*, extremas oras. Quo magis enim cœli calor versus centrum compellebat terræ particulas, dum illa undique ad extremas oras poris et meatibus haret, eo magis, etc. *Wak.* edidit *lumina*: «Sunt autem, inquit, *lumina* per obviam translatio-

nem, ab humano corpore (cf. vs. 488) derivatam, rimæ, foramina, fenestræ». Sed hoc nimis exquisitum videtur, neque habet vulgata quod displiceat. Quam igitur cum Eichst. et Forb. retinui. *Ed.*

488. *Tam magis expressus*; vs. 454. — *Sudor*. Imago ab humano corpore ducta; II, 465.

489. *Camposque natanteis*; VI, 405. *Virg. Georg. III*, 198 his verbis aliter usus est; cf. et *Æneid.* VI, 724; VIII, 695.

490. *Foras*; e sinu terræ, terrenis particulis exsoluta.

491. *Vaporis*; ignis corpuscula.

492. *Templa*; I, 1013.

493. *Sidebant*, subsidebant, plani fiebant; vs. 494.

494. *Subsidere*. H. e. ita sidere, ut planitiem efficerent. *Lamb.*

495. *Succumbere*, cadere, subjacere.

497. *Mundi quasi limus*, etc. Sic *Maail. I*, 159: «Ultima subsedit glomerato pondere tellus, Convenitque vagis

Inde mare, inde aer, inde æther ignifer ipse,
 Corporibus liquidis sunt omnia pura relictâ;
 Et leviora aliis alia; et liquidissimus æther,
 Atque levissimus aeris super influit auras;
 Nec liquidum corpus turbantibus aeris auras
 Commisci; sinit hæc violentis omnia vorti
 Turbinibus, sinit incertis turbare procellis;
 Ipse suos igneis certo fert impete labens;
 Nam modice fluere atque uno posse æthera nixu,
 Significat Ponto mare, certo quod fluit æstu,
 Unum labundi conservans usque tenorem.

500

505

linus commixtus arenis, Paulatim ad summum tenui fugiente liquore, etc. =

499. *Inde mare*, etc. His 11 vs. docet iterum qua ratione mare, aer, et æther constiterint ex levioribus, tenuioribus, et liquidioribus atomis, atque pro sua minori levitate ac liquiditate alia aliis superius evolaverint in eas, quas jam sedes occupant. *F.* — *Æther ignifer*, coelum, ut ait vs. 459. Vide *Diag.* var.

500. *Corporibus liquidis.* Sensus est: mare, aer, et æther, quæ constant liquidis corporibus, relictâ sunt omnia omni terrena sæce pura. *Wak.*

503. *Turbantibus aeris auras.* Nec sinit æther liquidum corpus suum commisceri corporibus, vel rebus, turbantibus auras aeris. *Wak.*

504. *Commisci.* Sic optima exemplaria, quæ post Wakef. et Eichst. sequimur, ut verbum diu perditum de novo tandem restituatur Latio. — Nimirum, ut Romani veteres non minus dicebant *promisce* et *promiscus*, quam *promiscue* et *promiscuus*; ita defæcati codices Lucretii solitario suo testimonio satis evincere potuissent in usu fuisse *satis* quoque, *commisco*, et vocabula cognata. Sed feliciter nobis evenit, glossas veteres ex abundanti suffragium conferre: et sane *miscere* paranti *μίσγειν*

proximius est vulgari *miscere*. *Wak.* — *Hæc*; nimirum corpora, quæ voce *turbantibus* comprehenduntur. *Wak.*

505. *Turbare*; II, 125.

506. *Suos igneis*, sua astra, quæ vel ignea, vel ignes videntur. — *Certo impete.* I. e. æther cum suis sideribus semper circumvolvitur æquabili rotatu, ac nullis interruptionibus obnoxio. *W.*

507. *Nam modice.* I. e. *ὀυκ ἄτρεπας* ad modum præstitutum, mensuramque certam; stabili moderamine: ne pro lente, vel sensim, fortasse capias. *W.* — *Nixu.* Ita O, Ω, vulgo, *nixu*; inspicias annotata ad IV, 907. Et nomen *nixus* pro partus nihil aliud esse judicaverim eidem vocabulo, sensum nacto secundarium; ob acerrimas illas collectiones scilicet, et dolores vehementissime contentos, quibus puerperium efficitur. *W.*

508. *Ponto*: sic eleganter, et defæcate, libri veteres omnes, ut sit *mare Ponto* de eadem constructione, quam nos asseruimus ad II, 1 æquora mari scilicet. *Wak.* — *Certo æstu.* Seneca, Nat. Quæst. IV, 2: «Ob hoc Pontus in infernum mare assidue fluit rapidus; non, ut cetera maria, alternatis ultro citro æstibus; in unam partem semper pronus, et torrens». Idem alii testati sunt. *Wak.*

509. *Unum labundi*, etc. Hunc versum, quem valde miratur, Wakef. cum

Motibus astrorum nunc quæ sit causa, canamus. 510

Principio, magnus cœli si vortitur orbis,

Ex utraque polum parte premere aera, nobis

Dicundum est, extraque tenere, et cludere utrimque:

Inde alium supra fluere, atque intendere eodem,

Quo volvunda micant æterni sidera mundi; 515

Ast alium subter, contra qui subvehat orbem;

Ut fluvios vorsare rotas atque haustra videmus.

Est etiam quoque, uti possit cœlum omne manere

vs. 506 jungit, parenthesi scilicet vs. 507, 508 includens. Sed aliter melius, opinor, procedit oratio. En.

510. *Motibus astrorum*, etc. His 25 vs. docet poeta de motibus astrorum, memor scilicet eorum, quæ dudum supra pactus erat vs. 419: « Solis, lunæ cursus, ex ordine ponam ». F.

511. *Si vortitur*. Ut certe vertitur. Sed Epicurus de cœlo, et de iis quæ ad cœli motum et naturam pertinent, et de iis quæ *περίωρον* Græci appellant, disputat Academicorum more, nihilque certo affirmat, neque unam harum rerum causam affert, sed plures. Lamb.

512. *Polum premere aera*. Id est, aere polum premi, ne structuram verborum quæras. W. — V. Disq. var.

514. *Supra*. Nimirum, supra eam cœli partem, quæ verticibus nostris incumbit. F. — Vide in Disq. var. ad vs. 513. — *Intendere*. De hoc absoluto huiusce dictionis usu, nos pauca superius, ad vs. 386. Frequentior est cum pronomine, *se intendere*. Wak.

515. *Volvunda*. Id est, volventia, volubilia; sic Virg. *Æn.* IX, 7, *volvenda dies*. Wak. — *Micant*. I. e. quasi *exsistunt*, ob lucem quam jaculantur ex se; vibrant, *διδύκουσιν*, celeriter moventur, tremunt: vide I, 1088, et dicta ad II, 195. Wak. — *Æterni*. Sic omnes quotcumque libri quos cum vulg. edd. sequutus sum. Omnes quidem intt. con-

tendunt *mundum*, id est, hic cœlum, a Lucretio non posse *æternum* dici, quod Epicuri disciplinæ aperte repugnet. At quid facient locis I, 122, 231; etc. ubi *æterni versus*, *æterna flumina*, etc. commemorantur? Quid locis, I, 1; II, 434, 472; V, 947, aliisque, qui non minus Epicuri dogmatibus de Diis adversantur? Nimirum *æternus* hic nil nisi epitheton ornans est habendum, quo poeta utitur, philosophum Epicureum nunc quidem oblitus. Forb.

516. *Contra*. I. e. ab occidentali plaga in orientalem; ut, die Soli percursa, nox succedat invicem, dum ad priorem stationem cum sideribus ille redeat. W. — *Subvehat*. I. e. vehat subijciendo se. Sic Virg. *Æn.* VI, 303: « Et ferruginea *subvehat* corpora cymba »; i. e. transfretat per cymbam suppositam. Wak.

517. *Haustra*. Haustrium genus est machinæ rotas habens, quæ e puteis aut e fluminibus aqua hauritur, quod tympanum vulgo dicitur. Vel, ut Nonio placet, sunt ipsi cadi, seu situlæ machinis affixæ, quibus hauritur aqua. Sic autem dicitur ab hauriendo. F.

518. *Est etiam quoque*, etc. His 17 vs. posterioribus ait sic fieri etiam posse, ut cœlum quiescat, sidera vero moveantur. Quo casu triplicem motus astrorum causam assignari posse docet: 1° Aut quod ætheris ignes, h. e. sidera, inclusi, dum sibi quærant exitum, cir-

In statione, tamen quom lucida signa ferantur :
 Sive quod inclusei rapidi sunt ætheris æstus,
 Quærentesque viam circumvorsantur, et igneis
 Passim per cœli volvunt immania templa;
 Sive aliunde fluens aliquunde extrinsecus aer
 Vorsat agens igneis; sive ipsei serpere possunt,
 Quo quojusque cibus vocat atque invitat eunteis,
 Flammea per cœlum pascenteis corpora passim.
 Nam quid in hoc mundo sit eorum, ponere certum

conversantur et passim sese per cœlum liquidum circumagant; 2° Aut quod aer extrinsecus aliunde fluens impellat ac verset illos ignes, seu sidera; 3° Aut quod sidera ferantur eo, quo quæque cibus invitat et rapit. Quum enim ignes sint, pasci et ali necesse est. Itaque nihil certum statuit in re tam incerta. Sic Epicurus loqui solebat de rebus incertis et obscuris; sic cautius sese gerebat. *F.* — *Manere in statione*; immotum stare.

519. *Quum ferantur*; quamvis intorim volvantur. Sic Forb. cum vulg. edd. *Wak.* vero edidit *quum*, ὡς, dum, *ferantur*, e duobus tantum libris. *Ed.*

520. *Rapidi ætheris*; cujus celeritate stellæ versantur: nam orthographia nostra locis hujusmodi præsentissimam navat operam, et a lectoribus errorem interpretis propulsebit, qui conjunxit *rapidi cum æstus*; memoret fortasse Virgiliani versus, in *Ecl.* II, 10. *Wak.* — *Æstus*, particulæ ætheris æstuantes et violento impetu abreptæ, dum viam sibi et exitum quaerunt (VI, 200), ignes sidereos per immensam cœli volvant spatia. *Ed.*

522. *Immania, ingentia, immensa*: Virg. *Æn.* IV, 199. — Ita legit *Wak.* quem cum *Eichst.* sequutus sum, quia ignes siderei non propria vi se volvant ex mente Lucretii, sed *astu* illo ætheris volvantur. Negari tamen nequit, vulgari lectioni *se immania* codd. haud parum suffragari. *Forb.* — *Templa*, I, 1013.

523. *Aliunde aliquunde*. I. e. ex aliis quovis loco; ἀλλὰχούθεν ποθεν. *Wak.*

524. *Agens*, III, 492; IV, 903. — *Serpere*. I. e. generaliter, ire, moveri; ut passim *reperere*: ad Græcorum consuetudinem sic adhibentium ἔρω, *serpo*, et ῥίπω, *repo*, pro βადίζω, *xivēō*bat. *Wak.*

525. *Eunteis*. Sic edidi cum omnibus codd. ut conjungantur verba *cibus vocat atque invitat eunteis*. *Wak.* autem *eunteis* pro nominativo habet, ut constructio sic procedat: « sive ipsi, eunteis quæ cibus vocat eos pascentes corpora, possunt serpere »; quam rationem collocatiō verborum parum juvare videtur. *Forb.*

526. *Pascenteis corpora*. Ordo est: *Pascenteis sibi corpora sua flammea*; i. e. alentes, reparantes proprias flammæ pabulo illarum flammarum, quæ passim per cœli regiones obversantur. Hoc nunullos latuit; redeas ad annotata in II, 996; I, 232, *Wak.*

527. *Nam quid in hoc, etc.* Hoc dicit Lucretius: « Generales illas leges, quibus necesse est universa gubernari, et ex quibus omnium phenomenōn causæ dominantes pendent, philosophus exponere valebit, atque ad liquidum perducere; sed speciales illæ leges, quæ mundum quemlibet singularem respiciunt, non sunt certis argumentis statim definiendæ ». His lucem dabit noster collatus, ad VI, 704-712. *W.*

Difficile est : sed , quid possit fiatque per omne
 In variis mundis, varia ratione creatis,
 Id doceo; plureisque sequor disponere causas 530
 Motibus astrorum, quæ possint esse per omne:
 E quibus una tamen sit et hæc quoque causa necesse est,
 Quæ vegeat motum signis; sed, quæ sit earum,
 Præcipere haud quaquam est pedetentim progredientis.
 Terraque ut in media mundi regione quiescat, 535
 Evanescere paulatim et decrescere pondus
 Convenit; atque aliam naturam subter habere,
 Ex ineunte ævo conjunctam atque uniter aptam
 Partibus aerieis mundi, quibus insita vivit.
 Propterea non est oneri, neque deprimit auras; 540
 Ut sua quoique homini nullo sunt pondere membra,

528. *Possit*; scil. fieri. — *Omne*; τὸ πᾶν; I, 522.

529. *Mundis creatis*. Vide II, 1056. Plutarchus, Plac. Phil. II, 1: ἀποσπαιροῦς καὶ ἐπίκουρος, ἀπείρους κόσμους ἐν τῷ ἀπείρῳ κατὰ πᾶσαν περίστασιν. Hoc etiam a multis aliis accepimus: adi Diog. Laert. IX, 44; X, 42; Hermiae Irri. gentil. philos. sect. 18; Ammian. Marcell. XV, 1, et ibi Lindenbrogium; Arnob. lib. II, p. 48. *Wak.*

530. *Sequor disponere*, pro *pergo disponere*; quod sedulo animadvertendum: nam longe rarissimæ sermonis formulæ non habeo ad manus pulchre parallelam, qua lectoribus illustratam dem. *Disponere* autem, diligenter et ordinatim exhibere: confer I, 47. *W.*

532. *E quibus una*, etc. Sic loci scopum capias: « Generalibus causis, per quas universæ res constituuntur regunturque, patefactis et dispositis; necessum est, ut in his includatur etiam ea causa, quæ motum stellis præbet: quamvis non sit cuilibet in proclivi de numero causarum specialem illam seligere, nec prudentis philosophi quidem designa-

tionem ejus confidentem in se suscipere ». *Wak.*

533. *Vegeat; vegetet, vegetum faciat*. Vide Nonium, II, 876; Auson. Idyll. I, 21.

534. *Pedetentim*; infra vs. 1452.

535. *Terraque ut in media*, etc. His 30 vs. apte subnectit speculationi de cœli ac siderum motu perennem et tot seculis anteactis minime interruptam terræ quietem. *F.* — Vide Disq. var.

536. *Pondus*, illius; scil. terræ.

538. *Uniter aptam*, cognatam aeriis mundi partibus, simili natura fere præditam, arcte conjunctam. Sic vs. 559, et III, 851, 858, etc.

539. *Quibus insita vivit*. Vivit, h. e. stat immota, firmiter hæret, stabilis manet. Sic I, 1033, dixit *vivere* de sideribus, pro permanere, conservari. Neque enim animata vult esse sidera, ut docuit sub initium hujus libri. *F.*

540. *Propterea*: nimirum, propter diversam naturam, quam tellus habet subter, pondere suo decrescente paulatim, atque tandem prorsus evanescente. *Wak.*

Nec caput est oneri collo, nec denique totum
Corporis in pedibus pondus sentimus inesse.

At, quæquomque foris veniunt, impositaque nobis
Pondera sunt, lædunt permulto sæpe minora :

545

Usque adeo magni refert, quid quæque queat res.
Sic igitur tellus non est aliena repente

Allata, atque aureis aliunde objecta alieneis;

Sed pariter prima concepta ab origine mundi,

Certaque pars ejus; quasi nobis membra videntur.

550

Præterea, grandi tonitru concussa, repente

Terra, supra se quæ sunt, concutit omnia motu;

Quod facere haud ulla posset ratione, nisi esset

Partibus aeriis mundi cœloque revincta :

Nam communibus inter se radicibus hærent,

555

Ex ineunte ævo conjuncta atque uniter aucta.

Nonne vides etiam, quam magno pondere nobis

544. *Foris*, extrinsecus, aliena, non cognata.—*Minora*; quamvis levia sint.

546. *Quid quæque queat res*. I. e. quæ sint primigeniæ qualitates ejus, et potestates, quibus sit natura prædita. *W.*

547. *Repite*. In hac voce vertitur, ut indoles loci clare loquitur, argumenti cardo: unde expositio, quam nosmet dedimus, et robor accipit et lucem; atque vanissima somnia editorum sub umbras propellantur. *Wak.*

548. *Auris alienis*. I. e. ad eam nihil attinentibus, neque naturali cognatione primitus sociatis. *Wak.*

550. *Quasi membra videntur*. I. e. εἶναι δοκῶν, uti passim loquantur Græci: editores temerarii de suo nobis exhibent, *videtur*. *Wak.* — Sic igitur tellus aeri sequabiliter inequltat, libramine imperturbato, quod eam habeat ad æra rationem, quæ membri cujuslibet ad corpus sit; non propter concinnam aliquam inter se mutuo collocationem partium. Verissima est itaque, quam dedimus,

interpretatio ad vs. 546 et ab omni contextus parte confirmationem accipit. *W.*

551. *Præterea, grandi tonitru*, etc. His 6 vs. continetur argumenti superioris confirmatio: nempe quia terra, gaudio tonitru commota, ea quoque, quæ sunt in aere, commovet: quod non faceret, si non esset cum aere colligata et connexa. *Lamb.*

556. *Uniter aucta*. I. e. concrescentia simul, atque equaliter pubescentia et adolescentia. Lector, attendas aliud specimen orationis variatæ, qua carmina Lucretius condidit, nobis toties prædicatum; et pariter audacissimum facinus editorum, ex arbitrio suum *apta*, de vs. 538 translatum, contextui inculcantium; quod inducendum habui, sincerissima lectione tandem reposita, libris universis libenter gerens. *Wak.*

557. *Nonne vides etiam*, etc. His 8 vs. continetur responsio ad objectionem præoccupatam adversus terræ stationem in medio mundi. Quæ sententia de vi

Sustineat corpus tenuissima vis animai;
 Propterea quia tam conjuncta atque uniter apta est?
 Denique, jam saltu pernici tollere corpus 566
 Quis potis est, nisi vis animæ, quæ membra gubernat?

Jamne vides quantum tenuis natura valere
 Possit, ubi est conjuncta gravi cum corpore; ut aer
 Conjunctus terreis, et nobis est animi vis?

Nec nimio solis major rota, nec minor ardor 565
 Esse potest, nostris quam sensibus esse videtur.
 Nam, quibus e spatiis quomque ignes lumina possunt
 Allicere, et calidum membris afflare vaporem;
 Nil missus intervallis de corpore librant

animæ jam posita est IV, 884 et sqq. ubi corpus ab anima moveri docuit. *F.* — *Magno pondere.* Ponderosam corporis molem sustinet anima, quæ tenuissima res est.

559. *Uniter apta*; vs. 538.

560. *Jam saltu.* Aer, terræ congenitus, eam itidem sustinere potest, ac anima quæ totum corporis humani pondus non modo sustinet, sed et nonnunquam saltu in altum tollit. *Faber.*

565. *Nec nimio solis*, etc. His 27 vs. rursus conscendit in cælum Poeta, siderum magnitudinem exploraturus ac mensurus; reduxque tandem certiores nos facit nulla parte majores aut minores esse solis, lunæ, ac siderum aliorum orbis, quam a nobis hinc cernuntur: aut saltem non multo majores aut minores esse posse. *Fay.* — *Nimio*, id est, multo; ut infra vs. 936. — *Nec minor ardor.* Nemo unquam, opinor, contendit majorem quidem solis orbem, minorem vero interim ardorem esse, quam nostris videntur sensibus. Constructio igitur licet hæc erit: solis magnitudo et ardor non possant esse multo majores vel minores (cf. vs. 574), quam oculis apparent. *Ed.* — Ad rem cf. Plutarch. *Plac. phil.* II, 21; Cic. *Acad.* II, 26; de *Fin.*

I, 6; et consule quæ disseruntur infra in *Disquis. variis.*

567. *Nam quib. e spatiis.* Exemplum ab ignibus terrenis affert poeta; qui, quibuscumque spatiis a nobis distent, si modo lumen ad nos jacere, et membris nostris calorem afflare possunt, nihil intervallo amittent, id est, revera erunt non magis aut minus calidi, nec magis aut minus ampli quam sensibus nostris videntur. Sic de sole, cujus calor et lumen ad nos pervenit. *Ed.*

568. *Allicere.* I. e. ad quemvis locum *mittere*, vel jaculari; ab antiqua dictione *lacio*. Editores, sine vel necessitate vel usu, commentitium suum *Adjicere* in Lucretium insererunt. *Allicere* igitur generaliter et laxè potest ἐκείνῳ, adducere in quemdam locum, *apportare*; unde pervagatus sensus, blande tractare, demulcere, *fallere*: quod propius tangendo atque tractando fit. *Wak.*

569. *Nil missus* (IV, 409) *intervallis*, etc. Sensus est: ex quo intervallo ignes radios emittere iisque corpora nostra calefacere possunt, ex hoc intervallo (licet tantum intervallum sit), *missus* ignis, id est, emissiones quasi, vel emissi radii, nihil detrahunt de corpore flammarum. Sic *delebrare*, id est, proprio

Flammarum, nihil ad speciem est contractior ignis. 570
 Proinde, calor quoniam solis lumenque profusum
 Perveniant nostros ad sensus, et loca fulgent;
 Forma quoque hinc solis debet filumque videri,
 Nil adeo ut possis plus, aut minus, addere vere.

Lunaque, sive notho fertur loca lumine lustrans, 575
 Sive suo proprio jactat de corpore lucem;
 Quidquid id est, nihilo fertur majore figura,
 Quam nostreis oculis, qua cernimus, esse videtur.
 Nam prius omnia, quæ longe semota tuemur
 Aera per multum, specie confusa videntur, 580
 Quam minui filum : quapropter luna necesse est,

librum vel corticem arbori detrahare, quod hic in duas voces solutum est, etiam III, 1101, a Lucretio usurpatur. *Forb.* — *Intervallis*, ob intervalla, ob distantiam de corpore, prout se habet, nihil ad visum detrahitur. Si diceret noster nihilo minorem reipsa fieri flammaram globum, quanquam emittat lucem et calorem, consentientes profecto omnes haberet. Sed hic aliud innuit, controversiæ certe obnoxium; flammaram scilicet corpus tale et tantum oculis nostris ex tanto intervallo apparere, quale et quantum revera est. Nota tamen, quam poeta conditionem faciat vs. 568 : dummodo ille ignis calorem ad nos usque mittat. Sed vereor, ut sic etiam stet et vigeat argumentum. *Ed.*

572. *Et loca fulgent.* I. e. uno continuo lucis, per omne intervallum meatu, sulco loca media refulgent : quod appositissimum est poetæ scopo. *Wak.*

573. *Hinc.* E terris, ex his locis inferioribus, unde cernimus solem. — *Filumque*; id est, lineamentum et quasi ductus extremus totius corporis solis. *Inf.* vs. 581. *Lamb.*

575. *Lunaque, sive,* etc. Hactenus, de sole, nunc his 10 vs. sqq. de luna. — *Notho lumine*, alieno lumine. Scilicet

putant lunam non alio lucere lumine, quam eo quod a sole mutuatur : alii proprio lumine splendere volunt. Hanc litem non dirimit Lucretius : sed utramque proponit opinionem. Probabilior tamen opinio est lunam mutuari lucem a sole. Ita Festus, Catullus XXXIV, 15; Virg. Georg. I, 396, et Cicer. De Nat. Deor. II, censent. *F.*

578. *Qua cernimus.* Ordo est, et constructio, « Fertur figura nihilo majore, quam *ea figura*, qua *eam* cernimus *figura*, videtur esse nostris oculis ». Havercampus non tennit rem, dum ad oculis punctum poneret, et Burmannum laudaret ad Valer. Flacc. V, 325, quasi *qua via* deberemus, per ellipsin, intelligere. Nimirum, Lucretius *quam* scripsisset, nisi vox eadem præcesserat, et *xxxοφονίαν* studeret evitare. *Wak.*

581. *Quam minui filum.* Vulgo legitur *minimum*, quod feliciter correxit Bentleius. — Ait eorum, quæ de longinquo contemplamur, prius speciem et formam confusam incertamque videri, quam *filum* (vs. 573) et magnitudinem deminutam. Epicurus (apud Diog. Laert. X, 91) : Εἰ γὰρ τὸ μέγιστος διὰ τὸ διάστημα ἀπεβέβηται, πολλὸν ἂν μᾶλλον τὴν χροάν. *Χρόα*, color, superficies :

Quandoquidem claram speciem certamque figuram
Præbet, ut est oris extremis quomque notata,
Quanta quoque est quanta, hinc nobis videatur in alto.

Postremo, quosquomque vides hinc ætheris igneis, 585
Quandoquidem, quosquomque in terris cernimus igneis,
Dum tremor est clarus, dum cernitur ardor eorum,
Perparvum quiddam interdum mutare videtur
Alteram utram in partem filum, quo longius absit;
Scire licet, perquam pauxillo posse minores 590
Esse, vel exigua majores parte brevique.

Illud item non est mirandum, qua ratione
Tantulus ille queat tantum sol mittere lumen,

noster, IV, 267. *Bentl.* — Concludit igitur a fortiori Lucretius: Si distinctam speciem non amittit, multo minus magnitudinem suam amittet *Luna*. Confer II, 341. *Wak.*

582. *Claram speciem.* Id est, non modo figuram definitam, neque ob intervalla mutata, sed speciem quoque, quod majus est, minime confusam. *W.*

583. *Ut quomque notata.* I. e. secundum lineamenta corporis in quovis tempore; adeo ut, si plena sit, plena videatur, non gibba: ac similiter in formis ceteris. *Wak.*

584. *Quanta quanta.* Terent. Adolph. III, 3, 40, *quantus quantus*, id est, quantuscumque. Committas Horat. Sat. I, 3, 88. Dicit igitur Lucretius: «Necesse est, ut Luna pariter videatur nobis de terra quanta quanta sit in alto»: i. e. ea, quali sit re vera in caelo, magnitudine. Nimirum, in his formulis prior *tantus* passim subintelligitur. *Wak.* — *Hinc, e terris, in alto*, in ea sublimi ætheris regione, in qua est. *Wak.*

585. *Postremo, quosquomque, etc.* His 7 vss. posterioribus agit de siderum aliorum magnitudine. *F.*

587. *Tremor.* Vide supra vs. 299 et

ibidem dicta. *Clarus* autem valet manifestus; ut rei *evanida* intelligatur hic opponi vox. *Wak.*

588. *Mutare videtur, nempe filum;* vulgo *videntur*. Ceterum Creech. et Haverc. ad absolutum verbi *mutare* usum, pro *mutari*, vel *se mutare*, inscitissime quidem offenderunt; quasi vel sit tritius aliud hoc schemate, aut magis alii, quam nostro Lucretio, in deliciis. *W.* — *Construe:* quandoquidem filum ignium, quicumque sunt in terris, videtur, etc.

589. *Alteram utram.* Alii *alteram*, secundum orthographiam recentiorum. — *Filum*, vs. 573. — *Quo longius absit.* I. e. si *filum* (poetice positum pro *corpore ipso*) longius longiusque pedetentim amoveatur, perquam pauxillo minus et minus fieri videbitur. *Wak.*

590. *Scire licet.* Hæc jungit cum vs. 585. Cetera (586-589) quasi per parentheses dicta sunt.

592. *Illud item non est mirandum,* etc. His 21 vss. de calore solis agit; docetque quamobrem sol, quum tantulus, ac tam parva figura præditus sit aut appareat, tantum tamen calorem tantumque lumen mittere ac profundere queat. Cujus rei rationes varias reddit. *F.*

Quod maria, ac terras omneis cœlumque rigando
 Compleat, et calido perfundat cuncta vapore. 595
 Nam licet hinc mundi patefactum totius unum
 Largifluum fontem scatere, atque erumpere lumen;
 Ex omni mundo quia sic elementa vaporis
 Undique conveniunt, et sic conjectus eorum
 Confluit, ex uno capite hic ut profluat ardor. 600
 Nonne vides etiam, quam late parvus aquai
 Prata riget fons interdum, campisque redundet?
 Est etiam quoque, uti non magno solis ab igni
 Aera percipiat calidis fervoribus ardor;
 Opportunus ita est si forte et idoneus aer, 605
 Ut queat accendi, parvis ardoribus ictus:
 Quod genus, interdum segetes stipulamque videmus
 Accidere ex una scintilla incendia passim.

594. *Rigando* : ἀρδύωντι scaturigines lacis undique dispergendo : redeas ad II, 147; IV, 203. *Wak.*

596. *Licet* ; fieri potest, ut. — *Mundi totius unum fontem* : ita ut omnis rerum universarum calor non habeat aperturam, qua possit effluere, præter unum solis spiraculum. *Wak.*

597. *Largifluum*, adeo ut copiosissimum erumpat flumen, quamvis e parvo capite : conferas vs. 271, 282 hujusce libri. Vetus poeta, apud Cicer. De orat. III, 39, *imbri largifluo*. *Wak.* — *Scatere*; tertia conjug. ut VI, 892. — *Erumpere lumen*. I. e. activo sensu, *effundere*, emittere, eructare lucem; ut ἀρό νοτιού sit τὸ *fontem* repetitum, ne sine causa constructio turbetur. *Tibullus*, IV, 1, 86. *Wak.*

598. *Quia sic*. Vide *Disq.* var.

599. *Conjectus*, cœtus, congressus, concursus.

600. *Capite*; vs. 271. — Post hunc versum recte *Wak.* maximam posuit interpunctionem. Vulgo semicolon modo, quod dicant, appingitur. *Forb.*

601. *Nonne vides*. Rem confirmat exemplo fluvii e parvo fonte oriundi.

603. *Etiā quoque*. Sic vs. 154. — *Est uti*, etc. Fieri etiam potest ut, quum solis ignis non sit admodum magnus, neque acer, magnis tamen fervoribus aer exardescat, quia sit idoneus ad incendium accipiendam. Sed negat Aristoteles, ut dixi, solem esse igneum aut calidum. *Lamb.*

604. *Percipiat*, occupet, comprehendat. Si rem interius attendas, alterum habemus specimen doctioris schematis, poetis dilectissimi, pro vulgari *Aer percipiat ardorem*. *Wak.*

606. *Parvis*, quasi ex multis particulis minutis ardores constarent; ut *parvis humoribus*, VI, 1176. *Wak.*

607. *Quod genus*; II, 194.

608. *Accidere*. Sic vetustissimi codices et castissimi, L, M, undequaque recte. Nimirum voces *incendia passim* sunt ὅφ' ἐν accipiendæ. Dicit igitur Lucretius, « Latissima incendia accidere, vel attingere stipulam, ex acintilla una ». Quibus nihil planius, et poetice

Forsitan et rosea sol alte lampade lucens
Possideat multum cæcis fervoribus ignem
Circum se, nullo qui sit fulgore notatus,
Æstifer, in tantum radiorum exaueat ictum.

610

Nec ratio solis simplex ac recta patescit,
Quo pacto æstivis e partibus Ægocerotis
Brumaleis adeat flexus; atque, inde revortens,
Canceris ut vortat metas ad solstitiales:
Lunaque mensibus id spatium videatur obire,
Annua sol in quo consumit tempora cursu:
Non, inquam, simplex heis rebus reddita causa est.

615

Nam fieri, vel cum primis, id posse videtur, 620

magis exquisitum, aut magis Lucretia-
num denique: conferas IV, 216. *Wak.*

609. *Forsitan, et rosea*, etc. Tertiam
rationem affert.

610. *Possideat*. Suppl. Est etiam
quoque, ut: vs. 603. — *Cæcis*, id est,
obscuris, quos non oculi contingunt;
vel, ut ipse Carus confestim explicuit,
qui sunt fulgoribus destituti, et in ef-
fectibus solum sentiuntur. *Wak.*

611. *Nullo qui sit fulgore notatus*,
(sed qui) *Æstifer*, etc. Qui non fulgeat,
neque ideo cernatur; sed tamen æstum
emittat, et solis radiorum vim in tan-
tum, tam valide, tam acriter innutrit
et augeat. Virgil. *Æn.* VI, 877: « *In
tantum spe tollet avos* ». *Ed.*

613. *Nex ratio simplex*. His 36 vs.
sq. quærit Lucretius: cur sol deflectens
a solstitio æstivo deflectit ad brumam
Capricorni: et contra. Deinde cur luna
singulis mensibus peragit spatium, quod
nonnisi singulis annis percurrit sol. Cu-
jus utriusque rei non unam ac simplicem
causam afferri posse ait, sed multipli-
cem. *P.* — Vide etiam in *Disq.* var. —
Patescit: ut *porta* scilicet, per quam
recta possis ingredi, ad salutandam,
atque amplectendam in fano suo deli-
tescentem Veritatem. *Wak.*

614. *Partibus*; zodiaci sectionibus.

— *Ægocerotis*. *Ægoceros* signum est
celeste, quod Latinis dicitur Capri-
cornus; quod sidus sol ingrediens efficit
brumam, seu brumale solstitium. *P.* —
Lucan. IX, 537; X, 213; Senec.
Thyest. 865.

615. *Brumaleis flexus*. Tralatio a
certaminibus olympicis; significat autem
id quod vulgus solstitium brumale ap-
pellat. *Lamb.*

616. *Canceris*; a recto *Cancer* nea-
trius generis: vide Priscian. VI, p. 697.
— *Vortat*. Editiones nonnullæ ponant
se post metas; audacter, et inscite. Sed
enim de hoc genere verborum, absolute
positorum, sæpius jam diximus. Vide ad
IV, 136. Confutandum est interea, voces
revortens et *vortat* sic minus eleganter
contexti tamen, atque auribus lautorum
hominum compurgatis insuaviter acci-
dere. Forte an posuerit Lucretius: *ve-
niat*. *W.* — *Metas solstitiales*, solstitium
æstivum.

617. *Mensibus*; singulis scilicet.

620. *Nam fieri*, etc. His 16 vs.
continetur Democriti sententia. — Et
veterum philosophorum opiniones de
conversionibus solis videas, si libeat
vacetque, apud Plutarchum, de Plac.
Phil. II, et D. Laertium, X, 93, quos
longum esset singulatim exscriptos dare.

Democriti quod sancta viri sententia ponit :

Quanto quæque magis sint terram sidera propter,

Tanto posse minus cum cœli turbine ferri ;

Evanescere enim rapidas illius et acreis

Imminui subter vireis ; ideoque relinqui

623

Paullatim solem cum posterioribu' signis,

Inferior multum quod sit, quam fervida signa :

Et magis hoc lunam ; quanto demissior ejus

Cursus abest procul a cœlo, terreisque propinquat,

Tanto posse minus cum signis tendere cursum.

630

Flaccidiore etiam quanto jam turbine fertur,

Inferior quam sol, tanto magis omnia signa

Hanc adipiscuntur circum, præterque feruntur.

Propterea fit, ut hæc ad signum quodque revorti

Mobilius videatur, ad hanc quia signa revisunt.

635

Fit quoque, ut e mundi transversis partibus aer

621. *Democriti quod*, etc. III, 372.

622. *Quanto magis*. Quanto sint nobis propinquiora, *propter*, prope terram, atque ita a cœlo remotiora. *Lamb.*

623. *Cœli turbine*. « Quod impetu scilicet velocissimo circum rotatur, ad similitudinem volitantis turbine » : confers Virg. *Æn.* VII, 378. *Wak.*

624. *Evanescere*. I. e. *sensim*, magis ac magis, *vanescere*. Signatum est, et efficax, et speciosum vocabulum in primis. *Wak.*

625. *Imminui subter* ; rapida enim via motus supremi cœli, priusquam attingit inferiores orbes, paullatim immittitur. *Creech.* — *Relinqui*, superari celeritate. *Lamb.*

627. *Inferior*, humilior, demissior, longe infra sidera ignifera supremi cœli.

628. *Et magis hoc*. Et lunam magis quam solem relinqui, superari celeritate ; vel hæc dictum pro : ob hoc, propter hanc causam. — Ordo est ac sensus : Et magis (a fortiori nempe) hac de causa

lunam tanto minus posse tendere cum signis, quanto, etc. *Wak.*

630. *Tendere cursum*, celerare motum, contendere cursum, ut Virg. *Æn.* V, 834.

631. *Flaccidiore*. Et quanto tardiore, languidiore motu fertur.

633. *Adipiscuntur* ; assequuntur. — *Circum*. Voces *signa*. *circum* ὅπ' ἑν accipiendæ sunt, pro *signa cingentia* ; quod in re pari nuper ediximus faciendum ad vs. 608 ; nam editores vulgo ἐκαστὸν post *adipiscuntur* ; perperam : quod Bentleius quoque perspexerat. *Wak.*

635. *Mobilius*. I. e. *velocius*, aptius ad movendum. *W.* — *Ad hanc revisunt*, II, 359, 360.

636. *Fit quoque, ut e mundi*, etc. His 13 vs. continetur altera opinio, quæ Epicuri fuit, de solis gressu et regressu ab alteratro ad alterutrum tropicum, Cancri et Capricorni. *F.* — *Transversis* ; oppositis, contrariis.

Alternis certo fluere alter tempore possit,
 Qui queat æstivis solem detrudere signis
 Brumaleis usque ad flexus gelidumque rigorem;
 Et qui rejiciat gelidis ab frigoris umbris
 Æstiferas usque in parteis, et fervida signa.
 Et ratione pari lunam stellasque putandum est,
 Quæ volvunt magnos in magnis orbibus annos,
 Aeribus posse alternis e partibus ire.
 Nonne vides etiam divorsis nubila ventis
 Divorsas ire in parteis, inferna supernis?
 Quî minus olla queant per magnos ætheris orbeis
 Æstibus inter se divorsis sidera ferri?

At nox obruit ingenti caligine terras,

637. *Alter aer*; qui alternet cursus signorum scilicet, ea remittendo ab australibus partibus, postquam prior aer illuc a borealibus dejecerit. *Wak.*

638. *Queat aer detrudere*. Sic censuit etiam Anaximenes, teste Plutarcho, Plac. Phil. II, 23 : Ἀναξίμανος, ὑπὸ περισχυωμένῳ ἀέρι καὶ ἀντιτύπῳ ἐξωθιῶνται τὰ ἄστρα : quod Epicurus nuncupavit compressiore phrasi ἀέρος ἀντίρροπον, apud Diog. Laert. X, 93. *W.*

639. *Gelidum rigorem*. I. e. rigidam brumæ glaciem. Manilius de *bruma*, II, 419 : « Hinc rigor, et glacies ». *Wak.*

640. *Frigoris*. I. e. *brumæ*; ut Maro, Ecl. II, 22. — *Umbris*. Hoc dicit ob majorem *noctium* brumalium longitudinem. Similiter Mantuanus de continuis *Scythiæ noctibus* per hyemem, in Georg. III, 357 locutus est. *Wak.*

643. *Volvunt magnos annos*. An quia lente luna et stellæ inferiores circumferuntur, ut noster inuivit vs. 628 aq. ? Ergo *annos* hic non duodecim tantum menses significat, sed longam temporis periodum. Cf. I, 312, et 1028. Ed.

644. *Aeribus*; IV, 292. — *E partibus*. Nempe, e diversis alternatim cœli

plagis; e borealibus ad australes, ac vicissim. *Wak.*

646. *Inferna supernis*. Nimirum, inferna *diversa* supernis : ad gemellum schema regiminis istius ad III, 1051 in divinis versibus : « eadem aliis sopitu' quiete est ». *Wak.*

647. *Qui minus*. Quid igitur impedit quin per magnos cœli orbes sidera ipsa *æstibus*, flatibus aeris, inter se diversis ferantur? *Creech.*

649. *At nox obruit*, etc. His 6 vs. explicat causas noctis. Bene quidem, ut par erat, causam noctis in solis recessum recedit, ac tenebras referre, quia longo itineris cursu labefactatus proprios jam ignes efflavit. Resipiscit tamen dam aliam; quæ vera et germana est, rationem reddit, nempe, quia sol pari vi ac potentia vicissim et indesinenter fertur super et subter terras. *F.* — *Obruit caligine terras*. I. e. ruit ob, vel in terras ingenti cum caligine; nam fuerit tiro-nibus frugiferam non alere οὐκ ἔδωκεν, sed ubique veras orationis structuras diligenter investigasse : hinc enim solide proficitur. *Wak.*

Aut, ubi de longo cursu sol ultima cœli
Impulit, atque suos efflavit languidus igneis,
Concussos itere, et labefactos aere multo;
Aut quia sub terras cursum convortere cogit
Vis eadem, supra quæ terras pertulit, orbem.

650

Tempore item certo roseam Matuta per oras
Ætheris Auroram defert, et lumina pandit;
Aut quia sol idem sub terras ille revortens
Anticipat cœlum, radiis accendere tentans;
Aut quia conveniunt ignes, et semina multa
Confluere ardoris consuerunt tempore certo,
Quæ faciunt solis nova semper lumina gigni.

655

660

651. *Impulit*. I. e. vel rotarum atque angularum equinarum, vel radiorum verberibus. *W.* — *Efflavit igneis*. I. e. equi defecsi suos ignes consumpserunt, nec habent quos spirent amplius. *Wak.*

652. *Concussos itere*. I. e. longæ ac difficilis viæ succussionibus defatigatos. *Sermonem* scilicet aq̄ agente ad actionem, ab *equis* ad *ignes*, more poetico venuste transtulit. *W.* — *Itere*, itinere. Sic solebant antiquissimi : vide Sosp. Charis. lib. I, p. 63, 106, ex Julio Hygino, Pacuvioque, exempla proferentem. Nonius etiam Marcellus, VIII, 13. *W.* — *Labefactos aere multo*. Per iter longissimum scilicet pulsibus aeris, propter cursus celeritatem, violentius impingentibus, et corpora everberantibus : confers IV, 935; VI, 1026. *Wak.*

654. *Vis eadem*, quæ pertulit orbem solis supra terras, cogit eum, etc.

655. *Tempore item certo*, etc. His 24 vs. querit Lucretius, cur fiat Aurora. — *Roseam Matuta*. Attendas velim, quam suo ordine procedant omnia, et concinne quadrent. *Matuta* nimirum, quæ est Leucothoe dea, sive Albunea; *Auroram* præcedit, atque ancillari quodam ministerio deducit : i. e. *alba lux* gradatim pedetentimque *roseæ*, vel ru-

bræ, *luci* locum dat. Quo quid verius et appositius? *Wak.*

656. *Auroram defert*; obsequiosum scilicet per officium deducit. *Wak.* — *Lumina pandit*; ob *divergentes* in quamlibet partem radios : vide me ad I, 145. *Wak.* — Verum tenor orationis figuratæ, quo versus Lucretiani perduntur, me cogunt credere nostrum initio scripsisse : « limina pandit ». Quid opportunius, et elegantius, aut ex omni parte convenientius? Nempe, « postquam Matuta sit Auroræ ancillata usque ad extremitates ætheris, lucidis *digitis*, ut *ingrediatur* mundum inferiorem, ei *portarum valvas aperit*, atque intromittit obsequiose ». *Wak.*

658. *Anticipat tentans*. I. e. *luci* splendidiore præludit, quasi prævium faciens experimentum sui. Pulcherrima est locutio. *Wak.*

659. *Ignes, et semina ardoris*. Per hendyaden, ignea et ardentia semina. *W.*

661. *Solis nova semper lumina*; adeo ut oriens sol alius sit atque non idem occidenti, sed de novo prorsus confluentibus flammæ seminibus constitutus; sole, qui præcesserat, labefacto penitus consumptoque : ad hypothesin nimirum superiorem, in vs. 650-653. *W.*

Quod genus, Idæis fama est e montibus altis
 Dispersos igneis orienti lumine cerni;
 Inde coire globum quasi in unum, et conficere orbem.

Nec tamen illud in his rebus mirabile debet 665
 Esse, quod hæc ignis tam certo tempore possint
 Semina confluere, et solis reparare nitorem.
 Multa videmus enim, certo quæ tempore fiunt
 Omnibus in rebus; florescunt tempore certo
 Arbusta, et certo dimittunt tempore florem : 670
 Nec minus in certo denteis cadere imperat ætas
 Tempore, et impubem molli pubescere veste,
 Et pariter mollem malis demittere barbam.
 Fulmina postremo, nix, imbres, nubila, ventei,
 Non nimis incertis fiunt in partibus anni. 675

662. *Quod genus*; II, 194. — *Idæis*. In Ida, qui mons est omnium, qui sunt ad Hellespontum, altissimus, inquit Diodorus. Ad rem confer Diod. Sic. Bibl. XVII, 7; Pompon. Melam, De sita orbis, I, 18. — Conferas Priscian. Perieg. 527; Eurip. Troad. 1068; Ion. 88, cum annotationibus meis ibidem; Plin. Hist. Nat. II, 8, ed. Harduin. Nam fabula orta est ob altitudinem montis, mature radios solis accipientem, nondum supra horizonta visi. *Wak.*

663. *Orienti lumine*. Oriente Sole. — De ablativo participiorum in *i* conf. Raddim. Inst. Gr. I, p. 88, not. 98; et Benth. ad Hor. Od. I, 2, 31. *Forb.*

665. *Nec tamen illud in his*, etc. His 13 vs. posterioribus confirmat variis exemplis rem ita se habere posse, ut congregatis ignium seminibus soles alios atque alios semper splendere ac regenerari dicamus. *F.*

669. *Florescunt tempore certo*. Sic I, 175 et sqq. hæc eadem fere prosecutus est omnia.

671. *Denteis cadere*. Nempe, intra septem annos post partum, teste So-

lone; cujus versus exstant apud Clem. Alex. Str. VI, 16, et Phil. Jud. de epif. mund. p. 25, ed. Mangei. *Wak.*

672. *Impubem pubescere*. Exquisita sane elegantia sermo est, et curiosissima felicitate. « Ille ἀνδρόπαις, qui plenam pubertatem nondum attigerit, appropinquantis tamen pubertatis indicia præ se fert, amictu lanuginoso proserpente, mentumque et genas induente; *barbæ capillacæ* præcursore. *Wak.* — *Veste*, lanugine. Sic vs. 815 et 887. Unde investes, i. e. impuberes, Nonius. Sic Virg. Æn. VIII, 659: « Aurea cæsaries ollis, atque aurea vestis »; hoc est, lanugo, barba. *Lamb.*

673. *Demittere*. Demittitur enim barba quum crescit. Sic Virg. Ecl. VIII, 34, *promissa barba*.

675. *Non nimis incertis fiunt*. I. e. non valde sunt incerta temporibus, nec tamen æque certa, ac res positæ superius: « non semper eveniunt eodem prorsus tempore, nec admodum diverso tamen ». *Nix* enim, et *imbres*, extra ordinem, aliquoties *astate* fiunt; et *fulmina* rursus per *hyemem*. *Wak.*

Namque, ubi sic fuerunt causarum exordia prima,
Atque ita res mundi cecidere ab origine prima,
Consequiæ quodque est jam rerum ex ordine certo.

Crescere itemque dies licet, et tabescere nocteis,
Et minui luces, quom sumant augmina noctes;
Aut quia sol idem, sub terras atque superne
Imparibus currens amfractibus, ætheris oras
Partit, et in parteis non æquas dividit orbem;
Et, quod ab alterutra detraxit parte, reponit
Ejus in advorsa tanto plus parte, relatus;
Donec ad id signum cœli pervenit, ubi anni

676. *Namque ubi*, etc. Secundum leges in prima mundi origine constitutas.

678. *Consequiæ*; pluralis casus pro singulari. — *Quodque* (i. e. eventum unum quodque) *est consequiæ*, vel consequentiæ, *ex ordine certo rerum*. Expectavisses forsitan *consequia* in unitatis numero; sed haud aliter veteres passim in permultis dictionibus, ut pæne pudeat huic inhærere: vide quæ dederim ad Sophoclis Philoct. 35. *Wak.*

679. *Crescere itemque dies*, etc. His 24 vs. varias item refert causas incrementi et decrementi dierum ac noctium alternatim: prima causa ex cœlo ducitur, quæ sane germana est ratio. *F.* — Vide *Disq. var.* — Ceterum causæ inæqualium dierum, quas noster ponit, rationibus Epicuri, quas Diogenes Laërtius exhibuit, ad X, 98, lectoribus adeundis, haud videntur ex omni parte consentire. — *Tabescere nocteis*. I. e. quasi liquescere; i. e. pedetentim deminui. Ita *Plautus* etiam, *Stich. V, 1, ult.* «quasi senex, *tabescit dies*». *Wak.*

680. *Luces*, dies; ut mox 687. Sic *Nonius*, XII, 39.

681. *Aut quia*, etc. Huic vs. respondet tandem versus 695.

682. *Amfractibus*, viis, flexibus, curvis sinuosis. — *M. Tullius*, *Sonn.*

Scip. 2: «Quum ætas tua septenos octies solis amfractus, reditusque converterit», i. e. *circumflexiones solis*; nam *frangere sæpe valet flectere* tantummodo: de quo nos ad *Silv. Crit. III, p. 141*. *Glossæ vetustæ*: «*Amfractus*, *πεπλοδός*»: et redeas ad I, 719. *Wak.*

683. *Partit*. Sic solebant vetustissimi pro recentiorum forma *Partior*; adi *Nonium Marcellum*, ad VII, 63, 64. Vide sis etiam *Priscianum*, lib. VIII, p. 799; *Valerium Probum*, p. 1483, qui *Ciceronem* allegat. *Wak.* — *Orbem*, totum mundum, cœli et terræ globum. De cœlo tantum intelligi hanc vocem jubet *Lagrange*; rectius fortasse ob vs. 686.

685. *Tanto plus*. I. e. aquæ portioni tantum hinc addit sol, quantum illinc detraxerat. Speravisses, opinor, *tantumdem vice tanto plus*: sed vocula *plus* respicit definitam quamdam mensuram scilicet, quam in vs. 683, *æquam partem* poeta vocitaverat. *Wak.*

686. *Donec ad id signum*. His 9 vs. sqq. præclaram et elegantem instituit æquinocitii descriptionem. Duplex est signum, in quo æquinocitium contingit, Aries et Libra, in cuius utriusque initio mutua fit æquatoris et zodiaci intersectio. Qua in intersectione sol constitutus dies noctibus et noctes diebus

Nodus nocturnas exæquat lucibus umbras :
 (Nam medio cursu flatus Aquilonis et Austri
 Distinet æquato cælum discrimine metas,
 Propter signiferi posituram totius orbis, 690
 Annua sol in quo contundit tempora serpens,
 Obliquo terras et cælum lumine lustrans;
 Ut ratio declarat eorum, qui loca cæli
 Omnia, dispositis signis ornata, notarunt :)
 Aut, quia crassior est certis in partibus aer, 695
 Sub terris ideo tremulum jubar hæsitat igni,
 Nec penetrare potest facile, atque emergere ad ortus;
 Propterea noctes hiberno tempore longæ

pariter æquales reddit. Quod quidem semel contingit circa 22 diem mensis martii, et iterum circa 24 diem mensis septembris. *F.* — *Anni Nodus.* Nodum anni vocat illam zodiaci et æquatoris intersectionem.

688. *Medio (in) cursu flatus Aquil.*, etc. H. e. inter aquilonem et austrum, vel inter solstitium æstivum, et brumam; nempe in æquatore, in quo sol currens quasi medius lucet inter solstitium et brumam, seu inter austrum et aquilonem, qui venti sunt, hic a septemtrione, ille a meridie flans, et quos vulgo accipiunt poetæ pro septemtrionalibus et australibus partibus, seu pro septemtrionali et meridionali polo. *F.* — Constructio est: Nam cælum ad æquales distantias, in medio Aquilonis et Austri, metas separatim tenet, vel seorsim habet. *Wak.*

689. *Metas.* Nempe tropicum Cancræ et tropicum Capricorni, quæ sunt duæ metæ, ad quas sol accurrit, sed quas non prætergreditur. *F.*

690. *Signiferi totius orbis.* I. e. totius circuli sphærici, quem signa complent; vel zodiaci. Possis profecto voces *totius orbis* ad *metas* amandare; sed illam viam egomet malim ingredi. Ci-

cero, De divin. II, 42: « *signifero in orbe*, qui Græce ζῳδιακός dicitur ». *W.*

691. *Contundit*, conterit, consumit. Sic vs. 618; cf. IV, 959. — *Serpens*, ob tardio rem motum respectu lunæ; vide vs. 617.

692. *Obliquo lumine.* Rem eleganter transtulit a *semita* ad *solem*. Zodiacum Virgilius more minus poetico definiuit, ad Georg. I, 239: « *Obliquus qua se signorum verteret ordo* ». *W.* — *Terras lumine lustrans.* Redeas ad vs. 575 hoc libro. Virg. *Æn.* IV, 607. *Wak.*

693. *Eorum, qui*, etc. H. e. Astrologorum, et eorum qui scripserunt phænomena. *Lamb.*

694. *Dispositis signis.* Nempe in sua nomina, in suas formas, in suas sedes rite ordinatis. *F.*

695. *Aut, quia crassior est*, etc. His 5 vs. continetur altera causa, seu ratio incrementi et decrementi dierum ac noctium. Opponuntur vs. 681 sqq.

696. *Tremulum jubar*: nempe, vibrationibus et quassationibus hi tremores excitantur. *Wak.* — *Hæsitat*, heret, tardius sese expedit. — *Igni*, soli, luci. Elegantius quam vulgata lectio *ignis*.

697. *Penetrare*; nempe istum densum aerem.

Cessant, dum veniat radiatum insigne diei :
 Aut etiam, quia sic alternis partibus anni
 Tardius et citius consuerunt confluere ignes,
 Quei faciunt solem certa desurgere parte.

700

Luna potest, solis radiis percussa, nitere;
 Inque dies majus lumen convortere nobis
 Ad speciem, quantum solis secedit ab orbe,
 Donec eum contra pleno bene lumine fulsit,
 Atque oriens obitus ejus super edita vidit :
 Inde minutatim retro quasi condere lumen
 Debet item, quanto propius jam solis ad ignem
 Labitur ex alia signorum parte per orbem :
 Ut faciunt, lunam quei fingunt esse pilai
 Consimilem, cursusque viam sub sole tenere :
 Propterea fit, uti videantur dicere verum.

705

710

Est etiam quare proprio cum lumine possit

699. *Cessant*; pigræ sunt; tardæ manent. — *Radiatum*; supra vs. 463. — *Insigne diei*. I. e. signum, vel ornamentum diei, radiis instructum; *diametrum* scilicet. Virg. *Æn.* II, 392: « clypeiue insignis decorum ». *Wak.*

700. *Aut etiam*, etc. His 3 vss. continetur tertia ratio, cur noctes aut dies crescant; et respondent vss. 681, 695.

701. *Ignes*; id est, semina ardoris (ut modo vs. 659) quibus nova semper solis lumina gignuntur.

702. *Desurgere*. Alii legunt per aurostrophem certa de surgere.

703. *Luna potest, solis*, etc. His 47 vss. sqq. quærit jam de lunæ lumine. Nimirum, qui fiat, ut in tot ac tam varias formas luna se vertat, ut modo plena, modo dimidiata, modo bicornis, modo tandem nulla appareat. *F.* — *Percussa*; II, 300.

705. *Ad speciem*; nostris oculis videndum obvertere.

706. *Eum contra*. Adversus solem; e regione solis; opposita soli. — *Pleno bene*. I. e. valde pleno, sive plenissimo: perlegas quæ dederim in *Silv. Crit. sectt. LVIII, CCVI*, de hac potestate vocis *bene*, et similibus formularum in linguis aliis. *Wak.*

707. *Oriens*, dum oritur, ac surgit de orientali parte luna, jam supra terras elata, solem occidentem vidit.

708. *Condere lumen*, abscondere lumen, obscurari.

710. *Ex alia signorum parte*. Nimirum ex ea parte cœli, quæ sub terris latet. *Per orbem*, per circulum suum. *F.* — Ordo potius verborum, licet intrinsecus, esse videtur: Labitur ex alia parte per signorum orbem, per Zodiacum. *Ed.*

711. *Ut faciunt*; ut dicunt fieri, etc.

714. *Est etiam quare*, etc. His 16 vss. sqq. proponit sententiam eorum, qui non alieno, sed nativo et proprio lumine lucere lunam putant. *F.*

Volvier, et varias splendoris reddere formas.

715

Corpus enim licet esse aliud, quod fertur et una

Labitur, omnimodis occursans officiensque;

Nec potis est cerni, quia cassum lumine fertur.

Vorsarique potest, globus ut si forte pilai

Dimidia ex parti candenti lumine tinctus;

720

Vorsandoque globum varianteis edere formas.

Denique, eam partem, quæquomque est ignibus aucta,

Ad speciem vortit nobis, oculosque patenteis:

Inde minutatim retro contorquet, et aufert

Luciferam partem glomeraminis atque pilai:

725

Ut Babylonica Chaldæum doctrina, refutans

715. *Reddere formas*; phases exhibere.

716. *Corpus enim*. Volebant quidam, ut Anaximander et Antiphon, lunam propria lucere luce, sed interdum certis temporibus ac motibus corpus aliquod opacum lunæ corpori lucido quasi operculum obduci, ac vicissim subduci; qua ratione varius ac multiplex lunæ vultus bene concipiatur et explicetur. *F.*

717. *Officiensque*. I. e. *intercedens*, se interponens. Cicero, De Nat. Deor. II, 19: « Ipsa enim umbra terræ, soli *officiens*, noctem efficit ». Adi ad dicta in vs. 887. *Wak.*

718. *Potis est*; I, 453.

719. *Vorsarique potest*, etc. His 11 vs. sqq. alteram proponit eorum sententiam, qui lunam quoque proprio lumine lucere putarunt, sed qui corpus lunæ globosum ac in pilæ modum formatum esse voluerunt, quod media sui parte tingatur lumine, altera vero cæcum sit et tenebris suffusum. Quo fit, ut dum versatur ac in se vertitur, modo pleno luminis corpore, modo dimidiato, modo minimo, modo nullo nobis appareat. *F.* — *Globus pilai*; globosa pila; erant enim aliter figuratæ pilæ. *Wak.* — *Ut si forte* pila circa suum centrum

versetur: quod v. ex præcc. supplendum.

720. *Lumine tinctus*: quasi *immersus* scilicet. Sed, qui sic locutus est sine epitheto, nondam inveni, quamvis formula sit omnino speciosa et laudabilis, quum de *lucis*, ut *fluído*, passim Lucretius loquatur. *Wak.*

723. *Oculos patenteis*. I. e. os manifestissime obversum, et illuminatum plene, ita ut oculis apertissimis Luna nos adspiciat. Hoc modo intelligenda est venustissima phrasis, et specie prorsus poetica figurata; editorum tamen nemini percepta, vel interpretum, eam ad oculos spectatoris inscitissime revocantium. *Os* nimirum de stellis locutio pervulgata est; *oculus* autem sic adhibitus, multo rarior. *Wak.* — Equidem, si ita locutus est Lucretius, eum nimis exquisitè fecisse arbitror; neque tamen omnino placet altera interpretatio. Ceterum cf. infra vs. 776. *Ed.*

725. *Glomeraminis atque pilai*: divise, per hendyadem, pro *glomerata pilæ*; et similiter nuper supra vs. 719. *Wak.*

726. *Ut Babylonica Chaldæum*, etc. Chaldæos et Babylonios Astrologos fuisse peritissimos testantur veteres. Unde Manilius I, 41, docet Astrologiam

Astrologorum artem, contra convincere tendit:
Proinde quasi id fieri nequeat, quod pugnat uterque;
Aut minus hoc illo sit quur amplectier ausis.

Denique, quur nequeat semper nova luna creari, 730
Ordine formarum certo certisque figuris,
Inque dies privos aborisci quæque creata,
Atque alia illius reparari in parte locoque;
Difficile est ratione docere, et vincere verbis:
Ordine quom videas tam certo multa creari. 735

It Ver, et Venus; et, Veris prænuntius, ante
Pennatus graditur Zephyrus, vestigia propter

primum a Diis datam regibus Babylo-
niorum et Chaldaeorum. *F.* — *Doctrina.*
Berosum innuens, de quo Vitruvius,
IX, 4: « *Berosus*, qui, a *Chaldaeorum*
civitate, sive natione, progressus, in Asia
etiam disciplinam patefecit ». Nonnulli
malunt, *Chaldaam*; quod nullo modo
tolerandum, quum satis sit Babylonicos
astronomos cum Græcis Lucretio com-
poni. *Wak.*

727. *Astrologorum artem.* I. e. *astro-*
rum rationibus investigandis operam
dantiam; qui postea *astronomi* vocati
sunt, priore nomine illis reddito, qui ex
astris augurabantur. *Wak.* — *Convin-*
cere tendit; III, 524.

728. *Quod pugnat uterque.* I. e. de
quo Græci Chaldaïque digladiantur.
Cicero, in *Epist. ad Famil.* III, 10:
« *Illud pugna*; et enitere, ne quid nobis
temporis prorogetur ». *Wak.*

730. *Denique, quur nequeat, etc.*
His 20 vs. sqq. tertiam proponit senten-
tiam Epicuri, qui putavit lunam quoti-
die novam creari et interire, cum certa
figura ac forma quemadmodum solem
voluit quotidie exstingui ad occasum, et
rursus creari ad ortum. *F.* — *Semper*;
singulis diebus; cf. supra vs. 650-653,
et 659-665.

731. *Formarum*, varii vultus et aspe-
ctus, quem nobis exhibet luna. *F.*

732. *Aborisci*: ἀρχαῖος; hæud du-
bie, quamvis de verbi forma nihil alibi
reperire quiverim, pro *aboriri*: i. e. *ab-*
ortum pati, vel perdi, et interire: redeas
ad III, 156. Facile fuisset cum quibus-
dam doctis reponere *abolesci*; nos autem
optimis codicibus standum esse existi-
mavimus. *Wak.* — *Quæque creata.* I. e.
unaquæque forma lunæ, quæ vario figu-
rata singulis diebus subnascatur. *Wak.*

734. *Vincere verbis*; Virg. Georg.
III, 289.

735. *Multa creari.* Sic enim, verbi
gratia, certo et inviolabili tempore sese
subsequuntur anni tempestates; quas
statim noster poetice admodum designat.

736. *Venus.* Venus quippe genera-
tionis Dea comitatur vernum tempus.
Cujus laudes præclare cecinit Poeta
initio lib. I, usque ad vs. 24. *F.* —
Veris. Vide Disq. var.

737. *Pennatus Zephyrus*: κρηφό-
πτερος, uti nominatur in hymnis Orphei,
LXXX, 6. Et hi versus Lucretiani sunt
in elegantissimis antiquæ poeseos reli-
quiis, et omnes numeros descriptionis
hilarioris explent. Porro, ne cum aliis
omnibus fallaris, admonendus es, lector;
pennas Zephyri sub *auribus* esse po-
sitas, non appensas *humeris*, uti recentes
pictores exhibent. *Wak.* — Qua in re
errat vir doctissimus; cf. præter alios

Flora quibus mater præsurgens ante viai
 Cuncta coloribus egregiis et odoribus opplet :
 Inde loci sequitur Calor aridus, et comes una 740
 Pulverulenta Ceres, et Etesia flabra Aquilonum.
 Inde Auctumnus adit, graditur simul Evius Evan :
 Inde aliæ Tempestates, Venteique sequuntur;
 Altitonans Voltumnus, et Auster fulmine pollens.
 Tandem Bruma niveis affert, pigrumque rigorem 745
 Reddit; Hyems sequitur, crepitans ac dentibus Algu.
 Quo minus est mirum, si certo tempore luna
 Gignitur, et certo deletur tempore rursus;
 Quom fieri possint tam certo tempore multa.
 Solis item quoque defectus, lunæque latebras, 750
 Pluribus e causis fieri tibi posse putandum est.
 Nam, quur luna queat terram secludere, poscis,

Hirtius in *Bilderbuch für Mythol.* etc. II, p. 146. *Forb.* — *Vestigia propter Flora quibus*; propter Floram, quæ vestigiis suis, etc. Vide *Disq. var.*

738. *Viai cuncta*, etc. Viam omnem floribus egregii coloris et odoris replet.

740. *Inde loci.* H. e. ab illo loco, vel, ab illo tempore: h. e. postea, deinde. Sic vs. 739. — *Calor aridus, æstas.*

741. *Ceres.* Quæ frugum Dea fingitur; et *pulverulenta* dicitur quia *pulverulentam æstatem* comitatur; cf. Virg. G. I, 66. — *Etesia flabra.* Etesiae, venti sunt, qui quotannis in vigore æstatis per undecim dies potissimum perflant post Caniculæ exortum. Etesiae dicti quasi annui, a voce Græca ἔτος, annus. Plin. II, 47, 2, et Gell. II, 18. Hos Strabo vocat Subsolanos. *F.* — Isidorus, Orig. XIII, 1: «Etesiae flabra aquilonis sunt». Nempe quia flant inter septemtrionem et ortum solstitiale, unde ipse Aquilo.

742. *Evius Evan.* Bacchus, sic a voce Bacchantium σοῖοι appellatus.

744. *Voltumnus, Euronotus.* Ventus inter Eurum et Notum flans; a Latinis dictus Vulturnus, inquit A. Gell. II, 22. *F.* — *Auster.* Ventus meridionalis, qui flare solet autumnali tempore. *F.*

746. *Algu.* Vulgo ponitur *Algus*; sed, opinor, sine librorum scriptorum auctoritate. Nimirum hoc *Algu* erat ex nominibus monoptotis; adeas Sosip. Charis. lib. I, p. 23, et nos ad III, 732. *Wak.*

750. *Solis item quoque,* etc. His 21 vs. jam disputat de solis et lunæ defectibus ac laboribus, quos vulgo vocant *Eclipses*. Cujus rei non unicam reddit causam: neque unice causæ fidendum, aut vulgaris rationibus assentiendum censet; sed sceptice disputandum. *F.* — *Item quoque.* Sic etiam VI, 757; cf. III, 293. — *Lunæque latebras.* Virg. dixit *labores*, Georg. II, 478.

752. *Poscis,* quæris, vel quærere potes dum veras rerum causas undequaque perscrutaris. — Sensus loci, subtiliore dicendi genere involutus, sic

Lumine, et a terris altum caput obstruere ei,
 Objiciens cæcum radiis ardentibus orbem;
 Tempore eodem aliud facere id non posse putetur 755
 Corpus, quod cassum labatur lumine semper?

Solque suos etiam dimittere languidus igneis
 Tempore quur certo nequeat, recreareque lumen,
 Quom loca præteriit, flammeis infesta, per auras,
 Quæ faciunt igneis interstingui atque perire? 760

Et, quur terra queat lunam spoliare vicissim
 Lumine, et oppressum solem super ipsa tenere,
 Menstrua dum rigidas coni perlabitur umbras;
 Tempore eodem aliud nequeat succurrere lunæ

se habet : Poscis autem, cur luna terram queat obumbrare; tum aliud corpus putetur non posse idem facere? Nempe, qui dubitat de priore re, eidem liceat de posteriore quoque dubitare : quum vero priori assenserint plerique, nihil causæ est, quare et posteriori recusent assentire. Nobismetipsis certissima videtur hæc enarrandæ structuræ ratio; et dicendi formulas haud dissimiles lector reperiatur ap. Virgil. Ecl. III, 90, Georg. II, 105, 106. *Wak.* — Vide Disq. var.

753. *Et a terris*; ne penetret ad terras. — *Ei* (II, 1136); id est, soli, quæ vox repetenda e vs. 750; vel potius dicenda est contineri in τῷ lumine. — *Altum caput*; tam longe distans, unde augetur hypothescos istius difficultas. *Wak.*

757. *Dimittere igneis*; atque hoc modo eclipsin pati, quemadmodum noctem etiam fieri quidam opinati sunt, uti dictum est superius, vs. 651. *W.*

758. *Recreare*. I. e. de novo creare lumen dimissum ac deperditum ob eclipsin factam. *Wak.*

759. *Flammis infesta*. H. e. luminibus suis inimica, ut loquitur vs. 769.

762. *Oppressum solem*. Non aliam

adhibuit orationem Curtius, IV, 10, 5: «Lunamque deficere, quum aut terram subiret, aut sole premeretur». *Wak.* — *Super ipsa*. Quum ipsa terra sit super, solemque quodammodo ipsa subter se oppressum teneat.

763. *Menstrua*. Scilicet luna, quæ singulis mensibus cursum peragit. — *Rigidas umbras*. In proclivi est capere pro *frigidas*; hæc autem interpretatio ad usum loci nihil facit: intelligas ergo multo commodius *densas*, vel *crassas*; quum corpora, quo crassiora sint, ut plurimum sunt duriora et *rigidiora*: et hæc notio poetæ nostro in hoc versu opportunior est, quod de *cono*, speciem *rigidam* ac minime flexilem præ se ferente, jam sermo fiat. *Wak.* — *Coni umbras*. Quidam per conum intelligunt terram, quasi sit *κωνοειδής*, quum Arist. lib. II Meteor. dicat esse tympani figura, et lineas ab ejus centro ductas efficere duos conos. Verum significat poeta lunarem eclipsin fieri ob conformem terræ umbram. *Fay.*

764. *Succurrere lunæ*. I. e. sub lunam currere, uti tellus facit; atque lucem lunarem similiter intercipere. Ubi notes velim primariam significationem vocis. *Wak.*

Corpus, vel supra solis perlabier orbem,
Quod radios interrumpat lumenque profusum?

765

Et tamen, ipsa suo si fulget luna nitore,
Quur nequeat certa mundi languescere parte,
Dum loca luminibus propriis inimica per exit?

Quod superest, quoniam, magni per cœrula mundi 770

Qua fieri quidquid posset ratione, resolvi;

Solis uti varios cursus lunæque meatus

Noscere possemus, quæ vis et causa cieret;

Quove modo soleant offecto lumine obire,

Et nec opinanteis tenebris obducere terras;

775

Quom quasi connivent, et aperto lumine rursum

Omnia convisunt clara loca candida luce:

Nunc redeo ad mundi novitatem et mollia terræ

Arva; novo fetu quid primum in luminis oras

Tollere, et incerteis credunt committere venteis.

780

Principio, genus herbarum viridemque nitorem

766. *Radios*; solis videlicet.

768. *Languescere*, deficere, deliquium parti, laborare; cf. vs. 757.

769. *Lumin. inimica*. Sic locutus est vs. 759.—*Per exit*. Junge: exit per loca.

770. *Quod superest, quoniam*, etc.

His 11 vss. quasi brevi epilogo resumit ea, quæ hactenus de cœlesti regione disputata sunt; deinde redit ad initium mundi, ut doceat quid primum in recenti mundi exortu sit natum. *F.*—*Magni cœrula mundi*. H. e. cœli late patentis loca cœrula, I, 1089; VI, 96.

771. *Resolvi*; docui, omnibus solutis difficultatibus.

772. *Uti*. Ita ut possemus, etc.

774. *Offecto*, obducto, obstructo, et per alicujus corporis interpositionem ad tempus excluso. Sic locutus est II, 155. *Lamb.*—*Offecto lumine*. Similiter Apuleius, *Met.* V, uti solet, eleganter: "Jam nil efficiunt mihi nec ipsæ noctur-

næ tenebræ". Redeas vs. 717. *Wak.*

776. *Connivent*. Lumen suum claudunt; suppl. sol et luna.—*Aperto lumine*. Sic de solis lunæque et oribus, et vultibus, poetæ nusquam non loquuntur: redeas ad vs. 705. *Wak.*

777. *Convisunt*. I. e. intuentur; oculis nimirum, postquam conniverint, reclusis. *Candida* autem valet, *albertia*, fulgentia. *W.*

778. *Mollia*; quia nascens mundi orbis tener fuit, ut ait Virg. *Ecl.* VI, 34.

780. *Credunt*. Quinam? philosophi scilicet; qui in rebus hisce explicandis operam ingenii posuerunt. *Wak.*—*Empedocles* scil. apud Pseudo-Plut. de Placitis phil. V, 26, et Theophrast. apud Porphy. De abstinentia. II, 5. *Orell.*

781. *Principio*. Ita vss. 18, ortum rerum e recenti tellure enarrat Lucretius, ut ipsam originem spectasse videatur. *Creech.*—*Similiter* Porphyrius

Terra dedit circum colleis; camposque per omneis
Florida fulserunt viridanti prata colore:

Arboribusque datum est varieis exinde per auras

Crescundi magnum immissis certamen habenis.

785

Ut pluma atque pilei primum setæque creantur

Quadrupedum membris et corpore pennipotentum;

Sic nova tum tellus herbas virgultaque primum

Sustulit; inde loci mortalia corda creavit

Multa modis multis, varia ratione coorta.

790

Nam neque de cœlo cecidisse animalia possunt,

Nec terrestria de salsis exisse lacunis.

Linquitur, ut merito maternum nomen adepta

Terra sit, e terra quoniam sunt cuncta creata.

Multaque nunc etiam existunt animalia terris,

795

Imbribus et calido solis concreta vapore.

Quo minus est mirum, si tum sunt plura coorta

apud Euseb. Præp. evang. I, 9. *Wak.*

783. *Fulserunt prata.* Locum in eodem argumento præclarior ornatum non novi quodam Manilii, V, 256; nec Lucretius tamen cesserit. *Wak.*

785. *Immissis habenis.* Hinc ille Mantuanus haud dubie sua mutuatus evincitur, ad Georg. II, 363: « lætus ad auras Palmes agit, laxis per purum immissus habenis ». *Wak.*

789. *Inde loci,* deinde; vs. 740. — *Mortalia corda*; i. e. *ipsos mortales*, vel *animalia mortalia*; sic a rationali parte denominatos recte τοῖς ἀλόγοις, *corpore et membris*, opposita. *Wak.* — Orellius tamen post Eichst. vulgatam *secla* redaxit, rejiciens *corda*, quod tam demum locum haberet, ubi de sensu aliquo humano sermo esset. Scio equidem lectionem *corda* uno codice Poor. niti, sed mihi cum Forbigero elegantior videtur, coll. vs. 862, et Virg. Georg. I, 330. *En.*

791. *Nam neque de cælo, etc.* Cf. quæ

jam de hac opinione dixit II, 1154 seqq.

792. *De salsis lacunis,* de mari, cujus aquæ salis sunt. — Et breviter alias hypotheses tangit Poeta, quum *aqua*, tam infesta hominum immersorum vitæ, atque *cælum igneum*, nullo modo judicari possint illos produxisse. *Wak.*

793. *Maternum nomen,* etc. Sic II, 998, et infra jam vs. 819.

795. *Multaque nunc etiam,* etc. Probat a simili, ut aiunt, animalia principio e terra humida solis calore calefacta exstitisse; sicut nunc videmus procreari, v. g. ranas, vermes, et insecta. *F.* — Quam creationem animalium pereleganter descriptam nobis exhibuit luxuriosissimus Ovidii stylus in Met. I, 416-438, quem perlegas. *Wak.*

796. *Concreta.* I. e. in suas corporum figuras membratim coalescentia. Sic in sua brevi cosmogonia Virg. Ecl. VI, 34: « ipse tener mundi concreverit orbis ». *Wak.*

797. *Tum, initio mundi, in prime*

Et majora, nova tellure atque æthere, adulta.

Principio, genus alituum variæque volucres,

Ova relinquebant, exclusæ tempore verno:

800

Folliculos ut nunc tereteis æstate cicadæ

Linguunt sponte sua, victum vitamque petentes.

Tum tibi terra dedit primum mortalia secla;

Multus enim calor atque humor superabat in arvis.

Hoc, ubi quæque loci regio opportuna dabatur,

805

Crescebant uterei terræ radicibus aptei :

mundi exortu; cf. quæ contra, II, 1151.

798. *Et majora, nova tellure, etc.* Quum enim Lucretius sibi objici posse videret, perfecta et adulta jam animalia non erumpere e terra, innuit his verbis terram nunc effectam non posse gignere canem, leonem, et alia animalia: sed initio mundi potuisse, quum illa sua uberiore fecunditate turgesceret. *Fay.* — *Adulta*; sic omnes libri veteres, et scripti, et effigati typis; editores autem hodierni, solita cum impudentia, dederunt ex suis commentis *adulto*: putantes scilicet, casum sextum post *adulta* contra leges Latini sermonis stare; sed inscitissime. Ordo est et constructio: "*Adulta*, i. e. ad suam magnitudinem perducta, tellure nova, atque æthere novo". Quæ ratio ne Lambino quidem displicuit. Vide quæ nos de hac dictione, non pœnitenda, disseruimus ad II, 1130. Ceterum, clarissime liquet, phrasin *æthere adulto*, i. e. qui *maturitatem* suam attigerit, menti poetæ atque apertissimis loci postulatis contradicere; quum omnia fingantur jam nascentia ex primordiis. Nimirum, *adoleo* et *adoleasco* valent *crescere* vel *augere*. Consule Nonium Marcellum, I, 288; IV, 44. *IV.*

799. *Principio, genus alituum, etc.* His 25 vs. sqq. docet quem ordinem secuta sit terra in procreandis animalibus, atque nutriendis. *F.* — *Variæque volucres*; I, 590; cf. et vs. 823.

800. *Ova relinquebant exclusæ.* I. e. pulli avium per rumpebant ovorum corticem. Vocem *excludo* Plinius et alii sæpe hoc sensu usurpant.

801. *Folliculos*, tunicas, ut dixit IV, 56. — *Tereteis.* I. e. rotundos et oblongos, ad proportionem corporis similiter tornati: vide Servium, ad Virg. Ecl. VIII, 16. *Wak.*

802. *Victum.* I. e. cibum. *Vitam*, i. e. aera et lucem; quibus hauriendis carpendisque vita animalium sustentatur: vide vs. 808. *Wak.*

804. *Humor superabat in arvis; ut tempore verno scilicet nascentis mundi.* Virgilius nonnihil hinc defloravit, ad Georg. II, 330: "*superat tener omnibus humor*"; i. e. *omnibus arvis. Superabat* autem est *abundabat*, *ὑπερβαίνω* uti glossæ veteres: videas etiam Sallust. Catil. XX, 11, ibique Cortium, cum Nonio Marcello, IV, 414. *Wak.*

805. *Hoc*, id est, ideo, propterea, non *hoc modo*, ut ratus est *Wak.* *Orell.* — *Vulgo hinc.* — *Quæque loci regio.* Usitatissimum schema dicendi Lucretianum pro *cujusque loci regio*. Videas ad I, 475. Et *loci regio* est *situs* loci, vel positura. Virgil. *Æn.* VII, 215. *Wak.*

806. *Terræ, casu tertio; radicibus sexto; ita certe locum intellexit Censorinus c. 4: "uteros radicibus terræ coherentes primum increvisse".* *Orell.*

Quòs ubi tempore maturo patefecerat ætas
 Infantum, fugiens humorem, aurasque petissens,
 Convortebat ibi Natura foramina terræ,
 Et sucum venis cogebat fundere apertis,
 Consimilem lactis; sic ut nunc femina quæque,
 Quom peperit, dulci repletur lacte, quod omnis
 Impetus in mammas convortitur ille alimenti.
 Terra cibum puereis, vestem vapor, herba cubile
 Præbebat, multa et molli lanugine abundans.

810

815

At novitas mundi nec frigora dura ciebat,
 Nec nimios æstus, nec magnis viribus auras:
 Omnia enim pariter crescunt, et robora sumunt.

Quare etiam atque etiam maternum nomen adepta
 Terra tenet merito, quoniam genus ipsa creavit
 Humanum, atque animans prope certo tempore fudit
 Omne, quod in magnis bacchatur montibu' passim:
 Aeriasque simul volucres variantibu' formis.
 Sed, quia finem aliquam pariundi debet habere,

820

808. *Humorem.* In quo videlicet infantes, in his uteris inclusi, natabant. — *Petissens.* Idem sane verbum, quod jam occurrit ad III, 648, etiamsi varie in codd. proferatur. En.

809. *Convortebat foramina.* I. e. occupabatur in his foraminibus dirigendis ad novos fetus; ut nutrix mammas convertit ad os infantuli, lac appetentis. W.

813. *Impetus alimenti.* Quoniam omnis liquor lacteus, per totum corpus diffusus, tum temporis in mammas cum impetu derivatur. Creech.

814. *Vestem vapor.* Hoc est in ausis concessis poetarum pro: vestem reddebat calor minus necessariam. Wak.

815. *Lanugine.* I. e. gramine lanuginoso et tenuissimo, ob novitatem rerum. Wak.

816. *At novitas mundi,* etc. Quomodo autem vim frigoris aut caloris ferre, aut

vivere potuerunt, aut omnino nasci, quum sol exureret, frigus astringeret? Quia in principio mundi non erat hyems et æstas, sed perpetua temperies, et ver æquabile. Lactantius.

819. *Maternum nomen adepta.* Sic supra vs. 793.

821. *Fudit;* Virg. Georg. I, 13; Æn. VIII, 139.

822. *Omne:* ut adjectivum respiciat nomen vulgarius *animal*, in *animans* comprehensum. Wak. — Sed quidni sumamus Lucretium participium *animans* ipsum neutro genere adhibuisse? Forb. — *Bacchatur.* Bacchantium in morem vagatur. Lamb.

823. *Aeriasque.* Vulgatam cum Orell. et Forb. retinui, quæ unice vera videtur. Wak. *aerix*, nempe *fundebantur* subaudito; recte a doctis viris desertus. En.

824. *Sed, quia finem aliquam,* etc.

Destitit, ut mulier, spatio defessa vetusto. 825

Mutat enim mundi naturam totius ætas,

Ex alioque alius status excipere omnia debet,

Nec manet ulla sui similis res; omnia migrant,

Omnia commutat Natura et vortere cogit.

Namque aliud putrescit et ævo debile languet; 830

Porro aliud concrescit, et e contemptibus exit.

Sic igitur mundi naturam totius ætas

Mutat, et ex alio terram status excipit alter:

Quod potuit, nequeat; possit, quod non tulit ante.

 Multaque tum tellus etiam portenta creare 835

Conata est, mira facie membrisque coorta:

Androgynem inter utras, nec utramque, utrimque remotum:

Orba pedum partim, manuum viduata vicissim;

Muta sine ore etiam, sine voltu cæca reperta;

Vinctaque membrorum per totum corpus adhæsu, 840

His 11 vs. præoccupat objectionem. Cur vero nihil horum fieri etiamnum videmus? quoniam ea est rerum conditio ut tandem finem faciant. Unde terra, sicut mulier longo ævo defessa languet, et finem pariendi facit. *F.*

825. *Spatio defessa*; II, 1175.

827. *Excipere*; subsequi. — Hic est maxime proprius verbi *excipio* significatus; unde ab *accipio* distingui possit. *Wak.*

828. *Omnia migrant*, πάντα μεταβαίνει, omnia mutantur et demigrant ex suo statu, aut ex sua forma. *Lamb.*

829. *Vortere*; neutre pro *verti*; ut sæpius; IV, 1126.

831. *E contemptibus*; infra vs. 1277. Exit e numero rerum quæ contemptui sunt, et jam inter magna et mirabilia habetur. Male, opinor, Fayus: «ex vili materia, ex fere nihilo exoritur». Loco morbum inhære suspicatur *Wak.* Ceteri silent. *Ed.*

832. *Sic igitur*, etc. vs. 826 sq.

834. *Quod potuit*. Ita ut jam nequeat facere quod olim potuit; jam etiam producat, quod olim non produxit. *Creech.*

835. *Multaque tum tellus*, etc. His 20 vs. verisimile fuisse tradit multa quoque initio mundi procreata esse monstra ac portenta, dum terra spontaneo partu in lucem edebat animalia. Verum docet ea non potuisse propagare suum genus. *F.* — Hæc, et alia Lucretiana, de fontibus Epicuri derivata, sibi destruenda sumpsit Lactantius, De opif. Dei, cap. 6, Lambino memoratus, atque dignissimus, qui perlegatur. *Wak.*

837. *Androgynem*. Ordo est, ac sensus: «Hermaphroditum, inter utram naturarum, virilis atque muliebris, quis velit; nec tamen, qui utramque naturam in se rite complectatur, quum sit æque remotus ab utraque». *Wak.* — Vide *Disq.* var.

839. *Sine voltu*, sine oculis; vide *Disq.* var.

840. *Vinctaque*, etc. *Vincta* et con-

Nec facere ut possent quidquam, nec cedere quòquam,
Nec vitare malum, nec sumere quod volet usus.

Cetera de genere hoc monstra ac portenta creabat:
Nequidquam; quoniam Natura absterruit auctum;
Nec potuere cupitum ætatis tangere florem, 846
Nec reperire cibum, nec jungi per Veneris res.
Multa, videmus, enim rebus concurrere debent,
Ut propagando possint producere secla:
Pabula primum ut sint; genitalia deinde per artus
Semina, quæ possint membris manare remissis; 850
Feminaque ut maribus conjungi possit, habere
Mutua, quî nectant inter se gaudia uterque.

Multaque tum interiisse animantum secla necesse est,
Nec potuisse propagando procudere prolem.
Nam, quæquomque vides vesci vitalibus auris, 855

stricta membrorum *adhesu*, colligatione et adhesionē, eaque per totum corpus. Vide ad III, 382; IV, 1238; VI, 472, etc.

842. *Volet*: at Lambinus, et editores alii, contra libros veteres universos, ni fallor, intruserunt de suo, *foret*; audacter et indocte. Nempe, antiquissimis *volet* officio recentioris *velit* sæpe videtur fungi. *Wak.*

843. *Creabat*, terra, i. e. solebat *creare*; nam hoc verbi tempore *series* italiam portentorum *durabilis* ostenditur. *Wak.*

844. *Absterruit*, prohibuit, non passa est.

845. *Nec potuere*, etc. H. e. nec potuere ad justum ætatis robur ac vigorem pervenire. Cf. I, 556; III, 771.

846. *Per veneris res*. Sic II, 173, 437.

848. *Producere*. *Wlk.* legit *procudere*, citato Non. Marc. II, 677; quæ vox minus bene cum *propagando* congruere videtur. Ut animantes genera sua propagare et multiplicare possint.

Sed tamen infra vs. 854, omnes in voce *procudere* consentiunt: forsân igitur et hic bene habet; nisi dicas *prolem* potius *procudi*, formari, effingi; secla vero *produci*, multiplicari. Ed.

849. *Genitalia*. Sic I, 53, 168, etc.

850. *Quæ*. Vulgo *qua*; minus recte: nam nihil proficeret meatus, *quo* quid effluat; nisi provisum esset, *quod* effluat. *Wak.* — *Membris remissis*. I. e. *se remittentibus*, laxantibus, solventibus. Virgilius, Georg. IV, 199: « nec corpora segnes In Venerem solvunt ». *W.*

851. *Habere*; supple *debent* vs. 847.

852. *Mutua*. Id est, mutuas partes, partes quibus mutuo conjungantur. Alii vero, sed forsân minus bene, *mutua ad gaudia* referunt: quod tamen defendi potest. Ed. — *Quî*, quomodo.

854. *Procudere*; vs. 848.

855. *Nam, quæquomque vides*, etc. His 21 sqq. docet interim, quid quæque animalia, quæ jam videmus, tutatum sit, ac conservaverit. *F.* — *Vitalibus auris*: quæ sunt utique ætheris ignibus animatæ, atque hoc nomine ab *aeris au-*

Aut dolus, aut virtus, aut denique mobilitas est
 Ex ineunte ævo genus id tutata, reservans :
 Multaque sunt, nobis ex utilitate sua quæ
 Commendata manent, tutelæ tradita nostræ.

Principio, genus acre leonum sævaque secla
 Tutata est virtus, volpeis dolus; ut fuga cervos.
 At levisomna canum fido cum pectore corda,
 Et genus omne, quod est veterino semine partum,
 Lanigeræque simul pecudes, et bucera secla,
 Omnia sunt hominum tutelæ tradita, Memmi!
 Nam cupide fugere feras, pacemque sequutæ
 Sunt et larga suo sine pabula parta labore :
 Quæ damus utilitatis eorum præmia causa.
 At, queis nil horum tribuit Natura, neque ipsa
 Sponte sua possent ut vivere, nec dare nobis

860

865

870

ris, seu *non vitalibus*, distinguuntur. Hinc Virg. *Æn.* I, 546 : « si vescitur aura *Ætheria* ». *Wak.*

856. *Aut dolus, aut virtus, aut mobilitas*. Simili modo noster, ad III, 741, 742, quo redeas. Virg. *Æn.* II, 390. Jam vero constructio verborum, quam nemo videtur perspexisse, sic se habet : « Mobilitas, tutata id genus, reservans est ea, quæcumque ». Phrasin vero *reservans est*, pro *constanter reservat*, vel reservavit et etiamnum reservat, nos attingimus in *Silv. Crit.* II, p. 17. *W.* — Construe : Mobilitas est tutata id genus, idem reservans, ita ut idem conservaret. *Orell.*

857. *Ex ineunte ævo*. Ab initio mundi, a primo mundi exortu.

859. *Commendata*. I. e. *se commendantia*; ad mediæ vocis significatum : ut sæpe alibi. *Wak.* — *Tutelæ tradita nostræ*. Constructio est, et sensus : Multaque sunt, tradita (i. e. commissa) tutelæ nostræ, quæ manent in hunc usque diem, commendata nobis ex sua utilitate. *Wak.*

860 sq. *Genus acre leonum*, etc. Cf. similia ad III, 741 sq.

862. *Levisomna*. Canes enim levem somnum dormiunt; e somno facile excitantur. Unde ab Hor. *Od.* III, 16, 2, dicuntur *vigiles*. *F.* — *Canum corda*; pro *canes ipsi* : perlegas de hoc schemate nuperrime annotata sub vs. 789. *Wak.*

863. *Veterino*, vecturæ idoneo. « Veterina, inquit Nonius, animalia dicuntur ea, quæ vehere quid possunt »; citatque hunc Lucretii versum. Et Festus, « Veterinam bestiam jumentum Cato appellavit a vehendo. Opilius veterinam dici putat, quasi venterinam, vel uterinam, quod onus ad ventrem religatum gerat ». *Lamb.* — *Partum*, progeneratum, procreatum.

864. *Bucera secla*, boves; II, 662; VI, 1236.

865. *Tutelæ tradita*; vs. 859.

866. *Sequitæ*; scil. pecudes, vs. 864; vel respicit remotius subjectum *animantes*, quo sæpius Lucretius genere feminino utitur. *Forb.*

867. *Suo sine*; quæ facile sibi et sine

Utilitatem aliquam, quare pateremur eorum
Præsidio nostro pasci genus, esseque tutum;
Scilicet hæc alieis prædæ lucroque jacebant
Indupedita suis fatalibus omnia vinclis,
Donec ad interitum genus id Natura redegit.

875

Sed neque Centaurei fuerunt, nec tempore in ullo
Esse queunt; duplici natura et corpore bino
Ex alienigenis membris compacta potestas,
Hinc illinc par vis ut non sic esse potissit:
Id licet hinc quamvis hebeti cognoscere corde.

880

Principio, circum tribus actis impiger annis
Floret equus; puer haud quaquam; quin sæpe etiam nunc

labore comparabant; nam ea nos illis ob
merita, ut mercedem, tribuimus.

871. *Quare*, propter quam utilitatem.
Neque enim interrogatio est, sed mera
enunciatio; quod non videre Creech.,
Eichst. et Forb. a Lamb. tamen moniti.
Ideo interrogationis signum post *tutum*
posuere. Male: nam series orationis aliud
postulat: « At animalia, quæ neque
sponsa sua, propriis viribus, ut leones,
neque *præsidio nostro* ob utilitatem, ut
oves, vivere possent, necesse fuit cuncta
interire ». Ed. — *Quare* non est part.
interrogationis, sed causalis, « quam ob
causam, propter quam utilitatem ». Orell.

872. *Tutum*. I. e. defensum; uti Vir-
gilius plus semel. Sic *Æn.* VI, 238:
« *Iuta lacu nigro, nemorumque tenebris* ».
Similiter ibid. I, 571; VIII, 603. *H.*

874. *Indupedita*; I, 241; II, 101. —
Fatalibus vinclis; vinclis miserrimæ
naturæ, quibus eos satum devinxerat.

876. *Sed neque Centaurei*, etc. His
47 vs. sqq. docet interim nullos in primo
mundi exortu, neque in alio tempore,
existisse Centauros, Scyllas, Chimæ-
ras, et alia id genus portenta. *F.* — Cf.
IV, 734. — *Fuerunt*. Corripitur per-
fectam, ut sæpius; cf. III, 86, 135; IV,

41, etc. Wakef. *fuerant*, sine causa. —
Immoratur huic opinioni refellendæ, re-
spiciens non solum fortasse ad fabulam
de Centauris, sed etiam ad Empedoclis
illud vs. 214, πῶλ' ἀνὴρ ἀμφοτέρωπα,
κ. τ. λ. Ceterum Centauros Scyllasque
apud poetas et in antiquis monumentis
passim conjungi observat Visconti Mu-
seo Pio-Clem. V, p. 21; Virg. *Æn.* VI,
236; Stat. *Silv.* V, 3, 280. Orell.

879. *Hinc illinc*. Sensus est: Ita ut
ex utraque parte monstri, ex homine
puta et equo constantis, nequeat esse
par utilitas membrorum: vel, Impossi-
bile est, animantem sic compositam
membris alienigenis utrobique fungi. *H.*
— *Potissit*. Nimirum forma *potesse* facit
in tempore instante indicativi modi *po-
tessit*, et in eodem tempore subjunctivi
potissit. Vid. Diomed. lib. I, p. 381;
Plaut. *Curc.* V, 3, 23. Wakef.

880. *Id*. Nempe in Centauris non
posse hinc illinc parem vim esse; IV,
51. Lamb.

881. *Circum*; circiter; vel potius
circumactis, ut sit tmesis. Lamb.

882. *Floret*; viget; ἀναῖσσι. — *Eti-
am nunc*. Nempe quum jam tres annos na-
tus est.

Ubra mammarum in somnis lactantia quæret.
 Post, ubi equum validæ vires, ætate senecta,
 Membraque deficiunt fugienti languida vita; 889
 Tum demum, puerili ævo florente, juvenas
 Officit, et molli vestit lanugine malas :
 Ne forte ex homine, et veterino semine equorum,
 Confieri credas Centauros posse, neque esse :
 Aut rabidis canibus succinctas, semimarinis 890
 Corporibus Scyllas; et cetera de genere horum,
 Inter se quorum discordia membra videmus :
 Quæ neque florescunt pariter, nec robora sumunt
 Corporibus, neque perficiunt ætate senecta ;

883. *Ubra mammarum*. I. e. θηλάε
 μαστῶν, *mammarum papillas*. Wak. —
In somnis. Ita codices editique omnes ;
 idque verum censeo. Puer triennis so-
 manians tantum mammas quærit. Wak.
 conj. *insomnis*, difficilis, querulus. Per
 similem ἀδελψίαν rerum naturalium Ha-
 vero. *lactantia* recepit. Orell. — *Lactan-*
tia, lac suppeditantia. I, 260, 886. Cf.
 Virg. Georg. II, 524.

887. *Officit*. I. e. intervenit, puerile
 scilicet ævum atque senectam ætatem,
 in vs. 884. Nihil liquidius faciliusque.
 Cicero Tusc. Dispp. V, 32 : « At vero
 Diogenes liberius, ut cynicus, Alexan-
 dro roganti, ut diceret, si quid sibi opus
 esset, Nunc quidem paullulum, inquit,
 a sole. *Offecerat* videlicet apricanti ». I.
 e. se *inter* eum ac solem *posuerat*. Sic
 noster modo superius, vs. 717, et alii
 non raro. Potest idem quod *obsto*, quæ
 verba Lucretius quoque consociavit, ad
 I, 338; II, 784. Nimirum in Pio et re-
 liquis editoribus scriptum est *Occipit*;
 contra unanime ac luculentissimum te-
 stimonium membranarum omnium, et
 impressorum veterrimorum. *Wakef.* —
Officit, obstat, interponit se lævori ge-
 narum. Orell.

888. *Veterino*. Supra vs. 863.

889. *Confieri*; II, 1089. — *Neque*
esse. I. e. *vivere* et propagare vitam;
 etiam si possent sic compositi existere :
 compares vs. 844-847. Ad hunc autem
 modum mollius scribitur concinniusque;
 vulgo *nec esse*. Wak.

890. *Rabidis*. Ita prius ex conjectura
 non erubueram substituere pro *rapidis*,
 quum in his dictionibus confundendis
 sexcenties librarii peccaverint, quam in-
 tellexerim idem Heinsio excogitatum.
 Poteras sane vulgatum per *rapacibus*,
 vel *avidis* interpretari, propter *voracita-*
tem, de qua Homerus Od. M, 246, 256,
 et consulas Sabin. Epist. I, 33, cum no-
 stris ad IV, 714; sed longe verissimum
 est in hoc loco *rabidis* : i. e. latratu sæ-
 vientibus ac rabientibus. Similiter tan-
 tum non in quibusvis paginis poetæ de
canibus loquuntur. Conf. Maronem Æn.
 V, 257; qui in Ecl. VI, 74, Lucretiana
 omnia oratione leviter immutata adum-
 bravit. Wak.

891. *Scyllas*; IV, 734.

894. *Perficiunt*. I. e. *ad finem* du-
 cunt, ita ut nequeat progredi; quod fit
 accedente senectute : conferas II, 1116.
 Sic autem legitur optime in O. ceteri

Nec simili Venere ardescunt, nec moribus unis
 Conveniunt; neque sunt eadem jocunda per artus:
 Quippe videre licet pinguescere sæpe cicuta
 Barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum.

Flamma quidem vero quom corpora fulva leonum
 Tam soleat torrere atque urere, quam genus omne
 Visceris in terris quodquomque et sanguinis exstet:
 Quî fieri potuit, triplici cum corpore et una,
 Prima leo, postrema draco, media ipsa chimæra,
 Ore foras acrem flaret de corpore flammam?

Quare, etiam tellure nova cœloque recenti,
 Talia qui fingit potuisse animalia gigni,
 Nixus in hoc uno novitatis nomine inani;
 Multa licet, simili ratione, effutiat ore.
 Aurea tum dicat per terras flumina volgo

omnes, *proficiunt*; cuius loco consenserunt in emendatione Turnebi editores, *projiciunt*: sed nostra lectio probabilior. *Wak.*

896. *Eadem jocunda*, eadem grata alimenta, ut jamjam sese explicat vs. seqq. *F.*

897. *Quippe videre licet*. Sic lib. IV, vs. 642.

898. *Barbigeras pecudes*, capras. Sic VI, 971.

899. *Flamma quidem*. Probat nunquam fuisse Chimæram, etiam hoc argumento, quod, quom poetæ fabulentur, eam flammam ore efflare solitam, constet autem Chimæra ex leone, dracone, capra, seu ipsa Chimæra; leones proinde, ut ceteræ animantes, a flammis ledantur et torreantur. *Lamb.*

901. *Visceris et sanguinis*. Quæ potissimum scilicet violentia flammarum tentarentur. *Wak.*

902. *Quî*; quomodo.

903. *Prima*; τὰ πρῶτα, id est, κατὰ πρῶτα. *Faber.* — Ergo adverbialiter

dictum vult. Equidem pro adjectivo unice accipio: quoad *prima* est, in prima sui parte. Similiter de verbo *prima* ambigitur ad Virg. Georg. I, 12. Hic autem nostra interpretatio melius procedere videtur ob τὰ *postrema* et *media*. *Ed.* — *Ipsa chimæra*. I. e. illud ipsum animal, a quo nomen tricorpori naturæ derivatur. Hæc est vis pronominis in hoc loco. *Wak.* — *Chimæra*. Sat explicat Poeta quid sit Chimæra. Sic Homer. Iliad. VI, 181; Hesiod. in Theog. 323; Virg. Æn. VI, 288, etc.

905. *Ore suo leonis*, ideoque facile comburendo.

907. *Nixus in hoc uno nomine*. Uno hoc vano argumento innixus quod tunc novus foret mundus. *Wakef.* post uno distinguit, nulla ratione, ni fallor: nam certe res eodem redit. *Ed.*

908. *Multa licet*. Potest pari modo multa alia mentiri. Nam *effutire* est cum mendacio dicere. Non. II, 272. Cf. Horat. Art. Poet. vs. 231.

909. *Aurea*; aurum pro undis volventia.

Fluxisse, et gemmis florere arbusta suesse : 910
 Aut hominem tanto membrorum esse impete natum,
 Trans maria alta pedum nixus ut pandere posset,
 Et manibus totum circum se vortere cœlum.
 Nam, quod multa fuere in terris semina rerum,
 Tempore quo primum tellus animalia fudit; 915
 Nil tamen est signi, mixtas potuisse creari
 Inter se pecudes, compactaque membra animantium :
 Propterea quia, quæ de terris nunc quoque abundant,
 Herbarum genera ac fruges arbustaque læta,
 Non tamen inter se possunt complexa creari : 920
 Sed, si quæque suo ritu procedit, et omnes,
 Fœdere naturæ certo, discrimina servant.

Et genus humanum multo fuit illud in arvis
 Durius, ut decuit, tellus quod dura creasset;

910. *Gemmis*, margaritas pro floribus ferre. — *Florere* : ut nunc utique florent roribus, gemmas referentibus. Noster apposite, II, 319. *Wak.*

911. *Tanto impete*. I. e. tantum spatium uno conatu pedis valentium obire et complecti; conferas I, 200, et de hac vocis *impetus* potestate, v. 201 hujusce libri. *Wak.*

912. *Pandere*. I. e. cruribus semel divaricatis alta maria comprehendere; vel gradu simplice transire. Sic autem legitur emendatissime in P. L. editores inscite *ponere* effinxerunt e *pondere* librorum. *Wak.*

913. *Vortere*, rotare, movere.

915. *Tempore quo primum*. Phrasem Virgilius excepit, in Georg. I, 61. — *Tellus animalia fudit*. Redi vs. 821.

917. *Compactaque*. I. e. animalia e diversis corporibus composita : diversorum animalium membra in unum corpus colligata.

920. *Complexa, ut compacta*, vs. 817.

921. *Sed, si quæque, etc.* Ordo est et constructio : Sed, si (i. e. quoniam; vide nos ad I, 869, et alibi) quæque (i. e. herba, vs. 919) suo ritu procedit, et omnes (i. e. omnes etiam herbae ac fruges, omnigeni felus terræ) servant discrimina, naturæ certo fœdere. *W.* — Mallem equidem cum Orellio hæc præcedentibus adnectere ita supplendo : *sed contra possunt tantummodo creari si quæque, etc.* En.

923. *Et genus humanum, etc.* His 104 vs. seqq. jam docet de primis seu priscis hominibus. Itaque, quid humano generi contigerit ab ineunte mundi ætate, qua valetudine fuerit, quibusve moribus institutum; et cetera ejusmodi, rite prosequitur Lucretius. *F.* — *In arvis*. I. e. in saxoso telluris gremio conformatum; atque in apertis campis sub æthere nudo vitam degens. *Wak.*

924. *Durius, etc.* Hæc Virgilius respexit, ad Georg. I, 63, observante id etiam Lambino : « Unde homines nati, durum genus ». Et Noster in hoc loco,

Et majoribus et solidis magis ossibus intus
Fundatum; validis aptum per viscera nervis :
Nec facile ex aestu, nec frigore quod caperetur;
Nec novitate cibi, nec labi corporis ulla.

925

Multaque per cœlum solis volventia lustra
Volgivago vitam tractabant more ferarum.

930

Nec robustus erat curvi moderator aratri
Quisquam, nec scibat ferro molirier arva,
Nec nova defodere in terram virgulta, neque altis
Arboribus veteres decidere falcibu' ramos.

Quod sol atque imbres dederant, quod terra creatur
Sponte sua, satis id placabat pectora donum.

935

Glandiferas inter curabant corpora quercus

cam vs. 778 collatus, vix sibi satis constare videri possit. *Wak.*

925. *Ossibus intus.* Arnobius lib. II, p. 54 : « Et nobis ex ossibus fundata sunt corpora, et nervorum colligatione derivincta ». *Wak.*

927. *Caperetur.* I. e. implicaretur, tentaretur, teneretur. Virgilius *Æn.* II, 384 : « Ignarosque loci passim, et formidine captos ». Consulas insuper Nomen Marcellum IV, 48, et conferas Nostrum VI, 1250; Virg. G. III, 441, atque Horat. Sat. I, 1, 80. *Wak.*

928. *Labi corporis.* I. e. morbo, qui ruere facit, ac labi homines; uti Servius bene interpretatus est ad Virgilii *Æn.* II, 97 : « Hinc mihi prima mali labes ». *Wak.*

929. *Lustra solis,* per multos annuos solis cursus; quod innuit tunc homines longævos fuisse.

930. *Volgivago,* vel vulgivago; i. e. turmatim errante. Sic IV, 1067. — Atque de solito sibi dixit Carus, « *Volgivago* more ferarum », vice tritoris ac plebei, « *Volgivagi,* more ferarum » : i. e. sine certis domiciliis. W. — Conf. Cic. de Inv. I, 2..

931. *Nec robustus erat,* etc. Virgil. G. I, 125, et seqq.; Ovid. Met. I, 136; Tibull. Eleg. I, 3; Martial. XII, 63, et Manil. I, a vs. 66 ad vs. 96.

932. *Quisquam, nec scibat.* *Wak.* post aratri male ponit semicolon, quod dicunt, et sequentia *quisquam nec scibat*, uno tenore vult pronuntiata. Longe melius in vulg. edit. Eichst. Orell. *quisquam* cum verbis prioris versus connectitur. *Forb.* — *Molirier.* Est autem *moliri arva*, colere agros, et meliores reddere cultu; magno labore invertere; Virgil. Georg. I, 494.

933. *Nec nova defodere,* etc. Hic vs. repetitur infra vs. 1365. Defodere autem in terram, Gallice *planter. F.*

935. *Quod sol,* etc. Hos versus elegantissimos idem Mantuanus preesse imitatus est, in Georg. II, 500; atque adeo Macrobius locos jamdudum composuit, in Sat. VI, 1 fin. *Wak.*

936. *Placabat pectora,* sitim ac famem sedabat. *Pectora* reddebat mitia, quum fame furerent. Conf. Horat. Sat. II, 8, 5.

937. *Glandiferas inter,* etc. Primi enim homines vivebant glandibus. Virg.

Plerumque; et, quæ nunc hiberno tempore cernis
 Arbuta puniceo fieri matura colore,
 Plurima tum tellus, etiam majora, ferebat :
 Multaque præterea novitas tum florida mundi
 Pabula dira tulit, misereis mortalibus ampla.

At sedare sitim fluviei fontesque vocabant;
 Ut nunc montibus e magnis decursus aquai
 Claru' citat late sitientia secla ferarum.

Denique, nota vâgeis, sylvestria templa tenebant
 Nympharum, quibus excibant humore fluenta
 Lubrica, proluvie larga lavere humida saxa,

Georg. I, 147. — *Curabant corpora.*
 Sic II, 31.

939. *Arbuta*, poma sylvestria. — *Pu-*
niceo; II, 830.

942. *Pabula dira*. I. e. inamœnos, asperos, incultos cibos; ἀλνρὸν καὶ πονηρὸν διατρεῖν, Græci: vide Euripid. *Meleag.* fr. ix, 5; *Ælian.* Var. Hist. II, 11. *Dira fames* Virgil. *Æn.* III, 256, ea est, quæ *diris* vescitur. *W.* — *Ampla*; sed tamen illis sufficientia; quibus mortales contenti essent.

943. *Sedare ... vocabant.* Hellenismus, pro, vocabant, ut sedarent; invitabant ad sedandam sitim.

944. *Decursus aquai.* Aqua ex loco declivi fluens. Sic vs. 264.

945. *Claru' citat.* Sic Forbiger, quem demum sequutus est Orellius. Vulgo *Claricitat*, id est, clara voce ciet. Sed hoc verbum, a Simeone Bosio de variis lectionibus erutum, recte impugnant viri docti. Vide in *Disq.* var. Ergo *clarus* hic est, clare sonans, e longinquo audiendus: ut I, 98; IV, 713; Virg. *Æn.* V, 139, al. *En.*

946. *Nota vâgeis.* Templa scilicet, ad quæ in erroribus, ut apta domicilia, animus adverterant. *Wat.* — Sed vulgata lectio *noctinagæi* manifesto vera: « quum noctu vagarentur cubile quærentes, sese

recipiebant in antra ». Contra in altera lectione, si qui significatus inest, hic est: « etiam per diem tenebant, habitabant antra, quæ palantes aliquando invenerant ». Sed hoc utique minus aptum.

Orell. — At omnia animalia sub adventum noctis, non per noctem cubile querunt; immo non ubicumque, et temere, pernolant. Primi igitur illi mortales, dum hinc inde vagarentur, antra domicilio apta notabant, et modo hanc, modo illam sibi sedem eligebant. Quidni autem ibi etiam interdum recubissent? *En.* — *Sylvestria templa.* I. e. antra montium cavernosorum, κολπώδεις κοιλότητες πηρών, vel *saxea tecta*, ut mox vs. 982. Redas ad notas in I, 121, et locos ibi provocatos. *W.*

947. *Excibant.* I. e. exsuscitabant aquas et deproperabant Nymphæ: ad προσωπονταῖαν maxime venustam poeticecamque. *W.* — Vulgares editi *exibant*. Orellius vero Wakefieldi mutationem propterea reprehendit, quod Lucretius talia deorum opera administrari ubique negaverit. At vero Lucretius non solum philosophus, sed etiam poeta vult haberi; cf. I, 1; VI, 92, 1075, etc. Sensus igitur nihil obstat, quin exquisitiorem illam scripturam comprobemus. *Forb.*

948. *Lubrica humore.* I. e. labentis,

Humida saxa super viridi stillantia musco;
Et partim plano scatere atque erumpere campo.

950

Necdum res igni scibant tractare, neque uti
Pellibus, et spoliis corpus vestire ferarum;
Sed nemora atque cavos monteis sylvasque colebant;
Et frutices inter condebant squalida membra,
Verbera ventorum vitare imbreisque coactei.

955

Nec commune bonum poterant spectare, neque ullis
Moribus inter se scibant nec legibus uti.
Quod quoique obtulerat prædæ fortuna, ferebat;

vel mobilia, propter humidam naturam; de elegantissima constructione. — *Proluvie*. « Aliquando *proluviae*, sola effusio; aliquando pro aquis multis ponitur. » Servius ad *Æn.* III, 217. *W.* — *Lavere*; Virg. Georg. III, 221. De loci constructione parum liquet. Lambinus jungi vult aut *exibant lavere*, ut laverent, quod amplectitur Orellius; aut *lubrica lavere*, quam rationem sequi videtur Creechius, sic exponens: « e quibus antris manabant aquæ, largoque humore saxa madefacere, partim vero per planos campos decurrere properabant. » Possis etiam locum ita construere: Antra Nympharum, e quibus ipsæ Nymphae aquas effundebant, tam *larga proluvie*, ut partim lavarent ... partim scatere, etc. Forsan tamen præstat *exibant sors lavere*. *En.*

949. *Humida saxa*. De hac venusta præcuntium verborum repetitione, dictum est ad II, 956, et alibi. — *Humida saxa*, ipsorum scilicet antrorum solum expertum musco, unde in subjectas antro rupes aqua desuper stillabat. *Orell.* — *Humida saxa*, quæ *super*, id est, supra, in superficie, stillabant aqua, ut *viridis muscus* quo obiecta erant, ipse etiam stillaret aqua. *Forb.* — Equidem nescio annon simplicius ac melius jungi possit « super viridi musco »; id est, saxa, e quibus aqua hinc inde per viridem mu-

scu m, sine alveo et quasi guttatim, de fluere. *En.*

950. *Et partim*. I. e. pars scaturiginum, superius ebulliens, per saxorum latera defluebat; pars ad pedem saxorum primum in æquora campi erumpibat. *W.* — Partim ut aqua per rimas rupium absorpta dein de plano campo per fontes erumperet. *Orell.*

951. *Scibant*, sciebant: sic vs. 957. — *Res igni tractare*, coquere cibos igne; aut potius igne uti, quomodo jam utimur. Diodor. Sic. I, 8: *Ὀκρίσεις δὲ καὶ πυρὸς ἀνίσεις*.

953. *Cavos monteis*. I. e. *templa montium*. Redi sis annotata nuper in vs. 946. Sic Mantuanus *Æn.* I, 81: « cavum montem ». *W.*

954. *Condebant*. I. e. una locabant acervatim, sine cura ac pudore, corpora, mox discretis thalamis curiosius ponenda. Nihil agunt, aut vident, qui interpretantur vocem per *abscondebant*. *Wak.*

955. *Verbera ventorum*. Vide notata ad I, 272; IV, 260, 939. Pariter Virgilius Georg. III, 382: « tunditur Euro ». *Wak.*

956. *Nec commune bonum*, etc. Societatis et reipublicæ commoda. De hac re infra vs. 1107.

958. *Quod prædæ*; eam prædam quisque rapiebat, quam, etc.

Sponte sua sibi quisque valere et vivere doctus.

Et Venus in sylvis jungebat corpora amantum : 960

Conciliabat enim vel mutua quamque cupido,

Vel violenta viri vis atque impensa libido;

Vel pretium, glandes atque arbuta, vel pira lecta.

Et manuum mira fretei virtute pedumque,

Consectabantur sylvestria secla ferarum 965

Missilibus saxis, et magno pondere clavæ;

Multaque vincebant, vitabant pauca latebris :

Setigereisque pares suibus sylvestria membra

Nudabant terræ, nocturno tempore captei,

Circum se foliis ac frondibus involuentes. 970

Nec plangore diem magno solemque per agros

Quærebant pavidei, palantes noctis in umbris;

Sed tacitei respectabant somnoque sepultei,

959. *Sponte sua*; suæ vitæ suæque salutis consulere a natura edoctus. *Cr.*

961. *Quamque*. Suppl. feminam.

962. *Impensa*, impetuosa, vehemens, effrenata, magna. *F.*

964. *Et manuum mira*, etc. *His.* 45 vs. aliis subseq. multa ac varia docet de primis hominibus. Vide in *Disq.* var.

967. *Multa*. Docto regimine referendum est adjectivum ad *secla*, loco τῶν *ferarum*, in vs. 965. Adverbialiter quasi dictum sit, iuscitissime Lambinus intellexit. *Wak.* — *Vitabant pauca*: utpote nihil timentes, propter magnitudinem virium suarum, ac rudium telorum pondus. *W.* — Vix aliquando latebrarum ope utebantur, ut feras, viribus scilicet præstantissimas, vitarent. Male profecto Creech. exponit: « pauca feræ eorum vim et impetum vitabant ». Sic enim perit omnis loci oppositio et venustas. *En.*

968. *Sylvestria*, agrestia, rustica; *Horat. Art. poet.* 391. *Orell.* — Vide *Disq.* var.

969. *Nudabant terræ*. Poetice pro

vulgari « *nuda præbebant* », vel *dabant*; quod editores impudentissimi Lucretio obtruserunt. *W.* — *Captei*. I. e. irreliti, prensi, translatione ex *ferarum* venatu sumpta; ut *Donatus* ad *Terentii Andr.* I, 1, 55. *W.*

970. *Involuentes*, vel *involventes*. Et vocabula « circum involvere » *Vitruvius* conjunxit X, 11. *W.*

971. *Nec plangore diem*, etc. Quorundam philosophorum opiniones hic videtur ire oppugnatum *Noster*; pro quibus argumentatur *Manilius* non invenuste in I, 66. *W.*

972. *Pavidei*. Solent editores βροστίταιν ad *Quærebant*; sed τὸ *pavidi* nobis videtur imbecillum et supervacuum cum *plangore*, signatum vero atque pervenustum, si retuleris ad *palantes*. *Virgilius Æn.* II, 489: « *pavide errant* ». *W.* — Nos cum *Orell.* et *Forb.* simplicissimam interpungendi rationem sequimur. *En.*

973. *Tacitei respectabant*. Hoc est: Sine plangoribus se quieti dabant somno-

Dum rosea face sol inferret lumina cœlo.
 A parvis quod enim consuerant cernere semper, 975
 Alternò tenebras et lucem tempore gigni,
 Non erat, ut fieri posset, mirarier unquam,
 Nec diffidere, ne terras æterna teneret
 Nox, in perpetuum detracto lumine solis :
 Sed imagis illud erat curæ, quod secla ferarum 980
 Infestam misereis faciebant sæpe quietem ;
 Ejectique domo, fugiebant saxea tecta
 Spumigeri suis adventu validique leonis ;
 Atque intempesta cedebant nocte paventes
 Hospitibus sæveis instrata cubilia fronde. 985
 Nec nimio tum plus, quam nunc, mortalia secla

que, diem reversurum in animo respicientes, ac solide sperantes. Odiosi sunt Vossius, Faber, Creechiusque, cum suis deliramentis scilicet, *res spectabant, exspectabant*, ac *resupinabant*: quæ lepidis nauseam ciebant. *W.*

974. *Rosea face*. Sic vs. 609 : « *Rosea lampade* », et vs. 655.

975. *A parvis* ; quidam *a pueris* ; nec male. — *Quod*, quia, quoniam ; non relativum est, ut vult *Wak.*

977. *Non erat*, etc. *Lamb.* exponit : « Non erat eis curæ mirari, quomodo id fieri posset ; nec curabant diffidere, id est, non veniebat eis in mentem diffidere, etc. » *Wakef.* autem, sublata post *posset* distinctione, hunc verborum ordinem statuit : « Non erat ut rō mirari id quod semper consuerant cernere, fieri posset, nec erat ut rō diffidere ... *posset fieri* ». Alteram vero interpretationem hæc grammaticam esse contendit vir doctus. Attamen quum *videre est, cernere est* latine passim dicatur, quidni dici etiam potuerit *non est mirari* ? Ergo *non erat mirari* idem valebit quod : nulla erat causa cur mirarentur ... neque ulla

cur diffiderent. *Orellius* explicat : « Non erat ut fieri posset, id est, fieri non poterat, ut mirarentur unquam *vel* diffiderent, etc. » Quæ quidem explicatio, facilis et obvia, satis placeret, nisi obstaret rō nec vs. 978 ; quod, nisi fallor, plane evincit construendum esse « non erat mirari, nec diffidere ». Videant docti. *Ed.*

981. *Infestam faciebant* ; infestabant, vel funestam reddebant.

982. *Fugiebant saxea tecta* ; et quia cogeantur deserere speluncas montium ; 946, 953.

983. *Spumigeri*. Efficax epitheton. Recentiores edd. contra libros, *setigeri*, e vs. 968.

984. *Intempesta nocte*. I. e. cui tempestivitas agendarum rerum deest. *Nox intempesta* legitur in *Ennii* fragmentis p. 122, et *Virgilii Georg. I.* 247. *W.*

985. *Hospitibus*. Leonibus scilicet et apris cubilia sua relinquebant.

986. *Nec nimio tum plus*. *Sensus* est : Nec tamen, his calamitatibus expositi quamvis, ac dilacerationibus ferarum, plures tunc temporis, quam nunc dierum, inter lacrymas et ejulationes

Dulcia linquebant lamentis lumina vitæ.

Unus enim tum quisque magis deprensus eorum

Pabula viva fereis præbebat, dentibus haustus :

Et nemora ap monteis gemitu sylvasque replebat, 990

Viva videns vivo sepeliri viscera busto :

At quos effugium servarat, corpore adeso,

Posterius tremulas super ulcera tetra tenentes

Palmas, horriferis accibant vocibus Orcum :

Denique, eos vita privarant vermina sæva, 995

Experteis opis, ignaros quid volnera vellent,

At non multa virum sub signis milia ducta

moriebantur. Priscis leti causis hominum solertia summotis, aliæ viæ sunt reperiæ; nec minus tamen efficaces. *W.*

987. *Lamentis.* Salse ridet, pro more, mortalium ignaviæ, mortis timoribus dis crucialiorum, et miseræ vitas inter lugubres ploratus relinquentium. Confer III, 946, 947, 965. *W.*

988. *Eorum.* Nempe unusquisque primorum illorum hominum.

989. *Dentibus haustus.* I. e. absumptus. Pariter Virg. *Æn.* II, 600 : « inimicus et hauserit ensis ». *W.*

991. *Viva videns vivo.* Vide Eustath. II. p. 564, 40 ed. Bas. Quod ad hujus loci sententiam attinet, cum illa congruit illud Ennianum : « Vulturis in sylveis miserum mandabat hominem : Heu ! quam crudelei condebat membra sepulcro ». *Lamb.* — Ibi videas Hesselii notas, cum notis ad Eurip. *Ion.* 951, de Rhoer. etiam, ad Porph. De abst. II, 50, et, quem laudat ille, Gataker. ad Antonin. VI, 21. Quod tamen in aliis Longinus culpaverit, minime injucundum nobismet saltem reddidit mirifica simplicitas Lucretii, et inaffectatus candor. *W.*

992. *Corpore adeso.* H. e. postquam dentibus ferarum petiti erant, et læsi.

993. *Tremulas, etc.* Venusti lectio-

res, me tacente, observaverint, quam δεικνύω; et ad vivum, veris ipsius naturæ coloribus et Musarum calamo, poeta noster omnia depinxerit. *W.*

994. *Horriferis;* quæ audientibus horrorem incutiebant; III, 1025. — *Accibant orcum.* I. e. mortem. — In his versibus concinnandis, coram fuisse nostro videtur tragicorum veterum Philoctetes. Ita de illo Sophocles, in fabula quantivis pretii, vs. 797 : ὦ Θάνατε, Θάνατε πῶς, ἀεὶ καλούμενος οὐτὸς κατ' ἡμᾶς, οὐ δύνῃ μολεῖν ποτὶ; *W.*

995. *Privarant.* Forbig. *privarunt.* Plusquamperfecti notio in eo cernitur quod vermina, τέτταρες, eos vita privarant antequam ullam opem reperissent. *Orell.* — *Vermina.* Dicuntur ventris tormina, quum intestina minuto motu, quasi vermibus quibusdam, sciendi videntur. Quod doloris genus Græci vocant σπρόφον. *Festus.* — Intelligo sane ea tormina, quorum vi crispetur corpus et quædam fluctuet. *Wak.*

996. *Experteis opis,* medicinæ auxilium non habentes. — *Quid volnera vellent.* Quæ remedia vulneribus sanandis essent adhibenda.

997. *At non multa virum, etc.* Nondum enim natum erat bellum. *F.* — *Sub*

Una dies dabat exitio; nec turbida ponti
 Æquora lædebant naveis ad saxa, virosque:
 Nec temere, incassum, frustra, mare sæpe coortum 1000
 Sævibat; leviterque minas ponebat inaneis.
 Nec poterat quemquam placidi pellacia ponti
 Subdola pellicere in fraudem ridentibus undis:
 Improbæ navigii ratio tum cæca jacebat.
 Tum penuria deinde cibi languentia leto 1005
 Membra dabat; contra nunc rerum copia mersat.
 Ollei imprudentes ipsei sibi sæpe venenum
 Vergebant; nunc dant alieis solertius ipsei.
 Inde casas postquam ac pelleis ignemque pararunt,
 Et mulier, conjuncta viro, concessit in unum, 1010
 Castaque privatæ Veneris connubia læta
 Cognita sunt, prolemque ex se videre creatam;
 Tum genus humanum primum mollescere cœpit.
 Ignis enim curavit, ut alsia corpora frigus

signis; sub vexillis, in militiam ducta.
 — *Milia*; II, 539.

999. *Lædebant*, allidebant. Simplici verbo, pro composito, Noster usus est.

1000. *Nec temere*, etc. Nec, ut nunc quidem fit cum summo navigantium periculo, mare temere coortum sæviebat, sed minas inanes, quippe quæ nulli mortalium tunc temporis perniciem afferrent, rursus deponebat. Opponuntur sibi *nec et quæ*. *Orell.* — Vide plura infra in *Disq.* var.

1002. *Pellacia*; II, 560.

1003. *In fraudem*; IV, 1203. — *Ridentibus*; I, 8.

1004. *Improbæ*. I. e. mala, calamitosa, vel quæ *ratibus impiis*, uti Veuusius loquitur, temerat Oceanum. *W.* — *Cæca*. I. e. iantilis, sine profectu, ignota, nondum in lucem eruta. *W.* — Vide *Disq.* var.

1005. *Penuria cibi*. Quæ vocatur

Virgilio, ad *Æn.* VII, 113, «penuria edendi». *W.*

1006. *Copia mersat*; rerum copia et luxuries pessumdat, obruit; cf. Juvenal. Sat. X, 57.

1008. *Vergebant*. I. e. *inclinando* vas, effundebant; secundario dictionis sensu. Confer Servium ad Virg. *Æneid.* VI, 244. *W.*

1009. *Inde casas postquam*, etc. His vero 18 vs. seqq. multa docet de primis hominibus, quæ scilicet post longum tempus tandem usu et experientia repererunt. *F.* — *Casas*. Vide vs. 937. — *Pelleis ignemque*. Vide vs. 951, 952.

1010. *Concessit in unum*. I. e. locum, vel domum; ut habitaret una, neque esset, ut prius, *vulgivaga*, ac nulli propria. Redi ad IV, 1067. *W.*

1013. *Mollescere*; quod olim durum fuit; vs. 924.

1014. *Curavit*, effecit. Sic III, 128,

Non ita jam possent cœli sub tegmine ferre :
 Et Venus imminuit vireis ; puereique parentum
 Blanditiis facile ingenium fregere superbum.
 Tunc et amicitiam cœperunt jungere habentes
 Finitumei inter se, nec lædere, nec violare ;
 Et pueros commendarunt muliebrique seclum
 Vocibus et gestu ; quom balbe significarent,
 Imbecillorum esse æquom misererier omni.
 Non tamen omnimodis poterat concordia gigni :
 Sed bona magnaue pars servabant fœdera castei ;
 Aut genus humanum jam tum foret omne peremtum,
 Nec potuisset adhuc perducere secla propago.

1015

1020

1025

et IV, 823. — *Alsia*. Alsius, vel alsiosus, dicitur qui frigus ferre non potest. Varro De re rust. II, 3, de capris : « Stabulatur pecus melius, ad hibernos exortus si spectat, quod est alsiosum ».

Lamb.

1015. *Cœli sub tegmine ferre* sub dio ; jam minus tolerare frigus valerent.

1017. *Ingenium fregere superbum*. Ut Justinus I, 5, 5 : « Et, quoniam defunctus sibi somnio videretur, *animum minacem* duntaxat in illo *fregit* ». Et, quod Noster *blanditiis* vocat, Valerio Maximo est II, 7, 6, « infantie blandimenta ». *Superbum* vero, ferox, ὑπερβιον. *W.*

1018. *Amicitiam*, ab *amicities* recte ; ut *avarities*, III, 59. — *Habentes*. I. e. habitantes, ut in Ennii fragm. apud Cic. ad Fam. VII, 6 ; Plaut. Men. prol. 68 ; Bacch. I, 2, 6 ; Trin. I, 2, 156, et sæpius. *Forb.* — Equidem tamen lubenter intelligerem *jungere habentes*, quo modo apud Græcos ἔχων sæpe abundat. Nec desunt apud Nostrum similis locutionis exempla ; conf. I, 1068 ; VI, 900. *Ed.*

1019. *Finitumei*. Vulgo *Finitima*. — *Nec lædere*, a vi et injuriis abstinerere cœperunt.

1020. *Commendarunt*. Alter alteri scilicet ; communi sensu vicissim moti, propter puerorum ac mulierum imbecillitatem : nam loquitur de *parentibus* adhuc balbis. *W.*

1021. *Vocibus* ; infra not. 1028. — *Balbe*. Quippe qui nondum expedite loqui didicissent, sermone minime adhuc constituto. *Faber.*

1022. *Omni*. Sic eleganter et expedita de constructione codices. Vulgo *omnium* ; horridissime. *W.* — Vellem tamen vir doctus istam constructionem explicuisset. Eum vero sequenti Eichst. Forb. Orell. de sensu silent. Valde equidem dubito latine dici posse « æquum est mihi misereri », pro « æquum est me », ut infra vs. 1088. Mihi certe desunt istius sermonis exempla. An *omni* fuerit jungendum cum *significarent* ? nec minus dure. Nam sane non volunt *omni imbecillorum* ! *Ed.*

1023. *Omnimodis* ; I, 684. — *Concordia*, mutua inter omnes amicitia.

1024. *Castei*, ob pietatem et integritatem morum.

1025. *Aut*, alias, sine qua re.

1026. *Perducere*. I. e. nec potuisset hominum propago, perpetim nascentium ac sibi invicem succedentium, *ducere*

At varios linguæ sonitus natura subegit
 Mittere, et utilitas expressit nomina rerum:
 Non alia longe ratione atque ipsa videtur
 Protrahere ad gestum pueros infantia linguæ; 1030
 Quom facit, ut digito, quæ sint præsentia, monstret:
 Sentit enim vim quisque suam quod possit abuti.
 Cornua nata prius vitulo quam frontibus exstant,
 Ollis iratus petit atque infensus inurguet:
 At catulei pantherarum scymneique leonum 1035
 Unguibus ac pedibus jam tum morsuque repugnant,
 Vix etiam quom sunt dentes unguisque createi.
 Alituum porro genus alis omne videmus
 Fidere, et a pennis tremulum petere auxiliatum.
 Proinde, putare aliquem tum nomina distribuisse 1040

genus, et continuare, *per* omnes annos, qui intervenerint, usque ad hoc tempus. *W.*

1027. *At varios linguæ*, etc. His denique 63 vs. posterioribus docet de primo sermonis ac linguæ usu. Cf. Diog. Laert. X, 75; Diod. Sic. I, 8; Plato in Cratylō; Origen. contra Cels. I, p. 18.

1028. *Expressit*. I. e. ἐξέφραζτο, emittere coegit. Q. Curtius IX, 3, 6: «Sed, si audire vis non fictas tuorum voces, verum necessitate ultima expressas». Præterea, hæc nomina rerum Lucretii, et *balbæ* significationes vocis ac *gestus* supra in vs. 1021 optime explicabunt insignem Horatii locum, eadem omnino per eosdem gradus declarantis, Sat. I, 3, 103. Voces igitur, affectuum et sensuum naturalis erant fetus; rerum autem nomina deinceps, artificum sapientium inventio. *W.*

1030. *Infantia*. I. e. impotentia loquendi; redeas ad vs. 224. Cic. De inv. I, 3: «*infantes* et insipientes homines». I. e. imperitos omnino fandi. *W.*

1031. *Monstret*, scilicet infantia;

elegantissime ac vere ποιητικῶς. Editores *monstrent*. *W.*—Forb. et Orell. ipse in altera editione, quum hoc nimis quesitum judicent, vulgatam reducere.

1032. *Quod possit*. Ordo est constructionis: «Quisque enim sentit, quod possit abuti suam vim». *W.*—*Abuti*, pro *uti*; et veteres cum quarto casu (VI, 1135) pariter jungebant.—Cf. Sosip. Charis. V, p. 266; Diomedes I, p. 300; Sanctii Minerva III, 3 extr., et qui hos cum pluribus exemplis laudat, Ruddim. Inst. Gr. II, p. 196, not. 58. Forb.—*Quod Wakef.* restituit e plurimis libris; Brit. 3 *qui*, id est, quomodo, ex interpretatione; vulgares edd. *quam*.—Orell. construit *ad quod possit*; minus bene.

1035. *Scymnei*. Græca vox est σκύμνοι, i. e. proprie catuli leonum.

1039. *Tremulum auxiliatum*. Venuste epitheton alarum ad earum auxilium transfert.

1040. *Putare aliquem*, etc. Pythagoras aiebat summæ illum fuisse sapientiæ, qui rebus nomina primus imposuit. Aiebat et idem Plato in Cratylō. *Fay.*

Rebus, et inde homines didicisse vocabula prima,
 Desipere est : nam quur hic posset cuncta notare
 Vocibus, et varios sonitus emittere linguæ,
 Tempore eodem aliei facere id non quisse putentur?
 Præterea, si non aliei quoque vocibus usei 1048
 Inter se fuerant, unde insita notities est?
 Utilitas etiam, unde data est huic prima potestas,
 Quid vellet facere, ut sciret, animoque videret?
 Cogere item plureis unus, victosque domare
 Non poterat, rerum ut perdiscere nomina vellent : 1050
 Nec ratione docere ulla, suadereque surdeis,
 Quid sit opus facto; faciles neque enim paterentur,
 Nec ratione ulla sibi ferrent amplius aureis
 Vocis inauditos sonitus obtundere frustra.
 Postremo, quid in hac mirabile tantopere est re, 1055
 Si genus humanum, cui vox, et lingua vigeret,
 Pro vario sensu varias res voce notaret;
 Quom pecudes mutæ, quom denique secla ferarū,

1042. *Desipere est.* Eandem formulam vide supra vs. 166. — *Notare Vocibus*, nominare; sic vs. 1057, 1089.

1044. *Tempore eodem*, etc. H. e. si quis unus potuit imponere rebus nomina, potuit et alius eodem tempore pariter idem facere. *Lamb.*

1045. *Præterea si non*, etc. Præterea, unde quispiam nomina rerum sonitusque varios callere quiverit, nisi fuisset experientia edoctus? Unde ille solus omnium posset scire, atque pervidere, quid sibi posceret communis hominum utilitas? Simile dicendi genus nuper venit in vs. 996. *Wak.* — Vide notam proximo seq.

1047. *Utilitas etiam*, etc. Construe : « Unde data est huic *prima*, ante ceteros omnes, facultas ut sciret animoque videret, *quid vellet facere*, id est, quid

præstitura esset utilitas hujus reperti ». Nequaquam enim construi potest, nisi dicas v. *utilitas* vicem sustinere nominativi absoluti, ita : « ... sciret pervideretque etiam utilitatem ejus quod ipse vellet facere, scil. reperire sermonem »; ut accipere videtur Knebelius, quasi esset : « *quod vellet facere* ». *Orell.*

1051. *Surdis*. I. e. quasi *surdis*: quid nomina significarent, minus intelligentibus. *Surdis* igitur quoad *potestatem*; ut in Horatio Od. I, 2, 27, quoad *voluntatem*: « *minus audientem* Carmina Vestam? » Confer ib. III, 7, 21. Alii passim similiter. *W.*

1052. *Quid opus facto*, quid oporteat facere. — *Faciles*. Neque enim sequo animo ferrent aures suas insolito et non intellecto clamore frustra obtundi. *Cr.*

1056. *Lingua vigeret*. I. e. in qua pe-

Dissimileis soleant voces variasque ciere,
 Quom metus, aut dolor est; et quom jam gaudia gliscunt?
 Quippe etenim licet in rebus cognoscere apertis. 1061

Irritata canum quom primum magna Molossũm
 Mollia ricta fremunt, duros nudantia denteis,
 Longe alio sonitu rabies districta minatur,
 Et quom jam latrant, et vocibus omnia complent. 1065
 At catulos blande quom lingua lambere tentant,
 Aut ubi eos lactant pedibus morsuque petentes,
 Suspensis teneros imitantur dentibus haustus,

canalis hominum virtus stat, et efficacia; ut tauri cornibus, leones unguibus ac dentibus, distinguuntur: alia autem aliter animantia. *Wak.*

1060. *Gliscunt*; III, 479; collato I, 475.

1061. *In rebus apertis*: quotidie canis, et manifesto illud docet experientia.

1062. *Irritata*. Tantum facit ad huiusce loci locutiones Donati commentarias in Terent. Andr. III, 4, 18, ut videri possit iis solis accommodatus: «Ducitur verbum *irritor* a *canibus*, qui, *restrictis dentibus*, hanc literam *r* imitantur». *Wak.* — *Magna fremunt*. Ut Virg. *Æn.* XII, 535, «immane frementi»; et ib. vs. 398, «acerba fremens». Quod monitum volumus ob interpretis erratum, referentis *magna* ad *ricta*, de nimis elegante constructione. *W.*

1063. *Mollia*. I. e. *λεπὰ*, flexilia, pensilia: redi ad annotata in IV, 492. — *Fremunt*. I. e. *immurmurant*, nondum clare sonori; vel, ut cum Persio loquar, «*Murmura quum secum et rabies silentia rodunt*»: qui versiculus egregie illustrat nostrum. *W.* — *Forma rictum* præter hunc locum et VI, 1194, non nisi apud Cic. Verr. IV, 43, occurrere videtur. *Forb.*

1064. *Rabies districta*. Hoc elegan-

tissimum est, atque summe artificiosum, pro vulgariore, «rabiosi dentes districti». *W.*

1065. *Et quom*. *Wakef.* collato III, 8, interpretatur «alio sonitu et quom»; pro alio *ac* vel *atque*. Quam constructionem vellem exemplis confirmasset. Forsan locum sic melius interpreteris: «longe alio sonitu rabies canum Molossorum minatur, quom irritati fremunt, et quom jam latrant». Ita certe omnia plana sunt, et res eodem redit. Item de iis quæ sequuntur. *Ed.*

1066. *Lambere tentant*. Quasi vix perficerent. Nimirum, hac ostendit elegante phrasi, quam felicissime, maternæ tractationis molliitudinem. *W.*

1067. *Lactant*, mulcent; vide not. ad IV, 993. — *Morsuque petentes*. *Wak.* ex codd. quatuor edidit *potentes*, hoc sensu: «Quamvis sint *morsu potentes*, et ore fortissimo, molliissimis tantummodo tenerorum dentium morsiunculis utuntur». — Sed hoc artificiosius, et illud *morsu petentes* potius præcedenti *lactant pedibus* quasi interpretamentum additum esse videtur. *Forb.*

1068. *Suspensis*, non graviter impressis, sed sublevatis, et quasi pendentibus. — *Imitantur haustus*. I. e. exhibent, exprimunt, teneras et innocuas sorbitiones. Redi ad vs. 989. *W.*

Longe alio pacto gannitu vocis adulant,
Et quom deserti baubantur in ædibus, aut quom 1070
Plorantes fugiunt, submisso corpore, plagas.

Denique non hinnitus item differre videtur,
Inter equas ubi equus florenti ætate juvenus
Pinnigeri sævit calcaribus ictus Amoris;
Et fremitum patulis sub naribus edit ad arma? 1075
Et quom sic alias concussis artubus hinnit.

Postremo, genus alituum variæque volucres,
Accipitres atque ossifragæ mergeique marinis
Fluctibus in salso victum vitamque petentes,
Longe alias alio jaciunt in tempore voces, 1080

1069. *Gannitu*. Festus: « *Gannitio*, canum querula murmuratio ». — *Adulant*. I. e. alludant, adblandiuntur, προσαινοῦσι, προσγλῶσι, cum amore ac blanditiis accedunt; unde, sensu mediocriter deflexo, *amant*, et cum voluptate aggrediuntur atque fruuntur. Sic fortasse capiendus est Cicero Tusc. Dispp. II, 10, de *vulture Promethei*: « nostrum *adulat* sanguinem ». *W*.

1070. *Baubantur*, βαύζουσιν ut de *querula* voce Melitensis *caniculæ* Lucianus Merc. cond. 34. Glossæ Philoxeni: « *Baubantur*, ὑλακτοῦσι »; *latrant*; non prorsus accurate: potius, « cum lacrymosis ululatibus queruntur », ut de *canibus* Orosius Hist. V, 18. *W*. — Verbum non alibi occurrens. *Forb*.

1071. *Submisso*, inclinato, et in terram se demittente.

1073. *Juvenus*. De equo Noster, ut de *adolecentibus* etiam Horatius Od. II, 8, 21, quemadmodum Græci vocabula μέσχος et πῶλος sæpiusculè solent adhibere. *W*.

1074. *Pinnigeri*. Amor enim fingitur pennatus. — *Sævit*. Sic *furere* ap. Virg. Georg. III, 100.

1075 sq. *Et fremitum*, etc. Sensus

totius loci est: Denique nonne eadem est differentia inter equi hinnitus, quum inter equas amore furit, et quum fremit ad armorum sonitum aspectumque; atque etiam quum alio tempore et alia quacumque de causa *sic*, pariter, similiter artubus concussis hinnit? Vide not. seq. et infra in Disq. var. En.

1076. *Sic alias*. Quum alio tempore *sic* temere, nullo instinctu amoris, nec bellicæ ferociæ hinnit. *Orell*.

1077. *Genus alituum*, etc. Hic versus positus est supra vs. 799.

1078. *Ossifragæ*. Ossifraga, vel ossifragus, genus est aquilæ, inquit Plinius N. H. X, 8, quod Gallice dicimus *orfraie*. *F*.

1079. *In salso*, ἐν ἀλμυρῷ ut in *sicco* dicitur absolute, nec aliter in centum consimilibus. Nequissimi editores ex arbitrio suo reposuerunt in *salsis*. Constructio est: « Ossifragæ mergeique, quæ sunt marinis fluctibus »: i. e. aves marinæ, adeoque victitantes aquis marinis. *W*. — Malim cum Orellio per oppositionis speciem « in salso marinis fluctibus » jungere; et pleonasmum eundem, quem jam ad II, 1, et V, 508 vidimus, hic esse notat *Forb*. *Ed*.

Et quom de victu certant prædaque repugnant.
 Et partim mutant cum tempestatibus una
 Raucisonos cantus cornicum secla vetusta
 Corvorumque greges; ubi aquam dicuntur et imbreis
 Poscere, et interdum ventos aurasque vocare.

1085

Ergo, si variei sensus animalia cogunt,
 Muta tamen quom sint, varias emittere voces;
 Quanto mortaleis magis æquum est tum potuisse
 Dissimileis alia atque alia res voce notare?

Illud in his rebus tacitus ne forte requiras,
 Fulmen detulit in terram mortalibus ignem
 Primitus; inde omnis flammæ diditur ardor:
 Multa videmus enim, cœlestibus insita flammis,
 Fulgere, quom cœli donavit plaga vapores.

1090

1081. *Et quom*; vs. 1065. — Et sensus, quem Lambinus non assequutus est, sic se habet: «Vox, qua naturaliter utuntur aves, nullis affectibus violentioribus commotæ, multum discrepat sono, quem rixantes et pugnantes mittunt. Sunt etiam, quibus voces cum variatibus tempestatibus varientur». W.

1083. *Cornicum secla vetusta*. Quas *annosas* vocat Horat. Od. III, 17, 13. Hesiod. Op. 745: Ἐννέα τοὶ ζῶντες γένεα; λαγύρεα κερῶν. Vulgo ponunt ut ante *secla*; quod optimi codices, Lugd. 1, 2, omittunt. Alii *et secla*; quos sequitur Orellius, quia recte opponuntur, et... *que*. Vulgo distinctionem ponunt ante *vocem cornicum*; unde sensus paulum immutatur; sed vix tanti est. Ceterum ad rem conf. Virg. G. I, 410 sqq. Ed.

1084. *Ubi aquam poscere*, etc. Sic Virgil. Georg. I, 388: «Tum cornix pluviam vocat improba voce, etc.» — *Aquam et imbres*. I. e. aquas pluvias.

1086. *Sensus*, affectus varii, et diversæ rerum perceptiones. Cr.

1087. *Muta*, voce articulata non prædita.

1088. *Tum*. H. e. in primo sui exortu.

1089. *Voce notare*; vs. 1042.

1090. *Illud in his rebus*, etc. Hic 17 vs. docet jam unde ignis datus sit hominibus, veritus ne quis sciscitaretur qui et quando ignis usus concesserit in nostram utilitatem. Itaque duplicem modum assignat, quo ignis in terras potuerit deferri. F. — *Tacitus requiras*. Forsitan etiam, Memmi, posses animo tecum requirere, quomodo ignis hominibus innotuerit; vel, forte jam animo paras me interrogare, etc. Ed.

1092. *Diditur*; inde accensa est omnis ista quæ per totum orbem distribuitur flamma. II, 1136.

1093. *Insita flammis*. Sic verissime et elegantissime veteres omnes libri; i. e. «conspersa seminibus flammæ». Conf. lib. I, vs. 901; ut alibi noster sæpenumero loquutus est. Nonius Marcellus X, 12, scribarum vitio, *incita*. W. — *Insita*; in quibus absconduntur semina flammæ cœlestium, ætheris scil. particulæ. Eichst. Forbig. *incita*; sed vide ne hoc insit in vs. sq. Orell.

1094. *Fulgere*. Tertiæ conjug. Sic

Et ramosa tamen quom, ventis pulsa, vacillans 1095
 Æstuat, in ramos incumbens arboris arbor,
 Exprimitur, validis extritus viribus, ignis:
 Emicat interdum flammai fervidus ardor,
 Mutua dum inter se ramei stirpesque teruntur;
 Quorum utrumque dedisse potest mortalibus ignem, 1100
 Inde cibum coquere ac flammæ mollire vapore
 Sol docuit; quoniam mitescere multa videbant,
 Verberibus radiorum atque æstu victa, per agros.
 Inque dies magis hi victum vitamque priorem
 Commutare novis monstrabant rebus et igni, 1105
 Ingenio quei præstabant, et corde vigeabant.
 Condere cœperunt urbeis, arcemque locare

VI, 160, etc. — *Cœli plaga*; Eichst. in indice int. *cœli regio, tractus*, ut sup. v. 482; sed obstat metrum: *plaga* hic est ictus cœli fulminantis, ut vs. 1219. Ed.

1095. *Et tamen*. I. e. ne contineam me intra hoc exemplum tamen; quasi non aliud opportunum suppetat. Porro Lambinus provocavit ad I, 896-906. *W.* — *Vacillans*; I, 806.

1098. *Emicat flammai ardor*. I. e. quod majus est, aliquoties flamma quoque solet exillire, ob ingentem frictionis vim. *W.*

1100. *Quorum utrumque*. I. e. tam incensus attritu rami ramus arboris, quam fomes scintilla, ex ramis emicante, vel flamma expressa, succensus. *W.* — Sed vix credam duas res ita Nostrum expressisse; immo unam eandemque varia sub specie protulit. Ergo *utrumque* referendum putem hinc ad *fulmen*; inde ad *arbores collisas*: nam poeta ex omnibus supra dictis concludit *duas* omnino ignis inventi causas haberi posse. Ed.

1102. *Sol docuit*. Quemadmodum legimus in Æthiopis Heliodori, Porphyrio De abstinentia, atque aliorum monumentis, colere nationes nonnullas *pisces*

coquere in saxis, vel *arenis*, solis ardore vaporatis. *W.*

1103. *Verberibus radiorum*. Pulchre dictum est, nec audacter nimis. Redi ad vs. 486. *W.*

1104. *Hi victum*. Wak. edidit in *victum* e codd. — Et «commutare in victum» dictum est, exemplo locutionis perquam notabili, pro «mutationes importare in victum». Havercampus affirmat phrasin esse elegantem. *W.* — Satis mire profecto. Pinzg. Forbig. *invictum*, quod explicant, «βίον ἀέτιον, victum, qui proprie victus dici nequeat». Sed est vōc. inauditum, nec bene componitur cum seq. *vitam*, id quod requireret epitheton aliquod ejusmodi vitæ miseriam declarans. *Orell.*

1105. *Novis rebus et igni*. I. e. per ignem ad alias atque alias res novis experimentis in dies admotum. *W.*

1106. *Corde*; qui cordati erant; consilio et mente præstabant. *Lamb.*

1107. *Condere cœperunt urbeis*, etc. His 28 vs. docet jam quomodo cicuratis moribus, ac rebus ad vitam necessariis repertis ac institutis, cœperint homines civilem inire societatem. *F.*

Præsidium reges ipsei sibi perfugiumque;
 Et pecudes et agros divisere, atque dedere
 Pro facie quojusque et viribus ingenioque. 1110
 Nam facies multum valuit; viresque vigeabant:
 Posterius res inventa est, aurumque repertum,
 Quod facile et valideis, et pulchreis demisit honorem.
 Divitioris enim sectam plerumque sequuntur
 Quamlubet et fortes et pulchro corpore cretei. 1115

Quod si quis vera vitam ratione gubernat,
 Divitiæ grandes homini sunt, vivere parce
 Æquo animo; neque enim est unquam penuria parvi.
 At claros homines voluerunt se atque potenteis,
 Ut fundamento stabili fortuna maneret, 1120
 Et placidam possent opulentei degere vitam;

1108. *Reges.* Hinc intelligendum summam potestatem alicui tandem delatam, vel ab aliquo sibi desumptam, hominesque in societatem redactos: Reges verotum urbibus condendis, exstruendisquearcibus curam dedisse. Vide autem quæmox ad vs. 1135 sqq. Ed.

1110. *Pro facie quojusque et viribus.* Ad hanc rem illustrandam pulchre faciunt Curtiana quædam, in V, 6, 29: «quippe hominibus barbaris in corporum majestate veneratio est; magnorumque operum non alios capaces putant, quam quos eximia specie donare natura dignata est». Nam *facie* Lucretius utitur, non os tantum, et oculos, et *genas*, quod Græci πρῶτον dicunt, innuens; sed formam omnem modumque, et quasi facturam totius corporis, ut εἶδος est Græcorum. *Wak.*

1111. *Viresque.* Id est, homines viribus præstantes, *vigebant*, in pretio erant et aliis imperitabant.

1112. *Res inventa est.* H. e. bona fortunæ inventa sunt. Sic Horat. Epist. I, 1, 65: «rem facias ... quocumque modo

rem». — *Aurum repertum.* Unde Horat. Od. III, 3, 49: «Aurum irreperitum».

1113. *Quod facile et valideis, etc.* Cf. Horat. Sat. II, 3, 94.

1114. *Sectam*, partes, factionem,

1116. *Vera ratione; secundum rectæ rationis præcepta.* Cf. I, 46, 499, 624, etc.

1117. *Divitiæ grandes ... vivere parce.* Cic. Paradox. VI, 3: «Non esse cupidum, pecunia est: non esse emacem, vectigal est: contentum vero suis rebus esse, maximæ sunt certissimæque divitiæ».

1118. *Neque enim est unquam, etc.* H. e. neque enim desunt unquam hominibus pauca seu parva. Ita fit ut sapiens nunquam egeat. *Lamb.*

1119. *At claros, potenteis, opulenteis.* I. e. fama, potentia, atque opibus polentes. Et hoc consortio Sallustium usum esse videas in Jugurth. init.: «Sed dux atque imperator vitæ mortalium animus est; qui, ubi ad gloriam virtutis via grassatur, abunde *pollens, potensque*, et *clarus* est; neque fortunæ eget». *W.*

Nequidquam; quoniam, ad summum succedere honorem
Certantes, iter infestum fecere viai.

Et tamen e summo, quasi fulmen, dejecit ictos

Invidia interdum contemtim in Tartara tetra: 1125

Ut satius multo jam sit parere quietum,

Quam regere imperio res velle, et regna tenere.

Proinde sine, incassum defessei, sanguine sudent,

Angustum per iter luctantes ambitionis:

Invidia quoniam, ceu fulmine, summa vaporant 1130

Plerumque, et quæ sunt altis magis edita quomque:

Quandoquidem sapiunt alieno ex ore; petuntque

1122. *Ad summum succedere honorem certantes.* Dum omnes certatim conantur ad summos dignitatum gradus se sublevare, sibi invicem nocuere et periculosam ad honores viam reddidere. Sic ego locum caperem; non ut Cræch. et alii volunt: « nam turba illorum qui summos honores attingere conantur, reddidit iter ad honores periculosum ». Hic enim Noster *omnes* homines incusat, quod divitiis inhient; *omnes* etiam ambitionis arguit docetque eos sibi invicem nocere. Quæ interpretatio, ni fallor, magis ad poetæ mentem facit. Ed.

1123. *Iter viai*; II, 627.

1125. *Contemtim.* Cum contemptu eos dejecit in nigra *Tartara*, id est, e summo gradu dejectos, contumeliosa morte afficit; vel, ut alii interpretantur, a summo honoris fastigio in infimam vilissimamque sortem dejecit. Potius tamen priorem explicationem amplecterer; cui mox alludere videtur vs. 1135, « Ergo regibus occisis ». Ed.

1126. *Ut satius.* Ita ut multo melius sit modica fortuna contentum vivere, et quietum potentioribus parere, etc. Cr.

1127. *Res, publicas.* Sic Virg. *Æn.* VI, 852, « regere imperio populos ».

1128. *Incassum defessi*; se frustra et in vanum defatigantes. — *Sanguine su-*

dent; summopere laborent: sudor sanguinis ingentem corporis laborem, gravemque animi molestiam significat. *Lamb.* — Eodem fere sensu vulgo nos dicimus *suer sang et eau*.

1130. *Invidia*, etc. Hunc et sequentem versus Bentleius, Creechii judicio obsecutus, inducendos censuit; quibus egomet consentire nequeo. Post vs. 1125 positi sane magis placerent; quamvis hæc trajectiones non insolitæ sint poetis, argumenti cursum studiosius tenentibus, nec prius, quam otiari liceat ob pleniorrem sensum, subsistentibus. W. — *Vaporant*, ardent, flagrant. — Verbum *vaporo* sic Plinius etiam adhibuit intransitive, Nat. Hist. XXXI, 2, de *aquis* disserens: « *Vaporant* et in mari ipso », i. e. *vaporem emittunt*. W. — Cf. Horat. Od. II, 10, 8 sqq.

1131. *Et quæ sunt.* Et quæcumque magis sunt *altis edita*, in altis locis exposita, vel prominentia. Editores de suo, scriptos mentiti tamen, reposuerunt *aliis*. W. — Orellius vero *aliis* reduxit, quia in altera lectione falsum inest acumen, vix Lucretianum.

1132. *Alieno ex ore*; quandoquidem non nisi ex aliorum sermone sapiunt, et res, id est, honores et potestatem sectantur potius ob aliorum opinionem quam

Res ex auditis potius, quam sensibus ipsis:

Nec magis id nunc est, neque erit mox, quam fuit ante.

Ergo, regibus occisis, subvorsa jacebat

1135

Pristina majestas soliorum, et sceptras superba;

Et capitis summi præclarum insigne cruentum

Sub pedibus volgi magnum lugebat honorem;

Nam cupide conculcatur nimis ante metutum.

Res itaque ad summam facem turbasque redibat; 1140

Imperium sibi quom ac summatum quisque petebat.

Inde magistratum partim docuere creare;

Juraque constituere, ut vellent legibus uti.

Nam genus humanum, defessum vi colere ævum,

Ex inimicitiiis languebat: quo magis ipsum

1145

Sponte sua cecidit sub leges, arctaque jura.

Acrius ex ira quod enim se quisque parabat

Ulcisci, quam nunc concessum est legibus æquis,

quod ipsi per se bona esse experti sint. Ed.

1135. *Ergo, regibus occisis*, etc. His 25 vs. jam docet quomodo ex invidia occisis regibus res redierit ad populum; qui tandem vi ac turbis vitam degere pertuesus condidit jura ac leges quibus uteretur. Hinc innatus pœnarum metus, quam quis aliquod scelus commiserit. Namque etiamsi clam scelus fuerit commissum, tamen diffidere sons debet, illud clam fore perpetuo. *Fay.* — Vide *Disq.* var.

1137. *Insigne, diadema*; vs. 699.

1138. *Lugebat*. Poetice admodum et summa cum gravitate Noster hanc regis majestatis sub pedibus vulgi proculcatæ imaginem describit. Ed.

1139. *Ante metutum*. Quod antea nimis metuebant homines. Participium verbi *metuo*, quod jam obsolevit. *Pri- scian.* lib. X. *Lamb.*

1140. *Res, imperium*; vs. 1127. —

Ad facem, ad plebem infimam, ad vulgus hominum.

1141. *Summatum, principatum*. Quæ vox alibi non exstat.

1142. *Partim*, nonnulli, ut vs. 838, 950, 1082. — *Docuere*, quidam scilicet. Ingenio et virtute præstantes magistratum instituere alios docuerunt, et leges condiderunt secundum quas vitam suam agerent. *Cr.*

1144. *Vi colere ævum*; inter vim et odia vivere. *Virg. Æn.* IX, 609, « omne ævum ferro teritur », unde *Wak.* conjicit hoc loco *vi terere*; sed cf. vs. 1149, et IV, 1256. Ed.

1145. *Quo magis ipsum Sponte sua cecidit sub leges*. I. e. quapropter tanto magis se subjecit legibus et iuribus: significat *Lucretius*, leges esse ab hominibus acceptas, ut eis sine vi sineque injuriæ metu vivere liceret. Sic fere *Horat.* Sat. I, 3, 104. *Lamb.*

1146. *Arctaque jura*. Jura quæ omnes

Hanc ob rem est homines pertæsum vi colere ævom.

Inde metus maculat pœnarum præmia vitæ : 1150

Circumretit enim vis, atque injuria quemque;

Atque, unde exorta est, ad eum plerumque revertit :

Nec facile est placidam ac pacatam degere vitam,

Qui violat factis communia fœdera pacis.

Et si fallit enim Divom genus humanumque, 1155

Perpetuo tamen id fore clam diffidere debet :

Quippe ubi se multei per somnia sæpe loquentes,

Aut morbo delirantes, protraxe ferantur;

Et celata diu, in medium peccata dedisse.

Nunc, quæ causa Deum per magnas numina genteis 1160

arte et stricte in officio retinerent. *Cr.*

1149. *Vi colere ævom*; vs. 1144.

1150. *Inde*, ex legibus: h. e. postquam conditæ sunt leges. — Vulgo, contra libros universos, *Unde*. — *Maculat*. I. e. ita turbat, ut lutulet conspurcetque. Vide ad III, 38. *W.* — *Præmia vitæ*. I. e. dulces fructus, sive voluptates atque commoditates vitæ. Hoc autem dictum est de sententia cujusdam meram injustitiam per se non damnantis, uti censebat Epicurus ap. Diog. Laert. X, 151, quem Lambinus commodissime proposuit: Ἡ ἀδικία οὐ καὶ' ἑαυτὴν κακίαν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐπιστηκότας κολάσας. Huc Noster respexit. *W.*

1151. *Circumretit enim*, etc. Qui enim vim et injuriam infert alteri, sua ipse fraude per leges irretitus, mox dabit poenas; et maleficia plerumque in auctorem recidunt. *Ed.*

1153. *N. f. est*. Suppl. eum *degere*, etc.

1154. *Communia fœdera pacis*. Concordiam et securitatem qua fruitur sub legibus humana societas. *Ed.*

1155. *Et si*, etc. Ordo est: etenim si fallit, etc. — *Humanum*. I. e. humanoram, vel hominum; redeas ad III, 80. *W.*

— Sed quidni *genus divom*, et *genus humanum* sibi respondere possint? *Forb.*

1156. *Id fore clam diffidere debet*. H. e. « nunquam confidit id fore semper occultum, » ut ait Cicero lib. I De fin. agens de hisce rebus. *F.*

1157. *Quippe ubi se multei*, etc. Cf. IV, 1015, sq.

1158. *Protraxe se*. I. e. ex tenebris in lucem protraxisse; quo nihil aptius, significantius, aut sermone est venustius figurato: confer mox vs. 1387, 1388; I, 410; IV, 1185; Val. Max. III, 8, 6, fin. IV, 7, 7. Vulgo, *procraxe* (vide Disq. var.): nos vero non probamus has subtilium ingeniorum argutias, libris emendatissimis planissimam commodissimamque vocem suppeditantibus. *W.*

1159. *In medium*, in publicum, in apertum, palam. *F.*

1160. *Nunc, quæ causa Deum*, etc. His 33 vs. seqq. indicat jam Lucretius ex doctrina Epicuri, perpetui Deorum ac religionis contemptoris, undenam priscis hominibus orta sit religio; undenam in hominum mentes incussus fuerit Deorum timor. *F.* — *Per magnas gentes*, per multas nationes, per totum terrarum orbem.

Pervolgarit, et ararum compleverit urbeis,
 Suscipiendaque curarit solemnina sacra,
 Quæ nunc in magnis florent sacra rebu', locisque;
 Unde etiam nunc est mortalibus insitus horror,
 Qui delubra Deum nova toto suscitât orbi
 Terrarum, et festis cogit celebrare diebus;
 Non ita difficile est rationem reddere verbis.

1165

Quippe etenim jam tum Divom mortalia secla
 Egregias animo facies vigilante videbant;
 Et magis in somnis, mirando corporis auctu.
 Heis igitur sensum tribuebant, propterea quod
 Membra movere videbantur, vocesque superbas
 Mittere pro facie præclara et viribus amplis.
 Æternamque dabant vitam, quia semper eorum
 Suppeditabatur facies, et forma manebat:

1175

1161. *Pervolgarit.* Sic II, 163, 346, et IV, 209.

1162. *Curarit*, fecerit; sic supra vs. 1014.

1163. *In magnis rebus.* Per magnas res intellige potissimum eas, quæ aut ad bellum aut ad pacem pertinent, ubi vota magna fiunt. *F.* — *Sacra.* Hujus vocis repetitio recte viris doctis displicuit; sed codd. auctoritate nititur. Vide Disq. var.

1165. *Delubra Deum.* I. e. proprie, « Deorum erigit imagines »; deinde, progressu solito ærmonis et naturali, ad lecta, quæ continerent illas imagines, vox translata est. *W.*

1166. *Celebrare.* I. e. crebro adire, seu frequentare: vide ad I, 4, unde *celeber*, vel *celebris* fit, sensu proveciore, *clarus* et *illustris*, quum talis vir in omnium ore, laudibusque, creber versari soleat. *W.*

1167. *Non ita difficile.* Hæc junge cum vs. 1160; nam ab hoc omnia pendunt.

1168. *Quippe etenim jam tum*, etc. His 14 vs. prioribus continetur prima causa religionis ac cultus Deorum. *F.*

1169. *Animo vigilante videbant.* I. e. per *imaginationem*, ut aiunt, vigilantes percipiebant; sibi fingeant; sed potius quidem somniantes.

1170. *Mirando corporis auctu.* Per multa sunt veterum scriptorum loca, in quibus deorum et hominum defunctorum corpora narrantur per somnos conspecta, in granditatem humanis majorem amplificata. Sic alicubi Xenophon in *Cyropædia*, et Juvenalis, XIII, 221, cujus commentatores consulas. Hoc fit scilicet propter horrorem insitum mortalibus, vs. 1164, omnia ampliantem. *W.*

1171. *His.* Suppl. ingentibus corporum simulacris, quæ sibi animo depingebant. *F.* — *Sensum*, usum sensuum, vitam.

1173. *Pro facie*; voces superbas augustæ formæ convenientes.

1174. *Æternamque dabant vitam.* Et immortalitatem eis tribuebant: seu,

Et tamen omnino, quod tantis viribus auctos
 Non temere ulla vi convinci posse putabant:
 Fortunisque ideo longe præstare putabant,
 Quod mortis timor haud quemquam vexaret eorum;
 Et simul in somnis quia multa et mira videbant 1180
 Efficere, et nullum capere ipsos inde laborem.

Præterea, cœli rationes ordine certo
 Et varia annorum cernebant tempora vorti;
 Nec poterant quibus id fieret cognoscere causis.
 Ergo perfugium sibi habebant omnia Diveis 1185
 Tradere, et ollorum nutu facere omnia flecti.

In cœloque Deum sedes et templa locarunt,
 Per cœlum volvi quia nox et luna videtur,
 Luna, dies, et nox, et noctis signa severa,
 Noctivagæque faces cœli, flammæque volantes, 1190
 Nubila, sol, imbres, nix, ventei, fulmina, grando,

valida illa Deorum corpora, qualia sibi in
 somnis fingeant, immortalia faciebant.
Lamb.

1176. *Et tamen.* Quasi dixerit: "*Et tamen*, vel ob rationem solam, quæ sequitur, illis æternam vitam facile tribuerent; ne confugiam ad præcedentem causam". Prorsus eodem modo loquutus est Poeta superius, vs. 1124. *W.*

1177. *Non temere*; III, 253.

1178. *Fortunisque ... longe præstare.* H. e. fortunatissimos et beatissimos esse putabant eos, quod metu mortis vacarent. *Lamb.*

1181. *Nullum capere laborem*; sine ullo conatu aut defatigatione.

1182. *Præterea cœli*, etc. His 7 vs. continetur altera causa religionis. Hoc autem argumento potissimum utebantur Stoici ad Deorum providentiam asserendam ac probandam. *F.* — *Cœli rationes*, certi, stafi ac rati cœlorum motus.

1186. *Illorum nutu flecti.* I. e. incli-

nari ad illorum caput inclinatum. Vel translatio est ab *aurigatione* accersita. *Wak.*

1187. *In cœloque Deum*, etc. His 6 vs. postremis continetur tertia causa religionis: quam ob hoc ipse impugnât quod supra, vs. 147, jam negaverit in cœlo esse Deorum sedes.

1189. *Luna et nox.* Has repetitiones adamavit Lucretius, frequentavitque: me videas ad III, 13, et alibi. Voces iterum una posuisset hand dubie, nisi metri leges obstitissent. *W.* — *Severa.* Viris quibusdam doctis placuit *serena*; mihi non item: consulas autem I, 143; IV, 461. Liceat poetis saltem orationem suam subinde variare. *Severa* vult, in hoc loco, "venerabilia cum horrore quodam"; propter tenebras utique et silentium. *W.*

1190. *Faces*, meteora ignita; cf. supra ad II, 206.

1191. *Sol.* Intellige præcipue de ja-

Et rapidei fremitus, et murmura magna minarum.

O genus infelix humanum! talia Diveis

Quom tribuit facta, atque iras adjungit acerbas.

Quantos tum gemitus ipsei sibi, quantaque nobis 1195

Volnera, quas lacrimas peperere minoribu' nostris!

Nec pietas ulla est velatum sæpe videri

Vortier ad lapidem, atque omneis accedere ad aras :

Nec procumbere humi prostratum, et pandere palmas

Ante Deum delubra, neque aras sanguine multo 1200

Spargere quadrupedum, nec voteis nectere vota;

bare solis post nubila denno ac sæpe subito sese expandente. *Orell.*

1192. *Rapidei fremitus.* Optime *No-*
ster, si de *ventis* vellet hoc intelligi. Sin
autem *Carus*, uti suspicor, *fulmina* res-
pexerit (conferas VI, 101), omnino re-
ponendum aio : « Et rapidei fremitus ».
Redi annotata ad vs. 890 hoc libro; et
conferas *Val. Flacc.* IV, 239; *Claudian.*
in *Rufin.* I, 75, ac sententiam vix mu-
tem sane, vel si de *ventis* verba posita
intelligas. *W.*—*Murmura ... minarum.*
Tonitrua, quibus *Dii* videntur hominibus
minari, ac terrorem inferre. *Lamb.*

1193. *O genus infelix*, etc. His 47
vs. seqq. jam priscorum illorum homi-
num superstitionem increpat *Lucretius*;
qui ob rerum ignorantiam tales sibi fin-
xerint *Deos*, quos metuerent, quosve
colerent. Neque enim in eo pietatem
esse vult, quod velato capite homines
procumbant humi ante delubra *Deorum*;
quod aras multo sanguine quadrupedum
spargant; quod votis vota nectant : sed
in eo veram putat esse pietatem, quod,
quæ in natura fiunt, ea placata mente,
et sine ullo animi turbido motu tuean-
tur. *F.*

1194. *Atque iras adjungit.* Sic I, 62,
de *Deorum natura* : « Nec bene promeritis
capitur, nec tangitur ira ». Quod quidem
Episcopus dicebat alienum esse a

præstanti *Deorum natura*. Sic iterum
Lucret. II, 649 et seqq. *F.*

1196. *Vulnera*, mentis scilicet.

1197. *Velatum.* Qui enim olim *Deos*
venerabantur, operto capite erant. — In
dubio relinquitur an participium hoc res-
piciat *hominem*, vel *lapidem*. Nos
Lambinus mittit ad *Plaut. Amph.* V, 1,
42; *Liv.* I, 32, 6, et committas velim
Virg. Æn. II, 249; III, 405, 545;
Juven. VI, 391. Interea, pæne in hac
persuasionem sum, ut existimem poetam,
litteris transpositis, dedisse, ad evitan-
dam ambiguitatem constructionis, hoc
modo : « Nec pietas ulla est, lævatum
sæpe videri *Vortier* ad lapidem », i. e.
expositum, vel *oleo lubricatum*. *W.*

1198. *Vortier ad lapidem*, ad sta-
tuam lapideam aut marmoream se ver-
tere. *Romani* quippe *Deos* venerabantur
dextrorsum circumacto et versato cor-
pore. *Plaut.* in *Curcul.* I, 1, 70. *F.*

1199. *Pandere palmas*, tendere ma-
nus. Quod faciunt ii, qui *Deos* orant.
Virg. Æn. I, 93 : « Ingemit et duplices
tendens ad sidera palmas ». *Lamb.*

1200. *Aras sanguine spargere*; conf.
Virg. Æn. XI, 82.

1201. *Nectere*, ita ut preces conti-
nueantur, nunquam desinant; vel *vota*
sunt res votivæ in templis suspensæ :
cf. *Juven. Sat.* XII, 100.

Sed mage placata posse omnia mente tueri.
 Nam quom suspicimus magni cœlestia mundi
 Tempa super, stellisque micantibus æthera fixum;
 Et venit in mentem solis, lunæque viarum; 1205
 Tunc, aliis oppressa malis, in pectore cura
 Olla quoque expergefatum caput erigere infit:
 Ne quæ forte Deum nobis immensa potestas
 Sit, vario motu quæ candida sidera vorset.
 Tentat enim dubiam mentem rationis egestas: 1210
 Ecquænam fuerit mundi genitalis origo?
 Et simul, ecquæ sit finis, quoad mœnia mundi
 Et taciti motus hunc possint ferre laborem?

1202. *Mage*, magis; IV, 79, 344, etc. — *Placata mente*. Id est, animo quieto, cujus perturbationes utique sedatæ sunt atque emollitæ. De suo repohere non erubuerunt editores *pacata*, cum nullo fructu. Virg. *Æn.* XI, 300: « Ut primum placati animi, et trepida ora quierunt ». W.

1203. *Suspiciamus*. Constructio est: « Quom suspicimus templa mundi, quæ sunt super: nam vix Noster voluerit suspicere super templa »; quamvis præpositione in cum hoc verbo usus sit, ad II, 1039, et M. Tullius Somn. Scip. initio. Wak.

1204. *Stellis micantibus*. I. e. tremulis, vibrantibus, coruscantibus; vide ad II, 195, 320. — *Æthera fixum*. Ad Ennil normam, ann. I ap. Macrobius: « Qui cœlum vorsat stelleis fulgentibus aptam »: quem versum Maro mutuatus est *Æn.* XI, 202. Wak.

1205. *Et venit in mentem*. Suppl. cogitatio, memoria; nisi forte malis e vs. seq. supplere cura; quod vix tamen fieri posse puto. Eb.

1206. *Aliis malis*; quæ propius ad naturam nostram pertinent, eamque quotidie lacessunt. — *In pectore*. Sic Forb.

et Orell. constructione magis plana quam Wak. in pectora. — *In pectora*. I. e. contra pectora expergefatum et excitatum. Vel satius fortasse fuerit cum erigere voces in pectora consociare; ut translatio sit a serpente iracundo, atque impetum meditante. Wak.

1207. *Caput erigere*. Sic I, 65. — *Infrit*, incipit. Sic III, 514.

1208. *Ne quæ*, pro qua, aliqua. — Sic Wak. verissime in hujusmodi dubitatione cum pavore mixta. Orell. — *Nobis sit*; quod Atticæ est elegantia; redeas ad vs. 261, tibi.

1210. *Rationis egestas*. Rerum ignorantia mentem agitat, et ægram facit.

1212. *Quoad*, quam usque ad finem.

1213. *Et taciti motus*. I. e. « vel taciti motus; qui nempe, licet non cadat in observationem sensuum, necesse conterat atque labefactet tamen ». Hæc nobis videtur vera loci ratio; qua nulla luculentior ac simplicior, aut elegantior denique, desiderari potest. Nonnullis placuit tō motus accipere pro casu primo numeri pluralis, et scribere tanti pro taciti. W. — Sed hujus epitheti rationem vix quisquam recte explicare poterit. Contra tantū, tam ingēnū motus

An, divinitus æterna donata salute,
Perpetuo possint ævi labentia tractu,
Immensi validas ævi contemnere vireis.

1118

Præterea, quoi non animus formidine Divom
Contrahitur? quoi non correpunt membra pavore,
Fulminis horribili quom plaga torrida tellus
Contremittit, et magnum percurrunt murmura cœlum?
Non populei gentesque tremunt? regesque superbei
Corripiunt Divom perculsei membra timore,
Ne quod ob admissum fede, dictumve superbe,
Pœnarum grave sit solvundi tempus adactum?

1119

Summa etiam quom vis violenti per mare venti
Induperatorem classis super æquora verrit,
Cum validis pariter legionibus atque elephantis;

τὸ πᾶντὸς per se intelliguntur. Et *taciti motus* nunquam dicere poterat pro «hujus quantumvis taciti motus». *Orell.* — Equidem codicum plurimorum lectionem *taciti* rejicere nolim, dummodo in plurali numero accipiatur. Nam significans hoc epitheton sæpissime cœli motibus tribuitur. Fatendum tamen *Wak.* explanationi congruum videri τὸ donata vs. seq. quod ad *mundi mœnia* tantum referatur: sed genere neutro Noster non stricte utitur. *Ed.*

1215. *Perpetuo.* Idem versus legitur in I, 1003, et, qui statim sequitur, *superius* in hoc libro, vs. 380. Minus placet illud *ævi* repetitum; et forsitan error lateat. *Wak.*

1218. *Contrahitur.* I. e. πρὶς αὐτῶν καὶ συνελθῆναι, uti solent animalia se submittere atque in spatium minimum condocere, ut oculos effugiant, vel ictum evitent interminantis. Nihil evidentius, felicius, et electius, horum versuum sermone. *Wak.* — *Correpunt pavore*, horrore scilicet superveniente membra, atque porreptante. Tralatio est mirabilis et audax. *Wak.*

1219. *Plaga*, ictu; ut supra vs. 1094. — *Torrida*, exusta.

1220. *Murmura*, tonitrua. Sic vs. 1192.

1222. *Corripiunt*, contrahunt, cogunt in unum artus suos, Deorum formidine percussi; quasi morbo quodam, ut VI, 1160.

1224. *Tempus adactum.* Ne ob aliquod facinus fœde admissum, grave tempus adactum sit ad eos, eis advenerit solvendi pœnarum, id est, solvendi pœnas vel solvendarum pœnarum. Sic Ter. prol. Heaut. 29; Plaut. Capt. IV, 2, 72; Sueton. Aug. 98. *Lamb.* — Vide *Disq.* var.

1225. *Summa vis*, ut VI, 71. Vix enim jungi ita poterit: «super æquora summa». *Wak.* edidit *summe*, ut construatur, *vis venti summe*, summopere, violenti. At ubi compararis IV, 255, *summe celeri*, perspicias necesse est vix tribus verbis v. *summe* a suo adjectivo separari potuisse. *Orell.*

1226. *Induperatorem classis*, gubernatorem; IV, 968. — *Verrit*, impellit, jactat, agitat; I, 280.

Non Divom pacem votis adit, ac prece quæsit
 Ventorum pavidus paces animasque secundas?
 Nequidquam: quoniam, violento turbine sæpe
 Correptus, nihilo fertur minus ad vada leti.
 Usque adeo res humanas vis abdita quædam
 Obterit; et pulchros fasceis sævasque secureis
 Proculcare, ac ludibrio sibi habere videtur.

Denique, sub pedibus tellus quom tota vacillat,
 Concussæque cadunt urbes, dubiæque minantur;
 Quid mirum, si se temnunt mortalia secla,
 Atque potestates magnas, mirasque relinquunt
 In rebus vireis Divom, quæ cuncta gubernent?

Quod superest, æs atque aurum ferrumque repertum est,
 Et simul argenti pondus, plumbique potestas,
 Ignis ubi ingenteis sylvas ardore cremarat

1228. *Divum pacem*; Virg. *Æn.* III, 370; IV, 56. — *Quæsit*, orat, exquirat. Festus: « Quæso significat idem quod rogo. *Quæsere* tamen Ennius pro *querere* posuit ». *Lamb.*

1229. *Paces*. Sic etiam Plautus in numero multitudinis, « *pacibus* perfectis », Pers. V, 1, 1; ubi videas interpretes, et Nonium II, 621. *W.* — *Animas*, ἀνέμους. Redi ad vs. 237.

1230. *Turbine correptus*; Virg. *Æn.* I, 45.

1231. *Ad vada leti*, ad mortem. Metaphora ducta a brevibus, ad quæ naves appulsæ colliduntur et pereunt. *F.*

1232. *Vis abdita*, potentia occulta, vis cæca, et ignota hominibus. Mirum, quod Poeta noster, vim Deorum negans, tamen potentiam abditam, occultam, et secretam agnoscat, quæ res humanas obterat. *F.* — Hic Lucretium sibi non constare putat *Bayle*, contradicente tamen *Eichst.* supra t. I, p. 35, not. 2. *Ed.*

1233. *Fasceis sævasque secureis*. Per hæc magistratum Romanorum insignia,

notat ipsos honores et magistratus, et dignitates.

1236. *Dubiæque minantur*. Sic locus est integer concipiendus: « Et urbes (aliæ) concussæ cadunt, et (aliæ) dubiæ minantur ». Vel, « Eadem urbs ex parte concidit, et ex parte casum minuitur ». *W.* — Prior ratio mihi præferenda videtur. *Forb.*

1238. *Relinquunt*; quia istam non rejiciunt opinionem; id est, admittant, inesse putant.

1240. *Quod superest, æs atque aurum*. His 40 vs. jam de prima metallorum inventionem docet. Narrat autem quomodo ferrum, plumbum, æs, argentum, et aurum, et cetera metalla, fortuito fuerint reperta. Vult enim ea reperta fuisse primum incendio sylvarum; sive ignis, qui sylvas cremaverit, e caelo missus; sive ab hominibus illatus. *F.*

1241. *Plumbi potestas*, robur, vis, ac firmitas; quod optime convenit *τῷ ἀργenti pondus*, et est phrasis lepidissima, atque poetice figurata, pro *plum-*

Montibus in magnis; seu cœli fulmine misso;
 Sive quod, inter se bellum sylvestre gerentes,
 Hostibus intulerant ignem, formidinis ergo;
 Sive quod, inductei terræ bonitate, volebant
 Pandere agros pingueis, et pascua reddere rura;
 Sive feras interficere, et ditescere præda:
 Nam fovea atque igni prius est venarier ortum,
 Quam sæpire plagis saltum, canibusque ciere.

1245

1250

Quidquid id est, quaquomque ex causa flammeus ardor
 Horribili sonitu sylvas exederat altis
 Ab radicibus, et terram percoxerat igni;
 Manabat venis ferventibus, in loca terræ
 Concava conveniens, argenti rivus et auri;
 Æris item et plumbi: quæ, quom concreta videbant
 Posterius claro in terras splendere colore,
 Tollebant, nitido captei lævique lepore;
 Et simili formata videbant esse figura,
 Atque lacunarum fuerant vestigia quouique.

1255

1260

bum potens; cui scilicet ob pondus, et momentum, multa vis inest atque efficacia. Wak.

1243. *Fulmine misso; vs. 1091.*

1244. *Gerentes.* Nec mirum si primum homines igne bellum inter se inferbant, qui prius in usu fuerit, quam ferrum, aut æs, et arma, quibus postea pugnatum est. *F.*

1245. *Formidinis ergo.* Terroris inferendi causa. Vox ergo valet idem quod χῆρυ, ait Festus. *Lamb.*

1246. *Sive quod inductei, etc.* Ita olim pingua reddebant arva pastores. Virg. Georg. I, 84. Sic Plin. XVIII, 30, s. 72.

1247. *Pandere.* Sylvis enim et dumis quasi claudabantur agri, quos patefacere volebant; vel *pandere* idem quod *reterege*, quia sentibus omnino cooperiebantur; sic ap. Virg. Æn. VI, 267: «Pan-

dere res alta terra et caligine mersas». Ed.

1249. *Ortum est, cœptum, natum est.* Sic IV, 851.

1250. *Sæpire plagis saltum.* Conf. Virg. Ecl. X, 57. — *Ciere*; IV, 610.

1255. *Argenti rivus.* Cf. Virg. Georg. II, 165.

1256. *Concreta; in glaciem scilicet, vi frigoris.* Confer sis Nostrum ad I, 494. *Wak.*

1257. *In terras.* I. e. super terras; hodiernorum autem editorum inuerecundæ manus rescripserunt *in terris*, contra omnia exemplaria vetusta, tam manu exarata, quam impressa typis. Revertaris annotata in I, 889. *W.*—Est potius: adversus terras, terris juxta metalla positis. *Orell.*

1258. *Lævi lepore,* lævitatibus jucunda venustate.

1260. *Atque lacunarum.* Eadem figura

Tum penetrabat eos, posse hæc, liquefacta calore,
 Quamlubet in formam et faciem decurrere rerum;
 Et prorsum quamvis in acuta ac tenuia posse
 Mucronum duci fastigia procudendo,
 Ut sibi tela parent, sylvasque et cædere possint, 1265
 Materiem lævare, dolare ac radere tigna,
 Et terebrare etiam ac pèrtundere perque forare.

Nec minus argento facere hæc auroque parabant,
 Quam validi primum violentis viribus æris:
 Nequidquam; quoniam cedebat victa potestas, 1270
 Nec poterant pariter durum sufferre laborem.
 Nam fuit in pretio magis æs, aurumque jacebat
 Propter inutilitatem, hebeti mucrone retusum;
 Nunc jacet æs, aurum in summum successit honorem.
 Sic volvunda ætas commutat tempora rerum: 1275

quam habebant loca ista terræ concava,
 quorum vestigia ita nunc hærebant
 cuique metallo. Nolim itaque jungere
 cuique lacunarum. En.

1261. *Tum penetrabat eos.* H. e. tum
 veniebat eis in mentem; tum sibi per-
 suadebant. *Lamb.*

1263. *Quamvis, quantumvis.*

1264. *Fastigia, acumina, la pointe.*
 — *Procudendo*, si procuderentur et in-
 formarentur.

1265. *Tela.* Non jacula solum, sed et
 cetera instrumenta apta ad dolandum,
 lævandum, radendum, perforandum, etc.
 — *Parent.* Præsens tempus adhibet, ut
 rem etiam nunc usurpatam significet; vel
 metri causa orationem mutavit, quod
 frequenter faciunt poetæ. *Ed.*

1266. *Materiem lævare, dolare.* Vul-
 gatam lectionem cum Orellio sequimur.
 Vide in *Disq.* var.

1267. *Perque forare; et perforare.*

1269. *Validi æris, χαλκός ἀραιρός,*
Hom. ad II. E, 292, i. e. στεινός, *vali-*
du, ex interprete Hesychio. *Wak.*

1270. *Victa potestas.* Suppl. auri et
 argenti. Utrumque enim ære ac ferro
 mollius est. Cf. vs. 1241.

1271. *Nec poterant.* Tacita constru-
 ctio ea est, qualem sæpe offendimus in
 Lucretii carmine, suavissimas sermonis
 varietates indefesso studio aucupantis:
 « *Nec potestas auri atque potestas ar-*
genti poterant »: hæc *duæ* scilicet potesta-
 tes. *W.* — Forsan simplicior est constru-
 ctionis ratio: victa potestas *eorum*, nec
 ea ipsa poterant; *leur puissance fléchis-*
sait vaincue par un effort, et ils ne
pouvaient, etc. Videant periti. *Ed.*

1272. *Nam* in hoc loco potestatem
 habet exquisitiorem, transitioni orationis
 solummodo inservientem. Vide sis Pri-
 scianum lib. XVII, p. 1170. *Wak.* —
Aurum jacebat. M. Tullius Tusc. Dispp.
 I, 2: « Jacent ea semper, quæ apud
 quosque improbantur ». *W.*

1273. *Propter inutilitatem.* Quia au-
 rum mollius erat ære ac ferro. — *Retu-*
sum, postquam viderant illud retundi.

1275. *Volvunda*, volubilis. Vide ad

Quod fuit in pretio, fit nullo denique honore;
 Porro aliud succedit, et e contemptibus exit,
 Inque dies magis appetitur, floretque repertum
 Laudibus, et miro mortaleis inter honore est.

Nunc tibi, quo pacto ferri natura reperta
 Sit, facile est ipsi per te cognoscere, Memmi!

Arma antiqua manus, unguis dentesque fuerunt;
 Et lapides, et item, sylvarum fragmina, ramei;
 Et flamma atque ignes postquam sunt cognita primum,
 Posterius ferri vis est aerisque reperta.

Et prior aeris erat, quam ferri, cognitum usus;
 Quo facilis magis est natura, et copia major.

Ære solum terræ tractabant, æreque belli
 Miscebant fluctus et vulnera vasta serebant,

vs. 515. Sic Virg. *Æn.* IX, 7: "Volvenda dies en attulit ultro". — *Tempora rerum*; conditiones et quasi tempestivitates aut statum rerum; Virg. *Æn.* VII, 37.

1277. *Porro aliud*, etc. Sic vs. 830; cf. II, 76.

1278. *Repertum*. Quid sibi velit hoc verbum, parum liquet; non enim de novis inventis poeta loquitur; sed de rebus quæ ex desuetudine in honorem vicissim redeant; quare Wak. rescribendum opinatur *refertum*. Possit tamen esse quædam oppositio inter *appetitur* et *reperitur*; ut in illo Virgilii, *Æn.* IV, 692: "quæsitivæ cœlo lucem ingemuitque reperta". Ergo *reperitur* valebit: si reperitur, si acquiratur. Ed.

1280. *Nunc tibi, quo pacto*, etc. His 16 vs. speciatim docet quomodo ferrum ferrique usum repperint prisca homines. Vult autem ferrum in usum hominum vocatum esse ab Discordia. F.

1282. *Manus, unguis*, etc. Cf. Horat. Sat. I, 3, 99 sqq.

1284. *Et flamma atque ignes*. Hoc dicit Noster, ut Bentleius quoque vide-

rat: "Ignibus jam cognitis, æs et ferrum sunt reperta"; v. vs. 1240-1244: non autem dicit, homines flammis et ignibus pugnasse; quod perperam intellexerunt interpretes. Wak.

1285. *Ferri vis*; ut supra vs. 1241, *plumbi potestas*.

1287. *Facilis*. Ad sensum maxime proprium ac primarium, quocum quid *facere* valeas: πρακτική, εύεργής, tractabilis. Wak.

1288. *Solum terræ*, terram, agros; I, 213. — *Tractabant*. I. e. moliebantur. Redeas ad vs. 932.

1289. *Fluctus*. Eurip. Ion. 60, πλέμιοις κλύδων. Sic Theopompus, teste Plut., dixit ῥαῦμα καὶ κλύδων πλέμιοι. — *Vulnera vasta sunt ingentia* atque *immania* Maronis. Etiam intelligere possis ingentia *numero* non minus, quam *specie*; quum solitudinem quasi, et *vastitatem* faciant hominibus. W. — *Serebant*. I. e. "promiscuo atque tumultuario impetu inferebant"; ad quam notionem *spargere tela, sagittas*, et similia, poetæ passim dicunt. Wak.

Et pecus atque agros adimēbant; nam facile olleis 1290
Omuia cedebant armateis nuda et inerma.

Inde minutatim processit ferreus ensis,
Vorsaque in obscœnum species est falcis ahenæ,
Et ferro cœpere solum proscindere terræ;
Exæquataque sunt creperi certamina belli. 1295

Et prius est armatum in equi conscendere costas,
Et moderarier hunc frenis, dextraque vigere,
Quam bijugo curru belli tentare pericla.
Et bijugom prius est, quam bis conjungere binos,

1290 sq. *Adimēbant*, hostibus eripiebant; nam facile primi illi armorum inventores superabant *omnia*, quum homines alii, nudi et inermes, neque se ipsos, neque bona sua tutari possent. Ergo quum nihil contra vim defendi posset, *omnia* erant *inerma*. Male, opinor, quidam intelligunt: « facile iis qui armati erant, concedebant cunctas res invalidas et infirmas ». Forsan etiam *omnia* pro *omnes* modo positum. Ev.

1292. *Minutatim processit*; quasi nempe, postquam sæpiuscule conatus esset progredi, et se partim ostendisset, tandem plenus et integer in ora hominum prodierit. *Wak.*

1293. *Vorsaque in obscœnum*. Sic conspicitur in Macrobio VI, 1; omnia autem exempla Lucretiana, *opprobrium*; sed quum illa vox minus videatur resipere glossatorem, accipiendam esse arbitratus sum. Poeta dicit, « falcem ahenam, ut instrumentum militare (quidni potius rusticum? *Orell.*), in desuetudinem abiisse, ad usus magicos conversam »; quod ejusmodi falcibus veneficæ noxias herbas secabant. Virgil. *Æn.* IV, 513: « *Falcibus* et messæ ad lunam quærantur *ahenis* Pubentes herbæ ». *W.*

1294. *Proscindere*; vs. 210.

1295. *Creperi*, dubii, ancipitis. Festus *creperum* per *dubium* interpretatus

est; et Nonius I, 45: « *Crepera* res proprie dicitur *dubia*; unde *crepusculum* dicitur *lux dubia*; et *senes decrepiti* dicti in *dubio* vitæ constituti. *Creperum bellum*, anceps et dubium ». Deinde Lucretii versiculum laudat, et exempla vocis ex Accio, Pacuvio, Lucilio, et Varro, congerit. *W.*

1296. *Et prius est armatum*, etc. His 53 vs. seqq. ex occasione varias bellandi artes enumerat. Ac primum quidem 5 vs. prioribus docet prius ex equo pugnatum esse inter homines, quam ex bijugo, seu ex curru duobus equis tracto: atque prius inventum esse curru bijugo pericula belli tentare, quam quadrigis uti, falciferisque curribus. *F.* — *Conscendere*. Constructio sic procedit: « Tò armatum conscendere est prius, quam ».

1297. *Moderarier*. Nempe læva manu; dum dextra, vegeta et expedita, pugnaret efficaciter: nam in curru bijugo *manibus ambabus* bellator, aurigante altero, vigeat. *Wak.*

1299. *Bijugom*. I. e. « conjungere currum bijugum prius est, quam conjungere currus quadrijugos »: vide Virg. *Georg.* III, 18. Mihi autem videor sic feliciter eleganter nec dubitanda conjectura hunc versum restituisse. Nimirum, libri veteres impressi, et exarati manu, dant

Et quam falciferos armatum ascendere currus.

1300

Inde boves Lucas, turrito corpore, tetros,
Anguimanos, belli docuerunt volnera Pœnei
Sufferre, et magnas Martis turbare catervas.

Sic alid ex alio peperit discordia tristis,
Horribile humaneis quod gentibus esset in armis,
Inque dies belli terroribus addidit augmen.

1305

Tentarunt etiam tauros in mœnere belli,
Experteique sues sævos sunt mittere in hosteis;
Et validos Parthei præ se misere leones,
Cum ductoribus armatis sævisque magistris,

1310

bijugo; i. e., nisi fallar, *bijugo*: quæ formula venerandæ vetustatis facile caderet in scribarum importunitatem. Sane, quam illud *bijugo* bonæ loci structuræ refragaretur, Faber conjectavit, *bijugos*; me iudice, minus probabiliter, quamvis colludent Creechius Bentleiusque. *W.*

1300. *Falciferos... currus*. De quibus III, 642.

1301. *Inde boves Lucas*, etc. His 6 vs. subsequ. docet posterius adhibitos fuisse elephantos in prælio. Namque per boves *Lucas* intelligit Poeta elephantos, quos Italia, inquit Plin. lib. VIII, 6, primum vidit Pyrrhi regis bello; et boves *Lucas* appellavit, in Lucanis visos, anno urbis 472. — De *Lucis* autem *bovibus* omnia protrita sunt ac vulgata: vide Hessel. ad Enn. fragm. p. 305; Senec. Hippol. 352; Isidor. Orig. XII, 2; interpretes ad Veget. De re mil. III, 24; Solin. cap. xxv, fin. Nec Lucilius mihi videtur de *elephantis* non recte capiendus, apud Nonium, IV, 349. *Wak.* — *Tetros*; cutis colore nigricantes; non, ut voluit interpretes, horrendos.

1302. *Anguimanos*. Quippe quibus proboscis, quam manum elephantorum vocant, flexilis sit, volabilis, plicabilis; et locum manuum tenent. Vide ad II, 538. — *Pœni docuerunt*. Ante Pœnos

tamen Pyrrhus elephantos in prælio duxerat, sed minus edoctos. Hannibal vero omnia elephantis concusserat (III, 846); ideoque illum hic a Nostro designari crediderim; præsertim ob *magnas Martis catervas*. Sed possis etiam de Pœnorum gente omnino accipere. *En.*

1304. *Alid ex alio*; I, 1108.

1307. *Tentarunt etiam tauros*, etc. His 42 vs. posterioribus docet etiam in prælio adhibitos fuisse tauros, leones et apros. Quos tamen ait magis dominorum detrimento fuisse, quam usui. *F.* — *Mœnere belli*; I, 33.

1309. *Parthei*. Illos potissimum ideo dicit, quod populi orientis essent militari gloria longe præclarissimi, Romanisque maxime formidabiles: unde porro locus hic et vs. 1302, concinnius invicem respondent. *Wak.* — Orell. recepit *partim*, id est, nonnulli, ut VI, 1171 et 1207. « Ipse enim, inquit, vs. 1340 sqq. incertum relinquit utrum id unquam revera factum sit necne: non igitur h. l. certum ejus incepti exemplum afferre poterat. » Sed, etiamsi proprium populi nomen rejicias, rem ipsam non minus h. l. affirmat Lucretius. Et magis placet allata a *Wak.* ratio. *En.*

1310. *Ductoribus*. *Wak.* legit *doctoribus*; quæ lectio minus placet; nam

Quei moderarier heis possent, vinclisque tenere :
 Nequidquam; quoniam, permixta cæde calentes,
 Turbabant sævei nullo discrimine turmas,
 Terrificas capitum quatientes undique cristas :
 Nec poterant equites fremitu perterrita equorum 1315
 Pectora mulcere, et frenis convortere in hosteis.
 Irritata læ jaciebant corpora saltu
 Undique, et advorsum venientibus ora petebant;
 Et nec opinanteis a tergo diripiebant,
 Deplexæque dabant in terram volnere victos, 1320
 Morsibus affixæ validis atque unguibus uncis.
 Jactabantque suos taurei, pedibusque terebant;
 Et latera ac ventres hauribant subter equorum
 Cornibus, et terram minitanti mente ruebant.

leones tunc non edocentur, sed ducuntur; neque *doctoribus* tempus eget. Vide in Disq. var. Ed. — *Sævis*. I. e. durum atque absolutum in belluas imperium exercentibus. *W.*

1311. *Heis*. Suppl. leonibus. Verbum igitur *moderari* regit etiam dativum. Quanquam alii legunt *hos*; quod simul etiam congrueret cum *tenere*.

1312. *Cæde calentes*. Sic III, 643.

1313. *Nullo discrimine*; tam suorum quam hostium *turmas*, agmina equestris, turbabant.

1314. *Terrificas capitum*, etc. Sic II, 633. — *Cristas*. I. e. villosas jubas, hirsutasque; eleganter et magnifice.

1315. *Fremitu*, leonum rugitu; cf. III, 298; Virg. *Æn.* IX, 341.

1317. *Læ*. Feminas nunc pro ipsis leonibus nominat, variata dictione: eleganter tamen, quum seminarum iras sæpius decantent poetæ. Cf. Stat. Theb. X, 414, et ibi not. Ed.

1318. *Undique*, huc illuc, in omnem partem immani saltu irruebant, et obviis quibusque ora ac faciem appetebant.

1319. *Diripiebant*. L. *deripiebant*;

i. e. vi detrahebant equis: minus recte, quum aptissime opponantur invicem *ora petebant*, a fronte facere impetum scilicet, atque a tergo diripiebant; i. e. a postica parte subinde lacerabant. His statim pulchre subjicitur *tertia* lædendi via: adeo nihil supervacaneum est, nihil non integrum, et æquali rotunditate concinnatum. *W.*

1320. *Deplexæ*. Lamb. intell. « deligatæ et solutæ »; quod hic minime ad rem. Melius igitur Creech. et Wak. « arcte amplexæ, valide ambientes ».

1321. *Affixæ*. I. e. in hærentes, *sese affigentes*; ad mediæ vocis usum. Neque aliter Virg. Georg. IV, 238. *W.*

1322. *Suos*; quos mox *socios* vocat vs. 1325.

1323. *Ventres equorum subter hauribant*. Id est, aperiebant et extrahebant sanguinem atque inclusa viscera. Virgilius phrasin sublegit, *Æneid.* X, 313: « huic gladio ... latus haurit apertum ». *Wak.*

1324. *Minitanti mente*, irato animo, furibundi, *terram ruebant*, spargebant arenam. Cf. I, 273.

Et validis socios cædebant dentibus aprei, 1325
 Tela infracta suo tinguentes sanguine sævei,
 [In se fracta suo tinguentes sanguine tela,]
 Permixtasque dabant equitum peditumque ruinas.
 Nam transversa feros exhibant dentis adactus
 Jumenta, aut pedibus ventos erecta petebant: 1330
 Nequidquam; quoniam ab nervis succisa videres
 Concidere, atque gravi terram consternere casu.
 Si quos ante domi domitos satis esse putabant,
 Effervescere cernebant in rebus agundis,
 Volneribus, clamore, fuga, terrore, tumultu: 1335
 Nec poterant ullam partem reducere eorum;
 Diffugiebat enim varium genus omne ferarum,
 Ut nunc sæpe boves Lucæ, ferro male mactæ,
 Diffugiunt, fera facta suis quom multa dedere.
 Sic fuit ut facerent: sed vix adducor, ut ante 1340

1325. *Socios*; dominos scilicet, quos in bellum comitabantur; sic *suos*, va. 1322.

1326. *Tela infracta*. Vide infra in *Disq.* var.

1329. *Transversa*; equi transverso saltu *exibant* dentes aprorum; evitare, effugere conabantur. Sic *exire* ad VI, 1205; Virg. *Æn.* V, 438; Stat. *Theb.* II, 138; IV, 601. Ed. — *Exibant*. I. e. solebant dare operam *exire*, neque exierunt tamen; quæ vis est hujusce temporis minime inusitata. *W.* — *Adactus*, morsus. Vocabulum, ut multa alia apud Lucretium, ἀπαξ λεγόμενον; cf. etiam ad IV, 17. *Wak.* legit *ad actus*.

1330. *Petebant*, feriebant, calcibus aras verberabant, ut ait Virg. *Æneid.* X, 892.

1331. *Ab nervis succisa*, nervos crurum ab apris succisos habentia.

1332. *Terram consternere*; Virgil. *Æn.* XII, 563.

1333. *Si quos ... putabant*, et ideo in

bellum educebant; tum effervescere, etc.

1334. *Effervescere*, in nativam ferociam ebullire. *Wak.*

1337. *Varium genus omne*. Wakef. corrigi jubet *varium ferorum*; quam conjecturam Orell. non immerito inanem vocat. *Forb.* — *Ferarum*, taurorum scilicet et aprorum.

1338. *Ferro male mactæ*. I. e. male habitæ. Sic *virtute mactus*, apud Putschii grammaticos, p. 1750; *vino mactus*, in Arnobii lib. VII, p. 236, atque similia nonnulla. Dicit autem Lucretius, «has feras, jam diu rebus militaribus desuetas, cædem promiscuam olim dedisse, non magis suis, quam hostibus, parcentes; ut hodieque elephantem in prælio vulnerati strages mutuas inferunt, et tumultus». Quæ licet sint longe manifestissima, multi locum male intellexerunt de victimis ad aram sauciis scilicet, diffugientibusque. *W.*

1339. *Suis*; cf. va. 1322.

1340 aq. *Sic fuit ut facerent*. Fieri

Non quierint animo præsentire atque videre,
 Quam commune malum fieret fedumque futurum:
 Et magis id possis factum contendere in omni,
 In variis mundis, varia ratione creatis,
 Quam certo atque uno terrarum quolubet orbi. 1345
 Sed facere id non tam vincundi spe voluerunt,
 Quam dare quod gement hostes, ipseique perire,
 Quei numero diffidebant, armisque vacabant.
 Nexilis ante fuit vestis, quam textile tegmen:
 Textile post ferrum est; quia ferro tela paratur: 1350

potuit ut sic feras omnis generis secum in prælia ducerent prius illi homines, et hinc maximum sibi pararent periculum; sed vix adducor (Cic. De fin. I, 5; De div. I, 18) ad credendum eos tam imprudentes fuisse, ut malum illud sibi et hostibus commune exitiosumque futurum non præviderint ante quam fieret. Plena igitur constructio ita se habebit: « præsentire malum futurum commune et fedum, antequam commune et fedum fieret ». Sic optime procedit oratio; quare miror omnes interpretes in hoc loco explicando hæsisse. Fere similem constructionem vide ad IV, 492. Errat profecto, me iudice, doctiss. Wak. ordinem verborum sic statuens: « vix adducor ut putem hoc futurum, nempe ut non quierint prius videre malum quam fieret »; nam sic non futurum, sed factum fuisse dicendum erat. Male etiam, opinor, alii ante pro antea exponant, ut quam commune quasi per exclamationem intelligatur. Vide Disq. var. Ed.

1343. *Et magis*, etc. Et tamen res adeo incerta est hoc usquam factum esse, hanc unquam consuetudinem unicuique populo peculiarem fuisse et propriam, ut prudentius affirmares hoc in variis universi mundis evenisse, quam in certa qualibet terrarum parte. Id est, Et tamen nullum hujus rei exemplum

apud aliquam gentem certo invenies; vaga tantum et incerta fama est. Nota vero *facere*, *factum*, *facere*, quæ sibi invicem in toto loco respondent. Ed.

1346. *Sed facere*. Si qui igitur talem defensionis modum adhibere, præviderant quidem malum antequam fieret, sed in desperationem adducti voluerunt, etc. Hoc itaque confirmat quod modo ad vs. 1340 diximus. Ed.

1347. *Quod gement*, propter quod gement. H. e. dare ploratus hostibus. Sic Ter. in Ph. V, 9, 63 (1051): « Vin' primum hodie facere, quod ego gauderam, Nausistrata, et quod tuo viro oculi doleant? » *Lamb.* — *Ipseique perire*. I. e. voluerunt, dummodo malis mactarent hostem, nec inulti caderent. *W.*

1348. *Armis vacabant*; qui inermes erant.

1349. *Nexilis ante fuit*, etc. His jam 11 vs. docet post ferri inventionem tantum repertas esse pro nexilibus textiles vestes, quæ ferro parantur. *F.* — *Nexilis vestis*. Nimirum tergora ferarum, vs. 952, 1009 superius; eardem nervis, vel obviis aliis ligaturis quibuscumque, temere connexa. Lucem dabit his Achæmenidis vestitus in Virgilio, *Æneid.* III, 594: « Consertum tegumen spinis ». *W.*

1350. *Post ferrum*, post inventionem

Nec ratione alia possunt tam lævia gigni
Insilia ac fusei, radiei scapeique sonantes.

Et facere ante viros lanam natura coegit,
Quam muliebrem genus; nam longe præstat in arte,
Et solertius est multo genus omne virile :
Agricolæ donec vitio vortere severei;
Ut muliebribus id manibus concedere vellent,
Atque ipsei pariter durum sufferre laborem,
Atque opere in duro durarent membra manusque.

1355

At specimen sationis, et insitionis origo
Ipsa fuit rerum primum Natura creatrix ;

1360

ferri textile, supple tegmen, existit.—
Tela paratur, quod, me iudice, magis
poeticum est vulgato *parantur*. Facile
etenim subintelligimus, *tela* non posse
recte procedere sine *telis*, vel instru-
mentis ferreis. *W.*

1352. *Insilia*. Hæc vox fugit inter-
pretes : Faber demum existimat *Insilia*
esse eam instrumenti textorii partem,
quæ pulsu pedum quatitur, ut staminis
pars modo attollatur modo deprimatur,
et fuso seu radio currenti libere trameare
liceat : idque ab insiliendo. Quam con-
jecturam evertere videtur vox ista adjuncta
lævia. *Creech.* — Insile autem axis est
textorius, circa quem tela volvitur. *F.*
— *Insilia*, *κρότης*, *ἀγρίον*, liciatorium
Vulgatæ (I Sam. 17, 7), lignum in quo
licium involvitur in tela pendula seu ju-
gali, insubulum in tela plana apud Isi-
dorum, XIX, 29. *Orell.* — *Radiei so-*
nantes. Ut Euripides fragm. Meleag. 3,
κρηίδος ἀοιδῶν et similibus Græca
redundat Anthologia. Nec alienus aderit
Virgilius in Georg. I, 294 : "*Arguto*
conjunx percarrit pectine telas". *W.* —
Scapeique. An significant instrumenta
textoris, quorum pulsu tela coarctatur
et condensatur, vel jugum circa quod
stamina volvuntur, videant grammatici.
Creech. — Idem fere quod pecten. *Orell.*

1353. *Facere lanam*. I. e. tractare,
subigere, texere, atque componere de-
mum in vestimenta, *μυχανάσθαι*. *W.*

1356. *Agricolæ*. Ii qui terræ colendæ
incumbebant, mollitiem et segnitiam la-
nam facientibus exprobravere; et ita jus-
serunt ut vellent, etc. — Nec sine con-
tumelia eos hortabantur, lanificium mu-
lieribus ut committere vellent, ipsique
pariter (peræque atque illi qui jamdu-
dum agro colendo vacabant) durum hoc
opus rusticum suscipere, *utque* (an sic
leg. pro altero *atque*!) in opere duro du-
rarent membra. *Orell.*

1359. *Duro durarent*. Versum spu-
rium esse monuit Faber; perperam;
quia versiculum non tantummodo defen-
dere valeat ἀφελειν quædam vere Lucre-
tiana, sed apertissima Maronis imitatio,
in Georg. IV, 114 : "*Ipsæ labore manum*
duro terat". *W.*

1360. *At specimen sationis*, etc. His
18 vs. docet de prima agricultura, cu-
jus rudimenta prima ostendit hominibus
ipsa natura; quandoquidem decidui ar-
borum fructus suo tempore pullulare ac
crescere in virgas videbant, quas et trans-
plantare, et inserere diversis arboribus
ausi sunt. Interim varia cultura terram
cicurabant, quæ multo cum fœnore
dulces fortis ex agrestibus rependebat.

Arboribus quoniam baccae glandesque caducae
 Tempestiva dabant pullorum examina subter;
 Unde etiam lubitum est stirpeis committere rameis,
 Et nova defodere in terram virgulta per agros. 1365

Inde aliam atque aliam culturam dulcis agelli
 Tentabant; fructusque feros mansuescere terra
 Cernebant indulgendo, blandeque colundo:
 Inque dies magis in montem succedere sylvas
 Cogebant, infraque locum concedere culteis: 1370
 Prata, lacus, rivos, segetes, vinetaque laeta,
 Collibus et campis ut haberent; atque olearum
 Cærula distinguens inter plaga currere posset,

F. — *Specimen*, exemplum, documentum sationis fuit ipsa natura.

1362. *Baccæ*. Vox ea diversorum fructuum genera significat, ut lauri, olivæ, palmæ, corni, myrti, et aliarum id genus arborum. *Fay.* — *Caducae*, deciduæ, lapsæ.

1363. *Pullorum*. Vocem pariter adhibuit de *surculis arboreis* Cato De re rust. cap. 51. Sic *arborum pulluli* apud Plinium Hist. Nat. XVII, 12. — *Examina*, de rebus non animatis: quod notandum. *W.* — Audacius etiam Eurip. Bacch. 709, γάλακτος ἐσπεύς dixit. *Or.*

1364. *Lubitum est*. Quasi merum experimentum temere periclitari vellent; prorsus dubii, an talis esset insitio feliciter, necne, processura. *W.* — *Stirpeis committere rameis*. Unum hoc est e pluribus insitionis genus: Gallice, *greffer en sente*. Sed de variis modis, quibus arbores naturaliter et artificiose proveniunt, consule Virgilium Georg. lib. II ab initio. *F.*

1365. *Virgulta per agros*. Cf. supra vs. 933; Virgil. Georg. II, 346.

1366. *Dulcis agelli*, cultori suo dilectissimi.

1367. *Fructusque feros*; Virg. G. II, 36. — *Mansuescere terra*. *Wakel.*

interpretatur: «mansuescere cum terra, scilicet mansuescere»; ingeniose quidem, sed forsitan paulo subtilius. *Terra*, id est, in terra, scilicet excolta. *En.*

1368. *Indulgendo*. Virg. Georg. II, 277: «indulge ordinibus».

1369. *In montem succedere sylvas*. Hercle prosopopœiam elegantissimam habemus: *Sylvas*, animatas quasi, cernere videmur ex hominum cultura se de planitie in montem pedetentim subducentes. *W.*

1370. *Infraque locum*. Duo hæc verba jungunt interpretes: locum qui esset infra, seu locum inferiorem. Eodem vero redit si intelligas: «infra, in inferiore parte, in vallibus et plauitiis camporum, frugibus locum cedere». *En.*

1372. *Haberent*; scilicet ipsi homines. — *Atque olearum cærula plaga*. Ut Pindarus Ol. III, 23, pereleganter, γλαυκὸν ῥα κόσμον ἰλαίας. Et nihil delicatius, nihil suavius, nihil denique ex omni parte mollius et castigatius, his versibus Lucretianis vel optari, vel fingi potest: quorum putem non immemorem Virgilium fuisse, ad Georg. II, 284, 285, quo te recipias. *W.*

1373. *Distinguens intercurrere*. Ut cæruleis ordo olivarum per agros exten-

Per tumulos et convalleis camposque profusa.

Ut nunc esse vides vario distincta lepore

1375

Omnia; quæ, pomis intersita dulcibus, ornant,

Arbustisque tenent felicibus obsita circum.

At liquidas avium voces imitarier ore

Ante fuit multo, quam lævia carmina cantu

Concelebrare homines possent, aureisque juvare.

1380

Et Zephyri, cava per calamorum, sibila primum

Agresteis docuere cavas inflare cicutas.

Inde minutatim dulceis didicere querelas,

Tibia quas fundit, digitis pulsata canentum,

Avia per nemora ac sylvas saltusque reperta,

1385

Per loca pastorum deserta, atque otia dia.

Sic unum quidquid paullatim protrahit ætas

In medium, ratioque in luminis eruit oras.

Hæc animos olleis mulcebant atque juvabant

sus intercurrere posset, eosque grata varietate distinguere.

1376. *Ornant*, ipsi homines.

1377. *Obsita circum*, circumsata.

1378. *At liquidas avium*, etc. His jam 44 vs. docet de primis musicæ rudimentis. *F.* — *Liquidas*, II, 145.

1379. *Lævia*. Nam quod gratum sensibus, illud læve Epicuro. *Creech.*

1380. *Aureisque juvare*, auresque delectare. Sic vs. 1389.

1381. *Et Zephyri*. In dubio est, quam constructionem voluerit poeta: utrum *Zephyrei* in primo cas. num. plur. *per cava sibila*, i. e. sibilas cavitates: an *sibila Zephyri*, casu patrio; quæ mihi videtur longe elegantior. *W.* — *Cava calamorum*, cava calamorum.

1382. *Cicutas*, calamos, cannas. Sic IV, 590: « Unco sæpe labro calamos percurrit hiantes »; et inf. vs. 1406.

1383. *Dulceis querelas*. Redi ad IV, 586. Et sane *querula vox* quædam pro-

pria est *cantantium poetarum*; consulas Quintil. Instt. I, 8, init. cum Euripid. Med. 149, et schol. ad Hippol. 750 ed. Egertoni. *W.*

1385. *Reperta*. Tibia, inquam, ista quam per avia nemora, et saltus repertam pastores otio abundantes in locis desertis exercebant. *Cr.*

1386. *Otia dia*. Hoc dictum est propter *deos sylvestres*, quos vulgus credit in his locis inhabitare; conseras IV, 582-594. *W.*

1387. *Sic unum*, etc. Hi 2 vs. repetuntur vs. 1453. — *Quidquid*, quidque. Sic vs. 771, et alibi passim.

1388. *In medium*, in publicum, in lucem.

1389. *Hæc animos olleis*, etc. H. e. his cantibus rudes illi homines mulcebantur ac delectabantur eo ipso tempore, quo epulabantur et satiabantur. Vel, una cum cibo, quo satiabantur, agresti musica animos suos oblectabant. *Lamb.*

Cum satiate cibi; nam tum sunt omnia cordi.

1390

Sæpe itaque inter se, prostratei in gramine molli,

Propter aquæ rivum, sub ramis arboris altæ,

Non magnis opibus jocunde corpora habebant:

Præsertim, quom tempestas ridebat, et anni

Tempora pingebant viridanteis floribus herbas.

1395

Tum joca, tum sermo, tum dulces esse cachinnei

Consuerant: agrestis enim tum musa vigebat.

Tum caput atque humeros plexis redimire coronis,

Floribus et foliis, lascivia læta monebat:

Atque extra numerum procedere, membra moventeis

1400

Duriter, et duro terram pede pellere matrem:

Unde oriebantur risus, dulcesque cachinnei;

Omnia quod nova tum magis hæc et mira vigebant.

Et vigilantibus hinc aderant solatia somno,

Ducere multimodis voces, et flectere cantus;

1405

Et supera calamos unco percurrere labro:

1390. *Satiare*, satietate. Utrumque enim dicitur, *satiare*, *satietas*; II, 1038.

— *Nam tum*, quum saturi sunt homines, *sunt omnia cordi*, omnia grata sunt; nihil eos sollicitat; omnibus vitæ jucunditatibus plene fruuntur. Non opus est igitur Fabri conjectura *otia*, quam Wakef. in textum admisit. Possis etiam int. «*hæc omnia*, quæ memoro»; sed alterum malo. En.

1391. *Sæpe itaque inter se*, etc. Hi 5 vs. positi sunt fere iidem lib. II, 29 sqq.

1396. *Dulces cachinnei*, suavi inno-cuoque risu se delectabant.

1397. *Agrestis musa*; Virgil. Ecl. VI, 8.

1398. *Humeros*; qui coronis scilicet, collo superimpositis, obumbrabantur. Ovidius est huic loco commodus, in Fast. II, 739: «*fasis per colla coronis*». *Wak.*

1400. *Extra numerum*. H. e. non in numerum, incomposite. Cui opponitur, in numerum, vel ad numerum; IV, 790. — Sic Virg. Georg. I, 350: «*Det motus incompressos* et carmina dicat».

1401. *Duriter*, dure, rustice; ideo non molliter et venuste. — *Matrem*; II, 599.

1404. *Vigilantibus*. His novis voluptatibus adeo delectabantur, ut sese vel somno fraudare non gravarentur, dummodo choreis, cantibus, et conviviis, plene vacare possent, atque indulgere festivitati: nec minus hæc sunt hodiernis hominibus deliciæ, quam antiquissimis. *Wak.* — *Solatia somno*; deficienti scilicet; id est, vice somni, pro somno.

1405. *Ducere multimodis*; vocem varie fingere ac figurare; seu voce varie figurata cantillare. *Lamb.*

1406. *Supera*, supra, nimirum in superiori parte calamorum. Vide IV, 590.

U de etiam vigiles nunc hæc accepta tuentur,
Et numeris servare genus didicere; neque hilo
Majore interea capiunt dulcedine fructum,
Quam sylvestre genus capiebat terrigenarum.

1420

Nam, quod adest præsto, nisi quid cognovimus ante
Suavius, in primis placet, et pollere videtur;
Posteriorque fere melior res olla reperta
Perdit et immutat sensus ad pristina quæque.
Sic odium cepit glandis; sic olla relictâ
Strata cubilia sunt herbis et frondibus aucta.
Pellis item cecidit, vestis contemta ferina;
Quam reor invidia tali tunc esse repertam,

1415

1407. *Unde etiam vigiles.* I. e. vel jam vigilantes, ut olim, vs. 1404; et somnum sic bene compensatum hodieque reputantes. *W.* — Unde etiam nunc excubim, custodes, qui somnum arcere volunt, cantare solent. Cf. *Æschyli Ag.* 16. *Orell.* — *Tuentur*, observant.

1408. *Genus;* genus suum conservare singulis numeris.

1409. *Majore.* Junge « fructum majore dulcedine ». Alii legunt *majorem*. Nec refert utrum velis id *dulcedine* pendere ab *fructus*, an ab *majorem*, si hæc lectio ardeat; quæ sane nobis non videtur ea simplicitate, qua recepta. *W.*

1410. *Sylvestre genus terrigenarum.* Homines prisci e terra nati, et in sylvis primum degentes. Sic vs. 1426, et supra vs. 803 sqq.

1411. *Nam, quod,* etc. *Wak.* suspicatur Lucretium scripsisse *Jam, quod,* quamquam concedit *nam* transitionibus quæque inservire. Vide supra ad 1272. *Forb.*

1413. *Posteriorque.* Duplex est constructionis via; vel, « Illaque melior res posterior reperta perdit sensus » : quæ placet nobis, ut elegantior et simplicior; vel, « Posteriorque res melior perdit illa

priora reperta, et immutat sensus » : quæ videtur minus signata, durior, ac tortuosior; arrisit tamen editoribus, et pluribus interpretibus. Liberum sit iudicium lectoribus. *W.*

1414. *Immutat sensus ad pristina.* H. e. facit ut pristina quæque minus grata sint et jucunda sensibus, quam antea fuerant. *Lamb.*

1415. *Sic odium,* etc. Rem confirmat exemplo, atque ostendit inventis frugibus odium glandis cepisse mortales: inventis textilibus et purpureis vestibus pelles fuisse contemptui; et similia. *F.* — *Cepit* eos; III, 80; vulgo *cæpit*.

1416. *Frondibus;* vs. 985.

1417. *Ferina.* Vulgo post *ferina* ponunt *est*, vetustis libris reclamantibus. Ordo est: Pellis, ferina vestis, cecidit contempta. *W.*

1418. *Quam reor invidia,* etc. H. e. quam vestem ferinam ita puto inventori ipsi fuisse invidiosam (invidiæ causam), ut is, qui primus eam gessit, per insidias ab aliis fuerit interfectus. *F.* — *Tunc,* quum omnes veste egerent, et tempestatum injurias paterentur. *Wakef.* autem e tribus MSS recepit *nunc,* quod cum *reor* jungit. *En.*

Ut letum insidiis, qui gessit primus, obiret;
 Et tamen inter eos distractam, sanguine multo, 1420
 Disperiisse; neque in fructum convortere quisse.

Tunc igitur pelles, nunc aurum et purpura curis
 Exercent hominum vitam, belloque fatigant;
 Quo magis in nobis, ut opinor, culpa resedit:
 Frigus enim nudos sine pellibus excruciat 1425
 Terrigenas; at nos nil lædit veste carere
 Purpurea, atque auro signisque rigentibus apta;
 Dum plebeia tamen sit, quæ defendere possit.
 Ergo hominum genus incassum frustra laborat

1420. *Et tamen.* I. e. « At, quamvis primo reliqui patienter ferrent inventorem gerere, postea tamen rixam exortam reor, et vestem inter pugnantium manus dilaceratam periisse. » Quibus nihil vidi-
dus cupias, et efficacius: editores autem non poenituit de suo infercire tandem. Wak. — Aliter ego *et tamen* caperem; id est, et quamvis eum spoliaverint, præda tamen non fructi sunt, etc. Vel cum Orellio: « nihilominus, quantumvis esset pretiosa »; coll. vs. 1095, 1124, 1176. Ed. — *Sanguine multo*; scil. effuso; absolute dictum.

1421. *Disperiisse.* Sic, vel *Disperisse*, libri veteres universi: editores nihilominus, nescias impudentius an indoctius, de suis somniis *Dispersisse* intruserunt in contextum: non animadvertentes scilicet verbum *convertere* in absoluto sensu poni, ad morem usitatisimum poetæ: redeas ad IV, 136, et vs. 616, 829 superius. Quod dedimus, id solito cum iudicio Bentleius unice probabat. W.

1422. *Tunc igitur pelles*, etc. His 13 vs. jam luxum hominum posteriorum damnat Poeta, qui non jam pro pellibus aut veste ferina pugnent, sed pro auro et purpura; quum tamen homini sat sit plebeia vestis, ad frigus arcendum. F.

— *Aurum et purpura.* I. e. aurata et purpurea vestis, ut sese explicat Poeta vs. 1427.

1424. *Quo magis.* Quam ob causam magis etiam culpandos censeo. — *Resedit.* De re jam diu vigente loquitur, et adhuc manente; quasi stationem dadum occupaverit, atque inveteraverit. Hæc autem verbi forma longe efficacior ea, quam editores ex arbitrio dederunt, exemplarium veterum auctoritatem proculcantes; *residit* scilicet. W.

1425. *Frigus enim nudos*, etc. Necessitas enim primo vestium usum reperit; frigoris scilicet arcendi causa. Deinde luxur et voluptas provexerunt purpureas et auro insignes atque acu pictas vestes. Lamb.

1426. *Terrigenas*; vs. 1410.

1427. *Rigentibus*; Virg. *Æneid.* XI, vs. 72.

1428. *Plebeia tamen quæ defendere possit.* Horatius imitatus est locum, in Sat. I, 3, 14: « toga, quæ defendere frigus, Quamvis crassa, queat ». *Defendere* autem in Caro sonat simpliciter *tegere*. W.

1429. *Incassum frustra*; vide ad II, 1060. — *Laborat.* Quia non contentus est parvo ac modico, nec cognoscit, quæ sit habendi finis. Lamb.

Semper, et in curis consumit inanibus ævom :

1430

Nimirum, quia non cognovit, quæ sit habendi

Finis, et omnino quoad crescat vera voluptas :

Idque minutatim vitam provexit in altum,

Et belli magnos commovit funditus æstus.

At vigiles mundi magnum et vorsatile templum

1435

Sol et luna suo lustrantes lumine circum

Perdocuere homines annorum tempora vorti;

Et certa ratione geri rem atque ordine certo.

Jam validis sæptei degebant turribus ævom;

Et divisa colebatur discretaque tellus.

1440

Tum mare velivolis florebat propter odores :

Auxilia ac socios, jam pacto fœdere, habebant :

Carminibus quom res gestas cœpere poetæ

Tradere; nec multo priu' sunt elementa reperta.

1432. *Quoad*; vs. 1212.

1433. *In altum*, in mare, in medios fluctas, ideoque in medias tempestates. — Ceterum nobilissimam habemus in Læcretio translationem, et ex omni parte pulchre concinneque procedentem. Nec, qui sequuntur, versus quispiam veterum nativis leporibus ac venustate simpliciter superavit. *W.*

1435. *At vigiles mundi*, etc. His 4 vs. scribit Poeta mortales ex solis et lunæ cursu didicisse annorum tempora circumagi, atque in orbem redire, et statos ac certos esse rerum ordines. *Lamb.* — *Vigiles sol et luna*. Pereleganter; utpote qui, nunquam defatigati cursum, ne nocte quidem, cunctis quiescentibus, « dulci declinant lumina somno ». *W.* — *Mundi templum*, cælum; vs. 491, 492, et II, 1039.

1437. *Perdocuere*. I. e. *plena et planissime docuere*; quasi monita constantissime repetita talium doctorum nemo, necnon communi præditus, non posset intelligere. *W.*

1439. *Jam validis sæptei*, etc. His 18 vs. postremis docet Poeta de prima artium et poeseos origine; cœperunt enim tandem poetæ canere facinora, hymnisque heroas concelebrare. *F.*

1440. *Discretaque*, limitibus scilicet et finibus distincta.

1441. *Tum mare velivolis*. I. e. navibus; quæ vox facile subintelligitur, quum epitheton positum alii nihilo, saltem apud veteres, conveniat: vide Bos. *Ellip.* Græc. nomm. voce Ναύς. *Wat.* — *Florebat*, celebrabatur; a multis navibus percurrabatur; cf. I, 256. — *Propter odores*. I. e. luxuriosissimas merces quaslibet. Eleganter utique, quod odorum orientalium maximus erat usus, et pretium maximum, Romanis, uti satis liquet plurimis ex scriptoribus: conferas modo velim, in re mihi dubitanda, Horat. Od. I, 31, 10-15. *W.* — Vide *Disq.* var.

1442. *Pacto fœdere*; per fœdera inter gentes inita.

1444. *Nec multo prius*. Nimirum,

Propterea, quid sit prius actum, respicere ætas 1445
 Nostra nequit, nisi qua ratio vestigia monstrat.

Navigia, atque agri culturas, mœnia, leges,
 Arma, vias, vesteis, et cetera de genere horum,
 Præmia, delicias quoque vitæ funditus omneis,
 Carmina, picturas ac dædala signa, politus 1450

Usus et impigræ simul experientia mentis
 Paullatim docuit pedetentim progredienteis.

Sic unum quidquid paullatim protrahit ætas
 In medium, ratioque in luminis erigit oras.

prius quam poetæ res gestas carminibus tradere cœperunt. *Lamb.* — Vide Disq. var. — *Elementa*; I, 198.

1445. *Prius actum*, quam elementa literarum essent reperta. — *Respicere*; nam quæ præterita sunt, retro esse dicuntur. Horat. Od. III, 29, 46: « quodcumque retro est ». *Lamb.*

1446. *Qua*. Suppl. via, aut ratione. Adverbialiter usurpatur.

1447. *Navigia*. Quorum inventionem magna cum elegantia ingenii Maximus Tyrius pedetentim persequutus est in *Disq.* XII, 2: nec te, venuste lector, pigebit locum adiisse. *W.*

1448. *Vias*. Convenit Tibullus, I, 3, 35: « Quam bene Saturno vivebant rege, priusquam Tellus in longas est patefacta vias ». *Wak.*

1449. *Præmia*; vs. 868, 1150. — *Præmia vitæ* sunt commoda atque utilitates vitæ, sine quibus beate duci nequit; *deliciæ* autem sunt ille *cultus* supervacaneus, sine quo jucunde duci nullo modo potest. *W.*

1450. *Dædala signa*; sculpturam; I, 7; II, 505. — *Politus usus*. Sic scribendum esse mihi lectionis varietas persuasit. *Politus* autem *usus* is est, qui polituram vel pariat, vel habeat, atque ad perfectionem aliqualem sit excultus. *W.* — Vulgo *polire*. Orellius autem, qui

dubitat an *politus usus* cum vera latinitate congruat, edidit *politos*, coll. III, 308, hoc sensu: Usus igitur et experientia docuerunt homines semel *politos* navigia, etc. Quum vero *politos* non optime conveniat seqq. *pedetentim progredientes*, *Wak.* lectionem, Eichst. et Forbigero probatam, prætuli, *usus politus*, id est, qui politos facit. *En.*

1452. *Pedetentim progredienteis*. Sic vs. 534. — Alii legunt *progredientes*; ut sensus sit: Usus et experientia, sensim progredientes, docuerunt; quam lectionem magis Lucretianam putat *Wak.* Mihi autem secus videtur ob verbum *docuit*, quod nullo modo sic cum *progredientes* jungi posse arbitror. Ergo int. « usus docuit homines, paullatim progredientes, etc. » *En.*

1453. *Sic unum quidquid*. Conf. vs. 1387 sq. — Quæ arte et ratione constant, inquit, non fuerunt uno eodemque tempore inventa et perfecta; sed primum inventa, eaque nondum satis polita; deinde temporis tractu perfecta ac perpolita. *L.*

1454. *Erigit*. Ut arbor, vel quævis planta procerior, *erigitur* e telluris tenebris. Editores, contra libros veteres universos, reponunt *eruit*, ex vs. 1388 accersentes. *Wak.* — Orellius tamen, etsi concedit, « Lucretium interdum consulto similes versus leviter immutasse », ta-

Namque alid ex alio clarescere corde videbant
Artibus, ad summum donec venere cacumen.

1455

men utrobique idem verbum præstare arbitratur, causa non addita: quare hic etiam *eruit* edendum curavit. « Non enim, scribit cum Oudendorpio ad Apuleii Met. I, p. 470, ea tantum *erui* dicantur, quæ in terræ latent visceribus, sed et illa quæ in abdito sunt recondita ». Mihi et codd. auctoritas et Lucretii consuetudo vulgatam satis superque defendere videntur. *Forb.*

1455. *Alid*; I, 1108. — *Clarescere*. Videtur sermo venustissime translatus

ab oriente sole, pedetentim progrediente, et ætherias arces tandem conscendente. *W.* — *Videbant*. Vulgo *videmus*, quod primo aspectu blanditur, ut sit sententia generalis. Sed alteram lectionem vindicat in primis v. *corde*, quod junctum cum *videmus* otiosum est: contra, « homines prisci illi mente videbant in artibus aliud ex alio clarescere, id est, perfectius reddi ». *Orell.*

1456. *Summum cacumen*; I, 897; II, 1130.

IN LIBRUM QUINTUM

DISQUISITIONES VARIAE.

30. *Thracen*. Universa exemplaria, si P. excipias, hunc versum sequenti postponunt. Sequentes duos omittit Vind. codex; et omnes alii, præter P. versum integrum, haud dubie insititium cujusdam glossatoris, uncinis cancellatum, non agnoscunt. Nimirum, voces ipsæ *Stymphala colentes* mentem poetæ satis declarant, ut ut aliter senserit sciolus ille interpolator. Si constaret alicunde, locum fuisse Thraciæ, *Stymphalum* nomine, de quo tamen disquirens undequaque nihil valui reperire, satis manifestum est ex consensu codicum, hos versus ita probabiliter constituendos fore: « Et Diomedis equi, spirantes naribus ignem, Tanto opere officerent nobis, Stymphala colentes Thracia, Bistoniasque plagas, atque Ismara propter? » Et profecto memet tantum non persuasum habeo, a Lucretii manu haud aliter periodum provenisse: atque doctior forsitan aliquis rem posthac ad liquidum perducere feliciter valebit. *Wak.* — Pro *Thracia* autem; omnium fere librorum lectione, quam *Wak.* retinuit *loca* subintelligens, quod mihi audacius videtur, edidi *Thraciam* duabus syllabis pronuntiandum. *Forb.* — Plura jamdudum hoc loco turbata fuisse apparet, sed quum doctus aliquis interpolator versuum transpositione et supplemento illo *uncisque... volucres*, haud infeliciter ea redintegrare conatus sit (nam hodieque artifices in fingendis Stymphalidibus sequuntur nostri emendatoris judicium; vid. Visconti, *Mus. Pio-Clementino*, t. IV, p. 263, ed. Mediol.) nec respuendam duxi lectionem *Thracen*. In talibus profecto aut codd. lectio, quamvis manca, sine ulla varietate retinenda est, aut in levioribus quoque correctoris judicio obtemperandum. *Orell.*

36. *Oceanum propter*. Sic edidi cum Bodl. Vind. Brit. 2, 3, et cunctis edd. vett. Orellium sequutus, qui recte observat, librarios ubivis fere adjectivum *Oceanus* obliterare tentavisse. *Wak.* tamen servavit Lambini conjecturam, *Propter Atlanteum litus*, quia in omnibus codd. Lambini *propter Atianeum* legitur. *Forb.* — *Pelagique severa*. Vind. Brit. 3, et omnes edd. vett. *sonora*; minus bene. *Orell.* hic ut ad VI, 620, lægit *pelage*.

45. *Insinuandum*. Si Saturnium audimus, gerundia hæc usurpantur

IN LIBRUM QUINT. DISQUIS. VARIE. 111

in nominativo plurali, quod fieri censet in hoc Lucretii, ubi *insinuandum* poni censet pro insinuanda. Sed fallitur. Nam *pericula* est casus incusativus. *Voss.* De Anal. III, 10.—Libri autem plurimi *sunt* exhibent; vix unus et alter *tunc*, quod vulgares editi recepere.

48. *Spurcitia ac petulantia.* Sic libri; Lamb. ex arbitrio *spurcicies*, *petulantia*; audacissime. Item editores impudentes de suo *desidiesque.* *Wak.*

64. *Cernere quom.* Lambinus *cernere uti.*

65. *Nunc huc.* Editores contra libros *nunc me huc.*

79. *Hæc.* Ita Lugd. 1, 2; Poor. Cant. quos Hav. *Wak.* Eichst. Orell. sequuntur. Bodl. Ald. 1, 2, Bon. Junt. *hic*, ut vulgo editur; reliqui omnes *hoc.* *Forb.*

94. *Quorum.* Edd. *horum*, contra libros. Vide ad II, 347.

99. *Accidat.* Retinui cum Eichst. et Orell. vulgarem lect. quam meliores libri, et quod rectissime Orell. commemorat, locus parallelus I, 921, ubi æque subjunctivus sequitur, tuentur. *Wak.* *accidit*, cum Vind. Poor. Brit. 2, 3, et vett. edd. *Forb.*

113. *Tripode e Phæbi.* Vulgatam lectionem cum Eichst. et Orellio servavi. *Wak.* *tripode a* recepit. *Forb.*

116. *Wak.* ante *cælum* e plurimis libris inseruit *et*, quod cum Eichst. et Orell. rursus omisi. *Forb.*

123. *Ab numine.* Sic Junt. et Ald. 2, a quibus quum plurimi libri (certe reliquæ edd. vett.) præpositionem prorsus omittant, non recessi. *Wak.* tamen *a numine*, nescio cum quibus libris. *Forb.*

129. *Non æquore.* Editores impudenter de suo *nec in.* *Wak.*

134. *Longius.* Editores *longiter*, libris reclamantibus.

135. *Quod si posset.* Vulgo *hoc si*, membranarum haud dubie invitis. — Superioribus ex. Sicut in æthere non arbor, etc. — usque ad decimum vs. — Tandem in eodem homine, etc. — probare suscepit Lucretius, sidera, cælum, animata non esse; sed quum hi quatuor versus (135-138) ad materiem, qua de agitur, nil faciant, huc illos temere ex lib. III cum ceteris translato fuisse arbitrò. *Fab.* — Quatuor hi versus ad rem æque ac reliqui faciunt. Nam si in ipso nostro corpore nervis, venis, et

sanguine instructo certa et definita loca sint, ubi anima et animus seorsum nascantur et exsistant; frustra animam et animum in cœlo, mari, terra, aliisque corporibus, nullis omnino organis donatis, aliquis requirat. *Creech.*

153. *Si tangi.* Vulgo *quod tangi*; sed nostra lectio doctior videtur et probabilior. *Wak.*

159. *Allaudabile.* Ita omnes libri, nisi quod voces disjunctas exhibeant. Vulgo *id laudabile.*

163. *Ulla vi.* Vulgo *ullum de.* — Arrisit tamen scriptura optimorum codd. *ulla vi ex sedibus*, neque enim tam ab ullo mortalium negat Lucretius moveri hos eisdem sede sua velle; quam ulla vi et rationatione, quantacumque illa solida sit atque veritatem evincens. *Hav.*

168. *Aggrediantur.* *Wak.* e nonnullis codd. *adgredientur*, id est adgressuri sint, vel nunc, vel posthac; sed nimis profecto religiose, iudice Orellio.

186. *Quidque.* Sic *Wak.* cum libris fere omnibus; vulgo *quidnam* ex editorum arbitrio. *Forb.*

228. *Cui tantum in vita restet transire malorum.* Profert hunc versum Lactantius Firmianus lib. De opif. Dei, cap. 3, his verbis: « Itaque naturam non matrem esse humani generis, sed novercam: quæ cum mutis tam liberaliter se gesserit, hominem vero sic effuderit, ut inops, et infirmus, et omnis auxilii indigens, nihil aliud possit, quam fragilitatis suæ conditionem ploratu ac fletibus ominari, scilicet, Cui tantum in vita restet transire malorum. Quæ quum dicunt, vehementer sapere creduntur, propterea quod unusquisque inconsiderate suæ conditioni ingratus est. Ego vero illos numquam magis desipere contendo, quam quum hæc loquuntur, etc. » *Lamb.*

230. *Nec crepitacillis opus est.* Quum in quibusdam libris manuscr. scriptum reperissem, *Nec crepitacula eis opus est*, non dubitavi, quin ea scriptura a recta et vera, *Nec crepitacula eis opu' sunt*, esset depravata. Nam quod in omnibus libris vulgatis legitur, *Nec crepitacillis opus est*, et ita in Bertin. non dubito, quin hæc scriptura subdita sit ab eo qui *Nec crepitacula eis opus est*, ferri non posse animadverteret, nec veram excogitare posset. *Lamb.* — Vulgo *Nec crepitacula eis opu' sunt*; satis horride et libris vetustissimis atque incorruptissimis reclamantibus. *Wak.*

240. *Debet eadem omnis.* Sic scriptum est in universis exemplaribus, excepto M. quod ad hunc modum variat: « Debet omnis idem mundi ».

Jam vero mireris audaciam et inscitiam editorum, versum ex sua officina sic recusum referentium: « Debet tota eadem mundi natura putari ». Non aliter exhibet sane, si collatori fides, Vindobonensis codex: sed illa fides isti collatori minime adhibenda est hoc tempore. *Wak.*

242. *In mortalibus.* Vulgo *et*; sed ex arbitrio editorum; quum codices exhibeant *nativo immortalibus*, vel *nativum mortalibus*. Unde solerti conjectura nostram lectionem eruit *Wak.* Ed.

248. *Corripuisse.* Sic omnia apud Wakef. exemplaria. Vulgo *ne me arripuisse*, i. e. ne forte me existimes per vim, et temere, et sine ratione assumissey quasi abs te datum et concessum, id quod sumsi et posui, nempe parteis mundi interituras, etc. Alii *me* ejiciunt, ita ut sit in hoc versu Ennianus hiatus: quod improbat valde Lambinus. — Pluribus tamen adductis exemplis hiatui isti favet Jo. Ger. Voss. De arte gramm. II, 16. *Hav.*

258. *Alid auget.* Olim edideram *quodcumque alid auget*: mendose autem putabam in vulgatis legi *alit*. Nunc receptam scripturam retineo, ut intelligamus, *alit*, *auget*, posita esse ἀλλήλων, ut illa, *subat*, *ardet*, IV, 1195, et subintelligamus aliud, seu alias res. *Lamb.* — *Alid* veterrimi et incorruptissimi codices. *Wak.*

259. *Roditur.* Vulgarem cum Eichst. servavi, quæ aptissima videtur. *Wak. redditur*, quod per *restituitur* explicat. At, si concedamus Lucretium voce *reddere* hoc sensu usum fuisse, eo tamen hæc lectio resellitur quod in prioribus duobus exemplis, quibus hæc sententia per præterea annectitur, de amissis modo et perditis, non de restitutis corporum particulis sermo fuit. Ejusdem vero vocabuli repetitionem in versibus se excipientibus attentum Lucretii lectorem non potest offendere. *Forb.*

261. *Libatur.* *Lamb.* et vulg. editt. *limatur*, contra libros, quorum lectionem *Hav.* et *Wak.* jure restituerunt. Vide ad III, 11. *Forb.*

268. *Diminuunt.* Sic editores rectissime, quamvis unus modo *Brit.* 1, huic lectioni faveat; ceteri libri omnes *diminuunt*; cf. vs. 324. *Forb.*

274. *Quid.* Sic legunt, ni fallor, omnes editi membranæque; neque opus erat licentia doctorum, de suo qui suppeditantium. *Wak.*

275. *Privas*, singulas, vel proprias. Sed si in *singulas* interpretemur, videbitur legendum, *privas mutatur in horas*: sin *proprias*, ferri poterit scriptura recepta, *privas mutatur in oras*: ut per *oras proprias* intelligamus extremitates ignis, aquæ, et terræ. Ego tamen *privas mutatur in horas* legi malo. *Lamb.*

285. *Disperit et.* Sic omnes vetusti, tam editi, quam MSS. Recentiores excuderunt *eii*, contra morem poetæ sic geminantes literam. *Wak.*

301. *Ignibus ei.* Alii *ejus*; cf. vs. 285.

310. *Fati protollere fines.* Secutus eram initio codicem Bertinian. et Vatic. et vulgatos fere omnes, Paris. utrosque Venetos, Lugdunenses; in quibus est *procellere*. Nunc ex aliis vet. libris, qui, ut olim lectori indicavi, habent partim *protellere*, partim *prætolle*, *protollere* edendum curavi. *Protollere* autem *fineis fati* dictum pro: diem mortis proferre. Usus est hoc eodem verbo et Plautus non semel, neque uno loco; sic Casina II, 8, 11, etc.; III, 5, 43. *Lamb.*

312. *Denique non monumenta virum dilapsa videmus.* Hunc versum Lucretii non esse dejerare possim; probare autem, hic labor est: sed qui sensum aliquem veteris Musæ habent, ii pedibus in sententiam nostram ibunt. Certe minus in clausula orationis dicit quam in principio dixerat. *Faber.* — Vide supra in notis.

313. *Querere proporro sibi cumque senescere credas.* Ita libri vet. Haud scio etiam, an sit versus spurius. Marullus primus et hunc depravavit: *Cedere proporro subitoque senescere casu.* Quæ hæc est impudentia? *Gif.* — In quibusdam legitur, *Omni que proporro subitoque senescere casu?* Sed istud *omni que* vitiosum est, neque erit unquam, ut id vel *διανοία*; vel metri ratio pati possit; et tamen ejus unius vocalæ ope vestigia veræ lectionis deprehendimus: «Omniaque ut porro subitoque senescere credas, Non ruere avolsos silices a montibus altis?» Repetendum autem *ἀπὸ κορυφῆς cernis*, unde ceteræ interrogationes pendent. *Faber.* — Docti quidam in voce *proporro* mendum subesse suspicantur, et legendum *proretro* censent. Ego nunc utrumque versum, et eum qui in codicibus antiquis repetitur, et eum qui in vulgatis et recentioribus, spurium et suppositum esse arbitror. *Lamb.* — Jam vero scripsi versum, prout invenitur in vetustissimis incorruptissimisque exemplaribus, L, M, O, Z, Ω, adeo ut de sensu, si minus probus sit et commendabilis, necessum est ipse poeta videat. Tales libros consentientes temere proculcare non est meum. *Wak.* — Sensus receptæ lectionis, quem non nego paullo obscuriorem esse, hic esse debet: Nonne sæpe monumenta tam cito corrui videmus, ut aliquis credere possit, ea ipsa quocumque modo querere sibi senescere, id est, senectutem. *Forb.*

319. *Omnes terrarum.* Sic clare A codex; P. *terrai*: sed ex aliorum omnium vocabulo, *terram* utique, faciliior est lectionis nostræ derivatio. Vulgari solet, *omnem terram quod*; sed quod non compareret in P. Vind. V, ed. II, et in aliis quibusdam, uti suspicor: amat nimirum *ter-*

cretius orationem sic sine copulis fortius et vividius procedentem. *W.*

326. *Terrarum et cæli.* Alii *terrai*; sine librorum auctoritate.

339. *Quod si forte fuisse antehac*, etc. Huc pertinent ea quæ sunt apud Platonem in Timæo non longe a princip. ubi senex ille Ægyptius sacerdos cum Solone loquens, ait, Græcos semper esse pueros, neque quidquam antiquum nosse, propterea quod multis non uno tempore in Græciam vel ab ignibus, vel ab aquarum diluvionibus cladibus impertatis, non potuerit a maioribus ad posteros rerum præteritarum cognitio quasi per manus tradita pervenire. Nonnulli autem legunt hinc, *Quod si forte fuisse ante hæc eadem omnia credis*, etc. Lamb.—His argumentis nonnulli philosophi hoc modo respondent, olim artes istæ vigerunt, quæ nunc florent, sed aliquando ignis, aliquando aqua delevit, vel terræ motus hausit humanum genus: inde jam novæ videntur nobis et recentes. Hoc responsum retorquet Poeta vs. 13. Nam orbem aliquando ignibus perustum, aliquando aquis obrutum, aut terræ motibus diruptum nemo sanus æternum dixerit: ideo enim hominem dicimus mortalem, quoniam illis morbis tentatur, qui in alios vehementius includentes eos abstulerunt. *Creech.*

343. *Ac oppida.* Vulgo atque.

345. *Terrarum.* Editores, libris universis reclamantibus, de suo dedere *terrai*.

347. *Ibi si tristior incubisset Causa.* Hoc modo negat metuendum esse Aristot. lib. de Mundo cap. 5. Quinetiam ait diluviones aquarum, et incendia, deflagrationesque terrarum ad salutem universi valere. *L.*

350. *Ægrescimus*; vulgò *ægriscimus*. — *Idem* vel *idem*; sic omnes libri veteres, qua impressi, qua manu scripti: editores tamen temerarii et audaces, Pil male seriatam conjecturam secuti, magno consensu poetæ obtruserunt *Idem*; veram elegantiam loci per isthanc rationem in pessum dantes. Lucretius enim scilicet non affirmat, homines istius ætatis *constmilibus* omnino morbis tentari, sed *eodem modo* cum priorum seculorum hominibus ægrescere, et causis, quæ mortem inferunt, æque infestari. Dictionis autem hic usus exquisitior bene notus est. *Wak.*

352. *Necessum est.* Sic M. solus; sed rariorem formam accipiendam habui; reliqui *necesse*. *Wak.*

381. *Quum maxima mundi Pugnent membra, pio nequaquam conceita bello.* Quum maximæ mundi partes inter se pugnent, impio bello conceitæ, quale est bellum civile et intestinum. Hæc est illa fortasse pugna,

quam finxit Hom. II. XX, qui inscribitur θεῶν μάχη, inter Apollinem et Neptunum : per Apollinem enim *sol* significatur; per Neptunum *mare*, et aquarum natura. Hi igitur posteaquam satis diu inter se decertarunt, cedunt ad extremum inter se, quia par erat, et id quod ab altero alitur, cum suo pabulo non diutius pugnare : et alterius pabulum, ab eo cujus pabulum est, non superari, neque ad nihilum redigi. Quod significat Homerus eo quem dixi libro. Apollo enim, per quem sol et ardor significatur, pugnans cum Neptuno, per quem humor et mare, sinit ad extremum se vinci. Nam si sol omnem humorem ebiberet atque exhauriret, hic pulcherrimus mundi ornatus ardore conflagraret. *Lamb.*

400. *Ira tum percitus.* Wakef. ex quibusdam libris edidit *ira cum*, id est, « percitus cum ira ». Sed, quanquam scirem sic aliquoties præpositionem apud veteres eleganter redundare, duriuscula tamen visa est hæc constructio, vulgatamque cum Forb. secutus sum. *Ed.*

402. *Deturbavit equis in terram.* Sed excepit eum Eridanus, *humanitæque abluit ora*, inquit Ovid. Aristotel. αὐτοῦ περὶ οὐρανοῦ. ἀκούσθαι. scribit, Electridas insulas in latebris et recessu Adriæ, ab Eridano fluvio quondam fuisse exaggeratas; et etiam nunc videre licere paludem ei fluvio propinquam, cujus aqua calida est, ex quaque odor expiratur teterrimus; hujus autem loci incolæ dicere, Phaethontem fulmine percussum, in hanc paludem decidisse. *Lamb.*

407. *Quod procul a vera nimis est ratione repulsum.* Idem et Platoni videtur in Timæo, cujus hæc verba sunt : Τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ἡμῶν λεγόμενον, ὡς ποτε Φαίδων Ἠλίῳ παῖς τὸ τοῦ πατρὸς ἄρμα ζεύξας διὰ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν Φαύνειν, τὰ τ' ἐπὶ γῆς ξυνέκρουσε, καὶ αὐτὸς καραυνοῖς διαφάρη, τοῦτο μὲν μύθευ σχῆμα ἔχον λέγεται. Τὸ δ' ἀληθὲς ἵσται τῶν περὶ γῆν καὶ κατ' οὐρανὸν ὄντων παράλλαξις, καὶ διὰ μακρῶν χρόνων γινόμενη τῶν ἐπὶ γῆς περὶ πολλῶν φθορά. I. e. « Nam quod etiam apud nos dicitur, Phaethontem Solis filium, olim patris curru juncto, propterea quod non potuerit patria via aurigari, et ea quæ sunt in terra exussisse, et ipsum fulmine percussum periisse, hoc quidem dicitur per fabulæ figuram : re vera autem significatur et eorum quæ sunt in terra, eorumque quæ in cælo et cum cælo moventur, immutatio, tum is, qui sit, longo intervallo interposito, rerum quæ in terra sunt, multis ignibus grassantibus, interitus ». Aristoteles libro quarto De mundo, in extremo, item Phaethontis fabulam refert ad incendia et flammæ e cælo profectas, quæ partes mundi ad orientem spectantes exusserunt. Ita autem restituit hunc versum Adr. Turneb. : vulgo enim legitur, « a vera est animi ratione repulsum ». *Lamb.*

413. *Ut fama est, hominum multos quando obruit undæ.* Vossius, *Ho-*

minum multas, i. e. Crimina hominum, sive impios homines. At quid hic loci Lucretius cum criminibus hominum? profecto Epicureus nunquam credidit istas aquas ad eluenda hominum peccata fuisse terrarum orbi immissas. Creech. — Vulgo, *Ut fama est hominum, multas quando obruit urbeis*, multo minus eleganter. Wak.

417. *Sed quibus ille modis.* Nunc aggreditur ad explicandum, quo pacto ex corporibus primis, quæ neque consilio, neque certo sœdere inito moventur, factus sit mundus. Totus autem hic locus de mundi et partium mundi concretionem videtur prope ad verbum expressus (nisi quod uberius a Lucretio tractatur) ex iis quæ exponuntur a Plutarcho libro primo περὶ τῶν ἀπειρών. Quæ suis locis membratim et particulatim referam: nunc autem universa Latine reddam, quod existimem ea magnam lucem huic loco allatura. Sic igitur Plutarchus, ut quidem Latine vertimus: • Mundus in globosam figuram conformatus, hoc modo concrevit. Quum prima corpora sine consilio et fortuito moverentur, assiduoque ac celerrimo motu agitantur, in idem multa convenerunt, et coierunt, et propterea varietate figurarum et magnitudinum prædita. His autem in eodem loco coactis et coacervatis ea quidem, quæ majora erant et gravissima, omnino subsidebant, quæ parva vero, et rotunda, et lævia, et lubrica, hæc etiam exprimebantur in primorum corporum concursu, et in altum ferebantur. Ubi igitur ad verberandum apta potestas defecit, ea, inquam, quæ in altum extollebat, neque jam plaga in sublime tollebat, in inferiorem vero locum hæc ferri prohibebantur: ad ea loca, quæ recipere poterant, urgebantur: hæc autem erant illa loca, quæ sunt in extremis oris mundum ambientibus: et ad hæc corpusculorum multitudo reflectebatur. Implicata autem inter se et impedita ex reflexione, mundum genuerunt. Porro hac eadem natura prædita corpuscula, quum essent varia, ut diximus, in altum sublata, astrorum naturam perfecērunt: multitudo autem corporum, quæ sursum subvehebantur, æra verberabat, et hunc exprimebat. Impletus autem aer spiritu, atque inflatus ex agitatione et motu, et astra una comprehendens, ea una circum agebat, et eorum conversionem sublimem servabat. Deinde ex iis quæ subsederunt, terra genita est: ex iis vero quæ sublime ferebantur, cœlum, ignis, æther. Multa autem etiam materia in terra restante, eaque condensata et stipata, et flatuum verberibus, et aurarum ex astris existentium ictibus, comprimebatur hujus figuratio ex partibus minutis constans, et humidam naturam genuit. Quum esset autem hæc fluida et diffusilis, in cava terræ loca, et ad capiendum continentique idonea, deferrebat: aut aqua, quum per se subsedisset, loca subjecta excavabat. Præcipuæ igitur mundi partes ad hunc modum genitæ sunt. — *Lamb.* — Nativi hujus mundi exordium explicaturus, Deos, omnemque providentiam longe removet, et totum opus materiæ

permittit, vs. 16. Inde Chaos, rudis et indigesta particularum congeries, quæ huc et illuc agitata tandem pares cum paribus convenerunt, inde mare, cælum, terra, sol, sidera, et quomouique hic mundus continet, vs. 17. *Cretsch.*

418. *Terram et cælum.* Vulgo contra libros, *cælum ac terram.*

419. *Solis, lunæ.* Secutus sum codic. Tettian. et Faern. in quibus ita sine ulla litura legitur : in codic. Vatic. autem, *Solis, lunæ, cursus* : ut facile appareat, copulationes *que, et*, quæ reperiuntur in libris vulg. posterius esse ab aliquo adjectas. Sic enim in eis legitur : « Solisque et lunæ, etc. » *Lamb.*

420-432, *Nam certe neque*, etc. Hic locus e tribus certe aliis Lucretii locis miro modo est compositus, quod ut brevius et clarius indicemus, signo æqualitatis adhibito sic ante oculos ponamus : vs. 420-422, = I, 1020-1022; vs. 423-427, = V, 188-192 (et vs. 423, 424, quodammodo etiam respondent versibus priorem locum parallelum sequentibus I, 1023, 1024); vs. 429, = I, 1025; vs. 430-432, = II, 1060-1062. Mutationes vero in his versibus factæ sic se habent : V, 423, « Sed quia multa modis multis »; V, 188, « Namque ita multimodis multa ». V, 427, « possent »; V, 192, « possint ». V, 429, « Omnigenos cœtus et motus »; I, 1025, « Omne genus motus et cœtus ». V, 430, « convenient...conventa »; II, 1060, « (coaluerint)... conjecta »; ut facile appareat, nostro in loco fere ubivis vulgaria et usitata exquisitioribus et minus usitatis esse substituta. Ut enim leviores mutationes et verborum transpositiones taceam, primum qui hos versus repetit quum non concoquere posset accusativum absolutum *omne genus*, pro genitivo « omnis generis motus et cœtus » positum (de quo multus est Wakefield. ad IV, 737), mutavit eum in adjectivum *omnigenos*; deinde verbum illud, quo II, 1060 coherentiam atomorum expressam vidit, insolens haud dubie et minus notum, cum *convenire* permutavit, *καταρτυν* etiam (*convenient...conventa*) adhibito, quo loci ornatum haud dubie mirifice augeri opinatus est. Superest tantum vs. 428, qui sic quidem, ut hic legitur, alias in carmine nostro non occurrit, ad aliorum tamen locorum exemplum, in quibus eadem formulæ et voces deprehenduntur (ut I, 584; IV, 75; V, 62) facile componi potuit. Quod autem hoc modo de singulis verbis vidimus, nullum fere huic loco inesse, quod non antea jam eodem connexu eademque significatione lectum sit, id multo magis de omni sensu valere, ex ipsis illis locis, e quibus hunc fluxisse statuo, apparet, ita ut versus nostri, quum nihil eis contineatur, quam quod iisdem verbis antea jam dictum sit, nec eis omissis sententiarum connexus mancus et interruptus dici possit, ab aliena manu adsuti videantur. *Forbiger.*

430. *Tandem conveniant ea quæ conveniunt*, etc. In aliis, *ea quæ conjuncta*, ut mox, vs. 445. Vulgo: «Tandem ea conveniant, quæ ut convenire repente», ex arbitrio editorum.

431. *Fiunt*. Sic Wak, edidit e Poor. Cant. Ald. 1, Bon. vulgo *fiant*. Forb.

448. *Secretum humorum*. Vulgo *secreto humore*; fortasse contra vetustissimarum membranarum fidem, Wak.

450. *Quippe etenim*. Quum rudis et indigesta corpusculorum congeries in ordinem redigatur per motum, omnisque motus a gravitate oriatur, recte inquit Poeta quid atomi gravissimæ agant. Existimavit autem Epicurus coacervatas confusasque atomos irrequeto et ingenito suo motu ita sese convolvisse, revolvisse, susque deque exagitasse, ut postremo crassiores omnes versus medium confluerint, et tenuiores extrusione facta a crassioribus versus circumferentiam avolarint. Porro ex crassioribus quidem illis conflatum fuisse terræ corpus, quod semina aquæ in se contineret, ut quæ non potuissent perinde avolare cum ceteris. At e ceteris, quod varii in ipsis tenuitatis gradus forent, quasdam restitisse non longe a terra, constituisse aerem, reliquas altius emersisse, et constituisse ætherem, et extrusa simul corpuscula ignea, coisse in eas moles, quæ in illo adhuc collucunt, et appellantur sidera. Corpora denique illa minora rotunda, lævia, fuisse ad eum motum in circumferentiam per elisionem, seu expressionem a crassioribus factam sic determinata, ut quum ex massa tamen non exirent viis parallelis, neque juxtim inciderent, idcirco in ipso progressu sibi varie obcurrerint, impetumque acceptum mutuo refrugerint, quousque impetu denique cessante, quæ promotiores, sive a medio remotiores exstiterunt, effectæ sunt sibi invicem implicite, seseque mutuo continentes, comprimentes, atque idcirco speciem quamdam mœnium mundi creantes; et quæ deinceps eo appulerunt, ita sunt ab illis reflexæ, ut ab aliis subinde occurrentibus tota illa ætherea atque celestis regio fuerit exinde concinnata. Licebit id forte intelligere ea comparatione, qua Lucretius rem explicat, dum id potuisse fieri ostendit, ut quando vapores, et halitus ex aqua terraque prodeuntes, et sublime elati ita sursum addensantur, concrescuntque in nubila, ut illic fiat quasi laquear, sub quo aer, qui restat nobis spectabilis, contineatur. Hæc vs. 21. V. etiam Plutarchum I, 4 De placit. phil. Creech. — Conf. Diod. Sic. I, 7.

451. *Coibant in medio, atque imas capiebant*. I. e. coibant et subsidebant in medio, qui locus est infimus. Sic autem emendavit Adr. Turnebus. Nam vulgo legitur, «coibant, In medioque imas capiebant omnia sedes». Sic Epicurus: *Κάτωτα ἐν τῷ ἐνοκαθ' ὅρων ἐστὶν ὁ ἦρ, etc.* I. e. «Deinde ex iis corpusculis quæ subsidebant, facta est terra», Lambin.

454. *Tam magis expressere.* Epicurus: Ἐκ δὲ τῶν μεταωριζομένων, οὐρανός, πῦρ, ἀήρ. I. e. = Ex corpusculis autem quæ sublime ferebantur, factum est cælum, ignis, aer. = Idem apertius: περιπλεκόμενα δὲ ἀλλήλοις κατὰ τὴν περίλασιν, τὸν οὐρανὸν ἐγέννησαν. I. e. = implicata autem inter se et perplexa, cælum fecerunt. = Sequitur deinceps: τῆς δ' αὐτῆς ἐχόμεναι φύσεως αἱ ἄτομοι, ποικίλαι εὔσαι, καθὼς εἴρηται, πρὸς τὸ μέτερον ἐξωθούμεναι, τῶν τῶν ἀστέρων φύσιν ἀπειλόν. I. e. = Ea vero corpuscula quæ eandem naturam erant adepta, quum essent varia, quemadmodum dictum est, in sublime expressa atque extrusa, astrorum naturam perficiebant. = *Expressere* igitur, i. e. quod Græci dicunt, et Epicurus usurpabat, ἐξέλασαν, = per expressionem seu exprimendo emisere. *Lambin.*

472. *Hunc.* Nempe æthera, exordia solis et lunæ sunt subsecuta, i. e. post æthera creari coepti sunt sol et luna. *Exordia* autem pro primordiis videtur usurpasse. *Lamb.* — Ita terram totius mundi fundamentum, ita ætherem, mundi mœnia (ceteros planetas negligit) constituit, solem autem lunamque mediæ inter ætherem et aerem naturæ, quorum nempe principia erant aëriis leviora, graviora ætheriis, in ipsis ætheris aerisque confiniis collocat, ubi perpetuo, ut pulmones et corda in animalibus, moventur, vs. 9. *Greech.* — *Et* codex L præbet ad finem versus; vulgo omittitur.

473. *Inter utrosque.* Hunc versum delet Lambinus, parenthesi includit Gifanius: Faber legit *Astrorumque, globi*: quam emendationem excute, et nulla videbitur. Astrorum enim ortum vs. 460 docuit. Deinde, vs. 477, in quo *Corpora bina non viva* legendum, totam istam de astris fabulam evertit. Dele igitur versum, qui e vs. 477 natus videatur. *Cr.* — Versum recte tuetur et explicat *Wak.* vide supra in notis.

477. *Ut corpora viva.* Legendum olim putabam, *corpora bina*, vel reclamantibus libris omnibus, non *corpora viva*. Nam si hanc vulgatam scripturam probarem, sequeretur, solem et lunam esse animatos: quos paulo ante negavit vitali motu sensuque esse præditos. Itaque secum ipse pugnaret. Ac ne quis miretur, hoc mendum in omnes libros etiam veteres irrepsisse, redeat in memoriam eorum quæ alias dixi: solitos esse librarios illos scribere interdum *u* pro *b*, et contra *b* pro *u*. Nunc tamen non sum ausus hac tertia editione scripturam receptam mutare, satis esse putans, quid aliquando senserim, et quid suspicatus sim, lectori indicasse. Præterea video hujus scripturæ probabilem esse rationem. Potest enim aliquis dicere, sic esse dicta *corpora viva* solis et lunæ corpora, quomodo dicitur *vivi lacus* a Virgilio; *aqua viva* ab aliis: vel quod suapte natura, et sine arte, aut opera divina moveantur, vel quod assidue. Postremo licet dicere, *viva corpora* dici solem et lunam, vel tanquam ignes, quemadmodum supra libro I, 1033, = et vivant labentes ætheris ignes. *Lamb.*

480. *Membra manere, tamen quum sint ea, quæ moveantur.* Vulgati : « mauere tamen, quum s. e. q. moveant nos ». Male. *Gif.*

483. *Et salso suffodit.* Cod. Memm. habet, et salso soffudit : ex qua scriptura coniciebamus ego et Muretus legendum *suffudit*, subtus perfudit et complevit. Nam libri vulgati habent *suffodit*; fortasse mendose; nisi quis dicat, *suffodit fossas* esse atticismum, neque aliud hic dici a Lucretio, quam quod dictum est ab Epicuro, ut refert Plutarchus, ἐξορύττει τοὺς ὑποκαταμένους τόπους, i. e. « excavavit subjecta loca ». *Lamb.*

492. *Densabant.* Editores de suo *densebant*, contra libros omnes veteres. *Wak.*

499. *Inde mare, inde aer, etc.* Motus astrorum ut rectius explicet, vs. 11 præmittit, quibus docet ætherem levissimum et liquidissimum super inconstantem et turbulentum aerem evectum procellarum omnium esse expertem, et constanti æquabilique motu fluere; neque enim iste motus ætheris incredibilis, quum perennis neque unquam recurrens sit Ponti Euxini in Propontidem fluxus. *Cr.* — *Inde æther ignifer.* Sic habent omnes libri et MSS et typis excusi : adjuvat autem hanc scripturam Epicuri et Lucretii sententia, qui volunt æthera esse igneum, et ex ignibus liquidissimis constare : quod item putabat Zeno et Anaxagoras : quanquam negat et refellit Aristoteles. Volebant iidem illi (Anaxagoram, Zenonem et Epicurum dico) stellas ignes esse : quod item negat Aristoteles, ut supra diximus. Ex Stoicorum sententia sunt illa Marci Tullii lib. II De N. D. : « Hunc aera rursus amplectitur immensus æther : qui constat ex altissimis ignibus, etc. » sequitur deinceps, « Ex æthere igitur innumerabiles flammæ siderum exsistunt, quorum est princeps sol omnia clarissima luce collustrans, etc. » *Lamb.*

503. *Auras.* Sic incorruptissime P. V. ed. L, M, O, Δ, Ω; vulgo *auris*; ut e nostris II; quam lectionem temere et inscite corripuerunt editores, planissimam constructionem haud despicientes. *Wak.*

504. *Commisci.* Editores ex arbitrio *commiscet*.

508. *Significat Ponto mare.* Vett. libri, *Ponto*; sed lego *Ponti*. Nam ut Ovidius Met. VII, 267, *Oceani mare* dicit refluxum; ita *Ponti mare* non esse refluxum, sed unum servare æstus tenorem Strabo, Plinius et alii scribunt : quod et vult Lucretius. *Gifan.*

510. *Astrorum.* Physicorum munere se probe fungi existimant Epicurei, si possibiles quasdam motuum cœlestium causas assignent. Id jam agit Lucretius vs. 25. Nam si totum cœlum moveatur, tum potest

esse aer duplex, alter qui superne premit, cœlumque in occasum urgeat, alter qui inferne quasi subtervehat. Si quiescat orbis, tum rapidæ quædam ætheris particulæ, exitum in inane spatium quærentes, nec valida mundi mœnia perfringere valentes, circumversantur, et secum astra rapiunt. Vel aer aliquis externus irruit et versat, vel tandem ipsa prorepunt astra, prout corporibus igni suo alendo idoneis per cœlum ducuntur. *Creech.*

512. *Ex utraque polum parte.* Vulg. *parti.* Si tamen ob metrum tantum *parti* præfertur τῇ *parte*, immerito quidem id fit; sequuntur enim duæ consonantes in voce *premere*, præterquam quod posterior in *parte* pedem inchoat. Alia res est, ex. gr. III, 610; V, 928. *Preig.* — Constat ne in uno quidem codice *parti* comparere. *Wak.*

513. *Extraque tenere.* Quum in libris quatuor manuscriptis reperissem scriptum *ex utraque*, in Memmiano autem plane *extraque*, et in vulgatis Florentinis, non sum veritus hanc scripturam sequi. Adde quod sententia postulare videtur, ut vel ita legamus, ut ego excudendum curavi, parva immutatione facta ab antiqua scriptura; vel hoc modo, « Dicendum est, et utrinque, etc. » Hæc enim totius hujus loci sententia videtur esse: Si cœlum vertitur (quod quidem credibilis est) dicendum est nobis, aera ex utraque parte, id est, a dextra et læva, premere atque urgere polum, et ab utraque parte extrinsecus eum tenere, et includere: alium præterea esse aera, qui supra cœlum, et supra verticem nostrum extrinsecus labatur, eodemque intendat, quo una cum cœlo sidera feruntur: alium postremo esse sub terra, et sub pedibus nostris, qui cœlum extrinsecus subvehat et sustollat, quemadmodum videmus a fluviis rotas sublevari et circumversari. Omnino propius accedamus ad scripturam antiquam, si « et utrinque tenere » legamus. *Lamb.*

515. *Æterni.* *Wak.* et *Elchat. externi.* — Nempe extra hæc omnia positi, et ultimi rerum; omnia, sicut operculo, tegentis: quod planum est, et poetæ scopo congruum. Veteres libri ad unum dant *æterni*; quæ lectio dogmati Lucretiano supra, vs. 92-98, 120, atque adeo Epicuri disciplinæ, manifestissime contradicit. Cogitabam sane, an ferri posset codicum scriptura, ponendo principia materiæ, quibus mundus constat, *æterna* esse, quamvis specialis figura mundi mutetur, et danda sit exitio: sed hoc duriusculum, argutumque nimis, videbatur. Editores alii conjecerunt *alterni*: hoc autem coactum est; et obscuritatis vitio, quo noster minime tenebatur, insuper laborat. *Wak.*

535. *Terraque ut in medio.* Nunc qui fiat, ut terra in medio quiescat, docet. Epicurus, τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχίσθαι, ὡς συγγῆν, i. e. « terram in

aere vehi, ut cognatam », dicebat. Aristoteles ideo terram in medio loco consistere docet, quia gravia omnia medium locum petunt, terra autem elementorum omnium gravissima est. Plato in Phædone, *ταρβήσις* ipsius terræ, i. e. « ponderis et momenti æquabilitatem », vult esse hujus rei causam. Sic Ovidius principio lib. I Met. : « Nec circumfuso pendebat in aere tellus Ponderibus librata suis ». *Lamb.* — Merito autem aliquis inquirat, quum telluris grave pondus toties memorat Lucretius, cur in medio aere quiescat, cur non perrumpat et in infinitum inane præceps descendat. Respondet poeta vs. 16, quod quamvis telluri aer solus circumfusus esse contingat, quia tamen tam aer quam terra cognatione vincta tenentur, ejusdemque totius partes ab ipsa sui origine sunt, ideo aeri terra non est oneri, sed quasi omni gravitate compressioneque deposita illi insidet. Secus autem foret si terra hæc ex alio mundo adveheretur; sic enim suo pondere aerem istum premeret, quemadmodum minimum pondus nostris corporibus sentitur si extrinsecus apponatur, quum tamen nec caput, nec cetera membra sibi mutuo sint gravia, quod sibi mutuo congenæ sint, communique jure vinciantur. Epicurus ad Herodotum dixit τῆν γῆν τῷ ἀέρι ἀπὸ τοῦ αἵματος ἔσθ' ὁμογενῆ. Hanc vero telluris cum aere connexionem probat vs. 6, quia fulmine, quod violentos in aere motus excitat, concussa tremit. Deinde ne quis miretur aerem, qui sit res adeo tenuis, sustinere molem tantopere crassam, subjungit vs. 8 tenuissimam rem, animam videlicet nostram, sustinere corpus ponderosum, immo saltu in altum tollere valere. *Creech.*

539. *Insita vivit.* Editores *sedit*, audacter magis quam considerate. *W.*

546. *Quid quæque queat res.* Editores, libris omnibus conculcatis, « cui quæ adiaceat res ».

561. *Quis.* Havercampus *quid*, de importunissima Fabri emendatione. Priscian. XIII, p. 960; *quis* communis esse generis putaverunt vetustissimi, sicut apud Græcos *ὅτις*. Terent. Eun. IV, 4, 11. *Wak.*

565. *Nec nimio major.* Tot ac tam diversæ sunt opiniones de siderum magnitudine, ut vix aliquid certi de ea quis habeat. Namque 1° Heraclitus fecit solem pedis humani latitudini æqualem; 2° Anaxagoras multis vicibus Peloponneso majorem; 3° Anaximander terræ æqualem; 4° Empedocles ingentem ignis massam ipsa luna majorem; 5° Archelaus siderum omnium maximum; 6° Plato inexcogitabilem; 7° Cicero immensum; 8° Egyptii octies terra majorem; 9° Alii, quorum sententiam quidem testantur, sed nomina tacent Cicero, Tattius, et Philoponus, partibus amplius duodeviginti terra majorem; 10° Eratosthenes septies et vicies terra majorem; 11° Cleomedes trecenties proxime terra majorem; 12° Aristarchus non majorem quidem terra trecenties

sexagies octies, sed majorem quam ducenties quinquagies quater; 13° Hipparchus millies quinquagies terra majorem; 14° Plutarchus refert quosdam fuisse, qui fecerint solem terra majorem millies septingenties et vicies octies; 15° Posidonius quinquagies novies millies trecenties et novies decies terra majorem; 16° Ptolemæus centum septuaginta, aut saltem sexaginta septem partibus majorem terra; 17° Copernicus centum et sexaginta duabus partibus terra majorem; 18° Tycho Braheus centum triginta novem partibus terra majorem; 19° Landsbergius quadringenta et triginta quatuor partibus terra majorem; 20° Keplerus ducenties vicies bis millies et sexies decies terra majorem. Quid ergo certi statui posset in his tam incertis opinionibus? Nihil sane. Hinc non abs re Archimedes de solis diametro accipienda sic loquitur: « Id vere assumere, non admodum in promptu est; quoniam neque visus, neque manus, neque organa, quibus observatio percipitur, fide digna abunde sunt ad accurate demonstrandum ». Hinc et Lactantius ait, « Dementium esse disquirere, aut scire velle, sol utrumne tantus, quantus videtur, an multis partibus major sit, quam omnis hæc terra ». Quod autem dictum est jam de solis magnitudine, idem dicendum posse videtur de lunæ et aliorum siderum magnitudine. Quod vero ad solis figuram spectat, ne de ipsa quidem quidpiam definiit Epicurus: sed dixit tantum vera esse posse illa omnia, quæ varii de varia solis figura opinantur. Interim notabis diversas fuisse quoque opiniones de solis figura. 1° Pythagorei, Platonici, Peripatetici, et Stoici globosum esse solem dixerunt. 2° Anaximenes voluit esse latum instar folii aut laminæ. 3° Alii fecerunt illum in disci formam. 4° Heraclitus voluit solem esse scaphæ instar incurvum. Eamdem quoque figuram lunæ adscripserunt, ac ceteris sideribus. Sed de his satis. *Fayus.*

569. *Nil missus intervallis de corpore librant Flammærum.* Locus varie tentatus. Plurimi codices, « nihil nisi intervallis de ». Hinc editores ex ingenio locum tentavere. Lamb. « illa ipsa intervalla nihil »; quem plures sequuti sunt. Wak. se deprehendisse existimat defæcatam versus scripturam, corrigitque « nihil ipsa intervalla in sis »; conjicit etiam « nihil hiis ex, intervallis, de, etc. » quorum eadem fere est interpretatio: « spatia in transitu, in suis intervallis, nihil detrahunt e corpore flammærum »: at propior fuisset codicum scripturæ hæc lectio: « nil in sis (III, 1038) intervallis », scil. spatia. Malui tamen lectionem ab Eichstædtio prolatam; quippe quæ plana sit, nec multum a codicibus recedat. Sic equidem scripseram, antequam Forb. in eamdem sententiam ire vidissem. Ed. — *Librant*; alii *limant*; alii *libant*, aut *vibrant*; perperam.

570. *Nihil ad speciem.* Vulgo edi solet *nihilo*, contra libros veteres.

572. *Et loca fulgent.* Lambinus e conjectura *tingunt*. Sed codices audiendi.

573. *Debet, filumque videri.* Quum magna esset hoc loco scripturæ varietas, aliique codices haberent, *debet, illinque videre*; alii, *lumenque videri*; alii, *lunæque videri*; alii, *illumque videt*; ego olim *sublime* reposueram. Nunc Turnebi conjecturam, *legentis filum*, plane rectam esse arbitror, omnibus aliis rejectis. *Lamb.*

574. *Addere vere.* Sic omnes; solus Eichst. edidit *vera*, quæ vox referri posset ad *forma*, si post *addere* distinctio poneretur. Forsan tamen error typographicus est. *Ed.*

576. *Sive suo proprio.* Sic Wak. recepit e Ver. Ven. vulgo *suam*.

579. *Semota.* Sic omnes libri; nec erat cur editores corrigerent *remmota*.

584. *Quanta quoque est quanta.* Variant hic codices. Lambinus legit, « quanta hæc cumque fuat, tanta hinc videatur ». Preig. et Havercamp. « quanta quoque hæc fuvat, tanta ». Eichst., « quantaque quanta est, hinc nobis »; probante Forbigero, cui istud *quoque* in nostra lect. non suo loco videtur. Sed hoc in Lucretio non rarum, et in altera lectione *que* pariter abundat. *Ed.*

589. *Quo longius absit.* Vulgo contra codices « quum longius absint ».

597. *Lumen.* Alii *flumen*, minus bene.

598. *Quia sic elementa vaporis.* Eichstædtium sequimur. Vulgares editi *quo*, ad quem solem; et post *mundo* distinctionem transponunt. Wakefieldus autem edidit *qua*, subint. *via*, per quam *viam*. Idem etiam legit *vapore*, id est, *elementa cum vapore, vapore prædita*. Sed dubito an ita caloris semina significari possint. Quum autem aliquot libri, teste Lambino, exhibeant *vapores*, melius existimo, quidquid obloquatur Wak., vulgatam sequi; quod etiam fecit Forbiger. *Ed.*

608. *Accidere.* Vulgo *accipere*; alii *accedere*, vel *accendere*, mendose.

611 sq. *Qui sit*; Wak. ex arbitrio *sic*, ne prorsus labasceret constructio; frustra.—*Æstifer in tantum.* Sic Wak. valde probante Forbig. Vulgo *æstiferum ut tantum*.

613. *Nec ratio simplex.* Annum solis, et menstruum lunæ cursum per duodecim signa zodiaci ut explicet, primo vs. 23 proponit sententiam Democriti, qui docuit inferiora sidera a summo cælo rapi et circumferri, celerius aut tardius pro rata uniuscujusque sideris a summo isto cælo distantia. Sol igitur celerius quam luna, ideoque illum rarius

quam illam signa assequuntur et prætereunt, neque mirum si luna uno mense signa omnia, in quibus duodecim terit sol, procurrere videatur. Deinde vs. 13 duos aeres lunæ solique inservientes introducit, quorum altero a Cancro ad Capricornum detruduntur, altero a Capricorno ad Cancrum stato tempore subvehuntur. Et ne illud incredibile videatur, jubet nubes spectare quas diversi venti in partes diversas protrudunt. *Creech.* — *Recta.* Alii *certa*, contra libros.

627. *Inferior multum*; sic Wak. ex omnibus fere codd. vulgo *multo*.

628. *Lunam, quanto demissior.* In quibusdam vulg. *quanto et.* Lambinus, *et quanto*; sine causa.

638. *Salem.* Wakef. post Bentleium correxit *lunam*; et vice versa ad vs. 642. Sed omnes in vulgata consentiunt libri; neque video cur ferri non possit. Nam profecto *sol* est qui ad solstitium vadit, non *luna*. Ed.

639. *Brumaleis usque ad flexus.* Fuerunt autem nonnulli, qui humidum quod e terra et mari sursum tollitur, causam esse solstitii et brumæ putarunt, quasi sol pabulum sequatur: quam opinionem refellit et rejicit Aristoteles lib. II Meteor. his verbis: Διὸ καὶ γαλοῖοι πάντες, ἔσσι τῶν πρότερον ὑπέλαβον τὸν ἥλιον τρέφεσθαι τῷ ὑγρῷ· καὶ διὰ τούτ' ἔνιαι καὶ φασὶ ποιεῖσθαι τὰς τροπὰς αὐτόν· ἐν γὰρ αἰ τοῦς αὐτοῖς δύνανθαι τόπου· παρσιέναι· ζεῖν αὐτῷ τροφήν· ἀναγκαῖον δ' εἶναι τοῦτο συμβαίνειν περὶ αὐτόν, ἢ φθεῖρεσθαι· καὶ γὰρ τὸ φανερόν πῦρ, ὥς ἂν ἔχη τροφήν, μέχρι τούτου ζῆν, etc. i. e. Quod circa ridiculi etiam sunt omnes, quicumque e veteribus solem ali humido existimarunt: et idcirco nonnulli aiunt solem suas ad solstitium et brumam conversiones facere. Non enim eadem semper loca posse ei cibum præbere. Necessæ autem esse hoc ei accidere, aut interire: nam et ignem ante oculos, atque in promptu positum, quod pabulum habeat, eo usque vivere. Humidum autem tantum igni cibum esse, quasi humidi pars ea, quæ sit extenuata, quæque subvehatur, ad solem perveniat, aut quasi hic humidi ascensus talis sit, qualis qui flammæ orienti et viventi contingit: ex qua argumento probabili sumto, sic et de sole existimarunt. Sed hoc non est simile. Flamma enim fit ex continuo humido et sicco variantibus, neque alitur. Non enim manet eadem ullo tempore fere. Sol autem fieri nullo modo potest ut hoc accidat. Nam si eodem modo, quo modo illi dicunt, alatur, perspicuum est eventurum, ut Sol non solum, quemadmodum censet Heraclitus, quotidie novus sit, sed semper et continenter novus. M. Tullius opinionem illam Cleanthi adscribit lib. III De N. D. his verbis: « Quid enim? non eisdem vobis placet omnem ignem pastu indigere, nec permanere ullo modo posse, nisi alatur? Ali autem solem, lunam, reliqua astra, aquis alia dulcibus, alia marinis? Eamque causam Cleanthes affert, cur se

sol referat, nec longius progrediatur solstitiali orbe, itemque brumali, ne longius discedat a cibo? » Sic Minutius in Oct. sub persona Octavii : « Fontium dulci aqua mariæ mundum nutriri : in vim ignis abiturum, Stoicis constans opinio est, quod consumto humore mundus hic omnis ignescat : et Epicureis de elementorum conflagratione et mundi ruina eadem ipsa sententia est ». *Lamb.*

64a. *Lunam.* Wak. contra libros omnes *solem*, quia sol *magnum circumvolvitur annum* apud Virg. *Æn.* III, 284. Sed audiendi sunt in primis eodices.

65o. *Ultima cæli.* Alii libri habent *extima cæli*, quod interpretor extimas partes cæli, alii *ultima cæli*, et ita legi volebat Adr. Turnebus : cui assentior. *Lamb.*

65g. *Aut quia conveniunt ignes.* Minutius in Octavio, sect. 5 : « Sic congregatis ignium seminibus, soles alios atque alios semper splendere : sic exhalatis terræ vaporibus nebulas semper adolescere, etc. » *Lamb.*

675. *Non nimis incertis.* Sic habent tres lib. manuscr. et Florent. et sane ut ita legatur, ratio postulat, nisi quis dicat, legendum item ut supra, divisa voce, *in certis*, et retinendam vulgatam scripturam *minus*. *Lamb.* — Faber scribendum dicit *non minus hæc certis*; male. Si quid mutandum foret, poteras rescribere *non minus hi certis*. Magnas insuper turbas cient Lambinus et Faber de sequentium duorum versuum sinceritate; sed importunas, temerarias. Distichon est argumento summo concinens et undequaque Lucretianum. *Wak.*

67g. *Crescere itemque.* Nunc quamobrem dies et noctes augeantur et minuantur. *Lamb.* — Itaque docet dies ac noctes crescere et decrescere alternis perpetuo certis anni partibus, puta hyeme et æstate, propter obliquum zodiaci situm, quem sol decurrit perlustrans terras subter et superne. Oritur itaque dierum ac noctium inæqualitas ex obliquo sphæræ situ. Unde fit ut, qui continuo fruuntur æquinoctio, nempe qui sub æquatore degunt, iis, utpote sphæram rectam habentibus, nulla sit unquam dierum ac noctium inæqualitas, sed æqualitas continua. Qui vero versus alterutrum polum degunt, iis longiores aut breviores sunt dies ac noctes, quo longius aut propius accedunt ad polum; æstivæque dierum aut noctium longitudine hyemalem brevitatem compensant. Qui vero sunt in sphæra maxime obliqua, hoc est, sub alterutro polo, ii sex menses lucis continuæ et vicissim totidem noctis et umbræ obtinent; mirumque non fit id, quod ait Plinius IV, 12, ipsos « serere matutinis, meridie metere, occidente sole festus arborum decerpere, noctibus in

specus condi, etc. — Sed de his consule annotationes in lib. I Manilii a vs. 561 ad vs. 682. Hæc igitur prima causa vera et germana est. Altera causa ignobilior est : quasi aeris crassitudo major aut minor efficeret ut tardius aut citius sol terris exoriretur. Tertia causa, quæ infirma est ; quasi ideo dies aut noctes longiores sint aut breviores, quia citius ac tardius alternatim confluunt semina lucis ad reparandum solis nitorem. Hoc tamen videtur annotare poeta, dum hanc tertiam subnectit causam, quod et vulgus annotare solet : nempe non unius diei aut noctis, sed et Auroræ, ac vespertini crepusculi moram ac brevitatem. Namque duratio quoque tam Auroræ, quam vespertini crepusculi in sphaera obliqua est inæqualis per annum : prolixior quippe per æstatem, contractior vero per hyemem, (nisi quod non, ut crepusculum vespertinum longissimum est sub æstivum solstitium, ita et brevissimum sit sub brumam; quum brevissimum potius nonnihil sit ante vernum et post autumnale æquinocmium) quatenus quum crepusculum aut mane incipiat aut vespere desinat, quando sol est infra horizontem octodecim gradibus secundum perpendicularum acceptis ; arcus circuituum solis, qui cum illis gradibus aut mane ascendit, aut vespere descendit, sunt prolixiores per æstatem, et contractiores per hyemem. Adde quod hæc inæqualitas tanto major sit, quanto magis ab æquatore receditur. Sed longius esset hæc prosequi. *Fayus.*

686. *Donec.* Lamb. ut sæpe alias, contra libros, *donicum.*

702. *Faciunt ;* sic Wak. cum plurimis libris ; vulgo *faciunt.*

703. *Luna potest solis.* Quod ad lunam attinet, si lucem a sole accipiat, si globosæ sit figuræ, et sub sole cursum suum peragat, tum varium illius multiplicemque vultum recte illi explicant, qui varia solis illustratione prout ad solem accedit, vel recedit a sole, phases lunæ variari existimant vs. 11. Si vero lucem aliunde non accipiat, tum concipi potest aliud corpus opacum quidem, et cassum omni lumine, quod una cum luna fertur, et illius radios avertit vs. 5. Vel intelligere possumus lunæ globum ex dimidia tantum parte lucidum, qui, si circa suum centrum volvatur, varias quas videmus phases exhibebit vs. 9. Quibus hæc omnia displicent isti habeant lunas quotidie nascentes et intereuntes : id enim certo tempore fieri posse multa alia demonstrant, vs. 20. *Creech.* — De hac variatione lunæ luminis et figuræ sic Epicurus apud Laertium, X, 94 : « Ἐτι δὲ ἐνδέχεται τὴν σελήνην ἐξ αὐτῆς ἔχειν τὸ φῶς ἐνδέχεται δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν θεωρεῖται πολλὰ μὲν ἐξ αὐτῶν ἔχοντα, πολλὰ δὲ ἀφ' ἑτέρων. καὶ οὐδὲν ἐμποδοσασαί τῶν ἐν τοῖς μετεώροις φαινομένων, etc. sequitur, ἢ δὲ ἐμφασὶς τοῦ προσώπου ἐν αὐτῇ δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ παραλλαγὴν μερῶν, καὶ κατὰ προσχώρησιν, ἢ ἀναχώρησιν, ἢ κατ' ἐπιπρόσθεσιν, καὶ καθ' ὅσον ἂν τρόπον θεωρεῖτο τὸ σύμφωνον τοῖς φαινο-

μῆνός, i. e. « Præterea fieri potest, ut luna a seipsa lumen habeat : contingere etiam potest, ut a sole. Nam etiam apud nos multa cernere licet, quæ id quod habent, ex seipsis habeant : multa, quæ ab aliis : neque quidquam eorum quæ in aere apparent, obstat, quo minus ita sit, etc. Vultus autem ejus varius et multiplex, qui sese nobis expromit atque ostendit, potest nasci et ex immutatione partium, et ex accessione ejus ad solem, aut recessione, aut ex obstructione seu offectione, et ex alia causa, in qua spectetur id quod consentaneum est iis quæ sunt in promptu ». *Lamb.*

706. *Donec.* *Lamb.* ut semper, *donicum.*

713. Hunc versum Wakefieldum prorsus silentio prætermisisse quam maxime miror. In omnibus enim libris, quos mihi consulere licuit, aut a me ipso inspectos, aut ab aliis collatos, versus ille hoc in loco non legitur, ita quidem, ut in editt. Brix. Ver. Ven. et Ald. I plane desideretur, in cod. Vindob. vero, editt. Bonor. Junt. et Ald. II, porro (si Havercampum recte intelligo) etiam in Voss. II, et in omnibus Wakefieldi libris, præter cod. Mus. Brit. A (conf. Wakef. ad vs. 702), prorsus alieno loco post vs. 702 insertus legatur. Quare hunc versum, qui etiam ad sensum superfluous non solum maxime languet, sed miram et ineptam conclusionis formulam prioribus subjicit, omnino spurium et a librario quodam additum habeo. *Forbiger.*

714. *Est etiam quare.* Sic omnes omnino libri, quos Wak. sequutus est; Hav. cum vulgaribus quoque uti ex editorum arbitrio. *Forb.*

722. *Denique.* Alii *donicum*; sine libris.

726. *Ut Babylonica.* Per Babylonicam Chaldæum doctrinam intelligit Chaldæos qui Berosi hypothesin contra vulgarem astrologiam tuebantur. *Chaldæi* enim hoc loco sectæ nomen est, non gentis : *παρὰ δὲ Βαβυλωνίους, ἡ Ἀσσυρίους Καλδαῖοι, Γυμνοσφισταὶ παρὰ Ἰνδοῖς*, Laertius. Idem Cicero in II De div. *Creech.* — Vir doctus quidam (Beverlandus), in marg. cod. nostri : « Berosus ita est professus, pilam esse ex dimidia parte candentem, reliqua habere cæruleo colore. Quum autem cursum itineris sui pergens subiret orbem solis, tunc eam radiis et impetu caloris corripit convertique candentem, propter ejus proprietates luminis ad lumen. Quum autem ea evocata ad solis orbem superiora spectet, tunc inferiorem partem ejus, quod candens non sit, propter aeris similitudinem obscuram videri, etc. » Quæ ibidem fuse sequuntur. De contrariis vero illis sectis et hoc ipso Lucretii loco vide Isaacum Casaub. ad procemium Diogenis Laertii. *Hav.*

728. *Quasi id.* Sic omnes MSS; recentiores edd. *id* omittunt.

736. *Veris prænuntius*. Hæc est acutissima, et maxime indubitata, Bentleii emendatio, pro *Veneris* librorum omnium; quod peccatum ob prægressum *Venus* facillime caderet in librarios. Nimirum, in hac magnificentissima quatuor Tempestatum processione, Venus nequit agere principalem partem, sed progreditur solummodo præministrans, ad ornandam pompam *comes*. Quasi dixerit poeta: « It Ver, omnibus Naturæ Veneribus producta », i. e. florentissima totius anni portio. Profecto, in poetis passim legas comites sociatos ire *Ver* et *Zephyros*: unde non mirum est, memet etiam (tam in veritate crimen jactantæ non extimesco) in eandem conjecturam incidisse. *Wak.*

737. *Vestigia propter Flora*, etc. Male, ut opinor, vulgo distinguitur; quasi Veneris vestigia aut legere, aut juxta ea incedere dicatur Zephyrus, quem *Veneris prænuntium* dicit poeta, eamque præcedere facit. Haud dubie *Floræ vestigia* dicit, quibus cuncta præspargere fingitur dum in Veris ac Veneris adventum viam omnem coloribus et odoribus opplet. Solo itaque commate hæc separanda, ut relativum *quibus* respiciat ipsius *Floræ Vestigia*. *Preig.*

746. *Algu*. Alii *algu*; alii *algor*; quidam, *crepitans accentibus algi*.— Jam vero uno oculorum jactu hanc Anni pompam, tam Tempestatum, quam Tempestatibus præstolantium, suo ordine procedentem intueamur: « Ver, *Venus*, *Zephyrus*, et *Flora*: Calor, *Ceres*, et *Etesii Aquilones*; Autumnus, *Evius Evan*, *Tempestates*, *Venti*, *Volturnus*, et *Auster*: Bruma, *Hyems*, et *Algu* ». *Wak.*

752. *Poscis*. Sic videtur certissime legendum, quamvis locus sit perplexior tam constructionis, quam verborum. P. habet *posces*; quem sequi videntur Ald. et Flor. editiones: omnes, omne genus, reliqui libri veteres, *possis*; quod peccatum a soni similitudine facile suboriri quiret. Librarii eodem modo aberraverunt ad Lucan. V, 606. De suo reposuere editores, *solis*; quæ vox, utpote minime obnoxia depravationibus, omni probabilitate destituitur. *Wak.*

754. *Objiciens cæcum radiis ardentibus*. Objiciens suum orbem obscurum radiis solis. Lunæ enim corpus suapte natura opacum et obscurum est. Primus autem Thales dixit, solem deficere eo, quod luna, quæ est torrena et opaca natura, eum subeat ad perpendicularum, i. e. interponatur inter solem et terram. *Lamb.*

757. *Solque suos*. Hæc fuit Xenophanis opinio. Putavit idem ille novos quotidie soles et occidere et oriri. *Lamb.*

759. *Flammis infesta*. Non ita dico *flammis infesta*, i. e. *flammis ini-*

mica, ut frigida : sed flammis immoderatis oppleta, atque occupata, et quodammodo infestata ac vexata. *Lamb.* Cui ne credas.

760. *Atque perire.* Wakef. edidit *pariri*, id est, creari. — Hæc versus verissima restitutio divinationibus meis debetur : adi sis Priscianum, lib. VIII, p. 802, et quæ, nisi fallor, non minus vere dixerim supra, ad I, 200. Nimirum, τὰ *interstingit* atque *pariri* τοῖς *dimittere ignes* et *re-creare lumen* modo prægressis contra manifestissime respondent; ita ut res extra controversiam locetur, nec se velit operosius vindicari. Veteres nempe libri universi habent corruptam vocem *periri*; unde nullo negotio fabricatum est illud *perire*, loci scopo alienissimum quamvis, quod comparet in P, A, et per editiones vulgares propagatum venit. Nihil est, de quo tutius ad intelligentium judicia possimus provocare, quam de hac facillima emendatione. *Wak.* — At debuerat vir doctus exponere quomodo hæc cum vs. 759 congruant. Nam certe *loca, flammis infesta*, non simul *faciunt* exstingui solem et creari. Itaque vulgatam sequor. *Ed.*

767. *Fulget.* L solus *fulgit*, ut vulgares editi. *Wak.*

769. *Per exit.* Olim uno vocabulo legebant *perexit*; quam lectionem mendosam et corruptam ratus, Lambinus emendavit *pererrat*; *Gif. peragrat.*

774. *Soleant.* Codd. variant, *possint, possent, posset.* Unde Forbiger conjicit Lucretium primo scripsisse *possent*, quod a seniori ejus editore, qui eandem vocem ter recurrentem (vss. 771 et 773) minus probaret, in *soleant* mutatum sit.

775. *Nec.* Retinui cum Eichst. et Orell. vulgarem lectionem, quam *Wak.*, plurimos utique libros sequutus, in *neque* mutavit. Vulgarem tamen, præter communem usum, Lambini et Havercampi silentium de suis codd. tueri videtur. *Forb.*

780. *Credunt committere.* Ita codices plurimi; editores ex arbitrio *tentari* credere. — Amicus noster, *creduint* per syncephesin pro *crediderint*, id est, *confusa, ausa sint arva*; quamvis deficiente exemplo; *creduis* quidem et *creduit* habes apud Plautum (Amph. II, 2, 40; Capt. III, 4, 74; Truc. II, 2, 52). Forbiger amici mei conj. *creduint* recepit. Poterat mehercule melius etiam *creduit*, scil. terra. Nihilominus sententia manifesto requirere videtur, quod audaci interpolatione intulit Lamb. *tentari* credere. Verum nunc censeo, *crerint*, decreverint, indicarint, statuerint. *Orell.*

799. *Principio, genus alituum.* Rationem primæ originis animantium explicat ex sententia Anaximandri, et aliorum quorundam veterum Philosophorum : quam pluribus persequitur Diodorus Siculus lib. I,

non longe a principio : quæ, quia hunc locum non mediocriter mihi videntur illustratura, adscribere non pigebit : Ταύτην δὲ [τὴν γῆν] τὴ μὲν πρῶτον τοῦ περὶ τὸν ἥλιον πυρὸς καταλάμψαντες πῆξιν λαβεῖν, ἔπειτα διὰ τὴν θερμασίαν ἀναζυμουμένης τῆς ἐπιφανείας, συνοιδῆσαι τινα τῶν ὑγρῶν κατὰ πολλοὺς τόπους, καὶ γενέσθαι περὶ αὐτὰ σπηιδόνας ὑμέσι λεπτοῖς περιχομένας· ὅπερ ἐστὶν ἐν τοῖς ἑλισσι, καὶ τοῖς λιμναῖουσι τῶν τόπων ἔτι καὶ νῦν δρᾶσθαι γινόμενον, ἐπειδὴν τῆς χόρας κατεψυγμένης ἄφνω διάπυρος ὁ ἀήρ γένηται, μὴ λαβὼν τὴν μεταβολὴν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον· ζωογονουμένων δὲ τῶν ὑγρῶν διὰ τῆς θερμασίας τὸν εἰρημένον τρόπον, τὰς μὲν νύκτας λαμβάνειν αὐτῶν τὴν τροφὴν ἐκ τῆς πιπτούσης ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ὀμίχλης· τὰς δ' ἡμέρας ὑπὸ τοῦ καύματος στερεοῦσθαι· τὸ δ' ἔσχατον τῶν κυσφορευμένων τὴν τελείαν αὔξησιν λαβόντων, καὶ τῶν ὑμένων διακαυθέντων τε καὶ περιρραγέντων, ἀναφυῆναι, καὶ φανῆναι παντοδαποὺς τύπους ζώων· τούτων δὲ τὰ μὲν πλείστης θερμασίας κακωνηκότα, πρὸς τοὺς μετεώρους ἀπελθεῖν γεγόμενα πτηνά· τὰ δὲ γεώδους ἀνταχόμενα συγκρίσεως, ἐν τῇ τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιγείων τάξει καταριθμηθῆναι· τὰ δὲ φύσεως ὑγρᾶς μάλιστα μεταληφτότα, πρὸς τὸν ὁμογενῆ τὸς πον συνδραμεῖν, ὀνομασθέντα πλωτά, etc. i. e. « Hanc autem (terram) primum quidem quum ignis soli circumfusus eam collustrasset concrevisse : deinde, quum propterea quod concaluerat, extremæ ejus oræ veluti fermentarentur, multis locis humida quædam intumuisse, et in eis putrores quosdam tenuibus membranis circumdatos exstitisse. Quod in paludibus et in stagnantibus locis etiam nunc fieri cernere licet, quum ea loci regione frigida facta, aer repente exarserit, neque sensim fuerit immutatus. Humida autem illa eo, quo diximus, modo calore animata, noctu quidem ex nebula superne cadente cibum cepisse; interdiu autem ab æstu solidata esse. Postremo iis, quæ in uteris terræ inolevisset, justum incrementum consecutis, membranisque perustis ac perfractis, exstitisse atque exortas esse omnis generis animalium formas. Horum autem ea quidem, quæ plurimum caloris nactæ fuissent, ad superna loca abiisse, volatilia facta : ea autem quæ terrenam retinuisent soliditatem, in reptilium et aliorum terrestrium ordine esse numerata, quæ vero naturam humidam maxime haberent, ad locum ejusdem generis concurrisse, natatilia nominata ». Idem ibid. quosdam Euripidis versus ex Menalippa profert ab hac sententia non discrepantes : « Ὡς οὐρανός τε, γαῖά τ' ἦν μορφή μία· Ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἄλληλων δῖχα, τίκτουσι πάντα, κἀνέδωκαν ἐς φάος, Δένδρη, πετεινὰ, θήρας, οὗς θ' ἄλλη τρέφει, Γένος τε θνητῶν, i. e. « Nam terra, cælumque una forma erant simul : Sed alterum postquam seorsum ab altero Junctum est, peperere cuncta, et edidere in luminis Oras, ut arbores, feras, atque alites, Et quas alit mare, et genus mortalium ». *Lamb.*

803. *Mortalia secla.* Hominum præsertim genus significat his verbis, ut patet ex vss. 820, 821. Significat et cetera animalia terrestria. Sic

supra vs. 789 et alibi passim. Hoc loco non ex unius Epicuri, sed partim ex Stoicorum mente loquitur; hi enim apud Lactantium censuerunt « Homines in omnibus terris et agris tanquam fungos esse generatos » : partim etiam ex Anaximandri sententia, qui licet tam homines, quam cetera animalia, ortos voluerit ex aqua, censuit tamen, ut est apud Plutarch. Plac. V, 19 : « fuisse corticibus spinosis contentos; et foetus ad pubertatem intus retentos, tum demum, ruptis illis, viros, mulieresque, qui se jam alere possent, processisse » : partim denique ex Archelai opinione, qui docuit apud Laert. II : « homines ortos e terra, quæ limum similem lacti ad escam eliquaverit ». Vide plura de hoc primo mundi fabuloso exortu apud Diod. Siculum lib. I. Quam sententiam imitatus videtur Ovid. Met. I, 78 : « Natus homo est : sive hunc divino semine fecit Ille opifex rerum, mundi melioris origo; Sive recens tellus, etc. » Quam fabulosam sententiam rite refellit Lactantius II, 12. Consulas illum velim locum, qui lectione tua, lector candide, dignus est. *Fay.*

806. *Crescebant uteri*. Profert hunc versum Firmianus De orig. err. II, 12, totamque hanc de prima animalium origine sententiam refellit his verbis : « Aiunt certis conversionibus cœli, et astrorum motibus, maturitatem quamdam exstitisse animalium serendorum : itaque terram novam, semen genitale retinentem, folliculos ex se quosdam in uterorum similitudinem protulisse, de quibus Lucret. lib. V : *Crescebant uteri*, etc. eosque, quum maturassent, natura cogente, ruptos, animalia tenera profudisse : deinde terram ipsam humore quodam, qui esset lacti similis, exuberasse, eoque alimento animantes esse nutritos, etc. » Nam satis est mihi locum indicasse. Ad hunc eundem locum pertinent illa quæ dicuntur a Dione Chrysost. oratione Olymp. aut de prima Dei notitia : Πρώτην μὲν τροφήν οἱ πρῶτοι καὶ αὐτόχθονες νειρόμενοι τὴν γαῖαν, μαλακῆς ἔστι καὶ πόσιος τῆς ὕλης τότε οὖσης, ὥστερ ἀπὸ μητρὸς γῆς λιγνόμενοι, καθάπερ τὰ φυτὰ νῦν ἄλκουσιν ἐξ αὐτῆς ἱμάδα, etc. i. e. « Ac primi quidem homines, et ex ipsa terra nati, primum alimentum carpentes terrestre, quum mollis etiam tunc, et pinguis limus esset, tanquam a matre terra lambentes, ac sugentes, quemadmodum stirpes et plantæ nunc ex ea humorem trahunt, etc. » *Lamb.*

821. *Animans* ; vulgares editi *animal* ; quam formam Lucretius nusquam similiter adhibuit ; redeas ad I, 774. *Wak.*

837. *Androgynem*. Bentleius et alii hunc versum pro spurio confoderunt; quibus equidem haud assenserim, libris universis aliud suadentibus. Nimirum, res monstrosas vividius effingere poeta, ut videtur, voluit. Verum enim tempus poscit, varietatem lectionis declaremus. *Androgynem* : P, Δ, Π, Z, *Androgynum* ; sed Lucretius ad Græcam dictio-

nem ἀνδρογόνος se composuit. *Utras* : Δ, *veras* ; editores, omnia vetusta exemplaria concultantes, *utrum*. Sed *utras* vel *naturas* respicit (vide nos ad III, 307, et mox, vs. 866) ; vel *animantes* (adi vs. 473, 821) ; cui nomini noster genus muliebre sæpius affixit. *Utramque* : P. *utrumque et* ; ut editi vulgares. *Utrinque* : sic posui ex conjectura, nam in libris est *utrumque*, si excipias V. ed. in quo *utrunque* exaratur ; cuius vocabuli lineamenta nostro non discrepant. *Wak.* — Versus e Græco, nō fallor, fonte haud nimis feliciter detortus. Explica : Androgynem, naturam inter utras velis naturas, virilem ac muliebrem, positam, nec tamen utramque οὐδὲν, sed æque ab utraque remotam. *Orell.*

839. *Muta*. Libri veteres universi, *Multa* ; non prorsus absurde, quum vox *cæca* stare poterat, pro « quocumque modo inutilia et inefficacia » : vide nos ad I, 1103, et mox, ad vs. 1004, quod tamen et ambiguum esset, et minus concinnum in hoc loco. Libenter itaque amplector lectionem, conjecturalem cujusdam docti, ut opinor, quæ comparet in Aldina : et sic clausulæ commodissime conveniunt *muta, sine ore ; cæca, sine voltu* ; ad sincerissimum Lucretiani styli candorem. Eadem ratio dudum Havercampo placuit. *Vultus* autem pro *oculis* tritissima est locutio ; ut inscitiam Lambini non possum non demirari, reponere volentis *visu*. Haud aliter equidem intelligam Maronem, *Æn.* XII, 70 : « Illum turbat amor, figitque in virgine *vultus* ». *Wak.*

847. *Debent* : sic O, Ω ; vulgo, *debere* ; sed istud hypermetrum carmen in Lucretium non temere recipiam ; ac potissimum, clare cernens, ad quod inscitia scribarum hæsitaverit : τὸ *videmus* scilicet, ita δὲ οὐκ ἔστιν, atque παρὰ τὴν φύσιν, extra constructionem decurrentem positum. *Wak.*

851 sq. *Habere, Mutua queis*, etc. Secutus hic eram initio codd. Florentinos, et nonnullos alios vulg. in quibus impressum est, *habendum, Mutua queis nectant inter se gaudia, utrisque*. Nunc magis probo receptam lectionem : et subintelligo *debent*. *Lamb.* — *Queis nectant inter se gaudia uterque*. Sic omnes veteres. — *Wak.* e conjectura edidit *meterent* et in versu præced. *posset*. Sed optime et satis poetice habet vulgata. *Ed.* — *Qul* ; ita meliores codd. *Orell.*

861. *Ut fuga*. Sic *Wak.* Eichst. et Forbiger, cum plurimis libris ; vulgares edd. *et*, quos sequitur *Orellius*.

866. *Sequuntur*. Alii *sequuta* ; sed vide supra Disq. var. ad vs. 837.

876. *Sed neque Centauri fuerunt*. Sic negant et damnant ejusmodi portentosam animalium miscellam Diodorus lib. V ; Aristoteles II, Phys. 8, de Hist. Animal. et de Generat. Anim. IV, et V, 3. At Empedocles

propugnat : et Claudius Cæsar, teste Plin. qui scribit, « Hippocentaurum in Thessalia natum eodem die interiisse ; et nos principatu ejus allatum illi ex Ægypto in melle vidimus ». Volaterranus ait se vidiisse Semicanem. Alii alia monstra, quæ Lycosthenes in lib. de Prodig. et Ostent. collegit. *F.*

877. *Esse queunt.* Lamb. *Esse queat duplici,* etc. Et sic post illum vulg. editi.

879. *Hinc illinc par vis ut non sic.* Si hujus versus varias scripturas lectori proponere vellem, totam paginam implerem. Alii, *Hinc illinc par vis ut non sint pars esse potis sit ; alii paribus ut non sit pars ; alii par vis ut non sit par esse.* Quæ scripturæ quum sint vitiosæ, ego sic reposueram, *Hinc illinc par vis ut non pari esse potis sit.* Sententia autem hujus scripturæ, si cui forte obscurior videatur, hæc est : Non potest esse natura seu potestas aliqua ex alienigenis membris, ut humanis et equinis, compacta et conflata, ita alienigenis (inquam) ut ex utraque parte, equi scilicet et hominis, aut aliorum animalium inter se compactorum, vis par pari esse, id est par pari respondere, non possit. De versus autem ratione non est quod quisquam dubitet, propter vocem *pari*, in qua voce syllaba *ri* non eliditur, sed corripitur : nam hoc esse Lucretio usitatum alibi ostendimus. Licet etiam sic legere, ut Turnebo placebat, *Hinc illinc par vis ut non sic esse potis sit*, eadem fere sententia : ut ex hac et illa parte non possit esse par vis, sic, id est, compactis inter se diversis animalibus. Atque hanc lectionem nunc sequi malui. *Lamb.*

882. *Puer haud quaquam ; quin,* etc. Vulgatam cum Orellio reduxi-mus. *Wak.* *haud ita quaquam sæpe ;* sed illud *ita*, teste Orellio, italiam interpolationem sapit. In plurimis vero codd. *quin* perierat absorptum a præced. syllaba *quam*. — *Etiam nunc.* Orell. ex Ald. 1 et Bon. *tunc* recepit.

883. *Lactantia.* Voss. ad Catull. p. 234, *Lætantia*, quia pueros lætos reddunt ; sic II, 344 : « Lætantia loca aquarum ». *Creech.* — Vide supra in notis. — *Quæret.* Vulgo *quærit*, contra libros.

886. *Puerili.* Ego tamen malo *pueris.* *Lamb.*

899. *Flamma quidem vero.* *Wak.* sic scribendum versiculum ait : « Flamma quidem quoniam tam c. f. l. jam soleat, etc. » — *Brix.* « Ignea flamma quidem, quum, etc. » quæ lectio quum magis poetica videretur, languere contra istud *vero*, illam etsi incertam prætulimus. *Orell.*

903. *Media ipsa ;* ut apud Virg. Georg. II, 297. *Wakef.* quem sequitur *Eichst.* edidit *medio*, ut evitetur ambiguitas. Equidem vero, quæ hic

ambiguitas inesse possit, non video, quum sibi invicem et manifeste respondeant, *prima, postrema, media*. Vulgatam igitur lectionem unice veram arbitror. Quam tuentur Orell. et Forb. Ed.

904. *Ore foras*. Non erat cur Wak. Eichst. (ex uno codice) suo calculo probarent *ferox*, quum *foras* Lucretio in deliciis sit (II, 200; VI, 682, 887) magisque corruptioni obnoxium quam *ferox*. Orell. — *Acrem flaret*. Lamb. *efflaret*. — *De corpore*. Malit Wak. *de pectore*.

921. *Sed, si quæque*, etc. Sic verissime scriptum est in pluribus libris. Lamb. et vulg. edd. « Res sic quæque suo ritu procedit »; alii, *sed sic quidque*.

923. *Et genus humanum*, etc. Descriptio plane admirabilis usque ad vs. 1039. Qui relationes recentiorum scriptorum legerunt, hic Margaiates, Brasilius, Canibales, et plerosque Indiæ Occidentalis populos agnoscent. *Faber*. — Hominum e terra natorum vitam, habitum, ingenium, mores fuse describit, et primo quidem vs. 20, docet primos homines validiori, quam nunc, constitisse corpore, ob innatam duritiem, quam e dura terra geniti contraxerant, inde minus obnoxii morbis erant, et longævi. Nemo autem agros coluit; sed glandibus, pomis sylvestribus, et aliis ejusmodi fructibus placabant famem: ad sedandam sitim fluvii fontesque suo murmure vocabant, vs. 8. Nulla iis vestimenta, nullæ domus; procellarum, frigorisque vim defendebant sylvæ, frutices, et antra, vs. 5. Nullæ leges: nullum commune bonum: vivebant raptu, et promiscua venere (nam vi, blanditiis, aut pretio, glandibus videl. pyris, pomisve mares sibi feminas conciliarunt) utebantur, vs. 9. *Creech*.

942. *Pabula dira*. Alii *dura*; alii *dia*, id est, quasi divinitus nascentia. — Valeat Havercampus, cui Lucretius perparvum aut nihil debet, cum sua conjunctione τῶν *dia* et *ampla*, ac ineptissima distinctione sua, posita post *mortalibus*. *Wak*.

943. *At sedare sitim*. Ω, *Et*; Macrobius Sat. VI, 2, 1 fin. *Ad*, de solito scribis peccato: vide Drakenborchium ad Liv. III, 17, 3, quam variationem memoravit Vossius De construct. p. 183, atque arripuit Havercampus, inconsulto satis; quum constructionis hujusce, *Ad sedare sitim*, neque exemplum quivis afferre poterit, nec rationes enodare. Casta Latinitas locutionem indignabunda respuit. *Wak*.

945. *Claru' citat late sitientia*. Quum initio sequutus essem libros vulg. *Clarius accitat sitientia*, etc. et tamen lectori scripturæ varietatem indicassem; hæc, quæ deinceps sequuntur, annotaram, his ipsis verbis:

Clarior aqua, quam aliis in locis, *accitat*, i. e. invitat, sitientes feras. Nunc Simeoni Bosio assentior. *Lamb.*—Hanc conjecturam (*claricitat*), a *Lamb.* primum receptam, seriores omnes, *Wak.* etiam, summis laudibus extulerunt. Licet autem verum sit, hanc conjecturam proxime accedere codicum vestigiis, hoc tamen verbum non omni solum destituit auctoritate, sed etiam adversatur analogiæ, quod recte jam observavit *Orellius*, primus in hoc loco offensus, et recte monens, participiorum illorum *altitonans*, *altivolans*, *blandiloquens*, etc. plane aliam rationem esse, siquidem nemo dixerit: *altitonat*, *altivolat*, *blandiloquitur*. Addere etiam potuisset, quæ alii fortasse in mentem veniant, verba *æquiparo*, *amplifico*, *magnifico* et similia, et ipsa, utpote cum adjectivis, non cum adverbis composita, quum dicantur pro « æquum parare, amplum, magnum facere », cum hoc verbo comparari non posse. Jam vero quum *Lucretius*, licet novis verbis sæpius utatur, tamen omni latinitatis usui contraria nunquam adhibeat, conjectura illa *Bosii* probari non potest. *Orellius* suspicatur legendum esse: *Allectat late*, quæ tamen lectio nimis a codd. vestigiis recedit. Mihi simplicissima ratio videtur, ut legamus: « Decursus aquai *Claru'* citat late », adjectivo per apocopen literæ finalis *s* adjecto, quæ licet sexcenties in *Lucretio* occurrat, interdum tamen in aliis etiam locis causa exstitit corrumpendi. *Forb.*

946. *Nota vageis*. Ita *Wak.* rectissime cum *Bodl. Brit.* 1, 2, 3, *Cant.* et cunctis edd. vett. Vulgo *noctivagi*. *Bentl.* *nocte vagi* maluit. *Forb.*

955. *Imbresque*. II. *umbrisque*. Et nescio, an non mihi magis arrideret *imbris* librorum pro secundo casu singularis numeri acceptum, atque cum *Verbera* consociatum. *Wak.* — Tamen vulgarem præstare censeo.

957. *Scibant*. Retinui cum *Orellio* vulgarem lectionem; plures libri *sciebant*, unde *Wak.* fecit *scierrant*, quod miror *Eichstædt.* retinuisse quum plusquamperfectum plane non hujus loci videatur. *Forb.*

964. *Et manuum mira*, etc. Hi denique robusti immitesque homines per totos dies feras saxis, stipitibus, et id genus armis persequabantur; et multa cæde fatigati, vel quum nox adveniret, se frondibus foliisque involventes, humi dormiebant securi; securi inquam, neque enim timuerunt (ea erat absurda *Stoicorum* opinio *Manil.* I, 66), ne adveniente nocte dies deinceps non rediret, ob jam perspectam a prima origine diei ac noctis vicissitudinem, vs. 16. Hæc autem vita erat nonnullis incommodis obnoxia, dormientes feræ invadebant, et inde mors cita, vel longa gravisque (nondum vires herbarum noverant) putrescentia vulnera sequuta est. Multos fames abstulit, plures noxiæ herbæ, quas inscii legerant: ne vero quis putet tot malis obrutum fuisse totum humanum genus, et ad interitum redactum, consideret feras tum singulos lace-

rasse, noxiis herbis aut alimenti inopia paucos periisse; at quot millia rapit una acies, quot absorbet mare, quot denique luxuries enecat, et venenata pocula! vss. 29. *Creech*.

965. *Consectabantur*. Wak. e conjectura edidit *conflictabantur*, quod minime placet, nec latine sic dici posse arbitrator. En.

968. *Suibus sylvestria*. Retinui vulgatam lectionem a Wak. et Eichst. e paucis quibusdam libris sic mutatam *subus sylvestribus*, *membra*. At *subus* duobus modo codd. Lugd. 1, 2, nititur; cui accedit quod *subus* VI, 975, prima syllaba corripitur. Lectionem *sylvestribus* vero Wak. e solis edd. Ver. Ven. male recepit. Sic enim sues istæ duplici ornantur epitheto, quo, ut recte ipse Wak. annotavit, Lucretius non nisi ut sensum efficaciorum præbeat, uti solet, quem in hac mutatione equidem frustra quæsi. Contra vero si ad homines refertur hoc epitheton, nullo modo cum Wak. frivolum et supervacaneum dixerim prædicatum, quum aperte contineat causam, quæ effecerit ut homines nude humi prostrati, noctes sub dio transigere possent, quippe qui semper vixerint in sylvis et speluncis, nec certa habuerint domicilia. Cf. vs. 1410. *Forb*.

987. *Lamentis*. Libri quidem omnes et manuscr. et typis excusi habent *lamentis*. Sed placet mihi M. Antonii Mureti conjectura, qui legendum putat *labentis lumina vitæ*. *Lamb*.

995. *Denique*; editores ex arbitrio *donicum*, contra libros omnes.

1000. *Nec temere, incassum, frustra*. Primum Havercampum et Wakefieldum plurimorum codd. scripturam *incassum frustra* recte retinuisse, loci alterius II, 1059 comparatio satis clare demonstrare videtur, ita ut non adsentiri possim Eichstædtio et nupero Orellii censori in Ephem. liter. Jenens., quorum ille alteram scripturam, in Pii codd. et edit. Junt. apparentem, *incursu fluctus* in textum revocavit, hic vero non hanc solum lectionem, verum etiam particulam *sed*, loco voculæ *nec* in vulgatis editt., sed nullo in libro MS, ut videtur, obviam, defendit. Licet enim verum sit, bonum exinde prodire sensum, plurimum tamen et optimorum codicum lectio potior esse debet, quum et ipsa, difficilior quidem, sed vel propterea præferenda, justum sensum undat. Non autem prorsus cum Wakefieldo consentio, qui, hunc etiam versum permultis nec satis aptis interpungendi signis onerans, verba sic conjungit: *Nec mare sævibat* (in naves scilicet, quod e prioribus supplet), *temere, incassum, frustra coortum*; quæ ratio paullo impeditior videtur. Mihi potius copula *nec*, ut sæpissime, non tantum ad verbum *sævibat*, sed ad omnem sententiam pertinere, omnibus ejus verbis communis esse videtur, quasi Lucretius dixisset: *Nec sæpe temere mare*

cooriebatur et sæviebat. Quod autem sequentem versum attinet, non acquiescere possum in vulgari lectione: *leviterque minas ponebat inanes*, qua omnes editores contenti erant. Si enim verbum *ponebat*, quod, si Havercampi silentio fides est habenda, in utroque libro Voss. et cod. Bodl. conspicitur, verum fuisset, plane non intelligitur, quomodo inde exortæ sint miræ illæ lectionis varietates, quas ceteri libri scripti et excusi exhibent. Et mihi quidem, quum cod. Cantabr., unus Mus. Brit. A. et Poorii MS præbeant *poscebat*, edit. Brix. vero non multum diverse *possebat*, e conjectura restituendum videtur: *pascebat*; ut *minas pascere* dictum sit pro *minas alere*, quemadmodum alii etiam scriptores furorem, iram pascere vel alere dicunt. (Cf. Claudian. XXXIX, 22; Sil. Ital. XII, 721; Cic. p. Sext. c. 38, etc.) Omnis igitur loci sensus hic esset: Nondum mare turbidum naves in saxis scopulisque confregit et elisit, neque omnino sæpe coortum sæviit temere et sine effectu, et, si fortasse aliquando commotum et agitatum erat, leviter tantum minas alebat, statim ad priorem quietem et tranquillitatem rediens, quippe quod, navigatione nondum inventa, nihil adesset, in quod furorem suum effunderet. *Forbiger.*

1004. *Navigii.* Hunc versum Bothius in notis ad Plaut. et Osannus Anal. Crit. p. 172, itemque vir doctus in Ephem. liter. Jenens. 1820, n° 76, sollicitarunt, quia substantiva secundæ declinationis in *ium* desinentia, usque ad seriora ævi Augustei tempora, contractam modo genitivi formam admisisse unice volunt. — Ego tamen hac in re eis adsentiri non possum, quum mihi nondum persuasum sit, regulam illam a scriptoribus Propertio prioribus vere ubivis ita observatam esse, ut, si quo loco aliter scriptum appareat, is statim corrigendus vel spurrius censendus sit. Errat enim Censor Jenensis quum opinatur, aliis quibusdam locis contrariis recte a viris doctis emendatis et rejectis, hunc solum Lucretii locum superesse, in quo regula illa vere negligatur. Ut enim hic non commemorem alterum Lucretii locum VI, 744, in quo quia pro *Remigii* varia lectio *Remigio* occurrit, admittatur fortasse Wakefieldi mutatio in *Remigium*, (ut scilicet sumamus *remigium* per compendium scriptum fuisse *remigio*, quamquam illud *o* e sequenti voce *oblitæ* attractum esse mihi certe probabilius videtur) alii etiam inveniuntur loci fidei non dubiæ, sed librorum MSS auctoritate tuti, ubi mutatio non facilis videtur. Pertinent huc Ennii locus ab Apuleio Apol. I, p. 43 Bip. servatus (p. 157 Hessel.), *Brundusii*; Virg. Æn. III, 385, *Ausonii*; Manil. II, 740, *Dodecatemerii*, et alii fortasse, qui regulæ illi non minus, quam hic ipse Lucretii locus adversantur. Accedit ipse et seriorum scriptorum ex ævo Augusteo usus. Vix enim intelligitur, quomodo hi scriptores, Propertius inprimis, quem minime novas formas induxisse, imo ad pristinas potius et antiquatas rediisse constat, in illam licentiam incidissent, si ne unus quidem veterum auctorum illa

soluta genitivi forma uti sibi indulsisset. Quare mihi consultius videtur sumere, hanc solutam genitivi formam, fortasse ob ipsam illam causam, quam Nigidius Figulus apud Gellium III, 25, quodammodo innuit, scilicet ut secundus et quintus casus melius discernantur, Ennii jam temporibus in vitæ communis usum introductum esse, ita ut scriptores quidem, cultioris orationis studiosi, veterem formam plerumque retinerent, interdum tamen, inprimis prosa oratione usi, etiam ad populi consuetudinem deflecterent; serius autem, quum usus ille magis magisque communis factus esset, scriptores quoque, singulis illis antiquiorum auctorum exemplis fretos, recentiorem genitivi formam sæpius adhibuisse. Cetera enim argumenta, quibus Censor Jenensis usus est, ut verum expellendum esse nobis persuaderet, superfluum scilicet et languidum eum esse nimisque artificiosum pro gravi Lucretii simplicitate, nisi ob illam causam verum jam spurium censuisset, vix, puto, Vir doctus attulisset, quum ex ipsa loci natura et Lucretii scribendi ratione parum præsidii habeant. *Forb.*

1009. *Inde casas postquam*, etc. Hactenus homines efferos, per sylvas vagantes, et raptò viventes vidimus: alii jam in scenam prodeunt, mansueti, mites, et civilis vitæ studiosi: non enim manebat ista, quæ in novo mundo fuit, aeris temperies, sed modo durum frigus, modo nimius calor, procellæ, et tempestates affligebant: inde paulatim fractæ istorum vires; inde domos struxerunt, quibus sese continentes privata Venere utebantur, et natorum blanditiis assueti mansuetudinem induebant. Deinde pellibus contra cœli inclementiam usi, et post repertum ignem ita erant emolliti, ut fœdera et amicitiam inire, a vi et injuriis abstinere necessarium foret, si ipsi salvi esse vellent: ita tandem concordia conservatum est humanum genus. *Creech.*

1024. *Servabant.* Retinui vulgatam lectionem a Vind. Brit. 1, 3, Junt. et Ald. 2 exhibitam. Wak. Eichst. Orell. (in priorè tantum editione) *servabat*, scil. pars. *Forb.*

1027. *At varios linguæ sonitus.* Sed quo modo fœdera inter homines (mutum et turpe pecus), qui sentire forsan potuerunt, at quæ sentiebant effari nondum didicerant? Respondet Lucretius, homines istos primos suæ facultatis fuisse conscios, et ut unaquæque res sibi objecta dolorem, gaudium, metum, etc. excitabat, diversos sonos expressisse; id enim cogebat natura, et idem faciunt aves, equi, canes, omnia denique animalia quæ respirant. Hoc vero modo *balbe* tantum vs. 1021 significabant. Nondum instituta erant commercia, neque, nisi rebus nomina imponerentur, institui potuerunt: igitur unusquisque hominum utile sibi aliisque fore sensit certa rebus nomina assignare. Ita omnibus, qui eodem fœdere erant juncti, de iisdem vocabulis inter se

convenit, et rerum nomina expressit utilitas. Quod vero dicat aliquis (non tantum Pythagoram, et Platonem, sed et sacram Mosis historiam mihi videtur convellere), unum videl. hominem rebus omnibus nomina dedisse, illud ineptum prorsus et absurdum. Hæc vss. 63. *Creech*.

1034. *Infensus*. Wak. e Vossii conjectura dedit *infestus*.

1037. *Vix etiam quom sunt*. In quibusdam libris manuscr. desideratur vox *ipsis*, ut fortasse legendum sit, « Vixdum etiam quum sunt dentes, unguisque creati ». Codices quidem Florentini sic habent, « Vix etiam quum sunt, etc. » Nunc igitur sic legendum censeo, « Vixdum etiam quum sunt, etc. » non, ut vulgo, « Vixdum cum ipsis sunt, etc. » Licet etiam sic legere, « Vixdum eis quum sunt dentes, unguisque creati ». *Lamb*.

1038. *Alituum porro*. Wak. quum in quibusdam codd. invenisset *proporro*, statim reposuit *alitum proporro*; atque infrequentiore elisionem fraudi fuisse librariis. Cui equidem minime assentior, vulgatam cum Eichst. Forb. et Orellio reducens. Ed.

1045. Hic locus sic vulgo scribi et interpungi solet : « unde insita notities est utilitatis; et unde ... ut scirent, animoque viderent? » sed omnes codd. præter Pium exhibent *utilitas*; hinc locum correxit Wak. quem alii sequuti sunt.

1052. *Quid sit opus facto*. Vulgo contra codices universos, *quid facto esset opus*.

1061. *Licet in rebus*. Vulgo *id licet e*; ad arbitrariam haud dubie emendationem criticorum. *Wak*.

1064. *Rabies districta minatur*. Sic poetice magis quidam codices; alii *rabie ... minantur*. Alii *distracta*.

1067. *Lactant*. Sic omnes libri; *Lamb*. male *jactant*.

1075, 1076. *Et fremitum patulis*, etc. Hunc versuum ordinem, quem omnes scripti codices exhibent, immutavit Wakef. ea mente ut redderet suam loco proprietatem et argumento vim. Sed restitutionem istam, quam vocat indubitabilem, recte viri docti non admisere. Ultimus enim versus *et quum sic alias*, etc. generaliter concludit, quæ prius poeta per partes et speciem expresserat : manifesto igitur suam sedem obtinet. In vs. autem 1075 supple *ubi* e v. 1073; ut oppositio bene constet; nam sine dubio *tò arma* hic proprie sumendum, neque ullo modo de *armis venereis* capiendum, ut suspicantur *Lamb*. et *Creech*.

Quod etiam ostendit locus similis apud Virg. Georg. III, 84 : « Si quæ sonum procul arma dedere ... *tremat artus* ... *volvitur sub naribus ignem* ». Ed.

1076. *Et quum sic*; vulgo ex emendatione Lamb. *sis*, id est, suis; pessime.

1091. *In terram*. Sic vetera exemplaria; vulgo *in terras*.

1119. *Voluerunt se*; vulgo contra libb. omnium auctoritatem *se homines voluere esse, atque*.

1135. *Ergo regibus occisis*. Animadvertite poetam a vs. 1017 ad vs. 1163, hæc nonnulla problemata politica solvisse. 1° Cur homo natura liber ab ineunte ævo regibus obtemperare passus sit? nimirum vel ob formam corporis, quæ multum valet; unde nunc etiam illud: *Species digna imperio*. Vel ob vires, quibus potentissimi ceteros invitos cogebant ad servitutem. Vel ob ingenii excellentiam, quæ admirationem et reverentiam merito sibi facile comparavit, et imperium. 2° Cur formosi, validi, et ingeniosi tandem regnare desierint? Scilicet, quia illos exauctorarunt opes inventæ, deque solio dejecerunt. 3° Cur reges primum studuerunt arcem locare? nempe quia metuebant sibi aut ab hostibus, aut ab invidiosis populis quos nimia servitute premerent. 4° Cur regum pristina majestas, ac sceptræ superba tandem subversa jacuerunt? scilicet, quia nihil invidiæ resistit; scandit ea vel editissimas arces regumque turres. Invidetur enim præsertim præstanti ac florenti fortunæ. 5° Cur leges conditæ? forsan ob commercium. Gregale enim animal est homo, mutuique officii indigum. Itaque ne perpetuo esset in armis, excogitatæ sunt leges, quibus societatis communis norma servaretur, certisque finibus coerceretur petulantia ac effræna malesanorum libido. *Fayus*.

1140. *Redibat*. Cod. unus *recidit*, unde Wak. fecit *residit*, quæ proba est etiam perfecti forma, non solum præsentis. Attamen temporis ratione habita, imperfectum aliquod aptius videtur quam perfectum unde vulg. *redibat* retinui. *Orell*.

1158. *Protraxe*. Lambinus *procraxe*, i. e. palam aperuisse, atque indicasse, et quasi in publico garrissee. Verbum est e Græco detortum $\kappa\rho\acute{\alpha}\zeta\omega$, seu $\kappa\rho\acute{\alpha}\gamma\omega$, quod ipsum a præterito $\kappa\lambda\epsilon\pi\alpha\gamma\alpha$ factum est. Valet autem $\kappa\rho\acute{\alpha}\zeta\omega$ idem quod $\kappa\lambda\epsilon\zeta\omega$, i. e. *clamo* et *vociferor*.

1163. *Quæ nunc in magnis florent sacra rebus*. Eam scripturam sequutus sum, quæ reperitur in tribus libris manuscriptis, et in totidem vulgatis. Neque est quod quemquam offendat vox *sacra* iterata. Nam

hæc *ἐκκατὰ* valet ad ornatum ac venustatem. Si quis tamen alteram lectionem malet, non pugnabo : quæ talis est, « Quæ nunc in magnis florent rebusque locisque ». *Lamb.* — Nos de propria conjectura rescriptissimus *stata*. *Pinzg.* quidem et *Forb.* meam conject. rejecerunt. Sed omnino mira paupertas sermonis inest in vulg. utrovis modo construas : « solemnia sacra, quæ sacra nunc florent », qui est sermo mere pedestris; sive : « sacra, quæ nunc florent sacra *ἐντα* », intolerabili pleonasmo. Eo autem magis mihi persuasum ipsam *Lucretii* manum a me restitutam esse, quod ubique hanc consuetudinem loquendi reperio ut jungantur *solemnia et stata sacra*. *Cic. Tusc. I, 49; Senec. Troad. 777. Orell.*

1176. *Et tamen omnino.* Ex voce *tamen*, quæ erat corrupta, totidem literis verbum *manet* feci : quod huic loco prorsus convenit. Nam hujus loci hæc sententia est : Diis tribuebant immortalitatem, quia semper eorum facies suppetebat, et forma permanebat : et plane permanet : et quia tantis, etc. *Lamb.*

1188. *Quia nox et luna videtur.* Editores, contra libros omnes, quia *sol ... videntur*.

1191. *Sol.* Editores, libris omnibus reclamantibus, *ros*.

1208. *Ne quæ.* Plures *Pii* codd. *Ecquæ*, quod perperam placuit editoribus, contra libros antiquissimos purissimosque. *Wak.*

1211, 1212. *Ecquænam, ecquæ.* Ita vulg. edd. *Eichst.* et *Orell.* cum optimis libris. *Wak.* « Et quænam; et quæ », et pro *etiam* posito. *Forb.*

1222. *Perculsi.* Quidam libri scripti habent *perculsi*. Utrumvis ferri potest. *Perculsi*, i. e. permoti : *perculsi*, de statu moti, et prostrati. *Lamb.* — Cf. ad I, 13.

1224. *Adactum.* Vulgaris est lectio, a plurimis libris suppeditata, in qua nescio cur recentiores editt. offenderint. *Wak.* enim, quem *Eichst.* sequitur, edidit *ad auctum*, « id est, ad plenam maturitatem suam perductum ». *Forb.* — Veruntamen latinitati repugnat ut *hoc est ad auctum* aut omnino dici queat aut illum in modum explicari. Ut enim aliquis ita loquutus esset (quod minime credo) hoc significaturus fuisset : « hoc facit, juvat ad auctum, augendum ». *Orell.*

1242. *Ignis ubi ingentes.* Vult metalla esse primum reperta incendio sylvarum. Hanc sententiam confirmat id quod scribit *Aristot.* *Περὶ θαλάσσης. ἀκουσθ.* (p. 102 ed. *Sylb.*) his verbis : *Ἐν τῇ Ἰσπρίᾳ λέγουσι τῶν θρωπῶν ἐμπρησθέντων ὑπὸ τινῶν πομίνων, καὶ τῆς γῆς διαθερμανθείσης ὑπὸ τῆς ἰσπῆς, φανερῶς ἀργύρου βῦσαι τὴν χώραν, καὶ μετὰ χρόνον σεισμῶν ἐπιγενομέ-*

νων, καὶ τῶν τόπων βαγόντων, πᾶμπληθεις συναχθῆναι ἀργύριον· ὃ δὴ καὶ Μασσαλιώταις πρόσθεν ἐπέκεινεν οὐ τὴν τυχοῦσαν, i. e. « Aiunt in Hispania sylvis incensis a quibusdam pastoribus, et terra a materia concalefacta, perspicue argentum in ea regione fluxisse, et aliquanto post tempore terræ motu subsecuto, et locis discissis, ingentem vim argenti coactam esse. Quæ res etiam Massiliensibus vectigalia peperit non parva ». Sed de metallorum primis inventoribus lege Georg. Agric. lib. I, de metallis. *Lamb.* — Idem narrat Posidon. apud Strab. lib. III, p. 147, de Mineris Turditanis sive Andalusis. Athenæus VI, 4. *Creech.*

1243. *Seu. Eichst. ceu*, errore typographico, opinor; cf. vs. 1091 sqq.

1252. *Sylva exederat altis*. Melius quam *altas* : nam *altæ radices* in venas metallorum descendunt. *Creech.*

1261. *Calore*. Sic codd. et edd. omnes. *Wak. vapore*, sine causa idonea.

1265. *Et cædere*; vulgari solet *excidere*, optimis libris contra stantibus. *Wak.*

1266. *Materiem lævare, dolare*, etc. Edd. vett. *materiemque dolare, levare ac*. Sic *Wak.* quem si audias « necesse est *levare* sensum habere frondium exspoliandarum atque ramorum supervacuorum, ut Virg. Georg. II, 400, *omne levandum fronde nemus* ». Sed diversa miscet *Wak.* nec *levare* nude sic positum tolerari potest. Nos priscos Pii codd. sequuti sumus : corruptionis origo manifesto est verbi *levare* et significatio et quantitas ignorata. *Forb.* ut *Wak.*, meam tamen explicationem sequutus. Verum incredibile est Lucretium corripuisse primam syllabam hujus verbi. *Orell.*

1272. *Nec poterant*. Sic optimi libri; vulgo *poterat*.

1279. *Honore est*. *Orell. miro est ... honore*. *Forb. est* omisit, ut *miro honore* ad *floret* referat.

1281. *Facile est ipsi*. P. et edd. vulg. contra omnes libros, *ipsum*.

1296. *Armatum*. *Lamb. reppertum*; ut in vs. 1300 *inventum*; quæ voces e glossa videntur natæ.

1297. *Dextraque vigere*. Sic legendum : et sic habent omnes libri et manuscr. et vulgati. Quod autem Thrasones *vegere* legi volunt, de equite intelligentes, qui equum regat; cui hoc probabitur, quum eques equum regat læva, non dextra? *Lamb.*

1310. *Cum ductoribus armatis*. Nihil muto, tametsi negare non possum, eam scripturam, quæ in duobus libris manuscr. reperitur, *Cum doctoribus armatis*, etc. ferri posse. Lamb.—*Doctoribus*: qui docuerunt eos utique tumultus bellicos sufferre; ut in vs. 1302, et ubertatem Lucretiani sermonis nativam respiunt phrases consociatæ *doctoribus armatis* atque *sævis magistris*. Hæc autem scriptura est exemplarium Vind. M, O, Ω; cetera, *ductoribus*: ac locutionem doctiorem vulgata facile loco emoveret. Wak.

1318. *Ora petebant*. Sic legendum, non *patebant*. Wakef. conjicit *ore patebant*.

1320. *Volnere victos*. Sic legendum ex omnibus vulg. et vet. fere. Quidam vet. *vinctos*. Gf.in.

1322. *Suos*. Ita omnino legendum, non *sues*, ut vulgo; quid enim noxæ inde hominibus si *sues*, i. e. apros jactassent tauri?

1324. *Et terram minitanti*; editores contra omnes libros *ad terramque minanti*.

1326. *Tela infracta suo*. Lamb. utrumque versum aut certe priorem, Bentl. pariter utrumque, aut saltem posteriorem atque hunc etiam Marull., Gifan. et Wak. spurium habuerunt, Hav. e duplici ipsius Lucretii editione, Orell. e similibus repetitionibus (ut V, 1189, et VI, 15, quæ tamen alius sunt generis) utrumque defendere student. Nemo tamen de sensu accuratius dixit. Mihi igitur prior versus genuinus et sic intelligendus videtur: Apri, tela corporibus suis infixæ et fracta secum trahentes et sanguine suo imbuentes, propterea ad furorem et sævitiam concitati ipsos suos socios, i. e. milites, a quibus ipsi in certamen adducti erant, dentibus invaserunt. Hunc sensum qui serius carmen Lucretii mutavit, sua, si diis placet, emendatione clariorem reddere studuit, omittens etiam epitheton *sævi*, ut modo vidimus, minime superfluum. Non vero adsentiri possum Knebelii Censori qui nuper in Ephem. liter. Halens. 1823, ch. 239 et 240, per epanalepsin utrumque versum defendere studuit, quem, mutatione etiam verbi *tinguentes* vs. 1326, in genitivum *tingentis* adhibita, sic explicat: « Apri *venatores* (de quibus plane non sermo est) cædebant, qui *suo sanguine* fracta *venabula* cruentabant, dum apri *eadem tela* confracta suo etiam sanguine conspergebant ». At quam artificiosa et tamen non apta sit hæc locum expediendi ratio, nemo non videt, quum nihil aliud expressurus Lucretius vix usus fuisset illa eorumdem verborum repetitione, qua sententiam per se jam languidam languidiorem etiam redderet. Forb.

1333. *Si quos*. Lamb. e conjectura *sic quos*; quem secuti sunt editores; *perperam*.

1340 sqq. *Sic fuit ut facerent*. Wak. e pluribus libris *si fuit*, i. e. « si tamen verum est eos tam stultos fuisse, etc. » quod primo quidem mihi arriserat, ut dubitativum *si* responderet *rois*; sed *vix adducor*. Melius autem *sic* cum toto loco convenit: « Potuerunt quidem *sic* facere, sed non arte quadam et consuetudine, immo ob desperationem ». Locum per se paullo obscuriorem alii aliter exposuere, quorum varias adnotationes subjicere operæ pretium videtur. Ed.—Sic fieri potuit ut boves illæ male cæsæ mala tanta facerent immolatoribus suis. Fay. — Hæ forsitan erant primorum hominum bellandi artes; vix tamen credere possum quin isti præsentiebant, animoque suo prævidebant quantas et quam miserandas clades feræ tam sibi quam hostibus suis inferrent. Creech. — *Quam commune*. Quam valde sibi cum adversariis hoc malum fuerat commune futurum. Vel, quam æqualiter et peræque hæ animantes fuerant sibi et adversariis exitio futuræ. Lamb.—Nihil de constructione Orell. nisi quod *fieret futurum* omnino Latinum non esse contendat: ideoque int. videtur: « præsentire antequam futurum esset commune ». Forbiger omnino silet, ideoque Wakef. explicationi (vide supra in notis) quodammodo assentiri videtur. Ed.

1342. *Fieret*. Sic omnes fere libri, quos Wak. sequutus est. Ver. Ven. Ald. 1, Bon. *fueret*, quam obsoletam formam Orell. recepit; vulgat. edd. *fuerat*, contra libros universos. Forb.

1343. *Factum in omni*. Hoc mihi velle dicere Lucretius videtur: « Loquor de re, non admittente quidem speciale confirmationem, sed generaliter probabili »: vel, quod affirmo, *generalem* veritatem habeam, haud *universalem* tamen; rationibus saltem veri quam simplicissimis subnixam ». Wak. — Mihi, ut verum fatear, hic locus semper suspicionem aliquam movit, inprimis quum vs. 1344 prorsus eodem modo voci *omne* explicandæ adhibitus, sed loco longe aptiori, supra vs. 529 jam adfuerit. Forb.

1352. *Fusi, radii*. Editores post *fusi* interpolant et, contra libros omnes atque ipsius Lucretii consuetudinem. Wak.

1370. *Locum*. Wak. *situm*. Auctoritatem codd. sequi maluimus, quam Avancii correctionem. Orell.

1404. *Solatia somno*; editores *spinni* contra libros, et minus docte.

1408. *Numeris*. Vulgares ed. *numerus*, id est, numerorum, sed altera lectio aptior videtur.

1409. *Dulcedine*. Editores, *dulcedinis*, sine librorum auctoritate.

1420. *Distractam*. Vulgo *distractum*; quæ lectio ferri poterat, respectu ad aliud nomen habito; sed nostra simplicior est et apertior. W.

1427. *Rigentibus*. Sic emendavit ingeniose Joan. Jortinus, pro vulgato *ingentibus*.

1435. *Magnum et*. Sic omnes editores, præter Wak. qui *et* omisit, plures sane libros sequutus; sed contra usum poetarum Latinorum.

1441. *Tum mare velivolis florebat propter odores*. Sic primus restituit Wak. ex omnibus ferè libris; quem sequuti sunt Eichst. (vide supra t. I, p. 33), Forb. et ipse in altera edit. Orellius. — At vero quum Servius ad Virg. *Æn.* VII, 804, ex Lucretio afferat verba *florebat navibus pontus*, Marullus, memor fortasse loci Virgiliani ad Georg. II, 445, inde fecit: «tum mare velivolum florebat navibu' pandis»; quod in omnes edd. vulgares transiit. De codd. lectione non dubitandum: Servius autem vel locum nostrum memoriter tantum nec ad verbum attulisse, vel alium fortasse versum deperditum respexisse videtur. Quæ quum ita sint, non possum assentiri Orellii Censori Jenensi, qui Havercampi sententiam amplexus, præstantissimorum codd. lectiones cum Serviana sic optime conciliari censet: «Tum mare velivolum; florebat navibu' pontus»: quæ mihi tautologia videtur neutiquam ferenda. Forb.

1444. *Prius*. Orellius ex uno cod. *multo sunt ante*. Brit. 1 *post sunt*. — Rectius, ut arbitror: nam solere homines versibus recitandis otium prius mulcere, quam literarum usus sit repertus, et per se vero simile est, et verum evincitur vel unius carminibus Homeri. Wak. — Sane rectius hoc erat ex iudicio v. c. Wolfii, qui scripturæ artem apud Græcos Homero posteriorem censebat, nec in ea re fallebatur. Verum id prorsus contrarium esse debebat Lucretii opinioni, qui nec Iliadem nec Odysseam componi potuisse sine scribendi arte, certe paullo ante Homerum in Græciam introducta, cogitare poterat. Orell.

T. LUCRETII CARI
DE
RERUM NATURA
LIBER VI.

ARGUMENTUM.

PRIMI triginta tres vs. hujusce libri continent tam ipsarum Athenarum, quam Epicuri Atheniensis, laudes. — Sequitur ad vs. 96, qualem ab Epicureo philosopho exspectes, argumenti hujus libri explicatio : et de meteoris dicturo primum occurrunt tonitrus, fulgur, fulmen; de quibus diligenter disputat, et demum istos deridet, qui, neglectis causis naturalibus, ipsum Jovem fulmina jaculari existimant, ad vs. 422. — His subjungitur (nam prester fulmini affinis), a vs. 423 presteris brevis explicatio. — Deinde, a vs. 451, ad vs. 534, multa de nubibus et pluvia; pauca de iride, de nive, vento, grandine, pruina, et gelu, disputat. — Si terræ motus causas velis cognoscere, a vs. 543, ad vs. 607, habes fuso explicatas. — A vs. 607, ad vs. 639, de mari Poeta disserit. — Inde ad vs. 712, de Ætna. — Sequentia, ad vs. 738, Nilo destinantur. — Deinde, a vs. 739, ad vs. 841, de Avernis, aliisque terræ tractibus, qui sunt hominibus, cervis, corvis, equis, et aliis noxii, disputatur. — Deinde, a vs. 841, ad vs. 906, de puteis, variisque admirandis fontibus, agit perjucunde. — Postea a vs. 907, ad vs. 1088, Magnes lapis diligentissime explicatur. — Postremo, usque ad libri finem, de morbis et peste quædam disserit; quibus subjungit elegantem atque uberrimam sane descriptionem, nec minus eruditam et accuratam tamen, pestis

illius, quæ tempore belli Peloponnesiaci Athenas opere maximo vastavit, e Thucydidis historia desumptam.

Primæ frugiparos fetus mortalibus ægreis
Dididerunt quondam præclaro nomine Athenæ;
Et recreaverunt vitam, legesque rogarunt;
Et primæ dederunt solatia dulcia vitæ,
Quom genuere virum, tali cum corde repertum,
Omnia veridico qui quondam ex ore profudit:
Quojus et extincti, propter divina reperta,
Divulgata vetus jam ad cælum gloria fertur.

Nam, quom vidit hic, ad victum quæ flagitat usus,
Omnia jam ferme mortalibus esse parata,
Et per quæ possent vitam consistere tutam;
Divitiis homines, et honore et laude potentes,

1. *Primæ frugiparos.* Quia multus ac fere totus est Lucretius in laudando Epicuro, sextum hunc librum auspicatur ab Athenarum laudibus; quam civitatem hominibus colendam ac verendam prædicat, non solum quod ab ea humanitas, doctrina, religio, fruges, jura, leges ortæ, atque in omnes terras distributæ putantur, ut ait ipse Cicero Orat. pro Flacco: sed præcipue, quia ex ea ortus est Epicurus. *F.* — Athenarum laudes plurimi veterum attigere, quos huc citare supervacaneum foret. Si tamen libeat quosdam, ad Lucretii mentem propius accedentes, consulere, cf. Isocr. Paneg.; Diodor. Sic. V, 69; Justin. II, 6, 5. — *Frugiparos fetus.* Id est, calmos Cererem parientes. *W.* — *Ægreis,* miseris, ut V, 942; quasi fame languentibus. Locutionem non semel usurpavit Virgilius; conf. Æneid. II, 268; X, 274, et alibi.

2. *Dididerunt.* I. e. *sparsim dederunt,* vel undique per terram sparserunt. *W.*

3. *Recreaverunt.* I. e. quasi *de novo*

creaverunt, frugibus glandes atque ferum victum excipientibus, cultuque bene constitutæ societatis atque humanitatis disciplinis belluinam vitam emeventibus. *W.* — *Leges rogarunt.* Solemnis est juridicialis formula, nemini non nota: v. Nonium IV, 397. *W.*

4. *Solatia vitæ.* Sic V, 21, 114.

5. *Virum,* Epicurum; I, 67. — *Tali corde.* H. e. tali sapientia.

7. *Extincti,* mortui, jam non clarum lumen (III, 1) extollentis.

10. *Esse parata.* Vidit Epicurus omnia quasi in medio posita, et parabilia. Natura enim res paratu difficiles et sumptuosas non desiderat, sed contenta est rebus parabilibus, et modicis. *Lamb.* — Sensus est: «Vidit homines jam tum ferme omnia vitæ commoda, at nondum animi bona sibi comparavisse». *Ed.*

11. *Consistere,* stabilire, constituere. — Active noster posuit, ut non raro factum aliis in verbo simplice, pro *morari,* vel *facere consistere,* quasi in solido atque securo loco. *W.*

Affluere, atque bona natorum excellere fama;
 Nec minus esse domi quoiquam tamen anxia cordi,
 Atque animi ingratis vitam vexare querelis: 15
 Causam, quæ infestis cogit sævire querelis,
 Intellegit ibi; vitium vas efficere ipsum,
 Omniaque illius vitio corrumpier. intus,
 Quæ collata foris et commoda quomque venirent;
 Partim, quod fluxum pertusumque esse videbat, 20
 Ut nulla posset ratione explerier unquam;
 Partim, quod tetro quasi conspurcare sapore
 Omnia cernebat, quæquomque receperat intus. ✕

Veridicis igitur purgavit pectora dictis,
 Et finem statuit cupedinis atque timoris; 25
 Exposuitque, bonum summum, quo tendimus omnes,
 Quid foret: atque viam monstravit tramite parvo,

14. *Domi*, apud se, in animo. — I. e. quasi sponte foveret ægritudines cor humanam; adeo curis inessum tenebatur. Efficax est dicendi genus et vulgatum *corda* multis parasangis post se relinquit. *W.*—Cf. V, 1390.

15. *Ingratis*, infructuosus, ut III, 950. *W.* — Ad sensum suppl. : nec minus quemquam vexare, etc.

16. *Sævire querelis*. Hanc vocis ex-quisitionem vim poetæ frequentant. Sic Val. Flacc. VI, 433, *sævus querelis*. Vulgo *servire*, minus eleganter.

17. *Intellegit*. Causam probe tenuit, et animo pervidit. — Hanc obsoletam formam temporis perfecti, quæ servata est in *eligo*, *seligo*, Wak. restituit ex optimis codd. Lugd. 1, 2; eumque docti editores sequuti sunt. — *Vas*. Id est, ipsum hominem, III, 441, 554, 794, 949; V, 138. Et Pius recte monuit consimile esse illud Horatianum Epist. I, 2, 54, hinc, ut opinor, derivatum. *W.*

18. *Corrumpier* valet *frustra fieri*, vel perdi; quum vox non minus con-

spurcatum vas respiciat, vs. 22, quam *pertusum*, vs. 20. *W.*

19. *Quæ collata*, etc. Quæcumque venirent, foris *collata* (quo in vocabulo ipsius utilitatis notio inest), atque etiam commoda. *Orell.*

20. *Pertusum*; III, 949, 1022 sq.

25. *Finem statuit*. I. e. summum bonum et summum malum definiuit. *Benll.* — Ideoque docuit homines quid cupiendum, quid timendum sit. Item Cicero De fin. bon. et mal. En. — *Cupedinis*, I, 1081; IV, 1086; V, 46. — Epicurus autem cupiditates necessitate et natura terminabat. Quæ vero neque necessariae, neque naturales essent, eas dicebat esse infinitas, ac stultis convenire. *Lamb.* — *Timoris*. Finem timoris fecit, dum scilicet religiones omnes Deorum ac animarum immortalitatem sustulit. *Lamb.*

27 sq. *Tramite parvo, recto cursu*.

I. e. viam compendiarium, nec tortuosam, hominibus monstravit. Editores inscitii temerariique de suo dedere *tramite* prono. *W.*

Qua possemus ad id recto contendere cursu :
 Quidve mali foret in rebus mortalibu' passim ;
 Quod flueret naturali varieque volaret 30
 Seu casu, seu vi, quod sic Natura parasset ;
 Et quibus e portis occurri quoique deceret :
 Et genus humanum frustra plerumque probavit
 Volvere curarum tristeis in pectore fluctus.
 Nam veluti puerei trepidant, atque omnia cæcis 35
 In tenebris metuunt, sic nos in luce timemus
 Interdum, nihilo quæ sunt metuunda magis, quam
 Quæ pueri in tenebris pavitant, finguntque futura.
 Hunc igitur terrorem animi tenebrasque, necesse est
 Non radiei solis, nec lucida tela diei 40
 Discutiant, sed Naturæ species, ratioque ;
 Quo magis inceptum pergam pertexere dictis.
 Et quoniam docui, mundi mortalia templa
 Esse, et nativo consistere corpore cælum ;
 Et, quæquomque in eo fiunt, fierique necesse est, 45
 Pleraque dissolvi ; quæ restant, percipe, porro :

28. *Contendere cursu.* Virg. *Æn.* V, 291 : « Qui forte velint rapido *contendere cursu* » ; id est, una certantes cursum tendere. *Wak.*

30. *Quod flueret naturali.* Sic *Wak.* e plurimis libris restituit, mira tamen interpretatione addita : « id est, naturali *fluxu* vel *fluore* ; nomine, ut fit sæpiissime, intra verbum comprehenso ». Aperte autem jungenda sunt *naturali casu*. Sensus est ordo verborum hic est : Epicurus docuit, quæ per universum fluere, et vario modo volarent, seu casu naturali, seu vi quadam naturali mota ; quod nimirum natura hæc omnia sic paraverit. *Forb.*

32. *Portis*, viis, aditibus. *Tralatio* est a re militari, id est, a portis urbium seu castrorum, ex quibus in hostem fit eruptio, quibusque hosti obviam itur.

34. *Fluctus* ; vs. 74 ; III, 299.

35. *Nam veluti*, etc. *Redi* ad II, 54 sqq. III, 87 sqq.

42. *Pertexere dictis* ; I, 419.

43. *Et quoniam docui*, etc. Hactenus Epicuri laudes : sequitur vs. 53 argumenti hujus libri explicatio, quippe post descriptum mundi ortum, et coelestes motus, de meteoris ager, atque aliis naturæ admirandis, quorum causas dum homines non intelligunt, illa Diis attribuant ; inde religio, numinum metus, timor, sollicitudo, anxietas ; inde perit vera pietas, et dominatur vana superstitio. *Creech.* — Vide *Disq.* var. — *Mundi templa* ; I, 1013.

44. *Nativo.* Cf. quæ dixit V, 236 sqq.

45. *Pleraque dissolvi.* At omnia, quæ creantur, omnino dissolvi oportet : quare hæc *Lucretii* verba secum pugnare vi-

Quandoquidem semel insignem conscendere currum
 *Ventosum exhortas plaudens, male ut omnia rursum
 Quæ fuerint, sint placato convorsa favore.

Cetera, quæ fieri in terris cœloque tuentur 50
 Mortales, pavidis quom pendent mentibu' sæpe,
 Efficiunt animos humileis formidine Divom,
 Depressosque premunt ad terram; propterea quod
 Ignorantia causarum conferre Deorum
 Cogit ad imperium res, et concedere regnum; 55
 Quorum operum causas nulla ratione videre
 Possunt, ac fieri divino numine rentur.
 Nam, bene quei didicere Deos securum agere ævom;
 Si tamen interea mirantur, qua ratione
 Quæque geri possint, præsertim rebus in ollis, 60
 Quæ supra caput ætheriis cernuntur in oris,

dentur. Vide quæ infra disserit Forbig. in Disq. var. ad vs. 43. Quum tamen omnia, quæ ex atomis coaluere, *non semper* et necessario in atomos funditus resolvuntur, forsitan hoc innuit *tò pleraque*. Ed. — *Quæ restant* mihi porrotenus dicenda, *percipe*.

48. * *Ventosum*, etc. Versus omnino conclamatus, quem pro lubitu editores refecere. Nos quoque conjectura eum attingimus, non sine quadam verecundia. Sensus totius loci videtur esse: « Quandoquidem vis me semel adhuc et ultimo carmine jungere equos, et victis rursum argumenti difficultatibus, impletaque spectantium expectatione, novum favorem acquirere ». Vel, si aliter legas: « Quandoquidem semel inceptum opus bene processit, et difficultates superatas jamdudum in gratiam vertuntur ». Metaphoram autem sumpsit poeta e currum certamine in ludis Circensibus; sed quibus ipse verbis usus sit, divinare quis possit? Plura vide in Disq. var. Ed. — *Male fuerint*, obstiterint, nocuerint.

49. *Placato convorsa favore*. Mutata in propitium favorem. H. e. quæ mihi obstabant, fiant propitia et secunda, dum ea feliciter explicuerim. — Alii *furore*, id est, invidia, odio.

52. *Efficiunt animos humileis*, etc. H. e. ad terram abjiciunt mentes suas.

53. *Depressosque premunt*. Hanc gemellarum dictionum societatem, qua rem describeret efficacius, poeta noster haud aversatus est, et hujusmodi locutiones in præcedentibus frequentavit: vide I, 814, 969; IV, 1061; V, 483. *Wak*.

54. *Conferre*. Cogit eos res omnes ad imperium Deorum referre, et Diis rerum omnium regimen tribuere.

55. *Regnum*. Ponunt editores et ad finem versus, consecutionis gratia, ad constructionem promovendam; sed contra veterum exemplarium fidem. *Wak*.

56 sq. *Quorum operum*. Duos versus rejiciendos esse censet Bentleius; cui assentitur Forb. Vid. Disq. var.

58. *Nam, bene quei*, etc. Hi 9 vs. seqq. positi sunt V, 83.

Rursus in antiquas referuntur religiones,
 Et dominos acreis adsciscunt, omnia posse
 Quos miserei credunt; ignarei, quid queat esse,
 Quid nequeat; finita potestas denique quoique
 Quanam sit ratione, atque alte terminus hærens :
 Quo magis errantes cæca ratione feruntur.

65

Quæ nisi respuis ex animo, longeque remittis
 Diis indigna putare alienaque pacis eorum;
 Delibata Deum per te tibi numina sancta
 Sæpe oberunt : non, quo violari summa Deum vis
 Possit, ut ex ira pœnas petere imbibat acreis;
 Sed quia tute tibi, placida cum pace quietus,
 Constitues magnos irarum volvere fluctus;
 Nec delubra Deum placido cum pectore adibis :
 Nec, de corpore quæ sancto simulacra feruntur
 In menteis hominum divinæ nuntia formæ,

70

75

67. *Cæca ratione*. Vulgo *tota regione* e Lambini conjectura.

69. *Putare*. I. e. *putare*; ut nominis officio scilicet post verbum *remittis* infinitivus modus fungatur : quo nihil doctius, venustius, aut magis Lucretianum. Editores, qui per fas nefasque ruere non dubitaverint, dummodo Lucretium suis sordibus conspurcarent, ausi sunt ex arbitrio reponere *putando* : quod Gratiae aversantur. *Wak.*

70. *Delibata*; non significat « immutata, violata », sed proprium significatum hic quoque retinet, « hausta, decerpta ». *Orell.* — Cf. III, 24; et vide *Disq.* var.

71. *Oberunt*. I. e. ob os tibi erunt; et, quasi minitantiæ, vultus sævos a cœli regionibus ostendent. Elegantissime : compares imaginem venustate pari, ac sublimitate, necnon gemellam prorsus, ad I, 64-67. Interea, nihil liquidius, quam nos sincerissimam scripturam eruisse; quum exquisitius vocabulum

librariis et editoribus pariter imposuerit in hoc loco : nam membranæ et editi veteres ad unum habent *oderunt*, præter P. qui *aderunt*; unde hodierni editores exceperint. *Wak.*

72. *Imbibat*, in animo habeat, concipiat, vehementer cupiat. Sic loquutus est III, 1010. *Lamb.*

73. *Quietus*. I. e. nihil causæ revera habens, ob quam discrucieris ac contarberis. Editores scribunt ex libitu *quies*; item bene. *Wak.*

74. *Irarum volvere fluctus*, eos irasci putabis; sic vs. 34.

75. *Nec delubra Deum*. Ista enim erat vanissima Epicuri opinio, providentem et omnia curantem Deum terribilem fore et horrendum, ita ut nunquam Dei imago in mentem venerit, quin metus, timor, anxietas sequatur. *Creech.*

77. *Divinæ nuntia formæ*. H. e. refriquantia memoriam divini formæ : vel referentia divinam formam. Sic lib. IV, 1030. *Lamb.*

Suscipere hæc animi tranquilla pace valebis.

Inde videre licet, qualis jam vita sequatur;

Quam quidem ut a nobis ratio verissima longe

80

Rejiciat, quamquam sunt a me multa profecta,

Multa tamen restant, et sunt ornanda politis

Versibus, et ratio superum cœlique tenenda;

Sunt tempestates et fulmina clara canenda;

Quid faciant, et qua de causa quomque ferantur;

85

Ne trepides, cœli divisis partibus amens,

Unde volans ignis pervenerit, aut in utram se

Vorterit hinc partem; quo pacto per loca sæpta

Insinuarit, et hinc dominatus ut extulerit se.

Quorum operum causas nulla ratione videre -

90

Possunt, ac fieri divino numine rentur.

78. *Suscipere hæc*, etc. H. e. non poteris Deorum simulacra et imagines, quæ proficiuntur et fluunt ex eorum quasi corporibus, animo quieto concipere, seu in animum tranquillum recipere: id est, mente quieta et tranquilla complecti. Non poteris animo quieto de Diis cogitare; sed, quoties ii tibi venient in mentem, tristibus curis sollicitus eris, turbaberis, trepidabis. *Lamb.*

79. *Qualis*; quam miserabilis.

80. *Ratio verissima*. Epicuri doctrina, quæ rationi consentanea est, et veras rerum causas explicat. *Creech.*

81. *Profecta*. Sic omnes codices; vulgo autem *profata*; perperam.

83. *Superum*. Id est, rerum superarum, ut I, 128. Cicero Acad. IV, 39 et 41; Virg. *Æn.* VI, 788.

85. *Quomque*. Sic Wak. e Bodl. Poor. Brit. 1, 2, Cant. cunctisque edit. vet. Ceteri *quæque*, ut vulgo editur. *Forb.* — Hinc forsitan videri dubium potest utrum jungendum sit *quæquomque*, an distincte legendum: *qua de causa ferantur quomque*, ut II, 721; prius tamen malo. En.

86. *Cœli divisis partibus*. Hoc perti-

net ad haruspicum et Etruscorum disciplinam, de qua sic Tullius *De divin.* II, « Cœlum in sexdecim partes dividerunt Etrusci ... ut ex eo dicerent, fulmen qua ex parte venisset ». *Lamb.* — Ordo est: Ne amens (i. e. animi consternatus et vacuefactus) partibus cœli divisis, trepides, unde ignis ... : i. e. tremebundus cogites atque inquiras. *Wak.*

87. *Volans ignis*. Fulmen, aut saltem fulgur seu fulgetrum, quod per aerem nubesque volitat. Hi porro 3 vss. repetuntur infra vs. 383. *F.* — Vide Disq. var. — *In utram*. Dextramve scilicet, an sinistram. Sunt autem dextræ partes octo ab occasu, totidem ab ortu, quas dividerunt sic Etrusci et haruspices. *Lamb.*

88. *Hinc*, δεξιτερῶς; sed malim tamen egomet *hic*, ut infra vs. 384. *Wak.*

89. *Insinuarit*. Absolute, pro insinuarit se; hoc est, subierit, intraverit, penetraverit. *Lamb.* — Vide lib. III, 484. — *Dominatus*. I. e. maximo cum impetu perrumpens, ut victor, et *regnum* quasi *possidens*: redi ad II, 958. *Wak.*

90. *Quorum operum*. Vide Disq. var. ad vs. 87.

Tu mihi, supremæ præscripta ad candida callis
 Currenti, spatium præmonstra, callida Musa,
 Calliope, requies hominum, Divomque voluptas :
 Te duce, ut insigni capiam cum laude coronam.

95

Principio, tonitru quatiuntur cærula cœli,
 Propterea, quia concurrunt, sublime volantes,
 Ætheriæ nubes, contra pugnantibu' ventis.
 Nec fit enim sonitus cœli de parte serena;
 Verum, ubiquomque magis denso sunt agmine nubes,
 Tam magis hinc magno fremitus fit murmure sæpe.

Præterea, neque tam condense corpore nubes
 Esse queunt, quam sunt lapides ac tigna; neque autem

92. *Tu mihi*, etc. His 4 vs. invocatur Calliopen sibi in auxilium; quippe quæ Musarum præstantissima sit, et carminis heroici inventrix. — *Candida callis*, ut vera et ardua viai, et centum similia. *W.*—Hoc est, callis suprema quæ candida præscripta est; intellige finem curriculum creta seu calce notatum. *Eichst.* — Vulgo *calcis* e Turnebi conjectura, a Lambino primum recepta et ab Orellio quoque servata, qui dubitat an *callis* unquam de curriculo usurpatum fuerit. At vero non hoc querendum, sed num a Lucretio sic usurpari potuerit; quod profecto nemo negabit. Ceterum de hac invocatione vide supra (Disq. var.) ad vs. 48. *Forb.*

96. *Principio tonitru*. De meteoris disputaturus a tonitru incipit, quod varie explicat. Et primum quidem vs. 12 fit iste sonus quum nubes adversis ventis impulsæ colliduntur; hæc fuit Stoicorum, Democriti, aliorum opinio, et si hodierni philosophos audiamus est veritati proxima: siquis vero objiciat nubes raræ esse, ideoque ad tantum sonitum edendum maxime inidoneas, dicendum, quod, licet lapidum aut ligni densitatem non æquant, tamen non adeo raræ sunt,

quin nives et grandinem cohiberent. *Cr.*

97. *Sublime*. Adverbialiter; vide ad II, 206, et IV, 134.

98. *Contra pugnantibus*. Seneca Nat. Quæst. II, 27: « clauso vento et fremente ». *En.*

99. *Cœli de parte serena*. Non enim tonat ab ea parte cœli, quæ serena est. Sic infra vs. 247. Horatius autem Od. I, 34, 7, scribit ex vulgi opinione nonnunquam tonare Jovem de sereno cœlo. — Sed portentis, Deorum iram denuntiantibus, nullam fidem Noster adhibet. Cf. autem quæ de hac re disseruit Kœler ad Senec. Nat. Q. II, cap. 26, § 6, nostr. edit. t. V, p. 261 sqq. *Ed.*

100. *Denso agmine*, denso actu et ductu nubium. Sic V, 272. *Lamb.*

102. *Præterea, neque*, etc. His 6 vs. docet qua ratione explicari possit, quod nubes collisæ sonitum edere queant; nempe, quod medium corporis, seu naturæ, genus induerint inter lapides et fumum: si enim æque solidæ forent ac lapides, repente caderent e sublimi aere: sin autem æque tenues forent ac fumus, constare non possent, sed statim evanescerent, neque cohibere possent grandinem et nives. *F.*

Tam tenuēs, quam sunt nebulæ fumeique volantes.

Nam cadere aut bruto deberent pondere pressæ, 105

Ut lapides; aut, ut fumus, constare nequirent,

Nec colibere niveis gelidas et grandinis imbreis.

Dant etiam sonitum patuli super æquora mundi,

Carbasus ut quondam, magneis intenta theatreis,

Dat crepitum, malos inter jactata trabeisque. 110

Interdum perscissa furit petulantibus auris,

Et fragileis sonitus chartarum commeditatur;

Id quoque enim genus in tonitru cognoscere possis:

Aut ubi suspensam vestem chartasve volanteis

Verberibus ventei vorsant, planguntque per auras. 115

Fit quoque enim interdum, non tam concurrere nubes

104. *Fumei*. De voce *fumus* in plurali usurpata conf. Raddim. Inst. Gr. I, p. 145, n. 31. *Forb.*

105. *Bruto*. Festus: « *Brutum* antiqui *gravem* dicebant ». Horat. Od. I, 34, 9, *bruta tellus*, id est, incerti pondere gravis et immobilis. *Wak.*

107. *Grandinis imbreis*, grandinem, quæ cadit in modum imbris.

108. *Dant etiam sonitum*, etc. His 8 vs. comparisonem instituit, qua explicari queat sonitus, qui creatur ex nubium collisione, ventis contra pugnantibus. Sic enim v. g. telæ seu vela theatris intenta, si ventis agitentur, sonitum edunt; aut crepitum, si scindantur (vide not. 111). Sic chartæ vel vestes appensæ, si ventis versentur, sonitum reddunt. *F.* — Una opera morem fulminis noster declarat, et nubes non esse tecthi prorsus atque molli textura. *W.*

109. *Theatreis*. Solebant enim apud Romanos vela prætendi theatris aut solis aut imbris arcendi causa, ut patet ex *Lucretio* ipso IV, 73. *F.*

111. *Perscissa*, scilicet nubes (cf. inf. vs. 138), licet antea de nubibus in plurali loquutus sit. *Forb.* — *Auris*.

Alii *Euris*, contra codd. — Omnes enim, ut rectissime observat *Exc. Nobb.*, dubitasse videntur an *aura*; quod plerumque de leniori tantum aeris motu dicitur, etiam de vehementiori ventorum flatu adhiberi possit. Quod tamen utique fieri posse, idem *Nobb.* demonstrat locis *Ovid. Met.* III, 209; *Sil. Ital.* IX, 501, et *Plin. Epist.* V, 6, comparatis. Quare de vulgari lectione neutiquam dubitandum videtur. *Forb.*

112. *Fragileis sonitus*; qui inter frangendum eduntur. *Virg. Ecl.* VIII, 82, *fragiles lauros*, id est, crepitantes in flammis. — *Commeditur*, exercet, ut *Pius* recte interpretatus est, vel imitatur, sensu secundario. *W.* — Per metaphoram ab hominibus ductam ad res inanimatas. Sic *Horat. Od.* IV, 14, 28, de *Aufido* fluvio: « horrendamque cultis *Diluvium* meditatur agris ». *F.*

115. *Verberibus*. Sic V, 955. — *Plangunt*, verberant, percutiunt; II, 1156.

116. *Fit quoque enim*, etc. Vult poeta tonitru fieri posse non solum ex mutua nubium arietatione et collisione; sed etiam ex abrasione quadam et tactu nubium obliquo. Neque enim semper

Frontibus advorsis possint, quam de latere ire,
 Divorso motu radentes corpora tractim;
 Aridus unde aureis terget sonus ille, diuque
 Ducitur, exierunt donec regionibus arctis.

110

Hoc etiam pacto, tonitru concussa videntur
 Omnia sæpe gravi tremere, et divolsa repente
 Maxuma dissiluisse capacis mœnia mundi;
 Quom subito validi venti collecta procella
 Nubibus intorsit sese, conclusaque ibidem,
 Turbine vorsante magis ac magis undique nubem,
 Cogit, uti fiat spisso cava corpore circum.
 Post, ubi commovit vis ejus, et impetus acer,
 Tum perterricrepro sonitu dat missa fragorem.
 Nec mirum, quom plena animæ vesicula parva

115

130

frontibus adversis concurrunt nubes, sed aliquando ex latere sese premunt et feriunt radentes sese mutuo, stridulumque clangorem edunt. *F.* — Conjunctionem ut, quam vulg. editt. contra libros ante non inserunt, *Wak.* recte omisit, quamquam alibi fere semper fit ut vel uti a poeta nostro dicitur; cf. ad III, 109. *Forb.*

119. *Aridus sonus.* I. e. *fragilis sonus*, ut vs. 112, vel *fragor*, et *crepitus*, qualem edunt *aridæ* res, quum franguntur. *Nonius*, IV, 31, interpretatus est per *horrificum* et *acutum*, longe crassissime atque ineptissime. *Wak.* — Cf. *Virg. G. I.*, 357. — *Terget*, ferit aures et perstringit; cf. IV, 250, 253.

120. *Exierunt*, scil. nubes. Ad rem cf. *Senec. l. l.* cap. 12, § 4 sqq.

121. *Hoc etiam pacto*, etc. His 11 vs. tertium affert modum, quo explicari queat tonitru. Automat igitur *Lucretius* fari posse tonitru, non solum ex collisione, sed etiam ex distractione et disruptione nubium: ubi scilicet ventus in his inclusus undique se torquens ac versans tandem frangit eas, et erumpens

fragorem edit, qui non solum aures percutit, sed et totum mundum valida vi concutit. *F.*

123. *Dissiluisse*, dissoluta esse, discessisse. *Virg. Æn. III*, 415. — *Mœnia mundi*, ambitus cœli; I, 74, etc.

125. *Nubibus intorsit sese*, in nubes se insinuavit, se nubibus involvit. *Lamb.*

126. *Vorsante*. Vulgo *vorsanti*, ex emendatione grammatica, ob metrum; sed cf. I, 806; V, 512. — *Magis ac magis*; III, 545.

127. *Spisso corpore*, omnibus utique particulis vi venti ad extrema confluentibus e centro, et in sphericam superficiem condensatis. *Wak.*

128. *Commovit*, absolute pro commoveri cepit; ita ut carcerem, quo continentur venti, jam tandem invalescentes, velint percurrere. *Wak.* — Cf. III, 69; IV, 456.

129. *Perterricrepro*, terrorem inter crepandum incutiente. — Hoc adjectivo alius etiam antiquior poeta apud *Cicer.* Or. 46 usus est. — *Missæ*, ipsa procella. — *Fragorem*, rupturam; V, 110, 318. *W.*

130. *Animæ*, venti, aeris, spiritus;

Sæpe ita dat pariter sonitum, displosa repente.

Est etiam ratio, quom ventei nubila perflant,
Ut sonitus faciant; etenim ramosa videmus
Nubila sæpe modis multis atque aspera ferri.
Scilicet ut crebram sylvam quom flamina Cauri
Perflant, dant sonitum frundes, rameique fragorem.

Fit quoque, ut interdum validi vis incita venti
Perscindat nubem, perfringens impete recto.
Nam, quid possit ibi flatus, manifesta docet res
Hic, ubi lenior est, in terra, quom tamen alta
Arbusta evolvens radicibus haurit ab imis.

Sunt etiam fluctus per nubila, quei quasi murmur
Dant in frangendo graviter; quod item fit in altis

V, 237. — *Vesicula parva*. Hoc vesicæ exemplum multi adhibuere auctores. Cf. Senec. Nat. Q. II, 27, § 2, ibique adnotata. Ed.

131. *Displosa*. H. e. magno cum sonita dirupta. Eadem porro comparatione nititur Epicurus apud Laert. lib. X his verbis: « Tonitru autem fieri potest ex spirita in nubes cavas involuto, atque intorto, quemadmodum in vasis nostris ab igne inflatis edi spiritum videmus ». Lamb.

132. *Est etiam ratio*, etc. His 5 vs. quartum comminiscitur modum, quo tonitru fieri queat. Putat ergo tonitru fieri posse non solum ex vivida vi venti nubibus involuti; sed etiam ex sola vi ventorum nubes disjicientium. Quod quidem fieri vulgo cernimus in sylvis, quæ, si ventis agitentur, sonitum edunt atque ingentem fragorem. F.

133. *Ramosa Nubila*. Quæ non sunt æquabilia, sed aspera; et quæ arborum ramosarum instar constant partibus eminentibus et huc illuc projectis. Lamb.

135. *Crebram*, crebris arboribus densam. — *Cauri*. Caurus ventus est spirans ab occasa æstivo; I, 291; V, 741.

136. *Sonitum, fragorem*. Hoc revera dicitur per hendyaden, et ita proprie accipiendum est: « Frondes ramique dant sonitum fragoris »: i. e. sonitum, qui ex illis frangendis fit. Wak.

137. *Fit quoque*, etc. Tonitru etiam fieri potest ex vento nubes perstringente et perumpente. Sicut enim, inquit, vis valida venti in terris altas arbores radicitus evellit, inque mari fluctus excitat quos frangit magno cum fragore atque reboatu, ita in nubibus idem contingere potest. F. — *Vis incita*; I, 272.

139. *Ibi*, in nubibus, in alto cæli tractu.

140. *Hic*, in his inferioribus mundi partibus. — *Lenior*, quam in nubibus.

141. *Arbusta evolvens*. Jam vero hujusce versus oratione nihil fingi potest signatius et exquisitius. W.

142. *Sunt etiam*, etc. Si hæc omnia displiceant, tandem concipias aerem tanquam vastum mare, in quo nubila sint fluctus; illa demum collidas, et illam quem in mari æstuoso sentis, senties fragorem. Creech.

143. *In frangendo*. Id est, dum colliduntur et franguntur; ut explicat vs. sq.

Fluminibus magnoque mari, quom frangitur æstu.

Fit quoque, ubi e nube in nubem vis incidit ardens 145

Fulminis : hæc, multo si forte humore recepit

Ignem, continuo magno clamore trucidat :

Ut calidis candens ferrum e fornacibus olim

Stridit, ubi in gelidum propter demersimus imbrem.

Aridior porro si nubes accipit ignem, 150

Uritur ingenti sonitu, succensa repente :

Lauricomos ut si per monteis flamma vagetur,

Turbine ventorum comburens impete magno.

Nec res ulla magis, quam Phœbi Delphica laurus

Terribili sonitu, flamma crepitante, crematur. 155

Denique, sæpe geli multus fragor, atque ruina

145. *Fit quoque, ubi, etc.* Quidam philosophi docuerunt a stellis in madidam nubem decidentibus, et cum humore colluctantibus, stridens tonitru oriri : loco stellarum Lucretius vs. 5 assumit ignem fulmineum, qui e nube arida excussus in nubem humidam tanquam ferrum candens demergatur. *Creech*. — *Vis ardens fulminis*. Ea vis scilicet, unde fulmen efficitur, mox displodendum. *W*.

146. *Hæc*. Nempe nubes uvida et madida. Cf. Senec. l. l. cap. 27, § 1.

147. *Clamore, stridore, sonitu*. — *Trucidat*. I. e. perimit, perdit, exstinguit; cui rarissimo vocis usui non novi similis exemplum hoc Tertulliano, De pudic. cap. 4 : « Sicut nec locis refert, in cubiculis, an in turribus, *pudicitia trucidetur*.... » *W*.

148. *Olim*, aliquando.

149. *Stridit*, tertie conjug. Sic Hor. Sat. II, 8, 77 : « Stridere sæcra divisos aure susurros ». — *Propter*. Vulgo *propterea*. — Si ferrum candens nullo ad refrigerium tempore concessio, in aquam gelidam juxta demersimus; sive in aquam, quæ ad manum est, etc. Perinde est enim atrum adverbium *propter* cum

ipso verbo *demersimus*, an cum nominibus in *gelidum imbrem* conjanxeris. — *Nobis*. — *Imbrem*; de quolibet humore; Virg. *Æn.* I, 123. *Wak*.

150. *Aridior porro, etc.* Ne aliquam prætermittat causam tonitrus, jam vsa. 6 nubem ipsam accendit, et quoniam laurus, aliæque res accensæ crepitant, idem etiam nubes posse contendit. *Creech*.

152. *Lauricomos monteis*, colles lauris insitos, vestitos et coopertos. *Lamb*.

154. *Nec res ulla magis, etc.* Sic Plin. XV, cap. ult. : « Laurus manifesto abdicat ignis crepitu, et quadam detestatione, interaneorum etiam vitia ligno torquente ». *Lamb*.

155. *Terribili sonitu*. Vereor ne orationis efficacia materiem exsuperet. *W*. — Forsan Noster respiciebat adhuc ad vastum incendium *per montes lauricomos* vagatum. *Ed*.

156. *Denique sæpe geli, etc.* Deinde, quum tonat, multa glaciæ fragmina et grando decidunt, præcipue in partibus septentrionalibus; ideo congelatarum nubium disruptioni fragor iste jure ascribatur. *Creech*. — *Geli*; V, 206. — *Ruina Grandinis*, I. e. casus grandinis;

Grandinis, in magnis sonitum dat nubibus alte:
Ventus enim quom confereit, franguntur, in arctum
Concretei, montes nimborum, et grandine mixtei.

Fulgit item, nubes ignis quom semina multa
Excussere suo concursu; ceu lapidem si
Percutiat lapis, aut ferrum: nam tum quoque lumen
Exsilit, et claras scintillas dissipat ignis.

Sed tonitrum fit uti post auribus accipiamus,
Fulgere quam cernant oculi, quia semper ad aureis
Tardius adveniunt, quam visum quæ moveant res.
Id licet hinc etiam cognoscere: cedere si quem
Ancipiti videas ferro procul arboris auctum,
Ante fit ut cernas ictum, quam plaga per auras

sive vehementer et copiose ruens grando.
Rem feliciter depinxit lectissimis verbis
Columella X, 329. *Wak.*

158. *Confereit*, condensat, cogit
nubes.

159. *Montes nimborum*, nimbi, seu
nubes instar montium grandes; conf.
IV, 141.

160. *Fulgit item*, etc. Hactenus de
tonitru: nunc vero his 59 vs. seqq. docet
Poeta de fulgure seu fulgetro, aut
coruscatione. Docet autem Lucretius
hisce 4 vs. prioribus fulgur seu coru-
scationem nihil aliud esse, quam inflam-
mationem ex attritione nubium. Censet
enim, sicut in lapide, ferro, aut liguo
semina ignis continentur, quæ attritu
possunt excuti et in scintillas elici, ita
in nubibus semina quoque ignis esse,
quæ nubium ipsarum attritu facto per
validam vim venti queant excuti in coru-
scationem. *F.* — *Fulgit*; V, 1094. —
Varias causas fulguris recensuit Epicu-
rus apud Diog. Laert. X, 101. *Wak.*

163. *Exsilit*. Omnia vides lectissimis
coloribus depicta ad vivum, et artificis
calamo solertissimi. *Wak.*

164. *Sed tonitrum*. Si vero tonitru et
fulgur ex eadem nubium collisione, cur
cernitur fulgur antequam auditur toni-
tru? Nempe vs. 9 quia lux sono est velo-
cior, immo omni experientia probatur
speciem rei visibilis sono velocius trans-
ferri. *Creech.*

165. *Fulgere*. I. e. tò fulgere, vel
fulgur. Nonnulli, prorsus hospites lepo-
ribus Lucretii, indoctissime *Fulgura*
volnere. *Wak.*

166. *Tardius adveniunt*. Tardius ea,
quæ moveant auditum, perveniunt ad
aures, quam ad oculos ea, quæ visum
moveant. Seneca Nat. Q. II, 12: « quia
oculorum velocior est sensus, et multum
aures antecedit »; ubi vide annotata. *Ed.*

168. *Ancipiti*, ex utraque parte acuto;
bipennem innuit. *F.* — *Arboris auctum*.
Hoc, more poetico valde familiari nostro,
ponitur pro ipsam arborem; confer sis
II, 482; V, 1170. *Wak.*

169. *Per auras*. Sic longe venustius
et γαργαρίζων, cum dulcissima ser-
monis varietate, Brix. Ver. Ven. quos
sequor. Vulgo aureis. Cf. Virg. Æn. XI,
799. *Wak.*

Det sonitum ; sic fulgorem quoque cernimus ante, 170
 Quam tonitrum accipimus, pariter qui mittitur igni
 Et simili causa, concursu natus eodem.

Hoc etiam pacto, volucris loca lumine tingunt
 Nubes, et tremulo tempestas impete fulgit :
 Ventus ubi invasit nubem, et vorsatus ibidem 175
 Fecit, ut ante, cavam, docui, spissescere nubem ;
 Mobilitate sua fervescit, ut omnia motu
 Percalcrafta vides ardescere ; plumbea vero
 Glans etiam longo cursu volvunda liquescit :
 Ergo fervidus hic, nubem quom perscidit atram, 180
 Dissupat ardoris, quasi per vim expressa, repente
 Semina, quæ faciunt nictantia fulgura flammæ :
 Inde sonus sequitur ; qui tardius allicit aureis,

170. *Fulgorem*. Isid. Orig. XIII, 8 :
 « Lux autem, quæ apparet ante toni-
 trum, alibi *fulgor* vocatur ». Adi Cicer.
 De divin. II, 19, et plura offendes,
 Lucretio lucem dantia. *W.*

171. *Pariter igni*. H. e. qui tonitrus
 mittitur in eodem tempore, atque ignis
 seu fulgur. Stat. Theb. V, 121 : « pari-
 terque epulata marito » ; Claud. Rapt.
 Pros. I, 165 : « pariterque *favillis* dure-
 scit ». Cf. Liv. XXXVIII, 16.

172. *Concursu* ; utpote ex eodem nu-
 biam concursu simul natus. *Wak.*

173. *Hoc etiam pacto*, etc. Quod si
 tonitru fiat vento nubes perrumpente,
 fulgur quoque fit ab eodem vento pernici
 motu, dum inter nubes rotatur, accen-
 so. *Creech*. — Quod quidem ad Heracliti
 sententiam attinet, qui, teste Sen. N. Q.
 II, 56, statuit « fulgurationem esse veluti
 apud nos incipientium ignium conatus,
 et primam flammam incertam, modo in-
 tereuntem, modo resurgentem ». Pertinet
 et hoc ad Metrodori opinionem, qui, teste
 Plutarcho Plac. III, 3, existimavit ex-
 citari fulgur, dum nubes a vento impeti-
 tur atque discutitur. Quod nec Stoicis

dispicuit, uti colligere est ex Laertio. *F.*

174. *Tremulo impete*. Consulas, quæ
 notavimus supra, ad IV, 405 ; V, 299.
 Addam denique Virgil. Ecl. VIII, 105.
Wak.

176. *Fecit, ut ante*, etc. Ordo est,
 fecit spissescere (condensari, cogi) nu-
 bem cavam, ut ante docui. *Conf. supra*
 vs. 124 sqq.

177. *Mobilitate* ; motu inflammatur
 ventus, sicut omnia motu inflammari
 videmus.

179. *Etiam, non ardescit tantum*.
Volvunda, volubilis. Sic V, 1275 : « Vol-
 vunda ætas ». — *Liquescit*. Cf. Senec.
 l. l. cap. 57 pr. et quæ ibi notantur.

180. *Fervidus hic*. Suppl. ventus, vs.
 175.

181. *Ardoris ... Semina*. Ignis cor-
 puscula, scintillas ; I, 901.

182. *Quæ faciunt* ; quæ efficiant
 ipsum fulgur. — *Nictantia, vibrantia*,
 micantia. « Nictare, inquit Festus, est
 oculorum et aliorum membrorum nisa
 sæpe aliquid conari ». *Lamb.*

183. *Allicit*. H. e. laccasit et provo-
 cat ad audiendum.

Quam quæ perveniunt oculorum ad limina nostra.

Scilicet hoc densis fit nubibus, et simul alte

185

Exstructis aliis alias super impete miro.

Nec tibi sit fraudi, quod nos inferne videmus

Quam sint lata magis, quam sursum exstructa quid exstent.

Contemplator enim, quom, montibus assimilata,

Nubila portabunt ventei transversa per auras;

190

Aut ubi per magnos monteis cumulata videbis

Insuper esse aliis alia, atque urguere superna

In statione locata, sepultis undique ventis:

Tum poteris magnas moleis cognoscere eorum,

Speluncasque velut, saxis pendentibus structas,

195

Cernere; quas ventei quom tempestate coorta

184. *Limina*. Sic optime Vind. L. et Justina; ceteri, *lumina*, per solitam aberrationem scribarum. Sane elegantissima est translatio *limen oculorum*, cui verbum *allicit* congruit cum amicissima societate: conferas autem III, 360-371. Et phrasin *oculorum limina nostra* apud Læcretianam est, pro *nostrorum oculorum limina*: vide nos ad III, 372. *Wak.*

185. *Hoc*. Nempe fulgur et fulmen. — *Densis*; cf. vs. 246.

186. *Impete miro*. Ita ut aviditate mirabili magnum spatium adimpleant, et vasto cum molimine. Cf. V, 201, 202. *Wak.*

187. *Nec tibi sit fraudi*, etc. His autem 27 vs. seqq. quia poterat quis ambigere de illo fulgure totum hemisphaerium illustranti, quum tamen nubes, ex quarum attritu excutitur, non adeo magna mole constare appareant, tollit has ambages Poeta; monetque nos non nisi inferiores nubium partem conspiciere, quæ quidem non adeo late patet; verum superne ac sursum nubes simul alte exstructæ sunt, et exaggeratæ, ut montes ingentes. Quod quidem interdum videre

licet, ubi transversas nubes alias aliis superiores ventus portat; aut ubi cumulatæ aliis insuper aliæ quasi per montes apparent. Unde nil mirum si ex iis nubium molibus tantus fulgor exenti possit, ut totum hemisphaerium lumine suo tremulo compleat et illustret. Sunt enim in nubibus plurima ignis semina. *F.* — Ordo est: Nec te decipiat, quod ex his locis infernis magis ceruimus quam late pateant nubes, quam quanta sint mole, seu altitudine; h. e. quam in altum et sursum exaggeratæ sint. *Lamb.*

189. *Contemplator*; II, 113. — *Montibus assimilata*, in montium speciem exstructa; cf. vs. 159.

191. *Per monteis*; quum, velut exstructi montes, incumbunt concervatæ nubes, et alias, id est, inferiores premunt eas, quæ in *superna statione*, superiore loco positæ sunt. *Alia aliis insuper* item dixit infra vs. 521. *Ed.*

193. *Sepultis*; somno scilicet; sopitis, sedatis. Virg. *Æn.* II, 265.

195. *Pendentibus*. In speluncis enim saxa videntur pendere. Cf. Virg. *Æn.* I, 166; Ovid. *Epist.* XV, 141, et vetus poeta apud Cic. *Tusc.* I, 16.

Complerunt, magno indignantur murmure clusei
 Nubibus, in caveisque ferarum more minantur :
 Nunc hinc, nunc illinc, fremitus per nubila mittunt ;
 Quærentesque viam circumvorsantur, et ignis 209
 Semina convolvunt e nubibus, atque ita cogunt
 Multa, rotantque cavis flammam fornacibus intus,
 Donec divolsa fulserunt nube coruscei.

Hac etiam fit uti de causa mobilis ille
 Devolet in terram liquidi color aureus ignis; 205
 Semina quod nubeis ipsas permulta necesse est
 Ignis habere : etenim, quom sunt humore sine ullo,
 Flammeus est plerumque colos et splendidus olleis.
 Quippe etenim solis de lumine multa necesse est
 Concipere, ut merito rubeant, ignisque profundant. 210
 Hasce igitur quom ventus agens contrusit in unum
 Compressitque locum cogens ; expressa profundunt
 Semina, quæ faciunt flammæ fulgere colores.

Fulgit item, quom rarescunt quoque nubila cœli.

197. *Magno indignantur murmure clusei.* Hæc etiam omnia diligenter suis intexit ille vates, de ventis itidem loquens, ad *Æn.* I, 55, ex quo saltem secula didicisse poterant, quibus honoribus Lucretius erat prosequendus, quo studio diebus ac noctibus evolendus. *W.*

198. *Ferarum in caveis.* Id est, more ferarum quæ in caveis includuntur. Sic potius jungendum arbitrer quam : minantur in his cavernis suis venti, ut feræ incluse. Parum tamen interest. *Ed.*

201. *Convolvunt, corradunt, collidunt.* — *Cogunt*, in unum congregant et flammam volvunt in cavernis, velut in fornacibus.

203. *Fulserunt coruscei*; fulgur fecerunt, jaculantes et emicantes. *Wak.*

204. *Hac etiam fit uti*, etc. His 10 vs. jam aliam fulguris causam reddit; nempe quod in nubibus multa ignis se-

mina contineantur, quæ ventis cogentibus expressa fulgorem edunt. Quod autem in nubibus sint multa semina ignis, ex hoc vel maxime arguit, quod interdum nubes sine humore appareant, flammeum colorem referentes, et ignibus solis accensæ. *F.*

205. *Liquidi*, puri, clari, lucidi. Metaphora ducta ab aqua ad ignem. Sic Virgil. *Ecl.* VI, 33 : « Et liquidi simul ignis, etc. » Eleganter autem, quidquid abnuat Macrobius *Sat.* VI, 5, *F.*

210. *Igneisque profundant.* Profundant ignes, quippe *liquidos*, ut vs. 205.

211. *Agens*, impellens, incitans. — *In unum.* Junge : in unum locum contrusit compressitque cogens, etc.

213. *Quæ faciunt*, etc. H. e. quæ faciunt, ut flamma exsistat, et fulgor oriatur. *Lamb.*

214. *Fulgit item*, etc. His 5 vs.

Nam, quom ventus eas leviter diducit eunteis,
Dissolvitque, cadant ingratiis illa necesse est
Semina, quæ faciunt fulgorem : tum sine tetro
Terrore et sonitis fulgit, nulloque tumultu.

Quod superest, quali natura prædita constant
Fulmina, declarant ictus et inusta vapore
Signa notæque, graveis halantes sulfuris auras.
Ignis enim sunt hæc, non venti signa, neque imbris.

Præterea, sæpe accendunt quoque tecta domorum,
Et celeri flamma dominantur in ædibus ipsis.
Hunc tibi subtilem cum primis ignibus ignem
Constituit natura minutis motibus atque

aliam denique fulguris causam affert ;
nimirum quum rarefiunt nubes, et ventis
agitæ hæc illac deducuntur, tunc se-
mina ignis, quæ in iis continentur, deci-
dere censet, et fulgorem reddere ; sed
sine tonitru. *F.*

215. *Diducit*, distrahit, divellit.

216. *Ingratiis* vel *ingratis* ; vide ad
III, 1082 ; V, 45. — *Necesse est*. Nam
diductis nubibus necesse est inclusas
ignis scintillas erumpere. *Creech.*

217. *Sine tetro terrore*, sine nigra et
terrifica nimborum specie ; sine tonitru ;
uti fit e contrario, nubibus dense glo-
meratis ; vs. 176, 180, 185 ; quod con-
firmat versus 248.

219. *Quod superest, quali*, etc. Hac-
tenus de fulgure. Nunc de fulmine,
nempe ab hoc vs. 219 ad vs. 423. His
autem 20 vs. prioribus disputat et agit
de natura fulminis. Docet autem fulmina
ignea et subtili constare natura. *F.*

220. *Ictus fulminum*, et *signa*, vesti-
gia quæ relinquunt flammis perusta, et
notæ tetrum sulfuris odorem emittentes.

221. *Sulfuris auras*, ἀύραυρὶν θαιῶν,
halitum, afflatum, odorem, sulfuris ;
sic dictum, quasi spiraret, quia *aura*
sit velicula odorum : unde, ob eam-

dem prorsus causam, *aura* de luce pa-
riter adhiberi solet : perlegas annotata
nobis ad II, 851. Apuleius Apol. p. 66
ed. Pricæi : « Facilius ad eum Alexan-
driam vini aura, quam fumi, perveni-
ret ». Silius etiam Italicus, XII, 134,
apposite : « sulfure, et igni, Semper an-
helantes ... campos ». I. e. auram sulfuris
halantes, vel spirantes. Priscianus in
Perieg. 879 pereleganter : « Cinnama
præterea, jocunda naribus aura ». Mi-
nucius Felix cap. 38 : « Auram boni fle-
ris naribus ducere ». Hinc discas insu-
per Virgilii exquisitas elegantias degu-
stare, ad Æn. I, 591 : « lumenque ju-
ventæ Purpureum, et lætos oculis adfla-
rat honores ». I. e. auram pulchritudinis
nitidissimam spiraverat in vultum. *W.*

222. *Ignis enim*. Sic Senec. Nat. Q.
II, 21, § 2, de fulmine et fulguratione
disserens : « quid, quod omnibus fulgu-
ratis odor sulfureus est ? Ergo utramque
rem ignem esse constat ». *Ep.*

223. *Accendunt*, sc. fulmina, vs. 220.

224. *Dominantur* ; vide ad vs. 89.

225. *Subtilem cum primis ignibus* ;
inter omnes ignes subtilem, omnium
subtilissimum.

226. *Minutis motibus*. Fulmen intra

Corporibus, quoi nil omnino obsistere possit:
 Transit enim validum fulmen per sæpta domorum,
 Clamor uti ac voces; transit per saxa, per æra;
 Et liquidum puncto facit æs in tempore et aurum. 230
 Curat item, vasis integris vina repente
 Diffugiant: quia nimirum facile omnia circum
 Collaxat rareque facit lateramina vasi
 Adveniens calor ejus; ut, insinuatus in ipsum,
 Mobiliter solvens differt primordia vini: 235
 Quod solis vapor ætatem non posse videtur
 Efficere, usque adeo cellens fervore corusco;
 Tanto mobilior vis et dominantior hæc est!
 Nunc, ea quo pacto gignantur, et impete tanto

parvissimum spatium suos motus peragit, sine vagationibus obliquitatibusque; adeo ut per tenuissima foramina transire possit. *Wak.*

228. *Transit enim*, etc. Cf. I, 490.

229. *Clamor uti ac voces*, etc. Versus languidus, quem spurium censet Creech. assentiente Bentleio.

230. *Liquidum facit*. Vide Plin. Nat. Hist. II, 52. — *Puncto in tempore*; II, 263; IV, 165, etc.

231. *Vasis*, a recto *vasum*, vel *vasus*; ut III, 435; Cæs. Bell. Civ. III, 37: «ne conclamatis quidem *vasis*». *W.*

232. *Diffugiant*, diffluant, dilabantur.

233. *Rareque facit*; et rarefacit; meatus in eis aperit. — *Lateramina pro latera* capio; non, ut nonnullis placuit, pro *lateres*. *W.* — *Vasi*; vs. 231.

234. *Ut, insinuatus*, etc. Vulgo ut *insinuatur*, exponantque: ubi ingreditur in illud vas. Et copulam et in fine versus contra omnes libros addunt. Versum, ut nos edimus, correxit Wakef. sequente Forbigerio; sed neuter interpretationem attulit. Equidem locum sic capiam: calor fulminis *adveniens*, quum extrinse-

cus percutit, vasis latera relaxat, ut, sicut, eodem modo quo (q. d. simul ac) *insinuatus*, intus in ipsum vini corpus penetrans, illius semina celeriter dispergit et per foramina dissipat. Plin. Nat. Hist. II, 52. Ceterum aliquid mirum magis de vino per fulmen gelato affert Senec. Nat. Quæst. II, 31 et 53. *Ed.*

236. *Ætatem*, per longissimum tempus, per omne ævum. Locutionem integram adhibet Noster III, 812.

237. *Cellens*. Id est, velociter agitans, fortiter impellens, feriens, commovens telis suis. *Wak.* — Hæc unice ad solem referenda arbitror, hoc sensu: Quamvis radios usque adeo ferventes et vibrantes ejaculetur. Creech. autem exponit: «vis fulminis fervore corusco pollens tanto penetrantior, et potentior est quam solis calor»; male junctis vocibus, ut mihi quidem videtur. *Ed.*

238. *Mobilior*; sic *penetratior*, II, 382. — *Dominantior*; III, 398.

239. *Nunc, ea quo pacto*, etc. Explicata natura fulminis, nunc dicturus est modum, quo fulmen generetur, nempe ab hoc vs. 239 ad vs. 323. His igitur 7 vs. prioribus monet se docturum, unde

Fiant, ut possint ictu discludere turreis, 249
 Disturbare domos, avellere tigna trabeisque,
 Et monimenta virum demoliri atque ciere,
 Exanimare homines, pecudes prosternere passim;
 Cetera de genere hoc qua vi facere omnia possint,
 Expediam, neque te in promissis plura morabor. 245

Fulmina gignier e crassis alteque, putandum est,
 Nubibus exstructis : nam cœlo nulla sereno,
 Nec leviter densis mittuntur nubibus unquam.
 Nam dubio procul hoc fieri manifesta docet res ;
 Quod tunc per totum concrescunt aera nubes 250
 Undique, uti tenebras omneis Acherunta reamur
 Liquisse, et magnas cœli complesse cavernas :
 Usque adeo, tetra nimborum nocte coorta,
 Impendent atræ Formidinis ora superne,
 Quom commoliri tempestas fulmina cœptat. 255

Præterea, persæpe niger quoque per mare nimbus,

fit, ut fulmen tam miros auditu effectus faciat. *F.*

241. *Tigna trabeisque*; sic II, 192, 196, etc.

242. *Monimenta non sepulcra* tantummodo, sed magna quælibet opera antiquorum : i. e. *μνῆματα* quæcumque artificum memoriam perpetuant; et *monent* posteros, ut sint auctorum *memores*. *Wak.* — *Ciere*, e loco movere, *cruere*.

245. *Neque te*, etc. Sic V, 92. — *Plura*; amplius.

246. *Fulmina gignier e crassis*, etc. His 23 vs. assumit Lucretius fulmina generari in nubibus crassis, densis et compactis. Cujus rei rationem reddit, quod fulmina non fiant sereno cœlo, aut rarescentibus tantum nubilis obumbrato; sed dum nubibus tenebrosis obtegitur. Sic enim picus nimbus prægnansque fulminibus nonnunquam mari minitatur,

terrasque terrefacit omnes. Neque enim solis lumen tunc nobis denegaretur, nisi alte exstructæ nubes interponerentur. *F.* — *Alte exstructis*; vs. 185, 268. — Magnifico sermone sic Sulpicius Severus *Sacr. Hist.* I, 30 : « Sed, ubi Deus monti institit, validis tubarum clangoribus aer quatiebatur; *crassæque nubes* crebris *cum fulminibus* adolvebantur ». *Wak.*

247. *Cœlo nulla sereno*. Seneca loco nobis laudato ad vs. 99 : « serenum sine fulmine est ».

251. *Undique, uti*, etc. Redeat ad IV, 171, ubi versus coram positi, verè nobiles et sublimes, jam venerunt. *W.*

254. *Atræ Formidinis ora*. Grandis est prosopopœia, et similiter figurata haud minus sublimi *Religionis*, in I, 63-67, quo te recipias. *Wak.*

255. *Tempestas*; quum nimbus procellosus incipit præparare fulmina.

Ut picis e cœlo demissum flumen, in undas
 Sic cadit, et fertur tenebris procul, et trahit atram
 Fulminibus gravidam tempestatem atque procellis;
 Ignibus ac ventis cum primis ipse repletus :
 In terra quoque ut horrescant, ac tecta requirant.
 Sic igitur supera nostrum caput esse putandum est
 Tempestatem altam : neque enim caligine tanta
 Obruere terras, nisi inædificata superne
 Multa forent multis exempto nubila sole :
 Nec tanto possent venientes opprimere imbri,
 Flumina abundare ut facerent, camposque natere,
 Si non exstructis foret alte nubibus æther.

Hic igitur ventis atque ignibus omnia plena

257. *In undas.* Hoc posuit, quod in mari latior oculis prospectus patet, ita ut per majus spatium casus pluviae observari queat : hinc enim dilucidior evadit argumenti vis et scopus. *Wak.*

258. *Et fertur tenebris procul.* Id est, nimbus piceus in omnem partem fertur et dispergitur cum tenebris. Sic Wakef. exponit locum in quo hæserant interpretes. Durior tamen, ut verum fatear, mihi videtur ellipsis *fertur tenebris procul tenebris*. Forsan poetico more et per hypallagen dixit nimbum a *tenebris* (cf. vs. 251 sq.) ferri procul, ut sensus rectus sit : nimbus tenebras procul dispergit. Ceterum nihil in recepta lectione sollicitandum, quam omnes codd. tuentur. *Ed.*

259. *Fulminibus gravidam atque procellis.* Hæc delibavit et sublegit, memor, pro more, hujusce loci Virg. ad Georg. I, 323. *Wak.*

260. *Ipsæ.* Nimbus scilicet ; pariter ignibus ac ventis gravidus, atque tempestas fulminibus et procellis. *Wak.*

261. *Ut ; refer ad sic vs. 258.* — *In terra horrescant ;* homines scilicet ; vel omnia terrestria, tam fera quam homi-

nes. Virg. G. I, 330. *Wak.* — *Tecta requirant,* domos repetant ubi latitent. Immo etiam specus et caveas ingrediantur ; quod de Tiberio traditum est. *Lamb.*

262. *Putandum est.* Credendum est igitur nubes esse densas, atque exstructas supra nostrum caput. *Cr.*

264. *Inædificata.* I. e. exstructa, alia super aliis nubilis cumulata. *Wak.*

265. *Exempto nubila sole ;* quæ ab ulteriori progressu radios solis prohibent. *Creech.*

266. *Venientes.* Verissime, casu recto ; id est, nubes (I, 191) ; et rō *opprimere* absolute, ut vs. 286. *Benil.*

267. *Abundare,* ripas superare ; Virg. G. I, 115 ; *Æn.* XI, 547. — *Natere ;* V, 489.

269. *Hic,* in hoc æthere. Sic *Wak.* ex omnibus fere libris. Vulgo *his.* — Postquam demonstravit fulmen creari in crassis et alte cumulatis nubibus, his jam 26 vs. aliis docet et ex ignibus, et ex ventis, quos simul nubes habent, fulmen maturum erumpere, quod acris sonitus, terræ tremor, horror mortalium, gravisque imber sequuntur. Itaque com-

Sunt : ideo passim fremitus et fulgura fiunt.

270

Quippe etenim supra docui, permulta vaporis

Semina habere cavas nubeis; et multa necesse est

Concipere ex solis radiis ardoreque eorum.

Hic, ubi ventus, eas idem qui cogit in unum

Forte locum quemvis, expressit multa vaporis

275

Semina, seque simul cum eo commiscuit igni;

Insinuatus ibi vortex vorsatur in alto,

Et calidis acuit fulmen fornacibus intus.

Nam duplici ratione accenditur : ipse sua cum

Mobilitate calescit, et e contagibus ignis.

280

Inde, ubi percaluit vis venti, vel gravis ignis

Impetus incessit; maturum tum quasi fulmen

Perscindit subito nubem, ferturque, coruscis

Omnia luminibus lustrans loca, percitus ardor :

et Lucretius primum in nubibus esse multa ignis corpuscula, ut supra docuit vs. 206 : deinde ventum, seu vorticem in nubibus inclusum cogere nubes quasi in altos montes, et illa ignis e nubibus exprimere corpuscula, quorum contactu accendatur, nisi forte sua mobilitate ipse calefiat. Tercio, ubi ventus ille percaluit, maturum fulmen erumpere, quod nubem perscindat, omniaque circum lumine perlustret. Quarto sonitum seu tonitru sequi; inde tremorem terræ, horrorem mortalium; atque tandem uberem pluviam. *F.*

270. *Passim*, ubique, nempe per totam cæli regionem; per omnes ætheris partes. — *Fremitus*, tonitrua.

271. *Supra docui*. Nempe vs. 206. — *Vaporis*, caloris, ignis, ut sæpe.

274. *Hic*; vs. 269. — Ubi igitur idem ventus, qui eas in unum quemvis locum forte cogit, expressit, etc. *Lamb.*

276. *Cum eo*. De metro cf. lib. III, vs. 1095.

277. *Insinuatus ibi vortex*, etc. H. e.

tum globus ventorum intromissus circumagitur in aere et nubibus; fulmenque velut in fornacibus ardentibus parat, acuit, excudit. *Lamb.* — *Vortex vorsatur*; cognatas voces amat Noster; vs. 53.

278. *Acuit fulmen*. Impendio eleganter, quasi *proculdit* et inspicat *telum* fulminis. Conferas velim Virg. Georg. I, 332. *Wak.*

279. *Ipsæ vortex*. — *Cum*; vulgo *nam*, ex editorum arbitrio. Id est, motu suo, vel dum movetur, fervescit. Præpositio tamen melius omittitur, ut vs. 177; sed cf. ad I, vs. 288.

280. *Contagibus*; contactu; III, 472, 734, 740, etc.

281. *Percaluit*, sua mobilitate. — *Vel gravis*; aut ubi eam vehemens ignis impetus contactu accendit. — Optimum duxi, vulgatam lectionem (a *Wak.* mutatam), quæ probum sensum habet, et plurium librorum auctoritate nititur, cum Eichst. retinere. *Forb.*

284. *Percitus*; II, 1055.

Quem gravis insequitur sonitus, displosa repente 285
Opprimere ut cœli videantur templa superne.

Inde tremor terras graviter pertentat, et altum
Murmura percurrunt cœlum; nam tota fere tum
Tempestas concussa tremit, fremitusque moventur:

Quo de concussu sequitur gravis imber et uber, 290

Omnis uti videatur in imbrem vortier æther,

Atque ita præcipitans ad diluvium revocare:

Tantus discidio nubis ventique procella

Mittitur ardenti sonitus quom provolat ictu.

Est etiam, quom vis extrinsecus incita venti 295

Incidit in validam maturo a culmine nubem:

Quam quom perscidit, extemplo cadit igneus ille

Vortex, quem patrio vocitamus nomine fulmen.

Hoc fit idem in parteis alias, quoquomque tulit vis.

286. *Videantur*. I. e. ut cœlum displosum, videatur jamjam casurum, et sua ruina mortales terrasque omnes oppressuram. *Lamb.* — *Opprimere* etiam hic absolute, ut vs. 266; v. not. 310.

287. *Tremor pertentat*. I. e. percellit concutitque; quasi *per* omnia plene vellet firmitatem ejus *tentare*, et penitus experiri quid demum ferre valeat. Virgil. Georg. III, 250. *Wak.*

289. *Tempestas*, nubes plena tempestatis. — *Moventur*, oriuntur.

290. *Concussu*. Qua de concussione oritur gravis et copiosa pluvia. Senec. II. cap. 27: «Hujusmodi tonitrua venturi præsentia imbris sunt».

292. *Præcipitans*. I. e. impetu maximo, quasi *capite prono* decedens. Maro Æn. X, 804. *Wak.* — *Revocare*. Bentleius corrigit *revocari*. — Ordo est et sensus hoc modo capiendus: Æther videtur revocare *imbrem* in diluvium: i. e. de novo quasi universam vim imbrum convocare, ut secundam diluvium importent terris. *Wak.*

293. *Discidio*; I, 221. — Tam ingens et horrendus fragor una cum fulmine emittitur e nube a vento incluso perrupta! *Creech.*

295. *Est etiam, quom vis*, etc. Interdum etiam fit fulmen, quom ventus extrinsecus adveniens perscindit nubem prægnantem maturo foetu, h. e. fulmine. Tunc enim scissa nube fulminens vortex decedit, quo vis fert. *F.*

296. *Validam*. Bentl. conjicit *gravidam*. *Wak.* vero recte defendit codd. lectionem *validam*, id est, crassam conspissatamque, coll. vs. 196, 246, 250. *Forb.* — *A culmine*. Vult nimirum poeta, ventum ita incidere vertici vel superiori parti nubis, jam maturos ignes gestantis, ut eam permeet, atque alteram sive inferiorem partem ejus, unde fulmen evelet, perrumpat. *Wak.*

297. *Igneus Vortex*, qui tortuosum in modum, ac vorticis instar decedit. *F.*

298. *Vortex, quem*. Alii quod. — *Patrio*, Latino.

299. *In parteis alias*. I. e. non solum

Fit quoque, ut interdum venti vis, missa sine igni, 300
 Igniscat tamen in spatio longoque meatu,
 Dum venit; amittens in cursu corpora quædam
 Grandia, quæ nequeunt pariter penetrare per auras:
 Atque alia ex ipso corradens aere portat
 Parvola, quæ faciunt ignem, commixta, volando: 305
 Non alia longe ratione, ac plumbea sæpe
 Fervida fit glans in cursu, quom, multa rigoris
 Corpora dimittens, ignem concepit in auris.
 Fit quoque, ut ipsius plagæ vis excitet ignem,
 Frigida quom venti pepulit vis, missa sine igni; 310

modo a nubis *culmine*, sed a lateribus. et ab ima parte denique; si venti vis eo se forte fortuna tulerit, et irruperit in nubem. Hinc nostra vs. 296 constitutio validissime roboratur ipsius vatis auctoritate. Mentem loci non attingit interpret Creechius. *Wak.*

300. *Fit quoque, ut interdum, etc.* His 9 vs. quantum affert modum poeta, quo putat fieri fulmen. Nimirum, quia fulmen nihil aliud fere videtur, quam ventus incensus: tamen censet etiam Lucretius ventum qui frigidus est, sine igne e nubibus erumpentem, posse, dum fertur, ignescere; namque eundo amittit corpuscula quædam grandia, diuturno itinere inepta, nec per aera transire facile valentia; novaque acquirit parvula, quæ maxime idonea sint ad ignescendum. *F.* — *Missæ sine igni*; primo frigida; ut vs. 310.

301. *Igniscat.* Sic viri docti *Wak.* et *Forb.*; vulgo *ignescat*. Scilicet a forma igni descendit *ignisco* et *ignio*, ut a forma igne venit *ignesco* et *igneo*; vide *Prisc.* IX, p. 858. — *In spatio.* I. e. dum progreditur, dum viam peragit. *W.*

303. *Grandia.* Quæ ab ignea natura prorsus sunt aliena. Constat enim ignis ex parvis et subtilibus corpusculis, ut docuit lib. II. *Lamb.*

304. *Corradens*, colligens, conquirit, sumens, petens. Sic vs. 444.

305. *Volando*; quæ dum per aerem simul cum vento feruntur, ignem concipiunt et ventum ipsum accendunt. *Cr.*

306. *Plumbea glans*; vs. 179.

307. *Rigoris*, frigoris; multa frigida corpuscula. Sic vs. 368, et V, 639, 745.

309. *Fit quoque, ut ipsius, etc.* His 14 vs. quantum affert modum, quo credit creari posse fulmen. Nimirum, inquit, valet etiam ipse ictus seu plaga venti validi ad ignem fulmineum excitandum, etsi frigidus sit ventus. Namque tum ex vento percutiente, quum ex re percussa generari potest ignis fulmineus, pariter ac vulgo fit ignis, quum lapidem ferro cædimus; scilicet quia ex utroque exsiliunt semina ignis. Ita similiter nisi semina ignis eliciuntur ex vento, dum fertur, tamen tepescere et calefieri potest ita, ut, si forte res percussa illius impetu opportuna sit flammis, ignem facile faciat. *F.*

310. *Pepulit.* I. e. *quod aliquid* subauditur; vide vs. 317. Verbum scilicet absolute ponitur pro *pulsionem fecit*: uti *percussit* in versu proxime insequente, et modo superius *opprimere*, vs. 286. *Wak.* — *Sine igni*; vs. 300.

Nimirum quia, quom vehementi perculit ictu,
 Confluere ex ipso possunt elementa vaporis;
 Et simul ex olla, quæ tum res excipit ictum:
 Ut, lapidem ferro quom cædimus, evolat ignis;
 Nec, quod frigida vis ferri est, hoc secius olla 315
 Semina concurrunt calidi fulgoris ad ictum.
 Sic igitur quoque res accendi fulmine debet,
 Opportuna fuit si forte et idonea flammis.
 Nec temere omnino plane vis frigida venti
 Esse potest, ex quo tanta vi missa superne est; 320
 Quin prius, in cursu si non accenditur igni,
 At tepefacta tamen veniat, commixta calore.

Mobilitas autem fit fulminis, et gravis ictus,
 Ac celeri ferme pèrgunt tibi fulmina lapsu,
 Nubibus ipsa quod omnino prius incita se vis 325
 Colligit, et magnum conamen sumit eundi.

311. *Perculit*. I. e. ita percussit, ut *penitus conquasset* commoveatque. *W*.

312. *Ex ipso*. Nempe vento; ut rectissime interpres: nam Pius exposuit, "propter ipsum ictum"; perperam, ut loci scopus, et maxime sequens versus liquidissime declarat. *Wak*.

313. *Ex olla, quæ res*; III, 134.

314. *Lapidem ferro*; vs. 162. — *Evolat*, emicat, exsilit. — Huc respicit Servius ad Virg. *Æn*. I, 743: "Scilicet ex nubium collisione: nam omnium rerum collisio ignem creat; ut in *lapidibus* cernimus; vel attritu rotarum, ut in plaustris; vel, in sylvis, arborum".

315. *Ferri est*. Alii *sit ferri*. — *Vis*, natura; licet ferrum sit corpus frigidum, nihilominus *semina calidi fulgoris*, ignitæ atomi, scintillæ calidæ ad plagam conveniunt. *Ed*.

319. *Nec temere*, nec facile, ut sexcenties; v. c. apud Nostrum III, 253 et sæpius. Gassend. autem male conj. *nec tamen*. *Forb*. — *Omnino plane*.

Verba exaggerat ad rem vividius exprimendam.

320. *Ex quo*, postquam, ex quo tempore, vel loco. — *Vi missa*. Sic plures libri; vulgo *vi immissa*.

321. *Quin*, ita ut non.

322. *Commixta calore*, aliquem habens calorem, ex ipso aere desumptum, 304 sq. *Ed*.

323. *Mobilitas autem fit*, etc. Hactenus de fulminis natura et generatione: nunc de ejusdem mobilitate; quæ tertia est quæstio. Itaque his 7 vs. prioribus fulmen tunc erumpere ait e nubibus, quum vis valida incussa venti, et agitatio illa intolerabilis est nubibus includentibus illum ventum. Quapropter exprimitur, inquit, velut ea, quæ a tormentis exploduntur. *F*.

324. *Tibi*. Lucretius pronomina personalia sic more Græcorum addere solet; IV, 407; V, 261.

325. *Ipsa vis incita*; quia violenta illa vis venti, fulmen paritura, ac prius

Inde, ubi non potuit nubes capere impetis auctum,
Exprimitur vis; atque ideo volat impete miro,
Ut validis quæ de tormentis missa feruntur.

Adde, quod e parvis et lævibus est elementis; 330
Nec facile est tali naturæ obsistere quidquam:
Inter enim fugit ac penetrat per rara viarum.
Non igitur multis offensibus in remorando
Hæsitat: hanc ob rem celeri volat impete labens.

Deinde, quod omnino natura pondera deorsum 335
Omnia nituntur: quom plaga sit addita vero,
Mobilitas duplicatur, et impetus ille gravescit:
Ut vehementius et citius, quæquomque morantur,
Obvia discutiat plagis, itinerque sequatur.

Denique, quod longo venit impete, sumere debet 340

intra nubem colligit, dique obluctata vires etiam intendit ut magno conamine erumpat. Eo.

327. *Impetis auctum*, impetus magnitudinem, seu incrementum. *Impes pro impetus* veteres dicebant; unde frequens ablativus *impete* apud poetas.

328. *Exprimitur vis*. Ita Lucanus I, 151, *expressum fulmen*.

329. *De tormentis missa*. Pariter de *tormentis* Vegetius IV, 29: « Nam, more fulminis, quidquid percusserint, aut dissolvere, aut irrumpere, consueverunt ». *Wak.* — Seneca Nat. Q. II, 16, idem notat.

330. *Adde, quod e parvis*, etc. His 5 vs. asserit mobilitatem fulminis ex tenuitate atomorum, quibus constat. Sic II, 385, probavit fulmen constare lævibus et tenuibus elementis. Quo fit, ut nihil ei resistat. *F.*

331. *Obsistere*; vs. 227.

332. *Inter enim fugit*. Fugit inter omnes res, in quas incidit, si modo rare sint, et non solidæ. *Lamb.* — *Per rara viarum*, per raras vias, per patentis et apertos meatus.

333. *Offensibus*. Sic II, 223, 438; III, 954, etc. Non igitur offendit in multas res, quæ ipsum remorari queant; quibus retardatum hæsitet. *Lamb.*

335. *Deinde, quod omnino*, etc. His subjunge, quod omnia corpora gravia deorsum ferantur vehementi nisu; quibus si vis impellens accedat, tum ea ferri necesse est miro, veloci, et mobili omnino impetu. Fulmen autem grave est corpus, desuper cadens impellitur vi venti. Hinc nihil mirum si obvia quæque discutiat plagis, perfringat et evertat. *F.*

339. *Itiner*. Nonius ad VIII, 2 versum citat; ibique, et ad 54, ibid. exempla dictionis profert ex Varrone, Plauto, Accio, Turpilio, Ennio, ac Varrone. *W.*

340. *Denique, quod longo*, etc. His 8 vs. repetit mobilitatem ex longo impetu, quo venit et fertur fulmen: quæ enim longius feruntur, ea mobilitatem acquirunt eundo; fulmen itaque dum longius descendit, conjicit quasi in unum locum omnes atomos, quæ in cursum, quem init, simul feruntur: vel fortasse veniens corradit ex aere ipso cunctas atomos volubiles, quas invenit. Quo fit

Mobilitatem, etiam atque etiam quæ crescit eundo,
Et validas auget vireis, et roborat ictum.

Nam facit, ut, quæ sint illius semina quomque,
E regione locum quasi in unum cuncta ferantur,
Omnia conjiciens in eum volventia cursum.

345

Forsitan ex ipso veniens trahat aere quædam
Corpora, quæ plagis incendunt mobilitatem.

Incolumeisque venit per res, atque integra transit
Multa, foraminibus liquidus quia transviat ignis.
Multaque perfregit, quom corpora fulminis ipsa
Corporibus rerum inciderint, qua texta tenentur.

350

Dissolvit porro facile æs, aurumque repente
Confervefacit; e parvis quia facta minute
Corporibus vis est et lævibus ex elementis,
Quæ facile insinuantur; et insinuata repente
Dissolvunt nodos omneis, et vincla relaxant.

355

ut mobilitas illius intendatur aut plagis
volubilium atomorum accedentium aut
contracto suarum impetu. *F.*

341. *Mobilitatem*, etc. Hæc sumpsit,
et ita exhibuit, Virg. *Æn.* IV, 175: «*Mobilitate* viget, viresque acquirit eundo».

343. *Nam facit*. Longus ille scil. impetus: nam fulminis semina, ut aliarum rerum corpuscula, vaga sunt, neque ad certum locum determinata; longo vero illo impetu diriguntur. *Cr.* — *Facit... conjiciens*. Non *impetus*, ut vult Creech. sed ipsa *mobilitas*, quæ vires augens compellit in eum motum omnia fulminis semina quæ volubilia sunt. *Ed.*

344. *E regione*. I. e. ex omni parte fulmini, cursum suum sequenti, obiacentia; quæ si vera sint, voces sunt ad præcedentem clausulam referendæ: sin malis phrasin *e regione* per *itinerem directo* interpretari, pertinet ad sequentia: qui sane sensus est verborum Ciceroni et aliis; adeoque nihil novavimus. *W.*

345. *Volventia*. I. e. volubilia quæ

ad cursum et motum celerem apta sunt.

347. *Incendunt*. Sic malim in ligato sermone, præ *intendunt*, ut poeticum magis, grandius et exquisitius, licet utriusque vocabuli in hoc usu prorsus eadem sit potestas. *Wak.*

348. *Incolumeisque venit*, etc. His 9 vs. arguit et gravem ictum et celerem lapsum fulminis ex ejusdem mobilitate.

349. *Liquidus*; vs. 205.

350. *Perfregit*. I. e. usu compertum est aliquoties fregisse; per lepidissimam variationem temporum, et optimis poetis frequentatam. Quod genus ista sunt Virgiliana, Georg. III, 363. *W.* — Vulgo *perfringit*; sed plures libri alteram lectionem tuerentur.

351. *Texta tenentur*. Ita compacta scilicet et condensata materie, ut nulla sint foramina, per quæ fulmen sine corporis discidio perniciali transfundi possit. *Wak.*

354. *Vis fulminis*, non æris et auri, ut incogitanter notavit Lamb. Cf. 330.

Auctumnoque magis, stellis fulgentibus apta,
 Concutitur cœli domus undique, totaque tellus;
 Et quom tempora se veris florentia pandunt:
 Frigore enim desunt ignes, venteique calore 366
 Deficiunt, neque sunt tam denso corpore nubes.
 Inter utrasque igitur quom cœli tempora constant,
 Tum variæ causæ concurrunt fulminis omnes.
 Nam fretus ipse anni permiscet frigus et æstum;
 Quorum utrumque opus est fabricanda ad fulmina nobis,
 Ut discordia sit rerum, magnoque tumultu 366
 Ignibus et ventis furibundus fluctuet aer.
 Prima caloris enim pars, et postrema rigoris,
 Tempus id est vernum: quare pugnare necesse est
 Dissimileis inter sese, turbareque mixtas. 370

357. *Auctumnoque magis*, etc. His 22 vs. solvitur alia questio: nimirum quæ potius anni tempestate fulmina fiant. Respondet autem Lucretius potissimum generari in auctumno et vere; quia utrumque hoc tempus constat inter calorem et frigus, quæ duo sunt necessaria ad fulminis generationem. Ex utriusque porro, frigoris et caloris pugna censet creari fulmina Lucretius. Deinde ad fulmina nobis procreanda necesse est ut calor seu ignis, et ventus seu tempestas adsint. At in hyeme desunt ignes: in æstate deficiunt venti. *F.* — Hoc autem de Italiæ regionibus intelligendum notat Creech. — *Aptus* eodem modo pro *fixus*, conexus a Nostro usurpatur etiam V, 806, 1427 et sæpius; ita ut hinc loco prorsus respondent, V, 1204: «stellis micantibus æthera fixum». *Forb.*

359. *Tempora se veris pandunt.* Hæc eleganter illustrantur Virgilianis illis in Georg. I, 217; IV, 52, 77, Serviiq; commentariis: ad quæ lector amandandus est. *Wak.*

360. *Frigore.* Id est, hyeme, ut V,

640. — *Calore*, æstate; Virg. Georg. IV, 36.

362. *Utrasque.* Latenter respicit dictionem *tempestatem* in nomine *tempora* comprehensam: videas annotata ad I, 353. *Wak.* — Cf. etiam II, 518; vulgo *utrumque*. — *Constant* hic potest simpliciter *sunt*; neque aliter in Maronis *Æn.* V, 748. *Wak.*

364. *Fretus* (I, 721) *anni.* Eleganter et signate; nam per *incertos menses*, ut Virgilii verbis utar, *fluctuat aer, æstuatque*, tempestatibus configentibus: redeas autem ad IV, 1027. *W.*

365. *Opus est*; I, 1050.

367. *Ignibus fluctuet.* In hac metaphora poetæ sæpissime versati sunt. Sufficiat testimonio Sidonius Apollinaris IX, 196. Cf. V, 277. *W.*

368. *Prima caloris enim.* Prima calor pars, a quo æstas incipit, et postrema *rigoris*, i. e. frigoris, in quod hyema desinit, id ipsum tempus est vernum. *Lamb.*

370. *Dissimileis*, scil. partes, 6 vs. 368. — *Turbare*; II, 125.

Et calor extremus primo cum frigore mixtus
 Volvitur, auctumni quod fertur nomine tempus :
 Hic quoque conflagunt hyemes æstatibus acres.
 Propterea sunt hæc bella anni nominanda ;
 Nec mirum est, in eo si tempore plurima fiunt
 Fulmina, tempestasque cietur turbida cœlo,
 Ancipiti quoniam bello turbatur utrimque,
 Hinc flammis, illinc ventis humoreque mixto.

375

Hoc est igniferi naturam fulminis ipsam
 Perspicere, et qua vi faciat rem quamque, videre :
 Non, Tyrrhena retro volventem carmina frustra,

380

371. *Calor extremus*. Ipsa ultima pars æstatis, quæ in auctumno miscetur cum hyemis, seu frigoris initio. *F*.

372. *Volvitur*. Hoc verbum non tangit, ut opinor, fluctuationem hac mixtura excitatam, de qua in vs. 364 superius actum est; sed simplicem rotationem temporum. *Wak*.

373. *Hic*; in hac etiam tempestate.

374. *Bella anni*; hæc verba ad utramque tempestatem referenda arbitror.

376. *Tempestas turbida cœlo*. Cf. Virg. *Æn.* XII, 283. *Wak*.

377. *Ancipiti bello*. Quia duæ qualitates tum sunt inter sese pares et æquales, calor et frigus. *Lamb.*—*Turbatur*. Virg. *Ecl.* I, 12.

379. *Hoc est igniferi*, etc. His 44 vs. exprobrat modo Tyrrhenis conjectoribus propriæ scientiæ vanitatem et errorem. Hi porro audebant partiri cœlum in varias partes, unde venire fulmen observarent: minas Deorum venditabant, aut prospera pollicebantur omnia de cœlo, pro diversa cœli parte, a qua fulmen venerit. *F*.—*Hoc*. Id est, hoc modo, quem in superioribus exposui. Sane licet, nec invenuste, in nominativo casu positum intelligere; sed illud equidem malim, ut magis Lucretianum: videas ad IV, 773; V, 805, ne plures

locos excitem. *W*.—*Igniferi fulminis*. Hæ voces breviter significant, et eleganter, *tonitrum* ac *fulgur*. *Wak*.—Malim tamen cum Forbigeri *hoc* in nominativo positum intelligere: *hoc*, quod modo dixi, est vere perspicere, etc. *En*.

380. *Rem quamque*. I. e. omnes effectus, valde mirabiles et difficiles explicatu, fulminis fulgurisque licet hinc intelligere. *Wak*.

381. *Tyrrhena carmina*. Nam ratio omnis aruspiciorum, et prodigiorum procurandorum, cum aliis hac spectantibus cærimoniis, ab Etruscis religiosissimis, atque hujusce disciplinæ peritisimis, ad Romanos derivata est; ut omnes norunt. *W*.—*Retro volventem*. Quod breviter dictum est, vice *undique* volventem, *ultra citroque* volventem. Gemellum schema sermonis compendiarium est infra, ad vs. 1279. *W*.—*Retro*. Aliam hujus verbi interpretationem mihi suppeditavit vir omni doctrinarum et humanitatis laude præstantissimus, J. V. *Leclerc*; scilicet ut hic intelligatur peculiaris Etruscæ linguæ scriptura, a dextra ad lævam recurrens, quali etiam ratione Arabes Hebræique scribunt. Unde Romanis hominibus difficiliora lectu fiebant hæc carmina. Hic vero sensus mihi unice placet. *En*.

Indicia occultæ Divom perquirere menti;
Unde volans ignis pervenerit, aut in utram se
Vorterit hic partem, quo pacto per loca sæpta
Insinuarit, et hinc dominatus ut extulerit se;
Quidve nocere queat de cœlo fulminis ictus.

385

Quod si Jupiter atque aliei fulgentia Divei
Terrifico quatiunt sonitu cœlestia templa,
Et jaciunt ignem, qua quoique est quomque voluntas;
Quur, quibus incautum scelus avorsabile quomque est,
Non faciunt, ictei flammæ ut fulguris halent
Pectore perfixo, documen mortalibus acre?
Et potius, nulla sibi turpi conscius in re,
Volvitur in flammis innoxius, inque peditur,
Turbine cœlesti subito correptus et igni?

391

395

Quur etiam loca sola petunt, frustra que laborant?

382. *Menti*. Sic ex optimis libris Wak. pro vulg. *mentis*, « quum vero videntur simile, delicatissimum Læretii sensum a genitivo duplici abhoruisse, nec minus rectum sit, si minus vulgare, *indicia* quæ sunt *menti*, quam *indicia* quæ sunt *mentis* ».

383. *Unde volans*, etc. Vide supra vs. 87 sqq.

387. *Quod si Jupiter*, etc. His novem vs. exprobrat Tyrrhenis haruspici- bus superstitionem. Si enim, inquit, fulmina, non ex legibus naturæ, sed ad Deorum arbitrium mittuntur de cœlo, cur ergo couficiunt innoxios, parcuntque sontibus? nonne potius parcendum esset innocentibus, et reis ictus infligendas, ut ceteris mortalibus foret acre documentum? censet itaque non a Diis mitti fulmina, sed ex naturalibus causis fieri. *F.* — Vide Servium ad Virg. *Æn.* I, 42; Plin. Nat. Hist. II, 53; Arnob. lib. III, p. 122. *W.*

388. *Quatiunt sonitu*. Pulchre; quum *puleibus aeris*, sonita excitatis, con-

tiantur res. *Wak.* — *Templa*; I, 1013.

389. *Quaquomque est voluntas*; quacumque fulmen jaculari unicuique libet.

390. *Incautum*, non cautum, non evitatum. — Cur Diis non faciunt, ut, quicumque a nefario et horrendo scelere non caverant, seu non abstinuerunt, ii percussi fulmine, etc. *F.* — Cf. II, 1103 sq.

391. *Flammæ halent*. Cf. Virg. *Æn.* I, 44.

393. *Et potius*; suppl. *quur*. — *Consci- us in re*. Wak. comparat Propert. I, 10, 2, pariter « conscius in lacrymis » dicentem; ubi Broukh. laudat Cic. ad Att. I, 18, et Minuc. Fel. c. 1, § 3. *Forb.*

394. *Inque peditur*, impediturque, et implicatur in ignes.

395. *Turbine cœlesti*, vortice fulminis. Hendyades est pro: turbine cœlestis ignis. *Wak.*

396. *Quur etiam loca sola*, etc. His 4 vs. arguit fulmen non a Diis, sed ex causis naturalibus fieri. Alias enim, cur Diis tela sua perdi patiuntur, dum ea tor-

An tum brachia consuescunt, firmantque lacertos?

In terraque Patris quur telum perpetiuntur

Obtundi? quur ipse sinit, neque parcit in hosteis?

Denique, quur nunquam cœlo jacet undique puro 400

Jupiter in terras fulmen, sonitusque profundit?

An, simul ac nubes successere, ipse in æstum

Descendit, prope ut hinc teli determinet ictus?

In mare qua porro mittit ratione? Quid undas

Arguit et liquidam molem camposque natanteis? 405

Præterea, si volt caveamus fulminis ictum,

Quur dubitat facere, ut possimus cernere missum?

Si nec opinanteis autem volt opprimere igni,

Quur tonat ex olla parte, ut vitare queamus?

Quur tenebras ante et fremitus et murmura concit? 410

quent in deserta et solitudines? *F.* — *Frustra laborant*, in expediendo fulmine scilicet, et fabricando; si sit usu nullo locis vacuis, ubi nemo percutitur, immittendum. *W.*

397. *Consuescunt*, exercent et telis mittendis consuefaciunt. Nonius, II, 199: « *desuevi* illum, pro *desuevi* ». Sic Lucan. V, 776, *assuescis* pro *assuefacis*.

398. *In terraque*. Bentl. conj. *interea*, quod Wakef. etiam in Poor. invenit. — Ingeniosa tamen est magis hæc viri sagacis divinatio, quam vera; quum frustretur prorsus oppositionem istam, quam Lucretius instituerit, inter *Jovem* ac *divos alios*, vs. 387; inter *illos*, qui parant fabricantque telum Patris, vs. 396-399, et *ipsum* Patrem, vs. 399. *In terra* utique, ubi fulmen obtundi amittique solet, obrutum ac *sepultum*, nullius compos. *W.*

399. *Ipsæ*, Jupiter. — *Parcit in hostes*, reservat ut eis in hostes utatur.

400. *Denique*, etc. Instat nunc poeta, et multa ad rem congerit argumenta. — *Puro*. Cur nunquam tonitrua fiunt sine nubibus.

402. *Successere*, cœlum sublexerunt. — *Ipsus*. Forma inusitata, apud comicos haud rara; cf. Priscian. XIII, 3, § 11; Diomed. I, 318. Valgo *ipse* in *eas tum* e Lambini correctione. — *Æstum*; vs. 364, 367. Vide et n. 437.

403. *Determinet*. I. e. finem, vel terminum figat, quoadusque telum mittendum sit. *W.*

404. *In mare qua porro*, etc. Sic Cic. De div. II, 19: « Quid enim proficit, quum in medium mare fulmen jacet Jupiter? quid quum in altissimos montes? quod plerumque fit, etc. » Cf. Senec. Nat. Q. II, cap. 51 extr.

405. *Arguit*, sceleris quasi accusat, quum in eas fulmen jaculatur.

406. *Præterea*, etc. Aliud quoque argumentum, ut ostendat a Diis non jaci fulmina, et dilemmate utitur.

409. *Ex olla parte*; illa, qua fulminat. — *Ut vitare queamus*; tenebroso nempe cœlo, et crassioribus nubibus præmoniti. *W.* — Immo etiam ipso *tonantis* sonita, qui plerumque ante letalem illum *fulminantis* ictum non semel geminatur. *Bo.*

Et simul in multas parteis quî credere possis
Mittere? An hoc ausis nunquam contendere factum,
Ut fierent ictus uno sub tempore plures?
At sæpe est numero factum, fierique necesse est,
Ut pluere in multis regionibus et cadere imbreis, 415
Fulmina sic uno fieri sub tempore multa.

Postremo, quur sancta Deum delubra, suasque
Discutit infesto præclaras fulmine sedeis;
Et bene facta Deum frangit simulacra, sueisque
Demit imaginibus violento vulnere honorem? 420
Altaque quur plerumque petit loca? plurima quo plus
Montibus in summis vestigia cernimus ignis?

Quod superest, facile est ex his cognoscere rebus,
Πρηστῆρας Graiei quos ab re nominitarunt,

411. *Et simul in multas*, etc. Sententia horum versuum hæc videtur esse: Vel dices Jovem uno et eodem tempore fulmen mittere in plures partes: vel negabis. Si dices, quomodo id persuaderi potest cuiquam? Qui enim Jupiter sufficeret ad tot fulmina torquenda in tot diversa loca? Si negabis, res ipsa vincet; nam contingit sæpe, ut fulmen cadat in diversa loca, sicut pluit in diversis regionibus. *F. e Lamb.*

414. *Sæpe est numero*. Tmesis, sæpenumero.

415. *Ut*, refer ad *sic*, vs. sq.

417. *Quur sancta Deum*. Argumentum hoc jam protulit Noster ad II, 1101 sq. Nunc fusius explicat.

418. *Discutit*, ipse Jupiter suas sedes, ut puta Capitolium.

419. *Frangit simulacra*. Non dubito quin cum electu verborum prudentissimus, et sine vana sermonis superfluitate, Noster sit loquutus: intellexerim igitur per *simulacra*, statuas marmoreas, quas recte *frangi* dicit; per *delubra* autem, *lignæ*, recte rursus *discussas* diffusasque: et per *imagines* denique,

picturas; quarum honores statim deflorescerent, fulminibus afflati. *W.* — Sed quis unquam *delubra* de statu deorum intellexit? *Delubra*, ut jam seqq. verba *suas sedes* luce clarius demonstrant, hic etiam sunt *templa* deorum; pariterque inter *imagines* et *simulacra* non puto discrimen intercedere a *Wak.* statutum; immo ut *sedes delubris*, sic etiam *imagines simulacris* quasi interpretamenti loco addita esse censeo. *Forb.*

421. *Altaque*, etc. Nonne potius credere est hoc fieri naturalibus ex causis? Vide Horat. Od. II, 10, 11.

422. *Quo*, unde, quare, in summis montibus *plus*, quam alibi, cernimus *plurima*, valde multa vestigia. Hæc omnium codd. lectio Lambino displicuit, qui correxit « plurimaque ejus »; et omnes usque ad Wakef. cum sequuti sunt. *En.*

423. *Quod superest*, etc. Hactenus de fulmine. His autem vs. 28 de prestere, columna, vortice et turbine agit Poeta, quod est novum meteori genus. *F.* — Vide *Disq.* var.

424. Πρηστῆρας. De his presteribus,

In mare qua missei veniant ratione superne. 425
 Nam fit, ut interdum, tamquam demissa columna,
 In mare de cœlo descendant; quam freta circum
 Fervescunt, graviter spirantibus incita flabris:
 Et quæquomque in eo tum sunt deprensa tumultu,
 Navigia in summum veniunt vexata periculum. 430
 Hoc fit, ubi interdum non quit vis incita venti
 Rumpere, quam cepit, nubem; sed deprimit, ut sit
 In mare de cœlo tamquam demissa columna
 Paullatim; quasi quid pugno brachiique superne
 Conjectu trudatur, et extendatur in undas: 435
 Quam quom discidit, hinc prorumpitur in mare venti
 Vis, et fervorem mirum concinnat in undis.

et Epicuri super illis sententia, consulendus est Diogenes Laërtius, X, 104, prolixior, quam qui commode nostris annotationibus adscribi queat. Videas quoque Plinium Nat. Hist. II, 50, et alibi, has philosophiæ partes uberius tractantem. *W.* — *Ab re*, a *πρὶς*, *πρὶς*, scilicet; quia cum ardore quodam *tumescant*: inest enim voci non minus *inflationis* notio, quam *ignis*. *W.*

426. *Nam fit, ut interdum*, etc. His 10 vss. explicat quid sit columna, et quomodo creetur. Nimirum, quom ventus in nubibus involutus erumpere nequit, tum deprimit nubem deorsum in modum columnæ. *F.*

427. *Descendant*; *πρὸς τῆς* nimirum. Sic autem Wak., ut ambiguitas vitaretur, restituit e cod. Poor. Plurimi libri *descendat*, ut vulgo editur. *Forb.* — *Quam circum*; columnam scilicet.

428. *Incita*, concitata; vs. 325.

429. *In eo deprensa tumultu*. Sic, uti Horatius insuper, alique, Virgilius etiam loquutus est, in *Æu.* V, 52: «*Argolicove mari deprensus*». *W.*

430. *Vexata*; I, 276.

432. *Cepit*, invasit, occupavit. Sic nimirum Wak. explicat lectionem, a se ex Vind. et Cant. restitutam, comparans Lucan. V, 414. Vulgo *cæpit*. *Forb.*

434. *Brachiique conjectu*; quasi res aliqua manu et brachii impetu desuper trudatur. Ad metrum leg. est *brachi*.

436. *Quam quom discidit*, etc. His 7 vss. explicat, qua ratione fiat turbo, quod genus est procellæ vehementis. Fit autem, inquit Lucretius, ubi vis venti perfringens nubem, jam non amplius inclusa, sed convoluta et volutabunda extra nubem turbat funditus omnia, undas excitat, radicitus evellit arbores, etc. *F.* — *Prorumpitur*. I. e. *se prorumpit*, de mediæ vocis usu. Virgilius similiter, *Æu.* VII, 459: *proruptus sudor*. *W.*

437. *Fervorem in undis*: ut mox vs. 442, *fervere cogens*, et alibi, translatione maxime usitata; ob *spumas*, et *sonitum* excitatum, ut aquæ vi flammæ bullientis. Huc referas etiam gemellam locutionem, *æstuantem pontum*; et haud rarins frequentatam. *W.* — *Concinnat*, efficit; IV, 1279. Vide Nonium I, 207, 295; II, 170.

Vorsabundus enim turbo descendit, et ollam
 Deducit pariter lento cum corpore nubem:
 Quam simul ac gravidam detrudit ad æquora ponti, 440
 Ille in aquam subito totum se immittit, et omne
 Excitat ingenti sonitu mare, fervere cogens.

Fit quoque, ut involvat venti se nubibus ipse
 Vortex, corradens ex aere semina nubis;
 Et quasi demissum cœlo presterâ imitetur. 445
 Hic ubi se in terras demisit dissoluitque,
 Turbinis immanem vim provomit, atque procellat.
 Sed, quia fit raro omnino, monteisque necesse est
 Officere in terris; apparet crebrius idem
 Prospectu maris in magno cœloque patenti. 450

Nubila concresecunt, ubi corpora multa volando

438. *Vorsabundus*. Non inclusus, sed jamjam extra nubem eruptus, susdeque versat omnia. *F*.

440. *Detrudit*. Sic magis extra vulgariorem usum et more Lucretiano, Lugd. 1, Poor., Brit. 3, et Cant. Editi *detrusit*; contra scriptos uti suspicor. *Wak*.

443. *Fit quoque, ut*, etc. His 8 vss. docet, qua ratione vortex fiat. De quo sic Plinius II, 49: « Sin vero flatus repentini depresso sinu arctius rotati nubem effregerint, sine igne, hoc est, sine fulmine, vorticem faciunt ». Est autem ventus circumactus et circumvolatus. *F*.

444. *Corrad. semina*; vs. 304, 343.

445. *Quasi ... presterâ imitetur*. Fit enim sine igne vortex; at prester ardet simul et proterit, et in mari semper generatur, ut quidam volunt: quod tamen non innuit Seneca Nat. Q. V, 13, § 3.

446. *Hic*, nullus dubito, quin sit casus rectus pronominis de vortice intelligendus. *Wak*. tamen pro adverbio habet. *Forb*.

447. *Procellat*. Sic *Wak*, et *Eichst*.

præeuntibus, cum omnibus libris MSS et editi. antiquissimis scribendum duxi, ut nimirum sumamus veterimos Romanos etiam verbo *procellare* usos fuisse, ad primam conjugationem flexo. Vulgo in nostro loco editur *procellæ*. *Forb*.

448. *Sed, quia fit raro*, etc. Docet Lucretius vorticem sæpius in mari, quam in terris fieri. Officiunt enim fontes, ac vim illius infringunt: mare vero, quia patens et liberum, vim illius totam recipit. Quamquam frequentiores etiam vortices fiunt Florentiæ, et aliis in regionibus terrarum. *F*.

450. *Prospectu maris in magno*. H. e. in mari, in quo major est conspectus et latius cœlum quam in terra, propter aquarum æqualitatem et planitiem. *Lamb*.

451. *Nubila concresecunt*, etc. His jam 44 vss. seqq. agit poeta de nubium generatione: His 8 vss. prioribus ait se in ea opinione esse, ut nubes fieri credat, quum asperiora et minus lævigata corpuscula, hoc est, atomi, sursum latæ connectuntur, et coherent paulla-

Hoc super in cœli spatio coiere repente
 Asperiora; modis quæ possint indupedita
 Exiguïs tamen inter se compressa teneri.
 Hæc faciunt primum parvas consistere nubeis:
 Inde ea comprehendunt inter se, conquæ gregantur,
 Et conjungundo crescunt, ventisque feruntur
 Usque adeo, donec tempestas sæva coorta est:

455

Fit quoque, uti montis vicina cacumina cœlo
 Quam sint quoique magis, tanto magis edita fument
 Assidue fulvæ nubis caligine crassa:
 Propterea quia, quom consistunt nubila primum,
 Ante videre oculi quam possint tenuia, ventei
 Portantes cogunt ad summa cacumina montis.
 Hic demum fit, uti, turba majore coorta,

465

tim in crassam molem, modicis ciendam ventis, vehementibus disjiciendam. Putat igitur nubes concreescere posse ex atomis ipsius aeris, quæ figuris sint asperioribus. Aer quippe constat ex atomis corpore et figura diversis. *P.* — Hanc rem tractat Epicurus apud Diog. Laert. X, 99, qui studiosis lectoribus adeundus est. *W.* — *Ubi ... volando;* quum multa corpora hamata, quæ huc et illuc in aere vagantur, in illo cœli spatio, quod supra nostrum caput est, repente coeunt. *Creech.*

453. *Modis indupedita exiguis.* Ordo et sententia est: « Quæ impedita et implicata modis exiguis, i. e. modice, nec nimis arcte, aut adstrictè, possint tamen complexa coherere ». *Lamb.*

457. *Conjungundo.* Neutrè positum est, pro *se conjungundo*. *W.* — Vel passive: dum conjunguntur; I, 534. *Ed.*

459. *Fit quoque, uti,* etc. His 11 vs. confirmat nubes primum exiguas ac tenues consistere; deinde in nubes crassas et latas extendi. *F.*

460. *Quoque.* Sic viri docti Wakef. et Forb. edidere; sed vellem sensum

exposuissent. An jungendum *cuique cœlo*? At nostro mundo unum est cœlum. An intelligendum de montibus omnium mundorum? at poeta singulari numero dixit *montis*, quod de quodam hujus orbis monte, in exemplum allato, capiendum videtur. Ergo melius sententia sic procedet: « fit quoque ut montium (*montis* cujuslibet) cacumina, quanto magis *cuique* monti sunt alta et cœlo vicina, tanto magis edita, ob altitudinem, fument, etc. » Mallet tamen legeretur *monti*; et me pariter offendit superflua vox *edita* post *vicina cœlo*, nisi forsitan intelligas: in ipso fastigio, in summitate ipsius cacuminis; quod nimis exquisitum foret. De vocibus *quam... tanto* oppositis cf. I, 153; IV, 1002. *Ed.*

461. *Fulvæ nubis.* Homer. *Iliad.* XIV, 343, *νέφεες γρόαιον*; Virg. *Æneid.* XII, 792. — *Caligine crassa*, vs. 692. Sic Ennius Hecuba, p. 242 Heas.

462. *Consistunt*, concreescunt.

463. *Tenuia*; utpote tenuia, et tenues halitus. *Lamb.*

465. *Turba majore*; majore, copiosiore nebularum cœta.

Et condensa atque arcta apparere, et simul ipso
Vortice de montis videatur surgere in æthram.
Nam loca declarat sursum ventosa patere
Res ipsa et sensum, monteis quom ascendimus altos.

Præterea, permulta mari quoque tollere toto 470
Corpora naturam, declarant litore vestes
Suspensæ, quom concipiunt humoris adhæsum.
Quod magis ad nubeis augendas multa videntur
Posse quoque e salso consurgere momine ponti:
Nam ratio consanguinea est humoribus omnis. 475

Præterea, fluviis ex omnibus, et simul ipsa
Surgere de terra nebulas æstumque videmus;
Quæ, velut halitus, hinc ita sursum expressa feruntur,
Suffunduntque sua cœlum caligine, et altas

466. *Condensa*, scil. nubes. Alii, qui legunt vs. sq. *videantur*, supplent nubi.

467. *In æthram*. Ubi versantur scilicet fulvæ nubes et crassissimæ (vide vs. 460 cum annotatis), quæ jam possunt oculis usurpari; ex tenuibus illis, acie oculorum minus contingendis, fabricatæ ac contextæ. Locus quibusdam male est acceptus. Qui vero quatuor postremos hujusce periodi versus tollendos judicare, non audiendi sunt. *W.*

468. *Nam loca*, etc. Sensus est: « Nam ab experientia discimus, ea loca, quæ summo sint opere ventis exposita, esse sine obstaculis in æthera patentia ». Ex quo genere scilicet sunt summa montium cacumina, de quibus sermo inatitatus est. *W.*

469. *Et sensum*. I. e. id, quod sentimus. Nempe, idem est ac si dixerit, *sensus noster*. Vulgo, *ad sensum*; contra libros veteres universos. *W.*

470. *Præterea, permulta mari*, etc. His 11 vs. refert alterum modum, quo nubes concreescere videantur: scilicet ex effluviis seu halitibus e mari, fluviis-

que, atque ex ipsa terra surgentibus in aera. Ita censet Aristoteles libro I Meteor. nisi quod velit mutationem prius fieri vaporis in aera, deinde ex aere fieri nubes, postea ex nubibus pluviam. *F.*

471. *Vestes*; cf. I, 306 sq.

472. *Adhæsum*, adhæzionem; V, 840.

473. *Quod*. Id est, secundum quod; I, 222. Sic Wak. e plurimis libris; vulgo *quo*.

474. *Momine*, motu, agitatione. — Jam vero *momen* generaliter valet id, « quod in rebus *movendis* valet ». Neque discrepat cognata vox *momentum*. Lucetius alibi usurpavit. *Momen* igitur *ponti* valet *mobilis moles ponti*, vel *motari facilis*; propter *fluidam* naturam scilicet. *W.*

475. *Ratio consanguinea est humoribus*. I. e. liquores salai, æque ac dulces, nebulas exhalant augendis atque conformandis nubibus idoneas. *W.* — *Consanguineus* a poeta pro *affinis*, *similis*, *ejusdem fere generis* usurpatum est. *Forb.*

477. *Æstumque*, vaporem calidum; cf. ad vs. 402.

Sufficiunt nubeis paullatim conveniundo :

480

Urguet enim quoque signiferi super ætheris æstus,
Et, quasi densendo, subtextit cærula nimbis.

Fit quoque, ut hunc veniant in cœtum extrinsecus illi
Corpora, quæ faciunt nubeis nimbosque volanteis.
Innumerabilem enim numerum, summamque profundi 485
Esse infinitam docui; quantaque volarent
Corpora mobilitate, ostendi, quamque repente
Immemorable per spatium transire solerent :
Haud igitur mirum est, si parvo tempore sæpe
Tam magnos monteis tempestas atque tenebræ 490
Cooperiant, maria ac terras, impensa superne :

480. *Sufficiunt* ; et paullatim coeundo in densum corpus nubes in aere constituunt. *Cr.*

481. *Urguet*. I. e. æther premit deorsum, ita ut latius diffundi nequeant, atque tenuiores fieri; comprimit conglabatque. — *Signiferi*. I. e. stelliferi; vide V, 690. *W.* — *Æstus*. Cum Gassendo atque aliis interpreteris calorem, habebis causam quæ dissipet nubes, at quæ nunquam condenset: igitur per æstum ætheris intellige corpora ista quæ e cœlo continuo venientia ictibus suis tenues nebulas in nimbos cogunt; vide vs. 514. *Creech.*

482. *Densendo* (I, 662) *subtextit* : quemadmodum arte textoria denseri solet tela liciorum ordinibus addensendis. Et elegantissimi est ingenii fetus hæc translatio. *Wak.* — *Cærula*; cœli scilicet; cf. I, 1089. Pessime Fayus: Reddit nimbos cæreuleos.

483. *Fit quoque, ut hunc*, etc. His 12 vs. tertium addit modum, quo nubes concreescere queant. Putat itaque illa corpora seu atomos, quæ congregantur in nubium concretiones non solum ex ipso aere, aut ex ipsa etiam aqua et terra; sed etiam extrinsecus ex immenso spatio convenire. Quam enim docue-

rit II, 522 et seqq. infinitum et immensum esse spatium, in quo, ex quo, et per quod infinitæ volitent atomi; non est mirum si ex illa profundi summa suppeditent, quæ in nubium concretiones conveniant. *F.* — *Illi*; nempe vertici, vel nubi, causæ vorticis. Sic restituit *Wak.* Vulgo *illa*.

485. *Innumerabilem numerum*; II, 1086. — *Profundi*; II, 1051.

486. *Ostendi*. Nempe II, 141 et seqq.

488. *Immemorable*; IV, 193.

491. *Cooperiant*, quatuor syllabis pronuntiandum, ut V, 343, et plurima similia. *Forb.* — *Impensa*. Neutrius generis adjectivum animadvertas nomina diverso genere respiciens. Quid autem sibi velit, aut unde veniat, hæc dictio *impensa*, mihi non satis liquet. Lambino placuit ad *impendor* referre, id est, effusa: mihi contra videtur nihil commane intercedere has voces; et *impensa*, nec minus *suspensa*, ad radicem *pando* nullus dubitem remittere: sed in veterum grammaticorum silentio præstiterit suspiciones nostras modestius proponere. Melius intellexissem *intensa*. *W.* — *Impensa*, soluta, profusa, abundanter effusa; quo fere sensu dixit ad V, 962,

Undique quandoquidem, per caulas ætheris omneis,
Et quasi per magni circum spiracula mundi,
Exitus introitusque elementeis redditus exstat.

Nunc age, quo pacto pluvius concreseat in altis 495
Nubibus humor, et in terras demissus ut imber
Decidat, expediam. Primum, jam semina aquai
Multa simul vincam consurgere nubibus ipsis
Omnibus ex rebus; pariterque ita crescere utrumque,
Et nubeis et aquam, quæquomque in nubibus exstat, 500
Ut pariter nobis corpus cum sanguine crescit,

impensa libido. Sed nolim cum Eichst. hanc vocem ab impendeo ducere. Ed.

492. *Caulas*; II, 951.

493. *Spiracula*. I. e. sensu secundario, foramina, poros, vel aperturas; nam translatio est a *meatibus*, per quos secula *spirant* animantium. *W.*

494. *Redditus*; I, 204.

495. *Nunc age, quo pacto*, etc. His 29 vs. seqq. agit de pluviis. Epicurus voluit pluviam generari posse duplici modo: per compressionem; per transmutationem. Per compressionem quidem, quasi ipsa aqua revera contineatur in nubibus, ex quibus compressis vi venti aut nimia ipsius aquæ copia exprimitur: veluti e spongia, quam manu comprimis, elicitur aqua. Per transmutationem vero, quasi primum natura aeris, ac deinde nubis ea sit, ut recedente calore, et frigore succedente, vertatur in naturam aquæ. Quæ sententia fuit quoque Aristotelis, et ejus sectatorum, qui volunt elementa inter se mutari, ac fieri generationis circulum. *F.* — His 8 vs. prioribus docet materiam pluvie coaccervari posse in nubibus ex cœtu infinito atomorum per inane volitantium, quæ ad pluvie naturam aptæ sint. *F.*

496. *Demissus*. Sic optimi et antiquissimi codices, quos audiendos duxi. *Wak. dimissus*, quod explicat: « deor-

sum cadat undique dispersus »: per se satis probabiliter, nisi meliores libri obstarent. Quod autem *Wak.* dicit, *demissus* ante *decidat* prorsus supervacaneum esse, hoc nihil valet. Si enim verba sic jungimus, « in terras decidat, ut demissus imber », nihil offendere potest, et respondet hic locus supra vs. 256 sqq., et 426 sqq. Quod etiamsi non liceret, alibi jam vidimus quantopere Lucretius amet verba ejusdem significationis copię causa cumulare: cf. supra ad vs. 53 hujus libri. *Forb.* — Recte quidem; sed aliud me offendit. Quid enim sibi vult ista comparatio: « pluvius humor decidit, ut imber »: num potest aliter decidere? Forsan igitur intelligendum: utpote imber, ut qui sit imber; vel potius construendum: quo pacto pluvius humor concreseat, et ut (quomodo; *Virg. Ecl. VI, 31, 56*) *imber*, id est, pluvius humor in imbrem resolutus, *decidat*, etc. *Ed.*

497. *Semina*. Nempe primordialia; ut *semina maris*, *Virg. Ecl. VI, 32. W.*

498. *Vincam*, firmissimis rationibus demonstrabo. Sic II, 748.

499. *Utrumque*. I. e. nubes et aquam; cujus schematis exemplum simile habuimus nuperrime, atque disertis verbis indicavimus, ad vs. 491. *Wak.* — Vulgo *utrasque* sine libris.

Sudor item atque humor quiquomque est denique membris.
 Concipiunt etiam multum quoque sæpe marinum
 Humorem, veluti pendentia vellera lanæ,
 Quom supera magnum mare ventei nubila portant. 505
 Consimili ratione ex omnibus amnibus humor
 Tollitur in nubeis : quo quom bene semina aquarum
 Multa modis multis convenere, undique adaucta,
 Confertæ nubes tum se dimittere certant
 Dupliciter : nam vis venti contrudit, et ipsa 510
 Copia nimborum, turba majore coacta,
 Urguens ex supero premit, ac facit effluere imbreis.
 Præterea, quom rarescunt quoque nubila ventis,
 Aut dissolvuntur solis super icta calore,
 Mittunt humorem pluvium; stillante, quasi igni 515

502. *Sudor atque humor quiquomque.* Speciatim sic enumerationem Carus fecit, ut melior sit similitudinis hujus convenientia cum *nullis* aquai *seminibus*, jam memoratis, in vss. 497, 498, adeo ut temeritas, atque inscitia Lambini Creechique plane sit non amplius tolerabilis, versum coram positum pro spurio rejicere audentium. *W.*

503. *Concipiunt etiam*, etc. His 4 vss. cum dimidio, docet etiam ex mari et fluvii multum humorem tolli in nubes, dum ipsæ feruntur ventis super æquora et fluvios : sicut videmus lanæ appensas super aquam concipere humorem. *F.* — *Concipere* sæpius de corporibus non solidis et compactis dicitur, quæ humoribus imbuuntur; supra vs. 472, collato cum vs. 629. *Forb.*

504. *Vellera lanæ.* Virg. G. I, 397.

505. *Supera*; III, 386.

507. *Quo quom bene*, etc. His 5 vss. cum dimidio, primum modum refert, quo pluvia generari queat : nempe per compressionem; dum scilicet vi venti ac ipsa etiam nimborum copia majore nubes

compressæ demittunt pluviam, instar spongiæ aqua plenæ, ex qua, dum manu comprimitur, aqua exprimitur. *F.* — *Bene* jungo cum *multa*.

509. *Se dimittere*, in pluviam resolutionem. Vide Disq. var.

511. *Copia*, quia confertæ (vs. 509) sunt nubes. — *Turba*; cf. vs. 465.

512. *Ex supero*; II, 227.

513. *Præterea, quom rarescunt*, etc. His 4 vss. alterum refert modum, quo pluviam fieri posse putat, nempe per transmutationem; dum scilicet nubes aut vi venti, aut ardore solis ictæ et rarefactæ demittunt pluviam, seu mutantur in pluviam. *F.*

514. *Icta calore.* Hoc elegantissimum dicendi genus nos in hujusce commentarii decursu frequenter illustratum dedimus, quam Lucretius sit talium leporum refertissimus. *W.*

515. *Stillante* Wak. ex omnibus libris, præter Junt. *stillando* præbentem, in contextum revocavit, scilicet ut subintelligamus *eo humore*, quod sane dariusculum videtur. Quare si cogitari pos-

Cera super calido tabescens multa liquescat.

Sed vehemens imber fit, ubi vehementer utraque
Nubila vi cumulata premuntur et impete venti.

At retinere diu pluviae longumque morari
Consuerunt, ubi multa fluenter semina aquarum, 520

Atque aliis aliæ nubes nimbeique rigantes
Insuper, atque omni volgo de parte, feruntur;
Terraque quom fumans humorem tota redhalat.

Hic ubi sol radiis, tempestatem inter opacam,
Advorsa fulsit nimborum adspergine contra; 525

set lectionem tam facilem et planam in omnibus libris corruptam esse, libenter cum edd. vulgaribus Lamb. divinationem *stillantque* recepissem. Forb. — Pius jungit *igni stillante*, id est, cogente stillare; nulla auctoritate allata.

516. *Cera*. Cf. Virg. Ecl. VIII, 80. Multi codd. *tela*, quod Wakef. recepit, nihil ausus mutare, «propter magnam antiquarum artium et consuetudinum ignorantiam, in qua nos nunc dierum versamur». At verba *tabescens et liquescat* cum *cera* tam bene congruunt, ut vix unquam alii verbo locum esse crediderim, ne tñ *tæda* quidem, quod Vossius coniecit. Ed. — *Multa*, abundans; vel *multa* pro *multum*, ut vult Wak.

517. *Utraque*: vi scilicet tam cumularum aquarum quam venti inurgentis. Sic optimi codd. Vulgo *utroque*; Ver. Ven. Ald. 1 *utrinque*. Tot varietatibus ignorata constructio causam peperit, dum insciti homines necessum habebant ad *cumulata* tñ *vi* referre scilicet. Bentleyus malit *utrinque*; «scilicet *superne*, vi et copia nimborum, et vento *ad latera*»; vide vs. 510. Et ordo esset: Nubila cumulata premuntur vi, et impete venti; ut vs. 735. Lectores proprio iudicio utantur: nos majori numero exemplarium proborum stamus. Possis sane *utraque* capere, ut sæpe alias, pro *utraque via*, et coniungere *vi cumulata*;

hoc tamen nec venustum foret, et ambiguum. W.

519. *At retinere diu*, pro *se retinere vel retineri*, diu durare. Sic Wakef. et Forb. absoluto verbi usu, Lucretio multum familiari; conf. ad I, 398; II, 243; III, 501, etc. Minus bene, opinor, Lamb. «homines donis retinere et morari».

520. *Fluenter*. Cf. IV, 226, et infra vs. 932. Ordo est: Ubi multa semina aquarum fluenter feruntur. Communes editi ex arbitrio correctorum *fucreunt*. Wak.

521. *Aliæ aliis insuper*, aliæ super alias; cf. vs. 192.

523. *Terraque ... redhalat*. Et ubi terra suppeditat perenniter vapores et halitus, qui sursum in nubes ferantur, et inde resoluti cadant. F. — *Redhalat*. Hæc videtur accuratissima verbi scribendi ratio, quæ pariter obtinet in *redhibeo*, *redhibitio* in glossis vetustis, atque *redhostio* apud Nonium II, 740. W. — Vulgo *rehalat*.

524. *Hic, ubi sol radiis*, etc. His 3 vs. interim monet Poeta tunc creari in nubibus arcum cælestem, quem iridem vocant, quum spissus est nimbus, et atra sunt nubila. Verum de variis illius coloribus ac forma parcius philosophatus nihil nos docet. F. — Vide Disq. var.

525. *Advorsa nimborum adspergine*,

Tum color in nigris existit nubibus arqui.

Cetera, quæ sursum crescunt, sursumque creantur,
 Et, quæ concrescunt in nubibus omnia, prorsum
 Omnia, nix, ventei, grando, gelidæque pruinae,
 Et vis magna geli, magnum duramen aquarum, 530
 Et mora, quæ fluvios passim refrenat; aventeis
 Perfacile est tamen hæc reperire animoque videre,
 Omnia quo pacto fiant, qua reve creentur,
 Quom bene cognoris, elementeis reddita quæ sint.
 Nunc age, quæ ratio terrai motibus exstet, 535

dum adversi solis radiis nimbi rorem emittunt.

526. *Color arqui*. De hac antiquiori orthographia Wak. laudat Sosp. Charisium I, p. 93, recte simul rejiciens discrimen a Nonio V, 14, statutum ut « arcus sit omnis suspensus fornix, *arquis* vero non nisi qui in cælo appareat ». Insolentiorum vero genitivi formam ad secund. declin. flexam, adhibuit etiam Cicero Nat. D. III, 20, et *arci* in casu recto pluralis Varro apud Nonium II, 71. *Forb.* — Et lector lepidus multa cum voluptate committit scholasticorum poetarum decem tetrasticha de Iride, in Anthol. Lat. Barm. V, 17, longiora, quam quæ huc transferri possint. Videndus insuper de hoc phænomeno magister Epicurus, apud Diog. Laert. X, 109. Aristoteles etiam, et Plutarchus, cum Stobæo in Physicis. *W.* — Vide Disq. var.

528. *Omnia, prorsum Omnia*. Sane jucundissima est hæc verborum revocatio, et jure Lucretio perplacuit: de qua vide ad II, 956. *W.*

529. *Nix, grando*. De his nihil explicitè Lucretius. Vide Disq. var.

530. *Geli*; vs. 156. — *Duramen*; vel ipsæ aquæ duratæ in glaciem; vel ea vis quæ aquas durat.

531. *Refrenat*; Virgil. G. IV, 136;

Ovid. Epist. VI, 87. — Forbig. jungit *fluvios aventeis*, nescio quo sensu; nam certe in poetico sermone frenari semper indignantur omnes. Et sensum in fine versus claudit; nos Wak. sequimur. Ed. — Quidam plenius interpungunt etiam ad finem versus, poetæ mentem et structuram sermonis, cuilibet ex nostra loci constitutione manifestissime patentia, nullo modo cognita habentes. Confer II, 216; III, 260. *W.*

532. *Tamen*. I. e. ut videri possit difficilioris investigationis argumentum. Fateor interea me tandem præpositurum fuisse, si libri veteres addixissent: et in his vocibus scribæ soleat aberrare. Cf. III, 1014. *W.*

534. *Quom bene cognoris*, etc. Quom penitus perspexeris quæ sint attributa principiis, quæ sit elementorum vis ac virtus. Alii interpretantur: Quibus principiis quæque sint referenda; minus bene, opinor. Ed.

535. *Nunc age, quæ ratio*, etc. His 73 vs. disputat jam Poeta de terræ motibus. Quam disputationem priusquam aperiat, his 8 vs. statuit terram in visceribus suis pari congerie constare, qua in extimis suis partibus observatur. Itaque vult illam includere ventos, speluncas, rupes, dirupta saxa, lacus, lacunas, et flumina. Quibus rebus ita sta-

Percipe : et in primis terram face ut esse rearis
 Subter item, ut supera, ventosis undique plenam
 Speluncis; multosque lacus multasque lacunas
 In gremio gerere, et rupeis diruptaque saxa :
 Multaque sub tergo terrai flumina tecta 540
 Volvere vi fluctus, submersaque saxa putandum est :
 Undique enim similem esse sui, res postulat ipsa.

His igitur rebus subjunctis suppositisque,
 Terra superne tremit, magnis concussâ ruinis
 Subter, ubi ingenteis speluncas subruit ætas; 545
 Quippe cadunt totei montes, magnoque repente
 Concussu late disserpunt inde tremores :

tatis, triplicem terræ motus causam jam assignabit, nempe terram, aquam et ventum. *F.* — *Terrai motibus.* Hoc argumentum ventilatum videas apud Diog. Laert. X, 105, 106, in Epicuro; Ammian. Marcell. XVII, 7; Plat. Plac. Phil. III, 15; Servium ad Virg. Georg. II, 479, ut Aristotelem, Stobæum, et alios, præteream. Phænomenon autem *terræ tremorum* gnauiter exercuisse ingenia veterum philosophorum liquido docet Gellius II, 28; conteras Virgil. Georg. II, 479; Ovid. Met. XV, 71. Et causas principales, quas uberius explicatas Noster dedit, summam complexus est carmine suavissimo Statius Theb. VII, 809. *W.*

536. *Face*; II, 485.

539. *In gremio gerere.* I. e. *φίπτειν*, *τρεῖν*; ut Noster ad III, 1062, et alibi plus semel. *W.* — *Dirupta*, in diversas partes abrupta. Vide ad vs. 541. Alii *derupta*.

540. *Tergo terrai.* Sic Virgil. Georg. I, 97; III, 36, *terga* pro æquor seu superficiem, *telluris* ac fluvii : ut prior Homerus *ὡς τὰ θάλασσαν*, in Il. B, 159. *Wak.*

541. *Submersaque saxa*; modo vs. 539 de abruptis saxis caveruas aut præ-

cipitia efficientibus mentio erat; nunc de scopulis vi aquarum erutis et gurgite fluminum contortis. Jungerem itaque *volcere fluctus et saxa*, ut hic tantum poeta vim fluminum subterraneorum denotet. Nescio autem annon aliter verba intellexerit Wak. qui notat « poetam dicere, non magis *terrestria* esse saxa, quam *in aqua condita*: sub tellure uti super tellurem sunt ». Vide etiam in Disq. var. Ed.

542. *Similem sui*; scil. terram. — *Res ipsa*; IV, 397.

543. *His igitur rebus*, etc. His 9 vs. refert terræ motus causam esse ipsam terram, cujus speluncæ pro vetustate exesse tandem concidunt; quibus concidentibus saxa dirupta, totique montes corruunt, magnoque suo concussu terram quatiant : quemadmodum plaustra vel currus, dum per viam prætergrediuntur, domos ac sedes ad ima fundamenta concutiant. *F.* — Ad rem confer quæ dissernit Seneca Nat. Q. VI, capp. 9, 10 sqq.

545. *Subter*; quum *intus* magni ali-cujus ponderis casu concutitur, ad superficiem tremit.

547. *Disserpunt*; in diversas partes longe lateque vagantur.

Et merito; quoniam, plaustis concussa, tremescunt
 Tecta viam propter non magno pondere tota :
 Nec minus exsultant ædes, ubiquomque equitum vis 550
 Ferratos utrimque rotarum succutit orbeis.

Fit quoque, ubi magnas in aquæ vastasque lacunas
 Gleba vetustate ex terra provolvitur ingens,
 Ut jactetur aquæ fluctu quoque terra vacillans;
 Ut vas in terra non quit constare, nisi humor 555
 Destitit in dubio fluctu jactarier intus.

Præterea, ventus quom, per loca subcava terræ
 Collectus, parte ex una procumbit, et arguet

548. *Et merito*; et hoc ita fieri necesse est; cf. ad I, 108. — *Tremescunt*. Rectius quam *tremiscunt*, ut arbitror. Sic plures et emendatiores libri ap. Virgil. *Æneid.* III, 648; V, 694. *Wak.*

549. *Viam propter*; sic I, 91. *hunc propter*; et alibi sæpius præpositio postponitur; I, 841; II, 731, etc. — *Non magno*; quamvis non magnum sit pondus in plaustis.

550. *Equitum vis*. Equites, qui currus ducunt. Vide *Disq.* var.

551. *Ferratos orbeis*. Virg. *G.* III, 361. Equidem crediderim poetam modo *plaustro*, lente a bobus tracta, memoravisse ob pondus, etiamsi non ita magnum aliquando sit; nunc autem in exemplum afferre *currus*, quos multam sonantes equorum impetus abripit. Sen. *Nat. Q.* VI, 22: « Si quando magna onera per vices vehiculorum plurimum tracta sunt, et rotæ majore nisu in salubras inciderunt, terram concuti senties ». Eo. — *Utrisque*, ex utraque vehiculi parte.

552. *Fit quoque*, etc. Vas. 5 altera tremoris causa continetur; nempe si in vastam aquæ paludem decidat gravis terræ portio, aquæ istius fit agitatio; istam vero aquæ jactationem sequitur

telluris (quæ istam aquam tanquam vas contiuet) titubatio. *Creech.*

555. *Constare*; ita stare, ut non titubet.

557. *Præterea, ventus*, etc. His 51 vs. reliquis refert tertiam terræ motus causam esse ventum. Verum, quia duplici modo rem explicat, his 20 vs. prioribus ait ventum esse causam terræ motus, ubi collectus per concava terræ loca tandem proruit et incumbit potius in unam partem, in quam pariter terra vento impulsa inclinatur et incumbit. Adeo ut, nisi venti aliquando respirarent, ac flare cum impetu cessarent, ipsa terra tota parata esset ire, quo vis venti ferret eam. Verum, quia interdum respirant venti, ideo ipsa terra sese suo librata pondere recipit in proprias sedes, ac moveri desinit. Dum autem terra inclinatur, quo venti ferunt, tum omnia ædificia supra terram concutiantur, et interdum concussa prouunt; quoque magis edita sunt, eo magis aut concutiantur, aut concussa majoribus ruinis prouunt. Ad quod spectat illud, quod Plin. II, 85 refert de portento singulari, quod in Martinensi agro contigisse invenit in libris Etruscorum. *F.*

558. *Collectus*, coactus, conveniens, congressus. — *Parte*, sic omnes libri; vulgo *partis*.

Obnixus magnis speluncas viribus altas ;
 Incumbit tellus , quo venti prona premit vis : 560
 Tum , supra terram quæ sunt exstructa domorum ,
 Ad cœlumque magis quanto sunt edita quæque ,
 In clinata minent in eandem , prodita , partem ;
 Protractæque trabes impendent , ire paratæ.
 Et metuunt magni naturam credere mundi 565
 Exitiale aliquod tempus clademque manere ,
 Quom videant tantam terrarum incumbere molem ?
 Quod nisi respirent ventei , vis nulla refrenet
 Res , neque ab exitio possit reprehendere eunteis :
 Nunc , quia respirant alternis , inque gravescunt , 570
 Et , quasi collectei , redeunt , ceduntque repulsei ;
 Sæpius hanc ob rem minitatur terra ruinas ,
 Quam facit ; inclinatur enim , retroque recellit ;
 Et recipit prolapsa suas in pondere sedeis.
 Hac igitur ratione vacillant omnia tecta , 575

561. *Exstructa domorum*, domus exstructæ; I, 355.

563. *In clinata minent*. I. e. *clinata imminet*; ad tmesin usitatissimam Lucratio, quoties ratio dictionis legibus metricis adversetur. Hanc autem viam egomet longe tutiorem habui, vulgata sic se habente: « *Inclinata minent* in eandem »: ut sit rō *minent* radix verborum *eminet*, *immineo*, *promineo*; de qua tamen nihil est compertum aliunde. W. — Verbum simplex *minent* restitui infra ad vs. 1194. Forb. — *Prodita*. I. e. *porro data*, sive *projecta*; in primario vocis sensu: ut profecto superius, III, 602. W.

564. *Protractæque trabes*. Nam inclinata tellure, trabes e suis aedibus excussæ protrahi videntur. Creech.

565. *Et*. Benteio obsequi sumus, notam interrogationis præscribenti. Virg. Æn. VI, 807: « *Et* dubitamus adhuc

virtutem extendere factis? » Quemadmodum in Georgicis, II, 433. W. — *Et metuunt credere*. Et quidam adhuc nolunt credere *mundi mortalia templa esse?* ut Noster dixit supra vs. 43. Minus bene, opinor, Lambinus, probante Creechio: « Et homines metuunt usqueadeo, ut credant exitium aliquod clademque mundo imminere ». Nostram autem opinionem confirmare etiam videtur rō *nunc*, vs. 570. En.

568. *Quod nisi*; quod si non; I, 232, 235.

569. *Res*; universas scilicet, mundum. — *Eunteis*, in exitium abreptas.

570. *Inque gravescunt*; et vicissim ingravescunt, impetum faciunt.

572. *Ruinas*, ruinam, exitum.

573. *Recellit*, reclinat. — *Recellere* proprie potest: in partem posteriorem movere.

575. *Et recipit prolapsa*. Locum sic

Summa magis mediis, media imis, ima perlilum.

Est hæc ejusdem quoque magni causa tremoris;
Ventus ubi atque animæ subito vis maxuma quædam,
Aut extrinsecus aut ipsa tellure coorta,
In loca se cava terrai conjecit, ibique
Speluncas inter magnas fremit ante tumultu,
Vorsabundaque portatur; post, incita quom vis
Exagitata foras erumpitur; et simul, altam
Diffindens terram, magnum concinnat hiatum.
In Syria Sidone quod accidit, et fuit Ægii

580

585

construas cum Wak. : « Et, prolapsa in pondere, id est, cum pondere, per pondus suum, recipit sedes suas ». Pronomen *se*, quod vulgo contra libros inseritur post *suas*, recte Wak. omisit. *Forb.*

576. *Perlilum*, vel minimum, fere nihilum, perpaulum; cf. III, 221.

577. *Est hæc ejusdem*, etc. His 31 vs. posterioribus explicat modum alterum, quo ventus terram tremere facit; nimirum quum ventus inclusus intra terram, sive extrinsecus introductus fuerit, sive intus ex ipsa terra collectus sit, interim luctatur magna vi cum ipsis terræ speluncis; post erumpit diffindens terram, ac magnum tremorem terræ concutit. *F.*

578. *Animæ*, ventosi flatus. Sic V, 237, et alibi passim.

581. *Ante*. Vicissim stant oppositæ voces *ante* et *post*. W.

582. *Vorsabunda*; vs. 438.

583. *Erumpitur*; I, 725. — *Altam terram*. I. e. profundam; nam in *cava terræ* (vs. 580) ventus penetraverat. Cf. Virg. *Æn.* VI, 267. Miror igitur editorum incitiam inverecundiamque, de suo reponentium, *arctam*. W.

584. *Concinnat*; vs. 437.

585. *Syria Sidone*. Plin. Nat. Hist. XXXV, 51 : « terra in *Syria*, circa *Sidonem*, oppidum maritimum ». Wak. —

Quum enim geographi ipsi, Strabo XVI, p. 749; Plin. Nat. Hist. V, 13; Pomp. Mela I, 11, 1, nomine *Syriæ*, latiori sensu, omnes terras inter Ciliciam, Arabiam, Ægyptum et Tigrim sitas, ideoque et Phœnicen comprehendant, quidni poetæ etiam licuerit *Sidonem* appellare *Syriam*? Vulgares tamen editt. *Tyriam* e superflua Lambini correctione. *Forbig.* — *Ægii*, vel *Ægi*. Sic vetera exemplaria, universa; sed editores sine causa dederunt *Ægis*; nam *Ægium*, non minus quam *Ægæ*, urbs erat Peloponnesi. Testium instar omnium, huic loco adscribatur idem ille Plinius, longe nobis commodissimus, in Nat. Hist. IV, 6 : « Oppida (Achaïæ), Helice, Bura; in quæ refugere, *haustis prioribus*, Sicyon, Ægira, *Ægion*, Erineos ». Videas ibi Harduinum. Meminit etiam Strabo plus semel *Ægii* ejusdem. Nempe, ad designandam regionis cladem, oppido vicinæ maxime celebrato recte usus est Lucretius; uti prius in *Sidone*. W. — Quod autem terræ motus hic commemoratos attinet, de Syrio vel Phœnicio Faber et Wak. laudant Strab. I, p. 58, atque Justin. XVIII, 3; de Achaïco vero Aristot. Meteor. II, 8, eundem De mundo c. 4, et Ovid. Met. XV, 293; quibus adde Pausan. VII, 24; Strab. VIII, p. 384; Diodor. Sic. XV, 48,

In Peloponneso : quas exitus hic animai
 Disturbât urbeis, et terræ motus obortus.
 Multaque præterea ceciderunt mœnia, magnis
 Motibus, in terris; et multæ per mare pessum
 Subsedere suis pariter cum cīvibus urbes. 590
 Quod nisi prorumpit, tamen impetus ipse animai,
 Et fera vis venti per crebra foramina terræ
 Dispertitur, ut horror; et incutit inde tremorem :
 Frigus uti, nostros penitus quom venit in artus,
 Concutit, invitos cogens tremere atque movere. 595
 Ancipiti trepidant igitur terrore per urbeis;
 Tecta superne timent, metuunt inferne cavernas
 Terrai ne dissolvat Natura repente;
 Neu distracta suum late dispan dat hiatum,
 Idque suis confusa velit complere ruinis. 600

et *Ælian.* De anim. XI, 19, a Mannerto
Geogr. vol. VIII, p. 398 citatos. *Forb.*

586. *Exitus hic animai*; quas quidem
 urbes dejecit hæc venti eruptio; vs. 578.

587. *Disturbât*, pro *disturbavit*; I,
 71; III, 710; V, 443.

588. *Ceciderunt.* Cant. *ccidere et.*

589. *Pessum subsedere.* Quidam Lam-
 bini codices et Brit. 1, 3 *passim*, quod
Wak. immerito præfert vulgatæ lectioni,
 quia nusquam invenitur *pessum subri-*
dere. At quanta messis locutionum alibi
 nusquam occurrentium in Lucretii car-
 mine haberi possit! *Forb.*

591. *Prorumpit*; si incitatus iste
 ventus eruptionem non facit, attamen,
 etc. — *Animai*; vs. 586.

593. *Ut horror.* Uti plus semel alias
 coposimus, *horror* est is affectus, unde
aspera redditur cum *tremore*, et inæ-
 qualis, quælibet superficies. *Wak.* —
 Tunc igitur fit quidam terræ horror
 et fremitus, sicut in humano corpore
 nervorum tremor frigore concitatus. *Ed.*

594. *Frigus penitus quom venit.* Ideo

Maroni vocitatum, ad *Georg.* I, 93,
penetrabile frigus, «quod omnia pene-
 trat», exponente *Servio. W.*

595. *Movere.* Editores hodierni de
 suo, omnibus omne genus libris abnu-
 entibus, *moveri*; satis impudenter atque
 inscite: redi ad annotata in lib. III, vs.
 570. *Wak.*

596. *Trepidant terrore.* I. e. undique
properanter cursitant perterriti. *Virg.*
Æn. II, 685: «Nos pavidī *trepidare*
metu». *W.*

597. *Metuunt ne natura dissolvat*
Terrai cavernas: hic videtur facilior
 ordo verborum, et maxime naturalis.
 Sunt qui conjungant *natura terrai*, pro
ipsa terra; quibus equidem nullus, ad
 constitutionem receptam loci, consense-
 rim. *Wak.*

600. *Idque.* Nempe id, quod hiatu
 fecerit: nam de nomine *hiatum* in casu
 recto nihil dum comperire quivi. Lambi-
 nus proposuit *Imque*: sed absque codi-
 cibus, et consuetudine Lucretii; quæ in
 omnibus servanda est. *W.*

Proinde, licet quamvis cœlum terramque reantur
Incorrupta fore, æternæ mandata Saluti :

Et tamen interdum præsens vis ipsa pericli
Subditat hunc stimulum quadam de parte timoris ;
Ne pedibus raptim tellus subtracta feratur
In barathrum, rerumque sequatur prodita summa
Funditus, et fiat mundi confusa ruina.

605

[Nunc ratio reddunda, augmen quur nesciat æquor.]

Principio, mare mirantur non reddere majus
Naturam, quo sit tantus decursus aquarum,
Omnia quo veniant ex omni flumina parte.

610

601. *Licet quamvis*. I. e. non interpono, quo minus, in quantum velis, reantur cœlum ac terram esse immortalia. Vossius De analog. lib. IV, p. 240, quem laudat Havercampus, Lucretii locum protulit in exemplum formulæ *licet quamvis*; perperam. Græce locutionem hoc modo reddas: ἔξεστιν αὐτοῖς ὑπολαμβάνειν ὡς τὰ μάλιστα. W. — Cf. infra vs. 621; Cic. Læl. c. 20, § 73; De leg. III, 10, § 24, et Nat. Deor. III, 36, § 88. Forb.

602. *Æternæ Saluti*. Noster, optimus omnium ferme poeta, an magis magnifice loquutus sit ac occasione, plane dubites, an eleganter. Quasi scilicet universus mundus quædam παραπαράδειχον foret, quam Salus ipsa in æternum conservaret, dente Temporis indelibatam, nullisque injuriis obnoxiam. W.

604. *Subditat stimulum*. Ab aurigariis moribus translata est hæc dicendi ratio. Pariter Ovid. Trist. V, 1, 76 : *stimulos subdere*. W. — *Stimulus timoris*; facit ut quodammodo timeant ne, etc.

606. *Prodita*, in præcepta data; vs. 563. — *Summa rerum*; I, 334; Ovid. Met. III, 300.

608. *Nunc ratio reddenda*, etc. His

32 vs. novum problema proponit et solvit Lucretius; cur nempe mare non augeatur, tot in illud decurrentibus aquis, fluviis, fontibus, ac imbris. Quæstionem artificiose solvit, causamque refert in jugem humoris detractionem. Itaque his 9 vs. prioribus postquam rem proposuit, 1° vastitatem maris in quam fit aquarum omnis decursus exponit, tanquam aliquam causam cur mare non augeatur. Adeo enim vastum est mare, ut et fontes, et fluvii et imbres omnes non nisi sint ad totum mare veluti guttula una. F. — Ceterum, de quæstione, quam sibi sumit Lucretius ventilandam, et profecto cum solertia, homine docto atque intelligente digna, tractat, nos mittit Lambinus ad Aristotelis Meteor. II, 2. Perlegas etiam argumenta Lucretii summatim et eleganter declarata in Isidori Orig. XIII, 14. W. — V. Disq. v.

610. *Naturam*. Multi codices exhibent *natura*, probante Wakef., qui sic locum constituit : « ... non reddere majus, natura quo sit, etc. » I. e. principio homines mirantur flumina non reddere majus mare, quo veniant omnia ex omni parte, quo (in quod) tantus decursus naturaliter sit aquarum. — *Decursus aquarum*; I, 284; V, 264.

Adde vagos imbreis tempestatesque volanteis,
 Omnia quæ maria ac terras sparguntque rigantque:
 Adde suos fonteis: tamen ad maris omnia summam
 Guttai vix instar erunt unius ad augmen;
 Quo minus est mirum, mare non augescere magnum.

615

Præterea, magnam sol partem detrahit æstiv:
 Quippe videmus enim vesteis, humore madenteis,
 Exsiccare suis radiis ardentibus solem.
 At pelage multa, et late substrata, videmus.
 Proinde, licet quamvis ex uno quoque loco sol
 Humoris parvam delibet ab æquore partem,
 Largiter in tanto spatio tamen auferet undis.

620

Tum porro, ventei quoque magnam tollere partem
 Humoris possunt, verrentes æquora ventei:
 Una nocte vias quoniam persæpe videmus

625

612. *Vagos imbreis tempestatesque volanteis*: quæ scilicet fortuito quasi, nec opinato, solent ingruere, ac celeriter transeant. *W.*

613. *Omnia quæ maria*. In dubio est structura: utrum vellet Noster, « Quæ omnia (imbres utique et tempestates) spargunt maria »: an rursus, « Quæ spargunt omnia maria »; quam viam nos inivimus post alios. *W.*

614. *Suos*; in imo mari scaturientes. — *Ad maris summam*; si cum maris summâ omnia comparentur. *Lamb.*

615. *Ad augmen*. I. e. ad tantam maris amplitudinem adaugendam. *W.*

617. *Præterea, magnam sol*, etc. His 7 vss. continetur altera causa, cur mare non augeatur. Quæ quidem ratio jam reddita est V, 268. *F.*

620. *At pelage multa*, etc. His 4 vss. interim respondet Lucretius objectioni, quæ fieri potuit adversus hanc secundam causam. Si quis enim objiciat impari esse destructionem a sole factam aquarum decursui venientium in mare; re-

spondet Poeta immensam æquoris planitiem compensare largiter detractiois mediocritatem. *F.* — De forma græca *pelage*, πελάγη, aliisque similibus, vide Ruddim. Inst. Gr. I, p. 149, n. 50, et Schneid. Gr. Lat. II, 309. *Forb.* — Et sic quidam legunt ad V, 36.

621. *Licet quamvis*; vs. 601.

622. *Delibet*, degustet, et ita detrahat; III, 24.

624. *Tum porro, ventei*, etc. His 4 vss. continetur tertia causa, cur mare non augeatur; quam causam reddidit jam supra V, 267 et 389. *F.*

625. *Verrentes æquora ventei*. Vulgo *ponti*, quod Poor. et Brit. 3 exhibent. — Sed, præ antiquissimis exemplaribus atque emendatissimis, non audiendi sunt hi libri: has insuper jucundissimas repetitiones Lucretius opere magno et amavit et frequentavit; prout in superioribus satis vidimus (III, 13, etc.). Ceterum, de quantitate exhalationis hujusce in mari Caspio, calculum subduxit, luculentis rationibus computabilem, in Actis Philo-

Siccari, mollisque luti concreescere crustas.

Præterea, docui multum quoque tollere nubeis
Humorem, magno conceptum ex æquore ponti;
Et passim toto terrarum spargere in orbe,
Quom pluit in terris, et ventei nubila portant.

630

Postremo, quoniam raro cum corpore tellus
Est, et conjuncta est, oras maris undique cingens;
Debet, ut in mare de terris venit humor aquai,
In terras itidem manare ex æquore salso:
Percolatur enim virus, retroque remanat
Materies humoris, et ad caput amnibus omnis
Confluit; inde super terras redit agmine dulci,
Qua via secta semel liquido pede detulit undas.

635

Nunc ratio quæ sit, per fauceis montis ut Ætnæ
Exspirent ignes interdum turbine tanto,
Expeditam : neque enim dia de clade coorta

640

sophicis, subtilissimus et doctissimus astronomus, Halleius nostras. *W.*

627. *Mollis luti*, et lutum, quod erat molle, durescere. — *Concreescere crustas*; Virg. G. III, 360.

628. *Præterea*, etc. His 4 vs. quartam causam affert, de qua docuit vs. 495 sqq.

629. *Conceptum*; vs. 503.

630. *Orbe*, rectius ad sensum quam *orbem*, aut, ut conjicit Wak., *orbeis*. Non enim spargunt *ut eat in orbem*; sed in toto orbe desuper infundunt. Ed.

631. *Pluit in terris*. Poetica est phrasis pro *passim pluit*: i. e. per terras, ubicumque homines versantur. Et, id observante Servio, quem Havercampus admovit, Virgilius hoc hemistichium in proprios usus transtulit, ad Æneid. X, 807. *Wak.*

632. *Postremo, quoniam*, etc. His 8 vs. posterioribus continetur quinta causa cur mare non augeatur; eaque germana est et vera ratio. Cf. ad V, 269. *F.*

633. *Et conjuncta est*. Lambinus « et conjunctas oras ... cingit », contra plurimos et optimos codices. — Neque ratio est cur illos non sequamur. Licet enim findatur hic illic fluviis, tota tamen sibi cohæret, ut globosa et connexa. *Hav.*

636. *Percolatur enim*. Hi versus, pauculis variatis, jam venerunt, ad V, 270, et lector admonendus est in transitu, *Oceanum* hinc apud veteres mythographos audivisse *Nympharum*, i. e. *lympharum*, *patrem*; vide Catullum LXXXVIII, 9, et multos alios. *W.*

640. *Nunc ratio quæ sit*, etc. His 74 vs. disputat de ignibus montis Ætnæ. Quæ quidem quæstio, quotquot præclara et solertia ingenia fuerunt, torsit et exercuit, torquebitque et exercebit, quotquot in posterum erunt. *F.*

641. *Exspirent turbine*; tanto impetu erumpent. Absolute positum, et sine regimine, ut mox vs. 887.

642. *Dia*, a diis immissa. Vide in Disq. var.

Flammæ tempestas, Siculum dominata per agros,
 Finitumeis ad se convortit gentibus ora;
 Fumida quom cœli scintillare omnia templa
 Cernentes, pavida complebant pectora cura,
 Quid moliretur rerum Natura novarum.

645

Hisce tibi in rebus late est alteque videndum,
 Et longe cunctas in parteis despiciundum,
 Ut reminiscaris, summam rerum esse profundam,
 Et videas, cœlum summai totius unum
 Quam sit parvola pars, et quam multesima constet;
 Nec tota pars, homo terrai quota totius unus.
 Quod bene propositum si plane contueare,
 Ac videas plane, mirari multa relinquis.

655

Num quis enim nostrum miratur, si quis in artus
 Accepit calido febrim fervore coortam,

613. *Siculum*. Wak. ex uno Cant. *Siculos* esse veram Lucretii scripturam suspicatur, quia rarissime sic Latini loquantur, *Siculorum agros*. Equidem cum Forb. nihil mutatum velim. Virg. G. I, 471. *Cyclopum agros* dixit: quidni *Siculorum* dici posset? Ed.

644. *Finitumeis gentibus*, pro *finitimarum gentium ora*; id est, vicinorum populorum oculos ad se convertit.

646. *Pavida complebant cura*, curas et pavorem concipiebant, anxie exspectantes quid novi *moliretur*, aggredere-tur natura. Ed.

648. *Alte videndum*, late, longe, alteque in cunctas partes animum tuum vagari debes permittere. Cr.

649. *Despiciundum*; II, 742.

650. *Profundam*. Animadvertas epitheton absolutum; quasi *meram profunditatem* scilicet, nullis limitibus interceptam circumscriptamque. W.

652. *Multesima pars*. Nonius II, 520 versum citat, et, nescio quid somnians, dicit hanc phrasin nove positam esse pro

quantitas infinita. Longe rectius et doctius explicationem molitus est Lambinus, qui cum Græco schemate πολλοῦτον μέρος comparaverit. Porro, sic fortasse rem liquidius concipias: ut *millesima pars* ea est, quæ rationem habeat *unius* ad *mille*; sic *multesima pars* similis est diminutio vocis *multus*, atque ab ejus mensura ac quantitate distat quam longissime. W.

653. *Nec tota pars*, etc. *Totus*, prima correpta, hic esse pronomen adjectivum, quod Græcorum τοσούτος exprimat et respondeat sequenti *quotus*, vix est ut doceam. Forb. — Vide Disq. var.

654. *Quod bene propositum*, etc. Quam propositionem meam si recte omnino concipias. F.

655. *Mirari multa relinquis*. Nam e novitatis specie admiratio gignitur, et matrem habet naturalium causarum ignorantem: confer autem Horat. Epist. I, 6, 1-6. W.

656. *Num*, etc. Ad rem quædam recenset, admirationem jam non moventia.

Aut alium quemvis morbi per membra dolorem?

Obturgescit enim subito pes, arripit acer

Sæpe dolor denteis, oculos invadit in ipsos;

660

Exsistit sacer ignis, et urit, corpore serpens,

Quamquomque arripuit partem, repitque per artus;

Nimirum, quia sunt multarum semina rerum;

Et satis hæc tellus morbi cælumque mali fert,

Unde queat vis immensi procreſcere morbi.

665

Sic igitur toti cœlo terræque putandum est

Ex infinito satis omnia suppeditare,

Unde repente queat tellus concussa moveri,

Perque mare ac terras rapidus percurrere turbo,

Ignis abundare Ætnæus, flammescere cælum;

670

Id quoque enim fit, et ardescunt cœlestia templa.

Et tempestates pluviae graviore coortu

Sunt, ubi forte ita se tetulerunt semina aquarum.

660. *Invadit in.* Sic Plaut. Bacch. IV, 4, 60; Sall. Jug. xxxii, 4; aliter Noster supra vs. 175. *W.*

661. *Sacer ignis;* infra vs. 1166. Virg. G. III, 566; Corn. Celsus V, 28; Paul. Æginet. IV, 20.

663. *Nimirum quia sunt;* hoc ideo fit, et fieri non miramur, quia in hoc mundo esse omnium rerum semina scimus. Quidni et terræ motuum semina sicut? En.

664. *Morbi.* I. e. hæc ipsa tellus *satis morbi* fert, unde *vel immensus morbus* possit procreſcere; nam a *parvis* causis res *maximæ* nascuntur. *Wak.* — Cum verbis *morbi mali* *Wak.* comparat Homeri Iliad. I, 10, *νοῦσον κακῆν*; Cels. II, 4, et Horat. Art. poet. 453.

667. *Suppeditare:* quasi *sub pedibus*, pro solo ac fundamento rei, se præstare: absoluto sensu; de quo perlegas annotata ad I, 548. *W.*

669. *Percurrere, per;* ut modo vs. 660, *invadit in.*

670. *Ignis abundare.* Sic *undantem* Ætnam dixit Virg. G. I, 472. Cf. etiam Senec. Hippol. 102. — *Flammescere*, flammis collucere, et quasi incendi.

672. *Et tempestates.* Sic omnes libri vetusti; sed editores de suo *Ut:* ineptissime, ac loci scopo reclamante. Poeta scilicet dat operam evincere, vel ingentia Ætnæ montis incendia exoriri posse seminibus ab omni parte confluentibus, et ex infinito suppeditatis: ut se res habet in morbis, et, quod appositius est ac majus, in gravium pluviarum vi. Nam, si nimius appareat hic flammarum turbo, in causa est incerta admiratio, omnia nova (redi ad notas in vs. 655) esse nimia existimantis, neque ad inenarrabilem summæ totius immensitatem satis diligenter animum advertentis. *W.* — *Coortu.* Vox Lucretiana, prius adhibita in II, 1106.

673. *Tetulerunt.* Antiqui *tetuli* dixere pro *tuli*; quod plurimis exemplis confir-

At nimis est ingens incendii turbidus ardor!
 Scilicet et fluvius, qui visus, maximus ei est, 675
 Qui non ante aliquem majorem vidit; et ingens
 Arbor homoque videtur; et omnia de genere omni,
 Maxuma quæ vidit quisque, hæc ingentia fingit:
 Quom tamen omnia cum cælo terraque marique
 Nil sint ad summam summai totius omnem. 680

Nunc tamen, olla modis quibus, irritata repente,
 Flamma foras vastis Ætnæ fornacibus efflet,
 Expediam. Primum, totius subcava montis
 Est natura, fere silicum suffulta cavernis.
 Omnibus est porro in speluncis ventus et aer; 685
 Ventus enim fit, ubi est agitando percitus aer.

mari potest. Plaut. Amph. II, 2, 84;
 Rud. prol. 68; Cist. III, 19. Terent.
 And. IV, 8, 13, (vs. 809). Nonius II,
 839, etc.

674. *At nimis*, etc. Aliquis vero dicat
 hunc ignem Ætneum ingentem nimis
 esse, etc. — *Incendii*. Alii per contra-
 ctionem scribunt *incendi*; perinde est,
 quocumque modo scribas.

675. *Fluvius, qui visus*. Sensus quem
 Haverc. et Wak. probe quidem perspe-
 xisse videntur, sed artificiosius expri-
 munt (vide in Disq. var.), simplicissime
 hic est: Omnis fluvius, quicumque sit
 ab aliquo conspectus, ei, qui majorem
 antea non vidit, maximus videtur. Cete-
 rum cum Wak. et omnibus libris ei scrip-
 psimus, non *eii*, ut vulgo exhibetur; cf.
 ad V, 753. *Forb*.

677. *Videtur*; ei scilicet qui majorem
 antea non vidit.

678. *Maxuma ... ingentia*. Id est,
 omnia perquam magna, quæ primum
 viderit, putat esse absolute ingentia;
 sive talia, quibus non sunt ingentiora.
 Vetus onomasticon impendio apposite:
 « Magnus, μέγας; ingens, μέγιστος ».
 Torrentius Equ. III, 1, 1. *Wak*.

680. *Ad summam*; vs. 614. — *Sum-
 mam summai*; III, 817.

681. *Nunc tamen olla*, etc. His 14
 vss. jam peculiaries causas reddit cur
 Ætna flammæ et ignis evomat. *F*. — Vi
 venti fit eruptio; venti autem istius se-
 mina ex universo infinito veniant, et in
 monte Ætna collecta flammæ vel laten-
 tes in visceribus montis, vel ex ipso
 monte expressas ejiciunt. *Creech*. — *Ir-
 ritata flamma*. Pari cum majestate et
 evidentia vocabulum ad rem, sensu atque
 anima carentem, transtulit Horatius Od.
 III, 29, 41: « diluvies irritat amnes ». *W*.

684. *Silicum cavernis*. I. e. silicibus
 cavernosis; ita exesa reliqua materie, ut
 hæc sint columnarum instar, quæ solum
 incumbens sustineant. *W*.

685. *In speluncis ventus*. Redi sis
 vs. 537. Nec, super hoc Ætnæ montis
 argumento, lectoribus erit injucunda col-
 latio rationum, quas Justinus allegavit,
 in Hist. IV, 1. *W*.

686. *Ventus est agitando percitus
 aer*. Optima definitio, et quæ philoso-
 phis hodiernis sit complacita. Nihil egit
 Aristoteles Meteor. II, 4, et alii somni-
 tores, ip hac materia versati. *W*.

Hic ubi percaluit, calefecitque omnia circum
 Saxa furens, qua contingit, terramque; et ab ollis
 Excussit calidum flammis velocibus ignem;
 Tollit se, ac rectis ita faucibus ejicit alte,
 Vortitque ardorem longe, longèque favillam
 Differt, et crassa volvit caligine fumum;
 Extruditque simul mirando pondere saxa.
 Ne dubites, quin hæc animai turbida sit vis.

690

Præterea, magna ex parte mare montis ad ejus
 Radices frangit fluctus, æstumque resolvit.
 Ex hoc usque mare speluncæ montis ad altas
 Perveniunt subter fauceis : hac ire, fatendum est,

695

687. *Ubi percaluit*; quum ipse motu suo calorem concepit, et magno impetu circumrotatus, calefecit omnia quæ verberat saxa et terram; atque ex illis saxis et terra expressit ignem, etc. *Cr.*

690. *Rectis faucibus*; per directas montis fauces in altum erumpit.—*Ejicit*. Sic Forb. cum plurimis libris; Wakef. *ejicit*, ut II, 951.

692. *Differt*; I, 273.

693. *Extruditque*, etc. Cf. mirabilem Virgilio descriptionem, *Æn.* III, 575 sqq.

694. *Quin hæc animai*, etc. Quin hæc omnia a vehementi vento fiant; vs. 591.

695. *Præterea magna*, etc. His 9 versibus aliam peculiarem addit causam, cur *Ætna* vomat ignes. Nimirum auxiliares annectit maris fluctus, quibus *Ætnæ* viscera percita conceptum intus ignem eructant per supremas fauces apertas. *F.* — *Parte*; verissime, ut opinor; nam cæsura et liquidum elementum satis potenter sustentabunt syllabam: nec crediderim, utut collatores taceant, vel uno in codice inveniri receptam lectionem, *parti. W.*

696. *Resolvit*. Id est, curvatos fluctus

explicat evolvitque in plano littore, se remittens. *W.* — Vulgo *resorbet*.

697. *Mare*. Sic fortasse omnes libri. Vulgo *mari*; sed non erat de metri securitate cordatis ambigendum in cæsura, et ante literas longe validissimas *sp.* *Wak.* — *Ex hoc usque mare*, etc. Ab hoc autem æquore usque ad summas montis fauces cavernæ subter perveniunt.

698. *Hac ire, fatendum est*, etc. *Locus* est anceps, lubricus, perdifficilis, atque importunis hariolorum concertantium conjecturis longe vexatissimus. Nosmet in ea sumus sententia, ut omnes hi tumultus feliciter sedari possint. salva religione codicum. de hac interpretatione et hoc ordine constructionis: « Fatendum est (*nam res ipsa penitus cogit fateri*), speluncas *hasce* ire et penetrare *hac via* », (per radices montis scilicet usque ad posituram faucium supra jacentium) « mari aperto », has speluncas sine impedimentis utique permeante. *Wak.* — Geminam causam incendii proponit; *ventum* in montis visceribus æstuantem, et *mare* speluncis subterraneis eo penetrans, et ibi fervorem concipiens. Ideo autem, quod *duplicem* rationem constituit, ait, *Præterea*, vs. 695; et, *Sunt*

Et penetrare mari, penitus res cogit, aperto,
 Atque efflare foras; ideoque extollere flammam, 700
 Saxaque subjectare, et arenæ tollere nimbos.
 In summo sunt vertice enim crateres, ut ipsei
 Nominitant; nos quod fauceis perhibemus et ora.

Sunt aliquot quoque res, quarum unam dicere causam
 Non satis est, verum plureis; unde una tamen sit. 705
 Corpus ut exanimum si quod procul ipse jacere
 Conspicias hominis, fit ut omneis dicere causas
 Conveniat leti, dicatur ut illius una.

Nam neque eum ferro, nec frigore vincere possis
 Interiisse, neque a morbo, neque forte veneno; 710
 Verum aliquid genere esse ex hoc, quod contigit ei,
 Scimus: item in multis hoc rebus dicere habemus.

Nilus in æstatem crescit, campisque redundat,

aliquot quoque res, vs. 704. Denique, hæc fidem habebunt ex Claudiano Rapt. Pros. I, 171. *Bentl.*

700. *Efflare foras.* I. e. fatendum est, speluncas memoratas expirare marinos fluctus, quos imbibierint. *W.*

701. *Subjectare*, quasi *de sub jacere*, vel saxa *subter* posita. Vide ad II, 191. *Wak.*

702. *Vertice enim.* Vide Disq. var.

703. *Nos quod;* illud quod nos vocamus. — *Ora.* Sic Lucan. I, 545, *ora Siculæ Ætnæ* dixit.

704. *Sunt aliquot quoque res, etc.* His 9 vss. postremis excusat se Poeta, pro multiplici allata causa, ratus in re incipiti sic esse procedendum, donec una vera causa satisfecerit auditori. Rem exemplo confirmat. *F.* — Ad eundem modum sæpe loquutus est Epicurus in epistola ad Pythocleim apud D. Laertium, complusculas causas rerum, si modo non sint phaenomenis contrariæ, assignandas esse dicens. *W.*

705. *Verum plureis;* suppl.: oportet

dicere. — *Una sit.* Id est, ex quibus una reipsa existat; sit vera.

706. *Exanimum jacere;* Virg. *Æn.* VI, 149.

708. *Dicatur ut illius una.* H. e. ut causa illius leti, quo homo ille interiit, quæ una est tantum, dici possit. *Lamb.*

709. *Eum;* scil. hominem. — *Vincere*, probare; vs. 498.

710. *A morbo.* Omissam in aliis præpositionem, hic exprimit. — *Forte*, fortasse; vox ibi superflua.

711. *Quod contigit ei* (vs. 675); vide Disq. var.

712. *Habemus;* ἔχομεν λέγειν. E simili græcismo verbum habere usurpatum legitur I, 1068, et infra vs. 900. *Forb.*

713. *Nilus in æstatem, etc.* His 25 vss. disputat de Nili incremento æstivo. Cujus rei pariter non unicam causam reddit, sed quadruplicem; quarum duæ primæ remouantur aquas Nili, postremæ adaugent. His itaque 12 vss. prioribus prima continetur causa, cur Nilus crescat tempore æstivi solstitii, et totius

Unicus in terris, Ægypti totius amnis :
 Is rigat Ægyptum medium per sæpe calorem ;
 Aut quia sunt æstate Aquilones ostia contra,
 Anni tempore eo, qui Etesiae esse feruntur ;
 Et, contra fluvium flantes, remorantur ; et, undas
 Cogentes sursus, replent, coguntque manere.
 Nam dubio procul hæc advorso flabra feruntur
 Flumine, quæ gelidis ab stellis axis aguntur :
 Ille ex æstifera parte venit amnis, ab Austro,
 Inter nigra virum percocto secla calore,

715

720

Ægypti campis exæstuet. Nimirum, forte quia venti contrarii tunc spirant. *F.* — *In æstatem*; ita ut, æstate jam ingrediente, ac maturescente, diluvium quoque ad maturitatem suam pedetentim veniat. Potest igitur phrasis *in æstatem*, si recte iudicem, *propter æstatem*, in æstatis commoda, ob segetes ac proventus frugum. *Wak.* — Havercamp. (vide *Disq.* var.) et *Wak.* non recte explicare videntur. Mihi potius his verbis indicari videtur auctus aquarum *per æstatem in dies* (infra vs. 876) crescens. *Forb.* — Hunc sensum ego sequeretur, ut sit: crescit usque in extremam æstatem; quod confirmare videtur Lucanus X, 219: « Nilo, quod crescat in arva », id est, usque in arva, per omnes agros se effundens. Vide quæ nos, ibid. ad vs. 215 contulimus. *Ed.*

714. *Unicus*, etc. I. e. ille amnis, a quo tota pendet Ægyptus, ita ut nullum alium amnem ex suis habeat in pretio, unicus est in terrarum orbe qui sic redundet. Nescivere scilicet veteres idem accidere nonnullis etiam orientalis Indiae fluminibus. *Wak.*

715. *Rigat medium per calorem*. Nimirum postquam plene intumuerit, ad hoc usque tempus gradatim crescens. *Wak.* — *Sæpe*. Hoc dicit, quia fiebat aliquoties, ut flumen illud ad justam redundancyonis suæ amplitudinem, quæ toti

irrigandæ terræ sufficeret, haud insurgeret. *Wak.* — Vide *Disq.* var.

716. *Aquilones*, venti ab septentrione flantes, qui cogunt aquas Nili revertere in seipsas advorso fluminis. *F.* — *Conf.* Isidor. Orig. XIII, 21.

717. *Qui*; sc. Aquilones; syllaba corripitur, ut Virgil. *Ecl.* VIII, 108. — *Etesiae esse feruntur*. Vide ad V, 741. — In nominibus propriis non solum elisionem sæpius neglectam, immo etiam nominativum pluralis in *æ* ante sequentem vocalem more Græcorum hic ibi correptum fuisse, non est incognitum. Cf. Virg. *G.* IV, 461; *Æn.* III, 211; et qui ante omnes huc quadrat, Cic. *Orat.* 45, « Etesiae in vada ponti ». *Forb.*

719. *Sursus*. Nempe seorsum versus caput Nili. — *Replent*; nempe fluvium, ultra ripas. *W.* — *Cogentes, cogunt*. Aliud alio sensu: contrahentes, subigunt.

721. *Axis*; septentrionalis, ubi gelidum cælum, gelidæ stellæ.

722. *Æstifera parte*; ab axe illi opposito; qua parte ad nos calores veniunt. — *Parte*; vs. 695.

723. *Nigra secla*, Æthiopum gentem, ad Lunæ montes. — *Percocto calore*: vs. 1108. Seuec. *Cælip.* 122, simillima ratione dicit: « (Phœbus) flamma propiore nudos luficit ludos ». *Calor* autem e solemni poetarum consuetudine pro *effectus* ejus positum est. *Forb.* — Vide *Disq.* 7.

Exoriens penitus media ab regione diei.

Est quoque, uti possit magnus congestus arenæ 725

Fluctibus advorsis oppilare ostia contra,

Quom mare, permotum ventis, ruit intus arenam;

Quo fit uti pacto liber minus exitus amnis,

Et proclivus item fiat minus impetus undeis.

Fît quoque, uti pluviae forsân magis ad caput ejus 730

Tempore eo fiant, quo Etesia flabra Aquilonum

Nubila conjiciunt in eas tunc omnia parteis.

Scilicet ad mediam regionem ejecta diei

Quom convenerunt, ibi ad altos denique monteis

Contrusæ nubes coguntur, vique premuntur. 735

Forsitan Æthiopum penitus de montibus altis

724. *Exoriens*. Multa veteres, multa recentiores de Nili fonte disseruere; neque satis inter doctos constat. Vide quæ notavimus ad Lucan. X, 295; et ibid. Disq. var. ad vs. 268. En. — *Media regione diei*, meridionali regione; vs. 733.

725. *Est quoque, uti possit*, etc. His 5 vs. continetur altera causa incrementi Nili. Nimirum quidam voluerunt Nilum incrementum ex arenarum cumulis, quos maris ferocia cogat ad ostia Nili; unde aquarum fluminis fiat obstructio. Hanc quoque rationem commemorat Pompon. Mel. F.

726. *Oppilare*, Græcorum ὑποπάρειν, quod Lamb. interpretatur: obstat, instar multarum pilarum seu columnarum confertim oppositarum. — Ideo hic ponitur pro *obstruere*, implere et occludere ostia fluminis; sive ut Gesner, in Thes. explicat: « resistere advenientibus fluctibus suo obice, imitante pilam saxeam, quæ in mare jacitur ». Conf. Cic. Phil. II, 9. *Forb.*

727. *Ruit*, propellit, volvit. Sic I, 293; Virg. G. I, 105.

728. *Quo fit uti pacto*. Id est, quo

pacto fit uti, etc. — *Amnis*. Vulgo *amni*, contra plures libros.

729. *Proclivus*. Lucretius adjectiva, vulgo in *is* desinentia, antiquiori ratione in *us* terminare solet; cf. II, 845. Forma *proclivus* occurrit apud Varr. R. R. II, 2, 7; Catull. LXIV, 270; Plaut. Mil. IV, 2, 27; Senec. Epist. 86. *Forb.*

730. *Fît quoque, uti pluviae*, etc. His 6 vs. continetur tertia causa cur Nilus crescat; scilicet ex pluviis, quæ ad caput ejus, cogentibus nubes Etesiis ad altos Æthiopiæ montes, cadant, et augeant undas Nili. F.

731. *Quo Etesia flabra Aquilonum*. Similis est numerorum ratio superius, vs. 717. Ad rem cf. V, 741.

733. *Mediam regionem diei*; vs. 724. *Ejecta* vero, ex locis circumjacentibus, ubi prius morarentur. *Wak.*

735. *Contrusæ nubes*. Lucan. X, 243: « et fluvio cogunt incumbere nimbos ».

736. *Forsitan Æthiopum*, etc. His 3 vs. postremis quarta continetur causa incrementi Nili. Constat autem jam nunc ætate nostra germanam Nili incrementi causam esse pluvias, quæ a medio cir-

Crescat, ubi in campos albas descendere ninguēis
Tabificis subigit radiis sol, omnia lustrans.

Nunc age, Averna tibi quæ sint loca quomque lacusque,
Expediam; quali natura prædita constant. 740

Principio, quod Averna vocantur nomine, id ab re
Impositum est, quia sunt avibus contraria cuncteis,
E regione ea quod loca quom venere volantes,
Remigium oblitæ, pennarum vela remittunt,
Præcipientesque cadunt, molli cervice profusæ, 745
In terram, si forte ita fert natura locorum;
Aut in aquam, si forte lacus substratus Avernī.

citer Junio in Septembrem usque vigent in Æthiopia. Nempe illic hyems est, quæ a fine circiter Maii durat ad initium Septembris. Ita testatur Alvarez, Fernandus, et alii recentiores. Quod etiam confirmatur ex fluvii Nigri incremento iisdem temporibus. Constat enim Nigrum fluvium ob easdem Æthiopiæ pluvias eodem tempore increscere, quo Nilus. Quod et Plinio innotuit; V, 8. *F.* — *Forsitan*. Sic omnes libri; quod vulgari solet, *Forsit et*, commentitia est lectio temerariorum editorum. Verum enim dictiones omnes, si in his imperium obtinerem, separatas prætulissem, « Fors sit an ». *W.*

737. *Crescat*, posset crescere. Coniunctivus dubitationem melius exprimit. Vel primario sensu aliqua fuit in hoc adverbio virtus, quasi dictum foret *feri potest ut*. Sic enim Terent. Eun. I, 2, 117 (vs. 197): « forsitan hic mihi parvam habeat fidem »; Virg. Ecl. VI, 59, *forsitan perducant*; et Cic. pro Rosc. Amer. cap. 2, *forsitan quærat*. En. — *Descendere*. Hoc verbo Lucretius utitur de rebus cœlitus in terram cadentibus; vs. 403, 427, 439. *Forb.* — *Ninguēis*, nives, veteri vocabulo. Hanc opinionem refutat ipse Lucanus X, 221 sqq.

738. *Tabificis*, liquefacientibus, vim

liquefaciendi habentibus, facientibus *tabem*, ut ait, I, 806.

739. *Nunc age, Averna*, etc. His 102 vs. jam luculentam disputationem instituit Poeta de Avernīs locis, deque pestilentis ac gravibus quibusdam in locis odoribus. *F.* — De locis Avernīs cf. Servium ad Æn. III, 442.

741. *Principio, quod Averna*, etc. His 7 vs. primum præmittit etymologiam, seu rationem nominis, eandem scilicet, quam Virgilius eum imitatus reddidit Æn. VI, 239 sqq. *F.* — *Id ab re*. Græcis quippe Ἀόρυς locus dicitur, quod est sine avibus. Namque halitus inde eiectus adeo teter est, ut necet aves supervolantes. *F.*

743. *E regione*; vs. 344. — *Ea loca venere*; subintell. *ad*; neque opus est correctione *advenerē*, teste etiam Virgilio qui verba assumpsit, Æn. VI, 191, *cælo venere volantes*. En.

744. *Remigium oblitæ*. Alii legunt *remigii*: sed utrumque casum pariter admittit verbum *obliviscar*. Metaphoram mutuatus est Virg. Æn. VI, 19.

745. *Molli cervice profusæ*. Imitatur in bove languente Virgil. Georg. III, 524: « *Ad terramque fluit devexo pondere cervix* ». Hav.

747. *Lacus Avernī*; vs. 739. — *Edi-*

Is locus est Cumas apud; acri sulfure montes
Oppletei calidis ubi fumant fontibus auctei.

Est et Athenæis in mœnibus, arcis in ipso
Vertice, Palladis ad templum Tritonidis almæ,
Quo nunquam pennis appellunt corpora raucæ
Cornices; non, quom fumant altaria donis.

Usque adeo fugitant, non iras Palladis acreis,
Pervigilii causa, Graium ut cecinere poetæ;
Sed natura loci opus efficit ipsa suapte.

In Syria quoque fertur item locus esse videri,
Quadrupedes quoque quo, simul ac vestigia primum

tores hodierni ex arbitrio, *Averno est*; nescio an impudentius, an inscitius. *W.*

748. *Is locus est*, etc. Versus omnium fere veratissimus. Vide in Disq. var. Bentleius legit *ut*; sed nostra lectio, ni fallor, eodem redit: *is locus est*, talis vel huiusmodi est locus apud Cumas; in quo montes *oppleti acri sulfure*, gravem sulfuris odorem exhalantes, « fumant aucti calidis fontibus » calidorum insuper fontium fumos emittunt; id est, e calidis fontibus fumum sulfuris odore graveolentem exhalant. Sic locus mihi videtur exponendus; qui eum protulerunt viri docti, non interpretati sunt. Ed.

750. *Est et Athenæis*, etc. His 7 vs. talem etiam locum esse ait Athenis, in vertice Arcis juxta templum Palladis. *F.*

751. *Tritonidis almæ*. I. e. quæ alat, vel nutriet: propter oleæ pinguissimæ fecunditatem, ut puto; cujus Minerva inventrix erat, et quæ inter veterum hominum alimenta magno esset in pretio: redeas ad I, 2. *W.*

752. *Pennis appellunt*, ope, vel remigio alarum admovent.

753. *Non*, ne tunc quidem, quom fumant, etc. Quo tempore verisimile erat cornices advolaturas propter odorem vitularum cæsarum, et crematarum.

754. *Usque adeo fugitant*, etc. Vide

quæ de sensu notantur infra in Disq. v.

755. *Pervigilii*. De metro cf. vs. 674.

756. *Loci opus*. Vulgo *hoc opus*, nempe indoctissimi scribæ virtutes hujusce cæsurae nescivere, quibus Græci sic sæpissime abutuntur. Cursum constructionis deflectit Noster, ut optimi scriptores haud raro. Rectus fuisset: Cornices fugitant, non iras Palladis, sed naturam loci. *W.*

757. *In Syria quoque*, etc. His 4 vs. tradit talem esse locum etiam in Syria. Putat autem Lambinus eum significari locum Plutonium, qui est in Hierapoli non procul a Laodicea; de quo vid. Strabo lib. XIII. Est etiam Panium antrum in radice montis Libani, quod gravem ac mortiferum spiritum exhalat. *F.* — *Quoque item*; cf. vs. 503. — *Esse videri*. Si sana est hæc lectio, nihil ad eam explicandam commodius video quam: locus, ut ferunt, esse videtur. Sed consule Disq. var. Ed.

758. *Quadrupedes quoque*. I. e. vel quadrupedes, majores ac fortiores avibus. *Wak.* — Recte illud *quoque*: antenam de avibus tantum, et *Aornis*. Et illud *simul ac primum* non fuit sollicitandum Fabro. Vide vs. 822; IV, 212; V, 287. *Bentl.* — Quo in loco vis cogat quadrupedes coucidere, simul ac intule-

Intulerint, graviter vis cogat concidere ipsa,
Manibus ut si sint Divis mactata, repente.

760

Omnia quæ naturali ratione geruntur;
Et, quibus e fiant causis, apparet origo:
Janua ne posita his Orci regionibus esse
Credatur; post hinc animas Acheruntis in oras
Ducere forte Deos Maneis inferne reamur:
Naribus alipedes ut cervei sæpe putantur
Ducere de latebris serpentia secla ferarum.
Quod procul a vera quam sit ratione repulsum,
Percipe: nam nunc re de ipsa tibi dicere conor.

768

Principio hoc dico, quod dixi sæpe quoque ante,

770

rint vestigia, etc. Nam, si illud quo ad alteram clausulam, ut interpres fecit, referas, perit una latinitalis ratio; quum non alia constructio temporis dictionis cogat sit accommoda. W.

759. *Ipsa* vulgo intelligunt de quadrupedibus antea dictis, ita ut mutetur genus. — Sed omnino pessime; quod vel satis evincitur certissima, quam modo dedimus, interpretatione. Nimirum *ipsa vis*, est solus halitus per se, nullo hominum interea percutiente. W. — At saltem generis mutatio fit in τὸ *mactata*; unde dubia est constructio. Ed.

760. *Manibus divis*; III, 52. — Recte, nam his *deis subterraneis* ad specus et hiatus tales, mephitim sulfuream expirantes, sacrificia mactabantur: conferas Virg. *Æn.* VI, 236-255. W. — Ceterum τὸ *repente* nobis videtur pulchrius redire ad clausulam, de qua nunc agitur: adeoque distinctiones ponimus. Neque huic suspensæ constructioni non sua venustas inest. W. — Distinctionem vero sustulit Forbiger, quæ vix quidquam facit ad rem; nam perinde est. Edidit præterea *divis*, in ablativo, quasi ab ipsis diis immolata sint; rectius, ut opinor. Ed.

761. *Omnia quæ naturali*, etc. His

9 vs. monet jam ea omnia naturali ratione fieri. Hinc falso a poetis finguntur ea loca Averna esse januas Orci, seu Inferorum. Quas fabulas commenti sunt tantum poetæ, ut hominibus terrorem incuterent. F.

762. *Quibus e*; I, 841.

764. *Post. I. e. ne primum credas* hic situm esse Orcum; *deinde*, quum error pariat errorem, animas mortuorum hinc exciri: quæ sunt ineptæ superstitionis hominum opiniones. W.

766. *Naribus alipedes*, etc. Cervi enim quibus pedes alarum sunt loco, quia pedum celeritate mira præstant, naribus serpentes e latebris ducere dicuntur. Plin. XI, 53, s. 115, ubi idem dicit de elephantis. F. — De hac fabula si consulas *Ælian.* De an. II, 9; *Oppian.* *Cyng.* II, 233, et scriptores, quos editores doctissimi laudaverint, nihil amplius super hac re communicandum desiderabis. W.

770. *Principio hoc dico*, etc. His 49 vs. priusquam hæc naturali ratione fieri demonstret Poeta, rem veluti altius repetens refricat Memmio suo memoriam eorum, quæ lib. I et II docuit, nempe contineri in terra atomos rerum multi-

In terra quojusque modi rerum esse figuras :
 Multa, cibo quæ sunt vitalia ; multaque, morbos
 Incutere et mortem quæ possint accelerare :
 Et magis esse alieis alias animantibus aptas
 Res ad vitæ rationem, ostendimus ante, 775
 Propter dissimilem naturam dissimileisque
 Texturas inter sese, primasque figuras :
 Multa meant inimica per aureis, multa per ipsas
 Insinuant nareis infesta atque aspera tactu :
 Nec sunt multa parum tactu vitanda, neque autem 780
 Adspectu fugiunda, saporeque tristitia quæ sint.

Deinde videre licet, quam multæ sint homini res
 Acriter infesto sensu, spurcæque gravesque.
 Arboribus primum certis gravis umbra tributa ;
 Usque adeo, capitis faciant ut sæpe dolores, 785
 Si quis eas subter jacuit prostratus in herbis.

Est etiam magnis Heliconis montibus arbos,
 Floris odore hominem tetro consueta necare.

formes, quarum aliæ beneficiæ sint animantibus, aliæ perniciosæ, ob naturæ dissimilitudinem, obque diversam figurarum texturam. Cujusmodi rem pergit variis exemplis ostendere. F. — Quod dixi sæpe. Præsertim II, vs. 333 sqq.

771. *Figuras*. H. e. atomorum formas ; II, 101.

772. *Multa, cibo quæ sunt*. Alii multa homini. Wakef. e quorundam librorum æque, conjicit et quæ, ut ordo sit, vel *Multa cibo* ; i. e. pro cibo : vel *multa quæ sunt cibo* : utraque eleganter, sive rō cibo referatur ad multa, sive ad sunt. W. — Sed cum Forbigero vulgatum malo.

775. *Ante*. Lib. IV, 635 sqq. ; V, 397.

777. *Multa meant*, etc. Idcirco multas res hominibus infestas esse ait, et omnes sensus nostros male afficere, quia variis figuris præditæ constant. F.

779. *Aspera tactu*. Vulgo contra omnes libros *odore*. Sed *tactum* de omnibus sensibus usurpat Noster ; cf. II, 408.

780. *Tactu vitanda*. Ad sensum nempe maxime proprium atque usitatum nunc vocem Noster refert ; ut modo generalius adhibuit. W.

781. *Tristitia*, amara ; IV, 124.

784. *Arboribus primum*, etc. Tacet nomen arboris, cujus umbra nocet. Plinius N. H. XVII, 12, s. 18 : « Juglandium gravis et noxia est umbra, etiam capiti humano, omnibusque juxta satis ». Virg. Ecl. X, 75 : « solet esse gravis cantantibus umbra ; Juniperi gravis umbra ».

787. *Heliconis montibus arbos*. Quænam illa sit, divinabunt alii. Quidam existimant esse taxum. Sed cur nos ad Heliconem mitteret ? taxus enim frequens erat in Italia. Dein verum illud de taxo

Scilicet hæc ideo terris ex omnia surgunt,
 Multa modis multis multarum semina rerum
 Quod permixta gerit tellus, discretaque tradit.

790

Nocturnumque recens exstinctum lumen, ubi acri
 Nidore offendit nareis, consopit ibidem
 Concidere; ut pronos qui morbus mittere suevit.

Castoreoque gravi mulier sopita recumbit,
 Et manibus nitidum teneris opus effluit ei,
 Tempore eo si odorata est, quo menstrua solvit.

795

Multaque præterea languentia membra per artus

non est, *floris odore necare. Faber.* — Ceterum mortiferam hanc vim Americanæ arbori (*le mancenillier*) attribuunt etiamnum naturalis historiæ periti. En.

799. *Terris ex*; I, 841.

790. *Multa multarum.* De his formulis vide ad I, 814.

791. *Discreta.* I. e. separata; ita ut noxia semina aliquoties non mixta, et sine salubribus, conveniant. *W.*

792. *Nocturnum lumen,* lucernæ fumus; de quo Plin. VII, 7, s. 5.

793. *Consopit ibidem concidere* per græcismum posita censeo pro «ita consopit ut faciat concidere», quod jam Turnebo Advers. XXVI, 13, et Palmerio in Gruteri Thea. IV, p. 849, placuisse video. Quum vero Romani sententias, quæ finem aliquem indicant, interdum per infinitivum, non per *ut* cum conjunctivo expriment (Virg. *Æn.* VI, 313; Horat. *Epist.* I, 2, 27; Claudian. XXXVII, 50, al.); quidni Lucretio, Græcarum constructionum amantissimo, aliquando etiam conjunctivum cum *ut*, consequutionis indice, in infinitivum mutare licuerit? *Forb.*

794. *Ut pronos,* etc. Quod, nisi videretur *apoplexiæ* comparisonem instituere Lucretius, nec morbus comitialis vehementiores motus, quam qui loco conveniant (videas III, 486-496, et dili-

genter cum coram positis committas), excitaret, omnino probavissem divinationem Lambini: «ut *spumas* qui morbo mittere suevit». *Wak.* — Vide Disq. var.

795. *Sopita.* I. e. caligans et soporata in animi deliquio. Julius Solinus c. XII: «qua odoris novitate *obsopitus*, aliquantisper pro *exanimi* jactitatus est, etc.» *Wak.*

796. *Nitidum opus.* Nempe tela aut opus ad lausificium pertinens: quod nitidum vocat, propter varios colores quibus splendet; vel quod plane perfectum est. *F.* — *Teneris*, *χρῆσιν ἀπαλαῖς*, Homer. Od. XXI, 150. Fortassis autem *teneris manibus* rectius interpretemur per *ὑγρὰς*, flexilibus, mollibus, languidis. *Wak.*

797. *Si odorata est.* Rationem metri clarius perspicies, rescribendo ad antiquissimum normam *sei*: senties enim, altera vocali elisa, alteram relinquere. Similiter in Græcis hoc genus vocabulis. *W.* — Cf. II, 404; V, 7, etc.

798. *Multaque præterea,* etc. His 2 vss. monet alia esse similia, quæ noceant hominibus. — *Languentia membra per artus.* Ita scilicet, ut iste languor in omnia membra diffundatur, per omnes juncturas penitus propagatus. Quid distent inter se *membra* et *artus* (membrorum ligaturas), alibi nos exposuimus, *W.*

Solvunt, atque animam labefactant sedibus intus.

Denique, si calidis etiam conctere lavabris

800

Plenior, et flueris solio ferventis aquai,

Quam facile in medio fit uti des sæpe ruinas?

Carbonumque gravis vis atque odor insinuatur

Quam facile in cerebrum, nisi aquam præcepimus ante?

At, quom membra domus percepit fervida, nerveis

805

Tum fit odor vini plagæ mactabilis instar.

Nonne vides etiam terra quoque sulfur in ipsa

Gignier, et tetro concreescere odore bitumen?

Denique, ubi argenti venas aurique sequuntur,

Terrai penitus scrutantes abdita ferro,

810

Qualeis exspiret scaptensula subter odores?

Quidve mali fit, ut exhalent aurata metalla?

800. *Lavabris*. Profecto, quantum sciam, vox *lavabrum* alibi non exstat, sed speciem primitivæ dictionis præ se fert; unde, *Æolico* digamma extrito, factum est *laabrum* et *labrum*. W.

801. *Plenior*, cibo distentus; *turgidus*, ait Juvenal. I, 143. — *Et flueris*. Si ita te perfuderis aqua, ut rivi ejus de corpore defluant. Vide Disq. var. — *Solio*. *Solium* vas in quo lavabant sedentes, atque idem fortasse quod *labrum*. Lamb.

802. *In medio des ruinas*. Quam facile fit ut in medio isto vase corruas et animi deliquium patiaris.

803. *Vis atque odor*. Id est, gravis vis odoris. W.

804. *Præcepimus ante*, hausimus antequam odor carbonum in cerebrum insinuari possit. Lamb.

805. *At, quom membra domus*. At quam odor vini invasit varia domus cubacula, tunc homo quasi mortifero ictu prosternitur. Vide Disq. var. Ed. — *Percepit*; III, 29, 80. — *Nervi* hic aptissime commemorantur, quippe qui-

bus resolutis membra langueant et corpus concidat.

806. *Mactabilis*, activo sensu: quæ mactare potest.

807. *Sulfur et bitumen*, quæ homini maxime sunt noxia, eumque tetro odore præfocare possunt.

809. *Denique, ubi*, etc. Denique nonne vides, quales odores exspiret scaptensula, ubi, seu in qua, homines auri atque argenti venas sequuntur, terras partes abditas ac retrusas ferro scrutantes? Lamb.

811. *Scaptensula*. Locus in Macedonia, ubi argentum fodi solebat, a verbo *σκάπτω*, fodio. Apud Stephanum legitur *σκαπτησύλη*, fossilis materia. Quamquam ille non in Macedonia, sed in Thracia eam collocat. F. — Nomen generale est, *materia fossilis* scilicet; vocamus *la terre de mine*. Neque hic de Thraciæ loco cogitandum. Faber. — *Subter*, adverbium est; sub terra.

812. *Quidve mali fit*. Ita mentem loci capimus et exponimus: "Quidnam id est malum, unde aurata metalla tales

Quas hominum reddunt facies, qualesque colores?

Nonne vides, audisve, perire in tempore parvo

Quam soleant; et quam vitæ copia desit,

813

Quos opere in tali cohibet vis magna, necesse est?

Hos igitur tellus omneis exæstuat æstus;

Exspiratque foras in aperta promptaque cœli.

Sic et Avernæ loca alitibus submittere debent

Mortiferam vim, de terra quæ surgit in auras,

819

Ut spatium cœli quâdam de parte venenet;

Quo simul ac primum pennis delata sit ales,

Impediatur ibi, cæco correpta veneno,

Ut cadat e regione loci, qua dirigit æstus:

Quo quom corrui, hæc eadem vis illius æstus

825

Reliquias vitæ membris ex omnibus aufert.

halitus emittant? » Quasi diceret: Res ipsa, et sensuum testimonia, liquidissime ostendunt, quæcumque demum sit causa, pestiferas exhalationes exspirari terra. *W.*

813. *Quas hominum reddunt facies.* Nimirum, quam pallidas, quam lividas, et quam exsangues; ita ut videantur mortui ambulare. *F.*

815. *Desit, quos, etc.* Desit iis quos vis magna, i. e. necessitas (dorum telum) et servitus (erant enim olim servi poenæ, damnati ad opus metalli) cohibet et continet in tali opere. *Lamb.*

816. *Necesse est.* Et quam necesse est cito pereant, etc. Vide *Disq. var.* ad vs. 817.

817. *Æstus, vapores tetros.* Non omnium tamen metallorum unus est odor: odor enim auri igne calefacti suavis est: argenti minus gratus: æris spurcus: ferri teler. *Lamb.*

818. *In aperta promptaque cœli,* in apertas et promptas cœli auras, in apertum cœlum. *F.*

819. *Sic et Avernæ loca,* etc. His 12

vss. concludit a simili, ut aiunt, terram ex iis locis, quæ Avernæ vocant emittere atomos tetras et graveolentes, quæ et volucres prætervolantes, et quadrupedes ingressos enecent. *F.* — *Submittere,* sursum mittere; I, 8.

824. *E regione loci,* etc. Ita ut in eum locum, e quo noxii halitus erumpunt, directo cadat. *Cr.* — Cf. vs. 344, — Verbum *dirigit* et Fabro, qui *se erigit* coniecit, et Bentleio temere suspectum fuisse, Wak. rectissime docet, non solum ad usum Lucretii, qui verbis activis neutrali significatione positus summo opere gaudeat, sed etiam ad *Hirt. Bell. Hisp. c. 29,* et *Cic. De divin. I, 14,* provocans. *Forb.*

825. *Quo quom corrui,* etc. Quam vero in eum locum, in fontes veneni, ut ait vs. 829, avis decidit, hæc eadem vis tetri vaporis quæ avem volantem corripuerat, tunc eam omnino enecat. Sensus apertissimus est: quare miror locum sic a Wakef. et Forbigerò distinguì: « quo quom corrui hæc e. v. i. æstus, reliquias vitæ, etc. » *Ed.*

Quippe etenim primo quasi quemdam conciet æstum;
 Posterius fit, uti, quom jam cecidere veneni
 In fonteis ipsos, ibi sit quoque vita vomunda,
 Propterea quod magna mali sit copia circum.

830

Fit quoque, ut interdum vis hæc atque æstus Averni
 Aera, qui inter aveis quomque est terramque locatus,
 Discutiat, prope uti locus hinc linquatur inanis:
 Quojus ubi e regione loci venere volantes,
 Claudicat extemplo pennarum nisus inanis,
 Et conamen utrimque alarum proditur omne.
 Hic, ubi nictari nequeunt, insistereque alis,
 Scilicet in terram delabi pondere cogit
 Natura; et, vacuum prope jam per inane jacentes,
 Dispergunt animas per caulas corporis omneis.

835

840

Frigidior porro in puteis æstate fit humor,

827. *Conciet æstum*. Halitus iste no-
 xius primo quamdam veluti perturbatio-
 nem excitat. Mutatur hic sensus verbi
æstus; cf. IV, 1020.

828. *Cecidere*. Suppl. aves. Mutatur
 enip numerus; quod familiare est Lu-
 cretio. *F*.

829. *Vita vomunda*, vita amittenda,
 anima efflanda; Virg. *Æn.* IX, 349.

831. *Fît quoque, ut interdum*, etc.
 His 10 vss. novam subnectit causam,
 cur alites cadant in Averna loca; quasi,
 inani facto aere per halitum tætri vapori-
 ris, aves sustentari nequeant. *F*. — *Vis
 atque æstus*. Idem est quod modo vs.
 825, *vis illius æstus*.

834. *E regione loci*, super quem lo-
 cum quam ad perpendicularum aves vene-
 riunt. *Cr*. — Cf. vs. 824.

835. *Claudicat nisus*; pennæ quibus
 nitantur deficiunt. *Wak.* *nixus*.

836. *Proditur*, aere fidem fallente.

837. *Nictari*. Vulgo *nixari*; per fri-
 gidissimam τρυφερίαν, atque etiam
 longissime lectionis infra nostræ vena-

statem. *Wak.* — Vide supra vs. 182.

838. *Scilicet*; ideo, hinc profecto.

839. *Vacuum prope*. I. e. tantum non
 vacuum aera; ut modo supra, v. 833. —
Jacentes, qui sunt languidi, et omnium
 virium expertes. *W*.

840. *Caulas*, poros; III, 702.

841. *Frigidior porro*, etc. His 76
 vss. mirabilia quædam naturæ arcana
 recenset, et scrutatur. — Multa videntur
 adeo humanis usibus accommodata, ut
 benignam quamdam providentiam demon-
 strent: ita tempore æstivo aqua in puteis
 frigida est, unde istius tempestatis calor
 temperetur: hyberno autem calida, qua
 refici pariter et recreari possimus. Istam
 vero difficultatem vss. 8 amolitur poeta,
 nam in æstate terræ superficie a solis ra-
 diis rarefacta, semina ignis quæ in terra
 continentur in aerem erumpunt, hyberno
 autem frigore constricta, in puteos ex-
 primuntur, atque inde tepor aquæ. *Cr*.
 — Ceterum vera hujusce effectus causa
 pendet, ut notum est, ex diversæ tan-
 tummodo externi aeris temperie. Servius

Rarescit quia terra calore, et semina si qua
 Forte vaporis habet, propere dimittit in auras :
 Quo magis est igitur tellus effeta calore,
 Fit quoque frigidior, qui in terra est abditus, humor. 845
 Frigore quom premitur porro omnis terra, coitque,
 Et quasi concrescit; fit scilicet in coeundo
 Exprimat in puteos, si quem gerit ipsa, calorem.

Esse apud Hammonis fanum fons luce diurna
 Frigidus, et calidus nocturno tempore, fertur. 850
 Hunc homines fontem nimis admirantur, et acri
 Sole putant subter terras fervere partim,
 Nox ubi terribili terram caligine texit;
 Quod nimis a vera est longe ratione remotum.
 Quippe ubi sol, nudum contrectans corpus aquai, 855
 Non quierit calidum supera de reddere parte,
 Quom superum lumen tanto fervore fruatur;

insuper respicit hunc locum Lucretii ad
 Virg. G. IV, 51. *Wak.*

844. *Effeta*. I. e. quasi defessa et
 contracta, calore solis exhausta. Sic ni-
 mirum diserte scriptum est, atque te-
 meritatis minime condonandæ fuerit ex
 arbitrio demutare, in exemplaribus ca-
 stissimis ac vetustissimis. *W.*

847. *Fit scilicet*; ideo fit ut exprimat,
 etc. — *In coeundo*. Sic omnes scripti,
 et impressi veteres. Editores deturpavere
 versiculum rescribendo *ut*, ex arbitrio,
 contra morem Lucretii, et exquisitissi-
 mam dicendi formam; vide vs. 406. *W.*

848. *Exprimat* (vs. 868), per com-
 pressionem emittat semina caloris quæ in
 se continet. *Lamb.* — *Gerit*; vs. 539.

849. *Esse apud Hammonis*, etc. His
 autem 31 vss. seqq. sciscitatur unde fiat
 ut fons ad Hammonis templum interdum
 frigidus sit, noctibus vero ferbeat. *F.* —
 De hoc fonte docti omnia congesse-
 runt ad Q. Curt. IV, 7, 2; Pomp. Mel. I, 8, in.;
 Ov. Met. XV, 309; Sil. Pun. III, 669. *W.*

850. *Et. Vulgo at*; contra libros :
 quæ vox tamen bene exprimeret τὸ *rur-*
sus Solini, cap. xxix, hanc rem tractan-
 tia. *Wak.*

852. *Sole putant*. Vide in Disq. var.
 ad vs. 849. — *Partim*. I. e. *ἱκ μέγεθος*,
 vel *ἱκ μέτρα* vicissim : *noctu* scilicet;
 quia reliqua omnia e contrario *interdiu*
 fervereant. Vulgo *raptim*; sed rennenti-
 bus, ut videtur, vetustis universis exem-
 plaribus. *W.*

853. *Terribili caligine*, στυγερῇ σκό-
 τει. Hom. Iliad. E, 47. Conferas IV,
 461. *Wak.*

855. *Nudum*, patens, solis calori
 plane expositum. — *Sol contrectans*.
 I. e. tangens undique, et quasi *palpans*
 igni; adeas quæ dedimus in Silv. Crit.
 IV, p. 227, et in notis ad Soph. Trach.
 685 huc egregie facientia. *W.*

856. *Non quierit*, quum ne potuerit
 quidem superne calefacere, quamquam
 tantus sit ille solis deasper fulgentis
 calor.

Quî queat hic, subter tam crasso corpore terram,
 Percoquere humorem, et calido sociare vapore?
 Præsertim, quom vix possit per sæpta domorum 860
 Insinuare suum radiis ardentibus æstum?

Quæ ratio est igitur? Nimirum, terra magis quod
 Rara tenet circum fontem, quam cetera tellus,
 Multaque sunt ignis prope semina corpus aquai.
 Hoc, ubi roriferis terram nox obruit umbris, 865
 Extemplo subtus frigescit terra, coitque :
 Hac ratione fit, ut, tamquam compressa manu sit,
 Exprimat in fontem, quæ semina quomque habet ignis;
 Quæ calidum faciunt laticis tactum atque vaporem.
 Inde, ubi sol radiis terram dimovit obortis, 870
 Et rarefecit, calido miscente vapore;
 Rursus in antiquas redeunt primordia sedeis
 Ignis, et in terram cedit calor omnis aquai :
 Frigidus hanc ob rem fit fons in luce diurna.

Præterea, solis radiis jactatur aquai 875
 Humor, et in lucem tremulo rarescit ab æstu :

858. *Qui queat*, quomodo ipse idem, subter terram tam spissam crassamque, possit, etc.

859. *Sociare vapore*, temperare calore et calefacere. *Lamb.*

860. *Sæpta domorum*, I, 490.

861. *Æstum*, calorem.

863. *Tenet circum fontem*, fontem circum amplectitur. Vide *Disq.* var.

865. *Hoc. I. e. hoc modo*, vel ob hoc : uti nusquam non *Lucretius* (IV, 361) : editores tamen de suo, ut alibi, *Hinc. W.*

866. *Subtus*. Quid si, *supera?* nam superficies terræ frigescit. An subter umbras? *Bentl.* — Posterior ratio unice vera, ideoque conjectura superflua videtur. *Forb.*

868. *Exprimat*, etc. Cf. vs. 848.

869. *Tactum atque vaporem*. I. e. non

tantummodo calidum *tangenti*, sed *re vera* calidum. *W.* — *Vaporem* hic ego intelligerem *la vapeur*, halitum seu fumum aqua calida emissum. *Ed.*

870. *Terram dimovit*. Fortioribus verbis usus est, et audacter poeticis : quasi lucis ictus vibratæ solum *penetrarent* atque disjicerent. *Virg. G. II, 513* : « *terram dimovit aratro* ». Solis calore terram findi notior est dicendi locutio, ac pedestri orationi convenientior. *W.*

871. *Miscente*. Suppl. seipsum intra terræ partes : intransitive, ut solet.

873. *Ignis primordia* ; cf. vs. 868.

875. *Jactatur*, sole scilicet radiorum tela in aquam jaculante ; ut I, 148. Et ita *jactatur*, ut commotio partium humidarum excitetur. *W.*

876. *In lucem*. I. e. ita prius jactatur

Propterea fit, uti, quæ semina quomque habet ignis,
Dimittat; quasi sæpe gelum, quod continet in se,
Mittit, et exsolvit glaciem, nodosque relaxat.

Frigidus est etiam fons, supra quem sita sæpe 880
Stuppa jacet flammam, concepto protinus igni;
Tedaque consimili ratione, accensa per undas,
Collucet, quoquomque natans impellitur auris:
Nimirum, quia sunt in aqua permulta vaporis
Semina; de terraque necesse est funditus ipsa 885
Ignis corpora per totum consurgere fontem,
Et simul exspirare foras, exireque in auras;
Non tam viva tamen, calidus queat ut fieri fons.

Præterea, dispersa foras, erumpere cogit
Vis per aquam subito, sursumque ea conciliare : 890

quam lux fiat, ut appropinquante luce
jam rareseat. Havercampus recte composuit in *æstatem*, vs. 713 superius.
W. — Equidem malim: cum æstu in diem crescente magis magisque rarescit.
Forb. — *Tremulum æstum* solis dicit eo quod in aqua tremula tremere ipse quoque videatur. *Lamb.*

878. *Gelum*; V, 206.

879. *Nodosque*. Glacie quippe tenentur aquæ quasi nodo ac vinculis.

880. *Frigidus est etiam*, etc. His 27 vs. alium fontem mirabilem profert, cujus tamen et nomen et locum tacet. Sane videtur notare fontem Epiri de quo Plinius II, 106, § 7: « In Dodone Jovis quum sit gelidus, et immersas faces extinguat, si extinctæ admoveantur, accendit ». Notat et Gassendus in lib. X Laert. p. 857, fontem ardentem esse non procul a Gratianopoli, qui admota face et flammam concipiat, et in dies non paucos ardeat. *P.* — Postquam ostendit in Jovis Hammonis fonte nihil admirabile esse aut divinum, jam Jovis Dodonæi fontem, Jovi ubique infestus, at-

tingit. Nimirum quoniam sunt in ipsa aqua, vel terra isti aquæ subjecta, multa ignis semina, quæ ex aqua erumpentia corpori inflammabili sc. stuppæ aut tedæ recenter extinctæ adherent, et tam accendunt: neque magis incredibile semina ignis per fontem erumpere, quam aquæ dulcis scaturiginem per medium maris oriri; et sæpissime videmus tedas recentiter extinctas accendi, antequam ipsum ignem, ad quem admoventur, attigerint. *Creech.*

883. *Auris*, leni flatu venti.

887. *Exspirare*; vs. 641.

888. *Non tam viva*, quæ tamen corpora, semina ignis non adeo vigent et viva sunt, ut, etc.

889. *Dispersa foras*, etc. Vis quædam, vel sua ipsorum vis, cogit ea ignis semina (quæ, ut dixit vs. 885, *necesse* est consurgere) erumpere cito per aquam ut foras dispergantur; et interim juxta istius aquæ superficiem, convenire et congregari. *Ev.*

890. *Conciliare*. I. e. in concilium venire, coire: una intransitivo, ut passim

Quod genus, indu mari Aradio fons, dulcis aquai,
 Qui scatit, et salsas circum se dimovet undas.
 Et multis aliis præbet regionibus æquor
 Utilitatem opportunam sitientibu' nauteis,
 Quod dulceis, inter salsas, intervomit undas. 895
 Sic igitur per eum possunt erumpere fontem,
 Et scatere ollà foras in stuppam semina : quæ quom
 Conveniunt, aut in tedai corpore adhærent,
 Ardescunt facile extemplo; quod multa quoque in se
 Semina habent ignis stuppæ tedæque tenentes. 900

Nonne vides etiam, nocturna ad lumina lintum
 Nuper ubi exstinctum admoveas, accendier ante
 Quam tetigit flammam; tedamque pari ratione?
 Multaque præterea prius ipso tacta vapore
 Eminus ardescunt, quam comminus imbuat ignis. 905
 Hoc igitur fieri quoque in ollo fonte putandum est.

Quod superest, agere incipiam quo fœdere fiat
 Naturæ, lapis hic ut ferrum ducere possit,
 Quem Magneta vbcant patrio de nomine Graiei,

nosier adsolēt. Editores autem de suo
 intulerunt *conciari*. Impeditio appositæ
 sunt Lucretio glossæ vêtères : *Conciario*,
οὐνεπίστῳ item absolute. *W*.

891. *Quod genus*; II, 194. — *Indu*;
 II, 1096. — *Aradio*. *Arādūs*, Phœnices
 oppidum; de quo Förbiger conferendum
 ait Tzschück. ad Melan II, 7, 6. Vide
 Disq. var.

892. *Scatit*. Cf. vs. 897, et V, 597.

893. *Regionibus*; multis aliis in par-
 tibus maris, ubi pariter dulcēs enātant
 aquæ.

894. *Utilitatem*, beneficium.

895. *Quod*, quia; vel potius relati-
 vum est.

896. *Per eum fontem*; de quo vs.
 880.

897. *Illa semina*, ignis scilicet. —

Quæ. Spreta membranarum fide, ho-
 dierni editores inscitissime dederunt, ex
 arbitrio scilicet, *quo*. *W*.

900. *Habent tenentes*. Cf. I, 1068.

901. *Linum*. Vult stappeum fluita-
 lum, qui in olei testa ponebatur, ut hu-
 morem imbiberet, et præberet lucem.
 Agitur autem de *stuppâ* et *tedis* per to-
 tum locum. *W*.

905. *Imbuat*. Metaphora est ab aquis
 ad ignem. Sic V, 595. *F*.

907. *Quod superest, agere*, etc. Hinc
 ad vs. 1089 disputationem instituit de
 magnete. His autem 4 vss. prioribus ait
 Poeta se dicturum de virtute magnetis,
 quam unam agnoscit, licet duplex distin-
 guatur: altera, qua ferrum trahit ad se:
 altera, qua et se et ferrum dirigit versus
 polos mundi. Porro nomen illius explicat,

Magnetum quia sit patriis in finibus ortus.

910

Hunc homines lapidem mirantur; quippe catenam

Sæpe ex annellis reddit pendentibus ex se :

Quinque etenim licet interdum plureisque videre,

Ordine demisso, levibus jactarier auris,

Unus ubi ex uno dependet, subter adhærens;

915

Ex alioque alius lapidis vim vinclaque noscit :

Usque adeo permanenter vis pervaleat ejus.

Hoc genus in rebus firmandum est multa prius, quam

Ipsius rei rationem reddere possis;

Et nimium longis ambagibus est adeundum :

920

Quo magis attentas aureis animumque reposco.

Principio, omnibus a rebus, quasquomque videmus,

Perpetuo fluere ac mitti spargique necesse est

Corpora, quæ feriant oculos, visumque lacesant;

vultque Magneta dici a Magnesia, quæ regio est Lydiæ apud Græcos, ubi primum inventus fertur is lapis. *F.* — Vide in *Disq.* var.

912. *Ex annellis.* Quidam codices et omnes edd. vet. *anellis*, quam scripturam Wakefieldus, fortasse non immerito, præferendam censet. Conf. Isidor. Orig. XIX, 32; Nonius I, 17; Grut. Inscr. p. LIX, n. 2, et quæ Schneider. habet Gramm. Lat. I, p. 422. Lamb. annotat Lucretium hic videri verba Platonis in *Ione*, non longe a principio, spectasse. *Forb.*

914. *Demisso.* I. e. se demittente; eleganter. Vulgo *demissos*; sed vereor ut sit cum vetustis exemplaribus. *Wak.* — *Jactarier auris.* De *aura*, pro *vi* emanante, diximus superius, ad vs. 221 et alibi. *Jactarier* itaque valebit, percuti, contingi, affici; nisi cum interprete accipere malis *to auris* in vulgari sensu pro *ventis*: nam nobismetipsis Lucretius alterum sensum videtur in animo habuisse. *Wak.* — Equidem cum Creechio

aliisque explico: levibus ventis agitari. *Forb.*

917. *Permanenter.* I. e. eo modo, ut permanet et perveniat ad multas res ferreas. *Lamb.*

918. *Hoc genus*, etc. In rebus hujus generis. — Rem altius repetendam esse ait. — *Firmandum nulla*; I, 139.

919. *Rei*; I 689.

920. *Ambagibus*, valde longis circuitibus rerum ac verborum.

921. *Reposco*, *ἐπαύω* ut simplex *posco*: nisi vis *attentum animum* in *longarum ambagum* remunerationem dari. Nec male fortasse judicat Burmannus; in notis ad Virgil. *Æn.* II, 139, inesse huic verbo sic posito vim *vehementer poscendi*, ac *frequenter*. *W.*

922. *Principio omnibus*, etc. His 15 vs. præmittit 1° effluere continuo corpuscula quædam ex rebus omnibus. Quod quidem jam supra IV, 217 sqq. iisdem verbis docuerat. Scilicet id inculcatum esse vult ob insignem difficultatem jam solvendam. *F.*

Perpetuoque fluunt certis ab rebus odores : 925
 Frigus ut a fluviis, calor a sole, æstus ab undis
 Æquoris, exesor mœrorum litora propter :
 Nec variei cessant sonitus manare per auras.
 Denique in os salsi venit humor sæpe saporis,
 Quom mare vorsamur propter; dilutaque contra 930
 Quom tuimur misceri absinthia, tangit amaror.
 Usque adeo omnibus ab rebus res quæque fluenter
 Fertur, et n cunctas dimittitur undique parteis.
 Nec mora, nec requies inter datur ulla fluundi;
 Perpetuo quoniam sentimus, et omnia semper 935
 Cernere, odorari licet, et sentire sonare.

Nunc omnes repetam quam raro corpore sint res
 Commemorare, quod in primo quoque carmine claret.
 Quippe etenim, quamquam multas hoc pertinet ad res
 Noscere, cum primis hanc ad rem protinus ipsam, 940
 Qua de disserere aggredior, firmare necesse est,
 Nil esse in promptu, nisi corpus mixtum in inani.

Principio, fit, ut in speluncis saxa superna
 Sudent humore, et guttis manantibu' stillent :
 Manat item nobis e toto corpore sudor; 945
 Crescit barba, pileique per omnia membra, per artus :

925. *Certis ab rebus odores.* Cf. notas et Disq. var. ad IV, 218 sqq.

937. *Nunc omnes repetam, etc.* His 23 vs. præmittit 2º nullum esse corpus adeo solidum, quod non constet inani : hoc est, quod non inania spatiola contineat. *F.* — *Repetam commemorare;* I, 419.

938. *In primo carmine,* in primo libro hujus carminis, inde a vs. 266. — *Claret,* clarum est; Non. II, 127.

940. *Cum primis;* I, 131.

941. *Firmare* (III, 320) *necesse est.* Ad hanc rem, de qua jam disputo, de-

clarandam inprimis necessarium est probare hoc, scilicet *nil esse, etc.*

942. *In promptu,* in aperto, in rerum natura, palam. Sic I, 878. *F.* — *Mixtum* in iterum venit ad vs. 1071.

944. *Sudent humore saxa.* Etiam elegantius in hac re versatur ad I, 349 sqq.; et conferas IV, 626. Lucanus autem videtur ipsissimum Lucretii locum in animo habuisse, Pharsal. IV, 301 : « *Antra neque exiguo stillant sudantia rore* ». Cf. Virg. G. I, 117. *W.* — *Manantibn' stillent.* Alibi animadversum est nobis, Lucretianas aures diritatem horumce nu-

Diditur in venas cibus omneis; auget, alitque
 Corporis extremas quoque parteis unguiculosque.
 Frigus item transire per æs, calidumque vaporem,
 Sentimus; sentimus item transire per atrum, 950
 Atque per argentum, quom pocula plena tehemus.
 Denique, per dissæpta domorum saxeæ vocēs
 Pervolitant, permanat odos, frigusque, vaposque
 Ignis: qui ferri quoque vim penetrare suevit
 Denique, qua circum colli lorica coercet. 955
 Morbida visque simul, quom extrinsecus insinuat: 960
 Et tempestatem, terra cœloque coortam,
 In cœlum terramque remote jure facessunt:
 Quandoquidem nihil est, nisi raro corpore nexum.
 Huc accedit, uti non omnia, quæ jaciuntur

merorum non perhorruisse. Perfacilis enim fuisset dictionum transpositio. *W.*

947. *Diditur cibus*; I, 351.

949. *Frigus item*, etc. Sic I, 495 et seqq.

952. *Denique, per dissæpta*, etc. Sic I, 355 et 490.

954. *Qui*; scil. ignis calor. Al. *quin*.

955. *Qua circum colli*. Versiculum, me iudice, mendis vacuum, et sensu perquam dilucido, viri docti conjecturis suis misere divexavere. Ad explicandam poetæ mentem nihil postulo concedendum, nisi ut summa pars lorice collum pertingeret, eoque moto calor ac sudor cicerentur. *W.* — *Circum*. I. e. circulum, vel circuitum, colli; vide Nonium I, 74; V, 38, et Davisii notam ad Cic. De nat. deor. II, 18. Veteres glossæ: «Circulus, *circus*, κύκλος». Eandem vocem quidam libri agnoscant in Virgilii G. III, 166, quam Lucretii auctoritate sic communiter libenter equidem receperim: «laxos tenui de vimine *circos*». *W.*

956. *Morbida vis simul*. Supple *permanat* et vs. 953. Creech. qui hæc verba cum prioribus arcte coherere putat,

conj. *fervida vis*; «quia loricati milites, dum urbem expugnent, pice, sulfure, seu aqua fervente aspersi, vim fervidam loricas suas penetrantem senserint». Quæ altius repetita videntur. *Forb.* — Morborum contagium jam ponit in aliud specimen particularum subtilissimarum, et maxime penetrabilium effluviurum: committas infra vs. 1092-1102. *W.*

957. *Et tempestatem*. Prosequitur argumentum suum Lucretius, et alterum proponit exemplum minutissimorum corporum, ea tenuitate, quam nequit acies oculorum usurpare. Hoc igitur poeta vult dicere: «Philosophi libenter remittant in terram cœlumque eam tempestatem, quæ de terra cœloque primum est exorta». I. e. jure dicunt tempestatem cæca corpora rursus in immensitate spatii recepta condi, atque evanescere. *Wak.*

960. *Huc accedit, uti*, etc. His 20 vs. præmittit 3° corpuscula, quæ ab rebus mittuntur, non congruere rebus cunctis eadem ratione. Quod etiam demonstravit passim superioribus libris, sed præsertim lib. IV. F.

Corpora quomque ab rebus, eodem prædita sensu
Atque eodem pacto rebus sint omnibus apta.

Principio, terram sol excoquit, et facit are;

At glaciem dissolvit, et altis montibus altas

Exstructas ningueis radiis tabescere cogit :

965

Denique, cera liquefit in ejus posta vapore.

Ignis item liquidum facit æs, aurumque resolvit :

At coria et carnem trahit, et conducit in unum.

Humor aquæ porro ferrum condurat ab igni;

At coria et carnem mollit, durata calore.

970

Barbigeras oleaster eo juvat usque capellas,

Effluat ambrosia quasi vero et nectare tinctus :

Qua nihil est homini quod amari' frondeat estu.

Denique, amaracinum fugitat sus, et timet omne

Unguentum; nam setigereis subus acre venenum est, 975

Quod nos interdum tanquam recreare videtur.

At contra nobis cœnum teterrima quom sit

Spurcities, eadem suibus hæc munda videtur,

963. *Terram excoquit.* Virg. Georg. II, 259. — *Facit are.* Anastrophe, pro *arefacit*. Sic alibi passim.

964. *Allas.* Editores, libris rennenti-
bus, per incitissimam temeritatem,
alte. Poetis hæc sermonis schemata ada-
mari diximus et alibi ad Bionis Idyll.
I, 8, quo te referas. *W.*

965. *Ningues*; vs. 737.

966. *Posta*; I, 1058.

969. *Ab igni.* I. e. post ignem, ἀπὸ
πυρός postquam ignis utique calefecerit.
Formulam nos ex professo illustra-
vimus in Silv. Crit. IV, p. 209, 210, et
prior Marklandus ad Stat. Silv. I, 2,
147. In ipsam rem vero consulas Ho-
meri versus egregios, Od. IX, 391-394,
quem Sophocles et alii sunt secutii. *W.*

971. *Barbigeras*, etc. Capræ frondi-
bus amaris et salicibus usque adeo dele-
ctantur, ut ambrosiam quasi habeant.

972. *Quasi vero.* Cf. Plaut. Amphitr.
prol. 89; Pseud. II, 2, 40. — Cf. de
hac formula ironica Beier. ad Cic. Off.
III, 9, § 39; Gœrenz. ad Cic. De fin.
II, 3, § 7, alique. *Forb.*

973. *Qua.* I. e. arbore, vel oliva;
quarum dictionum utraque in *oleaster*
continetur. Docte nimirum, ut adsolet.
At, hæud dubie contra scriptos, placuit
tamen editoribus. *W.* — *Estu*, ad com-
edendum.

974. *Amaracinum*; II, 847.

975. *Subus*, suibus. — De hac forma
quæ apud alios poetas non occurrit, cf.
Schneid. Gr. Lat. II, p. 268. *Forb.* —
Eodem utitur argumento Lucretius IV,
639 sqq.

976. *Tanquam recreare*, quasi ad
vitam revocare; cf. supra vs. 3.

978. *Suibus.* Vulgo *subus hæc res
munda*: sed vox *res* additamentum est

Insatiabiliter totei ut volvantur ibidem.

Hoc etiam superest, ipsa quam dicere de re 980
 Aggredior, quod dicundum prius esse videtur.
 Multa foramina quom varieis sint reddita rebus,
 Dissimili inter se natura prædita debent
 Esse, et habere suam naturam quæque viasque.
 Quippe etenim variei sensus animantibus insunt, 985
 Quorum quisque suam proprie rem percipit in se.
 Nam penetrare alio sonitus, alioque saporem
 Cernimus e sucis, alio nidoris odores.
 Præterea, manare aliud per saxa videtur,
 Atque aliud lignis, aliud transire per aurum; 990
 Argentoque foras aliud, vitroque meare;
 Nam fluere hac species, illac calor ire videtur;
 Atque aliis aliud citius transmittere eadem.
 Scilicet id fieri cogit natura viarum,
 Multimodis varians, ut paullo ostendimus ante, 995
 Propter dissimilem naturam textaque rerum.

doctorum, metro suffultum euntium, de quo in hac cæsura haud temere timendum est. *W.*

979. *Ibidem*, in eodem cœno, in eadem spurciliæ.

980. *Hoc etiam superest*, etc. His 17 vs. præmittit 4° in rebus cunctis varia esse spatiola seu foramina dissimilium figurarum. Unde nec eadem quibuslibet queunt apta esse. Quod variis confirmat exemplis, et quod antea demonstravit II, 382, 390, 683; et IV, 597 sqq., 646 et 676, etc. *F.*

982. *Reddita*; I, 204.

986. *Quorum quisque*, et unusquisque istorum sensuum proprium suum objectum proprio modo receptum in se percipit. *Cr.*

987. *Alio*. I. e. in alium locum, vel aliud genus foraminis. Nihil planius.

Audacissime fecit [Lambinus, Fabro laudatus, et patienter editoribus auditus, qui *alio* ter in *alia* mutaverit contra libros. *W.*

988. *E sucis*. Supple *effluentem*, vel *saporem e sucis*, ut *fulgorem ab auro*; II, 50. — *Sucus*, *nidor*; II, 683.

990. *Lignis*; per ligna.

992. *Nam fluere hac species*. Nam per vitrum simulacra transeunt, per aurum et argentum calor: quanquam ne Lucretius quidem negaverit, etiam per vitrum calorem permanare. *Lamb.* — Versus per parenthesin legendus.

* 993. *Eadem*. Bon. *eandem*; male: nam dicit Lucretius, non esse tantummodo *diversa* diversis rebus foramina, sed per *eadem* quoque foramina *diversas* auras diversa celeritate transmitti. *W.*

995. *Paullo ante*; vs. 982 sq.

Quapropter, bene ubi hæc, confirmata atque locata,
Omnia constiterint, nobis præposta, parata;
Quod superest, facile hinc ratio reddetur, et omnis
Causa patefiet, quæ ferri pelliceat vim.

1000

Principio, fluere e lapide hoc permulta necesse est
Semina, sive æstum, qui discutit aera plagis,
Inter qui lapidem ferrumque est quomque locatus.
Hoc ubi inanitur spatium, multusque vacefit
In medio locus; extemplo primordia ferri
In vacuum prolapsa cadunt conjuncta, fit utque
Annulus ipse sequatur, eatque ita corpore toto.
Nec res ulla magis, primoribus ex elementis
Indupedita suis, arcte connexa cohæret,
Quam validi ferri naturæ frigidus horror:
Quo minus est mirum, quod dicitur, ex elementis

1005

1010

997. *Quapropter, bene ubi, etc.* His 4 vs. concludit et monet, his præmissis rebus, bene intelligi posse, quo modo et qua ratione fiat, ut magnes trahat ferrum. Quod quidem jam explicaturus est. *Fey.*

998. *Præposta*, præposita, h. e. præmissa, vs. 966.

1000. *Patefiet*; v. Disq. v. ad vs. 966. — *Pelliceat*. Vulgo *pelliciat*. Manuscriptorum auctoritate devictus, tutius habui in contextu relinquere *perliceat*, ad secundæ conjugationis normam. Vetustæ glossæ: « *Pelliceo, es, ἐπιωρύσσει* »; et vicissim in Græcis. Nec dissentit Sospater Charisius, Instit. Gramm. lib. III initio: « *Pelliceo, ces, xi, δαλέζω* ». Huc refer *pellicui* præteritum, Livii in Laodamia, apud Priscian. lib. X, p. 877. *W.* — *Vim ferri*, quæ validam ferrum attrahit; V, 1285.

1001. *Principio, fluere, etc.* Jam aggreditur dicere causam, seu modum, quo magnes ferrum attrahit. *F.*

1002. *Semina, sive æstum*. Scilicet corpuscula quæ ex magnete semper effluunt, et, quasi ipse lapidis halitus, circa illum inania spatia efficiunt, in quæ ferrum attrahatur. *Ed.*

1003. *Inter qui, etc.* H. e. quicumque locatus est inter lapidem et ferrum. Sic vs. 832.

1006. *Conjuncta*. Ferri semina quædam, non quidem a reliquo ferri corpore soluta, in vacuum prorumpunt, atque inde fit ut totum annuli corpus sequatur. *Creech.* — *Fit utque, et fit ut.*

1009. *Indupedita*. Id est, cujus primordia certissime conjunguntur et implcantur.

1010. *Frigidus horror*. Id est, frigidum rigidumque ferrum. *Wak.* comparat Virg. G. I, 143; Æn. III, 29.

1011. *Quo minus, etc.* Ideoque minus est mirum si plures atomi de ferri corpore per vim illam magnetis attractæ et quasi exeuntes nequeant (secundum ea quæ modo docuimus) in vacuum exire,

Corpora si nequeunt, de ferro plura coorta,
 In vacuum ferri, quin annulus ipse sequatur :
 Quod facit; et sequitur, donec pervenit ad ipsum
 Jam lapidem, cæcisque in eo compagibus hæsit. 1015
 Hoc fit idem cunctas in parteis; unde vacefit
 Quomque locus, sive ex transverso, sive superne,
 Corpora continuo in vacuum vicina feruntur :
 Quippe agitantur enim plagis aliunde, nec ipsa
 Sponte sua sursum possunt consurgere in auras. 1020
 Huc accedit item, quare queat id magis esse :
 Quod simul a fronte est anelli rarior aer
 Factus, inanitusque locus magis ac vacuatus,
 Continuo fit, uti, qui post est quomque locatus
 Aer, a tergo quasi provehat atque propellat. 1025

quin statim ob partium connexionem totus ipse annulus attrahatur. Sic locum intelligo ut *corpora ex elementis* dixerit Noster, sicut III, 263, *primordia principiorum*. Silent Wak. et Forb. qui locum sic restituere. Ed.

1014. *Quod facit*. Et illud quidem revera facit annulus; et tamdiu sequitur, donec, etc. Ed.

1015. *Cæcis compagibus*, vinculis, seu commissuris, quæ sub sensus nostros non cadunt.

1016. *Hoc fit idem*, etc. His 5 vs. quia ferrum tendit indiscriminatim, sursum, deorsum, transversum, et in quamcumque partem, prout ad magnetem apponitur, interea docet id fieri non posse, nisi ob inductum vacuum, in quod corpuscula ferri, alioquin deorsum solum prolabantia, ferantur indiscriminatim. F. — Hi versus ad explicationem modo propositam, quamvis id sentiat Gassendus, pertinere non existimo: ibi enim per semina e ferro in locum vacuum ab effluviis Magnetis factum exsistentia tota res agitur: in his autem versibus corpora ictibus in vacuum protruduntur:

ideoque cum sequentibus rectius coniungi possunt. Creech.

1017. *Quomque*, etc. Undecumque vacuum locum reddat magnes, sive a latere, sive ex superno loco.

1018. *Vicina*. Oportet enim ferrum a magnete non longius amoveatur.

1019. *Aliunde*, aliorum corporum ictibus. — *Nec ipsa*, neque enim sponte sua sursum fertur ferrum, quum sit grave ac ponderosum. F.

1021. *Huc accedit item*, etc. His 12 vs. docet etiam adjuvari motum illum ferri ab aere, ob continuam ipsius agitationem. Et primum quidem ab aere exteriore, qui, quum semper urget, et quidem vehementius ex ea parte, qua copiosior est, non possit non impellere ferrum in quam partem est parciore se habentior, utpote versus ipsum magnetem. F. — *Quare*. Rectius forsitan hic cum Wak. scripsissemus *qua re*, ut magis pateat verborum vis: huc item accedit *res*, *qua id*, motus scilicet annuli ferrei ad lapidem magneticum, possit potius esse. Ed.

1022. *Quod simul*, etc. Quoniam si-

Semper enim circum positus res verberat aer;
 Sed tali fit uti propellat tempore ferrum,
 Parte quod ex una spatium vacat, et capit in se.
 Hic tibi, quem memoro, per crebra foramina ferri
 Parvas ad parteis subtiliter insinuatus,
 Trudit et impellit: quasi naves velaque ventis,
 Hæc quoque res adjumento motuque juvatur.

1030

Denique res omnes debent in corpore habere
 Aera, quandoquidem raro sunt corpore, et aer
 Omnibus est rebus circumdatus appositusque.
 Hic igitur, penitus qui in ferro est abditus, aer
 Sollicito motu semper jactatur, eoque
 Verberat anellum, dubio procul; et ciet intus
 Scilicet: atque eodem fertur, quo præcipitavit
 Jam semel, et vacuum partem in conamina sumsit.

1035

1040

mul ac aer qui est a fronte annuli, i. e. annulum inter et lapidem, etc. *Cr.*

1026. *Semper enim*, etc. Quod docuit IV, 933 sqq.

1027. *Tali tempore*. Res quidem semper verberat aer, sed non semper propellit; tunc vero ipsum ferrum, rem gravissimam, valet promovere quia ex una parte vacuum patet locus, qui ferrum in se recipiat. *Æo.*

1029. *Tibi*. Sic Haverc. restituit ex omnibus fere libris; vulgo *ubi*. Cf. II, 1038; III, 28 (not.); IV, 407; VI, 324, etc. *Forb.* — Vel junge tibi memoro.

1031. *Naves* commodius accipias pro recto casu singularis numeri: vide doctos viros ad Virg. *Æn.* XI, 522. *W.* — *Naves velaque*. Per solitam hendyadem pro *tela navis* hoc dictum est. *W.*

1032. *Adjumento juvatur*. Similes locationes vidimus ad IV, 713, 1061; V, 59 et sæpius: quare non erat ut Lamb. et Bentl. hunc versum in suspicionem vocarent. *Forb.*

1033. *Denique res omnes*, etc. His

8 vs. docet etiam motum ferri adjuvari ab aere interiore, qui pari ratione, quum semper agitet res cunctas, impellit et movet ferrum ipsum, et præcipitat illud in eam partem, in quam jam fertur, et quæ jam facta est inanior. *F.*

1035. *Circumdatus*. Hinc Sophocles Elect. 86, γῆς ισόμαχος ἀήρ. *Wak.*

1036. *Hic aer*. Sic melius jungas quam *hic*, in hac re.

1037. *Sollicito*; I, 344. — *Roque*, suo illo motu.

1038. *Ciet*, movet, impellit.

1039. *Eodem*, in eandem partem, vacuum videlicet spatium. — *Fertur*; aer an ferreus annulus? Creech. de aere dictum volebat: «fertur quo semel cœpit tendere et annulum movere». *Wak.* corrigit *isque eodem*, ut de annulo intelligatur: quod equidem malim. Annulus enim, rarefacto per ipsam magnetis vim aere, jam semel ad lapidem ire sponte cœpit et vacuum partem sumpsit in conamina, id est, in quam pergere conaretur. Durum autem aliquid præ se fert

Fit quoque, ut a lapide hoc ferri natura recedat
Interdum, fugere atque sequi consueta vicissim.

Exsultare etiam Samothracia ferrea vidi;
Ac ramenta simul ferri furere intus ahenis
In scaphiis, lapis hic Magnes quom subditus esset : 1045
Usque adeo fugere a saxo gestire videtur
Ære interposito; discordia tanta creatur!
Propterea, quia nimirum prius æstus ubi æris
Præcepit, ferrique vias possedit apertas;
Posterior lapidis venit æstus, et omnia plena 1050
Invenit in ferro; neque habet qua tranet, ut ante :
Cogitur offensare igitur, pulsareque fluctu
Ferrea texta suo : quo pacto respuit ab se,
Atque per æs agitat, sine eo quod sæpe resorbet.

Illud in his rebus mirari mitte, quod æstus 1055

ista oratio; quam ideo interpretes sollicitavere. En.

1041. *Fit quoque, ut a lapide, etc.*
His 14 vs. docet interim cur ferrum, quod lapidem magnetem sequi consuevit, eum tamen fugiat ære interposito. *F.* — Vide in *Disq. var.* — *Ferri natura*; II, 400, eadem periphrasi usus est; cf. vs. 1061.

1043. *Samothracia ferrea*. I. e. annulos ferreos hoc nomine insignitos. Isidorus Orig. XIX, 32 : « *Samothracius annulus aureus est quidem, sed capitulo ferreo : a loco ita vocatus* ». Videas Harduinum, qui meminit Isidori, in notis ad Plinii locum, Nat. Hist. XXXIII, 6, (§ 7). *Wak.* — Conf. etiam Turnebi *Advers.* XX, 2, et Kirchmann. De aulis c. 3, p. 11 sqq. *Forb.*

1044. *Furere*, exsilire; cf. Virg. *Æn.* VII, 465.

1045. *In scaphiis*. Vasis, a forma scaphæ: sorte de scaphiis horologicis in quibus styli ferrei extremitates horarum auctus notabat. De iis Martianus Capella. *Faber.*

1046. *Videtur*. Suppl. ferrum, e vs. 1044.

1047. *Discordia tanta* tunc inter ferrum et magnetem creatur!

1048. *Æstus præcepit*; ubi effluxus, copia corpusculorum (vs. 1002) intravit et implevit apertos ferri meatus.

1050. *Omnia plena*, ferri meatus ab æris æstu occupatos invenit.

1052. *Offensare*, crebro offendere, crebris offensionibus laborare. *Lamb.* — *Fluctu*; quem modo æstum, vs. 1050, vocavit.

1053. *Ferrea texta*, ferrum, quod arcte contextum est.

1054. *Quod*. Id est, *per æs agitat* id rei, vel ferrum, *quod, sine eo*, nimirum ære, *sæpe resorbet*, vel attrahit. Nihil planius: editores tamen de suo, reclamantibus scriptis, reposuere *quæ*. W.

1055. *Illud in his rebus*, etc. His 9 vs. quia quis non injuria percunctari poterat, cur magnes unum attrahat ferrum, non autem alias res, causatur Lucretius 1° rerum mixtarum quarundam contumaciam, quæ pondere suo fretæ,

Non valet e lapide hoc alias impellere item res.

Pondere enim fretæ partim stant; quod genus, aurum :

Ac partim, raro quia sunt cum corpore, ut æstus

Pervolet intactus, nequeunt impellier usquam :

Lignea materies in quo genere esse videtur.

1060

Inter utrasque igitur ferri natura locata,

Æris ubi accepit quædam corpuscula, tum fit,

Impellant ut eam Magnesia flumina saxi.

Nec tamen hæc ita sunt aliarum rerum aliena,

Ut mihi multa parum genere ex hoc suppeditentur,

1065

Quæ memorare queam inter se sing'lariter apta.

Saxa vides primum sola coolescere calce :

Glutine materies taurino jungitur una,

Ut vitio venæ tabularum sæpius hiscant,

Quam laxare queant compages taurea vincla.

1070

Vitigenei latices in aquai fontibus audent

quale est aurum, reluctantur et detre-
cant æstum magnetis : 2° incusat rari-
tatem corporum, ob quam pervia sunt ad-
venienti æstui, nihilque invenit hic, quod
impellat; ut fit in ligno. Ferrum vero
medium sistit inter utraque corpora, rara
et densa, concinneque adhæret magneti.
Quod quidem non mirum esse ait, quum
id etiam fieri jam ostensurus sit in aliis
rebus. *F.*

1057. *Quod genus* ; III, 222.

1063. *Magnesia flumina saxi.* Ita
Wak. edidit, Bentleio suadente. *Flumi-
na*, ut vs. 1052 *fluctu*, sunt effluvia,
ἀπὸ πρὸς, *saxi Magnesiæ*. De hac autem
inversione poetica cf. I, 10, 120, 475.

1064. *Nec tamen hæc*, etc. His 25
vs. monet Poeta non novum esse hoc
genus naturalis coalitus in magnete, si-
quidem idem fit in multis aliis rebus.
Scilicet quia rerum ejusmodi junctura
optima est, et inter se mutuo conveniunt
plena et concava, ut alia aliis respon-

deant, hamata hamatis, rotunda rotun-
dis, et cetera bene conveniant. *F.* —
Hæc; quæ modo de magnetis et ferri
conjunctione docui. *Lamb.* — *Rerum
aliena* ; III, 832 ; VI, 69.

1066. *Sing'lariter.* Sic scribendum
videtur ad metrum pro *singulariter*,
unice, eximie. Conf. IV, 263, et mox
vs. 1087.

1067. *Coolescere*, concreescere, con-
glutinari. Alii *coalescere*, forsân recte.

1068. *Glutine ... taurino.* Gluten
quippe, quod Gallice dicimus *colle forte*,
fit ex auribus et genitalibus tauri. Plin.
N. H. XXVIII, 17 (71). — *Materies*,
lignum, lignea tabula. — *Una*, simul.

1069. *Ut vitio.* Ita ut defectu ipsius
ligni sæpius in media tabula rimæ et
hiatus fiant, quam ipsius taurini glutinis
vincula remittant *compages*, commissu-
ras, conjunctiones.

1071. *Latices audent.* His audaciori-
bus ad inanimatam rem a vitali ductis

Misceri, quom pix nequeat gravis, et leve olivom.

Purpureusque colos conchylii jungitur uno
Corpore cum lanæ, dirimi qui non queat usquam;
Non, si Neptuni fluctu renovare operam des;
Non, mare si totum velit eluere omnibus undis.

Denique res auro aurum concopulat una,
Ærique æs plumbo fit uti jungatur ab albo.

Cetera jam quam multa licet reperire? Quid ergo?
Nec tibi tam longis opus est ambagibus usquam,
Nec me tam multam hic operam consumere par est;
Sed breviter paucis præstat comprehendere multa.
Quorum ita texturæ ceciderunt mutua contra,
Ut cava convenient pleneis hæc illius, olla
Hujusque; inter se junctura hæc optuma constat.
Est etiam, quasi ut annellis hamisque plicata,

translationibus abundat Noster: vide V, 391; IV, 823, et quæ diximus ib. ad vs. 246. Lambinus etiam bene laudat vs. 1191 hoc libro. *W.*

1072. *Leve olivom.* Neque enim subdidit oleum, sed supereminet humoribus omnibus. *Lamb.*

1073. *Purpureus colos.* Purpura, quæ fit ex sanguine conchyliorum. *F.*—*Conchylii*; de metro cf. ad vs. 674. — *Jungitur uno cum corpore.* Dictum est elegantissime pro « Ita penitissime cum lana consociatur, ut duo unum videantur corpus efficere ». Miror editores *τὸ mergitur* anteposcentes contra plures ac meliores libros. Nec sane *mergitur una*, si bene sit Latinum, poetæ mentem dilucide satis exprimit. *Wak.*

1075. *Fluctu.* Quidam codices *fluctus det.* — Et sane sic animosior evadit locus; fortasse tamen varietate constructionis, qua gaudet opere summo Noster, magis adjuvatur exornaturque. *Wak.* — *Renovare*, revocare ad nativum colorem.

1077. *Denique res auro aurum.* Hia-

tus est, nec fit elisio in cæsura; quod tamen apud Nostrum vix alias occurrit. Hinc variæ doctorum conjecturæ.—*Res una*; nempe chrysocolia, de qua Plin. N. H. XXXIII, 29; Isidor. Orig. XVI, 14. *Wak.*

1078. *Plumbo ab albo.* Hoc est, ab stanno. Sic Cæsar in Comment. de bello Gall. lib. V, vocat stannum, plumbum album.

1079. *Quid ergo.* Quasi dicat: num me idcirco hoc loco oportet omnia proferre? *Lamb.*

1083. *Quorum ita*, etc. Res istæ, quarum texturæ ita mutuo respondent, ut hujus rei cava illius plenis (id est, hujus corporis cavitates solidis illius corporis et prominentibus corpusculis) et illius cava hujus plenis convenient, res istæ, inquam, facillime et arctissime copulari possunt. *Creech.*

1085. *Junctura hæc.* Sic omnes libri; vulgo *horum*, ex interpretatione videlicet.

1086. *Est etiam*, etc. Fieri quoque

Inter se quædam possint cop'lata teneri :
Quod magis in lapide hoc fieri ferroque videtur.

Nunc, ratio quæ sit morbeis, aut unde repente
Mortiferam possit cladem conflare coorta 1090
Morbida vis hominum generi pecudumque caterveis,
Expediam. Primum, multarum semina rerum
Esse supra docui, quæ sint vitalia nobis;
Et contra, quæ sint morbo mortique, necesse est
Multa volare; ea quom casu sunt forte coorta, 1095
Et perturbarunt cælum, fit morbidus aer.
Atque ea vis omnis morborum pestilitasque
Aut extrinsecus, ut nubes nebulæque superne
Per cælum veniunt; aut ipsa sæpe coorta
De terra surgunt, ubi putorem humida nacta est, 1100
Intempestivis pluviisque et solibus icta.

Nonne vides etiam cæli novitate et aquarum
Tentari, procul a patria queiquomque domoque
Adveniunt? ideo quia longe discrepant res.

potest, ut quædam possint inter se compacta coherescere, quasi quibusdam annulis hâmisque implicata atque inflexa. *Lamb.* — *Annullis*; vs. 912.

1087. *Cop'lata*; id est, copulata; cf. vs. 1066.

1089. *Nunc, ratio quæ sit*, etc. Unica remanent irati numinis indicia, morbi epidemii et pestes; si vero nihil in his admirabile et divinum, actum erit de providentia. *Creech.* — His itaque 3 vs. prioribus proponit se dicturum de causis morborum, qui lethiferam cladem inferunt et hominibus et pecudibus. *F.*

1092. *Primum, multarum*, etc. His 12 vs. subjicit repetendam esse morborum rationem ex ipsa aeris malefica natura. *F.*

1093. *Supra docui.* Nempè IV, 638, et V, 897.

1094. *Quæ sint morbo*, etc. H. e. quæ sicut morbida et mortifera. *Lamb.*

1097. *Pestililas.* Vox Lucretiana, quæ statim redit, vs. 1124 et 1131.

1098. *Extrinsecus.* Vulgaris est lectio quam cum Eichst. retinui. Neutiquam enim Wakef. mihi persuasit de veritate scripturæ *intrinsicus*, quam satis artificiose sic interpretatur: « id est, ex ipso aere », vs. 1096, qui subinde fit morbidus seminibus *extrinsecus* venientibus ». *Forb.*

1100. *Putorem.* Vide ad II, 872 sqq.

1102. *Nonne vides etiam*, etc. His 11 vs. confirmat diversam esse aeris et cæli rationem pro diversa regione. *F.*

1104. *Discrepant res.* Eæ nimirum, quæ ad hanc soli versationem pertinent; aer, puta, aquæ, soles, imbres, domi, cælum. *Wak.*

Nam quid Britanneis cœlum differre putamus, 1105
 Et quod in Ægypto est, qua mundi claudicat axis?
 Quidve quod in Ponto est, differre, et Gadibus, atque
 Usque ad nigra virum percocto secla calore?
 Quæ quom quatuor, inter se divorsa, videmus
 Quatuor a ventis et cœli partibus esse; 1110
 Tum color et facies hominum distare videntur
 Largiter, et morbei generatim secla tenere.

Est elephas morbus, qui propter flumina Nili
 Gignitur Ægypto in media, neque præterea usquam.

Atthide tentantur gressus, oculeique in Achæis 1115
 Finibus: inde alieis alius locus est inimicus
 Partibus ac membris; varius concinnat id aer.

Proinde, ubi se cœlum, quod nobis forte venenum,

1105. *Britanneis* vel *Britannis*. Sic omnes libri quos Wakef. jure sequutus est, ut locus sic capiatur: « quid cœlum, quod *Britannis* est et *id* quod in Ægypto est, differre putamus? » Priora tamen editores versum conjecturis inanibus vexarunt. *Forb.* — Prima syllaba in hoc verbo producitur: sic nomina propria numeros sæpissime apud veteres mutant. Vide *Disq.* var.

1106. *Qua mundi claudicat axis*. H. e. qua parte axis, seu polus Arcticus, qui nobis (Italis) sublimis semper apparet, est depressus. Seu, qua parte mundus inclinat est ad oram nobis ignotam; est autem pars hæc meridionalis. *Lamb.* — *Claudicat axis*, valde declinat a recto statu et deprimitur in horizontem. *Wak.*

1107. *Et Gadibus*. Quenam est differentia cœli, quod in Ponto est, et cœli, quod in Gadibus? *W.*

1108. *Usque ad nigra virum*. Hoc est, usque ad Mauritaniam, vel Æthiopiam, in quibus nigri sunt homines. *F.* — Cf. supra vs. 723.

1109. *Quæ ... quatuor*, etc. Nempe Britanniam, Ægyptum, Gades et Pontum. Britannia a septentrione; Ægyptum a meridie; Gades ab occasu; Pontum ab ortu.

1112. *Morbei*. Morbi videntur generatim nationes istas infestas habere. *L.*

1113. *Est elephas*. His 5 vs. profert in exemplum certas regiones, quæ certis morbis obnoxie sint ex ipsa aeris natura. Sic in Ægypto generatur ille morbus, qui elephas dicitur, vulgo elephantiasis, a tumore et asperitate crurum, elephantos æmulantium. *F.* — De hoc morbo consulas Seren. Samon. V, vs. 133, qui voces ipsas Lucretii excepit, Isidor. Orig. IV, 8; Plin. Nat. Hist.; Cels. et alios, quos longum esset perscribere; sed in primis Aretæum. *W.*

1115. *Atthide tentantur gressus*. H. e. in Attica tentantur pedes; quia Athenienses podagra vulgo laborant. Conf. Virg. G. II, 94.

1117. *Concinnat*; IV, 1279.

1118. *Proinde, ubi se cœlum*. His 6 vs. concludit ex aeris inclementia oriri

Commovet, atque aer inimicus serpere cœpit;
 Ut nebula ac nubes, paullatim repit, et omne, 1120
 Qua graditur, conturbat, et immutare coactat.
 Fit quoque, ut in nostrum quom venit denique cœlum,
 Corrumpat, reddatque sui simile, atque alienum.

Hæc igitur subito clades nova pestilitasque
 Aut in aquas cadit, aut fruges persidit in ipsas, 1125
 Aut alios hominum pastus, pecudumque cibatus;
 Aut etiam suspensa manet vis aere in ipso :
 Et, quom spirantes mixtas hinc ducimus auras,
 Olla quoque in corpus pariter sorbere necesse est.
 Consimili ratione venit bubus quoque sæpe 1130
 Pestilitas; etiam pigreis balantibus ægros.
 Nec refert, utrum nos in loca deveniamus

pestilitatem omnem. *F.*—*Venenum.* Sic Haverc. restituit e Lugd. 2, comparans IV, 639 et 642; quibus Wakef. addit hujus libri vs. 821, 828. Negari tamen nequit omnium reliquorum librorum scripturam *alienum* (unde vulg. edd. *alienum est*) et ipsam habere quo commendatur. *Forb.*

1119. *Serpere*, sensim promoveri, et per cœlum nostrum diffundi.

1120. *Ut nebula ac nubes.* Tunc velut nebula (v. 1098) pestilens ille aer sensim irrepit. — *Omne*, scil. cœlum.

1121. *Immutare*; absolute, de solenni more Lucretii. — *Coactat*, cogit. Vox Lucretio propria; redit vs. 1160.

1123. *Alienum.* Vel *diversa* ac distantanea priori *natura*, vel incolis alienum et *inimicum.* *W.*

1124. *Hæc igitur clades*, etc. His 13 vs. scite Lucretius, semina illa pestilentiae cadere ait, alia quidem in aquas; alia in fruges; alia in cibatus alios animalium. Hinc sæpe pestilentia æque vexat pecudes ipsas ac homines. Itaque unum agnoscit æra causam pestilentiae.

1125. *Persidit*, penitissime et omnes per partes occupat. Par est efficacia vocis in Virg. Georg. III, 442. *W.*

1128. *Spirantes*, dum spiramus. Vulgo *spiranteis*, quarto casu, admodum perverse. — *Ducimus auras*, trahimus, sorbemus, imbibimus. *W.*

1129. *Olla*; noxia, quæ cum aere miscentur, corpuscula.

1131. *Pigreis*, tardis et sibimet auxiliari parum valentibus. *W.* — Vulgo editur *pecubus balantibus* e Lamb. conjectura, contra omnes libros. — Signate *balantibus*, propter frequentissimos hoc potissimum tempore ejulatus. Hoc non latuit Virgilium, in Georg. III, 554. *Wak.* — *Ægros.* Sic optime, ut *colos*, *honos*, *odos*, et similes antiquissimorum formulæ, Vind. Poor. Brit. 1, 3, Cant. Vulgo *ægror.* *W.*

1132. *Nec refert*, etc. Horum 5 vs. is est sensus, ut Poeta velit parem imminere nobis calamitatem, dum petimus cœlum nobis infensum, ac si cœlum seu æra corruptum nostra in corpora natura introducat, aut novum aliquid deferat

Nobis advorsa, et cœli mutemus amictum;

An cœlum nobis ultro natura corruptum

Deferat, aut aliquid, quod non consuevimus uti, 1136

Quod nos adventu possit tentare recenti.

Hæc ratio quondam morborum et mortifer æstus

Finibu' Cecropiis funestos reddidit agros,

Vastavitque vias; exhaustit civibus urbem.

Nam penitus, veniens Ægypti finibus, ortus, 1140

nobis inusuetum, quod noceat nobis
adventu suo. *F.*

1133. *Advorsa*, inimica, infesta. —
Cœli mutemus amictum. H. e. cœlum
seu aera mutemus, quo amicumur, dum
nos ambit undique. *F.*

1134. *Ultero*, sine nostra opera et
peregrinatione de loco in locum. *Wak.* —
Corruptum. Ita *Wak.* scripsit cum *Vat.*
Lambini et *Brit.* 3, cui proxime accedit
fragm. Vind. corruptum exhibens; ce-
teri omnes *corruptum*. At quum quintum
hexametri pedem amphimacer efficere
non possit, *Turnebus*, *Advers.* XXII,
19, conjecit *cruentum*, sœdaturum, in-
quinatum, quod omnes editt. vulg. oc-
cupavit, quia loci IV, 1033, et V, 1137,
favere videntur. Sed, quum codices ipai
hoc suadeant, consultius videtur sumere,
Lucretium, ut comicos haud raro, aphæ-
resin alterius consonæ hic aliquando sibi
indulxisse, quod eo magis licuit, quo
æpius antiquissimi Romani, omnino
geminatis consonantibus rarius usi, vo-
ces, serius constanter cum duplici *r*
scriptas, cum uno modo scripserunt,
et illud *r* finale præpositionis cum aliis
etiam in verbis compositis omiserunt.
Cf. *Quint. Inst. Or.* I, 7, 29, et *Gellius*
II, 17. *Forb.*

1135. *Quod*. Sic *Wakef.* cum *Brix.*
Ver. Ven. Ald. 1, haud dubie rectissime.
Non aliter enim *Lucretius*, V, 1032,
onstruit verbum *abuti*, ubi vide quæ
annotavimus. *Forb.*

1136. *Tentare recenti*; quod recentior
delatum insolita vi nos possit afficere.
Creech.

1137. *Hæc ratio quondam, etc.* Cele-
berrimam hanc pestis illius, ineunte
Peloponnesiaco bello Athenis grassatæ,
narrationem expressit *Noster* e *Thucy-*
dide II, 47-54. Vide etiam *Plutarch.* in
Pericle c. 34, et conf. similes pestis de-
scriptiones ap. *Virg.* G. III, 470-566;
Ovid. *Met.* VII, 523-613; *Lucan.* VI,
80-105; *Silius Ital.* XIV, 580-617.
Forb. — His 7 vs. prioribus docet pe-
stem illam Atheniensem ex iis causis,
quas dixit, advenisse. Peregrinæ autem
ferre semper est pestis; unde ait *Athe-*
niensibus contigisse ex Ægypto; *Thucy-*
dides tamen longioribus terris advolasse
scribit, nimirum ex Æthiopia, quæ est
supra Ægyptum. *F.* — *Mortifer æstus*,
affluxus corrupti aeris adveniens. Vel in-
tellige calidum afflatum, quia pestis
cœli æstu incandescit, ut innuit *Virgil.*
G. III, 479. Et hunc sensum confirmat
vs. 1140, quum ex Æthiopia malum
advenit. *Cf.* *Claudian.* de *Rapto Pros.*
III, 237.

1138. *Funestos reddidit*. I. e. fune-
ribus, sive cadaveribus, replevit. *W.*
— *Voces agros ac vias significant colo-*
nias suburbanas; urbem rursus, Athe-
nas ipsas. *W.*

1140. *Penitus*, e remotissimis re-
gionibus. — *Finibus*. Editores, *e finibus*,
libris vetustis venientibus.

Aera permensus multum, camposque natanteis,
Incubuit tandem populo Pandionis; omnes
Inde catervatim morbo mortique dabantur.

Principio, caput incensum fervore gerebant;
Et duplicibus oculis suffusa luce rubenteis.

1145

Sudabant etiam fauces, intrinsecus atræ,
Sanguine; et ulceribus vocis via sæpta coibat:
Atque, animi interpres, manabat lingua cruore,
Debilitata malis, motu gravis, aspera tactu.

Inde, ubi per fauces pectus complerat, et ipsum
Morbida vis in cor mæstum confluxerat ægreis;
Omnia tum vero vitæ claustra lababant.

Spiritus ore foras tetrum volvebat odorem,

1141. *Camposque natanteis*, maria et lacus; vs. 405. — Et lectissimis verbis malum, longissime et pedetentim veniens, felicique cum solertia, Noster depinxit *W*.

1142. *Populo Pandionis*. Fuit Pandion rex Athenarum. *F*. — Wāk. edidit e conjectura *populum Pandionis omnem*; *Inde*, etc. constructionem verbi *incumbere* cum accusativo defendens locis Plant. Cas. II, 4, 29, et Lucilii apud Nonium, IX, 19. Satis apte forsitan legatur *populo Pandionis omnis*, sc. mortifer æstus, sive morbus ipse; ut sensus sit *opari vi et pondere suo populo Atheniensium incubuit*. Quo pacto certe tantologia evitaretur qua locutio recepta, *omnes ... catervatim*, vix potest liberari. *Forb*. — Equidem vulgatam unice amplector; nam præterquam quod Noster hic rem exaggeratis verbis augere voluit, dici etiam potest aliquando fieri, ut morbus aliquis pueros tantum, vel senes, aut pecudes solummodo, quamquam *per catervas*, auferat: hæc autem pestis omnes omino *catervatim* abripit. En.

1044. *Principio caput*, etc. His 18 vs. varia ac præcipua indicat sympto-

mata et signa, quæ observabantur in iis, qui peste illa laborabant. *F*. — *Gerebant*, habebant; III, 1062.

1145. *Suffusa luce rubenteis*. I. æ. rubra luce suboriente, ac se spargente. Ita fere Q. Curtius IV, 10, 2: "Sanguinis colore suffuso". *W*.

1146. *Sudabant sanguine*, erupent erant, seu sanie manabant; cf. V, 1128.

1147. *Vocis via*. Sic Virg. *Æn*. VII, 534, *vocis iter*; coll. XI, 151.

1149. *Debilitata malis*, ulceribus languens, et læsa.

1151. *In cor*. Perspicue Lucretius hoc loco Græcos imitatus, *cpr* pro stomacho posuit. Thucyd. ἐς τὴν καρδίαν. *Lamb*. — Sequebatur videlicet omnium intestinorum convulsio, atque inde excretiones cum torminibus. *Creech*.

1152. *Vitæ claustra lababant*. Elegantior hac locutio, et translatio felicior, nusquam legitur. *W*.

1153. *Volvebat odorem*; IV, 677. — Hunc vs. et sequentem Creech. subiungendos censet versui 1149, quia sic, ordine apud Thucydidem melius servato, narratio ejus pressius declararetur, et omnia aptius convenirent. Sed quum for-

Rancida quo perolent projecta cadavera ritu :
 Atque animi prorsum vires totius, et omne 1155
 Languerat corpus, leti jam limine in ipso;
 Intolerabilibusque malis erat anxius angor
 Assidue comes, et gemitu commixta querela;
 Singultusque frequens noctem per sæpe diemque,
 Corripere assidue nervos et membra coactans, 1160
 Dissolvebat eos, defessos ante fatigans.

Nec nimio quoiquam posses ardore tueri
 Corporis in summo summam fervere partem;
 Sed potius tepidum manibus proponere tactum,
 Et simul, ulceribus quasi inustis, omne rubere 1165
 Corpus, ut est, per membra sacer quom diditur ignis.
 Intima pars hominum vero flagrabat ad ossa;

duis ille odor eo potissimum oriretur, quod morbus intimas etiam corporis partes invaserat, ad *vitali claustra* autem, quod præcedit, inprimis *spiritus* pertineat, hi versus aptissimo loco sunt positi. A Thucydidis autem ordine Lucretius aliquoties recessit. *Forb.*

1154. *Rancida*, putrida, corrupta. — *Projecta*, abjecta, inhumata.

1156. *Leti limine*; sic Virg. in *Cu-*
lice, 223; cf. supra I, 1105.

1157. *Malis*, corporis doloribus perpetuo adjuncta erat tristis animi *anxietas*. — *Anxius angor*; III, 1006.

1159. *Noctem per sæpe*. Sic magis placet, quam de vulgari ratione; conjunctis nimirum vocibus, *per sæpe*: et Lucretium sapit, sic solitum præpositionem de Græcorum consuetudine locare. *W.* — Cf. IV, 1023, etc.

1160. *Coactans corripere* (absolute), crebris convulsionibus contorquens; cf. vs. 1121.

1161. *Dissolvebat eos*: viribus utique propter artuum nervorumque relaxationem dissipatis. Enimvero mira verbo-

rum cumulatorum efficacia miserorum ærumnas incendit Noster, solita cum ubertate ac vigore phraseos, in quibus nemini secundus est. *W.*

1162. *Nec nimio quoiquam*, etc. His 15 vs. alia symptomata atque indicia notat Lucretius, quæ peste illa laborantibus accidebant. Inprimis autem ait extimas et extremas partes illorum nihil ad tactum fuisse calidas, sed tepidas tantum; non pallidas aut virides; sed subrubras, et pustulis parvis efflorescentes: internas autem ad ossa flagrasse. *F.* — *Tueri*, videre, vel sentire summam corporis alicujus partes nimio fervore incendi.

1163. *Corporis in summo*, in summitate, seu extremitate corporis; ad superficiem. Vel construe cum Lambino: summam corporis partem *in summo* sc. corpore; eodem sensu.

1166. *Sacer ignis* (vs. 661). Ejus generis, quod est subrubicandum, aut mixtum ex pallore et rubore; exasperatumque per pustulas continuas, quarum nulla altera major est, sed plurimæ perexiguæ: Celsus V, 28. *Greeck.*

Flagrabat stomacho flamma, ut fornacibus, intus :
 Nil adeo posses quoiquam leve tenueque membris
 Vortere in utilitatem : ad ventum et frigora semper, 1170
 In fluvios partim gelidos, ardentia morbo
 Membra dabant, nudum jacentes corpus in undas.
 Multei præcipientes lymphæis putealibus alte
 Inciderunt, ipso venientes ore patente :
 Insedabiliter sitis arida, corpora mersans, 1175
 Æquabat multum parveis humoribus imbrem.
 Nec requies erat ulla mali : defessa jacebant
 Corpora; mussabat tacito Medicina timore;

1168. *Flagrabat stomacho.* Pulchra hæc est et ornata amplificatio, omnia vividius depingens, et mori Lucretiano perquam consentanea. Demiror Lambinum et Fabrum, pro spurio totum versum ejicere cupientes. *W.*

1169. *Posses, ὅν ιδύωσθαι*, tutemet utique, si adfuisses. Editores, contra libros universos, *posset*. *Wak.* — *Membris*, in membrorum commodum, ad tegendum corpus.

1170. *Vortere in utilitatem*; dare quo uterentur; ideo nullam vestem, quantumvis levem et commodam, pati poterant. *Ed.* — *Semper*. Bentl. proponebat *partim*; sed probabilitate destituitur hæc emendatio. Ordo est : Semper dabant membra ad ventum, partim in fluvios. *W.*

1171. *In fluvios dabant*, præcipitant; *Virg. G. IV, 528.*

1173. *Multei*; opponitur τῷ *partim* vs. 1171. — *Lymphæis*. Sic plurimi codd. *Wak.* vero et *Eichst. e Lugd. 1, 2, Ver. recepere nymphis*. — Sed mirus ille orationis splendor huic loco minime convenire videtur; et vox *nymphæ* librariis altera quidem erat notior. De utriusque discrimine vide *Hand. ad Gronovii Diatr. I, p. 179. Orell.*

1174. *Venientes*, ipso ore patente et inhiante insilientes.

1175. *Corpora mersans*. *Faber* divinavit *vexans*; sane conjeceram *versans*. Nihil tamen mutatum malim : nam *mersans* potens est vocabulum, et lepide tacito respectu morbosos, se puteis proluentes, contuetur. Confer *Juvenal. X, 57*; *Horat. Epist. I, 1, 16. W.*

1176. *Æquabat*, etc. Efficiebat ut quantumvis larga aquæ copia præ nimio ardore aestuantium corporum exigua videretur. *Faber.*

1177. *Nec requies erat ulla mali*. Generaliter hæc verba accepissem de indefessa pestis per urbem grassatione, non rursus de singulorum morbosorum inquietis vexationibus, nisi Thucydidem interpretem habuissemus : ...καὶ ἡ ἀποπία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν, καὶ ἡ ἀγρυπνία, ἐπὶ ταῖς διὰ παντός : quæ similiter continuantur, ac series orationis Lucretianæ. *W.* — *Defessa jacebant Corpora*. I. e. homines moribundi prosternebantur, morbi doloribus exhausti. *W.*

1178. *Mussabat*. *Nonius* : « *Mussare* est depressa voce loqui quod celari vis ». — *Tacito Medicina timore*. Incomparabilis est prosopopœia; quam adæquare pauci, superavit nemo. *W.*

Quippe patentia quom totiens, ardentia morbis,
 Lumina vorsarent oculorum, expertia somno :
 Multaque præterea mortis tum signa dabantur.
 Perturbata animi mens in mœrore metuque;
 Triste supercilium; furiosus voltus, et acer;
 Sollicitæ porro plenæque sonoris aures;
 Creber spiritus, aut ingens, raroque coortus;
 Sudorisque madens per collum splendidus humos :
 Tenuia sputa, miauta, croci contacta colore,
 Salsaque, per fauceis raucas vix edita tussi.

1180

1186

1179. *Quippe patentia*, etc. Mussabat præ metu medicina; præsertim quum videret tot miseros perpetuis insomniis laborare; quod quidem futuræ mortis indicium erat. Sed alia quoque mortis indicia dabantur. Ed.

1180. *Expertia somno*; II, 1092.

1181. *Multaque præterea*, etc. His 14 vs. memorat plura alia mortis signa, quæ contingebant iis, qui peste hac tenebantur: quæ desumit poeta ex Hippocrate in Prognost. Neque enim sunt apud Thucydidem. F.

1182. *Animi mens*; III, 615; IV, 760.

1184. *Sollicite*. Aures sonoris, ut mentes curis, plenæ *sollicitæ* dicuntur. Creech.

1185. *Ingens*. Insolentior locutio pro *multus*. Wak. — Immo *ingens* opponitur tamen *creber*, et explicatur per verba *raroque coortus*. Est igitur gravis et profunda et infrequens anhelatio, vel, ut ait Virg. G. III, 505, quem tamen Wak. citat, « attractus ab alto spiritus ». Ed.

1186. *Sudorisque madens*, etc. Sudores frigidi per caput et collum sunt letales, inquit Hippocrates in Prognost. Lamb. — *Splendidus*, albus. — Εὐκταρ hoc modo Virgilius extulit ad Georg. III, 564: « immanes eleſtia sudor Membra sequebatur, etc. » Verum enip

Lucretius ornatio est et elegantior: et epitheton illud *splendidus* ad oculos spectantis luculenter provocat. W. — *Humos*; cf. ad vs. 1131.

1187. *Tenuia sputa*, etc. Sputum flavum, aut rufum, aut quod multaque tussim præbeat, et minutam, neque admodum concretum, deterius est, inquit Hippocrates ibid. Lamb. — *Croci contacta colore*. Id est, croci coloris: ex contactu enim coloris alicujus, contrahitur color. Lamb. — Sic Wakef. cum plurimis optimis codd. cui lectioni præter locos Celsi II, 24, et Virg. G. III, 403, a Wakef. allatos, favet Lucretius ipse, II, 853, coll. I, 937; IV, 9, 13, 22. Vulgo *contincta*, quod jam Bentl. damnavit. Forb.

1188. *Raucas*. Wak. correxit *rauca tussa*. — At quamquam concedo, epitheton raucitatis ad tussim et ad fauces plane eodem modo quadrare, idem tamen contendo, illam vocem multo facilius hoc prædicato carere, quam alteram, quæ, quum per æ sit consentaneum, sputum tussi non nisi per fauces gravi ponere, si *rauca* cum *tussi* conjungeretur, prorsus superfluum esset et languidum additamentum. Contra si legitur *per fauces raucas*, his verbis ipsa continetur causa, cur *vix* tantum sputum edi potuerit. Forb.

In manibus vero nervei trahere, et tremere artus;
 A pedibusque minutatim succedere frigus 1190
 Non dubitabat : item, ad supremum denique tempus,
 Compressæ nares, nasi primoris acumen
 Tenue; cavatæ oculi; cava tempora; frigida pellis
 Duraque; in ore jacens rictum; frons tenta minebat :
 Nec nimio rigida post artus morte jacebant; 1195
 Octavoque fere candenti lumine solis,
 Aut etiam nona reddebant lampade vitam.
 Quorum si quis, ut est, vitarat funera leti,

1189. *Trahere et tremere.* Editores, spreta librorum veterum sanctitate, ex ingenio rescripsere *trahere, tremere*; ne-scientes quoque scilicet, Lucretium ver-bis absolute positus abundare. Reddeas ad I, 398. *W.*

1191. *Non dubitabat*; vide not. ad vs. 1071. — *Ad supremum tempus*, τῷ ὅρατι ἰσχυράτης i. e. sub instantissimi periculi tempore, vel mortis appropin-quantis hora. *W.*

1192. *Nares, nasi.* Dæ voces idem valent, nisi quod τὸ *nares* sequæ de ho-minibus ac *brutis* adhiberi videatur, *nasus* autem ad homines potissimum re-ferri. Ceterum, lucem Lucretio commo-dabit Celsi locus, De med. II, 6 : « *Ad ultimum vero jam ventum esse testantur nares acutæ, collapsa tempora, oculi concavi, frigidae languidæque aures, et imis partibus leniter veræ; cutis circa frontem dura et intenta*; color aut niger, aut perpallidus, etc. » *W.*

1194. *In ore jacens rictum.* Sic ob codd. auctoritatem locus mihi consti-tuendus videbatur, quem tamen paullo insolentius scriptum esse non nego. *Ri-ctum* autem, a *ringo* derivatum (cf. V, 1063), est hiatus oris, ob æstum inter-nam et dolores aperti et distorti; quod quam *premendo* quasi in ore seu vultu *jacens* dicitur, vix offendere potest re-

cordantem, alibi etiam, v. c. II, 318 et 518, verbum *jacens* pro simplici *esse*, vel *positum esse* a nostro adhiberi. Quantum vero valeat hujus rei commemo-ratio ad sœditatem et tristitiæ ima-ginis augendam, vel me non monente, quisque facile intelligit. *Forb.* — Vide *Disq.* var. — *Minebat.* I. e. eminebat, quia *cava tempora* erant; v. ad vs. 568.

1195. *Nec nimio post, nec multo post*; nam octavo fere aut nono morbi die moriebantur. — *Artus.* Sic Wakef. e plurimis libris; Lamb. *strati*, quod vulg. editt. servaverant. — *Rigida morte jacebant.* I. e. inutiles fiebant et igna-væ, geluque mortis rigescentes, eæ membrorum commissuræ, quæ solebant esse mobilissimæ, et hominibus vel præ-cipua agilitatis causa. *IV.*

1196. *Octavo.* Facilitas metri videtur hanc varietatem vocis *Octavo*, quod mir-ror, poetæ peperissæ; nam sic aliter rem exposuit historicus: διὰ ὀκταίρου τοῦ πλεί-στοι ἐννέατοι καὶ ἑξήματαί ὑπὸ τοῦ ἐνός καύματος. *W.*

1197. *Reddebant.* Pariter Virgil. G. III, 496. *Reddunt* autem, redonant, re-mittunt in illum æthera, unde primum, spiritum haurientes, vitam suam arces-siverint. *W.*

1198. *Ut est*; ut est aliquis qui effu-git; vel, ut verum est, aliquis effugiasce.

Visceribus tetrīs, et nigra proluvie alvi;
 Posterius tamen hunc tabes letumque manebat : 1200
 Aut etiam multus capitis cum sæpe dolore
 Corruptus sanguis expletis naribus ibat;
 Huc hominis totæ vires corpusque fluebat.

Profluvium porro qui tetri sanguinis acre
 Exierat, tamen in nervos huic morbus et artus 1205
 Ibat, et in parteis genitales corporis ipsas :
 Et graviter partim metuentes limina leti
 Vivebant, ferro privati parte virili;
 Et manibus sine nonnulli pedibusque manebant
 In vita tamen; et perdebant lumina partim : 1210
 Usque adeo mortis metus heis incusserat acer!
 Atque etiam quosdam cepere obliviam rerum
 Cunctarum, neque se possent cognoscere ut ipsei.

Multaque humi quom inhumata jacerent corpora supra

Lamb. — *Vitarat funera leti*; non statim elatus fuerat morte properata.

1199. *Visceribus tetrīs*; quia, ut ait Thucyd., morbus descendisset in alvum, et ulcera tetra ei ingenerata fuissent, simulque profluvium alvi immoderatum accessisset. — *Nigra*; vs. 1204.

1200. *Tabes letumque*. I. e. *letum ex tabe*; adeo ut, si mortem properatam effugerent, tabescerent saltem atque macie consumerentur exinaniti (ut cum Orosio loquar, similem materiam agitante, in Hist. III, 4); corporibus paulatim defluentibus et amissis. *W.*

1202. *Expletis*. De suo nobis editores commenti sunt *plenis ex*: indoctissime. Nam, si de metro vererentur, nec vim hujusce cæsurae satis tenebant, nec veterum poetarum consuetudinem callebant, posteriorem syllabam in *sanguis* sæpius porrigentium, quam similiter terminatam in quavis alia demum dictione: si timerent rursus de constructione, Virgilius meliora docuisset potue-

rat in parallelo loco, Georg. III, 507, "*et naribus ater Sanguis*". *W.*

1203. *Huc*, ista via, *vires corpusque*, id est, vires corporis effluebant; vide not. ad I, 810.

1205. *Exierat*, aufugerat, vitaverat; sic vs. 1216, et V, 1329.

1207. *Et graviter partim*. Et vehementer mortem timentes, partim ut vitam servarent, genitalia sibi abscindi passi erant; pars manus aut pedes, pars oculos amiserant. *En.*

1209. *Manibus sine*; cf. vs. 1159.

1211. *Incusserat*. Id est, se incusserrat, vel incussus erat, absolute positum, ut apud nostrum sæpiissime; v. c. supra vs. 595. Sic autem Hav. e plurimis libris: vulgo *incesserat*, ex Lambini conjectura. *Forb.*

1213. *Neque se*, etc. Ita ut se quoque ipsi non cognoscerent.—Inquirat causam ejus rei Camerarius Problem. 7, Part. IV, Facis Crit. p. 11.

1214. *Multaque humi*, etc. His 10

Corporibus, tamen alituum genus atque ferarum 1215
 Aut procul absiliebat, ut acrem exiret odorem;
 Aut, ubi gustarat, languebat morte propinqua.

Nec tamen omnino temere ollis solibus ulla
 Comparebat avis, nec noxia secla ferarum
 Exhibant sylvis; languebant pleraque morbo, 1220
 Et moriebantur: cum primis fida canum vis
 Strata viis animam ponebat in omnibus ægre:
 Extorquebat enim vitam vis morbida membris.

Incomitata rapi certabant funera vasta.
 Nec ratio remedii communis certa dabatur: 1225
 Nam, quod ali dederat vitaleis aeris auras

vs. notat quanta fuerit putredo illius pestilentie; siquidem aves et feræ, sed canes præsertim, qui ex cadaveribus degustassent, subito morerentur. *F.* — *Supra.* Heinsius, *Advers.* p. 510, emendat *scapta*; sed malim equidem *tò supra* intelligere fungi officio cognati sui *super*, quamvis aliud exemplum non sit ad manum, quam lectionem arbitariam cum membranarum unanimi scriptura leviter commutare. *W.* — Id est, *superjacerent* corporibus; ut intelligamus verbum compositum esse divisum. *L.*

1215. *Alituum genus atque ferarum.* Similia his multi narravere, quos apponere longum esset, et proposito alienum. Vide modo Nicand. *Ther.* 406; Jul. Obs. De prodigg. cap. LXV, et ibi Schefserum; Ovid. *Mét.* VII, 545-552; Stat. *Theb.* I, 624, et XII, 565. *W.*

1216. *Exiret*, evitaret; vs. 1205.

1218. *Ollis solibus*, illis diebus, illo tempore; ut apud poetas Latinos haud raro.

1219. *Comparebat avis.* Vel ipsa morbo laborans scilicet, vel carnibus etiam pestiferis devoratis consumpta. *W.* — *Noxia secla ferarum*, ἐνὶ πόντῳ τὰ σαρκοφάγα; quæ lectio, a Wak. recepta,

mihî quidem unice vera videtur. Si vero *noctibus* (vulg. lect.) vera scriptura fuisset, quis librarius eam correxisset? inprimis quum *solibus* præcesserit, in quibus verbis librarii haud dubie pulchram antithesin invenissent, ut vere invenerunt Lamb. et Haverc. *Forb.* — Orell. *tristia*, quod nititur auctoritate Macrobi.

1221. *Cum primis*; I, 131. — *Fida canum vis*; IV, 683; coll. V, 862.

1222. *Ægre*, valde reluctata, et cum laboriosissimo anhelitu, propter morbi violentiam; uti statim declaratur. *W.* — Vulgo *ægram*, sed contra meliores libros.

1224. *Rapi certabant.* His signatis vocibus invereconda vespillonum festinantium ob funerum multitudinem clarissime depingitur; propinquis interea et amicis, acriore cura donitis, ritus supremos non peragentibus. *W.* — *Funera vasta.* Nove dictum videtur pro *funera multa*: vide nos ad V, 1289. *Wak.*

1225. *Remedii*; vide not. ad vs. 674.

1226. *Alii* sive *alii*, lectio est omnium librorum. Vulgo cum Macrobio legitur *alts*; quod quum «orationis concinnitas valde commendet» (cf. vs. 1228), Nobilius servavit. *Forb.* — *Vitaleis aeris au-*

Volvere in ore licere, et cœli templa tueri,
Hoc aliis erat exitio, letumque parabat.

Illud in his rebus miserandum et magnoperè unum
Ærumnabile erat, quod, ubi se quisque videbat
Implicitum morbo, morti damnatus ut esset,
Deficiens animo, mœsto cum corde jacebat,
Funera respectans, animam et mittebat ibidem.

Quippe etenim nullo cessabant tempore apisci
Ex aliis alios avidi contagia morbi,
Lanigeras tamquam pecudes, et bucera secla :
Idque vel in primis cumulabat funere funus.

ras. Redi sis V, 225, i. e. uno verbo, *cœtheris auras*, quibus vescimur mortales; vide Virg. *Æn.* I, 546. *W.*

1227. *Volvere in ore licere.* Quod dederat ut liceret animam e cœlo ducere, et spirare, etc. — *Et cœli templa tueri.* Phrasin Homeream exornavit, quam Lambinus apposuit, *Odyss.* X, 498: ὁρᾶν φάος ἡλίου. *W.*

1228. *Hoc erat exitio*; Virg. *Georg.* III, 511.

1229. *Et magnopere unum.* Sic plurimi libri, et omnes editores post Lambinum præter Wak. qui Poor. Cant. et veteram edd. auctoritate copulam et delevit, ut sensus sit: « Eam ærumnam inter omnes, quæ morbum comitarentur, maxima miseratione dignam putavisses; » quod probare nequeo. *Forb.*

1231. *Morti damnatus.* De hac constructione verbi *damnare* cum tertio casu conf. Ruddim. *Inst. Gr.* II, p. 166, not. 39. *Forb.* — *Ut esset*; pro pleno ut si; vide vs. 152, 760.

1232. *Cum corde*; cf. ad I, 288. Wak. autem, ne constructio labasceret, ut ipse ait, reposuit *quom*, et in versu sequente copulam et omisit, recte a *Forb.* desertus. En. — *Jacebat*, decumbebat, jam non se movere valebat, mortuum

expectans, et quasi proximam respiciens ? En.

1233. *Animam et mittebat.* Sic edimus cum omnibus, ut videtur, Lambini codd. Junt. et Ald. 2, quos etiam vulg. editt. Eichst. et Nobbius sequuti sunt. Wak. e Lugd. 1, Cant. et Vind. recepit *animam immittebat*, quod satis mire sic interpretatur: « vitam in hac mœstitia ponebat, et in perpetua funeris appropinquantis cogitatione ». Mihi potius hæc scriptura merus error librarium videtur. Præterea vero et sensu lectio a nobis recepta magis commendatur, qui hic est: « quisque, ubi primum morbo se implicitum sensit, statim desperans, utpote qui certæ morti jam destinatus esset, collapsus atque sic, nullo auxilio dato acceptove, in ipso illo loco, quo primum se stravit, mortuus est ». *Forb.*

1234. *Quippe etenim, etc.* Quippe etenim contagia morbi avidi non cessabant alios ex aliis *apisci*, i. e. adipisci et corripere. Thucyd. ἔτερος ἀπ' ἑτέρου μεταπείσας ἀναγκάζοντες, « alter ab alterius curatione morbum contrahentes », ὥστε τὰ πρόβατα θύνατον, « tamquam pecudes moriebantur ». *L.*

1236. *Bucera secla*; V, 864.

Nam, quæquomque suos fugitabant visere ad ægros,
 Vitai nimium cupidos mortisque timenteis
 Pœnibat paullo post turpi morte malaque,
 Desertos, opis experteis, Incuria mactans.
 Quæ fuerant autem præsto, contagibus ibant
 Atque labore, pudor quem tum cogebat obire,
 Blandaue lassorum vox, mixta voce querelæ:
 Optumus hoc leti genus ergo quisque subibat.

1240

1245

Inque aliis alium, populum sepelire suorum
 Certantes, lacrumis lassei luctuque redibant.
 Inde, bonam partem, in lectum mœrore dabantur :

1238. *Visere ad*; cf. II, 359. — Sic reposuerat Lambinus, provocans ad Terent. Hec. I, 2, 114; II, 1, 40; Plaut. Capt. IV, 2, 113, et alios. Variis modis in proclivi est hunc versum tentare, et docti tentaverunt: sed nihil vulgaris facilius est, aut quod scriptoris codicum minus discrepet; ne dicam, disertio testimonio saltem membranarum Ω esse acquiescendum. W.

1239. *Cupidos*. Sic omnes, omne genus, libri; sed ex arbitrio tamen editores reposuere *cupidi*, ignoratæ constructionis jure postulandi. Sensus est: « Incuria, miseras in victimas officio popæ fauens, punibat eos, nimium cupidos vitæ, quicumque fugitabant ad ægros visere ». Et locus est egregio artificio elaboratus, et singulari sublimitate; translationem continuans, quam superior ad vs. 1236, ingressus est poeta. Wak.

1240. *Pœnibat*, pro *punibat*, puniebat; I, 30.

1241. *Mactans*. I. e. immolans; ἱερώδου, ὁφρῆδου. Verbum *sacrificale*; adeoque *Incuriæ*, personam sacerdotis gerenti, pulchre convenit. W.

1242. *Quæ fuerant præsto*, qui ad curandos peste correptos accesserant.

F. — Contagibus ibant. I. e. abibant, peribant; eleganter et erudite. Vide ad III, 525. W.

1243. *Quem obire*. I. e. quem laborem tum cogebat subire pudor. Lamb. — Verissime: aliter enim rō obire, sic sine substantivo positum, potuisset solummodo, *mori*; ut alibi sæpe. W.

1244. *Lassorum*, ægrorum, languentium blandæ preces.

1246. *Inque aliis alium*, etc. Locum sic vere Pius interpretatus est: « Et, certatim satagentes multitudinem suorum, alterum post alterum, sepeliendo, domum repedabant; lugendo defessi ac lacrymando ». *Populum* igitur capias oportet pro *copiam quamvis* absolute, vel *multitudinem*: de qua dictionis potestate, consulenda sunt omnino, quæ doctissime collata sunt Berneggero Gronovioque, ad Justin. X, 1, 6. Wak. — Licet vero etiam cum Creechio et Knebelio verba sic conjungere: *Alium populum*, id est, multitudinem, suorum post alium inter alios jam humatos sepelire certantes, etc. Forb.

1248. *Bonam partem*; III, 64, et mox vs. 1258. — *In lectum*. Poor. Ald. 1, 2, Bon. *in lectum*, quod immerito Wak. præferendum censet. Lucretius

Nec poterat quisquam reperiri, quem neque morbus,
Nec mors, nec luctus tentaret tempore tali.

1250

Præterea jam pastor et armentarius omnis,
Et robustus item curvi moderator aratri,
Languēbat; penitusque casa contrusa jacebant
Corpora, paupertate et morbo dedita morti.
Exanimis pueris super exanimata parentum
Corpora nonnumquam posses retroque videre
Matribus et patribus natos super edere vitam.

1255

Nec minumam partem ex agris mæros is in urbem
Confluxit; languens quem contulit agricolarum
Copia, conveniens ex omni morbida parte.
Omnia condebant loca tectaque; quo magis æstus

1260

enim, ut satis apparet ex sequentibus, non vult dicere, luctu et mœrore omnes statim mortuos, sed morbo tantum correptos esse. *Forb.*

1249. *Nec poterat quisquam.* Hoc dicit noster, neminem fuisse, quin, si minus ipse foret mortuus, vel ægrotaret, vel quempiam ex consanguineis et propinquis ægrotantem, mortuumve, compleretur. *W.*

1250. *Tentaret.* I. e. aggrediretur. Redi sis V, 347. Sic alibi Lucretius, et alii. Si malis, efficaciorē sensum poteris dictioni assignare, *percelleret* utique; de quo nos ad I, 13. *W.* — *Tempore tali*, in tanta calamitate.

1251. *Præterea jam pastor, etc.* Postquam Poeta tragicam urbis Athenarum conditionem ob oculos posuit, his 20 vs. inducit modo in scenam armentarios, pastores, et colonos, qui sævisima peste saucii, cunctarum rerum egeni, consilii præsertim inopes, manus dabant, angustaque casa conclusi, cætervatim moriebantur, fame lueque confecti. *F.* — *Armentarius*; Virg. Georg. III, 344.

1252. *Et robustus item, etc.* V, 931.

1253. *Casa contrusa*, in casis coniecta, coarctata. Creech. sensu nimis quæsito: «homines rure abditī, et casas incolentes».

1255. *Exanimis pueris super.* Anastrophe, super exanimis pueris; ut mox vs. 1257, *patribus super*, cf. 1159.

1257. *Edere vitam*; ut Ovid. Fast. VI, 745, et Epist. IX, 62, ubi videas Burmannum. *W.*

1258. *Minumam partem*; vs. 1248. — *Mæros is.* Forb. maluit legere *mæror*, quæ est codd. scriptura, ut per licentiam ultima syllaba producat. Nos tamen Wak. sequi maluimus, præsertim quum vs. 1131, nihil tamen poscente metro, *ægros*, non *ægros* scriptum fuerit. Ed.

1259. *Languens*, scil. morbo, ut plene dixit vs. 1220.

1260. *Parte.* Sic Wak. ex omnibus libris; vulgo *parti*.

1261. *Condebant.* Wak. qui majorem distinctionem post *copia*, comma vero post *parte* posuit, verba *copia agr. cond. loca tectaque* per inversionem poeticam dicta putat pro *loca condebant copiam agricol.*; quod durius videtur. Melius

Confertos ita acervatim Mors accumulabat.

Multa siti prostrata viam per, proque voluta
Corpora, silanos ad aquarum strata, jacebant,
Interclusa anima nimia ab dulcedine aquarum: 1265
Multaque per populi passim loca prompta viasque
Languida semianimo cum corpore membra videres,
Horrida pædore, et paunis cooperta, perire
Corporis illuvie: pellis super ossibus una,
Visceribus tetris prope jam sordique sepulta. 1270

Omnia denique sancta Deum delubra replebat
Corporibus Mors exanimis, onerataque passim
Cuncta cadaveribus cœlestum templa manebant;

Richst. post *parte* punctum servavit, ut *loca tectaque* subjectum efficiant sequentis sententiae, in qua pronomen *eam* cogitatione supplendum est. *Forb.* — Orationis tamen cursus, si recte sentio, postulare videtur, ut intelligas: «ii enim omnia loca cooperiebant et replebant»; potiusquam: «omnia loca hanc copiam continebant». Atque, ni fallor, illo sensu major copia significatur. Ed.

1262. *Confertos ita*; eoque magis tam densos hominum fluctus et undantem multitudinem mors in acervos et cumulum congregabat. Hæc est codicum omnium lectio (vide *Disq. var.*); quæ quum facile explicari possit, nolui viros doctos auscultare, alios aliter suadentes. Apprimæ autem comparant Livium, III, 6. Ed.

1263. *Viam per*; vs. 1255. — *Proque voluta*; et provoluta: *provolvere* autem est palam et in loco publico, vel porrotenus volvere. *Lamb.*

1264. *Silanos*, fontes salientes, qui aquam ex personis quas Tullios, Marস্যas, *Silanos*, etc. dixere, ejaculantur. *Gerner.* — De his *Silanis* Orellius confertur jubeat Visconti Mus. Pio-Clem. I, p. 217, 219 ed. Mediol.

1265. *Interclusa anima*, etc. Intercluso et extincto spiritu præ nimia aquarum cupiditate.

1266. *Per populi p. loca*, etc. H. e. in promptu et aperto posita et jacentia membra, homines, per loca publica, per publicas vias.

1267. *Cum corpore*; vs. 1232; vulgo *tum*; minus bene.

1268. *Horrida pædore*. I. e. scabra, aspera, ob superficiem sordibus obductam. *W.* — *Pannis cooperta*; nam pauperrimi rustici sese in urbem receperant. *Cr.*

1270. *Visceribus*. Editores male feriati, atque de suo rursus nobis ingerunt illud *Ulcerebus* (cf. vs. 1199). Nimirum, *Visceribus sordique sepulta* exquisitissima est et efficacissima locutio poetica, pro «pelle visceribus inuistis consolidatisque obruta et dispersita». *Wak.* — *Sordi*. De hac forma, alias non occurrente, vide Ruddim. *Inst. Gr. I*, p. 130, not. 85, et Schneid. *Gr. Lat. II*, p. 231. *Forb.*

1272. *Onerataque*. Convenerant videlicet ibi, vel ut incubarent solo pro recipienda sanitate, vel quia alibi tam patens locus non esset. *Hav.*

Hospitibus loca quæ complerant ædituentes.

Nec jam religio Divom, neque numina, magni
Pendebantur; enim præsens dolor exsuperabat.

1275

Nec mos ille sepulturæ remanebat in urbe,
Quo pius hic populus semper consuerat humari:
Perturbatus enim totus repedabat, et unus

Quisque suum pro re consortem mœstus humabat. 1280

Multaque res subita et paupertas horrida suasit;

1274. *Hospitibus loca, etc.* Quæ loca ædituentes, i. e. æditai seu æditimi, complerant hospitibus, i. e. rusticis et agricolis. Gell. XII, 10 profert hunc locum. *Lamb.*

1276. *Enim.* In hoc versu interponendo plurimos editores sequutus sum. Lambinus tamen, Wak. et Nobbius sic distinguunt: *Pendebantur enim: præsens, etc.* *Enim* vero interdum sententiam incipere constat. Orellius laudat Oudend. ad Apul. Met. IV, 69, p. 255, ubi plures viros doctos hac de re disserentes reperies commemoratos, quibus adde Gronovios ad Liv. XXXIV, 32, et Cic. ad Att. IV, 12. *Forb.*

1277. *Mos sepulturæ.* Morem illum, quo Athenienses olim in sepeliendis corporibus utebantur, exposuit Nardius; cujus Animadversionem in fine hujus libri exscribere operæ pretium duximus. *Ed.*

1278. *Pius.* Erant scilicet δεισιδαιμονιστοί, et superstitionibus, omne genus, scrupulosius addicti, Athenienses: quo nomine S. Paulus eos merito taxavit in Act. Apost. XVII, 22: quem locum nos illustravimus in Silv. Crit. V, p. 109. Summa nimirum necesse est fuisse illius calamitatis acerbitas, quæ propensissimas religiones vel negligendas esse, vel profanandas etiam, effecerit. *W.*

1279. *Totus; scil. populus.* — *Repedabat.* Id est, discursabat, ultro ci-

troque pedes versabat: hinc autem tam latam notionem vox illa et alios plures consimili forma tacite complectuntur, quia necesse est, ut ille, qui *retro* pedem moveat, prius *porro* tulerit. *W.* — Nobbius tamen vulgarium editionum *trepidabat* defendit. — *Repedare* est enim ἀναποδῆσαι, seu pedem referre, id est, reverti. Quod dubium est, an sic de metu vel anxietate non dicatur: de terrore crediderim; nam qui repente terretur, pedem referre solet. Sed hoc loco populus continuo metu teneri, et quid faciat, sibi parum consulere, sive in summa anxietate huc illuc cursitare, hoc est, *perturbatus trepidare* dicitur. *Repedare* autem verbum, a sequioribus scriptoribus rursus frequentari solitum (vide Gœrenz. ad Cic. De legg. III, 8), a librario, gnaro prisci sermonis, ejus Lucretio tribuendi studioso, margini adscriptum in codices migrare facillime potuit. *Nobb.*

1280. *Pro re, pro viribus, pro opibus,* prout quisque poterat. — *Consortem,* amicam, socium.

1281. *Multaque res subita, etc.* Et multa male suasit ista calamitas quæ inopinantes et imparatos oppresserat. Cic. ad Famil. X, 16, 2: « in rebus tam subitis tamque angustis ». Alii aliter legunt. Vide Disq. var. — *Paupertas horrida,* tristis, horrenda; vel omnium egenis ideoque sordida, acabra, ut vs. 1268.

Namque suos consanguineos aliena rogorum
 Insuper exstructa ingenti clamore locabant,
 Subdebantque facis; multo cum sanguine sæpe
 Rixantes potius, quam corpora desererentur.

1285

1282. *Namque suos consanguineos*, etc. Hujus loci sententia hæc est: Nam suos consanguineos locabant cum ingenti clamore « super aliena rogorum exstructa »: i. e. super eos rogos exstructos, qui erant alieni, i. e. non sui. *Exstructa rogorum* autem sic dictum, ut illa « sæpta domorum », I, 490. *Lamb.*

1285. *Rixantes potius*, etc. Cum his committas Ovid. Met. VII, 609; Senec. Œd. 64, gemellos locos. *W.* — Malum istud quod Lucretius tam diserte post Thucydidem depinxit, non semel ex illo tempore in Europæ gentes debacchatum est. Hinc multi recentiorum eandem rem tractavere; sed nobis satis erit quosdam

e nostratibus in exemplum asferre. Cf. igitur (præter BARTHELEMY, *Voyage du jeune Anacharsis*, Introd. part. II, sect. 3), DELILLE, *les trois Règles*, lib. II; MILLEVOYE, *Belzunce ou la peste de Marseille, et la mort de Rotrou*; BARTHELEMY et MÉRY, *Napoléon en Égypte*, lib. VII; DE LAMARTINE, *Jocelyn*, 9e époque, t. II, p. 222 sqq. Ceterum nostra quoque ætas non terribilem minus pestem (*le choléra*), ex Oriente pariter *penitus venientem*, et per omnes populos *catervatim* funera circumferentem tulit et exhorruit, quum ipsa etiam *mussaret tacito medicina timore*. *Ed.*

IN LIBRUM SEXTUM

DISQUISITIONES VARIAE.

1. *Frugiparos*, Wak. restituit e Lugd. 1, 2 codd. præstantissimis. Vulgo *frugiferos*, ut reliqui libri. *Forb.*

6. *Omnia veridico qui quondam*. Quum haberet hoc Epicurus, quod se unum verum vidisse, maximis erroribus animos hominum liberasse gloriaretur, ceteros cæcos fuisse diceret; tum Epicurei unum Epicurum laudabant, ceteros contemnebant. Sed hanc Epicuri arrogantiam, ceteramque ejus inscitiam atque inscientiam multis verbis, iisque aculeatis-
simis, exagitat Cleomedes lib. II Κυκλκ. θεωρ. *Lamb.*

7. *Et extincti*. Brit. 3 *et extinctu*, Brit. 1 *inextincta*; quare Wak. legendum censet *in extinctu*, id est, in obitu, vel post mortem: aut *inextincti*, viventis post extinctionem etiam, propter famam-inventorum. Neutra mutatione opus videtur. *Forb.*

10. *Omnia jam*. Hunc versum sequenti postposuere, vivorum audacissimi, Lucretiani editores, reclamantibus exemplis universis. Ordinem doctiorem, et ποιητικώτερον, similiter alibi invertere boni viri non erubere: redi ad II, 5. *Wak.*

11. *Et per quæ*. Retinui cum Eichst. et Orell. vulgarem lectionem quam Wak. e Ver. et Ven. mutavit in *pro quo*, dubius tamen annon fortasse melior sit Bodl. Vind. Poor. lectio *et pro qua*, id est, cujus viæ respectu. *Forb.* — Versum delet Lambinus, quoniam *Vitam tutam consistere* nullo modo dici potest. Vix tamen a me impetrare possum quin credam Lucretium scripsisse *consistere*: ista enim vox Epicuro propria, qui ἡδονὴν καταστηματατικὴν τοῦ σώματος, et non solum ἡδονὴν ἐν τῇ κινήσει agnovit. Vide Epicuri Epist. ad Pythoclem. *Creech.* — *Consistere* a veteri scriptore nove usurpatum est, pro constituere et reddere, ut et Terent. Phorm. I, 4: «Quam insistam viam?» pro, quam instituam viam? scribit et Livius lib. I ab Urbe cond. *subsistere feras* pro excipere et sustinere. *Consistere* igitur dixit, ut si Græce καταστήσαι dixisset. Hæc Turnebus, cui adsentior. *Hav.* — Versum suspectum habet Orell. et uncis includit.

IN LIBRUM SEXTUM DISQ. VARIE. 245

12. *Divitiis*. Sic omnes fere libri, quos cum vulgatis edd. sequutus sum. Wak. e solis Ver. Ven. *divitias* : sed *homines effluunt divitias* profecto non est latinum, *Forb.*

13. *Excellere*. Wak. et Eichst. e 3 codd. *extollere*; sed *divitiæ* neminem extollunt bona natorum fama, juxta Wakef. lectionem. Minus etiam *extollere* convenit lect. *divitiis*, quum significationem verbi medii habere nequeat. *Orell.*

15 sq. *Atque animi ingratis*, etc. Lamb. ex duobus his versibus, qui in eandem vocem exeunt, facinore admodum audaci hunc unum fecit : « atque animum infestis cogi servire querelis » ; quem omnes vulg. edd. propagarunt. *Forb.*

19. *Collata*. Ita codd., edd. vett.; quod quum probabili explicatione defendi possit, Bentleii tmesin *con læta* (id est, læta convenient) recipere ausus non sum cum Wak. et Eichst. *Orell.* — Non enim tam perditæ, opinor, tmeses amavit Lucretius, ut et binas uno versu usurpare, et præpositionem *con*, plus unica interjecta voce, a verbo suo separare unquam in animum suum induxerit. Recte alii, quos inter annotator noster marginalis, ad quæstionem illam a Fabro motam, locum ita construunt : Et quæcumque commoda foris collata venirent. *Preig.*

25. *Cupedinis*. Wak. ex uno cod. Lactantii (cum quo tamen Lugd. 2, collatt. Heinsii, varr. lectt. Juntinæ *torpedinis* præbentes, conspirant) edidit *turpedinis*.

30. *Quod flueret naturali*. Quum in cod. Vaticano, Bertiniano, et Memmiano, scriptum reperissem, « Quod flueret naturali, varieque volaret » : ego *naturæ vi* reposui, in ceteris codices manuscr. sequutus. Vulgati habent, « Quod flueret naturali viro, atque veniret ». *Lamb.* — Sed ad Lucretii mentem aditum tentemus ; ratio fortasse conatum nostrum adjutabit. Sic igitur proponit et partitur poeta : « Quidquid mali est in rebus mortalibus, id omne vel a casu est, vel a natura profuit ; et, quantacumque malorum, cladium, calamitatumque agmina percuseas, ea nusquam referenda fuerint, quam ad illa duo capita. Nam præter casum et naturam, quo confugies alio ? quid erit tertium ? ». Deus, inquires ; sed nihil ad Epicurum : Epicuri Deus, ut ingeniose bis terve a Tertulliano dictum fuit, *pæne nemo est*. Hinc itaque jam intelligis clarissimi Lambini emendationem stare haudquaquam posse. Dein, quod perquam foret vitiosum, in hoc ipso versu diceret Lucretius, quod in sequenti tantum dici debuit, « Seu casu, seu vi, quod sic natura parasset ». Sed cur ea mala, quæ naturalia sint, vi fieri dicit ? Nimirum lex naturæ, necessitas naturæ, fœdera naturæ, vis est, quam eluctari,

quamque eludere non possis; itaque scribit, « vi, quod sic natura parasset »; quia nempe ita res nostræ a natura comparatæ fuerunt, ut multa humani generis conditioni annexa incommoda sint, etc. Legendum autem arbitror, « Quod fluere permanenter », vel *permutatim*. — Hæc quidem acute Faber, si opus foret isto acumine. E quonam codice *permanenter*, vel *permutatim* effingi potest? igitur deleatur iste versus, et sane abesse potest. *Creech*. — Sensum planum, perspicuum, et quod caput rei est, Lucretio dignum suppeditabit, nisi vehementer fallor, id quod in Var. Lect. Is. Vossio acceptum referri videmus: « Quod fuerit fortunai ». Scribo, et distingo: « Quod fluere fortunai varieque volaret Seu casu, seu vi, quod sic natura parasset ». Ut sit sensus: malum, quod seu casu, seu vi fortunæ fluere, varieque volaret, et inter mortales passim vagaretur, etc. *Preig*.

43. *Et quoniam docui*, etc. In hoc loco quam maxime offendimus. Non enim repetitiones tantum, huic loco larga manu adpersæ, quarum duas, vss. 56-66, et vss. 87-91 conspicuas, mox tractabimus; tertiam vero vs. 35-41 contentam (qui etiam II, 54-60, et III, 87-93 leguntur), fortasse non minori jure rejecerimus: in omni hoc exordio maximas turbas excitatas esse produnt, sed alia etiam restant, quæ suspicionem illam probabilem reddere videantur. Sic inprimis vss. 47-49 et 92-95, qui in utroque loco, quo nunc leguntur, nimis abrupte et intempestive inseruntur, olim arcte conjunctos fuisse censeo; quod, vel ipso sensu et argumento eorum monstrante, si sumitur, inde etiam duci potest fons corruptionis, quam vs. 48, ab omnibus conclamato, ita videmus illatam, ut, cunctis libris monstra lectionum exhibentibus, conjecturis tantum locum sanari posse omnes viri docti censerent; quarum tamen quæ hactenus propositæ sunt, vix cuiquam comproventur, licet ego quoque meliorem nunc quidem non in promptu habeam. Porro plane alieno loco leguntur vss. 43-46, quorum verba extrema: « quæ restant percipe porro » aperte indicant, auctorem jam in ipsis philosophiæ placitis exponendis perrecturum esse. Sed omissis etiam vss. 47-49, de quibus supra dictum, versu 50, qui nulla prorsus ratione cum proxime antecedentibus cohæret, rursus ad universam illam observationem de superstitiosa religione auctor deflectit, in qua, repetitione undecim versuum inserta, pergit usque ad vs. 79. Tum demum vss. 82 et 83 denuo ad ipsam expositionem philosophicam se accingens canit: « Multa tamen restant et sunt ornanda politis Versibus, et ratio cœli speciesque tenenda, etc. » quos tamen, priusquam ipsa rei tractatio vs. 96 incipit, vss. 87-91 tertia sequitur repetitio, cui adnectitur denique Calliopes illa invocatio, quam plane inepto loco positam esse supra jam diximus. Quis, quæso, hæc omnia considerans, de summa hujus totius loci confusione et corruptione amplius dubitabit? Jam vero licet difficile sit exprimere, quæ

prima et vera hujus loci forma fuerit et ratio, omissis tamen omnibus illis versibus ex aliis locis repetitis, hoc fortasse statuere possumus, Lucretium, ut l. V, 50 sqq. fecerat, sic hic etiam ab Epicuri laude (v. 1-34) ad suum vestigia ejus sequendi consilium transiisse Musamque invocasse, ut sibi reliquam ad finem usque viam præmonstrans, victoris corona æternam gloriam et laudem conciliet; cujus corruptæ et ex parte deperditæ sententiæ fragmenta in vss. 47-49 et 92-95 quærenda fuerint; tum vero, prægressis fortasse quibusdam versibus transitu inservientibus de studio suo animos a superstitione liberandi (conf. IV, 7 sqq.), posuisse vss. 50-55, alio quodam initio prioribus nexos, quos deinde vss. 69-86 et 96 cum sequentibus exciperent. Ne tamen aliquis miretur, in hac loci ordinandi ratione versus quoque 43-46 a me omissos esse, de his etiam quædam sunt dicenda. Fateor enim, me non perspicere, ubinam hi versus, quos nunc quidem loco non apto positos esse supra demonstravi, commode inserantur, quum ultimis eorum verbis: « quæ restant percipe porro », non satis convenire videantur, quæ vs. 82 denuo dicuntur: « Multa tamen restant, etc. » Sed præter importunum locum, in oratione quoque horum versuum inveniuntur, quæ suspicionem aliquam movere possint. Verba enim *Quæcumque sunt, pleraque dissolvi*, quum proprie notiones habeant sibi oppositas, non optime dici, quisque, puto, concedet. Sed ne vera quidem est sententia, pleraque tantum in cælo dissolvi, quum Epicuri philosophia omnia omnino non in cælo solum, sed in universo dissolvi debere doceat, ut primordiis solutis nova semper corpora exoriantur, quare e. g. V, 322 diserte de cælo dicitur: « Totum nativum mortali corpore constat ». Sed ne quid dissimulasse videar, Wakefieldus hanc sententiam alia interpretatione juvare studuit, paullo artificiosius sic explicans hunc locum: « *pleraque*, non *omnia* (minus ambigue fortasse dixisset: non *integra*); quum *semina*, vel *principia*, quamvis omnigenos cætus experiantur, et omnimodas mutationes subeant, nullis plagis, nulla rerum vicissitudine, *dissolvi* queant »; quam etiamsi sumere velimus, tamen, quum primo adspectu altera illa explicatio cuique in mentem veniat, haud minima remanet ambiguitas, quam Lucretius alias summo opere studet evitare, ut vel sic intellecta verba illa parum Lucretiana videantur. Ceterum his versibus nihil inesse, quod non ex alijs Lucretii locis interpolator decerpere potuerit, e l. V, vs. 322 cum V, 61 et 66 collato, V, 1435; I, 1013, 1098; II, 1001, aliisque permultis locis, ubi « mundi, cæli, orci templa » commemorantur, satis manifestum est. Quæ quum ita sint, an suspicionem meam de omni loco, ut periculum verecunde factum, non tanquam sententiam certo et indubitate propositam probare possint, alii videant. *Forb.*

45. *Fierique*. Editores ita de libitu, contra libros omnes, distichum

corrumpunt: « Et, quaecunque in eo fiunt, *fiuntque*, necesse *Esse ea* dissolvi ». *Wak.*

48. *Ventosum*, etc. Plerique libri versum sic exhibent, *Ventorum exirtant placentur omnia rursum*: unde conjecturis area patuit. Ingeniose, ut mihi videtur, Jo. Auratus pro *ventorum* (quod in omnibus libris apparet) *ventosum* fecit, collato Horat. Epist. I, 2, 177: « ventoso gloria curru ». Ita enim posses *ventosum insignem currum* jungere; nam duplex epitheton noster aliquando protulit; I, 258; II, 43; vel *ventosum* ad ipsum poetam refer. Lambinus, qui tres versus suppositos putat, corrigit *Vincendi exhortata est spes*; unde vulgatum postea *Vincendi spes hortata est*. Vossius ad Catull. p. 191, *ventorum exhortat pellacia, et omnia*, etc. *Wak.* autem edidit *Ventorum excierat pacator* (id est, Epicurus), *et omnia rursum, Quæ furerent, sunt*, etc. Forbiger denique *Vectorem exhortant plaudendo ut obvia cursu, quæ fuerint, sint*, etc. Orell. vero omnia hoc loco tam misere luxata judicavit, ut satius duxerit manum abstinere. Malui tamen in audaciæ crimen incurrere, dum meas conjecturas, quæcumque sint, doctioribus proponerem. Lectio, quam in textum admisi, simplicior quidem visa est; sed non magis placet, quam ceteræ. *Exhortas* quidem caret exemplo, sed Priscian. VIII, p. 797, testis est antiquos dixisse *horto, as*; quam verbi formam editores quidam tribuunt Plaut. Amph. III, 4, 10, et Asin. III, 1, 9: apud alios quoque passiva significatione occurrit. *Male esse* autem Horat. dixit Od. II, 10, 17. Poterat etiam legi, « conscendere currum Ventosum aurigam placuit tibi, ut omina rursum, etc. » id est, ita ut mala omina, res mali ominis ob difficultatem, in gratiam verterentur. Vel ex his omnibus alia quælibet concinnanda est lectio; sed quis Lucretianam inveniet? *Ed.*

52. *Efficiunt*. Sic vetusta Pii exemplaria, et vulg. edd. *Wak. Et faciunt*.

56. *Quorum operum causas*. Locus e duobus aliis repetitus et prorsus superfluous, qui non copiosa eget demonstratione. Versus enim 56 et 57 longe aptiori loco legebantur jam I, 154, 155 (et infra VI, 90, 91 iterum repetuntur, de quo loco postea sermo erit), vss. 58-66 vero sine ulla mutatione affuerunt jam l. V, vs. 83-91, ita ut solus vs. 66 tanquam clausula satis languida nec ullo modo necessaria a seriori manu addita videatur. Sensus autem quod attinet, quis non videt jejunam illam tautologiam vss. 56 et 57, qui, quum nihil plane amplius contineant, quam quod versibus prægressis dictum erat, ab homine parum sane ingenioso ex altero illo loco huc tracti videntur, ut quasi interpretamento priorum versuum lectoribus omnia minima velut præmansa in os ingereret. Simul vero cum his versibus cadunt et sequentes, qui, licet ab hoc loco non alieni, prorsus tamen superflui sunt censendi: quare quum

I. V iisdem plane verbis jam lecti sint, et hic, omnibus his omissis atque vs. 68 statim versui 55 subjuncto, omnia bene cohæreant nec aliquid desideretur, hos etiam versus ab eadem manu, quæ vss. 56 et 57 ex altero loco addidit, iteratos esse censeo. Versum autem 67 facillimo negotio a seriorj interpolatore proprio Marte addi potuisse, quis neget? inprimis quum quæ in eo Lucretiana videantur, omnia e pluribus aliis locis deprompta esse possint. Conf. inprimis I, 333, « Nec sinet *errantem* dubitare »; III, 754; « *falsa fertur ratione* »; IV, 447, « *qua ratione feruntur* »; V, 23, « longius ... *a vera ratione ferere* »; V, 1004, « *ratio cæca jacebat* ». Forb.

64. *Miseret*. Sic plurimi libri; Wak. tamen e quibusdam edidit *miseris*.

70. *Delibata*. Quum in aliquot libris manuscr. reperissem scriptum *deliberata*, ego *delibata* reposui: quod interpretor deminuta, et violata, et quasi detrita. Ne *delibata* quidem improbo, ut sit tralatio a vino libato et delibato: quod libando deminutum esse intelligitur. Lamb. — An *delibata* legi debeat certent Lambinus et Gifanius, dum neutra vox ferri potest. Lege autem *deirata*, valde irata, istamque emendationem illi qui sequuntur versus confirmant. Creech. — Illa ipsa Numina, quæ tu vano metu tibi ipsi irata fingis, *delibata* quasi illorum majestate. Recte enim præter alios explicat Turn. Adv. II, 12, per contaminata, diminuta, violata, non ea integritate, qua sunt, et placida pace: adducitque Ciceronis in Rhetoricis ad Herennium locum: « ille nulla voce delibans insitam virtutem ». Hav.

76. *Simulacra feruntur in mentes*. Retinuimus cum Forb. post Orellium vulgarem lectionem. — *Simulacra fuerunt*: i. e. nec valebis tranquilla mente ea simulacra contemplari, quæ primitus ad veras deorum figuras sunt expressa: vide V, 1168-1174. Viri docti non intellexerunt locum; et inde arripuerunt avidissime lectionem (Brix.) *feruntur*, haud dubie mala fraude importatam, quamvis nonnihil saveat depravatio V. ed. nempe *ferunt*, elapso u. In his autem versibus Lucretius de populari potius opinione loquitur, quam sua, et Epicureorum persuasionibus. Wak. — Sed *feruntur* satis defenditur et more Lucretii IV, 177, 240, 328, etc. et subjuncto *in menteis*, in quo misere se torquet Wakef. Orell.

83. *Et ratio superum cælique*. Sic restitui, sequutus auctoritatem librorum manuscr. Atque ut magis credas vulgatam scripturam, *ratio cæli speciesque tenenda*, esse corruptam, Memmianus sic habet, *ratio, cælique tenenda*; ex qua scriptura apparet omissam esse a librario vocem *superum*: deinde, quum perspicue versus claudicaret, inculcatum esse

nomen *species*: per *supera* autem *μετέωρα* significat. Jam Epicurus harum omnium rerum causas naturales esse docebat, ne, si Deos in eis rebus administrandis occupatos esse fateretur, eadem opera beatitudinem eis adimeret: simulque nos metu Deorum, quorum providentia mundus gubernaretur, conturbaremur: et ita vitam sollicitam, et anxiam, et turbulentam, minimeque tranquillam coleremus. In quo ille magnopere falebatur. *Lamb.*

87-91. *Unde volans ignis*, etc. Locus non solum prorsus superfluous, sed absonus etiam et e duobus aliis locis est compositus, quum vs. 87-89 infra rursus legantur vs. 383-385; vs. 90 vero et 91 (quos alio etiam hujus libri loco temere repetitos esse modo vidimus) jam I, 154, 155 affuerint. Absonum vero hunc locum dixi, quod, quum auctor in præcedentibus capita disputationis jam instituendæ paucis tantum verbis indicet, quæ de fulmine ejusque metu adduntur, paullo longiora et ampliora mihi videntur, quam quæ hujus loci rationi apte conveniant. Certe si hic jam Lucretius hos versus posuisset, non infra eos rursus nobis recoxisset, in quo tamen loco quam apti sint et necessarii quisque videt. Quæ omnia efficiunt, ut Lucretium hunc locum vs. 86 apte et graviter finisse, versus autem repetitos a seriori interpolatore additos putem. *Forb.*

88. *Partem*. Wak. cum Lugd. 1, Poor. Brit. 3 *partim*, ad antiquiorem orthographiam, ut dicit; quam tamen formam e tam paucis libris restituere non ausim. *Forb.*

95. *Insigni* Wak. rectissime restituit ex omnibus libris, comparans Virg. *Æn.* I, 625; vulgo *insignem* ad editorum arbitrium haud dubie ob locum I, 928, sive IV, 4. *Forb.*

105. *Aut bruto*. Reposui *abrupto*, sequutus et codices MSS et nonnullos vulg. in his Aldinos antiquiores, et Parisienses, et Basilienses. *Abrupto pondere* autem sic dictum, ut illud Virg. *Æn.* III, 199, «*abrupti nubibus ignes*»; et ipse Lucretius lib. II, 214. *Lamb.* — *Nam aut cadere abrupto deberent*. Ita in veteribus nostris. *Gif.* — Uterque igitur in eo lapsi sunt, quod dici posse *pondus abruptum* existimavere; et tamen non potest. Nam exempla quidem quæ proferri possint, ita aliena sunt, nil ut ad confirmationem illius lectionis facere possint. Deinde nec ratio quoque unquam patiatur, ut dicamus, «*nubes pressæ abrupto pondere*»; si enim abruptum esset pondus (quando nos ad eum modum loqui jubent), tum nubes non premerentur. Insuper non convenit *abruptum* cum allato lapidis exemplo, qui hoc loco proponitur cadens suoapte motu, sine omni vi externa, sine impulsu. *Faber.*

109. *Theatris*. Pius affirmat in quibusdam codd. inveniri *magnis intenta trachelis*; quæ lectio mirificam habet commendationem, quum plane incredibile sit, librarium quemdam vulgari lectioni hoc verbum substituisse, quod in Latinorum scriptis tam rarum et incognitum est, quam aptum et elegans in nostro loco, cui solus Macrobius lucem afferre potest. Hic enim Grammaticus, Saturn. V, 21, varia poculorum genera et nomina describens, de carchesiis in nostris quidem codd. hæc scribit: « Asclepiades autem... carchesia a navali re existimat dicta. Ait enim, navalis veli partem inferiorem *πέρηναν* vocari; at circa mediam ferme partem *τράχελον* dici; summam vero partem carchesium nominari, et inde diffundi in utrumque veli latus ea, quæ cornua vocantur ». Sed huic loco vitium inesse mihi non dubium videtur, quum et forma et nomen poculi, quod *καρχήσιον* dicitur, sicut omnis hujus loci ratio cum Athenæi XI, 7, 49 comparati, aperte indicet, hic non de veli, sed de mali partibus sermonem esse; quare verissima mihi videtur conjectura: *navalis mali pro navalis veli*, Zeunio etiam probata. Quod si verum est, nostro in loco *trachelis* illud, ut difficilius et insolentius, etiam verius et antiquius habeo, in primis quum constet, Lucretium verba græca sæpius in suam rem convertisse. At vero si hæc statuimus, patet, etiam versum sequentem magnas passum esse mutationes, ita tamen ut vera et antiqua Lucretii verba prorsus interirent, qui vix scribere potuerit: Carbasus, *trachelis* (i. e. malo) *intenta*, inter malos *trabesque* jactata. Sed si omnino serior interpolator verbum *trachelis*, utpote obscurum et insolitum, removendum, ideoque omnem locum paullo immutandum esse censebat, profecto maxime in promptu erat hæc mutatio, quæ ad singula verba ex alio Lucretii loco sumi poterat, siquidem lib. IV, vs. 73 seqq. hæc legimus: « magnis intenta theatris... Per malos vulgata trabesque, trementia fluctant »; ex quo tamen loco si fortasse erunt qui nostrum etiam defendant, his nihil aliud opponere possum, quam miram illam lectionem, cujus originem, nisi a Lucretio ipso scripta fuisset, equidem non divinare valeo. *Forb.*

114. *Chartasve*. Wak. Eichst. Nobb. *chartasque* cum Poor. Brit. 3, Cant. Ver. Ven. Ald. 1, Bon. Nos antiquiores et meliores libros audiendos duximus. *Forbiger.*

118. *Corpora tractim*. Fabri est emendatio, quam, quum ex parte certe annuant Lugd. 1, 2, *tractim* præbentes, Wakef. recepit, procul dubio rectissime. Ceteri libri omnes *corpore tractum*. Vulg. edit. *corpori tractum*. *Forb.*

120. *Exierunt*. Sic Lugd. 1, 2, Brit. 2, quos recte Wakef. Eichst. sequuntur. Ceteri libri *exierit*, quod vulgares edd. receperunt. *Forb.*

131. *Pariter sonitum.* Wak. ex Isidoro rescribit *magnum sonitum*, et conj. proponit *dat per vim sonitum*. Nos codd. sequi maluimus.

133. *Ut sonitus faciant.* Vulgo, libris omnibus reclamantibus, *cur*.

147. *Magno clamore trucidet.* Vulgares editt. ante *magno* inserunt *ut*, quod Wak. consensu librorum omnium suadente, primus omisit, recte simul restituens indicativum *trucidat*. *Forb.*

159. *Mixtei.* Wak. cum Bodl. Ver. Ven. Ald. 1, Bon. *mixta*; provocans ad plures locos a se ad III, 643 allatos. Sed plane assentior Nobbio, nullum horum locorum nostro plane similem esse, in quo orationis æqualitas et elegantia *mixtei* necessario postulet. *Forb.*

172. *Et simili*, etc. Ita Poor. Cant. Ver. Ven. Ald. 1, Bon. quibus cum Eichst. auscultandum duxi. Vulgo *e*. Contra vulg. editt. *et* inserunt post *causa*, ne uno quidem libro addicente. *Forb.*

184. *Oculorum ad limina nostra.* Vulgo *oculos ad lumina nostros*, hoc ordine: Quam lumina, quæ ad oculos nostros perveniunt.

187. *Nec.* Ita, præter Lambini, ut videtur, codices, Vind. Ald. 1, 2, Bon. Junt. quos vulg. editt. sequuntur. Wakef. cum reliquis libris *ne*. *Forb.* — *Inferne.* Non est quod quemquam moveat ultima syllaba correpta: est enim brevis. Et ita de *superne* sentiendum: ut IV, 440: «et recta superne gubernata». Verumtamen non dissimulabo, in quibusdam libb. legi *inferna*: quam lectionem si probabimus, paullo aliter hunc locum explicabimus. *Lamb.*

218. *Et sonitis.* Ita Wak. rectissime, ut videtur, edidit e Cant. Vulgo *et sonitu*.

220. *Ictus et inusta vapore.* Retinui cum Eichst. vulgatam lectionem ab Ald. 1, 2 et Bon. diserte exhibitam; a quibus reliqui libri non magnopere differunt. Wak. e conjectura superflua, *ictu subinusta vaporis* edidit. *Forb.*

223. *Sæpe.* Vossii est conjectura admodum probabilis, quam Wak. et Forb. receperunt. Vulgo *per se*.

225. *Hunc tibi subtilem*, etc. Locus vulgo sic editur et distinguitur: «subtilem cum primis (præsertim) ignibus ignem c. nat. minutis, mobilibusque corp.» Wak. autem restituit *motibus atque* e Lugd. 1, 2, Poor. Brit. 1, 2, 3, Cant.

228. *Validum fulmen* Wak. in contextum revocavit ex optimis libris. Vulgo *valide*. — Quæri potest, quamobrem tanta vis insit in fulmine, tantaque mobilitas. Primum ventus est: ventus autem mobilis est. Deinde ventus est incensus: ignea autem omnia mobilia sunt: deinde e nubibus magno impetu exprimitur: at quæ exprimuntur, qua erumpunt, celerrime et validissime evolant, ut quæ e tormentis missa ferri videmus: quod et Lucretius posterius testatur, vs. 327 sqq. Motus autem calorem auget. Ita fit, ut ignis fulmineus sit et subtilissimus, et celerrimus, et validissimus: saxa discutiât, aut penetret: æs, et aurum, et similia liquefaciat: solo denique contactu, atque adeo afflatu, animantes interimat, et similia auditu mira faciat. *Lamb.*

231. *Curat item*. Conjunctionem *ut* quam post *item*, libris omnibus inivitis, vulg. editt. intruserunt, Wak. primus omisit. *Forb.*

233. *Lateramina vasi*. Quum animadverterem, libros omnes MSS habere *lateramina*: vulg. autem *latera omnia*: diu multumque dubitavi, utram lectionem probarem: ad extremum, lectionem veterem sequi malui, idque tutius esse judicavi. Accessit, quo facilius hanc scripturam probarem, quod vasa vinaria, quum sint fere rotunda, latera non habent: *lateramina* autem, i. e. lateres, habent, quum sint fictilia, et ex terra constant. *Vasi* autem, quod in superioribus duabus editionibus prætermiseram, quia nullo in codice repereram, in hac editione tandem reposui, Capellæ (de Anal. III, initio) auctoritatem sequutus. Nam libri omnes et vulg. et MSS habent *vasis*. *Lamb.* — Et sic edidit Wak. *Forb.* alique.

237. *Cellens*. Restitui *pollens*, a quinque libris manuscriptis admonitus, in quorum tribus scriptum est *tollens*, in duobus *tellens*: nisi quis dicat, legi posse *cellens*, pro excellens; ut sit simplex pro composito: quod minus probo. Vulgata lectio autem, *candens*, subditiua et adulterina est. *Lamb.* — *Cellens* Wak. recepit e Lugd. 2, eumque viri docti sequuti sunt.

241. *Avellere tigna*. Sic reposui, sequutus scripturæ veteris non obscura vestigia. Nam libri vulg. habent *ligna*. *Lamb.* — Hanc autem lectionem recepit Wak. sed Lambini emendationem sequuntur Eichst. et Forb. et alias quoque sic Noster loquutus est.

242. *Demoliri*. Sic Lugd. 2, Ald. 1, 2, Bon. Junt. quos Benteio etiam suadente, cum vulg. editt. et Eichst. sequutus sum. Reliqui libri *comoliri*, quod Wak. edendum curavit, etsi e vs. 255 huc translatus videatur. *Forb.*

244. *Possint*. Wak. e Poor. Bodl. Brit. 1, 3, Cant. et vett. edd. recepit *possunt*; quem indicativum quomodo locus commode admittat, non video. *Forb.*

246. *Gignier e*. Multi codices *gigni e*. Wak. e conjectura edidit *gigni de*.

257. *Demissum*. Ita Wak. cum Ald. 1, 2, Bon. Junt.; ceteri libri *dimissum*, ut vulgo editur. — *Flumen*; veteres omnes *fulmen*, sed vitiose. *Wak.*

266. *Nec tanto possent venientes opprimere imbri*. Sequutus olim fueram codices vulg. qui sic habent, «Nec tanto possent hæc terras opprimere imbri». Et tamen antiquam scripturam lectori indicaram: unde quosdam suspicari scripseram, legendum *viventeis*, i. e. homines, seu animantes: vulgatam autem illam sic declarabam: et hæc, videlicet fulmina, non possent, etc. Nunc vero antiquam sic leviter immuto, «Nec tanti possent venientes opprimere imbres, Flumina, etc.» ad *opprimere* autem subintelligo nos, seu animantes. Licet etiam sic legere, non ita longe ab antiqua scriptura. «Nec tanto possent *viventeis* opprimere imbri», ut subintelligamus nubila: et *viventeis* sit accusandi casus, et significet animantes. *Lamb.* — Wak. omnium fere librorum lectionem *venientes* in contextum revocavit; recte.

281. *Vis venti*. Wak. e conjectura edidit *gravius ventosus, et ignis*, quod improbat Forbiger.

296. *A culmine*. Lectio haud dubie verissima a Wak. partim e codd. partim ex ingenio restituta. Libri enim fere omnes *culmine* præbent. Vulgo *fulmine*. *Forb.*

324. *Ac*. Ita Wak. e conj. pro *At* omnium librorum lectione; vulgo *Et*. — *Pergunt tibi* lectio est non minus e Wakefieldi ingenio profecta, sed satis elegans et speciosa, quum Brix. Ver. Ven. Ald. 1, Bon. præbeant *pergunt ubi*. Junt. et Ald. 2 hic etiam, ut sæpissime, vulgatæ *pergunt sic* primi fontes videntur. *Forb.*

346. *Forsitan*. Ita Wak. ex omnibus fere libris restituit; vulgo *for-san et*.

347. *Incendunt* Wak. revocavit e Poor. a quo reliqui libri miro consensu *incedunt*. Vulgo *intendunt*.

349. *Liquidas*. Ita Lugd. 1, quem cum Wak. sequor, vulgo *liquidis*. — *Transviat* Wak. restituit e pluribus libris. Ald. 2 sola *transvolat*, quæ nihilominus, in *travolat* mutata, vulgaris lectio facta est. *Forb.*

357. *Apta*. Sic legendum esse jam Creech. et Bentl. statuerunt; eamque lectionem demum Wak. in contextum recepit, quem cum Eichst. sequutus sum, licet omnes libri *alta* exhibeant. *Forb.*

370. *Sese* Wak. recepit e Lugd. 1 et Brit 1 pro vulgari *se res*, quod certe omnes editt. vett. habent. *Forb.*

389. *Ignem* Wak. restituit ex omnibus libris præter Junt. et Ald. 2, quæ solæ vulgatam exhibent *ignes*. *Forb.* — *Quo quoique* vel *cuique*. Sic Poor. Cant. Junt. Ald. 2; e quibus in omnes editt. seriores transiit. Ald. 1 et Bon. *quo inducit*. — *Voluntas*. Vulgo *voluptas*, contra libros scriptos haud dubie. *Wak.*

393. *Nulla sibi turpi conscius in re*. Edidimus hunc versum, ut a Wak. ex omnibus omnino libris restitutus est. Vulgares tamen editt. hunc versum nobis propinant e Lambini fabrica profectum: « Et potius nullæ sibi turpis consciu' rei ». *Forb.*

397. *Tum brachia consuescunt*. Sic Wak. restituit ex omnibus libris. Vulgo e Lamb. arbitrio, *An con brachia susfaciunt*, etc. ut intelligatur, esse *imesin*, pro: consuefaciunt brachia.

423. *Facile est*. Sic omnes libri, præter unum Cant. in quo haud dubie per librarii negligentiam vocula *est* non comparet. Wak. tamen hac varietate firmat conjecturam *facul*, quam in contextum adeo recepit. *Forb.*

424. Πρηστῆρες *Græci*, etc. Græcis dicitur Πρηστῆρ, quasi inflammans, aut tumefaciens, aut serveciaciens. Quod ut intelligas, distinguendum tibi est cum Aristotele lib. III Met. et Plinio II, 48, s. 50, inter ecnephiam, prester, typhonem, et fulmen. Quum enim hæc omnia, tonitru, fulgura, ecnephias, prester, typho, et fulmen nihil aliud sint, quam flatus seu venti, distinguendum est inter isthæc. Itaque si ventus tenuior sit, ac minutatim sparsimque diffundatur ac difflatur, edit tonitrua et fulgura. Si densior, crebrior, et minus tenuis fuerit, gignit procellam, quæ Græcis dicitur Ἐνεφίας, hoc est, sine pluviis, ut ait Plin. II, 48, s. 50. Si vero ventus e nube erumpens inciderit in ventos alios erumpentes ex aliis nubibus, sine igne, fit aut vortex, aut turbo, quod Græcis dicitur τυφών: vortex quidem, si fragorem edat; turbo vero si nullus fiat fragor, sed quidam tantum stridor. Sin autem ventus, ubi e nubibus erupit, arserit, accensusque fuerit, fit prester, qui Græcis dicitur πρηστῆρ, quasi « comburens contacta pariter et proterens », inquit Plinius citato loco. Si ventus non, posteaquam e nube erupit, ignem concipiat; sed, quum primum nube exprimitur, ardeat, fit fulmen quod

Græcis dicitur *Κεραυνός*. Si denique ventus ille non potest frangere nubem, sed eam deprimat deorsum in terram aut in mare, tunc fit columna. *Forb.*

428. *Incita*. Sic Poor. Brit. 1, Cant. Ald. 1, 2, Bon. Junt. quos omnes editores sequuti sunt, et jure quidem: nam *lacita* ceterorum librorum mera corruptio videtur; quod quum Wak. dicit fortasse pro *laccessitus*, id est, percussus, accipi posse, hoc artificiosius censeo, quam probabilius. *Forb.*

454. *Compressa*. Sic Wak. ex omnibus libris nobis cognitis, præter unum, restituit. Lamb. tamen e quibusdam libris, ut confirmat, edidit *comprensa*, quod in omnes vulg. editt. transiit. *Forb.*

460. *Quoique*, Wakefieldi est conjectura e Lugd. 1, 2, Bodl. Brit. 1, 3, Brix. Ver. Ven. lectione *quoque* eruta. Vulgo *quæque*. *Forb.*

466. *Et condensa atque arcta apparere, et simul ipso*. Hunc versum edidimus ut a Wak. ex omnibus fere libris integritati restitutus est. Vulgo editur satis audacter: « Condensa ac stipata simul cernantur, et udo ». *Forb.*

475. *Ratio consanguinea est*. Sic Hav. reposuit e Vossii conjectura, quem recte Wak. sequutus est. Vulg. editt. *cum sanguine abest*. Lamb. hunc versum, aut spurium censet, ut jam Avancius, aut post vs. 405 collocandum; alii post 523 positum volunt. Utrumque temere. *Forb.*

488. *Inmemorable* lectio est omnium fere librorum, quam cum vulg. editt. et Eichst. retinui. Wak. hic etiam, ut IV, 193, e Brit. 1, et Cant. recepit *innumerabile*, quod e vs. 485 huc translatus videtur. *Forb.*

501. *Corpus cum sanguine*. Lamb. et Bentl. maluissent *sanguis cum corpore*; quod planius utique fuisset, sed minus poeticum. *Forb.*

505. *Mare ventei*; sic Wak. ex omnibus libris restituit, Junt. et Ald. a exceptis, quæ vulgarem verborum ordinem *venti mare* exhibent. *Forb.*

509. *Tum se dimittere*. Wakefieldi est conjectura, quam cum Eichst. prætuliceteris hujus viri divinationibus qui præter hanc tres alias locum sanandi proponit rationes, ut scilicet legamus *humecti mittere* (id est, humidi vel humoris) quam ipse in contextu sequutus est, aut *humentia mittere*, aut denique *tum ventrim mittere*, id est, tumorem suum, quæ omnium minime placet. Libri veteres hæc habent: Ver. Ven. *tumentia*, receptæ lectioni quam simillime; Brit. 3 *humenti*; Cant. *vim venti*; ceteri omnes *vi venti*, quod vulgo editur, sed e versu sequente sumtum videtur. *Forb.*

511. *Coacta* Wak. restituit e Poor. Brit. 1, 3, et cunctis editt. vett. vulgo *coorta*. *Forb.*

512. *Urguens*, etc. Ita Wak. restituit, partim codd. partim ingenio parens. Vulgo *Urguet*, et *e. Forb.*

514. *Hic* Wak. Bentleio jubente, e Vind. Poor. Brit. 1, Cant. et omnibus vett. edd. revocavit; vulgo *hinc*.

516. *Color arqui*. Quod ad iridis colores spectat, duo potissimum quaruntur, numerus et causa. Quod ad numerum pertinet, Aristoteles tres tantum colores discernit, puniceum, seu croceum aut rubeum, ut quibusdam placet; viridem; et purpureum, seu violaceum aut cœruleum. Unde iridem vocat tricolorem. Ptolemæus autem vocat eam septicolorem, ob intervenientes medios colores minus præcipuos inter tres illos primarios. Alii vocant eam multicolorem, quasi vix illius infiniti colores distingni queant; unde Virg. *Æ.* IV, 701: - Mille trahit varios adverso sole colores -. Quatuor autem præcipui tantum colores observantur: 1° puniceus, 2° flavus, 3° viridis, 4° purpureus. Qui quidem colores ordinem mutant pro diversa iride. Duplex enim distinguitur iris, primaria, et secundaria. Primaria dicitur ea, quæ sola plerumque apparet, et in qua puniceus color est extimus, seu supremus, flavus succedens, viridis tertius, et purpureus intimus seu infimus. Secundaria vero vocatur ea, quæ nunquam sola, sed aliquando superior ampliorque apparet, quam primaria; habetque eosdem colores, sed ut debiliores, ita plane inversos. Videlicet in ea purpureus color extimus est, sequens viridis, tertius flavus, et intimus puniceus. Jam vero quod ad causam colorum iridis pertinet, consentiunt omnes duplicem tantum agnoscere, solem, et nubem aquosam ex adverso sitam: verum eodem modo rem non explicant. Metrodorus apud Plutarch. *Plac.* III, 3, putat ruborem iridis oriri a solis radiis, cœruleum a nube. Cui suffragatur Seneca, adjiciens ceteros colores esse hujus utriusque mixturam. Aristoteles *Meteor.* III, vult nubem esse velut speculum, a quo solis radius varie reflexus varios reddit colores: puniceum quidem, quod reflectatur ex ea nubis parte, quæ vicinior est: viridem, quod reflectatur ex ea nubis parte, quæ remotior: purpureum denique, quod vix reflectatur, ob majorem adhuc nubis remotionem. Flavum autem colorem non distinguit a puniceo, nisi quod ob viciniam viridis veluti albescit. Scaliger, quia putat nubem constare ex quatuor elementorum particulis, ideo vult supremas nubis partes lucem solis excipientes rutilare, tanquam igneas: sequentes flavescere, tanquam aereas; tertias virescere, tanquam terreas: quod ad iridis formam spectat, ea rotunda quidem est; sed cur rotunda sit, longius esset hic referre diversas auctorum opiniones de hac re. Consule P. Gassend. in lib. X Laert. *Animadv. de Meteorolog.* pag. 1123. *Fay.*

529. *Nix*. *Nix* fit, quum tenuis aqua, e nubibus fusa, sensim decedens concrescit non longe a terra, sed longe a nubibus, e quibus effusa est, ita ut, propter magnum intervallum, guttæ rotunditatem suam conservare non potuerint, sed distractæ jam, ac divulsæ, ad locum, ubi frigore concreverunt, pervenerint. *Lamb.* — *Grando*. *Grando* fit, quum guttæ, e nubibus effluentes, statim ut ex illis exstiterunt, frigore concreverunt: guttæ autem omnes rotundæ sunt natura, quod sensus docet, ac judicat. Ita fit, ut guttæ illæ, quæ natura rotundæ sunt, ante quam longius a nubibus recedunt, frigore, quod ibi est acerrimum et intensissimum propter antiperistasin, concretæ, fiant id quod dicuntur, ex aqua grandines. Ex quo nives fiunt hieme maxime: at grandines vere atque auctumno. *Lamb.* — *Gelidæque pruinae*. *Pruina* ros est congelatus, et frigore concretus. Itaque ros fit æstate maxime, interdum etiam vere, et in locis tepidis et calidis: pruina vero, quam *πάχυν* nominant Græci, hieme, et in locis frigidis. *Lamb.*

531. *Aventeis*. Sic *Wak.* restituit; vulgo *euntes* sine libris.

537. *Ut supera, ventostis*. Vulg. editt. sic habent, *ut supera est, ventis atque undique*, etc. Sed quum *est* in omnibus libris desit, atque vero pariter non legatur in Lugd. 1, 2, Vind. Brit. 1, 3, Cant. Brix. Ver. *Yem.* Wakefieldus his libris obtemperans e conj. edidit *ventosis* pro *ventis*, quem cum Eichst. sequutus sum. *Forb.*

541. *Submersaque saxa*. Vossius ad Catullum p. 269, legit e codd. *submerso capite*, i. e. capite. *Creech.* — Et recte quidem Vossius, clare id evincantibus MSS optimis, qui vestigia non modo lectionis hujus monstrant, sed tantum non ipsam ponunt. Ennius quoque in *capitibus* similiter litteram *i* elidi voluit versu apud Nonium et Gell. Sed et Lucretius in prioribus jam *saxa* illa commemoravit versu 539; quæ *derupta* vocavit, non quod ut *submersa volvantur* tanquam effracta et avulsa ab alijs saxis, seu a se invicem, verum quod sint hiantia, aspera, confragosa, atque adeo in medio sui derupta. At illud *submerso capite* seu *capite*, terram denotat inversam, et in se quasi subsidentem ita, ut quod extra ostendat intus similiter comprehendat, in quo utique argumento versatur poeta, et quod sibi probandum proponit (cf. vs. 536), *ut ita similis sibi ipsi sit et exserto et submerso* (ut poetice loquitur) *capite*. *Hav.* — *Wak.* qui retinet hanc lectionem, sed portentosam explicationem recte judicat, de *submersis fluminum fontibus* interpretatur. Quum vero *Poor.* Cant. Ald. 1, 2, Bon. Junt. vulgarem lectionem *submersaque saxa* tueantur, eam *Forb.* et Eichst. merito, opinor, revocaverunt. *Ep.*

548. *Plaustris* scripsimus cum omnibus libris MSS et edd. vett. vulgarisque. *Wak.* ad *Prisc.* I, 9, § 52, et vocem *plotellum* provocans, *plastris*

edidit. Recte tamen Schneid. Gr. Lat. I, p. 59 sq. docuisse videtur, utramque pronuntiationem et aurea ætate simul adhibitam, illam vero usitatiorē fuisse. *Forb.*

550. *Nec minus exsultant*, etc. Sequutus eram initio codices Florent. Lugdun. Venetos, Basilieneses, in quibus sic legitur, *exsultant ubi currus cumque equitum vi*. Memmianus autem manuscr. *Nec minus exultantes dupuisque vim*; ex quibus scripturis vitiatas, et corruptas, nunc hanc elicio: «Nec minus exsultant, ubi currus, fortis equum vis, etc.» ut sit hic ordo verborum hæcque sententia: nec minus exsultant (tectā subint.) ubi - fortis equum vis -, hoc est fortes equi, succutit (succutiunt) utrimque ferratos orbes rotarum currus; *currus enim est patrii casus. Lamb.* — Proxime ad optimorum codd. lectionem accedes si scribas, «Nec minus exsultant, ubi currus cunque et equum vis, etc.» i. e. ubicumque currus et vis equorum currum trahentium succutit, etc. *Hav.* — Versus corruptissimus quem Wak. e conjectura edidit, ut nos cum eo repræsentavimus. Eichst. in contextum recepit conj. *exsultant æstu, quum fortis equum vis*. Nos meliores codd. expectare, quam tot pericula incerta novis augere maluimus. *Forb.*

552. *Fit quoque ubi magnas in aquæ*. Libri corrupti sunt, in quibus ita legitur, «Fit quoque, ubi in magnas aquæ». Venetos antiq. et Parisiens. et Vicetinos excipio: in quibus est, «Fit quoque, ubi magnas in aquas, etc.» quam lectionem non damno; sed illam magis probo.

553. *Gleba vetustate*, etc. Facit huc quod legi in Relationibus Groenlandicis p. 45 anni 1676. Historia autem Latine (nam Belgice liber scriptus est) ita sese habet: «Quum itaque per 19 dies immota navi coarctati inter glaciem sedissent concretam, nocte inter 31 Aug. et 1 Septemb. cælo claro et sereno, quieta tempestate, nullo audito sonitu, subito magnus motus et jactatio subitus glaciem fit aquarum, ita ut tres illæ naves magno impetu propulsæ huc illuc, rupta glacie atque discedente, mediis veherentur aquis, etc. Hanc subitam atque inexpectatam aquæ jactationem, gubernatores nautæque inde factam judicabant; quod (sive naturali de causa, sive Dei pro servandis illis singulari providentia) alicubi vastum fragmentum montis ex glacie concreti deruptum, in aquas fuerit propulsum, atque hinc easdem tanto motu succussas fuisse naves atque jactatas». *Hav.*

554. *Ut jactetur aquæ fluctu*. Sic Wak. restituit ex omnibus libris; vulgo *aqua, et fluctu..... vacillet*, e Lambini correctione.

555. *Ut vas in terra*, etc. Sic Ald. 1, 2, Bon. Junt. haud dubie rectissime. Wak. edidit *interea*; sed omnino lectum velit *inter nos*, im-

probante Forbigero. Vossius ad Catullum p. 331, *Ut vas inferit*. Vinum autem *inferium* est vinum novum. Quam emendationem arripit Preig. sed aliter explicat. Frustra.

568. *Ventei, vis nulla*. Ita Wak. restituit ingenio ductus. Vulgo *venti, non ulla*; et in versu sequente *euntem*, ex arbitrio editorum.

579. *Aut ipsa tellure*. Sic legendum; vulgo *a tellure*, sine libris.

586. *Quas urbes*. Lamb. quem alii vulgo sequuti sunt, exclamationem hic vidit; id est, quot et quantas urbes! Male vero ob seqq. versus. Ed.

603. *Et tamen*. Prisci codd. Pii, et Brit. 3, *attamen*; quod editoribus perperam placuit, contra reliqua exemplaria. *Wak.*

608. *Nunc ratio reddunda*. Hic versus comparet non nisi in Junt. et Ald. 2; quare mihi non a Lucretio, sed a Marullo profectus videtur; quod saltem uncinis additis indicare volui. Wak. qui censet, « tale quiddam tenori et integritati carminis omnino necessarium esse », de versus integritate non dubitasse videtur. *Forb.*

610. *Quo sit tantus*. Wakef. ex omnibus libris restituit pro vulgari *tantu' fuit*, quod e Lambini ingenio fluxit. *Forb.*

630. *In orbe*. Sic Cant. Ald. 1, Bon. quas cum vulg. edit. sequuntur: ceteri libri *orbis*, unde Wak. edidit *orbi*, nescio an rectius. *Forb.*

640. *Nunc ratio quæ sit*. Quoniam meteora, terræ motus, et quædam maris phænomena sibi videtur satis explicasse, reliqua admiranda, quæ aliquam de Diis et providentia opinionem facerent, aggreditur: et primum de Ætnæ ignibus disputat, quos, licet interdum erumpentes Siciliam vastarent, non adeo debemus admirari, ut naturæ vires superare inconsiderate putaremus; dicat aliquis ingens hoc esse incendium, et vires illius plane admirandas; nempe quia non vidit majus; sed in aliis rebus præcipientes et inconsiderati perinde fallimur. Nihil est quod magnum dici potest, nihil quod debemus admirari, si universum infinitum contemplemur; nam ex illo subito potest confluere immensa seminum ignis, sive venti copia, quæ semina in Ætna seu alio quolibet monte collecta vim impetumque sumant, terræ motus efficiant, erumpant demum, longe lateque flammam spargant et favillam. Hujusmodi autem eruptiones sunt veluti morbi et convulsiones hujus mundi, atque ut morborum semina in hominem (nam sæpe febricitat, dolet dentes, etc.) ex hoc mundo, ita ex universo in hunc mundum derivari possunt: nam si comparisonem instituas, ut homo ad mundum, ita mundus ad universum. *Creech.*

642. *Dia de clade*. Vs. corruptissimus, qui conjectandi latum aperuit campum. Plurimi codd. exhibent enim *media Græcia*. Poor. Junt. *media de glande coorta*. Ald. 1, Bon. *media quæ clade*. Ald. 2 denique *media de clade*, quæ vulgaris lectio mansit. Wak. e conj. edidit *mediocri clade*, quod quem sensum idoneum præbeat, non video. Melius Bentl. *Enceladi de clade coorta*; Knebelii censor Halensis, an. 1823, ch. 240, proponit, *diro Cyclope coorta*, coll. Lucil. in *Ætna* vs. 29, vel etiam *Typhonis* (sive *Typhæi*) *clade coorta*. Fabri conjecturam recepimus licet a librorum vestigiis paullulum recedat. *Forb.* — Corruptus est locus propter reduplicationem litteræ *m* ἐν τῇ *enim*; unde per socordiam exscriptoris factum est *enim mdia*, et mox *enim media*, quod nullum sensum habet; namque scripserat aliter Lucr. *neque enim dia de clade*, etc. *Dia tempestas* est tempestas θεσιμπεπτε, ut loquitur Diodor., seu θεήλατος; quasi diceret Lucr.: quæramus nunc quid causæ sit quamobrem olim flammæ tempestas totam Siciliam pervastarit; neque enim putandum est Deos tantam vim incendii in insulam importasse. Quippe nemini, qui veterum philosophorum sectas perspectas habeat, ignotum est, existimasse Lucretium et ceteros Epicuri sectatores, non oriri isthæc ἐκ θεομηνίας, et ultrice Deorum providentia, quam impugnabant, sed ea omnia causis naturalibus niti. *Faber.* — Verissimam Fabri, cujus corroboratio exstat in Notis Pseudonymi Goralli ad *Ætnam Severi* versu 193, esse emendationem ex scriptura codd. depravatorum evinci posse puto; quum enim inter alios MSS Lugd. Bat. quoque habeant *media Græcia de coorta*, vix dubito, quin descriptor aliquis *Dia* inveniens, id relicta lacuna (ut solebant), non expresserit in ipso versu, sed ad oram notaverit Græcum ibi occurrere vocabulum; unde postea nata sit ineptissima lectio *Græcia de*. Ad veræ lectionis confirmationem miror non occurrisse alicui interpretum vel Lucretii vel ipsius Severi hosce ejus in *Ætna* versus vs. 29: « Principio ne quem capiat fallacia vatum, Sedes esse Dei, etc. » *Hav.*

648. *In rebus*. Editiones hodiernæ in omittunt, contra librorum vett. fidem. *Wak.*

649. *Despiciundum*. Sic plures et meliores libri; vulgo *dispiciendum*. *Wak.*

653. *Nec tota pars*, etc. Vulgo e Lambini correctione: « Et quota pars homo sit terræ totius unus ». Quid enim ad rem facit quod et homo admodum parvula ac multesima demum pars terræ sit. Acute et ingeniose δ πάσι Is. Vossius: « Nec tota pars, homo terræ quota totius unus »; ut hæc instituat comparatio, hic sit sensus: Et quam ne tota quidem pars universi sit cælum, quota unus homo totius terræ. Id enim voluisse virum eruditissimum opinor, et res ipsa postulat. *Preig.*

659. *Obturgescit*. Sic habent omnes lib. et vulg. et manuscr. quos quidem viderim. Sed Avancius Veronensis legebat *Obbrutescit*, i. e. obstupescit : quo verbo usus est lib. III, 544 : « An contracta suis e partibus obbrutescat ». *Lamb.*

675. *Fluvius, qui visus*, etc. Lambinus e conjectura edidit *fluvius, qui non est* (scil. maximus), *maximus eii'st*, etc. Salmasius proponit, *fluvius quis visus*, id est, fluvius aliquis visus est ei maximus, qui majorem non vidit. Is. Vossius, *fluvius quivis ut maximus eii'st*, probante Preig. qui tamen dat *quivis est maximus eii*. — Omnia hæc acuta et eleganter inventa ; verum ego is sum, qui difficillime a MSS probationum fide desisco, si aptus inde sensus erui possit, qui hic aptissimus et simplicissimus est : *Fluvius, qui visus*, est is qui primus, ante alios visus est : omnes enim hi versus de visu (primo, ut ante visos alios) agunt, et ita inf. vs. 678, *quæ vidit quisque*, pariter posita sunt, pro : quæ primum vel prima quisque vidit. *Hav.* — *Qui visus* : ne uno quidem fluvio, sub hac conditione viso, quicumque demum sit, excepto. *Wak.*

691. *Fortitque*, sive *Vertitque*. Non habeo equidem, quod asseram, hac emendatione Vossii probabilius, Oudendorpio quoque non improbata, ad Jul. Obs. sect. cxii, lectoribus meis consulendo. Vulgo legitur, *Funditque*; sed absque librorum MSS, ut videtur, suffragiis. *Wak.*

699. *Et penetrare mari*, etc. Sequutus olim lectionem vulgatam, « Et penetrare mare, et penitus se cogier arcto » : ad eam hæc annotaram, eamque sic declararam : et fatendum est, mare hac, nempe per has speluncas, penetrare et penitus in angustum cogi a seipso coarctato : sed non dissimulabo, in aliquot libr. manuscr. ita scriptum esse, « Et penetrare mari penitus res cogit aperto » : quibuscum consentiunt codd. Parisienses ; et Veneti antiq. Hanc igitur scripturam antiquam, quam olim lectori proposui, et indicavi, nunc in contextum restituo. Dicam tamen, quod sentio, neque hic versus, neque is, qui reperitur in libris vulg., lucernam olet Lucretianam : et eo detracto, nihil de sententia decedet. *Lamb.*

700. *Flammam*. Sic Forbiger ex optimis libris, et idem voluisse videtur in not. *Wak.* quamquam in textu *flamas* servaverit.

702. *Fortice entm*. Vulgo legitur *ventigeni*, quam Turnebi conjecturam amplexus Lambinus vel legendum *in summd*, id est, ad summam, *θως*; vel *in summo*, in summo monte, interpretandum censet. — « Ego quum reperiam *vertigeni*, *ventigeni* legendum suspicor : hucque adducor, quia fauces illas *Ætnæ* cæto scio auras et ventos effundere : et

poetæ atris speluncis ventos inclusos fingunt : quia inde eorum materia emanat, qua mons *Ætna* exuberat, igne venas sulphuris et bituminis in fumum animale tenuante atque mutante. Suspensus et aliquando sum *vertice enim* legi non inconcinne posse. Hæc Turnebus, cujus posterior conjectura mihi præferenda videtur priori, eo quod in vestigiis MSS appareat, et sensus postulet; nam *verticem*, quod in Lugd. Bat. est, natum est ex *vertice m*; pro quo conjuncte prius fuerat scriptum *verticeenim*, literarum vero *e* altera propter concursum similium inter se neglecta peperit lectionem *verticem* et *vertice item*, quæ inde ab aliis formata fuit. At sensus Lucretii postulat *vertice enim*, quod ita confirmo: in superioribus vim furentis aeris descripsit, qui fundat, differat, et extrudat ignem, favillam, atque saxa mirandi ponderis, quæ ejectari non possunt nisi per fauces sive crateras; vim itaque auget si in summo montis vertice crateres isti sint, per quos omnia hæc tam alte efflata et sublata evomantur; nam, inquit, in summo vertice sunt crateres, etc. et frustra cum Fabro *item* præferas, quum non novam asserat rationem poeta, sed concludat isto *enim* illam quam multis superius adstruxerat. Hav.

711. *Verum aliquid genere esse ex hoc, quod contigit ei.* Sequutus eram initio cod. aliquot vulgatos qui habent, « Verum esse ex genere hoc aliquid, quod contio credat » : idemque indicaram ingenioso lectori scripturam, quæ reperitur in quatuor manuscr. cum quibus consentiunt vulg. Veneti antiq. et Parisiens. « Verum aliquid genere esse ex hoc, quod contio dicat » : hanc igitur nunc sequor. Lamb. — Omnino vera Vossii emendatio est: quæ harum vocum, inane nescio quid sonantium, loco reponit : *quod contigit eji*. Ceterum, dum huic intenti versiculo, in eoque sanando toti sunt viri docti, in sequenti, *habemus*, pro *avemus*, irrepsisse, non animadverterunt. Lambini certe requiras diligentiam, qui de eodem hoc verbo alias haud male meritus est. Lego itaque, « Verum aliquid genere esse ex hoc, quod contigit eji, Scimus, et in multis hoc rebus dicere avemus ». Ut sit sensus: scimus, ac lubenter dicere solemus, id quod ei contigit, hujusmodi quid, aut ex hoc genere saltem esse. Preig. — Wakh. e conj. edidit *quod consciu' dicet*, improbante Forb. Optimi coddi sic variant *concio* vel *contio ita, itel, ires, contioito, etc.* Unde ipse quoque conjeceram legendum *quo concidit ietu*, id est, scimus ictum quo cecidit esse aliquid, etc. Et *ictus* bene, opinor, congruere cum omnibus mortis generibus ibi memoratis. En.

713. *In æstatem.* Lambinus *in æstat*, pro *æstate*. — Imo repono in *æstatem*, clarissime totidem literis ita scribentibus MSS Lugd. Bat. nimirum, ut Terentius Eun. II, 2, 29 : « esse in tantum honorem »; ut Curtius III, 5 : « Parvum fore in Ciliciam »; ut sepulturam rogant Au-

gustus in Vita sua apud Sueton. cap. XIII, «eam in volucrum fore potestatem»; ita et Lucretius de Nilo dixit eum in *æstatem* crescere. *Hav.*

715. *Is rigat Ægyptum medium per sæpe calorem.* Hic versus mihi, quidquid obloquatur Wakefieldus, a Bentleio recte spurius videtur declaratus. Maximam enim huic versui tautologiam, quum, solo adverbio *sæpe* excepto, nihil aliud contineat, quam quod vs. 712 multo elegantius dictum est, nemo non videt, in qua vereor, ne Wakefieldus temere inveniat Lucretii ubertatem, quæ profecto non in languidam garrulitatem abire debet. Quod autem hoc versu additum est vocabulum *sæpe*, id ipsum ut Bentleium, sic et me quam maxime offendit. Lucretius enim omnino de causa inundationis Nilo effectæ loquuturus, utrum *sæpe* tantum an quotannis flumen super ripas effundatur, in omni loco plane non curat, quare illud *sæpe*, quo priorem sententiam universalem restringeret, non suo loco videtur; certe si hoc voluisset Lucretius, interdum etiam non exundare Nilum, in sequentibus, inprimis ubi alteram causam inde a vs. 724 affert, paucis certe verbis indicasset, hac ipsa in re situm esse, quod inundatio illa non quovis anno locum habeat. Quare potius hunc versum antiquitus jam additum puto ab homine, qui partim verbis *campisque redundat* accuratiori interpretatione opus esse putaret, partim doctrinam suam, quæ Nilum interdum alveum non excessisse sciret, ostendere vellet. *Forb.*

717. *Qui Etesiae esse.* In hoc versu edendo cum Wak. sequutus sum Cant. Junt. et Ald. 2, a quorum scriptura non magnopere differt lectio *qui Etesii esse*, quam a Vossio in margine exempli sui positam Preig. comprobatur; qui recte censet supervacaneam metri curam ansam dedisse versum corrigendi. Vulgo legitur *quo Etesia flabra feruntur* e Lambini conjectura. *Forb.*

719. *Cogentes sursus.* Quidam libri habent, *cogentes rursus replent*: quod fortasse probabilius est, ut *rursus* cohæreat cum verbo *replent*. Ego tamen alteram, ut tolerabilem et receptam, sequutus sum. *Lamb.*

723. *Percoceto sæcla calore.* Sic legitur etiam infra vs. 1108. Lamb. *Percocetaque sæcla calore*, pro omnium fere librorum lectione, *percoceto sæcla calore*.—Neque tamen damnare tam subito ausim illam lectionem quæ et hic et inferius vs. 1108, a MSS Lugd. Bat. etiam confirmatur. Legerim itaque lubens cum hac distinctione: «Inter nigra virum percoceto sæcla colore», ut dicat nigra ille sæcla virorum esse colore *percoceto*, tanquam *ἡβηρα* ut Græci vocabant quæ bis et penitus tincta atque percoceta erant; colore itaque nigro indelebili poeta hosce ait esse mortales. *Hav.*—Sic etiam Wak. qui tamen vs. 1108 *calore* ex omnibus libris fide dignis edidit. Vix autem credibile mihi videtur Lucretium

orationem in simillimo versu ita variasse, præsertim quum docta sit et exquisita locutio. Quare Forbigerum libenter sequutus sum *calore* edentem, licet hic non nisi a cod. Vatic. Lambini et Ald. 1 exhibeatur. *Ed.*

729. *Et proclivus*. Sic habent tres lib. manuscr. et aliquot vulg. *Lamb.* — Sic Lugd. Brit. 1, 3, quos cum vulg. editt. et Eichst. sequutus sum. *Forb.* — *Wak. proclivis.*

737. *Descendere ningueis*. Sic legendum esse, non *decedere*, res ipsa loquitur. *Lamb.* — Servius *effundere* legit ad Virg. *Æn.* IV, 250. Quæ lectio si vera est, *effundere*, ut plura talia ap. Lucret., positum est pro *effundere sese* vel *effundi*; sed vulgata lectio satis commoda est. De præcedenti autem versu et *Æthiopum* montibus egit etiam G. Canterus IV, 8 Nov. Lectionum suarum. *Hav.*

741. *Nomine*. Sic *Wak.* restituit e Poor. Brit. 3, Cant. Brix. Ver. Ven. comparans Virg. *Æn.* XI, 542. Vulgo *vocantur, nomen id*, etc. *Forb.*

744. *Remigtom oblitæ*. Vulgo *remigii*. Vide in *Disq. var.* ad V, 1004.

748. *Hic locus est Cumas*, etc. Ad hunc versum, quem sic olim edideram, « Qualis apud Cumas lacus est, montemque Vesevum », hæc annotaveram, quæ sequuntur : Quum hic versus in cod. Vaticano ita legatur : « Is lacus est Cumas ap. et Visui per montis » : in Tett. autem et Faern. « et Visus per montis » : in Memmiano porro, « ecris vi per montes » ; in vulgatis autem partim « Cumas apud ejus sub pede montis », partim « Etruscos per monteis », partim « etrisui per montis » : perspicuum sit autem, Lucretium instituisse disputationem non de uno certo averno, sed de omnibus, et de genere ipso avernorum : in hac sententia sum, a qua deduci non possum, neque hunc versum, neque eum qui deinceps sequitur, esse Lucretianos, sed ab aliquo inepto inculcatos, et fortasse ex aliqua annotatiuncula ad oram libri adscripta natos. Quid enim ineptius, atque adeo absurdius, quam, posteaquam de toto genere avernorum mentionem fecit, ut dixi, hos versus subjungere, « Is lacus est Cumas, etc. » quibus ostendat, se de uno averno loquutum esse? vel igitur non sunt Lucretiani (quod verius esse puto), vel principium versus ita est emendandum, quemadmodum excudendum curavi : « Qualis apud Cumas lacus est, montemque Vesevum », ut intelligamus Lucretium avernorum genere explicato, singularis averni, ejusque noti exemplum proponere voluisse. Quum hæc aliquot annis ante quam Adr. Turnebus *Adversariorum* libros edidisset, scripsissem et divulgassem; is ex antiqua scriptura, quam reperiri dixi in cod. Memmiano, conjecit legendum esse, « Is lacus est Cumas apud ocris vipera montis ». Nunc igitur hanc Turnebi conjecturam paullum im-

mutatam sequor, ut proxime ad scripturæ veteris sententiam accedentem : propter eam rationem autem, quam initio exposui, sic eam immuto, « Qualis apud Cumas est ocris, etc. » non enim loquitur de uno certo averno, sed de genere avernorum ; *ocrim* autem (ut docet Festus) montem confragosum vocabant. *Viperam* porro montis Ætnæ dicit avernum, quasi pestilentem et exitiosum, ut interpretatur Turnebus. *Lamb.* — De duobus hisce versibus multa interpretes. Omnium commenta refutavit Faber, et ipse tandem legit « Ut locus est Cumas apud Euboico sub Monte ». Nam Cumas in Campania coloniam esse Euboicam plurimi testantur ; et qui a Lucretio mons Euboicus dicitur, is a Virgilio, qui perpetuo Lucretii vestigia pressit, Euboica rupes dicitur *Æn.* VI, 42. Gassendus, « Qualis apud Cumas Miseni sub pede montis » : ut lectiones variae conciliari possint tum inter se, tum cum Virgilio, qui, *Æn.* VI, 234, mentione facta Miseni, Averni descriptionem subicit. *Creech.* — Salmasius in Epistola ad Jo. Frid. Gronov. « Is locus est Cumas apud, acri sulphore montes », quam Hav. commemorat Vossii nomine adscripto ; nos vero cum Wakef. et Eichst. recepimus, utpote quum sensui, tum codd. vestigiis convenientissimam. *Forb.*

749. *Oppletei.* Turneb. et Lamb. male conjecerunt *Pompeii*, ut nimirum oppidum illud celeberrimum intelligatur ex incendio Vesuvii cineribus obrutum. *Forb.*

755. *Pervigilii causa*, etc. Fabula talis est : Coronis, quæ postea in avem cornicem versa est, quum Erichthonium in cista inclusum, cistam aperientibus Pandroso, Herse, Aglauro vidisset, rem ad Palladem detulit. Propterea e comitatu Palladis ejecta est : avis postea a Neptuno facta, ne tum quidem iras Palladis oblita, templum ejus fingere, quasi iratæ, fingitur. Ovid. *Met.* II, 563. Sed hanc eandem pluribus verbis persequutus est Antigonus is, qui collegit historias admirabiles. *Lamb.* — Si legamus *Pervigili cura*, i. e. summo studio, accurate, assidua cura ; jungemus cum verbo *vitant*, ut sit *vitant pervigili cura*. Sin, ut in plerisque libris legitur, *Pervigilii causa* ; hujus scripturæ rationem non erit facile explicare, nisi quis dicat, iratam Coronidi fuisse Minervam pervigilii causa, id est, quia pervigilaverit, ut Erichthonium in ea cista inclusum videret. *Lamb.* — Fabula Coronis notissima est ; sed non illud pervigilium ; credibile itaque sit Lucretium alios sequutum esse auctores, quam qui ad nos pervenere. *Faber.*

757. *Locus esse, videri, Quadrupedes quoque quo.* Sic habent omnes libri et MSS et vulg. quos quidem viderim, præter Florentinos : in quibus ita impressum est, *Locus esse volantes*, etc. quarum lectionum neutra mihi admodum placet, nisi dicamus, hanc receptam, quam sequutus sum, sic explicari posse : In Syria etiam fertur esse locus, et videri, quo etiam

quadrupedes simul ac, etc. ut *esse*, *videri* sit ἀόβυδρον vel sic: In Syria fertur locus esse, i. e. licere, *videri*, etc. quamquam esset duriusculum. Mollior esset fortasse scriptura, si ita legeretur: « In Syria quoque fertur ita locum esse *videre* »; vel sic receptam scripturam interpretare: fertur locus esse in Syria, *videri*, i. e. ut videatur, seu ad videndum, ὅς τις ἰδίδωται. Omnino locus est perplexus et impeditus. Ego sic putabam hunc locum emendandum: « locus esse, volucrès, Et quo quadrupedes simul ac, etc. » *Lamb.* — Faber audacissime: « In Syria quoque fertur item spelunca *videri* Quadrupedum quo sæcla simul vestigia prima Intulerint, etc. » Creech. suspicatur legendum « locus esse, vigentes Quadrupedes quoque, etc. » — Sola fors distictione locus juvari poterit, si ita interpungas: « In Syria quoque fertur item locus esse, *videri* Quadrupedes, etc. » i. e. ubi *videri* possunt quadrupedes (avibus tanto robustiores) e vestigio perire, et ut (quod subintelligi debet) ipsa vis cogat eos gravi casu procidere, tanquam, etc. *Fertur esse* dixit, ut MSS legunt inf. vs. 848: « Esse apud Hammonis, etc. fertur ». *Hav.* — Wakef. conjicit « locus iste *videri* ».

763. *Posita his*, vel *iis*. Sic videmur haud infelicitè restituisse locum ex ingenio: nam *is* et *his* confundi solent, et statim intelliges, quam probabile sit *postais*, vel *postaiis*, in corruptelas membranarum esse abitura. Vulgo, sed absque codicibus, ad hunc modum versus ordinari solet: « Janua ne his Orci potius regionibus esse Credatur pòsta, hinc, etc. » *Wak.*

765. *Inferne*. Sic legendum, non *inferna*. *Inferne* autem, i. e. ex inferis, seu, ex locis infernis. *Lamb.*

769. *Nam nunc re de ipsa*. Libri omnes, de quibus certius constat, mancum et corruptum versum referunt. Nos in lectione recepta omnia librorum vestigia conjungere studuimus. *Forb.*

792. *Ubi acri nidore offendit*, etc. Retinui cum Eichst. vulgatam lectionem, quam *Wak.*, quum omnes libri, excepto Brit. 3, *acris* vel *acreis* præbeant pro *acri* satis audacter sic mutavit: « ubi *acris* *nidor* suffundit nares tam cogit ibeidem ». *Forb.*

794. *Concidere, ut pronos*, etc. In hoc versu prorsus sequutus sum Junt. et Ald. 2, quarum lectiones Wakef. recepit. Conjecit autem Anonymus in marg. cod. Memm. « Concidere ut *spumas* qui morbo mittere suevit ». Lambini qui tamen versum utpote spurium deleri mavult: « Quin gravidis hic nidor abortum immittere suevit ». Gifan. « Dejicere ut privos qui morbus sæpe suevit »; quam lectionem, *privos* modo in *pronos* mutato, Creech. et post eum *Hav.* recepit. *Hav.* denique satis mire

conjicit: « cum cinere ut prunas *κνίπερς* mittere suevit ». Quæ divinationes omnes non egent copiosa refutatione. *Forb.*

800. *Si calidis*; vulgo *si in calidis* contra libros. — *Lavabris*. Sic Lugd. 1, 2, quos Hav. Wak. Eichst. recte sequuti videntur. Vulgo *lavacris*. *Forb.*

801. *Et fluoris*. Wak. edidit *fuoris*, languida tautologia quum jam præcesserit *cunctere*. — Vix dubium est scilicet, quin antiquissimum præteritum verbi *fluo* fuerit *flui*, non *fluxi*; unde constitui possit locus, cum nulla pæne scriptarum lectionum mutatione, et expeditissima constructione: « Calidis etiam quom te relevabis Plenior effluoris solio »; i. e. « ita perfunderis aquis, ut a membris passim effluant ». Et doctum est *quod calidis*: satius est tamen receptis stari, nisi quod illud *fluoris* forsitan sit sincerum. *Wak.*

805. *At quum membra domus*, etc. Lambinus edidit: « At quum membra hominis percepit fervida febris Tum fit, etc. » Sensus autem quam bonus? Febri correptis odorem vini pro plaga esse? Quis hoc dixit? quid deinde ad rem facit? Sane Vossianus codex: « At quum membra domus percepit fervida Tum fit, etc. » Sic igitur scribe: « At quum membra domus percepit fervida mustum ». Agit de halitibus et odoribus cerebrum afficientibus: et inter eos refert ferventis in apotheca plena musti vim: quam notum est ab homine sustineri non posse, sed velut apoplexia ictos concidere et pro mortuis exportari, qui nescii intraverint, aut diutius ibi manserint. *Membra domus* ex suis nonnullis MSS et Florentino notat et Lambinus, ex Paris. et Ven. *membra domans*. Significat non illam tantum apothecam aut cellam, in qua fervit aut situm est plenis vasis fervens mustum, impleri et occupari gravissimo spiritu, sed et vicinas ædium partes, in quas penetrare potest. Et est veteris elegantiae. Cicero ad Quintum fratrem, III, 1: « nec habere poterat adjuncta cubicula et ejusmodi membra ». Plinius lib. II, epist. 17: « dormitorium membrum ». *Mustum percipit membra domus fervida*, hypallage, mustum ipsum fervidum percipit membra domus: aut *fervida*, jam fervore illius infesta et gravia. *Gron.* Obs. III, 5. — *Nerveis* Wak. conj. admodum probabiliter, quum omnes libri fere habeant *servis*.

811. *Exspiret*. Sic Wak. edidit e quinque MSS. Vulgo *expirant*.

817. *Exastuat*. Sic Vind. Poor. Brit. 1, 3; vulgo *exastuet*. Locus autem sic solet constitui contra universos, ut arbitror, libros veteres: « cohibet vis magna? necesse est Hos igitur tellus omneis *exastuet* æstus; *Exspiret*que foras, etc. » Minus, ni fallor, eleganter; has saltem venustates vere ac salubriter æstimanti. *W.* — Non tamen mihi, fateor,

difficultas omnis ita sublata videtur. Male enim sic procedit oratio : « Nonne vides quam soleant, et quam necesse est ? » Forsan igitur alio modo interpungendum : « Nonne vides ... quam soleant ? Et quam ... necesse est ! » Ed.

845. *Fit quoque* Wakef. in contextum revocavit ex omnibus libris; vulgo *Hoc fit* ex arbitrio editorum. *Forb.*

849. *Esse apud Hammonis fanum.* In quibusdam libris, *Est*; quod recepit Forbiger, quia illud *esse* correctio videtur difficultioris lectionis. — Quod si in omnibus puteis non sit divina virtus, at præsens est in fonte apud Jovis Hammonis fanum, de quo Curtius IV, 7 : « Hammonis nemus, etc. » At hoc quoque frustra dictum; quamvis enim isti errant, qui causam referunt ad solem subter terras positum, et per totius telluris crassæ corpus calefacientem istas aquas, dici tamen potest quod terra frigore nocturno compressa veluti elidat, sive exprimat, transmittatque in aquam ignis semina, unde et aqua incalescat: calore vero diurno laxata eadem semina veluti resorbeat, unde multum ex nocturno calore decrescit. Præterea, ista aqua, quæ ex ignis seminibus propter aerem tempore nocturno frigidum repressis efficitur calida, evadat deinceps frigida diurno tempore, radiis solis ita aquam pervadentibus, et rarefacientibus, ut liberum iis seminibus exitum in aerem faciant: quippe radii solis ita glaciem dissolvunt, ut dimittantur leves stipulæ, et ejusmodi alia quæ constricta tenebantur; vss. 5. *Creech.*

853. *Terram.* Wakef. sic restituit e Vind. fr. Vind. Poor. Brit. 1, 3; vulgo *terras*.

863. *Rara tenet.* Hunc etiam locum valde ὀσρόχως (nisi me animus fallit) restitui. Nam quum ex libris alii haberent *Parva tenet*, ut Parisienses; alii *Pura*, ut Veneti recentiores, et Florent. et Basil. alii *Par tenet*, ut cod. Memmianus; alii *Para tenet*, ut Vatic. et Bertin. mihi quæ ex hac varietate scripturæ mendi suspicio esset injecta, et jam antea hujus loci sententia non satis explicata videretur; ex antiqua scriptura *Para tenet*, feci *Rara tenet*; cujus sententia est in promptu. Hoc enim dicit, eam terram, quæ hunc fontem circumplectitur, esse rariorem cetera terra, multa quæ ignis semina in se continere: atque hæc ignis semina idcirco aquæ corpori esse vicina. Itaque nocturno frigore hanc terram compressam et contractam, quæ alioqui sua natura rara est, ignis semina in se inclusa in fontem exprimere, quibus fons concalescat. *Lamb.*—Et vulgo ponunt *hunc* post *circum*, contra libros. *W.*

869. *Laticis.* Sic habent libri omnes, quos quidem viderim: sed Beda legit hoc loco, « Quæ calidum faciunt aquæ tactum, etc. » docens

vocalem, alioqui brevem, quæ litera *q* juncta cum vocali *u*, et deinceps qualibet alia vocali exciperetur, produci licere, ut hic a Lucretio producitur. At ignoscant mihi Bedæ manes, non est ita: sed vox *aquæ*, quæ natura sua dissyllaba est, per διαίρεσιν trium fit syllabarum, ita ut *aquæ* sit anapæstus: quemadmodum *reliquō* supra lib. I, et lib. IV *reliquās*, facta sunt quatuor syllabarum. Sed quid si dicamus, *laticis* scriptum esse a Lucretio, et *aquæ* natum esse ex annotatione? Judicet igitur lector. *Lamb.* — *Vaporem*. Sic Wakef. ex omnibus fere libris; *vulgo saporem*, id est, aquam ad gustatum calidam.

870. *Obortis*. Brit. 3, Cant. Brix. Junt. Ald. a, *obortus*, quod Wak. fortasse verum censet; cf. vs. 587. *Forb.*

876. *In lucem*. Vulgo *in luci*. — At ego omnibus conjecturis probam MSS et Macrohii VI, 4, præfero lectionem. Vide quæ supra ad va. 713. *Hav.*

879. *Nodosque relaxat*. Sic legitur etiam apud Prisc. et ita habent omnes fere libb. vulg. præter Ald. antiq. in quib. legitur *novosque relaxat*, et ita scriptum est in membrana Vaticana: in duobus aliis libris MSS *venasque*, quibuscum consentiunt libri Florentini: in Memmiano, *nubosque*: quæ scripturæ omnes sine dubio sunt corruptæ, nisi forte probanda sit scriptura, *venasque relaxat*. *Lamb.*

881. *Flammam*. Editores *flamas*, omnibus libris adversantibus. *Wak.*

891. *Indu mari Aradio*. Vulgo *endo mari spirat fons*. Creech. putat veram scripturam fuisse *quod genus Aradius spirat fons*. — Plus æquo doctissimus Creechius fuisse videtur verbo isti, *spirat*, quo utique, post indicatam a Clariss. Is. Vossio veram lectionem, carere possumus. Omnino voces, *endo mari*, retinendæ sunt; ne tamen de mari universo, aut de quibusvis maris regionibus loqui videatur, addendum non *Aradius*, ut ad fontem hoc adjectivum, sed *Aradio*, ut ad mare, de quo sermo est, referatur, hoc modo: « Quod genus endo mari Aradio fons dulcis aquai » sc. est, reperitur, etc. *Aradium* autem mare potuit appellare fretum illud, quod *Aradium* scopulum, seu insulam a continente determinat, et a Strabone (XVI, p. 754) describitur, qui videndus omnino est. Suppeditavit hanc emendationem, præclaram sane atque pulcherrimam, Is. Vossio lemma, quod ad hunc locum ita annotator noster expressit: De fonte Aradi in mare. *Preig.* — Strabo etiam lib. VI, p. 172, similem fontem Gadibus in Herculis templo commemorat ex Polybio, deficientem mari exundante, affluentem vero, ubi mare defluerit. Ad utrumque locum Casauboni notæ debent consuli. *Aradium* vero fontem nomine designatum a Lucretio fuisse apparet ex sequenti-

bus, qui non nominantur. *Hav.* — *Wak.* autem edidit *est Aradio*, ut depravatæ scripturæ vestigia melius exprimerentur.

898. *In tedai corpore.* Ita cum *Wakef.* et *Eichst.* edidimus e *Vossii* conjectura ob vs. 882, et librorum vestigia, admodum probabili. *Vulgata quum tedai corpori a Lambino conficta. Forb.*

901. *Nocturna ad lumina linum.* Omnes libri vulgati habent *linum*, præter Parisienses : in quibus impressum est *lychnum* : quæ scriptura reperitur et in codice *Memmiano* : reperitur et in libris *Basiliensibus* ad marginem adscripta : in *Tettiano* autem et *Faern.* manuscr. *licaum* : ex qua scriptura legendum aliquando putavi *lignum*. *Lamb.* — Vulgo *lychnum*.

907. *Quod superest, agere incipiam.* Nunc disserere incipit de lapidis ejus, quem et *Magnetem*, et *Heraclium*, et *Sideritin* appellant, natura. *Magnes* autem appellatus est vel ab inventore, quod a *Nicandro* traditum est, ut auctor est *Plinius*; vel a *Magnesia* terra, in qua primum inventus est; quam sententiam sequitur *Lucretius*. Gerit hic lapis ferri impoliti similitudinem, et in metallis ferrariis plerumque invenitur: non tamen in omnibus, immo ne in multis quidem, sed in valde paucis. Quum sit autem hujus lapidis hæc natura, ut ferrum attrahat; multi philosophi rationem quæsierunt. *Thales* (ut scribit *Aristot.* lib. I de anima) eo putavit *Magnetem* anima quadam esse præditum, quod vim movendi et alliciendi ferri haberet. *Plato* in *Timæo* ait vim inesse in *Magnete* non attrahendi ferri, sed propellendi aeris: inesse et in ferro, sed imbecilliolem, ita, ne spatium inane relinquatur, ferrum, propulso a *Magnete* aere, continuo in locum ab aere vacuum succedere: quæ ratio congrueret cum ratione *Lucretii*, nisi de inani *Plato* et *Epicurus* inter se discreparent. *Clemens Alexandrinus* *Magnetem* vim ferri attrahendi habere putat propter cognationem quamdam, quæ sit ei cum ferro. Nonnulli *Magnetem* ferrum attrahere dicunt, tanquam cibum. Sed hoc est præterea in *Magnete* mirabile: quod interdum quidem hanc ferri trahendi vim habet, noctu vero, aut imbecillam, aut potius nullam. *Lamb.* — Præclara disputatio de *Magnete*. Hujus autem idem est, quod et reliquarum disputationum consilium, quod nemo olim observavit. Nam hic lapis *Herculi* attribuitur, et vim suam illius numini acceptam referre creditur: jam fontes suos amisit *Jupiter*, et quid filio parcat *Lucretius*, qui patri non pepercit? *Creech.*

908. *Ut ferrum ducere possit.* De quo præter alios consuli possunt *Prosper Aquitan.* De promiss. et prædict. Dei parte III, Prom. 38, ubi agit de quadriga ferrea *Alexandriæ* in templo *Serapidis* suspensa et quasi in aere pendente. *Tertull.* adv. *Hermog.* c. 44, qui lapidi huic

Dei in materia operationem adsimilabat. Theodoret. Gr. Aff. Cur. Serm. V, p. 69, qui cum eodem divinarum Scripturarum vim comparat. Ferrum denique sursum attrahere monuit et Nazianz. in Præcept. ad Virg. vs. 779. *Hav.*

928. *Per auras.* Sic Wak. ex omnibus libris; vulgo *per aures*, e vana Lambini conjectura. *Forb.*

936. *Sonare.* Editores nequissimi, contra libros veteres universos, *sonorem.* *Wak.*

942. *Nisi corpus mixtum in inani.* Ita Wak. explevit plurimorum codicum scripturam « mixtum inani ». Vulgo « mixtum corpus inani ».

947. *Diditur.* Sic Hav. et Wak. cum omnibus libris, rectissime. Cf. II, 1136; IV, 956. Vulgo *diditus*, ex Lamb. arbitrio. *Forb.*

955. *Denique.* Sic, ni fallor, omnia prisca exemplaria; editores *undique.* *W.* — Lambinus aliquando legebat: « qua circum corpus lorica coercet, morbida vis, etc. » Id est, penetrare suevit vis morbida ferrum ea parte, qua parte lorica corpus undique circum coercet: i. e. morbus etiam lorica tentat et corripit; neque lorica, quæ totum hominis corpus tegit et circumdat, arcere vim et causam morbi externam potest, quo minus in corpus penetret. In iterata editione legit, « qua circum corii lorica », i. e. qua parte circulum et ambitum corii, quod lorice supponitur, et subjicitur, coercet. Gifanius, « Coli circum »: coli autem circus, sive circulus, est pectus, venter et latera; vel potius *colobi circum*: nam *colobium* ampiebat pectus, cui *colobio* inducebatur insuper lorica. Salmas. Ep. LII ita constituit: « ...suevit. Denique, qua circum cœli lorica coercet, Morbida vis quacumque extrinsecus insinuat ». Postremo inquit, quacumque, qua circum cœli lorica coercet, id est, sub cœli tegmine, vel, ut alibi, qua nos cœli ambit amictus, morbida vis corporibus insinuat.

956. *Morbida visque simul quum.* Sic Wakef. restituit ex omnibus libris; vulgo enim *vis quacumque* legitur, ex arbitrio Lambini, cui dubito an credi possit, in duobus codd. sic reperiri. *Forb.*

957. *Et tempestatem*, etc. Distichon ab editoribus vexatum sic restituit Wak. Vulgo: « Et tempestates ... coortæ, E cœlo emotæ terraque repente facessunt », ut Lambinus locum constituit.

959. *Nisi raro.* Sic Wak. cum omnibus fere libris; vulgo *non*.

966. *Liquefit.* Alii *liquescit.* Sed *liquefit*, media syllaba producta, offendere non potest; conf. Ovid. Met. VII, 161, et ex Pont. I, 2, 57. Sic *patefecit* supra IV, 346.

972. *Effluat*. Vulgo contra omnes libros *diffluat*.

973. *Frondeat estu*. Vulgo «At nihil est homini fronde hac quod amarius exstet». Vulgati autem aliquot hoc modo: «Qua nihil est homini quod amarum frondeat æque». — *Estu*: sic optime Σ, reliqui omnes, *exstet*; sed cassa cum constructione, ac nullis machinis expedienda. *Estu* vero ut *comestu*: neque audiam equidem in hac re grammaticastrorum gregem; tu videas Diomed. p. 358, Priscian. p. 892, minus consentientes. *Wak*.

990. *Atque aliud lignis*. Vulgo *per ligna* ex editorum arbitrio.

1001. *Principio fluere*, etc. Duobus modis vim Magneticam exposuit Epicurus; mirum vero alterum prætermisisse Lucretium, nisi forte ille excidit e textu, ac potissimum quum versus sequantur, quibus non male cohæret; quumque ea, quæ Lucretius magno apparatu præmittit, videantur esse illi, quam superstiti accommodatiora. Si plura requiras, vid. Gassendi tom. II, p. 125, ubi multa invenies quæ Epicuri doctrinam illustrant. *Creech*.

1004. *Vacescit*. Quidam vet. codex, *vacescit*. At vero *vacuefit* et hic et inferius vs. 1016, esse scribendum pluribus exemplis docuit Carrion Ant. Lect. I, 18. *Hav*. — Sed nec Carrion, nec alius quilibet, in tali re contra vetustos et emendatos libros audiendus est. *Wak*.

1006. *In vacuum*. Retinui cum Eichst. vulgatam lectionem quam *Wak*. ex uno Cant. in *vanum* mutavit. *Forb*.

1011. *Quod dicitur*. Editores, longe longeque audacia antecellentes, lectore non monito, sic versum corruerunt, omnibus interea vetustis libris reclamantibus: «Quo minus est mirum, quod paullo diximus ante». *Wak*.

1021. *Huc accedit item*, etc. Post hunc versum in vulg. editt. insertus legitur versus 1032, quem *Wak*. e Lugd. 1, 2, in veram stationem reduxit. Ceteri codd. et vet. editt. vulgatam rationem juvant. *Forb*.

1030. *Parvas ad parteis*. *Pronas* habent omnes, quos quidem viderim, vulgati codd.; nonnulli MSS *pravas*, plane mendose: Memmian. autem, *parvas*: alii, *primas*: ex quibus quidam faciunt *privas*, intimas. *Lamb*.

1031. *Naves*. Sic rescripsimus ex ingenio, ut loci stet constructio. *Fragm. Vind. Poor. Brit. 1*, Cant. *navem*; vulgo *navim*. *Vind. avem*: voces omnes post *quasi* desunt in *Brit. 3*. *Wak*. — *Ventis*. Sic *Wak*. e *Vind. Poor. Cant.* Vulgo *ventus*.

1040. *Vacuam partem in conamina.* Versum sic restituit Wak. Vulgo ex Lambini arbitrio et *quamquam in partem* : cujus nota est : « I. e. et in quaecumque partem conatum eundi sumpsit. Sic autem restitutum lectionis varietate commotus, tum vulgata lectione offensus. Nam alii habent *vacuam in partem*, alii *partem in vacuam*, alii *parte in vacae*, alii *parte in vacue*, plane mendose ».

1041. *Fit quoque ut a lapide.* Adnotat Gassendus, videri Lucretio perspectum fuisse id experimentum, quo Magnes ferrum interdum manifeste repellit, videturve repellere : scilicet, deprehensum est esse in Magnete duas quasdam oppositas partes (polos jam vulgo dicimus, alterum boreum, alterum austrinum) quarum uni si admoveatur unum ferreæ acus extremum, trahatur ab illa, et si idem extremum postea admoveatur alteri, ab illa refugiat, repellique appareat; quum et aliunde oppositum ab ista trahatur, ab illa refugiat. At nimis sibi indulget vir ille magnus, nihil enim in his versibus proponitur de fuga ferri, quod per sequentia exempla non satis declaretur. Sæpe autem vidit Lucretius minutos annulos, et ramenta ferri in vase æneo posita subsultare, quum Magnes vas istud æneum subtus contingeret; et persuasus causam esse in corpore æris interposito (quum interposito tamen vitreo, ligneo, lapideo, quovis alio, haud secus contingat), ista causam exiade reddit, quod emissis quoque ex ære in frustula et ramenta ferri corpusculis, spatiosa ferri iis sic compleantur, ut accedentia deinceps corpuscula Magnetica per æs trajecta, ubi ea occupata comperiunt, subagitant, et quo possunt nisu propellant. Creech.

1063. *Magnesia flumina saxi.* Mire hic locus depravatus est in omnibus libris. Nam manuscripti quidem habent partim *Magnesia flumine saxa*, partim *Magnesia flumina saxa*, partim *Magnetis semina saxi*. Vulgati partim cum aliquibus ex manuscriptis consentiunt, partim habent *Magnesia flumine saxa*. Ego probabilem scripturam (*Magnetis semina saxi*) reposui : licet et legere, *Magnesii flumina saxi*; ut *flumina* intelligamus primordia a magnete fluentia. Lamb.

1077. *Denique res auro aarum*, etc. Ut hunc versum cum Eichst. edidimus, legitur in Lugd. 1, 2, Poor. et Cant. a quibus Vind. Fragm. Vind. Brit. 1, Brix. Ver. Ven. in eo tantum recedunt, quod pro *concupulat* exhibent simplex verbum *capulat*. Vulgo editur *res auro argentum*, quod Lamb. in tribus codicibus, Vatic. Tett. Faern. dicit invenisse. Wak. vero, quem hiatus in recepta lectione temere offendit, e conj. edidit : « Denique et auro res aurum concupulat una ». Ford.

1086. *Morbidus aer.* Virgilium ordinem, quem Lucretius quoque tenet, esse sequutum, docet Servius ad Georg. III, 480, 481, scribens :

•Hanc autem pestilentiam ordine quo diximus plenissima Lucretius est exsequutus. Primo aerem, inde aquam, post pabula esse corrupta. *Hav.*

1098. *Aut extrinsecus, ut nubes.* Morbus (inquit) aut extrinsecus oritur, verbi gratia, ex terris longinquis ac remotis, ventis insalubribus, qui per loca morbosa spirantes, cœlum nostrum, unde animam ducimus, corrumpunt: aut ex iis terris, in quibus commoramur. Sed videtur hæc partitio valde angusta et jejuna esse. Quid enim dicemus de iis morbis qui nascuntur ex copia, luxu, et cruditate? ex intemperantia? ex cibis insalubribus? ex immoderatis animorum affectibus? ex animi aegritudine ac mœrore? *Lamb.* — At Lucretius hic de pestibus et morborum contagiis loquitur. *Ed.*

1104. *Discrepitant res.* Ita *Wak.* cum *Lugd.* 1, 2, *Vind. fr. Vind. Poor. Cant. Junt.* et *Ald.* 2. Vulgo tamen *discrepat aer*, ut solæ *Ald.* 1 et *Bon.*, haud dubie ex *Avancii* conjectura. Receptam lect. et *Bentleius* probat, provocans ad II, 1018. *Forb.*

1105. *Nam quid Britannis.* Docti quidam, in his *Petrus Paschalius*, historicus *Regius*, amicus meus, hoc loco legendum censent *Britannum cœlum*, quo modo edendum curavi. Sententia porro hujus loci hæc est: Quid, aut quantum putamus differre cœlum *Britannum*, i. e. *Britannicum*, a cœlo *Ægyptio*? quid cœlum, quod est in *Ponto Euxino*, et ad illam orbis terrarum partem, a cœlo *Gaditano*? sumsit *Lucretius*, quatuor orbis terrarum loca maxime nota et insignia, quæ temporibus illis maxime inter se distare putabantur: duo a *Septemtrionibus* ad *Austrum*, *Britanniam*, et *Ægyptum*: quæ est distantia latitudinis: duo ab ortu solis ad occasum, *Pontum* et *Gades*, quæ distantia est longitudinis. Sed videtur legendum, • Nam quid *Britanno cœlo* differre putamus Id quod in *Ægypto*, etc. *Lamb.* — Ego scribendum putem: *Nam quid Britannidis cœlum.* Græci enim illas omnes insulas *Βριταννίδας* vocabant, ut ex *Dione*, et excerptis *Ἰσχυρίων* *Stephani* constat. Ita autem *Brittanidem* pro *Britannia* dixerit *Lucretius*, ut in hoc ipso libro *Atthidem* pro *Attica*. *Faber.*

1107. *Et Gadibus.* Ita *Wak.* cum *Vind. fr. Vind. Poor. Brit.* 1, 3, *Cant. Brix. Ver. Ven. Junt.* Vulgo a *Gadibus*, ut *Ald.* 1 et *Bon.* cui tamen lectioni *Bentl.* quoque calculum suum addidit. *Forb.*

1136. *Mortifer æstus.* Sic habent omnes libri vulg. sed tres manuscr. *mortifer æ*, ex quo legendum videtur, *mortifer aer*. Verumtamen nihil sum mutare ausus; satis est mihi hoc indicare lectori. *Lamb.* — *Hav.* recepit *Mortifer aer*; *Wak.* versus 1127 memor, e 1149 ingenio edidit *mortiferæ vis*; utrumque sine causa. *Forb.*

1138. *Finibu' Cecropiis*. Sic cum vulg. editt. edendum duxi, licet hæc lectio Lambini modo de suis codd. testimonio nitatur (nisi forte accedat Poor. quem Wak. tacet). Nam Lugd. 1, 2, fragm. Vind. Brit. 1, Bon. Junt. Ald. 2 *finibus in Cecropis* exhibent; Vind. Cant. *finibus in Cecropiis*, quod Wak. accepit. Nunquam vero meliores Romanorum poetæ primam syllabam nominis Cecropis corripuerunt; cf. Schneider. Gr. Lat. I, p. 601: librarii autem, hoc nescientes, sed in neglecta positione offendentes, præpositionem inseruisse potius quam inventam ejecisse putandi sunt. *Forb.*

1145. *Rubenteis*. V. ed. et scripti mei, *rubentes*; ut constructio sit: «rubentes etiam quoad duplices oculos», cum casu recto participii. *W.* — Sed in ejusmodi rebus codicum nulla auctoritas, et vulgaris ratio aperte præstat. *Forb.*

1167. *Pars hominum*. Sic plurimi, ut videtur, codd. Et Lucretius etiam vss. 1144, 1151, 1161, 1172, etc. in numero multitudinis loquitur. — *Flagrabat*. Sic hoc et sequente versu omnes libri. Græech. tamen et aliæ vulg. edd. *flagravit* bis ediderunt. *Forb.*

1177. *Defessa*. Sic codd. et edd. omnes: unus Eichst. *defecta*. Sed in talibus standum est a codicibus. *Orell.*

1179. *Totiens, ardentia morbis*. Vulgo hic versus, cujus emendationem Wakefieldo debemus, ex audacissimo editorum arbitrio sic legitur: «quum totas ardentia nocteis». *Forb.*

1194. *In ore jacens rictum*. Annotavit hanc lectionem Heinsius nescio ex quo libro, cum qua eadem videtur Nonii, et antiquorum Pii codd. scriptura, *in ore jacens rictu*; nec valde recedunt. Junt. Ald. 2, *in ore jacens rectum*; Poor. *in ore jacet rectum*; alii aliter circa hanc lectionem errant. Vulg. antea e Lamb. correctione *inhorrebat rictum*. Hav. edidit *in ore patens rictum*. Wak. *pellis... inhorrebat tactum*; qui tamen lect. *in ore jacens rictum* non admodum repellit, licet suam præponat. — *Fons tenta minebat*. Sic esse leg., evincunt verba illa Celsi: «cutis circa frontem dura et acuta»; et Hippocr.: *δύμας τὸ περὶ τὸ μέτωπον, σκληρόν τι, καὶ παραταμένιον, καὶ καρφαλέον ἔνν* i. e. «pellis fronti circumjecta, dura, et tenta, et sicca». Lamb. — Multi libri *tecta*; male. — Forsan etiam legi potest *minabat*: ut enim veteres minito, ita forsan mino: nisi alicui placeat *manebat*, i. e. erat. Rutgersius denique, «Inhorrescens rictum, frons tenta minabat». Creech. — Lege *meabat*, i. e. abibat, minor quasi fiebat et peribat. *Meare* hic dixit, ut *ire* III, 525; VI, 564 et 569, atque nares quoque et nasi acumen tenuiora et pressiora modo occurrebant. Hav. — Wak. quoque edidit *meabat*, quæ lectio est omnium fere libro-

rum. — At vero ut concedamus *meare* hoc sensu adhiberi posse, quod equidem nego, hæc ipsa tabescendi et evanescendi notio non quadrat ad frontem rigidam et tentam: quod bene intellexit Meister, qui observat, hanc lectionem, si retinenda sit, non nisi de tenticine continua per omnes frontis partes procurrente intelligi posse. *Forb.*

1199. *Visceribus* Wak. restituit ex omnibus libris; vulgo *ulceribus* e vana Lambini mutatione. *Forb.* — Orell. tamen reduxit *ulceribus*.

1236. *Lanigeras tanquam pecudes*, etc. Auscultavi Bentleio, recte ad suam stationem reducenti hunc versum, qui in vulgaribus editionibus poni solet post vs. 1240; sed in P. V. ed. L. M. O. Ω. sequitur vs. 1243. Vir doctissimus provocat, ut par. est, ad Thucydidis verba, (δτι ἐπεὶ ἀπ' ἐτέρου θεραπείας ἀναπικλάμνοι, ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησιν), quæ transpositionem extra fines controversiæ locant; et ad Plutarchum (in Pericle, c. 34) tom. I, p. 171, B, simili rerum ordine gaudentem. *W.*

1251. *Jam*. Wak. sine causa conjicit *quoque*, provocans ad IV, 893; V, 1045.

1253. *Languēbat*. Sic Wak. e Vind. Cant. Brix. Ver. Ven. Vulgo *languēbant*. — *Casa*. Sic idem Wak. et superiores cum omnibus libris. Antea *legebatur casis* ex editorum arbitrio. *Forb.*

1258. *Nec minimam partem*. Ego quod ad hanc priorem versus partem attinet, reposui, *Nec minimum partim*, etc. quod autem ad posteriorem, quæ sic legitur in vulgatis, *Ex agris mæroris in urbem*, etc. in manuscriptis vero, *Ex agris ægroris in urbem*, etc. ego libros manuscr. sequutus sum, quamvis ne hanc quidem lectionem admodum probem. Non celabo lectorem tamen Simeonis Bosii, amici mei, sententiam, quæ talis est: nihil hic est mutandum, nisi quod ex voce una *ægroris*, duæ sunt faciendæ, ut sic legatur: «Nec minimam partem ex agris ægoris in urbem Confluxit, etc.» Sic Bosius: a quo difficile est, in re tam aperta, dissentire. *Lamb.*

1261. *Condebant*. Sic Wak. ex omnibus libris restituit. Vulgo *complebant*, e Lamb. conjectura. — *Æstu*. *Forb.* edidit *æstus*. — Sola Junt. *æstu* suppledit, quam tamen lectionem ab Hav. Eichst. et Orell. receptam ob vs. sequentem non spernendam duxi. Bodl. *æstum*; ceteri omnes *æstus*, quod Wakef. et Nobb. receperunt. Vulgares edd. «quo magis eos tum» e superflua Lambini conjectura. *Forb.*

1262. *Confertos ita*. Sic omnes libri, præter Ver. Ven., *conferto situ*; et Ald. 1, Bon. *infertos ita* præbentes; nec video cur ab ista lectione, vulgaribus jam edd. probata, recedamus, quum lectione *æstu* in priori

278 IN LIBRUM SEXTUM DISQ. VARIE.

versu assumpta, optimum hunc sensum habeat: « Rustici, undique ex agris affluentes, omnia loca complebant, ut sic in unum locum congregatos et conglobatos mors æstu inde exorto, utpote contagionem latius et facilius propagante, per acervos mactaret ». Hav, cum vulgaris quibusdam edd. *confectos ita*, sed sine libris scriptis. Wak. quem Nobb. sequitur, edidit *æstûs conferto situ*, quam tamen scripturam admodum obscuram et implicitam accuratius explicare ipsi non placuit *Forb.*

1264. *Strata*. Sic omnes libri. MSS et edd. præter Wak. qui e conjectura edidit *structa*.

1265. *Aquarum*. Vulgo *aquai*, ex arbitrio editorum.

1278. *Quo pius*. Wak. ex optimis libris sic edidit pro vulgato *ut prius*.

1281. *Res subita*. Sic cum codd. meus C. ex interiore latinifate. Vulgo *vis subita et*; sed quum *vis* absit a codd. aliq. edd. vett. videtur esse ex arbitrario supplemento pro longe rectiore C. nostro. Quum et exciderit e codd. Lugd. Wak. de conjectura dedit *vi subita paupertas*, quod rectam constructionem haud admittit. *Orell.*

ANIMADVERSI O

JOANNIS NARDII

DE FUNERIBUS ATHENIENSIIUM.

Adsunt Athenienses, unde humanitas¹, doctrina, religio, fruges, jura, leges ortæ atque in omnes terras distributæ putantur, « Et recreaverunt vitam², legesque rogarunt », Lucretio auctore : quibus tamen nil antiquius, aut religiosius fuisse videtur, quam justa mortuis persolvere, iis præsertim qui fortiter pro patria pugnando cecidissent. Quapropter gravissime olim in transgressores animadverterunt³, « decemque imperatores suos, et quidem a pulcherrima victoria venientes, capitali judicio exceptos necarunt, quod militum corpora, licet sævitia maris interpellante, sepulturæ mandare non potuissent, sed in fluctus necessitate adacti projecissent ». Cautior Chabrias Atheniensis⁴, maritimarum copiarum dux, profligatis ad Naxon, inque fugam versis Lacedæmoniis, totus fuit in legendis suorum, qui ceciderant, cadaveribus, metuens populi superstitionem : quum tamen, nisi cunctatus, facile universam hostium classem delevisset. Et Nicias, egregius Atheniensium imperator, jussit universum exercitum subsistere, ut duos tantum peremptos milites sepulturæ mandaret. Majus est, quod refert Isocrates de Adrasto Argi rege⁵; hic enim, ab expeditione

1. Cic. orat. pro Flacco.

2. Lucret. lib. VI.

3. Xenoph. lib. 2. Rerum Græcarum;

Valerius Maximus lib. IX, cap. 8.

4. Diod. Sic. Bibl. lib. XV,

5. In Panegy. et alibi.

adversus Thebanos infortunatus, quum eos, qui in Thebano bello mortui erant, recipere non posset, Athenienses, The-seumque rogavit, ut communi infortunio opitularetur, nec despiceret eos, qui, in bello desiderati, funere et pompa caruere, nec veterem consuetudinem, patriasque violandas indicans. Verum neque spe sua frustrati fuere. Suscepto namque bello pro his, qui mortem oppetierant adversus Thebanos, impugnarunt illos, coegeruntque, ut defunctos vita justo funeri sepulturæque redderent. Minus me movet Cimonis pietas, qui, ut Miltiadem parentem humaret, ipse vincula paterna induit.

Hanc vero pietatem non in eos tantum erogabant, qui proprio sanguine publicæ securitati litaverant, verum et in contribules, nulliusque pretii homines, quorum propinquos cogere poterat Demarchus, vel cum populo tandem ille pacisci de sumtu funeris, ita ut eadem die efferretur, secus vero graviter mulctabatur. Celebrant Pisistratum historiæ, referente Eustathio¹, quod comites semper habuerit duos tresve gerulos pecuniarum, quas aliena in funera impenderet. Sustollitur necnon Cimonis pietas in complures pauperes mortuos², qui unde efferrentur quum non reliquissent, suo sumtu extulit, ossaque Thesei insuper³, magno studio conquisita, reportavit tandem Athenas.

Neque præterea ignorare fas est insigne pietatis officium⁴, quod jubebat Attica lex, si quando insepultum hominis ignoti cadaver forte occurrisset; terram namque injicere saltem debebat viator in os defuncti⁵, illudque ter manu plena, pro sepultura, cujus præstandæ tunc non erat facultas. Deinde ita receptus hic mos et veluti necessarius⁶, ut requireretur etiam a properante: quod nisi fecisset, vide-

1. In comm. Iliad. ad calcem.

2. Æmil. Prob.

3. Plutarch. in Vita.

4. Demosthenes advers. Macartat.

5. Ælian. l. V Var. Hist. Phocylides, Moschus, Sophocles, Acron.

6. Horat. Od. 28, lib. I; Quintil. Decl. 5.

batur esse execrabilis ¹. Non glebam vero jaciebant in mortuos ², sed χῶν, h. e. terram solutam : quod quidem officium dicebant ἐπιβάλλειν γῆν ³ seu κόνιν παλύνειν ⁴, veriti, forsā, gravem defuncto futuram, si solida atque compacta. Hæc de pietate Atheniensium in defunctos.

De funebribus vero illorum ritibus illustriora quædam tantum seligam, veritus lectoris tædium atque suspicionem in re obscurissima. Quapropter duces sequar melioris notæ auctores, ne vacillet fides, improbeturve nostrum florilegium. Erit vero decumbentis exitus institutæ orationis exordium. Ut enim supremum sibi illuxisse diem intellexerat ægrotans, detracto sibi annulo ⁵, cariori præbebat ; quod fecisse Alexandrum memorant historici. Hinc postremis illis prolatis verbis, « Vive, ac Vale ⁶ », animam exhalabat in complexu et osculo dilecti. Os namque credebant ⁷ januam esse animæ, quam fugientem appposito nitebantur excipere hiatu. Sic Antigone apud Eurip. in Phœniss. « O amantissime, quin et os tuum applicabo ori » : cujus forsā exemplo et Anna apud Virgilium, « et extremus ⁸ si quis super halitus errat, Ore legam » : et Livia ⁹ apud Albinovanum, « Sospite te saltem moriar Nero : tu mea condas Lumina, et excipias hanc animam ore pio ». Quapropter senilem animam in ¹⁰ primis labris haberi, vel in primo ore, parcœmia erat Romæ consueta, nobisque vernacula illa, non infrequens, « Animam dentibus detinere », ne avolet, scilicet, a monogrammis atque depontanis. Hanc vero credulitatem Græcia in nos derivavit. Nam et Aristoteles ¹¹ literarum monumentis tradidit, vitæ protasim inspiratione, catastrophæ expiratione circumscribi. Verum Livie nostræ vota suggerunt nobis et aliud in

1. Sophocl. scholiast. in Antig.

2. Eustat. Sophocl. l. c.

3. Ælian. l. c.

4. Sophocles l. c.

5. Diodorus Siculus; Val. Max. lib. VII in fin.

6. Servius V Æn.

7. Aristænetus lib. II, Epist. 7 et 9;

Plato carmin. in Agathon.

8. Virg. Æn. IV.

9. In Epicedio.

10. Seneca Ep. 30; Senec. tragœd. in Herc. Fur.

11. Lib. De insp. et resp.

morientem officium, quod Græci καθαίρειν τοὺς ὀφθαλμούς, Latini condere vel tegere oculos dixere. Is enim, qui affinitate¹ aut amore reliquos anteibat, palpebras deducebat incunctanter. In supremum enim² spectari oculos ab homine nefas existimabant. Quanti vero facerent, quod diximus, pietatis specimen, videre est passim apud claros auctores³.

Dum hæc aguntur seduli astantes elata voce proprioque nomine vita jam orbatum compellabant⁴, atque confestim magno ejulatu et lacrymis defuncti ruebant in amplexus. Nam, ut habet⁵ Aloinous, qui, parentibus mortuis, nullo dolore tangitur, caret animi motu. Aderant ex condicto mulieres corporis curatrices, quæ calentis adhuc mortui os componebant. Quamquam Crito decedenti Socrati officium præstiterit, exclusis a damnato mulieribus, ne lacrymis turbarent infractum animum. Hinc membra reliqua dirigebant⁶, mox illum calida lavabant⁷: solet namque plerumque (ut ille dicebat) vitalis spiritus exclusus putari, et homines fallere, propterea mortui calida lavabantur.

Ungebant tandem, si liber atque ingenuus: servis namque interdicta erat unctura ex Solonis lege. Modum ille statuit et lacrymis, verum publicis magis quam privatis. Quin ipse Solon⁸ amisso filio flebat. Et quum dixisset quidam, nihil eum proficere flendo, propter hoc ipsum flere se dixit. Et vero « Quis matrem⁹, nisi mentis inops, in funere nati Flere vetet? » ubi præsertim supra genua mœrentis lotum unctumque collocabant, quem illa medio gremio excipiens, fovensque sinu trementi frigida membra, splendidissime tandem suis manibus vestiebat¹⁰. *Funera*¹¹ hæc a Romanis jure ac merito

1. Eurip. in Phœn.

2. Plin. N. H. lib. XI, cap. 37.

3. Euripid. in Hecuba, in Phœniss. Hom. Odyss. X, Iliad. XI; Plato in Socr.

4. Servius Æn. IV; Propert. Eleg. IV, 6.

5. De Doctr. Plat. c. 12.

6. Eurip. in Hipp. in Medea; Petr. Vict. Var. Lect. lib. IV, c. 20.

7. Eurip. in Hecuba, in Phœniss. Hom. II. IX, Odyss. XXIV; Socrat. apud Plat. in Phæd. Plut. in vita Sol. Cic. De legg. I.

8. Stobæus Serm. 276.

9. Ovid. De remed. amor.

10. Lucianus De luctu; Herodotus Musa 5.

11. Plin. N. H. lib. XI, c. 45; Servius in Ecl. VI.

dicebatur, ad quam plenissimo jure funus universum, jactura, dolorque pertinebant: licet non ignorem Lege XII Tab. cautum esse olim, ne coelo tacti supra genua tollerentur, aut justa consueta¹ illis fierent, sacros rati², docente Græcia, dignosque divinis honoribus, qua de re superius. Linea erat vestis, qua operiebatur defunctus, atque subtilis, desuper vero alba: cujus³ in texturam delusis procis⁴, integros impendit annos plures casta Pénélope, simulans reduci suo Ulyssi parare funereum amiculum. In castris vero Græcorum ad Trojam nemo succensuit Hippodamiæ, et Diomedææ, quam perditæ Patroclus, dum vixit, amabat: hæ namque, ut habet Dictys Cretensis⁵, funus ornarunt decore omni prætiosæ vestis. Neo dubito quin Atheniensibus, procedente tempore, laxatisque moribus, sumtuosæ fuerint in usu. Observo namque oblatam Socrati extremo vitæ in agone nitidam⁶ vestem et pallium ab Apollodoro; lotum vero Philoclem⁷, Atheniensium prætorem, splendidaque indutum chlamyde, impavidum victoris Lysandri capitale subiisse judicium.

Certum illud est redimisse mortuos corona ex oleastro et vitis⁸; ex selino præterea, seu apio, quod Dares tradidit in lib. De certaminibus, referente Suida; nonnumquam floribus tempestivis⁹, pallida inter folia, ut puto, insertis. Corona vero imponi mortuo consuevit a maxime necessario, deque Pericle refert Plutarchus, quod, quamvis tenderet ille gravitatem tueri, et retinere animi celsitudinem, fractus tamen laxavit dolori habenas tunc, quum coronam ingereret filio Paralø extincto. Naulum postremo⁹ defuncti in os imposuisse, quod *Δανάην* patria voce dicebant, et *καρχαδόντα*, licet

1. Artemid. lib. II, cap. 8.

² Anacolutum, ut videtur. Mox Græcis exhibitum est. Ep.

3. Homer. II. XVIII; Plat. De legg. XII; Artemid. lib. II, c. 3, et lib. IV, c. 3.

3. Hom. Od. II.

4. Lib. III.

5. Ælian. Var. Hist. cap. 16; Diog. Laert. in Vita.

6. Plut. in Lysandro.

7. Eurip. in Phœnias. in Hero. Furent. Chion. in Epist. ad Plat. Artemid. lib. IV, c. 49.

8. Lucian. De luctu.

9. Suidas.

consuevisse Atticos affirmet Aristophanis¹ expositor binos obolos in ora mortuorum ingerere.

Curatus sic defunctus pro arbitrio intus collocabatur, indultu legis a Solone latæ, qua tamen cavebatur, ut ante lucem efferretur postridie collocationis. Obsoleverat illa jam tempore Demetrii Phalerei, nec recentata forsitan evicit, quominus Romano more per septem integros² dies domi custodiretur, acerraque³ vario thymiamate redolens illius ad pedes institueretur. Quandoquidem leniebatur⁴ lugentium dolor diuturna extincti præsentia, sensimque assuescebat animus perditæ amantium supremo discessui. Hinc factum ut Græci ad Trojam nonnisi exacta decima septima die rogo dederint Achilleum cadaver. Vilissima credo servitia præstitisse polinctores, quos Græci καταγέωτας⁵ et νεκροθάπτας nuncupabant, hos vero adeo abominabantur, ut domicilio urbis illos arcerent. Demades⁶ certe Athenis eum qui necessaria funeribus venditabat damnavit, quum probasset magnum lucrum optasse, quod contingere illi sine multorum morte non poterat.

Funestæ interim domus cernebantur indicia, cupressus⁷, vas figlinum⁸ ventrosus extra portam, aqua lustrali plenum, quod ἀρδάνιον Græcorum vulgo, Aristophani vero ὄστραχον: aqua vero ex alia domo erat allata. Coma⁹ insuper defuncti appensa primo in limine portæ, ne quis imprudens pollueretur domum ingrediens. Verisimile prorsus est Græcas matronas, depositis tunc delicatioribus vestibus, atratas¹⁰ luxisse, nonnunquam et albis amictas¹¹, super vero quadris, Græco more, mundo tamen muliebri universo despecto, cunctoque penitus neglecto ornatu. Vestis vero genus ἱμάτιον dicebatur, ex decreto Solonis. Sedebant illæ squalidæ, mœrentesque co-

1. In Ranis.

2. Servius in Æneid. V.

3. Festus.

4. Odys. XXIV.

5. P. Vict. Var. Lect. lib. II, cap. 7; Lil. Gyrard.

6. Senec. lib. VI De benef.

7. Asclepiades.

8. Pollux lib. VIII; Suidas.

9. Eurip. in Alcest. in Suppl.

10. Euripides in Iphig. in Aulide; Moschus in Epitaph. Bion. Artemid. lib. III, c. 3; Theocritus in Epitaph. Adon.

11. Plat. De legg. XII; Artemid. lib. II, c. 3; Astrampsyclus.

ronabant thorum, cui assidebat capularis¹ custos, is, eave nempe, quæ defuncto proxima: cari insuper circumstabant socii², et ancillæ non otiosæ, quæ lugentibus commodabant³ lacrymas, stantesque deformabant corpus⁴ pulchrum manibus⁵ pectus frequenter percutientes, de quo ritu mox uberius. Extorquebat sævus interea dolor a signiori sexu præcocem capillorum divulsionem. Hi namque⁶, ex conducto, nonnisi ad pyram tumulumve deponebantur. Vetus quin etiam mos erat in luctu supercilia⁷ nudari, singulaque præstare quæ tædium vitæ animique angorem testarentur. Vix credam cibum, illumque vilem, gustasse, neque inverisimile est, atos tunc calices⁸ mensis appositos, quod Romæ erat consuetum; et ex Pollentina terra conficiebantur. Horum unus visitur adhuc integer in nostro Museo.

Ut vero septimus instabat dies, collocabatur a necessariis. «Beatulus⁹ alto Compositus lecto, crassisque lutatus amomis», et, quod non sine mysterio, «In portam rigidos calces extendit». Ita enim componuntur¹⁰ mortui ad significandum nunquam deinde ad domum reversuros: sat bene ille, sed elegantius noster. Nam ritu naturæ capite¹¹ hominem gigni mos est, pedibus efferri. Et vero collocationes idcirco¹² fiebant, ut cerneretur mortuus, ecqua ei vis allata. Indulgebat tamen lex Attica, ut mortuus collocaretur in ædibus¹³ ad libitum. Funera frequentissime nihilominus ponebantur in vestibulo¹⁴, pedibus ad januam versis: qui mos et nostris hodie familiaris. Utinam abstinuissent a ridicula vanitate abigendi muscas¹⁵, officiosæ Thetidis seducti forsân exemplo.

Meminit præterea Socrates¹⁶ apud Platonem antiquæ legis

1. Petr. Arbiter in Ephes.

2. Hom. II. XVIII.

3. P. Arbiter l. c.

4. Calab. lib. III.

5. Hom. lib. XI, 19.

6. Sophocl. in Ajac.

7. Artemid. lib. I, c. 27.

8. Martial. Epigr. XIV, 157; Eurip. in Troad.

9. Pers. Sat. III; Homerus in Iliados lib. VII.

10. Schol. Hom. in Iliad.

11. Plin. N. H. lib. VII, c. 8.

12. Jul. Pollux lib. VIII.

13. Demosth. in Macartatum.

14. Hesychius.

15. Iliad. XVIII.

16. In Minoe.

Atticæ circa Inferias servatæ, ut non prius efferretur cada-
ver, quam hostias jugulassent, in defuncti, ut reor, expia-
tionem. Et quoniam de legibus incidit sermo, haud differam
Hippiæ tyranni sanctionem producere, qua jubebat, refe-
rente Aristotele¹, ut sacerdoti Minervæ, quæ est in arce, in
singulos mortuos duos hordei sextarios, totidem frumenti,
itemque obolum penderent. His explebatur domesticus lu-
ctus, primaque funeris pars, cui succedebat incunctanter et
altera.

Antelucanis horis, ex Solonis² lege, seu Demetrii Phalerei,
quod placuit Tullio³, præsertim si morte immatura quis fuis-
set peremtus (« ΗΜΕΡΑΣ ΑΡΗΓΑΓΗΝ⁴, diei raptum », scilicet,
appellabant, tanquam non exspirasset, sed amoris desiderio
raptus esset, vel quasi intolerandum esset solem hujusmodi
malum intueri, dicunt illos diem rapuisse), efferebatur de-
functus, longo ordine præcedentibus facibus⁵; quarum ful-
gore discutiebantur tenebræ: quanquam hasta⁶ in funere vi
peremtorum præferebatur. Comitabantur raucisonæ tubæ⁷,
præsertim si vir militaris⁸, deque Republica optime meritus,
et publico⁹ sumtu, quod erat in more, sepeliretur, hisque
convocabatur populus. Succedebant τριβάλλαι¹⁰, hoc est, siti-
cines inflantes funebres tibias, quas γιγγράς¹¹ Græci mutuata
voce a Phœnicibus dixere¹², lamentabilem sonum Lydio mo-
do¹³ exprimentes, incitamentum profecto mercede conductar-
um mulierum ad mortuum deflendum, quæ σοφισταί¹⁴ ῥήτορες
Græcis, puta simulatrices¹⁵ planctus, et Principes, non do-
loris; Romanis, Præficæ¹⁶. Harum Coryphæα ἡλαμιστορία¹⁷ a

1. Oeconom.

2. Demosth. in Orat.

3. De legg. II.

4. Eustath. Od. V.

5. Plat. an seni R. P. Meleager.

6. J. Pollux lib. VIII, c. 7.

7. Hyginus c. 174; Schol. Theocr.

8. Tortell. De cor. militum.

9. Thucyd. lib. II; Diog. Laert. lib.
IX in Democr.

10. Galen. lib. IX, De sympt. caus.

11. Hesychius.

12. Athen. Deipnosoph. IV; Eust.
in Hom. II. XVIII.13. Aristoxen. in I Musico, ex Plu-
tarcho.

14. Lucian. De luctu; Plato in Minoe.

15. Servius Aen. IX.

16. Festus; Lucilius Satir. XXII;
Plaut. in Frivolaria, in Truculento;
Naevius in Freto.

17. Hesychius, Suidas.

cantionis genere, quod Ἠλεμον vel Ἰδαμον Græci¹ dixere, Latini *Lessum*², *Lausum*, atque *Mortualia*³, Nænia⁴ interim ambigente, Ciceronis⁵ indicio, vel iis nolentibus, qui Græcos in Graculos deformant. Jungebantur mercenariis consanguineæ⁶ defuncti virgines, atque matronæ, passis⁷ crinibus, pulvere ac cinere conspersis⁸, nudato⁹ vultu, et pectore¹⁰ tundentes¹¹ ubera, laniantes¹² faciem, ululantes¹³ singulæ magis, quam ejulantes. Sed præstat funebris ritus, adhuc in Græcia superstitis, auritum oculatumque inducere testem¹⁴. « Durat etiam in hunc diem mortuos deflendi apud Christianos consuetudo, ab antiqua illa lugubri Ethnicorum ejulatione originem ducens. Erat autem hic olim Ethnicorum mos, ut defunctos multos dies deflerent: quem morem a majoribus suis acceptum Græcia retinet. Ubique etenim quadam consuetudine promiscua, quum quispiam e familia, sive maritus, sive affinis, quem illi debeant de more lugere, moritur, de tecto capite et facie, in publicum prodeuntes mulieres urbem circumlustrant capillis passis, sinuque denudato, ingentes ejulatus et ululatus emittentes. Comas quoque, et genas lacerantes, et extensis manibus, quum dextra, tum sinistra, supra mammas percutiunt. Dextra autem manu partem sinistram, sinistra vero dextram unguibus dilaniant. Comam quoque eodem modo, ita ut dextra manus sinistram latus, sinistra dextrum trahendo dilaceret. Et nunc genas per vices scarificando, nunc pectus percutiendo, nunc crines trahendo, luctum peragunt.

« Qui quidem lugendi mos mulieribus tantum, cujuscum-

1. Apollon. L. Suidas in T.

2. Plant. in Truculento.

3. Agell. lib. XVIII, cap. 7; Cato; Plant. in Asin.

4. Turneb. in Animadv. Vide Julium Pollucem.

5. De legg. II.

6. Lysias in defensione; Ter. in Andr.

7. Lucianus, Lycophron, Petronius in Ephesia.

8. Iliad. XVIII, XXIV; Euripid. in Electra.

9. Plat. in Prob., Eustath.

10. Lucianus.

11. Artemidorus lib. I, cap. 43; Servius.

12. Plut. in Solone.

13. Lucian. De luctu.

14. P. Bellonius lib. II De medicato sanare cap. 14.

« que generis sint, concessus est : nam viri funus non lugent.
 « Quam rem ego non auditione, aut aliorum historia per-
 « cepi, sed sæpius nuper in multis Græciæ locis sum intuitus.
 « Primum quidem Corcyræ; siquidem Martio mense 1547,
 « quum per horam mane ante lucem jam per multos dies
 « strepitum atque multorum ejulatus audissem, quos initio
 « canum inclusorum latratus esse credebam, tandemque,
 « quo id cognoscerem, surrexissem, mulierumque ejulan-
 « tium conventum vidissem, magna certe sum admiratione
 « captus. Ut autem hæc ejulatio melius peragatur, conven-
 « tum plangentibus indicere solent, locumque idoneum quæ-
 « runt, ubi defuncti mortem bis quotidie lugeant. Quæ vero
 « ex his mulieribus vocis bonitate reliquas superat, et quæ
 « altius cantat, sola cantum incipit, voceque ab aliis dissona
 « defuncti laudes cognatis et affinibus recenset. Quod si mu-
 « lier ex parentibus desit, quæ ista præstet, aliam mercede
 « conducunt. Nam multæ in urbibus Græciæ mulieres repe-
 « riuntur, quæ nulla alia ex re quæstum facere solent, quam
 « ut mortuos defleant. Ita enim ad recensendas defunctorum
 « laudes factæ sunt, ut vel nolentes ad ejulatum provocent;
 « mulierum autem illa, quæ melius eas recensere norit, ma-
 « jori præmio conducitur. Reliquæ autem mulieres astantes
 « attente, quidquid canitur audientes, simul aspirata mi-
 « scentes, eadem cum illa voce funebrem canunt cantionem.
 « Ea autem, quæ plures unguium scarificatus in faciem in-
 « fixerit, et genas acrius dilaniarit, præmium majus referre
 « solet. Magnam vero laudem virgines ex hac facie dilacera-
 « tione consequuntur. Quamvis autem, ubi aliquis apud eos
 « vita functus est, vicinæ mulieres turmatim accedant, et
 « ita, ut supra dixi, detectæ funus humandum cantantes co-
 « mitentur; non tamen ita sese verberant, unguibusque genas
 « lacerant, sed illas formam ac pulchritudinem in funere
 « ostentare juvat. »

Næniarum vestigia supersunt adhuc in Magna Græcia,
 minime oblitterata mortuos deflendi ad rhythmum consuetu-
 dine. Harum unam Calabris rusticis adhuc familiarem recen-

set eruditissimus atque elegantissimus A. Santorellus¹ in sua Postpraxi, seu De curando defuncto. Et Lilius Gyraldus, superioris sæculi decus, testatur muliebrem illum ejulandi morem, et comas genasque lacerandi, sua ætate perseverasse in Sabinis, et toto fere Latio, et supra Latium. Succulentam observa Nænam nostrum apud Lucretium²:

At jam non domus accipiet te læta, neque uxor
Optima: nec dulces occurrent oscula nati
Præripere, et tacita pectus dulcedine tangent.
Non poteris factis florentibus esse, tuisque
Præsidium, misero misere (aiunt) omnia ademit
Una dies infesta tibi tot præmia vitæ.

Ad rem vetuit quidem³ Solon diram illarum genarum laniam, necnon στενωπῶν, Baltha⁴ Cretensi monitore, ut est apud Plutarchum, haud vero sustulit, quod neque obtinere Veneti, referente eodem Bellonio, a Græcis⁵, quibus dominantur. Namque, ut hoc obiter dicam, credula antiquitas sibi persuaserat, umbras sanguine et lacte satiari; unde, inquit Servius, feminæ, quæ mortuos prosequuntur, ubera tundunt, ut lac exprimant, cuncti autem se lacerant, ut sanguinem effundant.

Quum vero maxima omnisque ordinis conflueret feminarum frequentia ad funestam domum; cautum lege est, ne qua mulier ad funus accederet, nisi consanguinea⁶, atque sexagenaria. Sublata namque erat celebritas virorum ac mulierum, quo lamentatio minueretur. Habet enim luctus concursus hominum: quocirca Pittacus⁷ omnino accedere quemquam vetat in funus aliorum: quæ sanctio Aristotelis⁸ ætate in usu erat: «In funere quoque cognatos potissimum prodire oportere arbitrantur». Nondum liquet, an præter cognatos, et necessarios, qui primi in ordine atrati, capite-

1. De curand. defunct.

2. Lib. III.

3. Cic. De legg. II; Plut. in Solone.

4. In vit. Sol.

5. Loc. cit.

6. Solon refer. Demosth. in or.

7. Cic. De legg. II.

8. Aristot. Eth. IX, c. 11.

que¹ velato, mulierum cœtum anteibant, amici quoque, et totus adesset familiæ ejus, qui unquam fuerat, populus, præter ludios, mimos, archimimos, saltatores, servos præterea manumissos ex testamento, libertos, latores lectorum, munerum, coronarum, tropæorum, cerearum imaginum, lictores insuper, Senatus ministros, quod Romani² erat moris. Illud tamen certum, Atheniensem magistratum honestasse nonnunquam præstantium civium funera, necnon intempestive officiosum persolverisse quandoque justitium. Et Solon apud J. Tzetzem, ut audivit, quod «Civitas vero deducebat universa funus juvenis», captus amici Thaletis artibus, elatum filium confestim credidit. Non dubito tamen humeros subjecisse feretro amicos, atque necessarios, quod tamen erat duorum generum apud fortunatos homines, lectus, et lectica: et notat Plutarchus³, quod Timoleontis lectum delecti a populo juvenes portaverunt. Lectica vero, aut Hexaphoros⁴, aut Octophoros nuncupabatur, a numero bajulorum.

Procedebat funebris pompa per compita civitatis, donec in foro consisteret, ubi præsentis defuncti laudes celebrabantur: qui mos, ut testatum fecit Anaximenes⁵ Orator, a Solone fuit olim institutus, temporisque decursu, forsitan, oblitteratus, revixit tandem integer, eo præsertim tempore, quo Barbaros⁶, Græciam invadentes, profligarunt ad Thermopylas.

Ad umbilicum jam deducta laudatione commovebatur funus, pergebatque ad locum sepulturæ, quæ tamen, neque unius modi, neque unius loci semper fuit, sed varia pro hominum instituto atque religione. Principio⁷ suos referebant mortuos proprias ad ædes, ibique illos tumulabant: hos Lares dicebant, et domus Tutelaria Numina. Temporis vero

1. Eustath.

2. Dionys. Halicarn. Tacitus.

3. Plut. in Vita.

4. Hom. I. XVIII, Odyss. XXIV.

5. Ap. Plut. in Vita Solonis.

6. Plato in Minos; Servius ad Æneid. lib. V.

7. Plat. l. c.

processu, vetantibus legibus, nefas fuit intra Urbem hominem sepelire, qua de re exactius posthac.

Duo vero exstitisse sepulturæ genera apud Athenienses, nemo est qui ambigat. At mihi quidem antiquissimum sepulturæ genus id fuisse videtur, inquit Tullius, quo apud Xenophontem Cyrus utitur. Redditur enim terræ corpus, et ita locatum, ac situm, quasi operimento matris obducitur. Nam¹ et Athenis jam ille mos a Cecrope, ut aiunt, permansit, corpus terra humandi, quam^{*} quum proximi fecerant, obductaque terra erat, frugibus obserebatur, ut sinus, et gremium, quasi matris, mortuis tribueretur; solum autem frugibus expiatum, ut vivis redderetur. Humationis tamen jura non immerito turbat combustio, suaque exordia ad Herculis² refert ætatem: qui Archeum Licymni filium orbo parenti restituit, ut declinaret perjurium. Observo tamen ad Socratis usque tempora utrumque sepulturæ modum fuisse in usu, quod ex morientis verbis in Phædone³ apposite assequeris. Licet vero religione se teneri responderint Athenienses S. Sulpicio⁴, ne Marcelli cadaver intra urbem sepelirent; movent me tamen melioris notæ Auctores⁵ morem fuisse Græcis, vel in civitatis meditullio, ipsoque foro, claros viros sepelire: Theseum⁶ nobis obtrudit Plutarchus, cujus ossa a Cimone in sua triremi deportata, ovantes Athenienses eximia celebritate et sacrificiis, sicut reducem ipsum ad urbem exceperunt, ac media conditus est urbe prope gymnasium, quod nunc est: quanquam non diffiteor, frequentissimam fuisse sepulturam in Ceramico. Duo⁷ vero Athenis numerabantur Ceramicæ, unus in civitate, alter extra civitatem, ubi sepeliebant eos, qui in bello cecidissent, inibique funebres orationes habebantur, in altero etenim scorta prostabant:

1. Cic. De legg. II.

* Sic. An leg. quod? En.

2. Andron. Hist. Eust. II. I.

3. Plato in Phæd.

4. C. Serv. Sulp. in Epist. ad Cic.

5. Paul. in Attic. Diog. Laert. in vita;

Xenoph. lib. VII; Thucyd. lib. V; Arnob. adv. Gent. lib. VI.

6. In Vita.

7. Suidas in K. Demosthenes, Philostr. De vita Sophist. lib. I; Clem. Al. Strom. V; schol. Aristoph. in Equit.

mirum ne superior et bustuarias aluerit mœchas, « Spurcas et monumenta¹ lupas ».

Illud tamen animadvertas velim ex Pausania², non omnes in Ceramicó tumulatos, sed plurimam illustrium virorum partem juxta publicas vias sepulcra habuisse : primumque ei, quæ ex Piræeo ducit ad Urbem, adjuncta fuisse, Menandri, Diopithis filii, et Euripidis : in Curiis præterea ipsis extra urbem, et in viis passim Deorum templa, heroum et hominum fuisse sepulcra, inter quæ primum obtinet jure locum Thrasybuli Lyci filii, Periclis insuper, Chabriæ, Phormionis, Cononis deinde, et Timothei. Atqui tumulus Aristidis³ exstat in portu Phaleri, quem ei, quum ne sumtum quidem funeris reliquisset, publice ferunt factum.

Erat etiam suum omnibus, qui aut navalibus, aut terrestribus præliis pro patria mortem oppetierant, monumentum, illis exceptis, qui ad Marathonem ceciderunt ; periire ubi locorum Persarum circiter sex millia trecenta ex Herodoto⁴, Atheniensium vero centum nonaginta duo. His vero, eodem, quo occubuerant, loco sepulcra ad virtutis memoriam erecta ; alios omnes in via, quæ ad Academiam ducit, tradunt fuisse sepultos. In magnis vero cladibus, ne quid de pietate, suæ gratitudine minueret Atheniensis R. P. sic prospiciebat gregariis militibus : promiscuo saltem collectorum ossium funere, facto triduo ante exequiarum diem tabernaculo⁵, mortuorum ossa proponebantur, et suorum quisque reliquias, si quid libuisset, imponebat. Quum efferebatur, singularum tribuum singulas arcas, suæ cujusque tribus ossa continentes, vehiculo deportabant. Unus præterea totus^{*} inanis, constratus simul deferebatur, eorum, quorum ossa non exstarent, vel inter cæsorum corpora reperti non fuissent. Educebant vero funus voluntarii quique promiscuo, vel cives, vel hospites, quum interea feminæ aliquæ, defunctis ne-

1. Martial. Epigramm. lib. I.

2. In Atticis.

3. Plut. in Vita.

4. Lib. VI.

5. Thucydides.

* Nonne *lectus* legendum ? En.

cessitudine conjunctæ, lacrymantes deflerent. Ossa sepulcro publico composita inferebantur, quod Athenis juxta Callisti monumentum fuerat in suburbanis.

Hæc de publico sepulcro. Haud tamen inverisimile est domesticis in fundis, extremisque proprii agri in finibus, posita fuisse privatorum hypogæa. Propria insuper sepulcra fuisse familiis¹ quibusque controversere minime fas est. Quapropter Marcellinus cognationem Thucydidis cum Cimone probat hoc argumento : probroque² dabatur privari majorum sepulcro.

Nam Athenis³ scelestorum corporum projectio, mortuorumque effossio, *ne jugulatorum quidem filiorum filiis aspicere fas erat. Exstat decretum Atheniensium apud Plutarchum⁴ in perduellionis reos, Archeptolemum et Antiphontem : præter vero inustas illis infamiæ notas, accessit et quod sequitur : « Nec liceat Archeptolemum et Antiphontem Athenis humare, neque in finibus, qui juris sint Atheniensis ». Par futura erat Hyperidis⁵ Oratoris sors, ni Alphenus ejus consobrinus permissum sibi corpus a Philopithe Medico cremasset, et ossa Athenas deportasset ad necessarios, contra Atheniensium et Macedonum decreta : non modo enim pulsum in exsilium fuisse, verum etiam, ne in suo sepeliretur interdictum. Præstitere necnon simile officium Themistoclis amici⁶, verum clam fuere illius ossa sepulta, quum legibus non concederetur, quod prodicionis esset damnatus : jussumque inimicis Phocionis est⁷, ut illius corpus extra fines projiceretur, ac ne quis Atheniensis roguum funeri incenderet. Hinc⁸ factum ut, conspirante in illius odium multitudine, nemo liber ausus sit Phocionem sepelire, itaque a servis sepultus est. Enorme prorsus fuisse, quod contigit quandoque apud trecentos delectos ex primoribus judices; Myrone⁹ postulante Phylensi

1. Demosth. in Macartatum.

2. Diacanthus.

3. Plut. De ser. num. vindicta.

* Sic. Ego non capio. Ed.

4. In Vit. Or. X.

5. Plut. lib. cit.

6. Æmil. Prob. in Vita.

7. Plut. in Vita.

8. Æmil. Prob.

9. Plut. in Solon.

damnati, et in exsilium qui supererant, acti sunt, defunctorum cadavera effossa, trans fines projicere. Tyrannis siquidem Athenienses cives adeo fuere odio, ut quando illorum obtinerent bona, nedum ædes demolirentur diruerentque, sed et sepulcra effoderent, referente Isocrate¹. Inimico² homini illuc accedere, ne quidem licebat, neque³ cuivis, nisi dum iret ad exsequias.

Singulare tibi occurret, quod de Thesei sepulcro narrat Plutarchus⁴; est enim id perfugium inviolabile servis, et omnibus demissioribus, timentibusque potentiores, quod tutularis Theseus atque auxiliaris fuisset, et benigne accepisset abjectorum preces. Horum tamen violavit jura Philippus Macedo⁵, tanquam expeditionem, non in viventes Athenienses, verum in vita functos, illorumque sepulcra suscepisset.

Promptior tumulandi mos⁶ erat aggesta humo, sumtuosior in arca, præcipue si marmorea, quorum una apud nos exstat: omnium sumtuosissimus in camerata ædícula, cujus in medio locabatur et arca. Nostræ⁷ vero titulus est:

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΕΠΑΦΡΑ ΤΗ
ΙΔΙΑ ΓΥΝΑΙΚΙ ΓΕΜΙΝΙΑ
ΜΥΡΤΑΛΗ ΜΝΗΜΗΣ
ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΧΑΡΙΝ
ΤΗΝ ΣΟΡΟΝ ΕΦ' Ω ΜΗΔΕ
ΝΑ ΜΗΤΕ ΠΩΛΗΣΑΙ
ΜΗΤΕ ΘΕΙΝΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΝ
ΕΧΕΙΝ ΠΛΗΝ ΕΙ ΜΗ ΤΙ
ΑΥΤΟΣ Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ
ΠΑΘΟΙΗ ΑΝΘΡΩΠΙ
ΝΟΝ ΕΙ ΔΕ ΤΙΣ
ΕΚΒΑΛΗ ΤΗΝ ΜΥΡ
ΤΑΛΗΝ ΔΩΣΕΙ
ΤΩ ΦΙΣΚΩ
JC. B Φ

1. Isocr. De jugo.

2. Soph. in Ajace, Iasus.

3. Plat. in Sol.

4. Plat. in Vita.

5. Livius.

6. Cic. De legg. II.

7. Petronius Arbit. in Ephesia.

ACHILLES. EPAPHRA.
 PROPRIÆ. CONJUGI. GEMINIÆ.
 MYRTALÆ. MEMORIÆ.
 SUPREMÆ. GRATIA.
 MONUMENTUM. IN. QUO. NEMO.
 NEQUE. VENDENDI.
 NEQUE. MORTUUM. COLLOCANDI. POTESTATEM.
 HABEAT. NISI. QUID.
 IPSE. ACHILLES.
 PATIATUR. HUMANUM.
 SI. QUIS. VERO.
 EJECERIT. MYR.
 TALEM. DABIT.
 FISCO.
 .DC. CLD CLD LD.

Mos¹ vero Atheniensibus erat mortuos condere obversos ad occidentem, quum spectantes orientem Megarenses suos conderent, quicquid per memoriæ lapsum dicat Diogenes Laertius : ni tamen Megarensē Heream² admiseris reclamantem, Megarenses quoque cadavera in occasum versa collocasse. Neque te ignorare par est, singulos loculos³ habuisse Athenienses, secus quam Megarenses : hi namque terni aut quaterni unico in loculo condebantur.

Non sum nescius, huic consuetudini derogatum quandoque fuisse. Ferunt⁴ enim, quod Syrianus Procli præceptor, vivens ab ipso petierat, ut secum sepeliretur, ideoque duplices monumenti loculos faciendos curaverat. Quum vero post illius obitum vir sanctissimus aliquando ambigeret, numquid præter decori rationem hoc futurum esset, solutum corpore in somnis sibi hac solum de causa minitantem sensit. Condebantur⁵ nonnunquam simul et arma, cujus rei illustre testimonium præbet nobis Plutarchus in vita Thesei, inquiens :

1. Plutarchus in Solone; Eust. ad Iliad. XIX; Ælian. lib. VII, c. 19, et lib. V, c. 14.

2. In Solone.

3. Hereas ap. Plut. in Sol.

4. Enarrator in illius Vita ex vers. L. Hostenii.

5. Herod. lib. VI.

Reperti sunt magni corporis loculi, adjunctaque cuspidē hastæ ænea cum ense. Cimon vero sepultus fuit ante Urbem trans viam, quæ vocatur Diacæle, et e regione sepultæ sunt equæ illæ, quæ tres Olympiacas victorias reportarunt.

At combustio operosiores expetebat apparatus. Abstinere volens a dispendioso funere, quod universus pæne orbis Hephæstioni, Alexandri amico, paravit, ita ut nullam posteris æmulandi facultatem reliquerit. Sat mihi in præsentī est Lectorem admonere, quod ingens componebatur odoratorum¹, pinguiumque lignorum strues, quæ πύρρὰ νεκρῶν Atticis, rogos Romanis dicebatur. Quadrata² erat pyra, et æquilatera; centum vero pedibus longam quoquoersus dimensi sunt Achilleam³ Myrmidones ad Trojam. Par est credere, sublimem erectam magnatibus, humilem plebeiis, nulloque ornatu decoram. Nam in tantum excreverat sumtus in funere, ut modum imponere necesse fuerit, legeque cavere Athenis, ne levigatis lignis in pyra quis uteretur. Quo e fonte, ut cuncta fere, vel Tullii⁴ ipsius testimonio, in sua derivarunt Decemviri, necnon et illud, Rogum ascia ne polito, ne quid dicam de annulis, longis coronis, tibicinum numero, reliquisque funebribus sublati ab eodem legislatore: quorum tamen vestigia vix observantur in fragmentis duodecim tabularum, temporum forsā injuria, vel hominum dolenda incuria.

Ut igitur ventum erat ad Ustrinæ locum, consistebat funebbris pompa, factique propius cari operiebant defunctum comis⁵ quas sibi in doloris signum evellebant⁶, aut tondébant⁷: præterea oleaginis⁸ ramusculis, quanquam nefas⁹ erat Athenis oleas convertere ad profanos usus. Non con-

1. Ælian. De var. hist.

2. Herodianus.

3. Hom. lib. XVIII.

4. Cic. De legg. II.

5. Sophocl. in Aj. II, et Oreste. Maximus Tyrius Orat. VIII; D. Halicarn. lib. XI.

6. Petr. in Ephes. Hom. II. XVIII; Calab. lib. XIII; Apoll. Arg. I.

7. Hom. l. cit. Calab. l. cit. Hom. Odys. IV; Plutarch. in Rom.; Eurip. in Suppl.

8. Artem. Onirocr.

9. Demosth. ex Ant. Clero.

troversor, habitas et nonnunquam fuisse ibi locorum funebres orationes, præsertim in militum sepultura, quod me monet Thucydides¹. At neque dubito veris tunc lacrymis, postremisque amplexibus vita functum prosequi et alloqui consuevisse, ut si quis² sensus post mortem superstes, vividi saltem amoris deliniretur officiis.

Suprema tandem collocabatur in pyra defunctus a cognatis³ ferali cum lectulo et ornamentis; nondum tamen liquet, num clausos jacenti reserarent oculos, quod Romani⁴ consuevere, an resignantem oculos Mercurium expectarent. Hinc adipe operiebatur animalium, quæ mactata, mox rogo imponebantur cremanda, simul et nonnunquam cum jugulatis⁵ hostibus, servis, equis, canibus, avibus, non absque pretiosis vestibus, melle, vino, auro, succino, unguentis, inimicorum armis⁶, et propriis, necnon amicorum postremis copiosisque muneribus: ita ut Soloni⁷ necesse fuerit inanem compescere luxum, et lege interdicare, ne plus quam unicus bos immolaretur, isque forsán simulatus, neve plures quam tres vestes rogo injicerentur.

Ridiculam vero superstitionem ditem cremandi suppellectilem hinc defluxisse existimo. Nam quum⁸ Periander apud Thesprotos, qui sunt ad flumen Acherontem, nuntios misisset, Melissa (uxor) apparens negavit se indicaturam, aut dicturam, ubinam depositum esset collocatum, quoniam ipsa algeret, quia nuda erat. Nihil enim sibi prodesse vestes, cum quibus sepulta fuisset, utpote non crematas. Itaque Corinthias mulieres omnes ad Junonis templum convenientes exiit, atque eas vestes ad foveam comportatas, Melissam precando, cremavit. Suadent XII Tab. sanctiones⁹, ut credam, eundem

1. In Historia.

2. Isocrates in *Æginetico*; Aristid. in Plat. Quint. Declam. 33a; Ovid. De Ponto, I.

3. Pind. Pyth. Od. III.

4. Plin. H. N. lib. XI, c. 37.

5. Pind. Olymp. Od. II; Euripid. in

Troad.; Hom. Il. XXIII, Odyss. XV; Calab. lib. III.

6. Lucian. De luctu.

7. Plut. in Vita; Cicero De legg. libro II.

8. Herod. lib. V.

9. Cic. l. cit.

legislatorem cavisse, ne aurum cremaretur; nulli futurum emolumento mortuis, maximo vero detrimento viventibus, interdicta ob illius penuriam commutatione. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt, qui equos, ac concubinas, rursum alii, qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui vestem, reliquumque mundum pariter in rogam injectum cremarunt, aut una cum cadavere sepelierunt? Perinde quasi illic sit usurus, et apud Inferos fruiturus?

Supererat postremo pyræ incensio, quam necessarius, admota face, aversoque vultu¹ moliebatur, ne officium volens præstare videretur. Serpebat actutum ignis, præque copioso congruoque fomento, flammam excitabat ingentem. Rogabant² interim ventos, votisque illorum adventum sollicitabant, quo citius absumeretur cum lignis cadaver, licet³ Herculis pyra subito circumdantibus fulminibus exusta sit, Diodoro auctore.

Tempus jam aderat, quum luctificum clangente tuba, decursores monebat, ut rogam ter circumirent, et divisa nonnunquam acie concursarent ad simulacrum pugnae. Non ignoro tamen varium fuisse apud Antiquos discursionis tempus: in funere namque Patrocli apud Homerum⁴ præcessit illa, comitabatur⁵ vero Achillei cadaveris combustionem: subsequebatur, et nonnunquam, vel ipsam tumulationem: quod videre est apud Apollonium in Argonauticis⁶. Hac, inquam, putabant defunctum lustrari; etsi credam ego ad hoc institutam decursionem, ut nœnias lugentium compesceret, aut interpolaret (quod habes a P. Statio⁷), et reliquos funeris spectatores in officio contineret, ne præ tædio concederent. Longa namque sub dio erat mora, licet copiosa pinguique fomenta igni apposuissent. Quapropter Achilles, vel amici carissimi in funere, quod reliquum erat crema-

1. Lucian. De luctu.

2. Virg. *Æn.* VI; Terent. in *Comœd.*;
Diodorus Sic. lib. V, c. 2; Plutarchus
in Phoc.

3. Hom. *Il.* XXIII.

4. Lib. V, c. 2.

5. *Il.* XXIII.

6. *Odyss.*

7. Lib. I.

8. Theb. lib. VI.

tionis, commisit funeratoribus, qui excubantes, pyræ ligna accumularent. Et vero in triduum¹ usque dilatam nonnunquam observo cinerum atque ossium collectionem: quam non sum nescius eadem decedente² die, frequentissime peractam.

Rogum igitur post deflagrationem annoso vino³, nigroque respergebant, quo tutior ad eum esset accessus, quandoquidem discincti, nudisque pedibus et lotis manibus, qui sanguine⁴ vel necessitudine juncti noctu⁵ supremum ossilegii præstabant officium. Nacti vero semiustulata ossa, adhuc velata cana favilla, irrigabant vino⁶, lacte, et lacrymis, inque linteis ventilabant⁷, sinuque fovebant, donec exsiccata conderent in vas⁸, una cum cineribus, odoribus, et vasculis lacrymarum. Neque suppressam nactus occasionem, horum duo vitrea reperta nuper fuisse humili in loculo inter parietinas atque ruinas antiquissimæ Fesularum urbis, una cum fictili lucerna: quæ singula nostri modo facta juris per icones communicamus curiosis.

Non unius vero erat formæ neque materiæ cinerarium illud vas, quandoquidem heroibus aureum⁹, decernebatur, atque¹⁰ argenteum; æreum marmoreumque divitibus; fictile aut ligneum tenuioris fortunæ hominibus: quod clausum tegebant tandem purpureis mollibus peplis, aut linteo subtili, terræque mandabant. Raritas Asbesti lini fecit hæc tædia. Consuevere namque feliciores incremabili tela funus involvere, ignique committere, exclusa penitus nobili ingenio adulterina favilla¹¹. Prætereo volens auream Demetrii¹² urnam regali purpura et diademate exornatam, quæ decurrente Co-

1. Virg. *Æn.* lib. X.

2. Eurip. in *Oreste*.

3. Hom. II. XXII, XXIV, *Odyss.* XXIV; Calab. lib. III.

4. Diocles, Sueton. in *August.*

5. Eurip. in *Hel.*; Pindar. *Pyth.* III; Hom. II. XXIV; Diod. Sic. lib. V, c. 2.

6. Eurip. in *Oreste*.

7. Tibull. *Eleg.* lib. IV.

8. Hom. II. XXIII, XXIV, *Odyss.* XXIV; Calab.

9. Hom. II. XXIII, *Odyss.* XXIV;

10. Amm. Marcell. lib. XIX.

11. Calab. lib. III; Homer. II. XX, XXIV.

12. Plut. in *Vita*.

rinthum classe ex puppi prætoriae navis conspicua coronis onerabatur, quum ad littus ligna appellerent. Habuit enim, ut inquit Plutarchus, funus Demetrii tragicam theatralemque speciem, et celeberrimus illius ætatis tibicen Xenophantus assidens, sacratissimum carmen accinuit, cui concinente remigio, clangor cum modulatione quadam velut in planctu respondit carminum ad tibias ambitibus. Neque indictum abibit pientissimum Evagoræ¹ funus a Nicocle filio præstitum, celebre, nedum multitudine inferiarum, atque valore, verum et choris, musica, gymnicsque conflictibus, cum equorum, ac triremium ludis.

Contigit præterea fortunatis nonnullis claudere funus spectaculis² atque certaminibus, quod tamen non omnium erat: gratusque Atheniensis³ populus in viros, qui bello Persico ceciderant præter sepulcrorum ornamenta funebres instituit ludos, atque certamina ad sepulturam.

Verum post peracta sacra ter nomine compellabant defunctum⁴ æternumque⁵ vale, terramque⁶ levem precati discebant, dimissi tamen prius a flamine vel funera, terque aqua lustrati, ob contractam pollutionem ex aspectu funeris. Præter enarratam lustrationem, Romanis in usu erat, monente Festo, supergredi funus: quod purgationis genus suffitionem vocabant: qui mos an fuerit nostris Atheniensibus in usu, nondum mihi constat.

«Sequebantur⁷ epulæ, quas inibant parentes coronati: apud quas de mortui laude, quum quid veri erat, prædicatum: nam mentiri nefas habebatur: at justa conjecta erant». Diverterant ab hoc sano instituto Athenienses; adeo ut exstet Paræmia, ne in funebri quidem cœna laudaveris.

Atras⁸ autem vestes, funestumque amictum deponebant,

1. Isocr. Orat. IV.

2. Patrocl. Il. XXIII, Hector XXIV, Achill. Odys. XXIV.

3. Diodor. Sic. lib. XI.

4. Theocr. Idyll. XIII; Hom. Odys. I; Artemid. lib. I.

5. Suidas in K. Eurip. in Alcest.; Agath. Amm. Anthol. lib. II.

6. Eurip. in Iphig.; Lucian. De Dea Syria.

7. Cic. De legg. II, in calce.

8. Plut. in Demosth.

nonnisi transacta septima die : quapropter vitio datum est Demostheni ab Æschine, quod nondum expleta, ex consuetudine, hebdomada, splendide vestitus et coronatus prodierit; improprians illi, atque objiciens odium liberorum : quanquam Demosthenes coegerit privatum dolorem publicæ cedere lætitiæ. Sic mulcebatur¹ mœrentium animus, et convivantium monitis impellebantur parentes ut exsuccum, præ diutina *ἀσθένει* corpus instaurarent. Nemo namque, ut ille ait, invitus audit, quum cogitur, aut cibum sumere, aut vivere. Epulum vero Athenis ex Polluce, per funeris præfectos, apud defuncti maxime necessarium dari consuevit : hæsito tamen, an publicum instituerint, Achillis exemplo, in Patrocli funere, quod fecere Romani, et viscerationem dicebant, ob carnes evisceratas, quæ in populum distribuebantur.

Absolvebantur interim operosi sepulcri ornamenta, nisi quis tamen prius sibi vivens posuisset. In tantum vero modum excesserat sumtus² ut propter has amplitudines sepulcrorum, quas in Ceramico videmus, lege sancitum sit Athenis, ne quis sepulcrum faceret operosius, quam quod decem homines effecerint triduo. Neque id opere tectorio exornari, nec Hermas, quos vocant, licebat imponi. Sunt vero Hermæ³ statuæ lapideæ in figuram quadrangulam desinentes, pedum tenus non expolitæ.

Præterea nec de mortui laude, nisi in publicis sepulturis, nec ab alio, nisi qui publice ad eam rem constitutus esset, dici licebat. Nam⁴ lex erat lata, uti rhetores præcipui laudes eorum edocendas, et gesta commemoranda susciperent, qui publica sepultura donati essent. Sepulcris autem novis Demetrius definivit modum. Nam super terræ tumulum noluit quid statui, nisi columellam tribus cubitis non altiore, aut mensam, aut labellum, et huic procurationi certum magistratum præfecerat. Mensæ vero nomen defuncti⁵, effigiesque insculpebantur. Illud vero noto, quod ab antiquis temporibus

1. Lucian. De luctu.

2. Cic. De legg. II.

3. Paus. in Arcadia.

4. Diodor. Sic. lib. V.

5. Plutarchus in Idocrate, in Lycurgo.

tumulo hujusmodi figerentur columnæ, ut enim est apud Homerum¹ observatione Plutarchi « Hic illum socii tumulabant atque propinqui, Et (qui defunctos vita comitantur honores) Aggere donabunt, tumulo figentque columnam». Innuptorum monumento ex Polluce² puella adstabat aquigera, vas habens aquarium, hydriam, scilicet, gutturnium, urnam, aut pelvim : insistentem autem tumulo imaginem sive aquigera esset, vel alia quæpiam, ἐπιστήμην Isæus vocavit.

Structuræ³ tamen humilitas non derogabat invidioso tropæi titulo, quem grati cives excitabant strenuis pro patria bellatoribus : quanquam non sum nescius humi⁴ appositam fuisse columellam Geometræ Archimedis sepulcro. Eminent⁵ Marathonis in campis tumulus una cum pilis, in quibus cæsorū nomina, et tribus scriptæ sunt. His vero eodem quo occubuerant loco sepulcræ erecta, ad virtutis memoriā, licet suum esse omnibus consueverit, qui aut navalibus aut terrestribus præliis pro patria mortem oppetiere. En tibi ex Diodoro⁶ Siculo Epitaphion eorum, qui ceciderant ad Thermopylas : « Hospes nuntia Lacedæmoniis istic nos jacere, decretis ducibusque suis obsecutos ». Illud interim data occasione non præteribo, quod ad Platæas⁷ desiderati sunt ex Atheniensibus duo et quinquaginta, omnes ex tribu Aiantide, quæ, ut Clidemus ait, pugnavit fortissime. Quamobrem Nymphis Sphragitidibus Aiantidæ victoriæ causā, sacra ex Apollinis oraculo, præscripta sumtu publico faciebant. Sepeliebantur vero in via, quæ ad Academiam ducit, ac pilæ tumulis imponebantur cum Elogiis, nomen cujusque et curiam testantibus.

Æquitatis autem plenissimum illud plebiscitum fuit, quo publicæ sepulturæ honor est cum servis communicatus, eorumque nomina columnis incisa sunt, ob fideliter et strenue dominis in prælio operam suam navatam. Honoraria vero

1. Iliad. XX.

2. Lib. VIII, c. 7.

3. Plutarch. in Vita, scholiastes Aristophanis.

4. Cic. De legg. II.

5. Pansan. in Atticis.

6. Lib. XI.

7. Plut. in Aristid.

illa fuisse non dubito, vacuaque sepulcra, ni tamen ante elationem, digitus osve post deflagrationem fuisset ex industria surreptum, ad quod justa fierent in patria; propter Decem Viri æmulati, forsā ut in omnibus fere, Atheniensium funebres mores, ossilegium sustulerunt, extra quam si quis foris militansque mortuus esset.

Cenotaphia vero Græcis usitata fuisse controvertet is, cui nova est Corinthiorum¹ pietas in Argivos ad Trojam occisos, et cenotaphium magnum factum Athenis militibus², quorum corpora inventa non sunt: ne quid dicam de celebri illo Cyri, quod refert Xenophon³ in Expeditione. Volens prætereo sepulcrum Euripidis in via, quæ ex Piræo ducit Athenas, quum tamen Euripides⁴ in Macedoniam ad Archelaum profectus esset, ibique sepultus. Illud vero intercedebat discriminis, quod honoraria militum navali pugna peremtorum, tabulæ, seu nautici ligni emblemate, aut remi, quod contigit Elpenori apud Homerum⁵ signabantur, reliqua vero minime; et si non ignorem sepulcris quibusque, præter titulos, apposita nec non frequenter fuisse emblemata: ut Archimedi sphæram⁶ et cylindrum, Diogeni canem⁷, Isocrati arietem⁸, noctuas⁹ vero frequentissime, ne quid dicam de statu¹⁰ sepulcralibus, quibus ornabantur ditiorum monumenta. Servo sophoque Æsopo nec non «Ingentem» statuam posuere Attici, Servumque collocarunt æterna in basi, Patere honoris scirent ut cuncti viam, Nec generi tribui, sed virtuti gloriam». Volupe, Lector, forsā tibi esset comparem noctuam observare marmoream Græci operis, nostri dudum factam juris liberalitate Illustrissimi Equitis Benedicti Dragomannii.

Illud non præteribo, quod Athenienses in efferendo funere hastam¹¹, quam adhibeant, si quando eorum cognati

1. Pausan. in Corinth.

2. Pausan. in Atticis.

3. Lib. VI.

4. Pausan. l. c.

5. Odys. XII.

6. Cic. in Tusc.

7. Laert. in Vita.

8. Plat. Rhet. X.

9. Athenæus in Deipnosophist. lib. XIII.

10. Lycophron, Pind. Nem. Od. X, Plato De rep. XII.

11. Phæd. lib. II.

12. Suidas.

alieno facinore interfecti essent, ut audisti superius, in tumulto defigebant, eoque modo ultionem interfecto-ribus denuntiabant : unde horum funeri, qui intererant, testabantur se non fecisse.

Moris¹ vero tandem fuit post elationem cadaveris familiares lavari purgationis gratia. Instaurabatur tandem evanidus luctus libaminibus sepulcro illatis, atque ferali cœna: existimabant siquidem ibi vagari manes defunctorum, et superstitē² sensu, alimentis egere, officiisque deliniri. Quapropter stata die et circa solis occasum³, atrati, liquoribus perfundebant loculos : erant⁴ vero mel, lac⁵, vinum⁶, aqua⁷, sanguis⁸, unguenta⁹, non absque lacrymis, longisque coronis saxum ambientibus, ex apio¹⁰ et myrto¹¹, una cum tœniis¹². Operosius quid exigebat Argivorum Encnisma. Nam qui amiserant propinquum¹³, aut familiarem, his moris erat mox sub luctum, ut Apollini operarentur diebus triginta, post Mercurio. Arbitrabantur enim, quo modo corpora mortuorum terra recipit, ita Mercurium animas. Apollinis ministro hordeum dabant, et carnes hostiæ accipiebant : exstinguebant, ut pollutum, ignem, eumque ab aliis accendebant, quo carnes assarent, quas Encnisma nuncupabant.

Duo vero sunt, quæ te moneam : primum de aqua inferenda, cui ministerio, ut notarunt eruditi¹⁴, si vir, aut femina e vita excessisset, portatam fuisse a mulieribus, quæ Ἐγγυπλοτρύαι dicebantur : si vero juvenis quispiam, aut virgo ; tunc commissum fuisse officium puero defuncti consanguineo. Alterum quod ex me, quin ex Libanio¹⁵, monitum te velim, de sanguine humano mortuis oblato ab Achille, re-

1. Schol. Aristoph. in Nub.

2. Ovid. De Ponto, I ; Cic. pro Sextio ; Isocr. in Ægin. Aristid. in Plat.

3. Schol. Apoll.

4. Plutarchus De consolatione ad Apoll.

5. Eurip. in Orest. in Iphigen.

6. Lucian. De luctu.

7. Soph. in Electr.

8. Eurip. in Iphig.

9. Anacreon.

10. Plut. Timol. Diodor. Sic. in Philipp. Suidas.

11. Eurip. in Electr.

12. Plut. in vita Philop.

13. Plut. in Quæst. Græc.

14. Meursius.

15. In Progymn.

DE FUNERIBUS ATHENIENSIIUM. 305

cessisse hunc a moribus Græcorum, indignis modis mortuos tractantem, et Patrocli sepulcro alienos quosdam honores excogitasse. Supervacanea dixit Plutarchus, Achillem¹ cum rogo Patrocli cremasse, quum alia animalia, tum etiam homines, non quidem hoc laudante Homero, ut qui accinat, «Facta agitans animo mala». Iphigenia namque apud Euripidem² fontes sanguinis parabat ex montanis rivulis, et ovium cæsarum imbre, non ex hostibus ad rogam jugulatis, quod ille patravit. At quis est nescius, captum³ hostem non jam pro adversario habendum, quum ipsa victoria mutet nomen illius, et appellari faciat pro hoste supplicem?

Redeo ad pensum. Omnigenis præterea floribus⁴ undique perfundebatur solum: quos inter primas obtinuerunt rosæ⁵, subsequuti amaranti⁶, lilia⁷, loti⁸ candidus flos, rubens papaveris, pallentes denique violæ⁹, quibus necnon conspergebatur exigua patella, ferali cœnæ¹⁰ destinata. Fercula¹¹ huic mandari sueta numero enumerat Latinus Poeta, docetque focis imponi, quod pridem et Græci monuerant¹². Dum vero irridet sui seculi mores Lucianus¹³, rem nobis ob oculos ponit. Quid igitur, inquit, saxa illa coronant, unguentaque inungunt? alii præ tumultis constituto rogo ac fovea effossa sumtuosas illas excavant cœnas, et vinum multum, quantum conjectura assequi possum, in ipsas foveas infundunt: neque conjectura hominem fefellit, ut mox audies.

Parentabant¹⁴ vero Athenienses mense Anthesterione, quo tempore fere et Romani¹⁵. Nam xi Kal. Martii his fuit in more animas placare paternas. Priscus¹⁶ Athenis profecto fuit illeritus; patriaque lege tenebantur quotannis deplorare sepul-

1. Plat. de Hom.

2. In Electra.

3. Libanius l. c.

4. Pind. Od. IV de Sup. Amph.

5. Anacreon Ode in Ros.

6. Philostrat. in Heroicis.

7. Dioscor. Antig.

8. Theophrastus Historia Plantarum

lib. VI.

9. Prudentius.

10. Lucianus De luctu.

11. Ovid. Fast.

12. Sophocl. in Electra; Lucian. De luctu.

13. Dial. Char.

14. Hesychius.

15. Ovid. Fast. II.

16. Lysias in Or.

tos, eosque¹ præterea, ut audisti, in concione illa die laudare, qui fuissent in præliis sublatis. Illudque ratum, quod sacrum maximum, referente Plutarcho, exhibebant Theseo, octavo die mensis Pyanepsionis, quo ex Creta rediit cum impuberibus, attamen et aliorum mensium octavo quoque die colunt eum. Par vero grati memorisque animi testimonium collatum necnon fuit in Græcos², qui a Medis intercepti, siti jacebant apud Platæenses³: Volute modo est rem præ oculis ponere, Plutarcho direttore. Platæenses receperunt Græcis, qui ceciderant illic, et humati fuerant, quotannis parentare, quod in hanc diem ad hunc faciunt modum: « Mæmacterionis mensis, qui apud Bæotios est Alalcomenius, sextodecimo die pompam agunt: quam antecedit prima luce tubicen, classicum canens. Sequuntur plaustra myrti, et coronamentorum plena, taurus niger, libamina in amphoris, vini, et lactis, crossosque olei et ungenti adolescentes ingenui ferunt. Nulli enim licet homini conditionis servilis illud attingere ministerium: quod illi viri pro libertate occubuisent. Novissimus Platæensium Archon, cui alias neque ferum attractare, neque aliam quam candidam induere vestem fas est, tunc sago puniceo amictus sumit ex tabulario hydriam, gladiumque tenens medio oppido ad monumentum pergit. Mox aquam ex fonte capit, abluit pilas et inungit, immolatoque super pyram tauro, Jovem, ac Mercurium Inferum precatus, viros illos fortes, qui letum pro Græcia oppetierunt, ad cœnam et Inferias illas per sanguinem invitat. Tum pateram vino miscet, quam ubi profudit, ita fatur: Propino illis viris, qui pro libertate Græciæ occiderunt. Hæc æolennia servant in hodiernam diem Platæenses ».

Neque minoris habenda sunt, quæ Timoleonti decrevit Syracusana Respublica; lecto namque in rogum illato, Demetrius, præconum illius memoriæ omnium vocalissimus, scriptum decretum recitavit hujusmodi: Populus Syracusanus

1. Cic. lib. De orat.

3. Plutarchus in Aristidis Vita.

2. Thucyd. lib. III in orat. Plat.

scivit, Timoleonem hunc, Timodemi filium, Corinthium, quod tyrannis obtritis, barbaris superatis, et amplissimis urbibus, quæ eversæ fuerant, incolarum multitudine frequentatis, leges suas Siculis reddiderit, ducentarum minarum impensa funerandum, honorandum insuper in perpetuum ludis musicis, equestribus, et gymniciis.

Tempus¹ inferiarum particulare erat meridianis horis, vix tutis ab Empusæ spectro, variis technis molesto parentantibus. Plena² superstitionis sunt, atque hypocrisis, quæ narrantur de Proclo Lycio ab illius assentatore. Tanta enim, inter cetera, inquit, beato huic viro et cognitio et cura inerat justorum, quæ decedentibus ex hac vita persolvuntur, quanta vix scio an nemini. Neque enim tempus ullum Inferiis ex more persolvendis prætermittebat. Quin etiam quotannis statis diebus Atticorum heroum et philosophorum sepulcra obibat; uti et reliquorum, quibuscum amicitiam et familiaritatem coluerat: iisque non aliena opera ac ministerio, sed ipse per se justa faciebat. Deinde justis unicuique persolutis discedebat ad Academiam; ubi majorum suorum, omnesque cognatas sibi animas seorsim uno in loco sacrificiis placabat. Alia autem in parte cunctas simul philosophorum animas mactabat Inferiis. Præterque cuncta hæc tertium aliquem homo religiosissimus designabat locum, in quo omnibus demortuorum animabus justa persolveret.

Quæ profecto officia, aut assentationes, in tantum excrevere, ut non contenti Athenienses benemeritos de R. P.³ peplo Minervæ intexere, in Deorum præterea numerum referrent, divinosque illis haberent honores. Parum abfuit quin Alexander pro Deo Athenis⁴ coleretur: evicissetque rem turpissimam adulatio, ni obstitisset vir prudens, tali scommate in multitudinem jacto: Ecquis Deus, inquit, hic erit, cujus templum ingredientiæ polluuntur, egredientes purgatione indigent?

1. Expos. Aristoph. in Ranis.

2. Eustath. refer. Cæl. Rhod. lib. VI, c. 28, Suidas.

3. Aristoph. in Equitibus.

4. Pausan. in Atticis.

5. Lycurg. orat. apud Plut.

Viden', mi Lector, quantum deflexerint Athenienses a prisco funerandi ritu, et quæ morum irrepperit corruptela finibus in Cecropiis, sæviente pestilentia? Verum, quoniam diverterat olim necnon universa Græcia a peregrinis institutis, legesque funerum vitiaverant, id quod Græcis usurpatissimum est, qui nihil certi, nihil fixi, et quieti habent, et nunquam consistunt, vel Iamblichi¹ depositione; est enim ingenium his suapte natura semper ad nova propensum, præcepsque passim fertur absque fulcro, et retinaculo, nec quicquam acceptorum ab aliis custodiunt, sed statim dimitunt, omnia transformantes, atque immutantes, ob instabile, ac versatile novarum rerum inveniendarum, tam ingenium, quam studium; non ab re proinde, qui e re nostra erit in præsens Ægyptiorum archetypum rimari². Fuit namque Cecrops Atheniensium auctor, ut nosti, Ægyptius, et fama³ est Melampodem Amythaonis⁴ ex Ægypto in Græciam mysteria transtulisse: Eumolpidas vero ex sacerdotibus Ægyptiis desumptos olim fuisse, testantur non infimæ notæ historici⁵.

1. Segm. VII, c. 5.

2. Diodor. Sic. Bibl. lib. I.

3. Herodot. Euterpe; Clemens in Protr.

4. Diodorus Siculus Biblioth. lib. III,

c. 6.

5. Diod. Sic. Bibl. lib. I.

INDEX.

A.

A principiis est error II, 131. — a quatuor ventis esse VI, 1110, etc.

Ab auro (*auri*) fulgorem II, 59. — *ab* (*post*) cœtu concilioque II, 919. — *ab* Iaccho (*Iacchi* sc. *vel amica, vel mater*) Ceres IV, 1164. — *ab* ictu pars nexantur II, 98. — *ab* (*post*; ἀπὸ πρὸς) igni VI, 96; non ab nulla ratione (*cum aliqua ratione, non temere*) I, 934; IV, 10, etc.

ABDERE : *abdit* protinus ab se IV, 469. — *abditus est* in terra humor VI, 845; in ferro aer VI, 1036. — *abdit*a pars IV, 946; vis quædam V, 1232. — *abdit*a corpora IV, 420; circum loca IV, 609; terræ VI, 810.

ABESSE : *abest* quod, aves III, 970; si, quod avemus III, 1095; si, quod ames IV, 1057; cursus a cœlo V, 629. — *absunt* si tedæ, etc. III, 1031; nobis missus his mille sagittæ IV, 409. — *absit* dolor II, 18; quantum res IV, 245; quam procul IV, 251, 256; quo longius filum V, 589.

ABHINC lacrymas aufer III, 967.

ABHONERERE : *abhorret* vulgus I, 944; IV, 20.

ABIRE : *abit* in somnum III, 1079; sensus IV, 950. — *abeunt*

unde corpora II, 72. — *abeant* per inane profundum I, 1101. — *abire* nihil referret I, 681; quo sit decursum II, 962; in corpus IV, 1107. — *abeundi* causas quærat IV, 1177.

ABITUS : *abitu* belli, etc. I, 458; corporum, res mutant naturam I, 678.

ABLATUS. Vide *Auferre*.

ABLUERE : *abluit* sibi umbras IV, 379. — *abluitur* sitis de corpore IV, 877.

ABNUERE : *abnu*it, æternam sibi esse naturam III, 641.

ABORIRI vocem III, 156.

ABORISCI quæque creata V, 732.

ABRADERE quidquam membræ IV, 1099; nihil inde possunt IV, 1106.

ABROTONUS : *abrotoni* graves IV, 124.

ABRUMPERE : *abrupti* nubibus ignes II, 214.

ABSCIDERE membra III, 642. — *abscisum* ab artubus III, 645; caput III, 654.

ABSCONDERE : *abscondita* flamma I, 903.

ABSILIRE : *absiliebat* procul alituum genus VI, 1216.

ABSONUS : *absona* tecta IV, 518.

ABSTERERERE : *absterrent* nu-

mina IV, 1230. — *absterruit* natura auctum V, 844. — *absterrere* sibi pabula amoris IV, 1060.

ABSTRAHERE : *abstrahit* sermonis egestas III, 261. — *abstraxe* rotas lævam III, 650.

ABSINTHIUM : *absinthe* laticem perpotet I, 940; IV, 16; tetra natura II, 400. — *absinthia* tetra I, 935; IV, 12, 123; diluta misceri IV, 225; VI, 931.

ABSUMERE : *absumunt* nervos IV, 1117.

ABUNDARE : *abundat* summum quidquid de rebus IV, 126. — *abundant* res diffusæ rebus IV, 89; herbarum genera V, 918. — *abundet* humor nihil V, 266. — *abundare* flumina humore V, 263; flumina ut facerent VI, 267; queat ignis Ætnæus II, 670. — *abundans* quod his rebus IV, 1089; natura ardet IV, 1195; lanugine cubile V, 815. — *abundanti* flumine I, 283.

Ac (*sequente vocali*) I, 889; V, 343.

ACCEDERE : *accedit* huc, ut, etc. II, 1077; uti, etc. I, 193, 216, 566; II, 398; III, 460; VI, 960; quoniam I, 754; quare VI, 1021. — *accedere* plura debent II, 1129; omnes ad aras V, 1198; integros fontes I, 926; IV, 2.

ACCERLERE mortem VI, 773.

ACCENDERE : *accendunt* fulmina tecta domorum IV, 223. — *accendisset* certamina belli I, 476. — *accendent* res lumina rebus I, 1110. — *accendere* amissos sensus II, 950; amorem V, 174; cælum radiis V, 658. — *accenditur* fulmen duplici ratione VI, 279; igni VI, 321. — *accendi* parvis ardoribus V, 606; res fulmine debet VI, 317. — *accendier* linum VI, 901. — *accensus*

per viscera sensus III, 337. — *accensa* teda VI, 882. — *accensi* sensus II, 943.

ACCIDERE : *accidit* nil ægri V, 172; quocumque V, 286; quod in Sidone VI, 585; nihil horum IV, 152. — *accidat* imago in terrarum oras IV, 216; menti res nova V, 99. — *accidere* nobis haud quidquam poterit III, 853; cui male possit III, 876; animo IV, 883; ad speciem res poterit IV, 237; ad aures res molitur II, 1025. — *accidere* stipulam videmus incendia V, 608.

ACCINGERE contra II, 1042.

ACCIPERE : *accipit* in se lætitiæ motus III, 116; calor motus III, 248; qui Veneris ictus IV, 1048; si nubes ignem VI, 150. — *accipimus* tonitrum VI, 171. — *accipiat* quædam clementius æquo III, 314. — *accipiamus* tonitrum auribus VI, 164. — *accipiant* motus I, 819, 909; II, 62, 885, 1009. — *accipit* aeris corpuscula VI, 1062; in artus febriem VI, 659. — *accipiet* te domus III, 907. — *accipe* præterea I, 270; nunc IV, 724. — *accipere* voces extra IV, 613; auribus citharæ carmen IV, 982; ex una scintilla incendia V, 608 (*v. l.*) — *accepta* hæc vigiles tuentur V, 1407.

ACCIPITER fugiens III, 752. — *accipitres* visæ sunt IV, 1006; faciunt voces V, 1078.

ACCIRE : *accibant* vocibus orcum V, 994.

ACCREDERE facile hoc possis III, 869.

ACCUMULARE : *accumulabat* mors confertos VI, 1262. — *accumulantes* cædem cæde III, 71.

ACER corporis humor III, 502; splendor IV, 330; equus IV, 421;

impetus VI, 128; dolor VI, 659; vultus VI, 1183; mortis metus VI, 1211. — *acris* vis I, 247; egestas III, 65; vini vis III, 476; violentia leonum III, 741. — *acre* frigus IV, 261; venenum IV, 639, 642; V, 898; VI, 975; documen mortalibus VI, 392; profluvium sanguinis VI, 1204. — *acrem* odorem IV, 123; VI, 1220; dolorem IV, 718. — *acrem* animi virtutem I, 70; flammam V, 904. — *acre* leonum genus V, 860. — *acri* cum fremitu I, 276; thyrsos I, 921; nidore VI, 792; sole VI, 851. — *acri* pruina III, 20; voce III, 966; ira V, 400. — *acri* iudicio II, 1041; sulphure VI, 748. — *acres* cupidinis curæ V, 46; hiemes VI, 373. — *acerta* corda III, 295; visu IV, 711. — *acres* dominos V, 88; VI, 63. — *acres* iras III, 312; VI, 754; curas III, 462; vires V, 624; pœnas VI, 72. — *acrior* ardor I, 651.

ACERBUS : *acerba* res IV, 663. — *acerbum* Neptuni corpus II, 472; qui non sit III, 902. — *acerbum* horrorem II, 410; progignere sensum IV, 672. — *acerba* tuens V, 34. — *acerbas* adjunxit iras V, 1194. — *acerbis* in rebus III, 51.

ACERVATIM accumulabat VI, 1262.

ACERVUS altus III, 198. — *acervus* variantis I, 775.

ACHÆUS : *Achæis* in finibus VI, 1115.

ACHERON : *Acherontis* metus III, 37; in oras VI, 764. — *Acheronta* liquisse IV, 171; VI, 251. — *Acheronte* vagare III, 628; profundo III, 991; jacentem Tityon III, 997; effugere IV, 40.

ACHERUSIUS : *Acherusia* stultorum vita III, 1036. — *Acherusia* templa I, 121; III, 25, 86.

ACIES oculorum I, 325. — *aciem* circumcidat III, 412; compungunt II, 420. — *acie* prima II, 448. — *acies* detrudit ad ipsas III, 363; per nostras perlabitur aer IV, 249; ad nostras IV, 281, 358; quæ feriunt oculorum IV, 693; nostras lædere possint IV, 720.

Ἀκτομυς puella IV, 1156.

ACRITER ictu oblato II, 954; infesto sensu VI, 783. — *acrius* advertunt animos III, 54; micat ardor III, 290; ulcisci parabat V, 1147.

ACTUS cunctantior mellis III, 193.

ACURRE : *acuit* fulmen VI, 277.

ACUMEN tenue nasi VI, 1192. — *acumen* coni IV, 432.

ACUTE cernere IV, 804; cernamus IV, 811.

ACUTUS : *acuta* in macronum fastigia V, 1263. — *acutis* ex elementis II, 463.

AD sensus minimum esse videtur I, 751; ad sensum conveniebant IV, 670; ad sensus non ita conveniunt IV, 710, etc.

ADACTUS feros V, 1329.

ADAMANTINUS : *adamantina saxa* II, 447.

ADAPERIRE : *adaperta* rerum simulacra IV, 347.

ADAUCTUS : *adaucta* hilaro grandescere II, 1122 (var. l.).

ADAUGERE : *adaucta* primordia II, 564; semina aquarum VI, 507.

ADAUGESCERE : *adaugescit* quidquam II, 296.

ADDERE : *addimus* quos animo opinatus IV, 466. — *addunt* illud III, 913. — *addidit* augmen terroribus belli V, 1306. — *adde* etiam I, 713; quod I, 847; III, 841; IV, 1117, 1118; VI, 330; furorem animi proprium III, 840; repertores

doctrinarum III, 1049; Heliconia-
dum comites III, 1050; vagos im-
bres VI, 612; suos fontes VI, 614.
— *addere* partes III, 512; amplius
mali III, 954; cetera de genere hoc
V, 165; plus aut minus V, 574. —
addendum partes alias erit II, 493.
— *addita* plaga sit vero VI, 335.
— *addita* quædam II, 770; corpora
II, 1107; semina II, 1107; navigiis
sunt multa V, 334.

ADDUCERE: *adducor* vix, ut V,
1340.

ADEDERE: *adeso* corpore V, 992.

ADEPS: *adipes* capris auget ve-
rtrum IV, 643.

ADESSERE: *ades* I, 500. — *adest*
quod præsto V, 1411. — *adsunt*
tempestates I, 179. — *aderant* vigi-
lantibus solatia V, 1404. — *adesset*
omnibus officium I, 337. — *adesse*
femina videatur IV, 821.

ADHERERE: *adhæret* corpus ani-
mo III, 556; studio defunctus IV,
963. — *adhærent* semina VI, 898.
— *adhærens* subter VI, 915.

ADHÆSUS: *adhæsum* pulveris III,
382; affigere locis IV, 1238; con-
cipiunt humoris VI, 472. — *adhæsu*
membrorum vincla V, 840.

ADHIBERE: *adhibet* stimulos III,
1032. — *adhibe* te ad veram ratio-
nem I, 46; animum nobis II, 1023.
— *adhibere* naturam clandestinam
I, 779; plura I, 828; suum odorem
II, 855. — *adhibenda* nutricis lo-
quela V, 230.

ADHUC I, 560; V, 379, etc. ne-
que adhuc V, 386; nec potuisset
adhuc V, 1026, etc.

ADIGERE: *adacta* ossibus vis III,
172. — *adactum* tempus V, 1224.

ADIMERE: *adimebant* pecus V,
1290. — *ademit* mors vitam III,
882; præmia vitæ III, 911. —
adempta anima III, 405. — *adempto*

augmine II, 1123; *crure* III, 652;
lumine III, 1046.

ADIPISCI: *adipiscuntur* ligna V,
633. — *adepta* est nomen mater-
num II, 998. — *adepta* sit nomen
V, 793. — *adeptus* eum Saturnus II,
638. — *adepta* terra nomen V, 819.

ADIRE: *adit* quo noster quis-
quam V, 37; autumnus V, 742;
divum pacem votis V, 1228. —
adeat *Ægocerotis* brumales flexus
V, 615. — *adibis* delubra deum VI,
75. — *adire* suadet II, 171. — *ad-
eundum* est longis ambagibus VI,
920.

ADITUS: *aditu* quorum res mu-
tant naturam I, 678. — *aditus* per
flexos educta IV, 307; intersæpit
matura IV, 949.

ADJECTUS odoris IV, 675. — *ad-
jectu* tangere tactus I, 690.

ADJUMENTUM: *adjumento* res
juvatur VI, 1032.

ADJUNGERE: *adjunxit* iras acer-
bas V, 1194. — *adjunxere* feras II,
605.

ADJUTARE: *adjutamur* certis ab
rebus I, 812.

ADJUVARE: *adjuvat* nos cibus I,
810. — *adjutam* morte aliena I, 265.

ADMIRARI: *admirantur* stolidi
Graii I, 642; hunc fontem VI, 851.

ADMISCERE: *admiscent* in cor-
pus inane I, 746. — *admiscetur* se-
mine semen IV, 1243. — *admixta*
voluptas IV, 1083. — *admixtum*
rebus inane I, 370, 383, 656; in
rebus inane I, 570; III, 821; V,
366.

ADMITTERE: *admissum* offen-
derit aura IV, 1176. — *admissum*
fede V, 1223. — *admissis* male III,
839.

ADMODERATE reddi II, 169.

ADMONERE: *admonuit* vetustas
Democritum III, 1053.

ADMOVERE : *admoveas* linum ad lumina VI, 902.

ADOLERE : *adolent* altaria donis VI, 1233.

ADOLESCERE : *adolevit* ætas viribus III, 450. — *adultæ* ætas IV, 1035. — *adultæ* ætatis gradus II, 1123. — *adultum* robur II, 1131. — *adultæ* majora V, 798.

ADOPINARI : *adopinamur* de signis parvis maxima IV, 814.

ADORIRI : *adoritur* et *infir* III, 514.

ADSCISCERE : *adsciscunt* dominos acres V, 88; VI, 63. — *adscivit* quæ sibi terra V, 474.

ADSCRIBERE : *adscriptos* in amore IV, 1183.

ADULARE : *adulant* gannitu vocis V, 1069.

ADUMBRATIM simulata videntur IV, 364.

ADURERE : *adurit* splendor oculorum IV, 330.

ADVENIRE : *advenit* id quod III, 837. — *adveniunt* ad aures VI, 166; quicumque a patria VI, 1103. — *advenit* anima III, 783. — *adveniens* liquor IV, 874; calor VI, 234.

ADVENTUS : *adventum* fugiunt I, 7. — *adventu* quorum incolumis manet I, 458; suis fugiebant tecta V, 983; recenti tentare VI, 1136.

ADVERSUM nimbos labier IV, 446, etc.

ADVERSUM venientibus V, 1318, etc.

ADVERSUS : *adversum* in flumen contrudere IV, 424. — *adverso* monte III, 1013; in amore IV, 1138. — *adversa* in parte V, 685; nimborum adspersione VI, 525. — *adverso* flumine feruntur VI, 720. — *adversa* nobis loca VI, 1133. — *adversis* fluctibus VI, 725. — *adversis*

in rebus III, 56; frontibus concurrere VI, 116.

ADVERTERE : *advertunt* animos ad religionem III, 54. — *advertas* hinc animum licet III, 46, 182; si non animum IV, 813. — *advertere* animum par est II, 124.

ADVOLARE : *advolat* imago ad nos IV, 316.

ADYTUM : *adyto* ex cordis I, 738.

ÆDES : *ædes* per II, 24; suas disturbet II, 1100; per totas geminare IV, 452. — *ædibus* ex magnis exit III, 1073; ex, videantur IV, 274; in, esse videantur IV, 308; in, catuli baubantur V, 1070; in ipsis flamma dominatur VI, 224.

ÆDITUENS : *ædituentes* hospitibus loca complerant VI, 1274.

ÆGER morbi causam non tenet III, 1038. — *ægrum* corpus III, 107. — *ægrī* ploratus II, 580; pes dolet III, 111; nihil sensimus III, 844; cui nil accidit V, 172. — *ægrum* corpus III, 509. — *ægros* ad suos VI, 1237. — *ægris* doloribus III, 918; luctibus indulget III, 946; mortalibus VI, 1; in cor confluxerat vis morbida VI, 1151.

ÆGIUM : *Ægi* fuit in Peloponneso VI, 585.

ÆGOCEROS (*Capricornus*) : *Ægocerotis* flexus brumales V, 614.

ÆGRE pressimus II, 197; cui forte futurum est III, 874; semen admiscetur IV, 1243; animum ponebat VI, 1222. — *ægrius* nihil est IV, 468.

ÆGRESCEERE : *ægrescit* animus III, 520. — *ægrescimus* morbis iidem V, 350.

ÆGRIE : *ægri* morbis corporis III, 836.

ÆGROS (*morbus*) venit balantibus VI, 1238.

ÆGROTARE : *ægrotat fama vacillans* IV, 1120.

ÆGYPTUS : *Ægypti totius in terris* VI, 714; *finibus veniens* VI, 1139. — *Ægyptum Nilus rigat* VI, 715. — *Ægypto in* VI, 1106; *in media* VI, 1114.

ÆMULUS : *æmula magnis amnis* I, 297.

ÆNEADE : *Æneadum genetrix* I, 1.

ÆOLIA : *Æolie terrarum oras* I, 722.

ÆQUALIS : *æquali ductu* IV, 427.

ÆQUARE : *æquabat humoribus imbrem* VI, 1176. — *æquato discrimine* VI, 689.

ÆQUE quod magnum est I, 365; videt IV, 757, etc.

ÆQUOR Ionium I, 719; undis pavit arenam II, 376; cur nesciat augmen VI, 608; præbet utilitatem VI, 893. — *æquoris* ab undis æstus fluit IV, 221; VI, 927; altis undis V, 375. — *æquore in ponti* II, 780; in salso III, 492; V, 129; VI, 635; in alto III, 785; summo saxi III, 905; ex, speculorum IV, 106, 291; ab, delibet VI, 622; ex magno ponti VI, 629. — *æquora turbantibus ventis* II, 1; venti commorunt II, 766; campi petit III, 1015; verrentes venti V, 267, 389; VI, 625; turbida ponti V, 999; super verrit V, 1226; ponti I, 8; II, 771; VI, 440; immania ponti IV, 412; super mundi VI, 108.

ÆQUUS : *æqua dementia* I, 705; sitis III, 1097; fides IV, 499. — *æquum* est III, 512; ut est V, 227; quanto magis est V, 1088; omni esse V, 1022. — *æquo animo* I, 43; III, 975; animo capis quietem III, 952; animo parce vivere V, 1118. — *æqua plus parte* IV, 1227. — *æquo* ex I, 854; certamine II, 574; V,

393; ex, fulcire salutem III, 126; clementius III, 314; amplius miser III, 965; longius IV, 559; concretius IV, 1240. — *æquos ad flexus* IV, 324. — *æquas partes* III, 125; V, 683. — *æquis ponderibus* I, 1076; II, 239; legibus V, 1148.

ÆR : I, 568; possidat inane I, 386; se condenseat I, 393; potest denserier I, 396; mixtus cum terra I, 776; dissipit colles I, 998; consurgeret II, 1111; per os editus III, 123; calori est mixtus III, 235; mobilitatur III, 248; atque calor III, 270; ventus et calor III, 283; corpus atque animam ferit III, 572 (*v.l.*); qui dicitur IV, 133; citra postes concernitur IV, 276; alter IV, 278; propior caliginis ater IV, 339; lucidus IV, 340; posterior IV, 350; ictum hebescere cogit IV, 360; lumine cassus IV, 370; largus penetrat foramina IV, 893; verberat interiorem partem spirantibus IV, 938; quæ facit, eadem cibus efficit IV, 655; similis nostris rebus V, 435; inde purus relictus V, 499; versat agens ignes V, 523; conjunctus terris V, 563; idoneus, ut, etc. V, 605; alter fluere possit V, 636; crassior est certis in partibus V, 695; furibundus fluctuet VI, 367; in omnibus est speluncis VI, 685; agitando percitus VI, 686; rarior factus VI, 1023; quicumque est post locatus VI, 1025; circumpositus VI, 1026; omnibus est rebus circumdatus VI, 1034; abditus in ferro est VI, 1036; fit morbidus VI, 1096; longe discrepat VI, 1104; varius VI, 1117; inimicus VI, 1119. — *æris* in auras proferrier I, 208; in auras se vertere I, 784; auras facere I, 801; in auras crescere I, 804; auras tenues I, 1086; per auras succedere II, 204; natura te-

nus II, 233; in spatio II, 603; primordia III, 237; potestas III, 288; pacati status III, 293; in auras dissolvi III, 457; in auras ejecta III, 570; in auras enaret III, 590; per auras fugiens III, 752; per intervallum IV, 188, 198; plus ante agitur IV, 252; umbras discutit IV, 343; in auras distractus IV, 695; in magnum mare V, 277; corpora V, 491; auras commisci V, 503. — *aera* gignendis rebus principium I, 708; jungentes igni I, 714. — *aera* I, 745; a terra reverti I, 786; montes dissæpiunt I, 998; rarum II, 106; per tenerum II, 145; per, cadunt II, 230; vapores trahit secum III, 234; mulcentes IV, 139; procudit imago IV, 248, 282; alium propellens IV, 287; per purum IV, 325; per multum IV, 359, 660; V, 580; lumine privatum IV, 367; nunc dicam V, 274; in, omnia versa V, 279; premere V, 512; percipiat ardor V, 604; per totum VI, 249; discutiat æstus Averni VI, 832; æstus discutit VI, 1002; debent habere VI, 1034; permensus multum VI, 1141. — *aere* tenetur disjecta materies II, 940; placido III, 303; ullo cohiberier III, 444; in aperto III, 507; impendens saxum III, 993; duplici geminoque IV, 275; in ipso quæ fiunt IV, 738; toto dispergunt V, 255; multo labefactus V, 652; ex ipso corradens VI, 304; ex ipso veniens VI, 346; ex, corradens VI, 444; in ipso vis manet VI, 1127. — *aeribus* binis IV, 292; alternis V, 644.

AERIUS sol III, 1057. — *aeris* volucres I, 12; V, 833. — *aeris* auras I, 771; undas II, 151; super auras V, 502. — *aeris* auris IV, 934; partibus mundi V, 539, 554.

ÆRUMNA in dies gravescit IV, 1065. — *ærumnarum* certam finem I, 109. — *ærumnis* omnibus affecti III, 50.

ÆRUMNABILIS : *ærumnabile* magnopere erat VI, 1230.

Æs repertum est V, 1240; fuit in pretio V, 1272; nunc jacet V, 1274. — *æri* jungatur VI, 1078. — *æris* glacies liquescit I, 494; rivus V, 1256; validi viribus V, 1269; vis reperta V, 1285; usus V, 1286; ubi æstus præcepit VI, 1048; corpuscula quædam VI, 1062. — *æri* æs jungatur VI, 1078. — *æs* liquidum facit fulmen VI, 230; dissolvit fulmen VI, 352; liquidum facit ignis VI, 1067; per, agitat VI, 1054. — *ære* renidescit tellus II, 328; sternunt iter II, 627; solum terræ tractabant V, 1288; belli fluctus miscebant V, 1288; interposito VI, 1047. — *æra* prima acie constant II, 450. — *æra* æribus pulsarent II, 637; per, transit VI, 229. — *æribus* æra pulsarent II, 637.

ÆSTAS : in *æstatem* crescit VI, 713. — *æstate* tunicas ponunt IV, 56; folliculos linquunt V, 801; aquilones sunt ostia contra VI, 716; humor fit frigidior VI, 841. — *æstatibus* hiemes confligunt VI, 373.

ÆSTIFER ignis I, 664; sol V, 612. — *æstiferas* in partes V, 641.

ÆSTIVUS : *æstivis* e partibus V, 614; signis V, 638.

ÆSTUARE : *æstuat* arbor vacillans V, 1096.

Æstus mentis gignitur III, 174; ab undis fluit IV, 220; VI, 926; ætheris V, 484; ætheris urget VI, 481; qua dirigit VI, 824; Averni VI, 831; aeris VI, 1048; lapidis posterior venit VI, 1050; non valet impellere VI, 1055; intactus per-

volat IV, 1058; mortifer VI, 1137: — *æstus* eadem vis VI, 825. — *æstum* permiscet VI, 364; in, descendit VI, 402; quemdam conciet VI, 827; fluere e lapide VI, 1002; surgere videmus VI, 477; mare resolvit VI, 696. — *æstu* solvitur rigor auri I, 493; fugerit humor I, 309; corporis permoti IV, 1020; certo quod fluit V, 508; ex, quod facile caperetur V, 927; victa V, 1103; cum frangitur fluctus VI, 144; tecta exsultant VI, 550; sol detrahit VI, 617; ab, rarescit VI, 876; confertos mors accumulabat VI, 1261. — *æstus* diversi materiæ II, 563; rapidi ætheris V, 520. — *æstus* calidos tuimur I, 301; pro quam largos exæstuat II, 1137; horriferos eructans III, 1025; nimios ciet V, 817; magnos belli V, 1434; omnes exæstuat tellus VI, 817. — *æstibus* diversis sidera ferri V, 648.

Ætas quæcumque amovet I, 226; ante acta I, 234; irrevocabilis I, 469; longa I, 559; puerorum improvida I, 938; IV, 14; omnis animantum II, 1071; consistere debet II, 1120; in partem pejorem linquitur II, 1132; fracta est II, 115; adolevit III, 450; si materiam collegerit III, 859; nova III, 866; omnis post mortem III, 1088; fortunam quam vehat III, 1098; alia ex alia sequatur IV, 822; adulta IV, 1035; alterius sub nutu degitur IV, 1118; dentes cadere imperat V, 671; infantum V, 807; naturam mundi mutat V, 826, 832; volvenda V, 1275; in medium protrahit V, 1287, 1453; nostra respicere nequit V, 1445; speluncas subruit VI, 545. — *ætatis* summum finem I, 556; adultæ gradus II, 1123; spatio vetusto II, 1175; III,

775; florem tangere III, 771; V, 845; freta insinuantur IV, 1027; flore IV, 1102; tormenta pertolerare V, 318. — *ætatem* degere III, 508; ante actam meminisse III, 672; per omnem durare III, 812; V, 357; perpetuam III, 999; desidiose agere IV, 1132; quod non posse efficere videtur VI, 236. — *ætate* ante acta I, 235; II, 298; tua mitte aliena III, 974; senecta V, 884, 894; florenti V, 1073.

Æternus : *æterna* materies I, 240, 246, 520, 541; summa III, 817; V, 362; mors III, 1104; nox V, 978. — *æterni* temporis vetustas III, 986, 1086. — *æterna* saluti VI, 602. — *æterno* mortalem jungere III, 801. — *æternum* leporem I, 29; soporem III, 467, 934; mœrorem III, 920; dolorem III, 1003. — *æternam* salutem III, 641; lampada V, 403; vitam V, 1174. — *æternum* tempus I, 583; in, sepelire II, 571; vulnus II, 639; opus divum V, 160. — *æterno* motu II, 1055; III, 33; IV, 28; luctu III, 924. — *æterna* simplicitate I, 613; salute V, 1214. — *æterno* amoris vulnere I, 35; semine I, 222; corpore I, 243, 501; ex tempore I, 579; certamine II, 117; frigore IV, 925. — *æterna* flumina I, 232; corpora I, 540, 995; quæcumque manent III, 807; V, 352; fuere V, 326. — *æternis* famæ monumentis V, 330. — *æternas* pœnas I, 112. — *æterna* corpora esse I, 628; corpora residere II, 1010. — *æternis* versibus I, 122.

Æthera sidera pascit I, 232; pater I, 151; congressum materiæ tenet II, 1066; æthera procudit II, 1115; integer III, 21; ignifer V, 460; diffusilis V, 468; maximus V, 474; liquidissimus V, 501; ex-

structis alte nubibus foret VI, 267; omnis videatur vertier VI, 291. — *ætheris* ex oris II, 1000; IV, 216; in altis oris V, 144; ignes V, 449; æstus V, 484, 520; VI, 481; ignes V, 585; per magnos orbes V, 643; per oras V, 656; oras sol partit V, 682; per caulas omnes VI, 492. — *æthera* totum circumtremere signis I, 1084; æther procudit II, 1115; modice fluere V, 507; fixum V, 1204. — *æthere* in, arbor esse nequit III, 785; V, 129; toto raptavit V, 399; majora sunt adulta V, 798.

ÆTHERIUS sol V, 216, 268, 282, 390. — *ætheriæ* nubes VI, 97. — *ætheriis* cavernis affixa sidera IV, 392; oris substrata æquora IV, 412. — *ætherias* auras III, 406. — *ætheritis* ignibus II, 1098; in nubibus IV, 183, 909; in oris V, 86; VI, 61.

ÆTHIORS: *Æthiopum* de montibus altis VI, 736.

ÆTHRA: *æthram* in, surgere VI, 467.

ÆTHA: *Ætnæ* impetus II, 594; montis per fauces VI, 640; fornacibus VI, 682.

ÆTHÆUS ignis VI, 670. — *Ætnæa* murmura I, 723.

ÆVUM: *ævi* florem I, 565; tractu I, 1003; V, 1215; hoc degitur II, 16; viribus quassatum III, 452; quod superest III, 917; majorem partem conteris III, 1060; validas leges V, 59; vires perferre V, 315; immensi vires contemnere V, 380, 1216. — *ævum* per, servata I, 550; per, vexata I, 584; per, invicta I, 951; placidum degunt II, 1094; angustis finibus toleravit II, 1169; sterili Venere exigit IV, 1231; per magnum durare V, 62; securum agere V, 83; VI, 58; pulchre degeret V, 173; per magnum vulgata

V, 428; colere V, 1144; V, 1149; in curis inanibus consumit V, 1439; degebant V, 1439. — *ævo* immortalis I, 58; II, 647; quæcumque senescunt I, 326; transactum quid sit I, 461; frangente priore I, 554; longinquo II, 68; ineunte II, 743; III, 345, 745; V, 538, 556, 857; grandi II, 1142; in, quod fuit proprium III, 358; expellitur III, 359; fessa III, 459; futuro III, 485; florente III, 1021; V, 886; perpetuo V, 162; ab, vinci V, 307; debile aliud languet V, 830.

ÆVUS: *ævum* per omnem II, 562; per omnem durare III, 604.

AFFERRE: *affert* bruma nives V, 745. — *afferet* (*demonstrabit*) III, 355. — *allata* est tellus V, 548.

AFFICERE: *afficit* nos angor III, 865. — *afficiuntur* membra dolore III, 495. — *affecta* tellus calore VI, 844. — *affecti* omnibus ærumnis III, 50. — *affecta* simili figura II, 341. — *affectis* morbo I, 134.

AFFIGERE: *affigunt* avide corpus IV, 1104. — *affigere* adhæsum IV, 1238. — *affixum* cordi IV, 1134. — *affixæ* morsibus læx V, 1321. — *affixa* sidera IV, 392.

AFFINGERE oculis IV, 387; cetera de hoc genere V, 165.

AFFIRMARE: *affirmant* finitimi IV, 585.

AFFLARE membris vaporem V, 508.

AFFLICTARE: *afflictentur* feto amore IV, 1154.

AFFLIGERE: *affligit* animantem II, 945. — *affligunt* oscula IV, 1077.

AFFLURRE: *affluat* sensu corpus III, 685. — *affluere* homines divitiis, etc. VI, 13.

AGELLUS: *agelli* aliam culturam V, 1366.

AGER: *agri* modus multo minor

II, 1174; *culturas usus* docuit V, 1447. — *agros* per, quærebant V, 971; per, mitescere multa V, 1103; *divisere* V, 1247; *adimebant* V, 1290; per, defodere in terram V, 1365; per, Siculûm VI, 643; *funestos reddidit* VI, 1138. — *agris ex, confluxit* VI, 1258.

AGERE : *agit* spumas III, 488; *aera imago* IV, 247, 281. — *agimus* navem præter colles IV, 391. — *agat jure* III, 976. — *agebat, quos motus in corpore* III, 574. — *agerent* haud ita vitam III, 1070. — *agam, quo pacto, etc.* IV, 676. — *age* nunc I, 266, 920, 952; II, 62, 333, 730; III, 418; IV, 109, 177, 270, 675, 724; VI, 495, 535, 739. — *agedum* III, 975. — *agere æquo animo* I, 42; *scintillas* II, 675; nil II, 1057; *sua per se* II, 1092; nunc incipiam IV, 33; *causas videntur* IV, 967; *nos hoc autem* IV, 970; *desidiose vitam* IV, 1132; *securum ævum* V, 83; VI, 58; incipiam VI, 907. — *agendum sit novis verbis* I, 139; *esse in discrimen* III, 726. — *agens animam turbat* III, 492; *mannos* III, 1076; *ventus trudit navim* IV, 903; *aer versat ignes* V, 524; *ventus contrusit nubes* VI, 211. — *agentibus aliis* I, 442. — *aguntur flabra ab stellis axis* VI, 720. — *acta ante ætas* I, 234; *ante vita* III, 948; *ante vetustas* III, 985. — *actum quodcumque erit* I, 471; *quid sit prius* V, 1444. — *acti ante temporis ætas* I, 559. — *actam ante ætatem meminisse* III, 672. — *acta ante ætate* 235; II, 298. — *acto ante tempore* III, 844; V, 173. — *actarum rerum retinentia* III, 675. — *agendus foras Acherontis metus* III, 37. — *agendis in rebus cunctis* II, 290; *in rebus* V, 1334.

AGGERE : *aggredior* disserere VI, 941; *de re dicere* VI, 981. — *aggrediar* fundere fata V, 111. — *aggrediantur agere* quidquam V, 168.

AGITARE : *agitatur* propter digitos pes III, 653; per æs VI, 1054. — *agitare noctes pariles* I, 1066; *hi-jugos leones* II, 602. — *agitur aliud in nobis* III, 116; *quanto plus aeris* IV, 252. — *agitantur corpora plagis* VI, 1019. — *agitando percitur aer* VI, 686.

AGMEN : *agmine* condenseo I, 607; *dulci* V, 272; VI, 638; *denso* VI, 100.

AGNOSCERE : *agnoscas ut facile* II, 402.

AGNUS : *agni satiati ludunt* II, 320; *petulci* II, 368.

AGRAGANTINUS Empedocles I, 717.

AGRESTIS Musa V, 1397. — *agrestes Zephyri* V, 1382.

AGRICOLA : *agricolæ severi* V, 1356. — *agricolarum vires conterimus* II, 1162; *languens copia* VI, 1259. — *agricolûm genus* IV, 588.

AHENUS : *ahenæ falcis species* V, 1293. — *ahena signa* I, 317. — *ahenis in scaphiis* VI, 1044.

AIO : III, 180. — *aiunt* I, 373, etc.

ALA : *alarum conamen* VI, 836. — *alis noctem explaudentibus* IV, 712. — *alis fidere* V, 1038; *insistere* VI, 837.

ALBESCERE æquora ponti II, 773.

ALBUS : *album* II, 771. — *album colorem sentire* II, 811; *colorem jactare* II, 823. — *albo ex plumbo* VI, 1078. — *albas nungues* VI, 737. — *alba ex albis principiis* II, 731; *ex albis non creantur* II, 790. — *albis ex principiis alba* II, 731; *ex pen-nis* II, 823.

ALERE : *alit unde tellus redu-*

ctum I, 230; cibus corpus I, 859; quæ ex se tellus II, 1157; natura genus ferarum V, 219; alias ex se res V, 323; cibus corporis partes VI, 847. — *alat* unde natura omnes res I, 51. — *alendo* ulcus vivescit IV, 1061. — *alitur* nostrum genus I, 255. — *alimur* nos certis ab rebus I, 812. — *aluntur* variæ res variis rebus I, 816; quæ corpore nostro I, 882; hæc in corpore II, 673; formidine mortis III, 64. — *alatur*, quo victu corpus IV, 632. — *ali* de sua materia I, 93; e terra res omnes I, 804; non poterit, quod superest II, 547.

ALBS quo primum sit delata VI, 822. — *alitum* (*alitur*) ova II, 928; genus 799, 1038, 1077; IV, 1215. — *alutibus* submittere mortiferam vim VI, 619.

ALEXANDER : *Alexandri* Phrygio sub pectore I, 475.

ALGOR gignit in igni III, 623.

ALGU vel *algus*: crepitans dentibus V, 746. — *algu* sollicitæ animæ III, 732.

ALIBI alios esse II, 1065, etc.

ALICUNDE fluens aer V, 523.

ALIDENSIS: *Alidensis* in, vertunt IV, 1126.

ALIENUS: *aliena* tellus V, 547. — *alienum* nebula reddat cælum VI, 1123. — *aliena* morte I, 265; turba II, 551. — *alieno* ex ore sapiunt V, 1132. — *aliena* corpora II, 713; salutis III, 832; omnia mitte III, 974; pacis deorum VI, 69; rerum aliarum VI, 1064; exstructa rogorum VI, 1282. — *alienis* auris obiecta tellus V, 548; partibus anni I, 182.

ALIENIGENUS: *alienigenis* ex partibus I, 861; e rebus cibus, etc. I, 866; ex corporibus terram constare I, 870; ex corporibus ligna

constant I, 873; ex membris compacta potestas V, 878.

ALIMENTUM: *alimentum* impetus V, 813.

ALIOQUI incolumis orbis III, 416.

ALIPES: *alipedes* cervi VI, 766.

ALIIQUOT res VI, 703.

ALIUNDE ipsi traxere III, 134; fluens alicunde extrinsecus aer V, 523; corpora agitantur plagis VI, 1018, etc.

ALIUS: *alid* V, 258. — *alidex* alio I, 1108; V, 1304, 1455, etc. — *alii* (*alii*) dederat VI, 1226. — *aliæ* rei III, 931. — *alia* longe ratione, atque, etc. II, 881; longe ratione, ac, etc. VI, 306. — *alls* quod cibus est, alieis, etc. IV, 639. — *alieis* præstare I, 359, etc.

ALLAUDABILIS: *allaudabile* deum opus V, 159.

ALLICERE: *allicit* sonus tardius aures VI, 183.

ALLIDERE: *allidat* si quis pilæ IV, 298. — *allisa* pars solidis locis IV, 572.

ALMUS liquor aquarum II, 390. — *alma* Venus I, 2; mater terra II, 992. — *almæ* dulcedinis fructum capiant II, 971; nutricis blanda loquela V, 231; Palladis ad templum VI, 751.

ALSIUS: *alsia* corpora V, 1014.

ALTARE: *altaria* alta III, 433; adolent donis IV, 1233; fumant donis VI, 753.

ALTE terminus hærens I, 78, 597; V, 91; VI, 66; exsultans sanguis II, 195; compacta teneri II, 446; terminus vitæ manet II, 1087; simulacra feruntur IV, 327; erigere jubar IV, 405; abit sensus IV, 950; sumta querela IV, 1178; sol lucens V, 609; sonitum dat geli fragor VI, 157; exstructis nubibus VI, 185, 246, 268; videndum est

VI, 648; ejicit aer ignem VI, 690; inciderunt VI, 1173.

ALTER aer IV, 279; V, 637; odor IV, 690; status V, 833. — *altera* imago IV, 773. — *alterius* pars I, 605; laborem spectare II, 2; ictu II, 84; viribus II, 273; sine vi II, 334; sub nutu IV, 1118. — *alterum* terminet alterutrum I, 1011.

ALTERNUS: *alterno* tempore V, 976. — *alternis* distinctum est I, 525; gignuntur I, 768; infinita omnia reddat natura I, 1010; tempora coeli dividere I, 1065; variare III, 374; mollia brachia mittunt IV, 792; partibus fluere V, 637; e partibus ire stellas V, 644; partibus anni V, 700; respirant venti VI, 570.

ALTERAUTE: *alteram utram* in partem V, 589. — *alterutrum* fatearis necesse est I, 973; nisi alterum terminet I, 1011. — *alterutra* ab parte V, 684.

ALTITORANS Vulturinus V, 744.

ALTIVOLANS solis rota V, 434.

ALTUS acervus III, 198; coeli hiatus IV, 418. — *altæ* sub arboris ramis II, 30; V, 1392. — *altum* in soporem fertur III, 466. — *altam* tempestatem VI, 263; terram VI, 583. — *altum* ursimus II, 197; per, ire III, 1043; in, crescere IV, 137; in, concessit IV, 919; cælum a terris secernere V, 447; caput obstruere V, 753; in, provexit V, 1433; cælum percurrunt VI, 287. — *alto* ex gurgite ponti V, 388. — *alto* in æquore III, 785; IV, 269; ex alto IV, 71, 90, 200, 696, 864; V, 466, 584; VI, 279. — *alta* coeli templa V, 491. — *altis* montibus II, 331; V, 493; æquoris undis V, 375; arboribus V, 933. — *altos* ramos II, 703; montes VI, 469, 734. — *altas* in aeris auras dissolvi

III, 457; turres V, 308; nubes VI, 479; speluncas VI, 559; fauces VI, 697; exstructas ningues VI, 964. — *alta* tecta II, 1110. — *altis* ex montibus I, 284; IV, 1017; V, 314, 662; VI, 736, 964; arboribus I, 896; sub ætheris auris III, 847; in ætheris oris V, 144; mœnibus V, 233; magis edita V, 1131; in fluminibus VI, 143; in nubibus VI, 495. — *altior* conjectus aquæ IV, 415; conjectus animai fit IV, 961.

ALVUS: *alvi* nigra proluvie VI, 1199. — *alvo* reposito III, 347; ex matris V, 226.

AMABILIS: *amabile* quidquam I, 24.

AMARACINUM: *amaracini* liquorem II, 847. — *amaracino* postes unguat IV, 1175.

AMARE: *amant* stolidi Graii I, 642. — *ames* quod, abest IV, 1057. — *amantum* ardor IV, 1073; corpora jungebat Venus V, 960. — *amantes* ludit simulacris IV, 1097. — *ametur* muliercula deteriore forma IV, 1275.

AMAROR tangit IV, 225; VI, 931.

AMARUS: *amarum* quod est aliis IV, 636; fit aliis IV, 660. — *amaræ* quid sit III, 922; surgit aliquid IV, 1130. — *amarum* absinthii laticem I, 939; IV, 15. — *amaræ* quæcumque videntur II, 404. — *amara* vides eadem II, 464. — *amarius* nihil homini frondeat VI, 973.

AMATOR exclusus IV, 1173.

AMBAGES: *ambagibus* longis est adeundum VI, 920; longis opus est VI, 1079.

AMBESSE: *ambens* ignis V, 397.

AMBIGERE: *ambigitur* status III, 1087.

AMBIGUUS : *ambiguus* in, reliquit IV, 1133.

AMBITIO : *ambitionis* iter V, 1129.

AMBROSIA : *ambrosia* tinctus oleaster VI, 972.

AMCIDERE : *amcisa* recenti vulnere III, 660.

AMENS ne trepides VI, 86.

AMFRACTUS : *amfractibus* magnis I, 719; imparibus currens sol V, 662.

AMICITIA : *amicitiæ* voluptas I, 142. — *amicitiæ* vincula rumpere III, 83.

AMICITIES : *amicitiem* jungere V, 1018.

AMICTUS : *amictum* cœli mutemus VI, 1133.

AMITTERE : *amittit* anima vitam III, 769; de corpore partem IV, 543. — *amittunt* vera viai I, 660. — *amittant*, quid in tempore I, 328. — *amittens* corpus I, 1038; corpora quædam grandia VI, 304. — *amissum* setum conspiciere II, 358. — *amissam* lævam III, 649. — *amissa* ponderis vi I, 1077. — *amisso* corpore I, 810. — *amissa* unde solent reparare I, 1036. — *amissos* sensus II, 959. — *amissis* partibus III, 716.

AMMON ; vide *Hammon*.

AMNIS turbidus imbri I, 288; Nilus VI, 714; venit ab Austro VI, 722. — *amnis* in undas dispeximus IV, 422; exitus liber VI, 728. — *amnem* totum faucibus occupat IV, 1022. — *amnes* integrent mare I, 1031; tantum suppeditant V, 387. — *amnes* rapidos I, 15; rapaces V, 343. — *amnis* magnis æmula I, 298; ad caput convenit V, 271; ad caput confluit VI, 636. — *amnis* ex, humor tollitur VI, 506.

AMORUS : *amorem* propter son-

tem IV, 1021. — *amorem* ex Helicone I, 118.

AMOR : *amoris* vulnere devictus I, 35; nomen IV, 1054; pabula sibi absterre IV, 1059; in plagas ne jaciatur IV, 1142; spatium decurrere IV, 1192; calcaribus ictus V, 1074. — *amorem* blandum I, 20; suavem Musarum I, 923; propter III, 5; edendi IV, 870; e corpore jactans mulier IV, 50; qui vitat IV, 1069; inter, frangit pœnas IV, 1080; consuetudo concinnat IV, 1279; accendere V, 174; vitæ qui numquam gustavit V, 180. — *amore* avidos visus pascit I, 37; conflatus ignis I, 474; in, jacentem III, 1005; saucia mens IV, 1044; unius conversum IV, 1062; in, Venus ludit amantes IV, 1097; proprio summeque secundo IV, 1137; fedit IV, 1154; in, adscriptos IV, 1183; ficto IV, 1188.

AMOVERE : *amovet* quæcumque ætas I, 226.

AMPLECTI : *amplectitur* tellus ossa I, 136; IV, 738. — *amplectier* V, 729. — *amplexus* arboris stirpem V, 55. — *amplexi* habent prima viai I, 1068.

AMPLEXUS : *amplexu* continet V, 320.

AMPLIUS æquo miser III, 965; ne possit urere calor IV, 875; nec, ferrent aures V, 1053, etc.

AMPLUS : *ampla* pabula V, 942. — *amplis* viribus V, 1173. — *amplior* quanto est res II, 1133. — *amplius* hoc fieri I, 653; mali cur addere quæris III, 954.

ANADEMA : *anademata* fiunt patrum bene parta IV, 1125.

ANAXAGORAS I, 875. — *Anaxagore* *ἡγεμονιστῶν* I, 830.

ANCEPS : *ancipiti* mucrone II, 520; refutatu III, 524; ferro cæ-

dere VI, 169; bello turbatur VI, 377; terrore trepidant VI, 596.

AUCUS bonus III, 1038.

ANDROGYNUS : *androgynem* creare V, 837.

ANGUS : *angat* in ipsis floribus IV, 1130.

ANGUA nos afficit III, 865; anxius exest III, 1006; anxius erat comes IV, 1157. — *angore* magno animi se dissolvunt III, 916.

ANGUIMANUS : *anguimano*s elephantos II, 538; boves Lucas V, 1302.

ANGUIS ut III, 613.

ANGULUS omnis suffugit sensum IV, 361; obtusus IV, 356.

ANGUSTUS : *angusti* conii fastigia IV, 430. — *angustum* per, ire foras IV, 631; iter V, 1129. — *angusto* freta rapidum mare I, 721. — *angustis* finibus toleravit ævum II, 1172.

ANGELUS : *anhela* sitis IV, 876.

ANGELARE : *anhelat* inconstanter III, 489. — *anhelant* languida corpora IV, 865.

ANIMA unde constet I, 132; IV, 120; vi animi percussa III, 160; ipsa est animæ totius III, 276, 282; atque animus sunt fœdere juncti III, 417; atque animus posse videtur III, 564; si sese cohibere poterit III, 573; labefacta videtur ire III, 593; esse potest neque manus ipsa III, 632; atque animus in manando dissolvuntur III, 705; atque animus ubi seorsum esse possit III, 797; V, 141; unde possit perturbari IV, 931; interclusa ab dulcedine aquarum VI, 1265. — *animæ* vitales nodos II, 950; natura claranda III, 36; natura reperta est III, 132; cetera pars III, 144; natura recessit III, 213; naturam creatam esse III, 229; totius est

anima ipsa III, 276, 281; potestas III, 278, 599, 856; nature vestigia prima III, 310; naturam corpore extrahere III, 330; diffusa vis III, 582; dispersitam naturam III, 588; natura III, 712; atque corporis conjugio III, 858; vis IV, 918; V, 560; VI, 578. — *animæ* quæ sit natura I, 113; cetera pars III, 151; naturam corpoream esse III, 162; partes III, 255; discidium non possunt perferre III, 342; atque corporis mutua contagia III, 345; elementa minora III, 375; exordia prima III, 381; primordia concussa III, 393; vis III, 398, 827; pars ulla III, 400; magna parte privatus III, 407; naturam dissolvi III, 456; atque animi vis conturbatur III, 498; copia tanta III, 535; discidium nequeat perferre corpus III, 579; natura immortalis III, 624, 670; reliquias reddidit omnes III, 656; vis dispersita III, 638; semina III, 713; atque corporis discidium III, 850; natura nulla talis IV, 742; dis-sita vis IV, 889; opera IV, 921; pars nulla latens IV, 926; pars abdita IV, 945; conjectus altior IV, 960; vis tenuissima V, 558; exitus VI, 586; impetus VI, 591; turbida vis VI, 694. — *animam* in membris esse III, 118; atque animum conjuncta teneri III, 137; res non una commovet III, 147; totam per membra consentire videmus III, 154; cum animo conjunctam III, 160; corporea constare natura III, 168; totam perparvis esse seminibus III, 217; permixtam corpore toto III, 352; mortalem esse III, 423, 542, 768; diffundi III, 438; in corpore conturbare III, 482; vis morbi turbat III, 492; corpus receptat III, 504; in corpore glomerari III, 540; aer serit

III, 572 (v. l.); dissolvi III, 578; liquisse III, 597; incolumem III, 607; permanere nobis per membra III, 699; immortalem III, 755; distractam in corpore toto III, 800; fudit III, 1046; perturbatam IV, 923; labefactam sedibus intus VI, 799; ægram VI, 1222; emittebat VI, 1233. — *anima* ex, procreare I, 716; dimissa III, 357; adempta III, 405; cassum corpus III, 561. — *animæ* quo non permanent I, 123; veniuntur semina III, 727; haud faciunt sibi corpora III, 737; leves aurarum V, 237. — *animarum* millia multa III, 724; fœdera pacta III, 782. — *animas* leves III, 419; infernas III, 628; sensibus auctas III, 630; totas in particulis esse III, 665; multas habuisse III, 666; nec originis expertes, nec leti lege solutas III, 687; extrinsecus insinuari III, 722; ire in corpora humana III, 760; præsto esse III, 778; quæcumque esse Acheronte III, 991; Acheronte effugere IV, 41; ventorum secundas V, 1229; hinc in oras Acherontis ducere VI, 764; dispergunt per caulas corporis omnes VI, 840.

ANIMAL : *animalia* ut debent gigni II, 901; quum sint II, 917; quæque uti possint sentire II, 973; jam partim sunt tantula IV, 115; cuncta IV, 987; de cœlo cecidisse non possunt V, 791; multa nunc etiam terris existunt V, 795. — *animalibus* totis similia II, 909; totis assimilantur II, 914. — *animalia* relinquunt I, 745; vagari I, 1060; rara quedam II, 533; sola his legibus teneri II, 718; ex insensilibus gigni II, 870; vix parva creat tellus II, 1152; talia, qui fingit, gigni tellure colloque V, 906; tellus fudit V, 915; varii

sensus cogunt, varias immittere voces V, 1086. — *animalibus* in mortalibus II, 918; in primis II, 1080; ex, plurima debent (corpora recedere) IV, 863.

ANIMALIS : *animalem* formam V, 142. — *animale* genus I, 228; corpus III, 635. — *animales* in pullos vertier ova II, 927. — *animalia* corpora II, 727.

ANIMANS ex illis rebus creata I, 773. — *animantia* ante naturam genitam II, 938; totius partes exstant III, 97; cujusviscumque repentis itum sentimus III, 389; cujusque corporis ipsa natura IV, 860. — *animantem* quemvis constituunt II, 668; quamvis ictus affligit II, 944; unam multas animas habuisse III, 666. — *animans* (neutr.) omne fudit terra V, 821. — *animantes* crescere non possunt, nisi, etc. I, 808; permixtis moribus essent III, 749; quæcumque cibum capiunt IV, 647; quæ tum tellure exstiterint V, 70. — *animantum* omne genus I, 4; omnia natura I, 16; genus propagare I, 195; in corpus cibum sese dissipat I, 351; summa gens I, 1032; natura I, 1037; sæcla II, 77; sensus omnes II, 880; turbamque II, 920; quamvis sensus tuentur II, 943; generis exordia II, 1064; V, 432; omnis ætas II, 1071; in quo vis visere vulgo III, 267; copia tanta III, 720; sæcla multa V, 853; membra compacta V, 917. — *animantibus* libera voluntas exstat II, 256; nativos esse animos III, 418; alius aliis magis aptus odor IV, 679; alias aliis magis aptas res esse VI, 773; varii sensus insunt VI, 984. — *animantes* eadem primordia constituunt I, 821; significant eadem II, 1016; ad augendas V, 81.

ANIMARE : *animari* multa non potuere II., 717. — *animata* vitaliter esse nequeunt V., 146.

ANIMUS ratione quærit, quid, etc. II., 1044; hic est III., 143; nunnumquam læditur III., 150; quali sit corpore III., 178; se percipiet III., 185; res cernere videtur III., 370; vitæ claustra coercens III., 397; cui remansit III., 403; atque anima semper sunt foedere juncti III., 417; sæpe avius errat III., 465; ægrescit III., 520; per se sine corpore non quit esse III., 553; atque anima per se nil posse videtur III., 564; atque anima in manando dissolvuntur III., 705; mala cuncta fungitur III., 734; atque anima seorsum esse possit III., 797; V., 141; res dubias ab se protinus abdit IV., 469; omnis res longe dissimiles cogitet IV., 789; acute cernere non potis est IV., 805; si cetera perdit IV., 815; quum sese commovet IV., 887; se conscius remordet IV., 1131; formidine divum contrahitur V., 1217. — *animi* acrem virtutem I., 71; vis vivida I., 73; unde constet natura I., 132; IV., 120; me non fallit I., 137, 921; V., 98; terrorem discutiat I., 147; II., 58; III., 91; VI., 39; ratione apisci I., 449; ex voluntate procedere II., 270; ratione exsolvere II., 381; injectus II., 740; confundere sensus II., 946; jactus liber II., 1047; terrores diffugiunt III., 16; pacem delibet III., 24; natura clara videtur III., 35; sensum III., 99, 105; natura reperta est III., 131; ex terrore concidere III., 158; vi percussa anima III., 160; naturam corpoream esse III., 162; corpoream naturam III., 176; natura mobilis egregie III., 204; natura recessit III., 213;

natura triplex III., 238; vis latens III., 278; naturam corpore extrahere III., 330; atque corporis potestas III., 335; primordia singula III., 373; sententia tenuis III., 449; vis auctior III., 451; vis conturbatur III., 498; vivata potestas est III., 557, 680; natura III., 560; sensus dissolvi III., 577; mens III., 615; mutata est potestas III., 674; hæc natura creatur III., 708; vis cum corpore crescit III., 747, 765; vis cum corpore confirmata III., 772; natura sola oriri nequit III., 789; V., 133; vis ipsa III., 791; V., 135; furorem proprium III., 840; natura mortalis III., 843; natura distracta est III., 856; magno angore se dissolvant III., 916; naturam ingratam pascere III., 1016; natura, quid esset IV., 30; natura peremta IV., 44; ratio hoc discernere debet IV., 385; vitium oculis affingere IV., 387; propter opinatus IV., 466; tenuem naturam cernit IV., 733; mens vigilat IV., 760; curas solvat somnus IV., 909; atque corporis posituræ principiorum IV., 945; motus IV., 1068; vitia omnia IV., 1147; natura, quo in genere reperta est V., 60; natura cum quovis corpore esse posse putetur V., 128; mente deum natura vix videtur V., 150; vis nobis est conjuncta V., 564; querelis vitam vexare VI., 15; pace hæc suscipere VI., 78; interpret, lingua VI., 1148; totius vires VI., 1155; perturbata mens VI., 1182. — *animo* sagaci parva sunt vestigia I., 403; nihil prodesse II., 39; est calor ille III., 289; quum malefactum perhibetur III., 596; pondus inesse III., 1067; nostro simulacra meandi accidere IV., 882. — *animum* credere posse, ratio negat I., 625;

tenebre versibus I, 947; IV, 23; advertere par est II, 124; oblectare II, 363; derivare II, 365; tangere II, 681; sagacem II, 840; IV, 914; ipsum quod percudit II, 886; adhibe nobis II, 1023; hinc licet advertas III, 46, 182; partem esse hominis III, 94; atque animam conjuncta teneri III, 137; quod nos vocamus III, 140; corporea natura constare III, 168; consentire nobis in corpore III, 170; per oculos spectare III, 361; (mortalem) dicere credas III, 424; suscipere curas III, 462; dissolvi quoque III, 471; commutare III, 514; quæ moveant res IV, 724; quælibet imago commovet IV, 749; si non advertas IV, 813; pulsare simulacra IV, 883; attentasque aures reposco VI, 921. — *animo* æquo agere I, 43; omne immensum peragravit I, 75; effugiant pavidae religiones II, 44; ex, rationem expuere II, 1041; ex, miser III, 110; cum, animam esse conjunctam III, 160; sine, anima nequit residere per artus III, 399; natura scinditur III, 530; quod si bene videant III, 915; ex, ut dicant III, 927; æquo III, 952, 975; incerto fluitans III, 1065; omnia protrahere in lucem IV, 1184; bello est IV, 1186; ex, sæpe facit IV, 1191; ex, expulerit dictis V, 50; viderent V, 184; videret V, 1048; æquo vivere parce V, 1118; vigilante videbant V, 1169; non quierint præsentire V, 1341; ex, quæ nisi respuis VI, 68; videre VI, 532; deficiens VI, 1232. — *animos* ratione firmare I, 426; religionum nodis exsolvere I, 931; IV, 7; ingratos II, 623; advertunt ad religionem III, 54; nativos esse III, 419; nostros simulacra laces-

sunt IV, 761; hominum tenere IV, 973; permulcent dulcia solatia vitæ V, 21; hæc illis inulcebant V, 1389; humiles efficiunt VI, 52.

ANNECTERE: *annecti* corporibus animas III, 688.

ANNELLUS: *annelli* rarior aer VI, 1023. — *annellum* verberat aer VI, 1038. — *annellis* plicata teneri VI, 1086. — *annellis* ex pendentibus reddit catenam VI, 912.

ANNULUS in digito subtertenatur I, 313; ipse sequatur VI, 1007, 1012.

ANNUS: *anni* alienis partibus I, 182; sine certis imbribus I, 193; tempora herbas floribus conspergunt II, 32; tempora morbos apportant V, 221; incertis in partibus V, 675; nodus V, 686; alternis partibus V, 700; tempora herbas floribus pingebant V, 1394; fretus permiscet VI, 364; bella VI, 374; eo tempore VI, 717. — *annorum* tempora mutare II, 170; tempora quod faciunt nobis III, 1018; tempora varia V, 1183; tempora verti V, 1437. — *annos* per multos magnos I, 1028; per multos sustentata moles V, 96; magnos in magnis orbibus volvunt V, 643. — *annis* multis redeuntibus I, 312; corpus jam marcet III, 959; multis qui occidit ante III, 1107; tribus circumactis V, 881.

ANNUS: *annua* tempora V, 618, 698.

ANSER candidus IV, 685.

ANTE quam V, 1340.

ANTEHAC I, 542; eadem fuisse V, 339, etc.

ANTEIRE avulsa saxa montibus IV, 142.

ANTEMNA: *antennas* mare solet disjactare III, 555.

ANTICIPARE : *anticipat* cœlum V, 658.

ANTIQUUS : *antiquius* multo est IV, 850.

ANTIQUUS : *antiquum* ut genus II, 1171. — *antiquo* more sacrorum II, 611. — *antiqua* divina aliorum reperta V, 13; arma V, 1282. — *antiquas* in religiones referuntur V, 87; VI, 62; in sedes redeunt primordia VI, 872. — *antiquis* ex ordinibus II, 900.

ANTISTARE Herculis facta V, 22.

ANXIUS angor III, 1006; VI, 1157. — *anxia* cordi esse VI, 14.

APER : *apri* dentibus socios cædebant V, 1325.

APERIRE liquidas vias I, 374. — *apertum* transpectum janua præbet IV, 272. — *apertam* verberibus crebris terram V, 486. — *aperto* in aere III, 507. — *aperto* corpore (h. e. *manifesto*) I, 298; IV, 101; in, corpus possit durare III, 603; oculorum lumine IV, 1139; lumine V, 776; mari VI, 699. — *apertos* oculos IV, 340. — *apertas* res secernere IV, 468; res cernere IV, 598; vias VI, 1049. — *aperta* quæ tibi faciemus II, 182; in, promptaque cœli tellus æstus exspirat VI, 818. — *apertis* in rebus I, 914; IV, 52, 812; venis succum fundere V, 810; e rebus V, 1061.

APERIRE apparet II, 140.

APIS : *apes* in saltibus floriferis III, 11; mellis odore ducuntur IV, 681.

APISCI (*consequi*) animi ratione I, 449; (*invadere*) alios ex aliis VI, 1234.

APLUSTRUM : *aplustra* fluitantia per terrarum oras II, 556. — *aplustris* navigia clauda IV, 438.

APPARERE : *apparet* aperte II, 140; divum numen III, 18; num

quid ibi horribile? III, 989; imago IV, 157; crebrius idem VI, 648; origo VI, 761. — *apparent* Acherusia templa nusquam III, 25; quæcumque nobis simulacra IV, 97. — *apparere* illud unum I, 877; condensa atque arcta nubila VI, 466.

APPARERE (*a parto*) : *appareret* spatium cœli domus II, 1110.

APPELLARE nos suemus I, 55. — *appellatur* sapientia V, 10. — *appelletur* pater a nativitate IV, 1231.

APPELLERE : *appellant* numquam pennis VI, 752.

APPETERE : *appetitur* aliud in dies magis V, 1278.

APPONERE : *appositus* omnibus rebus aer VI, 1034. — *apposita* primordia singula privis III, 374.

APPORTARE : *apportant* anni tempora morbos V, 222. — *apportes* auribus insolitam rem V, 101.

APTUS aliis animantibus alius est odor IV, 679. — *apta* ex hoc res II, 479, 523; uniter vis animæ V, 559; stellis cœli domus VI, 357. — *aptum* validis nervis V, 926. — *aptam* uniter naturam partibus aëriis mundi V, 538. — *apta* figura II, 814; auro veste V, 1427. — *apti* uniter, e quibus sumus III, 851; uniter consistimus III, 858; uteri radicibus V, 806. — *apta* eodem pacto corpora rebus VI, 962. — *aptas* animantibus res VI, 774. — *apta* corpora cetera IV, 671; semina IV, 1254; rebus omnibus corpora VI, 962. — *apta* brachia ex validis lacertis esse IV, 830; inter se singulariter VI, 1066.

AQUA, aer, etc. I, 568; movetur III, 190. — *aquæ* mollis natura I, 282; propter rivum prostrati II, 30; V, 1392; hu-

mor II, 197; VI, 969; corpus II, 132; III, 340; VI, 864; con-
jectus IV, 413; lacunas VI, 552;
flactu jactetur terra VI, 554. —
aquai decursus I, 184; venientis
vim I, 186; humor I, 308; VI,
634, 875; liquor I, 454; ex flu-
mine sitim sedantes II, 663; liqui-
dus humor III, 428; gelidai strin-
gor III, 693; splendor IV, 212;
spongiam plenam IV, 620; quid-
quid tollitur V, 165; parvus fons
V, 601; decursus V, 944; semina
multa VI, 495; ferventis in solio
VI, 801; nudum corpus VI, 855;
omnis calor VI, 874; dulcis fons
VI, 891; in fontibus VI, 1071.
— *aquam* cælumque tuentur IV,
435; poscere V, 1084; in, se im-
mittit VI, 441; pariter crescere
VI, 500; in, præcípites cadunt
aves VI, 747; nisi præcepimus
ante VI, 804; per, subito erum-
pere VI, 890. — *aqua* in, quæ-
cumque apparent IV, 96; in, ra-
diantia sidera mundi IV, 214; in,
durare V, 144; in, permulta sunt
vaporis semina VI, 884. — *aqua-
rum* liquidus humor I, 340; læ-
tantia loca II, 344; almus liquor
II, 390; haustus II, 453; magnus
decursus V, 264; semina multa VI,
507, 520; magnum duramen VI,
529; tantus decursus VI, 610; se-
mina VI, 673; novitate tentari
VI, 1102; ad silanos corpora ja-
cebant VI, 1264; nimia ab dulce-
dine. VI, 1265. — *aquas* per, re-
rum simulacra videmus I, 1059;
per, quæcumque cadunt deorsum
II, 230; in, cadit pestililas VI,
1125.

AQUILO : *aquilonis* medio cursu
flatus V, 688. — *aquilones* æstate
sunt contra ostia VI, 716. — *aquilo-
num* Etesia flabra V, 741; VI, 731.

ARA exhalat odores II, 417.
— *aram* virginis Triviai I, 85. —
ararum quæ causa urbes comple-
verit V, 1161. — *aras* ante, astare
parentem sensit I, 90; ad, de-
ducta est I, 96; propter turcre-
mas concidit II, 353; mæsti san-
guine conspergunt IV, 1233;
metus tuetur V, 76; ad omnes ac-
cedere V, 1198; spargere quadru-
pedum sanguine V, 1200.

ARADIUS : *Aradio* indu mari VI,
891.

ARANEUS : *aranei* tenuia fila
III, 384. — *aranea* ut IV, 729.

ARATON grandis suspirat II,
1165.

ARATRUM ; *aratris* uncus ferreus
vomer I, 314; curvi moderator
V, 931; VI, 1251. — *aratris* præ-
sis proscindere terram V, 210.

ARBITRIUM : *arbitrium* cujus ad
II, 281.

ARBOR in æthere esse nequit III,
785; V, 129; ramosa, ventis pulsa,
vacillans æstuat V, 1096; ingens
videtur VI, 677. — *arbos* ut I, 774;
est in Heliconis montibus VI, 786.
— *arboris* altæ sub ramis prostrati
II, 30; V, 1392; stirpem am-
plexus serpens V, 35; in ramos
incumbens arbor V, 1096; auctum
cædere VI, 168. — *arboribus* non
iidem fructus constare solerent I,
166; rami virescunt I, 254; ma-
gnis campos sternit ventus I, 275;
altis vicina cacumina I, 897; sum-
mos frondescere ramos I, 1092;
variis datum est V, 784; altis
veteres decidere ramos V, 934;
dabant pullorum examina V, 1362;
certis gravis umbra tributa est VI,
784.

ARBUSTUM : *arbusta* repente
exorta I, 188; crescunt I, 352;
vacillant I, 806; crescere non

possint I, 808; sursum crescunt II, 289; florescunt tempore certo V, 620. — *arbusta* tota conjiciens decursus aquai I, 285; eadem constituunt I, 821; cremarent I, 905; læta II, 595, 699, 994; V, 919; eadem significant II, 1016; gemmis florere suesse V, 910; alta evolvens flatus VI, 141. — *arbutis* felicibus obsita V, 1377.

ARBUTUM : *arbuta* conciliabant V, 963. — *arbuta* matura fieri V, 939.

ARCADIUS sus horrens V, 25. — *Arcadiæ* volucres V, 32.

ARGERE : *arceri* genitali concilio I, 184.

ARCTARI conciliatu condenso omnia possunt I, 577.

ARCTE primordia cohærent I, 611; quod petiere, amantes premunt IV, 1075; res cohæret VI, 1009.

ARCTUS : *arctum* in, concreti montes nimborum VI, 158. — *arctas* partes dissociare III, 809; V, 354. — *arcta* naturæ portarum claustra I, 71; sub jura cecidit genus humanum V, 1146. — *arctis* nodis religionum animos exsolvere I, 930; IV, 6; regionibus VI, 120.

ARDERE : *ardet* abundans natura IV, 1195. — *ardent* succensa terræ sola II, 593. — *ardens* vis fulminis VI, 145. — *ardenti* vulneris dolore III, 663; ictu mittitur sonitus VI, 293. — *ardentibus* tectis auxilium ferre III, 1077; radiis cæcum orbem objiciens luna V, 754. — *ardentia* membra morbo VI, 1171; morbis oculorum lumina VI, 1179. — *ardentibus* radiis solem exsiccare vestem VI, 619; radiis æstum insinuare VI, 861.

ARDESCERE : *ardescit* dira cupidine pectus IV, 1086. — *ardescunt* simili Venere V, 895; cœlestia templa VI, 671; facile extemplo semina VI, 899; multa eminus VI, 904. — *ardescere* omnia motu percalefacta VI, 177.

ARDOR acrior I, 651; omnis ad nihilum occidet I, 660; solis vergitur in terras II, 212; contrarius III, 252; ex oculis acrius micat III, 290; diditus in venas discessit III, 476; amantum IV, 1073; mutuus IV, 1212; servidus V, 205; non minor esse potest V, 565; dum cernitur V, 587; ex uno capite profluit V, 600; æra percipiat V, 604; omnis flammaram diditur V, 1092; servidus flammæ V, 1098; flammeus V, 1251; percitus fertur VI, 284; turbidus incendii ingens VI, 674. — *ardoris* naturam I, 683; naturam solam linquere I, 703; multa sunt semina I, 901; V, 660; unde origo IV, 1082; violenti pausa IV, 1112; semina VI, 181. — *ardorem* sol dissipat II, 211; membris stingere IV, 1094; ventus vertit VI, 691. — *ardore* ministro V, 298; ignis sylvas cremarat V, 1242; ex radiorum concipere VI, 273; in summo fervere VI, 1162. — *ardoribus* parvis accendi V, 606.

ARDUUS : *ardua* viai metuunt I, 660.

AREFACERE : *facit are* sol terram VI, 963.

ARENA : *arenæ* nimbos tollere VI, 701; magnus congestus VI, 725. — *arenam* bibulam pavit æquor II, 376; intus, ruit mare permotum VI, 727.

ARGENTUM : *argenti* pondus repertum est V, 1241; rivus venis

manabat V, 1255; *venas sequuntur* VI, 809. — *argentum* permanat calor I, 495; per, transire calidum vaporem sentimus VI, 951. — *argento* domus fulget II, 27; sterunt iter II, 627; facere hæc parabant V, 1268; foras aliud meare VI, 991.

ARGURE : *arguit* quid undas? VI, 405. — *arguet* hunc tactum sapor oris IV, 488.

ARGUMENTUM : *argumentorum* omnis copia I, 418. — *argumenta* multa commemorando I, 402.

ARIDUS cibus I, 808, 865; calor VI, 875; V, 740; sonus VI, 119. — *arida* sitis III, 930; VI, 1175; cretea persona IV, 297. — *arida* lingua II, 882. — *aridior* nubes VI, 150.

ARMA antiqua manus, etc. fuerunt V, 1282. — *armorum* sonitus II, 48. — *arma* ad, equus fremitum edit V, 1075; usus docuit V, 1447. — *armis* patriam terram defendere II, 641; ex animo expulerit V, 51; non est opus V, 233; in, quod gentibus horribile esset V, 1305; vacabant V, 1348.

ARMARE : *armata* manus I, 630. — *armatum* in equi costas conscendere prius est V, 1296; ascendere currus V, 1300. — *armati* pueri II, 637, 640. — *armatis* nuda omnia cedebant V, 1291; cum ductoribus V, 1310.

ARMENTARIUS omnis languebat VI, 1250.

ARMENTUM : *armenta* cælo erumpere possent I, 164; læta II, 343; nullam rem gignere queant conveniendo II, 921; maribus subsidere non possent IV, 1193; varia crescunt V, 229.

ARMIPOTENS Mavors IV, 34.

Ἀρμῳία : *ἀρμῳίαν* quam Graii dicunt III, 101.

ARQUATUS : *arquati* (ἰσραποῦσι) quæcumque tuentur IV, 334.

ARQUUS : *arqui* (iris) color VI, 526.

ARRIDERE : *aridet* tempestas II, 32.

ARRIPERE : *arripit* dolor dentes VI, 659. — *arripuit* quæcumque partem sacer ignis VI, 662.

ARS : *artem* per, daret IV, 848; per, in tranquillo locavit V, 10; astrologorum convincere V, 727. — *arte* madent simulacra IV, 794; in, longe præstat genus virile V, 1354. — *artes* tenere videntur IV, 972; quædam nunc expoliuntur V, 333. — *artibus* alid ex alio clarescere videmus V, 1456.

ARTERIA : *arteria* asperiora facit clamor IV, 530.

ARTICULARE : *articulat* voces mobilis lingua IV, 551.

ARTICULATIM discerni IV, 557.

ARTICULUS : *articulis* ex, exsolvere sese III, 697.

ARTUS : *artus* relictī III, 343; viribus ceciderunt III, 453; confecti languent III, 969; quales? IV, 118; tremere VI, 1189; morte jacebant VI, 1195. — *artubus* concoctum didere IV, 634. — *artus* per omnes concita copia materiali II, 267; per, dari II, 271; per, flecti II, 282; in, nidor penetrat II, 683; in, corpora ex cibis discedunt II, 710; per omnes concussa materies II, 949; per, sollicitata materiali corpora II, 964; moribundos III, 130; per, cietur cetera pars III, 152; succidere III, 157; per, motus didit III, 246; per, commixta calor, ventus et aer III, 284; concitat frigida aura III, 292; per, dissita sunt III, 377; per, corporibus immixta semina III, 394; per, residere ne-

quit III, 399; gelidos anima linquit III, 402; tremit vi morbi coactus III, 488; per, distracta vis morbi III, 491; per alios tractum ire III, 528; per, introrsum trahere III, 532; per, emanante anima III, 585; per, dispersitam animæ naturam III, 588; in omnes diditur cibus III, 703; in omnes diduntur particulæ III, 707; per, partita animi natura III, 710; tumidos III, 721; haud facit sibi animæ III, 737; pavor patrius incitat III, 743; per, partes dissolvi III, 758; per, mutata anima III, 768; per nostros primordia errant III, 936; in, omnis diditur voluptas IV, 631; lacerare IV, 845; suffulciat cibus IV, 868; urere ne possit calor IV, 875; per, animæ dissita vis est IV, 889; per, distracta vis animæ IV, 917; per, distracta pars animæ IV, 947; quod suffulciat IV, 951; roborat ætas adulta IV, 1035; per, decedit semen IV, 1039; per, excita semina IV, 1211; per, genitalia semina manant V, 849; per, eadem sunt jucunda V, 896; in nostros quum venit frigus VI, 59; in, si quis accepit febrim VI, 656; per, replet sacer ignis VI, 661; per, multa solvunt membra VI, 798; per, pili crescunt VI, 944; in, morbus ibat VI, 1205. — *artubus* infirmis I, 264; tremulis III, 7; pro totis III, 620; ab, quod decidit abscissum III, 644; concussis V, 1076.

ARVUM : *arvi* quod super est V, 207. — *arvis* seris vix suppeditati II, 1163. — *arva* sol lumine conserit II, 211; in, haud demisit mortalia sæcla II, 1155; muliebria Venus conserat IV, 1103; mollia terræ V, 770; non scibat ferro mollrier V, 932. — *arvis* in,

deorescit vomer I, 315; in, pluvium vivere nequeunt III, 786; V, 130; in, regnarat humor V, 396; in, humor superabat V, 804; in, durius fuit genus illud humanum V, 923.

ANX : *arcis* Romulidarum servator anser IV, 685; in ipso vertice VI, 750. — *arvem* sibi presidium locare ceperunt reges V, 1107.

ASCENDERE : *ascendit* a principis motus II, 137. — *ascendimus* altos montes VI, 469. — *ascendens* falciferos currus V, 1300.

ASSENSUS crescebant montibus V, 494.

ASPECTARI illum III, 78.

ASPECTUS : *aspectu* horribili instans I, 68; lacrymas effundere I, 92.

ASPER lapis III, 694; *serpens* V, 34. — *aspera* causa II, 414; tactu lingua VI, 1149. — *aspera* quæcumque videntur II, 404; quæcumque inveniuntur III, 203; penetrant fauces IV, 664; seminiorum IV, 1002; multa tactu VI, 779. — *aspera* mixta levibus II, 471; primordia II, 477; saxa IV, 148; nubila VI, 134. — *aspetora* corpora VI, 453. — *aspetora* facit clamor IV, 530.

ASPERGERE : *aspergit* virus ab undis I, 720. — *aspergunt* nubila nimbis divorum sedes III, 46.

ASPERGO : *aspergine* nimborum adversa VI, 525.

ASPERITAS vocis fit ab *aspetitate* principiorum IV, 553. — *aspetitate* repleta corpora IV, 628.

ASSIDUE fontes renouent mare II, 591; teritur thalassina vestis IV, 1124; in res recidere V, 281; sol lumine irrigat caelum V, 283; fument cacumina montis VI, 461;

comes erat angor VI, 1158; corripere nervos et membra VI, 1160.

ASTOTUS geli casus V, 206. — **ASSIDUO** motu I, 994; IV, 393; varioque motu II, 96; crebroque repulsu IV, 105. — **ASSIDUUS** operas dederunt IV, 775. — **ASSIDUIS** solibus perusta pars V, 253; ex imbribus V, 342.

ASSIMILARE : *assimilentur* totis animalibus partes II, 914. — **ASSIMILATA** (*similia*) mortalibus primordia II, 980. — **ASSIMILATA** montibus nubila VI, 189.

ASSIMILIS : *assimili* ratione II, 493; IV, 426; lateris flexura IV, 313.

ASSUGERE : *assuctis* labris IV, 1190.

ASSUMERE : *assumunt* sibi plura corpora II, 1124. — *assumitur* membris intus humor IV, 1087.

AST alium subter V, 516.

ASTARE : *astat* mortalibus certa vitæ finis III, 1091. — *astitit* mors ad caput III, 972. — *astare* ante aras I, 90. — *astans* contaminat sensu III, 896.

ASTROLOGUS : *astrologorum* artem V, 727.

ASTRUM : *astrorum* motibus quæ sit causa V, 510; motibus causas disponere V, 531.

ATRA aer IV, 340, 346; atri funeris comites II, 581. — *atræ* formidinis ora IV, 174; VI, 254. — *atram* nubem VI, 180; tempestatem VI, 257. — *atræ* intrinsecus fauces VI, 1146; atra in Tartara III, 979.

ATHENÆ primæ mortalibus didicerunt VI, 2.

ATHENÆUS : *Athenæis* in mœnibus VI, 750.

ATLANTEUS : *Atlanteum* propter litus V, 36 (*v. l.*)

ATHRUM : *athra* versari videntur IV, 401.

ATTENDERE : *attentas* aures VI, 921.

ATTENUARI manus salutantum tactu I, 318.

ATTHIS : *Atthide* tentantur gressus VI, 1115.

ATTINERE : *attinet* nil ad nos de nobis III, 864; ad has res vehementer IV, 34.

ATTINGERE : *attingunt* suaviter levia succi corpora IV, 625. — *attingit* nos nostri desiderium III, 935. — *attingere* summam III, 262.

ATTRIBUERE : *attribuunt* Gallos II, 615. — *attribuas* omnibus sonitus et odores II, 336. — *attribuatur* motibus quarta quædam natura III, 243. — *attribui* alio ordine I, 682; quid opus fuit id? II, 925.

AUCTARE : *auctet* unde res natura I, 51.

AUCTIFICUS : *auctifici* rerum motus II, 572.

AUCTUMNUS inde adit V, 742. — *auctumni* quod fertur nomine tempus VI, 372. — *auctumno* sudante, vites fundi videmus I, 176; magis concutitur alta cœli domus VI, 357.

AUGTUS : *auctum* viribus suis refrenat II, 1121; natura absteruit V, 844; ad, solvendi tempus V, 1224 (*v. l.*); arboris cædere VI, 168; impetis capere VI, 327. — *auctu* corporis infinito II, 482; corporis mirando V, 1170.

AUDACTER inter reges versantur II, 49.

AUDERE : *audet*, quo adire barbarus V, 37. — *audent* vitigeni latices in fontibus misceri VI, 1071. — *auderent* credere gentes II, 1036. — *ausus est* mortales contra occu-

lostollere I, 68.—*ausim* confirmare II, 178; V, 197.—*ausis* nisi credere sensibus IV, 511; cur amplectier? V, 729; contendere VI, 412.

AUDIRE: *audis* nonne, perire in tempore parvo quam soleant? VI, 814.—*audierit* quæ nox non ægri ploratus II, 580.—*audi* clarior I, 920.—*audire* eos coram videamur, quorum, etc. I, 135; sonitus videtur IV, 461; sonitum ut possis IV, 562; sonitum potius quam verba videtur IV, 616.—*auditur* sonus IV, 525.—*auditus* est sonus IV, 841.—*auditum* aures sentire III, 633.—*auditis* ex, potius quam sensibus ipsis, res petunt V, 1133.

AUFERRE: *aufert* anima fugiens nil ponderis III, 231; ardor et gelus mortalibus duas terræ partes V, 206; luna luciferam partem glomeraminis V, 724; ex membris reliquias vitæ æstus VI, 826.—*aufferat* quid corporis perpetuus sermo IV, 537.—*abstulit* æther multos secum ignes V, 460.—*abstulerit* præterita ætas hominum sæcla I, 469.—*aufferet* largiter sol undis partem VI, 623.—*auffer* abhinc lacrymas III, 967.—*ablata* ex hominis membris anima III, 440; sinceris membris anima III, 717.

AUGERE: *auget* unde tellus reductum I, 230; magnus aquai decursus ex montibus flumen I, 283; cibus corpus I, 859; veratrum capris adipem IV, 643; natura ferarum genus V, 221; pro sua parte quodcumque alid V, 258; quodcumque alias ex se res V, 323; vires VI, 342; cibus corporis extremas quoque partes VI, 947.—*augent* labore fetus II, 1164.—*augebat* mare sudor V, 489.—*augebit*

corporis numerum I, 437.—*auge* tribus vel paullo pluribus II, 486.—*augendis* rebus usus non foret spatium fluminis IV, 185.—*augendas* ad fruges V, 81; ad nubes VI, 473.—*aucta* est ignibus pars V, 722.—*auctum* est genus humanum II, 975.—*aucta* sunt quæ nullis partibus I, 632; cubilia frondibus V, 1416.—*auctus* non ex ridentibus potest ridere II, 986.—*aucta* terra recreavit V, 261.—*auctam* quinque sensibus animam III, 626.—*aucti* calidis fontibus montes fumant VI, 749.—*aucta* nostro labore pabula II, 1161.—*auctos* tantis viribus mortales V, 1176.—*auctas* sensibus animas III, 630; vepres spoliis serpentum IV, 60.—*auctior* vis animi III, 451.

AUGESCERE: *augescunt* aliæ gentes II, 76; ferarum vires II, 878; nunc etiam artes V, 334.—*augescere* unde terræ possent II, 1109; rursus V, 251; mare VI, 615.

AUGMEN corporis II, 495; corporis unum III, 269.—*augmen* belli terroribus addidit V, 1306; cur nesciat æquor VI, 608; ad, vix erunt VI, 615.—*augmine* vel grandi vel parvo esse I, 435; dominant II, 72; adempto II, 1133.—*augmina* sumunt II, 188; quum sumant noctes V, 680.

AULIS: *Aulide* I, 85.

AURA reserata genitabilis Favoni I, 11; an in oppressu durabit? I, 853; suspensa levisque III, 197; tenuis moribundos deserit III, 233; frigida multa, formidinis comes III, 291; longior oculis perterget IV, 253; si una offenderit amatorem venientem IV, 1176.—*auram* nullam naribus mittat olivum II, 851.—*aurarum* leves animæ V, 237.—*auras* in teneras aeris

proferrier I, 208; aerias I, 771; V, 502; in aeris se vertere I, 783; aeris facere I, 801; in aeris crescere I, 803; tenues aeris exponunt I, 1086; per aeris flaminæ debent succedere posse II, 203; in, spiritus unguenti diffugit III, 223; gelidas per, viscera concitat III, 301; in, discedit anima III, 401; ætherias vitales suscipit III, 406; in, discedit fumus III, 437; in altis aeris dissolvi III, 457; per, dispersa anima III, 543; in aeris ejecta primordia III, 569; in aeris enaret anima III, 590; per aeris tremere accipiter III, 751; per, volitant rerum membranae IV, 36; tranantibus simulacris IV, 178; per, voces volitare non cessant IV, 222; in, vox it IV, 534; vox transvolat IV, 561; per, diffusa vocum pars IV, 571; per, apes ducuntur IV, 680; in aeris distractus odor IV, 695; per, cunctando plaga refrigescit IV, 705; crebras canes reducant naribus IV, 994; in liquidas existere V, 213; perire V, 250; super aerias influit æther V, 503; aeris V, 504; non deprimit terra V, 540; per, sol loca præterit flammis infesta V, 759; per, crescendi certamen arboribus est datum V, 784; petissens natura V, 808; nec novitas mundi ciebat viribus V, 817; vocare corvorum greges dicuntur V, 1085; per, plangunt venti VI, 115; per, plaga det sonitum VI, 169; per, portabunt venti nubila VI, 190; sulphuris halantes notæ VI, 221; per, nequeunt penetrare VI, 303; in, surgit de terra mortifera vis VI, 820; in, propere dimittit VI, 843; in, exire VI, 887; per, sonitus manare VI, 928; consurgere possunt corpora

VI, 1020; mixtas spirantes ducimus VI, 1128; vitales aeris VI, 1226.—*aeris* circum celerantibus I, 388; vitalibus extra ejectis III, 576; sub altis ætheris III, 847; in, inter se junguntur simulacra IV, 728; aeris vicinum tangitur corpus IV, 934; torrentibus V, 411; in, vertuntur V, 473; alienis aliunde objecta tellus V, 548; vitalibus vesci V, 855; in, ignem concepit VI, 308; quocumque natans impellitur teda VI, 883; levibus jactarier VI, 914; petulantibus VI, 111.

AURATUS : *aurata* templa II, 28; metalla VI, 812.

AURUS ignis color VI, 205; aurea funis II, 1155.—*aurea* juvenum simulacra II, 24; pepla II, 502; solis lumina V, 462.—*aurea* dicta III, 12, 13; fulgentia mala V, 33; flumina V, 909.

AURIS : *aures* velut III, 548; neque anima esse potest III, 632; an poterunt oculos reprehendere? IV, 487; multo prius creatæ sunt IV, 840; non amplius ferrent V, 1053; sollicitæ VI, 1184.—*auribus* aliud tetrius esset II, 211; apportes rem insolitam V, 101.—*aures* vacuas mihi adhibe I, 45; per, missa argumentorum copia I, 418; belle tangere I, 645; ad, accidere molitur II, 1024; sonere III, 157; an tactus potest reprehendere? IV, 487; in, insinuata vox IV, 525; penetrant primordia IV, 544; perciet verbum IV, 565; in privas se dividit vox IV, 568; ipsas non incidit IV, 570; lacescant voces IV, 599; vox confusa penetrat IV, 615; tenues mihi da IV, 913; ad, nomen observatur IV, 1058; juvare V, 1318; aridus terget sonus VI, 119; ad, res tardius adve-

niunt VI, 165; tardius allicit sonus VI, 183; per, multa meant inimica VI, 778; attentas reposco VI, 921. — *auribus* accipere chordas loquentes IV, 983; accipiamus tonitrum VI, 167.

AURICULA : *auricularum* nimis avidum est IV, 596.

AURORA novo lumine terras spargit II, 143; noctem non est sequuta II, 579. — *auroræ* ab exoriente nitore IV, 540. — *auroram* clara voce vocare IV, 713; roseam Matuta defert V, 655.

AURUM in parvas partes discerpitur II, 829; repertum est V, 1112, 1240; jacebat propter inutilitatem V, 1272; in summum successit honorem V, 1274; et purpura curis exercent V, 1422; quod genus VI, 1056. — *auri* rigor solvitur æstu I, 493; ex micis consistere aurum I, 839; bractea IV, 729; rîvus V, 1255; venas sequuntur VI, 809. — *auro* includuntur smaragdi IV, 1123; apta veste V, 1427. — *aurum* ex auri micis consistere I, 840; liquidum facit fulmen VI, 230; confervescit fulmen VI, 352; per, frigus transire VI, 650; resolvit ignis VI, 967; per, aliud transire videtur VI, 991. — *auro* res una concopulat argentum VI, 1077; domus renidet II, 27; ab, fulgorem II, 50; hæc facere parabant V, 1268.

AUSTRA fulmine pollens V, 744. — *austri* in nubibus dispersus IV, 183, 909; in medio cursu flatus V, 688. — *austro* ab, amnis venit VI, 722. — *austri* validis id facere cogentibus I, 898.

AUXILIATUS : *auxiliatum* tremulum petere V, 1039.

AUXILIUM : *auxilium* tectis ardentibus ferre V, 1077. — *auxilio*

omni vitali V, 225. — *auxilia* jam pacto fœdere habebant V, 1442.

AVARITIA homines cogit fines juris transcendere III, 59.

AVELLERE tigna trabesque VI, 241. — *avelli* unde quidquam, non concedit natura II, 615. — *avulsus* radicibus oculus III, 562. — *avulsa* fatis voluntas I, 257. — *avulsa* non caderent repente V, 316. — *avulsos* silices ruere V, 314. — *avulsa* saxa IV, 141.

AVERE : *aveo* te imitari III, 6. — *aves* semper, quod abest III, 970. — *avet* mens ipsa II, 265. — *avemus*, illud in his rebus te cognoscere II, 216; quod, dum abest III, 1095; post aliud III, 1096; si plane exponere res IV, 780. — *aventem* rationem reddere III, 260. — *aventes* discedere canes IV, 1199; reperire VI, 531.

AVERNUS : *Averni* æstus VI, 831. — *Averni* lacus substratus VI, 747. — *Averna* loca VI, 739, 819; quod vocantur VI, 741.

AVERSABILIS : *aversabile* scelus incautum VI, 984.

AVERTERE : *avertit* seminis ictum locis IV, 1269. — *avertere* subitam curam II, 363. — *aversa* vis aliqua ratione recessit V, 414; aliqua regione viai I, 1040.

AVIDE corpus affligunt IV, 1104.

AVIDUS : *avidum* nimis est auricularum IV, 596. — *avidam* partem montes possedere V, 202. — *avidi* morbi contagia VI, 1236. — *avidum* mare amnes integrent I, 1030. — *avido* complexu tenet II, 1066; complexu æther omnia cetera sæpsit V, 471. — *avidi* divitias con duplicant III, 71. — *avidos* visus pascit amore I, 37.

AVIS nulla comparebat VI, 1219.

—*avium* frondiferas per domos I, 19; plumas III, 387; voces imitantes ore V, 1378. — *avibus* cunctis contraria loca VI, 742. — *aves* inter terramque locatus VI, 832. — *avibus* pavis canere sylvas I, 257.

AVIUS a vera ratione vagaris II, 81; a vera ratione recedit II, 229; procul erras II, 740; errat saepe animus III, 464. — *avia* vis solis equorum V, 398. — *avia* Pieridum peragro loca I, 925; IV, 1; nemora pervolitantes volucres II, 144, 346; per nemora V, 1385.

AVUS : *avorum* similes exsistere IV, 1214.

AXIS qua mundi claudicat VI, 1106. — *axis* ab gelidis stellis VI, 721.

B.

BABYLONIENSIS : *Babylonica* Chaldaea doctrina V, 726. — *Babylonica* magnifico splendore rigantur IV, 1026.

BACCA : *baccæ* dabant examina V, 1362.

BACCHARI : *bacchatur* animal in montibus V, 822.

BACCUS : *Bacchi* nomine abuti II, 656; flos evanuit III, 222.

BALARE : *balantibus* pigris venit ægros VI, 1131.

BALATUS : *balatum* agni pecudes nocent II, 369.

BALBE quum significarent V, 1021.

BALBUS : *balba*, loqui non quit IV, 1160.

BARATHRUM : *barathrum* in, non quisquam deditur III, 979; in, tellus ne raptim feratur VI, 606.

BARATHRUS : *barathre* III, 967.

BARBA crescit VI, 946. — *barbam*

mollem malis demittere V, 673.

BARBARUS quo adire non audet V, 37. — *barbara* tuba IV, 546.

BARBARICUS : *barbaricæ* vestes II, 500.

BARBIGERUS : *barbigeras* pecudes V, 898; capellas VI, 971.

BAUBARI (*latrare*) : *baubantur* canes in ædibus V, 1070.

BEATUS : *beatis* quid queat largiri emolumentum? V, 166.

BELLE aures tangere possunt I, 644.

BELLUA inducere nimbos videtur IV, 143.

BELLUM, concordia, etc. I, 457; æquo certamine geritur II, 575. — *belli* munera I, 33; sævi certamina, 476; certamina magna II, 6; simulacra eientes II, 41, 324; trepido tumultu omnia concussa III, 846; fulmen, Scipiades III, 1047; fluctus ære miscebant V, 1288; creperi certamina V, 1295; pericla tentare V, 1298; vulnera sufferre V, 1302; terroribus augmen addere V, 1306; in munere tauros tentarunt V, 1307; magnus æstus V, 1434. — *bellum* cum ventis contractum IV, 969; supra Thebanum V, 327; tantum æquo certamine spirantes V, 393; sylvestre gerentes V, 1244. — *bello* subactas Trojugenas gentes I, 465; pio V, 382; fatigant hominum vitam V, 1423; ancipiti turbatur cælum VI, 377. — *bella* anni nominanda sunt VI, 374.

BELLUS : *bello* si animo est IV, 1186.

BENE promeritis non capitur I, 62; II, 651; ratio est habenda I, 127; munita templa II, 7; disposita ferantur II, 644; cognita teneas II, 1090; pleno lumine luna fulsit V, 706; omnia constiterint VI, 998.

BIBERE sitiens querit IV, 1093.

BIBULUS : *bibulam* arenam II, 376.

BIDENS : *bidenti* valido ingemere V, 209.

BIJUGUS : *bijugum* conjungere prius est V, 1299. — *bijugo* curru belli pericla tentare V, 1298. — *bijugos* leones agitare II, 602.

BILIS : *bili* superante IV, 666.

BINUS : *bina* geminare supellex videtur IV, 452. — *bino* corpore V, 877. — *bina* tuendo omnia fieri videantur IV, 450; lucernarum lumina IV, 451; corpora IV, 453. — *binos* bis conjungere V, 1299; in *bina* findi I, 534. — *binis* aeribus IV, 292.

BIS advolat imago IV, 316; mille missus sagittæ IV, 409; conjungere binos V, 1299.

BISTONIUS : *Bistonias* plagas V, 30.

BISULCUS : *bisulcis* pedibus pressa vestigia II, 356.

BITUMEN : *bitumen* tetro concrescere odore VI, 808.

BLANDE coruscant agni II, 320; lingua lambere V, 1066; colundo fructus feros mansuescere V, 1368.

BLANDITIA : *blanditiis* ingenium fregere superbum V, 1017.

BLANDITIM sæcla propagent II, 173.

BLANDUS : *blanda* voluptas II, 966; IV, 1259; V, 179; catulorum propago IV, 999; admixta voluptas IV, 1081; nutricis loquela V, 231; lassorum vox VI, 1244. — *blandum* amorem I, 20; amaracini liquorem II, 847.

BOMBUS : *bombum* (*sonitum*) raucum revocat barbara tuba IV, 546.

BONITAS : *bonitate* terræ inducti V, 1216.

BONUM commune V, 956; summum VI, 26.

BONUS Ancus III, 1038. — *bona* valetudo III, 103; magnaque pars servabant fœdera V, 1024. — *bonam* partem in lectum mœrore dabantur VI, 1248. — *o bone* ! III, 207; quæ vides IV, 574. — *bona* natorum fama excellere VI, 13. — *bona* sensibus II, 408. — *bonos* rerum colores II, 418. — *bonis* rebus opima regio I, 729; rebus explere III, 1017. — *optimus* quisque hoc leti genus subibat VI, 1245. — *optima* uxor III, 908; inter se junctura VI, 1085.

BOS : *boves* Lucæ ferro male mactæ V, 1338. — *boum* natura III, 303. — *bus* sæpe venit pestilitas VI, 1130. — *boves* conterimus II, 1162; Lucas anguimano V, 1301.

BRACHIUM : *brachii* superne conjectu VI, 434. — *brachia* cadunt IV, 953. — *brachia* in numerum jactare IV, 771; mollia mobiliter alternis mittunt IV, 791; apta ex validis lacertis IV, 830; consuescunt VI, 397.

BRACŒA auri IV, 729.

BREVIS hic fructus est homullis III, 927. — *brevis* hora IV, 179. — *brevi* parte V, 591. — *brevi* in spatio II, 77; spatio IV, 160, 162. — *brevibus* spatiis II, 98.

BREVISITAS : in *brevitate* corporis II, 483.

BREVITER comprehendere VI, 1082.

BRITANNUS : *Britannus* cœlum differre VI, 1105.

BRUMA nives affert V, 745.

BRUMALIS : *brumales* sol adeat flexus V, 615; usque ad flexus solem detrudere V, 639.

BRUTUS : *bruta* pondere VI, 105.

BUCKERIUS : *buceriæ* greges II, 662.

BUCKERUS : *bucera* sæcla V, 864; VI, 1236.

BUSTUM : *busto* de horrifico nos deflebitur III, 919; vivo viva sepeliri viscera V, 991.

C.

CACHINNARE : *cachinnant* furtim famulæ IV, 1172; risu concussa II, 976; *cachinnent* risu concussa I, 918.

CACHINNUS : *cachinni* dulces V, 1396, 1402.

CACUMEN extremum cujusque corporis I, 600. — *cacumen* extremum cujusque rei I, 750; summum alescendi tetigere II, 1130; ad summum donec venere V, 1456. — *cacumina* terantur inter se I, 897; montis vicina cælo VI, 459. — *cacumina* ad summa montis VI, 464.

CADAVER : *cadavera* tetra torrent II, 415; rancenti jam viscere III, 719; rancida perolent VI, 1154. — *cadaveribus*, vulturii ducantur IV, 682; templa onerata manebant VI, 1273.

CADERE : *cadit* in terras vis flammæ II, 215; in undas nimbus VI, 258; extemplo igneus vortex VI, 297; in aquas pestilens VI, 1125. — *cadunt* quæcumque per aquas deorsum II, 230; nimia levitate gravatim plumæ III, 388; palpebræ brachiaque IV, 953; omnes plerumque in vulnus IV, 1045; vires V, 410; concussæ urbes V, 1236; toti montes VI, 546; aves præcipientes in terram VI, 745; prolapsa primordia VI, 1006. — *cadat* sub sensus nostros I, 448; alte

sumta querela IV, 1178; aëles e regione loci VI, 824. — *cadant* magis serpentum corpora IV, 63, 100; semina ingratia VI, 216. — *cadere* deorsum omnia II, 222; neque enim repente V, 316. — *cecidit* sub leges genus humanum V, 1145; pellis V, 1417. — *cecidere* viribus artus III, 453; multa mœnia VI, 588; texturæ mutua VI, 1083. — *cecidere* graviter magni magno casu I, 742; omnia non minus III, 982; toties tot facta virum V, 329; uti res mundi ab origine prima V, 677; veneni in fontes ipsos VI, 828. — *cadent* non minus omnia III, 982. — *cadere* in terra II, 209; corpore membra III, 595; dentes V, 671; nebulae deberent VI, 105; imbres VI, 415. — *cecidisse* in cassum labores II, 1166; vietam vestem III, 386; supera caput III, 386; alius dextram sentit III, 651; urbes V, 341; de cælo animalia non possunt V, 791. — *cadens* nix III, 21. — *cadenti* Phaethonti sol obviat V, 402. — *cadenti* nutu III, 467. — *cadentes* in saxa guttas IV, 1282. — *cadendum* ad utrorum regna III, 848.

CADUCUS : *caducæ* glandes V, 1362.

CÆCARE : *cæcat* sol IV, 326.

CÆCIGENUS : *cæcigeni* cognoscant corpora tactu II, 241.

CÆCUS : *cæca* nox I, 1108; honorum cupido III, 54; venti potestas III, 248, 270; navigii ratio jacebat V, 1004. — *cæcæ* caliginis umbram III, 305. — *cæcum* orbem V, 754; stimulum cordi subesse III, 887. — *cæcam* et clandestinam naturam I, 779. — *cæco* ex igne IV, 929. — *cæca* noctis caligine IV, 457; ratione VI, 67. — *cæco* vulnere tabescunt IV, 1116; veneno

corrupta ales VI, 813. — *cæca* (ἀόρατα) corpora sunt venti I, 278, 296; sine vultu portenta V, 839. — *cæcis* tenebris II, 798. — *cæcas* motus materiei subesse II, 127. — *cæcas* latebras I, 409; causas exponere III, 317. — *cæca* præter primordia I, 1103; o pectora *cæca* I II, 14. — *cæcis* ictibus II, 135; fervoribus V, 610. — *cæcis* tenebris II, 54, 746; III, 87; VI, 35; plagis II, 128; compagibus VI, 1015. — *cæcis* corporibus I, 329, 713.

CÆDES : *cædem cæde* accumulantes III, 71; permixta calentes III, 643; V, 1312. — *cædes* mens petessit III, 648.

CÆDERE : *cædimus* quum lapidem ferro VI, 314. — *cædebant* apri dentibus socios V, 1325. — *cædere* sylvas V, 1265; arboris auctum VI, 167.

CÆSIUS : *cæsia* IV, 1157.

CÆRULEUS : *cæruleum* II, 805. — *cæruleis* seminibus II, 772.

CÆRULUS : *cærulea* ponti plaga V, 482; olearum plaga V, 1373. — *cærulea* quæ sint II, 774; cæli tonitru quatiuntur VI, 96. — *cærulea* per cæli I, 1089; per mundi V, 770; æstus subtextit nimbis VI, 482.

CALAMUS : *calamorum* per cava V, 1381. — *calamos* hiantes IV, 590; percurrere labro V, 1406.

CALCAR : *calcaribus* ictus amoris V, 1074.

CALCFACERE : *calefecit* saxa furens ventus VI, 687.

CALERE : *calentes* cæde leones V, 1312. — *calentes* cæde falciferos curtus III, 643.

CALESCERE : *calescit* vortex ipse sua mobilitate VI, 279.

CALIDUS nocturno tempore fons

VI, 850; fons VI, 888. — *calidi* vaporis corpora secreta II, 844; vaporis semina III, 127; plus est illis III, 295; fulgoris semina VI, 316. — *calidum* ignem I, 648; tepidumque vaporem II, 858; præter vaporem mors omnia præstat III, 216; membris afflare vaporem V, 568; ignem flammis excussit ventus VI, 689; laticis vaporem VI, 869; vaporem per æs transire sentimus VI, 949. — *calidum* sanguinis flumen II, 354; corpus VI, 856. — *calido* trunco caput abscisum III, 654; vapore sol V, 595; solis vapore V, 796; super igni cera liquescat VI, 516; fervore febrim coortam VI, 657; vapore VI, 859; miscente vapore VI, 871. — *calidi* vapores V, 237. — *calidæ* febres II, 34. — *calidæ* febres II, 34. — *calida* ad sensum non decurrunt IV, 706. — *calidos* ignes I, 1087; II, 431. — *calidis* fervoribus V, 604; fontibus aucti VI, 749. — *calidis* flammis torrescere III, 903; e fornacibus VI, 148. — *calidis* lavabris VI, 800.

CALIGARE oculos III, 157.

CALIGO : *caliginis* cæcæ umbram suffundens III, 305; prior aer IV, 339; posterior aer IV, 350. — *caligine* noctis cæca IV, 457; ingenti nox obruit terras V, 649; tanta VI, 263; nubis crassa VI, 461; sua cælum nebulæ suffundunt VI, 479; crassa fumum volvit ventus VI, 692; terribili nox terram texit VI, 854.

CALLERE : *callent* multa de reum mixtura dicere II, 978.

CALLIDUS : *callida* Musa VI, 93.

CALLIOPE VI, 94.

CALLIS : *callis* supremæ candida præscripta VI, 92.

CALLUS : *callo* aut cortice IV, 937.

CALOR ignis I, 425; permanat argentum I, 495; omnis I, 1090; II, 517; ossa, cruor II, 669; vitalis est in corpore III, 129; non est quisquam, cui non sit mixtus aer III, 235; motus accipit III, 248; quidam est III, 268; atque aer III, 270; ventus et aer inter se vigeant III, 284; ac ventus et aer sensum interimant III, 287; ille est animo III, 289; ab sole fluit IV, 220; VI, 926; aridus IV, 875; solis V, 571; aridus loci V, 740; multus in arvis V, 804; adveniens fulminis VI, 234; extremus primo cum frigore mixtus VI, 371; omnis aquai in terram cedit VI, 873; illac ire videtur VI, 992. — *caloris* corpora pauca III, 122; prima pars VI, 368. — *calorem* a terra reverti I, 786; sol tribuit I, 807; per medium Nilus rigat Ægyptum VI, 715; humor exprimat VI, 848. — *calore* (*astute*) frumenta fundi I, 175; liquefacta V, 1261; commixta vis venti VI, 323; venti deficiunt VI, 361; solis nubila dissolvuntur VI, 514; rarescit terra VI, 842; effeta tellus VI, 844; humor carnem mollit VI, 971; percocto virum sæcla VI, 1108.

CALX : *calce* coalescere saxa VI, 1067. — *calcibus* imis III, 792; V, 136.

CAMPUS : *campi* per loca legiones fervere II, 40; plani æquora III, 1015. — *campo* ex uno II, 660; plano erumpere V, 950. — *campi* fugere videntur IV, 390; sidebant V, 493. — *camporum* loca cursu complent legiones II, 324. — *campos* virentes I, 19; arboribus sternit ventus I, 274; per, instructa belli certamina II, 6; medios tra-

mittunt equites II, 330; pedibus transire IV, 460; natantes V, 489; VI, 405, 1141; per omnes prata fulserunt V, 782; per, profusa plaga V, 1374; natare VI, 267; in, descendere ningues VI, 737. — *campis* in, consistere fulgur II, 332; parvus fons redundet V, 602; ut prata haberent V, 1372; redundat Nilus VI, 713.

CANCER : *canceris* ad metas solstitiales V, 616.

CANDERE : *candens* lacteus humor I, 259; lucidus aer IV, 341. — *candens* fieri videatur II, 771; ferrum VI, 148. — *candenti* in marmore II, 767. — *candenti* lumine V, 720; lumine solis VI, 1196.

CANDESCERE : *canescit* ferrum in igni I, 491.

CANDIDUS anser IV, 685. — *candida* exorientur II, 793. — *candida* quæ ante oculos cernis II, 732; loca clara luce conviunt V, 777; sidera V, 1209; ad præscripta callis VI, 92.

CANDOR consistere videtur II, 322. — *candore* marmoreo II, 765; in claro IV, 233; recenti sol irri-gat cælum V, 283.

CANERE : *canamus* V, 510. — *cecinit* ut Ennius I, 118. — *cecineret* Graiùm poetæ II, 601; V, 406; VI, 755; alias res alii poetæ V, 328. — *canere* avibus sylvas I, 257. — *canentum* tibia IV, 587; V, 1384. — *canenda* sunt fulmina clara VI, 84.

CANIS Hyrcano de semine III, 750. — *canes* naribus inveniunt I, 405; errant sæpe IV, 707; venantum IV, 992; in triviis discedere aventes, etc. IV, 1199. — *canum* permissa vis IV, 683; Cerbereas fauces IV, 735; levisomna corda V, 862; Molossum ricta V, 1062;

fida vis VI, 1221. — *canibus* rabidis succinctas V, 890; saltum ciere V, 1250.

CANOR (*cantus*) cycni parvus IV, 182, 911.

CANTUS: *cantur* raucisono II, 620.

— *cantu* aures juvare V, 1379. — *cantus* raucisonos cornices mutant V, 1083; flectere V, 1405.

CANUS: *cana* nix III, 21. — *canos* in fluctus vertitur mare II, 767.

CAPAX: *capacis* mœnia mundi VI, 123.

CAPELLA: *capellas* barbigeras oleaster juvat VI, 971.

CAPER: *capris* veratrum adipēs auget IV, 643.

CAPERRE: *capis* æquo animo quietem III, 952. — *capit* in se aera ferrum VI, 1028. — *capiant* alium sensum II, 925; animantes cibum IV, 647; fructum V, 1409. — *capiam* coronam VI, 95. — *capias* quod IV, 633; quem lassus soporem IV, 958. — *capiat* res quæque initum movendi I, 384. — *capiant* fructum dulcedinis alinæ II, 971; res sensus II, 1006. — *capiebat* fructum V, 1410. — *capiebant* imas sedes V, 452. — *cepit* exordia natura mundi V, 332; odium glandis V, 1415; quam ventus nubem VI, 432. — *cepere* quosdam oblivia VI, 1212. — *capere* humorem I, 535; nullam ex se voluptatem II, 968; irarum fluctus III, 299; nullum laborem V, 1181; impetis auctum VI, 327. — *capitur* non bene promeritis I, 62; II, 651; cibus IV, 868. — *capiantur* reges IV, 1010. — *capiat*ur decepta puerorum ætas I, 940; IV, 16. — *caperetur* ex æstu V, 927. — *capta* lepore I, 15. — *captum* retibus amoris exire IV, 1143. — *capti* mentibus IV, 1019; nocturno tem-

pore V, 969; nitido levique lepore V, 1258.

CAPRIPES: *capripedes* Satyros IV, 582.

CAPULUS: *capulum* ad, ire II, 1175.

CAPUT in nullo sit dolore III, 112; læditur in nobis III, 148; onere nullo est collo V, 542. — *capitis* semiferi vallamina IV, 589; summi insigne cruentum V, 1137; dolores VI, 785; dolore corruptus sanguis VI, 1201. — *capiti* coronam petere I, 928; IV, 4. — *caput* a cœli regionibus ostendebat I, 65; summum corona cinxere II, 607; quassans arator II, 1165; dominari in corpore toto III, 139; supera, cecidisse III, 386; abscissum trunco III, 654; ad, astilit III, 372; obtulit leto III, 1054; supra, cernuntur V, 86; VI, 61; ad, annibus convenit humor V, 271; lucis suppeditet V, 294; altum obstruere V, 753; expergefactum erigere V, 1207; coronis redimire V, 1398; supera nostrum esse tempestatem VI, 262; ad, annibus humor confluit VI, 637; ad, Nili pluviae fiant VI, 730; incensum fervore gerebant VI, 1144. — *capite* in, gignitur consilium III, 616; in, posset vis animi esse III, 792; V, 136; suo statuit in vestigia IV, 473; ex uno profluat ardor V, 600. — *capitum* numine quatientes cristas II, 633; quatientes cristas V, 1314.

CARBASUS intenta VI, 109.

CARBO: *carbonum* vis et odor VI, 803.

CARCER sceleris luela III, 1029. — *carceribus* patefactis II, 264; IV, 991.

CAREERE: *caret* omne fine modoque I, 963; terra sensu II, 652;

corpus sensu III, 357; Veneris fructu IV, 1069. — *careas* quibus ipse malis II, 4. — *carerent* sollicito motu I, 344. — *carebit* natura principio fundamenti I, 574. — *carere* veste purpurea V, 1426. — *carentum* luce simulacra IV, 39. — *ca-rentibus* sensu seminibus II, 990.

CARMEN: *carmen* liquidum ci-tharæ IV, 982; dignum condere V, 1. — *carmine* menti lumina præ-pandere I, 144; Pierio suavilo-quenti I, 945; IV, 21; in primo claret VI, 938. — *carmina* divini pectoris I, 731; Phœbea dædala chordis II, 506. — *carmina* lucida pango I, 933; IV, 9; digna dispo-nere III, 421; levia cantu conce-lebrare V, 1379; usus docuit V, 1450; Tyrrhena VI, 381. — *carmi-nibus* res gestas tradere V, 1443.

CARNIFEX: *carnifices*, sceleris luella III, 1030.

CARO: *carnem* ignis trahit VI, 968; humor aquæ mollit VI, 970.

CARTHAGO: *Carthaginis* horror, Scipiades III, 1047.

CARUS: *carum* videtur I, 731. — *caros* parentes III, 85.

CASA: *casas* pararunt V, 1009. — *casis* jacebant corpora VI, 1253.

CASSUS lumine aer IV, 369. — *cassum* lumine corpus V, 718, 756. — *cassum* in magnum labores ceci-disse II, 1166; anima corpus III, 561. — *cassa* formidine III, 394, 1062. — *cassa* sensu rerum simula-cra IV, 127.

CASTOREUM: *castoreo* gravi mu-lier sopita VI, 795.

CASTUS: *casta* hostia incestu concideret I, 99. — *casti* fœdera servabant V, 1024. — *casta* Veneris connubia V, 1011.

CASUS stillicidi lapidem cavat I,

314; quid nobis ferat III, 1099; assiduus geli V, 206. — *casum* ti-ment mortales III, 996. — *casu* magno cecidere I, 742; convenit IV, 743; gravi consternere ter-ram V, 1332; quod flueret VI, 31; sunt forte coorta VI, 1095. — *casus* celerare II, 231.

Κατάπληξις (*res stupenda*) IV, 1159.

CATENA: *catenam* ex annellis pendentibus VI, 910. — *catenas* inter se ludunt II, 631.

CATERVA: *catervam* comitum umbrantes II, 629. — *catervis* pec-cudum cladem conflare VI, 1091. — *catervas* Phrygias II, 611; ma-gnas Martis turbare V, 1303.

CATERVATIM dabantur VI, 1143.

CATULUS: *catuli* pantherarum V, 1035. — *catulorum* blanda pro-pago IV, 999. — *catulos* blande lam-bere V, 1066.

CAUDA pavonis II, 806. — *cauda* minanti III, 658.

CAULA: *caulas* per omnes di-spersam animam II, 951; per om-nes corporis diffugiant III, 256; per corporis omnes dispertita ani-ma III, 707; per, diduntur III, 707; per, palati diditur IV, 622; per, palati intrare IV, 662; per ætheris omnes VI, 492; per, cor-poris dispargunt VI, 840.

CAURUS: *Cauri* flamina VI, 135.

CAUSA eadem conficeret I, 239; leti I, 242; ne causam sequatur II, 255; occidit II, 789; nulla moratur II, 1068; salutis III, 335; salutis conjuncta est III, 349; paullo durior III, 485; morbi III, 501; conjuncta est duobus III, 578; paullo gravior III, 601; parvula IV, 194; cer-nendi IV, 238; tristior V, 348; quæ

sit astrorum motibus V, 510; e quibus hæc una V, 532; simplex V, 619; quæ cieret solis cursus V, 773; quæ pervulgarit V, 1160; magni tremoris VI, 577; omnis patefiet VI, 1000. — *causam* ne causa sequatur II, 255; aliam esse motibus II, 285; veram exponere III, 964; morbi non tenet III, 1083; contendere IV, 472; dissolvere IV, 501; intellegit VI, 16; unam dicere VI, 704. — *causa* hæc potius consistere I, 1071; quorum constituisse II, 174; laudis factari III, 47; verbi III, 423; a tenui III, 430; ex aliqua labefacta III, 592; consimili moveri IV, 234; utendi IV, 843, 852; sua moveri IV, 1270; hominum parare V, 157; nostra gerere V, 168; vitæ V, 209; utilitatis damus V, 868; e quacumque V, 1251; de quacumque ferantur VI, 85; e simili VI, 171; de hac fit VI, 204; pervigilii VI, 755. — *causæ* variæ fulminis VI, 363. — *causarum* exordia prima V, 676; ignorantia VI, 54. — *causas* quorum operum videre I, 154; VI, 56, 90; cæcas exponere III, 317; mendose reddere IV, 504; agere IV, 967; abundi honestas IV, 1177; plures disponere V, 530; leti omnes dicere VI, 707. — *causis* in talibus fieri I, 654; e quibus fiat III, 1068; e pluribus fieri V, 751; quibus id fieret V, 1184; e quibus fiant omnia VI, 762.

CAUSARI : *causando* multa moreris I, 399.

CAUSIDICUS : *causidici* causas agere IV, 967.

CAVARE : *cavat* lapidem I, 314. — *cavati* oculi VI, 1193.

CAVXA : *caveai* concessum IV,

76. — in *cavea* III, 684. — *cavels* in, minantur VI, 198.

CAVERE : *caveamus* ictum VI, 406. — *cave* continguas II, 755. — *cavere*, ne illiciaris IV, 1141.

CAVERNA : *cavernis* æthereis IV, 392. — *cavernas* cœli IV, 472; VI, 252; terrai VI, 597. — *cavernis* silicium VI, 684.

CAVUS : *cava* nubes VI, 127. — *cavam* nubem VI, 176. — *cava* conveniant plenis VI, 1084; tempora VI, 1193. *cavas* montes V, 953. — *cavas* cicutas V, 1382; nubes VI, 272. — *cava* per calamorum V, 1381; in loca terrai VI, 580. — *cavis* fornacibus intus VI, 202.

CÆCROPIUS : *Cecropiis* finibus VI, 1138.

CEDERE : *cedit* retro II, 999; vetustas III, 977; semen IV, 1239; in terram calor aquai VI, 873. — *cedunt* citius II, 234; repulsi VI, 571. — *cedat* pars animæ IV, 946. — *cedant* lapsa IV, 145. — *cedebat* victa potestas V, 1270. — *cedebant* paventes V, 984; armatis inerma V, 1291. — *cessit* anima III, 219; de corpore succus III, 224. — *cedere* squamigeris I, 373; retro II, 508; quoquam V, 841. — *cedendi* principium I, 340. — *cedentes* undæ I, 375.

CELLARE : *celant* postscenia vitæ IV, 1182; primordia IV, 1217. — *celent* primordia motus II, 315. — *celare* ferrum I, 91; corpore suo inane I, 515; corpore semina II, 678. — *celarter* ignes I, 904. — *celata* peccata V, 1159.

CELEBRARE delubra V, 1166.

CELER origo IV, 161. — *celeri* ictu III, 636; motu IV, 177, 211; lapsu IV, 324; impetæ IV, 334. — *celeri* flamma II, 192; IV,

324; ratione III, 183; IV, 144, 255, 775; origine flammæ V, 302. — *celereres* res IV, 185.

CELLERARE ferrum I, 91 (v. l.); casus II, 231. — *celerantibus* auris I, 388. — *celeratur* exitium V, 302.

CELLERE : *cellens* fervore VI, 237.

CENSERE : *censes* an posse I, 972. — *censemus* cernere solem IV, 458.

CENTAUREUM : *centaurea* tristitia IV, 124.

CENTAURIUM (i. q. *antecedens*) : *centaurii* natura II, 401.

CENTAURUS : *Centauri* imago IV, 741. — *Centauri* non fuerunt V, 876. — *Centaurus* videmus IV, 734; confieri V, 889.

CERA liquecat VI, 516; liquecit VI, 966.

CERBEREUS : *cerbereas* canum fauces IV, 735.

CERBERUS et Furæ III, 1024.

CERBRUM in, insinuat VI, 804.

CERES ab Iaccho IV, 1164; fertur V, 14; pulverulenta V, 741. — *Cererem* vocare II, 655.

CERNERE : *cernis* quæcumque I, 914; non cadere II, 209; fulmina volare II, 213; quæ diffugere II, 456; secundam naturam II, 534; quæ candida II, 732; animum consentire III, 170; humorem diffuere III, 436; lapides non vinci V, 307; fieri V, 938. — *cernit* mens IV, 758. — *cernimus* numquam I, 300; ante oculos I, 343; fluere II, 68; dissimiles esse formas II, 780; ova vertier II, 928; delira hæc esse II, 985; qua ipsi III, 366; exhalare III, 432; mentem sanari III, 510; hominem ire III, 525; in altum crescere IV,

138; turres urbis IV, 354; in somnis IV, 791; hæc eadem esse V, 243; qua V, 578; in terris ignes V, 586; fulgorem VI, 170; vestigia ignis VI, 422; saporem penetrare VI, 988. — *cernunt* quæ latitantia I, 643; contraria inesse I, 658; exemptum rebus inane I, 661. — *cernas* licet I, 348; nihil libatum III, 214; ictum VI, 169. — *cernamus* acute IV, 811. — *cernant* quasi dedita fugæ IV, 997; fulgere oculi VI, 165. — *cernebat* conspurcare VI, 23. — *cernebant* tempora verti V, 1183; effervesce V, 1334; mansuescere V, 1368. — *cernes* omnia tortari III, 660; conquassari V, 107. — *cernere* videamur I, 135; non suemus I, 302; possis I, 328; nequeunt I, 601; quod non quis I, 752; sidera noctis I, 1065; suave est II, 4; quimus II, 139; quod possis II, 248; IV, 1227; qui possit II, 250; nequeas II, 314; quæ possimus II, 315; colores II, 781; ut possis II, 827; non omnia quimus II, 837; rem nullam III, 360; fulgida nequimus III, 364; res debere videtur III, 370; somnia non cessas III, 1061; effigies IV, 104; omnia semper licet IV, 230; VI, 936; oculis quimus IV, 242; solem censemus IV, 458; res apertas nequeunt IV, 598; septa supra IV, 612; per simulacra IV, 755; videamur IV, 762; vivum IV, 769; acute IV, 805; oculi comperunt IV, 810; neque possis IV, 916; saltantes IV, 981; consessum IV, 983; videamur eam V, 64; certant V, 394; a parvis consuevant V, 975; speluncas VI, 196; missum fulmen VI, 407. — *cresce* in ipso sanguine III, 683. — *cernentes* scintillare VI, 646. — *cer-*

nendi potestas III, 410; *causa* IV, 239. — *cernitur* quod III, 107; quæ figura in luce IV, 233; angulus obtusus IV, 356; sive potius non IV, 357; ignium ardor V, 587. — *cernuntur* sese diffundere IV, 201; æthereis in oris V, 86; VI, 61. — *cerni* oculis I, 269; solis rota poterat V, 433; ignes dispersos V, 663; non potis est V, 718.

CERTAMEN crescendi V, 785. — *certaminis* longi finem V, 383. — *certamine* æterno II, 117; æquo II, 574; V, 393. — *certamina* clara I, 476; magna belli II, 6; pugnae IV, 844; creperi belli V, 1295.

CERTARE : *certant* cernere V, 394; de victu V, 1081; dimittere se nubes VI, 509. — *certabant* funera rapi VI, 1224. — *certare* ingenio II, 11; inter se III, 780; videntur IV, 1108. — *certandi* cupidus III, 5. — *certantes* succedere V, 1123; sepelire VI, 1247. — *certantia* turmatim II, 118.

CERTE cernere IV, 762.

CERTUS : *certa* mater rebus I, 169; materies I, 204; frangendi finis I, 562; rebus reddita finis II, 512; coloris natura II, 818; vis animi III, 746, 764; vitæ finis III, 1091; pars V, 550; ratio VI, 1225. — *certum* est III, 788; constat III, 795; V, 139. — *certum* dolorem IV, 1063. — *certam* finem I, 108; ad formam II, 379; figuram V, 582. — *certum* ponere V, 527. — *certo* ordine II, 252; loco III, 548; impete V, 506. — *certa* ratione I, 739; II, 93; V, 112; loci regione II, 260; genetrice II, 708; ratione fieri II, 710; parte III, 99, 105; V, 702; regione III, 609. — *certo* semine I, 190; a tempore I, 555; II, 259, 293;

differre IV, 478; de semine IV, 1224; naturæ foedere V, 922. — *certa* semina I, 177; corpora I, 522, 725; formarum vestigia IV, 85. — *certa* viai vestigia I, 407; nervorum loca IV, 1040. — *certis* figuris II, 817; arboribus VI, 784. — *certas* partes VI, 1088. — *certis* imbris I, 193. — *certis* in rebus I, 174; ab rebus alimur I, 813; oris I, 984; regionibus III, 817; ab rebus IV, 219; VI, 925; in partibus V, 695; figuris V, 731. — *certis* seminibus I, 170; II, 708; ex ordine locis IV, 371. — *certius* quid sensibus I, 700. — *certissima* corpora I, 676.

CERVIX : *cervice* tereti I, 36; molli profusæ VI, 745. — *cervices* circum II, 802.

CERVUS senex III, 614. — *cervi* cornigeri incursum III, 751. — *cervi* alipedes VI, 766. — *cervorum* mens III, 300; simulacra inania IV, 997. — *cervis* fuga datur III, 742. — *cervos* inter III, 307; tutata est fuga V, 861.

CESSARE : *cessas* cernere III, 1061. — *cessat* haud gigni V, 280. — *cessant* conficere II, 1143; mutare IV, 135; voces volitare IV, 222; noctes longæ V, 699; sonitus manare VI, 928. — *cesset* fistula IV, 591. — *cessabant* contagia morbi VI, 1235. — *cessare* hæc mutare I, 787; rerum primordia II, 79; sidera videntur IV, 392. — *cessando* progignere II, 80.

CHALDÆUS : *Chaldæum* Babylonica doctrina V, 726.

ΧΑΡΙΤΙΣ : *Χαρίτων* μίξ IV, 1158.

CHARTA : *chartarum* sonitus VI, 112. — *chartas* volantes VI, 114. — *chartis* ex tuis III, 10; exponere patriis IV, 971.

CHARYBDIS vasta I, 723.

CHIMÆRA medio ipsa V, 903. — *Chimæras* II, 705.

CHIUS : in *Chia* vertunt IV, 1126.

CHORDA : *chordarum* sonus IV, 586. — *chordas* per II, 412 ; loquentes IV, 982. — *chordis* dædala II, 505.

CHOREA : *chorea* pernice II, 636.

CIBATUS : *cibatum* det I, 1093. — *cibatus* in pecudum VI, 1026.

CIBUS se dissipat I, 351 ; diffunditur I, 353 ; aridus I, 809 ; augeat corpus I, 859 ; omnis et aridus I, 865 ; facile inditur II, 1125 ; diditur II, 1136 ; deficit II, 1142 ; omnia debet integrare II, 1147 ; debet fulcire II, 1148 ; debet sustentare II, 1148 ; diditur in membra III, 703 ; aliis alius IV, 635 ; quod aliis est IV, 639 ; capitur IV, 868 ; hæc efficit IV, 956 ; assumitur IV, 1088 ; vocat V, 515 ; in venas diditur VI, 947. — *cibi* novitate V, 928 ; penuria V, 1005. — *cibum* præbere III, 1004 ; exprimimus IV, 619 ; capiunt IV, 647 ; querit IV, 860 ; sequitur somnus IV, 955 ; præbebat V, 814 ; reperire V, 846 ; coquere V, 1101. — *cibo* secreta I, 195 ; privata I, 1037 ; vitalia VI, 772. — *cibi* juvabant V, 1390. — *cibos* omnes I, 862 ; in corpora vertit II, 879. — *cibis* ex omnibus II, 711.

CICADA : *cicadæ* tunicas ponunt IV, 56 ; folliculōs linquunt V, 801.

CICUTA : *cicuta* pinguescere V, 897. — *cicutas* cavas inflare V, 1382.

CIERE : *ciet* horrorem III, 192 ; loca IV, 1031 ; semen IV, 1037 ; partes genitales IV, 1040 ; fluctus IV, 1267 ; anellum VI, 1038. — *ciemus* comites IV, 578. — *cient* animi naturam IV, 732. — *ciebat*

frigora V, 816. — *cieret* meatus V, 773. — *ciebis* leviter unum quidvis IV, 125. — *ciere* motus III, 379 ; varias voces V, 1059 ; canibus saltum V, 1250 ; monumenta virum VI, 242. — *ciendum* est multa III, 392. — *cientes* belli simulacra II, 41, 324. — *cietur* pars animæ III, 152 ; natura III, 247 ; tempestas VI, 376. *cientur* corpora II, 135 ; loca sonitu IV, 610. — *cita* tuba IV, 546. — *cita* corpora dissiliant I, 386 ; ex infinito corpora I, 996.

CILIX : *Cilici* croco scena perfusa est II, 416.

CINEPIERI : *cinefactum* deflebitus III, 919.

CINGERE : *cingere* caput II, 607. — *cingens* oras maris VI, 633.

CINIS in lignis latet I, 872. — *cinerem* in lignis videri I, 890. — *cinere* multa IV, 927.

CIRCUM : *pocula* oras I, 936 ; IV, 12. — *circum* feruntur signa V, 633.

CIRCUMAGERE : *circumagitur* imago IV, 317. — *circumactis* tribus annis V, 881.

CIRCUMCISURA extima membrorum III, 220 ; IV, 649.

CIRCUMCIDERE : *circumcidas* aciem III, 412. — *circumcisis* membris III, 404.

CIRCUMCURSARE videantur IV, 401.

CIRCUMDARE : *circumdatus* æther V, 469 ; aer VI, 1035. — *circumdatus* infula I, 88.

CIRCUMFUNDERE : *circumfusus* corpore sancto I, 40.

CIRCUMLINERE : *circumlita* fuco II, 745.

CIRCUMRETIRE : *circumretit* vis V, 1151.

CIRCUMSTARE : *circumstant* ad vitam revocantes III, 470.

CIRCUMTEGERE omnia I, 1094.

CIRCUMTRAHERE æthera signis I, 1088.

CIRCUMVERSARI : *circumversantur* V, 521; VI, 200.

CIRCUMVOLITARE : *circumvolitant* equites II, 329.

CIRE : *cinus* ad ortus I, 213; V, 212.

CITHARA : *citharæ* carmen IV, 982. — *citharæ* reboant templa II, 28.

CITO : *citat* sæcla ferarum V, 945.

CIRÒ : *citius* dissolvi I, 557; corpore decedunt febres II, 34, etc.

CITRO ultroque volitant III, 36.

CIVILIS : *civili* sanguine III, 70.

CIVIS : *cives* lacrymas effundere I, 92. — *civibus* cum suis VI, 590; exhausit urbem VI, 1139.

CLADES subito nova VI, 1124. — *cladem* importare III, 825; V, 370; late darent V, 348; conflare VI, 1090; futuram V, 247; manere VI, 566. — *clade* de dia VI, 642. — *clades* quantas efficiunt! V, 49.

CLAM inflammasset I, 477. — *clam* fore V, 1156.

CLAMOR ut I, 491; VI, 229; gliscit III, 479; gruum IV, 183, 912; gradiens IV, 530. — *clamorem* tollunt IV, 1011. — *clamore* montes icti II, 327; summo IV, 541; effervescere V, 1335; magno trucidat VI, 147; ingenti locabant VI, 1283. — *clamoribus* magnis complent IV, 1014.

CLANDESTINUS : *clandestinam* naturam I, 779. — *clandestinos* motus II, 127.

CLARARE : *clarandum* est multa IV, 780. — *claranda* videtur III, 36.

CLARE : *clarius* audi I, 920.

CLAREERE : *claret* in primo carmine VI, 938.

CLARESCERE : *clarescet* alid ex alio I, 1108; V, 1455.

CLARICITARE (*var. lect.*) V, 945.

CLARUS Heraclitus I, 640. — *clarus* decursus aquai citat V, 945; tremor V, 587. — *clara* Memmi propago I, 43; corona I, 120. — *clarum* splendorem II, 61; sonorem IV, 569. — *claram* speciem V, 582. — *clarum* lumen III, 1. — *claro* hymeneo I, 98; pyropo II, 803; honore III, 76; in candore IV, 233; colore V, 1257. — *clara* voce IV, 713; luce V, 12. — *claro* corpore IV, 395. — *claræ* tedæ V, 296. — *clara* nilo minus I, 698; flumina I, 1002; fulmina VI, 84. — *claros* homines V, 1119. — *claras* scintillas VI, 163. — *clara* lumina I, 145; certamina belli I, 476; oculorum lumina IV, 826; loca V, 777. — *clarissimus* color pœniceus II, 830.

CLASSIS : *classis* induperatorem V, 1226. — *classi* daretur I, 101. — *classem* fervere II, 42. — *clarsibus* exitus patet IV, 399.

CLAUDICARE : *claudicat* ingenium III, 454; libella hilum IV, 516; nisus pennarum VI, 835; axis VI, 1106.

CLAUDUS : *clanda* aplustris navigia IV, 437.

CLAUSTRAUM : *claustra* lababant VI, 1152. — *claustris* restantia II, 450. — *claustra* arcta I, 72; vitæ resolvat I, 416; vitæ coercens III, 397.

CLAVA : *clavæ* pondere V, 966.

CLEMENTER ; *clementius* æquo III, 314.

CLIMAXEN exiguum II, 292.

CLINARE : *clinata* in eandem partem VI, 563.

CLUDERE utrimque V, 513. — *clusi* nubibus venti VI, 197. — *clusa* domorum I, 355; viarum IV, 614. — *cluis* foribus IV, 600.

CLUERE (*esse*) : *cluet* imago IV, 50. — *cluent* quæcumque I, 450; quæ nigra II, 791. — *clueant* tentata periculo I, 581. — *clueret* clara I, 120. — *cluebit* res opportuna III, 120. — *cluere* ratione eadem I, 481; nota II, 351; infinita II, 525.

CLUNES : *clunibus* viri IV, 1266.

COACTARE : *constat* immutare VI, 1121. — *coactans* corripere membra VI, 1160.

COACTUS : *coactu* magno II, 273.

COALESCEERE : *coaluerint* semina II, 1061.

CŒLESTIS : *cœlestem* ignem II, 384. — *cœlesti* semine II, 991; turbine VI, 395. — *cœlestum* templa VI, 1273. — *cœlestia* templa ardescunt VI, 671. — *cœlestia* templa mundi V, 1203; templa quatiunt VI, 388. — *cœlestibus* flammis V, 1093.

CŒLUM placatum I, 9; compressit I, 70; nec foret I, 988; non poterat videri V, 435; possit manere V, 518; distinet V, 689; unum VI, 651; satis fert mali VI, 664; flammescere queat VI, 670; se commovet VI, 1118. — *cœli* signa I, 2; nubila I, 6, 279; VI, 214; de summa ratione I, 49; a regionibus I, 65; sublima I, 341; per septa domorum I, 490; sub tegmine I, 987; II, 662; V, 1015; templa I, 1013; II, 1001, 1038; V, 491, 522; VI, 286, 645, 1227; loca inferiora I, 1061; in templa volare I, 1063; tempora I, 1065; per cœrula I, 1089;

tonitralia templa I, 1098; ruinas I, 1100; ex ipsis rationibus II, 178; V, 197; sublime II, 206; colorem II, 1030; exordia II, 1063; V, 432; serena II, 1110; domus II, 1110; cavernas IV, 172; VI, 252; tempestas IV, 169; per spatium IV, 202; VI, 821; patet hiatus IV, 418; exitium futurum V, 99, 345; solem V, 121; impetus V, 201; pro tempore V, 232; cladem futuram V, 246; genitalis origo V, 326; magnus orbis V, 511; cum turbine V, 623; ultima V, 650; ad signum pervenit V, 686; omnia loca V, 693; plaga V, 1094; rationes V, 1182; faces noctivagæ V, 1190; fulmine V, 1243; ratio VI, 83; partibus divisus VI, 86; cœrula VI, 96; de parte serena VI, 99; domus concutitur VI, 358; tempora constant VI, 362; in spatio VI, 452; in aperta VI, 818; novitate tentari VI, 1102; a partibus esse VI, 1110; amictum mutemus VI, 1133. — *cœlo* exæquat I, 80; præclusa V, 374; revincta terra V, 554; inferret VI, 974; vicina VI, 459; toti suppeditare VI, 666. — *cœlum* ad, ferat I, 726; constituunt I, 820; circumtegere I, 1094; pervulgant II, 163; ad, se tollit II, 325; omne retentant II, 729; eadem significant II, 1015; creatum II, 1056; fatigat II, 1170; rigare IV, 203; lumina pervulgant IV, 209; permensa sunt IV, 395; ut videre videre IV, 419; tuentur IV, 436; per, portant IV, 444; mutare IV, 459; mens cogitat IV, 785; fundarit V, 69; inter terramque V, 79; tuere V, 93; æternum V, 118; irrigat V, 283; fundarit V, 418; secernere V, 447; subtexunt V, 467; per, pascentes

V, 526; rigando V, 594; accendere V, 658; lustrans V, 692; totum vertere V, 913; per, volventia V, 929; per, volvi V, 1188; magnum percurrunt V, 1220; ad, fertur VI, 8; nativo consistere corpore VI, 44; murmura percurrunt VI, 288; suffundunt VI, 479; ad, edita VI, 562; incorruptum fore VI, 601; in, facessunt VI, 958; perturbantur VI, 1096; per, superne veniunt VI, 1099; Britannis differre VI, 1105; in nostrum venit VI, 1122; corruptum deferat VI, 1134. — *cælo* in, multa fieri I, 153; erumpere I, 163; a, repetunt I, 782; a, meare I, 788; a, dejnisit in arva II, 1155; mare miscebitur III, 854; in hoc, constituuntur IV, 133; stellante sereno IV, 213; abdita IV, 420; a, abest V, 629; de, cecidisse V, 791; recenti V, 905; in, locarunt V, 1187; in, fieri tuentur VI, 50; sereno mittuntur V, 247; e, demissum VI, 257; tempestas cietur VI, 376; de, fulminis ictus VI, 386; puro non jact VI, 400; de, demissa VI, 427, 433; demissum pretera VI, 445; in patenti VI, 450; cum, terraque VI, 679; tempestatem coortam VI, 957.

Cœlus : *cælos* omnes convertere II, 1097.

Coenum spurcities teterrima VI, 977. — *cæno* in, volvi III, 77.

Cœpisse : *cæpit* ratio tua III, 14; spongiam premere IV, 621; superare humor V, 412; mollescere V, 1013; serpere VI, 1119. — *cæperunt* foras ire IV, 532; oculi cernere IV, 810; amicitium jungere V, 1018; urbes condere V, 1107. — *cæpere* primordia II, 159; nubes succedere V, 288; diffugere V, 438; solum proscindere V,

1294; res gestas tradere V, 1443.

— *cæperit* genus humanum V, 73.

— *cæpisse* lacrymas effundere I, 127; fruges creari II, 614. — *cæptum* pertexere I, 419.

Cœptare : *cæptat* natura IV, 406; commoliri VI, 255. — *cæptant* oculi IV, 112. — *cæptes* diffidere I, 268.

Coercere : *coercet* circumcæsuræ IV, 649; textura IV, 659; lorica VI, 955. — *coercens* animus III, 397.

Cœtus : *cætum* mors dissipat II, 1003; in hunc veniant VI, 483. — *cætu* stingui I, 667; acervi I, 775; de suo I, 1016; a, libera ferri I, 1047; ab, concilioque II, 919. — *cætus* omne genus experiendo I, 1025; omnigenos experiendo V, 429.

Cogere : *cogit* ratio I, 500; utrumque I, 975; natura I, 1009; sensus expromere II, 887; natura IV, 323; aer aera hebescere IV, 360; quemque resilire IV, 688; natura hoc fieri IV, 764; cursum convertere V, 653; natura omnia vertere V, 829; delubra celebrare V, 1166; quæ causa VI, 16, 55; nubem, uti, etc. VI, 127; in unum VI, 274; res penetrare VI, 699; aves delabi VI, 838; vis per aquam erumpere VI, 889; sol ningues tabescere VI, 965; id fieri VI, 993. — *cogunt* illa senescere II, 73; colores lacrymare II, 420; credere II, 869; fines transcendere III, 60; vela suo fluitare colore IV, 78; varii sensus animalia V, 1036; multa VI, 201; venti nubila VI, 464; undas manere VI, 719. — *cogas* immani esse maximitate II, 498. — *cogat* procedere II, 278; concidere VI, 759. — *cogant* nos fateri I, 467. — *coge-*

bat succum venis fundere V, 810; pudor obire laborem VI, 1243. — *cogebant* terram V, 485; succedere sylvas V, 1370; coegit vulnus vitare IV, 847; lanam facere V, 1353. — *cogere* cuncta resolvere I, 630; aura potest, ut III, 198; plures V, 1049. — *cogens* crescere I, 324; ventus nubes VI, 212; mare fervere VI, 442; tremere VI, 595. — *cogentes* venti undas VI, 719. — *cogentibus* austris id facere I, 898. — *cogor* præcurrere I, 372. — *cogitur* tardius ire II, 151; flecti II, 283; copia animi III, 636; pulsare VI, 1052. — *coguntur* resilire plagæ I, 1045; nubes VI, 735. — *cognatur* ferre II, 291. — *cognatur* qua vi II, 63; tardius ire II, 155. — *cogi* nequisset I, 1019; quæ causa servire VI, 15. — *coactus* vi morbi III, 486. — *coacta* tempestate I, 762; turba VI, 511. — *coacto* concilio II, 935. — *coacti* terrore III, 68; vitare V, 955. — *coacta* coaluerint II, 1060.

COGITARE : *cogitet* mens ad ipsum IV, 782; res animus IV, 789.

COGNOSCERE : *cognoscant* cæcigeni II, 742. — *cognovit*, quæ sit habendi finis V, 1431. — *cognovimus* ante V, 1411. — *cognoritis* bene VI, 534. — *cognosce* quod super est I, 920. — *cognoscere* cetera I, 404; ignem I, 697; paucis II, 141; te illud avemus II, 216; posset II, 349; ut facile possis II, 462; hæc animum II, 840; animam esse III, 118; naturam rerum III, 1085; licet hebeti corde IV, 51; V, 880; quibus id rebus fiat IV, 644; ex his rebus IV, 665; hinc facile possis IV, 751; id hinc licet possis V, 286; e rebus apertis V, 1061; qui-

bus id fieret causis V, 1184; facile est V, 1281; id genus VI, 112; ventorum moles VI, 193; ex his rebus VI, 423; se ipsi VI, 1213. — *cognosce* quod I, 332. — *cognoscitur* figura IV, 232. — *cognitus* est ignis I, 696; erat ferri usus V, 1286. — *cognita* res III, 207; majestas rerum V, 7; vis principiorum V, 185. — *cognita* quæ sunt in promptu II, 867; utendi causa IV, 852; connubia V, 1012; postquam sunt V, 1284; bene, si teneas II, 1090.

COHÆRERE : *cohæret* materies II, 66; res connexa VI, 1009. — *cohærent* primordia I, 611.

COHIBERE : *cohibet* quod I, 516; intus inane I, 537; vis magna VI, 816. — *cohibent* colorem II, 1081. — *cohibere* inane queat I, 518; figuras II, 678; animam III, 442; sese anima poterit III, 572; nives VI, 107. — *cohiberier* aere III, 444.

COIRE : *colt* frigore VI, 846; terra VI, 866. — *coibat* ulceribus VI, 1147. — *coibant* terræ corpora V, 451, 453. — *coiret* in medio V, 487. — *coiere* in cæli spatio VI, 452. — *coibunt* corpora II, 550. — *coire* ignis corpus I, 770; in concilium II, 564; animæ primordia III, 396; mulier gestit IV, 1051; omnimodis V, 191, 426; globum in unum V, 664. — *coeundo* exprimat VI, 847. — *coeuntibus* multis guttis I, 838.

COITUS : *coitum* ad, non foret usus I, 186.

COLERE : *colebant* sylvas V, 953. — *colere* ævum V, 1144, 1149. — *colendo* mansuescere V, 1368. — *colentes* Stympala V, 32. — *colatur* vita VI, 1256. — *colebatur* tellus V, 1439. — *culto* corpore IV, 1277. —

culta ac deserta I, 165. — *culta* loca I, 210. — *cultis* locum concedere V, 1370.

COLLABEFACERE : *collabefactus* rigor ruri I, 493.

COLLABEFIERI : *collabefiunt* mens animaeque III, 600. — *collabefacta* omnia igni IV, 699.

COLLAXARE : *collaxat* omnia calor VI, 233.

COLLIDERE : *collidi* I, 533.

COLLIGERE : *colligit* se ex somno III, 938; se vis VI, 326. — *colligat* calor I, 1090. — *collegerit* materiam III, 859. — *colligere* se I, 724. — *collectus* ventus VI, 558. — *collecta* procella VI, 124. — *collecti* redeunt VI, 571.

COLLIS : *colli* in, reptant II, 317; in viridi II, 322. — *colles* fugere videntur IV, 390. — *collibus* colles verba repulsantes IV, 580. — *colles* dissipit I, 998; circum V, 782. — *collibus* ut haberent V, 1372.

COLLOQUIUM : *colloquium* videmus IV, 600.

COLLUCERE : *collucet* VI, 883.

COLLUM : *collis* lorica VI, 955. — *collo* est oneri V, 542. — *collum* coronat II, 802; per VI, 1186.

COLOR et sapor II, 679; nullus est II, 737; mutatur II, 749; tenebris esse II, 798; aureus ignis VI, 205; arqui VI, 526; hominum VI, 1111. — *colos* flammeus VI, 208; purpureus VI, 1073. — *coloris* principis II, 757; natura II, 818; summi membrana IV, 93; nuntia IV, 1030. — *colorem* mutant I, 768; alium II, 734; marmoreum II, 777; album sentire II, 811; album jactare II, 823; evanescere II, 828; omnem II, 832; celi clarum II, 1030; jacere IV, 72; tangimus IV, 267. — *colore* Thessalico II, 501; novo II, 503; consimili II, 536;

nullo conjuncta II, 747; contingens II, 755; nigro quæ fuerint II, 764; alio tincta II, 776; de nullo II, 793; nullo velata II, 797; prædita II, 813; uno varioque II, 825; orba quædam II, 838; solo spoliata II, 842; suo fluitare IV, 78; simili IV, 168; feriant IV, 244; ex pulchro IV, 1090; viridanti V, 783; puniceo V, 939; claro splendere V, 1257; sæcla percuncto VI, 723 (v. l.); croci contacta VI, 1187. — *colores* varii II, 786; esse nequeunt II, 795; rerum IV, 710. — *coloribus* conjuncta IV, 494. — *colores* rerum constare II, 418; omnigenos II, 759; dissimiles II, 783; tribuimus II, 789; mutat II, 807; nil opus esse II, 815; res mutant II, 1005; varios sentire IV, 493; flammæ VI, 213; quales reddunt VI, 813. — *coloribus* omnigenis II, 821; egregiis V, 739.

COLUBRA : *colubris* venenatis V, 27.

COLUM per, vina perfluere II, 391.

COLUMBA : *columba* veniente III, 752. — *columbarum* pluma II, 801.

COLUMNA demissa VI, 426, 433. — *columnæ* circumcurrere videntur IV, 401. — *columnis* paribus IV, 428.

COMA : *comas* refert IV, 1220.

COMBURERE : *comburens* flamma VI, 153.

COMES formidinis III, 291; insequitur III, 401; Ceres V, 741; angor VI, 1188. — *comitum* catervam II, 581. — *comites* mortis II, 581; dant II, 613; adde III, 1050; palantes IV, 577.

COMERE : *comita* natura IV, 31. — *comita* quibus modis III, 260.

COMITARI : *comitantur* matrem II, 640. — *comitari* (passive) I, 98.

COMMEDITARI : *commeditatur* sonitus VI, 112.

COMMEMORARE : *commemorare* coepisse I, 126. — *commemorare* repetam VI, 938. — *commemorando* argumenta I, 401.

COMMENDARE : *commendarunt* pueros V, 1020. — *commendata* multa V, 858.

COMMUNUS est IV, 1047; imbuat VI, 905.

COMMISCERE : *commiscuit* se ventus VI, 276. — *commisceri* semina IV, 1255. — *commiscendo* semine IV, 1205. — *commixta* vis VI, 322; gemitu IV, 1158. — *commixto* corpore I, 862. — *conmixta* aliis I, 822; quibus primordia II, 885; per artus III, 284; in sapore IV, 673. — *commixta* alia VI, 305.

COMMISCIERE : *commisci* V, 504.

COMMITTERE credunt V, 780; stirpes V, 1374.

COMMODUM : *commoda* omnia III, 950. — *commoda* vitæ III, 2; sumit IV, 1070.

COMMODUS : *commoda* quæ sunt IV, 1150; quæcumque VI, 19.

COMMOLINI fulmina VI, 255.

COMMOVERE : *commovet* animam III, 147; nos IV, 236; imago IV, 748; sese animus IV, 887; tympana IV, 907; alias res IV, 1036; se cælum V, 1119. — *commovit* funditus V, 1434; vis nubis VI, 128. — *commorunt* æquora II, 766. — *commotu* metu III, 123.

COMMUNIS : *communis* litera II, 692; voluptas IV, 1114; remedii ratio VI, 1225. — *commune* sepulcrum V, 260; malum V, 1342. — *communi* saluti I, 44. — *commune* bonum V, 956. — *communia* primordia I, 814; semina I, 895; in rebus primordia II, 695. — *communiæ* corpora I, 197; elementa

I, 824; II, 689; gaudia IV, 1191; fœdera V, 1154. — *communibus* motibus III, 336. — *communibus* radicibus III, 326; V, 555. — *communibus* vinculis IV, 1198.

COMMUTARE : *commutat* omnia V, 829; ætas V, 1275. — *commutare* viam II, 129; summam rerum II, 303; animum III, 514; locum III, 1072; victum V, 1105. — *commutatur* non quidquam I, 589; II, 936. — *commutantur* posituræ IV, 669. — *commutari* primordia I, 594.

COMMUTATUS : *commutatum* in, veniunt I, 795.

COMPACISCI : *compacta* potestas V, 878. — *compacta* teneri II, 446; membra V, 917.

COMPAGES : *compages* laxare queant VI, 1070. — *compagibus* Veneris IV, 1109; validis IV, 1201; cæcis VI, 1015.

COMPAR natura IV, 1251.

COMPARERE : *comparebat* avis VI, 1219.

COMPELLERE : *compulsa* primordia II, 564.

COMPERIRE : *comperit* ratio IV, 798.

COMPESCERE : *compesce* querelas III, 967.

COMPLERE : *complet* nemus II, 538; foramina IV, 351; locum V, 227. — *complemt* loca camporum II, 324; clamoribus IV, 1014; alias IV, 1245; vocibus V, 1065. — *compleat* terras V, 595. — *complebant* pectora VI, 606. — *complerent* loca I, 523. — *complerunt* speluncas VI, 197. — *complerit* ararum V, 1161. — *compleat* pectus VI, 1150. — *complerant* hospitibus VI, 1274. — *comple* ruinis VI, 600. — *complesse* cavernas IV, 172; VI, 252. — *complerentur* scorta IV, 1271.

— *compleri* totum spatium I, 390.

COMPLECTI : *complexa* corpus IV, 1189. — *complexa* corpuscula II, 153; *creari* V, 920.

COMPLEXUS : *complexu* avido II, 1066; *avidu* sēpsit V, 471.

COMPOSERE leges IV, 977.

COMPOSITURA : *compositurus* tur-bantia IV, 329.

COMPRENDERE : *comprendunt* cor-pora VI, 456. — *comprehendere* bre-viter, VI, 1082.

COMPRIMERE : *compressit* fama I, 70; *ventus* nubes VI, 212. — *compressa* manu VI, 867. — *com-pressa* nares VI, 1192. — *com-pressa* corpora VI, 454.

COMPUNGERE : *compungunt* aciem II, 420. — *compungere* sens-us II, 432.

COMTUS : *comtu* animæ III, 857. — *comitus* virgineos I, 88.

CONAMEN alarum VI, 837. — *conamen* eundi VI, 326. — *cona-mina* sumsi VI, 1040.

CONARI : *conor* versus pangere I, 26; dicere VI, 769. — *conatur* surgere III, 652. — *conantur* dare I, 936; IV, 12. — *coner* si dicere IV, 1166. — *conata* est tellus V, 836. — *conata* (*passive*) non pa-trantur V, 386.

CONCAVUS : *concava* cymbala II, 620; in loca V, 1255.

CONCEDERE : *concedis* mittere II, 835. — *concedit* natura I, 115; egestas I, 832; Anaxagoras I, 844. — *concedimus* falli IV, 380. — *concedunt* numero III, 377. — *concedam* ut id quoque II, 542; hoc scire IV, 474. — *concedas* patere I, 975. — *concedat* ponderibus I, 1075. — *concedamus*, ut, etc. II, 658. — *concessit* in altum IV, 919; mulier V, 1010. — *concede* magnis III, 975. — *concedere* poterunt I,

380; *pergat* I, 1079; II, 237; *libeat* III, 539; *par* est IV, 1180; *humanis* rebus IV, 1187; *manibus* V, 1357; *locum* cultis V, 1370; *divis* VI, 55. — *concessum* legibus V, 1148.

CONCELEBRARE : *concelebras* ter-ras I, 4. — *concelebrant* loca II, 345. — *concelebrare* carmina V, 1380.

CONCERNERE : *concernitur* aer IV, 276.

CONCHA : *concharum* genus II, 374; *colore* II, 501. — *conchis* tectæ IV, 937.

CONCHYLIIUM : *conchylii* colos VI, 1073.

CONCIDERE : *concidit* vitulus II, 353; *coactus* III, 488. — *concidat* vita IV, 509. — *concidet* hostia I, 100. — *concidit* corpus III, 584. — *concidere* ex terrore III, 158; a nervis V, 332; *graviter* VI, 759; *consopit* VI, 794.

CONCIERE : *conciat* æstum VI, 827. — *concita* primordia II, 84; omnia II, 239; *semina* II, 439; *lux* et *vapor* IV, 189; *ponderibus* V, 190, 425; *bello* V, 382.

CONCILIARE : *conciliabat* aman-tes V, 961. — *conciliare* dispersa VI, 890. — *conciliandi* rationem II, 552. — *conciliantur* corpora II, 901; in alto V, 476. — *conciliata* summa I, 1042. — *conciliari* in-commoda III, 877. — *conciliata* primordia I, 612.

CONCILIATUS : *conciliatu* con-denso I, 756; II, 99; *parvo* II, 133; *sine* II, 936.

CONCILIIUM materiai I, 518. — *concilium* in, *teneri* I, 1081; in, *coire* II, 564. — *concilio* genitali I, 184; *principiorum* I, 485; in, *nil* mutat I, 772; in, *remorari* II, 565; *ab*, *cœtuque* II, 919; *coa-*

cto II, 935; in, tolerare III, 806. — *conciliis* rerum II, 109. — *conciliis* et discidiis II, 119.

CONCINNARE : *concinнат* amorem IV, 1279; *servorem* VI, 437; *hiatum* VI, 584; id aer VI, 1117.

CONCINNUS : *concinrior* Venus IV, 1272.

CONCIPERE : *concupiunt* vestes VI, 471; *humorem* VI, 503. — *concepit* ignem VI, 308. — *concipere* putantur IV, 1262; prohibet IV, 1265; multa VI, 270, 273. — *concupitur* genus omne I, 5. — *concepta* res II, 546; pars V, 549. — *conceptum* nihil I, 556. — *conceptum* humorem VI, 629. — *concepto* igni VI, 881.

CONCIRE : *concit* tenebras VI, 410. — *concita* copia II, 267.

CONCITARE : *concitat* artus III, 292; *auras* III, 301.

CONCLUDERE motus III, 573. — *conclusa* vis III, 774; *procella* VI, 125. — *concluso* loco IV, 459. — *conclusa* primordia III, 568.

CONCOQUERE : *concoctum* victum IV, 634. — *concoctos* odores II, 853.

CONCUPULARE : *concupulat* res una VI, 1077.

CONCORDIA I, 457; poterat *gigni* V, 1023.

CONCRESCERE : *concrescit* aliud V, 831; *frigore* VI, 847. — *concrescunt* semina IV, 1257; *nubes* VI, 250; *nubila* VI, 451; in *nubibus* omnia VI, 528. — *concreseat* humor VI, 495. — *concrescere* terram I, 840; *nubes* IV, 137; *crustas* VI, 627; *bitumen* VI, 808. — *concreta* copia I, 1018; *nix* III, 20. — *concreto* corpore V, 467, 469, 496. — *concreti* montes VI, 159. — *concreta* animalia V, 796. — *concreta* res et plumbum

V, 1256. — *concretus* æquo IV, 1240.

CONCRUCIARE : *concruciamur* III, 149.

CONCULCARE : *conculcatur* V, 1139.

CONCURRERE : *concurrunt* *nubes* VI, 97; *adictum* VI, 316; *causæ* VI, 363. — *concurrere* debent V, 847; *nubes* VI, 116.

CONCURSARE : *concurant* *nubibus* II, 215. — *concurrere* possint III, 396.

CONCURSUM : *concurso* de I, 385.

CONCURSUS corporum I, 686; *permutatur* II, 1011. — *concurso* suo excussere VI, 161; eodem VI, 172. — *concurso* habere I, 635; *differre* II, 727; *turbabat* V, 443.

CONCUSSUS : *concussu* VI, 290; *magno* VI, 547.

CONCUTERE : *concutit* omnia V, 552; *artus* VI, 595. — *concutiunt* *sedes* III, 19. — *concutiat* *sonitu* II, 1101. — *concutitur* *sanguis* III, 250; *cæli domus* VI, 358. — *concussa* *materies* II, 949; *terra* V, 551; *tempestas* VI, 289; *ruinis* VI, 544; *tellus* VI, 668. — *concussæ* *urbes* V, 1236. — *concussa* *risu* I, 918; II, 976; *primordia* III, 393; *tumultu* III, 846; *tonitru* VI, 121; *plaustris* VI, 548. — *concussos* *itere* V, 652. — *concussis* *artubus* V, 1076.

CONDENSERE : *condenseat* se aer I, 393.

CONDENSUS : *condensa* *terra* V, 487. — *condenso* *conciliatu* I, 576; II, 99. — *condenso* *agmine* I, 607; *corpore* VI, 102. — *condensa* *corpora* IV, 55; *nubila* VI, 466.

CONDERE : *condebant* *membra* V, 954; *loca* VI, 1261. — *condere* *vivendo* III, 1103; *lumen* II, 434;

V, 708; pectore V, 2; urbes V, 1107.

CONDITIO : *conditione* eadem II, 301.

CONDUGERE : *conduci* in unum VI, 968. — *conduxit* in obscurum IV, 432. — *conducere* in unum I, 398; III, 533. — *conductis* partibus I, 651.

CONDUPLICARE : *conduplicant* primordia I, 713; divitias III, 71.

CONDURARE : *condurat* ferrum VI, 969.

CONFECERE : *conferci* ventus VI, 158. — *confertæ* nubes VI, 509. — *conferitos* mors accumulabat VI, 1262.

CONFERRE : *confert* tempora II, 1167. — *contulit* motus II, 942; semina II, 1108; quem ægrorem VI, 1259. — *confer* reperta V, 13. — *conferre* certamina IV, 844; ad imperium VI, 54. — *collatis* membris IV, 1101.

CONSERVEFACERE : *conservefacit* aurum VI, 353.

CONFESTIM suppeditatur IV, 190; insequitur IV, 341; suppeditat V, 284, etc.

CONFICERE : *conficit* sese IV, 641. — *conficimus* vires II, 1163. — *conficiunt* facta IV, 740. — *conficiat* corpora II, 1003. — *conficeret* res I, 240. — *conficerent* sylvas I, 905. — *conficere* rem II, 1144; animum III, 138; orbem V, 664. — *conficiuntur* omnia I, 536. — *confecti* artus III, 960.

CONFIDERE : *confidunt* posse V, 391.

CONFITERI : *confit* res utraque IV, 292. — *confiet* id III, 413. — *confiteri* res debent II, 1069; posse V, 889.

CONFIRMARE ratione I, 426; animi II, 179; V, 198; illud tibi

II, 188. — *confirmata* vis III, 771. — *confirmata* omnia VI, 697.

CONFITERI : *confiteare* necesse est I, 271, 826; II, 691, 866, 1074; III, 800; V, 378.

CONFLARE : *conflant* rem III, 70. — *conflare* cladem VI, 1090. — *conflatur* sensus III, 336. — *confletur* novitas IV, 930. — *confatus* ignis amore I, 474.

CONFLIGERE : *confidunt* hyemes VI, 373. — *confixit* semina IV, 1212. — *conflegendum* ad III, 845. — *conflicta* corpora II, 97.

CONFLUERE : *confluit* conjectus V, 600; ad caput VI, 638. — *confluat* aer I, 389. — *confluxit* in imum V, 498; in urbem VI, 1259. — *confluxerunt* semina I, 178, 902. — *confluxerat* morbida vis VI, 1151. — *confluxet* (*confluxisset*) copia I, 986. — *confluere* possent I, 375; possint corpora I, 993; ardoris semina V, 660; semina ignis V, 667; tardius V, 701; elementa VI, 312.

CONFORMARE : *conformem* uti id IV, 113.

CONFRINGERE claustra I, 71.

CONFUGERE : *confugient* III, 767.

CONFUNDERE : *confundunt* II, 439. — *confundere* sensus II, 946. — *confundi* verba IV, 560. — *confusa* vox IV, 565, 615; natura VI, 600; ruina VI, 607. — *confusa* omnia II, 321; V, 508.

CONFUTARE : *confutabunt* tactum IV, 489.

CONGERERE : *congemit* mortem III, 947.

CONGERERE laticem III, 1022. — *congesta* omnia III, 949.

CONGESTUS arenæ VI, 725.

CONGLOBARE : *conglobata* corpuscula II, 153.

CONGLOMERARE : *conglomerari* si possit III, 211.

CONGREGARE : *conque gregantur* corpora VI, 456.

CONGREDI : *congressa* materies II, 941. — *congressa* primordia I, 761; V, 192, 427; corpora II, 550.

CONGRESSUS materiai V, 68. — *congressus* alios II, 1065.

CONJECTUS aquæ IV, 415; animai IV, 960; materiai V, 417; elementorum V, 599. — *conjectum* lapidum III, 199. — *conjectu* brachii VI, 435.

CONJICERE : *conficiunt* nubila VI, 752. — *conjecit* ventus se VI, 580. — *conjicere* ex hoc I, 752; II, 120; semina II, 1073. — *coniciens* fragmina I, 285; in cursum VI, 345. — *conjecta* est summa I, 1029. — *conjecta* huc semina II, 1074. — *conjecta* cupido IV, 1111. — *conjecta* mente II, 961. — *conjectum* humorem IV, 1061. — *conjecta* repente semina II, 1061.

CONJUGIUM : *conjugio* corporis III, 857.

CONJungere : *conjungit* mors II, 1004. — *conjungere* bis binos V, 1299. — *conjungendo* crescunt VI, 457. — *conjungi* maribus V, 851. — *conjunctus* est aer terris V, 564. — *conjuncta* est causa III, 349; res est III, 425; duobus III, 578; vis animai V, 559; natura V, 563; tellus VI, 633. — *conjunctum* est id I, 452. — *conjuncta* coloribus IV, 494; viro V, 1010. — *conjuncta* esse animæ pars IV, 948. — *conjunctam* esse animam III, 160; naturam III, 350; V, 538. — *conjuncta* vis animai IV, 890. — *conjuncta* client I, 450; corpora II, 743; valent III, 558; omnia V, 445; ex ineunte ævo V, 556; primordia VI, 1006. — *conjuncta* teneri III, 137. —

conjunctis ex classibus IV, 400.

CONJUX : *conjugibus* nostris IV, 1273.

CONNECTERE rem II, 478, 522, — *connectitur* motus II, 251. — *connexa* est anima III, 691. — *connecti* omnimodis II, 700; membra II, 704; non potuere II, 716. — *connexa* copia II, 268; cohæret VI, 1009. — *connexa* corpora II, 712. — *connexæ* subtiliter II, 740. — *connexius* quid fingere III, 555.

CONNEXUS : *connexi* adhæret III, 556. — *connexus* permutantur II, 1020. — *connexus* varios I, 634; differre II, 726; miscens V, 443.

CONNITI : *connixa* primordia II, 159.

CONNIVERE : *connivent* sol et luna V, 776.

CONNUBIUM : *connubia* læta V, 1011; ad Veneris III, 777.

CONPUTRESCERE : *conque putrescunt* artus III, 344.

CONQUASSARE : *conquassatur* mens III, 599. — *conquassari* graviter V, 107. — *conquassatum* corpus III, 442.

CONQUERI : *conquereretur* moriens III, 612.

CONQUIRERE : *conquiri* debet II, 267. — *conquisita* diu carmina III, 420.

CONSANGUINEUS : *consanguinea* ratio IV, 375. — *consanguineum* mensas I, 73. — *consanguineos* locabant VI, 1282.

CONSCENDERE in equi costas V, 1296; currum VI, 47.

CONSCISCERE : *consciscant* letum III, 81.

CONSCIUS animus IV, 1131; in re VI, 393. — *conscia* mens III, 1031.

CONSECTARI: *consectabantur* sæcla ferarum V, 965.

CONSENSUS: *consensu* contagia fient III, 740.

CONSENTIRE: *consentimus* id IV, 797. — *consentire* corpora II, 717; vitali sensu II, 915; animam III, 154; animum III, 170; mortalem III, 802.

CONSEQUI: *consequitur* sensus I, 461; gravitas membrorum III, 477; disiectus III, 942; quod IV, 808; dolor IV, 867.

CONSEQUA: *consequiæ* quodque est V, 678.

CONSERERE: *conserit* arva II, 211. — *conserat* muliebria arva IV, 1103.

CONSERVARE: *conservant* naturam I, 677. — *conservare* summam I, 1042; genus II, 709. — *conservans* tenorem V, 509.

CONSESSUS: *concessum* caveai IV, 76; cernere IV, 983.

CONSILIUM vitæ III, 95; majus est III, 451; gignitur III, 615; esse posse V, 128. — *consilium* dominari III, 140. — *consilio* se locarunt I, 1020; V, 520; morari II, 164.

CONSIMILIS: *consimilis* pars II, 1018. — *consimilem* succum V, 811; lunam V, 712. — *consimile* quidnam III, 8. — *consimili* colore II, 736. — *consimili* ratione I, 842, 884, 1097; II, 506, 807; III, 74, 283; V, 298; VI, 505, 881, 1130; natura I, 916; mentis ratione II, 676; causa IV, 234. — *consimiles* aliæ res IV, 89.

CONSISTERE: *consistit* summa I, 236, 1027; terræ pondus V, 497. — *consistimus* conjugio III, 858. — *consistunt* nubila VI, 462. — *consistat* ex uno genere II, 585. — *constant* ligna I, 873; corpora

prima II, 91. — *constiteret* spatium I, 984. — *constitit* omnis natura I, 421. — *constiterunt* imbres V, 416. — *consistere* posset I, 169; summam I, 637, 707; minimum quidquam I, 749; minimum rebus I, 753; ex micis I, 839; nusquam finis I, 989; quidquam I, 1071; candor videtur II, 322; fulgur II, 332; primordia II, 697; quæcumque mollia II, 906; ut ausis II, 982; ætas debet II, 1020; naturam III, 350; minimum tempus III, 605; in imaginibus IV, 99; nativo corpore V, 61; mortali corpore V, 66; videtur V, 238; vitam tutam VI, 11; cælum VI, 44; nubes VI, 455.

CONSOCIARE motus II, 110.

CONSOPIRE: *consopit* lumen VI, 793.

CONSORS: *consors* animi vis III, 770. — *consortem* suum VI, 1280. — *consorti* vita III, 333.

CONSPECTUS: *conspicuum* hominum III, 49.

CONSPERGERE: *conspargunt* floribus II, 33; aras IV, 1233. — *conspargere* tabo III, 661.

CONSPICERE: *conspicimus* strata I, 317. — *conspicias* jacere VI, 707. — *conspicere* fetum II, 358.

CONSPIRARE: *conspirans* ardor IV, 1212.

CONSPURCARE omnia VI, 22.

CONSTARE: *constat* e qua materie I, 205; inane I, 481, 510; solido corpore I, 519; finis I, 586; acumen I, 603; quod II, 94; res II, 424; calor III, 236; natura III, 671; certum III, 795; V, 139; rei imago IV, 886; mirabile IV, 899; non IV, 1074; partus IV, 1225; omnia fluere V, 281; nativum V, 322; junctura VI, 1085. — *constant* quæque I, 222; nexus

I, 246; corpora I, 485, 567, 582; omnia I, 589; primordia I, 848; omnia II, 337, 694; natura II, 378; saxa II, 448; liquida II, 452; quæ fluida II, 464; res II, 687; quæ II, 820; nativo corpore II, 1088; viscera III, 376; splendida IV, 151; seminibus IV, 650; prædita sensu V, 145; corpore nativo V, 239; tempora VI, 362. — *constet* unde anima I, 132; unde summa rerum I, 503; incertum I, 595; qua figura I, 949; finitum I, 956; permixto semine II, 586; res difficilis II, 1027; tenui textura III, 210; moles III, 1069; imago IV, 109; unde anima IV, 120; multisima pars VI, 652. — *constent* corpore æterno I, 501; minima natura I, 627; squalida II, 469; paria II, 724; mortalia II, 859; quantula ea II, 894; silentia IV, 462; voces IV, 535; fulmina VI, 219; loca averna VI, 740. — *constaret* spatium I, 524. — *constarent* æquora II, 772. — *constitit* vacuum I, 395; quasi vas III, 441. — *constiterit* unde animus III, 179. — *constiterint* omnia bene VI, 998. — *constabunt* corpora I, 617, 623. — *constare* fructus I, 166; omnia I, 303; res per se I, 480; reperta est I, 505; inane I, 513; solidum I, 516; nequeunt I, 608; in numero I, 692; ex aliis I, 795; cibus putetur I, 866; terram I, 869; e parvis figuris II, 385; horrorem II, 411; colores II, 418; summam II, 528; variis figuris II, 682; alia II, 691; ex aliis II, 698; dissimili figura II, 722; orba colore II, 838; omnia II, 867; ex aliis elementis II, 981; animum III, 168; minutis corporibus III, 181; rotundis seminibus III, 187; parvis

corporibus III, 205; animam minutis corporibus III, 426; vocem corpoream IV, 527, 542; leones nequeunt IV, 714; nubes nequirent VI, 106; vas nequit VI, 555. — *constantior* natura III, 192.

CONSPERNERE terram V, 1332.

CONSTITUERE: *constituit* natura VI, 226. — *constituunt* motus II, 244; primordia I, 755; vera I, 644; cælum I, 821; corpora II, 103; animantem II, 670; posse creari II, 903. — *constituas* corpora I, 799; constare colores II, 419. — *constituat* doctrina III, 309. — *constituere* aera I, 709; jura V, 1143. — *constitues* corpora deesse I, 1105; primordia II, 562; tute tibi VI, 74. — *constituet* vocare II, 656. — *constituisse* omnia II, 175. — *constituuntur* simulacra IV, 133. — *constituatur* spatium I, 967.

CONSUESCERE: *consuescunt* (consuefaciunt) brachia VI, 397. — *consuevit* conturbare III, 482. — *consuevimus* uti VI, 1135. — *consuerunt* gigni II, 300; ferri III, 497; moveri IV, 1270; suis ponderibus ferri V, 190, 425; confluere V, 660; confluere ignes V, 701; morari VI, 520. — *consuerint* operati esse IV, 986. — *consuerat* humari VI, 1278. — *consuerant* cernere V, 975; dulces esse cachiuni V, 1397. — *consuescet* cogere I, 630. — *consueta* propago IV, 999; ingemere V, 209; necare VI, 788; fugere VI, 1042. — *consuetum* vocare IV, 713.

CONSUETUDO concinnat amorem IV, 1279.

CONSUMERE: *consumit* tempora V, 618; ævum V, 1430. — *consumere* multam operam VI, 1081. — *consumens* materiem I, 227. —

consumsē (consumsiſſe) omnia I, 234. — *consumta* membra V, 245.

CONSURGERE : *consurgit* æger III, 503. — *consurgeret* aer II, 1111. — *consurgere* ex igni IV, 929; e montine ponti VI, 474; aquai semina VI, 498; corpora ignis VI, 886; in auras VI, 1020.

CONTAGES : *contagi* animus fungitur III, 734. — *contage* sua pingunt IV, 337. — *contagibus* ignis VI, 279; ibant VI, 1242.

CONTAGIUM : *contagia* mutua III, 346; morbi III, 472; fient III, 740; morbi VI, 1235.

CONTAMINARE : *contaminat* sensu suo III, 896.

CONTEGERE : *contecta* simulacra IV, 353.

CONTEMNERE : *contempsit* equis III, 1045. — *contemnere* ictus II, 448; vires V, 380, 1216. — *contemta* vestis V, 1417. — *contemptus* sudos II, 504. — *contemta* dona I, 48.

CONTEMPLARI : *contemplator* II, 113; VI, 189.

CONTENTIM deiecit V, 1125.

CONTENTUS turpis III, 65. — *contentibus* e, exit V, 831, 1277.

CONTENDERE : *contendit* animus IV, 804; libido IV, 1043. — *contendant* vagari I, 1061; exire IV, 92. — *contendat* cynis III, 6. — *contendant* viribus III, 784. — *contendere* nobilitate II, 11; causam IV, 472; se oculos IV, 810; de palma IV, 990; possis id factum V, 1343; recto cursu VI, 28; ausis VI, 412. — *contenta* acies I, 335; mens fuit IV, 965.

CONTERERE : *conteris* somno III, 1060. — *conterimus* boves II, 1162. — *conterere* metu II, 624. — *conterita* omnia IV, 899.

CONTERERE : *conterita* animæ

III, 695. — *conterita* corpora IV, 55.

CONTEXTUS : *contextum* dissolvere I, 244.

CONTINERE : *continet* mortales I, 152; amplexu V, 320; in se gulum VI, 878. — *contineat* se loco III, 211. — *contineantur* cum quibus I, 818, 908; II, 761, 1008; quæ terreno corpore I, 1085.

CONTINGERE : *contingit* ventus VI, 688. — *contigit* illud III, 1096; quod ei genus VI, 711. — *contingere* ævi florem I, 565; quærun IV, 1114; debet V, 152; incepti finem V, 392. — *contingens* sol igni IV, 408. — *contacta* croci colore VI, 1187. — *contactos* odores II, 853.

CONTINGUERE (*Distinximus hoc verbum a superiore, etsi dubites plerisque in locis, an illud non, et exquisitius, positum sit*) : *continguunt* mellis liquore I, 937; IV, 13. — *continguas* colore II, 755. — *contingueret* melle I, 946; IV, 22. — *contingens* lepore I, 933; IV, 9.

CONTINUARE : *continuato* protele II, 532.

CONTINUO est mors I, 672, 793; II, 754; III, 519; libera videtur II, 1091, etc.

CONTORQUERE : *contorquet* navem IV, 905; retro luna V, 724. — *contorquere* tantum corpus IV, 901. — *contortum* telum I, 970.

CONTRA I, 67, 69, 113, 363, 366, et alibi sæpiissime; pugnare II, 280; accingere II, 1043; pugnantis ventis VI, 98.

CONTRAHERE : *contrahitur* animus V, 1218. — *contracta* anima III, 544. — *contractum* bellum II, 575; IV, 969. — *contractior* ad speciem ignis V, 570.

CONTRARIUS ardor III, 281. — *contraria* multa I, 658; sequi IV, 511; avibus cunctis VI, 742.

CONTRACTABILITER intrare IV, 662.

CONTRACTARE : *contractans* corpus VI, 855.

CONTREMERE : *contremittit* tellus V, 1220. — *contremuere* omnia III, 847.

CONTRUDERE : *contrudit* nubes VI, 510. — *contrusit* ventus nubes VI, 211. — *contrudere* raptum IV, 424. — *contrusa* vis animæ IV, 919. — *contrusæ* nubes VI, 735. — *contrusa* corpora VI, 1253.

CONTURRI : *contuere* propositum VI, 654.

CONTUI : *contuimur* figuras IV, 39.

CONTUNDERE : *contundit* sol annua tempora V, 691. — *contusa* corpora IV, 959.

CONTURBARE : *conturbat* nebula VI, 1121. — *conturbant* se corpora IV, 959. — *conturbes* vulnera IV, 1066. — *conturbat* intervalla V, 443. — *conturbare* animam III, 482. — *conturbatur* vis animi III, 499. — *conturbantur* posituræ IV, 945. — *conturbari* queunt III, 483; vocem IV, 561.

CONUS : *coni* angusti fastigia IV, 430; acumen IV, 432; umbras V, 763.

CONVALLIS : *convalles* per V, 1374.

CONVEHERE : *convecta* corpora prima II, 100.

CONVELLERE tota fundamenta IV, 506. — *convellitur* humor III, 341. — *convulsi* artus III, 344.

CONVENIRE : *convenit* illud II, 582; hominem spectare III, 56; dissolvi III, 456; leti participem esse III, 463; sibi vivere III, 685; imago IV, 743; ad caput V, 272; decrescere pondus V, 637. — *con-*

veniant dissimiles formæ II, 667; ad sensus IV, 710; simulacra IV, 1029; elementa V, 599; ignes V, 659; moribus unis V, 896; quo VI, 898. — *conveniat* dicere VI, 708. — *convenient* multa millia III, 725; ad sensum IV, 671; semina IV, 1255; primordia V, 430; cava plenis VI, 1084. — *convenibat* mittere I, 880; cernere II, 780; jactare II, 822; haud ita III, 682. — *conveniebant* corpora IV, 670. — *convenirent* læta VI, 19 (v. l.) — *convenerunt* nubes VI, 734. — *convenerere* semina aquarum VI, 508. — *conveniundo* gignere II, 922; sufficiunt VI, 480. — *conveniens* semen IV, 1040; in loca concava V, 1255; ex omni parti VI, 1260. — *convenienti* pede IV, 793. — *convenientes* motus I, 1029; II, 712, 941; V, 446. — *conventa* primordia V, 430.

CONVENTUS : *conventu* ex ullorum I, 612. — *conventus* hominum IV, 736.

CONVERTERE : *convertit* imago IV, 311; ad se ora VI, 644. — *convertant* sese I, 679. — *convertant* formas II, 1005. — *convertebat* natura V, 809. — *convertere* cœlos II, 1097; onus IV, 901; mentem IV, 1060; cursum V, 653; lumen V, 704; frenis equos V, 1316; in fructum V, 1421. — *convertitur* imago IV, 296; impetus V, 813. — *conversa* sint placato furore VI, 49. — *converti* omnia IV, 441. — *convertier* nequeant I, 796; ad nos IV, 318. — *conversum* unius amore IV, 1062.

CONVESTIRE luce II, 147.

CONVINERE falsum III, 524; sensus IV, 497; falsum veris rebus IV, 766; contra tendit V, 727.

CONVISERE : *convisunt* loca V,

777. — *convisere* penitus I, 146. — *convisens* oculis II, 357.

CONVIVA plenus vitæ III, 951.

CONVIVIUM : *convivia* parantur IV, 1127. — *conviviâ* mens cogitet IV, 786.

CONVOLVERE : *convolvunt* venti VI, 201.

COOLESCERE SAXA VI, 1067.

COOPERIRE : *coopertant* terras VI, 491. — *cooperuisse* oppida V, 343. — *cooperta* pannis VI, 1268.

COORIRI : *coorta* est febris IV, 666; tempestas V, 437; sæva tempestas VI, 458. — *coorta* sunt corpora V, 409; animalia V, 797; semina VI, 1095. — *coorta* fuerat vis V, 415. — *coortus* humor V, 412; raro spiritus VI, 1185. — *coorta* nova vis II, 306; ex imo III, 58; animæ vis VI, 579; tempestas VI, 642; repente VI, 1090. — *coortam* naturam III, 15; febrim VI, 657; tempestatem VI, 957. — *coorto* flore I, 899. — *coorta* nocte IV, 173; VI, 253; turba majore IV, 531; VI, 465; tempestate VI, 196. — *coortæ* res IV, 92. — *coorta* corpora III, 823; V, 368; lacerant IV, 627; corda V, 790; portenta V, 836; de ferro corpora VI, 1012; morborum vis VI, 1099. — *coortis* naufragiis II, 553.

COORTUS : *coortum* solis II, 1106. — *coortu* graviore VI, 672.

CORIA argumentorum I, 418; rerum I, 675, 758; V, 1006; latitandi I, 874; fugæ I, 982; materiæ I, 985, 1017, 1035; II, 267, 281, 295; III, 195; ingens I, 1005; tanta II, 338; tanta est seminibus II, 1070; animæ III, 535; animantum III, 720; nulla loci III, 815; V, 360; verborum IV, 512; tanta rerum IV, 776, 801; major V, 1287; ipsa nimborum VI, 551;

vitæ VI, 815; magna mali VI, 830; languens agricolarum VI, 1260.

COPULARE : *cop'ata* teneri VI, 1087.

COQUERE cibum V, 1101.

COR (*sæpe pro animo*) : *cordis* ex adyto I, 738; curas III, 117; globos IV, 118. — *cordistimulum* subesse III, 887; est IV, 785; affixum IV, 1134; sunt omnia V, 1390; anxia esse domi VI, 14. — *cor* percussit I, 922; penetravit III, 475; in, stillavit IV, 1055; mœstum VI, 1151. — (*καρδία* pro *stomacho*) *corde* a, creati II, 269; hebeti cognoscere IV, 51; V, 880; vigeant V, 1106; clarescere videmus V, 1455; cum tali VI, 5; cum mœsto VI, 1232. — *corala* percussæ volucres I, 13; acria III, 295; levissomna canum V, 862.

CORAM audire I, 135.

CORIUM : *corio* res tectæ IV, 936. — *coria* trahit VI, 968; molliit VI, 970.

CORNIGER : *cornigeri* cervi III, 751. — *cornigeras* matres II, 368.

CORNIX : *cornices* raucæ VI, 753. — *cornicum* sæcla V, 1083.

CORNU : *cornua* minantur II, 620; exstent V, 1033. — *cornua* prælonga III, 614. — *cornibus* hauribant V, 1324.

CORNUS : *cornum* per, transit lumen II, 388.

CORONA : *corontm* detulit I, 119; insignem I, 928; IV, 4; capiam VI, 95. — *corona* murali II, 607. — *coronæ* parantur IV, 1128. — *coronis* inumbrant III, 926; redimire V, 1398.

CORONARE : *coronat* pluma colulum II, 802.

CORPOREUS : *corporcam* ad naturam II, 20; rem II, 186; animi naturam III, 163, 176; vocem IV,

527, 542. — *corporea* natura I, 303, 330; natura constare III, 168. — *corporeis* telis III, 177; e principiis IV, 536.

Corpus nisi I, 805; natura loci non est I, 509; se tenet I, 510; inani distinctum I, 525; aquæ II, 232; Neptuni II, 472; ægrum III, 107; jacet onustum III, 114; gignitur III, 338; caret sensu III, 357; quassatum III, 453; connexu adhæret III, 556; anima cassum III, 561; nequeat III, 579; conciderit III, 584; affluat sensu III, 685; vitiis laborat III, 733; interit III, 799; et mens quiescunt III, 933; marcet III, 959; dedit discessum IV, 44; jacet in quiete IV, 455; alatur IV, 632; perturbatur IV, 668; rarescit IV, 866, 893; feratur IV, 898; frigore perfusum IV, 925; possit languescere IV, 931; vapulet IV, 940; debile IV, 952; præstat IV, 1102; constat V, 236; aliud esse licet V, 716; aliud lunæ V, 765; crescit VI, 501; languebat VI, 1156; fluebat VI, 1203. — *corporis* officium I, 337; quantum est I, 362; officium est I, 363; plus esse I, 367; numerum I, 437; eventa I, 483; natura I, 506; cacumen I, 601; naturam I, 607; totius II, 274; sensus II, 433; sensus est II, 435; partem II, 440; infinito auctu II, 482; cujusvis II, 484; unius partes II, 487; totius formarum II, 490; augmen II, 496; nostri mater II, 600; ulla pars II, 913; ullius II, 937; habitum III, 100; valetudo III, 104; per caulas III, 256; augmen III, 269; unius III, 266; custos III, 325; potestas III, 335; contagia III, 345; singula primordia III, 373; in morbis III, 464; corrupti III, 502; vivata potestas III, 557; tegmine III, 575;

per caulas III, 702; morbis III, 836; discidium III, 850; atque animæ conjugio III, 858; projectu III, 1000; res IV, 265; umbra IV, 375; quid auferat IV, 537; per rara IV, 732; sensus effecti IV, 765; animantis IV, 859; nostri IV, 881; ad partes IV, 897; ad primas partes IV, 942; principiorum IV, 945; æstu IV, 1020; humorem IV, 1025; partes genitales IV, 1041; dolorem faciunt IV, 1075; vitia IV, 1148; pondus V, 543; labi V, 928; mirando auctu V, 1170; per caulas VI, 840; extremas partes VI, 948; in summo VI, 1163; in partes genitales ibat VI, 1206; illuvie VI, 1269. — *corpus* per se esse I, 423; per se constare I, 480; immutabile I, 592; unum fieri I, 663; mutare I, 667; in, admiscent I, 746; ignis I, 770; cibus auct I, 859; inani finire I, 1008; amittens I, 1038; per totum II, 266; per totum dari II, 271; percurrere II, 407; pungere II, 460; non retinere III, 119; per totum dissita III, 144; non commovet III, 147; propellit III, 161; corripere III, 164; sentire III, 351, 355; conquassatum III, 441; suscipere morbos III, 460; ægrum III, 509; extra III, 569; serit aer III, 572; extra, prodita anima III, 602; in, insinuat III, 671; in, eunt III, 706; facere III, 735; extra, durare III, 798; V, 142; lacerent III, 893; transversum IV, 423; fessum IV, 849; ferit IV, 891; contorquere IV, 900; fundier IV, 933; corripere IV, 1000; mens petit IV, 1044; in, jacere IV, 1052; in, nil datur fruendum IV, 1091; affigunt IV, 1104; in, abire IV, 1107; cum corpore jungit IV, 1189; liquidum V, 503; sustineat V, 558; tollere

V, 560; per totum V, 840; vestire V, 952; exanimus VI, 706; nudum contractans VI, 855; prope aquai VI, 864; mixtum in inani VI, 942; in, sorbere VI, 1129; omne rubere VI, 1166; nudum VI, 1172. — *corpore* sancto I, 39; mortali I, 233; II, 906; V, 60, 378; æterno I, 243; incolumi I, 247; in materiali I, 250; raro I, 348; ab omni I, 432; sine I, 444; III, 167, 507, 553, 559, etc. solido I, 487, 489, 501; celare I, 515; solido constat I, 519; immortalis I, 546; inesse I, 591; cum mortali I, 756; cum exanimis I, 774; amisso I, 810; commixto I, 862; aluntur I, 882; finiri I, 1009; terreno I, 1085; absit II, 18; decedunt II, 34; nostro II, 37, 194; proprio II, 311; in, nata II, 436; in ipso turbant II, 438; fluido II, 452; nativo II, 543, 1088; V, 61, 239; in, aluntur II, 673; celare II, 678; e viro II, 703; e, fugiunt II, 717; de proprio II, 846; in, mixtos II, 852; raro II, 860; nostro II, 877; III, 277, 391, 445; dimittunt II, 924; e, solvit II, 950; in, discutere II, 958; terreno II, 1114; toto lætatur III, 110; detracto III, 120; inest ventus III, 130; in toto dominari III, 139; non omni III, 150; cum, fungi III, 169; quali sit III, 178; toto III, 214, 221, 224, 228, 282, 330, 352, 563, 608, etc.; in summo III, 257; ab omni III, 324, 566; ciere III, 380; non sentimus III, 383; cum, gigni III, 446; infirmo III, 449; in ipso III, 482, 505, 574, 589; in, glomerari III, 540; exsanguis III, 595; cum ipso collabunt III, 600; cum reliquo III, 648; procero III, 658; in, habuisse III, 666; cum, anima fuit III, 668; perfecto III, 679; cum, cresce vi-

deatur III, 683; cum, peribit III, 700; in exanimis III, 714; in, linquit III, 718; cum, crescit III, 747, 765; mutato III, 755; in tenero III, 766; cum, confirmata III, 770; in putri manere III, 774; sine, oriri animus nequit III, 789; V, 133; cum solido III, 808, 820; V, 353; posto III, 884; a projecto III, 895; de proprio III, 1004; moribundo III, 1046; de summo IV, 35, 47, 62, 82, 158; de cuiuscumque IV, 50; membranas mittunt IV, 57; aperto IV, 101; de suo expirant IV, 122; de, flunt luroris semina IV, 334; claro IV, 395; suo pepulere IV, 526; de, amittit IV, 543; in gallorum IV, 716; de, abluunt IV, 876; in toto dissita IV, 888; subtili IV, 902; e quoque V, 1029; e toto jactans amorem IV, 1050; de, ductum IV, 1052; ab eodem IV, 1083; toto IV, 1100, 1107; cum, corpus jungit IV, 1189; de patrio IV, 1210; in suo celant IV, 1217; materno IV, 1224; immani V, 34; divino V, 117; cum quovis V, 127; de deorum (*accommodate corpori eorum*), sedes V, 155; concreto V, 467, 469, 496; de, sudor expressus V, 488; cum gravi V, 563; de, librant V, 569; de proprio V, 576; pennipotentum V, 787; bino V, 877; cum triplici V, 902; de, flaret V, 904; adeso V, 992; summisso V, 1071; pulchro creti V, 1115; turrito V, 1301; de sancto VI, 76; condense VI, 102; spisso VI, 127; denso VI, 361; cum lento deducit VI, 439; cum raro VI, 632; serpens VI, 661; crasso VI, 858; in tedai VI, 898; raro res VI, 937, 1034; non raro nexum VI, 959; cum lanæ VI, 1074; cum semianimo VI, 1267. — *corpora nostra*

I, 123; genitalia I, 163; prima (*primordia*) I, 172; II 90; cæca venti I, 278, 296; decedant I, 321; possent transire I, 357; duo I, 385; dissiluire I, 392; sunt et inane I, 421; sita haud possent esse I, 428; sunt primordia rerum I, 484; prima sunt solida I, 510, 539; certa I, 522, 527; materiai I, 553, 567; parvissima I, 617; III, 201; certissima sunt I, 676; sese convertunt 679; sunt quædam I, 685; quæcumque crescunt I, 868; materiai æterna I, 996; sancta I, 1014; nostra I, 1062; venere I, 1076; genitalia materiai II, 62; decedunt II, 71; quæ parvo sunt conciliatu II, 133; flammæ II, 187; deorum feruntur II, 217; in motu sunt II, 298; luminis II, 390; doloris II, 468; discedunt in artus II, 712; colore tincta II, 736; pennipotentum II, 878; ita conciliantur II, 899; trepidant II, 964; addita sunt II, 1107; sua cuique distribuunt II, 1113; tuditantia II, 1144; pauca caloris III, 122; prima queant III, 380; materiai ut sunt III, 811; V, 356; non sunt III, 818; V, 363; non desunt III, 822; V, 367; multa minuta IV, 65; cur recedant IV, 101; bina fieri IV, 453; levia sunt succi IV, 624; levissima IV, 661; ad sensum conveniebant IV, 670; plurima IV, 959; certo de semine fiunt IV, 1222; plura coorta V, 409; coibant V, 450; multa vaporis V, 491; alsia V, 1014; irritata læzæ V, 1317; asperiora VI, 451; veniunt in cœtum VI, 484; volarent VI, 487; jaciuntur VI, 961; ex elementis VI, 1012; vicina VI, 1018; defecta VI, 1178; inhumata VI, 1214; contrusa VI, 1254; strata jacebant VI, 1264; descre-

rentur VI, 1285. — *corporibus* cunctis conjunctus I, 455; frangendis I, 579; secandis I, 747, 844; nulla est requies I, 992; primis reddita quies II, 95; mobilitas reddita II, 142; nullus est color II, 738; nostris immixta III, 394; nostris annecti III, 689; perfectis III, 729; inciderint VI, 350. — *corpora* genitalia rebus I, 53; prima I, 56; in sua dissolvat I, 216; deponunt I, 259; esse in rebus I, 270; privandum est I, 382; inter I, 387; præter I, 446; superare rebus I, 580; ignea rerum I, 680; sensibus mittere I, 689; constitui I, 799; parva nervorum I, 863; materiai I, 916; solidissima I, 951; in medium niti I, 1082; solventes ruinas I, 1101; deesse I, 1104; curant II, 31; jactari II, 89; fera ferri II, 103; animum advertere II, 125; graviora II, 226; inclinare II, 244; prima esse II, 486; unius rei genitalia II, 549; habet II, 590; sejungunt II, 728; in quæ injectus fieri videtur II, 739; tactu cognoscant II, 742; verti II, 744; non omnia II, 834; colore spoliata II, 843; in nostra vertunt II, 878; in viva vertit II, 879; pascunt II, 996; conficiat II, 1003; æterna II, 1011; nil agere II, 1057; cuncta volantum II, 1083; de se mittunt II, 1124; multa decedere II, 1128; mittit II, 1135; ingentia dedit II, 1153; habere partes III, 126; in prima dissolvi III, 439; in priva venire III, 723; animæ sibi haud faciunt III, 737; mutare III, 749; in humana ire III, 750; res multæ mittunt IV, 53; mira IV, 218; abdita IV, 420; recedere IV, 861; glomerata vaporis IV, 873; in quæque jacere

IV, 1061; spectando IV, 1098; tria V, 94; viva versent V, 477; pascentes V, 526; fulva leonum V, 899; curabant V, 937; amantum V, 960; jucunde habebant V, 1393; tractim radentes VI, 118; grandia amittens VI, 303; multa rigoris VI, 308; ex aere trahat VI, 347; tollere VI, 470; cornices appellant VI, 752; ignis consurgere VI, 886; fluere VI, 924; mersans VI, 1175; exanimata parentum VI, 1256. — *corporibus* cæcis I, 329; II, 717; ex principiorum II, 970; minutis constare III, 181; non levibus exstat III, 195; parvis constare III, 206; de parvis creata III, 279; minutis facta vis III, 281; minutis constare III, 426; cum perfectis III, 739; minutis stantes res IV, 185; liquidis V, 500; seminarinis V, 891; robora sumunt V, 894; minutis constituit VI, 227; c parvis facta VI, 354; supra jacerent VI, 1215; exanimis replerat VI, 1272.

CORUSCULUM : *corpuscula* (*atomi*) vaporis II, 152; rerum mituntur IV, 199; tantula IV, 90. — *corpuscula* materiai II, 530; quædam aeris VI, 1002.

CORRADERE dictis fidem I, 402. — *corradens* alia corpora VI, 304; ex aere semina nubis VI, 444.

CORREPERE : *correpunt* pavore V, 1218.

CORRIDERE : *corrident* lepore IV, 81.

CORRIPERE : *corripiunt* venti I, 295; membra V, 1222. — *corripuit* femina vim IV, 1206. — *corripere* corpus III, 164; IV, 1000; assidue nervos VI, 1160. — *corripuisse* illud ne rearis V, 248. — *corruptus* ex somno III, 938; violento turbine V, 1231; subito turbine VI, 395.

— *corrupta* veneno VI, 823. — *corrupta* luce diei IV, 81.

CORRUERE : *corruit* quo vis æstus VI, 825. — *corruere* summam rerum V, 369.

CORRUMPERE : *corrumpas* orbem III, 411. — *corrumpat* cælum VI, 1123. — *corrumpier* omnia VI, 18. — *corruptus* sanguis VI, 1202. — *corrupti* corporis humor III, 502. — *corruptum* cælum VI, 1134.

CORTEX nominanda est IV, 48. — *cortice* res tectæ IV, 937.

CORUSCUS : *corusco* fervore VI, 237. — *corusci* ignes VI, 203. — *coruscis* fulguribus V, 296; luminibus VI, 283.

CORVUS : *corvorum* greges V, 1084. — *corvos* volantes II, 822.

COSTA : *costas* equi VI, 1296.

COTURNIX : *coturnicibus* adipēs augeat IV, 643.

CRASSUS : *crassa* caligine VI, 461, 692. — *crasso* corpore VI, 858. — *crassa* semina IV, 1255. — *crassis* e nubibus VI, 246. — *crassis* seminibus IV, 1255. — *crassior* aer IV, 350; V, 695. — *crassius* semen IV, 1240.

CRATER : *crateres* VI, 702.

CREARE : *creat* tellus II, 1152; natura IV, 787. — *creant* incendia I, 902; quæcumque res II, 892; unam naturam III, 271. — *creet* natura I, 51. — *creabat* tellus V, 843. — *crearet* ardor I, 684. — *creavit* tellus II, 1152, 1159; dies semen IV, 1028; sæcla V, 789; genus humanum V, 820. — *crearunt* sæcla II, 1156. — *crearit* notitiam IV, 477. — *crearint* ignem I, 799. — *crearat* terra V, 935. — *creasset* nullam rem I, 1018; nil natura II, 224; tellus V, 924. — *create* terram omnia I, 710; ignes I, 910; fruges II, 170; sensiferos

motus III, 240; inter se congressa V, 192, 427; portenta V, 835; magistratum V, 1142. — *creandi* specimen V, 187. — *creandum* ad sensum III, 239. — *creatur* quodcumque I, 178, 781; IV, 1226; animi natura III, 708; levor IV, 554; discordia VI, 1047. — *creantur* seminibus I, 170; quæcumque I, 670; cuncta I, 764; alba II, 790; cetera IV, 746; pili V, 786; quæ sursum VI, 527. — *creentur* omnia VI, 533. — *creata est* res II, 423; anima III, 279; lingua IV, 838. — *creati sunt* dentes V, 1037. — *creatæ sunt* aures IV, 840. — *creata sunt* cuncta V, 794. — *creata sint* quæque V, 57. — *creata foret* plaga II, 223. — *creari* de nihilo I, 156, 266, 544; queat res quæque I, 158; unde queant silices I, 572; terram ex igni I, 784; queant res I, 829; sanguen I, 837; initum motus II, 269; non poterit res II, 546; fruges coepisse II, 614; sensibile II, 902; quo modo III, 34; IV, 29; flamma III, 622; ob officium utilitatis IV, 858; luna nequeat V, 730; multa V, 735; pecudes V, 916; arbusta V, 919. — *creata esse* res poterit I, 773. — *creatum non esse* V, 131. — *creatum esse* mortalem III, 897; odorem IV, 700. — *creatam esse* naturam III, 230; nunc animam III, 678; notitiam veri IV, 479. — *creatis non esse* nobis V, 177. — *creatus* humana stirpe I, 734; e teda ignis II, 378. — *creata summa* rerum I, 503; aqua III, 191. — *creatum* quidquid III, 619. — *creatum orbem* II, 1056. — *creatam* divinitus II, 180; prolem V, 1012. — *creata finita* ratione II, 519; omnia II, 708. — *creatæ res* I, 207; ex igni res I, 647. — *creata servare*

II, 573; lumina IV, 826; aborisci V, 732. — *creatis* mundis V, 529, 1344. — *creatis* terra II, 940.

CREATRIX natura rerum I, 630; II, 1117; V, 1361.

CREBER spiritus VI, 1185. — *crebram* sylvam VI, 135. — *crebro* repulso IV, 105; ictu IV, 935, 1280. — *crebras* auras IV, 994. — *crebra* pocula IV, 1128. — *crebra* (*crebro*) revisit II, 359. — *crebris* impetibus 294; offensibus IV, 360. — *crebris* conciliis II, 119; verberibus V, 486.

CREBRO cudere I, 1043. — *crebris* percolatur II, 474.

CREDERE: *credis* si, posse I, 1056. — *credit* cognoscere I, 697; cetera non I, 698; si quis forte II, 225; animam sentire III, 352; mens cornere IV, 769. — *credunt* si forte I, 666; extollere vestem IV, 1024; miseri V, 89; VI, 64; quid committere V, 780. — *credat* ne II, 735, 888; me dicere III, 424; qui? III, 444. — *credant* mari II, 559. — *crede* animam diffundi III, 438. — *credere* difficile esse I, 488; posse negat I, 625; longe fuge I, 1051; ut possis II, 496; cogunt II, 869; auderent II, 1036; ipse se neget III, 888; sensibus IV, 509; metuunt VI, 565. — *credendum* ad, difficilis II, 1027. — *credatur* navis præterire IV, 389. — *credatur* posita esse VI, 764. — *credier* hæc possunt IV, 853. — *credita* omnia I, 695.

CREMARE: *cremarent* arbusta I, 905. — *cremarat* sylvas V, 1242. — *crematur* laurus VI, 155. — *cremantur* igni II, 672.

CREPARE: *crepat* (*semper in ore habet*) vitis sator II, 1171.

CREPERUS: *creperi* belli certamina V, 1295.

CREPITACILLUM : *crepitacillis* non opus est V, 230.

CREPITARE : *crepitans* dentibus algu V, 746. — *crepitante* flamma VI, 155.

CREPITUS : *crepitum* dat carbasus VI, 110.

CRESCERE : *crescit* terra II, 1115; corpus III, 339; vis animi III, 747, 765; eundo mobilitas VI, 341; cum sanguine VI, 501; Nilus in æstatem VI, 713; barba VI, 946. — *crescunt* omnia paulatim I, 190; arbores I, 254; e terra I, 868; fruges sursum II, 189; de patrio corpore IV, 1210; pecudes V, 229; pariter omnia V, 818; nubila VI, 455; quæ sursum VI, 527. — *cre-scat* res unica II, 1078; ubi quidquid III, 788; V, 132; vera voluptas V, 1432; de montibus VI, 737. — *cre-scant* sæcla III, 980. — *cre-sce-bant* montibus ascensus V, 493; uteri terra V, 806. — *cre-scent* corpora materialia II, 301. — *cre-scere* e nihilo I, 186; moderatim I, 324; e terra I, 804; fruges non possint I, 808; de nihilo I, 858; primordia adaucta II, 565; mentem cum corpore III, 447; animam III, 459; ubi possit anima III, 796; V, 140; utendi causa IV, 843; dies licet V, 679; nubes VI, 499. — *cre-scendi* finem II, 1116; certamen V, 786. — *cre-scentes* (al. *cre-scendo*) genus servant I, 191. — *cre-scentia* creata II, 709. — *cretus* mortali corpore V, 6. — *creta* nativo corpore V, 61. — *creti* corpore materno IV, 1224; corpore pulchro V, 1115. — *creta* mortali corpore II, 906.

CRETA : *Cretæ* taurus V, 26. — *Creta* in, occultasse II, 635.

CRETA : *cretam* membræ incusam III, 383.

CRETEUS : *cretæ* persona IV, 298.

CRIMEN : *crimine* turpi sedati III, 49.

CRISTA : *cristas* terrificas quotientes II, 633; V, 1314.

CROCUS : *croci* colore VI, 1187. — *croco* Cilici perfusa scena II, 416.

CRŪDELIS : *crudeles* gaudent III, 72.

CRUENTARE : *cruentent* vestem IV, 1033.

CRUENTUS : *cruentum* capitis insigne V, 1137.

CRUOR, *venæ* II, 669; in lignis esse nequit III, 787; V, 131. — *cruoris* partes I, 854. — *cruorem* manare I, 883; sanguis spargit II, 195. — *cruore* fedare IV, 845; lingua manabat V, 1148.

CRUS : *crure* ademitto III, 652. — *crura* præpediuntur III, 478; mori III, 528; jactant IV, 293.

CRUSTA : *crustas* luti VI, 627.

CUBARE : *cubat* in æquore III, 905. — *cubandum est* in veste II, 36. — *cubanti* poplites submituntur V, 953. — *cubantia* tecta IV, 518.

CUBILE : *cubile* præbebat V, 814. — *cubilia* instrata V, 985; strata herbis V, 1416.

CUDERE possunt I, 1043. — *caduntur* IV, 188.

CULEX : *culices* III, 391.

CULMEN : *culmine* a maturo VI, 296.

CULPA in nobis resedit V, 1424. — *culpa* prædita II, 181; in, tu quum sis IV, 916; tanta stat prædita V, 200.

CULTURA : *culturam* agelli V, 1366. — *culturæ* agri V, 1447.

CUMÆ : *Cumas* apud VI, 748.

CUMULARE : *cumulabat* funera

sanus VI, 1237. — *cumulata* maf-
teries I, 989. — *cumulata* nubila
VI, 191, 518.

CUNCTARI : *cunctatur* olivum II,
392; in vita III, 408. — *cunctere*
pavbris VI, 800. — *cunctando*
refrigescit IV, 705. — *cunctarier*
ante leti portas III, 67. — *cun-*
ctantior actus III, 193.

CUNCTUS : *cunctarum* rerum ex-
ordia II, 333; III, 31; IV, 26,
114; rerum oblivia VI, 1213. —
cuncta viai V, 739, etc.

CUPEDO : *cupedinis* acres curæ
V, 46. — *cupedine* medii I, 1081;
dira IV, 1086.

CUPERE : *cupiunt* reprehendere
III, 598. — *cupiant* quod ipsi IV,
1114. — *cuperent* mutare V, 170.
— *cupitum* florem III, 771; V, 845.

CUPIDE te sequitur I, 17; prop-
agant I, 21; tam sursum revomit
II, 199; hærent IV, 1109; tendunt
IV, 1200; fugere feras V, 866;
conculcatur V, 1339.

CUPIDO honorum III, 59; vitai
III, 1090; jejuna IV, 877; multa
præsat IV, 1053; expletur IV,
1089; se erupit IV, 1111; mutua V,
961. — *cupidine* cæci IV, 1149.

CUPIDUS certandi III, 5. — *cu-*
pido cordi IV, 1134. — *cupidum*
equorum vim II, 265. — *cupidos*
nimium vitai V, 1239.

CUPIRE : *cupiret* claustra effrin-
gere I, 71.

CURA servida successit IV, 1056;
oppressa V, 1206. — *curæ* illud
erat V, 980. — *curam* subitam II,
363; sibi servare IV, 1063. — *cura*
semota II, 19; solum tempus II,
45; levare II, 365; complebant VI,
646. — *curæ* sequaces II, 47; scin-
dunt III, 1007; cupedinis acres
V, 47. — *curarum* fontem III, 82;
sanctus VI, 33. — *curas* cordis

inanes III, 117; acres suscipere
III, 462; animi solvat IV, 909. —
curis semotum I, 46; fatigat III,
838; multis urgueris III, 1064;
exercent V, 1422; in inanibus con-
sumit V, 1430.

CURALIUM : *curalium* miscere II,
885 (v. l.)

CURARE : *curat* internoscere IV,
246; vina diffugiant VI, 231. —
curant jucunde corpora II, 31; ne
miremur IV, 823. — *cures* vagus
ante recentia IV, 1067. — *curabant*
corpora V, 937. — *curavit* ignis V,
1014. — *curarit* sacra suscipienda
V, 1162. — *curare*, ut vita moretur
III, 128.

CURETES : *Curetas* memorant II,
630; Dictæos II, 634.

CURRERE : *currit* ad villam III,
1076. — *currat* litera II, 692. —
currens sol V, 682. — *currenti* mihi
præmonstra VI, 93.

CURRUS : *currum* VI, 47. — *curru*
in, agitare II, 602; bijugo V, 1298.
— *currus* falciferos III, 642; V,
1300.

CURSOR : *cursores* II, 78.

CURSUS lunæ V, 629. — *cursum*
viam tenere V, 712. — *cursum* ten-
dere V, 630; convertere V, 653;
in eum conjiciens VI, 345. — *cursum*
suo I, 1002; complent II, 323; in,
facere possint III, 8; in quo con-
sumit V, 618; de longo V, 650;
medio flatus V, 688; recto con-
tendere VI, 28; longo liquescit VI,
179; in, amittens VI, 302; in, fer-
vida fit VI, 307; in, accenditur
VI, 321. — *cursum* quingentos IV,
410; solis expeditam V, 77; per-
ennes V, 80; solis V, 419; varios
solis V, 772.

CURTUS : *curta* dolia IV, 1023.

CURVUS : *curvi* aratri moderator
V, 931; VI, 1252.

Custos corporis III, 325.
 CYCNEUS: *cycnæa* mele II, 505.
 CYCNUS: *cycni* parvus canor IV, 182, 911. — *cycni* nece torti IV, 547. — *cycnis* contendat III, 7. — *cycnos* nigros fieri II, 824.
 CYMBALUM: *cymbala* concava II, 619.

D.

DÆDALUS: *dædala* tellus I, 7, 229; verborum lingua IV, 551; rerum natura V, 235. — *dædala* chordis carmina II, 505. — *dædula* signa V, 1450.

DAMNARE: *damnet* se stultitia IV, 1179. — *damnatus* morti VI, 1231.

DANAUS: *Danaum* ductores I, 87.

DARE: *dat* amnis stragem I, 289; principium voluntas II, 262; corpore motus II, 311; non, quod promittit III, 889; crepitum VI, 110; fragorem VI, 129; sonitum VI, 131, sonitum grandinis ruina VI, 157. — *damus* præmia V, 868. — *dant* catervas II, 613; venenum V, 1008; nubes sonitum VI, 108; sonitum frondes VI, 136; fluctus murmur VI, 143. — *des* sæpe ruinas VI, 802; operam VI, 1075. — *det* cibatum I, 1094; quam speciem II, 489; corporis sensum IV, 265; plaga sonitum VI, 170. — *dent* motus I, 819, 909; II, 762, 885, 1009; ne tibi fraudem II, 187. — *dabat* exitio V, 998; membra leto V, 1006. — *dabant* æternam vitam V, 1174; in terram V, 1320; equitum ruinas V, 1328; examina V, 1363; membra in fluvios VI, 1172. — *daret* principium I, 340; matri vulnus

II, 639; objectum parmai IV, 848. — *darent* quos motus I, 1022; V, 422; cladem V, 348. — *dedit* meatum II, 208; partu corpora II, 1153; setus II, 1160; quod res ipsa III, 356; iter ire III, 1043; ossa terræ III, 1048; specimen creandi V, 187; genus V, 782; mortalia sæcla V, 803. — *dederunt* discessum IV, 45; solatia vitæ VI, 4. — *dedere* responsa I, 738; notitiam IV, 855; agros pro viribus V, 1109; suis fera facta V, 1339. — *dederint* latices I, 380; ludis operas IV, 975. — *dederat* quod alii VI, 1226. — *dederunt* imbres V, 935. — *dabit* hac se turba I, 1106; una dies exitio V, 96; dictis fidem V, 105. — *dabunt* labem II, 1146. — *da*, leporem I, 29; mihi tenues aures IV, 913. — *dare* pueris absinthia I, 936; IV, 12; pausam II, 118; exemplare II, 123; si lubeat III, 540; dicta V, 54; motus V, 446; utilitatem V, 870; voluerunt V, 1347. — *delisse* mortalibus ignem V, 1100; in medium V, 1159. — *dandum* est manus II, 1129. — *datur* quod intra venas II, 1118; ossibus postremis III, 251; cervis fuga III, 743; vita nulli mancipio III, 984; imperium III, 1011; nulla mora IV, 228; VI, 934; exitus liber IV, 722; nil fruendum IV, 1091; non humor IV, 1094. — *dabatur* regio opportuna V, 805; certa ratio VI, 1225. — *dabantur* omnes morbo VI, 1143; signa mortis VI, 1181; mœrore in lectum VI, 1248. — *daretur* exitus I, 101. — *datus* qui est vapor III, 341. — *data* est nulla requies I, 991; læva IV, 310; prima potestas V, 1047. — *datum* est quantum cuique II, 302; certamen crescendi V, 784. — *datum*

sit membramovere IV, 879. — *data fuerint lumina* III, 861. — *dari per totum corpus* II, 27; *certainis finem* V, 384. — *datum esse sentibus* II, 462. — *datas esse manus* IV, 831. — *datus alius aliis nidor* IV, 686.

DE plano promittere I, 412; fontibus magnis I, 413; pectore diti I, 414; nulla parte II, 235; variis de II, 971, etc.

DEA : te, dea ! fugiunt venti I, 7; tu, voluisti I, 27; in te inbians I, 37.

DEBERE : *debet omnia consumse* I, 233; *quæ habere* I, 633; *subsistere* I, 1078; *conquiri* II, 267; *molliri* II, 606; *ætas consistere* II, 1120; *omnia integrare* II, 1147; *copstare* III, 188; *videri* III, 536; *in eo tempore esse* III, 874; *imago mitti* IV, 61; *sol submittere lumina* IV, 162; *discernere* IV, 385; *illud reperiri* IV, 481; *majore fide haberi* IV, 484; *contingere* V, 152; *manere* V, 178; *putari* V, 240; *deminui* V, 324; *solis forma videri* V, 573; *non mirabile esse* V, 665; *finem habere* V, 824; *excipere* V, 827; *clam diffidere* V, 1156; *accendi* VI, 317; *mobilitatem sumere* VI, 340; *manare* VI, 634. — *debent ferri* I, 291; *corpore esse immortalis* I, 546; *immutabile corpus habere* I, 593; *quod facere* I, 789; II, 750; *semina latere* I, 894; *omnia dissolvi* I, 1038; *præcellere* II, 160; *morari* II, 164; *succedere* II, 204; *per inane ferri* II, 238; *motus surpere* II, 314; *pari esse filo* II, 340; *figuris constare* II, 682; *adhibere odorem* II, 854; *gigni* II, 901; *sensum habere* II, 908; *nullo esse sensu prædita* II, 972; *ex aliis elementis constare* II, 981;

res mutari II, 1022; *res geri* II, 1069; *posse dissolvi* III, 758; *mittere effigies* IV, 83; *minora esse* IV, 654; *foraminibus differre* IV, 654; *intrare* IV, 661; *plurima (recedere)* IV, 862; *dissimiles esse* V, 155; *multa concurrere* V, 847; *submittere mortiferam vim* VI, 819; *prædita esse* VI, 983; *aera habere* VI, 1033. — *debeat ad nihilum reverti* I, 757. — *debebat omne extremum habere* I, 958. — *deberet vis resolvere contextum* I, 244. — *deberent cadere* VI, 105. — *debebit id aliquid esse augmine* I, 434; *aliis agentibus fungi* I, 442; *æqua fides haberi* IV, 498. — *debent esse corporis auctu* II, 482; *dissectare* II, 562. — *debere cernere* III, 369; *æterna meare* V, 117; *novis gaudere rebus* V, 171.

DEBILIS : *debile fit corpus* IV, 952; *ævo languet* V, 830.

DEBILITARE : *debilitata malis lingua* VI, 1149.

DECEDERE : *decedit semen* IV, 1039. — *decidunt corpore febres* II, 34; *corpora* II, 71. — *decidunt quæ corpora* I, 321. — *decidere quædam* I, 681 (*v. l.*); *corpora rebus* II, 1128.

DECERE : *decet meminisse* IV, 645; *fugitare* IV, 1059. — *decebat mittere* I, 885. — *deceret occurri* VI, 32. — *decurt ut* V, 924. — *decebit dignari* V, 51. — *decere laudare* V, 159.

DECERPERE flores I, 927; IV, 3.

DECIDERE : *decidit abscisum* III, 645. — *decidat in terras* VI, 497. — *deciderunt primordia* V, 194. — *decidere falcibus ramos* V, 934.

DECIPERE : *decepta puerorum ætas* IV, 940; IV, 16.

DECLARARE : *declarat plus sibi esse inanis* I, 366; *aquarum de-*

cursus V, 265; ratio V, 693; res ipsa VI, 468. — *declurant* ictus VI, 220; vestes VI, 471.

DECLINARE: *declinamus* motus II, 254. — *declinare* solerent II, 221; sese II, 250. — *declinando* faciunt motus principium II, 253.

DECOR: *decotes* scenai IV, 984.

DECORUS: *decora* deum delubra II, 352.

DECRESCERE: *decrescit* vomer in arvis I, 315. — *decrescere* pondus V, 536.

DECUS: *decori* parentibus esse II, 643. — *o decus* Graiae gentis! III, 3.

DECURSUS aquai I, 284; V, 264, 944; aquarum V, 610.

DECURRERE: *decurrunt* quisque II, 370; calida ad sensum IV, 706. — *decurrat* ad iras III, 312. — *decurrere* spatium amoris IV, 1192; quamlibet in formam V, 1262. — *decursum* quo prope jam siet II, 962. — *decurso* lumine III, 1055.

DEDERE: *dede* manus II, 1043. — *deditur* in Tartara III, 979. — *deditus* in rebus est IV, 816. — *dedita* mens est III, 647. — *dedita* membra somno III, 113; corpora morti VI, 1254. — *dedita* fugæ IV, 997.

DEDICARE: *dedicat* esse I, 368; communis sensus I, 423; hæc res III, 209.

DEDUCERE: *deducit* voluptas II, 172; turbo nubem VI, 439. — *deducere* te vero I, 371; pondera deorsum II, 205; sensum membris III, 534. — *deducta* est ad aras I, 97. — *deducta* primordia II, 395.

DEERRARE: *deerrarunt* passim motus III, 873. — *deerrasse* a vero I, 712.

DEESSE: *desunt* uno tempore III, 455; corpora III, 822; V,

367; ignes frigore VI, 360. — *desit* ut vitæ locus III, 255 (v. l.); vitæ copia VI, 815. — *deesse* salutis I, 44.

DEFECTUS solis V, 750.

DEFENDERE patriam terram II, 642; possit V, 1428.

DEFERRE: *defert* auroram V, 656. — *deferat* celum corruptum VI, 1135. — *detulit* coronam I, 119; me huc V, 65; undas V, 273; VI, 639; ignem in terras V, 1091. — *delata* pennis sit VI, 822. — *delatum* ad organicos III, 133.

DEFESSUS: *defessa* spatio vetusto V, 825. — *defessum* vi colere ævum 1144. — *defessi* incassum V, 1128. — *defessa* jacebant corpora VI, 1177. — *defessos* ante ægros VI, 1161. — *defessa* ætatis spatio II, 1175.

DEFICERE: *deficit* sensus III, 546; natura loci III, 827; V, 372. — *deficiunt* omnia III, 455; ætate senecta V, 885; venti calore VI, 361. — *defecit* suppeditare I, 1039. — *deficere* animam III, 609. — *deficiens* animo VI, 1322.

DEFIERI: *defit* cibus II, 1142; non ponderis hilum III, 221. — *defit* locus, III, 255.

DEFLERE: *deflebimus* insatiabiliter III, 920.

DEFLUERE non quidquam vult hilum III, 517.

DEFODERE virgulta in terram V, 933, 1365.

DEFUNGI: *defunctus* studio adhæret IV, 963.

DEGERE: *degunt* placidum ævum II, 1094. — *degebant* ævum V, 1439. — *degeret* pulchre ævum V, 173. — *degere* dignam diis vitam III, 323; ætatem III, 508; bellum IV, 969; vitam IV, 1278; placidam vitam V, 1121, 1153. — *degitur* hoc ævi! II, 16; ætas IV, 1118.

DEGUSTARE : *degustant* tigna II, 192.

DEJICERE : *dejicit* in Tartara V, 1124.

DELARI in terram VI, 838.

DELERE : *deletur* luna V, 748.

DELIBARE : *delibut* pacem animi III, 24. — *delibet* parvam humoris partem VI, 622. — *delibata* deum numina VI, 70.

DELIBERARE non valemus III, 1101.

DELICIE : *delicias* multas subternere II, 22; omnes vitæ V, 1449. — *deliciis* in, esse videmus IV, 1152.

DELIGERE : *selecti* Danaum duces I, 87.

DELIRARE : *delirat* lingua III, 454. — *delirantes* morbo V, 1158.

DELIRUS : *delirum* mihi videtur I, 699. — *delira* furiosaque III, 985. — *delira* satur III, 465.

DELPHICUS : *Delphica* laurus VI, 154.

DELUUUM : *delubra* deum II, 352; fatisci V, 309; suscitatur V, 1105; ante Deum V, 1200; adibis VI, 75; sancta Deum VI, 417, 1271.

DEMENTIA æqua I, 705.

DEMENTIRE : *dementit* animus III, 465.

DEMERERE : *demit* honorem VI, 420. — *demimus* non hilum III, 1100. — *demant* dolorem II, 21. — *demet* dies mororem III, 921. — *demsit* honorem V, 1113. — *demto* tegmine III, 603. — *demta* et addita quædam II, 770. — *demtis* paucis I, 800.

DEMERGERE : *demersimus* serum VI, 149. — *demersa* liquore IV, 441.

DEMINUERE : *deminuunt* æquora venti V, 268, 390. — *deminui* debet V, 324.

DEMITTERE : *demittunt* florem V, 670. — *demisit* de cælo in arva II, 1155; se venti vortex VI, 446. — *demittere* malis barbam V, 673. — *demissa* de cælo columna VI, 426, 433. — *demissum* cælo presteria VI, 445. — *demissum* e cælo flumen VI, 257. — *demisso* ordine VI, 914. — *demissior* cursus lunæ V, 628.

DEMOCRITUS : *Democriti* sententia III, 372; V, 321. — *Democritum* admonuit III, 1052.

DEMOLIRE monumenta VI, 242.

DENIQUE : *occurrit sæpissime*, sed pro tandem, ita ut non sit ἀπὸ τῶν III, 759.

DENS : *dentis* feros adactus V, 1329. — *dentes* utisensu participentur III, 692; unguisque V, 1037; fuerunt arma V, 1282. — *dentibus* haustus unusquisque V, 989. — *dentes* illidunt labellis IV, 1076; cadere ætas imperat V, 671; duos nudantia V, 1063; dolor invadit VI, 660. — *dentibus* sub ipsis leti I, 852; pressantes ora IV, 1105; crepitans algi V, 746; suspensis V, 1068; validis cædebant V, 1325.

DENSARE : *densabant* cæli templa V, 492.

DENSERE : *densendo* subtextit VI, 482. — *denseri* poterunt ignes I, 657; omnia I, 662. — *denserier* aer potest I, 396; calidum ignem I, 648.

DENSUS : *denso* agmine VI, 100; corpore VI, 361. — *densa* quæ constant IV, 152. — *densis* ex ignibus I, 655. — *densis* nubibus VI, 185; leviter nubibus VI, 248.

DENTARE : *dentata* dissimili modo II, 432.

DEORSUM serantur II, 202; deducere flammam II, 205; succus præcipitavit IV, 630.

DEPACISCI : *depactus* vitæ terminus II, 1087.

DEPASCI : *depascimur* aurea dicta III, 12.

DEPELLERE : (*intransitive positum*) corpora paullum II, 219; dictis nequeat III, 322.

DEPENDERE : *dependet* annulus VI, 915.

DEPERDERE sensum III, 526.

DEPERIRE : *deperit* non quidquam inde II, 296.

DEPLECTI : *deplexæ* lææ dabant V, 1320.

DEPONERE : *deponunt* corpora I, 259. — *deponere* onus III, 1072.

DEPRENDERE : *depressa sunt* navigia VI, 429. — *depressus* unusquisque V, 988.

DEPRIMERE : *deprimit* non terra auras V, 540; ventus nubem VI, 432. — *depresso* sub murmure IV, 545. — *depressa* sederent exordia V, 475. — *depressos* animos VI, 53.

DEPUGNARE : *depugnant* multi IV, 1012.

DERIDICULUS : *deridiculum* esse videtur III, 778.

DERIPERE : *derepta* membranæ IV, 36.

DERIVARE animum II, 365.

DERUMPERE : *derupta* saxa VI, 539.

DESCENDERE : *descendit* Jupiter VI, 402; turbo VI, 438. — *descendant* fulmina de cœlo VI, 427. — *descendere* nungues VI, 737.

DESCISCERE a nobis I, 104.

DESERERE : *deserit* vita venas III, 124; calor moribundos artus III, 130; moribundos aura III, 233. — *deserentur* corpora VI, 1285. — *desertum* præter spatium I, 1103. — *deserti* canes V, 1070. — *desertos* turpi morte pœnibat VI, 1241. — *deserta* tenerent I, 165;

in, *recedens* II, 1102; ab divis loca IV, 593; per loca pastorum V, 1386.

DESIDERIUM nostri nullum III, 935; rerum earum III, 914; rei insideat III, 931. — *desiderio* perfixa II, 360.

DESIDIA : *desidiæ* quid efficiunt? V, 49.

DESIDIOSE agere IV, 1132.

DESINERE : *desierunt* verti IV, 403. — *desine* rationem expuere II, 1040.

DESIPERE : *desipit* vi morbi coactus III, 489. — *desiperent* homines III, 753. — *desipere* est III, 803; V, 166, 1042.

DESIPIENTIA fit III, 498.

DESISTERE : *destitit* (terra parere) V, 825; humor jactarier VI, 556. — *destiterunt* ea usurpare IV, 976. — *desistet* oriri III, 983.

DESPECTUS : *despectum* præbet IV, 417.

DESPICERE : *despeximus* in undas IV, 422. — *despexere* solis lumina II, 742. — *despicere* unde alios queas II, 9; nubila IV, 419. — *despiciendum* est longe VI, 649. — *despiciantur* omnia III, 26.

DESURGERE solem V, 702.

DETRERERE : *detrita* signa I, 320. — *detrita* viarum strata I, 316.

DETERIOR : *deteriore* forma IV, 1275. — *deteriores* in partes cedere II, 507.

DETERMINARE : *determinet* ut teli ictus VI, 403.

DETRAHERE : *detrahit* sol æstu VI, 617. — *detrahit* quid ex hominum nervis IV, 538. — *detraxit* quod ab alterutra parte V, 684. — *detrahare* aliquid hilum III, 513. — *detrahitur* quod II, 926. — *detracta* est animi natura III, 856. — *detractum* de pondere quidquam

III, 226.—*detracto sanguine venis* III, 443.—*detracto corpore multo* III, 120; *lumine solis* V, 979.

DETRUDERE : *detrudit sensus ad acies* III, 363; *nubem* VI, 440.—*detrudere ad flexus brumales* V, 638.

DETURBARE : *deturbavit Phaethonta equis* V, 402.

DEUS ille fuit, *deus* V, 8; merito videtur V, 19.—*deorum speciem scenalem* IV, 77; ad imperium res conferre VI, 54.—*deum de summa ratione* I, 49; *faina* I, 69; *sine numine* II, 168; ante delubra II, 352; *magna mater* II, 509; *matrem* II, 659; *tranquilla pectora* II, 1093; in numero V, 124; *sanctas sedes* V, 148; *natura videtur* V, 149; *ratione vetusta* V, 161; *delubra* V, 309, 1165, 1200; VI, 75; *numina* V, 1160; *sedes et templa* V, 1188; *immensa potestas* V, 1208; *numina sancta* VI, 70; *summa vis* VI, 71; *sancta delubra* VI, 417, 1271; *simulacra* VI, 419.—*dls insita notities* V, 183.—*deos omnia constituisse* II, 175; *securum agere ævum* V, 83; VI, 58; *Manes* VI, 765.—*dls expers* II, 1092; *dignam vitam* III, 323; *indigna putare* VI, 69.

DEVENIRE : *deveniunt in tales disposituras* I, 1026.—*deveniamus in loca* VI, 1132.

DEVINCERE : *devictus vulnere amoris* I, 35.—*devicta flamma glacies* I, 494; *quasi mens* II, 291.

DEVINCIRE : *devinxit membra sopore* IV, 454.—*devincti somno* IV, 1024.

DEVITARE : *devitari letum non pote* III, 1092.

DEVOLARE : *devolet in terram* VI, 205.

Dexter qui fuerit IV, 301; fit e lævo IV, 302.—*dextera membrorum pars* IV, 293; ut fiat imago IV, 310.—*dextram cecidisse* III, 651.—*dextra lævaque sequuntur* IV, 277; *vigere* V, 1297.—*dextras manus* I, 318.—*dextera transmutans lævis* II, 488; *simulacra* IV, 314; *omnia lævis jungens* IV, 431.—*dextris manibus* II, 25.

DICERE : *dico quod* II, 870; *animum esse hominis partem* III, 94; *animum teneri* III, 137; *figuras mittier* IV, 56.—*dicunt esse gentes subactas* I, 466; *quod* I, 1052; *quam Graii ἀπὸνίαν* III, 101.—*dicant ex animo* III, 927.—*diximus quos supra* I, 735; *paullo ante* I, 794; *quos ante* I, 846; *quod paullo ante* I, 906, etc.—*dices quodcumque loqui* II, 983.—*dicet forte aliquis* II, 931.—*dicemus animas esse* III, 664.—*dicent corpore esse commixto* I, 862; *animas ire in corpora* III, 760.—*dicere quod possis* I, 431; *ignem res omnes esse* I, 691; *utrumque* I, 705; *momen mutatum* II, 220; *possis* II, 384; *nigrum* II, 768; *gigni sensus* II, 893; *multa de mixtura rerum* II, 978; *pergam* III, 423; *credas* III, 424; *non suppeditat* III, 731; *hoc tu tibi possis* III, 1037; *nemo est qui possit* IV, 128, 176; *contra sensus* IV, 485; *mitto* IV, 692; *causam* VI, 704; *omnes causas* VI, 707; *hoc habemus* VI, 712; *aggredior* VI, 980; *de re ipsa conor* VI, 771.—*dicitur bona valetudo* III, 1023; *qui aer* IV, 133.—*dicatur rebus origo* IV, 161; *una causa leti* VI, 708.—*dicta est genetrix* II, 600.—*dicij eventum* I, 471; *primordia queunt* I, 766; *qui po-*

terunt primordia? II, 916; mirabile II, 1035. — *dictum* superbo V, 1223. — *dicendum* prius *esse* videtur VI, 981.

DICTUM : *dictis* da leporem I, 29; diffidere I, 268, 334; corradere fidem I, 402; tu te præbere memento II, 65; sequantur III, 915; dabit fidem V, 105. — *dicta* percipe II, 730; IV, 881; aurea III, 12; cetera tu percipe III, 136; tacentes reddere IV, 462; colles iterabant referri IV, 581; vera IV, 915; dare V, 54. — *dictis* terroloquis victus I, 104; expandere I, 127; V, 55; quibus possim præpandere I, 144; comptum pertextere I, 419; rationem reddere II, 987; III, 179; IV, 129, 176; depellere III, 322; miracula jactant IV, 594; orare IV, expulerit cuncta V, 51; doceo V, 57; pervincere V, 100; doctis solatia expdiam V, 114; veridicis pectora purgavit VI, 24; inceptum pertextere VI, 42.

DICTÆUS : *Dictæos* Curetas II, 634.

DICTITARE : *dictitet* hic II, 658.

DIDERE : *didit* motus per artus III, 246. — *dididerunt* mortalibus fetus VI, 2. — *didere* concoctum artubus IV, 633. — *diditur* cibus in venas II, 1136; IV, 956; VI, 947; cibus in membra III, 703; per caulas palati IV, 623; voluptas in artus IV, 631; sol per terras V, 269; flammæ ardor V, 1092; sacer ignis per membra VI, 1166. — *diduntur* particulæ III, 707. — *diditus* ardor in venas III, 476; cibus in venas VI, 947. — *didita* simulacra IV, 241; per gentes solatia V, 20.

DIDUCERE : *diducit* nubes VI, 215. — *diducta* spatio locorum II,

316; solvant seorsum III, 288.

DIX omnia consumse debet I, 234; paulatim tribuit I, 323; tot præmia ademitt III, 912; nulla mœrorem demet III, 921; semen creavit IV, 1028; una dabit exitio V, 96; exitio dabat V, 998; per cœlum volvi videtur V, 1189. — *diei* species verna I, 10; lucida tela I, 148; II, 59; III, 92; VI, 40; longa ætas I, 558; luce correpta IV, 81; puncto IV, 201; radiatum insigne V, 699; ab regione media VI, 724; ad regionem mediam VI, 733. — *diem* nox secuta est II, 579; primigenum II, 1105; plangore quærebant V, 971; noctemque VI, 1159. — *die* natali privata III, 712. — *diebus* pariles noctes I, 1066. — *dies* atque noctes niti II, 12; III, 62; multos ex ordine IV, 974; permultos IV, 979; in, furor gli-scit IV, 1065; in, V, 484, 704, 1104, 1278, 1306, 1369; crescere V, 679; in privos V, 732. — *diebus* festis V, 1166.

DIFFERITAS tanta est IV, 638.

DIFFERRE : *differt* nubila I, 273; calor primordia vini VI, 235; longe favillam VI, 691. — *differre* inter se figuris II, 348; materiam finitis figuris II, 513; late favillam II, 675; primis figuris II, 685; intervalla II, 725; IV, 651; varias hominum naturas III, 315; non hilum III, 881; dubium certo IV, 478; debent figuræ IV, 658; harmoniæ videntur IV, 1244; hinnitus non videtur V, 1072; cœlum Britannis VI, 1105; quod in Ponto est cœlum VI, 1107. — *differri* a medio ignis I, 1087.

DIFFICILE est III, 362. — *difficile* esse I, 138, etc.

DIFFIDERE : *diffidebant* numero V, 1348. — *diffidere* dictis I, 268,

334; ne, etc. V, 978; clam debet V, 1156.

DIFFINDERE : *diffindens* terram VI, 584.

DIFFLUERE : *diffluit* natura animantium I, 1038. — *diffluat* altus acervus III, 198. — *diffluere* humorem III, 436.

DIFFUGERE : *diffugit* in auras III, 223; in multas voces. IV, 568. — *diffugiunt* animi terrores III, 16; boves Lucæ V, 1339. — *diffugiant* mœnia mundi I, 1096; partes animai III, 255; quo res III, 818; repente vina VI, 232. — *diffugiebat* genus omne serarum V, 1337. — *diffugient* ita I, 762. — *diffugere* fulmina I, 763; puncto tempore funum II, 457; caloris corpora III, 113; inde loci V, 438.

DIFFUNDERE sese per spatium IV, 202. — *diffunditur* cibus I, 354. — *diffundi* animam quoque III, 438. — *diffusus* æther in omnes partes V, 470. — *diffusa* animæ vis III, 582; pars vocum IV, 571. — *diffuso* lumine I, 9; III, 22. — *diffusæ* res rebus IV, 89. — *diffusa* corpora IV, 53.

DIFFUSILIS æther V, 468.

DIGITUS : *digitum* unum non altior IV, 415. — *digito* in, subtertenuatur I, 313; tundimus IV, 266; monstret præsentia V, 1031. — *digitos* livescere III, 527; agitat III, 653. — *digitis* mobilibus II, 413; canentum pulsata IV, 587; V, 1384.

DIGNARI : *dignatur* suspicere II, 1039. — *dignarier* numero divum V, 52.

DIGNUS : *dignam* dls vitam III, 323. — *dignum* pollenti pectore carmen V, 1. — *digna* tua vita carmina III, 421. — *digitissima* dicta III, 13,

DILABI : *dilapsa* virum monumenta V, 312.

DILANIARE : *dilaniata* anima III, 538.

DILUCERE : *diluxit* origo V, 176.

DILUERE : *diluta* absinthia IV, 224; VI, 930.

DILUVIARE omnia V, 388.

DILUVIUS : *diluviem* ad, revocatur V, 256; ad, revocare VI, 292.

DIMIDIUS : *dimidiæ* partis pars I, 618. — *dimidiam* partem I, 619. — *dimidia* ex parte V, 720.

DIMINUERE : *diminui* concedit natura I, 614.

DIMITTERE : *dimittit* vaporem III, 340; vaporis semina VI, 843.

— *dimittunt* corpore sensum II, 924; arbusta florem V, 670. — *dimittat* humor aquai VI, 878. — *dimittere* sol ignes V, 757; se nubes certant VI, 509. — *dimittens* rigoris corpora VI, 308. — *dimittitur* in cunctas partes IV, 227; VI, 933.

— *dimissus* in terras pluvius humor VI, 496. — *dimissa* anima III, 357.

DIMOVERE : *dimovet* salsas undas VI, 892. — *dimovit* terram VI, 870.

DIOMEDES : *Diomedis* equi V, 29.

DIRIGERE : *dirigit* qua restus VI, 824. — *directa* ursimus altum II, 198.

DIRIMERE : *dirimi* color non queat VI, 1074. — *diremta* morte I, 115.

DIRIPERE : *diripiebant* a tergo V, 1319.

DIRUS : *dira* cupido IV, 1043.

— *dira* cupedine IV, 1086. — *dira* pabula V, 942.

DISCEDERE : *discedit* in auras III, 401; fumus in auras III, 437; partes in ullas III, 640; humor in

omnia loca IV, 871. — *discedunt* in artus II, 712; mœnia mundi III, 17. — *discedas* IV, 915. — *discedant* ad semina rerum II, 833. — *discessit* in venas III, 476. — *discedere* I, 681; laticem III, 436; res quo possint III, 816; V, 361; satur possis III, 973; aventes canes IV, 1199.

DISCERE : *discunt* vitales motus III, 346. — *didicere* qui bene V, 83; VI, 57; dulces querelas V, 1383; genus servare numeris V, 1408. — *didicisse* vocabula prima V, 1041.

DISCERNERE hoc animi ratio debet IV, 385. — *discernit* verba IV, 557. — *discreta* tellus V, 1440; VI, 791.

DISCERNERE coloris membranam IV, 94. — *discerpitur* aurum II, 829.

DISCESSUS : *discessum* dederunt IV, 45.

DISCIDERE in multas partes III, 659. — *disciditur* in multas partes III, 669.

DISCIDIUM animæ fieri III, 348; corporis atque animai III, 851. — *discidium* parere I, 221; animai perferre III, 343, 580. — *discidio* res omnes redeunt I, 250; sine pernicali I, 453; nubis sonitus mittitur VI, 293. — *discidiis* crebris exercita corpora II, 119.

DISCINDERE : *discidit* nubem VI, 436. — *discissa* vis animai III, 639.

DISCLUDERE mundum V, 439; turres VI, 240. — *disclusis* ossibus III, 172.

DISCORDIA principiorum V, 441; tristis peperit V, 1304; sit rerum VI, 366; tanta creatur VI, 1047.

DISCORS : *discordia* inter se membra V, 892.

DISCREPARE : *discrepat* I, 583.

DISCREPITARE : *discrepitant* res positura II, 1018; res longe VI, 1104. — *discrepitans* inter se III, 804.

DISCRIMEN : *discrimen* in, agendum III, 726. — *discrimine* æquato V, 689; nullo V, 1313. — *discrimina* servant V, 922.

DISCUMBERE : *discubuere* ubi homines III, 925.

DISCUTERE : *discutit* umbras IV, 342; fulmine sedes VI, 418; aera plagis VI, 1002. — *discutiat* obvia plagis VI, 339; aera VI, 833. — *discutiant* terrorem animi I, 149; II, 60; III, 93; VI, 41. — *discutere* quæque II, 953; leti motum II, 959; corpus IV, 1000. — *discussis* erroribus IV, 998.

DISERTUS : *desertis* ex seminibus II, 988.

DISJECTARE transtra II, 554; debebunt II, 563. — *disjectatur* vis animi III, 500.

DISJECTUS major III, 941.

DISJICERE : *disjicietur* vis animai III, 639. — *disjecta* copia I, 1019; materies II, 939. — *disjectos* equos V, 404. — *disjunctis* partibus I, 652.

DISJungere : *disjunctum* inter se III, 804.

DISPANDERE : *dispandat* hiatum VI, 599. — *dispansæ* vestes in sole I, 307.

DISPAR rebus color II, 738.

DISPELLERE : *dispulsa* de cœtu corpora I, 1016.

DISPENDIUM : *dispendi* plus faciant II, 1127.

DISPERDERE : *disperditur* omnis color II, 831.

DISPERGERE : *dispergit* in cunctas partes II, 1135. — *dispergunt* nubes venti V, 255; animas VI,

840. — *dispergitur* humor I, 310; anima foras III, 538; ad minutas partes IV, 896. — *dispersa sunt* late II, 1126. — *dispersus* gruum clamor IV, 183, 912. — *dispersa* anima III, 543; vis VI, 889. — *dispersam* animam II, 951. — *dispersos* comites IV, 578; ignes V, 663. — *dispersis* membris III, 1001.

DISPERIRE : *disperit* cibus III, 704; serpens IV, 641; quidquid fulguris V, 285; inferior pars V, 289. — *dispereunt* prima lumina IV, 377. — *disperuisse* vestem V, 1421.

DISPERTIRE : *dispertitur* vis venti VI, 593. — *disperita* vis animai III, 638; anima III, 702. — *dispertitam* animæ naturam III, 588. — *disperita* herbarum genera I, 889.

DISPICERE : *dispezimus* in undas IV, 422 (v. l.) — *dispicere* oculus nequit rem III, 563.

DISPLODERE : *displosa* vesicula VI, 131. — *displosa* cœli templa VI, 285.

DISPONERE carmina III, 421; partes V, 440; causas V, 530. — *dispositum* est III, 788; V, 132. — *dispositum* videtur III, 796; V, 140. — *disposita* (*disposita*) studio dona I, 47; bene et eximie II, 643. — *dispositis* signis V, 694.

DISPOSITURA : *disposituras* in tales deveniunt I, 1026; in tales deciderunt V, 193.

DISSEPIRE : *dissæpit* aer colles I, 998. — *dissæpta* per saxea domorum VI, 952.

DISSENTIRE : *dissentit* IV, 768.

DISSERERE de cœli ratione I, 50; qua de re aggredior VI, 941.

DISSERERE : *dissita* animai vis est IV, 889. — *dissita sunt* per artus

III, 378. — *dissita* pars animæ III, 144.

DISSERPERE : *disserpunt* incussu tremores VI, 547.

DISSILIRE : *dissiliunt* saxa vapore I, 492; cetera longe II, 105. — *dissiliant* corpora cita I, 386; repente II, 86; quo V, 363. — *dissiluit* vox IV, 607. — *dissiluere* corpora I, 392. — *dissiluisse* mœnia mundi VI, 123.

DISSIMILIS natura I, 505; materiei ratio II, 667. — *dissimilem* propter naturam VI, 776, 996. — *dissimili* modo II, 432. — *dissimili* figura II, 380, 671, 922; figura perfecta II, 409; specie II, 664; summa II, 697; natura prædita esse VI, 983. — *dissimiles* nexus I, 246. — *dissimiles* formæ II, 686; inter se res II, 720; figuræ II, 785; formarum effigies IV, 103; extrinsecus animantes IV, 648; sedibus sedes V, 155. — *dissimiles* inter se colores II, 783. — *dissimiles* formas esse II, 781; propter formas IV, 680; V, 444; longe res IV, 789; tres species V, 95; voces ciere V, 1059; res voce notare V, 1089; res inter se pugnare VI, 730; inter se texturas VI, 776.

DISSITUS : vid. *Disserere*.

DISSOCIARE partes III, 810; V, 355.

DISSOLVERE : *dissolvit* ventus nubes VI, 216; fulmen æs VI, 352; sol glaciem VI, 964. — *dissolvunt* nodos VI, 356. — *dissolvat* in sua corpora I, 217; vis corpora I, 224; cavernas VI, 598. — *dissolvant* se III, 916. — *dissolvebat* singultus defessos VI, 1161. — *dissolvit* se vortex VI, 446. — *dissolvere* contextum I, 244; quæque II, 953; possit animam III, 601; plaga III, 819;

V, 364; causam IV, 501. — *dissolvens* ætas temporis I, 560. — *dissolvitur*, quod permanat III, 701; quod mutatur III, 756. — *dissolvuntur* in quatuor res I, 765; posituræ principiorum II, 947; anima atque animus III, 706; membra IV, 920; nubila solis calore VI, 514. — *dissolvantur* cetera I, 520; omnia III, 331. — *dissolvi* corpora plagis I, 529; primordia quæque I, 547; quidvis citius I, 557; omnia debent I, 1039; in corpora prima III, 439; animai naturam III, 456; animum III, 471; animi sensus III, 577; scilicet alios sensus III, 611; se conquereretur III, 612; cunctæ partes debent III, 758; res III, 816; V, 361; pleraque VI, 46.

DISSULTARE vicissim III, 396; primordia libera III, 568.

DISSUPARE : *dissupat* sese in corpus I, 351; sol ardorem II, 210; mors cœtum II, 1003; corpora vaporis IV, 874; scintillas VI, 163; ardoris semina VI, 181. — *disque supatis* partibus I, 652.

DISTANTIA formis intercurrat II, 373; formarum finita II, 225; tanta est IV, 638.

DISTARE : *distant* finita ratione II, 519. — *distet* a vero I, 759. — *distent* ut, nihil erit I, 621; semina II, 725; IV, 651; ab numine divino V, 123. — *distare* verba I, 826; principii II, 442; a speculo IV, 289; largiter videntur VI, 1111. — *distantia* formis II, 334; III, 32; IV, 27; semina formis II, 497; longe ossa II, 670.

DISTENDERE : *distentis* uberibus I, 260.

DISTERMINARE : *disterminat* leges II, 719.

DISTINERE : *distinet* oras V, 204; metas V, 689.

DISTINGUERE inane pleno I, 528. — *distinguens* olearum plaga V, 1373. — *distinctum* corpus inani I, 526. — *distincta* voce I, 913. — *distincta* vario lepore omnia V, 1375.

DISTRABERE : *distrahitur* res in partes II, 827. — *distractu'st* (*distractus est*) color filatim II, 831. — *distractus* in auras IV, 695. — *distracta* per artus III, 491; veneno vis animi III, 500; anima III, 506; animi natura IV, 32; vis animæ IV, 917; pars animæ IV, 947; natura VI, 599. — *distractam* in corpore naturam III, 589; in corpore animam III, 800; vestem V, 1420. — *distractor* animai conjectus IV, 962.

DISTRIBUERE : *distribuisse* nomina V, 1040. — *distribuuntur* sua cuique II, 1113.

DISTRINGERE : *districta* rabies canum V, 1064.

DISTURBARE : *disturbet* suas ædes II, 1102. — *disturbent* mœnia mundi V, 120. — *disturbât* (*disturbavit*) urbes VI, 587. — *disturbare* domos VI, 241. — *disturbans* temporis ætas I, 560.

DITARE : *ditantes* stipe II, 628.

DITRASCERE partu IV, 1249; præda V, 1248.

DIU : sub *diu* IV, 212.

DIU conquisita III, 420; esse possimus III, 1102; minus non erit III, 1105.

DIUS : *dia* voluptas II, 172; sub *diu* clade VI, 642. — *dias* in luminis oras I, 23. — *dia* otia V, 1386.

DIUTURNUS : *diuturnum* lumen IV, 458. — *diuturna* luce VI, 849.

DIVA : *divæ* numine II, 624. — *divam* prædicere II, 641. — *diva*,

te significant I, 12; da dictis, *diva*, leporem I, 29; incluta I, 39.

DIVELLERE manibus I, 202. — *divelli* sine pernicie III, 327. — *divulsa* nube VI, 203. — *divulsa* mœnia mundi VI, 122.

DIVERBERARE : *diverberat* aërias undas II, 151. — *diverberet* ictu I, 223.

DIVERTERE : *diverso* numine IV, 180; de latere VI, 118. — *diversi* æstus II, 563; errare videntur III, 106; canes IV, 1200. — *diversas* in partes V, 646. — *diversa* corpora I, 422, 429; primordia rerum II, 85. — *diversa* quæ quatuor VI, 1109. — *diversis* ventis V, 645; inter se æstibus V, 648. — *diversus* quid? III, 803.

DIVES : *diti* de pectore I, 414. — *divitiis* sectam sequuntur V, 1114.

DIVIDERE : *dividit* mare undis I, 721; ab se initum motus III, 272; se non hilum III, 894; se vox in aures IV, 568; sol orbem in partes V, 683. — *divisere* agros V, 1109. — *dividere* tempora cœli I, 1066; membra V, 440. — *dividitur* vox IV, 605. — *divisa est* anima III, 667; cuique potestas IV, 491. — *divisa* vis III, 499; tellus V, 1440. — *divisis* partibus cœli VI, 86. — *divisor* inter se conjectus animæ IV, 962.

DIVINITUS se insinuet I, 117; nullam rem gigni I, 151; multa invenientes I, 737; creatam esse II, 180; sit IV, 1274; de divis dicta dare V, 53; paratam esse V, 199; donata salute V, 1214.

DIVINUS : *divina* voluptas III, 28. — *divini* pectoris I, 732. — *divinæ* matris imago II, 610; formæ nuntia VI, 77. — *divino* numine I, 155; VI, 57, 91; corpore

V, 117; ab numine V, 123; sensu prædita V, 145. — *divina* mente III, 15. — *divina* numina IV, 1229; reperta V, 13; VI, 7.

DIVITIÆ I, 456; grandes V, 1117. — *divitiis* conduplicant III, 70. — *divitiis* pollentes VI, 12.

DIVUS : *divi* quatiunt templa VI, 387. — *divam* voluptas I, 1; VI, 94; natura I, 57; II, 646; sine opera I, 159; corpora sancta I, 1014; numina sancta II, 434; numen III, 18; IV, 1235; metus inanis III, 995; lucos sollicitant IV, 1005; numero dignari V, 52; metus V, 74; sancta fana V, 76; ratione volvi V, 82; opus laudare V, 159; genus V, 1155; facies videbant V, 1168; formidine V, 1217; timore perculsi V, 1222; pacem adit V, 1228; vires relinquunt V, 1238; formidine humiles VI, 52; indicia perquirere VI, 382; religio VI, 1275. — *divis* Manibus III, 52; tradere V, 1186; talia facta tribuit V, 1193. — *divis* ab, loca deserta IV, 593; de immortalibus dicta dare V, 54; Manibus mactata VI, 760.

DIVULGARE : *divulgata* gloria VI, 8.

DOCERE : *doceo* quod magnis de rebus I, 930; IV, 6; rationes dictis V, 57. — *docet* manifesta res I, 892; II, 556; III, 690; VI, 139, 249; vis varias esse figuras II, 589; hæc ratio III, 163; speculi figura IV, 518. — *docemus* quæ semina esse I, 502. — *docui* I, 266, 540; supra I, 544; quoniam I, 950, etc. — *docuit* quod nos res ipsa III, 356; superare III, 1044; coquere cibum V, 1102; navigia V, 1452. — *docuerunt* vulnera sufferre V, 1302. — *docuere* creare magistratum V, 1142; infare cecitas V, 1382. — *docebo*

quod esse II, 748. — *docere* ratione V, 734. — *docens* animam esse mortalem III, 424. — *docentes* poetæ II, 603. — *doctus* equæ pullus III, 763; sibi quisque vivere V, 959. — *docti* poetæ II, 601. — *docta* simulacra IV, 794. — *doctis* dictis II, 987; V, 114.

DOCTOR : *doctoribus* armatis V, 1310 (v. l.)

DOCTRINA Babylonica V, 726. — *doctrina* sapientum edita templa II, 8; politos III, 308. — *doctrinarum* repertores III, 1049.

DOCUMENTUM mortalibus VI, 392.

DOLARE materiem V, 1266.

DOLERE : *dolet* pes III, 111. — *dolere*, se lacerari III, 900.

DOLIUM : *dolia* curta IV, 1023.

DOLOR corpore absit II, 18; est II, 963; potest penetrare III, 253; fabricator leti III, 473; consequitur IV, 867; quum est V, 1060; acer arripit VI, 660; præsens exsuperabat VI, 1276. — *doloris* corpora II, 467. — *dolorem* demant II, 21; sentire III, 646; æternum perferre III, 1003; oculis gignant IV, 332; acrem præbent IV, 717; servare IV, 1063; faciunt IV, 1075; morbi accepit VI, 648. — *dolore* privata I, 66; II, 649; nullo tentari II, 967; in nullo sit caput III, 112; tentant III, 148; afficiuntur III, 494; icta III, 663. — *dolores* capitis VI, 785. — *doloribus* ægris privatus III, 918; gemitus edunt IV, 1012.

DOLUS sequitur III, 742; tutatus est V, 856, 861. — *dolum* vitare II, 558.

DOMARE plagis II, 1144; victos V, 1049. — *domitos esse* domi V, 1333.

DOMINARI : *dominatur* anima III, 282; animi natura in corpore

III, 709. — *dominantur* fulmina in ædibus VI, 224. — *dominari* consilium III, 139. — *dominantem* motum II, 977. — *dominantior* ad vitam III, 398; vis est VI, 238. — *dominatus* ignis VI, 89, 385. — *dominata* per agros VI, 643.

DOMINUS : *dominos* acres adsciunt V, 88; VI, 63. — *dominis* superbis II, 1091.

DOMUS argento fulget II, 27; cæli II, 1110; ætatis spatio fessa III, 775; accipiet III, 907; cæli concutitur VI, 358; fervida membra VI, 805. — *domi* esse pertæsum est III, 1074. — *domu* (*domui*) consueta IV, 999. — *domo* ejecti V, 982; a, procul VI, 1103. — *domorum* clusa I, 355; sæpta transit I, 490; VI, 228; per opaca II, 114; ad tecta subsiliunt II, 191; tecta accendunt VI, 223; quæ sunt exstructa VI, 561; per sæpta insinuare VI, 860; per dissæpta VI, 952. — *domos* avium I, 19; disturbare VI, 241.

DONARE : *donant* augmine II, 72. — *donavit* vapores V, 1094. — *donarat* patrio nomine I, 95. — *donata* æterna salute V, 1214.

DONEC vel *donicum* II, 1130, etc.

DONUM pectore placabat V, 936. — *donæ* pleraque II, 680. — *donæ* mea relinquo I, 47. — *donis* altaria adolent IV, 1233; altaria fumant VI, 753.

Δορυς (*caprea*) IV, 1157.

DUBITARE : *dubitas* quid II, 52; III, 602, etc. — *dubitatur* cur facere VI, 407. — *dubitemus* quem, etc. II, 201. — *dubitant* non transire IV, 189. — *dubitabat* frigus succedere VI, 1191. — *dubitavi* auras perire V, 250. — *dubitabis* obire III, 1058. — *dubitare* non sinet I, 333.

DUBIUS : *dubium* haud est IV,

535; non est IV, 921, etc. — *dubium* certo differre IV, 478. — *dubiam* mentem V, 1210. — *dubio* in fluctu VI, 556. — *dubio* procul I, 812; II, 262, etc.; in, fuere III, 848; in, est III, 1098. — *dubiæ* urbes minantur V, 1236. — *dubiis* ab, apertas res secernere IV, 469. — *dubiis* in periculis III, 55, 1089.

DUCCERE: *ducit* voluntas II, 258; res fidem II, 479, 523; permissa canum vis IV, 684; nidor IV, 687. — *ducimus* auras VI, 1128. — *ducunt* ipsa manu II, 869; vitam II, 997. — *ducat* sensus contra III, 363. — *ducere* flammæ tractus II, 207; umbram IV, 140; multimodis voces V, 1405; ferrum VI, 908; animas VI, 765; de latebris VI, 767. — *ducendo* vitam III, 1100. — *ducitur* aer VI, 939; diu sonus VI, 120. — *ducuntur* aliqua ratione IV, 595; mellis odore IV, 681. — *ductum* est unde nomen IV, 1054. — *duci* in mucronum fastigia V, 1264. — *ductum* de corpore IV, 1052. — *ducta* multa millia V, 997.

DUCTOR: *ductores* Danaum I, 87. — *ductoribus* cum armatis V, 1310.

DUCTUS: *ductu* æquali IV, 427.

DUELLICUS: *duellica* equorum proles II, 661.

DULCEDO: *dulcedinis* almæ fructum II, 971; gutta IV, 1055. — *dulcedine* tacita tangens III, 909; majore fructum V, 1409; ab nimia aquarum VI, 1265.

DULCIS humor II, 474. — *dulce* nomen IV, 1058. — *dulcis* agelli cultum V, 1366. — *dulcis* aquaifons VI, 891. — *dulcem* vitam II, 997. — *dulci* liquore I, 937; IV, 13; labore II, 730; III, 420; partu IV, 1249. — *dulci* ab vita III, 66.

— *dulci* melle contingere I, 946; IV, 22; agmine V, 272; VI, 638; lacte V, 812. — *dulces* nati III, 908; cachinni V, 1396, 1402. — *dulcia* solatia V, 21; lumina vitæ V, 987. — *dulces* fetus II, 1160. — *dulces* guttas I, 885; querelas IV, 586; V, 1383; undas VI, 895. — *dulcia* solatia vitæ VI, 4. — *dulcibus* a natis IV, 1230. — *dulcibus* pomis V, 1376. — *dulcius* nihil est II, 7.

DUO: *duo* nulla sint II, 693. — *duabus* rebus IV, 897. — *duobus* causa conjuncta est III, 578.

DUPLEX: *duplex* natura I, 504. — *duplici* aere IV, 275. — *duplici* natura V, 877; ratione VI, 279. — *duplici* semine IV, 1225. — *duplices* facies IV, 453. — *duplices* oculos VI, 1145.

DUPPLICARE: *duplicatur* mobilitas VI, 337.

DUPLICITER se dimittere certant VI, 510.

DURAMEN aquarum VI, 530.

DURARE: *durarent* membra V, 1359. — *durabit* quid in oppressu? I, 851. — *durare* post mortem III, 339; corpus anima cassum III, 561; per omnem ævum III, 604; quidquid creatum III, 619; extra corpus III, 798; per omnem ætatem III, 812; V, 357; contra IV, 719; in fœdere V, 58; per magnum ævum V, 62; in aqua V, 44. — *durata* videntur II, 444; coria VI, 970.

DURATEUS equus I, 177.

DURITER procedere V, 1401.

DURITIES: *duritiem* saxi IV, 269.

DURUS: *dura* tellus V, 924; pellicis VI, 1194. — *duri* ferri robora II, 449. — *durum* laborem III, 461, 1012; V, 1271, 1358. — *duro* pede V, 1401. — *duros* dentes V,

1063. — *dura* frigora V, 816. — *durior* causa III, 484. — *durius* genus humanum V, 924. — *durissima* quæ sint II, 86.

Dux primus I, 639. — *dux* vitæ Voluptas II, 172. — *duce* te, Caliope VI, 95.

E.

E terra spectare II, 2; corpore vivo II, 703. — *e* quibus rebus IV, 31. — *e* lævo sit dexter IV, 302. — *e* fornacibus VI, 148.

EBRIUS urgueris curis III, 1064.

EBURNUS : *eburno* vallo II, 539.

ECQUÆ V, 1208, 1212.

EDERE : *edit* equus fremitum V, 1076. — *edunt* cœpisse creari II, 613; magnis motibus IV, 1008; gemitus doloribus IV, 1012. — *edant* indicium II, 557; in luminis oras II, 618. — *edam* versibus IV, 181, 910. — *edere* pugnas II, 118; IV, 1007; sensus II, 443; tactus II, 816; vitales motus III, 559; variantes formas V, 721; vitam VI, 1257. — *edens* versibus exponit I, 122. — *editus est* aer II, 123. — *edita* pars est femorum IV, 439. — *edita* super luna V, 707. — *edita* doctrina templa II, 8. — *edita* vix tussi sputa VI, 1188. — *edita* altis magis V, 1131; magis cacumina VI, 460; magis ad cœlum VI, 562.

EDERE : *edendi* amorem IV, 870.

EDUCERE : *educta* simulacra IV, 307.

EFFARI : *effabor* V, 105.

EFFERRE : *effert* in luminis oras I, 180; in lumina solis II, 654. — *extulerit* se ignis VI, 80, 385. — *efferre* laborem I, 142.

EFFERUS : *effera* proles II, 605.

EFFRAVERE vermes II, 928.

EFFERVESCERE : *effervescit* mens in ira III, 296. — *effervescere* in rebus agendis V, 1334.

EFFETUS : *effeta* tellus II, 1151.

EFFICERE : *efficit* ut propagent I, 21. — *efficit* ut mutant colores II, 1004; imago, ut videamus IV, 246; cibus eadem, quæ aer IV, 957; opus VI, 756. — *efficiunt* ignes I, 687; motus II, 713; maris nitorem II, 777; odorem III, 228; quantas clades V, 49; animos humiles VI, 52. — *efficiat* quo minus veniat I, 976. — *efficerent* quæ mare, etc. V, 455. — *effice* ut, etc. I, 30. — *efficere* multa et mira V, 1181; vas vitium VI, 17; quod non posse videtur VI, 236. — *efficitur* variis figuris una figura II, 779.

EFFIGIA : *effigias* mittit ab rebus IV, 46; tenues mittere IV, 83.

EFFIGIES : *effigies* tenues IV, 104.

EFFLARE : *efflet* flamma foras VI, 682. — *effluit* sol ignes V, 651. — *efflare* colorem II, 832; flammæ foras VI, 700.

EFFLUERE : *effluit* manibus opus VI, 796. — *effluit* ambrosia VI, 972. — *effluere* imbres VI, 512.

EFFRINGERE claustra I, 71 (p. l.).

EFFUGERE : *effugiunt* animo II, 44. — *effugiat* mortem I, 852. — *effugaret* incursum III, 750. — *effugere* genus materialia II, 305; haud potis est III, 1082; Acheronte IV, 42; errorem IV, 825; amorem IV, 1146.

EFFUGIUM quos servarat V, 992. — *effugium* præcludit I, 974; fugæ copia prolatet I, 982; præcludere III, 523.

EFFUNDERE lacrymas I, 92, 126. — *effusum* corpus III, 114.

EFFUTIRE : *effutiat* multa V, 908.

EGERE : *egebat* nomine III, 135.

— *egeret semine* I, 161. — *egere* quidquam rationis III, 45; splendore V, 291. — *egentem* rationis IV, 503.

EGESTAS patrii sermonis I, 832; III, 261; acris III, 65; lucis, Tartarus III, 1024; rationis V, 1210. — *egestatem* propter linguæ I, 140.

EGREDI : *egrediens* II, 437.

EGREGIE multis partibus I, 736; mobilis III, 205.

EGREGIUS : *egregias* facies V, 1169. — *egregiis* coloribus V, 739.

EICERE : *eicit* animam foras II, 951; radicitus III, 890; sulcum mulier IV, 1268; se alte faucibus VI, 690. — *eicere* id IV, 1043.

EJECTUS animai IV, 961.

EJICERE : *ejecta* foras vis animai IV, 918. — *ejectum* semen IV, 1038. — *ejectam* foras animam IV, 924. — *ejecti* domo V, 982. — *ejecta* extra corpus primordia III, 570; Etesia flabra VI, 733. — *ejectis* extra vitalibus auris III, 576.

ELABI : *elapsa est* vita III, 971. — *elapsa* corpora V, 490.

ELEMENTUM : *elementa* tantum queunt I, 827; animai III, 375; vapore conveniunt V, 598; sunt reperta V, 1444; vaporis VI, 312. — *elementis* exitus exstat VI, 494; quæ sint reddita VI, 534. — *elementa* rationis inire I, 82; verbis communia I, 198; multa communia I, 824; II, 689; ad prima IV, 942. — *elementis* paullo mutatis I, 912; majoribus II, 393; levibus constare II, 411; ex acutis II, 463; ex aliis constare II, 691, 981; ex parvis III, 245; multo minoribus V, 457; e levibus est fulmen VI, 330, 354; e primoribus VI, 1008; ex VI, 1011.

ELEPHANTUS : *elephantos* anguimans II, 538. — *elephantis* cum validis V, 1227.

ELYPHAS morbus VI, 1113.

ELICERE : *eliciuntur* ab imo pectore III, 58; semina vocis III, 496. — *eliciatur* pars animai IV, 946.

ELIDERE : *eliditur* imago IV, 297. — *elisa* bis imago IV, 316. — *elisam* figuram IV, 300.

ELUCERE : *elucet* natura profundum II, 1051.

ELUERE mare undis VI, 1076.

EMANARE : *emanavit* ex imo III, 582. — *emanante* anima III, 584.

EMERGERE : *emergant* foras II, 20. — *emergere* ad summas opes II, 13; III, 63; ad ortus V, 697.

EMICARE : *emicat* sanguis II, 195; IV, 1046; ardor flammai V, 1098.

EMINERE : *emineat* ne quid I, 780; aliis aliud magis III, 285.

EMINUS ardescunt VI, 905.

EMISSION : *emissum* res nulla moratur IV, 206.

EMITTERE : *emittimus* voces IV, 550. — *emittebat* animam VI, 1233 (v. l.) — *emittere* manifesta IV, 505; sonitus linguæ V, 1043; voces V, 1087. — *emittitur* ex alto sonitus IV, 696; vox una IV, 797.

EMOLUMENTUM : *emolumenti* quid largiri queat V, 167.

EMOVERE : *emotæ* e cælo tempestates VI, 958.

EMPEDOCLES Agragantinus I, 717.

ENARE : *enaret* in aeris auras III, 590.

ENASCI : *enascitur* inde I, 171.

ENIM initio orationis VI, 1276; post vocabula duo vel plura positum I, 681; II, 1147; III 236, etc.

ENNIUS cecinit I, 118; exponit versibus I, 122.

ENSIS ferreus processit V, 1292.
 ENUMERARE copiam II, 1071.
 EPICURUS ipse obit III, 1055.
 EPOTARE : *epotis* humoribus V, 385.

EPULÆ : *epulis* nocturnis lumina suppeditentur II, 26.

EQUA : *equæ* pullus III, 763. — *equæ* subsidere possent IV, 1194. — *equas* inter, sævit V, 1073.

EQUUS : *equites circumvolitant* II, 329; non poterant V, 1315. — *equitum* ruinas dabant V, 1328.

EQUUS durateus I, 478; acer in flumine obhæsit IV, 421; impiger floret V, 382; florenti ætate juveneus V, 1073. — *equi* fortis vis III, 8, 763; stantis IV, 423; imago IV, 744; in costas conscendere V, 1296. — *equum* vires deficiunt V, 884. — *equi* naribus ignem spirantes V, 29. — *equorum* vim prorumpere II, 264; duellica proles II, 660; solis rapax vis V, 398; ex veterino semine V, 888; pectora mulcere V, 1315; latera ac ventres hauribant V, 1323. — *equum* (*equorum*) fortis vis VI, 550. — *equos* inter, rotas lævam abstraxe III, 650; fortes sudare IV, 988; disiectos V, 404. — *equis* contempsit murmura ponti III, 1045; deturbavit V, 402.

ERGO (ἔτι) : formidinis V, 1245.

ERIGERE jubar alte IV, 605; caput V, 1207. — *erecta* pedibus jumenta V, 1330.

ERIPERE : *eripiet* nox tibi iter I, 1109. — *eripitur* persona III, 58. — *erapta* ex oculis res I, 219.

ERRARE : *erras* procul avius II, 740. — *errat*, si quis putat I, 394; avius animus III, 464; non longiter ab leto III, 676. — *errant* longe ab sensiferis motibus III, 937;

sæpe canes IV, 707. — *errare* mihi videtur I, 846; passim videre II, 10; diversi videntur III, 106. — *errantem* non sinet dubitare I, 333. — *errantes* incerti IV, 1100; feruntur VI, 67. — *errabundus* odor IV, 694.

ERROR vanus I, 1067; a principiis est II, 131. — *errorem* effugere IV, 825. — *errore* vagaris III, 1065. — *erroribus* discussis IV, 998; incertis fluctuat IV, 1073.

ERUCTARE : *eructans* Tartarus III, 1025.

ERUERE : *eruit* in luminis oras V, 1388.

ERUMPERE : *erupit* se collecta cupido IV, 1111. — *erumpere* cælo I, 163; flumen V, 597; plano campo V, 950; per aquam VI, 889; per fontem VI, 896. — *erumpens* per foramina V, 459. — *erumpitur* vis foras VI, 583. — *eruptos* faucibus ignes I, 725.

Ἐρμῆϊον ἱερὸν IV, 1162.

ESSE : *est* coercens III, 397; nihil ad nos III, 857; ut VI, 1198. — *est*, quum VI, 295. — *est* uti III, 293. — *est* quare V, 714. — *sit* quid III, 355. — *sint* morbo mortique VI, 1094. — *erat* non mirarier V, 977. — *fuit* sic, ut facerent V, 1340. — *fuerit* quam nil ad nos III, 986. — *escit* quid? (*erit*) I, 620. — *erit* haud, ut possit III, 715. — *erunt* ad augmen VI, 615. — *esse* minus ad nos III, 939; eorum IV, 99. — *futurum est* cui ægre III, 874. — *futuri* temporis III, 987.

ESTUS : *estu* amarius VI, 973.

ETESÆ esse feruntur VI, 717.

ETESIUS : *etesia* Aquilonum flabra V, 741; VI, 731.

ETIAM atque etiam I, 295; quoque III, 293; V, 518, 603.

EVANESCERE : *evanuit* flos Bacchi III, 222. — *evanescere* paul-

latim II, 828; V, 536; vires V, 624.

EVELLERE odorem III, 328. — *evelli* radicibus III, 311.

EVENTUM dici poterit I, 471. — *eventa* videbis I, 451; vocare I, 459; hæc fuerunt I, 468; corporis I, 482.

EVERTERE pietatem III, 84; ab imo summa V, 164.

EVIUS EVAN V, 742.

EVOLARE : *evolat* ignis VI, 314.

EVOLVERE : *evolvens* nunc age I, 953. — *evolvens* arbusta VI, 141.

EVOMERE : *evomat* ignes I, 725.

Ex æquo I, 854; supero II, 241; animi voluntate II, 270; animi terrore III, 158; infinito tempore II, 575; ineunte ævo II, 743; animo miser III, 110; animo dicere III, 927; animo facere IV, 1191; ordine V, 419; alio alius V, 827; transverso VI, 1017, etc.

EXÆQUARE : *exæquat* cælo I, 80; lucibus umbras V, 687. — *exæquata* sunt certamina V, 1295.

EXÆSTUARE : *exæstuat* res II, 1137; tellus æstus VI, 817.

EXAGITARE : *exagitata* vis VI, 583.

EXAMEN : *examina* pullorum V, 1363.

EXANIMARE : *exanimat* indignos II, 1104. — *exanimare* homines VI, 243. — *exanimata* corpora VI, 1255.

EXANIMUS : *exanimus* corpus VI, 706. — *exanimus* corpore I, 774; III, 714. — *exanimis* pueris VI, 1255. — *exanimis* corporibus VI, 1272.

EXAUDIRE : *exaudit* voces III, 468. — *exaudiri* verba IV, 557.

EXAUGERE : *exaugeat* ictum V, 612.

EXCELLERE omnibus rebus I, 28; bona natorum fama VI, 13.

EXCIDERE : *exciderit* rerum retinentia III, 675.

EXCIERE : *excierunt* horrificæ IV, 41. — *excierat* (v. l.) VI, 48. — *excita* vis morbi VI, 667.

EXCIPERE : *excipit* plagæ genus II, 810; terram V, 833; res ictum VI, 313. — *excipere* omnia debet V, 827.

EXCIRE : *excitant* fluentia V, 947. — *excitur* pedibus sonitus II, 327. — *excita* semina IV, 1211.

EXCITARE : *excitat* mare VI, 442. — *excitet* ignem VI, 309.

EXCLUDERE : *exclusus* amator IV, 1173. — *exclusæ* volucres V, 800.

EXCOQUERE : *excoquit* sol terram VI, 963.

EXCRUIARE : *excruciabat* frigus V, 1425. — *excrucientur* in vinclis IV, 1198.

EXCUTERE : *excussit* ignem VI, 689. — *excussere* semina ignis VI, 161.

EXEDERE : *exederat* sylvas V, 1252.

EXEMPLARE : *exemplare* dare II, 123.

EXEMPLUM gignendis rebus V, 182. — *exempla* videmus II, 541.

EXERCERE : *exercent* vitam V, 1423. — *exercens* telum II, 1103. — *exercita* motu sunt IV, 863. — *exercita* vestis IV, 1124. — *exercita* corpora motu II, 96; conciliis II, 119.

EXESOR mœrorum IV, 221; VI, 927.

EXESSE : *exest* angor III, 1006.

EXHALARE : *exhalat* odores II, 417; nebulam V, 254. — *exhalant* lacus nebulam V, 464. — *exhalant* quid mali VI, 812. — *exhalare* vapore III, 433. — *exhalantur* multa IV, 865.

EXHAURIRE : *exhausit* civibus urbem VI, 1139.

EXHORTAS VI, 48.

EXIGERE : *exigunt* ævum IV, 1231.

EXIGUUS tactus I, 436. — *exiguam* temporis partem III, 400. — *exiguum* tempus I, 1015; *clinamen* II, 292. — *exigua* parte V, 591. — *exiguus* modis VI, 454. — *exiguus* intervallis II, 200.

EXIMERE : *eximit* id mors III, 876. — *exemtum* rebus inane I, 661. — *exemta* fine I, 975. — *exemto* rebus inani I, 743. — *exemto* sole VI, 265. — *exemtis* finibus I, 1006; oculis III, 369.

EXIMIE disposta II, 644.

EXIMIUS : *eximia* veste IV, 1227. — *eximiis* furit ignibus II, 594; locis munita II, 608.

EXIRE : *exit* quidque I, 171; suis finibus I, 671, 792; II, 753; III, 518; motus ad sensus nostros II, 137; ille ex ædibus III, 1073; regionibus IV, 515; semen suis ædibus IV, 1038; luna V, 769; e contemptibus V, 831, 1277. — *exibant* dentis adactus V, 1329; sylvis VI, 1220. — *exiret* acrem odorem VI, 1216. — *exierit* sonus regionibus VI, 120. — *exierat* profluvium sanguinis VI, 1205. — *exire* incolumes III, 695; membris III, 773; qua contendunt IV, 92; captum retibus IV, 1144; in auras VI, 887. — *exisse* animæ naturam III, 588; amnes per terras V, 342; de salsis lacunis V, 792.

EXITIALIS : *exitiale* tempus VI, 566. — *exitiales* motus VI, 570.

EXITIUM celeratur V, 302. — *exitio* dabit V, 96; una dies dabit V, 998; hoc erat VI, 1228. — *exitium* patitur I, 225; cœli V, 99; terrarum V, 345. — *exitio* ab, re-

frenat I, 850; multorum perdocti III, 474; ab, reprehendere VI, 569.

EXITUS felix daretur I, 101; qui instet III, 1099; patet IV, 399; liber datur IV, 722; elementis exstat VI, 494; animai disturbat VI, 586; animis fit liber VI, 728.

EXORDIUM : *exordia* cunctarum rerum II, 333; III, 31; IV, 26, 113; magnarum rerum II, 1062; V, 431; solis V, 472; prima causarum V, 676. — *exordia* sumet I, 150; prima animai III, 381; cepit V, 332.

EXORTI (*nonnulla tempora ab antiqua forma EXORI*) : *exoritur* in luminis oras I, 24; vetere motu II, 252. — *exoriuntur* quæ terris I, 870. — *exoriatur* membris V, 1168. — *exoreretur* aliud præstantius II, 507. — *exorerentur* res subito I, 181. — *exorta est* injuria V, 1152. — *exoritur* candida II, 792. — *exoriens* ab media regione diei VI, 724. — *exoriente* ab nitore IV, 540. — *exortus* sol III, 1057. — *exorta* scintilla ignis IV, 607. — *exortum* genus animantium I, 5. — *exortam* speciem I, 125. — *exorta* repente terra I, 188. — *exorta* revisunt obitus IV, 394.

EXOS : *exos* cōpia III, 721.

EXOSSARE : *exossato* pectore IV, 1267.

EXPANDERE dictis I, 127.

EXPEDIRE : *expediamus* paucis versibus I, 500. — *expediam* II, 65; ut videamus IV, 636; solatia dictis V, 114. — *expedimus* de motibus II, 183.

EXPELLERE : *expulerit* ex animo V, 51. — *expellitur* ævo III, 359.

EXPERGEFACERE : *expergefactum* caput V, 1207. — *expergefacti* canes IV, 996. — *expergefacta* digitis mele II, 413.

EXPURGARE : *expurgatus* non extat III, 942.

EXPERIENTIA mentis V, 1451.

EXPERI : *experire* II, 441. — *experti sunt* mittere V, 1308. — *expertus eris* omnimodis II, 489. — *experiendo* motus I, 1025; V, 429.

EXPERTA : *expers* natura II, 1092; natura est nominis III, 243, 280; natura funeris III, 712. — *expertia* plagarum III, 813; V, 358. — *expertes* opis V, 996; VI, 1241. — *expertes* originis animas III, 687. — *expertia* somno VI, 1180.

EXPLERE : *explent* naturam corporis I, 607. — *explere* bonis rebus III, 1017. — *explentes* summam II, 518. — *expletur* laticum cupido IV, 1089; jejuna cupido IV, 877. — *explemur* fructibus III, 1020. — *expleri* vas non potestur III, 1023. — *explerier* vas posset VI, 21. — *expletis* viis IV, 533. — *expletis* naribus VI, 1202.

EXPLICARE : *explicat* in flammam II, 882.

EXPLODERE : *exploidentibus* alia noctem IV, 712.

EXPOLIRE : *expoliuntur* artes V, 333.

EXPONERE : *exponit* versibus I, 122; nobis speculum III, 988. — *exponunt* carmina I, 733; a medio differri I, 1086. — *exposuit* quid foret VI, 26. — *exponere* rem verbis I, 833; carmine rationem I, 945; IV, 21; cæcas causas III, 317; verbis causam III, 964; res plane IV, 780; naturam rerum IV, 971.

EXPRIMERE : *exprimimus* voces IV, 550; mandando cibum IV, 620; quod IV, 622. — *exprimat* esse imago IV, 300; calorem VI, 849; in fontem VI, 868. — *expressit* nomina V, 1028; semina

vaporis VI, 275. — *expressere* corpora V, 454. — *exprimitur* gemitus III, 494; ignis V, 1097; vis VI, 328. — *expressus* sudor V, 488. — *expressa* sursum feruntur IV, 478. — *expressa* per vim semina VI, 181; semina ignis VI, 212.

EXPROMERE sensus II, 887.

EXPUGNARE : *expugnant* reges IV, 1010. — *expugnata* mœnia mundi II, 1146.

EXSANGUIS copia III, 721. — *exsanguis* corpore III, 595.

EXSICCARE vestes VI, 619.

EXSILIUM : *exsilit* lumen VI, 162, — *exsiliant* foras II, 200.

EXSISTERE : *existit* natura non sincera III, 531; color archi VI, 526; sacer ignis VI, 661. — *existunt* in lucem II, 796; corpore materno IV, 1224; animalia terria V, 795. — *existat* præposterus ordo III, 621. — *existierint* tellure V, 71. — *existere* sine principis I, 199; species hominum II, 702; vermes II, 871; pallorem III, 155; tremulum motum III, 302; similes avorum IV, 1214; sponte in auras V, 213.

EXSOLVERE : *exsolvit* glaciem VI, 879. — *exsolvere* nexus I, 221; animos nodis I, 931; IV, 7; animi ratione II, 381; sese e nervis III, 696. — *exsolvatur* ex nervis I, 811.

EXSPECTARE membra III, 779.

EXSPERGERE : *exspergi* vis animai III, 827; mœnia mundi V, 372.

EXSPIRARE : *expirant* vermes III, 720; acrem odorem IV, 123. — *expiret* odores VI, 811; æstus foras VI, 818. — *expirent* per fauces VI, 641. — *expirare* foras VI, 887. — *expirans* sanguinis flumen II, 354.

EXSPUNGE ex animo II, 1041.

EXTARE : *extat* corporis offi-

cium I, 337; non plenum corpus I, 526; sancitum I, 588; extremum cacumen I, 602; libera voluntas II, 256; procursus II, 455; corporibus copia III, 195; mobilis III, 244; non quisquam expergitus III, 942; securius somno III, 990; mobilis aer IV, 894; gravissimus sopor IV, 957; elementis exitus VI, 494; in nubibus aqua VI, 500. — *exstant* oculi III, 97; multæ vis (*vires*) III, 266. — *exstet* nihil I, 1102; immani projectu III, 1000; omne visceris genus V, 901; quæ ratio VI, 535. — *exstent* partibus prædita I, 626; mundi partes V, 478; cornua V, 1033; exstructa VI, 188. — *exstantes* de gurgite montes IV, 398.

EXTINGUERE : *extinctum* lumen VI, 792. — *extincti* gloria VI, 7. — *extinctum* linum VI, 902.

EXTRUERE : *exstructa* sursum nubila VI, 188; domorum VI, 561. — *exstructas* ningues VI, 965. — *exstructa* aliena rogorum VI, 1283. — *exstructis* alte nubibus VI, 186, 247, 268.

EXSULTARE : *exsultat* hic pavor III, 141. — *exsultant* in numerum II, 632; tecta æstu VI, 550. — *exsultare* VI, 1043. — *exsultans* alte sanguis II, 195.

EXSUPERARE : *exsuperabat* dolor VI, 1276. — *exsuperarint* sol et vapor V, 385. — *exsuperare* videtur III, 1095. — *exsuperata* gravioribus II, 234.

EXSURGERE : *exsurgendi* incerta voluntas III, 175.

EXTEMPLO occidit III, 415, etc.

EXTENDERE : *extendatur* in undas VI, 435.

EXTENTARE : *extentat* III, 489.

EXTENUARE : *extenuantur* semina IV, 1258.

EXTERNUS : *externi* mundi sidera V, 515. — *externa* vi II, 289; de parte IV, 933. — *externis* ictibus I, 1054. — *externis* plagis II, 1141.

EXTERRE : *extritus* viribus ignis V, 1097.

EXTERRERE : *exterruntur* corpore toto IV, 1019. — *exterritus* novitate II, 1040.

EXTERUS : *extera* vis II, 277; res II, 435. — *extremus* calor VI, 371. — *extremum* cacumen I, 600; nullius esse videtur I, 959. — *extremum* crescendi finem II, 1116. — *extremum* cacumen I, 750; quod habent I, 753; habere I, 958; non habet I, 963; vitæ vinclum III, 598; saxi tangimus IV, 267. — *extremas* oras I, 969, 980; corporis partes VI, 948. — *extrema* ad limina V, 486. — *extremis* oris V, 583. — *extima* circumcæsuræ II, 220; VI, 649.

EXTOLLERE fruges II, 596; clarum lumen III, 1; jubar IV, 406; vestem IV, 1024; bona fama VI, 13 (*v. l.*); flammæ VI, 700.

EXTORQUERE : *extorquebat* vitam VI, 1223.

EXTORRIS : *extorres* patria vivunt III, 48.

EXTRA summam esse I, 962; numerum procedere V, 1400.

EXTRAHERE corpore III, 331.

EXTRARIUS : *extraria* lux IV, 278.

EXTRINSECUS addita corpora II, 1107; insinuari III, 722, etc.

EXTRUDERE : *extrudit* saxa VI, 693. — *extrusa* novitate vetustas III, 977.

EXURRE : *exuit* vestem IV, 59.

EXURERE : *exurat* miseros sitis III, 930. — *exustæ* res torrentibus auris V, 411.

F.

FABRICA : ut in *fabrica* IV, 514.

FABRICARI : *fabricentur* vermiculos III, 728. — *fabricandu* ad fulmina VI, 365.

FABRICATOR leti morbus III, 473.

FACERE : *facit* quod Heraclitus I, 693; id clinamen principiorum II, 292; inscius ipse III, 891; janua IV, 274; ut, etc. IV, 283; clamor asperiora IV, 529; quæ aer IV, 955; eadem IV, 1170; ex animo IV, 1191; femina factis IV, 1276; liquidum æs VI, 230, 967; effluere V, 512. — *faciunt* finem non esse I, 748; se vertere I, 783; principium motus II, 253; quæ sensile II, 895; mollia II, 904; existere motum III, 302; sibi corpora III, 737; hoc, ut dicant III, 925; quod nobis tempora III, 1018; id vela IV, 73; magna in somnis IV, 1009; dolorem IV, 1075; homines IV, 1149; gigni V, 661; desurgere V, 702; ignes interstingui V, 760; fulgura VI, 182; colores fulgere VI, 213; fulgorem VI, 217; ignem VI, 305; consistere VI, 455; nimbos volantes VI, 484; calidum laticis tactum VI, 869. — *facias* ne creata IV, 826. — *faciat* tenebras II, 1100; nos vivere III, 101; qua vi rem quamque VI, 380. — *faciant* si admixtum rebus inane I, 656; quibus id plagis II, 140; plus dispendii II, 1127; cur sibi III, 730; quid fulmina VI, 85; sonitus VI, 133; capitis dolores VI, 785. — *faciebant* quietem infestam V, 981. — *facerent* quod numquam IV, 1202; abundare VI, 267. — *fecit*

finem III, 1106; nubem spissescere VI, 176. — *fecere* ruinas I, 741; infestum iter V, 1123. — *faciet* quid I, 441. — *faciemus* aperta II, 182. — *facient* nil præter turbam II, 920. — *face*, esse, etc. II, 485; subjungas III, 422; ut rearis VI, 536. — *fac* ne, etc. IV, 932. — *facere* sine corpore I, 444; ex nulla parte I, 678; haud ullo facto I, 789; aeris auras I, 801; id cogentibus austris I, 898; ut minus restet I, 1004; cogantur II, 63; id sponte sua II, 193; nullo pacto II, 750; nardi florem II, 849; planum II, 934; ictum II, 952; quidnam consimile III, 7; corpus III, 735; ut nubes cernimus IV, 137; quod nequimus IV, 349; hoc videatur IV, 772; ludos IV, 795; ad vitam IV, 832; rem incipit IV, 884; id velle videntur IV, 1108; omnia scimus IV, 1170; quid vellet V, 184; quod intendunt V, 386; non possent quidquam V, 841; quid vellet V, 1048; id voluerunt V, 1346; lunam V, 1353; qua vi omnia possint VI, 244. — *faciendum* est III, 626. — *facientibus* eadem hæc II, 984.

FACESSERE : *facessunt* tempestatem VI, 958.

FACIES alia sequatur IV, 822; multum valuit V, 1111; suppeditabatur V, 1175. — *faciem* in quamlibet V, 1262. — *facie* ex hominis IV, 1090; mira V, 836; pro cuiusque V, 1110; pro præclara V, 1173. — *facies* duplices hominum IV, 453; fiunt de semine certo IV, 1222; distare videntur VI, 1111. — *facies* ignotas tuantur IV, 1001; egregias divum V, 1169; quas hominum reddunt VI, 813.

FACILE (*lubenter*) IV, 1278.

FACILIS est papaveris haustus II,

453. — *facilis* res est II, 1026. — *facile* haud est III, 329, 331, etc. — *facili* ratione IV, 144. — *faciles* aures V, 1052. — *faciles* auras IV, 695.

FACTUM id ad nos pertineat III, 862. — *facti* sui indicio fuere IV, 1016. — *facto* haud ullo facere I, 789; tali recreata I, 941. — *facta* tot virorum V, 329. — *factis* sibi conscia mens III, 1031. — *facta* scelerosa peperit I, 84; Herculis antistare V, 22; talia tribuit V, 1194; fera dedere V, 1339. — *factis* semula inveniuntur I, 297; florentibus esse III, 910; suis femina facit IV, 1276.

FACULTAS nulla restandi I, 111; secreta I, 174.

FECULA II, 430.

FEX ut, confluit V, 498. — *fœcem* ad summam V, 1140.

FALCIPERUS : *falciferos* curros III, 642; V, 1300.

FALLAX norma IV, 515. — *fallacibus* iudiciis IV, 520.

FALLERE : *fallit* me animi I, 137, 921; V, 98; maxima pars IV, 465; te IV, 537; Veneres nostras IV, 1181; divum genus V, 1155; fallere mentem V, 63. — *falli* oculos IV, 380. — *falsa* ratio IV, 486, 522. — *falsum* est II, 1043. — *falsæ* rationis III, 522. — *falsi* notitiam IV, 477. — *falsum* concedere III, 539; convincere IV, 766. — *falso* terrore III, 68; sensu IV, 434. — *falsa* ratione I, 378; III, 754. — *falsa* qui notemus? I, 701; veris vincere IV, 482. — *falsis* ab sensibus IV, 522.

FALX : *falcis* athenæ species V, 1293. — *falces* rapaces III, 650. — *falcibus* decidere V, 934.

FAMA Deum I, 69; ut est III, 994; V, 17, 396, 413; vacillans

ægotat IV, 1120; est, cerni V, 662. — *famæ* monumentis V, 330. — *fama* bona natorum VI, 13.

FAMES : *fame* sollicitæ III, 732.

FAMUL infimus III, 1048.

FAMULA : *famulæ* longe fugiant IV, 1172.

FANUM : *fanum* apud Hammonis VI, 849. — *fana* sancta terrarum V, 76.

FARI : *satur* delira III, 465. — *fata* (*effata*) fundere V, 111.

FAS : *fas* non esse V, 161.

FASCES : *fasces* petere III, 1009; proculcare V, 1233.

FASTIGIUM : *fastigta* trahit IV, 430; surarum IV, 827; acuta mucronum V, 1264.

FATALIS : *fatalibus* vinclis indupedita V, 874.

FATERI : *fateetur* se nil scire IV, 471. — *fateare* necesse est I, 400, 625, etc.; alterutrum I, 973. — *fateri* ne nos cogant I, 467. — *fattendum* est I, 206, 463, 628, 862, etc.

FATIGARE : *fatigat* membra III, 490; curis animam III, 838. — *fatigant* divum numen IV, 1235; vitam V, 1423. — *fatiget* gravitate III, 1067. — *fatigans* ægros VI, 1161.

FATISCI animam III, 459; Deum delubra V, 309.

FATUM : *futi* fœdera II, 254; fines V, 310. — *fatis* avulsa voluntas II, 257.

FAUNUS : *Faunos* esse IV, 583.

FAUSTUS exitus I, 101; fausto tempore I, 805.

FAUX : *faucibus* eruptos ignes I, 725. — *fauces* superas succedere III, 608; vox radit IV, 529; per, præcipitavit IV, 630; penetrant 664; cerbereas canum IV, 735; per montis Ætnæ VI, 640; ad altas

montis VI, 698; quod nos perhibemus VI, 703; per, complerat VI, 1150; per raucas VI, 1188. — *saucibus* eructans III, 1025; lotum annem occupat IV, 1022; rectis eicit VI, 690.

FAVILLA : *favillum* late differre II, 675; longe differt VI, 691.

FAVONIUS : *Favoni* aura I, 11.

FAX irai fumida III, 304. — *face* rosea V, 974. — *faces* noctivagæ V, 1190. — *faces* nocturnas ducere II, 206; subdebant VI, 1284.

FEBRIS cui coorta est IV, 666. — *febrim* accepit VI, 657. — *febres* decedunt II, 34.

SECUNDUS : *secundam* naturam II, 534. — *secundæ* uxores IV, 1250. — *secundas* glebas I, 212; V, 211.

FEDARE membra cruore IV, 845. — *sedati* crimine III, 49.

FEDERE jaceret I, 63; turparunt aram I, 86; sit tempestas IV, 170; admissum V, 1223.

FEDUS : *fedum* malum V, 1342. — *fedo* sapore II, 401; amore IV, 1154. — *feda* specie tetri II, 421.

FELIX exitus I, 101. — *felicibus* arbustis V, 1377.

FEMEN : *feminum* fastigia IV, 829.

FEMINA vir factus videatur IV, 820; vim mulxit IV, 1206; ipsa facit IV, 1276; quum peperit V, 811; ut possit conjungi V, 851.

FERA : *ferat* montivagæ quietes I, 405. — *feræ* persultant I, 14; concelebrant II, 343; gignere possunt II, 921; lacerent corpus III, 893; crescunt V, 229. — *ferarum* partu I, 164; genus I, 255; tanta vis est II, 540; generi II, 598; mater II, 599; sæcla II, 995, 1076; IV, 414, 688; V, 945, 980,

1058; VI, 767, 1219; montivagum genus II, 1081; ingentia corpora II, 1153; sera sæcla III, 753; ad partus III, 777; malis interficiat III, 885; morsu III, 901; ungula IV, 682; vestigia IV, 995; more concipere IV, 1260; terra scatit V, 40; sylvæ V, 202; horrifera genus V, 219; volgivo more V, 930; spoliis V, 952; sylvestria sæcla V, 965; omne genus V, 1337; more minantur VI, 198; genus absilliebat VI, 1215. — *feris* pabula præbebat V, 989. — *feras* adjungere II, 605; cupide fugere V, 866; interficere V, 1248.

FERAX : *feraces* terras II, 1097.

FERINUS : *ferina* vestis V, 1417.

FERRIRE : *ferit* extemplo IV, 888; corpus animai vis IV, 891. — *feriunt* oculos IV, 329; oculorum acies IV, 693. — *ferias* manu II, 441. — *feriant* oculos IV, 218, 258; VI, 924; colore IV, 244. — *feritur* unde mulier IV, 1051.

FEROX : *feroces* leones IV, 719.

FERRARE : *ferratos* rotarum orbes VI, 551.

FERRERE : *fert* sua voluntas III, 44; via V, 104; ignes V, 506; satis mali VI, 664. — *ferunt* morbos esse timendos III, 42; fetus variosque lepores III, 1019. — *ferat* ad cælum I, 726; fors casum III, 996; quid nobis casus III, 1099. — *ferrebat* plurima tellus V, 940. — *ferrent* non amplius V, 1053. — *tulit* uti ipsa mens II, 260; quod non ante V, 834; pabula V, 942; quodcumque vis VI, 299. — *tetulerunt* (*tulerunt*) ubi se VI, 673. — *tulerit* quo gressum IV, 683. — *ferre* omnia omnes possent I, 167; mens cogatur II, 291; sumum III, 433; auxilium III, 1077; corpus transversum IV, 423; frigus V, 1015;

laborem V, 1213. — *ferere* longius a vera ratione V, 23. — *fertur* repente I, 282; regio visenda I, 728; foras telum I, 978; imago II, 610; in altum soporem III, 466; illud falsa ratione III, 754; res fluenter IV, 227; VI, 932; quæ imago IV, 285; navis IV, 386; haud ququam odorum IV, 691; instituisse V, 14; id in magnum aeris mare V, 277; luna lumine notho V, 575; majore figura V, 577; flaccidiore turbine V, 631; corpus lumine cassum V, 718; ad vada leti V, 1231; gloria ad cælum VI, 8; tenebris VI, 258; percitus ardor VI, 283; auctumni nomine VI, 372; annulus eodem VI, 1039; esse locus VI, 757. — *feruntur* quacumque motus I, 1075; in unum locum II, 159; deorsum II, 217, 226; succo jejuna II, 845; ore foras III, 496; sublime IV, 134; volucris levitate IV, 204; undique IV, 240; simulacra per aera IV, 328, 369; qua ratione IV, 447; qua vox sonitusque IV, 702; omne genus simulacra IV, 737; mobiliter IV, 747; ex alto IV, 864; quacumque nimbi V, 290; præter lunam V, 633; cæca ratione errantes VI, 67; quæ de tormentis VI, 329; nubila ventis VI, 457; nebulae sursum VI, 476; aliæ aliis insuper VI, 522; Etesiae esse VI, 717; adverso lumine VI, 720; in vacuum VI, 1018. — *feratur* constare II, 698; corpus IV, 898; in barathrum VI, 605. — *ferantur* pondera deorsum II, 190, 202; bene disposita II, 644; rerum simulacra IV, 165; quam celeri motu IV, 177, 211; lucida signa V, 519; se multi prottraxe V, 1158; qua de causa VI, 85; in unum locum VI, 344. — *ferretur* per magnum inane, I,

1017. — *ferentur* simili ratione II, 229. — *ferri* venti flamina I, 291; libera a coetu I, 1047; gravitate sua II, 83; citius II, 161; sursum II, 186; omnia per inane II, 238; omnia assimili ratione IV, 425; ponderibus suis concita V, 190, 425; cum turbine V, 624; per ætheris orbes V, 648; nubila aspera VI, 134; in vacuum VI, 1013.

FERRUS vomer I, 315; ensis V, 1292. — *ferrea* Samothracia VI, 1043; texta VI, 1053.

FERRUGINUS : *ferrugina* vela IV, 74.

FERRUM candescit I, 491; unde queat creari I, 572; repertum est V, 1240; candens stridit VI, 148; percutiat VI, 162. — *ferri* fera corpora II, 102; duri robora II, 449; natura V, 1280; VI, 1041, 1061; vis V, 1285; usus V, 1286; vis frigida VI, 315; vim penetrare VI, 954; vim pelliceat VI, 1000; primordia VI, 1005; validi naturæ horror VI, 1010; per foramina VI, 1029; ramenta VI, 1044; vias VI, 1049. — *ferrum* celare I, 91; post, textile est V, 1350; ducere VI, 908; condurat VI, 969; inter, lapidemque VI, 1003; propellat VI, 1027. — *ferro* discidere III, 659; arva molirier V, 932; proscindere V, 1294; male mactæ boves V, 1338; tela paratur V, 1350; ancipiti VI, 168; interiusse VI, 709; lapidem cædimus VI, 314; scrutantes VI, 810; de, coorta VI, 1012; in, abditus VI, 1036; in, omnia plena VI, 1051; in, quod fieri videtur VI, 1088; privati parte virili VI, 1208.

FÆUS : *fera* vis venti VI, 592. — *feri* centaurii natura II, 400. — *fera* militiæ munera I, 39; mu-

nera belli I, 33; tela II, 48; ferri corpora II, 102; sæcla ferarum III, 753; facta V, 1339. — *feros* adactus V, 1329; fructus V, 1367.

FERVERE legiones II, 41; classem II, 42; mare VI, 442. — *ferrens* videri IV, 492. — *serventis* aquai solio VI, 801. — *serventi* vapore I, 492. — *serventibus* venis V, 1254.

FERVESCERE : *fervescit* animus III, 290; ventus VI, 177. — *ferrescunt* undæ III, 493; freta VI, 428. — *fervescere* summam partem VI, 1163; sole terras VI, 852.

FERVIDUS sol IV, 408; ardor V, 205, 1098; ventus VI, 180. — *servida* cura IV, 1056; plumbea fit glans VI, 307; membra VI, 805. — *servida* signa V, 627, 641.

FERVOR : *fervorem* mirum VI, 437. — *servore* corusco VI, 237; calido VI, 657; tanto fruatur VI, 857; incensum caput VI, 1144. — *servoribus* nimis V, 216; calidis percipiat V, 604; cæcis ignem V, 610.

FESSUS satiate videndi II, 1038. — *fessu* animæ natura III, 459; ætatis spatio III, 775. — *fessum* corpus IV, 840. — *fessæ* pecudes I, 258. — *fessa* Deum simulacra V, 309.

FESTUS : *festis* diebus V, 1166.

FETIDUS : *setidā* ἀσχομος est IV, 1156.

FETUS : *fetum* amissum II, 358. — *setu* gravantur I, 254; novo tollere V, 779. — *setus* pereunt II, 1164. — *setus* lætificos I, 194; meliores reddere I, 210; fundunt I, 352; terra novet I, 1032; dulces edit II, 1160; serunt anni tempora III, 1019; frugiparos VI, 1.

FETUS : *seta* Terra II, 994.

FIDELIS : *fidei* studio I, 47.

FIDERE alis V, 1049.

FIDES prima I, 424; æqua haberi IV, 499. — *fidei* proxima via V, 103. — *fidem* corraderere dictis I, 402; res ducit II, 479, 523; violare IV, 464, 506; dictis dabit V, 105. — *fide* majore reperiri IV, 481; haberi IV, 483.

FIDUS : *fida* canum vis VI, 1221. — *fido* pectore V, 862.

FIERI : *fit* lætum quidquam I, 24; vacuum quod non fuit I, 394; ut, etc. I, 896; II, 85, 835, etc.; copia tanta II, 338; motibus finis III, 258; qui status III, 824; quod non foribus III, 366; desipientia III, 498; duplici aere visus IV, 275; ratio falsa IV, 486; vocis asperitas IV, 553; aliis amarum IV, 660; imago centauri IV, 741; voluntas IV, 884, 1042; somnus IV, 917; nobis ruina IV, 943; debile corpus IV, 952; altior conjectus animai IV, 960; ardoris pausa IV, 1112; flagrans λαμπρότης IV, 1161; in summa V, 266; nullo honore V, 1276; sonitus VI, 99; fremitus VI, 101; quod item VI, 143; hoc nubibus VI, 185; glans fervida VI, 307; mobilitas VI, 323; raro VI, 448; imber VI, 516; ventus VI, 686; liber exitus VI, 728; odor vini nervis mactabilis VI, 806; humor frigidior VI, 845; fons frigidus VI, 874; hoc item in cunctas partes VI, 1016; morbidus aer VI, 1096. — *fiunt* materiali corpora I, 568; consorti prædita vita III, 333; quæ IV, 61; lurida IV, 333; simulacra sponte sua IV, 738; vadimonia IV, 1119; anademata IV, 1125; similes matrum IV, 1207; certo de semine vultus IV, 1221; exordia rerum V, 431; multa certo in tempore V,

668; imbres V, 675; quæcumque in cœlo VI, 45; fremitus et fulgura VI, 270; fulmina VI, 375. — *fiat* quod inane I, 387; quid denique telo I, 980; e quibus id causis III, 1068; dextera IV, 310; an potius IV, 384; quibus id rebus IV, 644; quid per omne V, 528; nubes cava VI, 127; ne mundi ruina VI, 607; proclivus impetus undis VI, 729; quo fœdere naturæ VI, 907. — *fiant* qua ratione I, 129; quo quæque modo I, 159; quo pacto I, 569; ne omnia plagis II, 288; tanto impete fulmina VI, 240; quo pacto omnia VI, 533; pluviz VI, 731; quibus e causis VI, 762. — *fieret* commune malum V, 1342. — *fierent* si de nihilo quæque I, 160, 181; juvenes subito I, 187; magnarum rerum exordia II, 1062; ictus VI, 413. — *factus est* aer rarior VI, 1023. — *facta est* e parvis corporibus vis VI, 353. — *factum est* facile IV, 890; sæpe numero VI, 414. — *facta* manu non sunt II, 378; solis lux et vapor IV, 187. — *factus* quum sit orbis II, 1058. — *fieri* multa in terris I, 153; divino numine I, 155; quorum nihil I, 189, 892; II, 707; nil de nilo I, 206; meliora I, 215; id putat I, 353; hoc amplius I, 653; unum corpus I, 662; non posse I, 915; de nihilo nil II, 287; palam II, 566; portenta II, 701; id certa ratione II, 710; animi injectus II, 740; vinco II, 747; marmoreo candore II, 765; candens II, 771; colores II, 809; nigros cynos II, 824; partum II, 935; nil sine tactu III, 166; celeri ratione III, 183; mens proponit III, 184; potestas III, 265; unum quiddam III, 286; discidium III, 348; docet III, 690;

anima stulta III, 762; miserum III, 880; in corpore plagas IV, 263; ut simulacra fuerint IV, 304; bina tuendo IV, 450; omnia mendose IV, 517; chordarum sonus IV, 586; simili ratione IV, 753; hoc cogit natura IV, 764; id celeri ratione IV, 775; sine eo non posse IV, 811; contra IV, 1084; id posse V, 620; pluribus e causis V, 751; qua posset ratione V, 771; arbute matura V, 939; necesse est VI, 45, 414; quæ in terris VI, 50; numine divino VI, 57, 91; fulmina VI, 416. — *factus* vir IV, 821. — *factam esse* animam III, 427. — *factum* animo male III, 596; hoc numquam VI, 412. — *facta* minutis corporibus III, 280. — *factum* minutis corporibus animum III, 181. — *factum* malum V, 1343. — *facto* quid sit opus V, 1052. — *facta* quæ conficiunt IV, 740; bene simulacra VI, 419. — *factis* male pro insignibus III, 1027; qui violat V, 1154.

FIGURÆ : *figit* oscula IV, 1175. — *fixa* loco certo mens III, 548. — *fixum* stellis æthera V, 1204. — *ficta* (*fixa*) pedum vestigia III, 4.

FIGURA comta I, 949; una efficitur II, 779; manibus tractata IV, 231; flexa speculi IV, 318. — *figuræ* utriusque causas IV, 504. — *figuram* formæ servare IV, 67; rectam servet IV, 299; servat vox IV, 558; certam præbet V, 582. — *figura* majore I, 360; V, 577; simili II, 341, 524; dissimili II, 380, 409, 671; res constare II, 722; quali sint apta II, 814; quam tenui confit imago IV, 109; variant IV, 650; simili formata V, 1259. — *figuræ* corporum I, 686; inter se variare non possunt II, 484; dissimiles II, 784; quum

permutantur II, 1011; similes cuique reddantur IV, 108; debent differre IV, 658. — *figurarum* finita ratione II, 479; nomina reperire III, 318; ratio IV, 657. — *figuris* certis certa natura II, 817. — *figuras* variare II, 491, 494; varias principiorum esse II, 589; varias cohibere II, 678; miras contuimur IV, 38; tenues rerum IV, 46; e summo corpore fluere IV, 159; proavorum IV, 1215; producit IV, 1219; propter varias V, 444; cujusmodi rerum VI, 771; propter primas VI, 777. — *figuris* perplexis indupedita II, 101; multigenis variata II, 335; inter se differre II, 348; e parvis constare II, 385; finitis differre II, 514; variis constare II, 682; primis differre II, 685; e variis efficitur II, 778; volubilibus parvisque III, 191; parvis perfecta III, 247; ex simulacrorum IV, 740; in mortalibus esse V, 242; certis creari V, 731.

FIGURARE : *figurat* voces IV, 552. — *figurant* organici mele II, 413.

FILATIM distractus est color II, 831.

FILUM (*de corporum extremitate*) debet videri V, 573. — *filum* minui V, 581; perparvum mutare V, 589. — *filo* pari esse II, 341; subtili (*tenui textura*) prædita IV, 86. — *fila* tenuia aranei III, 384.

FINDERE : *fissa* ungula IV, 683.

FINGERE : *fingit* Anaxagoras I, 842; imbecilla primordia I, 847; illud se III, 896; qui talia V, 906; hæc ingentia VI, 678. — *fingunt* quod quidam I, 372; in medium alti I, 1082; futura II, 57; III, 90; VI, 38; deos omnia consti-

tuisse II, 175; Satyros hæc loca tenere IV, 583; lunam pilai esse consimilem V, 711. — *fingus* consimili prædita natura I, 916. — *finxerit* vanus error I, 1067. — *fingere* soninia I, 105; humorem I, 710; motus II, 244; connexius quid animo III, 556; laudes pro meritis V, 3. — *ficto* amore IV, 1188.

FINIRE : *finiat* quod I, 960, 1000. — *finire* res rem videtur I, 997. — *finiri* inane I, 1009. — *finitum est* omne I, 958; ab ignibus ad hiemis pruinas II, 516. — *finita* potestas I, 77, 596; V, 90; VI, 65; formarum distantia II, 526. — *finitum* foret spatium I, 985. — *finitum* funditus omne I, 955; omne spatium I, 967. — *finiti* ævi vires V, 316. — *finitam* summam materiali II, 528. — *finita* figurarum ratione II, 480; ratione II, 519. — *finita* rebus tempora I, 564; corpora II, 548; primordia quædam II, 561. — *finitis* figuris II, 514.

FINIS frangendi I, 562; frangendis corporibus reddita I, 578; crescendis rebus reddita I, 585; quædam summai I, 952; nusquam consistere possit I, 981; ut sit nulla II, 339; certa rebus reddita II, 513; per omne nulla est II, 1050; sit motibus III, 257; pœnarum III, 1034; vitæ astat III, 1091; mundi quæ sit V, 1212; quæ sit habendi V, 1432. — *fini* se locet II, 977. — *finem* certam ærumnarum I, 108; si nullam parasset I, 552; summum ætatis I, 556; corporibus secandis non esse I, 747, 844; ad extremum crescendi II, 1116; vitæ atque laboris III, 956; vitæ fecit III, 1106; certaminis V, 384; incepti contingere V, 393; aliquam pariendi habere V, 824;

turpedinis statuit VI, 25. — *fine* omne caret I, 963; exempta I, 975; a, profectum I, 978; sine, spatium est II, 91; palati voluptas est IV, 629. — *fines* juris transcendere III, 60; intra vitæ III, 591; fati protollere V, 310. — *finibus* suis exit I, 671, 792; II, 753; III, 518; ab Ionizæ I, 722; exemptis I, 1006; ex Phrygiis II, 613; angustis II, 1172; in patriis Magnetum VI, 910; in Achæis VI, 1116; Cecropiis VI, 1138; Ægypti veniens VI, 1140.

FINITIMUS : *finitimi* fingunt IV, 583; jungere coperunt V, 1019. — *finitimis* gentibus VI, 644.

FIRMARE : *firmitas* lacertos VI, 367. — *firmare* illud potessee videor III, 320; necesse est VI, 941. — *firmandum* hoc genus est VI, 918.

FISTULA ne cesset IV, 591.

FLABRUM : *flabra* ventorum V, 218; Etesia Aquilonum V, 741; VI, 730; Etesia VI, 717; adverso flumine feruntur VI, 720. — *flabris* sylvis fragis I, 276; graviter spirantibus VI, 428.

FLACCIDUS : *flaccidiore* turbine V, 631.

FLAGELLUM : *flagellis* mens torret III, 1032.

FLAGITARE : *flagitat* quæ usus ad victum VI, 9.

FLAGRARE : *flagrabit* ad ossa VI, 1167; stomacho flamma VI, 1168. — *flagrans* λαμπράδιν fit IV, 1161.

FLAMEN : *flamina* venti I, 291; Cauri perflant VI, 135.

FLAMMA si in lignis latet I, 872; abscondita I, 903; fluminibus creari non solita est III, 622; consurgere possit IV, 929; urere soleat V, 899; postquam est cognita V, 1284; vagetur VI, 152; foras

efflet VI, 682; flagravat stomacho VI, 1168. — *flammæ* celeri origine V, 302; vapore V, 1101; fulgura nictantia VI, 182; colores VI, 213; tempestas coorta VI, 643. — *flammai* fulgura I, 726; flore coorto I, 899; servidus ardor V, 1098. — *flammam* solis pasci I, 1089; ore spirantes II, 705; restingui posse IV, 1083; acrem efflaret V, 904; rotant VI, 202; stuppa jacit VI, 881; tetigit linum VI, 903. — *flamma* devicta I, 494; celeri degustant II, 192; crepitante VI, 155; celeri dominantur VI, 224. — *flammæ* debent succedere posse II, 203; volantes V, 1190. — *flamarum* iras colligere I, 724; volucris ritu I, 1095; corpora II, 187; longos tractus II, 207; quidquid perdere V, 305; de corpore missus librant V, 570; ardor V, 1092. — *flammis* interficiat III, 885; idonea res VI, 318. — *flammas* diffugere II, 457; in, explicat II, 882; halent VI, 391; extollere VI, 700. — *flammis* infessa II, 521; calidis torrescere III, 903; florentia lumina IV, 451; infesta loca V, 759; cælestibus fulgere V, 1093; turbatur cælum VI, 378; in, volvitur VI, 394; velocibus VI, 689.

FLAMMARE : *flammantia* moenia mundi I, 74. — *flammati* cremantur II, 672.

FLAMMESCERE cælum VI, 676.

FLAMMEUS ardor V, 1251; color VI, 208. — *flammea* vis II, 215. — *flammea* corpora V, 526.

FLARE : *flaret* ore flammam V, 904. — *flantes* Etesizæ VI, 718.

FLATUS quid possit VI, 130. — *flatus* in medio cursu Aquilonis V, 688.

FLAVUS : *flavo* mellis liquore I, 937; IV, 13.

FLECTERE : *flectat* solis cursus V, 78; *procul a nobis* V, 108. — *flectere* aliam naturam III, 515; *cantus* V, 1405. — *flectitur* a medicina III, 521. — *flecti* per membra II, 282; *medicina* III, 510; *divorum nutu* V, 1186. — *flexa* figura speculi IV, 318. — *flexum* iter IV, 91. — *flexos* per aditus IV, 307. — *flexa* per foramina rerum IV, 601. — *flexis* mucronibus II, 427.

FLERE : *fles* quid III, 947. — *fleat* omnia guttis I, 350; *fleti* (*respersi*) sanguine II, 632.

FLEXURA : *flexura* assimili lateris IV, 313.

FLEXUS : *flexus* per omnes viarum III, 586; *ad æquos redditus* IV, 324; *brumales sol adeat* V, 615; *usque ad brumales* V, 639.

FLIGERE : *flixere* obvia primordia II, 85.

FLORA mater coloribus opplet V, 738.

FLORERE : *floret* equus V, 882; *aliud laudibus* V, 1278. — *florent* omnia per terras V, 215; *facta* V, 330; *in magnis rebus sacra* V, 1163. — *floreat* gens animantum I, 1133. — *floreat* velivolis mare V, 1441. — *florere* urbes puerum I, 256; *gemmis arbusta* V, 910. — *florentis* semper Homeri I, 125. — *florente ævo* III, 1021; *ævo puerili* V, 886. — *florenti* ætate V, 1073. — *florentia* lumina IV, 450; *tempora veris* VI, 359. — *florentibus* factis III, 910.

FLORESCERE : *florescunt* arbusta V, 669; *non pariter* V, 893. — *florescere* contra II, 73.

FLORIDUS : *florida* mundi novitas V, 941. — *florida* prata V, 783.

FLORIFER : *floriferis* in saltibus III, 11.

FLOS Bacchi evanuit III, 222. — *floris* odore necare VI, 788. — *florem* ævi contingere I, 565; *nardi facere* II, 848; *ætatis tangere* III, 771; V, 845; *arbusta dimitunt* V, 670. — *flöre* flammæ coorto I, 899; *ætatis fruuntur* IV, 1101. — *flores* suaves submittit I, 8; *novos decerpere* I, 927; IV, 3. — *floribus* herbas conspergunt II, 33; *rosarum nungunt* II, 629; *in ipsis angat* IV, 1130; *limina operit* IV, 1174; *herbas pingebant* V, 1395; *caput redimire* V, 1399.

FLUCTARE : *fluctant* tremantia vela IV, 75.

FLUCTIFRAGUS : *fluctifrago* in littore I, 306.

FLUCTUARE : *fluctuat* incertis erroribus IV, 1073. — *fluctuet* suribundus aer VI, 367.

FLUCTUS varius odorum IV, 677. — *fluctu* jactetur VI, 554; *in dubio jactarier* VI, 556; *suo pulsare* VI, 1052; *Neptuni renovare* VI, 1075. — *fluctus* plangentes saxa II, 1156; *sunt per nubila* VI, 142. — *fluctibus* quidquam obstat I, 290; *adversis oppilare* VI, 726. — *fluctus* in canos vertitur II, 767; *irarum capere* III, 299; *ingentis fluminis profundant* IV, 1033; *mulier ciet* IV, 1267; *belli miscebant* V, 1289; *curarum volvere* VI, 34; *magnum irarum* VI, 74; *vi volvere* VI, 541; *mare frangit* VI, 696. — *fluctibus* e tantis V, 11; *marinis jaciunt voces* V, 1079.

FLUENTER res fertur IV, 226; VI, 932; *nubes feruntur* VI, 520.

FLUENTUM : *fluente* humore V, 947.

FLUERE : *fluit* quod II, 1119;

acre frigus IV, 261; materies humoris V, 272; quodcumque de rebus V, 276; mare certo æstu V, 508. — *fluunt* venti I, 281; de corpore IV, 335; membra IV, 920; ab rebus odores VI, 925. — *fluat* ignis II, 383; humor in foveam II, 475. — *fluant* ab rebus corpora IV, 145, 219. — *fluebat* corpus VI, 1203. — *fluere* seu casu, seu vi VI, 30. — *flueris* si plenior lavabris VI, 801. — *fluere* omnia ævo II, 68; corpora rebus II, 1128; IV, 861; e corpore IV, 158; assimilati ratione IV, 426; odores IV, 678, 697; omnia constat V, 281; æthera uno nixu V, 507; alium stupera V, 514; alternis partibus V, 637; perpetuo VI, 923; hac videtur VI, 992; e lapide æstum VI, 1001. — *fluxisse* flumina V, 910. — *fluendo* rarefacta sunt II, 1140. — *fluens* unde fluctus odorum IV, 677; aliunde aer V, 523. — *fluentes* res recreat V, 278. — *fluxum* vas VI, 20.

FLUIDUS : *fluidus* corpore II, 452. — *fluidas* frondes II, 597.

FLUITARE in summis rebus II, 1011; suo colore IV, 78; in summo liquore IV, 443. — *fluitans* æquor I, 719; animo incerto vagaris III, 1065. — *fluitantia* aplustra II, 556.

FLUMEN picis VI, 257. — *fluminis* undis integrent I, 1030; fluctus profundant IV, 1033. — *flumen* validum procubuerit I, 292; sanguinis II, 354; in adversum contrudere IV, 424; propter, assidet IV, 1021; erumpere V, 597. — *flumine* abundantanti fertur I, 283; ex uno sedantes sitim II, 663; in quoque II, 667; in medio equus obhæsit IV, 421; in medio sitit IV, 1096; adversa feruntur VI, 721. — *flu-*

mina æterna suppeditant I, 232; summis labentia ripis II, 362; vim minuerunt V, 416; omnia veniunt VI, 611; Maguesia saxi VI, 1063. — *flumina* constituunt I, 820; cursu percurrere I, 1002; volventes fontes II, 591; significant II, 1015; mutare IV, 459; radentia ripas V, 257; abundare humore V, 262; aurea fluxisse V, 909; abundare VI, 267; tecta VI, 540; propter Nili VI, 1113. — *fluminibus* tenetur II, 940; flamma non est solita creari III, 623; in altis quod fit VI, 144.

FLUTARE : *flutat* aqua III, 190.

FLUIDUS : *fluidum* quod est II, 466. — *fluvida* quæ constant II, 464.

FLUVIUS maximus VI, 675. — *fluvium* remorantur VI, 718. — *fluvii* se vertunt in frondes II, 875; perennes V, 464; vocabantur V, 943. — *fluvios* per rapaces I, 18; rotas versare V, 517; refrenat VI, 531; in gelidos VI, 1171. — *fluvius* a, frigus fluit IV, 220; VI, 925; ex omnibus surgere VI, 476.

FÆDUS : *fedus* meminisse II, 891. — *federe* sunt juncti III, 47; quo quæque sint creata V, 58; naturæ certo V, 922; pacto V, 1442; quo fiat naturæ VI, 907. — *federa* pacta III, 782. — *federa* per naturæ I, 587; per, quantum cuique datum est II, 302; fati rumpat II, 254; adversus naturæ nitii V, 311; servabant V, 1024; communia pacis V, 1154.

FOLIUM : *foliis* se involventes V, 970; caput redimire V, 1399.

FOLLICULUS : *folliculos* teretes linquunt V, 801.

FONS largus luminis V, 282; parvus aquai V, 602; frigidus VI, 849, 871, 880; calidus fieri queat

VI, 887; dulcis aqua VI, 891. — *fontem* curarum III, 82; propter amœnum IV, 1021; largissimum V, 597; hunc admirantur VI, 851; circum, rara terra tenet VI, 863; in, exprimat VI, 868; per totum consurgere VI, 886; per eum erumpere VI, 896. — *fonte* in illo hoc fieri VI, 906. — *fontes* ingenui I, 231; assidue renovent mare II, 591; vocabant V, 943. — *fontes* integros accedere I, 926; IV, 2; circum, concelebrant II, 345; humore semper abundare V, 262; suos adde VI, 614; ipsos veneni VI, 829. — *fontibus* de magnis haustus I, 413; calidis aucti VI, 749; in aqua latices misceri VI, 1071.

FORAMEN : *foramina* multa VI, 982. — *foraminibus* differre debent IV, 658. — *foramina* transire II, 386; per, permanare II, 397; per, animæ manant III, 587; cuncta aer complet IV, 351; per flexa rerum IV, 601; recta tranant IV, 603; per perplexa linguæ IV, 622; quæ perhibemus IV, 652; aer penetrat IV, 895; per parva perveniant IV, 941; per rara terræ V, 458; terræ natura convertibat V, 809; per crebra terræ VI, 592; per crebra ferri VI, 1029. — *foraminibus* traviat ignis VI, 349.

FORAS fertur telum I, 978; se dabit I, 1106; ignes emergant II, 200; animam eicit II, 951; metus est agendus III, 37; feruntur III, 496; anima dispergitur III, 538; per artus manant III, 585; prolapsa III, 590; prodita anima III, 603; ire III, 606, 613; membris exire III, 772; exit ille III, 1073; gradiens IV, 530; ire cœperunt IV, 532; ore recto emittimus IV, 550;

ejecta vis IV, 918; ejectam animam IV, 924; animæ ejectus IV, 961; elapsa corpora V, 490; exagitata vis erumpitur VI, 583; flamma efflet VI, 682; res efflare VI, 700; expirat VI, 818; expirare VI, 887; dispersa vis VI, 889; in stuppam erumpere VI, 897; meare VI, 991; oreolvebat VI, 1153.

FORIS ipsæ sequuntur IV, 277. — *foribus* oscula figit IV, 1175. — *foribus* reclusis III, 361; quod non fit III, 366; pro, sunt III, 368; clusis IV, 600.

FORIS remoratur II, 158; extra mœnia mundi II, 1045; qui esse sentiat III, 1075; quæ transpiuntur IV, 272, 279; ex ædibus videantur IV, 274; e corpore eveniunt IV, 1029; quæ veniunt V, 544; quæ convenirent VI, 19.

FORMA solis V, 573; semper manebat V, 1175. — *formæ* Tyndaridis amore I, 474; divinæ nuntia VI, 77. — *formæ* figuram IV, 67. — *formam* ad certam unius II, 379; similem gerit IV, 49; obsignans verbis IV, 569; extra animalem esse V, 142; in quamlibet V, 1262. — *forma* simili prædita II, 336, 723; simili II, 414; IV, 168, 544; qua sint prædita IV, 895; res feriant IV, 244; deteriore IV, 1275. — *formæ* dissimiles II, 686. — *formarum* quam speciem II, 490; novitatem II, 495; distantia finita II, 526; vestigia IV, 85; tenues sunt effigies IV, 103; cujusque modi in oras IV, 136; ordine certo V, 731. — *formas* distare II, 442; dissimiles in quadrato esse II, 781; convertant II, 1005; pares verborum IV, 576; propter dissimiles IV, 680; V, 444; varias splendoris V, 715; va-

riantes edere V, 711. — *formis* longe distantia II, 334; distantia intercurrat II, 373; infinitis II, 497; variis *formis* prædita II, 758; variis variantes tactus II, 816; variis distantia III, 32; IV, 27; variantibus V, 823.

FORMAMENTUM : *formamenta* principiorum II, 819.

FORMARE : *formata esse* simili figura V, 1259.

FORMATURA laborum IV, 552. — *formaturam* vox servat IV, 558.

FORMIDO mortales continet I, 152. — *formidinis* comes, aura III, 291; atræ ora IV, 174; VI, 254; V, 1245. — *formidine* mortis aluntur III, 64; mortis odium vitæ percipit III, 79; cassa torpens III, 994; cassa mentem geris III, 1062; divum contrahitur V, 1217; divum humiles animos efficiunt VI, 52.

FORNAX: *fornacibus* e calidis VI, 148; cavis intus rotant VI, 202; calidis intus acuit VI, 278; vastis Ætæ VI, 682; ut intus VI, 1168.

FORIS quem cuique casum ferat III, 699. — *forte* ne rearis I, 81, etc.

FORTIS equi vis III, 8, 763; equum vis VI, 550. — *fortes* sectam sequuntur VI, 1115. — *fortes* equos IV, 988.

FORTUNA gubernans V, 108; obtulerat V, 958; maneret V, 1120. — *fortunam* quam vechat ætas III, 1098. — *fortunas* turbare I, 107; parentis laudat II, 1168. — *fortunis* præstare V, 1178.

FOSSA : *fossas* suffodit V, 483.

FOVEA : *foveam* in, fluat II, 475. — *fovea* venarier V, 1249.

FOVERE : *fovet* sol I, 807. — *fota* solis vapore tetra I, 1032.

FRAGILIS : *fragili* natura præ-

dita constant I, 582. — *fragiles* sonitus VI, 112.

FRAGMEN : *fragmina* sylvarum V, 1283. — *fragmina* sylvarum conjiciens I, 285.

FRAGOR multus geli VI, 156. — *fragori* pausam non stare I, 748. — *fragorem* dat nubes VI, 129; dant rami VI, 136. — *fragore* horrissono victa succidere V, 110; privata V, 318.

FRAGOSUS : *fragosa* putri corpore constant II, 860.

FRANGERE : *frangit* ætas robur II, 1132; Venus IV, 1080; deum simulacra VI, 419; mare fluctus VI, 696. — *fregere* blanditiis ingenium V, 1017. — *fregisset* quod adhuc ætas I, 560. — *frangente* ævo priore I, 554. — *frangendi* finis I, 562. — *frangitur* mare æstu VI, 144. — *franguntur* in robore saxi I, 881; montes nimborum VI, 158. — *frangi* nihil sine inani I, 534. — *fracta* est ætas II, 1151. — *fracta* magis redolere IV, 698. — *fractas* undas obnitier IV, 438. — *fracta* tela sanguine tingentes V, 1327. — *frangendo* in, dant murmur VI, 143. — *frangendis* rebus finem parasset I, 553; corporibus reddita finis I, 578.

FRATER : *fratris* in funere gaudent III, 72.

FRAUS : *fraudi* tibi non sit VI, 187. — *fraudem* ne tibi dent II, 187; in frustraminis nos induimus ipsi IV, 818; jacere IV, 1203; in pellicere V, 1003.

FREMERE : *fremit* ventus VI, 581. — *fremunt* ricta canum V, 1063.

FREMITUS fit magno murmure VI, 101. — *fremitum* edit V, 1076. — *fremitu* cum acri perfurit I, 277; gementes pectora rumpunt III,

198; perterrita V, 1315. — *fremitus* rapidi volvi videntur V, 1192; sunt VI, 270; moventur VI, 289. — *fremitus* venti mittunt VI, 199; concit VI, 410.

FARNUM : *frenis* moderarier V, 1297; equos convertere V, 1314.

FÆQUENS singultus VI, 1159.

FÆTUM : *freta* ætatis insinuantur IV, 1027. — *freta* circum ferescunt VI, 427.

FÆTUS anni permiscet VI, 364. — *fretu* angusto I, 721.

FÆTUS : *freti* virtute V, 964. — *fretæ* pondere VI, 1057.

FRIARE : *friatis* glebis I, 887.

FRIGESCERE : *frigescit* terra sub-
tus VI, 866.

FRAIGIDUS fons VI, 850, 874, 880; horror VI, 1010. — *frigida* aura III, 291; cervorum mens III, 300; pausa vitæ III, 943; vis venti VI, 310, 319; vis ferri VI, 315; pellis VI, 1193. — *frigidior* humor VI, 841, 845.

FRAIGUS permanat ad ossa I, 356; penetrabile I, 495; ac calor inter utrasque jacent II, 517; a fluviis fluit IV, 220; VI, 926; acre fluit IV, 261; excruciat V, 1425; venit in artus VI, 594; pervolat VI, 953; succedere non dubitabat VI, 1190. — *frignis* secreta sunt corpora II, 844; particulam IV, 262; ab gelidis umbris V, 640. — *frigus* manabile capere I, 535; adhibere II, 857; ferre non possent V, 1014; et æstum permiscet VI, 364; transire per æs sentimus VI, 949. — *frigore* in leti linquit III, 402; rigere III, 905; æterno leti IV, 925; ex, non caperetur V, 927; desunt ignes VI, 360; cum primo mixtus calor VI, 371; interiisse VI, 709; premitur terra VI, 846. — *frigora* oculis usurpare

I, 301; non ciebat V, 816; ad, membra dabant VI, 1170.

FRONDERE : *frondent* omnia V, 215. — *frondeat* nihil amarius estu VI, 973.

FRONDESCERE ramos I, 1092.

FRONDIFERUS : *frondiferum* nemus II, 359. — *frondiferas* avium domos I, 19; sylvas I, 257.

FRONS : *fronde* perenni coronam I, 119; intectas quietes I, 406. — *frondes* dant sonitum VI, 136. — *frondes* videri latitare I, 888; fluidas præbere II, 597; in, fluvii se vertunt II, 875. — *frondibus* se involventes V, 970; cubilia aucta V, 1416.

FRONS tenta meabat VI, 1194. — *fronte* in prima locata I, 878; IV, 69, 95; prima quæ sunt parata IV, 205; rectam figuram servet IV, 299; a, anelli VI, 1022. — *frontibus* cornua exstant V, 1033; adversis concurrere VI, 117.

FRUCTUS brevis hic est III, 927. — *fructum* dulcedinis alinæ capiant II, 971; majore dulcedine capiunt V, 1409; in, convertere V, 1421. — *fructu* Veneris non caret IV, 1069. — *fructus* iidem arboribus constare I, 166. — *fructus* feros mansuescere V, 1367. — *fructibus* vitæ explemur III, 1020.

FRUGES nitidæ I, 253; crescere non possunt I, 808; nitidæ crescunt II, 189; ex aliis constare II, 699; abundant V, 919. — *frugum* cupido IV, 1089. — *fruges* constituunt I, 745; eadem constituunt I, 821; sanguinis signum mittere I, 880; in terram latitare I, 888; creare II, 170; nitidas extollere II, 595; cœpisse creari II, 614; Cererem vocare II, 656; nitidas parit II, 994; eadem significant II, 1016; nitidas creavit II, 1158; instituisse

fertur V, 14; ad augendas V, 81; in ipsas persidit VI, 1125. — *frugibus* e subitis oppressus III, 694.

FRUGIFERENS : *frugiferentes* terras I, 3.

FRUGIPARUS : *frugiparos* fetus VI, 1.

FRUIT : *fruuntur* mobilitate III, 201; ætatis flore IV, 1101; vita III, 558. — *fruuntur* ævo immortalis I, 56; II, 647; sensu jucundo II, 18; fervore VI, 857. — *fruuntur* quid oculis IV, 1074. — *fructus es* quæcumque III, 953. — *früendum* nil datur IV, 1091.

FRUMENTUM : *frumentum* quodvis II, 371. — *frumenta* calore fandi I, 175.

FRUSTRA II, 1060; V, 1000, 1429.

FRUSTRAMEN : *frustraminis* in fraudem nos induimus IV, 818.

FRUSTRARI : *frustratur* imagine verbi IV, 573. — *frustrata* animos IV, 973.

FRUTEX : *frutices* inter V, 954.

FURER : *fuat* venenum IV, 642.

FUCARE : *fucata* quæ sunt lepido ænore I, 645.

FUCUS : *fucum* mittunt IV, 82. — *fuco* nullo circumlita III, 745.

FUGA cervis datur III, 742; cervos est tutata V, 861. — *fugæ* copia I, 982. — *fugai* tempus I, 1046; meminere IV, 715. — *fugæ* dedita IV, 997. — *fuga* effervescere V, 1335.

FUGARE : *fugati* longe ex conspectu hominum III, 48.

FUGERE : *fugit* se quisque III, 1081. — *fugimus* quo ante III, 926. — *fugiant* te venti I, 6; multa e corpore II, 715; variæ volucres IV, 1004; plorantes canes V, 1071. — *fugebant* saxea tecta V, 982. — *fugerit* quo pacto humor I, 309. — *fuge* longè credere I, 1081. — *fu-*

gere videntur IV, 390; cupide feras V, 866; atque sequi vicissim VI, 1042; gestire videtur VI, 1046. — *fugiens* a medio I, 1090; anima III, 231; accipiter III, 752; humorem V, 808. — *fugienti* vita V, 885. — *fugienda sunt* multa VI, 781. — *fugienda* in hoc genere quæ sint IV, 511.

FUGITARE : *fugitat* amaracinum VI, 974. — *fugitant* relinquere I, 659; splendida tueri IV, 325; famulæ longe IV, 1172; iras Palladis VI, 754. — *fugitabant* ad ægros visere VI, 1238.

FULCIRE cibum omnia debet II, 1148; salutem III, 126.

FULGERE : *fulget* argento II, 17; luna nitore V, 767. — *fulgent* loca V, 572. — *fulsit* pleno lumine V, 706; adversa nimborum aspergine VI, 526. — *fulserant*, flammæ flore coorto I, 899; viridanti colore V, 783; divulsa nube VI, 103. — *fulgere* flammæ colores VI, 113. — *fulgens* purpura II, 500. — *fulgentia* mala V, 33; templa stellæ V, 492; cœlestia templa VI, 387. — *fulgentibus* stellis VI, 357.

FULGERE : *fulgit* item VI, 160, 214; impetè tremulo VI, 174; sine terrore VI, 218. — *fulgere* cœlestibus flammis V, 1094; oculi cernant VI, 165.

FULGIDUS : *fulgida* cernere nequimus III, 364.

FULGOR : *fulgoris* quiddam V, 285; primum jactum V, 292; calidi semina VI, 316. — *fulgorem* ab auro II, 50; cernimus VI, 170; faciunt semina VI, 217. — *fulgere* nullo notatus V, 611.

FULGURA se tollit ad cælum II, 325; consistere videtur II, 334; fulgure stimulat IV, 191. — *fulgura* flammæ habent VI, 391.

— *fulgure* fulgur stimulat IV, 191. — *fulgura* solis II, 163; fiunt VI, 270. — *fulgura* ferat ad cœlum I, 726; nictantia flammæ VI, 182. — *fulguribus* coruscis claræ tedæ V, 297.

FULIGO : *fuligine* multa pingues tedæ V, 297.

FULMEN transit I, 490; VI, 128; belli III, 1047; ignem detulit V, 1091; dejecit in Tartara V, 1124; quasi maturum VI, 282. — *fulminis* cœlestem ignem II, 384; ut ictu concidit III, 487; ictu deturbavit V, 401; plaga contremittit tellus V, 1219; vis ardens VI, 146; mobilitas fit VI, 323; corpora inciderint VI, 350; variæ causæ VI, 363; igniferi naturam VI, 379; ictus quid queat nocere VI, 386; ictum caveamus VI, 406. — *fulmen* acuit VI, 278; vocitamus VI, 298; in terras jacit VI, 401. — *fulmine* pollens V, 744; summa vaporant V, 1130; cœli misso V, 1243; res debet accendi VI, 317; infesto discutit VI, 418. — *fulmina* eum non compresserunt I, 69; fiunt V, 674; volvi videntur V, 1191; sunt clara canenda VI, 84; quali natura prædita constant VI, 220; pergunt celeri lapsu VI, 324; plurima fiunt VI, 376. — *fulmina* diffugere I, 763; per imbres volare II, 213; quis mittat? II, 1101; gignier VI, 246; commoliri cœptat VI, 255; ad fabricanda VI, 365; feri multa VI, 416. — *fulminibus* gravidam tempestatem VI, 259.

FULMINEUS ignis II, 382.

FULVUS : *fulvæ* nubis caligine VI, 461. — *fulva* corpora leonum V, 899.

FUMARE : *fumant* montes VI, 749; altaria donis VI, 753. — *fument* cœcumiña VI, 460. — *fumare*

tellus videtur V, 465. — *fumans* terra VI, 523.

FUMIDUS : *fumida* sax III, 305.

— *fumida* templa VI, 645.

FUMUS latet in lignis I, 872; quam, minoribus III, 429; discedit in auras III, 437; ceu, dissolvi III, 457; uti III, 582; rebus abundat IV, 88; constare nequit VI, 106. — *fumum* in lignis videri I, 890; diffugere II, 457; altaria ferre III, 433; mittunt IV, 54; volvit VI, 692. — *fumi* imaginibus moventur III, 431; volantes VI, 104.

FUNDAMENTUM : *fundamenti* principio I, 574. — *fundamento* stabili maneret V, 1120. — *fundamenta* loco sunt mota III, 585. — *fundamenta* subjungere II, 863; tota convellere IV, 507.

FUNDARE : *fundarit* quibus modis terram V, 69, 418. — *fundatum* quod sit ratione vetusta V, 162. — *fundata* prima fides I, 424. — *fundatum* ossibus intus V, 926. — *fundata* pedibus fastigia surarum IV, 829.

FUNDERE : *fundit* querelas IV, 587; V, 1384. — *fundunt* arbusta fetus I, 352; radios II, 114; se lumina IV, 376; corporis humorem IV, 1025. — *fudit* animam corpore III, 1046; terra omne animans V, 821; tellus animalia V, 915. — *fundet* largos haustus I, 414. — *funde* suaves loquelas I, 41. — *fundere* sylvestrem Musam IV, 591; de re fata V, 111; succum venis V, 810. — *fundi* vites I, 176; in bina secando I, 534 (v. l.). — *fusa* cum corpore anima III, 700; de corpore imago IV, 50.

FUNDITUS res per se constare I, 479; nil est inum I, 992, etc.

FUNEATUS : *funestos* agros VI, 1138.

FUNGI : *fungitur* mala cuncta contagi III, 734; ab ictu non hilum III, 814. — *fungi* ipsum debet I, 442; et agere potest I, 444; pariter cum corpore III, 169; mutua III, 802; IV, 948.

FUNIS aurea II, 1155.

FUNUS : *funeris* atri comites II, 580; expers III, 712. — *funus* funere cumulabat VI, 1237. — *funere* miscetur vagor II, 577; in tristi fratris gaudent III, 72; funus cumulabat VI, 1237. — *funera* Trojæ V, 327; vitarat VI, 1198; vasta incommata VI, 1224; respectans VI, 1233.

FURERE : *furit* ignibus II, 594; nubes perscissa VI, 111. — *furere* quæ VI, 49 (v. l.) — *furere* ramenta ferri VI, 1044. — *furens* circum ventus VI, 688. — *furi-bundus* aer VI, 367.

FURIE nusquam sunt III, 1024.

FURIOSUS vultus VI, 1183. — *furiosa* hæc cernimus esse II, 985.

FUROR in dies gliscit IV, 1065; ille revisit IV, 1113. — *furoris* violenti signa II, 622. — *furorem* animi III, 840. — *furore* placato VI, 49.

FURTIM cachinnant IV, 1171.

FUSUS : *fusi* alia ratione gigni non possunt V, 1352.

FUTURUS; vide in *Esse*.

G.

GADRES : *Gadibus* in, quod est cælum VI, 1107.

GALLUS (*sacerdos matris deum*) : *Gallus* attribuunt II, 615.

GALLUS : *gallum* contra constare IV, 712. — *gallorum* in corpore IV, 716.

GANNITUS : *gannitu* vocis adulant V, 1069.

GAUDERE : *gaudet* sibi pars animæ III, 146. — *gaudent* in funere fratris III, 72. — *gauderet* cornua relinquere III, 614. — *gaudere* novis rebus V, 171.

GAUDIUM : *gaudia* gliscunt V, 1060. — *gaudia* præsagit IV, 1102; communia quærens IV, 1192; mutua IV, 1202; nectant V, 852.

GAZA : *gazæ* nil proficiunt II, 37.

GELIDUS : *gelidum* videri IV, 492. — *gelidi* leti vestigia III, 529; saxi æquore III, 905. — *gelidai* aquai stringor III, 693. — *gelidum* rigorem V, 639; in imbrem VI, 149. — *gelidam* pruina II, 431. — *gelidæ* pruinae V, 217; VI, 529. — *gelidos* artus III, 402; fluvios VI, 1171. — *gelidas* pruinas II, 515; auras III, 301; nives VI, 107. — *gelidis* telis vaporis III, 306; frigoris umbris V, 640; stellis axis VI, 721.

GELUM : *geli* casus V, 206; fragor VI, 156; vis concrevit VI, 530. — *gelum* humor mittit VI, 878.

GEMERE : *gemerent* hostes V, 1347. — *gementes* leones III, 298.

GEMINARE supellex videtur IV, 452.

GEMINUS : *gemina* et mammosa IV, 1164. — *geminam* hominum prolem II, 1082. — *geminio* aere IV, 275.

GEMITUS exprimitur III, 494. — *gemitu* sylvas replebat V, 990; commixta querela VI, 1158. — *gemitus* edunt IV, 1012; peperere V, 1195.

GEMMA : *gemmis* florere V, 910.

GEMMARE : *gemmales* rore herbæ II, 319. — *gemmales* rore per herbas V, 462.

GENA : *genas* humectent I, 919;

lacrymis spargunt II, 977; lacrymis rorantes III, 470.

GENERALIS : *generales* maculas I, 591.

GENERASCERE : *generascunt* membris III, 745.

GENERATIM propagent I, 21; præbens I, 230; tempora rebus dare I, 564; reddita finis I, 585; referte I, 598; sumere II, 347, etc.

GENERE (*gignere*) : *genuntur* simulacra III, 434. — *geni* extra corpus III, 798.

GENETRIX una corporis nostri II, 600. — *genetrix* Æneadum I, 1. — *genetrice* certa creata II, 708.

GENITABILIS aura Favoni I, 11.

GENITALIS materies I, 633; rerum origo V, 176; terrarum origo V, 325; mundi origo V, 1211. — *genitalem* satum IV, 1229. — *genitale* tempus II, 1105. — *genitali* concilio I, 183. — *genitales* motus II, 572. — *genitalia* corpora I, 168; II, 61; semina V, 849. — *genitales* motus reddere II, 228. — *genitales* per Veneris res II, 437; corporis partes IV, 1041; VI, 1206. — *genitalia* corpora I, 53; II, 549.

GENITALITER apta IV, 1254.

GENITOR : *genitoribus* ingrati II, 616.

GENS summa animantium I, 1032. — *gentis* Graiæ decus III, 3. — *genti* humanæ infestum V, 220. — *gentes* aliæ augescunt II, 76; variæ vocitant II, 611; credere auderent II, 1036; variæ quæ retinent IV, 414; non tremunt V, 1221. — *gentibus* humanis videtur I, 728; humanis extollere fruges II, 596; magnis qui imperitarunt III, 1041; humanis quod sit fundatum V, 162; humanis quod esset horribile V, 1305; finitimis ora ad se convertit VI, 644. — *gentes* per

Italas hominum I, 120; Trojugenas I, 466; varias II, 1076; aliquas nunc vivere V, 17; per magnas didita V, 20; per magnas pervulgarit V, 1160.

GENU : *genibus* submissa I, 93.

GENUS omne animantium I, 4; omne nasci posset I, 161; squamigerum I, 163; nostrum hinc alitur I, 255; mortale non posset I, 1014; humanum ne occidat II, 174; ullum materiai II, 304; humanum feratur II, 699; humanum de quibus est auctum II, 975; omne abundans manet II, 1089; ut antiquum tolerarit II, 1171; hominum sic est III, 308; humanum nimis avidum est auricularum IV, 596; omne, quod veterino semine partum est V, 863; alituum V, 799; humanum durius fuit V, 923; humanum mollescere cœpit V, 1013; humanum omne peremtum foret V, 1025; humanum res voce notaret V, 1056; alituum voces jactat V, 1077; humanum languebat V, 1144; omne ferarum V, 1337; omne virile V, 1355; sylvestre terrigenarum V, 1410; hominum laborat V, 1429; humanum frustra probavit VI, 33; ferarum absilliebat VI, 1215. — *generis* animantium exordia II, 1063; V, 432; ejusdem imago IV, 820. — *generi* montivago ferarum II, 598; hominum cladem consilare VI, 1091. — *genus* quod, id, omne, etc. (pro : *cujus generis*, etc. sæpissime occurrit, ut) III, 222, 267, 277, 328, 432, 596; IV, 272, 737; V, 447, 607, 662; VI, 113, 891, 918, 1057; crescendo servant I, 191; propagare I, 196; animale reducit I, 228; concharum pingere II, 374; conservare II, 709; plagæ excipit II, 811; humanum terra

parit II, 995; montivagum ferarum sic esse II, 1081; humanum superavit III, 1056; agricolū late sentiscere IV, 588; horriferrum ferarum alit V, 219; herbarum dedit V, 781; humanum creavit V, 820; id tutata est virtus V, 857; acre leonum V, 860; præsidio nostro pasci V, 872; ad interitum redegit V, 875; omne visceris V, 900; alituum alis fidere V, 1038; humanum fallit V, 1155; muliebre V, 1354; numeris servare V, 1408; hoc leti subibat VI, 1245. — *o genus* infelix humanum V, 1193. — *genere* de horum II, 103; suo quidquid esse simile II, 372; de quo est fœcula II, 430; in quo II, 445, 486; in eo multa esse II, 536; in quadrupedum esse II, 538; in quovis esse II, 568; ex uno quod consistat II, 585; in quovis herbæ II, 666; in omni coloribus non sunt perfusa II, 821; in eodem sint permulta II, 1080; quo III, 297, etc.; de hoc cetera III, 480, 744; in saporum IV, 709. — *genera* herbarum abundant V, 919. — *genera* herbarum in terram latitare I, 888; plurima principiorum II, 589.

GERERE: *geris* sollicitam mentem III, 1062. — *gerit* res cæcis corporibus I, 329; similem formam IV, 49; quem terra calorem VI, 848; multarum semina rerum VI, 791. — *gerunt* magna in somnis IV, 1009. — *gerat* natura res II, 242. — *gerabant* caput incensum fervore VI, 1144. — *gessit* insula I, 718; qui primus vestem V, 1419. — *gerere* colorem II, 735; quidquam nostra causa V, 168; lacunas VI, 539. — *gerentes* bellum sylvestre V, 1244. — *geritur* bellum II, 574; summa rerum novando V, 195. — *geruntur*

in quo loco res I, 473, 506; per plagas I, 635; res in assiduo motu I, 994; res per inane III, 27; spatio simulacra IV, 160; hæc celeri ratione IV, 255; naturali ratione VI, 761. — *geratur* quidque cum ratione II, 166. — *gerantur* qua vi quæque I, 130; in quo loco res I, 483, 954; quacumque vi I, 569; quam celeri ratione IV, 144. — *geri* res possunt I, 443; sub tegmine celi I, 987; res debent II, 1069; per totum inane III, 17; qua quæque ratione V, 85; VI, 60; rem ordine certo V, 1438. — *gestarum* rerum vestigia III, 673. — *gestas* res per se non constare I, 479; res carminibus tradere V, 1443.

GERMEN: *germina* turgent IV, 1079.

GERYONES: *Geryonai* tergemini vis tripectora V, 28.

GESTIRE: *gestit* coire IV, 1051. — *gestire* a saxo fugere VI, 1046.

GESTUS: *gestum* imitari IV, 320, 366; hominum sequentem aera IV, 368; mutasse IV, 774, 803; repetunt IV, 793; ad, protrahere V, 1030. — *gestu* commendarunt V, 1021.

GIGAS: *Gigantum* ora IV, 139; ritu par esse V, 118.

GIGNERE: *gignunt* omnigenos colores II, 759; dolorem IV, 332. — *gignant* quo motu res II, 62. — *genuit* mortalia sæcla II, 1157. — *genuere* virum VI, 5. — *gignere* plagas II, 228; ictus II, 241; rem inter se conveniendo II, 922. — *gignitur* æstus III, 174; corpus per se III, 338; cur animi mens III, 616; certo tempore V, 748; elephas morbus VI, 1114. — *gignimur* quum III, 681. — *gignuntur* alternis I, 768; flammæ II, 188; colores

luminis ictu II, 808; quæ sponte sua IV, 132; voces IV, 606. — *gignatur* quæ res unica II, 1078. — *gignantur* fulmina VI, 239. — *genitum* quod est I, 545. — *genita* nulla ratione fuissent I, 345. — *gignentur* eadem conditione II, 300. — *gigni* divinitus I, 151; omnia ex omnibus I, 173; nullam rem patitur I, 265; imbrem ex igni I, 784; viscus I, 837; quæ consuerunt II, 300; e corpore ramòs II, 703; ex insensilibus II, 870, 888; extemplo sensus II, 891; ut debent animalia II, 901; sensus II, 930; mentem cum corpore III, 446; cum corpore animam III, 458; eadem V, 251; lumina solis V, 661; animalia V, 906; tenebras V, 976; concordia non poterat V, 1023; insilia V, 1351. — *gignier* in igni III, 623; e nubibus VI, 246; sulphur in terra VI, 808. — *genitam* ante naturam animantis II, 938. — *genitæ* res II, 721. — *genitas* res I, 267; II, 62, 567. — *genitis* in rebus I, 512. — *gignendis* rebus I, 205, 708; II, 855.

GLACIES æris I, 494. — *glaciem* exsolvit VI, 879; sol dissolvit VI, 964.

GLANDIFER : *glandiferas* quercus V, 937.

GLANS plumbea liquescit VI, 179; plumbea fit fervida VI, 307. — *glandis* odium cepit V, 1415. — *glandes* conciliabant amantes V, 963; caducæ arboribus V, 1362.

GLAUCUS : *glaucis* ab undis I, 720.

GLEBA ingens VI, 553. — *glebarum* pars V, 256. — *glebas* secundas I, 212; V, 211. — *glebis* terrarum friatis I, 887; in, nil videmus II, 897; & turis evellere III, 328; in putribus V, 143.

GLISCERE : *gliscit* in dies furor IV, 1065. — *gliscunt* jurgia III, 479. — gaudia V, 1060. — *gliscens* ignis I, 475.

GLOBOSUS : *globosa* corpora II, 469.

GLOBUS cordis IV, 118; pilæ V, 719. — *globum* lunæ fundarit V, 70; in unum coire V, 664; versando edere formas V, 721. — *globi* solis et lunæ V, 473.

GLOMERAMEN : *glomeraminis* luciferam partem V, 725. — *glomeramen* in unum conveniunt II, 686. — *glomeramina* quæque retinentur II, 454.

GLOMERARE : *glomerari* animam in corpore III, 540. — *glomerata* vocis semina III, 496. — *glomerata* vaporis corpora IV, 872.

GLOMUS : *glomeri* in lanæ I, 361.

GLORIA regni nil proficit II, 38; extincti ad cælum fertur VI, 8.

GLUTEN : *glutine* taurino VI, 1078.

GNAVITER plenum exstat I, 526.

GRADI : *graditur* Zephyrus V, 737; Evius Evan V, 742; quæ nebula VI, 1121. — *gradiens* clamor IV, 530.

GRADUS : *gradus* ætatis II, 1122.

GRAIUS : *Graii* memorant I, 831; memorant Curetas II, 630; ἀπαιτῶν dicunt III, 101; nominitarunt VI, 424; Magneta vocant VI, 909. — *Graiorum* reperta I, 137. — *Graium* veteres poetæ II, 601; V, 406; poetæ VI, 755. — *Graios* inter inanes I, 641.

GRAIUS homo I, 67. — *Graie* gentis decus III, 3.

GRAJUGENÆ : *Grajugenarum* nocturno partu I, 478.

GRAMEN : *gramine* in molli prostrati II, 29; V, 1391. — *gramina* tondentes II, 660.

GRANDESCERE : *grandescunt* quæ nostro labore II, 1161. — *grandescere* quæque I, 192; ad auctum II, 1122.

GRANDIS arator II, 1165. — *grandi* ævo II, 1142. — *grandi* augmine esse I, 435; tonitru concussa V, 551. — *grandes* smaragdi IV, 1122. — *grandes* divitiæ V, 1117. — *grandia* saxa I, 290; corpora VI, 303. — *grandior* ictus II, 944; hic queratur III, 968.

GRANDO volvi videtur V, 1191; concrescit in nubibus VI, 529. — *grandinis* imbres VI, 107; ruina VI, 157. — *grandine* mixta nimborum montes VI, 159.

GRATIA nostra V, 167.

GRATUS : *gratum* fuerit III, 948. — *gratius* non requirit II, 23.

GRAVARE : *gravantur* fetu I, 254.

GRAVATIM cadunt III, 388.

GRAVESCERE : *gravescit* ærumna IV, 1065; impetus VI, 337. — *gravescant* ne hæc in morte III, 1035.

GRAVIDUS : *gravidam* fulminibus tempestatem VI, 259; nubem IV, 440. — *gravidæ* ne jacerent IV, 1271. — *gravidas* uxores reddant IV, 1234.

GRAVIS abit in somnum III, 1079; limus V, 498; sonitus VI, 285; imber VI, 290; ictus VI, 323; carbonum odor VI, 803. — *gravis* umbra VI, 784; pix VI, 1072; lingua motu VI, 1149. — *grave* tempus V, 1224. — *gravis* ignis impetus VI, 281. — *gravi* lethargo III, 466; casu consternere V, 1332; tonitru VI, 122. — *gravi* sub religione I, 64. — *gravi* cum corpore V, 563; castoreo VI, 795. — *graves* abrotoni IV, 124. — *graves* homini res VI, 783. — *gravia* corpora V, 451; exordia

V, 475. — *graves* inter Graios I, 641. — *graves* auras VI, 221. — *graviori* coortu VI, 672. — *graviora* non poterunt II, 241. — *graviora* corpora II, 225. — *gravioribus* exsuperata II, 234. — *gravissimus* sopor IV, 957.

GRAVITAS membrorum III, 477. — *gravitate* ferri II, 83; fatiget III, 1067.

GRAVITER cecidere I, 742; feruntur IV, 328; mugit IV, 545; conquassari V, 106; dant murmur VI, 143; pertentat VI, 287; spirantibus flabris VI, 428; concidere VI, 759; metuentes VI, 1207.

GREMIUM : *gremium* in, se rejicit I, 34; in terrai præcipitavit I, 252; telluris pingere II, 375. — *gremio* in, gerere VI, 539.

GRESSUS : *gressum* quo tulerit IV, 683. — *gressus* Atthide tentantur VI, 1115.

GREGES : *greges* buceriæ II, 662; corvorum V, 1084.

GRUS : *gruum* clamor IV, 182, 911.

GUBERNACULUM unum contorquet navem IV, 905.

GUBERNARE : *gubernas* rerum naturam I, 22. — *gubernat* membra V, 561; vitam V, 1116. — *gubernant* sensus vitam III, 549. — *gubernent* cuncta V, 1239. — *gubernans* pater omnipotens V, 405. — *gubernans* Natura V, 78; Fortuna V, 108.

GUBERNUM : *guberna* recta superne IV, 440.

GURGES : *gurgite* de medio exstantes IV, 398; ex alto ponti V, 388; salso suffodit fossas V, 483.

GUSTARE : *gustavit* amorem V, 180. — *gustarat* ubi corpora VI, 1217.

GUTTA dulcedinis stillavit IV,

1056. — *guttai* unius instar VI, 615. — *guttæ* uti imbris caderent II, 122. — *guttas* laticis dulces I, 885; humoris liquentes II, 993; humoris pertundere saxa IV, 1282. — *guttis* uberibus flent I, 350; sanguinis coeuntibus I, 838; manantibus VI, 944.

H.

HABENA : *habenas* profundi II, 1096. — *habenis* immissis V, 785.

HABERE : *habet* quum naturam ignis I, 650; non extremum I, 963; ubi consistent II, 90; tellus in se II, 590; unde ignes oriantur II, 592; unde extollere possit II, 596; male in metu III, 838; sapor oris seorsus vim IV, 495; novitatem V, 331; semina vaporis VI, 843; semina ignis VI, 868; quæ semina ignis VI, 877; æstus non, qua tranet VI, 1051. — *habemus* quo plurima IV, 1085; hoc dicere VI, 712. — *habent* quod extremum I, 753; amplexi I, 1068; conciliandi rationem II, 552; plusculum in se rationis IV, 618; tenentes stuppæ VI, 900. — *habeat* ne mens intestinum II, 290. — *habeant* III, 136. — *habebas*, quid distet a vero I, 759. — *habebant* sibi perfugium V, 1185; jucunde corpora V, 1393; auxilia V, 1442. — *haberent* eamdem naturam I, 650; ut cæmpis segetes V, 1372. — *habebit* dimidiam partem I, 618. — *habere* inane intus I, 315; vacuum intus I, 368; immutabile corpus I, 592; quæ debet I, 633; in se cibos I, 863; extremum omne debebat I, 958; obsignatum II, 582; sensum partis II, 908; moderanter profundi habe-

nas II, 1095; æquas partes III, 126; aliam naturam V, 537; finem pariendi V, 824; mutua V, 851; sibi ludibrio V, 1234; semina vaporis VI, 272; suam naturam debent VI, 984; æra in corpore VI, 1033. — *habuisse* nil præclarius I, 730; multas animas III, 666. — *habendum est* minime mirabile IV, 257. — *habendi* quæ sit finis V, 1431. — *habendo* annulus subternuatur I, 313. — *habentes* inter se V, 1018. — *haberi* anima possit III, 715; majore fide IV, 481; æqua fides debebit IV, 498. — *habenda est* animi natura mortalis III, 651; si immortalis anima III, 830.

HABITUS : *habitus* corporis III, 100.

HÆDUS : *hædi* norunt II, 367; quidnam facere possunt III, 7.

HÆRERE : *hæret* consilium in media regione pectoris III, 141; materiali copia III, 194; in vita III, 408; ingratis III, 1082. — *hærent* radicibus III, 326; V, 555; cupide IV, 1109; validis Veneris compagibus IV, 1201. — *hæsit* annulus VI, 1015. — *hærere* partes unde revelli nequeant I, 609; inter se nebulas II, 461. — *hærens* alte terminus I, 78; V, 91; VI, 66.

HÆRESCERE : *hærescit* facile imago IV, 744. — *hærescere* in terris II, 477.

HÆSITARE : *hæsitat* tremulum jubar V, 696; in remorando fulmen VI, 334.

HALARE : *halat* naribus nectar II, 848. — *halent* flammæ VI, 391. — *halantes* sulphuris auras VI, 221.

HALITUS velut VI, 478.

HAMARE : *hamata* corpora II,

468; penetrant fauces IV, 664. — *hamatis* inter se elementis II, 394; inter se teneri II, 405; inter sese esse durata II, 445.

HAMMON: *Hammonis* fanum II, 849.

HAMUS: *hamis* plicata VI, 1086.

HARMONIA: *harmoniai* nomen III, 132. — *harmoniam* corpus retinere III, 119. — *harmoniae* videntur IV, 1244.

HAURIRE: *hauris* ventus arbusta VI, 141. — *hauribant* tauri cornibus V, 1323. — *haurire* e fontibus I, 927; IV, 3. — *haustus* dentibus unusquisque V, 989.

HAUSTRUM: *haustra* versare fluvios V, 517.

HAUSTUS papaveris II, 453. — *haustus* largos I, 413; teneros imitantur V, 1068.

HEBES: *hebeti* corde IV, 51; V, 880; mucrone V, 1273.

HERESCERE crebris offensionibus IV, 360.

HELICON: *Heliconis* saltu III, 133; ex vallibus IV, 547; montibus est arbor VI, 787. — *Helicone* ex amœno I, 119.

HELICONIADES: *Heliconiadum* comites III, 1050.

HERACLITUS dux praelia init I, 639.

HERBA praebebat cubile V, 814. — *herbae* in quovis genere II, 666. — *herbae* rore gemmantes II, 319; rore vigentes II, 361. — *herbarum* genera I, 888; V, 919; genus V, 781. — *herbis* laticis guttas mittere decebat I, 884. — *herbas* per teneras ludit I, 261; viridantes floribus conspergunt II, 33; per gemmantes rore V, 462; tellus sustulit V, 788; viridantes floribus pingebant V, 1395. — *herbis*

strata sunt cubilia V, 1416; in, prostratus VI, 786.

HERCULES: *Herculis* facta V, 22.

HESPERIDES: *Hesperidum* aurea mala V, 33.

HIARE: *hiantes* vitae sitis tenet III, 1007; calamos percurrit IV, 590.

HIATUS altus cœli IV, 417; leonis V, 24. — *hiatum* magnum concinnat VI, 584; late dispannat VI, 599. — *hiatu* immani patet V, 376.

HIBERNUS: *hiberno* tempore V, 698, 938.

HIC: *hac* re (*ideo*) I, 173. — *his* rebus III, 28, etc.

HIENS sequitur V, 746. — *hiemis* ad gelidas pruinas II, 515. — *hiemes* acres configunt VI, 373.

HILARIS: *hilarem* auctum (alii *hilaro adauctu*) grandescere II, 1122.

HILUM: (*aliquid*, τλ) ponderis non deficit III, 221; neque *hilum* III, 517, 784, 814; IV, 380, etc. — *hilum* aliquid detrahare III, 513; libella non claudicat IV, 516. — *hilo* majore V, 1408.

HINNIRE: *hinnit* equus V, 1076.

HINNITUS differre non videtur V, 1072.

HIRUNDO cynnis contendat III, 6.

HISCERE: *hiscant* vitio venæ tabularum VI, 1069. — *hiscendi* potestas IV, 64, 102.

HODIERNUS: *hodierno* ex lumine III, 1105.

HOMERUS sopitus est III, 1050. — *Homeri* semper florentis speciem I, 125.

HOMO Gratus I, 67; ex somno correptus III, 938; unus, quota

pars terræ VI, 653. — *hominis* partem animum esse III, 96; pars animi natura III, 132; e membris III, 440; pars mens est III, 547; vis dolore sentire nequit III, 645; salvis tacta serpens IV, 640; et equi imago IV, 743; una vis ciet semen IV, 1037; ex facie nil datur fruendum IV, 1090; corpus exanimum VI, 707; corpus fluebat VI, 1203. — *homini* sunt membra V, 541; cicuta est venenum V, 898; grandes sunt divitiæ V, 1117; nihil amarius frondeat VI, 973; res multæ sint VI, 782. — *hominem* spectare III, 55; totum regere III, 165; indepta est letiquies III, 212; paullatim ire III, 525; totum deficit III, 545; indignari III, 883; scindunt curæ V, 46; divum numero dignarier V, 52; tanto membrorum impete natum V, 911; pertæsum est V, 1149; necare VI, 788. — *homine* sine ipso esse III, 554; in eodem manere III, 794; V, 138; ex, semen ciet IV, 1037; ex, et veterino semine V, 888. — *homines* si viderent I, 109; e mare oriri possent I, 162; rem gignere nequeant II, 921; ferunt timendos esse morbos III, 41; sanguine rem conflant III, 68; patriam prodiderunt III, 85; desperent III, 753; pocula tenent III, 926; si possent noscere III, 1066; consuerint IV, 987; cupidine cæci IV, 1149; claros se voluerunt V, 1119; possent concelebrare V, 1380; divitiis potentes VI, 12; hunc admirantur VI, 851; lapidem admirantur VI, 911. — *hominum* voluptas I, 1; per Italas gentes I, 120; sæcla abstulerit I, 468; o miseras mentes! II, 14; metus II, 47; in nares penetrare II,

415; semiferas species II, 702; varias gentes esse II, 1076; geminam prolem II, 1082; ex conspectu III, 49; sic genus est III, 308; varias naturas III, 316; cor vis vini penetravit III, 475; animas ire III, 760; motus gestumque IV, 368; duplices facies IV, 453; ex nervis detrahat IV, 538; conventus IV, 786; animos frustrata tenere IV, 973; mentes quæ edunt IV, 1008; causa parare V, 157; notities V, 183; sæcla V, 340; multos obruit V, 413; tutelæ tradita V, 865; vitam curis exercent V, 1423; genus frustra laborat V, 1429; in mentes VI, 77; requies VI, 94; quas facies redundant? VI, 813; generi cladem conflare VI, 1091; facies distare videntur VI, 1111; in pastus incidit VI, 1126; intima pars VI, 1167. — *homines* tantos parare I, 200; atque, non minus inter se esse nota II, 351; miseros cogunt III, 60; concidere III, 159; didicisse vocabula prima V, 1041; perdocuere V, 1437; exanimare VI, 243.

HOMOMERIA. Vid. *δμοιομερία*.

HOMULLUS: *homullis* brevis hic est fructus III, 927.

HONOR: *honoris* plena IV, 1159. — *honorem* demisit V, 1113; ad summum succedere V, 1122; magnum lugebat V, 1138; in summum successit V, 1274; imaginibus demit VI, 420. — *honore* claro incedit III, 76; in summo vigere IV, 1152; quantovis oris esto IV, 1167; nullo fit V, 1276; miro est inter mortales V, 1279; pollentes VI, 12. — *honorum* cæca cupido III, 59.

HORA brevis teratur IV, 179. — *horæ* unius status III, 1086. —

horai exiguum tempus I, 1015.
— *horas* in privas mutatur V, 275.

HORRERE : *horrens* sus V, 25.

HORRERERE : *horrescant* in terra VI, 261.

HORRIBILIS de saxo ictus III, 1029. — *horribile* quid ibi apparet? III, 989; *humanis* gentibus V, 1305. — *horribili* aspectu I, 66; *sonitu* V, 1252. — *horribili* plaga V, 1219.

HORRIDUS : *horrida* vis teli III, 171; *paupertas* VI, 1281. — *horrida* omnia III, 847; *membra* pædore VI, 1268.

HORRIFER : *horriferum* genus ferarum V, 219. — *horriferos* æstus III, 1025. — *horriferis* vocibus V, 994.

HORRIFICE fertur imago II, 610; *simulacra* nos excierunt IV, 40.

HORRIFICUS : *horrifico* de busto III, 919.

HORRISONUS : *horrisono* fragore V, 110.

HORROR me percipit III, 29; *Carthaginis* III, 1047; *insitus* mortalibus V, 1164; *ut*, *dispertitur* VI, 593; *frigidus* naturæ ferri VI, 1010. — *horrorem* acerbum stridentis serræ II, 411; *ciet* membris III, 292.

HOSPES : *hospitibus* sævis cedebant V, 985. — *hospitibus* loca complerant IV, 1274.

HOSTIA casta concideret I, 100.

HOSTIS : *hostem* occupat IV, 1047. — *hostes* gemerent V, 1347. — *hostibus* ignem intulerant V, 1245. — *hostes* in, *mittere* V, 1308; *in*, *convertere* V, 1316; *in*, *non* parci VI, 399.

HUMARE : *humabat* quisque consortem VI, 1280. — *humari* consuebat VI, 1278,

HUMANUS : *humana* vita I, 63; *vis* V, 208. — *humanum* genus II, 174, 342, 699, 975; IV, 596; V, 72, 923, 1013, 1025, 1056, 1144; VI, 33. — *humanæ* genti infestum V, 220. — *humanum* odorem IV, 684. — *humanam* vitam III, 38. — *humanum* genus II, 995; III, 1056; V, 821, 1155; *pectus* V, 104; *semen* IV, 1037. — *O humanum* genus infelix! V, 1193. — *humana* stirpe I, 734. — *humanis* gentibus I, 728; II, 595; V, 162, 1395; *omnibus* esset cadendum III, 849; *rebus* concedere IV, 1187. — *humanos* vitæ odium percepit III, 80. — *humanas* res vis obterit V, 1232. — *humana* corpora III, 761. — *humanis* rationibus II, 169.

HUMECTARE : *humectent* lacrymis ora I, 919. — *humectans* oscula labris VI, 1190.

HUMECTUS : *humectum* stomachi tenorem servare IV, 634.

HUMERUS : *humeros* coronis redimire V, 1398. — *humeris* in, *esse* III, 792; V, 136.

HUMIDUS : *humida* ex imbribus tellus II, 873; *terra* VI, 1100. — *humida* linguarum templa IV, 626; *saxa* V, 948, 949.

HUMILIS : *humiles* animos VI, 52.

HUMOR candens lacteus I, 259; *aquai* I, 308; *in* *parvas* partes dispergitur I, 310; *liquidus* aquarum I, 350; *tener* nos adjuvat I, 809; *an* *in* *oppressu* durabit? I, 853; *aquæ* respuat trabes II, 197; *dulcis* percolatur II, 474; *viscera*, etc. II, 669; *ad* *humorem* crescit II, 1114; *ut* *aquæ* III, 340; *liquidus* *aquai* III, 428; *acer* *redit* III, 502; *salsi* *saporis* IV, 223; VI, 929; *in* *omnia* *loca* *discedit* IV,

871; ruber IV, 1047; intus membr̄is assumitur IV, 1087; non datur IV, 1093; mortali corpore constat V, 236; nihil abundet V, 266; regnarit in arvis V, 396; cœpit superare V, 412; ut seorsum pateret V, 448; superabat in arvis V, 804; pluvius VI, 496; quicumque est membr̄is VI, 502; ex omnibus tollitur VI, 506; jactatier destitit VI, 555; aqua de terra venit VI, 634; fit frigidior VI, 841, 845; aqua jactatur VI, 876; aquæ ferrum condurat VI, 969. — *humos* sudoris splendidus VI, 1186. — *humoris* guttas II, 993; guttas pertundere saxa IV, 1283; materies V, 271; VI, 637; adhæsum concipiunt VI, 472; partem delibet VI, 622; partem tollere possunt VI, 625. — *humorem* capere I, 535; ipsum res fingere per se I, 709; primum a terra reverti I, 786; ex humoribus esse I, 841; ponti in medium niti I, 1084; ad, humor crescit II, 1114; diffuere III, 436; quæ loca possunt IV, 872; saccatum corporis IV, 1025; jacere IV, 1052, 1061; perire V, 250; fugiens V, 808; marinum concipiunt VI, 504; pluvium mittunt VI, 515; redhalat VI, 523; multum tollere VI, 629; terram percoquere VI, 859. — *humore* novo abundare V, 262; fluenta V, 947; multo recepit ignem VI, 146; sine ullo sunt nubes VI, 207; mixto VI, 370; madentes vestes VI, 618; saxa sudent VI, 944. — *humoribus* consanguinea est ratio VI, 475; parvis æquabat VI, 1176. — *humoribus* ex, esse I, 841; omnibus epotis V, 385.

Humus : *humi* vestigia pressa II, 356; moribundus pes agitat III,

653; servat III, 655; jacet V, 225; procumbere V, 1199; corpora jacerent VI, 1214.

HYDRA colubris vallata V, 27.

HYMENÆUS : *hymenæo* claro comitari I, 98. — *hymenæis* pluribus IV, 1247.

HYRCANUS : *Hyrcano* de semine canis III, 750.

I.

IACCHUS : *Iaccho* ab Ceres IV, 1164.

ICERE : *icit* anima corpus III, 161. — *icimur* ictu IV, 1046. — *ictus* parvis ardoribus aer V, 606; amoris calcaribus V, 1074. — *icta* a tenui causa nebula III, 430; vulneris dolore III, 663; pluvii terra VI, 1101. — *icti* montes clamore II, 328; flammæ fulguris halent VI, 391. — *icta* extrinsecus hæc corpora I, 529; solis calore nubila VI, 514. — *ictos* dejecit V, 1124.

ICRUS grandior affligit II, 944; ad acies nostras perlabitur IV, 358; fit gravis VI, 323; fulminis VI, 386. — *ictum* oblatum dissolvere quæque II, 952; seminis avertit IV, 1269; suffugit V, 151; radio-rum exaugeat V, 612; ante cernas VI, 169; res excipit VI, 313; ad, concurrunt VI, 316; roborat mobilitas VI, 342; fulminis caveamus VI, 406. — *ictu* vis res diverberet I, 223; alterius ferri II, 84; ab, nexantur II, 98; impulsus II, 272; luminis II, 808; acriter oblato II, 954; laborat III, 177; ut fulminis concidit III, 487; celeriter præciderit III, 636; ab, non fungitur hilum III, 814; V, 359; uno commovet IV, 748; crebro

pulsarier IV, 935; icimur IV, 1046; prolixo provolat IV, 1241; quod crebro tunditur IV, 1280; fulminis deturbavit V, 401; turres discludere IV, 240; ardenti provolat VI, 294; vehementi perculit VI, 311. — *ictus* declarant VI, 220; plures fierent VI, 413. — *ictus* ex se gignere II, 241; contemnere II, 448; respuere III, 808; V, 353; Veneris IV, 1048; teli determinet VI, 403. — *ictibus* sine externis stare I, 1054; cæcis impulsa II, 135.

Idæus : *Idæam* matrem II, 612.

— *Idæis* e montibus V, 662.

Idem : *eadem* aliis quiete III, 1050.

Idoneus aer V, 605. — *idonea* res flammis VI, 318.

Ignarus : *ignari* quidam II, 167; quid queat esse V, 89; VI, 64. — *ignaris* maris videtur IV, 437. — *ignaros* quid vulnera vellent V, 996.

Ignescere : *ignescat* vis venti VI, 301.

igneus vortex VI, 297. — *igneæ* corpora rerum I, 680.

Ignifera æther V, 460, 499. — *ignifert* fulminis naturam VI, 379. — *igniferas* lampadas II, 25.

Ignis sub pectore gliiscens I, 475; totus I, 650; æstifer I, 664; omnimodis foret I, 684; an durabit I, 853; lignis non est insitus I, 900; fulmineus fluat II, 382; noster e lignis ortus II, 386. — cinere obrutus latet IV, 927; ut, vivescit IV, 1134; superantior V, 395; superavit V, 397; superare potest V, 408; ad speciem contrahitor V, 570; curavit V, 1014; exprimitur V, 1097; sylvas ardore cremarat V, 1242; volans VI, 87, 383; scintillas dissipat VI, 163; evolat VI, 314; liquidus traviat VI, 349;

sacer existit VI, 661; abundare VI, 670; comminus imbuat VI, 905; permanat VI, 954; liquidum facit æs VI, 967; sacer diditur VI, 1166. — *ignis* calor I, 454; partes habent I, 649; terræque corpus I, 770; semina IV, 331; V, 666; VI, 160, 200, 207, 864, 868, 877, 900; exorta scintilla IV, 607; liquidi color VI, 205; signa hæc sunt VI, 222; e contagibus VI, 280; impetus incessit VI, 281; vestigia cernimus VI, 422; primordia in antiquas sedes redeunt VI, 873; corpora consurgere VI, 886. — *igni* non sint simulata I, 688; aera jungentes I, 714; jubar hæsitat V, 696; pariter tonitrus mittitur VI, 171. — *ignem* penetralem I, 536; materiem esse rerum putarunt I, 637, 707; denserier I, 648; res omnes esse I, 691; nisi, nullam rem veram I, 692; quem nominat I, 696; sensus cognoscere I, 697; relinquunt I, 745; se vertere in aeris auras I, 786; crearint I, 799; celestem fulminis II, 384; jacere II, 674; ignes procidunt II, 1115; in, quasi lana trahatur IV, 377; restinguit IV, 874; naribus spirantes V, 29; esse mortalem V, 249; multum possideat sol V, 610; ad solis labitur V, 709; pararunt V, 1009; in terram detulit V, 1091; mortalibus dedisse V, 1100; hostibus intulerant V, 1245; humore recepit VI, 147; nubes accipit VI, 150; subtilem constituit VI, 225; quæ faciunt VI, 305; glans concepit VI, 308; vis plagæ excitet VI, 309; jaciunt divi VI, 389; calidum excussit VI, 689. — *igni* in, candescit I, 491; ex solo consistere I, 637; ex uno res creatæ I, 647; ex, summam con-

sistere I, 707; ex, procreare I, 716; flammata cremantur II, 672; in, gignier III, 623; suo contingens IV, 408; collabefacta omnia videntur IV, 699; ex cæco consurgere IV, 929; in solis durare V, 143; a magne percipiat V, 603; res scibant tractare V, 951; victum mutare V, 1105; venarier V, 1249; percoxerat V, 1253; cum, se commiscuit VI, 276; sine, vis venti missa VI, 300, 310; accenditur VI, 321; correptus VI, 595; nec bpinantes opprimere VI, 408; calido liquescat VI, 515; protinus concepto VI, 881; ab, ferrum condurāt VI, 979. — *ignes* denseri poterunt I, 657; celarier I, 904; vivant I, 1033; subsiliunt ad tecta domorum II, 191; nubibus ebrupti II, 214; unde oriantur II, 592; ignem procudunt II, 1115; mittunt vaporem IV, 54; ætheris V, 449; lumina allicere possunt V, 867; conveniunt V, 859; confluere consuerunt V, 701; postquam sunt cogniti V, 1284; frigore desunt VI, 360; exspirent per fauces Ætnæ VI, 641. — *ignibus* impositum torrescere III, 903. — *ignes* in cœtus stingui I, 667; efficiunt I, 687; esse quisquam neget I, 704; vis evomat I, 725; ex ignibus esse I, 841; minutos latere I, 891; e lignis creare I, 911; notumque I, 913; calidos a medio differrier I, 1087; compungere II, 431; in, versat II, 882; in suos se spargere IV, 608; multos secum abstulit V, 460; suos ipse fert V, 506; per cœli templa volvunt V, 521; aer versat V, 524; quoscumque ætheris vides V, 585; quoscumque cernimus in terris V, 586; sol efflavit V, 651; *dispartos carni* V, 663; suos dimittit

tere V, 757; interstingui V, 760; multa profundant VI, 210. — *ignibus* ex densis esse I, 655; a cœli repetunt I, 782; ex, ignes esse I, 841; ab, ad hiemis pruinas II, 515; eximiis furit Ætnæ II, 594; ætheriis suffire II, 1098; tremulis jubar erigere IV, 405; tremere tedæ instant V, 299; ab omnibus exitium celeratur V, 301; aucta pars V, 722; cum primis VI, 225; repletus nimbus VI, 260; omnia sunt plena VI, 269; furibundus aer fluctuet VI, 367.

IGNORANTIA causarum VI, 54.

IGNORARE : *ignorem* quæ sint primordia rerum II, 177; V, 196. — *ignoratur*, quæ sit animæ natura I, 113.

IGNOTUS : *ignotas* facies IV, 1001.

ILLECEBRA : *illecebris* capta natura I, 16.

ILLICERE : *illicit* quæ causa II, 788. — *illicere* quid novi potuit quietos? V, 170. — *illiciaris* ne, melius sit cavere IV, 1141.

ILLIDERE : *illidunt* dentes labellis IV, 1076.

ILLUSTRARE Graiorum reperta I, 138. — *illustrans* commoda vitæ III, 2.

ILLUVIES : *illuvie* corporis VI, 1269.

IMAGO rei ante oculos versatur II, 111; matris divinæ II, 610; similem gerit formam IV, 49; tenuis mittier debet IV, 61; tenui natura constet IV, 109; simulacrorum quantula sit pars IV, 128, 177; apparet IV, 157; ætheris ex oris accidat IV, 215; quadrata IV, 237; efficit, ut videamus IV, 245; cur videatur IV, 270; speculi IV, 280; pervenit in aera IV, 283; hifendit IV, 295; de speculo in

speculum tradatur IV, 303; e speculo in speculum tralucet IV, 309; despeculo in speculum transfertur IV, 315; circumagitur IV, 317; Centauri IV, 741; equi atque hominis IV, 743; una subtilis IV, 749; facere hoc videatur IV, 772; nobis occurrit IV, 784; non supeditetur IV, 819; rei constat IV, 886. — *imagine* verbi frustratur IV, 573. — *imaginibus* suis demit honorem VI, 420. — *imaginibus* fumi moventur III, 431; in missis consistere IV, 99; in, causa cernendi IV, 238.

IMBECILLUS : *imbecilla* foras anima III, 603. — *imbecillorum* æquum esse misereri V, 1022. — *imbecilla* nimis primordia I, 847.

IMBER respuitur II, 388; gravis et uber VI, 290; in terras demissus VI, 496; vehemens fit VI, 517. — *imbris* uti guttæ II, 222; signa hæc sunt VI, 222. — *imbrem* ex igni gigni I, 784; in gelidum demersimus VI, 149; in, vertier VI, 291; sitis humoribus æquabat VI, 1176. — *imbri* magno turbidus annis I, 287; ex, omnia procreescere I, 716; ex, terram creari I, 785; opprimere VI, 266. — *imbres* pereunt I, 251; subiti perimunt V, 217; constiterunt V, 416; fiunt V, 674; quod dederant V, 935; per cælum volvi videntur V, 1191. — *imbres* diffugere I, 763; per transversos II, 213; per, putrefacta ligna II, 898; ob intempestivos II, 929; vitare V, 955; poscere V, 1084; grandinis cohibere VI, 107; cadere VI, 415; effluere VI, 512; vagos adde VI, 612. — *imbribus* sine certis anni I, 193; largis fluvium auget I, 283; tempestas indulget I, 806; ex intempestivis humida tellus II,

873; revocatur pars glebarum V, 257; ex assiduus V, 342; concreta animalia V, 796.

IMBIBERE : *imbibit* petere fasces III, 1010. — *imbibat* petere poenas VI, 72.

IMBUERE : *imbuat* cominus ignis VI, 905. — *imbuta sunt* colorem II, 734. — *imbuta* pavonum lepore pepla II, 502.

IMITARI : *imitantur* mores II, 665; dentibus haustus V, 1068. — *imitetur* pretera VI, 445. — *imitari* te aveo III, 6; gestum IV, 320, 366. — *imitarier* avium voces V, 1378.

IMMANIS καταπληξ est IV, 1159. — *immanem* turbinis vim VI, 447. — *immani* hiatu V, 376; corporis projectu III, 1000. — *immani* maximitate II, 498. — *immani* corpore V, 34; scelere V, 119. — *immania* æquora ponti IV, 411. — *immanes* morbos III, 461. — *immania* templa cæli V, 522.

IMMATUREUS : *immatura* mors V, 222.

IMMEMORABILIS : *immemorable* per spatium IV, 193; VI, 448.

IMMENSUS : *immensa* deum potestas V, 1208. — *immensum* omne I, 956. — *immensi* summam regere II, 1095; temporis spatium III, 867; ævi vires V, 380, 1216; morbi vis VI, 665. — *immensum* omne I, 75; spatium II, 92; mare II, 591.

IMMERERI : *inque merentes* exanimat II, 1104.

IMMINERE : *in clinata minent* in eandem partem VI, 563.

IMMINUERE : *imminuit* Venus vires V, 1016. — *imminui* vires V, 625.

IMMISCERE : *immixta* in rebus semina III, 894; corporibus æ-

mina III, 394. — *immixtas* res rebus I, 876.

IMMITTERE : *immittit* se in aquam VI, 441. — *immissa* oculis semina IV, 717. — *immissis* habenis V, 785.

IMMODERATUS : *immoderatum* ut pateat inane I, 1012.

IMMORTALIS animus III, 748. — *immortalis* mens III, 611; animai natura III, 624, 670; anima III, 715; vis animai III, 830; mors III, 882. — *immortale* quod est III, 517. — *immortali* non sunt ulla pericla III, 776. — *immortali* junctum mortale III, 805. — *immortalem* animam III, 755. — *immortale* opus divum V, 160. — *immortali* natura prædita I, 237. — *immortali* ævo I, 58; III, 647; corpore I, 546. — *immortalibus* quid queat largiri V, 166; *immortalibus* de divis V, 54. — *immortales* animas III, 779. — *immortalia* fundamenta II, 862; mortali sermone notantes V, 122.

IMMUNDUS : *immunda* est æx-σπς IV, 1156.

IMMUTABILIS : *immutabile* corpus I, 592; quiddam superare I, 790; II, 751.

IMMUTARE : *immutat* res sensus ad pristina V, 1414. — *immutare* coactat VI, 1121.

IMPAR : *imparibus* amfractibus V, 682.

IMPEDIRE : *impedit* sensum esse IV, 922. — *impediunt* rerum colores II, 786. — *impediat* degere vitam III, 323. — *inque peditur* innoxius VI, 394. — *impediuntur* motus vitales II, 948. — *impediatur* ales VI, 823. — *inque pediti* queunt III, 483. — *inque peditus* possis effugere amorem IV, 1145. — *inque pedita* vox IV, 564.

IMPELLERE : *impellit* aer VI, 1031. — *impellant* ferri naturam VI, 1063. — *impulit* sol ultima cœli V, 651. — *impellere* sensus I, 304; IV, 528; e lapide res VI, 1056. — *impellitur* auris VI, 883. — *impellier* nequeunt VI, 1059. — *impulsi* ictu procedimus II, 272. — *impulsa* ictibus cæcis corpora II, 135; momine parvo III, 189.

IMPENDERE : *impendent* saxa I, 327; formidinis ora IV, 174; VI, 254; protractæ trabes VI, 564. — *impendens* aere saxum III, 993.

IMPENSUS : *impensa* libido V, 962. — *impensa* superne VI, 491.

IMPERARE : *imperat* ætas V, 871.

IMPERFECTUS : *imperfecta* vita III, 971.

IMPERITARE : *imperitarunt* gen-
tibus III, 1041.

IMPERIUM : *imperium* petere III, 1011; sibi quisque petebat V, 1141; ad, deorum VI, 55. — *im-
perio* res regere V, 1127.

IMPES : *impetis* auctum VI, 327. — *impete* valido II, 330; tanto despectum præbet IV, 417; quan-
tovis euntein IV, 904; certo la-
bens V, 506; tanto membrorum
V, 911; recto nubem perfringens
VI, 138; magno comburens VI,
153; tremulo fulgit VI, 174; mi-
ro exstructis nubibus VI, 186; tan-
to fiant VI, 239; miro volat
vis VI, 328; celeri labens VI, 334;
longo quod venit VI, 340; venti
premuntur VI, 518.

IMPETUS Ætne II, 594; ingens
cœli V, 201; omnis alimenti V,
813; acer ubi commovit VI, 128;
gravis ignis VI, 282; gravescit VI,
337; animai dispertitur VI, 591;
fiat undis VI, 729. — *impetibus*
crebris I, 294.

IMPIGER equus V, 881. — *impi-græ* mentis experientia V, 1451.

IMPIUS : *impia* rationis elementa I, 82; facta I, 84; pectora II, 623.

IMPLECTERE : *implexis* principii III, 332.

IMPLICARE : *implicitus* effugere amorem IV, 1145. — *implicitum* morbo VI, 1231.

IMPONERE : *impositum* est nomen ab re VI, 742. — *imposita* nobis sunt V, 544. — *impositum* ignibus III, 903.

IMPORTARE cladem pericli III, 825; V, 370.

IMPROBUS : *improba* navigii ratio V, 1004. — *improbe*, melior fuit Ancus, quam tu III, 1039.

IMPROVIDUS : *improvida* puorum ætas I, 938; IV, 14.

IMPROVISUS : ex *improviso* objecta II, 1034.

IMPRUDENS : *imprudentes* V, 1007.

IMPUBIS : *impubem* pubescere V, 672.

IMUS : *ima* pars I, 605. — *imum* nil est funditus I, 992. — *inum* ad, confluit I, 986; nil esse II, 89; in, confluit V, 497. — *imo* ab, conturbat vitam metus III, 38; ab pectore III, 57; ex, coorta III, 581; ab, evertere V, 164. — *ima* tecta VI, 576. — *imas* sedes V, 452. — *ima* atque summa resolvi I, 1055; atque summa locans II, 488. — *imis* radicibus I, 353; VI, 141; in calcibus III, 792; V, 136; magis, media vacillant VI, 576.

IN commutatum I, 795; summa III, 84; offensus est III, 954.

INÆDIFICARE : *inædificata* superne nubila VI, 264.

INANE est in rebus I, 331; est vacansque I, 335; si non esset I, 343; et corpora sunt I, 421; qua

ratione constat I, 481; vacuum I, 510; est in genitis rebus I, 512; quod vacaret I, 521; constaret I, 524; admixtum est in rebus I, 570; III, 821; V, 366; quod est repertum I, 953; quod est I, 1009, 1078; III, 1011; ubi sit infinitum I, 1069; vacuum nulli rei subsistere potest II, 236; sicut est III, 813; V, 358; ut III, 822; V, 367. — *inanis* natura I, 364; plus sibi esse I, 366. — *inani* intactus est conjunctus I, 455; corpus distinctum I, 525. — *inane* quod vocamus I, 370, 427, 440, 508, 1073; admixtum esse rebus I, 383; omne possidat aer necesse est I, 387; esse in rebus fateare necesse est I, 400; vacansque I, 445; præter et corpora I, 446; corpore celare I, 515; tectum cohibere I, 518; pleno distinguere I, 528; res intus cohibet I, 537; admixtum rebus I, 656; relinquere I, 659; exemptum rebus I, 661; admiscet I, 746; nulla parte esse I, 843; per magnum I, 1018, 1096; per profundum abeant I, 1101; per, meandi II, 64; per, quæ vagantur II, 82, 104, 108; per profundum II, 95, 222; per, corpora misceri II, 115; per vacuum II, 150, 157, 202; per rectum feruntur II, 217, 226; per quietum ferri II, 238; per totum res geri III, 17; per, res geruntur III, 27; per vacuum jacentes VI, 839. — *inani* sine denseri I, 397; ab, secretum esse I, 432; sine, sunt corpora I, 511, 539; sine, collidi I, 533; rebus exempto I, 743; corpus finiri I, 1008; in, stare I, 1077; in magno jactari II, 121; in, corpus mixtum VI, 942. — *inania* per, penetret I, 224.

INANIRE : *inanitur* spatium VI, 1004. — *inanitus* locus VI, 1023.

INANS metus III, 995; locus VI, 833; nisus pennarum VI, 835. — *inane* spatium I, 528. — *inani* nomine V, 907. — *inania* nisi sint I, 357. — *inanes* Graios I, 640. — *inanes* cordis curas III, 117; minas V, 1001. — *inania* cervorum simulacra IV, 996. — *inanibus* in curis V, 1430.

INAUDITUS : *inauditos* vocis sonitus V, 1054.

INCASSUM coacta II, 1060; temere, frustra V, 1000; defessi V, 1128; laborat V, 1429, etc.

INCAUTUS : *incautum* scelus VI, 390.

INCEDERE : *incedit* claro honore III, 76.

INCENDERE : *incendunt* mobilitatem V, 347. — *incensum* caput fervore VI, 1144.

INCENDIUM : *incendii* ardor VI, 674. — *incendia* sylvis creant I, 902; stomacho præbent IV, 873; accipere V, 608.

INCEPTUM; vid. in *Incipere*.

INCERTUS : *incerta* voluntas III, 175. — *incertum* constat I, 595. — *incerto* partu I, 165. — *incerto* spatium I, 182; tempore II, 218; incerti errantes IV, 1100; vulnere tabescunt IV, 1116. — *incertis* locis II, 219; erroribus IV, 1073; ventis V, 777. — *incertis* procellis V, 605; in partibus anni V, 675.

INCESTE hostia concideret I, 99.

INCHOARE : *inchoat* mens fieri III, 184.

INCIDERE : *incidit* aures IV, 570; in nubem VI, 145, 296. — *inciderunt* lymphis putealibus VI, 1174. — *inciderint* corporibus VI, 351. — *incidere* graviora levioribus II,

227, 240; quæ corpora possint III, 819; V, 364.

INCILARE : *incilet* jure III, 976.

INCIPERE : *incipit* rem facere IV, 884. — *incipiam* disserere I, 50; agere IV, 33; VI, 907. — *incepti* finem contingere V, 392. — *inceptum* dictis pertexere VI, 42.

INCIRE : *incita* vis venti I, 272; VI, 137, 295, 431; vis se nubi- bus colligit VI, 325; vis foras erumpitur VI, 582. — *incita* multa V, 1093 (v. l.); flabris fervescunt VI, 428.

INCITARE : *incitat* patrius pavor artus III, 743.

INCLAMARE : *inclamet* merito III, 996.

INCLINARE paullum corpora II, 243. — *inclinatur* terra VI, 573.

INCLUDERE : *includuntur* smaragdi auro IV, 1123. — *inclusi* sunt ætheris æstus V, 520. — *inclusa* sunt moenia IV, 79. — *inclusum* spatium I, 984.

INCLUTUS : *inclute*, suppeditas III, 10; Memmi V, 8. — *incluta*, funde loquelas I, 41.

INCOHIBERE : *incohíbessit* qui rarus aer? III, 445.

INCOLERE : *incultis* culta loca præstare I, 209.

INCOLUMIS corporis vapor III, 342; orbis III, 416. — *incolumis* natura I, 458; summa II, 70; pupula III, 410; imago IV, 296; vox IV, 602. — *incolumem* se præstat III, 221; animam III, 607. — *incolume* aliquid superare I, 673; durare per ævum V, 62. — *incolumi* corpore I, 247. — *incolumes* animas III, 696; res VI, 348.

INCOMITATUS : *incomitata* funera VI, 1224.

INCOMMODUM : *incommoda* conciliari III, 877.

INCONSTANTER anhelat III, 490.
INCORRUPTUS: *incorrupta* cælum
terramque fore VI, 602.

INCREPARE: *increpet* sic alicui
nostrum III, 945; voce acri III,
966; jure III, 976.

INCUMBERE: *incumbit* tellus VI,
560. — *incubuit* populo VI, 1142.
— *incubisset* si tristior causa V,
347. — *incumbere* terrarum molem
VI, 567. — *incumbens* arbor V,
1096.

INOURIA mactans VI, 1241.

INCURRERE: *incurrit* molibus
annis I, 288.

INCURSUS: *incursum* effugeret
III, 751.

INCURVUS: *incurvi* litoris are-
nam II, 376.

INCUSARE: *incusat* numen II,
1170.

INCUTERE: *incutit* tremorem VI,
593. — *incussit* in pectus amorem
I, 923. — *incusserat* his mortis
metus VI, 1211. — *incutere* mor-
bos VI, 773. — *incutiens* amorem
I, 20. — *incussam* membris cretam
III, 383.

INDE I, 14, 156, 170, 409, *et*
sapissime; *inde* loci V, 438, 740,
789.

INDERE: *inditur* cibus in venas
II, 1125.

INDEX: *indice* mente II, 1080.

INDIA munitur II, 538.

INDICARE: *indicat* res palam I,
803; morbus III, 693; res ipsa
IV, 397.

INDICIUM: *indicio* nobis est ta-
ctus II, 433; facti sui IV, 1016.
— *indicium* edant II, 557. — *indici-*
um perquirere VI, 382.

INDIGNARI: *indignatur* se mor-
talem creatum III, 897. — *indi-*
gnantur magno murmure VI, 197.
— *indignabere* obire III, 1058.

— *indignarier* hominem III, 883.

INDIGNUS: *indigna* quæ sint V,
124. — *indignos* putandos esse II,
617; exanimat II, 1104. — *indi-*
gna diis putare VI, 69.

INDIGUS vitali auxilio V, 224. —
indiga nihil nostri I, 61; II, 650.

INDIVISCI: *indepta est* leti quies
hominem III, 213.

INDU (*in*) manu II, 1096; mari
VI, 891. — *indu* manus *jacere* V,
103.

INDUCERE: *inducit* me vigilare
I, 143. — *inducere* quo quamque
pergis I, 17; bellua nimbos IV,
143. — *inducti* terræ bonitate V,
1246.

INDUERE: *induimus* nos in frau-
dem IV, 818.

INDUGREDI viam sceleris I, 83;
pariter simulacra IV, 319; acri si
credis IV, 368.

INDULGERE: *indulget* luctibus
ægris III, 947. — *indulget* imbribus
I, 805. — *indulgendo* mansue-
scere V, 1368.

INDUPEDIARI pauca queunt IV,
68. — *indupedita* materies I, 241;
ex elementis suis res VI, 1009. —
indupedita perplexis figuris II,
101; perplexis II, 459; omnia
fatalibus vinclis V, 874; exiguis
modis corpora VI, 453.

INDUPERATOR: *induperatorem*
classis V, 1226. — *induperatores*
pugnare videntur IV, 968.

INERMUS: *inerma* armatis cede-
bant V, 1291.

INERERE: *inest* ubi materies I,
172; secreta facultas I, 174. —
insumus ibidem III, 1093. — *in-*
sunt varii sensus VI, 985. — *insit*
ubi quidquid III, 788; V, 132. —
inesse corpore maculas I, 591;
sibi contraria I, 658; corpore sen-
sum III, 634; cruor in lignis III,

787; V, 131; vehementer vitium IV, 824; in pedibus pondus V, 543.

INFAMIS : *infamem* vitam III, 42.

INFANS nudus V, 224. — *infantum* ætas V, 808. — *infantibus* ex parvis I, 187.

INFANTIA linguæ V, 1030.

INFENSUS inurguet V, 1034.

INFERIZ : *inferias* mittunt III, 53.

INFERRE sint lata magis VI, 187; tecta metuunt VI, 597; animas ducere VI, 765.

INFERNUS : *infernas* animas III, 628. — *inferna* nubila ire supernis V, 646.

INFERRE : *inferret* cœlo V, 974. — *intulerint* vestigia VI, 759. — *intulerant* hostibus ignem V, 1245. — *inferri* nobis solita est III, 680.

INFERUS : *inferior* sol V, 627, 632. — *inferior* pars V, 289. — *inferiores* multis partibus I, 735. — *inferiora* cœli loca I, 1062. — *infimus* famul III, 1048.

INFESTUS : *infesta* dies III, 912. — *infestum* amorem IV, 1146. — *infestam* quietem V, 981. — *infestum* genti humanæ genus V, 220; iter V, 1113. — *infesto* fulmine VI, 418. — *infesta* tactu per nares insinuant VI, 779. — *infesta* plagis domare II, 1144; flammis loca V, 759. — *infestis* querelis VI, 16.

INFICIARI : *inficiandum* tanto magis III, 797; V, 141.

INFICERE : *inficiunt* speciem IV, 78.

INFIDUS : *infidi* maris II, 558.

INFINITUS : *infinita* ætas I, 559; *summa* I, 622; *materiali* vis I, 1050; II, 545; *summa* loci II, 1045. — *infinitum* omne I, 966; *spatium* II, 1053. — *infinitam* esse *summam* profundi VI, 486. — *in-*

finito corporis auctu II, 482. — *infinito* ex tempore I, 551, 990; II, 575, etc.; ex I, 996, 1024, etc. — *infinita*, inane locusque I, 1070. — *infinitas* formas II, 527. — *infinita* omnia reddat I, 1010; cluere primordia II, 525; rerum primordia II, 569. — *infinitis* ex partibus I, 617, 623; formis II, 497.

INFIRMUS : *infirmo* corpore III, 448. — *infirmis* artubus I, 261.

INIRE (*incipit*) commutare III, 514; caput erigere V, 1207.

INFLAMMARE : *inflammasset* equus Pergama I, 478.

INFLARE cavas cicutas V, 1382.

INFLUERE : *influit* æther V, 502.

INFRA sensus sunt primordia IV, 111.

INFRA magis nihil est III, 275; superque latere I, 1049.

INFRINGERE : *infringi* linguam III, 156. — *infracta* loquela V, 231. — *infracta* tela V, 1326.

INFULA circumdata I, 88.

INFUNDERE : *infuso* lympharum rore I, 497.

INGEMERE : *ingemit* vi morbi coactus III, 488. — *ingemere* bidenti V, 210.

INGENIUM claudicat III, 454. — *ingenio* omnia generascunt III, 745. — *ingenium* superbum fregere V, 1017. — *ingenio* certare II, 11; superavit III, 1056; præstabant V, 1106; pro cuiusque V, 1110.

INGENS impetus cœli V, 201; incendii ardor VI, 674; spiritus VI, 1185. — *ingens* copia I, 1005; insula IV, 399; gleba VI, 553; arbor VI, 676. — *ingenti* sonitu VI, 151, 442; clamore VI, 1283. — *ingenti* caligine V, 649. — *ingentes* tumultus sedare II, 956; fluminis fluctus IV, 1033. — *ingentes* naves I, 273;

sylvas V, 1242; speluncas VI, 545.
— *ingentia* ferarum corpora II,
1153; fingit VI, 678. — *ingentibus*
oris ætheriis IV, 412.

INGENUUS : *ingēnui* fontes I,
231.

INGRATIS vel *ingratīs* hæret III,
1082; semina cadant VI, 216;
pericula sunt insinuandum V, 45.

INGRATUS : *ingrata* vita III, 971.
— *ingratum* omne occidat III, 955.
— *ingratam* animi naturam III,
1016. — *ingrati* genitoribus II, 616.
— *ingrata* interiere III, 950.

INGRAVESCERE : *inque gravescunt*
aliæ magis IV, 1246; venti VI, 570.

INGREDI : *inque gredi* velit IV,
888. — *ingressus* vestigia V, 56.

INHERRERE : *inhæret* consilium
III, 617.

INHIERE : *inhians* Mavors in te
visus I, 37.

INHORRERE : *inhorreat* rictum
VI, 1194 (v. I.)

INHUMATUS : *inhumata* corpora
VI, 1214.

INJECTUS animi nullus II, 740.

INJECTERE : *injecta* nobis animai
elementa III, 379.

INIMICITIA : *inimicitīis* ex, lan-
guebat V, 1145.

INIMICUS alius aliis partibus lo-
cus VI, 1116; aer VI, 1119. —
inimica sibi multis modis I, 760;
luminibus loca V, 769; multa
meant per aures VI, 778.

INIQUEUS : *iniquo* tempore pa-
triai I, 42; tempore I, 184.

INIRE : *init* dux prælia I, 639.
— *inimus* limen III, 681. — *ineunt*
volucres Tityon III, 997. — *int*
oculos aer IV, 340. — *inire* ratio-
nis elementa I, 82. — *ineunt* ex
ævo II, 743; III, 345, 745; V, 538,
556, 857.

INITUS : *initum* tuum significant

I, 13; movendi res capiat I, 384;
motus II, 269; III, 272.

INJURIA circumretit V, 1151.

INNASCI : *innata est* potestas II,
286. — *innasci* solet III, 793;
V, 137.

INNOXIUS volvitur VI, 394.

INNUBILUS III, 21.

INNUMERABILIS : *innumerabilem*
numerus VI, 485. — *innumerabile*
per spatium VI, 488. — *innumera-*
bilibus plagis vexata I, 584.

INNUMERABILITER mutatur V,
275.

INNUMERALIS : *innumeralt* nu-
mero II, 1086.

INNUMERUS : *innumero* numero
II, 1054; III, 780.

INOLENS : *inolentis* olivi II, 850.

INOPIA : *inopi* in amore IV, 1138.

INQUIRERE risus IV, 1185.

INQUIS I, 896, etc.

INSATIABILITER nos deflevimus
III, 920; sues volvantur in cæno
VI, 979.

INSCIUS ipse facit III, 891.

INSEDABILITER sitis corpora
mersans VI, 1175.

INSENSILIS : *insensilibus* ex prin-
cipiis II, 866; ex, animalia gigni II,
870; ex, sensile gigni II, 888.

INSEQUI : *insequitur* languor III,
173; comes pars animai III, 401;
confestim IV, 341; crassior caliginis
aer IV, 351; sonitus gravis IV, 285.

INSERERE : *insitus est* ignis lignis
I, 900; mortalibus horror V, 1164.
— *insita est* notities V, 183; unde
notities V, 1046. — *insita* partibus
aeris V, 539. — *insita* famæ moni-
mentis facta V, 330; cælestibus
flammis multa V, 1093.

INSERTIM radios fundunt II, 114.

INSIDERE : *insidet* rei deside-
rium III, 914. — *insideat* rei de-
siderium III, 931.

INSIDERE : *insessa* flammis II, 521.

INSIDIUM : *insidias* maris vitare II, 558. — *insidiis* letum obiret V, 1419.

INSIGNE radiatum diei V, 699; præclarum capitis summi V, 1137. — *insigni* quo prædita Tellus II, 609.

INSIGNIS pœnarum metus III, 1028. — *insignem* currum VI, 47. — *insignem* coronam I, 928; IV, 4. — *insigni* laude VI, 95. — *insignibus* male factis III, 1028.

INSILE : *insilia* gigni non possunt V, 1352.

INSINUARE : *insinuat* sese res externa II, 436. — *insinuant* per naves VI, 779. — *insinuet* an se pecudes natura animæ I, 117. — *insinuarit* causa durior III, 484; divum metus pectora V, 74; per loca sæpta ignis VI, 89, 385. — *insinuare* latebras I, 410; per sæpta domorum VI, 861. — *insinuandum* ingratis sunt pericula V, 45. — *insinuando* oculis gignunt dolorem IV, 332. — *insinuat*ur sensibus succus II, 684; anima III, 671; carbonum odor in cerebrum VI, 803; extrinsecus morbida vis VI, 956. — *insinuantur* ætatis freta IV, 1027; facile corpora VI, 355. — *insinuetur* nascentibus I, 114; quæ prima anima III, 781; ut prima anima III, 783. — *insinuentur* corporibus animæ III, 729, 738. — *insinuatus est* aer VI, 1030. — *insinuari* animas vermibus III, 722. — *insinuatus* calor VI, 234; vortex VI, 277. — *insinuatam* extrinsecus animam III, 698. — *insinuata* in aures IV, 526; repente corpora VI, 355. — *insinuat*as extrinsecus animas III, 689.

INSISTERE : *institerunt* vestigia

viai I, 407. — *insistere* alis VI, 837.

INSITIO : *insitionis* origo V, 1360.

INSOLITUS : *insolitam* auribus rem V, 101.

INSPIRARE : *inspirant* amantes ora IV, 1105.

INSTAR guttai VI, 614; plagæ VI, 806.

INSTARE : *instat* imago II, 112; quum III, 651. — *instant* discutere IV, 1000; ignibus tremere lumina V, 299, 300. — *instet* quæ res I, 462; qui exitus III, 1099. — *instans* mortalibus religio I, 66. — *instans* auxilium III, 1077.

INSTERERE : *instrata* cubilia fronde V, 985.

INSTIGARE : *instigant* stimuli id lædere IV, 1078.

INSTINGUERE : *instinctus* amore I, 924.

INSTITUERE : *instituit* facere II, 849. — *instituisse* fruges fertur V, 15.

INSTRUERE : *instructa* verborum copia IV, 513. — *instructa* belli certamina II, 5.

INSUESCERE : *insuescat* facile vir IV, 1278. — *insuerit* protrudere IV, 881.

INSULA gessit I, 718; ingens videtur IV, 400.

INSULTARE : *insultans* contempsit III, 1045.

INSUPER aliis esse alia VI, 192; aliis aliæ nubes VI, 522, etc.

INTACTILIS : *intactile* si erit I, 438.

INTACTUS inani est conjunctus I, 455.

INTACTUS locus I, 335; æstus VI, 1059. — *intactum* quod manet III, 814; V, 359.

INTEGRARE : *integitæther* innubilis

III, 12. — *intectas fronde quies* I, 406.

INTEGRÆ æther III, 22 (*v. l.*)—*integra in corpus eunt* III, 705.—*integros fontes* I, 926; IV, 2. — *integra vasa transit fulmen* VI, 348. — *integris vasis* VI, 231.

INTEGRARE : *integrent amnes mare* I, 1031. — *integrare novando omnia* II, 1147.

INTELLIGERE : *intellegit causam* VI, 17. — *intellecta sint mea dona* I, 48.

INTEMPESTIVUS : *intempestivos ob imbres* II, 929. — *intempestivis ex imbribus* II, 873; *pluviis* VI, 1101.

INTEMPESTUS : *intempesta nocte* V, 984.

INTENDERE : *intendunt quod facere* V, 386. — *intendere litem* III, 963; *eodem* V, 514. — *intenta theatris carbasus* VI, 109. — *intenta vela theatris* IV, 74.

INTER tempestatem opacam VI, 524, etc. — *inter se vesci* V, 73.

INTERCLUDERE : *interclusa anima* VI, 1265.

INTERCURRE : *intercurrat distantia* II, 373. — *intercurrere ut possit plaga olearum* V, 1373.

INTERCURSARE : *intercursant primordia* III, 263.

INTERDARE : *interdatus cibus* IV, 869.

INTERFICERE feras V, 1248.

INTERFIERI : *interfiat flammis* III, 885.

INTERFLUERE : *interfluendi mora* IV, 228; VI, 934.

INTERFODERE : *interfodiunt pupillas* IV, 718.

INTERFUGERE : *interfugit fulmen* VI, 332.

INTERJICERE : *interjecta est pausa*

III, 872. — *interjecta sunt millia* IV, 413.

INTERIMERE : *interimit mors res* II, 1002. — *interimat natura res* I, 217. — *interimant sensum* III, 288.

INTERIOR : *interiorem partem* IV, 938. — *interiore parte* IV, 305. — *intima pars* VI, 1167.

INTERIRE : *interit ergo anima* III, 538, 701, 756. — *interiunt partim* III, 78. — *interiunt anima nobiscum* I, 115; *natura turis* III, 329. — *interiunt cunctæ partes* III, 759. — *interiere commoda ingrata* III, 950. — *interiisse animam* III, 678; *multa animantium sæcla* V, 853; *ferro* VI, 710.

INTERITUS : *interitum ad, redogit* V, 875.

INTERNOSCERE curat IV, 246; *vocem* IV, 563.

INTERPONERE : *interpositum sit spatium* IV, 559. — *interposito ære* VI, 1047.

INTERPRES animi, lingua VI, 1148.

INTERPRETARI : *interpretantur quæcumque* IV, 833.

INTERRUMPERE : *interrumpat radios* V, 766. — *interrumpere radios lucis* V, 288. — *interrupta sit repetentia* III, 863. — *interrupta lux* V, 300.

INTERSEPIRE : *intersæpit natura vias* IV, 949.

INTERSERERE : *intersita pomis* V, 1376.

INTERSTINGERE : *interstingui ignes* V, 760.

INTERVALLUM : *intervallum per aeris* IV, 188, 198. — *intervalla quum permutantur* II, 1020. — *intervalla differre* II, 726; IV, 652; *tanta tenere* III, 381; *discordia conturbavit* V, 442. — *intervallis*

magnis II, 97; exiguis II, 100;
in magnis quæ recursant II, 106;
majoribus II, 295; tantis tuditan-
tia III, 395; magnis libera III, 567;
nil librant V, 569.

INTERVOMERE: *intervomit undas*
VI, 895.

INTESTINUM: *intestinum neces-
sum habeat* II, 290; quodvis quale
esse IV, 116.

INTOLERABILIS: *intolerabilibus*
malis VI, 1157.

INTORQUERE: *intorsit procella*
sese nubibus VI, 125.

INTRA (*sæpe pro in*) *venas* II,
1117, etc.

INTRARE *caulas palati* IV, 662.

INTRODUCERE: *introduxerunt*
animas III, 630.

INTROITUS *elementis redditus*
exstat VI, 494. — *introitu suo per-
rumpere* II, 407.

INTRORSUM *trahere* III, 533.

INTUARI: *inque tueri nequeunt*
IV, 415.

INTUS *penetret vis* I, 224; minus
vacuum habere I, 368; corpore
inane habere I, 515; habet inane
I, 537; discedunt II, 711; sedi-
bus *trepidant* II, 965; *adacta vis*
teli III, 172; omnia *corrident* IV,
80; quibus *res est acerba* IV, 663;
cient animi naturam IV, 733; di-
visor *conjectus* IV, 962; *membris*
assumitur IV, 1087; *dissociare* V,
355; *fornacibus acuit* VI, 278;
arenam mare ruit VI, 727; *sedibus*
labefactant VI, 799; *aer ciet* VI,
1038; *scaphis furere* VI, 1044.

INSULA: *inulæ saporibus* II, 430.

INUMBRARE: *inumbrant ora co-
ronis* III, 926. — *inumbratur terra*
V, 290.

INURERE: *inusta vapore signa*
VI, 220. — *inustis ulceribus* VI,
1165.

INURGUERE: *inurguet vitulus* V,
1034.

INUTILITAS: *inutilitatem propter*
V, 1273.

INVADERE: *invadit dolor* VI,
660. — *invasit ventus* VI, 175.

INVALERE: *inque valebunt* II,
301.

INVEHERE: *inecta per urbes*
II, 625.

INVENIRE: *invenio non, qui non*
sit acerbum III, 902. — *invenit ra-
tionem vitæ* V, 9; omnia plena VI,
1051. — *inveniunt ferai quietes* I,
406. — *inveniam quod, nihil est*
III, 977. — *invenies conjuncta re-
bus duabus* I, 451; *differre figuris*
II, 348; *semina corpore celare* II,
677; sic esse genus *ferarum* II,
1080; *notitiam veri ab sensibus*
creatam IV, 479. — *invenientes*
multa divinitus I, 737. — *inve-
niuntur æmula amnibus* I, 298;
quæ *aspera* III, 203; in amore
hæc male IV, 1137. — *invenitur res*
utilis III, 208. — *inventa est poste-
rius res* V, 1112; *compar natura*
IV, 1251. — *inventi sunt ingrati*
genitoribus II, 616. — *inventam*
rerum naturam exponere IV, 971.
— *inventa vestigia* IV, 495.

INVENTOR *es rerum* III, 9.

INVERTERE: *inversis verbis* I,
643.

INVESTIGARE *tam facile non esse*
IV, 704.

INVETERASCERE: *inveterascit ul-
cus alendo* IV, 1064.

INVICTUS: *invicta corpora* I,
951.

INVIDIA *macerat* III, 75; *ictos*
dejicit V, 1125. — *invidia summa*
vaporant V, 1130; *tali* V, 1418.

INVIDUS: *invida natura* I, 322.

INVIOLABILIS: *inviolabilia vigere*
V, 306.

INVITARE : *invitat* quo cibis ignes V, 525. — *invitant* herbæ II, 319.

INVITUS : *invitum* abstrahit III, 261. — *invitas* procedere II, 278; artus tremere VI, 595. — *invitis* nobis II, 275.

INVOLVERE : *involvat* nubibus se VI, 443. — *invokentes* circum se frondibus V, 970.

IONIUS : *Ionium* æquor I, 720.

IPHIANASSA : *Ipbianassai* sanguine I, 86 (v. l.)

IPHIANASSÆUS : *Ipbianassæo* sanguine I, 86.

IPSUS (*ipse*) Jupiter VI, 402.

IRA : *irai* fax III, 304. — *ira* non tangitur I, 62; II, 654; in, sumit calorem III, 289; in, mens effervescit III, 296; acri percitus V, 400; ex, acrius ulcisci V, 1147; ex, petere poenas VI, 72. — *irarum* fluctus III, 299; VI, 74. — *iras* flammarum colligere I, 724; ad acres decurrat III, 312; acerbās adjunxit V, 1194; Palladis acres VI, 754.

IRACUNDUS : *iracunda* mens III, 296.

IRATUS vitulus V, 1034.

IRE : *it* qua non succus II, 683; vox in auras IV, 534; Ver et Venus IV, 736. — *eunt* in corpus III, 706. — *eat* annulus in corpore toto VI, 1007. — *ibat* sanguis ex naribus IV, 1202; morbus in nervos VI, 1206. — *ibant* contagibus VI, 1242. — *ire* pisces nequibunt I, 381; telum I, 970; minus restet I, 1004; tardius II, 150, 155; corporis materiem II, 275; quo decursum jam sit II, 962; quo pervelit II, 1047; ad capulum II, 1175; hominem paulatim III, 525; per artus III, 529; anima videtur III, 593; animam de corpore III, 607; foras

III, 613; IV, 532; animas in corpora humana III, 761; per altum III, 1043; citius IV, 207; superne in aliam partem IV, 446; animus velit IV, 887; e partibus V, 644; diversas in partes V, 646; diverso de latere VI, 117; paratæ trabes VI, 564; hac est fatendum VI, 698; illac calor videtur VI, 992. — *eundi* conamen sumit VI, 326. — *eundo* crescit mobilitas VI, 341. — *eunti* effugium præcludere III, 523. — *euntes* obretimur III, 385. — *euntes* invitat V, 525. — *euntes* leviter nubes VI, 215; res VI, 560.

IRREVOCABILIS ætas I, 469.

IRRIDERE : *irrident* alii alios IV, 1153.

IRRIGARE : *irrigat* sol cælum candore V, 283. — *irriget* somnus quietem IV, 909.

IRRITARE : *irritat* (*irritavit*) virtutem I, 71. — *irritans* loca turgida IV, 1031. — *irritata* repente flamma VI, 681. — *irritata* loca tument IV, 1042; canum ricta V, 1162; lææ corpora V, 1317.

IRRUMPERE unde queat vis II, 306.

ἰρρυμένον *ἰρρυμένον* IV, 1162.

IS : *ibus* (*iis*) a tergo obstat II, 87.

ISMARUS : *Ismara* propter V, 30.

ITA II, 1037. — *ita* quam (*tam, quam*) III, 5; IV, 1143. — *ita* (*eodem ratione*) non omnibus conveniunt IV, 710.

ITALUS : *Italas* gentes I, 120.

ITER : *iter* nox eripiet I, 1009; omne viarum II, 627; dedit ire III, 1043; per flexum IV, 91; vox lædit IV, 534; per suum cuncta recreavit sol V, 405; viai infestum fecere V, 1123; per ambitionis V, 1129. — *itere* concussos ignes V, 652.

ITERARE : *iterabant* colles dicta referri IV, 581.

ITINER : *itiner* impetus sequatur IV, 339.

ITUS : *itum* repentis animantis III, 389.

J.

JACERE : *jacet* longe ab sensibus II, 313; corpus III, 114, 455; meminisse IV, 767; nudus humi V, 124; nunc æs V, 1274. — *jacent* medii tepores II, 518; immania ponti æquora IV, 411. — *jacebat* vita in tenebris V, 175; ratio navigii cæca V, 1004; subversa soliorum majestas V, 1135; aurum V, 1272; mæsto cum corde VI, 1232. — *jacebant* prædæ lucroque V, 873; defecta corpora VI, 1177; artus morte VI, 1195; corpora penitus casis contrusa VI, 1253; ad silanos aquarum strata VI, 1264. — *jaceret* fede humana vita I, 63; materies cumulata I, 989; corpus IV, 924. — *jacerent* aurea pepla II, 503; ne gravidæ IV, 1271; corpora humi VI, 1214. — *jacuit* si quis prostratus VI, 786. — *jacebunt* membra in somnis IV, 988. — *jacere* multa videmus IV, 70; corpus exanimum VI, 706. — *jacens* in ore rictum VI, 1194. — *jacentem* lacerari III, 900; Acheronte III, 997; in amore III, 1005. — *jacentes* per vacuum inane VI, 839.

JACERE : *jacis* vitæ finem III, 956. — *jacet* lumen I, 664; fulmen in terras VI, 400; stuppa flammam VI, 881. — *jaciunt* nullum odorem II, 846; voces V, 1080; divi ignem VI, 389. — *jaciat* telum I, 969. — *jaciebant* corpora saltu V, 1317. —

jaceres quum unam vocem IV, 580.

— *jacere* ignem II, 674; humorem IV, 1052, 1061; in fraudem IV, 1203; indu manus rem V, 103. —

facientes corpus in undas VI, 1172.

— *jacitur* membrana coloris IV, 94.

— *jaciuntur* prima fronte parata IV, 206; in cunctas partes IV, 241;

corpora a rebus VI, 960. — *jaciamur* ne in plagas amoris IV, 1142.

— *jaci* ordine corpora IV, 66.

JACTARE : *jactat* de corpore lucem V, 576. — *jactant* miracula dictis IV, 594. — *jactabant* suos tauri V, 1322. — *jactare* colorem II, 823; in numerum IV, 771;

oculos IV, 1135; ex alio subortu lucem V, 304. — *jactando* in,

membra fatigat III, 490. — *jactans* e corpore amorem IV, 1050. —

jactaris ostro rubenti II, 36. —

jactatur humor aquai VI, 875; aer motu VI, 1037. — *jactetur* aquæ fluctu VI, 554. — *jactentur* morbis III, 506. — *jactari* materialia corpora II, 88; in magno inani II, 121; per omne II, 549; laudis causa III, 47. — *jactarier* in dubio fluctu VI, 556; levibus auris VI, 914. — *jactata* inter malos VI, 110.

JACRUS animi liber II, 1047; horribilis de saxo III, 1029. —

jactum fulgoris V, 292.

JACULARI : *jaculatur* ictum IV, 1049. — *jaculantur* ex summo res IV, 84. — *jaculentur* quod IV, 147.

— *jaculando* magnum omne contulit II, 1108. — *jaculatu* verbum IV, 1133.

JAM I, 55, 156, etc.

JAMNE II, 277, 883; V, 562.

JANUA leti I, 1105; leti menti non est præclusa III, 829; transpectum per se præbet IV, 273; oris raditur IV, 533; leti cælo non est præclusa V, 374; Orci VI, 763.

JEJUNUS : *jejuna* cupido IV, 877.
— *jejuna* corpora II, 845.

JOCA tum esse consuerant V, 1396.

JOCARI : *jocanti* ludo IV, 584.

JUBAR : *jubar* tremulum V, 696.
— *jubar* erigere IV, 405.

JUCUNDE corpora curant II, 31;
sensus tangere II, 403; corpora habebant V, 1393.

JUCUNDUS : *jucunda* voluptas II, 3. — *jucundo* sensu II, 19; sensu linguæ II, 399. — *jucunda* eadem non sunt V, 896.

JUDICIUM : *judicio* acri perpende II, 1042. — *judiciis* fallacibus prodita IV, 250.

JUGERUM : *jugera* novem obtineat III, 1001.

JUGULARE : *jugulentur* quasi si IV, 1011.

JUGULUM : *jugulum* ad, succedere III, 608.

JUMENTUM : *jumenta* transversa exhibant V, 1330.

JUNCTURA optima constat VI, 1085.

JUNGERE : *jungit* corpus cum corpore IV, 1189. — *jungunt* salivas oris IV, 1104. — *jungebat* Venus corpora V, 960. — *junxit* equos V, 404. — *jungere* æterno mortalem III, 801; amicitiam V, 1018. — *jungens* tecta solo IV, 431. — *jungentes* aera igni I, 714. — *jungitur* sensus visceribus II, 904; glutine taurino VI, 1068; conchylii colos cum corpore lanæ VI, 1073. — *junguntur* facile inter se IV, 728. — *jungatur* æs æri VI, 1078. — *jungi* pares cum paribus res V, 439; per Veneris res V, 846. — *juncti* sunt fœdere III, 417. — *junctum* immortalis mortale III, 806.

JUPITER quatit cœlestia templa VI, 387; jacit fulmen in terras

VI, 401. — *Jovis* vagitum occultasse II, 634.

JURGIUM : *jurgia* gliscunt III, 479.

JUS : *juris* fines transcendere III, 61. — *jure* levia esse putantur II, 426; pereunt II, 1140; agat III, 976; increpet III, 976; tempestatem facessunt VI, 958. — *jura* constituere V, 1143; sub arcta cecidit V, 1146.

JUSTUS : *justam* intendere litem III, 963. — *justum* præter IV, 1237.

JUVARE : *juvat* accedere fontes I, 926; IV, 2; decerpere flores I, 927; IV, 3; res II, 437. — *juvabant* animos V, 1389. — *juvare* tranquilla pace I, 32; aures V, 1380. — *juvatur* res adjumento VI, 1032.

JUVENCUS equus V, 1073. — *juvenci* desiderio perfixa II, 360.

JUVENIS : *juvenes* subito fierent I, 187. — *juvenum* aurea simulacra II, 24.

JUVENTAS officit V, 886.

JUXTA illis errare I, 846.

JUXTIM quadrata IV, 502; esse utriusque figuræ IV, 1209.

K.

Κατάπληξις immanis est IV, 1159.

L.

LABARE : *lababant* claustra vitæ VI, 1152. — *labare* tentata I, 531.

LABASCERE : *labascit* tentata res rebus I, 538; spatium IV, 1281.

LABEFACTARE : *labeffectat* sensus I, 695. — *labeffectant* animam VI, 799. — *labeffectari* sensus IV, 436.

LABEFIERI : *labeffecta* anima III,

592. — *labefacta* vi membra voluptatis IV, 1110. — *labefactus* aere ignes V, 652.

LABELLUM : *labellis* dentes illidunt IV, 1076.

LABES : *labem* dabunt II, 1146. — *labi* corporis nulla caperetur V, 928.

LABI : *labitur* res IV, 1119; luna per orbem V, 710; quod corpus V, 717. — *labatur* corpus V, 756. — *labier* adversum nimbos IV, 446; per summas oras V, 476. — *labendi* tenorem V, 509. — *lubens* certo impete V, 506; celeri impete VI, 334. — *labentes* ætheris ignes I, 1033. — *labentia* signa cœli I, 2; ævi tractu I, 1103; V, 1215; summis ripis flumina II, 362. — *lapsi* a vera ratione I, 638; II, 176. — *lapsa* quæ cedant ab rebus IV, 145; per cœli spatium IV, 201.

LABIOSUS : *labiosa* φιλία est IV, 1165.

LABOR : *laboris* finem III, 956. — *laborem* quemvis efferre I, 142; alterius spectare II, 2; suscipiunt III, 367; durum suscipere III, 461; durum sufferre III, 1012; V, 1271, 1358; capere V, 1181; ferre V, 1213. — *labore* sine nostro I, 214; præstante niti II, 12; III, 62; dulci quæsita II, 730; V, 214; nostro aucta pabula II, 1161; augment II, 1164; dulci reperta III, 420; magno contusa IV, 959; pereunt IV, 1117; sine suo parta V, 867; ibant VI, 1243. — *labores* cecidisse in cassum II, 1166.

LABORARE : *laborat* anima III, 177; corpus vitiis III, 733; frustra IV, 1095; V, 1429. — *laborant* æque I, 849; frustra VI, 396. — *laboret* in tenebris II, 53. — *laborant* motus novitate II, 970; mi-

seris modis distracta III, 506; quare animæ III, 730.

LABRUM : *labro* unco IV, 590; V, 1406. — *labrorum* tenuis ludificetur I, 939; IV, 15; formatura IV, 552. — *labris* assuctis IV, 1190.

LAC : *lactis* ubere I, 886; ubera ad sua decurrunt II, 370; consimilem succum V, 811. — *lacte* mero I, 262; dulci repletur V, 812.

LACER circumcæsis membris III, 404.

LACERARE : *lacerant* volucres III, 1006; sensum IV, 627. — *lacerent* volucres corpus III, 893. — *lacerare* artus IV, 842. — *lacerari* jacentem III, 900. — *lacerato* oculo III, 409.

LACERTUS : *lacertos* firmant VI, 397. — *lacertis* ex validis IV, 830.

LACESSERE : *lacessit* odor nares IV, 689; alias aliud res IV, 1036. — *lacessunt* corpora majora II, 136; quæ sita sunt in luce IV, 348; visum IV, 693, 731; sensum IV, 733; oculos IV, 755; animos IV, 760. — *lacessunt* quæ corpora visum IV, 218; VI, 924; voces aures IV, 599.

LACRYMA : *lacrymas* effundere I, 92, 126; aufer abhinc III, 697; peperere minoribus nostris V, 1196. — *lacrymis* salsis I, 919; rorantibus II, 977; rorantes ora III, 470; lassi VI, 1247.

LACRYMARE colores cogunt II, 420. — *lacrymans* amator IV, 1173.

LACTARE : *luctant* (v. l.) canes crura IV, 993; catulos pedibus V, 1067. — *lactantia* ubera V, 883.

LACTEUS humor I, 259.

LACUNA : *lacunarum* vestigia V, 1260. — *lacunas* vastas Orci I, 116; salsas superare III, 1044; multas gerere VI, 538; in magnas

provolvitur VI, 552. — *lacunis* de salsis exisse V, 792.

LACUS Averni VI, 747. — *lacum* propter IV, 1013. — *lacus* exhalant nebulam V, 464; Averni qui fuit VI, 739. — *lacus* circum aquarum loca II, 345; sanctos tuetur V, 76; ut haberent V, 1371; multos gerere VI, 538.

LÆDERE : *lædit* res extera II, 436; vox iter IV, 534; nos nil V, 1426. — *lædunt* sæpe pondera minora V, 545. — *lædebant* ad saxa V, 999. — *lædere* sensus II, 429, 470; voces possint IV, 536; acies IV, 720; lumina IV, 723; id ipsum IV, 1078; amicitiam V, 1019. — *læditur* oculus III, 149; animus III, 150.

LÆTARI : *lætatur* corpore III, 110. — *lætatur* ex alia parte III, 108. — *lætantia* loca aquarum II, 344.

LÆTIFICUS : *lætificos* fetus I, 194.

LÆTITIA : *lætitia* motus III, 117. — *lætitia* viget animus III, 151. — *lætitiæ* mulctem III, 143.

LÆTUS : *læta* domus III, 907; mulier IV, 1266; lascivia V, 1399. — *lætum* non fit quidquam I, 24. — *læta* armenta II, 343; arbusta II, 699; V, 919; pabula II, 875; retractant IV, 1196; Veneris connubia V, 1011. — *lætus* urbes I, 256. — *læta* pabula I, 14, 258; II, 317, 364, 597, 1160; arbusta II, 595, 994; vineta II, 1158; V, 1371.

LEVARE, LEVIS. Vide *Levare, Levis.*

LEVUS sit, qui fuerit dexter IV, 302. — *læva* pars membrorum IV, 294; imago IV, 310. — *læva* obiectum daret V, 848. — *lævam* amissam III, 619. — *lævo* e, dexter

IV, 302. — *læva* dextraque sequuntur IV, 277. — *lævis* dextera iungens IV, 431. — *lævis* dextera transmutans II, 488.

LAMBERE blande lingua V, 1066.

LAMENTARI : *lamentetur* obitum III, 965.

LAMENTUM : *lamentis* linquebant V, 987.

LAMINA sceleris luella III, 1030.

ΛΑΜΠΑΔΩΝ fit flagrans IV, 1161.

LAMPAS : *lampada* vitæ tradunt II, 78; æternam suscepit V, 403. — *lampade* rosea sol lucens V, 609; nona vitam reddebant VI, 1197. — *lampadas* igniferas retinentia II, 25.

LANA trahatur in ignem IV, 377. — *lanæ* in glomere I, 361; vellera VI, 504; cum corpore iungitur VI, 1074. — *lanam* facere V, 1353.

LANGUERE : *linguet* sopore IV, 767; ævo debile V, 830. — *linguent* confecti artus III, 960; officia IV, 1120. — *linguebat* ex inimicitia V, 1145; corpus VI, 1156; morte propinqua VI, 1217. — *linguebant* pleraque morbo VI, 1220; pastor et armentarius VI, 1153. — *linguens* agricolarum copia VI, 1259. — *linguentes* sopore IV, 40. — *linguentia* membra V, 1005; VI, 1098.

LANGUESCERE : *languescunt* membra IV, 952. — *languescere* vultus III, 594; mentis memores motus III, 1053; corpus IV, 931; cur nequeat luna V, 768.

LANGUIDUS sol V, 651, 757. — *languida* membra V, 885; multa anhelant IV, 865. — *languida* membra VI, 1267. — *languidior* ardor I, 652.

LANGUOR insequitur III, 173.

LANIGER : *lanigeræ* quales sunt ubere lactis I, 886; pecudes II,

318, 661; V, 864. — *lanigeras* peduces VI, 1236.

Lanugo : *lanugine* molli abundans V, 815; molli vestit V, 887.

Lapis asper oppressus III, 694; percutiat lapidem VI, 162; possit ducere ferrum VI, 908; magnes quum subditus esset VI, 1045. — *lapidis* vim noscit VI, 916; æstus VI, 1050. — *lapidem* lavat I, 314. — *lapidem* in lapidem terimus I, 883; digito tundimus IV, 266; ad, vertier velatum V, 1198; percutiat lapis VI, 161; exdimus ferro VI, 314; mirantur VI, 911; inter ferrumque VI, 1003; ad, pervenit VI, 1015. — *lapide* e, fluere semina VI, 1001; a, recedat VI, 1041; a, impellere VI, 1056; in, hoc fieri videtur VI, 1088. — *lapides* reddere nequeunt II, 889; arma fuerunt V, 1283; quam, tam condenso corpore nubes VI, 103; cadere deberent VI, 106. — *lapidum* contra conjectum III, 199. — *lapides* inter, conjectus aquæ VI, 416; non vinci ab ævo V, 307.

Lapsus : *lapsu* celeri VI, 324.

Laqueatus : *laqueata* templa II, 28.

Largæ diffuso lumine IH, 22; tellus omnia parit V, 234.

Largificus : *largifica* stipe II, 628.

Largifluus : *largifluum* fontem V, 597.

Largiri tempus I, 1047. — *largirier* quid emolumenti V, 167.

Largiter auferet VI, 623; distare VI, 1112.

Largus aer IV, 895; fons luminis V, 282. — *larga* luce II, 806; proluvie V, 948. — *largq* semine IV, 1234; lumine V, 433. — *larga* pabula V, 867. — *largos* haustus

I, 413; æstus II, 1137. — *largis* imbribus I, 283. — *largis* fluminis undis I, 1030.

Lascivia læta monebat V, 1399.

Lascivus : *lasciva* proles I, 261.

Lassus capias soporem IV, 958. — *lassi* lacrymis VI, 1247. — *lassorum* blanda vox VI, 1244.

Late vagari II, 42; differre favillam II, 675; dispersa II, 1126; ducere umbram IV, 140; sentire IV, 588; distinct V, 204; cladem darent V, 348; diffusus æther V, 470; fons prata riget V, 601; disserpunt tremores VI, 547; dispendat VI, 599; substrata pelage VI, 620; videndum est VI, 648.

Laterra : *latebras* cæcas insinuare I, 409; in, redit III, 502; lunæ V, 750. — *latebris* pauca vitabant V, 967; de, ducere VI, 767.

Lateramen : *lateramina* vasi refacit fulmen VI, 233.

Latere : *latet* flamma in lignis I, 872; penitus natura III, 274; tibi vis III, 281; cinere ignis IV, 927. — *latent* tempora multa IV, 798. — *latebit* imago IV, 305. — *latere* ignes I, 891; semina I, 894. — *latens* corpore III, 278; animai pars IV, 926. — *latenti* ex alia parte III, 108.

Latex : *laticis* dulces guttas I, 885; proprium vocamen II, 657; tactum atque vaporem IV, 869. — *laticem* absinthii amarum I, 940; IV, 16; discedere III, 436; congerere III, 1022; vitigeni liquoris V, 15. — *latices* spatium dederint I, 380; magis sunt pigri III, 193; VI, 1071. — *laticum* cupido expletur IV, 1089; simulacra IV, 1095. — *latices* squamigeris cedere I, 373; perennes manare V, 263.

LATINUS : *latinis* versibus I, 138.

LATITARE res immixtas rebus I, 876; minute in terram I, 889. — *latitandi* copia I, 874. — *latitantia* sub verbis I, 643.

LATRARE : *latrant* ricta canum V, 1065. — *latrare* naturam sibi nihil aliud II, 17.

LATUS : *lateris* flexura IV, 314. — *latere* ex utroque II, 1049; de diverso ire IV, 117. — *latera* equorum hauribant V, 1323.

LATUS : *lata* magis quam sursum extructa VI, 188. — *latis* res est II, 1133.

LATUSCULUM : *latuscula* speculorum IV, 312.

LAUDARE : *laudat* fortunas parentis II, 1168. — *laudare* opus divum V, 159.

LAURICOMUS : *lauricomos* montes VI, 152.

LAURUS Delphica VI, 154. — *lauro* e, profatur I, 740; V, 113.

LAUS : *laudis* spes percussit I, 922; causa jactari III, 45. — *laude* potentes VI, 12; cum insigni VI, 95. — *laudes* fingere V, 3. — *laudibus* aliud floret V, 1279.

LAVABRUM : *lavabris* in calidis si cunctere VI, 800.

LAVERE larga proluvie saxa V, 948.

LAXARE compages VI, 1070.

LEA : *leæ* corpora jaciebant V, 1317.

LECTUM : *lecti* mollia strata IV, 850. — *lectum* in, dabantur VI, 1248. — *lecto* sopitus III, 917.

LEGERE : *lecta* pira V, 963.

LEGIO : *legiones* magnæ II, 323. — *legionibus* iter dedit ire III, 1043; eventum dici poterit I, 470. — *legiones* fervere II, 40. — *legionibus* cum validis V, 1227.

LENIS : *leni* in somno IV, 1006. — *lenior* flatus VI, 140.

LENTUS : *lento* corpore VI, 439. — *lenta* constant II, 860.

LEO prima (*chimæra*) V, 903. — *leonis* sævi morsu IV, 1013; Nemeæus hiatus V, 25; validi adventu V, 983. — *leones* rapidi IV, 714. — *leonum* violenta vis III, 297; triste seminium III, 741; oculis semina immissa IV, 717; per simulacra IV, 754, 757; acre genus V, 860; corpora fulva torrere V, 899; scymni repugnant V, 1035. — *leones* bijugos agitare II, 602; sævos III, 307; validos misere V, 1309.

LEPIDUS : *lepido* sonore I, 645.

LEPOS : *leporem* æternum da I, 29. — *lepore* capta I, 15; Musæo contingens I, 933; IV, 9; ridenti pavonum II, 502; perfusa omnia IV, 80; nitido capti V, 1258; vario distincta V, 1375. — *leporum* reptores III, 1049; de fonte IV, 1129. — *lepores* varios ferunt III, 1019.

LERNEUS : *Lernæa* pestis V, 26.

LETHARGUS : *lethargi* nigras undas III, 841. — *lethargo* gravi III, 466.

LETUM devitari non pote III, 1092; hunc manebat VI, 1200. — *leti* causa esset I, 242; sub dentibus I, 852; janua I, 1105; vias vitare II, 917; motum discutere II, 958; ab limine reverti II, 960; Tartara III, 42; ante portas III, 67; secura quies III, 212; in frigore linquit III, 402; animum participem III, 463; fabricator III, 473; gelidi vestigia III, 529; lege solutas III, 687; janua haud præclusa III, 829; V, 374; politum esse IV, 768; æterno frigore IV, 925; ad vada fertur V, 1231;

causas dicere VI, 708; in limine languebat VI, 1156; funera VI, 1198; limina metuentes VI, 1207; genus subibat VI, 1245.—*leto* caput obtulit III, 1054; membra dabat V, 1005.—*letum* sibi consciscant III, 81; obiret V, 1419; aliis parabat VI, 1228.—*leto* ab, longiter errat III, 676; consequitur major III, 942.

LEVARE animum cura II, 365.

LEVARE tigna V, 1266.

LEVIS (λεῖς) : *levi* lepore capti V, 1258.—*levia* quæ esse putantur II, 426; corpora IV, 624; insilia V, 1351.—*levibus* mixta corpora II, 467; principiis mixta II, 471.—*levia* carmina V, 1379.—*levibus* e, esse II, 402; elementis II, 411; ex, esse II, 451; e, omnia sunt II, 458; e, fluidum est II, 466; corporibus III, 195, 206; ex elementis III, 245; VI, 330; 354; e seminibus V, 456.—*levissima* corpora III, 201; IV, 661.

LEVIS tactus I, 436; æther V, 460, 468.—*levis* aura III, 197.—*leve* olivum VI, 1072.—*leve* nil membris VI, 1169.—*levi* nixu IV, 907.—*leves* aurarum animæ V, 237.—*levia* solis exordia V, 476.—*leves* animas III, 419; res celeres esse IV, 184.—*levibus* auris jactarier VI, 914.—*levius* quod videtur I, 366.—*leviora* aliis alia V, 501.—*levioribus* graviora incidere II, 227, 241.—*levissimus* æther V, 502.

LEVITER ciebis IV, 125; frangit IV, 1080; tunditur IV, 1280; euntes nubes VI, 215; densis nubibus VI, 248.

LEVISOMNUS : *levisomna* cadum corda V, 862.

LEVITAS : *levitate* nimia III, 388;

volucris feruntur IV, 204; summa quæ feruntur IV, 747.

LEVOR meminit præstare salutem IV, 154; vocis levore principiorum creatur IV, 554.—*levore* principiali II, 423; principiorum levore vocis creatur IV, 554.

LEX : *lege* leti solutas III, 687.—*leges* componere IV, 967; validas ævi rescindere V, 59; sub, cecidit V, 1146; usus docuit V, 1447; rogarunt VI, 3.—*legibus* teneri II, 719; uti V, 957, 1143; æquis concessum est V, 1148.

LIBARE : *libatur* tibi terra V, 261.—*libata* anima recessit III, 716.—*libatum* nil de corpore III, 214.

LIBELLA claudicat IV, 516.

LIBER fertur instituisse V, 14.

LIBER animi jactus II, 1047; exitus IV, 399, 722; VI, 728.—*libera* voluntas II, 256; natura II, 1091.—*libera* a cœtu ferri I, 1047; primordia dissultare III, 568; cursus lustrare V, 80.

LIBERTAS I, 457.

LIBET : *libeat* concedere falsum III, 539.—*libitum est* committere V, 1363.

LIBIDO cuique venerit IV, 781; se contendit IV, 1043; impensa V, 962.

LIBRARE : *librant* missus V, 569.

LICERE : *licet* scire I, 680, 860, 893, etc.; hinc cognoscere II, 142; multa in eo esse genere II, 536; quoad II, 850; videre II, 871; hinc animum advertas III, 40; per nos III, 934; omnia cernere IV, 230; videre IV, 700; ipsum non tangi V, 153.—*licebit* verbis totidem utare I, 871; numquam revocare III, 928.—*licere* volvere in ore VI, 1227.

LIGNEUS : *lignea* est δορυς IV, 1157; materies VI, 1060.

LIGNUM : *ligni* materiam IV, 149. — *ligna* ex alienigenis consistant I, 873; vitalem sensum reddere nequeunt II, 889. — *lignis* insitus est ignis I, 900. — *ligna* distincta voce notemus I, 913; explicat in flammam II, 881. — *lignis* in, flamma latet I, 872; in, fumum videri I, 890; e, ignes creare I, 911; e, ignis ortus II, 387; in, videmus II, 897; in, cruor inesse III, 787; V, 131; aliud manare VI, 990.

LIMARE : *limant* apes III, 11.

LIMEN : *limen* vitæ inimus III, 681. — *limine* ab leti ipso II, 960; in leti ipso languebat VI, 1156. — *limina* villæ tetigit III, 1078; floribus operit IV, 1174; ad extrema apertam terram V, 486; ad nostra oculorum VI, 184; leti metuentes VI, 1207.

LIMUS gravis confluit V, 497.

LINGUA haustus fundet I, 414; delirat III, 454; tardescit III, 478; anima esse non potest III, 632; dædala verborum IV, 551; plusculum in se habet rationis IV, 617; creata est IV, 838; vigeret V, 1056; cruore manabat VI, 1148. — *linguæ* propter egestatem I, 140; jucundo sensu II, 399; per rara foramina IV, 623; origo præcessit sermonem IV, 839; sonitus varios V, 1027, 1043; infantia V, 1030. — *linguæ* sudantia templa IV, 628. — *linguam* ob obscuram clarus I, 640; infringi III, 156. — *lingua* nostra dicere I, 831; vibrante III, 657; blande lambere V, 1066.

LINQUERE : *linquit* humi vestigia II, 356; humor supra II, 475; anima artus III, 402. — *linquunt*

vacuum tempus II, 45; moribundi lumina III, 541; cicadæ folliculos V, 802. — *linquant* pisces loca I, 375. — *linquebant* lumina vitæ V, 987. — *liquit* nobis præmia V, 5. — *liquimus* quod luminis IV, 373. — *liquerit* anima nullas partes III, 718. — *linquere* naturam ardoris solam I, 703. — *liquisse* animam III, 597; Acheronta IV, 171; VI, 252. — *linquitur* latitandi copia I, 874; (*restat, reliquum est*) II, 914; V, 793. — *linquuntur* tibi tempore parvo III, 552; semina animai III, 713, 714. — *linquatur* locus inanis VI, 833. — *linquit* naturarum vestigia III, 321.

LINTEUM : *lintea* fumum mittunt IV, 82.

LINUM : *linum* extinctum admoveas VI, 901.

LIQUEFIERI : *liquefacta* calore V, 1261.

LIQUERE : *liquentia* mutare non cessant IV, 135. — *liquentes* guttas II, 992.

LIQUESCERE : *liquescit* glacies æris I, 494; plumbea glans VI, 179; cera VI, 966. — *liquescent* voluptatis membra IV, 1110. — *liquescat* cera super igni VI, 516.

LIQUI : *linquitur* ætas II, 1131; tenue semen IV, 1239.

LIQUIDUS aquarum humor I, 350; humor aquai III, 428; ignis VI, 349. — *liquidi* ignis color VI, 205. — *liquidi* luminis sons V, 282. — *liquidam* voluptatem III, 40; querelam IV, 548; molem VI, 405. — *liquidum* citharæ carmen IV, 982; corpus V, 503; æs facit fulmen VI, 230; æs facit ignis VI, 967. — *liquido* pede V, 273; VI, 639. — *liquido* præter justum semine IV, 1237. — *liquida* fluido corpore constant II, 452; conve-

niant crassis IV, 1255. — *liquidis* convenient crassa IV, 1255. — *liquidas* vias I, 374; in aures existeret V, 213; avium voces V, 1378. — *liquidis* vocibus II, 125; corporibus V, 500. — *liquidissimus* æther V, 50. — *liquidissima* cœli tempestas IV, 169.

Liquor aquai I, 454; constare putetur I, 865; almus aquarum II, 390; adveniens dissipat IV, 871; finem contingere possit V, 392. — *liquoris* vitigeni laticem V, 14. — *liquori* terram jungentes I, 714. — *liquorem* amaracini II, 847. — *liquore* dulci flavoque contingunt I, 937; IV, 13; demersa obeunt IV, 441; in summo fluitare IV, 443. — *liquores* mellis lactisque II, 398. — *liquorum* rorem coire I, 771. — *liquores* in medium niti I, 1083.

Lis: *litem* intendere III, 963.

LITRA multa currat II, 692.

LITUS: *litoris* incurvi arenam II, 376. — *litus* propter Oceanum V, 36. — *litore* in fluctifrago I, 306; suspensæ vestes VI, 471. — *litora* circum (*litorum*) murorum exesor, æstus IV, 221; VI, 927.

LIVESCERE digitos III, 527.

LOCARE: *locet* telum se fini I, 977. — *locabant* consanguineos VI, 1283. — *locavit* vitam in tranquillo V, 12. — *locarunt* suo se quæque ordine I, 1021; V, 421; in cœlo Deum sedes V, 1187. — *locaris* ubicumque oras extremas I, 979. — *locare* arcem V, 1107. — *locans* summa atque ima II, 487. — *locatus* inter se oculosque IV, 248, 882; inter aves terramque VI, 632; inter lapidem ferrumque VI, 1003; qui aer post VI, 1024. — *locata* est in prima fronte IV, 95. — *locatum* est in animo regimen vitæ

III, 95. — *locata sunt* in prima fronte IV, 69. — *locatum* in qua sit regione IV, 704. — *locata* in quali sint ordine II, 884, 1014. — *locatum esse* animi sensum III, 99. — *locata* inter utrasque ferri natura VI, 1061. — *locatam* in certa regione animam III, 609. — *locata* in prima fronte I, 878; superna in statione nubila VI, 193.

Locus est intactus I, 335; si nullus fuisset I, 473. — *inanis* I, 954; VI, 833; infinitus I, 1069; omnis, quod inane vocamus I, 1073; non quisquam est I, 1076; quidam est II, 331; est præsto II, 1068; vitæ desit III, 255; debet videri III, 535; extra non est III, 818; V, 363; est apud Cumas VI, 748; in Syria esse fertur VI, 757; vacefit VI, 1005, 1017; inanitus est VI, 1023; inimicus VI, 1116. — *loci* eventa vocare I, 483; et corporis duplex natura I, 506; natura I, 1001; III, 826; V, 371; VI, 756; spatium transcurrere II, 162; IV, 208; certa regione II, 260, 293; summa sit infinita II, 1044; copia fit nulla III, 815; V, 360; partes diffugere V, 438; inde V, 740, 789; ubi V, 805. — *locum* mutare I, 377; occupet aer I, 391; præbere I, 445; quem possedit I, 965; in quem ferri cœpere II, 159; in, remigrant II, 966; commutare III, 1072; in quem tendit IV, 180; vagitu complet V, 227; concedere V, 1370; in unum compressit VI, 212; in unum cogit VI, 275; in unum cuncta ferantur VI, 344; e regione VI, 824, 834. — *loco* alio II, 535; quam parvo se contineat III, 210; certo III, 547; mota sunt fundamenta III, 584; concludo

IV, 459; in eodem cogitet IV, 788; in alio reparari V, 733; ex unoquoque delibet VI, 621. — *loca* vocibus replentur IV, 609; poscunt humorem IV, 871. (*Cætera ex libro IV loca, in quibus vocab. peculiari significatione occurrit, vid. sub fin.*); fulgent V, 572; VI, 739, 819. — *locorum* spatio diducta II, 316; natura VI, 746. — *locos* præcipientes vitare IV, 510; in quosque præsto sint IV, 800. — *loca* culta incultis præstare I, 210; pisces linquant I, 374; complerent I, 523; avia peragro I, 925; IV, 1; in cœli inferiora I, 1061; per campi fervere II, 40; vocibus opulent II, 145; camporum complent II, 324; lætantiæ aquarum II, 344; oculis convisens II, 357; in quæque conjicere II, 1073; circum hæc lætitiæ mulcent III, 142; per sola IV, 575; reddere voces IV, 579; tenere IV, 582; sola tenere IV, 593; per, qua ratione veniant IV, 598, 599; vitandi potestas V, 43; lux relinquit V, 300; lumine lustrans V, 575; omnia notarunt V, 693; flammis infesta V, 759; luminibus inimica V, 769; clara luce candida V, 777; in terræ concava V, 1254; per deserti pastorum V, 1386; per sæpta insinuarit VI, 88, 384; lumine tingunt VI, 173; luminibus lustrans VI, 284; cur sola petunt VI, 396; alta petit VI, 421; ventosa patere VI, 468; per subcava terræ VI, 557; in cava terrai se conjecit VI, 580; quum aves venere VI, 743; adversa nobis VI, 1132; omnia condebant VI, 1261; per prompta perire VI, 1266; hospitibus complerant VI, 1274. — *locis* incertis II, 219; multis succensa sola terræ II, 593;

eximiis munita II, 608; in omnibus præsto esse II, 1019; ex omnibus distribuuntur II, 1112; ex ordine certis privatur IV, 371; in magnis florent V, 1153. (*Adhibetur vocab. sic, ut intelligantur genitalia loca.*) — *locos* penetrare nequit semen IV, 1242. — *loca* semine tument IV, 1042; sic semina sumere possunt IV, 1262. — *locis* adhæsum affligere IV, 1238; seminis averti IV, 1269. — *loca* semine turgida IV, 1031; in certa nervorum conveniens IV, 1040.

LONGER ab nostris rebus sejuncta I, 59; dissimilis I, 505; dissiliunt II, 105; effugisse longeque remosse III, 69, etc. — *longum* (*longe*) morari VI, 519. — *longius* non sequatur I, 961; a sanguine esse III, 790; et citius ire IV, 207, etc.

LONGINQUUS : *longinquo* ævo II, 68.

LONGITER ab leto errat III, 676. **LONGUS** : *longa* diei ætas I, 556. — *longum* spatium IV, 555. — *longi* certaminis finem V, 383. — *longo* cursu V, 650; VI, 179; meatu VI, 301; impete VI, 340. — *longo* spatio IV, 1281. — *longi* a vero deerrasse videntur I, 712. — *longæ* noctes V, 698. — *longos* flammæ tractus II, 207; obitus IV, 394. — *longa* fastigia coni IV, 430. — *longis* ambagibus VI, 920, 1080. — *longior* aura IV, 153.

LOQUACULUS : *loquacula* fit *λαμπάκιον* IV, 1161.

LOQUELA infracta V, 231. — *loquela* variante V, 72. — *loquelas* suaves funde I, 40.

LOQUI : *loquuntur*, Faunos esse IV, 583; cetera portenta IV, 592; multi per somnum IV, 1015. — *loqui* quodcumque dices II, 983;

non quit IV, 1160. — *loquens* amittit IV, 543. — *loquentes* per somnia V, 1157. — *loquentes* chor-
das IV, 982.

LORICA coercet VI, 955.

LUBIDO. Vid. *Libido*.

LUBRICUS : *lubrica* serpens IV, 58. — *lubrica* humore fluentia V, 948.

LUCAS (vid. Bos) : *Lucæ* boves V, 1338. — *Lucas* boves V, 1301.

LUCERE : *lucens* sol alte V, 609.

LUCERNA : *lucernarum* lumina IV, 451.

LUCIDUS aer IV, 341. — *lucida* tela diei I, 148; II, 59; III, 92; VI, 40; cœli templa I, 1013; tela IV, 846; signa V, 519. — *lucida* carmina pango I, 932; IV, 8; in cœli templa suspicere II, 1039.

LUCIFER : *luciferam* partem V, 725.

LUCRUM : *lucro* hæc jacebant V, 873.

LUCTARI : *luctantes* per iter V, 1129.

LUCRUS quemque tentaret VI, 1250. — *luctum* suscipere III, 762. — *luctu* æterno tabescere III, 924; lassi redibant VI, 1247. — *luctibus* ægris indulges III, 947.

LUCUS : *lucos* sollicitant IV, 1005; sanctos divum V, 76.

LUDERE : *ludit* per herbas I, 262; Venus amantes IV, 1097. — *ludunt* agni II, 320; catenas II, 632.

LUDIBRIUM : *ludibrio* sibi habere V, 1234. — *ludibria* esse II, 46.

LUDIFICARE : *ludificetur* I, 938; IV, 14.

LUDUS : *ludo* jocanti Faunorum IV, 584. — *ludi* parantur IV, 1227. — *ludis* qui operas dederint IV, 974. — *ludos* facere IV, 795.

LULULA sceleris, etc. III, 1028.

LUGERE : *lugebat* honorem V, 1138. — *lugere* se peremtum III, 899.

LUGUBRIS : *lugubri* vagitu V, 227. — *lugubri* voce IV, 548.

LUMBUS : *lumbis* sublati IV, 1263.

LUMEN serenum meat II, 149; transit per cornum II, 388; occidit III, 415; lumine suppeditat IV, 190; solis profusum V, 571; exsilit VI, 162; nocturnum recens extinctum VI, 792; superum tanto calore fruatur VI, 857.

— *luminis* in oras exoritur I, 23; in oras exit I, 171; in oras effert I, 180; corpora minora II, 389; oras visentes II, 578; in oras edant II, 618; ictu gignuntur colores II, 808; orbem ne corrumpas III, 411; in oras profudit V, 225; liquidi fons V, 282; in oras tollere V, 779; in oras eruit V, 1388; in oras erigit V, 1454. — *lumen* ignis jacet I, 664; submittere II, 674; clarum extollere III, 1; condere IV, 434; V, 708; diurnum cernere IV, 458; lumine novo suppeditat V, 284; novum suppeditare V, 299; tantum mittere V, 593; majus convertere V, 704; recreare V, 758; profusum interrumpat V, 766. — *lumine* diffuso I, 9; in ipso radiorum II, 116; in solis quæ cernere quimus II, 139; terras spargit II, 143; conserit arva II, 211; in ipso color mutatur II, 799; large diffuso III, 22; adempto III, 1046; vitæ decurso III, 1055; ex hodierno III, 1106; lumen suppeditat IV, 190; privatum aera IV, 367; cassus aer IV, 369; solis privatur IV, 372; terra spoliatur IV, 378; oculorum aperto IV, 1139; novo sol lumen suppeditat V, 284; larga

cerni V, 433; notho luna fertur V, 575; orienti V, 663; cœlum lustrans V, 692; bene pleno V, 766; cum proprio volvier V, 714; cassum corpus V, 718, 756; candenti tinctus V, 720; terram secludere V, 753; lunam spoliare V, 762; offecto V, 774; aperto V, 776; solis detracto V, 979; suo lustrantes V, 1436; volucris tingunt VI, 173; de solis concipere VI, 309; octavo solis VI, 1196. — *lumina* solis non forent I, 988; epulis suppeditentur II, 26; solis radios fundunt II, 113; quam solis, citius ferri II, 161; luminibus præpediuntur III, 653; vitæ nobis data III, 861; solis pervulgant cœlum IV, 209; nova se fundunt IV, 378; sint eadem IV, 382; lucernarum bina IV, 451; nocturna lumen suppeditare properant V, 296; matutina solis V, 463; dulcia vitæ V, 987. — *luminibus* inimica loca V, 769. — *lumina* solis visit I, 5; clara menti præpandere I, 145; in vitæ reducit I, 228; res rebus accendit I, 1110; splendida solis sufficiunt II, 107; in solis effert II, 654; solis despexere II, 741; linquunt III, 541; oculis reliquit III, 1038; sol submittere debet IV, 163; lædere IV, 723; oculorum ne facias clara creata IV, 826; ante oculorum nata IV, 837; ignes allicere V, 568; Matuta pandit V, 656; nova solis gigni V, 661; cœlo inferret V, 974; ad nocturna admoveas VI, 901; oculorum versarent VI, 1180; perdebant VI, 1210. — *luminibus* lumina præpediuntur III, 365; loca lustrans VI, 284. Luna manere videtur IV, 396; jactat lucem V, 575; videatur quanta est V, 581; spatium videa-

tur obire V, 617; potest nitere V, 703; nova V, 730; gignitur V, 747; cur terram queat lumine secludere V, 752; suo fulget nitore V, 767; volvi videtur V, 1188, 1189; lustrans circum V, 1436. — *lunæ* meatus fiant I, 129; meatus expediam V, 77; exordia V, 472; latebras fieri V, 750; corpus aliud V, 764; meatus quæ vis cieret V, 772; viarum V, 1205. — *lunæ* globum fundarit V, 70; cursus fundarit V, 419. — *lunam* minuant II, 1032; solem, esse unica II, 1085; meare V, 116; lucem jactare V, 303; efficerent V, 455; relinqui V, 628; e partibus ire V, 642; pilæ consimilem esse V, 711; lumine spoliare V, 761.

LURIDUS : *lurida* fiunt IV, 333.

LUROR : *luroris* semina IV, 334.

LUSTRARE cursus perennes V, 80. — *lustrans* loca lumine luna V, 575; sol lumine cœlum V, 692; luminibus loca VI, 284; omnia sol radiis VI, 738. — *lustrantes* lumine circum V, 1436.

LUTRUM : *lustra* multa solis V, 929. — *lustris* perire IV, 1132.

LUTEUS : *lutea* vela IV, 73.

LUTUM : *luti* mollis crustas VI, 627.

LUX solis IV, 186, 200; extraria IV, 278; quocumque sit loco IV, 381; interrupta relinquit V, 300. — *lucis* videndæ odium III, 80; egestas III, 1024; radios interrumpere V, 288; caput sol suppeditet V, 294. — *lucem* in, existunt II, 796; in, protrahere IV, 1185; jactare V, 304; luna jactat V, 576; et tenebras gigni V, 976; in, rescit VI, 876. — *luce* in, timemus II, 55; III, 88; VI, 36; convestire II, 147; sine, colores esse nequeunt II, 795; recta percussus

II, 800; larga repleta cauda pavonis II, 806; præclara solis nitorem II, 1032; carentum simulacra IV, 39; diei correpta IV, 81; in, quæ cernitur figura IV, 233; in, quæ sunt IV, 338; vias oculorum aer replevit IV, 345; in, quæ sita sunt IV, 348; e, in tenebris IV, 349; cum viridi smaragdi IV, 1122; in tam clara locavit V, 12; clara loca candida V, 777; diurna frigidus fons VI, 849, 874; suffusa VI, 1145. — *luci* in, ad speciem accidere V, 236. — *lucibus* umbras exæquat V, 687. — *lucis* minui V, 680.

LUXUS quid efficit! V, 49.

LYCHNUS : *lychni* pendentes V, 296.

LYMPHA : *lympharum* rore infuso I, 497. — *lymphis* putealibus inciderunt VI, 1173.

M.

MACERARE : *macerat* invidia III, 75; quod de rebus futuris animam III, 838.

MACHINA sustollit IV, 907; quæ vincat id malum IV, 1115; mundi ruet V, 97.

MACHINARI : *machiner* quod, nihil est III, 957.

MACIES : *macie* quæ senescunt I, 326; præ, vivere nequit IV, 1163.

MACTABILIS : *mactabilis* plagæ instar VI, 806.

MACTARE : *mactant* nigras peduces III, 52. — *mactans* incuria defessos VI, 1241. — *mactata stant* Manibus divis VI, 760. — *mactatus* vitulus propter aras II, 353.

MACTATUS : *mactatu* parentis mæsta I, 100.

MACTUS : boves Lucæ, ferro male mactæ V, 1338.

MACULA : *maculas* generales I, 591.

MACULARE : *maculat* præmia vitæ V, 1150.

MADERE : *madet* mens III, 478.

— *madent* simulacra arte IV, 794.

— *madens* sudoris humos VI,

1186. — *madentes* humore vestes VI, 618.

MERERE (vel *MOERERE*) : *mærenti* pectore III, 81.

MEROR (vel *MOEROR*) : *mærorem* æternum III, 921. — *mærore* in, jacebat V, 175; in, mens animi perturbata VI, 1182; in lectum dabantur VI, 1248.

MÆSTUS (vel *MOESTUS*) quisque consortem humabat VI, 1208. — *mæsta* hostia I, 100. — *mæstum* parentem I, 90. — *mæstum* cor VI, 1151. — *mæsto* corde VI, 1232. — *mæsti* sanguine aras conspergunt IV, 1232.

MAGIS (*magis*) IV, 79, 344, 758; V, 1202.

MAGIS quo I, 29; II, 197; eo I, 70; nihilo *magis* quam II, 56; III, 89; hoc *magis* II, 124; cupide II, 199; ac *magis* III, 545; VI, 126; tamen *magis* VI, 101, etc.

MAGISTER : *magistris* cum sævis misere V, 1310.

MAGISTRATUS : *magistratum* creare V, 1142.

MAGNANIMUS : *magnanimum* Phaethonta V, 401.

MAGNES lapis VI, 1045. — *magneta* Graii vocant VI, 909.

MAGNESIUS : *Magnesia* flumina saxi VI, 1063.

MAGNETES : *Magnetum* in finibus ortus VI, 910.

MAGNIFICUS : *magnifico* splendentur IV, 1026.

MAGNOPRE a vera ratione lapsi videntur I, 638; II, 176; a vero deerrasse videntur I, 712; mihi errare videntur III, 106; illud ærumnabile erat VI, 1229.

MAGNUS decursus aquai I, 284; leonis hiatus V, 24; decursus aquarum V, 264; cœli orbis V, 511; arenæ congestus VI, 725. — *magna* regio I, 727; spes laudis I, 922; deum mater II, 599; vis solis IV, 327; atque immanis κατὰ πλῆθος est IV, 1059; pars V, 1024; geli vis VI, 530; vis IV, 816; mali copia VI, 830. — *magnum* quod æque est I, 365; mare II, 554; nil adeo est II, 1028; omne II, 1108; crescendi certamen V, 785; duramen aquarum VI, 530. — *magni* mundi mœnia II, 1145; V, 455; mundi sidera V, 434; cœrula mundi V, 770; mundi templa V, 1203; mundi spiracula VI, 493; mundi naturam VI, 565; tremoris causa VI, 577. — *magni* refert I, 817; II, 760; IV, 985, 1253; referre II, 883, 893; numina non pendebantur VI, 1275. — *magnum* alterius laborem II, 2; honorem V, 1138; hiatum VI, 584. — *magnam* tellurem II, 603; Matrem II, 640; navem II, 903; partem VI, 617, 624. — *magnum* inane I, 1017, 1096; II, 64, 104, 108; in cassum II, 1166; saxum III, 993; mare III, 1042; V, 277; VI, 505, 616; ævum V, 62; cœlum V, 1220; templum V, 1435; eundi conamen VI, 326. — *magno* imbrī I, 287; sonitu I, 289; casu I, 742; coactu II, 273; angore metuque III, 916; labore IV, 959; V, 214; solis igni V, 603; plangore V, 971; clamore VI, 147; impete VI, 153; tumul-

tu VI, 366; maris prospectu VI, 450; concussu VI, 546. — *magna* vi II, 198; parte III, 407. — *magno* mari II, 1; VI, 144; inani II, 121; pondere III, 202; IV, 906; V, 557; VI, 549; pectore III, 998; molimine IV, 903; vexamine mundi V, 341; pondere clavæ V, 966; murmure VI, 101, 197; æquore ponti VI, 629. — *magni* magno casu cecidere I, 742; venti II, 766; montes IV, 141. — *magnæ* legiones II, 323. — *magna* canum ricta V, 1062; murmura minarum V, 1092. — *magnum* rerum exemplare II, 122; rerum exordia II, 1062; V, 431. — *magnis* amnibus æmula I, 298; æquo animo concede III, 974. — *magnum* montes I, 202; V, 42; VI, 191, 490; annos in magnis orbibus V, 643; ætheris orbes V, 647; belli æstus V, 1434; irarum fluctus VI, 74. — *magnas* undas I, 1084; terras II, 609; urbes II, 625; cœli cavernas IV, 171; VI, 252; gentes V, 20, 1160; ruinas V, 348; partes V, 440; Martis catervas V, 1303; moles VI, 194; aquæ lacunas VI, 552; speluncas VI, 581. — *magna* certamina belli II, 6; hominum mentes faciunt IV, 1009. — *magnis* fontibus I, 413; amfractibus I, 719; montibus I, 896; V, 822, 944, 1243; motibus IV, 1008; VI, 588; clamoribus IV, 1014; orbibus V, 643. — *magnis* arboribus I, 275; opibus II, 31; V, 1393; rebus I, 930; IV, 6, 1015; V, 394, 1163; viribus V, 817; VI, 559; nubibus VI, 157; minis VI, 544. — *magnis* intervallis II, 97; naufragiis II, 553; theatris IV, 74; VI, 109. — *major* turbæ materiali disiectus III, 941. — *major* solis rota V, 565; copia

V, 1287. — *majus consilium* III, 451. — *majorem fluvium* qui non vidit VI, 676. — *majorem ævi partem* III, 1060. — *majus lumen* V, 704; mare reddere VI, 609. — *maiore sensu* III, 536. — *maiore figura* I, 360; V, 577; fide IV, 481, 483; turba IV, 531; VI, 465, 511; dulcedine V, 1409. — *majora paullum primordia* II, 136; intervalla IV, 654; coorta sunt animalia V, 798. — *majorum vultus* refert IV, 1220. — *maiores exigua parte ignes* V, 591. — *majora arbusta tellus ferebat* V, 940. — *majoribus intervallis* II, 295; elementis II, 393; principiis IV, 700; ossibus V, 925. — *maximus æther* V, 475; fluvius VI, 675. — *maxima pars* II, 1017; IV, 465; terra V, 482; animæ vis VI, 578. — *maxima de parvis signis* adoptamur IV, 816; mala IV, 1155; mundi membra V, 243, 381; mœnia mundi VI, 123; quæ quisque vidit VI, 676.

MAJESTAS rerum V, 7; pristina soliorum V, 1136. — *majestate* pro rerum V, 2.

MALA: *malarum* ex utraque parte I, 89. — *malis* ne puerum manderet II, 638. — *malas lanugine* vestit V, 887. — *malis ferarum* interfiat III, 885; ferarum tractari III, 901.

MALÆ factum animo quum perhibetur III, 596; quod animam habet III, 838; admissis præteritis III, 839; cui possit accidere III, 875; factis pro insignibus III, 1028; hæc in amore inveniuntur IV, 1137; mactæ ferro boves V, 1338.

MALLE: *mavult* abuti II, 657.

MALUM: *mala aurea* Hesperidum V, 33.

MALUM acre huc permanare non

potest III, 254; si est in morte III, 901; commune fieret V, 1342. — *mali dolorem sentire* III, 646; hoc sit in morte III, 929; amplius addere III, 955; quid tibi sit III, 1063; moles III, 1069; quid fuerat nobis V, 177; quid foret in rebus VI, 29; satis fert cœlum VI, 664; quid fit VI, 812; magna copia VI, 830; requies nulla erat VI, 1177. — *malum* quæ machina vincat IV, 1115; vitare V, 842. — *malo sine*, discidium fieri nequit III, 348. — *malorum* tantum potuit suadere I, 202; terminus III, 1031; tantum transire V, 228. — *malis* intolerabilibus VI, 1157. — *mala* radicitus evelli III, 311; cuncta fungitur III, 734; quæ nos subigit III, 1090; maxima non respiciunt IV, 1155. — *malis* quibus ipse careas II, 4; barbam demittere V, 673; oppressa pectora V, 1206; debilitata lingua VI, 1149.

MALUS: *malos* mare disiectare solet II, 555; per, vulgata vela IV, 75; inter, jactata carbasus VI, 110.

MALUS: *mala* morte VI, 1240. — *malu* omnia tactu II, 408. — *pejorem* in partem liquitur ætas II, 1132.

MAMMA: *mammæ* ubera V, 883. — *mammæ* in, vertitur V, 813.

MAMMOSUS: *mammosa* et gemina, Ceres est IV, 1164.

MANABILIS: *manabile* frigus I, 535.

MANARE: *manat* uberibus distentis I, 260; sudor VI, 945. — *manant* animæ foras III, 585 (v. l.) — *manabat* rivus V, 1254; lingua cruore VI, 1148. — *manare* cruorem I, 883; latices perennes V,

263; membris semina V, 850; ex æquore in terras VI, 635; sonitus per auras non cessant VI, 928; aliud per saxa VI, 989. — *manando* in, dissolvuntur III, 706; sudor mare augebat V, 489. — *manantes* succi IV, 624. — *manantibus* guttis VI, 944.

MANCIPIUM: *mancipio* vita datur III, 984.

MANDARE: *mandaret* malis puerum II, 638. — *mandare* corpus quieti IV, 849. — *mandatum* mente tenere II, 583. — *mandata* æternæ salutis VI, 602.

MANDERE: *mandendo* exprimus IV, 620; se ipsa conficit IV, 641. — *mandantur* quasi morsu IV, 1013.

MANERE: *manet* natura inanis I, 364; natura incolumis I, 458; certa frangendi finis I, 563; vis et natura eadem II, 1072; vitæ terminus depactus II, 1088; res III, 58; incolumis humor aquæ III, 342; in vita III, 403; mens certo loco fixa III, 548; quod intactum III, 814; V, 359; navis in statione IV, 389; nulla sui similis res V, 828; vis in aere suspensa VI, 1127. — *manent* quæcumque æterna III, 807; V, 352; commendata V, 859. — *manebat* forma V, 1175; hunc tabes VI, 1200. — *manebunt* sine pedibus in vita VI, 1209; templa cadaveribus onerata VI, 1273. — *maneret* stabili fundamento V, 1120. — *mansit* pupula incolumis III, 409. — *manebit* mors æterna III, 1104. — *manere* æternum tempus I, 583; aer videbitur II, 772; alia regione I, 1072; summa incolumis videatur II, 70; colore spoliata II, 843; æterna II, 907; metuit conclusa III, 774; in eodem homine III, 794;

V, 138; sol in statione videtur IV, 396; vita posset V, 16; in vita V, 178; sic conjuncta non poterant V, 445; membra in statione V, 480; cælum in statione V, 518; cladem VI, 566; undas cogunt VI, 719. — *manendo* ætas omnis sit III, 1088.

MANES: *Manibus* divis inferias mittunt III, 52; divis mactata VI, 760. — *Manes* deos animas ducere VI, 765.

MANIFESTUS: *manifesta* res I, 803, 892; II, 566; III, 690; VI, 139, 249; natura patens III, 30. — *manifestum* est I, 189; II, 707. — *manifestum* omnibus esse II, 148, 246. — *manifesta* perire videmus I, 855; refutant II, 867. — *manifestas* contra res repugnat III, 354. — *manifesta* emittere IV, 505.

MANNUS: *mannos* agens III, 1076.

MANSUESCERE: *mansuescat* humor dulcis II, 475. — *mansuescere* fructus V, 1367.

MANUS armata II, 630; a nobis secreta II, 912; et pes III, 96; atque oculus III, 550; seorsum anima esse non potest III, 631; oculo uni subdita IV, 448; una regit navem IV, 904. — *manu* poculum tenentes I, 496; facta non sunt II, 378; si ferias II, 440; ipsa ducunt II, 869; indu, habere II, 1096; spongiam premere IV, 821; certamina pugnae conferre IV, 844; compressa terra VI, 867. — *manus* arma antiqua fuerunt V, 1282; in opere duro durarent V, 1359. — *manuum* tactum V, 151; viduata portenta V, 838; virtute freti V, 964. — *manibus* muliebribus id concedere V, 1357. — *manus* dextras tactu atte-

nuari I, 318; dede II, 1043; dandum est II, 1129; datas esse ministras IV, 831; indu, rem jacere V, 203. — *manibus* virum sublata virgo I, 96; montes divellere I, 202; fetus meliores reddere I, 210; dextris lampadas retinentia simulacra II, 25; in, non gignitur III, 616; tractata figura IV, 231; suis emittere IV, 505; in, quæ femina fuit IV, 821; quid primum fruuntur IV, 1074; quidquam abradere IV, 1099; cælum circum se vertere V, 913; teneris opus effluit VI, 796; tactum proponere VI, 1164; in, nervi trahere VI, 1189; sine, manebant VI, 1209.

MARCEM : *marces* vitæ præmia perfunctus III, 969. — *marcet* corpus annis III, 959.

MARE dividit I, 721; terras terminat I, 999; sistere non posset I, 1013; solet disiectare II, 554; in canos fluctus vertitur II, 766; unde posset augescere II, 1109; non creavit II, 1156; si cælo miscebitur III, 854; possedit V, 304; videri non poterat V, 435; secretum pateret V, 448; inde est relictum V, 499; significat V, 508; coortum sævibat V, 1000; velivolis florebat V, 1441; fluctus frangit VI, 695; intus arenam ruit VI, 727; si totum eluere velit VI, 1076. — *maris* sudor ut II, 465; infidi insidias II, 558; nitorem II, 777; exordia II, 1063; V, 432; post diem primigenum II, 1106; ignaris IV, 437; in magno prospectu VI, 450; ad summam erunt ad augmen VI, 614; oras cingens VI, 633. — *mare* navigerum concelebras I, 3; fontes suppeditant I, 231; venti verrunt I, 279; quæ saxa impendent I, 327; consti-

tuunt I, 820; terra terminat I, 999; integrent amnes I, 1030; fontes renouent II, 591; Neptunum vocare II, 655; totum secerunt II, 728; eadem significant II, 1015; terram unica non esse II, 1085; per magnum viam stravit III, 1042; per, volare IV, 203; propter, quum versamur IV, 224; VI, 930; mutare videmur IV, 459; si mens cogitet IV, 785; fundarit V, 69; corpore divino meare V, 116; humore novo abundare V, 262; in magnum aeris V, 277; quæ efficerent V, 454; sudor augebat V, 489; per, verrit V, 1225; per, nimbus cadit VI, 256; in, fulmina mittit VI, 404; in, veniant presteres VI, 425; in, demissa columna VI, 427, 433; in, prorumpitur VI, 436; omne excitat VI, 442; supera magnum portant VI, 505; per, pessum subsedere VI, 589; non majus reddere VI, 609; non augescere VI, 616; in, humor aquæ venit VI, 634; per, percurrere VI, 669. — *mari* magno æquora turbantibus ventis II, 1; terraque III, 849; terra miscebitur III, 854; terraque infestum V, 220; in magno fit idem VI, 144; toto tollere VI, 470; cum, nil sint ad summam VI, 679; aperto penetrare VI, 699; indu Aradio VI, 891. — *mare* (*mari*) e, possent oriri I, 162; ex hoc usque perveniunt VI, 697. — *maria* per, efficit ut, etc. I, 18; per, quiescant I, 31; per, moveri I, 341; tuere V, 93; rigando compleat V, 594; pandere V, 912; tenebræ cooperiant VI, 491; spargunt rigantque VI, 613.

MARINUS : *marinum* humorem VI, 503. — *marinis* fluctibus V, 1078. — *marinis* terrestria membra connecti II, 704.

MARMOR : *marmore* candenti II, 767.

MARMOREUS : *marmoreum* in colorem II, 775. — *marmoreo* candore fieri II, 765.

MARS : *Martis* catervas V, 1303.

MAS : *mares* existunt IV, 1224. — *maribus* subsidere IV, 1194; conjungi V, 851.

MATER certa I, 169; prolem cognoscere non posset II, 350; querelis nemus complet II, 355; magna deum *materque* ferarum II, 599; alma II, 993; Flora V, 738. — *matris* Terrai in gremium I, 252; divinæ imago II, 610; qui numen violarint II, 616; ex alvo profudit V, 226. — *matrī* ne daret vulnus II, 639. — *matrem* cognoscere proles non posset II, 349; Idæam II, 612; umbrantes II, 629; magnam comitantur II, 640; deum esse terrarum orbem II, 659; Terram pede pellere V, 1401. — *matrum* speciem scenalem inficiunt IV, 77; similes fiunt IV, 1207. — *matres* cornigeras II, 368. — *matribus* super edere vitam VI, 1257.

MATERIA : *materiæ* immutabile corpus I, 592; sine squalore species II, 425; coibunt corpora II, 551; materiali in corpore discidio res redeunt I, 250; concilium I, 517; corpora redacta I, 553; corpora solidissima constant I, 566; corpora consimili natura prædita I, 915; corpora solidissima perpetuo volitare I, 950; copia confluit I, 985; corpora æterna suppeditantur I, 996; copia soluta I, 1016; copia ex infinito suboriri I, 1034; infinita vis I, 1050; II, 545; omnis turba se foras dabit I, 1106; genitalia corpora res gignant II, 61; corpora jactari II, 88; motus cæcos subesse II, 126; corporibus

mobilitas reddita II, 141; naturam non posse reddi II, 167; copia debet conquiri II, 266; copia cogitur flecti II, 281; copia fuit stipata II, 294; genus quo possit effugere II, 304; summam finitam II, 527; corpuscula summam rerum tenere II, 530; æstus debent disiectare II, 563; tanta est dissimilis ratio II, 666; corpora consimili colore sint tincta II, 735; corporibus nullus est color II, 737; corpora conciliantur II, 899; corpora trepidant II, 963; corpora conficiat mors II, 1002; intervalla permutantur II, 1019; corpora nihil agere foris II, 1057; congressus alios II, 1065; copia inter se hæret III, 194; corpora ut sunt III, 810; V, 355; motus multimodi sint III, 868; turbæ disiectus major III, 491; congressus fundarit V, 68; corpora ex infinito orta V, 408; conjectus V, 417. — *materiam* finitis figuris differre II, 514; nostram collegerit III, 859; in ligni pervenit IV, 149. — *materia* de sua grandescere I, 192; de nostra proferet III, 866.

MATERIES ubi cujusque inest I, 172; rebus gignendis certa est redditæ I, 204; nexu inter se indupedita I, 240; quiescit I, 346; si nulla fuisset I, 472; æterna esse potest I, 519; nisi æterna fuisset I, 541; ut suppeditet I, 548; genitalis I, 634; omnis cumulata jaceret I, 889; deficit suppeditare I, 1040; inter se stipata coheret II, 67; maris permixta est II, 769; disiecta tenetur II, 939; vitales nodos solvit II, 949; multa est parata II, 1067; opus est III, 980; humoris convenit V, 271; humoris confluit VI, 637; lignea esse videtur VI, 1060; una jungitur

VI, 1068. — *materiem* vocare suemus I, 53; consumens perimit I, 227; solidam constare I, 513; remur ignem esse putarunt I, 636, 706; nobis invitis ire II, 274; dolare V, 1266.

MATERNUS : *maternum* nomen I, 998; V, 793, 819. — *materno* semine IV, 1207; de sanguine IV, 1210; corpore IV, 1224. — *maternis* membris III, 347.

MATURUS : *matura* vetustas III, 1052; dies IV, 1028. — *maturum* fulmen VI, 282. — *maturo* tempore V, 807; a culinæ incidit VI, 296. — *matura* arbuta fieri V, 939.

MATUTA auroram desert V, 655.

MATUTINUS : *matutina* lumina solis V, 463.

MAVORS armipotens I, 33.

MAXIMITAS : *maximitate* immani esse II, 498.

MEARE : *meat* non per inane II, 150. — *meant* voces I, 355; complexa inter se corpuscula II, 153; per inane vacuum primordia II, 157; multa inimica per aures VI, 778. — *meabat* frons tenta VI, 1194 (*var. l.*) — *meare* corpora diversa I, 429; a cælo I, 787; nullam rem sursum II, 186; pondera obliqua II, 247; aliud foras argento VI, 991. — *meandi* mobilitas II, 64; simulacra animo accidere IV, 882. — *meando* facere, ut minus ire restet I, 1004. — *meantem* per se rem I, 439. — *meantes* quacumque officimus IV, 372.

MEATUS : *meatum* natura dedit II, 208. — *meatu* longo VI, 301. — *meatus* solis lunæque I, 129. — *meatus* in suos revocare II, 957; lunæ flectat V, 77; in tales venere V, 194; lunæ cieret V, 772.

MEDERI : *medentes* dare conantur I, 935; IV, 11.

MEDICINA tacito timore mussabat VI, 1178. — *medicina* mentem flecti III, 510; a, animus flectitur III, 521.

MEDITARI : *meditata* querela IV, 1178.

MEDIUS : *media* pars oculi III, 414; chimæra V, 903. — *medium* nihil esse potest I, 1069; si sit I, 1070. — *medii* cupidine I, 1081. — *medium* per calorem VI, 715. — *mediam* diei regionem VI, 733. — *medium* in summæ niti I, 1052; in, sint omnia nixa I, 1055; per *medium*, per non *medium* concedat I, 1074; in, omnia corpora niti I, 1083; corpus præciderit III, 636; in, dedisse V, 1159; protrahit V, 1388, 1454. — *medio* gurgite IV, 398; fonte leporum IV, 1129; cursu flatus Aquilonis V, 688. — *media* regione pectoris III, 141; regione mundi V, 535; regione dici VI, 724; in Ægypto VI, 1114. — *medio* a, differri I, 1087; a, fugiens I, 1090; flumine IV, 421, 1096; in, terrai coibant V, 452; in suo terra coiret V, 487; ipsa chimæra V, 903 (*v. l.*); in, fit VI, 802; in, locus vacet VI, 1005. — *medii* tepores II, 517. — *media* tecta vacillant VI, 576. — *medios* campos II, 330. — *mediis* magis vacillant VI, 576.

MEDULLA : *medullis* postremis datur voluptas III, 251.

MEL : *mellis* liquore contingunt I, 937; IV, 13; liquores in ore tractentur II, 398; sapores contemti II, 504; constantior est natura III, 192; in sapore commixta IV, 673; odore apes ducuntur IV, 681. — *melle* dulci contingere I, 946; IV, 22; in, situm suffocari III, 904.

MELIBŌRUS : *melibœa* purpura II, 500.

MELIOUS : *melicos* sonores V, 335.

MELIOR multis rebus Ancus fuit III, 1039; *cycni canor* IV, 182, 911. — *melior res* V, 1413. — *melius* foris nihilo esse III, 1075. — *meliores* in partē cedere II, 509; cetera vid. sub *Bonus*.

Μελίχροος nigra est IV, 1156.

MELOS : *mele* cyanea silerent II, 505. — *mele musæa* II, 412.

MEMBRANA summi coloris IV, 93. — *membranae* dereptæ IV, 35; corporum IV, 48. — *membranas* de corpore mittunt IV, 57.

MEMBRATIM III, 526.

MEMBRUM : *membra* dedita somno III, 113; dolore afficiuntur III, 494; quid IV, 118; ante fuere IV, 841; dissolvuntur IV, 920; languescunt IV, 952; in somnis jacebunt IV, 988; voluptatis IV, 1110; nobis fiunt IV, 1222; maxima mundi V, 382; nullo sunt pondere V, 541; quasi videntur V, 550; deficient V, 885; correpunt pavore V, 1218; in opere duro durarent V, 1359. — *membrorum* sensus II, 911; extrema circumcæsuræ III, 220; IV, 649; gravitas consequitur III, 477; præposterus ordo III, 621; dextera pars IV, 293; adhæsu V, 840; impete tanto V, 911. — *membris* ciet horrorem III, 292; incussam cretam III, 383; quidquam abradere IV, 1099; semina concrescunt IV, 1257; vaporem afflare V, 568; quicumque est humor VI, 502; inimicus locus VI, 1116; vitam extorquebat VI, 1221. — *membra* per, serpat I, 415; per, rigantur II, 262; per, refrenavit II, 276; per, flecti cogitur II, 282; connecti II, 704; per,

pars animæ cietur III, 152; per, consentire III, 154; propellere III, 163; nectere III, 374; in jactando fatigat III, 490; mollia cadere III, 595; abscidere III, 643; per, permanare III, 699; in, diditur cibus III, 703; mortalia expectare III, 779; vinxit IV, 454; nostra movere IV, 456; Scyllarum IV, 734; somnus profudit IV, 759; per, sensus quiescunt IV, 765; in numerum jactare IV, 771; movere IV, 791; cruore fedare IV, 845; in quo genere videmus IV, 856; obturet cibus IV, 870; vare movere IV, 879; per, animæ dis-sita vis est IV, 889; per, irriget IV, 908; per, reconfari IV, 928; per, fit ruina IV, 943; mollia moventes IV, 981; per, decedit IV, 1039; corpore nativo esse V, 241; maxima mundi V, 245; dividere V, 440; in statione manere V, 480; gubernat V, 561; inter se discordia V, 892; compacta creari V, 917; condebant V, 954; nudabant V, 968; leto dabat V, 1006; movere V, 1172; corripunt V, 1222; duriter moventes V, 1400; per, accepit VI, 658; languentia solvunt VI, 798; domus fervida VI, 805; per, pili crescunt IV, 946; corripere coactans VI, 1160; per, sacer ignis diditur VI, 1166; in fluvios dabant VI, 1172; horrida pædore VI, 1267. — *membris* in, animam esse III, 118; in, vita moretur III, 121, 128; in nostris mixta III, 277; motum exsistere III, 302; mater-nis III, 347; circumcæsis III, 404; remotus truncus III, 405; ex hominis III, 440; sensum deducere III, 534; una cum, cresce III, 683; sinceris ablata III, 717; omnia generascunt III, 744; senectis exire III, 773; dispersis III, 1001;

in omnibus differre IV, 653; in, remaneret IV, 927; semen creavit IV, 1028; intus assumitur IV, 1085; ardorem stingere IV, 1094; (*sc. genitalibus uti in duobus quoque seq. et V, 850*) muliebribus IV, 1049; collatis IV, 1101; Veneris vis exoriatur IV, 1168; quadrupedum V, 787; miris coorta V, 836; remissis manare V, 850; ex alienigenis compacta V, 878; ex omnibus aufert VI, 826; in utilitatem vertere VI, 1169.

MEMINISSE : *meminuit* præstare IV, 154. — *meminere* fugai IV, 717. — *memento* te dictis præbere II, 65. — *meminisse* decebit II, 891; super ante actam ætatem III, 672; decet, quæ diximus ante IV, 645; (*memoria*) jacet IV, 767.

MEMMIADÆ : *Memmiadæ* nostro pangere I, 27.

MEMMIUS : *Memmi* clara propago I, 43. — *Memmius* adhibe aures I, 45. — *Memmi*, hoc tibi promittere possum I, 412, *et sapius*.

MEMOR : *memori* mente II, 583; III, 871. — *memores* mentis motus III, 1053.

MEMORARE : *memoro* uti II, 111; ut IV, 751; quem VI, 1029. — *memorant* Graii I, 831; quos Curetas II, 631; abscidere III, 642; quod III, 1022; V, 321. — *memorare* quæ queam VI, 1066.

MEMOROSE causas reddere IV, 504; omnia fieri IV, 517.

MENS ut ipsa tulit II, 260; ipsa avet II, 265; ipsa necessum habeat II, 289; quo velit prospicere II, 1046; quum nulla in parte siet III, 102; hic est III, 143; ubi est commota III, 153; si fieri proponit III, 184; recipit III, 240; iracunda effervescit III, 296; frigida cervorum III, 300; cui re-

mansit III, 403; delirat III, 454; madet III, 478; est una pars hominis III, 547; conquassatur III, 599; nostra si foret immortalis III, 611; animi gignitur III, 615; dolorem sentire nequit III, 645; in pugnae studio est dedita III, 647; et corpus quiescunt III, 933; sibi conscia factis III, 1031; mire mobilis IV, 750; animi vigilat IV, 760; cernere credit IV, 769; cogitet id ipsum IV, 782; quid velit, ante providit IV, 885; in ea ratione fuit contenta IV, 965; id corpus petit IV, 1044; animi perturbata VI, 1182. — *mentis* studium II, 268; consimili ratione II, 676; ad nomen movetur III, 145; æstus qui gignitur III, 174; naturam esse creatam III, 229; natura est solido cum corpore III, 820; molem proruere III, 824; memores motus III, 1053; in templa V, 104; impigræ experientia V, 1451. — *menti* lumina præpandere I, 145; nostræ in notitiam verti II, 744; leti janua haud est præclusa III, 829; accidat V, 98; occultæ divum VI, 382. — *mentem* animum sæpe vocamus III, 94; consilium vocamus III, 140; cum corpore gigni III, 447; sanari III, 509; mortalem vivere III, 511; de corpore solvi III, 593; tenerascere III, 676; sollicitam geris III, 1062; in, veniant IV, 725; moveri IV, 756; alio convertere IV, 1060; fallere V, 63; in, venit V, 1205; dubiam tentat V, 1210. — *mente* peragravit I, 75; vigenti peragro I, 924; sagaci se locarunt I, 1021; V, 421; (*in*) fruatur jucundo sensu II, 18; memori tenere II, 583; conjecta ad vitam reverti II, 961; indice II, 1080; divina coortam III, 15; volutant III, 241; sine,

nequit residere III, 399; memori id reprehendere III, 871; quod videmus IV, 752; in, vias patentes IV, 977; animi natura deum vix videtur V, 150; placata tueri V, 1202; ininitanti ruebant V, 1324. — *mentes* hominum magna faciunt IV, 1008. — *mentes* quæres terrificet I, 133; novellas perculsa I, 262; o miseras hominum! II, 14; stimulat II, 621; terrificant IV, 37; in hominum nuntia VI, 77. — *mentibus* capti IV, 1019; pavidis pendent VI, 51.

MENSA : *mensas* odere III, 73.

MENSIS : *mensibus* multis ante III, 1107; id spatium obire V, 617.

MENSTRUUS : *menstrua* luna V, 763. — *menstrua* mulier solvit VI, 797.

MERGARE : *mergitur* in nigras lethargi undas III, 841.

MERGUS : *mergi* voces jaciunt V, 1078.

MERITO fortunas turbare I, 108; eventa vocare I, 482; nomen maternum adepta II, 998; V, 793, 820; non magis ioclamet III, 966; celer dicitur origo IV, 161; hic nobis deus esse videtur V, 19; ruebant nubes VI, 210; et merito VI, 548.

MERITUM : *meritis* pro, laudes fingere V, 4.

MERSARE : *mersat* copia rerum V, 1006. — *mersans* sitis VI, 1175.

MERUS : *merum* sal IV, 1158. — *mero* lacte perculsa I, 262.

META : *metas* ad solstitiales V, 616; distinct cælum V, 689.

METALLUM : *metalla* aurata exhalant VI, 812.

METUERE : *metuit* conclusa manere III, 774; eadem magis III, 1035. — *metuunt* dum ardua viai I, 660; sonitus armorum II, 48;

in tenebris II, 55; III, 88; VI, 36; credere VI, 565; ne dissolvat VI, 597. — *metuentes* limina leti VI, 1207. — *metutum* ante insigne V, 1139. — *metuenda* quæ nihilo magis sunt II, 56; III, 89; IV, 37.

METUS Acherontis III, 37; hic exsultat III, 142; inanis arguet III, 995; pœnarum insignis III, 1027; pectora insinuarit V, 74; quum est V, 1060; pœnarum V, 1150; mortis acer VI, 1211. — *metum* animum suscipere III, 462. — *metu* muta virgo I, 93; semota natura II, 19; conterrere II, 624; vehementi commota III, 153; tentetur III, 313; in, male habet III, 838; se dissolvant III, 916; in, perturbata VI, 1182. — *metus* non metuunt sonitus II, 47.

MIA *χαίρων* IV, 1168.

MICA : *micis* ex auri I, 839.

MICARE : *micat* ex oculis ardor III, 290. — *micant* sidera V, 515. — *micantibus* stellis V, 1204.

MIGRARE : *migrant* partes ordine III, 757; omnia V, 828. — *migrare* in marmoreum colorem II, 775.

MILE, **MILIA**; vid. *Mille*.

MILITIA : *militai* munera quiescant I, 30.

MILLE his missus sagittæ IV, 409. — *millia* multa animarum III, 724; multa terrarum IV, 413. — *millia* multa virum V, 997. — *millibus* e multis II, 539.

MINA : *minarum* magna murmura V, 1192. — *minis* obsistere I, 110. — *minas* inanes ponebat V, 1001.

MINARI : *minatur* rabies V, 1064. — *minantur* Ætneæ murmura I, 723; cornua cantu II, 620; amnes omnia diluviare V, 387; dubiæ urbes V, 1236; venti in caveis VI, 138. — *minari* tecta ruere IV, 403. —

minanti serpentis cauda III, 657.

MINAX : *minaci* murmure I, 277; in robore saxi I, 880.

MINERE : *minebat* frons tenta VI, 1194; cf. ib. 563.

MINISTER : *ministro* ardore V, 298. — *ministros* ferrum celare I, 91; scelerum III, 61.

MINISTRA : *ministras* manus esse datas IV, 831.

MINISTRARE : *ministrat* natura, quod satis est II, 1150.

MINITARI : *minitatur* terra ruinas VI, 572. — *minitanti* murmure I, 69; mente ruebant V, 1324.

MINOR et **MINIMUS**; vid. **PARVUS**.

MINUERE : *minuunt* corpora II, 72. — *minuant* non mirarier II, 1029. — *minuerunt* flumina vim V, 416. — *minuuntur* gentes II, 76. — *minui* signa I, 320; rem quamque II, 67; filum V, 581; lucas V, 680. — *minuta* semina III, 227; corpora sint IV, 66; primordia IV, 121; sputa VI, 1187. — *minutos* ignes I, 891. — *minutas* in partes distrahitur II, 826; in partes dispersgitur IV, 896. — *minuta* corpora II, 115. — *minutis* ex ossibus I, 835; de visceribus I, 836; corporibus constare III, 181; seminibus III, 188; corporibus III, 280, 426; IV, 184; e primis facta IV, 187; corporibus constituit VI, 226. — *minutior* multis partibus aer IV, 344.

MINUTATIM vires frangit II, 1130; lumen condere V, 708; retro contorquet V, 724; ensis processit V, 1292; querelas didicere V, 1383; vitam propevit V, 1433; succedere VI, 1190.

MINUTE latitare I, 889; facta est e corporibus VI, 353.

MIRABILIS : *mirabile* non est II, 308; minime est cuiquam II, 465;

non quidquam II, 1028; quid poterat dici II, 1036; minime habendum est IV, 257; constat IV, 899; esse non debet V, 665; quid tantopere est V, 1055.

MIRACULUM : *miracula* dictis jactant IV, 594.

MIRANDE abdita sub terras IV, 420; multa videmus IV, 463.

MIRARI : *miratur* num quis nostrum? VI, 656. — *mirantur*, quæ ratione quæque possint geri V, 84; VI, 59; non reddere VI, 609; lapidem VI, 911. — *miremur* quod ne, curant IV, 823. — *mirari* multa relinquant VI, 655; illud mitte VI, 1055. — *mirarier* omnes minuant II, 1029; minime par est IV, 290; non erat V, 977. — *miranda* gentibus regio I, 727; species II, 1037. — *mirandum* non est IV, 597, 859; V, 592. — *mirando* corporis aucta V, 1170; pondere saxa VI, 693.

MIRE mobilis mens IV, 750.

MIRUS : *mira* res V, 98. — *mirum* videtur I, 731; non est II, 86; III, 138; IV, 770; VI, 130, 375; cur est IV, 815; ut non sit V, 193; quo minus est V, 747, 797; VI, 616, 1011; quid? V, 1237; haud est VI, 489. — *mirum* fervorem VI, 437. — *miro* honore est V, 1279; impete VI, 186, 328. — *mira* facie V, 836; manuum virtute freti V, 964. — *mira* tum omnia vigeant V, 1403. — *miras* figuras contuimur IV, 39; potestates relinquunt V, 1238. — *mira* corpora IV, 217; in somnis efficere V, 1180. — *miris* modis pallentia simulacra I, 124.

MISCERE : *miscet* prælia IV, 1010. — *miscabant* belli fluctus V, 1289. — *miscere* smaragdos II, 805. — *miscens* discordia prælia V, 443. — *miscente* calido vapore VI, 871. — *miscentes* vultu parentum IV;

1209. — *miscetur* funere vapor II, 577. — *miscebitur* terra mari III, 854. — *mixta est* animi vis III, 278. — *mixta sunt* in arquatorum oculis semina IV, 336. — *mixtus sit* aer colori III, 235. — *mixta sint* cuius unius plura I, 877. — *misceri* corpora per inane II, 116; absinthia IV, 225; VI, 931; in aquai fontibus VI, 1072. — *mixtas* res non esse in rebus I, 893. — *mixta esse* aspera levibus II, 471. — *mixtus* cum terra aer I, 776; cum frigore calor VI, 371. — *mixta* aura vapore III, 234; vox blanda voce querelæ VI, 1244. — *mixtum* corpus in inani VI, 942. — *mixto* humore VI, 378. — *mixta* grandine VI, 159. — *mixta* ex ossibus constare I, 867; e levibus doloris corpora II, 466; sensum vitalem reddere nequeunt II, 890; inter sese vigeant III, 259; unam creant naturam III, 271. — *mixtos* vagitibus ægri ploratus II, 580; in corpore odores II, 852. — *mixtas* inter sese pecudes V, 916; calor et rigoris partes VI, 370; auras spirantes ducimus VI, 1128. — *mixta* semina teneri IV, 646; primordia celant IV, 1217.

MISELLUS : *misellus* spes IV, 1092.

MISER ex animo III, 110; obitum lamentetur III, 965; Tantalus III, 993; ebrius curis urgueris III, 1064; amator IV, 1175. — *misero* misere ademit III, 911. — *miseræ* prodesse non quibat I, 94. — *miserum* fieri, non posse III, 880. — *miseram* se suffit IV, 1171. — *miseri* parentant III, 51; mala sua non respiciunt IV, 1155; dominos omnia posse credunt V, 89; VI, 64. — *miseris* quam, satis magis IV, 1072; mortalibus ampla pabula V, 942; quietem infestam

faciebant V, 981. — *miseros* homines III, 60; exurat sitis III, 930. — *o miseras* hominum mentes! II, 14. — *miseris* modis laborent III, 506.

MISERE cui est forte futurum III, 874; misero una dies ademit III, 911.

MISERARI : *miserandum* illud erat VI, 1229.

MISERERE : *miseret* ipse sui III, 894.

MISERERER : *misererier* imbecillorum V, 1022.

MISSILIS : *missilibus* saxis coactabantur V, 966.

MISSUS : *missus* bis mille sagittæ IV, 409.

MITESCERE multa V, 1102.

MITRA : *mitræ* IV, 1125.

MITTERE : *mitto* dicere IV, 692. — *mittit* sol vaporem II, 149; res a se corpora II, 1134; signa III, 521; fulmen VI, 404; ignis gelum VI, 879. — *mittunt* de se corpora II, 1124; inferias III, 53; res corpora IV, 52, 101; fumum IV, 54; de corpore membranas IV, 58; fucum IV, 83; brachia alternis IV, 792; canes voces IV, 994; per nubila fremitus VI, 199; pluvium humorem VI, 515. — *mittat* nulam auram II, 851; quis fulmina? II, 1101; vocem III, 945. — *mittebat* animam VI, 1233. — *misere* leones V, 1309. — *mittam* contendere IV, 472. — *mitte* aliena III, 973; illud mirari VI, 1055. — *mittere* raptim I, 663; res corpora sensibus I, 689; sanguinis signum I, 881; laticis guttas I, 886; corpora vocem II, 835; nihil possunt II, 856; effugas IV, 83; lumen V, 593; varios linguæ sonitus V, 1028; voces superbas V, 1173; sues in hostes V, 1308; fulmen VI,

412; pronos VI, 794. — *mittitur* quum imago IV, 247; semen concretius æquo IV, 1241; qui tonitrus igni VI, 171; sonitus ardentis ictu VI, 294. — *mittuntur* leves res IV, 197; ex alto IV, 200; cælo fulmina VI, 248. — *missa est* superne VI, 320. — *missum* quo est aliquid I, 977; quod ex ætheris oris II, 1000. — *missa ut sunt* simulacra IV, 612. — *missa sit* argumentorum copia I, 418. — *missum* quo fuerit telum I, 971. — *mitti* ab rebus IV, 62; fluctus odorum IV, 678; ab omnibus rebus corpora VI, 923. — *mittit* ab rebus IV, 47. — *missus* e corpore sanguis II, 194. — *missa* vis venti VI, 129; vis venti sine igni VI, 300, 310. — *missum* verbum ab ore IV, 566. — *missum* fulmen cernere VI, 407. — *misso* fulmine cæli V, 1243. — *missi* presteres VI, 425. — *missa* de tormentis VI, 329. — *missis* in imaginibus consistere IV, 99.

MIXTUM tenentur III, 565.

MIXTURA : *mixtura* de rerum dicere II, 978.

MOBILIS aer IV, 894; ignis color VI, 204. — *mobilis* egregie animi natura III, 205; vis III, 271; lingua IV, 551; mire mens IV, 750. — *mobilibus* digitis II, 413. — *mobilior* est hic aer IV, 344. — *mobilius* vis vini VI, 238. — *mobilius* non quidquam exstat III, 244.

MOBILITARE : *mobilantur* inde omnia III, 249.

MOBILITAS meandi II, 64; red-dita corporibus II, 141; quæ red-dita sit simulacris IV, 178; tanta est IV, 801; aut virtus V, 856; fit fulminis VI, 323; duplicatur VI, 337. — *mobilitatem* sumere debet VI, 341; corpora incendunt plagis VI, 347. — *mobilitate* præcel-

lere II, 160; corpora fruuntur III, 201; anima præstat III, 429; mali III, 646; sua ventus fervescit VI, 177; sua calescit VI, 280; quanta volarent VI, 487.

MOBILITER quæ feruntur IV, 747; brachia mittunt IV, 792; differt VI, 235. — *mobilius* ad hoc signum V, 635.

MODERANTER habere II, 1096.

MODERARI : *moderari* equum frenis V, 1297; leonibus V, 1311. *MODERATIM* crescere I, 324.

MODERATOR robustus aratri V, 931; VI, 1252.

MODICE æthera fluere V, 507.

MODIO congressa II, 941. — non *modo* non, sed III, 604. — *modo* offenderit IV, 1177.

MODUS minor agri II, 1173. — *modi* cujusque formarum IV, 136; cujusque rerum VI, 771. — *modum* ne possit sibi parare I, 1007. — *modo* quo quæque fiant I, 159; alio aliis commixta I, 822; omne caret I, 963; sine, spatium esse II, 91; dissimili dentata II, 432; quocumque perturbas II, 774; quo quæque creari III, 34; quo modo III, 770, etc.; hoc se quisque fugit III, 1081; eo servantur IV, 688. — *modis* miris pallentia I, 124; multis moveri I, 342; multis I, 727, etc.; quibus comita vigeant III, 260; miseris distracta III, 506; quibus IV, 908, etc.; exiguis indupedita teneri VI, 453.

MOENIA flammantia mundi I, 1095; mundi expugnata II, 1145; mundi discedunt III, 16; theatri inclusa IV, 80; mundi quo possint exspergi V, 372; mundi quoad possint V, 1212; multa ceciderunt VI, 588. — *mœnia* mundi extrâ processit I, 74; extra mundi sit infinita loci summa II, 1045; mundi

qui disturbent V, 120; mundi efficerent V, 455; usus docuit V, 1447; mundi divulsa VI, 123. — *mœnibus* altis non opus est V, 233; in Athenæis VI, 750.

Mœnus; vid. *Munus*.

Mœrus; vid. *Murus*.

Mœstus; vid. *Mæstus*.

Moles tanta mali III, 1060; tota producitur IV, 892; mundi ruet V, 97; nova coorta V, 437. — *molem* mentis prorueret III, 824; liquidam VI, 405; tantam terrarum VI, 567. — *moles* magnas ventorum VI, 194. — *molibus* amnis incurrit I, 288.

Molestus: *molesta* species II, 424.

Molimen: *molimine* magno trudit IV, 903.

Moliri: *molitur* ad aures accidere II, 1024. — *moliretur* quid rerum novarum VI, 747. — *molier* ferro arva V, 932.

Mollescere cœpit V, 1013.

Mollire: *mollit* carnem VI, 970. — *mollire* cibum vapore V, 1101. — *molliri* debet II, 606.

Mollis: *molle* quod sit IV, 492. — *mollis* luti crustas VI, 627. — *molli* somno dedita III, 113. — *mollem* barbam V, 673. — *molli* in quiete IV, 992; veste V, 672; lanugine V, 815, 887; cervice VI, 745. — *molli* in gramine prostrati II, 29; V, 1391; corpore II, 860. — *molles* motus IV, 1264. — *molli* corpora reddi I, 568; primordia rerum I, 571; lecti strata IV, 850; canum ricta V, 1063. — *molles* res II, 744. — *molli* primordia rerum I, 755; faciunt II, 904; mortali corpore consistere II, 906; membra III, 595; IV, 791, 982; brachia IV, 792; terræ arva V, 778. — *mollibus* undis II, 375.

Molossus: *Molossus* canum ricta V, 1062.

Momen: *momen* mutatum dicere II, 220 (*v. l.*); ad mentis movetur III, 145. — *momine* parvo impulsa III, 189; tantillo aqua flutat III, 190; e salso ponti VI, 474.

Monere: *monebat* lascivia V, 1399.

Monimentum: *monimenta* virum V, 312; virum demoliri VI, 242. — *monimentis* æternis insita V, 330.

Mons: *montis* cacumina VI, 459, 464; de vertice surgere VI, 467; Ætnæ per fauces VI, 640; Ætnæ subcava est natura VI, 683; ad radices frangit VI, 695; ad fauces veniunt VI, 697. — *montem* in, succedere V, 1369. — *monte* adverso saxum trudere III, 1013. — *montes* aera dissæpiunt I, 998; icti clamore II, 327; magni montibus anteire videntur IV, 141; exstantes VI, 398; partem possedere V, 202; nimborum franguntur VI, 159; toti cadunt VI, 546; sulphure oppleti VI, 748. — *montibus* montes anteire videntur IV, 142; altis crescebant V, 493; assimilata nubila VI, 188. — *montes* per, efficis I, 18; magnos divellere I, 202; supremos vexat I, 275; supra, extollere IV, 406; supra, sol esse videtur IV, 407; mutare IV, 459; inter opacos IV, 577; per magnos scatit V, 42; cavos colebant V, 953; gemitu replebat V, 990; per lauricomos vagetur VI, 152; per magnos cumulata VI, 191; officere in terris VI, 448; altos quum ascendimus VI, 469; magnos cooperiant VI, 490; ad altos coguntur VI, 734. — *montibus* ex altis I, 284; in magnis sit I, 896; e, niti I, 1084; altis est

locus II, 331; de altis præcipient IV, 1017; ab altis ruere V, 314; ex altis cerni V, 662; in magnis bacchatur V, 822; e magnis decursus aquai V, 944; e magnis cremarat V, 1243; in summis cernimus VI, 422; de altis crescat VI, 736; magnis Heliconis est arbores VI, 787; altis exstructas ninges VI, 994.

MONSTRARE : *monstrat* vestigia V, 1446. — *monstret* digito V, 1031. — *monstrabant* vitam commutare V, 1105. — *monstravit* viam VI, 27.

MONSTRUM : *monstra* loquuntur IV, 592; tellus creabat V, 843.

MONTIVAGUS : *montivagæ* feræ quietes I, 405. — *montivago* generi ferarum II, 597. — *montivagum* genus ferarum II, 1081.

MORA interfluendi non datur IV, 228; V, 934; quæ fluvios refrenat VI, 531.

MORARI : *moratur* nulla causa II, 1068; res nulla vaporem IV, 206. — *morantur* quæcumque obvia VI, 338. — *moreris* causando multa I, 399. — *moretur* vita in membris III, 121, 128. — *moremur* ne te plura V, 92. — *morati* sumus ante multum IV, 964. — *morabor* te non plura in promissis VI, 245. — *morari* partem I, 1043; consilio II, 164; rem quamque non possunt II, 233; longum pluvie consueverunt VI, 519.

MORBIDUS aer VI, 1096. — *morbida* vis VI, 956, 1091, 1151, 1223; agricolarum copia VI, 1260.

MORBUS leti est fabricator III, 473; ut indicat III, 603; pronos mittere suevit VI, 794; elephas VI, 1113; in nervos ibat VI, 1205; tentaret VI, 1249. — *morbi* contagia III, 472; vi coactus concidit

III, 486; vis turbat III, 491; ubi causa reflexit III, 501; causam tenet III, 1083; vis excita est IV, 667; dolorem VI, 658; satis fert VI, 664; immensi vis VI, 665; avari contagia VI, 1235. — *morbo* quæ sint semina VI, 1094; catervatim dabantur VI, 1143. — *morbo* affectis I, 134; delirantes V, 1158; a, interiisse VI, 710; ardentia membra VI, 1171; languebant VI, 1220; implicitum VI, 1231; dedita morti VI, 1254. — *morbi* tenere videntur VI, 1112. — *morborum* vis pestilitasque VI, 1097; hæc ratio VI, 1137. — *morbis* quæ sit ratio VI, 1089. — *morbus* timendos esse III, 41; immanes suscipere III, 461; apportant V, 221; incutere VI, 772. — *morbis* corporis III, 464; tantis jactentur III, 505; sollicitæ animæ III, 732; quod corporis ægrit III, 836; tentarentur V, 346; ægrescimus V, 350; ardentia lumina VI, 1179.

MORI : *moriebantur* sæcla ferarum VI, 1221. — *mortua* cui vivo est vita III, 1059. — *mori* pedes III, 528. — *moriens* sentire videtur III, 606; inens non conquereretur III, 612. — *mortua* tussi IV, 1163. — *moriturus* si numquam sis III, 962. — *moribundus* humi pes III, 653. — *moribundo* corpore III, 1046. — *moribundi* linquunt III, 541. — *moribundos* artus III, 130; deserit aura III, 233.

MORIGERUS : *morigera* ad fruges augendas V, 81. — *morigeris* modis IV, 1277.

MORS est illius I, 672, 792; II, 754; III, 519; res interimit II, 1002; omnia præstat III, 215; ad nos pertinet III, 842; id eximit III, 876; immortalis III, 882; ad caput æstetit III, 972; æterna ma-

nebit III, 1104; quem potita est IV, 763; immatura V, 222; quem non tentaret VI, 1250; accumulabat VI, 1262; delubra replebat VI, 1272. — *mortis* timores II, 44; comites II, 581; nigrore III, 39; formidine III, 64, 79; de tempore III, 1101; potitum IV, 768; timor vexaret V, 1179; signa dabantur VI, 1181; metus acer VI, 1211; timētes VI, 1239. — *morti* quæ sint semina VI, 1094; dabantur VI, 1143; damnatus VI, 1231; dedita corpora VI, 1254. — *mortem* ut effugiat I, 852; post, durare III, 339; post, motus movere III, 570; post, fore, ut III, 884; ad nos non esse III, 939; quid congemis? III, 947; post nostram exponit III, 988; post, in quo statu sit III, 1088; post, relinqui IV, 43; multi obeunt IV, 1017; accelerare VI, 773. — *morte* in, est timendum I, 112; dirempta I, 115; obita I, 136; IV, 736; aliena adjuncta res I, 265; in, nihil esse timendum III, 873; in, sensum futurum III, 888; in, lacerent III, 893; in vera III, 898; in, si malum est III, 901; in, hoc sit mali III, 929; ne gravescant III, 1035; peremti III, 1102; rigida jacebant VI, 1195; propinqua languebat VI, 1217; turpi VI, 1240.

Morsus: *morsu* ut premat III, 663; ferarum tractari III, 901; pantheræ IV, 1013; repugnant V, 1036; potentes catulos V, 1067. — *morsibus* validis V, 1321. — *morsus* refrenat IV, 1081.

Mortalis res omnis erit I, 855; habenda est III, 531; habetur III, 843. — *mortale* si quid esset I, 218; genus I, 1014; utrumque putandum est III, 668; quod est III, 805. — *mortali* par est concedere

IV, 1180. — *mortalem* se esse creatum III, 897. — *mortalem* animam esse III, 424, 542, 768; mentem vivere III, 511; animam III, 801; vitam mors ademittit III, 882. — *mortalis*, quid tibi? III, 946. — *mortali* sermone V, 122. — *mortali* corpore I, 233, 756; II, 906; V, 6, 66, 239, 322, 378. — *mortales* inter se vivunt II, 75; inter pos esse videmus V, 349; quæ fieri tuentur VI, 50. — *mortalia* constant II, 859; sæcla V, 986, 1168, 1237. — *mortalibus* instans religio I, 66; indicium edant II, 557; totis assimilata II, 980; omnia objecta II, 1033; creavit II, 1159; in quo statu sit III, 1087; certa finis III, 1091; instituisse fertur V, 15; duas partes aufert V, 206; miseris ampla V, 942; ignem detulit V, 1091; ignem dedisse V, 1100; insitus est horror V, 1164; ægris dididerunt VI, 1; omnia esse parata VI, 10; acre documen VI, 392. — *mortales* juvare I, 33; oculos I, 67; continet I, 152; quæ suadet adire II, 171; salute munificat II, 626; animalibus esse animos III, 418; urguet III, 996; res dissimiles notare V, 1088; inter V, 1279. — *mortalia* sæcla veaci I, 1091; sæcla demisit II, 1154; signa mittit III, 520; membra animas exspectare III, 779; et nativa V, 243; terram et ignem esse V, 249; sæcla creavit V, 789; sæcla dedit V, 803; mundi templa V, 43. — *mortalibus* in animalibus II, 918; in figuris V, 242; in rebus quid foret mali VI, 29.

Mortifer æstus VI, 1137. — *mortiferam* vim submittere VI, 819; cladem conflare VI, 1090.

Mos sepulturæ VI, 1277. — *more* solemnī sacrorum I, 97; antiquo sacrorum II, 611; ferarum

concupere IV, 1260; vulgivago ferarum V, 930; ferarum minantur VI, 198. — *mores* parentum referre I, 599; generatim imitantur II, 665; sequaces hominum differre III, 316. — *moribus* amnibus æmula I, 297; permixtis animantes III, 749; unis non conveniunt V, 895; nullis inter se uti V, 957.

Motus quorundam corporum I, 686; a principiis ascendit II, 137; omnis connectitur II, 251; ordo permutantur II, 1020; sensifer III, 273; terræ obortus VI, 587. — *motus* principium II, 253; initum II, 269; III, 272; vitalis reliquæ II, 955. — *motum* leti discutere II, 958; tremulum existere III, 302; animam suscipere III, 353; vegeat V, 533. — *motu* sollicito privata I, 344; privandum est corpora I, 382; ab rerum semotum I, 464; mutato I, 801; in assiduo res geruntur I, 994; quo res gignant II, 61; assiduo exercita II, 96; in quo sunt II, 297; in, quum sint II, 309; æterno percita II, 1055; III, 33; IV, 28; aera mulcentes IV, 139; quam celeri ferantur IV, 177, 211; assiduo sunt omnia IV, 393; animalia quia sunt exercita IV, 863; mutua fungi IV, 948; vitali quid sit remotum V, 126; concutit V, 552; vario verset V, 1209; diverso radentes VI, 118; percalefacta ardescere VI, 177; res adjuvatur VI, 1032; sollicito jactatur VI, 1037; gravis VI, 1149. — *motus* quacumque feruntur I, 1075; per membra rigantur II, 262; surpere debent II, 314; exitiales II, 570; auctifici II, 572; impediuntur II, 948; novitate laborent II, 970; multimodi III, 868; ut resposcunt

IV, 657; molles non sunt opus IV, 1264; taciti V, 1213. — *motibus* aliam esse causam II, 286; fit finis III, 258; astrorum quæ sit causa V, 510; astrorum quæ causæ possint esse V, 531; terrarum quæ ratio exstet VI, 535. — *motus* parentum referre I, 599; debet habere I, 635; constituunt I, 743; quos inter se dent I, 819, 909; II, 762, 1009; quos quæque darent I, 1022; V, 422; experiendo I, 1025; in convenientes I, 1029; novos rerum II, 80; consociare II, 110; clandestinos II, 126; genitales reddere II, 228; variant ictus II, 242; obliquos fingere II, 244; declinamus II, 259; vertere II, 307; si quid corpore dat II, 311; celent II, 316; convenientes efficiunt II, 712; inter vitales consentire II, 717; differre II, 727; dent accipiantque II, 885; convenientes inter se contulit II, 942; lætitiæ omnes III, 117; sensiferos creare III, 241; sensiferos didit per artus III, 246; calor accipit III, 248; vitales discunt III, 326; sensiferos ciere III, 380; vitales edere III, 559; sensiferos moventur III, 569; in, sese concludere III, 573; ab sensibus deerrantur III, 873; memores mentis languescere III, 1053; hominum sequentem IV, 368; animi alios traducere IV, 1068; omnigenos experiendo V, 429; conturbat V, 443; inter se convenientes dare V, 446. — *motibus* de, expediemus II, 183; quæ sint II, 896; intercursant III, 264; communibus sensus consilatur III, 337; ab sensiferis errant III, 937; mutatis IV, 950; magnis edunt IV, 1008; terrarum ortis V, 106; minutis VI, 226; magnis ceciderunt VI, 591.

MOVĒRE : *movet* quod animum II, 887. — *moveant* quæ res animum IV, 724; quæ res IV, 166. — *movere* motus III, 570; nobis sensum III, 853; membra IV, 456, 791, 879; V, 1173. — *movendi* initum capiat I, 384. — *moventes* membra IV, 981; V, 1400. — *movetur* ad mentis numen III, 145; aqua III, 190; a tenui causa icta anima III, 430; tota moles IV, 892. — *moventur* qua corpora I, 422; aliis commixta I, 822; per se primordia rerum II, 132; imaginibus III, 431; sensiferos motus III, 568; fremitus VI, 289. — *moveantur* ut illa II, 138; quæ membra V, 480. — *mota loco sunt* fundamenta III, 584. — *moveri* res I, 336; multa I, 342; inter se res I, 376; parvo momine impulsæ III, 189; aeris primordia III, 237; consimili causa IV, 234; simulacra rerum IV, 353; umbra videtur IV, 365; simili ratione mentem IV, 756; simulacra IV, 770; sua causa scorta IV, 1270; invitos artus VI, 595; queat concussa tellus VI, 668.

MUCRO : *mucroni* ancipiti notantur II, 520. — *mucrone* hebeti retusum V, 1273. — *mucronum* in fastigia duci V, 1264. — *mucronibus* flexis II, 427.

MUGIRE : *mugit* tuba IV, 545.

MULCERE : *mulcet* quæ sensus videntur II, 422. — *mulcent* hic lætitiæ III, 143. — *mulcebant* hæc illis animos V, 1389. — *mulcere* pectora equorum V, 1316. — *mulcentes* aera motu IV, 139.

MULGERE : *mulxit* femina vim IV, 1206.

MULIEBRIS origo IV, 1228. — *muliebre* sæclum IV, 1223; V, 1020; genus facere coegit V, 1354.

— *muliebri* semine IV, 1243. — *muliebribus* manibus V, 1357. — *muliebribus* membris IV, 1049. — *muliebria* arva IV, 1103.

MULIERA gestit coire IV, 1050; non semper suspirat IV, 1188; se concipere prohibet IV, 1265; ut, spatio defessa V, 825; conjuncta viro V, 1010; sopita recumbit VI, 795.

MULIERCULA ametur IV, 1275.

MULTANGULUS : *multangula* esse IV, 656.

MULTESIMUS : *multesima* pars VI, 652.

MULTIGENUS : *multigenis* figuris II, 335.

MULTIMODUS : *multimodi* materialis motus III, 869. — *multimodis* multa communia sunt I, 814. — *multimodis* I, 894, etc.

MULTIPLEX loci spatium transcurrere II, 162; IV, 208.

MULTO meliora fieri I, 215; minus I, 368; minores I, 736; magis certa ratione I, 739; citius ferri II, 161; penetratior ignis II, 382; proclivius exorerentur II, 792; clarissimus color II, 830; minor agri modus II, 1173; acrius animos advertunt III, 53; minoribus principiis esse III, 427; ocus perire III, 438; prius esse posset III, 791; V, 135; minus mortem ad nos esse IV, 940, etc.

MULTUM interse variare II, 484; sumus versati IV, 964; differre videntur IV, 1244; facies valuit V, 1111. — *plus* corpora inclinare II, 244; vera addere V, 574; nimio V, 986; quo *plurima* cernimus VI, 421.

MULTUS calor V, 804; geli fragor VI, 156; locus VI 1004; corruptus sanguis VI, 1201. — *multum* aera IV, 359, 560; V, 380;

VI, 1141; ignem V, 610; humorem VI, 503, 628; imbrem VI, 1176. — *multam* operam VI, 1081. — *multa* virum vi I, 729. — *multo* corpore III, 120. — *multi* ægre pressimus II, 198; reges III, 1040; depugnant IV, 1012; loquuntur IV, 1015. — *multæ* vis corporis III, 266; res IV, 53; steriles ante fuerunt IV, 1247. — *multimodis* communis multis multarum rerum in rebus primordia multa I, 814 et 815 (*et alibi; nam hunc ejusdem vocabuli concursum Noster vehementer amat*). — *multa* modis multis I, 1023; II, 115, 654, etc.; semina ardoris I, 901. — *multorum* exitio perdocti III, 474; rerum semina I, 895; II, 677. — *multos* annos V, 96. — *multas* vis II, 587; partes III, 659; animas III, 666. — *multa* semina I, 105; sit agendum I, 139; in terris fieri I, 153; corpora I, 198; sæcla I, 203; modis multis moveri I, 342. — *multis* annis I, 312; modis I, 342, 727, 760, etc.; annis ante III, 1107. — *multis* rebus I, 332; partibus inferiores I, 736; rebus melior Ancus III, 1039, etc.; partibus mobiliior multisque minutior aer IV, 343, 344. — *plus* ubi nihilo est II, 1118; calidi est illis III, 295; aeris ante agitatur IV, 252. — *plus* inanis sibi esse I, 366; corporis in se esse I, 367; parte foras emergant II, 200; dispendii faciant II, 1127; operai habent IV, 618; illi tribuisse IV, 1180; seminis parte æqua IV, 1227; in adversa parte reponit V, 685. — *plures* ictus VI, 413. — *plura* coorta sunt animalia V, 797; de ferro coorta corpora VI, 1012. — *pluria* cujus sint mixta I, 877. — *plures* cogere unus non

poterat V, 1049; annulos videre VI, 913. — *plures* causas V, 530; VI, 705. — *plura* primordia I, 828; corpora II, 1124, 1135; ne te moremur V, 92; te non morabor V, 245. — *pluribus* e causis V, 751. — *pluribus* ostendit II, 93; paullo auge II, 486; speculis IV, 308. — *plurima* debent corpora recedere IV, 862; corpora IV, 958; fulmina VI, 357. — *plurima* principiorum genera II, 588; cujus rei habemus IV, 1085; tellus ferebat V, 940; vestigia ignis VI, 421.

MUNDE corpore culto IV, 1277.

MUNDUS : mundi mœnia I, 74 (vid. *Mœnia*); ad sidera meare I, 788; naturam stare I, 1053; naturam divinitus creatam esse II, 181; ad sidera rejectant II, 328; post tempus genitale II, 1105; speciem violare IV, 138; sidera in aqua respondent IV, 214; machina ruet V, 97; in partibus deum esse sedes V, 148; naturam hominum causa parare V, 158; natura eadem debet putari V, 240; membra V, 244, 381; summa habet novitatem V, 332; magno vexamine V, 341; natura est solido cum corpore V, 365; lampada sol suscepit V, 403; magni sidera V, 434; totius partes exstent V, 478; omnis limus V, 497; externi sidera V, 515; in media regione V, 535; partibus aeriis V, 539, 554; ab origine V, 549, 677; totius unum fontem scatere V, 596; e partibus transversis V, 636; certa parte V, 768; per magni cœrula V, 770; ad novitatem redeo V, 778; novitas V, 816, 941; naturam ætas mutat V, 826, 832; magni templa suspicimus V, 1203; genitalis origo V, 1211; vigiles V, 1435; templa mor-

talita esse VI, 43; patuli æquora VI, 108; magni per spiracula VI, 493; magni naturam exitiale tempus manere VI, 564; fiat ruina VI, 607; qua claudicat axis VI, 1106. — *mundum* mortali corpore consistere V, 66; discludere V, 439. — *mundo* in hoc quid sit V, 527; ex omni conveniunt V, 598. — *mundis* in variis quid fiat V, 529, 1344.

MUNDUS : *munda* spurcicies suis videtur VI, 978.

MUNIFICARE : *munificat* mortales salute II, 626.

MUNIRE natis senectam IV, 1252. — *munitur* India vallo II, 539. — *munita* regio I, 729; locis eximiis Tellus II, 608. — *mens* ab rebus vitalibus tenetur III, 831; via fert V, 103. — *munita* viai III, 497. — *munita* bene tenere III, 7.

MUNUS : *munere* in belli V, 1307. — *munera* fera militiæ quiescant I, 30. — *munera* fera belli I, 33.

MURALIS : *murali* corona II, 607.

MURMUR : *murmur* dant fluctus VI, 142. — *murmure* minitanti compressit I, 70; minaci sævit I, 277; sub depresso tuba mugit IV, 545; magno fit fremitus VI, 101; magno indignantur VI, 197. — *murmura* Ætææ minantur I, 724; magna minarum V, 1192; percurrunt cælum V, 1230; VI, 288. — *murmura* ponti contempsit III, 1045; concit VI, 410.

MURUS : *murorum* exesor æstus IV, 221; VI, 927.

MUSA agrestis vigeat V, 1397; callida VI, 93. — *musam* sylvestrem fundere IV, 591. — *Musæ* tempora velarint I, 929; IV, 5. — *Musarum* amorem incussit I, 924.

MUSCUS : *Musæo* lepore contin-

gens I, 933; IV, 9. — *Musæo* melle contingere I, 946; IV, 22. — *Musæa* mele II, 412.

MUSCUS : *musco* superviridi stillantia saxa V, 949.

MUSSARE : *mussabat* medicina tacito timore VI, 1178.

MUTABILITAS : *mutabilitate* sensus a non sensu oriri II, 932.

MUTARE : *mutat* colores II, 807; mundi naturam V, 826, 833. — *mutant* naturam res I, 678; corpora naturam I, 687; colorem I, 768; cum tempestatibus cantus V, 1082. — *mutet* nil naturam liquorum, etc. I, 772. — *mutemus* cæli amictum VI, 1133. — *mutent* res omnes colores II, 1005. — *mutare* res locum I, 377; ignes corpus I, 667; hæc inter se I, 787; annorum tempora II, 170; naturam rerum II, 307; vultum III, 164; corpora III, 743; speciem suam IV, 135; montes IV, 460; vitam priorem V, 170; perparvum quiddam filium V, 588. — *mutasse* gestum IV, 774, 803. — *mutatur* omnis color II, 749; in ipso lumine color II, 799; quod dissolvitur III, 756; in privas horas V, 275. — *mutantur* in brevi spatio II, 77. — *mutarentur* fructus I, 167. — *mutatus* principis est ordo II, 770. — *mutata est* animi potestas III, 674. — *mutari* ordine quædam I, 682; res debent II, 1022. — *mutarier* alias aliis I, 802. — *mutata* per artus anima III, 768. — *mutatum* quodcumque suis finibus exit I, 671, 792; II, 752; III, 518; corpus conciderit III, 583. — *mutatum* minimum dicere II, 220. — *mutato* ordine I, 678, 687, 801; corpore III, 755. — *mutata* inter se primordia I, 910; multa multis modis I, 1023. — *mutatis* motibus IV, 950. —

mutatis inter se elementis I, 912.

MUTUS : *muta* metu virgo I, 93; tellus munificat II, 626; pudens est IV, 1160. — *mutæ* squamigeram pecudes II, 343; pecudes V, 1058. — *muta* animalia V, 1087. — *mutus* squamigeram pecudes II, 1082.

MUTUUS ardor IV, 1212. — *mutua* voluptas IV, 1197; cupido V, 961. — *mutua* contagia III, 346. — *mutua* gaudia IV, 1202; habere V, 852.

MUTUA (*mutuo*) vivunt II, 75; fungi III, 802; e lævo sit dexter IV, 302; motu fungi IV, 948; tetruntur V, 1099; ceciderunt VI, 1083.

N.

NANCISCI : *nacta est* tellus putorem II, 872; terra putorem VI, 1100. — *nactæ sunt* unde pueros suscipere possent IV, 1248.

NARDUS : *nardi* florem II, 848.

NARE : *nant* oculi III, 479.

NARIS : *nares* sentire III, 550; seorsum esse III, 631; an confutabunt tactum? IV, 489; compressæ VI, 1192. — *naribus* aliud esset tetrus II, 511; mittit auram II, 851. — *nares* ad, venientes rerum odores I, 300; in hominum penetrare II, 541; tangat IV, 675; lacessit IV, 689; per ipsas insinuant VI, 779; acres offendit VI, 793. — *naribus* canes inveniunt I, 406; qui nectar halat II, 848; reducant auras IV, 994; ignem spirantes V, 29; sub patulis fremitum edit V, 1075; ducere VI, 766; expletis sanguis ibat VI, 1202.

NASCI : *nascimur* ante quam III, 986. — *nascuntur* seorsus odores

IV, 496. — *natus* quicumque est V, 178. — *nata est* quæ res in corpore II, 436; altera imago IV, 773; altera res IV, 802. — *natum est* nil in corpore IV, 835; quod, id procreat usum IV, 836; sedare sitim IV, 851. — *nata sit* an animæ natura I, 114. — *natae sint* animantes V, 71. — *natus fuerit* nullo tempore III, 881. — *natus non foret* offensus II, 223. — *nasci* ex omnibus rebus I, 161; corpora prima II, 1012. — *natum esse* tanto membrorum impete V, 911. — *nascendum* ad, reddita loca III, 618. — *nascentes* vituli IV, 58. — *nascentibus* insinuetur I, 114; in corpus insinuat III, 671. — *natus eodem concursu* fulgor VI, 172. — *nata animi* natura III, 709. — *nata nigro de semine* II, 733; ipsa prius IV, 855; cornua V, 1033. — *nata ante-lumina* oculorum IV, 837.

NASUS : *nasi* acumen VI, 1192.

NATALIS : *natali* die privata III, 711.

NATARE campos VI, 267. — *natans* teda VI, 833. — *natantes* squamigerum pecudes II, 342. — *natantes* campos V, 489; arguit VI, 405; permensus VI, 1141. — *natantes* cavernas II, 555.

NATIVUS : *nativum* totum mortali corpore constat V, 322. — *nativum* mundum esse V, 67. — *nativo* corpore II, 543, 1088; III, 61, 239, 242; VI, 44. — *nativos* esse animos III, 418. — *nativa* primordia I, 755; esse et mortalia simul V, 244; hæc eadem esse V, 377.

NATURA animantium I, 16, 195, 1037; unde creet res I, 51; eadem resolvat I, 52; omnis divam I, 57; II, 646; quæ sit animæ I, 113; animi unde constet I, 132;

homines parare non potuit I, 200; quidque dissolvat I, 217; nullius exitium patitur I, 225; reficit I, 264; mollis aquæ I, 282; invidia præclaudit I, 322; quæcumque tribuit I, 323; cæcis corporibus res gerit I, 329; inanis sine pondere manet I, 364; omnis consistit I, 420; tertia sit numero reperta I, 433; tertia nulla potest relinqui I, 447; incolumis manet I, 458; rerum cogit I, 499; duplex dissimilis I, 504; si nullam finem parasset I, 552; fundamenti principio carebit I, 574; non concedit I, 615; rerum creatrix I, 630; sensus sequatur I, 961; loci I, 1001; III, 826; V, 371; tenet I, 1008; sua quod petit I, 1079; II, 237; non requirit II, 23; meatum dedit II, 208; nil ita creasset II, 224; tenuis aeris II, 232; per quos motus res gerat II, 242; omnis primorum jacet II, 313; quod repossit II, 369; tetra ab sinthi II, 400; in promptu videtur II, 584; III, 186; coloris II, 758, 818; cibos in corpora viva vertit II, 879; ictum patitur II, 945; profundi elucet II, 1051; eadem manet II, 1072; libera videtur II, 1090; perfica rerum creatrix II, 1117; auctum refrenat II, 1121; quantum opus est, novare II, 1139; quantum opus est, ministrat II, 1150; omnia suppeditat III, 23; ex omni parte resecta est III, 29; animi atque animæ III, 35, 131, 213; constantior mellis est III, 192; animi egregie mobilis III, 204; simplex animæ III, 232; animi triplex III, 238; quarta his quædam attribuitur III, 242; penitus latet III, 274; boum III, 303; ab omni corpore tenetur III, 324; turis intereat III, 329; ani-

mo scinditur III, 530; animi sine corpore sola III, 560; animai immortalis III, 624, 670; animi quibus particulis creatur III, 708; animæ funeris expers III, 712; animi sine corpore nequit oriri III, 789; V, 133; mentis III, 821; animi mortalis habetur III, 843; animi detracta est III, 856; rerum si vocem mittat III, 944; speculum exponit III, 987; animi quid esset IV, 30; animi perempta IV, 44; animi unde constat IV, 120; referri cogit IV, 323; ceptat erigere IV, 406; talis animai nulla fuit IV, 742; id fieri cogit IV, 764; sub verbone omnia creat? IV, 787; vitare coegit IV, 847; corporis animantis cibum quærit IV, 860; omnis subruitur IV, 867; auditus intersæpit IV, 949; quod fieri repugnat IV, 1084; abundans ardet IV, 1196; compar est inventa IV, 1252; animi reperta est V, 60; gubernans V, 78; animi cum quovis corpore esse V, 128; tenuis deum V, 149; specimen dedit V, 187; obducat V, 207; ferarum genus cur alit? V, 219; puerum profudit V, 226; dædala rerum V, 235; mundi omnis eadem debet putari V, 240; rerum hæc est reperta V, 336; removet V, 351; mundi est cum solido corpore V, 366; tenuis animæ V, 562; convertēbat V, 809; commutat V, 829; absterruit V, 844; nil horum tribuit V, 869; ad interitum redegit V, 875; sonitus mittere subegit V, 1027; ferri V, 1280; VI, 1041, 1061; quo facilis magis est V, 1287; facere coegit V, 1353; ipsa fuit rerum creatrix V, 1361; quod sic parasset VI, 31; ignem constituit VI, 226; terrai cavernas ne dissolvat VI,

598; moliretur VI, 647; montis subcava VI, 684; locorum si ita fert VI, 746; loci opus efficit VI, 756; delabi cogit VI, 839; id viarum fieri cogit VI, 994; nobis deferat VI, 1334. — *naturæ* arcta portarum claustra I, 72; species discutiat I, 149; II, 60; III, 93; VI, 41; animæ vestigia relinquit III, 310; adversus fœdera niti V, 311; fœdere certo V, 922; quo fœdere fiat VI, 908; ferri horror VI, 1010. — *naturai* per fœdera quid quæque queant I, 587; ultima pervideas I, 1109; per fœdera quantum cuique est datum II, 302. — *naturæ* obsistere VI, 331. — *naturam* rerum gubernas I, 22; rerum dictis expandere I, 127; IV, 55; parentum referre I, 599; corporis explent I, 600; eamdem haberent I, 650; eamdem conservant I, 677; res mutant I, 679; ardoris tenerent I, 683; corpora mutant I, 688; ardoris solam linquere I, 703; totam inter se mutant I, 769; nil mutet I, 772; suam ostendet I, 776; clandestinam adhibere I, 779; omnem rerum dum perspicis I, 949; IV, 25; mundi stare sine ictibus externis I, 1053; nil aliud sibi latrare II, 17; ad corpoream pauca esse opus II, 20; materiali non posse II, 168; mundi divinitus esse creatam II, 181; rerum mutare II, 307; secundam in raris animalibus esse II, 534; parentem specie retinente II, 665; pascere II, 706; aliena in terras rejicere II, 714; inolentis olivi II, 851; pecudes vertunt II, 877; ante genitam animantis II, 838; rerum vociferari III, 15; animæ se scire III, 43; animum atque animam unam ex se conficere III, 138; animi corpoream.

esse III, 162, 176; res dedicat III, 209; mentis animæque III, 229; unam creant III, 271; animi atque animæ extrahere III, 330; corporis atque animai conjunctam III, 350; animai dissolvi III, 457; aliam quamvis flectere III, 515; animæ disperitam III, 588; æternam esse III, 641; aliam sufficit III, 704; ante ostendimus III, 811; V, 356; justam litem intendere III, 964; animi ingratham III, 1016; rerum cognoscere III, 1085; rerum noscere IV, 386; animi tenuem IV, 733; propter subtilem IV, 745; rerum quærere IV, 970; triplicem horum V, 94; præclaram mundi parare V, 158; rerum divinitus esse paratam V, 200; aliam subter habere V, 537; mundi mutat V, 826, 832; fulminis perspicere VI, 379; mari tollere VI, 471; mundi exitiale tempus manere VI, 565; mare non reddere majus VI, 610; propter dissimilem rerum VI, 776, 996; suam quæque habere VI, 984. — *natura* de rerum pangere versus I, 26; immortalis prædita I, 237; corporea constare I, 304; corporea stipata tenentur I, 331; fragili prædita I, 582; minima I, 603, 627; tali prædita corpora I, 798; simili prædita I, 849; consimili prædita I, 916; simplice I, 1012; constant primordia rerum II, 378; tota dissimiles II, 720; factus sit orbis terrarum II, 1058; corporea animum constare III, 168; rara constat III, 236; quam tenui constet IV, 109; recens est summa mundi V, 332; duplici compacta potestas V, 877; quali prædita consent VI, 219, 740; pondera deorsum nituntur VI, 335; dissimili prædita VI, 983. — *naturarum* vesti-

gia lingui III, 321. — *naturas* in rerum vertier I, 711; varias hominum differre III, 316.

NATURALIS: *naturalis* seu casu seu vi VI, 30; ratione VI, 761.

NATUS: *nati* dulces oscula præripere occurrent III, 908. — *natorum* bona fama excellere VI, 13. — *natos* vitam edere VI, 1251. — *natis* a dulcibus appelletur pater IV, 1230; munire senectam IV, 1252.

NAUFRAGIUM: *naufragiis* magnis coortis II, 553.

NAUTA: *nautæ* videntur IV, 969. — *nautis* sol videatur IV, 433; sitientibus præbet VI, 894.

NAVIGER: *navigerum* mare I, 3.

NAVIGIUM: *navigii* ratio cæca jacebat V, 1004. — *navigia* clauda aplustris IV, 437; vexata VI, 430. — *navigiis* addita sunt multa V, 334. — *navigia* docuit V, 1447.

NAVIS velis ventoque feratur IV, 898. — *navem* agimus IV, 391; magnam trudit IV, 903. — *navi* qua vehimur IV, 388. — *naves* ventis juvantur VI, 1031. — *naves* ingentes ruit I, 273; ad saxa lædebant V, 999.

NAVITA projectus ab undis V, 224.

NEBULA III, 429; in auras discedit III, 437; paulatim repit VI, 1120. — *nebulam* non sentimus III, 384; pulveris exhalat V, 254; lacus exhalant V, 464. — *nebulæ* imaginibus moventur III, 431; quam tenues sunt VI, 104; superne veniunt VI, 1098. — *nebulas* puncto tempore diffugere II, 457; de terra surgere VI, 477.

NECARE hominem VI, 788.

NECESSUM: *necessum* intestinum II, 289.

NECESSUM est II, 468; IV, 120, 527, 933, 1003; V, 58, 377.

NECTAR: *nectar* qui naribus hallet II, 848. — *nectare* tinctus effluat VI, 972.

NECTARE: *nectant* inter se gaudia V, 852. — *nectere* alternis membra III, 374; votis vota V, 1201. — *nexum* raro corpore nihil VI, 959. — *nexam* per venas animam III, 218. — *nexa* teneri II, 405.

NEGARE: *negat* ratio I, 624. — *neget* esse ignes I, 704; ipse se credere III, 887.

NEGITARE: *negites* ne fieri IV, 914.

NEMUS leonis hiatus V, 24.

NEMO potis est IV, 612, etc.

NEMUS: *nemus* frondiferum II, 359. — *nemora* avia pervolitantes volucres II, 144, 346; per, terra est terrore repleta V, 42; colebant V, 953; gemitu quisque replebat V, 990; per avia reperta tibia V, 1385.

NENU (*non*) potest III, 200; queunt IV, 714.

NEPTUNUS: *Neptuni* corpus acribam II, 472; fluctu renovare lannam VI, 1075. — *Neptunum* mare vocare II, 655.

NEQUIDQUAM (*frustra*) II, 1148; IV, 465, 1106, 1126, 1184; V, 389, etc.; divinum numen fatigant IV, 1235.

NEQUARE: *nequeo* causas exponere III, 317. — *nequit* per artus residere III, 399; cohibere III, 442; sine corpore oriri III, 789; V, 133. — *nequimus* fulgida cernere III, 364; meminisse III, 672. — *nequeunt* esse colores II, 795; sensum reddere II, 890. — *nequeas* cernere II, 314. — *nequeat* quid oriri I, 77; submittere fetus I, 194; penetrare II, 540. — *nequeant* quid quæque I, 588; usquam convertier I, 796; per se sentire II, 910. — *nequirent* constare nubes VI,

106. — *nequisset* cogi I, 1019. — *nequissent* parere uxores IV, 1250. — *nequibunt* pisces ire I, 381, etc.

NERVOSUS : *nervosa* et *lignea* IV, 1157.

NERVUS : *nervi* animantem constituunt II, 669; in manibus trahere VI, 1189. — *nervorum* corpora I, 863; certa loca IV, 1240. — *nervis* validis aptum V, 926; fit *intractabilis* plagæ instar VI, 805. — *nervos* alienigenis ex partibus esse I, 861; per, animam nexam III, 218; extantat III, 489; per, a corpore tenentur III, 566; per, connexa est anima III, 691; absumunt IV, 1117; assidue corripere VI, 1160; in, morbus ibat VI, 1204. — *nervis* e, vita exsolvatur I, 811; venisque I, 867; sensus jungitur II, 905; adclusus III, 172; in, motus agebat III, 574; ex omnibus sese exsolvere III, 697; a, longius esse III, 790; V, 134; ex hominum detrahat IV, 538; se erupit cupido IV, 1111; ab, succisa jumenta V, 1331.

NESCIRE : *nescit* an sciri possit IV, 470. — *nesciat* augmen VI, 608. — *nescire* quid sibi quisque velit III, 1071; et scire quid sit IV, 476.

NEXARE : *nexantur* multa percita plagis I, 1024; pars ab ictu II, 98.

NEXILIS vestis V, 1349.

NEXUS : *nexu* inter se indupe-dita I, 241. — *nexus* principiorum dissimiles I, 245. — *nexus* exsolvere I, 221.

NICTARE : *nictari* aves nequeunt VI, 837. — *nictantia* fulgura flammæ VI, 182.

NIDOR pēnetrat in artus II, 683; aliis alius datus IV, 686. —

nidoris odores VI, 988. — *nidore* nares offendit VI, 793.

NIGER nimbus VI, 256. — *nigra* noctis ad umbram IV, 539. — *nigrum* (colorem) sentit II, 812. — *nigrum* dicere possis II, 768. — *nigro* colore II, 764, 793. — *nigra* alvi proluvie VI, 1199. — *nigro* de semine II, 733, 824. — *nigra* quæ cluent II, 791. — *nigros* cynos II, 824. — *nigras* pecudes III, 52; undas lethargi III, 841; aeris umbras IV, 342; umbras IV, 379. — *nigra* inter virum sæcla VI, 723; ad virum sæcla VI, 1108. — *nigris* in nubibus VI, 526; de, nigra non creantur II, 791.

NIGRARE : *nigrant* de semine nigro nata II, 733.

NIGROR : *nigrore* mortis suffuscans III, 39.

NIHIL indiga nostri I, 61; II, 650; eadem reparare valeret I, 631; impediatur vitam degere III, 323; est contractior V, 570. — *nil* ab se mittere I, 663; II, 856; extra summam esse I, 962; recta regione viai declinare II, 249; inde possunt abradere IV, 1106, etc.

NIHILUM : *nil* ad, non interimat I, 217; ad, res nulla redit I, 249; ad, res quæque redissent I, 542; ad, occidet ardor I, 669; ad, debeat reverti I, 757; ad, ne res redigantur I, 791; II, 752; ad, res recidere I, 858. — *nil* e, divinitus gigui I, 151; de, nil posse creari I, 157, 545; de, si fierent I, 160, 181; e, crescere I, 186; de, creari I, 267; majore figura I, 360; V, 577; de, renata forent I, 543; e, omnia fierent I, 670; de, renata rerum copia I, 675, 758; de, res crescere I, 859; de, nil fieri II, 287; plus ubi est

II, 1118; magis III, 89; VI, 37; minus III, 96, 1104; IV, 1221; melius III, 1075.

NIL in concilio mutet I, 772; in oppressu durabit I, 854; funditus est imum I, 992; mors est III, 842; ad nos de nobis attinet III, 864; ad nos fuerit vetustas III, 985. — *nil* ad, res genitas non posse revocari I, 267; ad, non revocari I, 545; quorum fieri res docet I, 892; de nihilo fieri II, 287; esse, quorum, etc. II, 584; minor res videtur III, 225; horum sensiferos motus creare III, 240; ægri sentimus III, 844, etc.

NILUM : *nilum* ad, reverti I, 238; ad, ne res redeant I, 674, 797; II, 756, 864. — *nilo* de, nil fieri posse I, 206; minus clara quæ sunt I, 698.

NILUS in ætatem crescit VI, 713. — *Nili* propter flumina VI, 1113.

NIMBUS niger per mare VI, 256. — *nimbi* feruntur V, 290; rigan-tes VI, 521. — *nimborum* tabe vacillant I, 806; nocte coorta IV, 173; VI, 253; montes franguntur VI, 159; copia coacta VI, 511; adversa aspergine VI, 525. — *nimbos* inducere IV, 143; adversum, labier IV, 446; volantes VI, 484; arenæ tollere VI, 701. — *nimbis* aspergunt III, 19; cærulea subtexit VI, 482.

NIMIO post jacebant VI, 1195.

NIMIS imbecilla primordia I, 847; quid luctibus indulget III, 946; avidum est auricularum IV, 596; a vera ratione repulsum est V, 407; incertis in partibus V, 675; ante metutum insigne V, 1139; ingens est incendii ardor VI, 674; hunc admirantur VI, 851; a vera ratione remotum VI, 854.

NIMIUM oculos jactare IV, 1135; crasso semine IV, 1236; longis ambagibus VI, 920; vitæ cupidos VI, 1239.

NIMUS : *nimio* ardore VI, 1162. — *nimia* dulcedine aquæ VI, 1265. — *ninio* major solis rota V, 565; plus V, 986. — *nimios* æstus V, 817. — *nimiis* fervoribus V, 216.

NINGERE : *ningunt* II, 628.

NINGUIS (*nix*) : *ningues* albas VI, 737; altas montibus exstructas VI, 965.

NISUS pennarum VI, 835.

NITERE : *nitet* cælum I, 9. — *nitere* luna potest V, 703.

NITI : *nituntur* pondera deorsum VI, 336. — *nitatur* fundamentis II, 863. — *nixa sint* in medium I, 1055. — *niti* in medium I, 1052, 1083; labore II, 12; III, 62; adversus fœdera naturæ V, 311. — *nitier* omnia sursum I, 1058. — *nitentibus* squamigeris latices cedere I, 373. — *nixus* in nomine novitatis V, 907.

NITIDUS : *nitidum* opus VI, 796. — *nitido* lepore capti V, 1258. — *nitidæ* fruges II, 253; II, 189. — *nitidas* fruges II, 595, 994, 1158.

NITOR : *nitorem* maris purum II, 777; solis admirari II, 1032; reparare V, 667; viridem circum dedit V, 781. — *nitore* in uno puroque II, 782; uno res esse possit II, 787; in quovis II, 819; ab exoriente auroræ IV, 540; suo si luna fulget IV, 767.

NIX sedes divum non violat III, 20; imbres, etc. V, 674; volvi videtur V, 1191; venti, etc. VI, 529. — *nives* bruma affert V, 745; gelidas cohibere VI, 107.

NIXARI : *nixatur* fundamentis

IV, 507. — *nixantem* saxum trudere III, 1013.

Nixus inanis pennarum VI, 835 (v. l.) — *nixu* levi sustollit IV, 907; uno fluere V, 507. — *nixus* pedum trans maria pandere V, 91. — *nixibus* profudit V, 226.

NOBILITAS nil proficit II, 38. — *nobilitate* contendere II, 11.

NOCERE : *noceant* quid III, 834. — *nocere* quid queat fulminis ictus VI, 386. — *nocerent* quid vira portenta V, 39. — *nocentes* præterit II, 1103.

NOCTIVAGUS : *noctivago* strepitu Faunorum IV, 584. — *noctivagi* (v. l.) V, 946. — *noctivagæ* cœli faces V, 1190.

NOCTU non sentimus III, 384.

NOCTURNUS : *nocturnum* lumen VI, 792. — *nocturno* partu II, 478. — *nocturno* tempore IV, 445, 795, 1005; V, 969; VI, 850. — *nocturna* lumina V, 295. — *nocturnas* faces II, 206; umbras V, 687. — *nocturna* lumina VI, 901. — *nocturnis* epulis II, 26.

NOVUS anni V, 687. — *nodos* vitales animæ II, 950; validos perrumpere IV, 1144; dissolvunt VI, 356; relaxat VI, 879. — *no-dis* religionum exsolvere I, 931; IV, 7.

NOLLE : *noli* affingere IV, 387.

NOMEN Amoris IV, 1054; dulce ad aures obversatur IV, 1058. — *nominis* ergo intereunt III, 78; expers natura III, 243; expers vis III, 280. — *nomen* maternum adepta II, 997; V, 793, 819; redde harmoniai III, 133. — *no-mine* patrio donarat I, 95; Curetas memorant II, 630; Bacchi abuti II, 656; proprio res egebat III, 135; uno subjungas III, 422; in hoc inani novitatis V, 907; præ-

claro Athenæ VI, 2; patrio vocitamus VI, 298; auctumni quod fertur tempus VI, 373; Averna vocantur VI, 741; de patrio vocant VI, 909. — *nomina* figurarum III, 318; per rerum V, 73; rerum expressit V, 1028; rebus distribuisse V, 1040; rerum perdiscere V, 1050.

NOMINARE : *nominat* quem ignem I, 696.

NOMINITARE : *nominitamus* quem motum III, 353. — *nominitant* ipsi crateres VI, 703. — *nominitarunt* *πρωτότατος* VI, 424. — *nominitanda* est cortex IV, 48. — *nominitanda* sunt anni bella VI, 374.

NONNULLUS : *nonnulla* pars terrarum V, 252. — *nonnulli* sine manibus manebant VI, 1209.

NOVUS : *nova* lampade VI, 1197.

NORMA fallax exit IV, 515.

NOSCERE : *noscit* ex alio alius VI, 916. — *noscas* ut differre II, 685; ut referre II, 1007; simulacra vagare IV, 126; ut, e corpore fluere IV, 158; ut, splendore res egere V, 291. — *norunt* hædi matres II, 368. — *nossent* nisi mutua gaudia IV, 1202. — *noscere* ut possis I, 191; II, 832; III, 125, 419, 587; quid sit III, 56; ut quivis facile possit III, 159; vultus III, 468; homines possent III, 1068; oculi non possunt IV, 386; in rebus apertis IV, 812; ut possemus V, 773; hoc pertinet ad res VI, 940. — *notum* quiddam requirit II, 366. — *nota* inter se cluere II, 351; vagis templa V, 946.

NOTA : *note* declarant VI, 221; notis aliis quæ sunt privata II, 841.

NOTARE : *notemus* qui vera? I, 701; distincta voce I, 913. — *notaret* res voce V, 1057. — *notarunt*

qui loca cœli V, 694. — *notare* cuncta vocibus V, 1042; dissimiles res alia voce V, 1089. — *notantes* sermone V, 122. — *notantur* ancipiti mucroni II, 520. — *notata est* luna oris extremis V, 583. — *notatus sit* fulgore V, 611.

NOTHVS : *notho* lumine lustrans V, 575.

NOTITIA : *notitia* vestigia II, 123. — *notitiam* in, verti II, 745; veri falsique IV, 477; veri a primis sensibus esse creatam IV, 480; utilitatis IV, 855; præbere V, 125.

NOTITIA hominum insita est V, 183; unde insita est V, 1046.

NOVARE : *novet* terra fetus I, 1032. — *novare* natura, quantum opus est II, 1139. — *novando* integrare II, 1147; summa rerum geritur V, 195. — *novatur* summa rerum II, 74.

NOVELLUS : *novellas* mentes I, 262.

NOVERM jugera III, 1001.

NOVITAS quibus rebus confletur IV, 930; mundi V, 816; florida mundi V, 941. — *novitatis* amorem V, 174; in nomine nixus V, 907. — *novitatem* propter rerum I, 140; formarum II, 495; summa mundi habet V, 331; ad mundi redeo V, 778. — *novitate* laborent II, 970; ipsa exterritus II, 1040; nulla animæ pars cietur III, 152; rerum extrusa III, 977; cibi caperetur V, 928; cœli tentari VI, 1102.

NOVUS motus exoritur II, 252. — *nova* proles I, 260; vis II, 306; res II, 1024; V, 98; species rerum II, 1025; ætas III, 866; voluntas III, 1094; tempestas quædam V, 437; luna V, 730; tellus V, 788; clades VI, 1124. — *novi* quid potuit illicere V, 169. — *novum* lumen V, 299. — *novo* rerum

colore II, 503; humore V, 262; splendore V, 291; fetu V, 779. — *nova* tellure V, 798, 905. — *novo* lumine II, 143; V, 284. — *nova* radiorum lumina IV, 366; omnia vigeant V, 1403. — *novarum* rerum VI, 647. — *novos* flores I, 927; IV, 3; rerum motus II, 80. — *nova* lumina solis V, 661; virgulta V, 933, 1365; deum delubra V, 1165. — *novis* avibus I, 257; plagis IV, 1066; rebus V, 171, 1105. — *novis* verbis I, 139.

Nox cæca eripiet iter I, 1109; nulla diem sequuta est II, 579; caligine obruit terras V, 649; æterna teneret V, 979; per cœlum volvi videtur V, 1188, 1189; terram caligine texit VI, 853; terram obruit umbris VI, 865. — *noctis* sidera I, 1064; in caligine IV, 457; silentia constant IV, 461; nigrai ad umbram IV, 539; in umbris palantes V, 972; signa volvi V, 1189. — *noctem* aurora nulla sequuta est II, 579; explodentibus alis IV, 712; per, frequens singultus VI, 1159. — *nocte* coorta IV, 173; VI, 253; intempesta V, 984; una vias siccari VI, 626. — *noctes* quum augmina sumant V, 680; longæ cessant V, 698. — *noctes* serenas vigilare I, 143; pariles diebus I, 1066; atque dies niti labore II, 12; III, 62; tabescere V, 679. — *noctibus* non exibant VI, 1219 (var. L.)

NOXIUS : *noxia* secla ferarum VI, 1219.

NUBARE : *nubendi* in ipso tempore I, 99.

NUBES aridior VI, 150; capere non potuit VI, 327; paulatim repit VI, 1120. — *nubis* discidio VI, 293; semina corradens VI, 444; fulvæ caligine VI, 461. — *nubis*

turbine versante VI, 126; vis venti perscindat VI, 138; in, e nube incidit VI, 145; ventus invasit VI, 175; cavam spisseseere VI, 176; atram perscidit VI, 180; fulmen perscindit VI, 283; in validam incidit VI, 296; rumpere nequit VI, 432; turbo deducit VI, 439. — *nube* e, in nubem incidit VI, 145; divulsa VI, 203. — *nubes* in æquore esse nequeunt III, 786; V, 130; soli succedere cœpere V, 287; ætheriæ concurrunt VI, 98; sunt agmine condense VI, 100; corpore condense esse nequeunt VI, 102; concurrere possint VI, 116; concursu excussere VI, 160; lumine loca tinguunt VI, 174; concrescunt VI, 250; denso corpore non sunt VI, 361; simul ac succedere VI, 402; se dimittere certant VI, 509; morari consueverunt VI, 521; contrusæ coguntur VI, 735; superne per cælum veniunt VI, 1098. — *nubibus* abrupti ignes II, 214; procella sese intorsit VI, 125; se involvit VI, 443; ipsis semina aquai consurgere VI, 498. — *nubes* ut facere cernimus IV, 137; volantes terra exhalat V, 254; ipsas semina ignis habere VI, 206; cavas VI, 272; parvas consistere VI, 455; ad augendas multa consurgere VI, 473; altas sufficiunt VI, 480; quæ corpora faciunt VI, 484; et aquam pariter crescere VI, 500; in, tollitur VI, 507; multum humorem tollere VI, 628. — *nubibus* ut tenebras faciat II, 1100; sine (*v. l.*), æther III, 21; in ætheriis austri dispersus IV, 183, 913; in magna dat sonitum VI, 157; fit densis VI, 185; inclusi venti VI, 198; e, convolvunt VI, 201; e crassis fulmina gigni VI, 247; leviter

densis VI, 248; alte extructis VI, 268; vis fulminis se colligit VI, 335; in altis concrescat VI, 496; in, exstat VI, 500; in nigris exsistit VI, 526; in, concrescunt VI, 528.

NUBILUM : *nubila* cœli fugiunt I, 6; nimbis non aspergunt III, 19; cælum subtexunt V, 467; incertis in partibus anni sunt V, 674; per cælum volvi videntur V, 1191; rarescunt VI, 214; superna inædificata VI, 265; concrescunt VI, 451; quum consistunt VI, 462; ventis rarescunt VI, 513; vi cumulata premuntur VI, 518. — *nubila* differt I, 273; verrunt I, 279; despicere IV, 419; venti portant IV, 444; diversas in partes ire V, 645; venti perflant VI, 132; ramosa atque aspera ferri VI, 134; per, sunt fluctus VI, 142; venti portabunt VI, 190; per, mittunt VI, 199; venti portant VI, 505, 631; quo conjiciunt VI, 732.

NUDARE : *nudabant* membra terræ V, 969. — *nudantia* dentes V, 1063.

NUDUS puer V, 224. — *nudum* corpus aquai VI, 855; corpus VI, 1172. — *nuda* et inerma V, 1291. — *nudos* sine pellibus V, 1425.

NULLUS color est materiei corporibus II, 737. — *nulla* est restandi ratio, *nulla* facultas I, 111; res I, 305, 340, 444, 773; II, 1077; IV, 206; oculorum acies I, 325; natura I, 447; II, 757; rerum materies I, 472; vis I, 486; finis I, 578; II, 1050; requies I, 991; quies II, 94; loci copia III, 815; V, 360; dies III, 921; hiscendi potestas IV, 102; voluptas IV, 631; animai natura IV, 742; animai pars IV, 926; genitaliæ

origo V, 326. — *nullum* si spatium foret I, 428. — *nullius* solo trita I, 925; IV, 1. — *nullius* exitium patitur I, 225; extremum esse I, 959. — *nulli* Musæ velarint tempora I, 929; IV, 5; vita mancipio datur III, 984. — *nulli* subsistere rei potest II, 235. — *nullum* alium se fore III, 898; laborem V, 1181. — *nullam* rem I, 151, 285; III, 360; finem I, 552; auram II, 851; voluptatem II, 968. — *nullo* colore II, 743, 793, 797; fuco II, 745; dolore II, 967; III, 112; honore V, 1276; tumultu VI, 218. — *nulla* ratione I, 154, 311, 336, 345, 609, 934; III, 1021; IV, 10, 116; VI, 21, 56, 90; vi I, 220; IV, 127; parte I, 438; II, 235; III, 102; regione I, 957; novitate III, 152; re VI, 393. — *nullo* pacto I, 1034; II, 773, 1052; tempore III, 881; V, 71; VI, 1234; pondere V, 541; discrimine V, 1313. — *nulla* primordia si forent I, 183, 214; æterno corpore forent I, 243; duo sint eadem II, 693; sereno cœlo fulmina mittuntur VI, 247. — *nullas* partes III, 718. — *nullis* partibus I, 626.

NUMEN divum apparet III, 18. — *numen* violarint II, 615; incusat II, 1170; ad mentis movetur III, 145; divum ne quidquam fatigant IV, 1235; sanctum fati fines protollere non posse V, 310. — *numine* divino fieri I, 155; VI, 57, 91; sine deum reddi non posse II, 168; divæ conterrere animos II, 624; quatientes capitum cristas II, 633; diverso tendit IV, 180; ab divino distent V, 123. — *numina* deum sancta tibi obcunt VI, 70; magni non pendebantur VI, 1275. — *numina* non absterrent IV, 1229; deum quæ

causa pervulgarit V, 1160. — *numina* pro sancta divum II, 434.

NUMERUS : *numerus* corporis augebit I, 437; repleti II, 536; in, exsultant II, 632; in, pulsarent II, 637; in, brachia jactare IV, 771; in, procedere IV, 790; extra, procedere V, 1400; innumerabilem esse VI, 485. — *numero* tertia sit I, 433; in rerum tertia natura I, 447; in, rerum constare I, 692; Phrygio stimulat II, 621; innumero semina volitent II, 1054; innumerali esse II, 1086; elementa concedunt III, 377; in, animas expectare III, 780; divum dignari V, 52; in, deum indigna videri V, 124; qui non fuit V, 181; qui diffidebant V, 1348; sæpe est factum VI, 414. — *numeris* genus servare V, 1408.

NUNTIVS : *nuntia* rerum plaga IV, 706. — *nuntia* præclari vultus simulacra IV, 1030; divinæ formæ simulacra VI, 77.

NUTRIX : *nutricis* almæ loquela V, 231.

NUTUS : *nutu* cadenti III, 467; sub alterius IV, 1118; divum omnia flecti V, 1186.

NYMPHA : *Nympharum* templa V, 947. — *Nymphas* hæc loca tenere IV, 582. — *Nymphis* putealibus inciderunt VI, 1173 (v. l.)

O.

OBBRUTESCERE : *obbrutescat* anima III, 544.

OBducERE : *obducat* arvom scutibus V, 208. — *obducere* tenebris terras V, 775.

OBESSE : *obest* quid, non esse creatum V, 181. — *obsunt* cui veteres res V, 172. — *obeset* quid

leonis hiatus V, 25; quid serpens V, 35. — *oberunt* tibi numina deum VI, 71.

OBHÆRERE : *obhæsit* in medio flumine IV, 421.

OBIRE : *obeunt* demersa liquore IV, 441; multi mortem IV, 1017. — *obeat* vis I, 248. — *obeamus* letum III, 1092. — *obiret* ut letum insidiis V, 1419. — *obit* vis I, 223. — *obit* ipse Epicurus III, 1055. — *obire* tu dubitabis? III, 1058; sol videatur IV, 434; in somnis eadem IV, 966; prælia videntur IV, 968; spatium videatur V, 617; (*occidere*) quomodo soleant V, 774; laborein cogebat VI, 1243. — *obita* morte I, 136; IV, 736.

OBITUS : *obitum* post, collegerit III, 860; qui lamentetur III, 965. — *obitus* longos revisunt IV, 394; solis oriens luna vidit V, 707.

OBJECTUS : *objectum* parmai daret IV, 848.

OBJICERE : *objiciens* cæcum orbem radii V, 754. — *objecta* non est tellus V, 548. — *objecta* si essent ex improviso II, 1034.

OBLLECTARE animum II, 363.

OBLIQUUS : *obliqua* luce II, 800. — *obliquo* lumine V, 692. — *obliquos* motus II, 245. — *obliqua* pondera meare II, 247.

OBLIVISCI : *obliti* fontem curarum esse III, 82. — *oblitæ* remigium aves VI, 744.

OBLIVIUM : *oblivia* curant IV, 823; rerum cunctarum VI, 1212. — *oblivia* rerum adde III, 840; quærit III, 1079.

OBNIITI : *obnitiæ* fractas undas IV, 438. — *obnixus* ventus urguet VI, 559.

OBORTI : *obortus* terræ motus VI, 587. — *obortis* radiis VI, 870.

OBORTUS : *obortu* perpetuo fluant IV, 219.

OBRETIRE : *obretimur* euntes III, 385.

OBRUERE : *obruit* nox terras V, 649; nox terram VI, 865. — *obruat* domus ætatis spatio III, 776. — *obruerent* terras VI, 264. — *obruit* multos hominum undis V, 413. — *obrutus* cinere ignis IV, 927.

OBSCÆNUS : in *obscaenum* versa V, 1293.

OBSCURUS : *obscuram* ob liugam I, 640. — *obscurum* in, conduxit IV, 432. — *obscura* de re carmina pango I, 932; IV, 8. — *obscura* quam sint I, 921; Graiorum reperta I, 137.

OBSEDERE : *obsita* circum arbusis V, 1377.

OBSIDERE : *obsidit* vias oculorum IV, 352; obsederat oculorum vias IV, 346. — *obsidere* certas partes IV, 1088.

OBSIGNARE : *obsignans* formam IV, 569. — *obsignatum* habere convenit II, 582.

OBISTERE contra I, 68; minis vatum I, 110; igni nil possit VI, 227; non facile est quidquam VI, 331.

OBSTARE : *obstat* fluctibus I, 290; tellus III, 26. — *obstant* nihil figuræ II, 784. — *obstes* nisi tibi obvius IV, 1146. — *obstet* et contra pugnet I, 780; non quidquam a tergo II, 87; qui color II, 794. — *obstare* atque officere I, 338; an aliquid posse censes? I, 972; quod possit II, 280.

OBSTIPUS : *obstipa* omnia fieri IV, 517.

OBSTRUERE lunæ caput V, 753.

OBTERERE : *obterit* res humanas V, 1233. — *obteritur* religio vicis-

almi I, 80. — *obtritum* superne urgeri III, 906.

OBTINERE : *obtineat* novem jugera III, 1002.

OBTUNDERE auribus sonitus V, 1054. — *obtunditur* vox IV, 615. — *obtund.* Patris telum VI, 399. — *obtus* angulus IV, 356. — *obtusis* viribus artus ceciderunt III, 453.

OBTURARE : *obturet* amorem edendi IV, 870.

OBTURGESCERE : *obturgescit* pes VI, 659.

OBVERSARI : *obversatur* nomen ad aures IV, 1058. — *obversantur* simulacra IV, 979.

OBVERTERE : *obvertimus* quocumque speculum oris IV, 167. — *obversa* ratione II, 807.

OBVIUS caput leto obtulit III, 1054; nisi tu tibi obstes IV, 1146; cadenti sol V, 403. — *obvia* res nobis vigilantibus I, 133. — *obvia* quum fixere II, 85; nobis vigilantibus simulacra IV, 37; rerum simulacris semina IV, 335; rerum simulacra IV, 729; quæcumque morantur VI, 339. — *obvia* aranei fila III, 385; semina IV, 1212.

OCCIDERE : *occidit* causa II, 790; lumen III, 415; qui multis annis ante III, 1107. — *occidat* ne genus humanum II, 174; ingratum omne malum III, 955. — *occiderunt* multi reges III, 1041. — *occidet* ad nihilum ardor I, 669.

OCCIDERE : *occisis* regibus V, 1135.

OCCULERE : *occultæ* menti divinum indicia perquirere VI, 382. — *occultas* res convivere I, 146. — *occultis* de rebus I, 425.

OCCULTARE : *occultasse* vagitum Jovis feruntur II, 635.

OCCULTÆ decrescit I, 315.

OCCUPARE : *occupat* faucibus

amnem IV, 1022; hostem ruber humor IV, 1047. — *occupet* aer locum I, 391.

OCCURRERE : *occurrit* nobis imago IV, 784. — *occurrent* nati oscula præripere III, 908. — *occurrere* res vera videtur III, 523. — *occurri* e quibus portis cuique deceret VI, 32.

OCCURSARE : *occurrans* minimis corpus V, 717.

OCEANUS : *Oceanum* litus V, 36.

OCIUS, quam res ulla animus se perciet III, 185.

OCTAVUS : *octavo* lumine solis VI, 1196.

Oculus quum læditur III, 148; naresve III, 550; seorsum displicere nequit III, 563. — *oculi* si media pars peresa est III, 414. — *oculo* uni subdita manus IV, 448. — *oculo* circum lacerato III, 409. — *oculi* non possunt videre I, 311; sumant II, 548; animantis totius partes exstant III, 97; nant III, 479; velut sunt hominis partes III, 548; seorsum sentire non possunt III, 631; quæ cœptant tueri non posse IV, 112; quid esse putandi sunt? IV, 118; splendida fugitant IV, 325; noscere non possunt IV, 386; an tactum revincunt? IV, 489; res apertas cernere nequeunt IV, 598; atque, non minus mens videt IV, 758; fulgere cernant VI, 165; tenuia nubila possint videre VI, 463; tentantur VI, 1115; cavati VI, 1193. — *oculorum* acies contenta I, 325; vias replevit IV, 345; vias obsidit IV, 352; acies feriunt IV, 693; lumina clara IV, 826; ante lumina nata IV, 837; lumine aperto IV, 1139; visu subdere rem V, 102; ad limina nostra perveniunt VI, 184; lumina versarent VI, 1180;

— *oculis* aliud aliis tetrius esset II, 811; minor esse videtur III, 125; *eis* (*suīs*) Ancus lumina reliquit III, 1038; gignunt dolorem IV, 332; animi vitium affingere IV, 887; leonum immissa semina IV, 717; pede convenienti IV, 793; nostris esse videtur V, 578. — *oculos* ante, jaceret I, 63; tollere est ausus I, 68; ante, moveri I, 343; ante, res rem finire videtur I, 997; ante, versatur II, 112; pascere II, 419; ante, quæ candida cernis II, 732; ante, esse potentem III, 75; caligare III, 157; ante, in pronatu videtur III, 186; nullam rem cernere III, 360; ante nostros aliquis cecidit III, 487; patentes servat III, 655; ante, nobis Sisyphus est III, 1008; quæ corpora feriant IV, 218; VI, 924; inter et imaginem IV, 248, 282; nostros aura perterget IV, 253; quæ feriant simulacra IV, 258; extraria lux pertinet IV, 278; nostros imago revisit IV, 286; ante, qui dexter fuit IV, 301; feriant simulacra IV, 329; splendor adurit IV, 331; aer ater init IV, 340; falli VI, 380; quocumque trajecimus IV, 425; poterunt reprehendere IV, 487; quæ percipiunt IV, 731; quæcumque laceassunt IV, 755; se contendere IV, 809; ante, obversantur IV, 980; nimium jactare IV, 1135; ad, patentes vertit V, 723; in ipsos invadit VI, 660; duplices gerebant VI, 1145. — *oculis* ex, res erepta I, 219; nequeunt cerni I, 269; frigora usurpare I, 302; ex nostris manifesta perire videmus I, 856; ex nostris subducere II, 69; conviseus II, 357; non omnia cernere quimus II, 837; ex, micat ardor III, 290; exemptis III, 369; nutuque cadenti III, 467; solis nos

cernere quimus IV, 242; in quatuor IV, 336; ex, exitus liber datur IV, 722; quod videmus IV, 753; quid primum fruuntur IV, 1074.

ODIOSUS : *odiosa* λαμπάδιον sit IV, 1161; vicissim IV, 1186.

ODISSE : *odere* mensas III, 73.

ODIUM : *odium* vitæ percipit humanos III, 80; glandis cepit V, 1415.

ODOR est quidam III, 268; hic ipse est IV, 689; gravis carbonum VI, 803; vini VI, 806. — *odas* omnis IV, 88; permanat VI, 953. — *odoris* adjectus tangat nares IV, 675. — *odorem* vocem non mittere II, 835; nullum jaciunt II, 846; suum rebus gignendis adhibere II, 855; semina efficiunt III, 228; e diuris glebis tollere III, 328; acrem expirant IV, 122; humanum præsentit IV, 684; tetrumolvebat VI, 1153; acrem ut exiret VI, 1216. — *odore* cum, sunt reddita II, 680; sine ullo quædam constare II, 839; in tetro tabescat III, 580; mellis apes ducuntur IV, 681; tetro floris necare VI, 788; e tetro concrescere VI, 808. — *odores* seorsus nascuntur IV, 495; perpetuo fluunt VI, 925. — *odorum* varius fluctus IV, 677. — *odores* varios rerum sentimus I, 299; Panchæos exhalat II, 417; non omnibus corporibus attribuas II, 836; in corpore mixtos II, 852; rebus fluere IV, 697; propter, mare florebat V, 1441; quales scaptensula expiret VI, 811; nidoris VI, 988. — *odoribus* in solis hoc non est IV, 708; tetrus se sufficit ipsa IV, 1171; opplet V, 739.

ODORARI : *odorata* si est mulier VI, 797. — *odorari* semper omnia licet IV, 230; VI, 936.

OFFENDERE : *offendit* vitam III, 171; ad speculi planitiem IV, 295; nidore nares VI, 793. — *offenderit* venientem amatorem IV, 1176.

OFFENSARE fluctu suo ferrea texta VI, 1052. — *offensando* semina rerum II, 1059.

OFFENSUM : *offenso* in, vita est III, 954.

OFFENSUS ne natus foret principiis II, 223. — *offensu* ex, semina turbant II, 438. — *offensibus* crebris hebescere IV, 360; multis in remorando hæsitat VI, 333.

OFFERRE : *obtulit* caput ipse leto III, 1054. — *obtulerat* quod prædæ V, 958. — *oblato* ictum II, 953. — *oblato* minus acriter ictu II, 954.

OFFICERE : *officit* juvenas V, 887. — *officimus* quacumque meatibus IV, 373. — *officiunt* nihil figuræ II, 784. — *officerent* quid tantopere? V, 31. — *officere* atque obstare I, 338; montes in terris VI, 449. — *officiens* omnimodis luna V, 717. — *officiuntur* extra corpuscula vaporis II, 155. — *effecto* lumine V, 774. — *effecti* corporis sensus IV, 765.

OFFICIUM quod corporis exstat I, 337; corporis est, omnia deorsum premere I, 363. — *officium* ob utilitatis creari IV, 858. — *officia* languent IV, 1120. — *officiis* parentum victa proles II, 606.

OLEA : *olearum* plaga V, 1372.

OLEASTER capellas juvat VI, 971.

OLERE : *olet* quod IV, 703.

OLIVUM tardum cunctatur II, 392; leve misceri nequit VI, 1072. — *olivi* inolentis naturam II, 850.

OMNE (ὅ το πᾶν) solidum foret I, 522; utrum finitum funditus constet I, 955; quod est I, 957; infi-

nitum I, 966; magnum semina contulit II, 1008. — *omne* immensum peragravit I, 75; exemta fine patere I, 974; extra, nihil est I, 1000; per, multa nexantur I, 1023; in, erumpere II, 305; per, corpora jactari II, 548; per, nulla est finis II, 1049; per, quæ motibus astrorum causæ esse possint V, 531. — *omni* ex, effugere I, 305.

OMNIMODUS : *omnimodis* ignis foret I, 684; expertus eris II, 489; omnia connecti II, 700, etc.

OMNIGENUS : *omnigenos* colores II, 759; cætus V, 429. — *omnigenis* coloribus II, 821. — *omnigenis* principiis V, 441.

OMNINO genita nulla ratione fuissent I, 345; diversa meare I, 429; finem non esse I, 747; cibos in se habere I, 864; in medio non possit consistere I, 1070; ad corpoream naturam pauca esse opus II, 21; recta regione viai nihil declinare II, 249; flexis mucronibus unca esse II, 427; nullus est color II, 737; omnia color in omnes mutatur II, 749; frigoris secreta sunt corpora prima II, 844; sensile gigni II, 892; sola potis est tenere II, 913; quarta natura est nominis experts III, 243; eliciuntur III, 495; poterit accidere III, 853; tamen V, 1176; quod crescat voluptas V, 1432; cui igni nil obsistere possit VI, 227; non temere frigida esse potest VI, 319; se colligit VI, 325; deorsum nituntur VI, 335; raro fit VI, 448; non temere avis comparebat VI, 1218.

OMNIPARENS terra V, 260. — *omniparentes* terras II, 706.

OMNIPOTENS pater V, 400.

OMNIS color II, 749. — *omnis* divum natura I, 57. — *omne* genus

animantum I, 4; spatium I, 524; totius summai spatium I, 983; corpus III, 685. — *omnem* materiem I, 227; rerum naturam I, 948; II, 306; IV, 24; summam I, 1042. — *omne* corpus animantium I, 351; iter viarum II, 627; terrarum contineat V, 319. — *omni* dolore I, 60; II, 649. — *omni* parte III, 30. — *omni* tempore I, 27; corpore I, 431. — *omnes* omnia ferre possent I, 167. — *omnes* res I, 249, 674, 791, 797. — *omnia* ex illis primis sunt I, 56. — *omnibus* id adesset I, 339. — *omnes* mortales I, 152; coelos II, 1097. — *omnes* terras I, 31; res I, 51; fortunas I, 107. — *omnia* ex omnibus gigni I, 173; ætas consumse debet I, 233. — *omnibus* locis II, 1099, 1112. — *omnibus* rebus I, 28, 160. — *omnibus* ex, unum corpus fieri I, 662, etc.

ὀμολογία : ὁμολογίαν Anaxagoræ scrutemur I, 800; quam dicat I, 834.

ONERARI : *onerata* cadaveribus templâ VI, 1272.

ONUS : *oneris* tantum corporis nostri protrudere IV, 880. — *oneri* non est terra V, 540; caput non est collo V, 542. — *onus* deponere III, 1072; totum nostrum convertere IV, 901.

ONUSTUS : *onustum* corpus III, 114.

OPACUS : *opacam* tempestatem VI, 524. — *opacos* montes IV, 577; *opaca* per domorum II, 114.

OPELLA : *opella* parva perductus I, 1107.

OPERA : *operati* plus in se habent IV, 618. — *operam* des renovare VI, 1075; multam consumere VI, 1081. — *opera* sine divum I, 159; animai sit sensus in nobis IV, 921.

— *operas* assiduas ludis dederint IV, 975.

OPERARI : *operati* quibus in rebus esse consuerint IV, 986.

OPERIRE : *operit* amator limina sertis IV, 1174.

OPES : *opes* ad summas emergere II, 13; III, 63. — *opibus* suis polens I, 61; II, 650; non magnis II, 31; V, 1393.

OPIMUS : *opima* bonis rebus regio I, 729.

OPINARI : *opinor* ut I, 686, 854, etc.; nec *opinanti*, mors ad caput astilit III, 972. — nec *opinantes* diripiebant V, 1319; opprimere VI, 408. — nec *opinantes* terras tenebris obducere V, 775.

OPINATUS : *opinatus* propter animi IV, 466.

OPORTERE : *oportet* gignendis in rebus adhibere I, 778; inane concedat æquis ponderibus I, 1074.

OPPIDUM : *oppida* cooperuisse amnes V, 343.

OPFILARE ostia VI, 726.

OPPLERE : *opplet* odoribus V, 739. — *opplent* aves loca vocibus II, 145. — *oppleti* montes sulphure VI, 749.

OPPONERE : *opposita* quum splendida fuerunt IV, 151.

OPPORTUNUS aer V, 605. — *opportuna* res III, 208; loci regio V, 805; flammis res VI, 318. — *opportunam* utilitatem præbet VI, 894.

OPPRESSUS : *oppressu* in valido I, 851.

OPPRIMERE venientes imbri nubes VI, 266; coeli templa VI, 286; nec *opinantes* igni VI, 408. — *oppressus* lapis III, 694. — *oppressa* sub religione vita I, 64. — *oppressum* solem V, 762. — *oppressa* carmina silerent II, 506. — *oppressa* aliis malis pectora V, 1206.

Ops : *opis expertes* V, 998; VI, 1341.

OPTIMUS; vld. *Bonus*.

OPULENTUS : *opulenti vitam degere possent* V, 1121.

Opus est rebus semina I, 207; infinita vis material I, 1050; esse ad corpoream naturam pauca II, 21; principiis nil esse colores II, 815; quid fuit id attribui II, 925; quantum est II, 1139, 1150; materies est III, 980; motus uxoribus nostris non sunt IV, 1264; quod conjugibus nostris nil esse videtur IV, 1273; crepitacillis non est V, 230; armis non est V, 233; verbis nihil est V, 264; quid sit factio V, 1052; est utrumque VI, 365; longis ambagibus non est VI, 1080.

Opus nitidum manibus effluit VI, 796. — *opus* allaudabile divum laudare V, 159; suapte efficit VI, 756. — *opere* in duro membra durarent V, 1359; in tali quos vis cohibet VI, 816. — *operum* causas videre I, 154; VI, 56, 90.

ORA : *oras* in, luminis dias I, 23; in, luminis exit I, 171; in luminis tellus res effert I, 180; terrarum Æoliæ I, 722; circum pocula contingunt I, 936; IV, 12; ad extremas si quis procurrat I, 968; extremas ubicumque locaris I, 979; per omnes terrarum II, 556; luminis visentes II, 578; in luminis progeniem edant II, 618; in cujusmodi formarum vertere IV, 136; in terrarum accidat imago IV, 216; terrarum distinet mare V, 204; in luminis profudit V, 225; per summas labier V, 476; per ætheris desert V, 655; ætheris sol partit V, 682; in luminis tollere V, 779; in luminis eruit V, 1388; in luminis erigit V, 1454;

maris undique eingenæ VI, 633; in Acherontis ducere VI, 764. — *oris* in terrarum triquetris I, 918; certis inclusum I, 984; ex ætheris quod est missum II, 1000; quocumque speculum obvertimus IV, 167; ex ætheris in terrarum oras accidat IV, 216; ætheriis ingentibus substrata æquora IV, 412; in ætheriis quæ cernuntur V, 86; VI, 61; in altis ætheris durare V, 144; extremis ut luna est notata V, 583.

ORARE dictis IV, 838.

ORBARE : *orbata* mater II, 355.

ORBIS splendidus (*oculus*) lacolumis III, 416; magnus oculi vertitur V, 511. — *orbis* totius significari propter posituram V, 690. — *orbem* terrarum hic dicitur esse deum matrem II, 658; unum terrarum creatum II, 1056; luminis ne corrumpas III, 411; totius terrarum obtineat III, 1002; contra qui subvehat V, 516; (*sc. solis*) carsum sub terras convertere V, 654; (*solis*) conficere V, 664; sol dividit V, 683; per, luna labitur V, 710; cæcum lunæ obijciens V, 754; supra solis perlabier V, 765. — *orbe* ab solis secedit V, 705. — *orbi* in toto terrarum II, 544; in terrarum tuetur V, 75; toto terrarum suscitatur V, 1165; in uno quolibet terrarum V, 1345; in toto terrarum spargere VI, 630. — *orbes* per terrarum fruges creati II, 614; alios esse in aliis terrarum partibus II, 1075; per magnos ætheris ferri V, 647; ferratos rotarum succutit VI, 550. — *orbibus* in magnis volvunt V, 643.

ORBUS : *orba* quædam colore constare II, 838; pedum portenta V, 838.

ORCUS : *orci* tenebras visat I,

116; janua VI, 763. — *orum* vocibus accibant V, 994.

ORDIUM : *ordia* in prima rediret IV, 3a.

ORDO, positura, etc. I, 686; quam quisque det speciem II, 489; ut alias partes postulet II, 493; principiis ubi est mutatus II, 569; positura, etc. II, 1021; membrorum præposterus III, 621; rationis huc detulit V, 65. — *ordine* in, cunctæ volucres I, 590; ex, similes partes VI, 106; mutato I, 678, 687; mutari I, 682; et motu mutato I, 801; solo permutato I, 827; suo se locarunt I, 1021; V, 421; ex, exoritur novus II, 252; summam explentes II, 518; in quali sint locata II, 884, 1014; partes trajicere III, 512; partes migrant III, 757; in eodem posta semina III, 870; corpora jaci IV, 66; ex, certis locis IV, 371; pares verborum formas reddant IV, 576; ex, multos dies IV, 974; permutato V, 186; ex, ponam V, 419; ex certo rerum quodque est consequi V, 678; certo creari V, 731, 735; certo verti V, 1182; certo rem geri V, 1438; demisso VI, 914. — *ordinibus* quæ sint II, 896; ex antiquis permota II, 900.

ORGANICUS : *organici* mele digitis per chordas figurant II, 412; peperere melicos sonores V, 335. — *organicos* ad, delatum nomen III, 133.

ORIGO celer rebus dicatur IV, 161; linguæ sermonem præcessit IV, 839; unde ardoris est IV, 1082; muliebris IV, 1228; genitalis rerum diluxit V, 176; terrarum nulla genitalis fuit V, 325; genitalis mundi V, 1211; insitionis V, 1360; apparet VI, 762. — *originis* expertes animas III, 686.

— *origine* ab prima consorti vita prædita fiunt III, 332; in prima consors vis animi III, 772; celeri flammæ V, 302; a prima mundi concepta pars V, 549; a prima mundi res cecidere V, 677.

ORIS : *oritur* unde sensifer motus III, 273; variantia rerum III, 319; patrio de semine IV, 1223. — *orientur* unde ignes II, 592. — *oriebantur* unde risus V, 1402. — *orta est* ratio ab sensibus IV, 485, 522. — *ortum est* venarier V, 1249. — *ortus sit* magnes VI, 910. — *ortri* quid possit I, 76, 205, 595; e terra volucres possent I, 162; sensus a non sensu II, 931; sine corpore animi natura nequit III, 789; V, 133; alid ex alio nunquam desistet III, 983. — *oriens* luna V, 707. — *orienti* lumine V, 663. — *ortus* sol II, 146; e tedis terrestribus ignis II, 383; e lignis ignis III, 387; ex undis sol IV, 433; Ægypti finibus morbus VI, 1140. — *orta* ratio ab sensu IV, 484. — *ortæ* ex alto res IV, 90. — *oris* terrarum motibus V, 106. — *oriundi* cœlesti semine sumus II, 991.

ORNARE : *ornant* quæ V, 1376. — *ornatum* omnibus rebus excellere I, 28. — *ornata* dispositis signis loca cœli V, 694. — *ornanda sunt* politis versibus VI, 82.

ORTUS : *ortus* ad, cimus I, 213; V, 212; ad, emergere V, 697.

OS : *oris* sapor aliud tetricius esset II, 510; sapor an arguet tactum? IV, 488; sapor seorsus vim habet IV, 495; janua raditur IV, 533; salivas jungunt IV, 1105; quantovis honore esto IV, 1167. — *os* per, editus est aer III, 123; in, venit IV, 223; VI, 929; per, exhalantur IV, 865. — *ore* e tuo pendet I, 38; ex, loquelas funde

I, 40; in, liquores tractentur II, 399; tetro flammam spirantes II, 705; foras feruntur III, 496; partem priorem petere III, 662; foras emittimus voces IV, 550; ab, præconis missum verbum IV, 566; in, succum sentimus IV, 619; in, vias differre IV, 653; sine, muta portenta V, 839; flammam flaret V, 904; qui multa effutiat V, 908; ex alieno sapiunt V, 1132; avium voces imitariet V, 1378; ex veridico profudit VI, 6; foras odoremolvebat VI, 1153; patente VI, 1174; in, volvere VI, 1227. — *ora* gigantum IV, 140; formidinis superne impendent IV, 174; VI, 254. — *ora* lacrymis humectent I, 919; sapore pertorquent II, 401; lacrymis spargunt II, 977; lacrymis rorantes III, 470; coronis inumbrant III, 926; quasi tuantur IV, 1001; dentibus pressantes IV, 1105; adversum venientibus petebant V, 1318; finitimis gentibus ad se convertit VI, 644; quod nos perhibemus VI, 703.

Os an in oppressu durabit? I, 853. — *ossa*, cruor, etc. II, 669; ossibus postremis datur III, 251. — *ossa* tellus amplectitur I, 136; IV, 736; ad, permanat I, 356; e pauxillis ossibus gigni I, 835; et nervos, etc. I, 860; cibos in se habere I, 864; vita relinquit III, 124; per, tenentur III, 566; per, connexa est anima III, 692; terræ dedit III, 1048; ad, flagrabat VI, 1167. — *ossibus* ex omnibus vita exsolvatur I, 811; e pauxillis ossa gigni I, 836; nervis, etc. I, 867; ac nervis disclusis III, 172; ex omnibus animas se salvas exsolvere III, 697; majoribus intus fundatum V, 925; super, una pellic VI, 1169.

OSCITARE : *oscitat* extemplo III, 1078.

OSCULUM : *oscula* præripere III, 908; affligunt IV, 1077; foribus figit IV, 1175; labris humectans IV, 1190.

OSSIFRAGA : *ossifragæ* jaciunt voces V, 1078.

OSTENDERE : *ostendunt* athena signa I, 318. — *ostendant* maculas corpore inesse I, 591; ostendebat caput I, 65. — *ostendi* ut prius IV, 748; quanta mobilitate volarent VI, 487. — *ostendit* pluribus II, 93. — *ostendimus* id quod tibi supra paullo ante I, 430, 532. — *materiæ* corporum naturam III, 811; V, 356; id quod tibi sæpe ante IV, 674; ante VI, 775, 995. — *ostendam* versibus II, 530. — *ostendet* suam quidque naturam I, 776. — *ostendere* validas vires I, 577; nova se rerum species molitur II, 1025.

OSTIUM : *ostia* reclusa III, 367; recta viarum IV, 92. — *ostia* contra sunt aquilones VI, 716; contra oppilare fluctibus VI, 726.

OSTRUM : *ostro* rubenti II, 35.

OTIUM : *otin* dia V, 1386.

OVUM : *ova* alituum vertier II, 927; volucres relinquebant V, 800.

P.

PABULUM : *pabula* læta in pecudes se vertunt II, 874; ut sint V, 849. — *pabula* læta persultant I, 14; præbens tellus I, 230; per læta deponunt I, 258; læta ton dentes II, 317; per læta derivare II, 364; læta præbere II, 597; terra præbet II, 996; per, fetus dedit II, 1160; ad sua quemque ducit IV, 687; amoris sibi abster-

rere IV, 1059; larga sine labore parta V, 867; dira novitas mundi tulit V, 942; viva quisque feris præbebat V, 989.

PACARE: *pacati* aeris status III, 293. — *pacatam* vitam degere V, 1153.

PACATOR ventorum excierat VI, 48 (v. l.)

PACISCI: *pacto* foedere V, 1441. — *pacta* foedera III, 782.

PACTUM: *pacto* quo turparunt I, 85; quo persederit I, 308; quo fugerit I, 309; quo fiant I, 569; quo I, 911, etc.; hoc sequar I, 979; hoc VI, 121, 173; nullo I, 1034; II, 773, 1052; ullo II, 750; non alio III, 111; longe alio V, 1069; eodem VI, 962; turpi animum religione tangere II, 680.

PÆDOR: *pædore* horrida membra VI, 1268.

PALAM utrumque fieri II, 566. — *palam* est II, 569; quod res nobis dedit III, 356.

PALARI: *palantes* viam quærere II, 10; in noctis umbris V, 972. — *palantia* sidera cœli II, 1031. — *palantes* comites quærimus IV, 577.

PALATUM atque lingua IV, 617. — *palati* per caulas deditur IV, 622; fine voluptas est IV, 629; cœulas intrare corpora debent IV, 662. — *palato* in ipso vias differre IV, 653.

PALLA: *pallam* in, vertunt IV, 1126.

Παλλᾶδιον, cæsia IV, 1157.

PALLAS: *Palladis* Tritonidis VI, 751; iras acres VI, 754.

PALLERÆ: *pallentia* miris modis simulacra I, 124.

PALLOS: *pallorem* toto corpore existere III, 155. — *palloribus* omnia pingunt IV, 337.

PALMA: *palma* de, vires contendere IV, 990. — *palmas* (*manus*) tremulas V, 994; pandere V, 1199. — *palms* tympana tenta tonant II, 619.

PALPEBRA: *palpebræ* cadunt IV, 953.

PALUS: *paludes* vastæ V, 203.

PAN labro calamos percurrit IV, 588.

PANAX: *panaces* acrem odorem exspirant IV, 123.

PANCHÆUS: *Panchæos* odores ara exhalat II, 417.

PANDERE: *pandit* Matuta lumina V, 656. — *pandunt* se veris tempora VI, 359. — *pandam* primordia rerum I, 50. — *pandere* dictis V, 55; trans maria pedum nixus V, 912; palmas V, 1199; agros pingues V, 1247.

PANDION: *Pandionis* populum VI, 1142.

PANGERE: *pango* carmina I, 932; IV, 8. — *pepigere* profecto non consilio I, 1022; V, 422. — *pangere* versus I, 26.

PANNUS: *pannis* cooperta membra VI, 1268.

PANTHERA: *pantheræ* morsu quasi mandantur IV, 1012. — *pantherarum* catuli morsu repugnant V, 1035.

PAPAVER: *papaveris* haustus II, 453; ab summo diffluat altus acervus III, 197.

PAPPUS: *pappos* volantes III, 387.

PAR rebus color II, 738. — *par* vis V, 879. — *par* ut est I, 190, 459; est tantumdem pendere I, 362; est te advertere II, 124; est quærere II, 849; est minime mirari IV, 290; est mortali concedere IV, 1180; est operam consumere VI, 1081. — *par* esse ritu Gigan-

tum V, 118. — *pari* malarum parte I, 89; ratione II, 516; IV, 192, 396; V, 642; VI, 903. — *pari* filo esse II, 341. — *pares* sylvestribus subus V, 968. — *paria* non omnia omnibus constant II, 337, 694, 724. — *pares* formas verborum IV, 576; res V, 438. — *paribus* columnis IV, 428; cum, res pares jungi V, 439.

PARARE : *parat* sub verbone omnia? IV, 787; sese ipse animus IV, 806. — *parent* præsidio parentibus esse II, 643; sibi tela V, 1265. — *parabat* se ulcisci V, 1147; letum VI, 1228. — *parabant* argento hæc facere V, 1268. — *paravit* sese ipse animus IV, 806. — *pararunt* casas V, 1009. — *parasset* nullam finem I, 552; quod sic natura VI, 31. — *parare* cur natura non potuit? I, 200; modum sibi I, 1007; sese oculos IV, 810; hominum causa mundi naturam V, 157. — *paratur* ferro tela V, 1350. — *parantur* pocula IV, 1128. — *parata est* multa materies II, 1067; copia verborum IV, 513. — *parata* quæ sunt prima fronte IV, 205. — *parata* omnibus mortalibus esse VI, 10. — *paratæ* ire trabes VI, 564. — *parata* præsto sint simulacra IV, 800; ubi omnia bene constiterint VI, 998.

PARCERE : *parcit* cur Jupiter non in hostes? VI, 399.

PARERE : *parentis* mactatu mæsta I, 100; fortunas laudat II, 1168. — *parentem* mæstum astare I, 90. — *parentem* naturam retinente specie II, 664. — *parentes* in corpore primordia celant IV, 1217. — *parentum* mores referre I, 599; officiis victa proles II, 606; vultu miscantes IV, 1209; ingenium fre-

gere V, 1016; exanimata corpora VI, 1255. — *parentibus* præsidio esse II, 643. — *parentes* caros sæpe prodiderunt III, 85.

PARENTARE : *parentant* quocumque miseri venere III, 51.

PARERE : *paret* cetera pars animæ III, 145. — *parere* quietum sit satius V, 1126.

PARERE : *parit* fruges II, 994; terra secla ferarum II, 995; omnia omnibus tellus V, 235. — *pariunt* ligna vermiculos II, 899. — *peperit* impia facta I, 84; quum semina V, 812; alid ex alio V, 1304. — *peperere* organici sonores V, 435; lacrymas minoribus nostris V, 1196. — *parere* partibus discidium I, 221; quibus uxores nequissent IV, 1251. — *pariendi* finem habere V, 824. — *partum* de semine veterino V, 863. — *parta* bene patrum fiunt anademata IV, 1125. — *parta* pectore suo præmia V, 5; sine labore pabula V, 867.

PARILIS : *parili* ratione II, 374. — *pariles* diebus noctes I, 1066.

PARITER : mihi errare videtur I, 845; coloribus perfusa II, 820; cælos convertere II, 1097; animum cum corpore fungi III, 169; doctrina politos constituat III, 309; cum corpore gigni mentem III, 446; cum corpore senescere mentem III, 447; gigni et crescere III, 458; vis animi cum corpore crescit 747, 765; cum corpore confirmata III, 770; quiescunt III, 933; indugredi IV, 319; succumbere V, 495; concepta tellus V, 549; malis barbam demittere V, 673; omnia crescunt V, 818; quæ florescunt V, 893; cum validis legionibus atque elephantis V, 1227; laborem sufferre V, 1272, 1358; igni

fulgor mittitur VI, 171; per auras penetrare VI, 303; turbo deducit nubem VI, 439; cum sanguine crescat VI, 501; cum civibus suis urbes subsedere VI, 590; in corpus pestilientiam sorbere VI, 1129.

PARMA : *parmai* objectum, læva daret IV, 848.

PARS alterius prima est I, 605; dimidiæ partis semper dimidiam partem habebit I, 618; hæc rebus erit janua leti I, 1105; spatiis ab ictu nexantur II, 98; nulla corporis sola II, 913; maxima est consimilis II, 1017; nulla est valentis III, 104; hominis est III, 132; cetera animæ paret III, 144; cetera animæ nulla novitate cietur III, 151; animæ sine mente nequit residere per artus III, 400; oculi media III, 414; una hominis mens est III, 547; tertia non possit videri IV, 116; quantula sit imago IV, 128, 175; membrorum dextera IV, 293; quæcumque navis supra rorem salis est edita IV, 439; maxima fallit IV, 465; quæ vocum aurea non incidit IV, 570; vocum solidis allisa IV, 572; animæ latens IV, 926; animæ eliciatur IV, 945; abdita introrsum cedat IV, 946; per artus distracta IV, 947; terræ nonnulla pulveris nebulam exhalat V, 252; glebarum ad diluvium revocatur V, 256; inferior disperit V, 289; certa telluris V, 550; bona magnaque V, 1024; prima caloris VI, 368; totius summæ quam multesima constet VI, 652; quota terræ totius VI, 653; intima hominum flagrabat VI, 1167. — *partis* dimidiæ pars I, 618; sensum habere II, 908. — *partem* in quamlibet procubere I, 293; dimidiam dimidiæ partis pars habet I, 619; morari I, 1043; cor-

poris si tu tibi serias II, 441; in pejorem liquitur ætas II, 1132; hominis animum esse III, 96; exiguum temporis III, 400; utramque secernat III, 637; priorem oræ petere III, 662; majorem ævi conteris somno III, 1060; longe in aliam ire IV, 447; de corpore amittit IV, 543; interiorem verberat IV, 938; in illam emicat IV, 1046; avidam possedere V, 202; in alterutram flum mutare V, 589; ad speciem nobis vertit luna V, 722; luciferam glomeramini V, 725; reducere V, 1336; in utram se verterit VI, 88, 384; in eandem imminent VI, 563; magnam sol detrahit VI, 617; parvam humoris sol delibat VI, 622; magnam humoris tollere VI, 624; quamcumque arripuit ignis VI, 662; vacuum in conamina sumsit VI, 1040; summam fervere VI, 1063. — *partem* non minimam III, 64; bonam in tectum dabantur VI, 1248. — *parte* ex utraque pari malarum I, 89; de nulla rem prohibere I, 438; ex nulla id facere reparcent I, 668; pro sua sol sovet I, 807; nulla esse inane I, 843; sine periculi II, 5; plus emergant II, 200; de nulla subsistere potest II, 235; ex omni relecta est III, 30; in certa locatum III, 99; in nulla quum sit mens III, 102; ex alia latenti lætatur III, 108; magna animæ privatus III, 407; in quavis innasci III, 793; V, 137; interiore IV, 305; de qua speculi IV, 321; ab summa videtur IV, 429; pro, figurat IV, 552; ex ulla lædere IV, 723; ab utraque manus IV, 831; de externa tundier IV, 933; plus æqua IV, 1227; pro sua auget V, 258; ex utraque premere V, 512; exigua brevique V, 591; ab alter-

utra V, 684; in adversa reponit V, 685; certa desurgere V, 702; ex alia signorum V, 710; ex dimidia V, 720; in alia reparari V, 733; certa mundi V, 768; de cœli serena VI, 98; ex illa cur tonat VI, 409; de omni feruntur VI, 522; ex una procumbit VI, 558; de quadam timoris stimulum subditat VI, 604; ex omni veniant VI, 611; ex magna frangit VI, 695; ex æstifera VI, 722; de quadam cœli spatium venenat VI, 821; de supera recedere VI, 856; ex una spatium vacat VI, 1028; virili privati VI, 1208. — *parti* de quacumque I, 1104; in sua dissolvi III, 610; ex aliqua si claudicat IV, 516; ex omni conveniens VI, 1260. — *partes* ex ordine similes I, 606; ignis I, 649; per se sentire nequeant II, 910; animantis exstant III, 97; animai diffugiant III, 256; trajiciuntur III, 755; loci inde diffugere cœpere V, 438; totius mundi exstant V, 478; succumbere V, 495. — *partibus* discidium parere I, 220; aeriis mundi aptam naturam V, 539; aeriis mundi revincta terra V, 554; aliis alius inimicus locus VI, 1117. — *partes* in parvas dispergitur I, 310; in unum conducere I, 398; III, 533; in minimas resolvi I, 629; cruoris habere I, 864; in omnes relinquit I, 966; in cunctas copia patet I, 1006; in cunctas immensum patere II, 92; in cunctas reverti II, 130; in quascumque dedit II, 208; in omnes dissipat II, 211; unius corporis omnes II, 487; alias addendum erit II, 492; in deteriores II, 509; in minutas res quæque distrahitur II, 829; in parvas discerpitur II, 829; in cunctas nulla est finis II,

1048; in cunctas dispergit II, 1134; non aquas habere II, 125; addere III, 512; transferri III, 516; in ulla discedit III, 640; in multas discidere III, 659; in multas disciditur III, 669; nullas liquerit III, 718; arctas dissociare III, 810; V, 355; in cunctas ferantur IV, 166; in cunctas res dimittitur IV, 227; VI, 933; in cunctas jaciuntur IV, 241; in cunctas vox dividitur IV, 605; in cunctas vagari IV, 727; in corporis minutas IV, 896; ad corporis primas IV, 942; genitales ciet IV, 1041; certas obsidere IV, 1088; duas aufert V, 205; quorum corpore nativo esse V, 241; mundi regigni V, 245; magnas disponere V, 440; in omnes diffusus V, 470; in æstiferas V, 641; in diversas ire V, 646; in non æquas dividit V, 683; in alias hoc fit VI, 299; in multas mittere VI, 411; in cunctas est despiciendum VI, 649; in eas conjiciunt VI, 732; extremas corporis cibus alit VI, 948; in cunctas hoc fit VI, 1026; ad parvas insinuatus aer VI, 1030; in corporis genitales VI, 1206. — *partibus* alienis anni I, 182; e cunctis I, 218; sine, exstat I, 602; minimis I, 611; ex infinitis I, 617, 623; nullis prædita I, 626; quæ nullis sunt aucta I, 632; conductis I, 651; e stipatis esse I, 665; egregie multis I, 736; ex alienigenis esse I, 861; in cunctis geruntur I, 995; e suis feruntur II, 158; e minimis esse II, 485; in aliis aliis esse II, 1075; e suis contracta III, 544; amissis III, 716; multis hic aer est mobilior IV, 343; in ullis mundi V, 148; erumpens æther V, 459; ex æstivis V, 614; e mundi transversis

V, 636; e, ste'las ire V, 644; in incertis anni V, 675; in certis aer est crassior V, 695; alternis anni V, 700; cœli divisio VI, 86; a quatuor cœli esse VI, 1110.

PARTIUS : *Parthi* præ se leones misere V, 1309.

PARTICIPES : *participem* loti animum esse III, 463.

PARTICIPARI : *participentur* dentes sensu III, 692.

PARTICULA : *particulam* ventii sentire IV, 262. — *particulæ* in artus didantur III, 708. — *particula-rum* tanta copia IV, 778. — *particulas* colorem efflare II, 832. — *particulis* in omnibus esse III, 665.

PARTICULATIM III, 541.

PARTIM intereunt III, 78.

PARTIRE : *partit* sol ætheris oras V, 683 — *partitu* natura III, 710.

PARTUS constat IV, 1225. — *partum* non fieri II, 935. — *partu* incerto ferarum I, 165; nocturno I, 177; aliquo oriri II, 933; tellus dedit II, 1153; duci dilescere IV, 1249. — *partus* ad, ferarum III, 777.

PARUM multa II, 336, 723; VI, 780, 1065; communis littera II, 692. — *minus* aut magis indupedita I, 241; nilo sunt clara I, 698; quo esse queat I, 781; non, atque homines II, 351; e levibus sunt II, 458; non cognoscere II, 840; acriter letu oblato II, 954; qui esse queant II, 989; quod fore credere auderent II, 1036; nihilo III, 96, 1104; V, 1231; multo mortem ad nos esse III, 939; diu ille non erit III, 1105; quanto IV, 68; non, atque oculi IV, 758; vera addere V, 574; tanto V, 623, 630; hoc illo amplectier V, 729; quo mirum est V, 747.

II.

797; VI, 616, 1011; non, argento huc facere V, 1268; liber exitus VI, 728; proclivus fiat impetus VI, 729. — *minime* cuiquam mirabile II, 465; possit odores perdere II, 852; illud mirabile est habendum IV, 257; mirari par est IV, 290.

PARUMPER fit pausa IV, 1112.

PARVULUS : causa *parvula* IV, 194; pumilio IV, 1158; pars VI, 652. — *parvula* naturarum vestigia III, 322; corpora VI, 305.

PARVUS cœni canor IV, 182, 911; aquai fons V, 601. — *parvares* II, 122; ardoris pausa IV, 1112; vesicula VI, 130. — *parvi* penuria V, 1118. — *parvum* humoris partem VI, 622. — *parvo* conciliatu II, 133; loco III, 211. — *parva* opella I, 1107. — *parvo* augmine I, 435; tempore III, 552; VI, 449. — *parva* vestigia I, 403. — *parvas* in partes I, 310; II, 829; nubes VI, 455. — *parva* nervorum corpora I, 863; animalia II, 1252; foramina IV, 941. — *parvis* ex infantibus I, 187; ardoribus V, 606; humoribus VI, 1176. — *parvis* de terris I, 840; figuris II, 385; III, 191, 247. — *parvis* corporibus III, 206, 279; VI, 352; ex elementis III, 245; VI, 332; de signis IV, 817. — a *parvis* V, 975. — *minor* agri modus II, 1173; solis ardor V, 565. — *minor* res III, 225. — *minus* si esse potest III, 940. — *minus* vacuum intus habere I, 368; ire restet I, 1004. — *minores* responsa dederunt I, 736. — *minora* luminis corpora II, 389; animai elementa III, 375; primordia IV, 111; pondera V, 545. — *minoribus* nostris V, 1196. — *minores* pauxillo esse V, 590. — *minora* quædam esse

dehensum IV, 654. — *minoribus* principiis III, 427; elementis V, 457. — *minimum* nisi erit I, 616; quod esse videtur I, 751. — *minimum* inter summamque I, 620; partem III, 64. — *minimum* non quidquam consistere I, 749; rebus consistere I, 753; corpora inclinare II, 244. — *minimum* quodvis tempus III, 603. — *minima* natura I, 603, 627. — *minimas* partes I, 629. — *minimis* partibus I, 603; II, 485. — *purissima* corpora I, 616, 622; III, 200.

PASCERE : *pascit* amore I, 37; æther sidera I, 232. — *pascunt* corpora II, 996. — *pascere* oculos II, 419; naturam Chimæras II, 706; animi naturam III, 1016. — *pascentes* corpora ignes V, 526. — *pasci* solis flammam I, 1089; præsidio nostro genus V, 872.

PASCUI : *pascua* rura V, 1247.

PASSIM in versibus nostris vides I, 823; II, 688; errare II, 9; in se cohibent II, 1031; deerrarunt III, 873; feruntur IV, 737; ignes volvunt V, 522; corpora pascentes V, 526; incendia accidere V, 608; bacchatur V, 822; quid mali foret VI, 20; prosternere VI, 243; fulgura fiunt VI, 270; refrenat VI, 53; spargere VI, 630; per loca videres VI, 1266; onerata cadaveribus templa VI, 1272.

PASSUS : *passus* proceros IV, 828; proferre IV, 878.

PASTOR et armentarius languiebant VI, 1251. — *pastorum* loca deserta V, 1386.

PASTUS : *pastus* in alios VI, 1126.

PATEFACERE : *patefecit* vias oculorum IV, 346. — *patefecerat* uteros V, 807. — *patefacta est* verna species diei I, 10. — *patefactum*

mundi fontem V, 596. — *patefacta* per foramina IV, 895. — *patefacti* carceribus II, 263; IV, 991.

PATEFIERI : *patefit* quodcumque creatur I, 178. — *patefiet* causa VI, 1000.

PATER æther I, 251; omnibus est idem II, 992; appelletur IV, 1230; omnipotens V, 400. — *pateris* telum VI, 398. — tu, *pater*, es rerum inventor III, 9. — *patres* quæ *patribus* tradunt IV, 1218. — *patrum* scenalem speciem inficiunt IV, 77; bene parta IV, 1125. — *patribus* similes fiunt IV, 1208. — *patribus* a, datur III, 743.

PATERE : *pater* passim copia rebus I, 1005; classibus exitus liber IV, 399; a terris cæli hiatus IV, 418; immani hiatu V, 376. — *pateat* an omne immensum I, 956; ut inane immoderatum I, 1012. — *pateret* seorsum V, 448. — *pateret* omne, exempta fine I, 975; in cunctas partes II, 92; loca ventosa sursum VI, 468. — *patens* natura III, 30. — *patientem* amorem edendi IV, 869. — *patientem* ore VI, 1174. — *patientem* cælo VI, 450. — *patientes* oculos III, 655; V, 723. — *patientes* in mente vias IV, 974. — *patientia* oculorum luminis VI, 1179.

PATESCERE : *patescit* V, 613.

PATI : *patitur* exitium I, 225; nullam rem gigni I, 65; natura II, 945. — *pateremur* pasci V, 871. — *paterentur* non faciles aures V, 1052. — *pati* mens cogatur II, 291; sibi quidquam penetrare III, 890; V, 354; validas ævi vires V, 315.

PATRARE : *patruntur* adhuc non conata V, 386.

PATRIA : *patriæ* tempore iniquo I, 42. — *patriam* prodiderunt III, 85. — *patria* extorres III, 48; a,

qui procul adveniunt VI, 1103.

PATRUS pavor III, 743. — *patrii* sermonis egestas I, 832; III, 261. — *patriam* terram defendere II, 642. — *patrio* nomine I, 95; VI, 298, 909; semine VI, 1208, 1223; de corpore IV, 1210. — *patrias* voces V, 338. — *patria* præcepta III, 9. — *patriis* chartis IV, 97; in finibus VI, 910.

PATULUS : *patuli* super æquora mundi VI, 108. — *patulis* sub naribus V, 1075.

PAUCULUS : *paucula* cetera II, 104.

PAUCUS : *pauca* opus esse II, 20; corpora caloris III, 122; corpora indupediri IV, 69; latebris vitabant V, 967. — *paucis* versibus I, 500; II, 529. — *paucis* demtis *paucisque* tributis I, 800; cognoscere licet II, 142; corporibus III, 279; percipere IV, 114. 725; breviter multa comprehendere VI, 1082.

PAULLATIM crescunt I, 190; tribuit I, 324; terra det I, 1093; exit II, 138; colorem evanescere II, 828; gradus ætatis scandere II, 1123; tabescere II, 1174; in sensus redit III, 504; hominem ire III, 524; verberat IV, 260; trahit IV, 430; protruditur IV, 892; fit ruina IV, 943; evanescere V, 536; relinqui V, 626; in medium protrahit V, 1387; docuit V, 1452, 1453; demissa columna VI, 434; conveniendo sufficiunt VI, 480; repit VI, 1120.

PAULLO ante ostendimus I, 430, 532; ante diximus I, 794, etc.; inter se eadem mutata I, 910; inter se mutatis elementis I, 912; majora corpora II, 136; pluribus auge II, 486; citius III, 313; durior causa III, 484; gravior

causa III, 601; post eos præni-
bat VI, 1240.

PAULLUM si recesseris abs re I, 411; depellere II, 219; inclinare II, 243; angelis prostantibus II, 428; simulata videntur IV, 364.

PAUPERITAS, divitiarum, etc. I, 456; horrida multa suasit VI, 1281. — *paupertate* VI, 1254.

PAUSA (*finis*) vitæ III, 872, 941; parva sit ardoris IV, 1112. — *pausam* fragori stare I, 748; dare II, 118.

PAUXILLUS : *pauxillo* minores esse V, 590. — *pauxillis* ex ossibus I, 835; de visceribus I, 837; seminibus III, 230.

PAVERE : *pavescentes* cedebant V, 984.

PAVIDUS quæsit V, 1229. — *pavidæ* cura VI, 646. — *pavidæ* quærebant V, 972. — *pavidæ* religiones II, 44. — *pavidis* mentibus pendet VI, 51.

PAVIRE : *pavit* æquor arenam II, 376.

PAVITARE : *pavitant* pueri in tenebris II, 57; III, 90; VI, 38.

PAVO : *pavonis* cauda II, 806. — *pavonum* ridenti lepore II, 502.

PAVOR hic exsultat II, 142; patrius incitat artus III, 743. — *pavoris* telis III, 306. — *pavore* cui non correpunt membra? V, 1218.

PAX : *pacis* fœdera V, 1154; deorum aliena putare VI, 69. — *pacem* placidam petens I, 41; animi deiebat III, 24; sequutæ sunt pecudes V, 866; divum votis adit V, 1228. — *pax* tranquilla I, 32; II, 1093; summa I, 58; II, 647; cum placida quietus VI, 73; animi tranquilla VI, 78 — *paces* ventorum quæsit V, 1229.

PECCATUM : *peccata* remordent III, 839. — *peccata* diu celata V, 1150.

PECTUS cupidine ardescit IV, 1086; nisi est purgatum V, 44. — *pectoris* divini carmina I, 732; in media regione III, 141. — *pectus* in, incussit I, 923; tangit III, 909; in humanum fert V, 104; per fauces complerant VI, 1150. — *pectore* de diti fundet I, 414; sub Phrygio I, 475; in nostro esse quiddam II, 279; de, exspirans II, 354; sub, vulnus daret II, 639; ab imo eliciuntur III, 57; morienti III, 81; tranquillo III, 294; in, fluctus irarum capere III, 299; e, deinet III, 921; sub magno quod acutentur III, 998; in, mali moles unde constet III, 1096; e, curas solvat IV, 909; vera dicta repulsanti discedas IV, 915; exossato IV, 1267; pollenti V, 1; suo quæsit præmia V, 5; sine puro V, 18; cum filo canum corda V, 862; in, volvere VI, 34; cum placido adibis VI, 75; perfixo VI, 392. — *pectora* per, incutiens amorem I, 20; o circa I, 14; impia conterere II, 623; proh saucta deum II, 1093; rumpunt III, 298; metus insinuat V, 75; placabat V, 936; in, caput erigere iussit V, 1206; mulcere V, 1316; dictis purgavit VI, 24; cura complebant VI, 646. — *pectoribus* positus IV, 1263.

PECUS : *pecus* adimebant V, 129.

PECUS : *pecudes* pabula persultant I, 14; deserti tenerent I, 164; fessæ I, 258; lanigeræ reptant II, 318; mutæ squamigerarum, natantes II, 343; norunt agni balatum II, 369; lanigeræ gramina tondentes II, 661; na-

thram vertunt II, 876; maribus subsidere possent IV, 1194; varix crescunt V, 229; lanigeræ hominum tutelæ sunt traditæ V, 864; voces soleant ciere V, 1038. — *pecudum* catervis VI, 1091; in cibatus VI, 1126. — *prendes* alias se insinuet I, 117; in, pabula se vertunt II, 876; mutas squamigerarum II, 1083; nigras mactant III, 52; barbigeras V, 893; inter se mixtas creari V, 917; et agros dividere V, 1109; prosternere VI, 243; lanigeras VI, 1236.

PEDERTENTIM progredientis V, 534; progredientes V, 1451.

PEDUS : *peditum* equitumque ruinas V, 1328.

PELAGOS : *pelago* multa VI, 620.

PELAGUS : *pelagi* severa V, 36. — *pelago* in tanto materiali II, 551; in, obire videtur IV, 433.

PELLACIA subdola ponti II, 560; V, 1002.

PELLERE : *pellat* vis externa II, 278. — *populit* quinn frigida vis venti VI, 310. — *populere* sensum in aures IV, 526. — *pellere* pede V, 1401. — *pulsa* aliqua vi vis animæ III, 828; aliqua arbor V, 1095. — *pulsa* ventis III, 834; aliqua vi moenia mundi V, 373.

PELLICERÆ : *pellicent* vim ferri VI, 1000.

PELLICERÆ in fraudem V, 1003.

PELLIS cecidit V, 1417; frigida duraque VI, 1193; super omnibus una VI, 1269. — *pelles* tunc curis exercebant hominum vitam V, 1422. — *pelles* pararunt V, 1009. — *pellibus* uti V, 952; sine V, 1425.

PELOPONNESUS : *Peloponnese* in, quod fuit VI, 586.

PENDEARE : *pendet* e tuo ore I,

38. — *pendent* unde omnia credita I, 695; pavidis mentibus VI, 51. — *pendere* tellurem II, 603. — *pendentes* lychni V, 295. — *pendentia* vellera lanæ VI, 504. — *pendentibus* saxis VI, 195; ex anuellis VI, 912.

PENDERE tantumdem par est I, 362; pro scelere pœnas V, 119. — *pendebantur* numina non magni VI, 1276.

PENETRARE : *penetrare* frigus I, 495. — *penetrare* ignem I, 536. — *penetratior* multo est II, 382.

PENETRARE : *penetrat* nidor in artus II, 683; vox aures IV, 615; per saxa septa non odor IV, 702; aer foramina IV, 895; per rora viarum VI, 332. — *penetrant* in animum III, 472; primordia aures IV, 544; aspera fauces IV, 664; non aries IV, 721; per corporis rara IV, 732. — *penetret* per inania vis I, 224. — *penetrabat* eos V, 1261. — *penetravit* cor hominum vis vini III, 475. — *penetrare* in nares II, 414; saxa II, 460; huc usque dolor non potest III, 253; sibi quidquam pati III, 809; V, 354; quasvis res simulacra IV, 197; in corpus IV, 1107; locos nequit IV, 1242; ortus aer non potest V, 697; ad corpora VI, 303; mari aperto VI, 699; vim ferri VI, 954; alio sonitus VI, 987. — *penetrantibus* seminibus IV, 721 — *penetrari* India ut nequeat II, 540. — *penetratum* semen IV, 1242. — *penetrata* hæc proutus retexi non possunt I, 530; corpora sensum queunt progignere IV, 672.

PENITUS res occultas I, 146; perimit I, 227; non pereunt I, 263; penetrata retexi I, 530; tentata res labascit I, 538; ad

nihilum redissent I, 542; penetrari II, 540; impediuntur II, 948; hæc natura latet III, 274; pereunt III, 344; coorta anima III, 581; conciderit III, 584; colorem percipi IV, 71; mittuntur IV, 99; sentimus IV, 269; imago remota IV, 271; remota simulacra IV, 306; voces articulata IV, 549; fluere IV, 697; in artus venit VI, 594; res cogit VI, 699; exiens VI, 724; de montibus Æthiopum annis crescat VI, 736; abdita scrutantes VI, 810; abditus aer VI, 1036; veniens VI, 1140; casia contrusa corpora jacebant VI, 1253.

PENNA : *pennarum* vela VI, 744; niscus inanis VI, 835. — *pennis* ex albis album colorem jactare II, 823; a, auxiliatum petere V, 1039; appellant VI, 752; quo sit delata ales VI, 822.

PENNATUS Zephyrus V, 737.

PENNIPOTENS : *pennipotentum* corpora II, 878; corpore V, 787.

PENUS cibi V, 1005; numquam est parvi V, 1118.

PERRAGARE : *perragro* avia loca I, 925; IV, 1. — *perragravit* animo I, 75. — *perragens* saltus II, 365; consimili mentis ratione II, 676; acta (var. l.) II, 1169.

PERRALEFIERI : *perralefacta* motu omnia VI, 178.

PERRALERE : *perralcuit* vis venti VI, 281; ubi aer VI, 687.

PERRALLERE : *perrallit* vis venti VI, 311. — *perrulsa* mentes proles I, 262. — *perrulsi* reges timore V, 1222. — *perrulsa* corda aves I, 13.

PERRIERE : *perriet* se animus III, 185; verbum aures IV, 565.

PERRIPERE : *perripit* me voluptas III, 29; humanas odium

vita III, 80; suam quisque in se rem VI, 986. — *percipiunt* quæ oculos IV, 731. — *percipiat* ardor aera V, 604. — *percepit* quum domus servida membra VI, 805. — *percipe* II, 335, 731; IV, 110, 271; VI, 46, 536, 769; paucis IV, 114, 725; dicta III, 136; IV, 881.

PERCIRE : *percit* fax irai III, 304. — *perciri* multa videmus IV, 70. — *percitus* est agitando aer VI, 686. — *percitus* ira pater V, 400; ardor VI, 284. — *percita* multa plagis I, 1024; II, 715; semina motu II, 1055; rerum exordia motu III, 33; IV, 28; plagis primordia rerum V, 189, 424. — *percita* plagis multa viam commutare II, 128.

PERCOLARE : *percolatur* humor II, 475; virus V, 270; VI, 636.

PERCOQUERE : *percoxerat* igni V, 1253. — *percoquere* humorem VI, 859. — *percocto* sæcla colore VI, 723; sæcla calore VI, 1108.

PERCURRERE : *percurrit* calamos IV, 590. — *percurrunt* murmura cælum V, 1220; VI, 288. — *percurrere* flumina cursu I, 1002; unco labro V, 1406; turbo queat VI, 669. — *percurrens* rapido turbine I, 274.

PERCUTERE : *percutit* quod animum II, 886. — *percutiat* si lapis lapidem VI, 162. — *percussit* cor meum spes I, 922. — *percussa* quum est anima III, 161. — *percussus* obliqua luce II, 800. — *percussa* radiis solis luna V, 703.

PERDELIRUS : *perdelirum* esse videtur I, 693.

PERDERE : *perdit* corpus III, 358; corpus multa III, 359; animus si cetera IV, 815; res sensus V, 1414. — *perdebant* lumina VI, 1210. — *perdere* odores II, 853;

quidquid flammarum V, 303.

PERDISCERE nomina V, 1050.

PERDOCERE : *perdocuere* annorum tempora verbi V, 1437. — *perdocti* multorum exitio sumus III, 474.

PERDUCERE : *perduxit* ad finem crescendi II, 1117. — *perducere* adhuc non potuisset V, 1026. — *perductus* parva opella I, 1107; ad noctis umbram sermo IV, 540.

PERDULCIS : *perdulce*, possit videri IV, 637.

PERDERE : *peresa* si est media pars oculi III, 414. — *peresa* saxa sale I, 327.

PERENNIS : *perenni* fronde I, 119. — *perenni* junctum mortale III, 805. — *perennes* fluxii V, 464. — *perennes* cursus V, 80. — *lutices* V, 263.

PERFACILE est II, 381; VI, 532; possis II, 763; tolerarit ævum II, 1172.

PERFERRE : *pertulit* quæ vis orbem V, 654. — *perferre* dis idium III, 343, 579; dolorem III, 1003; ævi vires V, 315.

PERFICERE : *perficiunt* monstra V, 894. — *perfectum* est ex omnibus III, 269. — *perfecta sunt* simili figura II, 524. — *perfecta* parvis figuris natura III, 246. — *perfecto* solemni more sacrorum I, 98. — *perfecto* corpore III, 679. — *perfecta* dissimili figura II, 409; natura dissimili principiorum II, 670. — *perfectis* corporibus III, 729, 718.

PERFICUS : *perfica* rerum natura II, 1116.

PERFIGERE : *perfixa* desiderio II, 360; telis pavoris III, 306. — *perfixo* pectore VI, 392.

PERFLARE : *perflunt* venti nubila VI, 132; sylvam VI, 136.

PERFLUCTUARE : *perfluctuat* copia III, 721.

PERFLUERE : *perfluxere* non omnia commoda III, 930. — *perfluere* vina per colum II, 392.

PERFORARE tigna V, 1267.

PERFRINGERE : *perfrigit* multa ignis VI, 350. — *perfringens* nubem VI, 138.

PERFUGIUM : *perfugium* sibi locare V, 1108; sibi habebant V, 1185.

PERFUNDERE : *perfundat* vapore V, 595. — *perfundens* luce II, 147. — *perfusa est* scena croco II, 416. — *perfusum* corpus frigore leti IV, 925. — *perfusa* quæ sunt coloribus II, 821. — *perfusa* lepore omnia IV, 80.

PERFUNGĠ : *perfunctus* (v. l.) parva opella I, 1107; omnia præmia vitæ III, 969. — *perfuncta* vitæ III, 981.

PERFURERE : *perfurit* pontus I, 276.

PERGAMUM : *Pergama* non inflammasset I, 477.

PERGERE : *pergo* animos exsolvere I, 931; IV, 7. — *pergis* quo quâmq̃ue inducere I, 17. — *pergit* confundere II, 946. — *pergunt* fulmina lapsu VI, 324. — *pergum* quum dicere III, 423. — *pergis* si vincere III, 961; si contra tendere IV, 326. — *pergit* concedere I, 1079; II, 237. — *pergum* rem connectere II, 478, 522; rationem reddere III, 179; carmina disponere III, 421; inceptum dictis pertere VI, 42. — *perge* sumere II, 347.

PERHIBERE : *perhibemus* quæ foramina IV, 632; quod fauces et ora VI, 703. — *perhibere* suemus IV, 370. — *perhibetur* malefactum III, 596.

PERHILUM tecta vacillant VI, 576.

PERICULUM : *periculi* sine tua parte II, 5; cladem importare III, 825; V, 370; præsens vis VI, 603. — *periculum* in summum veniunt VI, 430. — *pericula* nullo tentata corpora I, 581. — *pericula* immortalia nulla sunt III, 776. — *pericula* belli tentare V, 1298. — *periculis* privata I, 60; II, 649; quantis hoc ævi degitur II, 15; in dubiis hominem spectare III, 55; in dubiis trepidare III, 1089; tantis quum tentarentur V, 346.

PERICULUM : *pericula* sunt insinuandum V, 45.

PERIMERE : *perimit* materiem I, 227. — *perimunt* subiti imbres V, 217. — *peremta* quæ sunt V, 38. — *perentum* genus humanum foret V, 1205. — *peremti* quo minus diu esse possemus III, 1102. — *peremtum* se lugere III, 899. — *peremta* corpus atque animi natura IV, 44. — *peremta* resolvat I, 52; recipit V, 321.

PERIRE : *perit* anguli plaga IV, 357; vox frustra IV, 571; paulatim IV, 694; ubi prima imago IV, 773; ubi prima res IV, 802. — *perunt* imbres I, 251; haud penitus I, 263; res æque I, 850; primordia rerum I, 917; jure omnia II, 1140; usque adeo fetus II, 1164; penitus artus III, 344; omnia IV, 806; labore amantes IV, 1117; res V, 411. — *perent* anima dispersa III, 543; quod malum III, 955. — *percant* ævo futuro privata omnia III, 485. — *periret* res quæque I, 219. — *periere* quæcumque fructus es III, 953. — *peribit* anima III, 700. — *perbunt* congressa primordia rerum I, 761. — *perire* ex oculis I,

856; subito II, 1011; multo citius III, 438; possit vis animai III, 828; lustris IV, 1132; humorem V, 250; primum jactum V, 291; possunt mœnia mundi V, 373; ipsi V, 1347; quæ loca faciant ignes V, 760; quam parvo in tempore VI, 814; panis cooperta VI, 1268. — *perisse* animam III, 799; torrenti vapore V, 340.

PERITARE: *peritat* quæ tunc animi natura III, 710.

PERLABI: *perlabitur* per acies nostras IV, 249; ad acies nostras IV, 358; luna coni umbras V, 763. — *perlabens* supra solis orbem V, 765.

PERMAGNUS: *permagni* relette I, 907; refert IV, 1260.

PERMANENTER pervaleat VI, 917.

PERMANERE: *permanet* humor I, 349; frigus ad ossa I, 336; calor argentum I, 493; quod, dissolvitur III, 701; odos VI, 953. — *permanent* animæ I, 123. — *permanere* per foramina II, 397; huc malum non potest III, 254; animam per membra III, 699; per aeris intervallum IV, 198.

PERMETIRI: *permensa* sunt cœlum IV, 395. — *permensus* multum aera VI, 1141.

PERMISERRE: *permiscet* frigus et æstum VI, 364. — *permixta* ubi est materies II, 769. — *permixta* tellus VI, 791. — *permixtam* animam corpore III, 352. — *permixta* cæde III, 643; V, 1312. — *permixto* semine II, 586, 687. — *permixtas* inter rerum ruinas I, 1100; equitum peditumque ruinas V, 1328. — *permixta* seminibus sentire II, 990. — *permixtis* moribus III, 749.

PERMITTERE: *permitti* longius non possit IV, 690. — *permissa* canum vis IV, 683.

PERMOVERE: *permotum* ventis mare VI, 727. — *permoti* corporis æstu IV, 1020. — *permoti* ex antiquis ordinibus corpora II, 900.

PERMULCERE: *permulcent* animos V, 21.

PERMULTO minora pondera V, 545.

PERMULTUS: *permulta* sint eodem genere II, 1079; vaporis semina VI, 884. — *permultos* dies IV, 979. — *permulta* semina ignis VI, 206; vaporis semina VI, 271; corpora VI, 470; semina VI, 1001.

PERMUTARE: *permutantur* figurae II, 1022. — *permutato* ordine I, 827; V, 186.

PERNICIALIS: *pernici* sine dissidio I, 452.

PERNICIES: *pernici* sine, divelli III, 327; sine, non fiet III, 413.

PERNIX: *pernici* saltu V, 560. — *pernice* chorea II, 636.

PERNOSCERE: *pernosces* si hæc I, 1107. — *pernoscere* ut possis III, 182.

PEROLERE: *perolent* cadavera VI, 1154.

PERPARVUS: *perparvum* mulare V, 589.

PERPAUCUS: *perpauca* exempla III, 541.

PERPENDERE: *perpende* acri judicio II, 1042.

PERPETERE: *perpetis* quam, ac vis IV, 148.

PERPETI: *perpetiuntur* venæ II, 1149; obtundi VI, 398.

PERPETUUS sermo IV, 539. — *perpetuam* ætatem reperire III, 999. — *perpetuum* in, stans porticus IV, 428; in, lumine detracto V, 979. — *perpetua* vita dignissima dicta III, 13. — *perpetuo* ævo V, 261.

PERPLEXUS : *perplexa* linguae foramina IV, 623; terrarum corpora V, 451, 453. — *perplexis* suis figuris II, 101; elementis II, 459, 463.

PERPLICARE : *perplicatis* elementis II, 394.

PERPOTARE : *perpotet* laticem I, 930; IV, 15.

PERQUAM minutis corporibus III, 181; rotundis seminibus III, 188; subito IV, 170; pauxillo minores V, 590, 591.

PERQUIRERE judicia VI, 381.

PERRUMPERE introitu II, 407; Veneris nodos IV, 1144.

PERSCINDERE : *persciudit* nubem VI, 282. — *persciundat* vis venti nubem VI, 137. — *perscidit* quum ventus nubem VI, 180; vis venti nubem VI, 297. — *persciuntur* simulacra IV, 603. — *persciassa* carbasus VI, 111.

PERSECTARI singula II, 165. — *persectantes* accipitres IV, 1007.

PERSENTIRE : *persentis* rerum utilitatem IV, 25.

PERSENTISCERE : *persentiscunt* viscera III, 250.

PERSEQUI : *persequor* rationes V, 57.

PRESIDERE : *persidit* pestilitas VI, 1125. — *persederit* humor aquae I, 368.

PERSONA eripitur III, 58; cretea IV, 298.

PERSPICERE : *perspicis* omnem rerum naturam I, 948; IV, 24. — *perspiciemus* jam rectius I, 158. — *perspicere* ut possis I, 479; fulminis naturam VI, 380. — *perspiciantur* cur res ipsae IV, 250.

PERSPICUUS : *perspicuum* est, ire II, 275.

PERSUADERE : *persuadet* ratio potius quam res ipsa V, 109.

PERSUBTILIS : *persubtilem* animum esse III, 180.

PERSULTARE : *persultant* pecudes I, 14.

PERTEDERE : *pertasum* est domi esse III, 1074; colere ævum V, 1149.

PERTENTARE : *pertentat* tremor terras VI, 287. — *pertentare* primordia rerum omnia V, 191, 426.

PERTERGERE : *perterget* oculos IV, 253.

PERTIERGERE : *pertergit* pupillas IV, 250.

PERTERRERE : *perterrita* pectora V, 1315.

PERTERRICREPUS : *perterricrepositu* IV, 129.

PERTEXERE cæptum dictis I, 419; inceptum dictis VI, 42.

PERTINERE : *pertinet* ad nos III, 842. — *pertineat* quidquam ad nos III, 862.

PERTINGERE : *pertinget* oculos IV, 278.

PERTOLERARE : *pertolerassent* tormenta V, 317.

PERTORQUERE : *pertorquent* ora sapore II, 401.

PERTUNDERE saxa IV, 1283; tigna V, 1267. — *pertusum* vas esse videbat VI, 20. — *pertusum* in vas III, 949, 1022.

PERTURBARE : *perturbes* quocumque modo ærula II, 774. — *perturbant* cælum VI, 1096. — *perturbatur* corpus IV, 668. — *perturbentur* quin omnia III, 253. — *perturbari* unde anima possit IV, 931. — *perturbatum* nobis animam esse IV, 923. — *perturbatus* repedabat VI, 1279. — *perturbata* animi mens VI, 1182.

PERURERE : *perussit* ignis multa V, 397. — *perusta* solibus pars terrarum V, 252.

PERVADERE summum finem I, 556.

PERVALERE : *pervaleat* permanenter VI, 917.

PERVELLE : *pervolit* quo ire II, 1047.

PERVENIRE : *pervenit* quum in alias res IV, 147; imago in speculum IV, 286 — *perveniunt* ad sensus nostros V, 572; ad oculorum limina VI, 184; ad montis fauces VI, 698. — *perveniat* unde profecta vox IV, 556. — *perveniunt* plagæ per foramina IV, 941. — *pervenit* ubi in ligni materiam IV, 149; sol V, 686; ad lapidem annulus VI, 1014. — *pervenerit* unde volans ignis VI, 87, 383.

PERVEXERE amplexi habent I, 1068.

PERVERTERE : *perversa* ratione IV, 834.

PERVIDERE : *pervideas* ultima natural I, 1110; quo, jactari II, 89. — *pervideamus* utrum finitum omne constet I, 955.

PERVIGILIUM : *pervigilii* causa VI, 755.

PERVINCERE : *pervicit* animi vis I, 73. — *pervincere* dictis V, 100.

PERVOLARE : *pervolet* æstus VI, 1059. — *pervolare* mare IV, 203.

PERVOLITARE : *pervolitant* voces VI, 953. — *pervolitantes* nemora volucres II, 144, 346.

PERVULGARE : *pervulgant* cælum II, 163; IV, 209; nemora pervoliantes II, 346. — *pervulgarit* per gentes V, 1161.

PES atque oculi III, 96; ægri si dolet III, 111; agitat digitos III, 653; obturgescit VI, 659. — *pedem* nobiscum ponere IV, 319. — *pede* convenienti oculis IV, 793; liquido undas detulit V, 273; VI, 639; duro pellere V, 1401; pedum in

signis pressis vestigia pono III, 4; priva vestigia III, 390. vi multa V, 253; orba portenta V, 838; uixus V, 912; virtute freti V, 964. — *pedibus* subjecta religio I, 79; se subducit I, 1099; subtracta tellus VI, 605. — *pedes* mori II, 528. — *pedibus* pontum transire I, 201; vulgi I, 316; excitur sonitus II, 327; hisuleis vestigia pressa II, 356; sub, quæ geruntur III, 27; in, digitos lvescere III, 527; in, non gignitur III, 616; salsas lacunas superare III, 1044; campos transire IV, 460; supdata surarum fastigia IV, 829; in, rident IV, 1121; in, pondus inesse V, 543; repugnant V, 1036; catulos lactant V, 1067; sub, vulgi lugebat V, 1138; sub, tellus vacillat V, 1235; terebant V, 1322; a, frigus succedere non dubitabat VI, 1190; sine, manebant VI, 1209.

PESSEM subsedere VI, 589.

PESTITAS per cælum venit VI, 1097; in aquas cadit VI, 1124; bubus sæpe venit VI, 1131.

PESTIS Lernæa V, 26. — *peste* sine, discidium fieri nequeat III, 348.

PETERE : *petit* quod sua natura I, 1079; II, 237; æquora campi III, 1015; properans urbem III, 1080; corpus mens IV, 1044; laticum simulacra IV, 1095; ut majestas rerum V, 7; vitulus frontibus V, 1034; alta loca VI, 421. — *petunt* res ex auditis V, 1132; loca sola VI, 396. — *petebat* virgo genibus terram submissa I, 93; imperium sibi quisque V, 1141. — *petebant* ora V, 1318; pedibus ventos V, 1330. — *petiere* quod premunt IV, 1075. — *petere* capiti coronam I, 928; IV, 4; ore

partem priorem III, 662; a populo fascies III, 1009; imperium III, 1011; a pennis auxiliatum V, 1039; ex ira pœnas VI, 72. — *petens* Romanis pacem I, 41. — *petentes* vitare III, 86; victum cicadæ V, 802; in salso victum mergi V, 1079.

PETVSSERE : *petessit* pugnam cœdesque III, 648.

PETISSERE (*i. q. anteced.*) : *petissent* auras V, 808.

PETITUS suavis terra III, 173.

PETULINS : *petulantibus* auris perscissa carbasus VI, 111.

PETULANTIA quantas elicit clades! V, 48.

PETULCUS : *petulci* agni balatum II, 368.

PHÆTHON : *Phaethonta* raptavit V, 398; magnanimum deturbavit V, 401.

Φάσμα labiosa est IV, 1155.

PHOEBEUS : *Phæbea* carmina II, 505.

PHOEBUS : *Phœbi* ex lauro I, 740; V, 113; *Delpnica* laurus I, 153.

PHRYGIUS : *Phrygio* numero stimulat II, 621. — *Phrygio* sub pectore Alexandri I, 475. — *Phrygius* Curetas memorant II, 631. — *Phrygius* catervas II, 622.

PICTOR : *pictores* introduxerunt III, 629.

PICTURA : *picturas* usus docuit V, 1450. — *picturis* in textilibus si jactaris II, 35.

PIERIDES : *Pieridum* avia loca peragro I, 925; IV, 1.

PIERIUS : *Pierio* carmine expungere I, 945; IV, 21.

PIETAS nulla est V, 1197. — *pietatem* evertere III, 84. — *pietate* repletum genus II, 1171.

PIGRA : *pigrum* rigorem V, 745. — *pigri* mellis latices III, 193.

— *pigris* balantibus VI, 1131.

PIGRARE : *pigraris* I, 411.

PILA : *pilai* consimilem V, 711; globus V, 719; luciferam partem V, 725. — *pilæ* si quis allidat IV, 298.

PILUS : *pili* creantur V, 786; crescunt VI, 946.

PINEUS : *pineæ* vallamina IV, 589.

PINGERE : *pingunt* palloribus IV, 373. — *pingebant* floribus herbas V, 1395. — *pingere* telluris gremium II, 375.

PINGUESCERE cicuta V, 897.

PINGUIS : *pingues* pecudes I, 258; fuligine tedæ V, 297. — *pingues* agros reddere V, 1247.

PINNA : *pinnis* sollicitant IV, 1005.

PINNIGER : *pinnigeri* amoris V, 1074.

PIRUM : *pira* conciliabant V, 963.

PISCIS : *pisces* post loca linquant II, 374; quum ire nequibunt I, 381; in arvis vivere nequeunt III, 786; V, 130.

PIUS populus VI, 1278. — *pio* bello V, 382.

PIX sceleris lueta III, 1030; nequit misceri VI, 1072. — *pis* e cœlo demissum flumen VI, 257.

PLACARE : *placent* ut Venerem IV, 1154. — *placabat* pectora donum V, 936. — *placatum* cœlum I, 9. — *placato* furore VI, 49. — *placata* mente V, 1202.

PLACERE : *placet* in primis quod adest V, 1412. — *placeat* quod nihil est III, 958.

PLACIDUS : *placidi* ponti pellacia II, 560; V, 1002. — *placidam* pacem petens I, 41; vitam degere V, 1121, 1153. — *placidum* ævum degunt II, 1094. — *placido* aere

III, 303. — *placida* quiete I, 464; cum pace quietus VI, 73. — *placido* pectore VI, 75.

PLAGA cœrula ponti V, 482; cœrula olearum V, 1373. — *plagas* Bistonias V, 30.

PLAGA (rete) : *plagns* in amoris ne jaciatur IV, 1142. — *plagis* saltum sarpire V, 1250.

PLAGA (ictus) principiis non foret creata II, 223; anguli perit IV, 358; refrigescit IV, 705; cœli vapores donavit V, 1094; det somnium VI, 169; quum addita sit VI, 336. — *plagæ* genus quoddam II, 810; tumultus sedare II, 956; vis ut excitet ignem VI, 309; mactabilis instar VI, 806. — *plaga* valida dissolvere III, 819; V, 364; sequenti concita IV, 189; horribili fulminis V, 1219. — *plagæ* conservare non possunt I, 1041; suppetere possint I, 1049; quum permutantur II, 1020; nobis perveniant IV, 941. — *plagarum* protelo continuato II, 532; expertia sunt III, 813; V, 358. — *plagis* omnia corpora distribuuntur II, 1112; succumbunt II, 1141; mobilitatem incendunt VI, 347. — *plagus* habere debet I, 634; gignere II, 227; præter aliam esse motibus causam II, 285; disferre II, 725; fieri IV, 264; conturbavit V, 442; canes fugiunt V, 1071. — *plagis* non dissolvi I, 529; innumerabilibus I, 584; percita multa nexantur I, 1024; cœcis percita II, 128; quibus id faciant II, 140; ne omnia fiant II, 288; percita fugiunt II, 715; infesta corpora domare II, 1144; si novis vulnera conturbes IV, 1066; percita primordia rerum V, 189, 424; obviâ discutit VI, 339; discutit aera VI, 1002; agitantur VI, 1019.

PLANE exaudiri IV, 557; si conlocare VI, 654; si videas VI, 655.

PLANGERE : *plangunt* venti chartas VI, 115. — *plangentes* saxa fluctus II, 1156.

PLANGOR : *plangore* magno V, 971.

PLANTIES : *plantiem* speculi IV, 295.

PLANUS : *plani* campi æquora III, 1015. — *planum* facere II, 934. — *plano* de, promittere I, 412; campo V, 950.

PLAUSTRUM : *plaustris* VI, 548.

PLEBRIUS : *plebeia* dum sit vestis V, 1428. — *plebeia* in veste cubandum est II, 36.

PLECTERE : *plexis* coronis V, 1398.

PLENUS vitæ conviva III, 951; rerum discedere III, 973. — *plena* honoris IV, 1159; animæ vesicula IV, 130. — *plenum* exstat I, 526. — *plenam* aquai spongiam IV, 620; speluncis terrain VI, 537. — *plena* spatium inane distinguere I, 528; lumine V, 706. — *plenæ* sonoribus aures VI, 1184. — *plena* sint omnia I, 377; IV, 163; ventis omnia VI, 269. — *plenis* ut cava conveniant VI, 1083. — *plena* pocula VI, 951; in ferro omnia VI, 1050. — *plenior* si lavabris cunctere VI, 801.

PLENIQUE : *pleraque* dona II, 680; ferarum sæcla VI, 1220. — *pleraque* dissolvi VI, 46.

PLENUMQUE videtur I, 942; IV, 18; sit motibus finis III, 257; pectora rumpunt III, 298; gravitatem cadunt III, 388; ut nunc videmus III, 1070; obire videmur VI, 966; animos videntur tenere IV, 972; quod putant IV, 1232, etc. etc.

PLICARE : *plicari* surarum fasti-

glia posse IV, 829. — *placata* an-
nellis VI, 1086.

PLORARE : *plorantes* fugiunt V,
1071.

PLORATUS : *ploratus* ægri au-
divit II, 581.

PLUERE : *pluit* in terris VI, 631.
— *pluere* in multis regionibus VI,
415.

PLUMÆ columbarum II, 801;
creatur V, 786. — *plumas* avium
non sentimus III, 387.

PLUMBEUS : *plumbea* glans li-
quescit VI, 178; glans fit servida
VI, 306.

PLUMBUM : *plumbi* potestas V,
1241; rivus V, 1256. — *plumbo*
in, quantum est corporis I, 362;
ab albo æs æri jungatur VI, 1078.

PLUSCULUM in se habent IV,
618.

PLUVIA : *pluvie* diu retinere
consuevit VI, 519; magis fiant
VI, 730. — *pluvie* intempestivis
terra ieta VI, 1101.

PLUVIUS humor VI, 495. — *plu-
vium* humorem VI, 515. — *pluvie*
tempestates VI, 672.

POCULUM : *pocula* prius quam,
sitim sedare est natum IV, 851;
crebra parantur IV, 1128. — *pocula*
rite retinentes I, 496; circum oras
contingunt I, 936; IV, 12; tenent
III, 926; quum plena tepemus
VI, 951.

POENÆ : *pena* sine, quæ sunt
commoda IV, 1070. — *penarum*
metus III, 1027; V, 1150; qui fiet
finis III, 1034; solvendi sit tempus
V, 1224. — *penas* æternas in morte
est timendum I, 112; inter amo-
rem frangit IV, 1080; pendere V,
119; acres petere VI, 72.

POENIRE : *penibat* morte mala
desertos VI, 1240.

POENUS : *Pœni* docuerunt V,

1302. — *Pœnis* undique venienti-
bus III, 845.

PORTA : *portæ* veteres Graidum
II, 601; alii non cecinere V, 328;
Graidum ut cecinere V, 406; VI,
755; tradere cœpere V, 1443.

POLIRE : *politus* usus V, 1450. —
politos quosdam constituit III, 308.
— *politis* versibus ornanda VI, 82.

POLLERE videtur V, 1412. —
pollens mage aer IV, 344; fulminæ
V, 744. — *pollens* opibus suis I,
61; II, 650. — *pollenti* pectore
V, 1. — *pollentia* simplicitate I,
575, 613.

POLUS : *polum* premere V, 512.

POMPA : *pompam* IV, 786.

POMUS : *pomis* dulcibus V,
1376.

PONDUS saxi I, 454; prohibet
II, 288; terræ constitit V, 496;
convenit V, 536; argenti repertum
est V, 1241. — *ponderis* vi amissa
I, 1077; non hilum deficit III, 221;
anima nil aufert III, 231. — *pondus*
ad, de corpore nil libatum III,
215; animo inesse III, 1067; mag-
gis suscipiunt IV, 1246; corporis
non totum in pedibus inesse V,
543. — *pondere* alias res aliis rebus
præstare I, 360; sine, manet I,
364; cum magno III, 202; de,
quidquam detractum III, 1226;
terræ urgeri III, 906; magno IV,
906; nullo homini sunt membra
V, 541; magno corpus sustineat
V, 557; magno clavæ V, 966;
bruto nebulae pressæ VI, 105; non
magno tecta tremiscunt I, 549;
prolapsa terra VI, 574; mirando
saxa VI, 693; delabi VI, 838;
res fretæ stant VI, 1057. — *pon-
dera* quæ sunt sub terris I, 1057;
deorsum ferantur II, 190; flammæ
deorsum deducere pugnent II,
205; quum permutantur II, 1020;

imposta V, 545; deorsum nituntur VI, 335. — *ponderibus* æquis concedat I, 1075. — *pondera* debet habere I, 634; non posse obliqua meare II, 247; esse motibus causam II, 285; differre II, 726; discordia conturbavit V, 442. — *ponderibus* solidis I, 986; II, 87; propriis feruntur II, 218; pro, casus celerare, II, 231; non æquis concita terri II, 239; suis ferri V, 190, 425.

PONERE : *pono* vestigia III, 4. — *ponit* sententia III, 372; V, 621. — *ponunt* pedum vestigia III, 391; cicadæ tunicas IV, 56. — *ponas* rem contra speculum IV, 157. — *ponebat* mare minas V, 1001; ægre animam VI, 1222. — *ponam* ex ordine V, 419. — *ponere* ubi sedes possint I, 993; simulacra nobiscum pedem IV, 320; certum V, 527. — *ponitur* sub diu aquai splendor IV, 212. — *posita esse* janua Orci credatur VI, 763. — *positus* circum aer VI, 1026. — *posta* cera in solis vapore VI, 966. — *posto* corpore III, 884. — *postu* in terra omnia requiescere I, 1058; eodem ordine III, 870. — *positis* pectoribus IV, 1263.

PONS : *pontes* validi aquai vim tolerare non possunt I, 286.

PONTUS sævit murmure minaci I, 277. — *ponti* æquora rident I, 8; humorem niti I, 1084; placidi pellacia II, 560; V, 1002; æquora constarent II, 772; in æquore varios colores cernere II, 781; mur-mura equis contemnit III, 1045; æquora immania IV, 411; ex gurgite diluviare V, 388; profunda fundarit V, 418; cærulea plaga V, 482; æquora naves ad saxa lædebant V, 998; ad æquora detrudit VI, 440; e salso momine VI, 474; ex æquore

tollere VI, 629. — *pontum* pedibus transire I, 201; verberat I, 272. — *ponto* significat mare V, 508.

PONTUS : *Ponto* in, quod est cælum VI, 1107.

POPLES : *poplites* submittuntur IV, 953.

POPULUS, pius consuerat VI, 1278. — *populi* per loca viasque VI, 1266. — *populo* Paudionis incubuit morbus VI, 1142. — *populum* suorum sepelire VI, 1246. — *populo* a suo fascies petere III, 1009; in, missum verbum IV, 566. — *populi* tremunt V, 1221.

PORTA : *portarum* naturæ claustra I, 72. — *portas* propter I, 317; ante leti cunctarier III, 67. — *portis* e quibus occurrere deceret VI, 32.

PORTARE : *portat* parvula corpora VI, 304. — *portant* venti res I, 295; venti nubila IV, 444; VI, 505, 631. — *portabunt* venti nubila per auras VI, 190. — *portatur* ver-sabunda animæ vis VI, 582.

PORTENTUM : *portenta* quæ sunt peremta V, 38. — *portenta* vulgo fieri II, 701; loquuntur IV, 592; multa creare V, 835; creabat V, 843.

PORTICUS æquali est ductu IV, 427.

PORTUS : *portu* in, navigia clauda aplustris videntur IV, 437.

POSCERE : *poscis* cur, etc.; V, 752. — *poscunt* humorem IV, 872. — *poscere* imbres dicuntur V, 1085.

POSITURA, ordo, etc. I, 686; II, 1021. — *positurum* propter signifi-feri orbis V, 690. — *positura* quali contineantur I, 818, 908; II, 761, 1008; discrepant res II, 1018. — *positura* principiorum II, 947; IV, 669, 944. — *posituris* quæ sint II, 896.

POSSIDERE : *possidet* multas in se vis II, 587; semina ignis IV, 331. — *possident* multum ignem V, 610. — *possedit* quem quisque locum I, 565; aer oculos apertos IV, 340; apertas ferri vias VI, 1049. — *possedere* avidam partem V, 203. — *possideantur* omnia I, 391.

POSSIDERE : *possidit* aer inane I, 387.

POSTERIUS faciemus II, 182; probabo V, 156; accubant V, 993; res inventa est V, 1112; splendere V, 1257; ferri vis est reperta V, 1285; sit VI, 828; manebat VI, 1200.

POSTERUS : *postera* ætas III, 1098. — *posteri* sæcla III, 980. — *posterior* caliginis aer IV, 350; lapidis æstus VI, 1050. — *posterior* res melior reperta V, 1413. — *posterioribus* cum signis solem relinquere V, 626. — *postrema* draco V, 903; frigoris pars VI, 368. — *postremis* ossibus III, 251.

POSTIS : *postes* citra IV, 276; unguis amaracino IV, 1174. — *postibus* sublati III, 370.

POSTREMO I, 175, 185, 193, 200, 209, 226, 239, 251, 272, 299, 306, 312, 323, etc.

POSTSCENIUM : *postscenia* vitæ celant IV, 1182.

POSTULARE : *postulat* res ipsa VI, 542. — *postulet* ut alias ordo II, 493.

POTARE : *potat* sudorem IV, 1124. — *potans* medio in flumine sitit IV, 1096.

POTENS : *potentem* ante oculos esse III, 75. — *potentes* rerum III, 1040; honore VI, 12. — *potentes* rerum versantur II, 49; se esse voluerunt V, 1119. — *potentes* morsu canes V, 1067.

POTENS ignes in cœtus attingui I, 666; corpora graviora levioribus incidere II, 225; residere II, 1010. — *potestur* vas expleri III, 1023.

POTESTAS finita I, 77, 596; V, 91; VI, 65; hæc fit omnis rationis II, 52; unde motibus est innata II, 286; cæca venti III, 248, 270; spatio divisa III, 265; animæ latens III, 278; aeris III, 287; corporis atque animi III, 335; vivata stat cernendi III, 410; corporis atque animi vivata III, 557, 680; animæ conquasatur III, 599; animi si est mutata III, 674; animæ nil sentit III, 856; hiscendi nulla est IV, 64, 102; seorsum cuique divisa est IV, 490; vitandi V, 43; ex alienigenis membris compacta V, 878; unde data est prima V, 1047; immensa deum V, 1208; plumbi V, 1241; victa cædebat V, 1270. — *potestates* multas in se habet II, 588; magnas relinquunt V, 1238.

POTIRI : *potitur* multarum rerum primordia II, 653. — *potita* est quem mors IV, 763. — *potiri* rerum II, 13. — *potiendi* in ipso tempore IV, 1072. — *potitus* sceptra III, 1051. — *potitum* mortis letique IV, 768.

POTIS est (*potest*) quod numquam sejungi I, 453; manus a nobis secreta esse I, 912; est cerni corpus V, 718, etc.

POTIS : *pote* non est devitari letum III, 1092.

PRAEBERE : *praebet* pabula terra II, 996; transpectum apertum IV, 273; despectum sub terras IV, 417; certam figuram V, 583; nautis utilitatem VI, 894. — *praebent* dolorem IV, 719; stomacho incendia IV, 873. — *praebat* herba

cubile V, 815; pabula feris V, 989. — *præbere* locum I, 445; tu te dictis memento II, 65; generi ferarum pabula II, 598; cibum III, 1004; notitiam V, 125. — *præbens* generatim pabula tellus I, 230.

PRÆCELLERE mobilitate II, 160.

PRÆCEDERE : *præcessit* linguae origo IV, 839.

PRÆCIPS est foras agendus III, 37. — *præcipes* inciderunt VI, 1172. — *præcipes* aves cadunt VI, 745. — *præcipes* multos rapi II, 279; locos vitare IV, 510.

PRÆCIPITUM : *præcepta* patria tu suppeditas III, 10.

PRÆCIDERE : *præciderit* corpus ictu III, 636.

PRÆCIPERE : *præcepit* prius æstus aeris VI, 1049. — *præcepimus* aquam VI, 804. — *præcipere* haud est pedetentim progredientis V, 534.

PRÆCIPITANTER currit III, 1076.

PRÆCIPITARE : *præcipitant* ex superno pondera II, 248. — *præcipient* ad terram IV, 1018. — *præcipient* imbres I, 252; quum per fauces succus IV, 630; quo semel aer VI, 1039. — *præcipitans* imber VI, 292.

PRÆCLARUS : *præclarum* capitis insigne V, 1137. — *præclari* vultus nuncia IV, 1030. — *præclarum* solem V, 121. — *præclarum* mundi naturam V, 158. — *præclara* solis luce II, 1032; pro facie V, 1173. — *præclaro* nomine VI, 2. — *præclaras* sedes VI, 418. — *præclara* reperta I, 733. — *præclarius* hoc viro nil I, 730.

PRÆCLUDERE : *præcludit* effugium I, 974. — *præcluserit* speciem videndi I, 322. — *præcludere* eunti effugium III, 523. — *præclusa* est leti janua mentis III, 829; leti janua coelo V, 374.

PRÆCO : *præconis* ab ore IV, 566.

PRÆCURRERE cogor I, 372.

PRÆDA : *præda* hæc aliis jacebant V, 873; quod obtulerat V, 958. — *præda* de, repugnant V, 1081; ditescere V, 1248.

PRÆDITUS : *prædita sunt* natura immortalis I, 237; variis formis II, 758; simili specie IV, 98; assimili lateris flexura IV, 313. — *prædita* hæc sint culpa II, 181; parum simili forma II, 336; parum dissimili forma II, 723; quo sorte colore II, 814; qua forma II, 895. — *prædita esse* nullo sensu I, 972; dissimili natura VI, 983. — *prædita* quo insigni imago II, 906; tanta culpa stat rerum natura V, 200. — *prædita* nullis partibus exstant I, 626; fragilli natura I, 582; tali natura I, 798; quæ simili natura constant I, 848; consorti vita fiunt III, 333; filo subtili IV, 86; rara textura mittuntur IV, 196; divino sensu constant V, 145; quali natura constant VI, 219; quali natura loca averna constant VI, 740; eodem sensu VI, 961. — *prædita* consimili natura corpora materiali I, 916.

PRÆDICERE divam significant II, 641.

PRÆFINIRE : *præfiniet* partem I, 619.

PRÆFRINGERE : *præfracta* I, 891.

PRÆLONGUS : *prælonga* cornua III, 614.

PRÆMETUENTER vitare IV, 825.

PRÆMETUERE : *præmetuens* mens III, 1032.

PRÆMIUM : *præmia* tot vitæ III, 912; vitali perfunctus III, 969; liquit V, 5; quæ damus V, 868; vitæ pœnarum metus maculat V, 1150; usus docuit V, 1449.

PRÆMONSTRARE : *præmonstrare* spatium VI, 92.

PRÆNUNCIUS veris Zephyrus V, 736.

PRÆPANDERE lumina menti I, 145.

PRÆPEDIRE : *præpediuntur* lumina III, 365; crura vacillanti III, 477.

PRÆPONERE : *præposta* omnia si bene constiterint VI, 998.

PRÆPORTARE : *præportant* tela II, 622.

PRÆPOSTERUS membrorum ordo III, 621. — *præpostera* omnia sunt IV, 834.

PRÆPROPERANTER certare III, 780.

PRÆRIPERE oscula III, 909.

PRÆSAGIRE : *præsagit* id mentem mortalem vivere III, 511; cupido voluptatem IV, 1053; gaudia corpus IV, 1102.

PRÆSCRIPTUM : *præscripta* ad candida callis VI, 92.

PRÆSENS dolor VI, 1276. — *præsens* vis periculi VI, 603. — *præsentia* quæ sint V, 1031. — *præsentia* tempora II, 1067; temnis III, 970.

PRÆSENTIRE : *præsentit* odorem IV, 684. — *præsentire* animo V, 1341.

PRÆSIDIUM tuis esse non poteris III, 911. — *præsidio* parentibus esse II, 643. — *præsidium* sibi arcem locare V, 1108. — *præsidio* nostro V, 872.

PRÆSPERARE : *præspersgens* V, 738.

PRÆSTARE : *præstat* mors omnia III, 215; se incolumem III, 221; longe mobilitate III, 430; causas reddere IV, 503; in arte genus virile V, 1354; paucis multa comprehendere VI, 1082. — *præsta-*

bant qui ingenio V, 1106. — *præstare* incultis culta loca I, 209; pondere I, 359; salutem IV, 154; longe fortunis V, 1178. — *præstante* labore niti II, 12; III, 62. — *præstantius* aliis aliud exoreretur II, 506.

PRÆSTO quum locus est II, 1008; omni tempore esse II, 1099; animas esse III, 778; in quovis tempore sint IV, 800; simulacra sunt IV, 1057; quod adest V, 1411; qui fuerant VI, 1242.

PRÆTER justum IV, 1237.

PRÆTEREA (in recensendis rerum argumentis nunc secundum, nunc alium locum apud Nostrum obtinet; interdum quoque his occurrit, ut ex his licet videre) I, 504, 512, 656, 691, 702; II, 333, 342, 367, etc.; VI, 608, 617, 624, 626.

PRÆTERFERRE : *præterlata* pars vocum IV, 571.

PRÆTERIRE : *præterit* nocentes II, 1104. — *præterit* loca infesta V, 759. — *præterire* navis creditur IV, 389. — *præterita* ætas I, 469. — *præteritum* temporis spatium III, 868. — *præteritis* temporibus II, 1168; male admissis III, 839.

PRÆTERMARE : *prætermcantum* tactu attenuari I, 319.

PRÆTERMITTERE : *prætermittas* animi vitia IV, 1147. — *prætermittere* humanis rebus concedere IV, 1187.

PRÆTUM : *prata* florida fulserunt V, 783. — *prata* aquai fons riget V, 602; ut haberent V, 1371.

PRÆVUS : *prava* si prima regula est IV, 514; rerum ratio IV, 521. — *pravus* in deliciis esse IV, 1151. — *prava* tecta fieri IV, 518.

PRÆMERE : *premit* ex supero VI, 512; tellurem VI, 560. — *premunt*

arote, amantes IV, 1075; ad terram VI, 53. — *premat* ut morsu III, 663. — *pressit* oculum IV, 449. — *pressimus* egre trabes II, 198. — *premere* omnia deorsum I, 363; manu spongiam IV, 621; aera V, 512. — *premitur* frigore VI, 846. — *premuntur* vi nubila VI, 518; vi nubes VI, 735. — *pressa* pondere nebulae VI, 105. — *pressa* ex alto feruntur IV, 864. — *pressa* humi vestigia II, 356. — *pressis* signis III, 4; aratris terram proscindere V, 210.

PRENDERE quæ possis IV, 1139.

PRESSARE: *pressantes* ora dentibus IV, 1105.

PRAETER: *pretera* cælo demissum VI, 445; *πρατέρως* Graii ab re nominarunt VI, 424.

PARTIUM quamque conciliabat V, 963. — *pretio* in, fuit V, 1272; in, quod fuit V, 1276.

PARRX: *prece* quæsit divum pacem V, 1228.

PRIMA (*primordia*): *primorum* natura II, 313. — *primis* e minutis facta IV, 187.

PRIMIGENUS: *primigenum* diem II, 1106.

PRIMITUS insinuantur IV, 1027; detulit ignem V, 1092.

PRIMO conciet VI, 827.

PRIMORDIUM: *primordia* ubi nulla forent I, 183; nequeunt cerni I, 269; partim sunt corpora I, 484; rerum quæ sunt I, 486, 828; immortalī corpore esse debent I, 546; solida sunt simplicitate I, 549, 610; II, 156; si mollia sint I, 571; commutari I, 593; rerum qui magis queunt dici I, 766; quod facere debent I, 789; II, 750; multarum rerum multa sunt I, 815; eadem contineantur I, 817, 908;

II, 1007; si sunt quæ, etc. I, 848; rerum pereunt I, 917; se ordine suo locarunt I, 1020; V, 420; per se moventur II, 132; persectari II, 165; rerum quæ sint II, 177; V, 196; motus principium faciunt II, 253; sint in motu II, 309; manu non sunt facta II, 379; singula possint permanere II, 396; multarum rerum communia II, 696; sine luce in lucem non existunt II, 796; odorem suum adhibere non debent II, 854; in quali ordine sint locata II, 883; per se moventur II, 132; qui poterunt dici II, 916; quæ sibi sint II, 979; intercursant III, 263; animai sentiscant III, 393; non possunt discurrere III, 567; ab sensiferis motibus longe errant III, 937; sunt infrasensus nostros IV, 110; quam sint subtilia IV, 119; vocum IV, 532; aures penetrant IV, 544; rerum consueverunt V, 188, 423; ignis in antiquas sedes redeunt VI, 872; ferri in vacuum cadunt VI, 1005. — *primordia* rerum I, 50, 211, 502, 713; mollia constituunt I, 754; oportet cæcam naturam adhibere I, 778; imbecilla nimis fingit I, 847; præter cæca I, 1103; rerum cessare II, 79; sua gravitate ferri II, 83; semper jactari II, 20; in hominum nares penetrare II, 414; viri humor linquit II, 475; figurarum ratione variare II, 878; infinita cluere II, 523; si finita constitues II, 561; infinita esse II, 568; terra potitur II, 653; tentari II, 967; aeris moveri III, 237; alternis variare III, 373; discessum dederunt IV, 45; multa parentes in corpore celant IV, 1216; vini calor solvens differt VI, 235.

PRIMOIS: *primoris* nasi acumen

VI, 1192. — *primoribus* ex elementis VI, 1108.

PRIMUM significant I, 12; oculos tollere est ausus I, 67; oriri possent I, 162; faciunt ignem se vertere I, 783, etc. — *prius* ne seconnectus serpat per membra I, 415; tempora velarint I, 929; IV, 5, etc.

PRIMUS Graius homo I, 68; Ennius I, 118; praelia init I, 639; qui potuisti III, 2; aer concernitur IV, 276; cum primis repertus V, 337; se sustulit V, 459; qui vestem gessit V, 1419. — *prima* fides I, 424; pars I, 605; sensiferos motus dedit III, 246; cietur III, 247; anima insinuetur III, 781, 784; quæ advenit III, 783; regula IV, 514; imago IV, 773; Chimæra, leo, V, 903; potestas V, 1047; caloris pars VI, 368. — *primum* initum I, 384; quemque locum I, 390. — *primam* fidem violare IV, 506. — *prima* fronte I, 878; IV, 69, 95, 205; acie II, 448; origine III, 332, 772; origine mundi V, 549. — *primo* frigore VI, 371; carmine VI, 938. — *primæ* Athenæ dididerunt VI, 1, 4. — *prima* virorum I, 86; corpora cuiusque ubi insunt I, 172; corpora sunt solida I, 511, 539; corpora ubi consistent II, 90; primordia rerum II, 1032; corpora III, 379; causarum exordia V, 676. — *primis* corporibus nulla reddita est quies II, 95. — *primas* figuras IV, 777. — *prima* corpora eadem usurpare I, 56; viæ perverse habent amplexi I, 1068; corpora II, 486, 590, 843, 1011; III, 439; vestigia III, 310; exordia animæ III, 381; ordia IV, 32; elementa IV, 942; vulnera IV, 1066; vocabula V, 1041. — *primis* sensibus IV, 481.

— *primis* figuris II, 685. — *primis* ex illis sunt omnia I, 56; iudiciis fallacibus IV, 521. — *in primis* VI, 1237. — *prior* caliginis aer IV, 340. — *prior* vita III, 948; imago IV, 774; res videtur IV, 803. — *priorem* sensum III, 769; victum V, 1104. — *priorem* partem III, 662; vitam V, 170. — *priore* ævo frangente I, 154. — *priora* scriptorum sæcla III, 629.

PRINCEPS invenit V, 9. — *princeps* patrio nomine donarat I, 95.

PRINCIPALIS : *principale* tempus cœli V, 247. — *principiali* sine levore II, 423.

PRINCIPIO I, 272, 504; II, 590, 1048; III, 426.

PRINCIPIUM rationis I, 150. — *principium* cedendi daret I, 340; æra constituere I, 708; rerum dicit *ἐκκρίσις* I, 834; quoddam motus faciunt II, 254; dat voluntas II, 262. — *principio* fundamenti carebit I, 574. — *principiorum* nexus inter se dissimiles I, 245; concilio constant I, 485; corporibus requies nulla est data I, 991; ad vires quæ corpora sunt proxima II, 134; clinamen II, 291; corpora in quo sunt motu II, 297; æquo certamine geritur bellum II, 574; ex uno genere II, 585; plurima genera esse II, 588; dissimili figura II, 671, 722; formamenta II, 818; posituræ dissolvuntur II, 947; ex illis corporibus primordia non sunt II, 969; motibus intercursant III, 262; ab asperitate fit asperitas vocis IV, 554; posituræ commutantur IV, 669; corporis atque animæ posituræ conturbantur IV, 944; vis quomodo est cognita V, 185. — *principium* sine conciliatu II, 937. — *principiis* rerum spatium lar-

giri I, 1046; plaga non foret creata II, 224; coloris II, 757; rerum tribuamus II, 789; nil opus esse colores II, 815; animalium si est sensus tribuendus II, 974; quot sunt nomina III, 319. — *principtions* sine exsistere I, 199; in rerum ruinas fecere I, 741; ab omnibus est error II, 131; a, ascendit motus II, 137; formas longe distare II, 443; levibus aspera esse mixta II, 472; ex albis II, 732; ordo mutatus II, 770; a, omnia sint sejuncta II, 861; ex insensilibus II, 867; implexis III, 332; minoribus factam III, 428; e corporeis constant IV, 536; majoribus IV, 701; ex omnigenis partes disponere V, 441.

PRIVARE : *privant* vermina eos vita V, 995. — *privandum* est corpora motu I, 382. — *privatur* lumine IV, 372. — *privata* sunt notis II, 841. — *privata* esse die natali III, 711. — *privatus* animai III, 408; doloribus III, 918. — *privata* omni dolore I, 60; II, 649; periculis I, 60; II, 649; cibo I, 1037; dominis natura II, 1091. — *privatum* lumine aera IV, 367. — *privati* parte virili VI, 1208. — *privata* maria motu I, 344; ævo futuro III, 485; fragore V, 318.

PRIVUS : *privis* apposita primordia III, 373. — *privos* in dies V, 732. — *privas* aures IV, 568; horas V, 275. — *priva* quæque vestigia III, 390; corpora III, 723.

PRIVATUS : *privatæ* Veneris conubia V, 1011.

Pro sua parte I, 807; V, 258. — *pro* ponderibus II, 321. — *pro* foribus III, 368. — *pro* visis IV, 467. — *pro* rerum majestate V, 2. — *pro* meritis V, 4. — *pro* tempore oculi V, 232. — *pro* facie et viribus

V, 1110, 1173. — *pro* re suum quisque consortem humabat VI, 1280. — *pro* quam (*particula comparativ*) II, 1137.

PROAVUS : *proavorum* figuras IV, 1215.

PROBARE : *probavi* id quod non esse II, 528. — *probavit* volvere VI, 33. — *probarit* differre IV, 477. — *probabo* posterius V, 156. — *probare* quod non esse docui II, 499; huic satis illud erit II, 934. — *probetur* res ipsa III, 47. — *probatum* est certa ratione II, 93. — *probari* vera ratione I, 514. — *probatas* ante res testor I, 858.

PROCEDERE : *procedit* suo ritu V, 921. — *procedimus* ictu II, 272. — *processit* animi vis I, 74; minutatim V, 1292. — *procedere* haud quidquam possent I, 339; quo poterunt I, 379; ex animi voluntate II, 270; invitos cogat II, 278; simulacra in numerum IV, 790; extra numerum V, 1400.

PROCELLA venti collecta VI, 124. — *procella* venti sonitus mittitur VI, 294. — *procellas* sævas tolerare III, 806. — *procellis* incertis turbare V, 505; gravidam tempestatem VI, 259.

PROCELLARE : *procellat* VI, 447.

PROCERUS : *procero* corpore III, 658. — *proceros* passus IV, 828.

PROCLIVIS : *proclive* in II, 455.

PROCLIVITER : *proclivius* exorerentur II, 792; decurrat III, 312.

PROCLIVUS impetus VI, 729.

PROCREARE : *procreat* natura II, 880; usum IV, 836; quod omnia ex se V, 320.

PROCRESCERE omnia e quatuor rebus I, 716; non poterit II, 547; res genitas posse II, 567; unde queat vis morbi VI, 665.

PROCUDERE : *procurdit* aera IV, 247, 281. — *procurdunt* ignes ignem II, 1115. — *procludere* propagando prolem V, 854. — *procludendo* duci V, 1264. — *procluditur* vivendo III, 1094.

PROCUZ dubio I, 812; II, 261; III, 638, etc.; a terris II, 1111; V, 492; est causa IV, 195; absit IV, 251, 256; magis remota IV, 254; cernimus IV, 354; cur visa sint IV, 502; videas VI, 168; conspicias VI, 706; est (*abest*) IV, 857; a nobis flectat V, 108; distent V, 123; nimis a vera ratione repulsum est V, 407; VI, 768; *abest* a cœlo V, 629; a patria qui adveniunt VI, 1103; *absiliebat* VI, 1216.

PROCULCARÈ secures V, 1234.

PROCUMBERE : *procumbit* ventus VI, 558. — *procubere* venti flamina flumen I, 292. — *procumbere* prostratum humi V, 1199.

PROCURRERE : *procurrat* ad oras I, 968.

PROCURSUS in proclive volubilis exstat II, 455.

PRODERE : *prodiderunt* patriam III, 86. — *proditur* sensus extra II, 933; conamen alarum VI, 836. — *prodita sunt* quæcumque esse III, 992. — *prodita* extra corpus anima III, 602; rerum summa VI, 606. — *prodita* iudiciis fallacibus IV, 520; in eandem partem imminet VI, 563.

PRODESSE : *prodesset* nil denserierignem I, 648. — *prodesse* non quibat I, 94; nil putandum est II, 39.

PRODUCERE : *producit* figuras IV, 1219. — *producere* propagando sæcla V, 848.

PROELIUM : *prælia* inuit I, 639; pugnasque edere II, 117; IV, 1006; obire IV, 968; reges miscent IV, 1010; quæ nobis sunt insinuan-

dum! V, 44; discordia miscens V, 443.

PROFARI : *profatur* Pythia I, 740; V, 113.

PROFACTO satis causa esset I, 242; Furie numquam esse possunt III, 1026, etc.

PROFERRE : *proferet* quos nova ætas III, 866. — *proferre* vocamen II, 657; proceros passus IV, 827. — *proferrier* in aeris auras I, 208.

PROFICERE : *proficiunt* nil gazæ II, 38.

PROFICISCI : *profectum* non est a fine I, 978. — *profecta* multa sunt a me VI, 81. — *profecta* unde vox pervenit IV, 555. — *profecta* a stirpe primordia IV, 1218.

PROFLUERE : *profluat* ardor V, 600.

PROFLUVIUM : *profluvium* acre sanguinis VI, 1204.

PROFUGERE : *profugit* si anima III, 717.

PROFUNDERE : *profundit* cur non sonitus? VI, 401. — *profundunt* nubila semina VI, 212. — *profundant* fluminis fluctus IV, 1032; nubila ignes VI, 210. — *profudit* membra IV, 759; in luminis oras V, 226; qui omnia ex ore VI, 6. — *profundam* ne ventis verba IV, 932. — *profusus* si est sermo IV, 541. — *profusa est* infula I, 89. — *profusa* per tumulos olearum plaga V, 1374. — *profusum* solis lumen V, 571, 776. — *profusæ* molli cervice aves VI, 745. — *profusa* periere III, 953.

PROFUNDUM : *profundi* spatium I, 1001; natura elucet II, 1051; habenas II, 1095; spatium III, 826; V, 371; summam VI, 485.

PROFUNDUS : *profundum* vaste an pateat omne I, 956. — *profundam* summam rerum esse VI, 950.

— *profundam* per inane abeant I, 1101; per inane reddita quies II, 95; per inane omnia caderent II, 222. — *profundo* Acheronte III, 991. — *profunda* summa II, 1054. — *profundus* sylvas V, 42. — *profunda* ponti fundarit V, 418.

PROGENIES : *progeniem* vivam edant II, 618.

PROGIGNERE rerum motus II, 80; sensum acerbum IV, 672. — *progigni* unde possit II, 546; res posse II, 567.

PROGREDI : *progredimur* II, 258. — *progredientis* pedetentim V, 534. — *progredientes* pedetentim V, 1452.

PROM ! II, 434, 1093.

PROHIBERE : *prohibet* pondus ne, etc. II, 288; mors illum esse III, 876; se concipere IV, 1265. — *prohibent* rerum colores II, 786. — *prohibeat* quominus I, 976. — *prohibere* per se transire I, 439; posse censere I, 972.

PROINDE IV, 650, 658, etc. — *proinde* quasi V, 728, etc.

PROJECTUS : *projectu* corporis immani exstet III, 1000.

PROJICERE : *projectit* se speculi imago IV, 280. — *projectus* ab undis V, 223. — *projecta* material copia II, 283. — *projecto* a corpore III, 895. — *projecta* cadavera VI, 1154.

PROLABI : *prolapsa* foras anima III, 590; pondere terra VI, 574. — *prolapsa* primordia VI, 1006.

PROLATARE : *prolatet* effugium I, 982.

PROLES nova lasciva I, 260; matrem cognoscere non posset II, 349; quamvis effera II, 605; duellica equorum II, 661. — *prolem* cognoscere II, 350; *propagant* II, 997; *geminam* sic esse

II, 1082; *propaganda* *procudere* V, 854; *ex se creatam* videre V, 1012.

PROLIXUS : *prolixo* ietu IV, 1241.

PROLUVIES : *proluvie* larga lavere V, 948; nigra alvi VI, 1199.

PROMERE : *prompta* in, aperta-que VI, 818; per loca populi VI, 1266.

PROMERERE : *promeritis* bene non capitur I, 62; II, 651.

PROMITTERE : *promittit* quod, non dat III, 889. — *promittere* de plano I, 412; hoc possis III, 378. — *promissis* in, ne te plura moremur V, 92; in, te non plura morabor VI, 245.

PROMTUS : *promptu* in, magis locata I, 878; in, manifestumque esse II, 148, 246; in, videtur II, 584; III, 186; in, quæ sunt cognita II, 867; in, sæpe corpus ægrum III, 107; in, locata IV, 95; in, nil esse VI, 942.

PRONUS : *prona* vis venti VI, 560. — *pronos* mittere VI, 794. — *prona* tecta fieri IV, 518.

PROPAGARE : *propagant* venti stragem I, 281; prolem II, 997. — *propagant* generatim I, 21; blanditum sæcla II, 173. — *propagare* genus possit I, 196. — *propagando* sæcla producere V, 848; prolem *procudere* V, 854.

PROPAGO Memmi I, 43; catulorum IV, 999; sæcla adhuc perducere non potuisset V, 1026.

PROPE : *propius* quanto labitur V, 709.

PROPELLERE : *propellit* anima corpus III, 161. — *propellat* simulacra IV, 195; aer a tergo VI, 1025; aer ferrum VI, 1027. — *propellere* membra III, 163. — *propellens* præ se aera IV, 287. — *propulsa* tellus V, 487.

PROPERANTER celeratur V, 301.
PROPERARE : *properant* suppedi-
 tare V, 298. — *properans* petit
 urbem III, 1080.

PROPERE demittit VI, 843.

PROPINQUARE : *propinquat* terris
 V, 629.

PROPINQUUS : *propinqua* morte
 languebat VI, 1217.

PROPIOR caliginis aer IV, 339.
 — *proxima* via V, 104. — *proxima*
 ad vires principiorum corpora II,
 134.

PROPONERE : *proponit* si mens
 fieri III, 184; quum sibi quisque
 III, 892. — *proponere* nobis non
 possumus III, 627; manibus tac-
 tum VI, 1164. — *propositum* bene
 si contuere VI, 654.

PROPRIO quæ sint sibi primor-
 dia II, 979; anima totius est animæ
 III, 276, 282; corpus anima ferit
 IV, 891; querere V, 313.

PROPRIE esse, quodcumque
 creatur I, 781; quisque percipit
 VI, 986.

PROPRITIM auctum est II, 975.

PROPRIUS : *proprium* quod non
 fuit III, 358. — *proprium* animi
 furorem III, 840. — *proprium*
 quiddam requirit II, 366; voca-
 men II, 657. — *proprio* in amore
 IV, 1137. — *proprio* corpore II,
 311, 846; III, 1004; V, 576; no-
 mine III, 135; lumine V, 714. —
propriis ponderibus II, 218; lumi-
 nibus V, 769.

PROPTER aras II, 353; fontem
 IV, 1021; lacum IV, 1023; terram
 V, 622; viam VI, 549, etc.

PROQUAM; vide in *Pro*.

PRORA : *proram* disiectare II,
 555.

PRORUERE mentis molem III,
 824.

PRORUMPERE : *prorumpit* nisi

ventus VI, 591. — *prorumpere*
 equorum vim II, 264. — *prorum-*
pitur venti vis VI, 436.

PROSCINDERE terram aratri V,
 210; solum terræ V, 1294.

PROSPECTUS : *prospectu* in magnis
 maris VI, 450.

PROSPICERE quo usque mens
 velit II, 1046; ut possimus IV,
 827.

PROSTARE : *prostantibus* angelis
 II, 428.

PROSTERNERE passim pecudes
 VI, 243. — *prostratus* jacuit VI,
 786. — *prostratum* humi procum-
 bere V, 1199. — *prostrati* in gra-
 mine II, 29; V, 1391. — *prostrata*
 siti corpora VI, 1263.

PROTELUM : *protelo* plagarum
 continuato II, 532; fulgure stimu-
 latur IV, 191.

PROTOLLERE fati fines V, 310.

PROTRAHERE : *protrahit* in me-
 dium V, 1387, 1453. — *protrahere*
 verum I, 410; in lucem IV, 1185;
 ad gestum pueros V, 1030. — *pro-*
traxe se multi ferantur V, 1158. —
protractæ trabes VI, 564.

PROTRUDERE tantum hoc oneris
 IV, 880. — *protruditur* paullatim
 tota moles IV, 892.

PROVEHERE : *provehat* a tergo
 IV, 195; a tergo aer VI, 1025. —
provenit in altum V, 1433.

PROVIDERE : *providet* id quod
 mens IV, 886. — *providit* mens
 quid velit IV, 885.

PROVOLARE : *provolat* ictu semen
 IV, 1241; ictu sonitus VI, 294.

PROVOLVERE : *provolvitur* gleba
 VI, 553. — *provolvi* ut possint II,
 470. — *provoluta* corpora VI,
 1263.

PROVOMERE : *provomit* turbinis
 vim VI, 447.

PRUDENS puer III, 762.

PRUINA : *pruinam* sensus compungere II, 431. — *pruina* acri concreta nix III, 20. — *pruinæ* perimunt V, 217; con crescent VI, 529. — *pruinæ* ad gelidas hiemis finitum est II, 555. — *pruinis* rigidis in sessa II, 521.

PUBESCERE impubem V, 672.

PUDENS muta est IV, 1160.

PUDOR obire coge bat VI, 1243. — *pudorem* vexare III, 83.

PUELLA : *puellas ævo* florentes III, 1021.

PUELLUS : *puellos* suscipere IV, 1248.

PUEA nullus sit prudens III, 762; membris muliebribus jaculatur IV, 1049; nudus jacet humi V, 223; haud ita V, 882. — *puerum* circum, pueri pulsarent II, 636. — *pueri* trepidant II, 54; III, 87; VI, 35; quæ pavitant in tenebris II, 57; III, 97; VI, 38; visentes luminis oras II, 578; armati II, 636; infirmo corpore vagantur III, 448; blanditiis parentum ingenium fre gere V, 1016. — *puerorum* ætas ludificetur I, 938; IV, 14. — *puerum* florere (v. l.) I, 256. — *pueris* absinthia dare I, 935; IV, 11; atria versari videantur IV, 402; cibum præbebat V, 814. — *pueros* commendarunt V, 1020; ad gestum protrahere V, 1030. — *pueris* super exanimis IV, 1255.

PUEBILIS : *puerili ævo* V, 886.

PUGNA : *pugnæ* certamina IV, 844. — *pugnam* petessit III, 648. — *pugnas* edere II, 117; IV, 1006; sub verbone natura parat? IV, 786.

PUGNARE : *pugnat* quod uterque V, 728. — *pugnant* dissimili figura II, 409; non contra II, 868. — *pugnet* quod contra I, 780; qui contra II, 794. — *pugnent* deducere II, 205; inter se mundi mem-

bra V, 382. — *pugnare* quod contra possit II, 280; in somnis videntur IV, 968; dissimiles partes VI, 369. — *pugnantibus* contra ventis VI, 98.

PUGNUS : *pugno* tradatur VI, 434.

PULCHER : *pulchri* coloris nuntia IV, 1030. — *pulchro* colore IV, 1090. — *pulchro* corpore V, 1115. — *pulchra* in pedibus Sicyonia IV, 1121. — *pulchris* demisit honorem V, 1113. — *pulchros* fasces V, 1233.

PULCHRE degeret ævum V, 173.

PULLUS equæ doctus III, 763. — *pullorum* examina baccæ dabant V, 1363. — *pullos* in animales vertier II, 927.

PULSARE : *pulsarent* æra II, 637. — *pulsare* simulacra animum IV, 883; æstus fluctu ferrea texta VI, 1052. — *pulsarier* aeris ictu IV, 935. — *pulsata* digitis canentum tibia IV, 587; V, 1384; pedum vi pars terræ V, 253.

PULVERULENTUS : *pulverulenta* Ceres V, 741.

PULVIS : *pulveris* adhæsum III, 382; nebulam V, 254.

PUMILIO, parvula IV, 1158.

PUNCTUM : *puncto* temporis nil exstet I, 1102; temporis serantur IV, 165; in, temporis transcurrere IV, 194; diei sese diffundere IV, 201.

PUNCTUS : *puncto* tempore carceribus patefactis II, 263; tempore diffugere II, 456; tempore reddant II, 1006; tempore accidat IV, 215; in tempore fulmen liquidum facit æs VI, 230.

PUNGERE : *pungunt* sensum IV, 627. — *pungere* corpus II, 460.

PUNICEUS color II, 830. — *puniceo* colore V, 939.

PUPILLA : *pupillas* perterget IV, 250; interfodiunt IV, 718.

PUPPIS : *puppim* ad, fugere IV, 390.

PUPULA in se excipit II, 809; si mansit incolumis III, 409.

PURGARE : *purgat* aer quasi oculos IV, 342. — *purgavit* pectora dictis VI, 24. — *purgatum est* nisi pectus V, 44.

PURPURA Meliboea II, 501; dispertitur II, 830; et aurum exercent V, 1422.

PURPUREUS colos VI, 1073. — *purpureai* vestis splendorem II, 51. — *purpurea* veste carere V, 1427.

PURUS : *puri* (*pueri*) se vestes extollere credunt IV, 1023.

PURUS : *pura* voluptas IV, 1071, 1077. — *purum* maris nitorem II, 777; cœli colorem II, 1030; per aera IV, 328. — *puram* naturam I, 507; voluptatem III, 40. — *purum* inane I, 659. — *puro* ex igni I, 647; in nitore II, 782. — *puro* sine pectore V, 18; cœlo VI, 400. — *puri* ætheris ignes V, 449. — *pura* corpora V, 500.

PUTARE : *putas* sin forte, corpus coire I, 770; si, fieri non posse I, 915; si posse cessare II, 79; si forte, animam trahere III, 532; si forte, animam permanare III, 698. — *putat* si quis, id fieri I, 393; ex auri micis aurum consistere I, 839; cetera consimili ratione I, 842; si quis, nil sciri IV, 470; quod IV, 1136. — *putamus* differre VI, 1105. — *putant* quod plerumque IV, 1232; fervere VI, 852. — *putes* corpora multa esse communia I, 198; ne tu forte constare II, 410; ne primordia penetrare II, 414; aspera mixta esse II, 471; ne forte teneri II,

718; ne forte manere II, 842; ne, æterna residere II, 1010; ne forte, vagari IV, 130; ritu Gigantum par esse V, 118. — *putet* latitare I, 876. — *putemus* ne, volvi V, 82; putabant non temere convinci posse V, 1177; longe præstare V, 1178; satis esse domitos V, 1333. — *putarunt* rerum esse materiem I, 636, 706; humorem res fingere I, 709; multa sapientum turba III, 98. — *putabis* si antistare V, 22. — *putare* mortalem animam æterno consentire III, 802; æternum opus futurum V, 160; nomina distribuisse V, 1040; dis indigna VI, 69. — *putandum est* animo nil prodesse II, 39; id facere II, 193; omnia connecti II, 700; fieri non posse II, 809; verisimile esse II, 1052; evelli mala posse III, 311; mortale utrumque III, 668; originis animas esse expertes III, 686; annecti non potuisse III, 688; quid diversius esse? III, 803; mortem minus ad nos esse III, 939; quale quodvis esse intestinum IV, 117; spargi IV, 678; id celeri fieri ratione IV, 775; animam esse perturbatam IV, 923; solem lucem jactare V, 303; stellas ire V, 642; e pluribus causis fieri posse V, 751; fulmina gignier VI, 246; supera caput nostrum tempestatem esse VI, 262; submersa saxa esse VI, 541; suppeditare VI, 666; hoc fieri VI, 906. — *putantur* levia esse II, 426; concipere IV, 1261; naribus ducere VI, 766. — *putetur* esse posse V, 128; corpus aliud id facere non posse V, 755. — *putentur* solidæ res esse I, 347; alienis ex rebus constare I, 866; loca sola tenere IV, 593; notitiam præbere V, 125; alii id facere non quisque V, 1044. — *putari* retro I,

767; animalibus similes esse II, 909; natura mundi eadem debet V, 240. — *putanda non est simplex* III, 232. — *putandos esse indignos* II, 617.

PUTEALIS : *putealibus* lymphis inciderunt VI, 1173.

PUTESCERE : *putescat* III, 884.

PUTEUS : *puteos* in, exprimat VI, 848. — *puteis* in, humor fit frigidior VI, 841.

PUTOR terram cepit II, 929. — *putorem* naeta est II, 872; VI, 1100.

PUTREFIERI : *putrefacta sunt* ligna II, 898.

PUTRESCERE : *putrescit aliud* V, 830. — *putrescere saxa* V, 308.

PUTRIS : *putre corpus* III, 583. — *putri* in corpore II, 860; III, 474. — *putres ruinas* II, 1146. — *putribus* in glebis terrarum V, 143.

PYRROPUS : *pyropo* claro II, 802.

PYTHIA profatur I, 740; V, 113.

Q.

QUADRARE : *quadratum* quo minus sit omne II, 785. — *quadrata* quæ juxtim fuerint IV, 502. — *quadrata* quædam esse IV, 655. — *quadrata* imago IV, 237. — *quadratum* quiddam efficitur II, 779. — *quadratum* si tentamus IV, 235. — *quadrato* in, dissimiles esse formas II, 780. — *quadratas* turres urbis IV, 354.

QUADRUPES : *quadrupedes* quo vestigia intulerint VI, 757. — *quadrupedum* in genere II, 537; ritu concipere IV, 1261; membriscrantur pili V, 787; sanguine aras spargere V, 1201.

QUÆ (pro qua, aliqua) V, 1208.

QUÆRERE : *queris* cur amplius addere mali III, 954. — *querit* ratione animus II, 1044; qui naturam flectere III, 515; oblivia III, 1079; natura cibum IV, 860; bibere IV, 1093. — *querimus* quod ratione sagaci I, 370; quum comites IV, 578. — *querunt* quæ sint sibi primordia II, 979; violare fidem IV, 464; canes vestigia IV, 709; quum sibi contingere IV, 1114; vestes V, 232. — *querat* abeundi causas IV, 1177. — *querant* pavidi solem V, 972. — *queram*, quid denique fiat I, 980; cur fieri queat III, 761; id ipsum, unde sciat IV, 476. — *quæres* a nobis desciscere I, 104. — *queret* ubera mammarum V, 883. — *querere* de summa rerum I, 333; palantes viam vitæ II, 10; olivi naturam II, 849; naturam rerum IV, 970; credas sibi cumque senescere IV, 313. — *querendum* illud ab hoc est III, 922. — *querens* communia gaudia IV, 1191. — *querentem* tua me virtus inducit I, 144. — *querentes* viam ætheris æstus V, 521; viam venti VI, 200. — *queritur* in primis IV, 781. — *queruntur* multa in his rebus IV, 770. — *quæsita* dulci labore dicta II, 730; præmia V, 5; magno labore V, 214. — *querendum* videatur III, 726.

QUÆRERE : *quæsit* prece ventorum paces V, 1228.

QUALIS color II, 798; materialis congressus II, 1066. — *qualis* vita VI, 79. — *quale* sit II, 121; IV, 256. — *quale* esse IV, 117. — *quali* ordine II, 884, 1014. — *quali* positura I, 818, 908; II, 761, 1008; figura II, 814; natura VI, 219, 740. — *quali* corpore II, 378. — *quales* guttæ lanigeræ sunt ubere

lactis I, 886. — *qualia* sunt exordia II, 334; III, 32; IV, 27; sunt vitri foramina IV, 604. — *quales* odores VI, 811; colores VI, 813. — *qualibus* meatibus V, 195. — *qualibus* rebus summa consistit I, 1027; in tenebris vitæ II, 15.

QUAM magis, tanto magis VI, 460, etc. — *quam* ante (*antequam*) III, 986.

QUAMDE I, 641; III, 794; V, 138.

QUANDO omnia paulatim crescunt I, 189; alid ex alio reficit I, 264; omnia genus conservare posse videmus II, 707.

QUANDOQUIDEM sancitum exstat I, 588; non sunt ex illis corporibus II, 969; vitæ terminus manet II, 1087, etc.

QUANTO hoc magis II, 826; magis, tam magis IV, 79; plus, tam magis IV, 252; magis, tam magis V, 453, 488; magis, tanto minus V, 622; demissior lunæ cursus, tanto minus V, 628; flaccidiore turbine, tanto magis V, 631.

QUANTULUS: *quantula* pars sit IV, 128, 175. — *quantula* omnia constant II, 894; corpora prima III, 379; sunt membra IV, 119.

QUANTUM cuique datum est II, 302; res quæque absit IV, 245; hiatus patet IV, 418; natura valere possit V, 562; secedit V, 705.

QUANTUS: *quanta* *quanta* est luna V, 584. — *quantum* corporis in plumbo est I, 361; in se est II, 190, 201, 205, 247; opus est II, 1139, 1150; cæli impetus tegit V, 200. — *quantam* copiam II, 1070. — *quanta* vi II, 196; mobilitate VI, 486. — *quanti* timores V, 47. — *quantæ* cupedinis curæ V, 46. — *quantos* gemitus V, 1195. — *quantas*

clades V, 48. — *quanta* vulnera V, 1195. — *quantis* periculis II, 10.

QUANTUS: *quarta* quædam natura III, 243.

QUASI vero VI, 972. — *quasi* ai IV, 1011.

QUASSARE: *quassans* caput II, 1165; capitis vallamina IV, 589. — *quassatum* est corpus III, 452. — *quassatis* vasis III, 435.

QUATERN: *quatiunt* sonitu cælestia templa VI, 388. — *quatiens* valido impete II, 430; capitum numine cristas II, 633; capitum cristas V, 1314. — *quatiuntur* tonitru VI, 96.

QUATUOR ex rebus omnia procreare I, 715; ex rebus cuncta creantur I, 764; a ventis esse VI, 1110, 1111.

QUE (post alteram sententiæ vocem positum) IV, 618, 825.

QUERCUS: *quercus* inter glandiferas V, 937.

QUERELA alte sumta IV, 1178; gemitu commixta VI, 1158. — *querelæ* voce mixta vox VI, 1244. — *querelam* liquidam tollunt IV, 548, — *querelas* compesce III, 967; dulces fieri IV, 586; dulces didicere V, 1383. — *querelis* complet nemo II, 358; ingratis vexare VI, 15; infestis sævire VI, 16.

QUERI: *queruntur* se volvi III, 77. — *queratur* si senior III, 968.

QUI: *quod* contra I, 83. — *quod* nunc I, 222; *quod* superest I, 45, etc. — *quod* genus II, 194; III, 222, 277, 432; IV, 272; V, 479; VI, 891. — *quid* nostri post mortem relinqui IV, 43. — *queis* V, 852. — *quas* ob res I, 156.

Qui (*quomodo*) III, 738; V, 852, etc. — *quid* (pro quo) sentimus IV, 617.

QUICUMQUE animum commutare adoritur III, 514. — *quodcumque* mutatum suis finibus exit I, 671, 792; II, 753; III, 518. — *cujuscumque* de corpore fusa imago IV, 50. — *quocumque* modo II, 774, etc.

QUIDAM locus II, 331. — *quidam* immutabile I, 790, etc.

QUIDEM : *quidem* vero V, 899.

QUIES nulla est reddita II, 94; secura leti III, 212. — *quieti* corpus mandare IV, 849. — *quietem* ad, si res redit III, 923; securam capis III, 952; irriget per membra IV, 908; infestam faciebant V, 981. — *quiete* placida semotum I, 464; summā summa stare videatur II, 310; eadem aliis est sopitus III, 1051; in summa corpus jacet IV, 455; carceribus patefactis IV, 991; in molli IV, 992. — *quietes* ferai, fronde intactas I, 406.

QUIESCERE : *quiescunt* pariter III, 933; corporis sensus IV, 765. — *quiescat* terra V, 535. — *quiescant* militiæ munera I, 31. — *quiescet* materies I, 346. — *quietus* tu tibi constitues VI, 73. — *quietum* per inane ferri II, 238; parere sit satius V, 1126. — *quietæ* divūm sedes III, 18. — *quietos* quid novi potuit illicere V, 169.

QUINGENTI : *quingentos* cursus vix absunt IV, 410.

QUINQUE sensibus auctam III, 626; simulacra fieri suerint IV, 304; annellos ex se pendentes videre VI, 913.

QUIPPENIM I, 105; II, 548; VI, 1234; ita I, 152; ubi I, 168; III, 431; IV, 435, 666; V, 1157; enim VI, 618, etc.

QUIS pro *quæ* V, 561.

QUISNAM : *quidnam* facere possunt hædi? III, 7.

QUISQUAM : *quidquam* procedere res non possent I, 339; non commutatur I, 589; sui super esse facit III, 891.

QUISQUE quem locum possedit I, 965. — *quidque* suam naturam ostendit I, 775; qua ratione geratur II, 166.

QUISQUIS : *quidquid* (*quidque*) revocare II, 957; aquai tollitur V, 265; fulgoris disperit V, 285; flammæ perdere V, 305; id est V, 577, etc.

QUIVIS : *quidvis* citius dissolvit posse I, 557; aliud fingere III, 555.

QUIRE : *quis* quod non cernere I, 752. — *quit* animus per se non esse III, 553; non loqui IV, 1160; non vivere IV, 1162. — *quimus* usurpare I, 301; non cernere II, 139. — *queunt* qui illa dici? I, 766; tantum elementa I, 827. — *queam* quæ memorare VI, 1066. — *queas* despicere II, 9. — *queat* unde res quæque creari I, 158; intactile prohibere I, 439. — *queatur* summa suppleri I, 1044. — *queamus* ratione confirmare I, 425; sentire III, 834; IV, 283. — *queant* unde silices creari I, 572; quid quæque V, 587. — *quierit* calidum non reddere VI, 856. — *quierint* animo ante non præsentire V, 1341. — *quisse* alii id non facere putentur V, 1044; in fructum convertere V, 1421.

QUOD V, 1212, 1432.

QUO MAGIS, cui respondet *tam magis* I, 537; II, 197; IV, 1002. **QUOT** sunt principiis nomina III, 318.

QUOTUS : *quota* totius terræ pars VI, 653.

QUUR (pro *cur*) I, 175.

R.

RABIDUS : *rabidis* canibus V, 890.
RABIES eadem redit IV, 1113;
 districta minatur V, 1064. — *rabies*
 illæ (*rabiet illius*) germina IV,
 1079.

RADERE : *radit* vox fauces IV,
 529. — *radere* tigna V, 1266. —
radentes corpora VI, 118. — *ra-*
dentia flumina ripas rodunt V,
 257. — *raditur* oris janua IV,
 533.

RADIARE : *radiantia* in aqua IV,
 214. — *radiatum* insigne V, 699.
 — *radiati* solis lumina V, 463.

RADICITUS mala evelli III, 311;
 e vita se tollit III, 890.

ῥαδιῶς : *ῥαδιῶν* est IV, 1163.

RADIUS : *radii* solis discutiant I,
 148; II, 59; III, 92; VI, 40;
 solis cohebant V, 485; gigni ne-
 queunt V, 1352. — *radiorum* in lumi-
 ne II, 116; lumina se fundunt IV,
 376; ictum V, 612; verberibus V,
 1103. — *radios* fundunt II, 114;
 lucis interrumpere V, 288; quod
 interrumpat V, 766. — *radiis* in
 solis turbare videntur II, 125;
 æquora retexens sol V, 268, 390;
 cælum accendere V, 658; percussa
 V, 703; ardentibus V, 754; ex so-
 lis concipere VI, 273; sol fulsit
 VI, 524; ardentibus exsiccare VI,
 919; tabificis subigit VI, 738;
 ardentibus æstum insinuare VI,
 861; obortis VI, 870; solis jacta-
 tur VI, 875; tabescere cogit VI,
 965.

RADIX : *radicibus* apti uteri V,
 806. — *radices* validas II, 102; ad
 montis frangit VI, 696. — *radici-*
bus ab imis diffunditur I, 353;
 communibus hærent III, 326; V,

555; avulsus oculus III, 562; ab
 altis exederat V, 1253; ab imis
 evolvens VI, 141.

RAMENTUM : *ramenta* ferri IV,
 1044.

RAMOSUS : *ramosa* arbor V, 1095.
 — *ramosa* nubila VI, 133. — *ra-*
mosis principiis II, 446.

RAMUS : *rami* virescunt I, 253;
 teruntur V, 1099; antiqua arma
 fuere V, 1283; dant fragorem VI,
 136. — *ramis* stirpes committere V,
 1364. — *ramos* per omnes I, 354;
 summos frondescere I, 1092; al-
 tos gigni II, 703; veteres decidere
 V, 934; in arboris incumbens ar-
 bor V, 1096. — *ramis* sub arboris
 prostrati II, 30; V, 1392.

RANCERE : *rancenti* viscere III,
 719.

RANCIDUS : *rancida* cadavera VI,
 1154.

RAPAX vis solis equorum V, 398.
 — *rapaces* fluvios I, 18; amnes
 V, 342. — *rapaces* falces III,
 650.

RAPERE : *rapta* est spes vento IV,
 1092. — *rap*i corporis materiem
 II, 275; præcipites multos II, 279;
 funera certabant VI, 1224. — *ra-*
ptam Tyndaridem I, 465.

RAPIDUS turbo VI, 669 — *rap-*
dum æquor I, 721. — *rapido* tur-
 bine I, 274. — *rapidi* venti I, 295;
 leones IV, 714; ætheris æstus V,
 520; fremitus V, 1192. — *rapidos*
 amnes I, 15. — *rapidus* amnis un-
 das IV, 423; vires V, 624.

RAPTARE : *raptant* turbine I,
 280. — *raptavit* vis solis equorum
 V, 399.

RAPTUM mittere I, 663; se sub-
 ducat I, 1099; æquora petit III,
 1015; contrudere IV, 424; pedi-
 bus subtracta VI, 605.

RAREFACTERE : *rarefacit* latera-

mina VI, 233; terram VI, 871.

RAREFIERI : *rarefacta sunt* fluendo II, 1140. — *rarefieri* ignem I, 649. — *rarefactum* corpus III, 443.

RARESCERE : *rarescit* corpus IV, 866, 893; terra calore VI, 842; ab æstu VI, 876. — *rarscunt* nubila cœli VI, 214; nubila ventis VI, 513.

RARO fit VI, 448; coortus spiritus VI, 1185, etc.

RARUS aer III, 445. — *rara* caloris natura III, 236; terra VI, 836. — *raro* corpore I, 348; VI, 632, 937, 959, 1034, 1058. — *rare* linguæ foramina IV, 623. — *rarum* aera II, 106. — *rara* textura prædita IV, 196. — *raro* corpore II, 860. — *rari* ignes I, 657. — *rara* animai elementa III, 377. — *raras* res I, 744. — *rara* animalia II, 533; nubila IV, 444; corporis IV, 732; foramina terræ V, 458; viarum VI, 332. — *raris* ex ignibus esse I, 655. — *rarior* aer VI, 1022.

RATIO nulla est restandi I, 111; nobis est habenda I, 128; discutiat animi terrorem I, 149; II, 60; III, 93; VI, 41; vera cogit I, 499; reddi non poterit I, 573; vera reclamatur I, 624; tristior esse videtur I, 942; IV, 18; est secernendi II, 473; tanta est II, 667; quædam terminat II, 719; tua vociferari cœpit III, 14; eadem docet III, 162; dispellere nequeat III, 322; animi IV, 385; ab sensu falso orta IV, 484; omnis fit falsa IV, 486; dissolvere non poterit IV, 501; omnis ruat IV, 508; prava IV, 521; scruposa relictæ est IV, 524; figurarum ut reposcit IV, 657; quæ esse comperit IV, 798; sit reddenda V, 67; per-

suadeat V, 109; hæc rerum reperta est V, 336; solis non simplex V, 613; eorum declarat V, 693; cæca jacebat V, 1004; unumquidquid pruit V, 1388; nisi vestigia monstrat V, 1446; unumquidquid erigit V, 1454; verissima rejiciat VI, 80; superum tenenda VI, 83; etiam est VI, 132; consanguinea VI, 475; quæ terrai motibus exstet VI, 535; nunc reddenda VI, 608; quæ sit VI, 640; quæ est VI, 862; facile reddetur VI, 999; quæ sit morbis VI, 1089; hæc morborum VI, 1137; remedii certa VI, 1224. — *rationis* impia elementa I, 82; omnis potestas II, 52; egere III, 45; falsæ vera res III, 522; egentem IV, 503; plusculum in se habent IV, 618; ordo huc detulit V, 65; egestas tentat V, 1210. — *rationem* ad veram te adhibe I, 46; carmine exponere I, 945; IV, 21; conciliandi II, 552; reddere II, 763; III, 260; IV, 574; dictis reddere II, 987; III, 179; IV, 139, 176; ad veram animam adhibe II, 1023; expuere II, 1041; vitæ invenit V, 9; verbis reddere V, 1167; ad vitæ aptas VI, 575; ipsius rei reddere VI, 919. — *ratione* de summa cœli disserere I, 49; in reddenda I, 52; quam I, 78, 597; V, 92; VI, 66, etc.; qua I, 130, etc.; sagaci videndum I, 131; nulla I, 154; VI, 56, 90, etc. — *rationibus* humanis admoderate reddi II, 169. — *rationes* vitæ vertere I, 106; dum persequor V, 56; cœli verti V, 1182. — *rationibus* ex ipsis cœli confirmare II, 178; V, 197.

RAUCISONUS : *raucisono* cantu II, 620. — *raucisonos* cantus V, 1083.

RAUCUS : *rauca* oris janua IV, 533. — *raucum* bombam IV, 546. — *raucae* cornices VI, 752. — *raucas* fauces VI, 1188.

REBOARE : *reboant* citharæ templa II, 28.

RECEDERE : *recedis* conviva III, 951. — *recedit* avius II, 229; quod II, 1119; victus tristisque III, 1010. — *recedunt* ad sua sæcla II, 1113; aliqua ratione pulsa III, 833; ab rebus IV, 131, 739. — *recedas* de qua speculi parte IV, 321. — *recedat* a lapide VI, 1041. — *recedant* ab rebus membranæ IV, 63; ab rebus corpora IV, 100. — *recessit* animi natura III, 213; anima III, 440, 716; vis animai IV, 918; vis V, 414. — *recesseris* si paullum abs re I, 411. — *recesserit* unde una anima III, 725. — *recedere* rebus odores IV, 697; corpora rebus IV, 861. — *recedens* in deserta II, 1102.

RECELLERE : *recellit* retro terra VI, 573.

RECELS : *recens* scena II, 416. — *recens* extinctum lumen VI, 792. — *recenti* candore V, 283; adventu VI, 1136. — *recenti* cœlo V, 905. — *recentia* vulnera IV, 1067.

RECEPTARE : *receptat* animam III, 504. — *receptant* cœli templa II, 1001.

RECIDERE ad nihilum I, 857; animalia e terris I, 1062; aera in res V, 281.

RECIPERE : *recipit* mens III, 240; quod omnia peremta V, 321; res recreari V, 324; terra sedes VI, 574. — *recepit* humoris guttas II, 993; ignem VI, 146. — *recepit* quæcumque intus VI, 23. — *receptum est* id falsa ratione I, 378. — *recepta* multa consociare

motus non potuere II, 100.

RECLAMARE : *reclamat* quod ratio vera I, 624.

RECLUDERE : *reclusa* ostia III, 367. — *reclusis* foribus III, 261.

RECONFLARI sensus possit IV, 928.

RECREARE : *recreat* vires IV, 869; res fluentes V, 278. — *recreavit* sol cuncta V, 405. — *recreaverunt* Athenæ vitam VI, 3. — *recreare* lumen nequeat V, 758; interdum videtur VI, 976. — *recreari* res recipit V, 325. — *recreata* puerorum ætas I, 941; IV, 17.

RECRESCEERE : *recrescit* terra V, 261.

RECTUS : *vid.* **REGERE**.

RECUBARE : *recubantem* corpore sancto I, 39.

RECUMBERE : *recumbit* mulier VI, 795.

RECURSARE : *recursant* corpora longe II, 105.

REDDERE : *reddit* sonorem IV, 573; bruma rigorem V, 746; catenam ex annellis VI, 912. — *reddunt* effigies visum IV, 106, 291; quas hominum facies VI, 813. — *reddat* omnia infinita I, 1010; sui simile VI, 1123. — *reddant* res sensus II, 1005; saxa voces IV, 576; uxores semine gravidas IV, 1234. — *reddebant* vitam VI, 1197. — *reddidit* reliquias animai III, 656; funestos agros VI, 1138. — *redde* harmoniai nomen III, 132. — *reddere* meliores fetus I, 210; ex multis aliis rebus II, 179; V, 198; genitales motus II, 228; rationem II, 763; III, 260; IV, 574; vitalem sensum II, 890; dictis rationem II, 987; III, 179; IV, 129, 176; ut nullum simulacrum possit IV, 150; tacentes dicta IV, 462; meandose causas figuræ IV,

504; voces IV, 579; varias splendoris formas V, 715; rationem verbis V, 1167; pascua rura V, 1247; mare non majus VI, 609; calidum non quierit VI, 856; ipsius rei rationem VI, 919. — *redditur* V, 259. — *reddantur* similes cuique figuræ IV, 108. — *reddita est* rebus certa materies I, 204; frangendis corporibus nulla finis I, 578; corporibus quies II, 95; coloris principii natura II, 758; his rebus simplex causa V, 619. — *reddita sunt* color et sapor II, 680; certa loca III, 618. — *reddita sit* quæ mobilitas II, 64, 141; IV, 179. — *reddita sint* quæ elementis VI, 534; variis rebus foramina VI, 932. — *reddetur* facile ratio VI, 999. — *reddi* mollia possint I, 567; ratio non poterit I, 573; humanis rationibus admoderate II, 168. — *redditus* elementis exitus VI, 494. — *reddita* frangendi finis I, 562; crescendi rebus finis I, 585; rebus certa finis II, 512. — *reddita* ad æquos flexus simulacra IV, 324. — *reddenda sit* ratio V, 67. — *reddenda* in ratione vocare I, 54.

REDDIRE : *reddita* vita IV, 763.

REDHALARE : *redhalat* terra humorem VI, 523.

REDIGERE : *redegit* sol disiectos equos V, 404; ad interitum V, 875. — *redegerit* si materiam nostram III, 860. — *redigantur* ad nihilum I, 791; II, 752. — *redacta* usque adeo *forent* I, 554.

REDIMIRE caput coronis V, 1398.

REDIRE : *redeo* ad novitatem mundi V, 778. — *redit* ad nihilum I, 249; in latebras corporis III, 501; in sensus corpus III, 504; ad somnum III, 923; retro imago

IV, 311; rabies eadem IV, 1113; humoris materies VI, 638. — *redeunt* res in corpore materiali I, 250; annorum tempora III, 1019; ex somno vix ad se IV, 1020; venti VI, 571; in antiquas sedes VI, 872. — *redeant* ad nilum res funditus I, 674, 797; II, 756, 864; ad se canes IV, 998. — *redibat* res ad turhas V, 1140. — *redibant* lacrymis lassi VI, 1247. — *rediret* in ordia prima IV, 32. — *redissent* ad nihilum res quæque I, 542. — *redeuntibus* multis solis annis I, 312.

REDOLERE magis videntur IV, 698.

REDUCERE : *reducit* in lumina vitæ I, 229. — *reducunt* capes naribus auras IV, 994. — *reducere* nullam partem V, 1336. — *reductum* unde tellus alit I, 229.

REDUNDARE : *redundat* Nilus campis VI, 713. — *redundet* fons campis V, 602. — *redundent* nobis simulacra IV, 155.

REFELLERE : *refelli* sensus non posse IV, 480.

REFERRE : *refert* nobis victor I, 76; Venus vultus majorum IV, 1220. — *referunt* Dictæos Curetas II, 634. — *referant* proavorum figuras IV, 1215. — *referemus* quo? I, 700. — *referre* naturam parentum non possent I, 599. — *referentes* quo, animos confirmare queamus I, 425. — *referuntur* in antiquas religiones V, 87; VI, 62. — *referri* ab rebus simulacra IV, 323; dicta IV, 581. — *relatus* sol V, 685. — *relatum* cœli templa receptant II, 1001.

REFERT magni I, 817; II, 760; IV, 985, 1253; V, 546; non I, 964; II, 813; III, 543; VI, 1132; in nostris versibus II, 1013; non quid-

quam IV, 632; in eo IV, 1256; permagni IV, 1260. — *referret* nil I, 681; permagni I, 907; magni II, 884, 894; ut noscas II, 1007.

REFICERE : *reficit* natura alid ex alio I, 264. — *refici* rursus quidquid I, 558; rem quamque I, 563. — *refecta* rerum summa I, 236.

REFLARE : *reflatur* aer IV, 939.

REFLECTERE : *reflexit* morbi causa III, 501. — *reflexa* omnia fluitare IV, 412.

REFRENARE : *refrenat* ab exitio I, 850; natura viribus auctum II, 1121; voluptas morsus IV, 1081; mora fluvios IV, 531. — *refrenet* res nulla vis VI, 568. — *refrenavit* materiem II, 276. — *refrenatur* copia materiali II, 283. — *refrenatus* religione ne rearis V, 115.

REFRIGESCERE : *refrigescit* plaga cunctando IV, 705.

REFRINGERE : *refracta* omnia converti videntur IV, 441.

REFULGERE : *refulget* color II, 800.

REFUTARE : *refutat* si quis, corpus sentire III, 35. — *refutant* id manifesta II, 867. — *refutet* id res vera II, 245. — *refutans* astrologorum artem V, 726.

REFUTATUS : *refutatu* ancipiti III, 524.

REGERE : *regit* munera belli I, 34; navem euntem IV, 904. — *regere* summam immensi II, 1094; hominem totum videtur III, 165; imperio res velle V, 1127. — *recta est* pars remorum IV, 440. — *recta* imago eliditur IV, 296; solis ratio V, 613. — *rectam* figuram IV, 299. — *rectum* per inane II, 217, 226; recto cursu VI, 28; impete VI, 138. — *recta* regione viai II, 249;

luce II, 800; regione IV, 1268. — *recto* ore IV, 550. — *recta* viarum ostia IV, 91; superne gubernata IV, 440. — *recta* foramina IV, 601. — *rectis* regionibus IV, 515; viis IV, 611; faucibus VI, 690.

REGIGNI mundi membra V, 245.

REGIMEN vitæ in animo est locatum III, 95.

REGIO miranda videtur I, 728; loci opportuna dabatur V, 805. — *regionem* ad mediam diei VI, 733. — *regione* nulla viarum I, 957; aliqua viai I, 1040; longe alia manere I, 1072; recta viai nihil declinare II, 249; non certa loci II, 260, 293; numerum repleri II, 534; in media pectoris III, 141; in certa locatam III, 609; ex eadem nos sequuta IV, 375; in qua sit locatum IV, 704; in eadem res cogitet dissimiles IV, 788; recta sulcum eicit IV, 1268; in media mundi quiescat V, 535; e, in unum locum ferantur VI, 344; a media diei exoriens VI, 724; ea quum aves venere VI, 743; e loci cadat VI, 824; e cuius loci venere VI, 834. — *regionibus* a cæli ostendebat I, 65; quibus assistas I, 964; certis hæret III, 617; rectis exit IV, 515; exierit sonus VI, 120; in multis pluere VI, 415; his posita esse credatur VI, 763; multis præbet utilitatem VI, 893.

REGNARE : *regnavit* in arvis V, 396.

REGNUM : *regni* gloria nil proficit II, 38. — *regnum* diis concedere VI, 55. — *regna* ad utrorum cadendum esset III, 849; tenere V, 1127.

REGULA prima si prava est IV, 514.

REJECTARE : *rejectant* voces II, 328.

REJICERE : *rejecit* se in gremium I, 35. — *rejecit* in æstiferas partes V, 640; vitam a nobis VI, 81. — *rejicere* in terras II, 714. — *rejecta sunt* quæ conciliis rerum II, 109. — *rejecta imago* revisit IV, 286. — *rejectæ* crebro repulsi effigies IV, 106.

RELAXARE : *relaxat* nodos VI, 879. — *relaxant* vincla VI, 356.

RELIGIO obteritur I, 79; peperit I, 84; tantum malorum potuit suadere I, 102; divum non magis pendebatur VI, 1275. — *religionem* ad animos advertunt III, 54. — *religione* sub gravi I, 64; animum tangere II, 681; refrenatus V, 115. — *religiones* pavidæ effugiunt II, 43. — *religionum* nodis exsolvere I, 931; IV, 7. — *religionibus* vatium obsistere I, 110. — *religiones* in antiquas referuntur V, 87; VI, 62.

RELINQUERE : *relinquit* finitum omne I, 966; nullam voluptatem puram esse III, 40; vita ossa III, 124; vestigia III, 309; loca lux non interrupta V, 300. — *relinquunt* res molles I, 744; potestates magnas V, 1238. — *relinquas* ne dona contempta I, 48; si non constare I, 516; dummodo aciem solam III, 412; multa mirari VI, 655. — *relinquat* summam esse I, 704. — *relinquebant* volucres ova V, 800. — *relinquit* lumina oculis III, 1038; verbum in ambiguo IV, 1133; quem vita V, 64. — *relinquere* in rebus inane I, 659; vestem cervus gauderet III, 613. — *relicta est* ratio scruposa IV, 524. — *relicta sunt* omnia pura V, 500. — *relinqui* nulla tertia natura potest I, 447; rari ignes poterunt I, 657; aliquid nostri IV, 43; solem cum posterioribus signis V, 625.

— *relicti* artus III, 343. — *relicta* cubilia V, 1415. — *relictis* rebus III, 1084.

RELIQUIÆ soleant vincere II, 955. — *reliquiarum* nihil exstet I, 1102. — *reliquias* omnes animæ III, 656; vitæ aufert VI, 826.

RELIQUUS : *reliquo* tempore I, 561; corpore III, 648. — *reliquas* vias IV, 977.

REMANARE : *remanat* humoris materies V, 270; VI, 636.

REMANERE : *remanent* res incolumi corpore I, 247. — *remanebat* mos sepulturæ VI, 1277. — *remaneret* in membris IV, 926. — *remanens* cui mens III, 403.

REMEDIUM : *remedii* certa ratio dabatur VI, 1225.

REMETIRI : *remensum est* pariratione II, 516.

REMIGIUM : *remigium* oblitæ aves VI, 744.

REMIGRARE : *remigrant* in locum II, 966.

REMINISCI : *reminiscaris* ut, summam rerum profundam esse VI, 650. — *reminiscere* inum nil esse II, 89.

REMITTERE : *remittis* quæ nisi longe VI, 68. — *remittit* trabes II, 199. — *remittunt* simulacra IV, 314; pennarum vela VI, 744. — *remittant* multa corpora II, 1126. — *remissis* membris V, 850.

REMORARI : *remoratur* res nulla foris II, 157. — *remorantur* ibi corpora II, 74; Aquilones VI, 718. — *remorari* in concilio II, 565. — *remorando* in, lædere IV, 722; offensibus fulmen hæsitat VI, 333.

REMORDERE : *remordet* se conscius animus IV, 1132. — *remordent* peccata III, 839.

REMOVERE : *removet* se a corpore III, 895. — *removit* quos a

vita natura V, 341. — *remosse* longe se homines volunt III, 69. — *remotum est* longe a vera ratione III, 835; VI, 834. — *remotum sit* quid motu V, 126. — *remotum longe fuerit* IV, 814. — *remota* procul esse res quæque videtur IV, 254; imago videtur IV, 271. — *remotus* membris truncus III, 405. — *remota* longe deum natura V, 149. — *remotum* utrimque V, 837. — *remota* sonitu quædam II, 838; penitus simulacra IV, 306. — *remotis* terris II, 535.

REMUS: *remorum* pars IV, 440.

RENASCI: *renata* de nihilo copia rerum I, 675, 758. — *renata* de nihilo forent I, 543.

RENIDERE: *renidet* domus auro II, 27.

RENIDESCERE: *renidescit* tellus ære II, 326.

RENOVARE: *renovant* fontes mare II, 592. — *renovare* lanæ colorem VI, 1075.

RENUTARE: *renutant* simulacra IV, 602.

REPARARE res ex infinito tempore I, 551; nihil eadem valeret I, 631; remissa I, 1036; ex aliis aliud III, 978; solis nitorem V, 667. — *reparari* id numquam posset I, 561; in alia parte V, 733. — *reparandis* rebus suppeditet materies I, 548.

REPARCERE: *reparcent* si ex nulla parte id facere I, 668.

REPEDARE: *repedabat* populus perturbatus VI, 1279.

REPELLERE: *repulsum est* I, 879; V, 407; VI, 768. — *repulsi* venti cedunt VI, 571. — *repulsa* multa reverti II, 129; longe sunt II, 645.

REPENS: *repenti* fulminis ictu V, 401.

REPENTE exorta I, 188; erepta I, 219; fertur I, 282; dissiliant II, 85; tramittunt II, 329; deducta primordia II, 395; marmoreo candore fieri II, 765; affligit II, 954; objecta forent II, 1034; conjecta II, 1061; vocem mittat III, 944; diffugit IV, 567; possit reconciliari IV, 928; voces mittunt IV, 993; sollicitant divum lucos IV, 1004; avulsa V, 316; conventa V, 430; succidit V, 481; allata non est V, 547; concussa V, 551; VI, 668; divulsa VI, 122; displosa VI, 131; succensa VI, 151; expressa VI, 181; diffugiant VI, 231; displosa VI, 285; conservecit VI, 352; insinuata VI, 355; coiere VI, 452; transire solerent VI, 487; disserpunt VI, 546; ne dissolvat VI, 598; irritata VI, 681; concidere VI, 760; possit conflare VI, 1089.

REPERE: *repi* sacer ignis VI, 662; paullatim nubes VI, 1119. — *repentis* animalis itum III, 389.

REPERIRE olivi naturam II, 850; figurarum nomina III, 318; non quidquam poterunt III, 999; non potes quid sit tibi mali III, 1063; non possunt IV, 1115; cibum V, 846; hæc perfacile est VI, 533; cetera quam multa licet VI, 1079. — *reperitus sum* ego primus V, 337. — *reperta est* natura constare I, 505; non sine materiæ squalore materies II, 425; pars hominis III, 131; egregie mobilis III, 204; natura triplex III, 238; quo in genere animi natura V, 60; hæc rerum natura V, 336; ferri vis V, 1285. — *reperitum est* quod inane I, 953; posterius aurum V, 1112; aurum ferrumque V, 1240. — *reperta quæ sunt* ex usu IV, 853; elementa V, 1444. — *reperta sit* quod

quasi tertia natura I, 433; ferri natura V, 1280. — *repitri* in rebus quidquam I, 489; non quisquam poterat VI, 1249. — *reperirier* majori fide IV, 481. — *repertam esse* invidia vestem V, 1418. — *reperta* pro textura cujusque vis I, 248; per sylvas tibia V, 1385; posterior res melior V, 1413. — *repertum* laudibus floret V, 1278. — *repertum* tali cum corde virum VI, 5. — *reperta* dulci labore carmina III, 420. — *muta* portenta V, 839. — *reperitis* pro, condere carmen V, 11.

REPERTOR : *reperitores* doctrinarum III, 1049.

REPENTUM : *reperta* obscura Graiorum I, 137; præclara exponunt carmina I, 733; divina V, 13; propter divina ad cælum fertur VI, 7.

REPENTENTIA interrupta III, 863.

REPETERE : *repetunt* a cælo I, 782; pede gestum IV, 793. — *repetam* captum dictis pertekere I, 419; commemorare VI, 937.

REPLERE : *replent* aquilones undas VI, 719. — *replebat* montes gemitu V, 990. — *replevit* luce vias IV, 345. — *replerat* corporibus VI, 1271. — *repletur*, quod ante vacuum constitit I, 395; quod liquimus IV, 373; terra IV, 379; semina lacte V, 812. — *replentur* loca vocibus II, 609. — *repletu est* luce II, 806; terra terrore V, 41. — *repleta sunt* quæque asperitate IV, 628. — *repleri* numerum II, 536. — *repletus* ignibus nimbus VI, 269. — *repletum* pietate genus II, 1171.

REPONERE : *reponit* in adversa plus parte V, 684. — *reponunt* animi sensum III, 105. — *reposito* alvo (v. l.) III, 347. — *reposta* cervice I, 36. — *reposta* contagia III, 347.

REPOSCERE : *reposco* aures attentas VI, 921. — *reposcit* quod natura II, 369. — *reposcunt* ut motus figurarum VI, 657.

REPREENDERE extremum vitæ vinclum III, 598; id quimus mente III, 871; oculos IV, 487; sese non poterunt IV, 498; res ab exitio VI, 569.

REPTARE : *reptant* pecudes II, 318.

REPUGNARE : *repugnat* contra sensus I, 694; contra res manifestas III, 354; natura contra VI, 1084; mulier se concipere IV, 1265. — *repugnant* morsu V, 1036; de præda volucres V, 1081.

REPULSARE : *repulsanti* vera dicta pectore IV, 915. — *repulsantes* verba IV, 581.

REPULSUS : *repulsu* assiduo rejectæ effigies IV, 105.

REPUTARE : *reputas* non, cur convenient III, 724.

REQUIES nulla est data I, 991; nulla interfluendi IV, 228; VI, 934; mali non erat VI, 1177. — *requies* hominum, Calliope, VI, 94.

REQUIESCERE in terra I, 1058.

REQUIRERE : *requiro*, cur variae res esse possent I, 646. — *requirit* gratius natura II, 23; proprium quiddam II, 366. — *requirunt* qui vera I, 641. — *requiras* tacitus V, 1090. — *requirant* tecta fulmina VI, 261. — *requiret* sibi vitam III, 932.

RENT : *reor* invidia repertam esse vestem V, 1418. — *rentur* divino numine fieri I, 155; VI, 57, 91; omnia procrecere I, 715. — *rentis* ne forte I, 80; II, 731; V, 115; nihil est quod I, 653; Acheronta liquisse IV, 171, 251; ne corripuisse V, 248; fac, ut VI, 536. — *reamur* quid ictum facere posse II,

952; ne forte IV, 41; V, 79; animas deos Manes ducere VI, 765.

Rex quæ mentes terrificet I, 133; unde quæque queat creari I, 158; quæque periret I, 219; ad nihilum nulla redit I, 249; nulla tangi potest I, 305; nulla principium cedendi daret I, 340; quæque capiat initum I, 384; nulla fungi potest I, 444; quæ instet I, 462; nulla probari potest I, 514; quæque intus cohibet inane I, 537; nulla præfiniet I, 619; nulla poterit esse creata I, 773; manifesta palam indicat I, 803; nulla refrenat I, 850; omnis mortalis erit I, 854; manifesta docet I, 892; II, 566; III, 690; VI, 139, 249; nulla geri posset I, 987; rem finire videtur I, 997; parva exemplare dare potest II, 122; remoratur II, 157; vera id refutet II, 245; externa sese insinuat II, 435; unica quædam esto II, 543; tota possit uno esse nitore II, 787; distrahitur II, 826; accidere molitur II, 1024; tam facilis nulla est II, 1026; ipsa vociferatur II, 1050; nulla moratur II, 1068; IV, 206; nulla in summa sit una II, 1077; quanto amplior est II, 1133; nulla delibat III, 24; ipsa probetur III, 47; manet III, 58; proprio nomine egebat III, 135; non una animum commovet III, 147; se perciet III, 185; utilis invenietur III, 207; hæc dedicat III, 209; minor esse videtur III, 225; ipsa nos docuit III, 356; conjuncta est III, 425; vera falsæ rationis III, 523; rem sequitur III, 622; ad somnum si redit III, 923; quæque fertur IV, 226; VI, 932; quæ poterit accidere IV, 236; sine imaginibus nulla videtur IV, 239; quantum

absit IV, 245; quam procul absit IV, 252; quæque procul remota IV, 254; verberet corpus IV, 264; utraque confit IV, 292; ipsa indicat IV, 397; notitiam creari IV, 477; dubium differre probat IV, 478; intus est acerba IV, 663; quam, tam odor IV, 692; protrudere insuerit IV, 880; una hæc est IV, 1085; interea labitur IV, 1119; nova accidit V, 98; ipsa fidem dabit V, 105; ipsa persuadeat V, 109; recipit recreari V, 324; nulla similis videri potest V, 436; quid quæque queat V, 546; nulla aut similis V, 828; posterius est inventa V, 1112; ad summam faciem residit V, 1140; posterior V, 1413; nulla crematur VI, 154; quæ excipit ictum VI, 313; fulmine accendi debet VI, 317; ipsa declarat VI, 469; ipsa postulat VI, 542; cogit VI, 699; nulla magis arcte coheret VI, 1008; adjumento juvatur VI, 1032; una aurum auro concopulat VI, 1077; subita VI, 1281. — *rei* simulacrum II, 111; unius genitalia corpora II, 549; desiderium insidet III, 931; illius imago IV, 886; ipsius rationem reddere VI, 919. — *rei* nullæ simulata sunt corpora I, 689; nulli subsistere II, 236. — *rem* nullam e nihilo gigni I, 151; sine principiis existere I, 199; nullam gigni patitur I, 265; transire meantem I, 439; quamque refici I, 563; nullam veram constare I, 692; verbis exponere I, 833; res finire videtur I, 997; nullam creasset I, 1019; quamque minui II, 67; nullam corpoream ferri II, 185; quamque haud possunt morari II, 233; connectere II, 478, 522; nullam conveniendo gignere queant II, 922; conficere

non cessant II, 1143; sanguine civili conflant III, 70; ob hanc vitam retinere III, 258; ante oculos nullam cernere III, 360; ullam dispicere nequit III, 563; res sequitur III, 622; contra speculum ponas IV, 157; suam quisque sentiat IV, 523; quamque videat IV, 808; quam dolor consequitur IV, 867; nullam facere incipit IV, 885; insolitam apportet V, 101; certa ratione geri V, 1438; ob hanc V, 1149; VI, 334, 572, 874; quamque faciat VI, 380; ad hanc pertinet VI, 940; suam percipit VI, 986.—*re* hac omnia nequeunt gigni I, 173; abs, si reces-
 ris I, 411; de una quavis copia missa I, 417; et sonitu distare I, 826; de obscura carmina pango I, 932; IV, 8; vera II, 47; II, 659; nova permota corpora II, 900; ex aliqua conquassatum corpus III, 442; ex, odor emittitur IV, 696; de, fata fundere V, 111; in hac tantopere est mirabile V, 1055; in nulla turpi sibi conscius VI, 393; ab, nominatarunt VI, 424; ab, impositum est nomen VI, 741; de ipsa dicere conor VI, 769; de ipsa dicere aggredior VI, 980; pro, humabat VI, 1280.—*res* incolumi corpore manent I, 147; moveri possent I, 337; solidæ esse putentur I, 347; esse gerique possint I, 443; in quo spatio quæque geruntur I, 473; in quo corpore gerantur I, 483, 506; ad nihilum redissent I, 542; per quos motus quæque geruntur I, 635; variæ esse possent I, 646; ad nilum redeant I, 674, 797; II, 756, 864; naturam mutant I, 679; primordia illorum dici I, 767; ad nihilum redigantur I, 791; II, 752; ab rebus aluntur I, 813;

variis rebus aluntur I, 816; unde queant creari I, 829; natura simili constant I, 849; in quo loco quæque gerantur I, 854; semper geruntur I, 994; in concilium teneri I, 1081; accendent lumina rebus I, 1110; permixto semine constant II, 687; genitæ sunt dissimiles II, 721; omnes formas convertant II, 1005; positura discrepant II, 1018; mutari debent II, 1022; confieri debent II, 1069; quomodo possint creari III, 34; IV, 29; quo possint discedere III, 816; V, 361; multæ corpora mittunt IV, 53; effigias mittere debent IV, 84; rebus abundant IV, 88; corpore corpora mittunt IV, 101; simili forma respondent IV, 168; feriant forma IV, 244; ipsæ perspiciantur IV, 259; quæ animum moveant IV, 724; omnes corio sunt tectæ IV, 936; tantis morbis tentarentur V, 344; pereunt V, 411; pares cum paribus jungi cœpere V, 439; uti cecidere ab origine mundi V, 677; tardius ad aures adveniunt VI, 166; aliquot sunt VI, 704; multæ sint graves VI, 782; quam raro sint corpore VI, 937; longe discrepant VI, 1104.—*rerum* naturam gubernas I, 22; de natura versus pangere I, 25; primordia pandam I, 50; semina appellare I, 54; naturam dictis expandere I, 127; V, 55; propter novitatem I, 140; semina I, 177; primordia in terris esse I, 211; summa resecta I, 236; primordia cerni I, 269; varios odores I, 299; de summa quærere I, 334; in numero relinquere I, 447; natura cogit I, 449; a motu semotum I, 464; materies si nulla fuisset I, 472; primordia partim sunt corpora I, 484; quæ sunt primordia

I, 486, 828; quæ semina esse I, 502; summa unde constet I, 503; duarum natura I, 505; primordia si mollia sint I, 571; primordia commutari possent I, 503; summam minimamque I, 620; creatrix natura I, 630; materiem ignem esse I, 636, 707; variantia tanta I, 654; copia renata I, 675; corpora hæc ignea non esse I, 680; in numero constare I, 697; in naturas omnia vertier II, 711; primordia qui conduplicant I, 713; in principiis ruinas fecere I, 741; primordia mollia constituunt I, 754; summa ad nihilum debeat reverti I, 757; copia de nihilo renata I, 758; qui magis primordia dici queunt I, 766; multarum primordia I, 815; II, 696; principium I, 834; multarum semina latere I, 895; primordia pereunt I, 917; naturam omnem perspicis I, 949; IV, 25; summa ne possit sibi motum parare I, 1007; primordia se non locarunt I, 1020; V, 420; principiis spatium largiri I, 1046; simulacra videmus I, 1059; cælique ruinas I, 1100; potiri II, 13; inter potentes homines versantur II, 49; summa novatur II, 74; primordia cessare II, 79; motus progignere II, 80; primordia ferri II, 83; conciliis rejecta II, 109; primordia jactari II, 120; magnarum exemplare II, 122; primordia per se moventur II, 132; primordia quæ sint II, 177; V, 196; summam commutare II, 303; naturam mutare II, 307; primordia quum sint in motu II, 309; cunctarum exordia II, 333; primordia manu non sunt facta II, 379; colores simili semine constare II, 418; primordia variare II, 479; novo colore superata pe-

pla II, 503; primordia infinita cluere II, 523; summam tenere II, 531; primordia infinita esse II, 568; genitales motus servare II, 572; vitalia superant II, 576; multarum primordia potitur II, 653; multarum semina corpore celare II, 677; semina ne colore continguas II, 755; varii colores impediunt II, 786; principiis colores tribuamus II, 789; primordia sine luce II, 796; ad semina discedant II, 833; primordia odorem adhibere non debent II, 854; primordia in quali ordine sint locata II, 883; quarum nil in lignis videmus II, 897; primordia qui poterunt dici II, 916; de mixtura multa dicere II, 978; primordia contineantur II, 1007; nova species II, 1025; semina multimodis offensando II, 1059; magnarum exordia fierent II, 1067; V, 431; semina conjicere II, 1072; natura creatrix II, 1117; V, 1361; tu, pater, es inventor III, 9; naturam vociferari III, 15; cunctarum exordia III, 31; IV, 26, 113; odorem efficiunt III, 228; variantia III, 319; gestarum vestigia III, 673; actarum retinentia III, 675; oblivia III, 840; desiderium III, 914; natura si vocem mittat III, 944; satur III, 973; novitate III, 977; naturam cognoscere III, 1085; quæ simulacra vocamus IV, 34; summo de corpore IV, 35, 62; effigies mittitur IV, 46; simili specie prædita simulacra IV, 98; simulacra vagare IV, 126; quæcumque simulacra recedunt IV, 131; texturas IV, 159; simulacra a rebus ferantur IV, 165; quæ corpuscula mittuntur IV, 199; simulacra ferantur IV, 211; simulacra undique

feruntur IV, 240; simulacris obvia IV, 335; simulacra sequuntur IV, 347; ullaum simulacra IV, 353; naturam noscere IV, 386; variis colores sentire IV, 493; ratio prava IV, 521; per foramina transire IV, 601; nuntia IV, 706; species conveniunt IV, 709; simulacra vagari IV, 726; tanta est copia 776, 801; naturam querere IV, 970; pro maiestate V, 2; cognita maiestas V, 7; per nomina venci V, 73; origo genitalis diluxit V, 176; primordia concita V, 188, 423; summa geritur novando V, 195; naturam nobis esse paratam V, 200; dædala natura V, 235; summa e quibus consistere videtur V, 238; commune sepulcrum V, 260; natura reperta est V, 336; summam corrumpere V, 369; semina fuere V, 914; copia mersat V, 1006; nomina expressit V, 1028; nomina perdiscere V, 1050; quamlibet formam V, 1262; tempora commutat V, 1275; corporibus inciderint VI, 351; ut sit discordia VI, 366; summa sequatur VI, 606; novarum quid VI, 647; summam esse profundam VI, 650; multarum semina VI, 663, 790, 1092; figuras in terra esse VI, 771; propter texta VI, 996; aliarum hæc sunt aliena VI, 1064; cunctarum obliuia VI, 1212. — *rebus* genitalia corpora vocare I, 53; certa mater I, 169; augendis usus non foret I, 185; multis communia corpora esse I, 197; gignendis I, 204, 708; II, 855; V, 182; semine opus est I, 207; dies tribuit I, 323; aliis alias res prestare I, 360; admixtum est id I, 370; admixtum esse inane I, 383, 656; his duabus conjuncta I, 451; reparandis suppeditet I, 548;

frangendis finem parasset I, 553; reddita crescendi finis I, 586; semina reservans I, 615; exemptum inane I, 661; exempto inani I, 743; ingens copia patet I, 1005; erit janua leti I, 1105; res lumina accendent I, 1110; his dat principium II, 261; certa reddita finis II, 512; dispar est color II, 738; immortalia fundamenta II, 862; his origo celer dicatur IV, 161; simulacra venire IV, 978; humanis concedere IV, 1187; corpora retribuat V, 278; nostris similis res nulla V, 436; his reddita est causa V, 619; multa concurrere V, 847; nomina distribuisse V, 1041; omnibus apta VI, 962; variis reddita VI, 982; omnibus circumdatus VI, 1035. — *res omnes* creet I, 51; occultas I, 146; ob quas I, 156; teneras effert I, 180; non interimat I, 217; diverberet I, 223; omnes conficeret I, 239; de nihilo non posse creari I, 266; trudent I, 293; natura gerit I, 329; alias prestare I, 360; alias moveri I, 376; gestas perspicere I, 479; reparare I, 551; omnes ignem esse I, 691; humorem per se fingere I, 720; molles relinquunt I, 744; in eas dissolvuntur I, 765; omnes e terra crescere I, 804; ad nihilum recidere I, 857; ante probatas testor I, 858; omnes latitare I, 876; in rebus non esse mixtas I, 893; varias gignant II, 62; per Veneris II, 173, 437; V, 846; natura gerat II, 242; progigni II, 567; cunctas sese vertere II, 874; quæcumque creant II, 892; mors interimit II, 1002; per inane geri III, 17; secundum has III, 35; contra manifestas III, 354; cernere III, 370; ad has attinet IV, 33; leves celeres

esse IV, 184; quasvis penetrare IV, 197; apertas IV, 468, 598; multas esse IV, 676; plane exponere IV, 780; longe dissimiles cogitet IV, 789; alias aliud commovet IV, 1036; in, recidere V, 280; novo splendore egere V, 291; in sole videri V, 293; quodcumque alias ex se auget V, 323; alias non cecineret V, 328; igni tractare V, 951; varias voce notaret V, 1037; dissimiles voce notare V, 1089; imperio regere V, 1125; ex auditis petunt V, 1133; humanas obterit V, 1232; gestas tradere V, 1443; conferre VI, 55; per incolumes venit VI, 348; vis nulla refrenet VI, 369; alias magis aptas esse VI, 775; ad multas pertinet VI, 939; aer verberat VI, 1026; omnes aera habere VI, 1033; alias impellere VI, 1056. — *rebus* omnibus ornatum excellere I, 28; in talibus saluti deesse I, 44; ab nostris semota I, 59; II, 648; in his illud vereor I, 81; de superis ratio habenda I, 128; ex omnibus nasci I, 160; in certis inest I, 174; in, quæ corpora esse I, 271; in, est inane I, 331, 512; in multis I, 332; in his deducere I, 371; in, esse inane I, 400, 843; in talibus videre I, 409; in duabus constitit I, 421; de occultis I, 425; ab ipsis I, 460; in, reperiri I, 489; in, nihil solidi esse I, 498; penitus tentata res labascit I, 588; finita I, 564; in, admixtum est inane I, 570; III, 821; V, 366; necesse est corpora superare I, 580; in, inane purum relinquere I, 659; e quatuor procreare I, 715; bonis opima regio I, 729; in, consistere I, 749; minimum consistere I, 753; e quatuor creantur I, 764; in gignendis adhibere I, 778; aliis

alias mutarier I, 802; a certis nos alimur I, 813; in multis multa primordia I, 815; variis variæ res aluntur I, 816; ex alienigenis constare I, 866; omnibus immixtas res latitare I, 876; in, res non ita esse mixtas I, 893; in, latere I, 895; in apertis I, 914; de magnis quod doceo I, 930; IV, 6; quilibus consistit I, 1027; in his illud fuge credere I, 1051; his timefactæ II, 43; omnibus omnia constituisse II, 175; ex multis aliis reddere II, 179; V, 198; in his illud confirmare II, 184; in his illud cognoscere II, 216; in cunctis agendis II, 290; in his illud non est admirabile II, 308; in his illud obsignatum habere II, 582; in aliis primordia communia II, 695; aliis quæ sunt privata II, 841; in summis fluitare II, 1011; in ipsis permutantur II, 1019; his magis mirabile II, 1035; his abundans genus II, 1089; omnibus his ætas consistere debet II, 1120; corpora decedere II, 1128; his me percipit voluptas III, 28; in acerbis III, 53; in adversis III, 56; in multis invenitur III, 207; in multis aliis differre III, 315; in his illud firmare III, 320; in his illud sumere III, 371; ab vitalibus III, 831; de futuris III, 837; in his illud non addunt III, 913; bonis nunquam explere III, 1017; multis Ancus melior fuit III, 1039; relictis III, 1084; e quibus comta vigeret IV, 31; ab, mittier IV, 47; in apertis res corpora mittunt IV, 52; ab, imago mitti debet IV, 62; ab, recedunt IV, 68, 100, 131, 739; in summis minuta IV, 65; diffusæ res abundant IV, 89; ab rebus fluant IV, 145, 219; summum quidquid abundat IV, 146;

a, ferantur IV, 164; ab omnibus fertur IV, 226; VI, 931; in his illud habendum IV, 257; ab, resiliire IV, 324; in, quum nil veri viderit IV, 475; in his tanta est differitas IV, 638; quibus id fiat IV, 644; in, teneri IV, 646; ex his quæque cognoscere IV, 665; odores recedere IV, 697; veris falsum convincere IV, 766; in his quæruntur IV, 779; in apertis noscere possis IV, 812; in quibus deditus est IV, 816; in his illud vitium inesse IV, 824; corpora recedere IV, 861; his corpus rarescit IV, 866; duabus fit IV, 897; quibus confletur IV, 930; in quibus sumus morati IV, 964; in quibus operati esse consuerint IV, 986; de magnis loquuntur IV, 1015; omnibus transactis IV, 1032; sine his manere V, 16; in illis V, 85; VI, 60; novis gaudere V, 171; in his ne illud corripuisse rearis V, 248; de, quodcumque fluit V, 276; de, gigni V, 280; de magnis cernere V, 394; his retractis V, 481; in his illud mirabile esse debet V, 665; in omnibus quæ fiunt V, 669; in apertis cognoscere V, 1061; in his requiras V, 1090; novis commutare V, 1105; in magnis florent V, 1163; in, relinquunt V, 1239; in agendis effervescere V, 1334; in mortalibus VI, 29; ex his cognoscere VI, 423; ex omnibus consurgere VI, 499; his subiectis VI, 543; in his est videndum VI, 648; in multis hoc dicere habemus VI, 712; multa est firmandum VI, 918; ab omnibus corpora mitti VI, 922; a certis fluunt odores VI, 925; ab, jaciuntur VI, 961; in his illud mirari mitte VI, 1055; in his illud erat ærumnabile VI, 1229.

RESCINDERE vias II, 406; ævi leges V, 59.

RESEARE : *reserata* aura Favoni I, 11.

RESERVARE : *reservans* semina I, 615. — *reservans* genus V, 857.

RESIDERE non potesse II, 1010; per artus nequit III, 399.

RESIDERE : *residit* retro copia II, 283; res ad fæcem V, 1140 (*v. l.*) — *resedit* culpa in nobis V, 1424.

RESILIRE plagæ coguntur I, 1045; ab rebus simulacra IV, 324; a veneno IV, 687.

RESISTERE : *resistat* ni vis humana V, 208.

RESOLVERE : *resolvit* ignis aurum VI, 967. — *resolvat* quo natura res I, 52; vitæ claustra I, 416. — *resolvant* genitas res II, 62. — *resolvi*, qua quidquid ratione fieri posset V, 771. — *resolvi* in minimas partes I, 629; summa atque ima I, 1054. — *resoluta* forrent V, 279. — *resoluto* corporis tegmine III, 575.

RESORBERE : *resorbet* mare æstum VI, 696; æstus VI, 1054.

RESPECTARE : *respectat* janua leti V, 376. — *respectabant* taciti V, 973. — *respectans* funera VI, 1233.

RESPICERE : *respiciunt* sua mala IV, 1155. — *respicias* spatium III, 867. — *respice*, quam nil ad nos fuerit III, 985. — *respicere* ætas nostra nequit V, 1445.

RESPIRARE : *respirant* venti alternis VI, 570. — *respirent* nisi venti VI, 568.

RESPONDERE : *respondemus* quid? II, 963. — *respondent* res simili forma IV, 168; in aqua IV, 214.

RESPONSUM : *responsa* dedere I, 738.

RESPUERE : *respuit* ex animo VI, 68. — *respuit* ab se lapidis æstum VI, 1053. — *respuat* humor aquæ trabes II, 197. — *respuere* ictus III, 808; V, 353. — *respuitur* imber II, 389.

RESTARE : *restat* vitæ minus III, 516; quæcumque ætas III, 1088. — *restant* eadem omnia III, 960; quæ porro VI, 46; multa VI, 82. — *restet* minus ire I, 1004; tantum malorum transire V, 228. — *restandi* nulla est ratio I, 111. — *restantia* claustris æra II, 450.

RESTINGUERE : *restinguit* humorem IV, 874. — *restinxit* omnes III, 1057. — *restinguere* solem V, 121. — *restingui* flammam IV, 1083.

RESULTARE : *resultant* conflictu II, 97; confecta II, 100.

RESUPINUS : *resupini* spiritus I, 38.

RETEGERE : *resecta* est natura III, 30.

RETENTARE : *retentant* a terris II, 729.

RETEXERE : *retexens* sol radiis V, 268, 390. — *retexi* corpora plagis I, 530.

RETE : *retibus* captum exire IV, 1143.

RETINENTIA (*memoria*) rerum III, 675.

RETINERE : *retinent* terrarum millia IV, 414. — *retinebit* voluptas V, 179. — *retinere* harmoniam III, 119; vitam III, 257; amorem IV, 1062; quos volunt IV, 1183; pluvie diu consuerunt VI, 519. — *retinente* specie parentem naturam II, 664. — *retinentes* rite pocula I, 496. — *retinentia* lampadas II, 25. — *retinentur* inter se glomeramina II, 454. — *retineri* corpora doloris hamata III, 468.

RETRACTARE : *retractant* Venerem IV, 1196. — *retractet* Venerem mulier IV, 1266.

RETRAHERE : *retrahuntur* corpuscula II, 154. — *retractis* his rebus V, 481.

RETRIBUERE : *retribuat* aer corpora rebus V, 278.

RETRO putari magis queunt I, 767; a terra reverti I, 785; II, 129; vulgus abhorret I, 943; IV, 19; posta quiescere I, 1058; repulsa residit II, 283; omnia cedere II, 508; tetrius esset II, 510; remensum est II, 516; in terras cedit II, 999; fit III, 109; partem priorem petere III, 662; sese exprimat IV, 300; latebit IV, 305; cita tuba IV, 546; quæ abdita fuerunt, sonitu cientur IV, 609; remanat V, 270; VI, 636; lumen condere V, 708; carmina volentem VI, 381; vitam edere posses videre VI, 1256.

RETUNDERE : *retusum* aurum V, 1237.

REVELLERE : *revelli* partes queant I, 609.

REVENTARE : *reventat* subito III, 1074.

REVERERRI : *reverentur* fulgorem ab auro II, 50.

REVERTERE : *revertit* injuria V, 1152.

REVERTI ad nilum I, 238; ad nihilum debeat I, 757; retro I, 785; II, 129; ad vitam possint II, 960; simulacra nequeunt IV, 322; sursum supina videntur IV, 442; luna videatur V, 634. — *revertens* sol V, 615, 657.

REVINCERE : *revincunt* an oculi tactum? IV, 489. — *revictæ* vires V, 410. — *revicta* primordia rerum I, 594.

REVINCIRE : *revincta* cælo nisi esset terra V, 554.

REVISERE : *revisit* ad stabulum II, 360; *properans urbem* III, 1080; *oculos imago* IV, 286; *furor* IV, 1113. — *revisunt* longos obitus sidera IV, 394; ad lunam signa V, 635.

REVOCARE : *revocat* retro cita tuba bombum IV, 546. — *revocare* in suos meatus II, 957; fructum III, 928; ad diluviem VI, 292. — *revocantes* ad vitam III, 469. — *revocatur* ad diluviem V, 256. — *revocari* ad nil non posse I, 267, 545. — *revocatum* abortu semen cedit IV, 1239.

REVOMERE : *revomit* cupide trabes II, 199.

REX : *regem* patrio nomine donarat I, 95. — *reges* multi occiderunt III, 1040; expugnant IV, 1010; condere ceperunt V, 1118; superbi corripunt membra V, 1221. — *reges* inter, versantur II, 49. — *regibus* occisis V, 1135.

RICTUM in ore jacens VI, 1194. — *ricta* mollia canum V, 1063.

RIDERE : *ridet* pellacia ponti II, 560. — *rident* æquora ponti I, 8; unguenta IV, 1121. — *ridebat* tempestas V, 1394. — *ridere* quodcumque dices II, 983; potest ex non ridentibus auctus II, 986. — *ridenti* lepore pavonum II, 502. — *ridentibus* ex non auctus ridere potest II, 686. — *ridentibus* undis V, 1003.

RIDERE : *ridit* æther III, 22.

RIDICULUS : *ridicula* hæc esse videmus II, 46.

RIGARE : *rigat* Ægyptum VI, 715. — *rigant* terras VI, 613. — *riget* fons prata V, 602. — *rigare* cernitur IV, 203. — *rigando* terras compleat V, 594. — *rigantes* nimbi VI, 521. — *rigantur* per membra II, 262; Babylonica IV, 1026.

RIGERE frigore III, 904. — *rigentibus* signis V, 1427.

RIGIDUS : *rigidum* frigus I, 356. — *rigida* morte VI, 1195. — *rigidas* coni umbras V, 763. — *rigidis* pruinis II, 521.

RIGOR auri solvitur I, 493. — *rigoris* corpora VI, 307; postrema pars VI, 368. — *rigorem* ad gelidum detrudere V, 639; pigrum reddit V, 745.

RIPA : *ripas* circum concelebrant II, 345; flumina rodunt V, 257. — *ripis* summis labentia flumina II, 362.

RISUS : *risus* vestigia IV, 1136. — *risu* tremulo concussa cachinnant I, 918. — *risus* oriebantur V, 1402. — *risus* omnes inquirere IV, 1185.

RITR pocula retinentes I, 496.

RITUS : *ritu* volucris flammaram I, 1095; quadrupedum concipere IV, 1261; Gigantum V, 118; suo procedit V, 921; quo cadavera perolent VI, 1154.

RIVUS argenti et auri V, 1255. — *rivum* propter aquæ II, 30; V, 1392. — *rivos* ut campis haberent VI, 1371.

RIXARI : *rixantes* multi cum sanguine VI, 1285.

ROBORARE : *roborat* artus IV, 1035; ictum VI, 342.

ROBUR sceleris luela III, 1030. — *robur* adultum ætas frangit II, 1131. — *robore* in saxi minaci I, 881. — *robora* ferri ictus contemnere II, 449; fumum mittunt IV, 54. — *robora* omnia sumunt V, 818; quæ corporibus non sumunt V, 893.

ROBUSTUS aratri moderator V, 931; VI, 1252. — *robustis* viribus III, 450.

RODERE : *rodunt* flumina ripas

V, 257. — *roditur* (v. l.) pro sua parte quod alid auget V, 259.

ROGARE : *rogarunt* leges VI, 3.

ROGUS : *rogorum* exstructa VI, 1282.

ROMANUS : *Romanis* pacem diva petens I, 41.

ROMULIDÆ : *Romulidarum* arcis servator anser IV, 685.

RORARE : *rorantes* lacrymis ora III, 470. — *rorantibus* lacrymis II, 977.

RORIFERA : *roriferis* umbris VI, 865.

ROS : *rorem* liquorum coire I, 771; supra salis edita IV, 438. — *rore* lympharum superne infuso I, 497; cum quodam mixtus aer I, 777; recenti gemmantes herbæ II, 319; vigentes herbæ II, 361; gemmantes per herbas V, 462.

ROSA : *rosam* fundi videmus I, 175. — *rosarum* floribus ningunt viam II, 628.

ROSEUS : *roseam* auroram V, 655. — *rosea* lampade V, 609; face V, 974.

ROTA solis altivolans V, 433; solis major esse non potest V, 565. — *rotarum* orbes succutit VI, 551. — *rotas* abstraxe lævam III, 650; fluvios versare videmus V, 517.

ROTARE : *rotant* intus fornacibus flammam VI, 202, 292. — *rotanti* turbine I, 295.

ROTUNDUS : *rotundæ* turres videantur IV, 355. — *rotunda* quæ sunt vere IV, 363; cur procul visa sint quadrata IV, 503. — *rotunda* multa esse IV, 656. — *rotundis* e, esse II, 402, 451; e, si minus sunt omnia II, 458; e, fluidum est II, 466; atque levibus II, 467; seminibus III, 187; V, 456; corporibus III, 196, 206.

RUBEA humor IV, 1048. — *ru-*

bra columbarum pluma II, 803. — *rubrum* jubar IV, 405.

RUBERE : *rubent* lumina solis per herbas V, 463. — *rubent* merito nubes VI, 210. — *rubere* omne corpus VI, 1165. — *rubenti* ostro II, 35. — *rubentes* luce oculos VI, 1145.

RUERRE : *ruit* vis venti naves I, 273; qua navis I, 290; mare intus arenam VI, 727. — *ruunt* venti flamina res impetibus I, 293. — *ruat* omnis ratio IV, 508. — *ruant* cœli templa superne I, 1098; omnia IV, 519. — *ruabant* tauri terram V, 1324. — *ruet* machina mundi V, 97. — *ruere* supra se credunt IV, 404; quædam velle videantur IV, 519; nonne turres cernis? V, 308; silices a montibus V, 314.

RUINA sit paulatim IV, 943; grandinis dat sonitum VI, 156; mundi confusa fiat VI, 607. — *ruina* tanta mutatum corpus conciderit III, 583. — *ruinas* fecere I, 741; inter rerum I, 1100; putres dabunt II, 1146; magnas res darent V, 348; equitum peditumque V, 1328; terra minatur VI, 572; in medio des sæpe VI, 802. — *ruinis* magnis concussa VI, 543; suis complere VI, 600.

RUMPERE : *rumpunt* pectora fremitu III, 298. — *rumpat* fœdera fati II, 254. — *rumpere* vincula amicitiai III, 84; nubem VI, 432. — *rumpi* silentia IV, 585.

RUPES : *rupes* tenent terræ partem V, 203. — *rupes* terram in gremio gerere VI, 539.

RURSUM peremta resolvat I, 52; dissolvat I, 216; fugerit I, 309; non cernunt I, 661; se colligere I, 724; ad cœlum ferat I, 726; dissolvuntur I, 765; semina esse debent II, 481; receptant II, 1101; deserit III, 122; redegerit III,

860; quod pereat III, 955; volvitur III, 1014; ut fiat IV, 310; conviunt V, 776; sint placato furore conversa VI, 48.

RURSUS refici I, 558; irrumpere II, 305; revocare II, 957; referuntur V, 87; VI, 62; augescere V, 251; redeunt VI, 872.

RUS : *rura* pascua reddere V, 1247.

RUSSUS : *rusa* vela IV, 73.

S.

SACCARE : *saccatum* corporis humorem IV, 1025.

SACRA ignis VI, 661, 1166.

SACRUM : *sacra* quæ florent V, 1163. — *sacrorum* solemnî more perfecto I, 97; antiquo more II, 611. — *sacra* solemnîa suscipienda curavit V, 1062.

SECLUM muliebne exoritur IV, 1223. — *sæcli* alicujus fiet res II, 1079. — *sæclum* muliebne commendarunt V, 1020. — *sæcla* animantium mutantur II, 77; priora scriptorum III, 629; ferarum sapienter III, 753; ut postera crescant III, 980; ferarum retinent IV, 414; ferarum servantur IV, 688; buccera tradita tutelæ V, 864; ferarum faciebant V, 980; mortalia linquebant V, 986; ferarum soleant ciere V, 1058; cornicum vetusta V, 1083; mortalia videbant V, 1168; mortalia si se temnunt V, 1237; ferarum exibant VI, 1219. — *sæcla* omnes generatim propagant I, 21; vitalia vivendo vincere I, 203; hominum abstulerit I, 468; naturam parentum referre I, 598; mortalia vesci I, 1091; blanditium propagant II, 173; omnia ferarum telius parit II, 995;

ferarum alia esse II, 1076; ad sua recedunt II, 1113; cuncta creavit II, 1153; mortalia demisit II, 1154; omnia vivendo vincere III, 961; vivendo condere III, 1103; hominum vapore periisse V, 340; mortalia creavit V, 789; mortalia dedit V, 803; propagando producere V, 848; animantium multa interiisse V, 853; sæva tutata est virtus V, 860; ferarum sitientia citat V, 945; sylvestria ferarum V, 965; adhuc perducere V, 1026; virum nigra percuncto colore VI, 723, 1108; serpentina ferarum VI, 767; morbi videntur tenere VI, 1112; buccera VI, 1236.

SEPIRE : *sæpsit* se æther V, 469; avido amplexu V, 471. — *sæpire* saltum plagis V, 1250. — *sæpta* ulceribus vocis via VI, 1147. — *sæpti* turribus ævum degebant V, 1439. — *sæpta* per loca insinuarit VI, 88, 384.

SEPTUM : *sæpta* inter meant voces I, 355; per domorum fulmen transit I, 490; VI, 228; supra, nemo potis est cernere IV, 613; per saxea vox non penetrat IV, 701; per domorum insinuare VI, 860.

SEVIRE : *sævit* murmure pontus I, 277; inter equas equus juvenis V, 1074. — *sæviat* quis in deserta recedens? II, 1103. — *sævibat* mare coortum V, 1001. — *sævire* in somnis IV, 1003; querelis VI, 16.

SEVUS : *sæva* tempestas VI, 458. — *sævi* leonis morsu IV, 1013. — *sævi* belli certamina I, 471. — *sævi* leones V, 1313; apri V, 1326. — *sæva* vermina V, 995. — *sævis* hospitibus V, 985. — *sævos* leones III, 307; sues V, 1308. — *sævas* procillas III, 806; secures III,

1009; V, 1233. — *sæva* leonum sæcla V, 860. — *sævis* magistris V, 1310. — *sævis* undis V, 223.

SAGAX : *sagacem* animum II, 840; IV, 913. — *sagaci* animo I, 403. — *sagaci* ratione I, 131, 369; mente I, 1021; V, 421.

SAGITTA : *sagittæ* bis mille missus IV, 409. — *sagittis* Veneris fit IV, 1274.

SAL merum tota est IV, 1158. — *salis* supra rorem IV, 439. — *sale* vesco peresa saxa I, 327.

SALIRE : *salirent* arbusta e terra I, 188. — *salientum* armenta IV, 1196.

SALIVA : *salivas* oris jungunt IV, 1104. — *salivis* hominis tacta serpens IV, 640.

SALIX : *salices* teneræ II, 361.

SALSUS sudor V, 488. — *salsi* saporis humor IV, 223; VI, 929. — *salso* æquore III, 492; V, 129; VI, 634; gurgite V, 483. — *salso* in, victum petentes V, 1079; e momine ponti VI, 474. — *salsa* sputa VI, 1188. — *salsas* lacrymas I, 126; lacunas III, 1044; undas VI, 892, 895. — *salsis* lacrymis I, 919; lacunis V, 792.

SALTARE : *saltantes* cernere IV, 980.

SALTUS : *saltum* plagis sæpire V, 1250. — *saltu* Heliconis delatum III, 133; pernici corpus tollere V, 560; læ corpora jaciebant V, 1317. — *saltus* virides peragrans II, 355; per, reperta tibia V, 1385. — *saltibus* in floriferis III, 11.

SALUS quibus fundamentis nixatur IV, 507. — *salutis* summa II, 863; causa III, 325; causa conjuncta est III, 349; aliena non veniunt III, 832. — *saluti* communi deesse I, 44; æternæ mandata VI, 602. — *salutem* in æter-

num sepelire II, 571; ex æquo fulcire III, 126; præstare IV, 154. — *salute* tacita munificat II, 626; æterna donata mœnia mundi V, 1214.

SALUTARE : *salutantum* tactu attenuari I, 319.

SALVUS : *salvas* animas III, 696.

SAMOTHRACIUS : *Samothracia* ferrea exsultare vidi VI, 1043.

SANARE : *sanari* mentem cernimus III, 509.

SANCIRE : *sancitum* exstat I, 588.

SANCTE : *sanctius* responsa dedere I, 739; de re fata fundere V, 112.

SANCTUS : *sancta* Democriti sententia III, 372; V, 621. — *sanctum* magis videtur I, 731. — *sanctum* numen V, 310. — *sancto* corpore I, 39; VI, 76. — *sancta* divum corpora I, 1014; deum numina VI, 70. — *sanctas* deum sedes V, 148; proh *sancta* divum numina I II, 434; prohi deum pectora I II, 1093; divum fana V, 75; deum delubra VI, 417, 1271.

SANGUIS durabit I, 853; emicat alte exsultans II, 194; concutitur III, 249; emicat in eam partem IV, 1046; corruptus VI, 1202. — *sanguinis* guttis I, 838; signum mittere I, 882; flumen expirans II, 354; animæ naturam esse III, 43; genus quodcumque exstat V, 901; tetri profluvium VI, 1204. — *sanguine* aram turparunt I, 88; et ossibus constant I, 867; fleti Phrygii II, 632; civili rem constant III, 70; venis detracto III, 443; in ipso cresce videatur III, 683; a, longius esse III, 790; V, 134; materno crescent IV, 1210; multo conspergunt IV, 1232; sine sudent V, 1128; multo aras spar-

gere V, 1200; suo tela tingentes V, 1226, 1227; multo distractam vestem disperiisse V, 1420; cum, crescit VI, 501; fauces sudabant VI, 1147; cum multo rixantes VI, 1284.

SANGUEM : *sanguen* creari I, 837; et ossa I, 860.

SANUS : *sanis* pura est voluptas IV, 1071.

SAPERE : *sapit* id sibi solum III, 146. — *sapiunt* ex ore alieno V, 1132. — *saperent* sæcla ferarum III, 753. — *sapere* ex aliis II, 984; non ex seminibus sapientibus II, 986. — *sapienti* e, stulta fieri III, 761. — *sapientum* doctrina edita templa II, 8; multa turba putarunt III, 98. — *sapientibus* ex seminibus sapere II, 987.

SAPIENTIA quæ appellatur V, 10.

SAPOR et color una cum odore II, 679; insinuat II, 684; quidam est III, 268; oris arguet IV, 488; oris seorsus vim habet IV, 495. — *saporis* salsi humor IV, 223; VI, 929. — *sapori* aliud aliis tetrius esset II, 511. — *saporem* quemquam ab se mittere II, 857; e succis alte penetrare II, 987. — *saporem* simili guttas mittere I, 885; fedo ora pertorquent II, 401; in mellis sunt commixta IV, 673; tetro omnia conspurcare VI, 22; quæ sint tristia VI, 781. — *sapores* inulæ II, 430; mellis II, 504. — *saporum* in genere hoc est IV, 708.

SATIARE bonis rebus III, 1017; corpora spectandi nequeunt IV, 1098. — *satiati* agni II, 320.

SATIAS : *satiatem* ad, terra ferarum scatit V, 40. — *satiare* videndi fessus II, 1038; cum cibi V, 1390.

SATIO : *sationis* specimen ipsa natura fuit V, 1360.

SATIS causa leti esset tactus I, 242; acris vis I, 247; animo sagaci sunt I, 403; erit II, 934; non est II, 1137; VI, 704; quod est II, 1139, 1150; donum placabat V, 936; domi ante domitos esse V, 1333; morbi hæc tellus fert VI, 664; omnia ex infinito suppeditare VI, 667.

SATOR vitis II, 1169.

SATUR rerum III, 973; quem capias saporem IV, 958.

SATURNUS ne puerum malis mandaret II, 638.

SATUS : *satum* genitalem absterrent IV, 1229.

ΣΤΡΩΓΑ simula est IV, 1166.

SATYRUS : *Satyros* capripedes IV, 582.

SAUCIUS : *saucia* mens amore IV, 1044.

SAXEUS : *saxea* viarum strata I, 317; per sæpta IV, 701; tecta V, 982; domorum dissæpta VI, 952.

SAXUM : *saxi* pondus I, 454; in robore franguntur I, 881; radices II, 102; in gelidi æquore quum cubat III, 905; extremum colorem IV, 267; duritiem sentimus IV, 269; magnesiam flumina IV, 1063. — *saxum* magnum impendentimet III, 993; adverso monte trudere III, 1014. — *saxo* de, jactus III, 1029; a, fugere gestire videtur VI, 1046. — *saxa* sale peresa I, 327; dissiliunt I, 492; avulsa montibus IV, 141; verborum formas reddant IV, 576; subsidere non poterant V, 494; superna sudent humore VI, 943. — *saxorum* ad tornum structa tuantur IV, 362. — *saxa* grandia volvit I, 290; plangentes fluctus II,

INDEX.

529

1156; in aspera ubi pervenit IV, 148; in cadentes guttas IV, 1282; pertundere IV, 1283; ab ævo putrescere V, 308; humida proluvie lavere V, 948; humida musco stil-lantia V, 949; ad, naves læde-bant V, 999; per, transit VI, 229; dirupta terram gerere VI, 539; submersa volvere VI, 541; circum calefecit VI, 688; mirando pon-dere VI, 693; subjectare VI, 701; per, mauare VI, 989; sola calce coalescere VI, 1067. — *saxis* in, permanat I, 349; in, succus inesse nequit III, 787; V, 131; missili-bus consectabantur V, 966; pen-dentibus structas speluncas VI, 195.

SCANDERE : *scandit* quum alius III, 651. — *scandere* adultæ ætatis gradus II, 1123.

SCAPHIUM : *scaphiis* ahenis VI, 1045.

SCAPTENSULA quales odores ex-spirat VI, 811.

SCAPUS : *scapi* sonantes V, 1352.

SCATERE : *scatit* terra ferarum V, 41; fons dulcis aquai VI, 892. — *scatere* totius mundi fontem V, 597; plano campo V, 950; per fontem semina VI, 892.

SCELEROSUS : *scelerosa* facta I, 84.

SCELUS incautum aversabile VI, 397. — *sceleris* viam indugredi I, 83; luela, carcer III, 1028. — *scelere* pro immani V, 119. — *scelerum* ministros III, 61.

SCENA Cilici croco perfusa est II, 416. — *scenai* decores splen-dere IV, 984.

SCENALIS : *scenalem* speciem in-ficiunt IV, 78.

SCEPTRUM : *sceptra* superba V, 1136. — *sceptra* potitus III, 1051.

SCILICET II, 469, etc. (*adver-bium affirmantis et concedentis*) I, 809, etc.

SCINDERE : *scindunt* turpedine curæ III, 1007; hominem cupe-dinis curæ V, 46. — *scinditur* ani-mo natura III, 530; quod III, 640; summum quidquid IV, 150. — *scinduntur* fumus et odor IV, 91. — *scindi* simulacra IV, 154.

SCINTILLA ignis se spargere solet IV, 608. — *scintilla* ex una incen-dia capere V, 608. — *scintillas* agere II, 675; claras ignis dissipat VI, 163.

SCINTILLARE templa cœli VI, 645.

SCIPIADES, belli fulmen III, 1047.

SCIRE : *scit* sensus dissolvi III, 610. — *scimus* eadem omnia facere turpes IV, 1170; aliquid ex hoc genere esse VI, 712. — *sciat* unde, quid sit scire IV, 476. — *scibat* ferro arva molirier V, 932. — *sci-bant* non res igni tractare V, 951; legibus uti V, 957. — *sciret* quid vellet facere V, 1048. — *scirent* ut quid vellent facere V, 184. — *scire* licet I, 680, 860; II, 743, 809, 815, 838, 930, 966; III, 230, 879, 886; IV, 756; V, 246, 590; se homines ferunt III, 43; quo se nil fatetur IV, 471; hoc concedam IV, 474; quid sit IV, 476. — *sciri* nil si quis putat IV, 470; an possit IV, 471.

SCORTUM : *scorta* consuerunt IV, 1270.

SCRIBERE : *scribendis* versibus te sociam esse I, 25.

SCRIPTOR : *scriptorum* sæcla prio-ra III, 629.

SCRUPOSUS : *scruposa* ratio IV, 524.

SCRUTARI : *scrutemur* Anaxago-

re ὑποκρίσται I, 830. — *scrutentur* quod sub pectore III, 998. — *scrutantes* terrarū abdita ferro VI, 810.

SCYLLA: *Scyllarum* membra videmus IV, 734. — *Scyllas* semimarini corporibus non esse V, 891.

SCYMNUS: *scymni* leonum morsu repugnant V, 1035.

SECARE: *secando* in bina findi I, 534. — *secta* via V, 173; VI, 639. — *secta* manus III, 552. — *secandis* corporibus finem non esse I, 747, 844.

SECEDERE: *secedit* ab orbe V, 705.

SECCERNERE: *secernunt* terras II, 729. — *seccernat* utramque partem III, 637. — *seccernere* res apertas ab dubiis IV, 468; cœlum a terris V, 447. — *seccernendi* ratio II, 473. — *secretum* fuit nunquam per se I, 604. — *secreta* sunt teporis II, 843. — *seccernier* ut nihil unum possit III, 164. — *secretum esse* ab inani I, 432. — *secreta* facultas I, 174. — *cibo* natura animantium I, 195; a nobis manus II, 912; a corpore nostro animai natura III, 625. — *secretum* mare V, 448. — *secreti* ætheris ignes V, 449. — *secreta* a nobis sentire nequeunt III, 551; formarum vestigia IV, 87.

SECIUS hoc concurrunt semina VI, 315.

SECLUDERE terram lumine V, 752.

SECLUM. Vid. *Sæclum*.

SECTA: *sectant* ditioris sequuntur V, 1144.

SECUNDUM has res III, 35.

SECUNDUS: *secundo* in amore IV, 1137. — *secundas* ventorum paces V, 1229.

SECURIS: *securus* petere III,

1009; *securus* proculcare V, 1233.

SECURUS: *secura* quies III, 211.

— *securam* quietem capis III, 952.

— *securum* ævum agere V, 83; VI,

57. — *securius* somno exstat III, 390.

SED magis I, 482, 613. — *sed* vero IV, 987.

SEDARE tumultus soleant II, 956; sitim IV, 851; V, 943. — *sedantes* sitim II, 663.

SEDERE: *sederent* ut depressa exordia solis V, 475.

SEDES: *sedes* quietæ divum III, 18; deûm nostris *sedibus* dissimiles V, 154. — *sedes* ponere I, 993; deûm sanctas esse V, 147; imas omnia capiebant V, 452; deûm in cœlo locarunt V, 1187; suas præclaras discutit VI, 418; in suas recipit VI, 574; in antiquas redeunt VI, 872. — *sedibus* in curru leones agitare II, 602; in suis trepidant II, 965; unis hæret mens III, 617; suis ejectum semen exit IV, 1038; ex suis sollicitare V, 163; intus animam labefactant VI, 799.

SEGES: *segetes* incendia accipere V, 607; ut haberent V, 1371.

SEGREGARE: *segregari* non potis est I, 453.

SEJUNGERE: *sejungunt* quæ animalia corpora II, 728. — *sejuncta* sint omnia a principiis II, 861. — *sejungi* quod non potis est I, 453. — *sejunctum* esse ab omni corpore I, 432. — *sejunctus* corpore dolor II, 18. — *sejuncta* longe nostris ab rebus I, 59; II, 648.

SEMEN in nobis sollicitatur IV, 1035; muliebri semine ægre admiscetur IV, 1243. — *seminis* spatio usus non foret I, 186; ictum avertit IV, 1269. — *semen* membris

creavit IV, 1028; humanum ex homine ciet IV, 1037. — *semine* nil egeret I, 161; certo omnia crescunt I, 190; opus est rebus I, 207; æterno constant I, 222; simili constare II, 419; quod permixto constet II, 586; permixto res constant II, 687; de nigro nata II, 733; de nigro nigros cynos fieri II, 824; cœlesti sumus oriundi II, 991; certo crescit III, 746, 764; de Hyrcano canis III, 750; multo loca irritans IV, 1031; loca tument IV, 1042; virili commiscendo IV, 1205; materno similes fiunt matrum IV, 1207; de certo fiunt vultus IV, 1221; de patrio oritur IV, 1223; de duplici constat IV, 1225; largo uxores gravidas reddant IV, 1234; crassosunt steriles IV, 1236; muliebri semen ægre admiscetur IV, 1243; veterino quod est partum V, 863; ex veterino equorum V, 888. — *semina* certa rerum quum confluerunt I, 177; multarum rerum latere I, 894; ardoris sunt multa I, 901; ex offensus turbant II, 439; quædam ex infinito corporis auctu esse debebunt II, 481; quum distant II, 725; IV, 651; quæque cum quibus contineantur II, 760; sin alio colore sint tincta II, 776; innumero numero volitent II, 1054; addita sunt circum II, 1108; quæ sunt venti III, 128; multa minutaque III, 217; vocis eliciuntur III, 495; animai in corpore linquantur III, 713; luroris multa fluunt IV, 335; gallorum in corpore quædam sunt IV, 717; genitaliter apta IV, 1253; membris concrescunt IV, 1257; sic loca sumere possunt IV, 1263; ardoris multa confluere consuerunt V, 659; ignis confluere possint V,

667; genitalia per artus V, 850; rerum in terris fuere V, 914; ingratias cadant VI, 217; fulgoris concurrunt VI, 316; quæcumque sint VI, 343; aquarum convenere VI, 507; aquarum multa feruntur VI, 520; multarum rerum sunt VI, 663; aquarum ubi se tetulerunt VI, 673; ignis multa sunt prope corpus aquai VI, 864; vaporis permulta sunt in aqua VI, 885; scatere possunt VI, 897. — *seminibus* sensu carentibus II, 990; si tanta est copia II, 1070; semina commisceri IV, 1254. — *semina* rerum appellare I, 54; rerum quæ esse I, 502; rebus reservans I, 615; formis infinitis distantia esse II, 497; multarum rerum corpore celare II, 677; ad rerum discedant II, 833; rerum offendendo II, 1059; rerum in loca quæque conjicere II, 1072; multa ciendum est III, 393; vermiculorum animæ venentur III, 727; in eodem ordine, ut nunc sunt, posta III, 870; multa possidet IV, 331; multimodis in rebus mixta teneri IV, 646; obvia confixit IV, 1211; multa ignis excussere VI, 160; ardoris dissipat VI, 182; ignis convolvunt VI, 201; ignis habere VI, 206; expressa profundunt VI, 213; permulta vaporis habere VI, 272; vaporis multa expressit VI, 276; nubis corradens VI, 444; aquai multa consurgere VI, 497; multa multarum rerum gerit VI, 790; vaporis terra habet VI, 842; quæcumque ignis terra habet VI, 868; quæcumque ignis humor aquai habet VI, 877; ignis stuppeæ habent VI, 900; e lapide fluere VI, 1002; multarum rerum esse VI, 1092. — *seminibus* certis quæque creantur I, 170; in, cassam

esse motibus II, 284; certis omnia creata II, 708; cæruleis II, 773; ex non sapientibus II, 988; rotundis mobile debet constare III, 188; perparvis animam esse III, 218; paucillis creatam III, 231; animantes constant IV, 650; e levibus atque rotundis V, 457.

SEMIANIMUS : *semitanimo* cum corpore VI, 1267.

SEMIPIER : *semiferi* capitis vallamina IV, 589. — *semiferas* hominum species II, 702.

SEMINARIUS : *seminarinis* corporibus V, 890.

SEMINIUM : *seminium* triste leonum III, 742. — *seminio* certo crescit III, 746, 764. — *seminiorum* quæque aspera sunt magis IV, 1002.

SEMOVERE : *semotum fuerit* omni tempore IV, 814. — *semota* divum natura I, 59; II, 647; cura metuque II, 29; a speculo imago IV, 289. — *semotum* ab rerum motu tempus I, 464. — *semotum* a curis te I, 46. — *semota* ab dulci vita videntur III, 66. — *semota* quæ longe tuimur V, 579.

SEMPER florentis Homeri speciem I, 125.

SENECTA : *senectam* natis munire IV, 1252.

SENECTUS serpat I, 415.

SENECTUS : *senecta* ætate V, 884, 894. — *senectis* membris III, 773.

SENESCERE : *senescunt* quæcumque ævo I, 326. — *senescere* illa cogunt II, 73; pariter cum corpore mentem III, 447; sibi quærere V, 313.

SENIOR cervus III, 614. — *senior* hic si jam queratur III, 968.

SENSIBILIS : *sensibili* tempore IV, 777.

SENSIFER motus III, 273. —

sensiferos motus III, 241, 246, 380, 569. — *sensiferis* motibus III, 937.

SENSILIS : *sensile* ex insensilibus gigni II, 888; non ex omnibus gigni II, 893; quæ faciunt II, 895. — ex *sensilibus* posse creari II, 902.

SENSUS communis dedicat I, 424; consequitur I, 461; corporis est tactus II, 435; omnis jungitur visceribus II, 904; si principis est tribuendus II, 974; communibus motibus conflatur III, 337; oculorum quum contra ducat III, 362; trahit III, 363; quando hominem deficit III, 545; quam, quid majore fide haberi debet? IV, 483; animæ opera sit in nobis IV, 922; unde reconstitui possit IV, 928; alte abit IV, 950. — *sensum* semina confundunt II, 439; vitalem reddere II, 890; partis habere debent II, 908; tenere II, 913; suum corpore dimittunt II, 924; animi esse locatum III, 99; animi reponunt III, 105; præter vitalem III, 216; ad creandum III, 239; interimant III, 288; quem motum nominatum III, 353; vitalem deperdere III, 526; membris deducere III, 534; vitalem inesse III, 635; priorem amittit III, 769; movere III, 853; in morte quemquam futurum III, 888; sui corporis det IV, 265; suffugit IV, 361; pepulere IV, 526; pungunt aspera quæque IV, 627; ad, conveniebant IV, 670; acerbum progignere IV, 672; ad, decurrunt IV, 706; multa lacesunt IV, 733; divis tribuebant V, 1171. — *sensu* jucundo fruatur II, 19; jucundo linguæ tractentur II, 399; terra caret II, 652; quodam fit II, 804; IV, 449;

vitali consentire II, 915. — a non sensu sensus oriri II, 932; nullo prædita esse II, 972; carentibus seminibus II, 990; cum, vivere III, 102; sine, jacet III, 114; corpus undique caret III, 357; in majore locus videri debet III, 536; affluat III, 685; participentur III, 692; suo se contaminat III, 896; cassa rerum simulacra IV, 127; ab falso orta ratio IV, 484; vitali remotum V, 126; divino prædita V, 145; pro vario. notaret V, 1057; acriter infesto VI, 733; eodem prædita corpora VI, 961. — *sensus* nostri cernere nequeunt I, 601; corporis esse nequeunt II, 938; accensi tuentur II, 943; alii qui vitam gubernant III, 549; alii alios convincere non possint IV, 497; alii, quo pacto quisque sentiat IV, 521; effecti corporis IV, 765; varii cogunt V, 1086; varii animantibus insunt VI, 985. — *sensibus* mittere possit I, 690; nostris vias rescindere II, 407; insinuat II, 685; fidem violare IV, 464; quæ non sunt visa IV, 467; credere IV, 509; nostris videtur V, 566. — *sensus* impellere I, 304; IV, 528; sub nostros cadat I, 448; contra, ab sensibus repugnat I, 694; ignem cognoscere I, 697; ad nostros minimum esse videtur I, 751; natura sequatur I, 961; ad nostros exit II, 138; jucunde tangere II, 403; videntum, mulcet II, 422; titillare II, 429; corporis compungere II, 432; varios edere II, 443; lædere II, 470; procreat II, 880; varios expromere II, 887; non ex omnibus gigni II, 893; alios respuit II, 911; ex non sensibus posse gigni II, 930; a non sensu oriri II, 932; perfundere II, 946; accen-

dere II, 959; res capiant II, 1006; in omnes redit III, 504; animi dissolvi III, 577; alios dissolvi III, 610; infra nostros sunt primordia IV, 111; labefactari IV, 436; non posse refelli IV, 480; contra instructa verborum copia IV, 513; ad omnes omnibus non ita conveniunt IV, 710; quò in genere videmus IV, 856; ad nostros perveniunt V, 572; res immutat V, 1414. — *sensibus* ab, contra sensus repugnat I, 694; ipsis certius I, 701; ab nostris infra jacet II, 312; bona II, 408; corpus uti III, 561; animam auctam III, 626; animas auctas III, 630; ab, deerratunt III, 873; a primis esse creatam IV, 479; ab, orta est IV, 485; a falsis orta ratio IV, 522; usurpare IV, 976; ab nostris longe remota V, 150; ex ipsis res petunt V, 1133. — ex non *sensibus* sensus gigni II, 930.

SENTENTIA sancta III, 372; V, 621; animi tenuis III, 449; verborum V, 563.

SENTIRE *sentit* quum pupula nigrum II, 812; nostro de corpore III, 855; suam quisque vim V, 1032. — *sentimus* rerum colores I, 299; nullo tincta colore II, 747; qua II, 923; adhæsum pulveris III, 382; non nebulam III, 385; non itum animantis III, 390; mentem crescere III, 477; inesse sensum vitalem III, 634; perpetuo IV, 229; VI, 935; non tactu colorem IV, 268; duritiem saxi IV, 269; qui succum IV, 617; succum in ore IV, 619; corporis pondus inesse V, 543; vaporem transire VI, 950. — *sentiat* nihilo melius esse III, 1075; quo pacto suam rem IV, 524. — *sensit* parentem astare I, 91. — *sensimus* frigus

manu I, 497; nil ægri III, 844; ubi in speculum ipsum IV, 284. — *sentire* tempus per se I, 465; colorem album II, 811; quæ videmus II, 865, 989; ex aliis sueti II, 903; per se II, 910; sic itidem necesse est II, 929; animalia possint II, 973; seorsum posse videtur III, 335; corpus III, 351, 355; secreta ab nobis nequeunt III, 551; moriens non videtur III, 606; si potest animai natura III, 625; auditum III, 633; mali dolorem III, 646; priusquam queamus III, 834; homines videntur III, 1066; sonare licet IV, 230; VI, 636; quamque particulam venti IV, 262; aerem IV, 283; rerum colores IV, 493.

SENTIS : *sentibus* quod esse datum II, 462. — *sentibus* obducatur V, 208.

SENTISCERE : *sentiscant* primordia III, 393. — *sentiscere* late IV, 588.

SEORSUM videndi est ratio II, 473; item succus et *seorsum* sapor II, 684; calor ac ventus *seorsumque* aeris potestas III, 287; sentire III, 550; toto corpore dispicere III, 563; anima ipsa III, 631; anima sentire III, 632; si vis aliqua secernat III, 637; omnia cernas III, 660; ubi anima atque animus esse possit III, 797; V, 141; cuique potestas divisa est IV, 490; colores sentire IV, 493; sonitus nascuntur IV, 496; mare humorque pateret V, 448.

SEORSUS sapor oris, *seorsus* odores IV, 495; puri ætheris ignes V, 449.

SEPELIRE in æternum salutem II, 571; populum suorum VI, 1246. — *sepeliri* viva viscera busto V, 991. — *sepulta* sordi pellis VI,

1270. — *sepulti* somno V, 973. — *sepultis* somno I, 134; ventis VI, 193.

SEPTEM loca IV, 579.

SEPULCRUM commune rerum V, 260.

SEPULTURA : *sepulturæ* mos VI, 1277.

SEQUAX : *sequaces* curæ II, 45. — *sequaces* mores III, 316.

SEQUI : *sequor* te III, 3; disponere V, 530. — *sequitur* te I, 17; animi sententia III, 449; res rem III, 622; violentia sēminium leonum III, 741; somnus cibum IV, 955; aridus calor V, 740; hiems V, 746; sonus VI, 183; de concussu gravis imber VI, 290; annulus VI, 1014. — *sequimur* quod I, 157. — *sequuntur* tenebræ III, 415; quæcumque III, 480; fores ipsæ IV, 277; rerum simulacra IV, 347; canes cervorum simulacra IV, 996; aliæ tempestates V, 743; divitioris sectam V, 1114; argenti venas VI, 809. — *sequatur* quid inde I, 462; natura sensus I, 961; causa causam II, 255; mentis studium II, 268; alia ex alia facies IV, 822; qualis vita VI, 79; itiner VI, 339; ne rerum summa VI, 606; annulus ipse VI, 1007, 1013. — *sequantur* simili ratione I, 1097; dictis III, 915. — *sequuta est* nulla nox diem II, 579; vitæ pausa III, 943; quæ nos corporis umbra IV, 375. — *sequuta sunt* pacem V, 866. — *sequuta sunt* solis exordia V, 472. — *sequar* hoc pacto I, 979; quodcumque loqui dices II, 983. — *sequetur* summam I, 437; assimili ratione II, 492; ea ratione, habuisse III, 665. — *sequentur* quæ te omnia III, 981. — *sequi* vestigia IV, 366; contraria quæ sint IV, 511; atque fugere VI, 1042. — *sequentem* hominum gestum aera

IV, 368. — *sequenti* plaga IV, 189.

SERENUS : *serenum* lumen II, 149. — *serenam* mundi speciem IV, 138. — *serenum* ævum II, 1094. — *sereno* vultu III, 294. — *serena* de parte cæli VI, 99. — *sereno* cælo stellante IV, 213; cælo VI, 247. — *serenas* noctes I, 143. — *serena* templa II, 8; cæli II, 1100.

SERERE : *serit* aer corpus atque animam III, 572 (v. l.) — *serebant* vasta vulnera V, 1289.

SERESCERE : *serescunt* vestes I, 307.

SERMO perpetuus IV, 539; dum esse consuevit V, 1396. — *sermonis* patrii egestas I, 832; III, 261. — *sermonem* mortali immortalia notantes V, 122; largo tibi probabo V, 156.

SERPENS exiit vestem IV, 58; disperit IV, 640; asper quid obesset? V, 34. — *serpentis* cauda minanti III, 658.

SERPERE : *serpat* senectus I, 416. — *serpere* possunt V, 524; aer inimicus cæpit VI, 1119. — *serpens* sol V, 691; corpore sacer ignis VI, 661. — *serpentia* sæcla ferarum VI, 767.

SERRA : *serræ* stridentis horrorem II, 410.

SERTUM : *serta* parantur IV, 1128. — *sertis* limina operit IV, 1174.

SERVARE : *servat* vultum vitalem III, 655; vox formaturam *servatque* figuram IV, 558. — *servant* genus I, 191; discrimina V, 922. — *servet* reclam figuram IV, 300. — *servabant* fœdera casti V, 1024. — *servarat* quos effugium V, 922. — *servare* genitales motus II, 573;

formai figuram IV, 67; stomachi humectum tenorem IV, 634; sibi curam IV, 1063; numeris genus V, 1408. — *servans* Hesperidum mala V, 33. — *servantur* sæcla ferarum IV, 688. — *servari* effigies non posse videntur IV, 107. — *servata* multos per annos summa I, 1028. — *servata* per ævum primordia I, 550.

SERVATOR Romulidarum arcis, anser IV, 685.

SERVITIUM, paupertas, etc. I, 456.

SETA : *setæ* creantur V, 786.

SETIGER : *setigeris* subus pares V, 968; subus unguentum venenum est VI, 975.

SEU fulmine misso, sive quod, etc. V, 1243.

SEVERUS : *severi* agricolæ V, 1356. — *severa* silentia noctis IV, 461; noctis signa V, 1189. — *severa* propter pelagi V, 36.

SEX simulacra fieri IV, 304; Ica IV, 679.

SI non II, 40.

SIBILUM : *sibila* Zephyri V, 1381.

SICCARE spongiam manu IV, 621; omnia posse confidit V, 391. — *siccari* vias VI, 626.

SICULUS : *Siculûm* per agros VI, 643.

SICYONIUS : *Sicyonia* in pedibus pulchra IV, 1121.

SIDERE : *sidebant* campi V, 493. — *sidere* membris III, 383.

SIDON : *Sidone* Syria VI, 585.

SIDUS : *sidera* palantia II, 1031; radiantia IV, 214; ætheriis cavernis affixa IV, 392; mundi cerni non poterant V, 434; mundi miscant V, 515; quanto magis sint propter terram V, 622. — *sidera* unde æther pascit I, 232; ad mun-

di meare I, 788; noctis cernere I, 1064; cadere cernis II, 209; ad mundi rejectant II, 328; fundarit V, 69; ne æterna meare rearis V, 116; quæ efficerent V, 454; æstibus diversis ferri V, 648; candida verset V, 1209.

SIGNIFER : *signiferi* orbis propter posituram V, 690; ætheris æstus VI, 481.

SIGNIFICARE : *significat* rebus odores recedere IV, 698; ponto mare V, 508. — *significant* tuum initum I, 13; tales turbæ II, 127; divam prædicere II, 641; eadem cælum II, 1016; fore, etc. III, 484. — *significarent* quum balbe V, 1021. — *significare* volunt indiguos esse II, 617.

SIGNUM : *signi* nil est V, 916. — *signum* sanguinis mittere I, 881; ad quodque reverti V, 634; ad id cæli pervenit V, 686. — *signa* athena ostendunt I, 318; splendida labier videntur IV, 445; lucida ferantur V, 519; fervida V, 627; omnia lunam adipiscuntur V, 632; ad lunam revisunt V, 635; severa noctis V, 1189; vapore inusta declarant VI, 221; venti sunt VI, 222; multa mortis dabantur VI, 1181. — *signorum* ex alia parte labitur V, 710. — *signis* motum vegetat V, 533; rigentibus apta veste V, 1427. — *signa* subter labentia cæli I, 2; furoris II, 622; mortalia mittit III, 520; fervida V, 641; dædala docuit V, 1450. — *signis* æthera circumtemere I, 1088; pedum pressis III, 4; de parvis maxima adopinamur IV, 817; posterioribus V, 626; cum, tendere cursum V, 630; æstivis solem detrudere V, 638; dispositis ornata V, 694; sub, multa millia virum una dies exitio dabat V, 997.

SILANUS : *silanos* ad aquarum corpora jacebant VI, 1264.

ΣΙΛΩΝ : *simula* est IV, 1165.

SILENTIUM : *silentia* noctis severa constent IV, 461. — *silentia* taciturna rumpi IV, 585.

SILERE : *silerent* carmina II, 506.

SILIX : *silices* validi I, 572; II, 449. — *silicum* cavernis VI, 684.

— *silices* avulsos a montibus ruere V, 314.

SIMILARE : *similatu* non sunt igni corpora I, 688. — *similata* adumbratim videntur IV, 364.

SIMILIS : *similis* cui rei res non sit II, 544; nostris rebus res V, 436; sui nulla res manet V, 828. — *simile* non est II, 272; hoc illi est IV, 752; utri id magis est IV, 1226. — *similem* speciem IV, 49; sui esse res postulat VI, 542. — *simile* frumentum II, 372; veri esse II, 1052; sui reddat cælum VI, 1123. — *simili* sapore I, 885; forma IV, 168. — *simili* natura I, 848; ratione I, 1060; II, 299, 341, 377, 857, 1073, 1084; III, 571; IV, 164, 753, 756; V, 908; parum forma II, 336, 723, 414; IV, 544; figura II, 524; V, 1259; venere V, 895; causa VI, 172. — *simili* semine II, 418. — *similes* matrum fiunt IV, 1207; avorum IV, 1214. — *similes* ex ordine partes I, 606; quæ sint formæ II, 526; figuræ IV, 108. — *similes* animalibus esse II, 909.

SIMPLEX natura III, 232; solis ratio V, 613; causa V, 619. — *simplice* natura I, 1012.

SIMPLICITAS : *simplicitate* solida I, 549, 575, 610; II, 156; æterna pollentia primordia I, 613.

SIMUL (*simul ac*) I, 88.

SIMULACRUM rei ante oculos

versatur II, 111. — *simulacrum* nullum reddere IV, 150. — *simulacra* miris modis pallentia I, 124; aurea juvenum II, 24; nobis genuntur III, 434; quæcumque apparent IV, 97; quæcumque recedunt IV, 131; nobis redundant IV, 155; multa geruntur IV, 160; rerum ferantur IV, 165; quam celeriter motu ferantur IV, 177, 211; rerum feruntur IV, 240, 737; quæ feriant oculos IV, 258; quinque aut sex IV, 304; nequeunt reverti IV, 322; graviter feruntur IV, 328; rerum adaperita sequuntur IV, 347; rerum ne possint moveri IV, 352; per aera feruntur IV, 359; renutant IV, 602; rectis de viis tendunt IV, 611; lacessunt IV, 760; tuentur IV, 783; arte madent IV, 794; sint præsto IV, 800; qua via possint venire IV, 978; conveniunt IV, 1026; sunt præsto IV, 1057; quæ de corpore sancto fuerunt VI, 76. — *simulacris* obvia fluunt IV, 335. — *simulacra* videmus I, 1059; bellicientes II, 41, 324; quæ rerum vocamus IV, 34; luce carentum contuimur IV, 39; vagare IV, 126; per spatium transcurrere posse IV, 192; remittunt IV, 314; pariter nobiscum indugredi IV, 319; vagari IV, 726; eorum videmus IV, 735; per leonem cernere IV, 755; per leonem mentem moveri IV, 757; moveri IV, 770; in numerum procedere IV, 790; mean di IV, 882; inania cervorum IV, 997; decet fugitare IV, 1059; præter, nil datur IV, 1091; laticum sitiens petit IV, 1095; mentem fallere V, 63; divum tuetur V, 76; deum fatisci V, 309; bene facta deum VI, 419. — *simulacris* ludit amantes IV, 1097.

SIMULA ΣΩΝῆ est IV, 1165.

SINCERUS: *sincera* natura animi III, 531. — *sincerus* non sonere III, 886. — *sinceris* membris III, 717.

SINET: *sinit* cur ipse? VI, 399. — *sinet* errantem dubitare I, 333. — *sita est* boum natura III, 307; ut nunc ætas III, 860. — *sita sunt* corpora in inani I, 422; quæ simulacra in luce IV, 348. — *sita esse* corpora non possent I, 428. — *sita* circum cervices pluma II, 802; supra fontem stappa VI, 880. — *situm* in media regione pectoris consilium III, 141. — *situm* in melle suffocari III, 904.

SINGILLATIM non meant II, 152; effigies cernere IV, 104.

SINGULARITER memorare VI, 1066.

SINGULI: *singula* quæque primordia II, 396, 397; simulacra IV, 259. — *singula* quæque primordia II, 165; corporis atque animi primordia III, 373.

SINGULTUS frequens VI, 1159. — *singultus* gliscunt III, 479.

SIS (suis) oculis III, 1038.

SISTERE: *sistit* conjectus aquæ IV, 416. — *sistere* exiguum horai tempus I, 1015; si quidquam in se posse credis I, 1056; in terra terram non posse II, 604.

SISYPHUS ante oculos est III, 1008.

SITIENS: *sitit* potans IV, 1096. — *sitiens* propter fontem assidet IV, 1021; in somnis bibere quærit IV, 1093. — *sittentibus* nautis VI, 894. — *sitientia* sæcla ferarum V, 945.

SITIS arida III, 930; æqua tenet III, 1097; anhela abluitur IV, 876; corpora mersans VI, 1175. — *sitim* sedantes II, 663; sedare

IV, 851; V, 943. — *siti* prostrata corpora VI, 1263.

SMARAGDUS : *smaragdi* grandes IV, 1122. — *smaragdos* virides II, 805.

SMYRNA : *smyrnæ* sudos contentus II, 504.

SOCIARE calido vapore humorem VI, 859.

SOCIUS : *sociam* scribendis versibus I, 25. — *socios* scelorum III, 68; cædebant V, 1325; habebant V, 1442.

SOL arbusta fovet I, 807; soleat convestire II, 146; quem vaporem mittit II, 149; ardorem dissupat II, 210; stellæ restinguit III, 1057; lumina submittere debet IV, 163; cæcat IV, 326; in statione manere videtur IV, 396; supra montes esse videtur IV, 407; obire videatur IV, 434; ætherius torret V, 216; aquam deminuit V, 268, 390; candore cælum irrigat V, 282; et vapor omnis V, 384; suscepit lampada mundi V, 402; tantulus V, 593; alte lucens V, 609; tempora consumit V, 618; quam, inferior est luna V, 632; ultima cæli impulit V, 650; sub terras revertens V, 657; ætheris oras partit V, 681; tempora contundit V, 691; languidus V, 757; atque imbres V, 935; dum cælo lumina inferret V, 974; cibum coquere docuit V, 1102; per cælum volvi videtur V, 1191; et luna, vigiles mundi V, 1436; radiis fulsit VI, 524; magnam partem detrahit æstu VI, 617; humoris partem delibet VI, 621; ningues descendere subigit VI, 738; calidum reddere non quierit VI, 855; radiis terram dimovit VI, 870; terram excoquit VI, 963 — *solis* lumina visit I, 5; lunæque meatus

I, 129; radii discutiant I, 148; II, 59; III, 92; VI, 40; multis redeuntibus annis I, 312; lumina non forent I, 988; vapore terra fota I, 1031; flammam pasci I, 1089; lumina aera nobis sufficiunt II, 107; lumina radios fundunt II, 113; in radiis turbare II, 125; in lumine quæ cernere quimus II, 139; lumina II, 161; fulgura pervulgant cælum II, 163; IV, 209; ardor vergitur in terras II, 212; in lumina effert II, 654; lumina despexere II, 741; nitorem mirarier II, 1032; post coortum II, 1106; lux et vapor IV, 186, 200; lumine terra privatur IV, 372; cursus expediam V, 77; in igni durare V, 143; equorum vis avia V, 398; cursus fundarit V, 419; rota cerni non poterat V, 443; radiati lumina V, 463; exordia sunt sequuta V, 472; radii terram cgebant V, 485; rota major V, 565; calor lumenque V, 571; forma filumque V, 573; ab igni percipiat aera V, 603; ratio simplex patescit V, 613; lumina semper nova gigni V, 661; nitorem reparare V, 667; radiis percussa luna V, 703; ab orbe secedit V, 705; ad ignem luna labitur V, 709; defectus fieri V, 750; supra orbem perlabier V, 765; cursus cieret V, 772; vapore concreta animalia V, 796; lustra per cælum volventia V, 929; lumine detracto V, 979; viarum in mentem venit V, 1205; de lumine multa concipere VI, 209; vapor quod efficere non posse videtur VI, 236; ex radiis multa concipere VI, 273; calore dissolvuntur VI, 514; radiis jactatur VI, 875; octavo lumine VI, 1196. — *solis* nubes succedere cœpere V, 287; janua leti non est præ-

clusa V, 375. — *solem* relinquunt I, 745; constituunt I, 820; quum videant I, 1064; significant II, 1015; lunam, etc. II, 1085; V, 116, 303; propter, succedere IV, 142; inter montesque jacent IV, 411; cernere censemur IV, 458; quibus modis fundarit V, 69; præclarum cœli restinguere V, 121; quæ efficerent V, 454; paulatim relinqui V, 626; æstivis signis destrudere V, 638; desurgere faciunt V, 702; oppressum tenere V, 762; pavidi quærebant V, 971; radiis suis vestes exsiccare VI, 619. — *sole* in, dispansæ vestes I, 307; in, columbarum pluma videtur II, 801; ab, calor fuit IV, 220; VI, 926; in, moveri videtur IV, 365; in, res posse videri V, 293; sub, cursus tenere V, 712; exempto VI, 265; acri fervere VI, 852. — *solibus* assiduus perusta terræ pars V, 253; et pluviis icta VI, 1101; (*diebus*) nulla avis comparebat VI, 1218.

SOLATUM : *solatia* dulcia vitæ animos permulcent V, 21; vigilantibus aderant V, 1404. — *solatia* dictis tibi expediam V, 114; dulcia vitæ dederunt VI, 4.

SOLEMNIS : *solemni* more sacrorum perfectio I, 97. — *solemnia* sacra V, 1162.

SOLERE : *solet* mare transtra disiectare II, 554; se in suos ignes spargere IV, 608. — *solemus* non particulam sentire IV, 261. — *solent* unde amissa reparare I, 1036. — *soleat* sol luce convestire II, 146; flamma torrere V, 900. — *soleant* vincere II, 954; sol et luna obire V, 774; dissimiles voces ciere V, 1059; in tempore quam parvo perire VI, 815. — *soleret* corpora mutare III, 748; innasci

III, 793; V, 137. — *solerent* arboribus constare I, 166; nisi declinare corpora II, 221; per spatium transire VI, 488. — *solita est* flamma creari III, 623; animi potestas vivata nobis inferri III, 680. — *soliti sumus* vocare I, 459. — *solere* vias rescindere II, 406; corpus harmoniam non retinere III, 119; animam permanare III, 699; mentem fallere V, 63.

SOLEAS : *solertius* est genus virile V, 1355.

SOLENTIA : *solertius* aliis dant ipsi venenum V, 1008.

SOLIDUS : *solidum* omne foret I, 522. — *solidi* nihil in rebus esse I, 498. — *solidam* materiem I, 513. — *solidum* constare I, 516. — *solida* simplicitate sunt primordia I, 549, 575, 610; II, 156. — *solido* corpore I, 487, 489, 501, 519; III, 808, 820; V, 353, 365. — *solidæ* res I, 347. — *solida* sunt corpora prima I, 511, 539. — *solidis* allisa pars IV, 572. — *solida* corpora esse I, 628. — *solidis* ponderibus I, 986; II, 87; ossibus V, 925. — *solidissima* materiei corpora I, 566, 950.

SOLIUM : *solio* ferventis aquæ VI, 801. — *soliorum* majestas subversa jacebat V, 1136.

SOLLICITARE : *sollicitat* spatium amoris decurrere IV, 1292. — *sollicitant* divum lucos IV, 1005. — *sollicitare* ex sedibus suis V, 163. — *sollicitatur* in nobis semen IV, 1034. — *sollicitata* per artus trepidant II, 965.

SOLLICITUS : *sollicitum* hominem scindunt V, 47. — *sollicitam* mentem III, 1062. — *sollicito* motu I, 344; VI, 1037. — *sollicitæ* morbis animæ III, 732; sonoribus aures VI, 1184.

SOLSTITIALIS : *solstitiales* ad metas sol se vertat V, 616.

SOLUM : *solum* terrai subigentes I, 213; V, 212; terræ tractabant V, 1288; terræ ferro proscindere V, 1294. — *sola* tecta jungens IV, 431; nullius ante trita loca I, 926; IV, 2. — *sola* terræ multis locis ardent II, 592.

SOLUS : *sola* nativo corpore res II, 543; pars corporis II, 913; animi natura III, 790; V, 134. — *sola* animalia his legibus teneri II, 718; loca VI, 396.

SOLVERE : *solvit* vitales animæ nodos II, 950; menstrua VI, 797. — *solvunt* vires IV, 924; multa languentia membris VI, 799. — *solvant* animi curas IV, 909. — *solvant* sensum III, 288. — *solvendi* pœnarum tempus V, 1224. — *solvens* mobiliter primordia vini calor VI, 235. — *solventes* corpora I, 1101. — *solvitur* æstu I, 493. — *solvi* de corpore mentem III, 593. — *soluta* copia materiali I, 1017. — *solutum* cura tempus II, 45. — *solutæ* res diffusa corpora mittunt IV, 53. — *soluta* mœnia mundi I, 1096. — *solutas* animas non esse leti lege III, 687.

SOMNIUM : *somnia* fingere I, 106; cernere III, 1061; per, loquentes se protraxe serantur V, 1157.

SOMNUS devinxit membra IV, 455; membra profudit IV, 759; quietem per membra irriget IV, 908; fit IV, 917; cibum sequitur IV, 955. — *somno* molli dedita membra III, 113. — *somnum* ad, si res reddit III, 923; in, gravis abit III, 1079; per, multi loquuntur IV, 1015. — *somno* sepultis III, 134; corpus corripere III, 164; ex, correptus III, 938; non

omni securius exstat III, 990; majorem ævi partem conteris III, 1060; in leni prælia edere IV, 1006; ex, vix ad se redeunt IV, 1019; devincti pueri IV, 1024; sepulti respectabant V, 973; solatia aderant vigilantibus V, 1404; expertia lumina VI, 1180. — *somnis* in, cernimus III, 432; in, terrificant IV, 38; in, facere hoc videatur IV, 772; cernimus procedere IV, 791; in, obire videmur IV, 966; in, tenere videntur IV, 973; membra jacebunt IV, 989; sævire IV, 1003; in, magna faciunt IV, 1009; in, bibere quærit IV, 1093; in, solere mentem fallere V, 63; in, ubera quærit V, 883; in, divum facies videbant V, 1170; in, videbant V, 1180.

SONARE sentire licet IV, 230; VI, 936. — *sonanti* sonitu I, 826. — *sonantes* radii V, 1352.

SONERE aures III, 157; non sincerum III, 886.

SONITUM : *sonitis* sine VI, 218.

SONITUS pedibus excitur II, 327; quam, tam longe odor non fertur IV, 692; et vox qua feruntur IV, 702; de serena parte cœli non fit VI, 99; gravis insequitur VI, 285; mittitur VI, 294. — *sonitum* suum adhibere II, 856; corporeum constare IV, 528; ut possis audire IV, 562; audire videmur IV, 616; dant æquora mundi VI, 108; magnum dat vesicula VI, 131; dant frondes VI, 136; dat grandinis ruina VI, 157; det plaga per auras VI, 170. — *sonitu* magno dat stragem I, 289; sonanti I, 826; remota quædam II, 839; sterila corpora II, 845; concutiat II, 1101; omnia cientur IV, 610; longe alio rabies minatur V, 1064; horribili excederat V, 1255; per-

terricrepe VI, 129; ingenti uritur VI, 151; terribili crematur VI, 155; terrifico quatiant VI, 388; ingenti excitat VI, 442. — *sonitus* seorsum nascuntur IV, 496; varii non cessant VI, 928. — *sonitus* armorum non metuunt II, 48; non omnibus attribuas II, 836; audire IV, 461; varios linguæ V, 1027, 1043; vocis inauditos V, 1054; fragiles chartarum VI, 712; faciant venti VI, 133; profundit VI, 401; alio penetrare cernimus VI, 987.

SONOR : *sonorem* clarum obsignans vox IV, 569; reddit vox IV, 572. — *sonore* lepidio I, 645. — *sonores* melicos peperere V, 335. — *sonoribus* plenæ aures VI, 1184.

SONUS auditur IV, 525; auditus est IV, 841; aridus VI, 119; inde sequitur VI, 183.

SONUS : *sonos* chordarum IV, 586.

SOPITE : *sopitus est* eadem aliis quiete III, 1051. — *sopitus* lecto III, 917. — *sopita* recumbit VI, 795. — *sopiti* in somnis III, 432. — *sopita* militiæ muera I, 31; mens et corpus III, 933.

SOPOR atque oblivia curant IV, 823; quum sensum impedit esse IV, 922; gravissimus exstat IV, 957. — *soporem* in altum fertur III, 467; per nos æternum esse, licet III, 934. — *sopore* languentes IV, 40; suavi devinxit IV, 454; languet IV, 767.

SORBERE in corpus pestilitatem VI, 1129.

SORDES : *sordi* sepulta pellis VI, 1270.

SORS : *sorte* varia IV, 1219. — *sortes* nequidquam fatigant IV, 1235.

SPARGERE : *spargit* lumine ter-

ras II, 143; sanguis cruorem II, 195. — *spargunt* lacrymis ora II, 977; maria ac terras VI, 613. — *spargere* in suos se igges IV, 608; sanguine aras V, 1201; terrarum humorem VI, 630. — *spargi* odores IV, 678; corpora VI, 923. — *sparsa* per omnem ævum primordia II, 562.

SPATIUM haud poterit compleri I, 390; si nullum foret I, 427, 473; quacumque vacat I, 508; vacuum I, 524; utrum finitum constet I, 954; si finitum constituatur I, 968; summæ totius omne I, 983; profundi est I, 1001; concedat oportet ponderibus I, 1073; sine fine est II, 91; undique versum vacet II, 1053; profundi non deficit III, 826; V, 371; ubi non longum est IV, 555; longius æquo IV, 559; inanitur VI, 1004; ex una parte vacat VI, 1028. — *spatium* ni dederint latices I, 380; inane pleno distinguere I, 528; largiri I, 1046; præter desertum I, 1103; transcurrere II, 162; IV, 208; unde cæli domus appareret II, 1110; immensi temporis præteritum III, 868; per immemorabile IV, 193; VI, 488; per totum cæli sese diffundere IV, 202; amoris decurrere IV, 1192; id obire videatur V, 617; mihi præmonstra VI, 93; cæli venenet VI, 821. — *spatio* incerto exorerentur I, 182; usus non foret I, 185; in eo si fuere I, 235; in brevi mutantur II, 77; paullum depellere corpora II, 219; locorum diducta II, 316; in aeris pendere II, 603; ætatis vetusto II, 1175; III, 775; divisa fieri potestas III, 264; brevi geruntur IV, 160; brevi submittere IV, 162; longo teratur IV, 179; longo

vincitur IV, 1281; in longo pertundere IV, 1283; vetusto defessa mulier V, 825; in, igniscat VI, 301; in cœli coiere VI, 452; in tanto auferet VI, 623. — *spatiis* brevibus nexantur II, 98; e quibus ignes lumina allicere possunt V, 567.

SPECIES verna diei I, 10; naturæ ratioque animi terrorem discutiant I, 149; II, 60; III, 93; VI, 41; nova rerum II, 1025; miranda fuisset II, 1037; quæ omnis transvolat IV, 604; falcis ahenæ V, 1293; hac fluere videtur VI, 992. — *speciem* Homeri I, 126; videndi præcludit I, 322; quam formarum corporis det ordo II, 490; ad, nil libatum cernas III, 215; similem gerit IV, 49; omnem scenalem IV, 77; suam mutare IV, 135; serenam mundi violare IV, 138; ad, accidere quæ poterit res IV, 237; quo vertimus IV, 243; ad, ignis nihil est contractior V, 570; claram luna præbet V, 582; ad, convertere V, 705; ad, vertit eam partem V, 723. — *specie* feda tetri colores videntur II, 421; dissimili vivunt II, 664; simili rerum IV, 98; confusa omnia videntur V, 580. — *species* aliæ derivare queunt II, 364; rerum non ita conveniunt IV, 709. — *species* hominum semiferas II, 702; tres tam dissimiles V, 95.

SPECIMEN verum esse videtur IV, 210; sationis ipsa natura fuit V, 1360. — *spectmen* creandi natura dedit V, 187.

SPECTARE e terra II, 2; hominem in dubiis periculis III, 55; animum per oculos III, 361; commune bonum V, 956. — *spectando* corpora coram IV, 1098.

SPECULUM ut in primis est IV,

152. — *speculi* imago ubi se projecit IV, 280; ad planitiem offendit IV, 295; figura docet IV, 318; qua de parte IV, 321. — *speculum* temporis post mortem futuri III, 987; contra, quam rem ponas IV, 157; quocumque convertimus IV, 167; ultra, cur videatur IV, 270; sentire IV, 284; in, ubi sensimus aera IV, 284; in, de speculo tradatur IV, 303; in, e speculo tralucet IV, 309; in, de speculo transfertur IV, 315. — *speculo* a, distare IV, 289; de, in speculum IV, 303, 309, 315. — *speculorum* ex æquore IV, 106, 291; latuscula IV, 312. — *speculis* pluribus IV, 308. — *speculis* quæcumque apparent IV, 96; in, fit IV, 294.

SPELUNCA : *speluncæ* perveniunt VI, 697. — *speluncas* saxis pendentibus structas VI, 195; ingentes subruit VI, 545; altas ventus urguet VI, 559; inter magnas fremit VI, 581. — *speluncis* in, permanat I, 349; ventosis plenam esse terram VI, 538; in omnibus est ventus VI, 685; in, saxa superna sudent humore VI, 943.

SPERARE : *sperat* rem quamque futuram IV, 807. — *sperata* amicitia voluptas I, 141.

SPEKS magna laudis percussit I, 922; misella vento est rapta IV, 192; in eo est IV, 1082. — *spe* vincendi id facere voluerunt V, 1346.

SPICA : *spicarum* conjectum cogere III, 199.

SPINA : *spinis* in, serpens exiit vestem IV, 59.

SPIRACULUM : *spiracula* per mundi VI, 493.

SPIRARE equos in somnis IV, 989. — *spirantes* naribus ignem V, 29; æquo certamine bellum V,

393; mixtas auras ducimus VI, 1118. — *spirantibus* interiorem partem verberat IV, 938. — *spirantes* flammam ore Chimæras II, 705. — *spirantibus* graviter flabris VI, 428.

SPIRITUS unguenti suavis III, 223; volvebat ore tetrum odorem VI, 1153; creber aut ingens VI, 1185. — *spiritus* e tuo ore pendet I, 38.

SPIRESCERE nubem fecit VI, 176.

SPISSUS : *spisso* corpore VI, 127. — *spissa* quæ nobis videntur II, 444.

SPLENDERE varios decores IV, 984; claro colore V, 1257.

SPLENDIDUS oculi orbis III, 416; colos est nubibus VI, 208; humos sudoris VI, 1186. — *splendida* quæ constant IV, 151; signa IV, 445. — *splendida* lumina solis II, 107; oculi fugitant IV, 325.

SPLENDOR aquai ponitur sub diu IV, 212; acer oculos adurit IV, 330. — *splendoris* formas varias V, 715. — *splendorem* clarum vestis II, 51. — *splendore* in omni quæ apparent IV, 96; magnifico Babylonica IV, 1026; novo res semper egere V, 291.

SPOLIARE lunam lumine V, 761. — *spoliatur* terra lumine IV, 378. — *spoliata* colore corpora II, 842.

SPOLIUM : *spoliis* volitantibus serpentum IV, 60; ferarum corpus vestire IV, 952.

SPONGIA : *spongiam* plenam aquai premere IV, 620.

SPONTE sua meliora fieri I, 215; sua in cæli templa volare I, 1063; sua ignes id facere II, 193; sua factus orbis terrarum II, 1059; sua agere II, 1092; sua creavit II, 1159; sua volitent III, 33; IV,

28; sua caput leto obtulit III, 1054; sua gignantur IV, 132; sua vincere possit IV, 482; sua fiunt IV, 738; sua cursus lustrare V, 80; sua in auras exsistere V, 213; sua folliculos linquant V, 802; sua vivere V, 870, 959; sua quod terra crearat V, 936; sua cecidit sub leges V, 1146; sua in auras consurgere VI, 1020.

SPUMA : *spumas* agit III, 488.

SPUMARE : *spumanti* in æquore fervescunt III, 492.

SPUMIGER : *spumigeri* suis adventu V, 983.

SPURCITIA ac petulantia V, 48.

SPURCITIES terrissima VI, 978.

SPURCUS : *spurcæ* homini multæ sint res VI, 783.

SPUTUM : *sputa* tenuia VI, 1187.

SQUALIDUS : *squalida* quum constant corpora II, 469. — *squalida* membra V, 954.

SQUALOR : *squalore* sine materiæ II, 425.

SQUAMIGER : *squamigeri* quo poterunt procedere I, 379. — *squamigerum* genus I, 163; pecudes natantes II, 343; pecudes sic esse II, 1083. — *squamigeris* nientibus latices cedere I, 373.

STABILIRE : *stabilita* imagis sunt III, 203.

STABILIS : *stabili* a vita semota egestas III, 66. — *stabili* fundamento V, 1120.

STABULUM : *stabulum* ad, crebra revisit II, 360.

STACTA : *stactæ* liquorem si facere instituas II, 847.

STARE : *stat* cernendi vivata potestas III, 410; prædita culpa natura rerum V, 200. — *stant* res pondere fretæ VI, 1057. — *stare* tempora finita rebus I, 565; pausam fragori I, 748; sine ictibus

I, 1053; in inani I, 1077; summa summa quiete videatur II, 310; unde montes videntur II, 332; navis videtur IV, 388. — *stans* qui possit dolere III, 900; in perpetuum porticus IV, 428. — *stantis* equi corpus IV, 423. — *stantes* minutis corporibus res IV, 185; fulguris flammæ VI, 391.

STATIO : *statione* in, quæ manet navis IV, 389; in, inanere IV, 397; in, membra manere V, 479; in, cælum manere V, 519; in, locata nubila VI, 192.

STATUA : *statuarum* ergo III, 78.

STATUERE : *statuit* qui capite suo IV, 473; qui turpedinis finem VI, 25.

STATUS pacati aeris III, 293; unius horæ III, 1087; ex alio alius V, 827; ex alio alter excipit V, 833. — *statu* alio altera est nata imago IV, 774. — *alio* res nata IV, 803.

STELLA : *stellis* micantibus æthera fixum V, 1204; fulgentibus apta VI, 357. — *stellas* non cadere II, 209; sol restinguit III, 1057; lucem jactare V, 303; lunamque ire V, 642. — *stellis* ab gelidis aguntur VI, 721.

STELLARE : *stellante* cælo IV, 213.

STERCUS : *stercore* de tetro consistere II, 872.

STERILIS : *sterili* Venere IV, 1231. — *steriles* sunt nimium crasso semine IV, 1236; multæ ante fuerunt IV, 1247.

STERILUS : *sterila* sonitu corpora II, 845.

STERNERE : *sternit* arboribus campos I, 275. — *sternunt* iter viarum II, 627. — *stravit* qui viam per mare III, 1053. — *strata sunt* cubilia herbis V, 1416. — *strata*

viis canum vis VI, 1222. — *strata* ad Silanos aquarum corpora VI, 1264.

STERTERE : *stertis* vigilans III, 1061.

STILLARE : *stillent* guttis manantibus VI, 944. — *stillavit* gutta in cor IV, 1056. — *stillante* VI, 515. — *stillantia* super musco saxa V, 949.

STILLICIDIUM : *stillicidii* casus lapidem cavat I, 314.

STIMULARE : *stimulat* tibia mentes II, 620. — *stimulatur* fulgure fulgur IV, 1091.

STIMULUS : *stimulum* cæcum cordi subesse III, 887; timoris subditat VI, 604. — *stimuli* subsunt IV, 1078. — *stimulos* adhibet mens III, 1032. — *stimulis* Veneris IV, 1211.

STINGUERE membris ardorem IV, 1094. — *stingui* ignes in cætu I, 667; colorem II, 828.

STIPARE : *stipata* magis nunquam fuit II, 294. — *stipata* undique materies I, 346; materies cohæret II, 66. — *stipata* corporea natura omnia tenentur I, 330; minimis partibus primordia I, 611. — *stipatis* e partibus non esse vaporem I, 665.

STIRS : *stipe* largifica ditantes II, 628.

STIPULA : *stipulam* incendia accidere V, 607.

STIRPS : *stirpem* arboris amplexus V, 35. — *stirpe* humana creatus I, 734; a, profecta primordia IV, 1218. — *stirpes* inter se teruntur V, 1099. — *stirpes* ramis committere V, 1364.

STOLIDUS : *stolidi* Graii admirantur I, 642. — *stolidis* hæc omnia finxerit I, 1067.

STOMACHUS : *stomachi* humectum

tenorem IV, 634. — *stomacho* nostro incendia præbent IV, 873. — *stomacho* intus, flamina flagrabat VI, 1168.

STRAGES : *stragem* propagant I, 281; sonitu dat amnis I, 289.

STRATUM : *strata* mollia lecti IV, 580. — *strata* saxeæ viarum I, 316; per, viarum IV, 416.

STREPITUS : *strepitu* noctivago silentia rumpi IV, 584.

STRIDERE : *stridit* ferrum e fornacibus VI, 149. — *stridentis* seræ horrorem II, 410.

STRINGERE primordia rerum nulla vis potest I, 487.

STRUERRE : *structa* saxorum tuantur IV, 362. — *structas* saxi penditibus speluncas VI, 195.

STUDERE : *studeo* te sociam esse I, 25. — *studeat* quisque naturam rerum cognoscere III, 1085.

STUDIUM magni refert IV, 985. — *studium* mentis sequatur II, 268. — *studio* fideli disposita dona I, 47. — *studio* in pugnae dedita mens est III, 467; quo quisque defunctus adhæret IV, 963. — *studia* frustrata IV, 972.

STULTITIA : *stultitia* se damnet IV, 1179.

STULTUS : *stulte*, cur non capis animo quietem? III, 952. — *stulta* e sapienti fieri III, 762. — *stultorum* vita III, 1036.

STUPPA jacet flammam VI, 881. — *stuppam* in, scatere semina VI, 897. — *stuppæ* semina ignis habent VI, 900.

STYMPHALUM : *Stymphala* colentes volucres V, 32.

SUADERE : *suadet* me laborem efferre I, 143; adire II, 171. — *suadent* Venerem ut placent IV, 1153. — *suasit* paupertas horrida VI, 1281. — *suadere* tantum ma-

lorum I, 102; surdis non poterat V, 1051. — *suadente* (v. l.) autumnus I, 176.

SUAPTE opus efficit VI, 756.

SUAVIDICUS : *suavidicis* versibus IV, 181, 910.

SUAVILOQUENS : *suaviloquenti* carmine I, 944; IV, 20.

SUAVILOQUUS : *suaviloquis* versibus II, 529.

SUAVIS terræ petitus III, 174; spiritus unguenti III, 223. — *suavis* amicitiae voluptas I, 142; lingua I, 414. — *suave* est II, 1, 4, 6; quod aliis est IV, 660; cui est IV, 661. — *suavem* Musarum amorem I, 923. — *suavi* sopore IV, 454. — *suaves* flores I, 7. — *suaves* loquelas I, 40. — *suavius* nisi quod ante cognovimus V, 1412.

SUAVITER attingunt IV, 625; tractant IV, 625.

SUB diu IV, 212; cœli tegmine V, 1015; verbo omnia creat IV, 787.

SUBARE : *subat* IV, 1195.

SUBCAVIS : *subcava* Ætnæ montis natura VI, 683. — *subcava* terræ loca VI, 557.

SUBDERE : *subdebant* faces VI, 1284. — *subdere* rem oculorum visu V, 102. — *subditus* esset magnus VI, 1045. — *subdita* fax irai III, 304; oculo uni manus IV, 448.

SUBDITARE : *subditat* stimulum VI, 604.

SUBDOLUS : *subdola* pellacia ponti II, 560; V, 1003.

SUBDUCERE : *subducatur* se pedibus I, 1099. — *subducere* ex oculis II, 69.

SUBESSE : *subest* hæc natura III, 274. — *subsunt* stimuli IV, 1078. — *subsit* aliis aliud magis III, 285. — *subesse* cæcos motus II, 127; cæcum cordi stimulum III, 886.

SUBIGERE : *subigit* nos vitai cupidō III, 1090; descendere VI, 738. — *subegit* varios sonitus mittere V, 1027. — *subegerit* qui cuncta V, 50. — *subigente* sine vi II, 193. — *subigentes* terrai solum I, 213; V, 212. — *subactas* bello gentes I, 465.

SUBIRE : *subeant* quod III, 736. — *subibat* hoc leti genus VI, 1245.

SUBITO res exorerentur I, 181; juvenes fierent I, 187; vexantia turbine I, 280; diffugiant I, 1096; sol ortus II, 146; de, prorumpere II, 265; perfugere II, 391; perire II, 1012; aliquis concidit III, 486; præciderit III, 636; reventat III, 1074; de, abscidere III, 643; contra speculum ponas IV, 156; perquam turbida fit tempestas IV, 170; crura jactant IV, 993; se intorsit IV, 124; perscindit VI, 283; correptus VI, 395; se immittit VI, 441; se coniecit VI, 578; pes obturgescit VI, 659; per aquam erumpere VI, 890; in aquas cadit VI, 1024.

SUBITUS : *subita* res VI, 1281. — *subitam* vim I, 287; curam II, 363. — *subita* vi IV, 1206. — *subiti* imbres V, 217. — *subitis* e frugibus III, 694.

SUBJECTARE saxa VI, 701.

SUBJICERE : *subjecta* pedibus religio I, 79.

SUBJUNGERE : *subjungas* utrumque uno nomine III, 422. — *subjungere* rebus immortalia fundamenta II, 862.

SUBLIME volantes faces II, 206; feruntur IV, 431; volantes nubes VI, 97.

SUBLIMUS : *sublima* cœli I, 341.

SUBMERGERE : *submersa* sub tergo terrai saxa VI, 541.

SUBMITTERE : *submittit* tellus flores I, 8. — *submittere* fetus sine certis imbribus I, 194; lumen II, 674; sol lumina debet IV, 162; mortiferam vim VI, 819. — *submituntur* poplites VI, 954. — *submissa* genibus virgo I, 93. — *submitto* corpore fugiunt plagas V, 1071.

SUBOLES viridum IV, 1228.

SUBORIRI ex infinito posset I, 1035; multa necesse est I, 1048; unde tantum res queant II, 1138.

SUBORTUS : *subortu* ex alio atque alio V, 304.

SUBRUERE : *subruit* ætas speluncas VI, 545. — *subruitur* omnis natura IV, 867.

SUBSEQUI : *subsequitur* formarum novitatem II, 496.

SUBSIDERE : *subsedit* funditus V, 498. — *subsedere* pessum urbes VI, 590. — *subsidere* maribus IV, 1194; saxa non poterant V, 494. — *subsидendo* materies cumulata jaceret I, 990.

SUBSILIARE : *subsiliunt* ad tecta II, 191.

SUBSISTERE inane nulli rei debet I, 1078; inane vacuum rei non potest II, 236.

SUBSTERNERE delicias II, 22. — *substratus* lacus Averni VI, 747. — *substrata* ætheriis oris æquora IV, 412; late pelage VI, 620.

SUBTER pressit IV, 448; adhærens annulus VI, 915.

SUBTERTENUARE : *subtertenuatur* annulus habendo I, 313.

SUBTEXERE : *subtexit* cœrula nimbis VI, 482. — *subtexunt* nubila cœlum V, 467.

SUTILIS imago IV, 749. — *subtilem* fulminis ignem II, 385; VI, 225. — *subtilem* naturam IV, 744. — *subtili* filo IV, 86; corpore IV,

902. — *subtilia rerum exordia* IV, 114; *animi primordia* IV, 121. — *subtilibus corporibus* III, 196.

SUBTILITER *connexæ* III, 739; *insinuatus aer* VI, 1031.

SUBTRAHERE : *subtracta pedibus tellus* VI, 605.

SUBTUS *terra frigescit* VI, 866.

SUBVEHERE : *subvehat qui orbem* V, 516.

SUBVERTERE : *subversa majestas* V, 1135.

SUCCEEDERE : *succedit aliud* V, 1277. — *successit fervida cura* IV, 1056; *in summum honorem* V, 1274. — *successere nubes* VI, 402. — *succedere flammæ posse debent* II, 204; *ad superas fauces* III, 608; *propter solem* IV, 142; *nubes soli* V, 287; *ad summum honorem* V, 1122; *sylvas in montem* V, 1369; *minutatim non dubitabat* VI, 1190.

SUCCEEDERE : *succensa repente nubes* VI, 151. — *succensa terræ sola* II, 593.

SUCCIDERE : *succidit repente terra* V, 483. — *succidere artus* III, 157; *fragore* V, 110.

SUCCIDERE : *succisa ab nervis jumenta* V, 1331.

SUCCINGERE : *succintas canibus Scyllas* V, 890.

SUCCUMBERE : *succumbunt omnia externis plagis* II, 1141. — *succumbere partes pariter non poterant* V, 495.

SUCCURRERE *lunæ cur aliud corpus nequeat* V, 764.

SUCCUS *qua non it* II, 683; *seorsum insinuat* II, 684; *de corpore cessit* III, 224; *saxis inesse nequit* III, 787; V, 131. — *succum sentimus* IV, 617, 619; *lactis consimilem* V, 810. — *succo jejuna corpora* II, 845; *e, voluptas*

est IV, 629. — *succi manantes sunt corpora levia* IV, 624. — *succos semina efficiunt* III, 227. — *succis e, alio saporem penetrare* VI, 988.

SUCCUTERE : *succutit rotarum orbes* VI, 551.

SUDARE : *sudent sine sanguine* V, 1128; *saxa humore* VI, 944. — *sudabant fauces sanguine* VI, 1146. — *sudare equos in somnis* IV, 989. — *sudante autumno* I, 176. — *sudantia lingui templa humida* IV, 626.

SUDOR *maris* II, 465; *salsus* V, 488; *item atque humor* VI, 502; *nobis e corpore manat* VI, 945. — *sudos smyrnæ contemtus* II, 504. — *sudoris humos* VI, 1186. — *sudorem per, multa feruntur* IV, 864; *Veneris potat* IV, 1124. — *sudores exsistere* III, 155.

SUERE : *suenus appellare* I, 55; *voces non cernere* I, 302; *quod nos umbram perhibere* IV, 370. — *suevit pronos mittere* VI, 794; *ferri vim penetrare* VI, 954. — *suerit dicta dare* V, 54. — *suerint simulacra fieri* IV, 304. — *suesse florere* V, 910. — *sueti ex aliis sentire* II, 903. — *suenta ictus contemnere saxa* II, 448.

SUFFERE *durum laborem* III, 1012; V, 1271; *belli vulnera* V, 1303.

SUFFICERE : *sufficit aliam naturam* III, 704. — *sufficiunt quæ nobis aera* II, 107; *conveniendi nubes* VI, 480.

SUFFIRE : *suffit se odoribus* IV, 1171. — *suffire ignibus terras* II, 1098.

SUFFOCARE : *suffocari in melle situm* III, 904.

SUFFODERE : *suffodit fossas* V, 483.

SUFFUGERE : *suffugit sensum*

IV, 361; manuum tactum V, 151.

SUFFULCIARE : *suffulciat* ut cibus artus IV, 868; quod artus IV, 951.

— *suffulta* paribus columnis porticus IV, 428; silicium cavernis VI, 684.

SUFFUNDERE : *suffundunt* caligine cælum VI, 479. — *suffundens* caliginis umbram III, 305. — *suffusa* luce VI, 1145.

SUFFUSCARE : *suffuscans* mortis nigrore III, 39.

SULCUS : *sulcum* eicit IV, 1268.

SULPHUR : *sulphuris* auras VI, 221. — *sulphur* in terra gignier VI, 807. — *sulphure* acri oppleti montes VI, 748.

SUMERE : *sumit* quod sibi Anaxagoras I, 875; quem calorem III, 289; commoda IV, 1070; magnum eundi conamen VI, 326. — *sumunt* augmina II, 1088; omnia robora V, 818; corporibus robora V, 893. — *sumas* alterutrum necesse est I, 973. — *sumant* oculi II, 548; augmina noctes V, 680. — *sumsi* mortalia esse V, 249. — *sumsit* in vacuum partem VI, 1040. — *sumet* hinc exordia I, 150. — *sumere* unumquodvis generationem II, 347; illud nequaquam possis III, 371; loca sic semina possunt IV, 1262; quod usus volet V, 842; mobilitatem VI, 340. — *sumta* alte querela IV, 1178.

SUMMA (τὸ πᾶν) : *summa* rerum reflecta I, 236; unde omnis rerum creata constet I, 503; omnis fit infinita I, 622; rerum ad nihilum debeat reverti I, 757; rerum motum ne sibi possit parere I, 1007; qualibus rebus creata consistit I, 1027; suppleri queatur I, 1044; incolumis manere videatur II, 70; rerum semper novatur II, 74; *summa* quiete stare videatur II,

310; nulla sit II, 339; salutis nitatur II, 863; loci sit infinita II, 1044; summarum æterna est III, 817; V, 362; rerum qualibus meatibus geritur V, 195; rerum e quibus consistere videtur V, 238; mundi novitatem habet V, 331; rerum sequatur VI, 606. — *summæ* in medium niti I, 1052. — *summai* quædam sit finis I, 952; totius spatium consisteret I, 983; totius quam parvula pars VI, 651; ad totius nil sint omnia VI, 680. — *summam* sequetur I, 437; ex igni consistere I, 637, 707; esse I, 704; extra, nil esse I, 962; omnem conservare I, 1041; rerum commutare II, 303; finis tenet II, 513; ordine explentes II, 518; materiali finitam constare II, 527; rerum ex infinito tenere II, 531; immensi regere II, 1095; rerum turbine corruiere V, 369; profundius esse infinitam VI, 486; ad maris omnia vix unius guttai instar erunt VI, 614; rerum esse profundam VI, 650; ad summai totius omnem nil sint VI, 680. — *summa* de rerum querere I, 334; in totius imum nil esse II, 90; dissimili consistere II, 697; in una res nulla sit II, 1077; in III, 84; V, 266; de, hilum aliquid detrahare III, 513. — *summarum* summa æterna est III, 817; V, 362.

SUMMATIN ut polero attingere III, 260.

SUMMATUS : *summatum* sibi quisque petebat V, 1141.

SUMME celeri ratione IV, 255; secundo amore IV, 1137.

SUMMOFERRE celant IV, 1182.

SUMMUS : *summa* gens animantum I, 1032; vis V, 1255; VI, 71. — *summum* quidquid abundat IV, 146; bonum VI, 26. — *summi*

coloris membrana IV, 93. — *summi* capitis insigne V, 1137. — *summum* ætatis finem I, 556; colorem saxi IV, 267; honorem V, 1122, 1274. — *summam* inter minimamque rerum I, 620; faciem V, 1140; partem VI, 1163. — *summum* caput II, 607; alescendi cacumen II, 1130; cacumen V, 1456; periculum VI, 430. — *summo* de vertice II, 210; æquore saxi III, 905; a vertice III, 1014; in liquore IV, 443; cum clamore IV, 541; in honore IV, 1151; in vertice VI, 702; in corporis ardore VI, 1163. — *summa* de cœli ratione disserere I, 49; cum pace I, 58; II, 647; quiete II, 310; IV, 455; ab parte IV, 429; levitate IV, 747. — *summo* ab, diffuat acervus III, 198; in corpore III, 257; de corpore rerum IV, 35, 47, 62; de corpore IV, 82; res jaculantur IV, 84; e corpore IV, 158; e, dejicit V, 1124. — *summa* cacumina I, 897; profunda II, 1054; plerumque vaporant invidia V, 1130; tecta VI, 576. — *summos* ramos I, 1092. — *summus* opes emergere II, 13; III, 63; vires IV, 990; per oras V, 476. — *summa* non posse resolvi I, 1055; ab imo evertere V, 164; cacumina montis VI, 464. — *summis* in montibus VI, 422. — *summis* ripis II, 362; in rebus II, 1011; IV, 65; ex viribus IV, 1200. — *summis* de, multa colorem jacere IV, 72.

SUFELLEX per ædes bina IV, 452.

SUPER: totus habet *super* (h. e. porro) I, 650. — *super* influit aurarum V, 502. — *super* æquora V, 1226; VI, 108.

SUPER (supra) IV, 674, etc.

SUPERARE: *superant* vitalia re-

rum II, 576. — *superabat* humor in arvis V, 804. — *superavit* ingenio III, 1056; non utrumque eorum IV, 1213; ignis V, 397. — *superare* corpora rebus I, 580; aliquid incolumi I, 673; immutabile quiddam I, 790; II, 751; motus exitiales non queunt II, 570. — *superare* pedibus salsas lacunas III, 1044; ignis potest V, 408; humor cepit V, 412. — *superante* bili IV, 666. — *superantior* ignis V, 395. — *superantur* vitalia rerum II, 577. — *superatum* non est utrumque IV, 1213. — *superata* colore pepla II, 503.

SUPERBIA spurcitiæque V, 48.

SUPERBE dictum V, 1223.

SUPERBUS: *superbum* ingenium V, 1017. — *superbi* reges V, 1221. — *superba* sceptræ V, 1136. — *superbos* postes IV, 1174. — *superbas* voces V, 1172. — *superbis* dominis II, 1091.

SUPERCILIUM triste VI, 1183.

SUPERESSE: *superest* quod I, 44, 920; II, 39, 183, 491, 547; III, 351, etc. quod arvi V, 207; hoc etiam VI, 980.

SUPERARE rore infuso I, 497; ruant I, 1098; haud funis demisit II, 1154; impendent IV, 174; VI, 254; recta gubernæ IV, 440; in aliam partem ire IV, 446, etc.

SUPERBUS: *superna* in statione VI, 192. — *supernis* inferna ire V, 646.

SUPERUS: *superum* lumen VI, 857. — *supera* de parte VI, 856. — *supero* ex, incidere II, 227, 241; ex, præcipitant II, 248; premit VI, 512. — *superum* est ratio tenenda VI, 83. — *superas* fauces III, 608. — *superis* de rebus I, 128. — *supremæ* callis præscripta VI, 92. — *supremum* ad tempus

VI, 1191. — *supremo* tempore I, 547; III, 594. — *supremos* montes I, 275.

SUPINUS: *supina* omnia IV, 442; tecta fieri IV, 518.

SUPPEDITARE: *suppeditas* præcepta III, 10. — *suppeditat* natura omnia III, 23; dicere III, 731; sol novo lumine lumen V, 284. — *suppeditant* fontes mare I, 232; tantum amnes V, 387. — *suppeditet* rebus reparandis I, 548; caput lucis V, 294. — *suppeditare* materies defecit I, 1039; unde tantum queant II, 1138; ut copia possit IV, 778; novum lumen V, 299; ex infinito omnia VI, 667. — *suppeditatur* lumine lumen IV, 190. — *suppeditantur* æterna corpora materia I, 995; unde omnia II, 569. — *suppeditetur* imago IV, 819. — *suppeditentur* lumina epulis II, 26; multa mihi ex hoc genere VI, 1065. — *suppeditabatur* facies V, 1175. — *suppeditati* vix seris arvis II, 1160.

SUPPETERE plagæ possint I, 1049.

SUPPLERE: *suppleri* summa queatur I, 1044.

SUPPONERE: *suppositis* his rebus VI, 543.

SUPPUS: *suppa* animalia vagari I, 1060.

SUPERMUS; vide in *Superus*.

SURA: *surarum* fastigia IV, 829.

SURDUS: *surdus* suadere V, 1051.

SURGERE: *surgit* aliquid amari IV, 1130; mortifera vis VI, 820. — *surgunt* fruges I, 252; omnia ex terris VI, 789; de terra morbi VI, 1100. — *surgere*, adempto crure III, 652; in æthram VI, 467; de terra nebulas VI, 477.

SURPERE motus debent II, 314.

SURSUM patere VI, 468; omnia niti I, 1057; ferri *sursumque*

meare II, 186; fruges crescunt II, 189; expressæ flammæ II, 204, etc.

SURSUS versus II, 188.

Sus horrens Arcadius V, 25; amaracinum fugitat VI, 974. — *suis* spumigeri adventu V, 983; *sutibus* spurcicies munda videtur VI, 978; setigeris pares V, 968. — *subus* setigeris quod acre venenum est VI, 975. — *sues* sævos mittere V, 1308.

SUSCIPERE: *suscipit* auras vitales III, 406. — *suscipiunt* ostia laborem III, 367; aliæ magis pondus IV, 1246. — *suscepit* sol lampada mundi V, 403. — *suscipere* motum III, 353; immanes morbos III, 461; puellos IV, 1249; animi pace simulacra VI, 78. — *suscipienda* sacra curarit V, 1162.

SUSCITARE: *suscitat* delubra deum V, 1165.

SUSPENDERE: *suspensa* aura levisque III, 197; in aere vis manet VI, 1127. — *suspensam* vestem VI, 114. — *suspensæ* in litore vestes I, 306; litore vestes VI, 472. — *suspensis* dentibus V, 1068.

SUSPICERE: *suspiciamus* cœlestia templa V, 1203. — *suspiciere* in cœli templa II, 1039. — *suspiciens* cervice reposita I, 36.

SUSPIRARE: *suspirat* arator II, 1165; mulier non ficto semper amore IV, 1188.

SUSTENTARE omnia debet II, 1148. — *sustentata* machina mundi V, 97.

SUSTINERE: *sustinet* quod urbes II, 608. — *sustineat* corpus vis animai V, 558.

SUSTOLLERE: *sustollit* machina navem IV, 908.

SYLVA: *sylvam* crebram perfiant VI, 135. — *sylvæ* ferarum V, 202.

— *sylvarum* fragmina I, 285; fragmina antiqua arma fuere V, 1283. — *sylvis* incendia creant I, 902. — *sylvas* frondiferas I, 257; ignes conficerent I, 905; per profundas V, 42; colebant V, 953; gemitu replebat V, 990; ingentes cremarat V, 1242; exederat V, 1252; cedere V, 1265; in montem succedere V, 1369; per, reperta tibia V, 1385. — *sylvis* flamma abscondita I, 903; in, jungebat V, 960; non exibant VI, 1220.

SYLVESTRIS: *sylvestre* genus terrogenarum V, 1410. — *sylvestrem* Musam fundere IV, 591. — *sylvestre* bellum gerentes V, 1244. — *sylvestribus* (v. l.) suis pares V, 968. — *sylvestria* templa Nympharum V, 946; sæcla ferarum V, 965.

SYLVIFRAGUS: *sylvifragis* flabris I, 276.

SYRIA: *Syria* in, locus esse fertur VI, 757.

SYRIUS: *Syrta* Sidone VI, 585.

T.

TABERÆ: *tabent* semina IV, 1258.

TABES hunc manebat VI, 1200. — *tabe* nimborum I, 806. — *tabi* linquantur III, 552.

TABESCENT: *tabescunt* incerti vulnere IV, 1116. — *tabescat* corpus III, 580. — *tabescere* paulatim omnia II, 1174; æterno luctu III, 924; noctes V, 679; ningues sol cogit VI, 965. — *tabescens* super igni cera VI, 516.

TABIFICUS: *tabificis* radiis solis VI, 738.

TABULA: *tabularum* vitio venæ hiscant VI, 1079.

TABUM: *tabo* terram conspergere III, 661.

TACERE: *tacentes* dicta reddere IV, 462.

TACITURNUS: *taciturna* silentia IV, 585.

TACITUS ne forte requiras V, 1090. — *tacito* timore VI, 1178. — *tacita* salute II, 626; dulcedine III, 909. — *taciti* respectabant V, 973; motus V, 1213.

TACTILIS: *tactile* nil sit V, 152.

TACTUS satis esset leti causa I, 242; levis et exiguus I, 436; jungi non potest I, 455; uterque nobis est indicio II, 433; est corporis sensus II, 434; poterit reprehendere IV, 488. — *tactum* sine corpore III, 167; visumque moveri IV, 234; an sapor oris arguet? IV, 488; manuum suffugit V, 151; laticis calidum faciunt VI, 869; tepidum manibus proponere VI, 1164. — *tactu* salutantum I, 319; mala II, 408; cognoscant II, 742; sine, nil fieri posse III, 166; a tali recreata IV, 17; colorem non sentimus IV, 268; multa sunt vitanda VI, 780; aspera lingua VI, 1149. — *tactus* nostros tangere I, 690; formis variantes edere II, 816.

TALIS animai natura IV, 742. — *tali* naturæ obsistere VI, 331. — *tali* tactu IV, 17. — *tali* ratione I, 396, 947, 1080; natura I, 798. — *tali* tempore I, 93; II, 146; VI, 1027, 1250; quid potuit novitatis amorem accendere? V, 174. — *tales* turbæ II, 126. — *tales* congressus materiai II, 1064; meatus V, 194. — *tales* disposituras I, 1026; V, 193. — *talìa* præmia V, 14; tria texta V, 95; animalia V, 906; facta V, 1093. — *talibus* in rebus I, 44, 408; in causis I, 654.

TAM de subito (*tam cito*) II,

265, etc. — *tam magis* (cui opponitur *quo*) I, 538; II, 199; IV, 1003.

TAMA : *tama* cubanti poplites submittuntur IV, 954.

TANGERE : *tangis* quæ II, 813.

— *tangit* amaror IV, 225; VI, 931.

— *tangimus* quæcumque tenebris II, 747; extremum saxi colorem IV, 267. — *tangat* nares IV, 676.

— *tetigit* limina villæ III, 1078; prius quam flammam VI, 903. —

tetigere summum alescendi cacumen II, 1130. — *tangam*, ut poterò summam attingere III, 261.

— *tangent* pectus IV, 954. — *tangere* nulla res potest I, 305; quæ

aures possunt I, 644; tactus nostros I, 690; quæ sensus jucunde

possunt II, 403; religione animum turpi pacto II, 681; cupitum ætatis

florem III, 771; V, 845; non quit, si tangi ipsum non licet V,

153. — *tangitur* ira I, 62; II, 651; corpus vicinum aeris IV, 934. —

tangi nulla res potest I, 305; ipsum licet V, 153. — *tactu* hominis

salivis serpens IV, 640. — *tacta* vapore ardescent VI, 904.

TANTALUS saxum timet III, 994.

TANTILLUS : *tantillo* momine III, 190.

TANTOPERE quod mobile est III, 187, etc.

TANTULUS sol V, 593. — *tantula* pars oculi III, 414. — *tantula* animalia IV, 115; corpuscula IV,

900.

TANTUM quod (*nisi quod*) II, 220; primordia sunt infra sensus IV, 110; a speculo semota imago IV, 289.

TANTUMDEM est corporis I, 361; pendere I, 362; succumbere V, 495.

TANTUS sonitus VI, 293; aqua-

rum decursus VI, 610. — *tanta* variantia rerum I, 655; copia II, 338; ferarum vis est II, 540; materiei dissimilis ratio II, 666, 667; seminibus est copia II, 1069; animai copia III, 535; animantum copia III, 720; mali moles III, 1069; vitai cupido III, 1090; differitas IV, 638; est mobilitas et rerum copia *tanta* IV, 776, 801; particularum copia IV, 777; discordia VI, 1047. — *tantum* malorum suadere I, 102; elementa queunt I, 827; suboriri II, 1138; oneris corporis nostri IV, 880; corpus IV, 900; quis verbis valet? V, 3; malorum transire V, 228; amnes suppeditant V, 387; bellum V, 393; lumen V, 593; in, exaueat V, 612. — *tanto* in pelago II, 551; impete IV, 517; VI, 239; turbine VI, 641; fervore VI, 857. — *tanta* ruina III, 583; culpa V, 200; caligine VI, 263; vi VI, 320. — *tanto* magis peribit III, 700; magis est inficiandum III, 797; V, 141; minora primordia IV, 111; post V, 169; magis fateare V, 344; magis volahant V, 490; minus ferri V, 623; minus cursum tendere V, 630; magis adipiscuntur V, 632; plus V, 685; mobilior vis est VI, 238; imbri opprimere VI, 266; magis edita VI, 460; in spatio VI, 623. — *tantos* homines I, 200. — *tanta* intervalla III, 380. — *tantis* fluctibus V, 11; morbis III, 505; V, 346. — *tantis* tenebris III, 1; V, 11; viribus V, 1176. — *tantis* intervallis III, 395; periculis V, 346.

TARDARE : *tardata* fulgura I, 164.

TARDE venit IV, 694. — *tardius* ire cogitur II, 150; ire cogantur 155; et citius confluere V, 701;

ad aures res veniunt VI, 166;
allicit VI, 183.

TARDESCERE : *tardescit* lingua
VI, 478.

TARDUS : *tardum* olivum II, 392.
— *tarda* membra I, 415.

TARTARA : *Tartara* leti III, 42;
in atra deditur III, 979; in, ful-
men dejicit V, 1125.

TARTARUS, lucis egestas III,
1025.

TAUREUS : *taurea* vincla VI,
1076.

TAURINUS : *taurino* glutine VI,
1068.

TAURUS Cretæ V, 26. — *tauri*
suos jactabant V, 1322. — *tauros*
in munere belli tentarunt V, 1307.

TECTUM : *tecta* tremiscunt VI,
549; omnia vacillant VI, 575; su-
perne timent VI, 597. — *tectis*
ardentibus auxilium ferre III,
1077. — *tecta* ad domorum II,
191; alta a terris tolleret II, 1111;
omnia ruere IV, 404; solo jun-
gens IV, 431; absona fieri IV, 518;
saxea fugiebant V, 982; domorum
accendunt VI, 223; requirant VI,
261; omnia condebant VI, 1261.

TEDA accensa collucet VI, 882.
— *tedai* in corpore VI, 898. —
tedam accendier VI, 903. — *tedæ*,
creatus ignis II, 387. — *tedæ*, sce-
leris lucla III, 1030; fuligine pin-
gues V, 297; semina ignis in se
habent VI, 900. — *tedis* e terrestri-
bus ortus II, 383.

TEGERE : *tegit* quantum cœli
impetus V, 201. — *tegit* nox ter-
ram VI, 853. — *tectæ sunt* res
corio IV, 937. — *tectum* inane I,
518. — *tecta* sub tergo terræ flu-
mina VI, 540.

TEGMEN textile V, 1349. —
tegmine sub cœli posset geri I,
987; sub eodem cœli vivunt II,

662; omni corporis resolutio III,
576; adempto III, 603; cum, amis-
sam lævam III, 649; sub cœli
frigus ferre V, 1015.

TELA ferro paratur V, 1350.

TELLUS dædala submittit flores
I, 7; quorum ossa amplectitur I,
136; IV, 736; vivida res effert
I, 179; fetus submittere nequeat
I, 194; dædala alit I, 129; sistere
non posset I, 1013; ære renidescit
II, 326; in se habet corpora prima
II, 590; humida sibi nacta est pu-
torem II, 873; effeta creat II,
1151; eadem genuit, quæ nunc
alit ex se II, 1157; non obstat III,
26; large parit V, 235; quam,
omnia sunt magis V, 458; inter-
dum fumare videtur V, 465; non
aliena est allata V, 547; nova
herbas sustulit V, 788; portenta
creare conata est V, 835; animalia
fudit V, 915; dura creasset V, 924;
ferebat V, 940; contremit V, 1219;
pedibus vacillat V, 1235; divisa
colebatur V, 1440; tota concu-
titur VI, 358; incumbit VI, 560;
in barathrum feratur VI, 605;
raro cum corpore est VI, 632;
satis fert morbi VI, 664; unde
queat moveri VI, 668; multarum
rerum semina gerit VI, 791; om-
nes exæstuat æstus VI, 887; effeta
est calore VI, 844; cetera VI, 863.
— *telluris* gremium II, 375. — *tel-
lurem* magnam pendere II, 603. —
tellure exstiterint V, 70; nova ma-
jora sunt adulta V, 798; nova
gigni potuisse V, 905; ipsa coorta
animæ vis VI, 579.

TELUM : *teli* vis vitam offendit
III, 171; ictus Jupiter determinet
VI, 403. — *telum* volatile I, 969;
exercens II, 1103; obtundi VI,
398. — *telo* quid denique fiat I,
980. — *tela* lucida diei I, 148; II,

69; III, 92; VI, 40; lucida volarent IV, 846. — *tela fera* non metuunt II, 48; præportant II, 622; ut sibi parent V, 1265; infracta sanguine suo tingentes V, 1326; in se fracta V, 1327. — *telis* corporeis laborat III, 177; gelidis pavoris III, 306; Veneris qui accipit ictus IV, 1048.

TEMERE, incassum, frustra que, coacta II, 1060; non, penetrare III, 253; mare coortum V, 1000; vi convinci V, 1177; vis venti frigida esse non potest IV, 318; avis non comparebat VI, 1218.

TEMERE: *temnis* præsentia III, 970. — *temnunt* si se mortalia sæcla V, 1237.

TEMPESTAS imbribus indulget I, 805; arridet II, 32; liquidissima cœli IV, 170; nova coorta V, 437; ridebat V, 1394; fulgit VI, 174; fulmina commoliri cœptat VI, 255; concussa tremit VI, 289; turbida cœli VI, 376; sæva coorta est VI, 458; et tenebræ VI, 490; flammæ de clade coorta VI, 643. — *tempestatem* atram trahit VI, 259; altam supra nostrum caput esse VI, 263; inter opacam VI, 524; facessunt VI, 957. — *tempestate* coacta I, 762; coorta VI, 196. — *tempestates* dum adsunt I, 179; aliæ sequuntur V, 743; sunt canendæ VI, 84; pluvix graviore sunt coortu VI, 672. — *tempestates* volantes adde VI, 613. — *tempestatibus* cum, mutapt V, 1082.

TEMPESTIVUS: *tempestitiva* pulorum examina V, 1363.

TEMPLUM: *templum* magnum et versatile mundi V, 1435; ad Paladis Tritonidis est VI, 751. — *templa* lucida cœli sistere non possent I, 1013; tonitralia cœli ne ruant I, 1198; laqueata reboant II, 28;

id cœli relatum receptant II, 1001; Acherusia III, 25; alta cœli fulgentia V, 492; cœlestia ardescent VI, 671; cadaveribus onerata VI, 1273. — *templa* Acherusia esse I, 121; in cœli volare I, 1063; bene munita tenere II, 8; in lucida cœli suspicere I, 1039; Acherusia vitare III, 86; linguai sudantia IV, 626; mentis V, 104; per immania cœli volvunt V, 522; sylvestria Nympharum V, 946; dedm in cœlo locarunt V, 1187; super cœlestia mundi quum suspicimus V, 1204; mundi mortalia esse VI, 42; cœli opprimere VI, 286; cœlestia sonitu quatunt VI, 388; cœli fumida scintillare VI, 645; cœli tueri VI, 1227.

TEMPUS per se non est I, 460; pœnarum solvendi V, 1224; id est vernum VI, 369; quod auctumni nomine fertur VI, 372. — *temporis* anteacti ætas I, 559; puncto nihil exstet I, 1102; momen II, 1170; exiguam partem III, 400; immensi spatium respicias III, 867; æterni vetustas III, 986; futuri speculum proponit III, 988; æterni status ambigitur III, 1086; in puncto ferantur IV, 164; in puncto transcurrere posse IV, 194. — *tempus* per se non quemquam sentire I, 463; æternum manere I, 583; nullum ignes celarier possint I, 904; exiguum horai sistere I, 1015; fugai largiri I, 1046; vacuum linquunt II, 53; post mundi genitale II, 1105; minimum quodvis consistere III, 605; principiale aliquod fuisse V, 247; exitiale aliquod manere VI, 565; ad supremum VI, 1191. — *tempore* in omni excellere I, 27; iniquo patriai agere I, 42; in tali prodesse I, 94; in ipso nubendi I, 99; quovis de-

discere quæres I, 104; suo confluxerunt I, 177; iniquo concilio arceri I, 184; in quoque decedant I, 321; in, quid amittant I, 328; in omni adesset I, 338; in, fundunt I, 352; uno totum spatium compleri I, 389; nullo sub sensus cadat I, 448; supremo quæque dissolvi I, 547; ex infinito res reparare I, 551; a certo nihil posset ætatis finem pervadere I, 555; reliquo id reparari I, 561; ex æterno superare I, 580; ab omni res gignuntur I, 769; fausto imbribus indulget I, 805; ex infinito jaceret I, 990; in quoque amissa reparare I, 1036; tali convestire II, 146; eodem loci spatium transcurrere II, 163; IV, 209; incerto depellere II, 219; nullo subsistere potest II, 236; non certo declinamus II, 259; puncto carceribus patefactis II, 263; non certo clinamen facit II, 293; puncto diffugere II, 456; nullo credant II, 559; ex infinito contractum bellum II, 575; omni terra sensu caret II, 652; puncto res sensus reddant II, 1006; in omni præsto esse II, 1099; in nullo delibat III, 24; in illo agitur III, 115; uno omnia desunt III, 455; non uno existit III, 531; parvo tibi linquantur III, 552; supremo vultus languescere III, 594; ante acto nil sensimus ægri III, 844; in eo ipse esse debet III, 875; nullo natus III, 881; de mortis demimus III, 1101; in quovis apparet IV, 156; puncto accidat IV, 215; nocturno nubila portant IV, 445; in quoque quod visum est IV, 500; in nocturno ludos facere IV, 795; in uno consentimus id IV, 796; in quovis quæque præsto sint simulacra IV, 799; omni semotum IV,

814; nocturno sollicitant IV, 1005; in ipso potiendi IV, 1072; quæ nullo sint natæ V, 71; in parvo conquassari V, 107; in anteacto accidit V, 173; ex infinito percita plagis V, 189, 424; pro cœli vestes quærent V, 232; ex infinito pertolerassent V, 317; ex infinito potuissent contemnere V, 379; certo fluere possit V, 637; certo Matuta auroram defert V, 655; certo confluere consuerunt V, 660; certo confluere possint V, 666; certo quæ fiunt in rebus V, 668; certo florescunt V, 669; certo florem dimittunt V, 670; in certo dentes cadere V, 672; hiberno cessant V, 698; certo gignitur V, 747; certo deletur V, 748; certo multa fieri V, 749; eodem facere V, 755; certo dimittere V, 758; verno exclusæ volucres V, 800; maturo uteros patefecerat V, 807; certo terra fudit V, 821; in nullo Centauri esse queunt V, 876; quo tellus animalia fudit V, 915; hiberno matura fieri V, 938; nocturno capti V, 969; alterno gigni V, 976; eodem alii facere non quisse putentur V, 1044; in alio jaciunt voces V, 1080; in puncto liquidum facit VI, 230; in eo fiunt fulmina VI, 375; sub uno fierent VI, 413; uno multa fulmina fieri VI, 416; parvo cooperiant VI, 489; eo anni VI, 717; eo pluviae fiant VI, 731; eo si odorata est VI, 797; in parvo perire VI, 814; nocturno calidus fons VI, 850; tali propellat VI, 1027; nullo cessabant apisci VI, 1234; tali luctus quemque tentaret VI, 1250. — *tempora* anni conspurgunt II, 33; annorum quod faciunt nobis III, 1018; multa latent VI, 798; anni apportant V, 221; anni pingebant

V, 395; veris florentia se pandunt VI, 359; cæli inter utrasque constant VI, 362. — *tempora* rebus finita stare I, 464; cæli dividere I, 1065; annorum mutare II, 170; præsentia temporibus præteritis confert II, 1167; annua consumit V, 618; annua contundit V, 691; annorum varia verti V, 1183; rerum commutat V, 1275; annorum verti V, 1437. — *temporibus* præteritis tempora præsentia confert II, 1167. — *tempora* (χρόνος) cava IV, 1193. — *tempora* velarint I, 929; IV, 5.

TENDERE : tendit in quem locum IV, 180; eo unde feritur IV, 1051; qua se ponti plaga V, 482; contra convincere V, 727. — *tendimus* quo omnes V, 26. — *tendunt* de rectis viis IV, 611; cupide ex summis viribus IV, 1200. — *tendere* contra si pergas IV, 326; lunam cum signis cursum V, 630. — *tenta* frons meabat VI, 1194. — *tenta* tympana palmis II, 619.

TENEBRÆ sequuntur III, 415; maria cooperiant VI, 490. — *tenebris* cæcis qualis poterit esse color II, 798. — *tenebras* Orci visat I, 116; animi discutiant I, 147; II, 58; III, 91; VI, 39; quis nubibus faciat? II, 1100; omnes Acheronta liquisse IV, 171; VI, 251; et lucem gigni V, 976; cur Jupiter concit? VI, 410. — *tenebris* in qualibus degitur! II, 15; in, vita labore II, 53; in cæcis metuunt II, 55; III, 88; VI, 36; in, pavitant II, 57; III, 90; VI, 38; cæcis quæ tangimus II, 746; tantis extollere lumen III, 1; in, volvi III, 77; in, cognoscitur IV, 232; in, nos commovet IV, 236; e, quæ sunt in luce, tuemur IV, 338; in, contra facere e luce nequimus IV, 349; e tantis

locavit V, 11; in, vita jacebat V, 175; terras obducere V, 775; procul fertur nimbus VI, 258.

TENER humor I, 809. — *tenerum* aera II, 145. — *tenero* corpore III, 448, 766. — *teneri* hædi II, 367. — *teneræ* salices II, 361. — *teneris* membris IV, 1099. — *teneros* haustus V, 1068. — *teneras* res I, 180; aeris auras I, 208; herbas I, 261. — *teneris* manibus VI, 796.

TENERASCERE mentem III, 766.

TENERE : tenet qua se corpus I, 509; natura, ne, etc. I, 1008; finis summam II, 513; æther complexu II, 1066; non omnia tabescere II, 1174; non amissam esse lævam III, 649; æger non morbi causam III, 1083; æqua sitis vitæ biantes III, 1097; viri corpus IV, 1190; nomen maternum V, 820; terra rara magis VI, 863. — *tenemus* vestigia III, 673; pocula plena VI, 951. — *tenent* pocula III, 925; rupes avidam partem V, 203; arbustis obsita V, 1377. — *teneas* quæ si bene cognita II, 1090. — *teneant* vestigia IV, 995. — *tenebant* sylvestria templa V, 946. — *teneret* culta ac deserta I, 165; inter se nexu indupedita I, 240; nox æterna terras V, 978. — *tenerent* quæ corpora loca I, 523; ardoris naturam I, 683. — *tenere* animum in versibus I, 947; IV, 23; bene munita templa II, 7; summam rerum II, 531; mandatum memori mente II, 583; sensum II, 913; tanta intervalla III, 381; Satyros IV, 582; monstra putentur IV, 594; animos hominum IV, 973; vinctos IV, 1203; aera extra V, 513; viam sub sole V, 712; oppressum solem V, 762; regna velle V, 1127; vinclis leones V,

1311; morbi sæcla videntur VI, 1112. — *tenendi* vitam finis I, 586. — *tenentes* super ulcera palmas V, 993; habent VI, 900. — *tenetur* materies disjecta II, 939; ab omni corpore III, 324; vitalibus ab rebus mens III, 831; conjuncta vis animai IV, 890. — *tenentur* stipata I, 330; ab omni corpore III, 566; non simili ratione III, 571; texta fulminis corpora VI, 351. — *teneri* res in concilium I, 1080; hamatis inter se nexa II, 405; ramosis alte compacta II, 446; animalia his legibus II, 718; inter se conjuncta III, 137; semina in rebus IV, 646; inter se compressa VI, 454; inter se copulata VI, 1087. — *tenenda* ratio VI, 83.

TENOR: *tenorem* stomachi humectum IV, 634; unum labendi conservans V, 509.

TENTARE: *tentat* dubiam mentem V, 1210. — *tentamus* si quadratum IV, 235. — *tentant* catulos lambere V, 1066. — *tentabant* agelli culturam V, 1367. — *tentaret* quemquam luctus VI, 1250. — *tentantur* tauros in munere belli V, 1307. — *tentare* pericla belli V, 1298; quod nos adventu possit VI, 1136. — *tentans* accendere V, 658. — *tentante* dolore III, 148. — *tentantur* gressus VI, 1115. — *tentetur* ille metu III, 313. — *tentarentur* tantis morbis V, 347. — *tentari* nullo dolore II, 968; aquarum novitate VI, 1103. — *tentata* res penitus labascit I, 538. — *tentata* non alia ratione labare I, 531; clueant I, 581.

TENUIS spiritus III, 223; ventus IV, 902. — *tenuis* latitandi copia I, 874; aeris natura II, 232; quædam aura III, 233; animi sententia III, 449; imago IV, 61; colo-

ris membrana IV, 93; mens est IV, 750; deum natura V, 149; natura V, 562. — *tenuis* semen liquitur IV, 1238; acumen VI, 1193. — *tenuem* animam III, 426; animi naturam IV, 733. — *tenuis* nil in utilitatem vertere VI, 1169. — *tenui* textura III, 210; causa III, 430. — *tenui* semine IV, 1237. — *tenuis* formarum effigies IV, 103; deorum sedes V, 155; nubes VI, 104. — *tenuia* quæ sunt IV, 64, 102, 809; aranea sunt textu IV, 730; quia sunt IV, 804; sputa VI, 1187. — *tenuis* aeris auras I, 1086; rerum figuras IV, 46, 159; effigies IV, 83; rerum texturas IV, 159; aures IV, 913. — *tenuia* aranei fila III, 384; simulacra IV, 728, 1092; texta IV, 745; imago mens cernit IV, 758; mucronum fastigia V, 1264; nubila VI, 463. — *tenuius* non quidquam exstat III, 244. — *tenuissima* vis animai V, 558.

TENUS laborum I, 939; IV, 15.

TEPEFACERE: *tepefactu* vis venti VI, 322.

TEPIDUS: *tepidum* vaporem II, 858; tactum VI, 1164.

TEPOR: *teporis* medii II, 517.

TEREBRARE tigna V, 1267.

TERERE: *terimus* lapidem in lapidem I, 883. — *terebant* pedibus V, 1322. — *terendo* incendia creant I, 901. — *teritur* assidue vestis IV, 1123. — *teruntur* inter æram V, 1099. — *teratur* brevis hora IV, 179. — *terantur* inter se cacumina I, 897. — *trita* nullius ante solo loca I, 926; IV, 2.

TERES: *tereti* cervice I, 36. — *teretes* folliculos V, 801. — *teretes* tunicas IV, 56.

TERGEMINUS: *tergemini* vis Ge-ryonai V, 28.

TERRENE : *terget* aridus sonus aures VI, 119.

TERGUM : *tergo* a, obstat II, 87; a, propellat IV, 195; diripiebant V, 1319; sub terrai VI, 540; a, aer propellat VI, 1026.

TERMINARE : *terminat* terra mare I, 999. — *terminet* nisi alterum alterutrum I, 1011.

TERMINUS alte hærens I, 78, 597; V, 91; VI, 66; vitæ alte depactus II, 1087; malorum III, 1033.

TERRA, aer, etc. I, 568; mare terminat I, 999; novet fetus I, 1031; det cuique cibatum I, 1094; se pedibus subducat I, 1099; sensu caret II, 652; lapides, etc. II, 889; mater alma II, 993; terreno corpore crescit II, 1114; mari miscebitur III, 854; solis lumine privatur IV, 371; lumine spoliatur IV, 378; quem est potita IV, 763; ad satietatem ferarum scatit V, 40; libatur tibi V, 261; inumbratur V, 290; poterat videri V, 435; quæ sibi adscivit V, 474; maxima repente succidit V, 481; quiescat V, 535; omnia concutit motu V, 552; lunam queat spoliare V, 761; circum colles dedit V, 782; maternum nomen adepta V, 794, 820; mortalia sæclâ dedit V, 803; eibum præbebat V, 814; quod sua sponte crearat V, 935; fumans humorem redhalat VI, 523; superne tremit VI, 544; vacillans jactetur VI, 554; ruinas minitatur VI, 572; calore rarescit VI, 842; frigore premitur VI, 846; rara magis VI, 862; subtus frigescit VI, 866. — *terræ* ignisque corpus coire I, 770; sola ardent II, 593; post coortum II, 1106; petitus III, 173; pondere urgeri III, 906; cœlique principale tem-

pus V, 246; per foramina V, 458; pondus constitit V, 496; ad arva redeo V, 778; foramina convertit V, 809; bonitate inducti V, 1246; in loca concava conveniens V, 1254; solum ære tractabant V, 1288; solum ferro proscindere V, 1294; per loca subcava VI, 557; motus obortus VI, 587; per foramina dispertitur VI, 592. — *terrai* solum subigentes I, 213; V, 212; matris in gremium I, 252; exordia fierent II, 1063; V, 432; orbem qui obtineat III, 1002; corpus mortali corpore constat V, 236; nonnulla pars V, 252; corpora in medio coibant V, 450; motibus quæ ratio exstat VI, 535; sub tergo VI, 540; in loca cava se conjecit VI, 580; cavernas dissolvat VI, 598; totius quota pars sit VI, 653; abdita ferro scrutantes VI, 810. — *terræ* ossa dedit III, 1048; janua leti non est præclusa V, 735; membra nudabant V, 969; ex infinito suppeditare V, 666. — *terram* petebat I, 93; omnia creare I, 710; liquori jungentes I, 714; ex imbri creari I, 784; ad, a cœlo meare I, 788; de terris parvis concrescere I, 840; ex alienigenis constare I, 869; in, latitare I, 889; in terra sistere II, 604; patriam defendere II, 642; quum putor cepit II, 928; et solem II, 1085; tabo conspergere III, 661; si mens cogitet IV, 785; ad, qui præcipitent IV, 1018; quibus modis fundarit V, 69, 418; inter cœlumque V, 79; pressis aratris proscindere V, 210; atque ignem mortalia esse sumsi V, 249; in, deturbavit V, 402; radii solis cogeant V, 485; propter, sint sidera V, 622; cur luna secludere queat V, 752; ex alio

alter status excipit V, 833; in, defodere V, 933, 1365; in, detulit ignem V, 1091; percoxerat igni V, 1253; in, vulnera victos dabant V, 1320; tauri ruebant V, 1324; consternere V, 1332; matrem pede pellere V, 1401; ad, premunt VI, 53; in, devolet VI, 205; plenam esse ventosis speluncis VI, 536; supra, quæ sunt exstructa domorum VI, 561; altam diffundens vis VI, 584; cœlumque incorrupta fore VI, 601; circum calefecit VI, 688; in, præcipites cadunt VI, 746; inter avesque VI, 832; pondere delabi VI, 838; nox texit VI, 853; subter, percoquere humorem VI, 858; nox umbris obruit VI, 865; sol radiis dimovit VI, 870; in, cedit VI, 873; in, facessunt VI, 958; sol excoquit VI, 963. — *terra* e, posset oriri I, 162; e, arbusta salirent I, 188; ex, procreescere I, 716; cum, aer videbitur mixtus I, 777; a, cuncta reverti I, 785; de, meare I, 788; e, crescere I, 804; e, crescunt I, 868; in, requiescere I, 1058; e, vesci I, 1091; e, alterius laborem spectare II, 2; in, stellas cadere II, 209; in, terram sistere non posse II, 604; creatis II, 940; de, quod fuit II, 999; in, gignitur III, 174; in, tremere videatur III, 644; marique esset cadendum III, 849; de, corpus corripere IV, 1000; marique infestum V, 220; e, sunt cuncta creata V, 794; uteri crescebant V, 806; fructus feros mansuescere V, 1367; in, ubi lenior est flatus VI, 140; in, horrescant VI, 261; in, obtundi VI, 398; de, nebulas surgere VI, 477; e, provolvitur gleba VI, 553; in, vas nequit constare VI, 556; cum cœloque VI,

679; in, ejusmodi rerum figuras esse VI, 771; in ipsa gigni VI, 807; de, surgit in auras VI, 820; in, qui est abditus humor VI, 845; de, consurgere VI, 885; cœloque coortam VI, 957; de, pestilientia surgit VI, 1100. — *terræ* unde possent augescere II, 1109. — *terrarum* in oris triquetris I, 718; *Æoliæ* oras I, 722; glebis friatis I, 887; corpora in medium niti I, 1083; in orbi toto II, 544; per oras fluitantia aplustra II, 556; per orbes creari II, 614; orbem deum esse matrem II, 658; orbem hunc unum esse creatum II, 1056; aliis in partibus II, 1075; in oras accidat IV, 216; millia multa sunt interjecta IV, 413; in orbi tuetur V, 75; motibus ortis V, 106; in glebis durare V, 143; oras distinet V, 204; omne quod continet amplexu V, 320; cœlique genitalis origo V, 326; cœlique exitium V, 345; in orbi delubra suscitavit V, 1166; in quolibet orbi V, 1345; molem incumbere VI, 567; in toto orbi spargere VI, 630. — *terrīs* aliud eventum dici poterit I, 471; propinquat lunæ cursus V, 629. — *terrās* frugiferentes I, 3; per omnes quiescant I, 31; verrunt I, 279; per, multa moveri I, 341; constituunt I, 745; eadem constituunt I, 820; mare terminat I, 999; lumine spargit II, 143; in, vergitur II, 212; in, vis flammæ cadit II, 215; per, exstat II, 256; per, percolatur II, 474; per magnas fertur II, 609; per omniparentes II, 706; in, rejicere II, 714; secernunt II, 728; in, retro cedit II, 1000; eadem significant II, 1015; feraces ignibus suffire II, 1098; per, volare IV,

203; sub, despectum præbet IV, 417; sub, abdita corpora IV, 420; cœlumque tuere V, 93; et solem meare V, 116; per, omnia florent V, 215; per, diditur humor V, 269; super, fluit V, 272; per, amnes exiisse V, 343; per omnes raptavit V, 399; compleat rigando V, 594; caligine nox obruit V, 649; sub, convertere V, 653; supra, pertulit V, 654; sub, reverrens sol V, 657; sub, atque supernæ V, 681; sol lumine lustrans V, 692; tenebris obducere V, 715; per, flumina aurea fluxisse V, 909; ne nox æterna teneret V, 978; in, concreta splendere V, 1257; caligine obruerent VI, 264; tremor pertentat VI, 287; in, jacit fulmen VI, 401; in, se demisit VI, 446; tenebræ cooperiant VI, 491; in, dimissus humor VI, 496; spargunt VI, 613; in, manare debet VI, 635; super, redit VI, 638; per, percurrere VI, 669; subter, ferverescere VI, 852. — *terris* in, quum vita fede jaceret I, 64; in, qua vi quæque gerantur I, 131; in, multa fieri I, 153; in, esse primordia rerum I, 211; de parvis terram concrescere I, 840; in, si sunt corpora I, 869; quæ exoriuntur I, 870; sub, quæ sunt pondera I, 1057; e, recidere I, 1061; a, terra cuique det cibatum I, 1093; in, hærescere possint II, 477; remotis II, 535; a, cœlum retentant II, 729; disjecta materies tenetur II, 940; a, tecta tolleret II, 1111; a, quantum patet cœli hiatus IV, 418; a, cœlum secernere V, 447; a, cœli templa densabant V, 492; conjunctus est aer V, 564; in, quos cernimus ignes V, 586; sub, hæsitat V, 696; a, obstruere V, 753;

existunt V, 795; in, quod genus visceris exstet V, 901; in, multa semina rerum fuere V, 914; de, quæ abundant V, 918; in, cœloque fieri VI, 50; in, montes officere VI, 449; in, mœnia ceciderunt VI, 589; in, quum pluit VI, 631; de, venit in mare VI, 634; in, unicus VI, 714; ex, omnia surgunt VI, 789.

TERRÆNUS : *terreno* corpore I, 1085; II, 1114.

TERRÆSTRIS : *terrestria* lumina V, 295; *animalia* V, 792. — *terrestria* membra II, 704. — *terrestribus* tedis II, 383.

TERRIBILIS : *terrili* sonitu VI, 155. — *terribili* caligine VI, 853.

TERRIFICARE : *terrificant* mentes IV, 38. — *terrificet* quæ res mentes I, 134.

TERRIFICUS : *terrifico* sonitu VI, 388. — *terrificas* capitum cristas II, 633; V, 1314.

TERRIGENA : *terrigenarum* sylvestre genus V, 1410. — *terrigenas* nudos V, 1426.

TERRILOQUUS : *terrilocus* dictis vatium I, 104.

TERROR : *terrorem* animi discutiant I, 147; II, 58; III, 91; VI, 39. — *terrore* falso coacti III, 68; ex animi concidere III, 158; trepido terra repleta est V, 41; in rebus agendis effervesce V, 1335; sine tetro fulgit VI, 218; ancipiti trepidant VI, 596. — *terrores* animi diffugiunt III, 16. — *terroribus* belli V, 1306.

TERTIUS ille accipiat III, 314. — *tertia* natura I, 433, 446; pars IV, 116.

TESTARI : *testor* res ante probatas I, 858.

TETRA : *tetra* absinthii natura II, 400. — *tetri* sanguinis proflu-

vium VI, 1304. — *tetri viri primordia* II, 476. — *tetrum odorem* VI, 1153. — *tetro odore* III, 580; VI, 788, 808; sapore VI, 22; terrore VI, 217. — *tetra nimborum nocte* IV, 173; VI, 253. — *tetro ore* II, 705; stercore II, 872; veneno IV, 687. — *tetri specie colores* II, 421. — *tetra cadavera* II, 415; absinthia IV, 123. — *tetros boves* Lucas V, 1301. — *tetra absinthia* I, 935; IV, 11; ulcera V, 993; Tartara V, 1125. — *tetris visceribus* VI, 1199, 1270. — *tetrius aliud aliis esset* II, 510. — *teterima spurcicies* VI, 977.

TEXTILIS : *textile tegmen* V, 1349; post ferrum est V, 1350. — *textilibus picturis* II, 35.

TEXTUM : *texta qua tenentur* VI, 351. — *texta tenuia* IV, 745; tria talia V, 95; rerum VI, 996; ferrea VI, 1053.

TEXTURA proinde ac coercet IV, 659. — *textura pro cuiusque* I, 248; quam tenui constat III, 210; rara prædita simulacra IV, 196. — *texturæ mutua ceciderunt* VI, 1083. — *texturas tennes fluere* IV, 159; propter dissimiles inter se VI, 777.

TEXTUS : *textu tenuia* IV, 730.

THALASSIUS : *thalassina vestis* IV, 1123.

THEATRUM : *theatri mœnia inclusa* IV, 79. — *theatris magnis intenta vela* IV, 74; magnis intenta carbasus VI, 109.

THEBANUS : *Thebanum supra bellum* V, 327.

THESSALICUS : *Thessalico colore tincta purpura* II, 501.

THRACE : *Thracen propter* V, 30.

THYRSUS : *thyrsu acri cor meum spes percussit* I, 922.

TIBIA cava stimulat mentes II, 621; digitis canentum pulsata IV, 587; V, 1384.

TIGNUM : *tigna* quam, tam condenso corpore esse nubes nequeunt VI, 103. — *tigna degustant* II, 192; respuat humor aquæ II, 196; levare atque radere V, 1266; avellere VI, 240.

TIMEFIERI : *timefactæ religiones* II, 43.

TIMERE : *timet saxum* III, 993; omne unguentum VI, 974. — *timemus nos in luce* II, 55; III, 88; VI, 36. — *timent consanguineum mensas* III, 73; mortales casum III, 996; tecta superne VI, 597. — *timentes mortis* VI, 1239. — *timendum in morte poenas* I, 112; in morte nihil nobis esse III, 879; — *timendæ volucres* V, 31. — *timendos morbos* esse III, 41.

TIMOR mortis vexaret V, 1179. — *timoris finem qui statuit* VI, 25; stimulum subditat VI, 604. — *timorem fontem esse curarum* III, 82. — *timore fortunas turbare* I, 107; ab eodem invidia macerat III, 74; divum percursi V, 1222; tacito mussabat VI, 1178. — *timores mortis effugiunt* II, 44; quanti hominem scindunt V, 47.

TINGUERE : *tingunt lumine* VI, 173. — *tinguentes suo sanguine tela* V, 1326, 1327. — *tincta sunt alio atque alio colore* II, 776. — *tincta sint simili colore* II, 736. — *tinctus lumine candenti* V, 720; ambrosia VI, 972. — *tincta concharum colore purpura* II, 501. — *tincta haud ullo colore sentimus* II, 747.

TITILLARE sensus II, 429.

TITYOS hic nobis est III, 1005; Tityon Acheronte jacentem III, 997.

TOLERARE : *toleravit* angustis finibus ævum II, 1172. — *tolerare* subitam vim aquai I, 287; in concilio procellas III, 806.

TOLLERE : *tollit* se ad cælum II, 325; se non radicitus e vita III, 890; se ventus VI, 690. — *tollunt* vagorem II, 578; lugubri voce querelam IV, 548; clamorem IV, 1011. — *tollat* quare quisquam omnia I, 702. — *tollebant* æs V, 1258. — *tolleret* tecta a terris II, 1111. — *sustulit* se æther V, 459; virgulta V, 789. — *tollere* oculos contra I, 67; corpus pernici saltu V, 560; in luminis oras V, 780; mari corpora VI, 470; partem humoris VI, 624; humorem VI, 628. — *tollitur* quidquid aquai V, 266; humor in nubes VI, 507. — *sublata* virum manibus virgo I, 96. — *sublatis* postibus III, 370; lumbis IV, 1263.

TONARE : *tonat* cur ex illa parte? VI, 409. — *tonant* tympana II, 619.

TONDERE : *tondentes* pabula pecudes II, 317; ex campo gramina pecudes II, 660.

TONITRALIS : *tonitralia* templa cœli I, 1098.

TONITRUS : *tonitrum* auribus accipiamus VI, 164; accipimus VI, 174. — *tonitru* concussa terra V, 551; quatiunt cœrula cœli VI, 96; in, id genus cognoscere possis VI, 113; gravi concussa omnia tremere VI, 121.

TONSA : *tonsas* disjectare II, 555.

TORMENTUM : *tormenta* ætatis V, 318. — *tormentis* de validis missa VI, 329.

TORNUS : *tornum* ad, saxorum structa tuantur IV, 362.

TORPERE : *torpet* natura boum

III, 306. — *torpens* formidine III, 994.

TORQUERE : *torquetur* vi morbi coactus III, 489. — *torto* vortice I, 294. — *torti* nece cycni IV, 547.

TORRERE : *torret* flagellis III, 1032; sol fervoribus V, 216. — *torrent* cadavera II, 415. — *torreat* sitis arida miseros III, 930. — *torrere* corpora leonum V, 900. — *torrenti* vapore V, 340. — *torrenti* in flumine IV, 1096. — *torrentibus* auris V, 411.

TORRESCEERE flammis III, 903.

TORRIDUS : *torrida* tellus V, 1219.

TORTARI vulnere recenti omnia amcisa III, 661.

TORTE penitusque IV, 306.

TOT figurarum nomina III, 318; præmia vitæ III, 912; facta virum V, 329.

TOTIDEM verbis utare I, 871.

TOTIES referre possent I, 598; cecidere V, 329; versarent VI, 1179.

TOTUS populus perturbatus VI, 1279. — *totares* II, 787; porticus VI, 429; ratio IV, 485; est merum sal IV, 1158; tellus V, 1235; VI, 358; tempestas VI, 288; terra VI, 523. — *totum* id receptum est I, 378. — *totius* mundi partes V, 478; mundi fontem V, 595; orbis posituram V, 690; mundi naturam V, 826; montis natura VI, 683; animi vires VI, 1155. — *totius* summai spatium I, 983; animantis partes III, 97; animæ est anima ipsa III, 276; terrai orbem III, 1002; summai pars VI, 651; terrai pars VI, 653; summai summam VI, 680; Ægypti VI, 714. — *totius* corporis materiem II, 274; corporis formarum speciem II, 490; corporis humo-

rem IV, 1025. — *toti* cœlo VI, 666. — *totum* æthera I, 1098; hominem III, 165; luminis orbem III, 411. — *totam* naturam I, 769; animam III, 217. — *totum* spatium compleri I, 389; corpus materiali II, 266; corpus II, 271; III, 144, 635; mare II, 728; inane III, 17; quod fieri III, 690; cœli spatium IV, 202. — *toto* terrarum orbi II, 544; animo III, 110. — *tota* natura II, 720. — *toto* corpore III, 139, 155, 214, 219, 228, 277, 282, 330, 352, 563, 593, 606, etc. — *toti* montes VI, 546; sues VI, 979. — *totæ* hominis vires VI, 1203. — *tota* tecta VI, 549. — *totis* animalibus II, 909, 914, 980. — *totas* animantes I, 353; animas III, 665; ædes IV, 452. — *tota* arbusta I, 285; fundamenta VI, 506. — *totis* artubus III, 620.

TRABS: *trabi* si quis allidat IV, 298. — *trabes* protractæ impendent VI, 564. — *trabes* ignes flamma degustant II, 192; humor aquæ respuat II, 196; per, vulgata vela IV, 75; inter, carbasus jactata VI, 110; avellere VI, 241.

TRACTARE: *tractant* omnia suaviter IV, 625. — *tractabant* vitam V, 930; terræ solum V, 1288. — *tractare* res igni V, 951. — *tractetur* voluptas IV, 1259. — *tractentur* in ore II, 399. — *tractata* quibus non est ratio I, 943; IV, 19. — *tractari* morsu ferarum III, 902. — *tractata* manibus figura IV, 231.

TRACTIM per artus ire III, 529; radentes corpora VI, 118.

TRACTUS: *tractu* ævi labentia flumina I, 1003; labentia mœnia mundi V, 1215. — *tractus* longos flammarum II, 207.

TRAHERE: *tradit* semina rerum

VI, 791. — *tradunt* vitæ lampada II, 78; quæ patribus patres IV, 1218. — *tradere* omnia divis V, 1186; res gestas carminibus V, 1444. — *tradatur* imago IV, 303. — *tradita sunt* nostræ tutelæ V, 859; omnia hominum tutelæ V, 865.

TRADUCERE alio IV, 1068.

TRAHERE: *trahit* aera secum III, 234; sensus III, 363; porticus fastigia conii IV, 430; tempestatem VI, 258; in unum VI, 968. — *trahat* ex aere corpora VI, 346. — *traxere* nomen III, 134. — *trahere* ipse in se I, 398; animi naturam III, 533; bellua nimbos IV, 143; in manibus nervi VI, 1189. — *trahatur* lana in ignem IV, 377.

TRAJICERE: *trajecimus* quocumque oculos IV, 425. — *trajicere* ordine partes III, 512. — *trajiciuntur* partes III, 757.

TRAMES: *tramite* parvo monstravit viam VI, 27.

TRANARE: *tranant* amnes I, 15; foramina recta IV, 603. — *tranet* qua lapidis æstus VI, 1051. — *trinantibus* auras IV, 178.

TRANQUILLUS: *tranquilla* pace I, 32; II, 1093; animi pace VI, 78. — *tranquillo* pectore III, 294; in tam, vitam locavit V, 12.

TRANSCENDERE fines III, 60.

TRANSCURRERE loci spatium II, 162; IV, 208; per spatium IV, 193.

TRANSFERRE: *transtulerunt* nomen in illam rem III, 135. — *transfer* item I, 871. — *transferretur* imago IV, 315. — *transferri* partes non vult III, 516.

TRANSIGERE: *transactum* quid sit in ævo I, 461. — *transactis* omnibus rebus IV, 1032.

TRANSIRE : *transit* fulmen cœli I, 490; VI, 228; lumen per cornum II, 388; summum quidquid IV, 148; aer oculos IV, 250; vox clusa viarum IV, 624; fulmen per saxa VI, 229; integra multa fulmen VI, 348. — *transeat* umbra illuc IV, 383. — *transire* pedibus pontum I, 202; qua corpora possent I, 358; rem prohibere I, 439; foramina II, 386; speculum IV, 153; per aeris intervallum IV, 189; pedibus campos IV, 460; per foramina rerum IV, 602; tantum malorum V, 228; per immemorabile spatium VI, 488; frigus per æs VI, 949; frigus per aurum VI, 950; aliud per aurum VI, 990.

TRANSLUCERE : *translucet* imago IV, 309.

TRANSMITTERE : *transmittunt* campos II, 330. — *transmittere* citius VI, 993.

TRANSUTARE : *transmutans* dextera lævis II, 488.

TRANSPECTUS : *transpectum* apertum præbet IV, 273.

TRANSPICERE : *transpiciantur* IV, 272, 279.

TRANSTRUM : *transtra* mare solet disiectare II, 554.

TRANSVERTERE : *transversum* corpus ferre IV, 423. — *transverso* ex, vacat VI, 1017. — *transversa* jumenta V, 1329. — *transversos* per imbres II, 213. — *transversa* nubila venti portabunt VI, 190. — *transversis* e partibus V, 636.

TRANSVIARE : *transviat* foraminibus ignis VI, 349.

TRANSVOLARE : *transvolat* vox auras IV, 561; quæ foramina species vitri IV, 604.

TRANSVOLITARE : *transvolitant* voces I, 356.

Τραυλίζειν (*leniter balbutire*) : *τραυλίζει*, loqui non quit IV, 1160.

TREMERE : *tremat* vi morbi contactus III, 488; tempestas concussa VI, 289; terra superne VI, 544. — *tremunt* populi V, 1221. — *tremere* accipiter III, 751. — *tremere* in terra III, 644; ignibus instant V, 299; tonitru concussa VI, 122; invitos artus VI, 595; artus VI, 1189. — *tremencia* vela IV, 95. — *trementes* equos junxit V, 404. — *tremebunda* virgo VI, 96.

TREMESCERE : *tremescunt* tecta propter viam VI, 548.

TREMOR ignium clarus VI, 587; terras graviter pertentat VI, 287; tremoris magni causa VI, 577. — *tremorem* incutit VI, 593. — *tremores* late disserpunt VI, 547.

TREMULUS : *tremulum* iubar ignis V, 696. — *tremulum* motum III, 302. — *tremulum* auxiliatum V, 1039. — *tremulo* risu I, 918; II, 976; impete VI, 174; æstu VI, 876. — *tremulus* palmas V, 993. — *tremulis* artubus III, 7; ignibus IV, 405. — *tremulis* vocibus II, 367.

TREPIDARE : *trepidant* pueri II, 54; III, 87; VI, 35; in sedibus suis II, 965; ancipiti terrore VI, 596. — *trepides* ne amens VI, 86. — *trepidare* tantopere III, 1089. — *trepidatur* III, 597.

TREPIDUS : *trepido* tumultu III, 846; terrore V, 41.

TRES : *tres* species V, 95. — *tria* corpora V, 94; talia texta V, 95. — *tribus* annis circumactis V, 881. — *tribus*, vel paullo pluribus partibus II, 486.

TRIBUERE : *tribuit* paullatim rebus I, 324; sol calorem I, 807.

— *tribuunt* homines ea IV, 1150.
— *tribuamus* colores II, 788. — *tribuebant* sensum V, 1171. — *tribuit* quibus nil horum natura V, 869; talia facta divis V, 1194. — *tribuisse* plus illi quam par est IV, 1179. — *tributa* arboribus umbra VI, 784. — *tribui* sibi partes non vult III, 516. — *tributis* paucis I, 800. — *tribuendus est* sensus II, 974.

TRIPECTORUS : *tripectora* vis Gerionai V, 28.

TRIPLEX : *triplex* animi natura III, 238. — *triplicem* naturam V, 94. — *triplici* corpore V, 902.

TRIPUS : *tripode* e Phœbi profatur I, 740; V, 113.

TRIQUETRUS : *triquetru* aliis esse IV, 655. — *triquetris* in oris terrarum I, 718.

TRISTIS vitis sator II, 1169; recedit III, 1010. — *tristis* discordia V, 1304. — *triste* num quidquam videtur III, 989; quod aliis est IV, 636; supercilium VI, 1183. — *triste* leonum seminium III, 741. — *tristi* in funere fratris III, 72. — *tristia* centaurea IV, 124; quæ sint sapore VI, 781. — *tristes* curarum fluctus VI, 34. — *tristior* ratio esse videtur I, 943; IV, 19; causa V, 347.

TRITONIS : *Tritonidis* Palladis templum VI, 751.

TRIVIUS : *Trivii* virginis aram I, 85. — *trivii* in canes IV, 1199.

TROCHLEA : *trochleas* per, commovet navem IV, 906.

TROJA : *Trojæ* supra funera cecinare V, 327.

TROJANUS : *Trojanis* Pergama non inflammasset I, 477.

TROJUGENA : *Trojugenas* gentes I, 466.

TRUCIDARE : *trucidat* nubes ignem VI, 147.

TRUDERE : *trudit* ventus navem I, 903; aer VI, 1031. — *trudunt* venti res ante I, 293. — *trudere* saxum III, 1013. — *trudatur* quasi quid pugno VI, 435.

TRUNCUS vivit III, 405. — *truncus* calido viventeque III, 654. — *truncos* per omnes diffunditur I, 354.

TUBA mugit IV, 545.

TUDITARE : *tudiantia* corpora II, 1143; tantis intervallis III, 395.

TUERI : *tuetur* sancta simulacra V, 75. — *tuemur* e tenebris IV, 338; quæ longe semota per aera V, 579. — *tuentur* multa in terris fieri I, 153; sensus animantium quamque II, 943; quæcumque arquati IV, 333; nil aliud nisi aquam IV, 435; nostram voluntatem IV, 783; vigiles accepta V, 1407; quæ fieri in terris VI, 50. — *tuere* maria ac terras V, 93. — *tueri* vitam I, 196; nulla oculorum acies potest I, 325; certamina belli II, 6; non posse ceptant IV, 112; splendida oculi vitant IV, 325; oculorum est IV, 381; alium IV, 1135; placata mente V, 1202; non posses VI, 1162; cœli templa VI, 1227. — *tuendo* omnia bina fieri IV, 450. — *tuens* acerba serpens V, 34. — *tuentes* omne sensus II, 942.

TUI : *tuimur* non æstus I, 301; absinthia misceri IV, 225; VI, 931; quæ IV, 450. — *tuantur* canes facies ignotas IV, 1001. — *tuantur* saxorum structa IV, 362. — *tuere* hoc circum supraque V, 319.

TUM porro II, 787, 885, etc.

TUMERE : *tument* loca semine IV, 1042.

TUMIDUS : *tumidos* artus III, 721.

TUMULUS : *tumulos* per, profusa V, 1374.

TUMULTUS : *tumultu* belli concussa III, 846; in rebus agendis effervescere V, 1335; nullo fulgit VI, 218; in magno fluctuet aer VI, 366; in eo, quæ sunt deprensa VI, 429; ventus fremit VI, 581. — *tumultus* ingentes sedare II, 956.

TUNDERE : *tundimus* quum lapidem digito IV, 266. — *tunditur* quod crebro ictu IV, 1283. — *tundit* crebro ictu IV, 935.

TUNICA : *tunicas* ponunt IV, 56.

TURBA omnis materiai I, 1106; multa sapientum putarunt III, 98. — *turbæ* materiai disiectus III, 941. — *turbam* præter animantium II, 920. — *turba* in aliena materiæ II, 551; majore coorta IV, 531; VI, 465; majore coacta VI, 511. — *turbæ* tales materiai significant II, 126. — *turbas* ad, res residit V, 1140.

TURBARE : *turbat* metus vitam III, 38; vi morbi coactus animam III, 492. — *turbant* ex offensus II, 438. — *turbabant* leones turmas V, 1313. — *turbare* timore fortunas I, 107; in solis radiis videntur II, 125. — *turbare* procellis sinit V, 505; inter sese pugnareque VI, 370; Martis catervas V, 1303. — *turbantia* composituras IV, 329. — *turbantibus* æquora ventis II, 1; liquidum corpus V, 503. — *turbatur* cælum VI, 377.

TURBIDUS imbris amnis I, 287; incendii ardor VI, 674. — *turbida* tempestas IV, 170; VI, 376; animæ vis VI, 694. — *turbida* æquora ponti V, 998.

TURBO versabundus VI, 438; percurrere queat VI, 669. — *turbinis* vim provomit VI, 447. — *turbine* rapido percurrens I, 274; subito terras vexantia I, 280; rotanti I, 295; violento proruere III, 824; violento vexant V, 218; violento corruere V, 369; cum cæli ferri 623; flaccidiore V, 631; violento correptus V, 1230; versante nubem VI, 126; ventorum comburens VI, 153; subito cælesti correptus VI, 395; tanto expirent VI, 641. — *turbabinibus* violentis omnia verti V, 505.

TURGIDUS : *turgida* semine loca IV, 1031.

TURICREMAS : *turicremas* aras II, 353.

TURMA : *turmas* turbabant V, 1313.

TURMATIM II, 118.

TURPARE : *turparunt* sede aram I, 87.

TURPEDO : *turpedinis* finem statuit VI, 25. — *turpedine* scindunt III, 1007.

TURPIS contemptus III, 65. — *turpire* VI, 393; morte VI, 1240. — *turpi* pacto II, 681; crimine III, 49. — *turpes* specie colores II, 421; omnia facere scimus IV, 1170. — *turpes* esse in deliciis IV, 1151.

TURRIS : *turres* quadratas IV, 354; altas ruere V, 308; ictu discludere VI, 240. — *turribus* validis sæpti V, 1439.

TURRITUS : *turrito* corpore V, 1301.

TUS : *turis* e glebis III, 328.

TUSSIS : *tussi* jam mortua IV, 1163. — *tusse* vix edita sputa VI, 1188.

TUTARI : *tutentur* qui sua V, 234. — *tutata est* virtus V, 857, 861.

TUTE (*tu*) I, 270, etc. — *tutemet* I, 103, etc.

TUTELA : *tutelæ* tradita sunt V, 859, 965.

TUTO res effert I, 180.

TUTUS : *tutam* vitam consistere VI, 11. — *tutum* esse nostro præsidio genus V, 87.

TYMPANUM : *tympana* tenta II, 619. — *tympana* per, commovet IV, 906.

TYNDARIS : *Tyndaridis* formæ amore I, 474. — *Tyndaridem* raptam esse I, 465.

TYRRHÆNUS : *Tyrrhena* carmina VI, 381.

U.

UBER : *ubere* lactis I, 886. — *ubera* lactis II, 370; mammarum V, 385. — *uberibus* distentis I, 260.

UBER *imber* VI, 290. — *uberibus* guttis I, 350.

UBI enim III, 163.

ULCISCI se parabat V, 1148.

ULCUS vivescit IV, 1064. — *ulcera* super tetra V, 993. — *ulceribus* via vocis sæpta coibat VI, 1147; inustis VI, 1165.

ULLUS : *ullæ* rei simulata I, 688, etc.

ULTIMUS si quis procurrat I, 969. — *ultima* naturæ pervideas I, 1109; cæli impulit V, 650.

ULTRA, nisi sit, quod finiat I, 960.

UMBRA moveri videtur IV, 365; corporis quæ fuit IV, 374; quocumque loco sit IV, 381; transeat IV, 383; gravis VI, 784. — *umbram* late ducere IV, 140; quod nos perhibere suemus IV, 370; ad

noctis perductus IV, 539. — *umbras* caliginis III, 305; volitare IV, 42; nigras aeris IV, 342; nigras sibi abluit IV, 379; lucibus exæquat V, 687; rigidas coni V, 763. — *umbris* ab frigoris rejiciat V, 640; in noctis palantes V, 972; roriferis VI, 865.

UMBRARE : *umbrantes* Matrem II, 629.

UNA spatium largiri I, 1045; mixta lapides et ligna II, 989; consentire III, 169; cum corpore crescere III, 446.

UNCUS aratri vomer I, 314. — *unco* labro IV, 590; V, 1406. — *unca* flexis mucronibus esse II, 427. — *uncis* unguibus V, 31, 1321.

UNDA : *undæ* cedentes I, 375; quo poterunt concedere I, 381; fervescunt III, 493. — *undis* altis æquoris V, 375; auferet humorem VI, 623; fiat impetus minus proclivus IV, 729. — *undas* magnas in medium niti I, 1084; aerias diverberat II, 151; nigras lethargi III, 841; in rapidas amnis dispexi-mus IV, 422; fractas obnitier IV, 438; qua detulit V, 273; VI, 639; in, cadit VI, 257; quid arguit Jupiter? VI, 404; in, extendatur VI, 435; sursus cogentes replent VI, 718; per, collucet teda VI, 882; salsas dimovet VI, 892; dulces intervomit VI, 895; in, corpus jacentes VI, 1172. — *undis* sub, volvit I, 289; ab glaucis aspergit I, 720; mare dividit I, 721; fluminis largis I, 1030; mollibus pavit II, 375; ab æquoris fluit IV, 220; VI, 926; ex, ortus sol IV, 433; in, videatur obire IV, 433; ab sævis projectus navita V, 223; obruit humor V, 413; ridentibus V, 1003; in, fervorem concinnat

VI, 437; omnibus eluere VI, 1076.

UNDE amore saucia mens est IV, 1044.

UNGUENTUM : *unguenti* spiritus III, 223. — *unguentum* omne sus timet IV, 975. — *unguenta* rident IV, 1121; parantur IV, 1128.

UNGUERE : *unguit* amator postes amaracino IV, 1175.

UNGUICULUS : *unguiculos* cibus auget VI, 948.

UNGUIS : *ungues* vix quum sunt creati V, 1037; arma antiqua fuerunt V, 1282. — *ungues* livescere III, 527. — *unguibis* uncis V, 1321. — *unguibis* uncis timendæ V, 32; repugnant V, 1036.

UNGULA fissa IV, 683.

UNICUS in terris amnis VI, 714. — *unica* res quædam II, 543; nulla res gignatur II, 1078; nulla res crescat II, 1078. — *unica* non esse II, 1086.

UNITER apti sumus III, 851; apti consistimus III, 858; aptam naturam V, 538; aucta terra V, 556; apta est vis animai V, 559.

UNIVERSUS : *universum* ventum sentimus IV, 263.

UNUS Homerus III, 1050; plures cogere non poterat V, 1049; homo quota pars VI, 653; ex uno annulus pendet VI, 915. — *una* corporis genetrix II, 600; res nulla sit II, 1077. — *unum* nihil possit secernier III, 264; corporis augmen III, 269; quiddam fieri III, 286; quatenus inter se est III, 425. — *unius* ad formam facta II, 379; corporis partes II, 487. — *uni* oculo subdita manus IV, 448. — *unum* nitorem II, 777; terrarum orbem II, 1056. — *unam* naturam III, 138; animantem III, 666; vocem IV, 580. — *unum* in,

partes conducere I, 398; III, 533; glomeramen II, 686. — *uno* campo II, 660. — *una* de re I, 417; in brevitate corporis II, 483; figura II, 779. — *uno* tempore I, 386; principiorum genere II, 585; flumine II, 663. — *una* eademque primordia II, 918. — *unis* moribus V, 896. — *unis* sedibus III, 616, etc.

URBS : *urbis* turres cernimus IV, 354. — *urbem* petit III, 1080; civibus exhaustit VI, 1139; in, confluit VI, 1258. — *urbe* in, mos non remanebat VI, 1277. — *urbes* concussæ cadunt V, 1236; multæ pessus subsedere VI, 590. — *urbes* florere I, 256; sustinet corona II, 608; per magnas invecia II, 625; cecidisse V, 341; condere V, 1107; quæ causa ararum complerit V, 1161; disturbat VI, 587; per, trepidant VI, 596.

URERE : *urit* sacer ignis VI, 661. — *urere* artus IV, 875; corpora leonum V, 900. — *uritur* nubes VI, 151. — *uri* jacentem III, 900.

URGERE : *urget* metus divum III, 995; ætheris æstus VI, 481; ventus VI, 558. — *ursimus* quo magis altum II, 197. — *urgere* nubila VI, 192. — *urgens* ex supero premit VI, 512. — *urgeris* multis curis III, 1064. — *urgeri* III, 906.

USURPARE suemus I, 55; oculis I, 302; sensibus IV, 976.

USUS (*opus*) seminis non foret I, 185; nulla vi foret I, 220; quæ foret IV, 832; membrorum foret IV, 842.

USUS quod volet V, 842; prius erat cognitus V, 1286; politus docuit V, 1451; ad victum quæ flagitat VI, 9. — *usu* vita datur omnibus III, 984. — *usum*, quod

natum est, procreat IV, 837. — *usu* ex, quæ sunt reperta IV, 853.

UTER: alteram *utram* in partem V, 589; in partem se verterit VI, 88, 384, etc.

UTERUS: *uteri* crescebant terra V, 806.

UTI: *utare* totidem verbis I, 178. — *usi fuerant* vocibus V, 1045. — *utendi* causa crescere IV, 843; causa cognita esse IV, 852. — *uti* ut possemus IV, 835; pellibus nesciebant V, 951; legibus V, 957; V, 1143; quod non consuevimus VI, 1135.

UTILIS res invenietur III, 208. — *utile* erit cognosce I, 332; esto III, 735.

UTILITAS expressit nomina rerum V, 1028; etiam V, 1047. — *utilitatis* notitiam IV, 855; ob officium creari IV, 858; causa præmia damus V, 868. — *utilitatem* persentis IV, 25; aliquam nobis dare V, 871; opportunam præbet VI, 894; in, nil vertere posses VI, 1170. — *utilitate* ex sua commendata V, 858.

UVESCERE: *uvescunt* suspensæ in litore vestes I, 307.

UXOR optima II, 907. — *uxores* secundæ IV, 1251; concipere putantur IV, 1262. — *uxoribus* non hilum sunt opus IV, 1264. — *uxores* gravidas reddant IV, 1235.

V.

VACARE: *vacat* quaquumque spatium I, 508; ex una parte spatium VI, 1028. — *vacet* undique versum spatium II, 1053. — *vacabant* armis V, 1348. — *vacaret*

quod inane I, 521. — *vacans* est I, 335; nisi, nulla res I, 445.

VACEFIERI: *vacefit* multus locus VI, 1004; unde quumque locus VI, 1016.

VACILLARE: *vacillat* tellus V, 1235. — *vacillant* omnia tecta VI, 575. — *vacillent* arbusta I, 806. — *vacillans* vis animæ III, 503; fama IV, 1120; arbor V, 1095; terra VI, 554. — *vacillanti* crura præpediuntur III, 478.

VACUARE: *vacuatus* locus VI, 1023.

VACUUS: *vacuum* fit I, 394; quod constitit ante I, 395; id erit I, 440; inane nequaquam constat I, 510; inane omne spatium constaret I, 524; graviter non exstat I, 527; inane subsistere II, 236. — *vacuum* in partem VI, 1040. — *vacuum* intus habere I, 368; tempus II, 45; per inane meat II, 150; per inane meant II, 157; per inane ferantur II, 202; per inane jacentes VI, 839; in, cadunt VI, 1005; in, ferri VI, 1013; in, corpora feruntur VI, 1018. — *vacuas* aures I, 45.

VADIMONIUM: *vadimonia* fiunt IV, 1119.

VADUM: *vada* per transire I, 201; ad leti fertur V, 1231.

VAGARE animas III, 628; simulacra rerum IV, 126.

VAGARI: *vagaris* avius II, 81; errore III, 1065. — *vagatur* mors immatura V, 222. — *vagantur* per inane II, 82, 104, 108; pueri corpore infirmo III, 448; docta simulacra IV, 794. — *vugetur* flamma VI, 152. — *vagari* animalia suppa I, 1060; late classem II, 41; imago cluet IV, 50; ea sola IV, 130; rerum simulacra IV, 726.

VAGI decurrunt III, 872.

VAGITUS : *vagitum* Jovis II, 635.
— *vagitu* lugubri V, 227. — *vagitus* mixtos ploratus II, 580.

VAGOR funere miscetur II, 577.

VAGUS si recentia cures IV, 1067. — *vagus* nota templa V, 946.
— *vagos* imbres VI, 612.

VALERE : *valet* quis tantum verbis? V, 3; non alias res impellere VI, 1056. — *valemus* vitam retinere III, 258; non delibrare III, 1101. — *valent* inter se conjuncta III, 558. — *valeant* rescindere V, 59. — *valeret* reparare I, 631. — *valeret* obsistere I, 109. — *valuit* multum facies V, 1111. — *valebis* suscipere VI, 78. — *valebit* si fides I, 424; non posthac esse I, 604; an contra eos dicere? IV, 485. — *valere* quantum possit V, 562; sponte sua sibi quisque doctus V, 959. — *valentis* hæc nulla pars est III, 104.

VALESCERE : *valescat* puerorum ætas I, 941; IV, 17.

VALETUDO corporis bona III, 103.

VALIDUS : *validum* fulmen VI, 228. — *validi* leonis adventu V, 983; venti vis VI, 137. — *validi* æris viribus VI, 1269; ferri naturæ horror VI, 1010. — *validam* nubem VI, 296. — *validum* flumen I, 292. — *valido* oppressu I, 851; impete II, 330; bidenti V, 209. — *valida* plaga III, 819; V, 364. — *validi* pontes I, 286; silices I, 571; II, 449; venti V, 256, 267; VI, 124. — *validæ* vires V, 884. — *validis* demisit honorem V, 1113. *validos* æstus I, 301; Veneris nodos IV, 1144; leones V, 1309. — *validas* vires I, 577; VI, 342; saxi radices II, 102; profundi habenas II, 1096; ævi leges V, 59; ævi

vires V, 315, 380, 1216. — *validis* Austris I, 898; ventis III, 508; lacertis IV, 830; nervis V, 926; morsibus V, 1321; dentibus V, 1325. — *validis* viribus I, 288, 970; III, 452, 493; V, 1097; Veneris compagibus IV, 1201; legionibus V, 1227; turribus V, 1439. — *validis* tormentis VI, 329.

VALLAMEN : *vallamina* pinea capitis IV, 589.

VALLARE : *vallata* colubris V, 27.

VALLIS : *vallibus* ex Heliconis IV, 547.

VALLUM : *vallo* eburno India munitur II, 539.

VANUS error I, 1067. — *vanum* mihi esse videtur I, 699.

VAPOR solis non meat II, 149; atque aliæ res IV, 88; solis IV, 186, 201; VI, 236; omnis et sol V, 384; vestem præbebat V, 814. — *vapos* trahit aera secum III, 234; ignis VI, 953. — *vaporis* corpuscula non meat II, 152; calidi corpora prima II, 844; calidi semina III, 127; glomerata corpora IV, 872; corpora volabant V, 491; elementa conveniunt V, 598; semina nubes habere VI, 271; semina expressit VI, 275; elementa ex igni confluere possunt VI, 312; semina terra habet VI, 843; semina sunt in aqua VI, 884. — *vaporem* ignis jacit I, 664; præter calidum III, 216; non dimittit III, 340; ignes mittunt IV, 54; calidum membræ afflare V, 568; laticis calidum VI, 869; per calidum frigus transire VI, 949. — *vapore* ferventi dissiliunt I, 492; solis terra fota I, 1031; mixta aura III, 234; exhalare III, 433; torrenti periisse V, 340; calido perfundat V, 595; calido solis

concreta V, 796; flammæ mollire V, 1101; inusta signa VI, 220; calido humorem sociare VI, 859; calido miscente VI, 871; ipso tacta ardescunt VI, 904; in solis posta cera liquescit VI, 966. — *vapores*, terra, etc. I, 568; calidi nativo corpore constant V, 237. — *vapores* cæli plaga donavit V, 1094.

VAPORARE : *vaporant* summa invidia V, 1130.

VAPULARE : *vapulet* corpus IV, 940.

VARE movere IV, 879.

VARIANTIA (*varietas*) I, 654; III, 319.

VARIARE : *variant* principia colores II, 759; animantes figura IV, 650. — *variant* ictus motus II, 242. — *variare* primordia rerum II, 480; figuræ possunt II, 484; figuras II, 491, 494; alternis III, 374; viæ debent IV, 659. — *varians* multimodis natura VI, 995. — *variantis* acervi in cœtu I, 775. — *variante* loquela V, 72. — *variantes* formis tactus II, 816. — *variantes* formas V, 721. — *variantibus* formis V, 823. — *variata* sint figuris II, 335.

VARIARE quod volaret VI, 30.

VARIUS fluctus odorum IV, 677; aer VI, 1117. — *varium* ferarum genus V, 1337. — *vario* motu II, 96; V, 1209; colore II, 825; pro sensu V, 1057; lepore V, 1375. — *varia* ratione I, 342; V, 529, 790, 1344; sorte IV, 1219. — *varii* rerum colores II, 786; sensus V, 1086; VI, 987; sonitus VI, 928. — *varie* volucres I, 590; II, 144, 344; IV, 1004; V, 799, 1077; res I, 646, 816, 829; gentes II, 611; IV, 414; voces IV, 222; pecudes V, 229; fulminis causæ VI, 363. — *varis* arboribus V, 784; rebus

VI, 982. — *varios* rerum odores I, 299; connexus I, 634; sensus II, 443, 887; colores II, 783; lepores III, 1019; rerum colores IV, 493; scenai decores IV, 984; solis cursus V, 772; linguæ sonitus V, 1027, 1043. — *varias* res II, 62; V, 1057; figuras II, 589, 678; V, 444; hominum gentes II, 1076; hominum naturas III, 316; vestes V, 232; splendoris formas V, 715; voces V, 1059, 1087. — *varia* annorum tempora V, 1183. — *variis* mundis V, 529, 1344. — *variis* rebus I, 816; IV, 739; figuris II, 682, 778; formis II, 758, 816; III, 32; IV, 27. — *variis* de, nigra creantur II, 791.

Vas quasi animæ III, 441; animi corpus III, 554; in terra non quit constare VI, 555. — *vas* in pertusum III, 949; in pertusum congerere III, 1022; ipsum vitium efficere VI, 17. — *vase* in eodem manere III, 794; V, 138.

VASTARE : *vastavit* vias VI, 1139.

VASTARE pateat I, 956.

VASTUS : *vasta* Charybdis I, 723. — *vasto* hiatus V, 376. — *vastæ* paludes V, 203. — *vasta* funera VI, 1224. — *vastas* lacunas I, 116; V, 552. — *vasta* vulnera V, 1289. — *vastis* fornacibus Ætnæ VI, 682.

VASUM : *vasi* lateramina VI, 233. — *vasis* undique quassatis III, 435; integris VI, 231.

VATES : *vatum* dictis victus I, 103; minis obsistere I, 110.

VEGERE : *vegeat* motum signis V, 533.

VEHEMENS imber VI, 517. — *vehemens* violentia viri III, 481. — *vehementi* metu III, 152; ictu VI, 311.

VEHEMENTER res molitur II, 1024; attinet IV, 33; vitium inesse IV, 824; nubila premuntur VI, 517. — *vehementius* discutiat VI, 338.

VEHERE : *vehat* quam fortunam ætas III, 1098. — *vehimur* qua navi IV, 387.

VELARE : *velarint* tempora I, 929; IV, 5. — *velata sint* colore II, 797. — *velatum* ad lapidem vertier V, 1197.

VELIVOLUS : *velivolis* mare florebatur V, 1441.

VELLE : *vis* quam (mulierem) IV, 1148. — *vult* non transferri III, 516; exire membris III, 773; caveamus VI, 406; igni opprimere VI, 408. — *volumus* fundamenta subjungere II, 862; simulac IV, 784; quum passus proferre IV, 879. — *volunt* significare II, 617; longe effugisse III, 69; quos retinere IV, 1183. — *velit* ardoris naturam linquere I, 703; quo usque mens prospicere II, 1046; quid sibi quisque III, 1071; quid mens IV, 885; ut animus ire IV, 887; ruinis implere VI, 600; eluere undis VI, 1076. — *velint* dolum vitare II, 559; armis defendere II, 642; qui solem restinguere V, 121. — *volebant* agros pingues pandere V, 1246. — *vellet* quid facere V, 1048. — *vellent* quid facere V, 184; quid vulnera V, 996; perdiscere V, 1050; legibus uti V, 1143; muliebribus manibus id concedere V, 1357. — *volui* exponere I, 944; IV, 20. — *voluisti* quem excellere I, 27. — *voluerunt* homines se claros V, 1119. — *voles* si forte figuras variare II, 491, 494. — *volet* quod usus V, 842. — *velle* ruere videantur IV, 519; facere interdum

videntur IV, 1108; in vita manere V, 178; res imperio regere V, 1127. — *voluisse* naturam mundi parare V, 157.

VELLUS : *vellera* lanæ VI, 504.

VELOX : *velocibus* flammis VI, 689.

VELUM : *vela* lutea IV, 73; ventis juvantur VI, 1031. — *vela* pennarum aves remittunt VI, 744. — *velis* volamus IV, 391; navis feratur V, 898.

VENA : *venæ*, ossa, etc. II, 669; non perpetiuntur II, 1149; tabularum vitio hiscant VI, 1069. — *venis* jungitur sensus II, 904; sanguine detracto III, 443. — *venas* alienigenis ex partibus esse I, 860; cibos in se habere I, 864; intra vitales quod datur II, 1119; in, inditur II, 1125; in, diditur II, 1136; IV, 956; deserit vita III, 124; per, animam nexam III, 218; in, ardor discessit III, 476; per, tenentur III, 565; per, connexa est anima III, 691; per, obturet IV, 870; argenti VI, 809; in, diditus cibus VI, 947. — *venis* ex, et nervis, etc. I, 867; apertis fundere V, 810; ferventibus manabat V, 1254.

VENARI : *venentur* animæ II, 727. — *venarier* fovea V, 1249. — *venantum* canes IV, 992.

VENENARE : *venenet* mortifera vis VI, 821. — *venenatis* colubris V, 27.

VENENUM acre aliis fuit IV, 639; acre nobis est IV, 642; homini est V, 898; subus est VI, 975; quod nobis forte VI, 1178. — *veneni* in fontes cecidere VI, 818. — *venenum* sibi vergebant V, 1007. — *veneno* eodem distracta III, 500; a tetro resilire IV, 687; interiisse VI, 710; cæco correpta

ales VI, 823. — *venena* inter se sunt sibi I, 760.

VENIRE: *venit* in os salsi saporis humor IV, 223; VI, 929; imago ad acies nostras IV, 281; imago IV, 317; vox confusa IV, 564; tarde sonitus IV, 694; per patefacta foramina aer IV, 895; in mentem V, 1205; vis venti VI, 302; quod longo impete VI, 340; fulmen per res VI, 348; frigus in nostros artus VI, 594; de terris in mare VI, 634; ex æstifera parte VI, 722; posterior lapidis æstus VI, 1050; bubus pestililitas VI, 1130. — *veniunt* in commutatum I, 795; non aliena salutis III, 832; quæ III, 833; IV, 725; extrinsecus res IV, 90; obvia simulacra IV, 729; quæcumque foris V, 544; navigia in periculum VI, 430; per cælum VI, 1099. — *veniat* telum I, 977; dum radiatum insigne diei V, 699; tepefacta vis venti VI, 322. — *veniant* dum aliæ plagæ I, 1044; voces per loca IV, 599; unde res in mentem IV, 725; presteres in mare VI, 425; extrinsecus in cœtum VI, 483; quo omnia flumina VI, 611. — *venit* nostrum in cælum VI, 1122. — *venere* quo corpora I, 1076; II, 72; quocumque miseri III, 51; omnia in tales meatus V, 194; ad summum cacumen V, 1456; ea loca aves volantes VI, 743; e regione loci volantes VI, 834. — *venerit* quod cuique libido IV, 782. — *venire* in priva corpora III, 723; qua possint eadem rebus simulacra IV, 978. — *veniens* Ægypti finibus VI, 1140. — *veniens* imago IV, 295. — *veniens* fulmen VI, 346. — *venientis* aquai vim I, 286. — *veniente* columba III, 752. — *venientem* amatorem

IV, 1176. — *venientes* ore patente VI, 1174. — *venientes* nubes VI, 266. — *venientes* ad narès rerum odores I, 300. — *venientibus* Pœnis III, 845; ora petebant V, 1318.

VENTER: *ventres* subter hauribant V, 1323.

VENTOSUS: *ventosa* cervorum mens III, 300. — *ventosa* loca VI, 468. — *ventosis* speluncis VI, 537.

VENTUS vitalis est in corpore III, 129; et aer et calor III, 283; ac calor interimant III, 287; paulatim verberat IV, 260; subtili corpore tenuis IV, 902; confercit VI, 158; ubi invasit nubem VI, 175; nubes contrusit VI, 211; nubes diducit VI, 215; expressit semina vaporis VI, 274; una ex parte procumbit VI, 557; in loca terrai cava se coniecit VI, 578; est in omnibus speluncis VI, 685; fit VI, 686. — *venti* vis verberat pontum I, 272; flamina sic ferri debent I, 291; esse animi naturam III, 44; semina III, 127; cæca potestas III, 248, 270; quamque particulam sentire IV, 262; violenti vis verrit V, 1225; validi procella VI, 124; validi vis perscindat VI, 137; signa non sunt VI, 222; vis ubi percaluit VI, 281; procella sonitus mittitur VI, 293; vis incidit in nubem VI, 295; vis igniscat VI, 300; vis pepulit VI, 310; vis frigida esse non potest VI, 319; vis rumpere nubem nequit VI, 431; vis prorumpitur VI, 436; vortex se nubibus involvat VI, 443; vis contrudit VI, 510; impete premuntur VI, 518; vis quo premit VI, 560; vis dispertitur VI, 592. — *ventum* ad membra dabant VI, 1170. — *vento* navis feratur IV, 898; rapta spes est

IV, 1092. — *venti* te fugiunt I, 6; sunt corpora cæca I, 278, 296; magni commorunt II, 766; non concutiunt III, 19; nubila portant IV, 444; VI, 505, 631; validi dispergunt V, 255; validi æquora verrentes V, 267, 389; incertis in partibus anni fiunt V, 674; inde sequuntur V, 743; per cœlum volvi videntur V, 1191; verberibus versant VI, 115; nubila perfiant VI, 132; nubila per auras portabunt VI, 190; speluncas quum complerunt VI, 196; calore deficiunt VI, 360; nubila cogunt VI, 463; quo pacto fiant VI, 529; nisi respirent VI, 568; humoris partem tollere possunt VI, 624; æquora verrentes VI, 625. — *ventorum* viribus unde fervescunt III, 493; flabra turbine vexant V, 218; verbera vitare V, 955; paces prece quæsit V, 1229; pacator excierat (*v. l.*) VI, 48; turbine comburens flamma VI, 153. — *ventis* ne verba profundam IV, 932; incertis quid committere V, 780. — *ventos* difugere videmus I, 763; dicuntur vocare V, 1085; jumenta petebant V, 1330. — *ventis* æquora turbantibus II, 1; cum validis ætatem degere III, 508; cum, bellum degere IV, 969; diversis ire V, 645; pulsa arbor V, 1095; contra pugnantibus VI, 98; undique sepultis VI, 193; repletus nimbus VI, 260; omnia sunt plena VI, 269; fluctuet aer VI, 367; tempestas turbatur VI, 378; nubila feruntur VI, 457; nubila rarescunt VI, 513; permotum mare VI, 727; naves juvantur VI, 1031; a quatuor esse VI, 1110.

VENUS in lumina vitæ reducit I, 229; hæc nobis est IV, 1055; inter amorem frangit IV, 1080;

amantes ludit IV, 1097; in eo est IV, 1103; producit figuras IV, 1219; ut viris concinnior esset IV, 1272; it V, 736; corpora amantum jungebat V, 960; vires imminuit V, 1016. — *Veneris* per res propagent II, 173; per res genitales egrediens II, 437; ad connubia esse præsto III, 777; ictus qui telis accipit IV, 1048; dulcedinis gutta IV, 1055; fructu non caret IV, 1069; in compagibus cupide hærent IV, 1109; sudorem IV, 1124; nodos perrumpere IV, 1144; membris vis exoriat IV, 1168; compagibus hærent IV, 1201; stimulis excita IV, 1211; harmoniæ IV, 1244; sagittis interdum fit IV, 1274; per res non jungi V, 846; privatæ connubia V, 1011. — *Venerem* placent IV, 1153; retractant IV, 1196; viri si mulier retractet IV, 1266. — *Venus* alma I, 2. — *Venere* vulgivaga recentia cures IV, 1067; sterili exigat ævum IV, 1231; simili ardescunt V, 895. — *Veneres* nostras hoc non fallit IV, 1181.

VEPRES: *vepres* serpentum spoliis auctas IV, 60.

VER it V, 736. — *veris* prænuntius V, 736; tempora se pandunt VI, 359. — *vere* rosam fundi I, 175.

VERATRUM est venenum IV, 642.

VERBER: *verbera* sceleris luela III, 1030. — *verbera* ventorum vitare V, 955. — *verberibus* crebris V, 486; radiorum victa V, 1103; chartas venti versant VI, 115.

VERBERARE: *verberat* vis venti pontum I, 272; paullatim ventus IV, 260; interioriorem partem IV, 939; aer circumpositus, res VI, 1026; aer annellum VI, 1038.

— *verberet* res corpus IV, 265.

VERBUM unum perciet aures IV, 565. — *verbi* causa III, 423; imagine frustratur IV, 573. — *verbum* jaculata IV, 1133. — *verbo* nesub, omnia creat natura? IV, 787. — *verba* quo pacto inter se sunt I, 911; constant e principiis corporeis IV, 535. — *verborum* copia cassa IV, 512; dædala lingua IV, 551; quæ sit sententia IV, 563; pares formas reddant IV, 576. — *verbis* communia esse elementa I, 198, 824; II, 689. — *verba* sonitu inter se distare I, 825; ex aliis elementis constare II, 690; plane exaudiri IV, 556; confundi IV, 560; repulsantes colles IV, 581; quam, potius sonitum IV, 616; ne ventis profundam IV, 932. — *verbis* novis quum sit multa agendum I, 139; sub inversis latitantia I, 643; rem exponere I, 833; totidem utare licebit I, 871; causam exponere III, 964; obsignans IV, 569; quis tantum valet? V, 3; vexare V, 164; nil opus est V, 264; vincere V, 734; rationem reddere V, 1167.

VERERI : *vereor* in his rebus I, 81. — *verear* ut, ne serpat per membra I, 415.

VERGERE : *vergebant* sibi venenum V, 1008. — *vergitur* in terras II, 212.

VERIDICUS : *veridico* ex ore VI, 6. — *veridicis* dictis VI, 24.

VERMIN : *vermina* sæva eos vita privarant V, 995.

VERMICULUS : *vermiculorum* semina III, 727. — *vermiculos* pariunt II, 899.

VERMIS : *vermibus* animas insinuari III, 723. — *vermes* vivos existere II, 781; effervere II, 928; cadavera exspirant III, 719.

VERNUS : *verna* diei species I, 10. — *vernum* tempus VI, 369. — *verno* tempore V, 800.

VERRERE : *verrit* super æquora V, 1226. — *verrunt* venti nubila cæli I, 280. — *verrentes* æquora venti V, 267, 389; VI, 625.

VERSABUNDUS turbo VI, 438. — *versabunda* vis venti VI, 582.

VERSARE : *versat* in ignes II, 882; ignes V, 524. — *versant* verberibus VI, 115. — *verset* quæ potestas motu V, 1209. — *versent* corpora viva V, 478. — *versarent* lumina oculorum VI, 1180. — *versare* totum hominem III, 165; fluvios rotas V, 517. — *versando* globum V, 721. — *versante* turbine nubem VI, 126. — *versatur* ante oculos imago II, 112; vortex in alto VI, 277. — *versamur* ibidem III, 1093; quum propter mare IV, 224; VI, 930. — *versantur* inter reges II, 50. — *versari* atria videntur IV, 401; luna potest V, 719. — *versatus* ibidem ventus VI, 175.

VERSATILIS : *versatile* templum V, 1435.

VERSUS : *versibus* scribendis sociam esse I, 25. — *versus* sonitu distare I, 825; ac verba alia II, 690. — *versibus* æternis exponit I, 122; latinis illustrare I, 138; missa per aures I, 417; paucis expediamus I, 500; in nostris elementa esse I, 923; II, 688; in nostris possent tenere I, 948; IV, 24; suaviloquis ostendam II, 530; in nostris refert II, 1013; meis claranda III, 36; suavidicis potius quam multis IV, 181, 910; politis ornanda VI, 83.

VERsus sursus gignuntur II, 188.

VERTERE : *vertit* cibos in corpora viva II, 880; nobis luciferam

partem V, 723; ventus longe ardorem VI, 691. — *vertimus* quo speciem IV, 243. — *vertunt* se in frondes II, 875; naturam in corpora nostra II, 876; bene parta patrum in pallam IV, 1126. — *vertat* ad metas canceris V, 616. — *vertere* agricolæ vitio V, 1356. — *verterit* in utram partem VI, 88, 384. — *vertere* vitæ rationes I, 107; se ignem in aeris auras I, 783; motus unde vis queat II, 307; sese in cunctas res II, 874; cuius modi formarum in oras IV, 136; in patrias voces V, 338; omnia natura cogit V, 829; manibus cælum V, 913; nil in utilitatem VI, 1170. — *vertentes* vomere glebas I, 212; V, 211. — *vertitur* mare in fluctus II, 767; anima intra vitæ fines III, 591; orbis cœli V, 511. — *vertuntur* solis lunæque globi V, 473. — *versa est* in obscenum V, 1293. — *versa* in aera omnia forent V, 279. — *verti* in notitiam II, 745; pueri desierunt IV, 403; omnia turbinibus V, 504; annorum tempora V, 1183, 1437. — *vertier* omnia in rerum naturas I, 711; in pullos animales II, 927; velatum ad lapidem V, 1198; in imbrem videatur VI, 291. — *versum* undique spatium II, 1053.

VERTEX : *vertice* de summo distipat II, 210; a summo volvitur III, 1014; de ipso montis surgere VI, 467; in ipso arcis locus est VI, 751.

VERUM : *veri* simile esse II, 1052; quum in rebus nil viderit IV, 475; notitiam IV, 480. — *verum* protrahere I, 410; dicere V, 713. — *vero* deducere I, 371; a, deerrasse I, 712; a, quid utrumque distet I, 759.

VERUS : *vera* ratio I, 499, 624;

res II, 245; III, 522; voluptas V, 1432. — *verum* specimen IV, 210; est IV, 500; illud magis erit IV, 796. — *veram* rationem I, 46; II, 1023; rem I, 692; causam III, 694. — *vera* ratione I, 514, 638; II, 81, 176, 229, 645; III, 835; V, 23, 407, 1113; VI, 768, 854; re II, 47; morte III, 898. — *ver* nisi sint sensus IV, 486. — *veræ* voces III, 57. — *vera* si tibi videntur II, 1042. — *veras* res III, 354. — *vera* qui requirunt I, 641; Graii constituunt I, 644; viai amittunt I, 660; qui notemus I, 701; dicta IV, 915. — *veris* rebus falsum vincere IV, 766. — *veris* falsa vincere IV, 482. — *verissima* ratio VI, 80.

VERUTUM : *veruti* quingentos cursus IV, 411.

VESCI : *vescitur* ætas II, 1127. — *vesci* e terra I, 1091; inter se loquela V, 73; vitalibus auris V, 855.

VESCOUS : *vesco* sale I, 327.

VESICULA parva VI, 130.

VESTIGIUM : *vestigia* hæc satis sunt I, 403; sunt certa formarum IV, 85; lacunarum fuerant V, 1260. — *vestigia* certa viai institerunt I, 407; notitiae II, 123; linquit II, 356; pedum signis pressis pono III, 4; prima relinquit III, 310; naturarum adeo parva linqui III, 321; priva quæque pedum non sentimus III, 390; leti per artus ire III, 529; rerum gestarum III, 673; sequi videtur IV, 366; in, sese capite suo statuit IV, 473; canes quærent IV, 707; inventa ferarum teneant IV, 995; risus in vultu videt IV, 1136; ego ingressus V, 56; propter coloribus opplet V, 737; ratio monstrat V, 1446; plurima ignis cernimus VI,

422; simulac intulerint VI, 758.

VESTIRE : *vestit* lanugine malas V, 887. — *vestire* corpus spoliis ferarum V, 952.

VESTIS thalassina teritur IV, 1123; nexilis V, 1349; ferina contenta est V, 1417. — *vestis* purpureai splendorem II, 51. — *vestem* vietam aranei III, 387; relinquere III, 614; serpens exiit IV, 59; summum quidquid transit IV, 148; transire IV, 153; extollere IV, 1024; cruentent IV, 1033; vapor præbebat V, 814; suspensam versant VI, 114. — *veste* in plebeia si est cubandum II, 36; eximia convivia parantur IV, 1127; molli impubem pubescere V, 672; purpurea carere V, 1426. — *vestes* uvescunt I, 306; barbaricæ jacerent II, 500; declarant VI, 471. — *vestes* varias quærent V, 232; usus docuit V, 1448; humore mardentes exsiccare VI, 618.

VETERINUS : *veterino* semine V, 863; semine equorum V, 888.

VETULUS : *vetulæ* vitis sator II, 1169.

VETUS : *vetus* gloria VI, 8. — *vetere* ordine II, 252. — *veteres* Graiûm poetæ II, 601; V, 406. — *veteres* (res) cui obsunt V, 172. — *veteres* ramos V, 934.

VETUSTAS cedit III, 977; temporis anteacta III, 985; matura admonuit III, 1052. — *vetustatem* ex oculis subducere II, 69. — *vetustate* quæ ætas amovet I, 226; gleba provolvitur VI, 553.

VETUSTUS : *vetusta* ratione V, 161. — *vetusto* ætatis spatio II, 1175; III, 775; spatio V, 825. — *vetusta* cornicem sæcla V, 1083.

VEXAMEN : *vexamine* magno V, 341.

VEXARE : *vexat* montes flabris

I, 276. — *vexant* turbine V, 218.

— *vexaret* timor mortis V, 1179.

— *vexare* pudorem III, 83; verbis V, 164; vitam querelis VI, 15. — *vexantia* turbine I, 280. — *vexari* quemquam voluptas est II, 3. — *vexata* navigia VI, 430. — *vexata* plagis corpora I, 584.

VIA nulla videtur III, 736; proxima V, 103; secta, qua detulit undas V, 273; VI, 639; vocis ulceribus sæpta coibat VI, 1147. — *viai* vestigia institerunt I, 407; vera amittunt I, 660; regione aversa I, 1040; prima perverse amplexi habent I, 1068; recta regione declinare II, 249; munita sunt semina vocis III, 497; passus proferre IV, 827; cuncta coloribus opplet V, 738; iter infestum fecere V, 1123. — *viam* sceleris indugredi I, 82; vitæ quærere II, 10; multa commutare II, 129; per mare qui stravit III, 1042; quærentes V, 521; sub sole tenere V, 712; tramite parvo monstravit VI, 27; quærentes venti VI, 200; propter, tecta tremescunt VI, 549; per, siti prostrata corpora VI, 1263. — *via* recta sulcum eicit IV, 1268. — *viae* quæ permutantur II, 1020; variare debent IV, 659. — *viarum* strata pedibus detrita I, 316; nulla regione I, 957; iter argento sternunt II, 627; per flexus animæ manant III, 586; ostia recta non sunt IV, 91; per strata sistit IV, 416; clusa vox transit IV, 614; solis lunæque in mentem venit V, 1205; per rara penetrat VI, 332; id fieri natura cogit VI, 994. — *vias* liquidas aperire I, 374; sensibus nostris rescindere II, 406; differre II, 726; IV, 652; leti vitare II, 917; oculorum luce replevit IV, 345; oculorum obsidit

IV, 352; natura intersæpit IV, 949; reliquas in mente patentes esse IV, 977; discordia conturbat V, 442; docuit usus V, 1448; una nocte siccati VI, 626; suas quæque habere debent VI, 984; ferri apertas possedit VI, 1049; morborum ratio vastavit VI, 1139; per, membra perire VI, 1266. — *viis* oris expletis IV, 534; de rectis tendunt IV, 611; in omnibus animam ponebat VI, 1222.

VIBRARE : *vibrante* lingua III, 657.

VICINUS : *vicinum* corpus auris tangitur IV, 934. — *vicina* cacumina arboribus terantur I, 897; cælo cacumina montis VI, 459; corpora VI, 1018.

VICISSIM obteritur I, 79.

VICTOR nobis refert I, 76.

VICTORIA nos exæquat cælo I, 80.

VICTUS : *victum* parentum referre I, 592; petentes cicadæ V, 802; in salso petentes mergi V, 1079; vitamque priorem commutare V, 1104; ad, quæ flagitat usus VI, 9. — *victu* quo corpus alatur IV, 632; convivia parantur IV, 1127; quo vita colatur IV, 1256; de, volucres certant V, 1081.

VIDELICET (*videre licet*) I, 211.

VIDERE : *video*, per inane res geri III, 17. — *vides* in versibus nostris elementa I, 824; II, 689; igitur, permagni referre I, 906; etiam, quanta vi II, 196; nonne? II, 207; nonne etiam? II, 263; igitur esse in pectore quiddam II, 277; eadem amara II, 464; rara esse animalia quædam II, 533; multa, quibus, etc. II, 679; igitur magni referre II, 883; grandescere II, 1122; longius ire IV, 207; igitur, quam puncto tempore IV,

215; sese contendere IV, 809; pertundere IV, 1282; certaminis finem dari V, 382; quam magno pondere V, 557; quantum natura possit valere V, 562; quos ætheris ignes V, 585; quam late fons riget prata V, 601; nubila ire V, 645; auris vitalibus vesci V, 855; omnia esse distincta lepore V, 1375; omnia motu ardescere VI, 178; in terra gignier sulphur VI, 807; perire colores VI, 814; linum accendier VI, 902; saxa coalescere calce VI, 1067; cæli novitate tentari VI, 1102. — *videt* qui terminus I, 1033; quæ æque mens IV, 757; in vultu vestigia risus IV, 1136. — *videmus* vere rosam fundi I, 176; verbis multa elementa communia I, 198; præstare I, 209; florere I, 256; hæc minui I, 320; alias aliis res rebus pondere præstare I, 359; quæcumque I, 543; quidvis posse dissolvi I, 557; rem quamque refici I, 563; quæ nativa esse I, 755; ut fulmina diffugere I, 763; quæ manifesta perire I, 856; quæ rerum simulacra per aquas I, 1059; pauca esse opus II, 20; ludibria hæc esse II, 46; rem quamque minui II, 67; omnibus manifestum II, 148, 246; de nihilo nil fieri posse II, 287; quod posse II, 350; pingere II, 374; vina perfluere II, 391; sentibus esse datum II, 461; quadrupedum in genere esse I, 537; genus conservare posse II, 709; aliena naturam in terras rejicere II, 713; quod sæpe II, 768; quæcumque sentire II, 865; quarum rerum nil in lignis II, 897; mollia consistere II, 905; quæ sentire II, 989; fluitare II, 1011; animam consentire per membra III, 154; homines sæpe concidere III, 158; quorum

nil sine tactu fieri posse III, 166; animam pariter crescere III, 458; medicina flecti posse III, 510; corpus animale esse III, 635; quod nihil esse III, 940; ut nunc pleurumque III, 1070; sæpe vepres serpentum spoliis auctas IV, 59; perciri IV, 70; fieri plagas IV, 263; multa mirande IV, 463; colloquium sæpe foribus clusis IV, 600; Centauros IV, 734; quod mente atque oculis IV, 752; sensus ac membra IV, 856; vias in mente esse patentes IV, 975; turpes in deliciis esse IV, 1151; nativo corpore esse V, 241; monumenta virum dilapsa V, 312; sæpe V, 461; fluvios rotas versare V, 517; accidere incendia V, 607; multa V, 668; discordia membra Scyllarum V, 892; alis fidere V, 1038; multa fulgere V, 1093; corde clarescere V, 1455; nubila sæpe ramosa VI, 133; quam lata sint nubila VI, 187; de terra nebulas surgere VI, 477; radiis exsiccare VI, 618; multa pelage substrata VI, 620; vias siccari VI, 626; quas cumque res VI, 922; quæ quatuor a ventis esse VI, 1109. — *videam* quum partes regigni V, 245. — *videas* ut, e stipatis partibus non esse I, 665; legiones fervere II, 41; classem fervere II, 42; ininitus motus a corde creari II, 269; naturam corporis consistere III, 349; se hominem indignarier ipsum III, 883; quæ, bone IV, 574; ordine certo creari V, 735; ferro cedere VI, 168; quam sit parvula pars VI, 651; si plane bene propositum VI, 655. — *videamus* ut IV, 244, etc. — *videat* si æger bene morbi causam III, 1084; ut, quod consequitur IV, 808; plus illi tribuisse IV, 1180. — *videant* quum illi solem

I, 1064; ut, etc. II, 166; quodsi bene III, 915. — *videbat* pertusum vas esse VI, 20; se quisque morbo implicitum VI, 1230. — *videbant* multa mitescere V, 1102; animo facies divum V, 1169; mira efficere divos V, 1180; concreta in terras splendere colore V, 1256; simili figura esse formata V, 1259. — *videres* meliora fieri I, 215; nulla ratione I, 358; fieri portenta II, 701; jumenta concidere V, 1331; membra cum corpore perire VI, 1267. — *videret* animo quid facere vellet V, 1048. — *viderent* ærumnarum finem I, 108; quid facere vellent V, 184. — *vidi* loca reddere voces IV, 579; exaltare VI, 1043. — *vidit* obitus solis V, 707; quum Epicurus VI, 9; qui non majorem fluvium VI, 676; quæ maxima quisque VI, 678. — *videre* prolem ex se creatam V, 1012. — *viderit* in rebus veri nil fieri IV, 475. — *viderimus* ubi I, 156. — *videbis* eventa I, 451; per inane misceri II, 115; viam commutare II, 128; quidque simile esse II, 372; facile non esse investigare IV, 703; equos sudare IV, 988; nubila cumulata esse VI, 191. — *videre* quorum operum causas non possunt I, 154; VI, 56, 90; humoris parvas partes I, 311; alid ex alio poteris I, 408; errare alios queas II, 9; est II, 16; licet II, 871; IV, 185, 700; V, 897; VI, 782, 913; cælum videre IV, 419; non fuit ante oculorum lumina nata IV, 837; animo non quierint V, 1341; inde licet VI, 79; qua vi faciat VI, 381; oculi possint nubila VI, 463; animo perfacile est VI, 532; retro natos vitam edere VI, 1257. — *videndi* speciem naturæ præclusit I, 322; seorsum

ratio est II, 473; satiate fessus II, 1038. — *videndum* est unde anima constet I, 132; ne, etc. II, 466; alte lateque VI, 649. — *videns* viscera busto sepeliri V, 991. — *videnti* cui jam mortua est vita III, 1059. — *videntum* sensus mulcet II, 422. — *videndæ* lucis odium III, 80. — *videor* illud firmare potesse III, 320. — *videtur* levius I, 365; difficile esse credere I, 488; nil solidi esse in rebus I, 498; vix animi mente V, 149, etc. — *videmur* membra nostra movere IV, 457; pedibus campos transire IV, 460; sonitum audire IV, 616; in somnis eadem obire IV, 966; inter nos mortales esse V, 349. — *videntur* quæcumque perire I, 263; a vera ratione magnopere lapsi II, 176, etc. — *videantur* ut aplustra II, 557; multa foris IV, 274. — *visum* non est I, 309. — *visæ* sunt prælia edere IV, 1007. — *visa* sunt quæ non sensibus IV, 467. — *videri* non posse I, 271; frondes I, 888; formarum vestigia IV, 87; pars tertia non possit IV, 116; simulacra singula IV, 258. — *visis* IV, 467.

VIDUARE: *viduata* manuum portenta V, 838.

VIRTUS: *vietam* aranei vestem III, 386.

VIGERE: *viget* aura Favonii I, 11; animus lætitia III, 151. — *vigeant* quibus modis comita III, 260; inter se commixta III, 284. — *vigebat* Musa agrestis V, 1397. — *vigebant* qui corde VI, 1106; vires multum V, 1111; omnia hæc nova V, 1403. — *vigeret* quibus e rebus animi natura IV, 31; cui vox et lingua V, 1056. — *vigere* in summo honore IV, 1152; inviolabilia V, 306; dextra V, 1297. —

vigenti mente I, 924. — *vigentes* rore herbæ II, 361.

VIGESIMAE de nihilo I, 758.

VIGIL: *vigiles* hæc accepta tuentur V, 1407; mundi V, 1435.

VIGILARE: *vigilat* mens animi IV, 760. — *vigilamus* quum IV, 761. — *vigilare* noctes I, 143; nobis videmur IV, 456; melius sit IV, 1140. — *vigilans* stertis III, 1061. — *vigilante* animo V, 1169. — *vigilantes* cernere videantur IV, 980. — *vigilantibus* nobis obvia res I, 133; nobis obvia simulacra VI, 37; aderant solatia somno V, 1404.

VILLA: *villæ* limina III, 1078.

— *villam* ad currit III, 1076.

VINCERE: *vinco* fieri II, 748.

— *vincunt* primordia rerum solido corpore I, 487. — *vincat* quæ machina malum IV, 1115. — *vincēbant* multa V, 967. — *vincam* consurgere VI, 498. — *vincere* reliquias soleant II, 955, 966; vivendo omnia sæcla III, 961; veris falsa IV, 481; verbis V, 734; non possis VI, 709. — *vincendi* spe id facere voluerunt V, 1346. — *vincitur* longo spatio, quod IV, 1280. — *victa* si non forent portenta V, 39. — *vinci* lapides ab ævo V, 307. — *victus* vatum dictis I, 104; fateare necesse est I, 625; V, 344; qui semper recedit III, 1010. — *victa* parentum officiis proles II, 606; potestas V, 1270. — *victæ* medii cupidine res I, 1081. — *victas* domare V, 1049; vulnere V, 1320. — *victa* aliqua vi perire I, 856; succidere V, 110; radiorum æstu multa V, 1103.

VINCERE: *vinxit* quos mutua voluptas IV, 1198. — *vinctos* tenere IV, 1203. — *vincta* membrorum adhæsu V, 840.

VINCULUM : *vinculum* extremum vitæ reprehendere III, 598. — *vincla* taurea VI, 1070. — *vincla* corpora relaxant VI, 356; lapidis noscit VI, 1016. — *vinclis* in communibus excrucientur IV, 1198; indupedita V, 874; leones tenere V, 1311.

VINCULUM : *vincula* amicitiae rumpere III, 83.

VINETUM : *vineta* læta creavit II, 1158; læta haberent V, 1371.

VINUM : *vini* vis cor hominum penetravit III, 475; primordia solvens VI, 235; odor fit nervis inætabilis VI, 806. — *vina* diffugiant VI, 231; *vina* per colum perfluere II, 391.

VIOLARE : *violat* non nix sedes divum III, 21; fœdera pacis V, 1154. — *violarint* qui numen II, 615. — *violare* mundi speciem IV, 138; sensibus fidem IV, 464; fidem primam IV, 506; non amicitiam V, 1019. — *violari* quo deum vis possit VI, 71.

VIOLENTIA vehemens III, 481; acris sequitur III, 741.

VIOLENTUS : *violenta* vis leonum III, 297; vis viri V, 962. — *violenti* furoris signa II, 622; ardoris pausa IV, 1112; venti vis V, 1225. — *violento* turbine III, 824; V, 218, 369, 1230. — *violento* vulnere VI, 420. — *violentis* turbini-bus V, 504. — *violentis* viribus aeris V, 1269.

VIA factus videatur IV, 821; insuescat vitam degere IV, 1278. — *viri* sententia sancta III, 372; V, 621; corpus complexa IV, 1189; Venerem retractet IV, 1266; violenta vis V, 962. — *viro* conjuncta mulier V, 1010. — *virum* tali cum corde repertum VI, 5. — *viro* hoc nil præclarior I, 730.

— *virorum* prima I, 87. — *virum* manibus sublata I, 96; vi munita regio I, 729; vi pedibus. excitur sonitus II, 327; suboles IV, 1228; monumenta dilapsa videmus V, 312; quo facta cecidere V, 329; millia multa V, 997; monumenta demoliri VI, 242; nigra sæcla VI, 723, 1108. — *viris* ut Venus concinnior esset IV, 1272. — *viros* ad saxa lædebant V, 999; lanam facere coegit V, 1353.

VIRERE : *virentes* campos I, 19.

VIRESCERE : *virescunt* rami arboribus I, 253. — *virescat* copia rerum I, 675.

VIRGINEUS : *virgineos* comtus I, 88.

VIRGO : *virginis* Triviai aram I, 85.

VIRGULTUM : *virgulta* tellus sustulit V, 788; nova in terram defodere V, 933, 1365.

VIRIDARE : *viridanti* colore V, 783. — *viridantes* herbas II, 332; V, 1395.

VIRENS. Vid. in Vis.

VIRIDIS : *viridem* nitorem V, 781. — *viridi* colli II, 322; musco V, 949. — *viridi* luce IV, 1122. — *virides* saltus II, 355; smaragdus II, 805.

VIRILIS : *virile* genus V, 1355. — *virili* parte VI, 1208. — *virili* semine IV, 1205.

VIRITIM minor caset II, 1173.

VIRTUS tua me suadet I, 141; genus est tutata V, 856; leonum genus est tutata V, 861. — *virtutem* acrem animi I, 71. — *virtute* patriam terram defendere II, 642; mira manuum freti V, 964.

VIRUS (*de maris salsugine*) percolatur V, 270; VI, 636. — *viri* tetri primordia linquit II, 476. —

virus Ionium æquor aspergit I, 720. — (*de veneno*): *vir*i violentia III, 481. — *viro* suo contactos II, 853.

Vis vivida animi pervicit I, 73; obiit I, 223; eadem conficeret I, 239; quæque dissolvere deberet I, 244; acris obeat I, 248; venti incita I, 272; VI, 137, 295, 431; nulla stringere potest I, 486; ignes evomat I, 725; material opus est I, 1050; flammea cadit II, 215; extra multos pellat II, 277; commutare nulla potest II, 303; nova unde coorta II, 306; ferarum tanta est II, 541; material infinita erit II, 545; eadem manet II, 1072; fortis equi III, 8, 763; horrida teli III, 171; mobilis III, 272; animi animæque potestas mixta est III, 278; nominis expers III, 280; violenta leonum III, 297; animai III, 398; animi est auctior III, 451; acris vini penetravit III, 475; morbi turbat III, 491; animi atque animai conurbatur III, 498; diffusa animæ III, 582; aliqua ictu præciderit III, 637; animai dispertita III, 638; hominis dolorem sentire nequit III, 645; animi cum corpore crescit III, 747, 765; animi tangere poterit III, 770; animi in capite esse posset III, 791; V, 135; quo possit exspergi III, 827; solis est magna IV, 327; ferre videtur IV, 424; sua cuique est IV, 491; morbi excita est IV, 667; permissa canum ducit IV, 683; animai per membra dissita est IV, 889; animæ per artus est distracta IV, 918; una hominis semen ciet IV, 1037; Veneris exoriat IV, 1168; tripectora Geryonai V, 28; principiorum V, 185; humana ni resistat V, 208; rapax solis equo-

rum V, 398; recessit V, 414; tenuissima animai V, 558; animæ V, 561; animi nobis est conjuncta V, 564; cursum vertere cogit V, 654; quæ solis cursus cieret V, 773; par esse non potis sit V, 879; violenta viri quamque conciliabat V, 962; quemque circumretit V, 1151; venti verit V, 1225; abdita quædam V, 1232; ferri ærisque V, 1285; summa deum quo possit violari VI, 71; nubis ubi commovit VI, 228; fulminis ardens incidit VI, 145; fulminis mobilior est VI, 238; venti percaluit VI, 281; quocumque fulmen tulit VI, 299; venti igniscat VI, 300; plagæ excitet ignem VI, 309; frigida venti pepulit VI, 310; ferri frigida est VI, 355; venti frigida esse non potest VI, 319; incita se nubibus colligit VI, 325; exprimitur VI, 328; e parvis corporibus est facta VI, 354; venti prorumpitur VI, 437; venti contrudit VI, 510; magna geli VI, 530; fortis equum succutit VI, 550; venti prona quo premit VI, 560; nulla res refrenat VI, 568; maxima animæ VI, 578; incita erumpitur VI, 582; fera venti dispertitur VI, 592; præsens pericli VI, 603; morbi unde procrecere queat VI, 665; animai sit turbida VI, 694; concidere cogat VI, 759; gravis carbonum in cerebrum insinuat VI, 803; magna quos in opere cohibet VI, 816; eadem æstus quo corrui VI, 825; æstus æverni æera discutiat VI, 831; foras dispersa erumpere cogat VI, 890; lapidis permanenter pervalet VI, 917; morbida extrinsecus insinuat VI, 956; morbida unde possit cladem conficere VI, 1091; omnis morborum

per cœlum venit VI, 1097; suspensa in aere manet VI, 1127; morbida ægris in cor confluerat VI, 1151; fida canum animam ponebat VI, 1221; morbida membris vitam extorquebat VI, 1223; subita multa suasit VI, 1281 (*var. l.*) — *vim* subitam aquai tolerare I, 287; cupidam equorum prorumpere II, 265; sapor oris seorsum habet IV, 495; mulxit IV, 1206; flumina minuerunt V, 416; suam quisque sentit V, 1032; per, expressa VI, 181; immanem turbinis promovit VI, 447; mortiferam alitibus submittere VI, 820; lapidis noscit VI, 916; ferri penetrare VI, 954; ferri pelliciat VI, 1000. — *vi* tua percussæ corda volucres I, 13; qua quæque gerantur I, 130; nulla usus foret I, 220; qua gerantur I, 569; multa virum munita regio I, 729; aliqua victa quæ perire videmus I, 856; ponderis amissa I, 1077; qua id facere cogantur II, 63; sua sursum ferri II, 185; sine subigente II, 193; quanta respuat II, 196; magna pressimus II, 198; externa pondus prohibet II, 289; virum sonitus excitur II, 326; qua coibunt corpora II, 550; quadam sollicitata corpora II, 964; tua natura resecta est III, 29; animi percussa anima III, 160; sine alterius sentire III, 334; morbi coactus concedit III, 486; alia quavis anima pulsa III, 828; nulla vagare IV, 127; voluptatis IV, 1110; subita vim mulxit IV, 1206; qua cursus flectat V, 78; sua id obducit V, 207; multa pedum pulsata terra V, 253; alia quavis pulsa mœnia mundi V, 373; ævum colere V, 1144, 1149; nulla temere convinci posse V,

1177; naturali quod fueret VI, 31; qua facere fulmina possint VI, 244; tanta missa est vis venti VI, 320; qua rem quamque faciat fulmen VI, 380; cumulata nubila VI, 518; flumina fluctus volvere VI, 541; nubes premuntur VI, 735. — *vis* (pro *vires*) multæ III, 266. — *vis* multas possidet II, 587. — *vires* ferarum auge-scunt II, 878; cadunt V, 410; validæ equum deficiunt V, 884; vigeant V, 1111; divum in rebus magnas potestates relinquunt V, 1239; animi languebant VI, 1154; huc fluebant VI, 1203. — *viribus* suis refrenat II, 1121. — *vires* validas ostendere I, 577; ad principiorum proxima II, 134; maris vitare II, 558; ætas frangit II, 1131; agricolarum conficimus II, 1162; cibus recreet IV, 869; solvunt IV, 954; summas contendere IV, 990; validas ævi V, 315, 380, 1216; acres imminui V, 625; Ven-us imminuit V, 1016; validas augeat VI, 342. — *viribus* cum validis incurrit I, 288; validis contortum telum I, 970; magnis alterius II, 273; robustis adolevit III, 450; validis ævi quassatum III, 452; obtusis III, 453; validis ventorum, fervescunt III, 493; animæ contendant III, 784; ex hominum detrabat IV, 538; ex summis tendunt IV, 1200; magnis auras ciebat V, 817; validis extritus ignis V, 1097; pro cuiusque agros divisere V, 1110; pro amplis voces mittere V, 1173; tantis auctos V, 1176; violenti æris hæc facere V, 1269; magnis obnixus VI, 559.

Viscus : *visceris* omne genus V, 901. — *viscus* de minutis visceribus gigni I, 837. — *viscere* ran-

centi I, 719. — *viscera*, nervi, etc. II, 669; omnia persentiscunt III, 250; nobis constant III, 376. — *visceribus* sensus jungitur II, 905. — *viscera* per viva II, 964; per, nexam esse animam III, 218; per, motus oritur III, 273; per, mens concitat auras III, 301; per, accensus nobis sensus III, 337; per, ab corpore tenentur III, 565; per, connexa est anima III, 691; per, nervis aptum genus humanum V, 926; viva busto sepeliri V, 991. — *visceribus* e paucillis viscus gigni I, 837; tetrus si quis vitarat VI, 1199; tetrus sepulta membra VI, 1270.

VISERE: *visit* lumina solis I, 5. — *visat* tenebras orci I, 116. — *visere* in quo vis animantium III, 267; ad aegros fugitabant VI, 1238. — *visentes* pueri luminis oras II, 578. — *visenda* regio I, 728.

Visus duplici fit aere IV, 275. — *visu* (*visui*) oculorum rem subdere V, 102. — *visum* ex æquore speculorum reddunt IV, 106, 291; corpore lacessunt IV, 218; VI, 924; tactumque moveri IV, 234; quæ res lacessant IV, 693, 731; ad, res adveniunt VI, 166. — *visu* quædam acria sint aliis IV, 711. — *visus* avidos amore pascit I, 37.

VITA humana fede jaceret I, 63; omnis e nervis exsolvatur I, 810; omnis in tenebris laboret II, 53; in membris moretur III, 121, 128; anteacta gratum fuerit tibi III, 948; in offenso est III, 954; si elapsa est III, 971; nulli mancipio datur III, 984; Acherusia stultorum III, 1036; cui vivo jam mortua est III, 1059; quibus fundamentis nixatur IV, 507; concidat extemplo IV, 508; quo victu

colatur IV, 1256; sine his rebus posset manere V, 16; quem reliquit V, 64; in tenebris jacebat V, 175; qualis sequatur VI, 79; ibi sit vomenda VI, 829. — *vite* rationes vertere I, 106; in lumina reducit I, 228; viam palantes quærere II, 10; qualibus in tenebris degitur II, 15; dux voluptas II, 172; terminus depactus II, 1087; commoda illustrans III, 2; vulnera aluntur III, 63; odium humanos percipit III, 79; regimen consiliumque III, 95; minus atque minus restat III, 546; intra fines III, 591; vinculum reprehendere III, 597; limen inimus III, 681; lumina nobis data III, 861; præmia ademit III, 912; plenus conviva recedis III, 951; finem jacies III, 956; lumine decurso III, 1055; certa finis mortalibus adstat III, 1091; postscenia celant IV, 1182; rationem invenit V, 9; solatia animos permulcent V, 21; amorem degustavit V, 180; lumina lamentis linquebant V, 987; præmia maculat V, 1150; delicias docuit V, 1449; solatia dederunt VI, 4; reliquias aufert VI, 826. — *vitæ* claustra resolvat I, 416; lampada tradunt II, 78; claustra coercens III, 397; pausa interjecta est III, 872; pausa quem est sequuta III, 943; præmia perfunctus III, 969; fructibus numquam explemur III, 1020; tanta cupido nos subigit III, 1090; hiantes semper æqua sitis tenet III, 1097; finem qui fecit III, 1106; causa V, 209; ad rationem aptas res esse VI, 775; copia desit VI, 815; claustra lababant VI, 1152; nimium cupidi VI, 1239. — *vitam* ut desit locus III, 255. — *vitam* tueri I, 196; tenendi finis I, 586; ad, re-

verti II, 961; dulcem ducunt II, 997; humanam turbat III, 38; infamem morbosque esse timendos III, 42; vis teli offendit III, 171; retinere valemus III, 258; diis dignam degere III, 323; ad, dominantior est III, 398; ad, revocantes III, 469; qui sensus gubernant III, 549; anima amittit III, 769; mortalem mors ademit III, 882; non quisquam sibi requirit III, 932; haud ita agerent homines III, 1070; ducendo demimus III, 1100; ad, facere possemus IV, 832; degere insuescat IV, 1278; in tam tranquillo locavit V, 11; priorem mutare V, 170; petentes cicadæ V, 802; ferarum more tractabant V, 930; in salso petentes V, 1079; priorem novis rebus commutare V, 1104; si quis vera ratione gubernat V, 1116; placidam degere V, 1121, 1153; æternam dabant V, 1174; hominum curis exercent V, 1423; in altum provexit V, 1433; recreaverunt VI, 3; tutam consistere VI, 11; querelis vexare VI, 15; nona lampade reddebant VI, 1197; membris extorquebat VI, 1223; super patribus edere VI, 1257. — *vita* ab dulci stabilique III, 66; consorti prædita fiunt III, 333; in, manet III, 403; in, animæ privatus cunctatur III, 408; digna carmina disponere III, 421; fruuntur III, 558; e, se radicibus tollit III, 890; omnia perfuncta III, 981; in, nobis sunt omnia III, 992; in, metus divum mortales urget III, 995; in, Sisyphus nobis est III, 1008; in, poenarum metus est insignis III, 1027; red-dita IV, 763; ex, quæ sunt re-perta IV, 853; in, manere V, 79; in, cui tantum malorum transire

restat V, 228; a, quos natura removit V, 351; fugienti languida membra V, 885; vermina eos privarant V, 995; in, sine pedibus manebant VI, 1210.

VITALIS ventus et calor III, 129. — *vitalis* motus reliquæ II, 955. — *vitalem* sensum II, 890; III, 216, 526, 635; habitum quemdam corporis III, 100; vultum III, 655. — *vitali* sensu II, 915; motu sensuque V, 126. — *vitali* auxilio indigus puer V, 225. — *vitalis* motus II, 948. — *vitalia* rerum superant II, 576; quæ sunt cibo VI, 772; quæ sint nobis semina rerum VI, 1093. — *vitales* motus II, 717, 941; III, 346, 559; animæ nodos II, 950. — *vitales* venas II, 1119; auras III, 406; aeris auras VI, 1226. — *vitalia* sæcla I, 203. — *vitalibus* auris III, 576; V, 855; rebus III, 831.

VITALITER animata esse V, 146.

VITARE : *vitat* qui amorem IV, 1069. — *vitant* splendida tueri IV, 325. — *vitabant* pauca latebris V, 967. — *vitarat* si quis funera leti VI, 1198. — *vitare* maris insidias II, 558; leti vias II, 917; Acherusia templa III, 86; locos præcipientes IV, 512; præmetuenter errorem IV, 825; vulnus IV, 847; ne in amoris plagas jaciatur IV, 1142; malum V, 842; verbera ventorum V, 955; ut queamus VI, 409. — *vitandi* loca nostra est potestas V, 43. — *vitanda* multa sunt tactu VI, 780.

VITIGENUS : *vitigeni* liquoris laticem V, 15. — *vitigeni* latices VI, 1071.

VITIS : *vitis* sator II, 1169.

VITIUM : *vitio* vertere V, 1356. — *vitium* animi oculis affigere IV, 387; in rebus vehementer

inesse IV, 824; vas ipsum efficere VI, 17. — *vitio* vasis corrumpier VI, 18; venæ tabularum hiscant VI, 1069. — *vitia* animi prætermittas IV, 1147. — *vitius* corpus laborat III, 733.

VITRUM : *vitri* foramina IV, 604. — *vitro* foras aliud meare VI, 991.

VITULUS mactatus concidit II, 352. — *vitulo* nata cornua exstent V, 1033. — *vituli* membranas mittunt IV, 57. — *vitulorum* species animum derivare queunt II, 364.

VIVARE : *vivata* cernendi potestas III, 410; corporis potestas III, 557; animi potestas III, 680.

VIVERE : *vivit* natura boum III, 303; truncus membris remotus III, 406; terra aeris partibus mundi insita V, 539. — *vivunt* mutua inter se II, 75; dissimili specie II, 664; extorres patria III, 50. — *vivant* ætheris ignes I, 1033. — *vivebant* metuentes limina leti VI, 1208. — *viximus* sine hac ante IV, 1169. — *vivere* cum sensu III, 102; mentem mortalem III, 511; per se sibi III, 684; pisces in arvis nequeunt III, 786; V, 130; præmacie non quit IV, 1162; gentes aliquas V, 117; sua sponte possent V, 870; sibi quisque doctus V, 959; parce V, 1117. — *vivendo* sæcla vincere I, 203; III, 961; nova voluptas procuditur III, 1091; sæcla condere III, 1103. — *vivente* trunco III, 654. — *vivi* sine puro pectore bene non poterat V, 18.

VIVESCERE : *vivescit* ulcus alendo IV, 1064; verbum affixum cordi IV, 1134.

VIVIDUS : *vivida* vis animi I, 73; tellus I, 179.

VIVUS sibi quisque proponit III,

892; se peremtum lugere III, 899. — *vivo* cui jam mortua est vita III, 1059. — *vivum* cernere credit IV, 769. — *vivam* progeniem II, 618. — *vivo* corpore II, 703; ex, imago non fit IV, 741; busto V, 991. — *viva* portenta V, 39. — *vivas* vermes II, 871; inter, umbras volitare IV, 42. — *viva* corpora II, 879; V, 477; viscera II, 964; V, 991; pabula V, 989; ignis corpora VI, 888.

VOCABULUM : *vocabula* prima didicisse V, 1041.

VOCAMEN : *vocamen* laticis proprium II, 657.

VOCARE : *vocat* cibus euntes V, 525. — *vocamus* quod inane I, 370, 427, 440, 508, 1073; animum sæpe mentem III, 94; consilium animum mentemque III, 140; quæ rerum simulacra IV, 34. — *vocant* magneta VI, 909. — *vocabant* sitim sedare V, 943. — *vocare* corpora genitalia suemus I, 54; eventa soliti sumus I, 459; eventa corporis atque loci I, 482; mare Neptunum II, 655; clara voce auroram IV, 713. — ventos dicuntur V, 1085. — *vocantes* quoquamque herbæ invitant II, 318. — *vocantur* nomine averna VI, 741.

VOCIFERARI : *vociferatur* res ipsa per se II, 1051. — *vociferantur* divini pectoris carmina I, 733; quæ æra claustris restantia II, 450. — *vociferari* naturam rerum III, 14.

VOCITARE : *vocitamus* patrio nomine VI, 298. — *vocitant* Idæam Matrem II, 612.

VOLARE : *volat* nubes impete miro VI, 328; celeri impete VI, 334. — *volamus* velis IV, 391. — *volabant* multa corpora vaporis V,

490. — *volaret* quod varie VI, 30. — *volarent* antequam tela IV, 846; quanta mobilitate corpora VI, 486. — *volare* longe telum I, 971; in cœli templa I, 1063; transversos per imbres II, 213; ora Gigantum videntur IV, 140; multa semina VI, 1095. — *volando* ignem faciunt VI, 305; corpora coiere VI, 451. — *volans* ignis VI, 87, 383. — *volans* anima III, 783. — *volantes* fumi VI, 104. — *volantes* accipitres IV, 1007; flammæ V, 1190; sublime nubes VI, 97; aves VI, 743, 834. — *volantum* corpora sic esse II, 1083. — *volantes* corvos II, 822; pappos III, 387; nimbos VI, 484. — *volantes* sublimae faces nocturnas II, 206; nubes V, 254; chartas VI, 114; tempestates VI, 612. *

VOLATILIS : *volatile* telum I, 969.

VOLITARE : *volitant* animæ III, 732; per auras membranæ IV, 36; quæ vulgo formarum vestigia IV, 86. — *volitent* multimodis semina II, 1055; sponte sua III, 33; IV, 28. — *volitare* perpetuo corpore materiai I, 951; dissimili inter se figura II, 380; umbras inter vivos IV, 42; voces per auras IV, 222. — *volitantibus* serpentum spoliis IV, 60.

VOLUBILIS procursus II, 454. — *volubilibus* figuris creata aqua III, 191.

VOLUCRIS : *volucres* aeris significant I, 12; e terra possent oriri I, 163; varis loca vocibus opulent II, 144; varis loca concelebant II, 344; lacerent corpus III, 893; Tityon non ineunt III, 997; in amore jacentem lacerant III, 1006; varis fugiunt IV, 1004; subsidere non possent IV, 1193;

unguibus timendæ V, 32; varis ova relinquebant V, 799; aeris variantibus formis V, 823; varis voces jaciunt V, 1077.

VOLUCRIS : *volucris* ritu flammarum I, 1095. — *volucris* levitate IV, 204. — *volucris* lumine VI, 173.

VOLUNTAS libera animantibus exstat II, 257; sua cuique dat principium II, 261; materiem refrenavit II, 276; si ita fert III, 44; incerta exsurgendi III, 175; inde fit IV, 884; usque adeo magni refert IV, 985; fit, id eicere IV, 1042; cuique est VI, 389. — *voluntatem* tuentur IV, 783. — *voluntate* ex animi procedere II, 270.

VOLUPTAS hominum divumque, Venus I, 1; sperata I, 141; jucunda est II, 3; quo quemque ducit II, 258; fit blanda II, 966; me percepit III, 28; sive est III, 252; vivendo nova procuditur III, 1094; e succo est fine palati IV, 629; nulla est IV, 631; sanis est pura IV, 1071; non pura est IV, 1077; blanda morsus refrenat IV, 1081; mutua quos vinxit IV, 1197; communis est IV, 1204; blanda tractetur IV, 1259; blanda donec retinebit V, 179; vera quoad crescat V, 1432. — *voluptatis* vi labefacta liquescunt IV, 1110. — *voluptatem* nullam capere II, 968; liquidam puramque esse III, 40; cupido præ sagit IV, 1052. — *voluptas* dia, dux vitæ! II, 172; divum, Calliope! VI, 94.

VOLUTARE : *volutant* qui quædam mente III, 241.

VOLVERE : *volvit* sub undis I, 289; imago præ se aera IV, 287; ventus caligine fumum VI, 692. — *volvunt* ignes per cœli templa

V, 522; magnos annos V, 643. — *volvat* se varius fluctus odorum IV, 677. — *olvebat* odorem VI, 1153. — *volvere* in pectore curarum fluctus VI, 34; irarum fluctus VI, 74; vi fluctus VI, 541; vitales aeris auras in ore VI, 1227. — *volventem* retro carmina VI, 381. — *volventes* flumina fontes II, 591. — *volentia* solis lustra V, 929; omnia in cursum conjiciens VI, 345. — *volvitur* a summo vortice saxum III, 1015; calor extremus VI, 372; innoxius in flammis VI, 394. — *volvuntur* in cœno VI, 979. — *volvi* in tenebris III, 77; solis cursus aliqua divum ratione V, 82; per cœlum nox et luna videtur V, 1188. — *volvier* cum proprio lumine V, 715. — *volvenda* ætas V, 1275; longo cursu plumbea glans VI, 179. — *volvenda* sidera mundi V, 515.

VOMER ferreus aratri I, 315. — *vomeris* recta via sulcum eicit IV, 1269. — *vomere* vertentes glebas I, 212; V, 211.

VOMERE: *vomenda* sit vita VI, 829.

VORTEX insinuatus in alto versatur VI, 277; igneus cadit VI, 298; venti se nubibus involvat VI, 444. — *vortice* torto corripiunt I, 294; in summō sunt crateres VI, 702.

VOTUM: *vois vota* nectere V, 1201. — *vois* divum pacem adit V, 1228.

Vox omnis auditur IV, 525; radit fauces IV, 529; qua it in auras IV, 534; unde profecta perveniat IV, 556; confusa pervenit IV, 564; una in multas voces diffugit IV, 567; incolumis transire potest IV, 601; in cunetas partes dividitur IV, 605; obtunditur IV, 615; quam, tam longe odor non fertur

IV, 692; quam, majoribus principii IV, 701; qua fertur IV, 702; quum una emittitur IV, 797; generi humano vigeret V, 1056; blanda lassorum VI, 1044. — *vocis* semina eliciuntur III, 495; asperitas fit ab asperitate principiorum IV, 553; inauditos sonitus V, 1054; gannitu canes adulant V, 1069; via ulceribus sæpta coibat VI, 1147. — *vocem* omnia corpora mittere II, 834; aboriri III, 156; si rerum natura mittat III, 944; corpoream constare IV, 527, 542; conturbari IV, 561. — *voce* distincta notemus I, 913; acri qui inerepet III, 966; lugubri querelam tollunt IV, 548; magna comites dispersos ciemus IV, 578; clara auroram vocare IV, 713; res varias notaret V, 1057; alia atque alia res notare V, 1089; querelæ mixta vox blanda VI, 1244. — *voces* inter sæpta meant I, 355; per sæpta domorum transeunt I, 491; VI, 228; veræ eliciuntur III, 57; variæ per auras volitare non cessant IV, 222; constant e corporeis principii IV, 535; per hæc loca veniant IV, 599; per dissæpta domorum pervolitant VI, 952. — *vocum* primordia foras ire IV, 532; quæ pars aures non incidit IV, 570. — *voces* cernere non suemus I, 302; ad sidera rejeçant II, 328; amicus non exaudit III, 467; lingua articulatur IV, 549; in multas vox una diffugit IV, 567; sex aut septem loca reddere IV, 579; extra accipere IV, 613; canes mittunt IV, 992; majorum refert IV, 1220; in patrias vertere V, 338; dissimiles ciere V, 1059; alias alio in tempore jaciunt V, 1080; varias emittere V, 1087; superbas mit-

tere V, 1172; liquidas avium ore imitauer V, 1378; multimodis ducere V, 1405. — *vocibus* liquidis loca opplent II, 145; cum tremulis hædi matres norunt II, 367; loca replentur IV, 609; horriferis Orcum accibant V, 994; pueros commendarunt V, 1021; cuncta notare V, 1043; alii inter se fuerant usi V, 1045; canes omnia complent V, 1065.

VULGARE : *vulgata* per malos vela IV, 75; per ævum primordia rerum V, 428.

VULGIVAGUS : *vulgivago* more ferarum V, 930. — *vulgivaga* Venere IV, 1067.

VULGO conficeret I, 239; in terras cadit II, 215; paria constant II, 337, 724; portenta fieri videres II, 701; lutea id faciunt IV, 73.

VULGUS abhorret ab hac ratione I, 944; IV, 20. — *vulgi* pedibus detrita I, 316; pectora contrerre II, 623; sub pedibus lugebat V, 1138. — *vulgum* præter animantum nil facient II, 920.

VULNUS : *vulneris* ardenti dolore icta pars III, 663. — *vulnus* æternum daret II, 639; vitare IV, 847; in, omnes cadunt IV, 1045. — *vulnere* æterno amoris I, 35; recenti amcisa omnia tortari III,

661; cæco incerti tabescunt IV, 1116; victos in terram dabant V, 1320; violento demit honorem VI, 420. — *vulnera* hæc vitæ aluntur III, 63; quid vellet V, 996. — *vulnera* conturbes IV, 1066; quanta nobis peperere V, 1196; vasta serebant V, 1289; belli sufferre docuerunt V, 1032. — *vulneribus* effervescere V, 1335.

VULPES : *vulpes* dolus sequitur III, 742; dolus est tutata V, 661.

VULTURIUS : *vulturii* cadaveribus ducuntur IV, 682.

VULTURNUS altitonans V, 744.

VULTUM : *vulta* parentum IV, 1209.

VULTUS furiosus et acer VI, 1183. — *vultus* præclari nuntia IV, 1030. — *vultum* mutare III, 164; vitalem humi caput servat III, 655. — *vultu* sereno qui fit status III, 294; in, videt vestigia risus IV, 1136; sine, portenta V, 839. — *vultus* noscere III, 468; languescere III, 594; majorum refert IV, 1220.

Z.

ZEPHYRUS, Veris prænuntius V, 737. — *Zephyri* sibila V, 1381.

TABULA

RERUM

QUÆ IN HOC POSTERIORI VOLUMINE CONTINENTUR.

T. LUCRETI CARI De Rerum Natura liber quintus.	1
In librum V Disquisitiones variæ	110
— Liber sextus	149
In librum VI Disquisitiones variæ	244
Animadversio Jo. Nardii de Funeribus Atheniensium.	279
Index	309

FINIS POSTERIORIS VOLUMINIS.

